GAMMA MARGIT – GANDA ISTVÁN

Gamma Margit
Gammel Ferenc
Gammel József
Gampel Árpád
Gampel János
Gampel József
Ganz Ábrahám
Ganz Miklós
Ganzaugh Miklós
Ganzberger
Ganzer Sándor
Ganzl Adamus
Ganzperger Antal
Ganda István

to opposition, but seldom achieves resolution. The cultural operations of performance, I will also suggest, may be best grasped through the concept of *commissure*, a word that signifies the dual operations of linkage intrinsic to the site of juncture: 1) connection at a juncture, and 2) entrustment (delivery into another's charge). My discussion begins with an analysis of Jim Dine's *The Smiling Workman* (1960), a concise and provocative art work that exemplifies and poignantly complements what I shall have to say about performance.

I

I LOVE
WHAT
I'M DOING
HELP

—Jim Dine, *The Smiling Workman* (1960)

Jim Dine entered the dark space where he would perform *The Smiling Workman* dressed in a floor-length red smock that was pulled up over his head "like a shroud." (Where I have quoted Dine, his remarks are from a conversation we had on 15 September 2000.) He walked as if in a trance, grumbling and mumbling, accompanied by a tape of his own mumbled words. He had painted both his face and his shaved head red, and in black he had painted high, arched eyebrows over his eyes and a smile that stretched beyond his mouth to his cheeks. "I wanted to appear like a deep bass note, very dramatic, not like Emmett Kelly [1898–1979, clown]; there was a great deal of intensity that was palpable." Dine approached the middle section of a three-part stage flat made of stretched canvas (about ten feet tall by six feet wide). In its central panel he had earlier painted a raw-edged, gestural semicircular white form, as if priming a canvas using broad expressive brush strokes (see Plate 6.1). Dine—who is left-handed—had also earlier dipped his left hand into the white paint and applied multiple prints of it to both the right and left sides of this painted white surface. In front of the flats, he had placed a table with three large pails filled with orange, blue, and red paint. Dine immediately grabbed the brushes and rapidly painted the words "I LOVE" in blue. Snatching another brush, he plunged it into the orange pigment and wrote "WHAT I'M." Quickly he picked up the pail of red paint and drank it. Then he hurried to paint in orange: "DOING HELP." Pouring the remaining paint over his head, Dine dove through his picture. The performance lasted approximately thirty-two seconds.

In *The Smiling Workman*, Dine's actions transcribed into language his psychological compulsion to produce images and his feeling of being "a prisoner of the urge to work." He translated his emotional investment (being in "love" with "what"—that intangible, transformative force of creativity—into a declaration

Gamma Margit

Kisplasztikus

1920.

Éirnisk

1930.83.1.

Gammel Ferenc, asztalosmester

Budai asztalosmester 1828-ban.-Vizivárosi lakos.-Helyrajzi szám: 642.-Segédek száma: 2.-Összeirási szám: 1495.- 46.old.

BATKI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 69.old.

Az Iparműv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Gammel József
Árviz, olaj
Hazatérő bucsusok, olaj

Őszi kiállitás. Nemzeti Szalon, 1939. szept. 7 l.

alapja sárga selyem, szélein és lekapcsolható hátpajzsán színes és ezüst virághímzéssel.
Mag. 126 cm.
Magyar munka, XVIII. század.
Vétetett budapesti magántulajdonból, 1938.

VECSERNYEPALÁST,

szövete arany, akantuszleveles díszítésű alapon színes rózsás és virágos brokát. Előrészén más mintájú, árnyalt virágfűzéres brokát, ugyanebből a legombolható hátpajzs. Mellén rézkapocs.
Mag. 136·5 cm.
Francia munka, 1735 körül. — Csáky Miklós gr. birtokából.
Csernyánszky 91. l. — Lepold Katalógus 164. sz.

CSÁKY MIKLÓS GRÓF MISERUHÁJA, (295. kép)

sárgás moaré alapját aranyhímzéses és levelekkel díszített szalag három sávra osztja. A középsávban gazdag ezüst és színes hímzés: vázák, virágok, levelek. Benne: JOANNES SIMOR RENO 1871.
Mag. 103 cm.
Magyar munka, 1755 körül.
Csáky Miklós gróf prímás tulajdonából.
Lepold Adatok, 39. l. — Csernyánszky 90. l. — Genthon AZEFK, 17. l. (32. kép.) — Lepold Katalógus 165. sz.

ÖT BŐRKAZULA,

színes brokátot és aranypaszomántot utánzó díszítéssel.
Mag. átlag 104 cm.
Magyar munka, 1760 körül.
Gerevich PA, 200. l.

M.D.K.

Gammel József

Festőművész kiállitotta müveit az Egressy klub
ban.

Pestmegyei képzőművészek kiállitása az Egressy klubban.
Magyar Nemzet 1961. febr. 7. 4.old.

Gammel József festő M.D.A.

Dolgozó gyárak

Résztvett a kiállitáson

P.A.: Megyei képzőművészeti kiállitás Vácott

Pest megyei Hirlap 1965. augusztus 29. 10. 1.

MDK

Gammel József

Balaton, paszt.

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

Gammel János
a ráckevei gimnázium emeleti folyosóján Gammel János városképét ábrázoló festménye látható.

Losonczi Miklós: Képzőművészeti nevelés a ráckevei gimnáziumban.

Magyar Ifjúság 1970/1-2 39 old.

Gammel József

36. A Duna Ráckevénél, olaj

Duna Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó 2 lap

Gammel József

Képei szerepelnek a megyei képzőművészeti kiállításon Vácott.

Pest megyei Hírlap 1965. aug. 29.

M. D. U

SAMMEL József festő

Tajképek

Önarckép

d. m. Pest megyei képzőművészek

kiállítása

magyar Nemzet 1961. febr 7. 4. l

Gammel József festő

M.D.

„Önarcképe" – Méltatás.

B. Haulisch Lenke: Pest megyei képzőművészek a III. kiállításon. Művészet, 1961. május. – 34 l.

MDK

Gammel József, festö

8o. Balatonfüredi partsétány. Pasztell.

Nemzeti Szalon.-A Balatoni Társ. IV.kiáll.
Bp.193o.szept. Kat.

MDK

Gammel József

A Duna Ráckevénél, olaj

Duna-kiáll. N.Szal. 1933. jan. 4 1.

DEBRECEN (Hajdú)

Bajcsy Zsilinszky-utca 19.

(Debrecen Kéí MV. Bp. 1951, 3

GAMMEL József festő M.D.K.

Vecsésen él. A második világháborubon fél kezét és hallását vesztette el.

Valentsik István : Egy tehetséges fiatal grafikus

Pestmegyei Hirlap 1962. március 1. 4 .l.

MDK

Gammel József, festö

Téli táj.

Nemzeti Szalon. -Tavaszi Tárlat. 1932.jun. Kat.

MDK

Gammel József, XXXXXXXX
festö.

Három fa.
Napnyugta a Balatonon. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

K.-D.-U.

GAMMEL József festő

A ceglédi Kossuth Muzeumnak ajándékozott képeiből kiállitás ugyanott.

Napló
Magyar Nemzet 1962. március 10. 4.l.

Gammel József festő

Szabad Művészet 1949

III. évf. 5.sz. 216.o. Kiállítási Naptár.

M.D.K.

Gammel József
festő

A Pest megyei művészek kiállításán
részt vett.

h - h. Pest megyei művészek kiállítása.
Művészet, 1962. április — 41 l.

MDK

Gammel József, festö

Szegedi Fogadalmitemplom. Olajf.
Szivárvány. "

Nemzeti Szalon. -Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

MDK

Gammel József, festö

Lillafüred. Hámor. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat.1932.szept. Kat.

GAMMEL József festő M.D.K.

Nyári vendéglő

Magyar László: Tavaszi tárlat Vácott
Pestmegyei Hirlap 1962. junius 3. 5.1.

Gamauf József

A ceglédi Kossuth Múzeumban kiállítás nyílik 22-én ½11 kor azokból a képekből, amelyeket a művész a ceglédi múzeumnak adományozott.

Fotó: a festőről

Pestmegyei Hírlap 1969. május 21. 12. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gammel József

1969 AUG 7

PESTMEGYEI HÍRLAP

Budapest

Még annak idején megírtuk, hogy *Gammel József* vecsési festőművész jelentős értékű olaj-, pasztell- és akvarellképből álló gyűjteményt ajándékozott a *Ceglédi Kossuth Múzeumnak*. Rebesgetik, hogy „esetleg" Vecsésen is létesül egy múzeum, ehhez a művész néhány értékes képének odaajándékozásával járulna hozzá. Nemrégiben Dabason szerepelt *Gammel* egyik olajképe, a *Gőg* című, s mint hallottuk, ennek megvásárlásáról tárgyalnak az idős emberrel.

LEHEL hűtőgépek
garanciális és garancián túli
javítását

Gammel József
festő

Portréit mutatha be a tárlaton.

Losonci Miklós: A Dél-Pest megyei..
Művészet, 1970. szeptember - 41 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

Gammel József

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 SEP

1021

Ma nyílik Vecsésen

Gammel József képkiállítása

Ma, csütörtökön délután fél 6 órakor nyílik meg Vecsésen, a József Attila Művelődési Házban *Gammel József* festőművész kép- és rajzkiállítása. Megnyitó beszédet *Bányász Béla* festőművész mond. A kiállítás egy hétig tekinthető meg, délelőtt 10-től 12-ig és délután 3-tól 6 óráig.

táji árutermelésnek ezt a
formáját, s ma a társulásnak
hetven tagja van. Az első év-
ben még csak 500 darab nyu-
lat neveltek, tavaly már 6600-
at adtak át a kereskedelem-
nek. A társulás idén 7000
nyúl tenyésztésére szerződött
a Szentendrei ÁFÉSZ-szal. Ha
ezt átszámítjuk, annyit je-
lent, mintha minden tag két
hízott sertésnek megfelelő
hússal segítené a lakosság ellátását.

Gammel József

a „Nagy Lotyó" képzőművészeti
csoport tagja, Tóalmáson szerepel
a kiállításon

Pestmegyei Hírlap 1971 október 24
17. old.

Gammel József festőművész

Kiállítása nyílt a
vecsési József Attila Művelődési
Házban

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 26
4. old.

Gammel József

2

„Szárítás"

„Kongha" c. Zépei emlitve

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 26

4. old.

Gammel József 3

„Árvíz" c. Zépe emlitve

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 26
4. old.

Gammel József

4

„Kislány"

„Esőár legeden" c. Zépái emlétve

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 26

4. old

Gammel József

5

„Állomáscsarnok" c. tépe

emlitve

Pestmegyei Hirlap 1971 szeptember 26
v. old.

Gammel József festő

Kiállítása nyílt a monori
járási Művelődési Házban

Pestmegyei Hírlap 1970 november 7
6. old.

Ganimel József

A XIV. Szentendrei Megyei Tárlaton kiemelkedő a vecsési G. J. „Szentendréje"

Pestmegyei Térlap 1968. dec. 13. 4. o. Pestmegyei képzőművészek kiállítása Szentendrén

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gammel József
festő

1893 febr. 25-én született. Mesterség-
beli ismereteit különböző szabad
iskolákban, Vecsésen nagyfordult
~~nag~~ művészektől szerezte. Antódidak-
ta volt

Szilágyi Miklós: Gammel József kiállítása.
Művészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő

Első kiállítása 1926-ban volt,
Vecsésen. Utána egyéni és
csoportos kiállításai során mutat
hozott be.

Szilágyi Miklós: Gammel József kiállítása.
Művészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő.

A legutolsó időkig szerepelt a Pest Megyei Művészek kiállításain.

Szilágyi Miklós: Gammel József kiállítása.
Művészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő

Életének szerencsétlen fordulatait
– fél karjának elvesztését – most
újabb tragédia létérte: majdnem
teljesen megvakult.

Szilágyi Miklós: Gammel József kiállitása.
Müvészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő

Festett életképeket, melynek figurái groteszkek, olyanok mint a mese figurák. Kielonbözö napszakokban megfigyelt impresszioit írja le.

Szilágyi Miklós: Gammel József kiállitása.
Müvészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő.

Tájképei a tájlenyéget egy-két
tereptárgyba sűrítő monokrom
szinvilágú tusztatják.

Szlágyi Miklós: Gammel József kiállitása.
Müvészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő-

Gammel József festő-világa:
a kis emberek világa. Az
ő életüket látatja, körülök
valántja ki jellegzetes arcait

Szlágyi Miklós: Gammel József kiállitása.
Müvészet, 1971.január - 47.lap

Gammel József
festő

Monoron vendeszett kiállítást
a Aglidi Kossuth Muzeumnak
adományozott művével.

Szlágyi Miklós: Gammel József kiállitása.
Müvészet, 1971.január - 47.lap

1021 „Wetschescher Landschaft"

Eines der jüngsten Gemälde des in Wetschesch/Vecsés lebenden schwäbischen Künstlers Josef Gammel.

(Aufnahme: **Heinrich Bruck**)

1962 SZEP 12
NEUE ZEITUNG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

ein bisschen bequemer.
dann für alle Mühe! Un
soffen wie er war, über
merkungen.

Er blieb dann eine
und kam am h
heim — mit einem Bru
ständig verbraucht, und
was von „Haarweh", wo
Glatze rieb. Er tat ihr
me grosse Junge, der d
machen wollte. Sie wusste
er mit seinem ständigen Frage
einem rechten Leben in Tugend und
Liebe zur Weisheit die meisten anödete,
die übrigen aber in ihren liebgewordenen
Gewohnheiten störte oder sie gar in ih-
rem Selbstgefühl verletzte, alle aber nach
und nach gegen sich aufbrachte, ausge-
nommen die paar unberechenbaren Wirr-
köpfe, die sich um ihn drängten; ja, sie
allerdings hatten ihn gern. Aber wie
auch nicht, für sie war er ja zu jeder
Zeit ganz da! Ob sie ihn jedoch ebenso
geliebt hätten, wenn er immer nur als
müder Quartiergast zu ihnen gekommen
wäre? In dieser Gestalt aber kannte sie
ihn schliesslich nur noch, also seit Jahr-
zehnten! In ihrem Zorn, das ist wahr,
schüttete sie ihm, als sie gerade mit dem
Spülicht vor die Tür trat und er in einer
Weinwolke gegen Mittag heimkam, plötz-
lich — ja ganz plötzlich, ohne etwas zu
sagen, den Kübel über den Kopf. Die

nicht zu der Partei schlug,
hörte! Die Volkspartei war
Partei seiner Klasse also. E
Karriere machen, zuminde
viel politischen Rückhalt
gegen Angriffe gesichert
dessen lief er mit den Ar
her, hielt sich für einen v
beorderten Aufpasser der
gelte an allem herum, ze
Feste und stellte seine
feinen Fragen. Seine junge
lachten, wenn er einen der
athenischen Professoren o
flussreichen Dummkopf
auf seine friedlich hinte
blossstellte. Wie oft warnte
Sokrates, bist du blind
Siehst du denn nicht, das
ten ein Dorn im Auge bis

1021

A megye után Vecsésen is

„Boldog Vecsés, mert egy művészkolónia székhelye"

Olyan gazdag programmal, mint a vecsési József Attila Művelődési Ház, kevés művelődési otthon dicsekedhet. E program során jelentős kulturális esemény színhelye volt a nagyterem, melyen két vecsési festőművész — *Bányász Béla* és *Gammel József* osztozik ezekben a napokban.

A község szép számú, művészetkedvelő közönsége mindinkább számontartja e dátumokat és részese lesz az ünnepélyes pillanatoknak.

A kiállítást *Ikvay Nándor*, a Pest megyei múzeumok igazgatója nyitotta meg és méltatta a két művész munkásságát. Beszéde során elmondotta. „— Mind a nagy érdeklődés, mind a nagy művészeti múlt és jelen, mellyel Vecsés rendelkezik, minden elismerést megérdemel. *Boldog Vecsés, mert egy művészkolónia székhelye".*

A Pest megyei művészeket *Remsey Iván* festőművész, *Unyi István* grafikus és festőművész, és *Garay Jenő* képviselte. A pártbizottság részéről *Nagy István* párttitkár jelent meg. *Somogyi Lajos*, a művelődési otthon igazgatója üdvözölte a megjelenteket.

Gammel József „Vásár" című olajképe előtt.

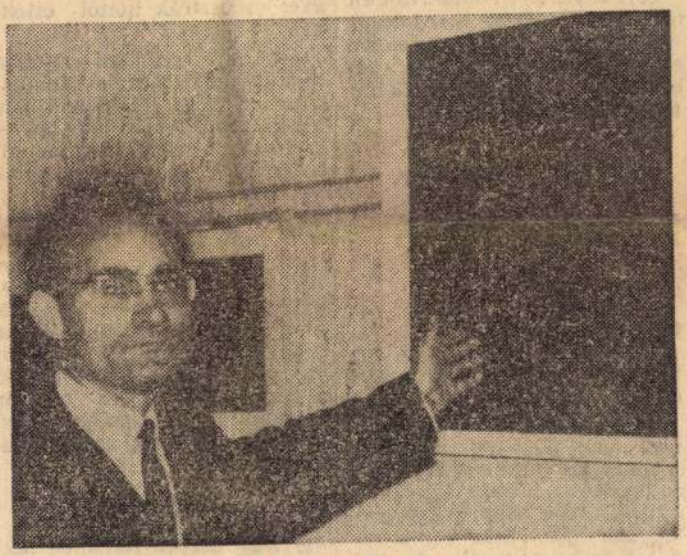

Bányász Béla

Foto: Peltzer.

Gammel József és Bányász Béla két különböző korosztályt képviselnek, képeik mégis egységes hatású tárlatkompozíciót adnak, pedig mindketten másmás hangulat hordozói. A Pest megyei művészek rangsorában igen előkelő helyet foglalnak el. A megyei tárlatok rendszeres kiállítói. A VII. Pest megyei képzőművészeti kiállítás — melyet Budapesten, az Egressy Művészeti Klubban, 1961-ben rendeztek — találkoztunk Bányász Bélával, kinek *„Anyaság"* című képe talán a kiállítás legsikeresebb darabjának számított. A VIII. kiállításon ugyancsak ott találjuk Bányász Béla újabb alkotásait *„Műszak után"*, *„Kalapos fiúk"* című olajképeit. Itt találkoztunk Vecsés község „nagyöreg"-jével Gammel Józseffel is, aki *„Vidéki város"*, *„Vác előtti táj"* című és még sok más festménye szerepelt nagy sikerrel.

1965-ben, hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmával a Vácott rendezett kiállításon ismét megjelentek mindketten a megyei művészek népes táborában. Bányász Béla *„Műterem"*, *„Ültetők"*; Gammel József *„Dolgozó gyárak"* és a kölcsönösen nagy sikerű *„Öreg munkás"* című festményeik a már jól ismert rangos művészek sikereit tetőzték.

A Vecsésen kiállított képek túlnyomó többsége először szerepel a nagyközönség előtt. Gammel József már 1926-ban jelentkezett a vecsésiek előtt. Az alföldi festők családjába tartozó, lírai festő, akkor még világos színekkel játszó, néha Mattisse hatású képek alkotója azóta borongós hangulatú, magányos ember életét tükröző művei kerültek előtérbe. Az *„Elmélkedő"*, *„Falusi asszony"*, *„Gőg"* színeiben, témaválasztásában az idős emberek életének problémalátását viszik vászonra. A régi, híres *„Vecsési búcsú"* című képéhez hasonló csak egyetlen, igazán elragadón vidám, világos kompozíció *„a Vásár"*, már a megnyitás napján gazdára talál. Meglepetés néhány modern irányzatú, sikeres kompozíciója a *„Buszvárók"* és a *„Kenyérsütők"*.

Bányász Béla 1954-ben mutatkozott be már mint kiforrott művész, viszonylag rövid idő alatt szép sikert aratott. E kiállításon a legkiemelkedőbb, legmegkapóbb a mindennapok dolgozó, fáradt kezeit pihentető, alvó embert ábrázoló *„Vonaton"* című olajképe, de a *„Mezőn"*, *„Beszélgetők"*, *„Hazatérők"*, vagy a harsány színekben tobzódó merész, s az új stílus jegyében született *„Sárga falak"*, *„Szentendre"*, *„Napsütés"*, a *„Műterem"* mind kiemelkedő alkotások.

Ezt a kiállítást nem egyszer, de sokszor szívesen végigjárjuk, mert csak így tudjuk a maga gazdagságában és teljességében megközelíteni, felfogni és az élményt, ami a legfontosabb, hosszú időkre megőrizni.

Fekete Józsefné

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
FESTMEGYEI
HÍRLAP
1968 SEP 26

„Kataliz

Vékony, indulatos. Keskeny keretű szemüveget és ritkán felvillanó mosolyokat visel. Beszéd közben tárgyilagosságra törekszik. Megfontolt és okos. De nem tehet róla, a szemében kitartóan ott ül a szenvedély.

Rendkívüli szervezőegyéniség — mondták róla, bárhol megfordultam a Duna hegyes oldalán. *„A Fábián Zoltánt ne ismernénk?"* A kérdésre, hol találom, legalább egy tucat helyet sorolnak fel, mert: *„ha nincs a Népfrontban Szentendrén, akkor az Ifjúsági Magazin szerkesztőségében, de ha ott sem, akkor az Írószövetségben, vagy Visegrádon".*

Szerkesztette: *Fábián Zoltán* író, olvashatom a *Visegrádtól Szentendréig* című antológia első lapján, a könyv az első betűtől az utolsóig társadalmi munkában készült.

De hát ki, és

milyen ez az ember,

aki mindenütt jelen van, a Dunakanyarban, ahol van valami mozgás, esemény, ahol készül valami?

— Megszállott? Nem. Ez túlságosan patetikus.

— Nem én találtam ki, így tisztelték, akiket magáról kérdeztem.

— Enyhe túlzás. Jólesik, de nem igaz. Kisebbek vagyunk, s annál kisebbek leszünk, minél jobban nőnek a kezünk alól kikerülő dolgok. Egy ember ma már egész korok tudását felhalmozhatja, de cselekvési köre leszűkült.

Megszólítják az utcán. Két lépés közt is elmondják a sérelmeket, és az *„ügyet, amit el kellene intézni"*. Végighallgatja és dühös lesz. A panaszos igazáért, ha igaza van. S legközelebb nem kell átmennie az utca túlsó oldalára. Csendben, sok más teendőjével együtt elintézte ezt is.

— Az embert legfeljebb a színfalak mögött találjuk, amint sörözik, veri a blattot, televíziót néz és elvitatkozgat. Az már közhelynek számít, a mi korunkban élő emberek tudata, a technika, a tudomány rohanó léptei mögött — jócskán lemaradt. Bezárul a mindennapok szabályos ismétlődésébe. De az már nem igaz, hogy részvevő sóhaj és vállrándítás kíséretében napirendre kell felölött térni. Hiszen rengeteg energia halmozódik fel közben, csak lent, a mélyben, ritkán jut felszínre. Mert nem mindig van jelen min-

dolgunk van. Ism
fogadtak bennün
lennénk, hiányoznánk. Sikerült elérnünk, hogy a képzőművészeteket, a zenét és az irodalmat egymással párhuzamosan, egy-egy témán belül egyszerre tudjuk meghitt közelségbe hozni közönségünkhöz. S a másik, nem kisebb dolog, a Dunakanyar történeti jellegét és nemzetiségi összetételét szem előtt tartva, már négy évvel ezelőtt elkezdtük a szomszédos népek irodalmának feltérképezését. Volt cseh és szlovák költői estünk, összeállításunk a balkáni népballadákból. Az idén folytatjuk ezt a sorozatot lengyel és osztrák költői estekkel.

— Annyi szellemi energia halmozódott fel itt a Dunakanyarban, hogy bűn lenne nem kihasználni. Az itt élő művészek szinte vadásznak az alkalomra, hogy csinálhassanak valamit. Én is így voltam, mikor ideköltöztünk a családommal *Leányfalura.* Hiányzott a konkrét cselekvés, az íráson kívül a mindennapos eredmények, kis sikerek. Enélkül nem tudnék meglenni. Sokan mondják, felaprózom magam. De az ember nem bújhat ki a bőréből, én ilyen vagyok. Mondhatnám, ilyennek születtem. Az agilisság családi betegség.

Nagyapám

egy kis, részben románok lakta faluban, az ország másik végén volt tanító. Sose felejtem el az ott töltött nyarakat. Gézt csomagoltam a kis konyhában, könyveket és orvosságokat rendszereztem, aztán széthordtam a faluban, vittem a házakhoz, ahogy nagyapám meghagyta. Ő volt egy személyben a falu értelmisége. Hozzá fordultak mindenért, s ő intézett el mindent. Születésüktől halálukig végigkísérte az embereket. Azt mondta egyszer nekem, mikor nagyon elegem volt már a segítésből, játszani akartam: *„Fiam, egyet tanulj meg, az életben csak az ér valamit, amit másokért teszel. Tanulj meg örülni a mások örömének, s legyél rajta, hogy te okozd ezt az örömöt."*

— Hát, csak ennyi. A szervezés meg... A véletlen hozta így. Pénzt kellett keresni, és az állásom, amiért a pénzt kaptam, szervezői munkát, szervezői gyakorlatot követelt. De ez csak a *„formám"*. A *„mit"* és a *„hogyan"* a lé-

ársási
nem
mondja, csinálja... Mert előzőleg jártam Csehszlovákiában, ott láttam ilyen jellegű irodalmi presszót. Nálunk is bevált. Talán nem hat nagyképűsködésnek, ha azt mondom, az előadóművészek, különösen a művészházaspárok, mint *Csernuss Marianne, Somlyó György, Szentpál Mónika, Rákos Sándor* és mások, nagyon szeretnek Visegrádra, hozzánk jönni. Ma már bizonyos rangot jelent az itteni bemutatkozás, különösen, ha fiatal, tehetséges művészekről van szó.

Hosszú kortyokban issza a kávét, elgondolkozva szólal meg újra.

— Az, hogy meg lehetett csinálni, bennünket igazolt. Csak katalizátor kellett, hogy elindítsa a folyamatot. És ez nagyon sokszor van így: csak a katalizátor hiányzik, hogy valami új szülessék. Egyik dologból aztán fakad a másik.

Láncreakció.

Ötlet ötlet után. A presszó, aztán a dunakanyari nyár programtervezete, a visegrádi napok, most nemrég az antológia. S még sorolhatnám a most készülőket, de inkább ne kiabáljuk el!

A vékony, csontos kéz kifejező mozdulatokkal kísérte a beszédet. Most megpihen az asztalon.

— Azt mondták nekem Szentendrén a fiatalok: a Fábián jó fej. Neki el lehet mondani... Hátradől a széken és nevet.

— Hisz ezt is akartam mindig... Az élet egyik legfontosabb szükségletének érzem, megadni az alkalmat, a lehetőséget a kitárulkozásra... Szeretném ismerni őket... *Ismerni kell őket.* Mondom, az ember beszűkült világából képtelenség részvevő sóhajokkal, vállrándítással, vagy szólamokkal ablakot nyitni.

Nem fejezi be a mondatot, én befejezem. Katalizátor kell, amely az emberekben adott energiákat segít az értelmes cselekvés forrásává tenni. Olyan *„katalizátor-emberekre"* van szükség, mint *Fábián Zoltán.* Sokra. És ahogy ő fejezi be a beszélgetést: — Igaz, csak örökbefogadott gyerek vagyok, emlékeim, a múlt máshová köt.

1021 Gammel József

„A művészet örök ifjúságot ad a szívnek és a léleknek"

A vecsési mester

Egyedül él. A hallása teljesen megromlott, szemén hályog van és alig lát, s a bal karja tőből hiányzik. A kályha előtt egy fia hamu sincs — az idén talán még tüzet sem látott az öreg vastákolmány. Az ágy vetetlen, a szekrényajtó tárva, lépésünkre szívszaggatóan nyikorogni kezd. Három rozzant széken olajképek, grafikák. Holdas tájak, világos pasztell csendéletek. A legolcsóbb is ezer forintot ér. Gammel József, az idős vecsési festőművész zavarban van. Hogy fogunk beszélgetni vele, hiszen nem hall, s látni is csak alig-alig tud... Aztán felvillan arcán a mosoly: majd én! — mondja, s ragaszkodik hozzá, hogy a térde közé szorított gyufásdoboz s a remegő félkezében tartott gyufaszál segítségével ő gyújtsa meg cigarettámat. — Ügyes vagyok? — kérdi magasra emelt, nevetős hangsúlyokkal.

Lexikont tesz elém. Mozdulatokkal beszélgetünk. Az 1938-ban kiadott művészeti lexikonban ez áll: *„Gammel József, született Budapesten 1893-ban. A falusi élet festője, sok vidéki kiállításon vett részt, képeit a Nemzeti Szalonban és a Műteremben kiállították. Tagja a Nemzeti Szalonnak és a Balatoni Társaságnak".*

A mester fiatalkori szoborportréjával, amit Kisfaludi Strobl tanítványa készített róla.

Foto: P. I.

Nem kérdezek. Várom, hogy beszéljen. Az ajtóra mutat. Kék papír tetején rajzszöggel odaerősített életrend, s a legelső mondat: *„A művészet örök ifjúságot ad a szívnek és a léleknek".*

Gyerekkora óta rajzol, *Szabados Jenő* volt a mestere. Már *három éve nem fest*, nem látja a színeket, de színekkel ébred, azokkal alszik el. A *Holdas tájra* 1933-ban kapott első díjat; 1948-ban a régi Műcsarnokban volt önálló kiállítása, s *Dániel Kornél* mondta neki: *„Ne adj képet senkinek, minden képed a Galériáé".* Keserűen mosolyog: háromezer forintos képemet adtam el háromszázért... Élni kell. S már újra hangosan nevet: — Ráérnek, úgye, ráérnek? Megmutatom azokat a képeket, amik megmaradtak. (Száztizenkilenc képet ajándékozott a ceglédi múzeumnak, negyven a Nemzeti Galériában van letétben, s a váci múzeumban is vannak képei.)

Az apró szoba egyik sarkában áll, szemben a gyér fénnyel, úgy mutatja a festményeket, grafikákat. Kis házi bemutató — percek alatt ott érezzük magunkat Szentendre ódon hangulatú utcácskáin, a bolíves kapuk alatt. Vagy a tanyákon, sötétben és narancsos-lilás hajnalokon. A *Holdkelte*, a *Füredi sétány* (legelső kiállított képe) s a *Gőg* hidegkék színei, az *Aggodalom* kerekre nyílt szemű asszonya, a *Tavasz* meleg, piros-rózsaszín árnyalataival mind külön élményt jelent.

Nehezen búcsúzunk. Az öreg mester most megint egészen egyedül marad. A csonka gyertya mellett egyedül a képeivel. Az udvaron megáll: kődarabot ragad fel a földről, s a lábával elsimított homokba rajzolja arcomat. Néhány vonás — kísérteties hasonlóság: én vagyok! Kilépünk a kapun. Emberek jönnek a vonatról, gyerekek zsibonganak az iskolaudvaron, mi is elvegyülünk a tömegben. Csak ő magányos, aki többet adott a világnak, mint neki a világ.

Koblencz Zsuzsa

...írlap 1968. NOVE...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 NOV 10
PESTMEGYEI HÍRLAP

Hámos György:

Kísértés és alkalom

Kényes témáról volt szó a Belkereskedelmi Minisztérium sajtótájékoztatóján — olvastam. Vajon milyen kényes témát közöltek a sokat tapasztalt újságírókkal? Arról volt szó, hogy a kedves vevők hébe-hóba lopnak az üzletekben. Az újságcikknek, mely e sajnálatos felfedezésről beszámolt, ez volt a címe: „Némelyik vevő megfeledkezik magáról". S a főosztályvezető beszámolóját ugyanez a gyengéd, tapintatos hang jellemezte. Szomorú szívvel emlékezett meg egyes vevők feledékenységéről. Utána több illetékes vezető statisztikai adatokkal támasztotta alá a „sajnálatos tapasztalatokat". De mint jó kereskedelmi szakemberekhez illik, sietve megnyugtatták az újságírókat és a kedves vevőket, mondván: igazán túlzás volna azt állítani, hogy sokat lopunk. Még ezrelékekben is nehéz lenne kifejezni, hogy a közértek forgalmához viszonyítva: milyen rendkívül keveset lopunk.

Bevallom, ennél a résznél egy kis büszkeséget is éreztem. A későbbiekben azonban kiderült, hogy e csekélyke szám csak a leleplezett lopások száma. Ebből nyomban megértettem, hogy a le nem leplezett lopás ennél jóval több. Érthető tehát, hogy a vevőközönség által fehérköpenyes detektíveknek elkeresztelt kereskedelmi dolgozók árgus szemmel figyelik a kedves vevőt. Itt már-már elszomorodtam; de szerencsére a rákövetkező határozott kijelentés megvigasztalt: „Megengedhetetlen azonban a vásárlóközönség alaptalan zaklatása és gyanúsítása". Ezt csak üdvözölni tudom... Illetve, egy kicsit még gondolkodnom kell felette. Vajon mikor derül ki, hogy a kedves vevőt alaptalanul zaklatták-e, hogy a kedves vevő lopott-e vagy sem; s az esetleges gyanút rendkívül udvarias formában kell közölni vele.

Sajnos a lopás gondolatával nem foglalkozó vevő vásárlási örömét erősen csökkentette eddig is, hogy éber szemek figyelték minden mozdulatát. Most megígérték, hogy ezentúl minden másképp lesz. Felületesen nem szabad többé senkit sem gyanúsítani. Az eladót szigorúan felszólítják arra: körültekintően és alaposan nézze meg, kit merészel gyanúsítani. Tehát az eladó — nehogy véletlenül ártatlant gyanúsítson — még gondosabban fogja figyelni a kedves vevőt. Igaz, nem azért, hogy lop-e; éppen ellenkezőleg, hogy tiszta szívvel meggyőződhessék a vásárló teljes ártatlanságáról. Most már csak az a fontos, hogy a vevőt fokozott gondossággal szemmel tartó eladó tekintetéből ne az sugározzék: figyellek te alak, mert gyanús vagy nekem. Hanem az sugározzék: figyellek te kedves vásárló, nehogy istenments, alaptalanul gyanúsítsalak.

Bernard Shaw azzal magyarázta a házasság intézményének tartósságát, hogy az egye- [illegible] megoldhatónak érzem. Aki belép egy ilyen üzletbe: hivatalból gyanússá válik. S ez szinte természetes. „Némelyik vevő megfeledkezik magáról" — írja igazán tisztelettudóan az újság. De melyik az a némelyik? — töprengek jogos aggodalommal a közértben. Mit tehetnek egyebet: figyelnek bennünket. Ha nagyon figyelnek: természetes, hogy megsértődünk. Ha nem figyelnek nagyon, könnyebben tévedhetnek: s akkor természetesen — még jobban megsértődünk. Tehát, hogy ne bántsanak meg az alaptalan és megszégyenítő gyanúsítással, még jobban figyelnek — a tévedések elkerülése végett. Mi pedig még jobban megsértődünk. Hol itt a megoldás? Tartok tőle, hogy ezen a kereskedelmi iskolákban bevezetésre kerülő új tantárgy sem tud lényegesen változtatni. Ott, mint olvasom, megtanulják majd a tanulók, hogyan kell a legtapintatosabban, a legkevésbé bántóan viselkedni a bolti tolvajoknak vélt vásárlókkal. Ők az összes vásárlók néhány ezrelékét jelentik csak, s így aránylag könnyű valamennyiükkel udvariasnak lenni.

Én mindenesetre elhatá- [illegible] de-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1974 FEB 5
Pestmegyei Hírlap

Gammel József festő
1021
4

PEST MEGYEI

Vecsés festője volt

Gammel József életműve

Nemrégiben — mint megemlékeztünk róla — megint „elment valaki, aki itthagyta magát". Tekintélyes életművet hagyott az utókorra *Gammel József*, akinek 1970-es *monori kiállításáról* így nyilatkozott méltatója: *„Fölemelte a vecsési tájat — fák, házak, marslakóként botorkáló emberek kéredzkedtek szorgalmas állandóságú festői fogatára. Ügyetlen ez a fogat, bice-bóca mozgású, valahol a naivitás és tudatosság határán kószál nem szűnő vándorként, de nagyon mélyen őszinte e tiszta ecsetjárás, mely fogatlan öregeket, megroggyant tetőket, a mátraszentimrei tavasz zöld kanyarjait, vecsési búcsúsokat, részeget, kupaccá gombolyított hazaigyekvőket, szürkére elnéptelenedett külvárosi estéket rögzít az idő fennmaradó ábráivá, s lelkületének eszköztelen melegségével szinte láthatatlanul vált e látszólagos ügyefogyottságból a művészet maradéktalan ünnepébe".*

Gammel József 1893. február 25-én született. Festői hajlamait édesanyjától, rajzi ismereteit *Szabados Jenőtől* szerezte. Első kiállítása *Vecsésen* volt, 1926-ban, utolsó *Monoron*, 1973 decemberében. E szűk határok között élte életét olyan intenzíven, hogy az egész világgal ismerkedett a vecsési kertek állandó eseményeiben, s ha egy tipegő anyókát látott — az rajzán emberiséggé bővült.

Öt évtizedes festői munkásságában ezt a *Vecsés—Szentendre—Iklad—Monor* vidéket kutatta fel műveinek sorozatával, ezen megrendüléseit küldte rendszeres buzgalommal a megyei tárlatokra.

Mindig festő volt, élete minden mozdulatával képre koncentrált, ő tényleg rajzokkal beszélt, ez ősi anyanyelvet használta. Derűjét akkor sem vesztette el, amikor már csak az ujjai tapogatásával látott, hallott. Rendelkezett azzal a képességgel, hogy mindig jelentőssé tudott válni. Voltak nála nagyobbak, megrendítőbb festők, mégis vonzódunk hozzá műveinek meleg áramlatai miatt, melyet a tétova rajz, a nehezen mozduló szín, s a némelyek által lenézett témák — libatisztítás, vecsési kazlak — álarcában is nekünk varázsolt. Korhadt fák, vizenyős rétek önarcképét kutatta egész életében, *az egyszerű dolgok igézete ragadta meg* Gammel Józsefet, aki megfigyelte és vonalakkal kifejezte Vecsés minden rejtett és rejtőző intimitását.

Művészetének felismerései nyomán jobban megszeretjük saját környezetünk eddig figyelmen kívül hagyott tárgyait, szebbnek látjuk, anyasi mogatónak a világot. Nem az ünnepi naplementék fényözönét láttatja, hanem egy rücskös kézben és omló házfalban villantja fel azt a csodát, amelyért élni érdemes. Festői kincseit olyan kacatokból válogatja, melyet más szemétre vet, mégis neki van igaza, mert minden kendő, rozsdás vasaló, gereblye érték, igazi érték a szó nem valutáris, hanem rajzi értelmében.

Első számadást végezve életművéről, sürgetjük, hogy adják ki *aforizmagyűjtemé-*

Vecsési táj

nyét, melyben ilyen sorok lappanganak: *„A művész a magány és csend ura, munkássága életünk fűszere, utolérhetetlen eszmények és igazságok birtokosa, aki örömet szó az embereknek".*

Szilágyi Miklós írta Gammel József alkotótevékenységéről, hogy a *„kisemberek világát"* mutatta meg *„halkszavú vallomásokkal"*. Nemes gesztusként még 1970-ben a *ceglédi Kossuth Múzeumnak ajándékozta 109 festményét és rajzát*. Mindez felveti annak szükségességét, hogy emlékkiállítása után Gammel József művei a ceglédi gyűjtemény *állandó anyagaként* szerepeljen, s Vecsésen is hozzák létre *emlékszobáját* a Nemzeti Galéria segítségével, mely szintén tekintélyes Gammel-kollekcióval rendelkezik.

Felejthetetlen volt az utolsó találkozás. Szobája az öregség olyan kacatokkal zsúfolt kamrájának tűnt, amelyet már Rembrandt is előre megszerkesztett vak Tóbiásában akaratlanul is. Gammel József kaláccsal kínált, de nem ettünk akkor abban a szobában, az invitálást következő alkalomra halasztottuk. Így erről is lekéstünk,

Libatisztító

mert olyan festőembernek született, akiről *sokszor lekéstünk*, s igazi értékeit is csak a közeljövő fejtheti meg. Emléknek marad a rozoga ajtó, a kutyaugatás, a lomhán mozduló Gammel-kéz, mely végérvényesen elbocsátott. Lassan elindultunk, s visszaadtuk a magányának, melyről akkor még nem tudtuk, nem tudhattuk, hogy napokig, már csak napokig tart.

Losonci Miklós

Az élelmiszer-gazdaság helye és szerepe a népgazdaságban

Dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, a Pest megyei pártbizottságon tartott hétfői előadásában — melyet lapunk első oldalán jeleztünk — az élelmiszergazdaság fejlődéséről, jövendőjéről tájékoztatta a hallgatókat.

AZ ÉLELMISZER-GAZDASÁG fogalmán nem mindig ugyanazt értjük, kezdte beszédét a miniszter, majd rövid történelmi visszapillantást adva hangsúlyozta, hogy *a mezőgazdaság és az élelmiszeripar hasonló fejlődési lépcsőkön jutott napjainkig*, jóllehet ezt régebben mesterségesen is elkülönítették. Hogy csak a legutóbbi időkről tegyünk említést: más-más tőkéscsoportok uralták a századfordulótól nagyüzemivé szerveződő bor- és söripart, malomipart, szeszipart, továbbá, a hús-, a tej-, dohány- és a növényolajipart, mint a félfeudális mezőgazdaságot. Ha voltak is helyi összefonódások — a finánctőke néha földbérletet váltott, birtokot vásárolt —, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar összehangolt működésére a felszabadulás előtti időkből nem találunk példát. Hosszú ideig még a felszabadulás után sem, hiszen a kisbirtokokra aprózódó mezőgazdaság még az akkori iparral szemben is szükségszerűen alulmaradt a gazdasági kapcsolatok létesítésében.

A TERMELŐERŐK fejlődése feszegette a többé-kevésbé hagyományos termelési viszonyok kereteit, s ez *a feszültség minőségi változást sürgetett* — folytatta a gondolatsort dr. Dimény Imre. — A korszerű mezőgazdasági nagyüzem jobban, szakszerűbben előkészített terméket szállít a gyárnak, kevesebb terméskárral és a minőségi követelmények pontosabb betartásával. A vélt vagy valódi érdekellentétek megszűnnek, a kölcsönös és az egyetemes népgazdasági érdekeknek alárendelhetők. Így alakul ki s valósul meg közgazdasági síkon az, amit élelmiszer-gazdaságnak nevezünk, ami nem más, mint *agrokomplexum*, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, sőt az élelmiszer-forgalmazás egységes szervezete. E

A VILÁG ÉLVONALÁBA az utóbbi évtizedben került mezőgazdaságunk. Az egykori hektáronkénti 15—17 mázsás búzatermés megkétszereződött, a 40 mázsán felüli kukorica-termésátlag állandósult, jóllehet az ötvenes években még több mint az ország fele lakosságát foglalkoztató élelmiszer-gazdaságban a keresők aránya 27 százalékra apadt. A szántóföldi növénytermesztésben, az állatenyésztésben szakmunkások, technikusok, mérnökök tevékenykednek. Ha mindezt az emberek jó része alig érzékeli, s nem is kíséri figyelemmel, az viszont az egész lakosságot életközelségből érinti, ha az alapvető élelmiszerek bármelyike nem kapható, vagy csak magasabb áron kapható az üzletekben. Az élelmiszer-gazdaság szinte állandóan az érdeklődés homlokterében áll. Egész teljesítményének, pozitív és negatív vonásainak egybevetése azonban csak akkor lehet tárgyilagos, ha nem kiemelt önálló rendszerként, hanem alrendszerként vesszük szemügyre, aminek a népgazdaság egészéhez képest számít, *egyetlen ágaként* az egész törzsnek.

Néhány adat segítségével érzékeltette a miniszter, hogy milyen hányadot képvisel élelmiszer-gazdaságunk a nemzeti jövedelemben, a termelési értékben, a lakosság ellátásában s a külkereskedelemben. Megállapíthatjuk, hogy noha az élelmiszer-gazdaság viszonylag *szerényen részesül* a népgazdasági erőforrásokból, mégis mind a bruttó, mind a nettó nemzeti termelésből meghaladja a beruházások részarányát. Ez az ágazat *erőteljes* fejlődését jelzi, s a munka termelékenységének fokozását, hiszen a növekvő termelési értéket *egyre csökkenő létszámmal* állította elő.

A FEJLŐDÉS — hangsúlyozta a miniszter — el-

kezeti nyugdíjak átlagosan havi 750 forintot, a járadékok ennél is alacsonyabb szintet érnek el. Érthető tehát, hogy ezek az idős parasztemberek, -asszonyok, erejükhöz képest igyekeznek kivenni részüket a közös munkából. Számukra olyan foglalkoztatottságot kell teremteni, hogy megkeresheséssék kenyerüket. Vagyis *a műszaki fejlődés nem törekedhet kizárólag arra, hogy mielőbb kiküszöböljük az élő munkát a gazdaságokból.*

A termelési szerkezet megválasztása, a beruházások tervezése, az üzemszervezési eljárások alkalmazása során — mint a miniszter kitért rá — nem hagyható figyelmen kívül, hogy mind a népgazdaság, mind pedig egy-egy szövetkezet erőforrásai végesek.

A termelésszerkezet nem merevedhet meg a helyi adottságok között. Néha szükségszerűen átlépi a megyehatárokat és *horizontális vagy vertikális integrálódásra, gazdasági kötelékekre ösztönöz.* Ilyen megfontolással jönnek létre a termelési egyesülések, társulások — például egy korszerű állattartó telep létesítésére —, s javul az eszközkihasználás. Emellett újabban örvendetesen terjednek a különböző vertikális együttműködési formák: *jó példa erre a Nagykőrösi Konzervgyár*, amely az egyenjogúság alapján kötött és a kölcsönös előnyöket rögzítő termelési szerződéssel fedezi nyersanyagszükségletét.

A FEJLESZTÉSRŐL szólva dr. Dimény Imre beszélt *a termelési rendszerekről.* A termelési rendszer az iparban már közkeletű fogalom, felöleli egy-egy termék előállításának valamennyi gyártási előírását és szabályát. Hasonlóképpen a szigorú technológiai fegyelem biztosításával érvényesülnek a korszerű eljárások az élelmiszergazdaságban. A magasfokon gépesített, iparszerű állattenyésztési és növénytermesztési rendszerek kibontakozását a *gazdasági tényszámok* érzékeltetik. Egyebek között megemlíthetjük, hogy a kukoricatermesztés ilyen formájában a gazdaságok 15—20 mázsával meghaladták az amúgy is magas országos átlagot. A miniszter megemlítette, hogy *az idén több mint félmillió hektárral nőtt a növénytermelési rendszerek hatósugara*, hírük túljutott határainkon is. A termelési rendszerek bevezetése mellett azonban *élnünk kell a hagyományos fejlesztési módszerekkel*, támogatni a gyengébb adottságú gazdaságokat, minthogy jelenlegi erőforrásaink a mezőgazdasági terület nem egész tíz százalékán teszik lehetővé a rendszerbéli gazdálkodást.

Az iparszerű baromfi-, sertés-, szarvasmarha-tenyésztés, a teljes egészében gépesített kukorica, cukorrépa-termesztés — s a gépesítendő napraforgó-, lucerna-, szója-, paradicsomtermesztés — rendszereinek elterjesztése, a műszaki fejlesztés egyéb feladatai mellett nem *feledkezhetnek meg az élelmiszergazdaság irányítói az 1,7 millió háztáji, ház körüli és kisegítő gazdaság támogatásáról sem.* A mezőgazdasági termelés 39 százaléka napjainkban még a háztáji és a kisgazdaságokból származik, a ház körüli istállókban tartják a szarvasmarha-állomány 36 százalékát, a baromfi esetében pedig megfordulnak az arányok, az állomány csupán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Gammel József

1961 SZEP 20

irlap 1021

Jubileumi kiállítás helyett

Vecsésen él a 75 éves Gammel József festő és grafikus. 1926 óta majdnem minden esztendőben kiállította képeit Vecsésen és a megyében másutt. Képeiből a Műcsarnokban, a Nemzeti Szalonban, az Egressy Klubban és különböző művelődési otthonokban is láthattunk. A Nemzeti Galériában a mai napig is több képe és grafikája van letétbe helyezve, több képét pedig megvásárolták.

Az idén szerette volna megrendezni jubileumi kiállítását, de megromlott egészségi állapota miatt erre nem kerülhetett sor. Noha idei kiállítása elmaradt, Gammel József állandó gyűjteményes kiállítását vecsési otthonában, a Toldy Ferenc utca 39. szám alatt naponta megnézhetik az érdeklődők. A házi kiállítás hétköznapokon délután 4, vasár- és ünnepnapon 6 óráig látható.

lején

kedves ismerős, barát. Nehéz-e a búcsú?

— Nem könnyű. Jönnek az emberek, ne menjen, maradjon!

— És a válasz?

— Nem szakadunk el, hisz' ez a szövetkezet is annak a területi szövetségnek a tagja, amelyiknek titkára vagyok.

Szívügy

A tegnap már a múlt. A ma: bemutatkozó látogatások, mint már területi szövetség titkára. Átállás egy új munkastílusra, ismerkedni az új feladatokkal. Ez köti le érdeklődését, energiáját. Pedig a feladat nem könnyű. Nincs tapasztalat, nincs példa, amiből meríteni lehetne, új utakon kell járni.

— Szeretem a járatlan, a kitaposatlan utakat — mondja határozottan — a nehéz, a komplikált feladatokat. Szeretek vitatkozni s embereket meggyőzni.

Szavaiból az érződik: elég

Gammel József
festő

„Táj" (repro)

Losonci Miklós: Gammel József kiállítása
Művészet, 1971. január – 47 lap.

Gammel József
festő

M.D.K

Nyári vendéglő (repro)

Miskolc, 1962 szeptember — 43 lap

Gammel József
festő

Monoron volt kiállítása a 78 éves
művésznek, aki hónapokig készült
erre a kiállításra. Művei emberi
és őszinte ecsetjaiást mutatnak.

Losonci Miklós: Gammel József kiállitása.
Müvészet,1971.január - 47.lap

GAMMEL JÓZSEF / festőművész

1968-ban „hetvenegy esztendős, közismert festő" 1968-ban 100 festményét a ceglédi Kossuth Múzeumnak ajándékozta. A Nemzeti Galéria negyven képét vásárolta meg a közelmúlt években.

Pest Megyei Hírlap (Ceglédi Hírlap)
1968. aug. 7.

/4

MDK

Jammel József festő:

Balaton-Szemlehelynél, o.

Műterem. – VII. Balaton-kiáll. katalog. 1935
Mod. – dat.

Gammel József MDK

Balaton, pasztell

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

ifj. Gammel József MDK

Vecsési bucsu, olf.

A Műtörem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

ifj. Gammel József MDK

Primulák, pasztel

~~Műtárgy~~

Műterem XVII. Csoportkiáll. 1938. jul.

MDK

ifj. Gammel József

Körhinta, of.

Müterem őszi kiáll. 1938. okt.

MDK

Gammel József

Mindszenti virágok.

Az első magyar representativ csendélet kiállitas katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

Gammel József

Mátrameutimre; Falus utca;
Zöldséggel dolgozók; Szentendrei táj,
Aggodalom; Őszi táj; Utas asszony;
Gőg; Szentendre c. képe (eml.)
szerepel a Dél-Pestmegyei
Képzőművészek Tárlatán

- pápay - : A monori zárás
Képzőművészei Dabason

Pestmegyei Hirlap 1969 II. 18

1969 MÁR 21

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1021

Gammel-kiállítás nyílik

GAMMEL

Holnap délelőtt 11 órakor nyílik a Kossuth Múzeumban Gammel József festőművész kiállítása azokból a képekből, amelyeket a művész a ceglédi múzeumnak adományozott.

Foto: Péterffy István

belül sir.
csalódott
még nem
adjon-e v
később ne
test adjo
most már
hármas
habozott.
az utolsó
kellett.

Felém f
— Mon
magával, S
tassam?

Ez volt az első kérdés, amire felelni tudtam volna. De pirulva hallgattam. Talán mégsem fog megbuktatni... — erre gondoltam.

És akkor Lápóczy feltette a cvikkerét és újra felém fordult:

— Hát még egy utolsó kérdés... Beszéljen nekünk valamit a pún háborúkról...

Óriásit produkáltam ismét. Lápóczy megkönnyebbülten küldött helyre és csak annyit mondott:

— No látja, Szvoboda...

Abban az évben kettest kaptam történelemből. Szegény Lápóczy nem hagyta veszni az illúzióit. És azóta tudom, hogy az ember ne legyen polihisztor. Egy valamit tudjon, de azt tökéletesen.

Fájdalom, azóta sem kérdezték tőlem a pún háborúkat.

— Szép lovak — mondta a paraszt, olyan sóhajjal, mint akinek soha nem volt egy ge-

szőlő-
szőzdei
ádésko-
gi bíró,
, állami
nácsel-
-ügyve-
elenleg:
ök.
eretnék
indent,
Csak-
t kere-

kedne belőle, hanem legalábbis egy vaskosabb kisregény. Meg aztán a feljegyzett félmondatok, reflexiók mindúntalan az egymást követő mondatok elé tolakodnak, felborítják sorrendiségüket. Az egyik megkezdett lapot dobom a másik után a papírkosárba, míg végül feladom a reménytelen küzdelmet, s becsukom a teleírt jegyzetfüzetet is.

Most, hogy nem köt semmi, úgy érzem magam, mintha újra ott ülnék az elnöki iroda foteljében, ő pedig az íróasztala mögött, a széken. Beszélgetünk. Szertelenül, mint akkor, bele-belekapva ebbe is, abba is, s közben az sem zavarja meg tárgyalásunkat, hogy gyakran ránk nyitják az ajtót, tagok, brigádvezetők és irodisták váltva egymást ügyes-bajos dolgaikkal. Aláírni kell? Ne keresse a tollat az asztalt borító papírhalmok alatt. Tessék, itt az enyém. Köszöni, közben visszakérdez. Kertészbujtár? Az olyan kertészeti szakmunkás-tanuló féle volt a Liebner-birtokon. Fél kommenciót kaptam érte, jól emlékszem rá ma is: kilenc mázsa gabona, egy hold kuko-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NEUE ZEITUNG

*

Josef Gammel, der in Vecsés lebende namhafte Maler, schenkte einen Teil seiner Werke, eine aus 109 Stücken bestehende Sammlung, dem Cegléder Kossuth-Museum. Das Publikum konnte die Gemälde des Künstlers schon vom 22. März an im Ausstellungssaal des Museums sehen. Einen Teil seiner Schöpfungen — 40 Bilder — hat der Maler bereits früher der Budapester Nationalgalerie geschenkt.

*

de

sch

sch

Vo

lene Benkő. — Beim letzten Programm trat auch ein Sängertrio — Helene *Koch*, *Marianne Ábrahám* und *Margarete Schlecht* — *auf und erntete grossen Beifall. In*

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gammel József

PETŐFI NÉPE

1971

— **Gammel József**, a vecsési magányában dolgozó idős festő olajképeit és grafikáit mutatja be a ceglédi Kossuth Múzeum szombaton megnyíló kiállítása. A művész tavaly 109 munkáját ajándékozta a múzeumnak.

Gammel Jónefitj

festö

Müterem 34. sz

XVII. Csop. kiáll. Gaz.

(1938)

Primulák, pantell

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Gammel József ifj

festő

Műterem 33. sz

XVI. csop. Kiáll. Eat (1938)

Vecsési bucsu

olajf.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

GAMMEL JÓZSEF

37. Árvíz, olajf.
38. Hazatérő búcsusok, olajf.

Nemzeti Szalon
őszi kiáll. 1939. szept.

Gammel József

43 Téli táj 50.—

Nemzeti Szalon

tav. kiáll. 1932 jun

GAMMEL JÓZSEF

41 Mindszenti virágok 100.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-mar

Karpereez, üveges IV. 132

Gammel József

Balatonfüredi partsétány, pasztell

Nemzeti Szalon

IV. Balatoni kiáll. 1930 szept.

Gammel József festő

Vecsésen él.
Müveiből mütermi kiállitás
Munkásportré, repr.

Pest megyei Hírlap 66. jan. 26. 4.1.

Gammel József.

Nemzeti Szalónban rendezett csendéletkiállításon részvett.

BH. 932. II. 21.

MDK.

Gammel József

Kiállitási hiradás

Pestmegyei Hirlap 1966 szept. 4.

.

G

MD K

Gammel József, festö

Három fa. Pasztell.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932.dec. Kat.

Gammel József festő M.D.K.

Müve a képpresszóban

sdányi István: Képpresszó nyilt Isaszegen

est megyei Hirlap 1964. október 20. 5.1.

Ifj. Gammel József: Primulák.
(Műterem, csoportkiállítás.)

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. 2. n. 33. l.

z felé

M [illegible] *ár a fény*
és [illegible] *vándorok,*
nagy messzeségből, [illegible] *akkor hívlak én,*
mert őszi vándor, én is az vagyok...

és hangom hozzád szóval nem kiált.
Majd szól a szél, üzen hulló levél,
s ha langyos fénnyel ékszert szór le rád,
a napsugár is utakról beszél.

— Ha jössz, tagadd le azt, hogy hívtalak!
Higyjem, hogy őszi szél hozott ide,
csalogatott a gyérülő patak,
mélyzöld faóriás barnuló színe,

csak azt ne mondd, hogy két szemem hozott,
— korai őszöm néptelen tava,
hogy szívem addig, addig álmodott,
amíg életté lettél általa,

s most jössz felém — és jössz velem soká...
— ne mondd, — ha szólanál is, nem hiszem,

az én utam kopár, köves, fehér...
— s piros öröm vár, úton-útfelen!

Kató A. János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Gammel József festőművész

1021

Gammel József festőművész kiállítása

Nemrég hírt adtunk arról, hogy az idős *Gammel József* festőművész, aki Vecsésen él, a ceglédi Kossuth Múzeumnak ajándékozta alkotásait. A közel másfélszáz képből *nyolcvanat mutatnak be* a múzeum földszinti kiállító termében a *március 22-én megnyíló* Gammel-tárlaton.

Hősök és

A gondolkodás po

Régen nem érzett izgalom-
mal és elégedettséggel tette le
Dunham művét a recenzens.

ugyanazt értjük alatta. Történelmünk — az emberiség tör-

Gammel József

festő

Vecsés

l.

Szabad Művészet

1948. 270. l.

Páris székesegyházát 1163-ban kezdi
Valószinű, hogy a kapu kevéssel ezel
ban meghalt, Sully pedig 1196-ban.
készült el teljesen a templom, a X
jén is épitkeznek. A XIII. század el
homlokzat és a kapuk kiképzése, azo
nonját, néhány részlettel együtt á
templomot épitő király, illetve a

A Notre Dame timpanon
nyolcvanas évek elején készült, am
lósziniisit, hogy a stilusa közel ál
stilusához, egyesek egy műhely alk
impulzust feltétlenül Chartresből
ségesen utánozta a példaképet. (47)

A magyar és a francia
gomban is a két cherub fej, a trón
jelképezi. Szent Adalbert és Szent
tának megfelelő, a francia timpanon
pök és a király. A párisi dombormű

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1973 ÁPR 14
1973 ÁPR 14
Pestmegyei Hirlap

Gammel József festőművész

Művészi hatás

Gammel József, a közelmúltban elhunyt vecsési festőművész egyszer átrándult a szomszédos Üllőre, s letanyázott a falu szélén, hogy festőállványára készített vásznán megörökítse a tájat.

Az előtérben kisebbszerű családi ház volt, s abból egy férfi jött ki, hogy megnézze, mit mivel a derék piktor? A kíváncsiskodó, persze, ott találta a házát ablakostul, ajtóstul, kerítésestül a vásznon, amelyre még ráfért a kis gyümölcsöskert vázlata is.

A gazda kérdésére a festő elmondotta, hogy a kép kiállításra kerül, ahol esetleg meg is vásárolják. A háztulajdonos ezt hallva, igencsak örvendezni kezdett, s megkérte tüstént a festőt, pingálja oda azt is, hogy „Ez a ház eladó!", mert nagyon szeretné az ingatlant eladni.

A kérést a festő teljesitette.

Gammel József elbeszélése szerint a kép a kiállításon, sajnos, nem került eladásra, de a családi ház, a különös hirdetés alapján, egészen rövid idő leforgása alatt pénzes vevőre talált.

R. J.

lakóház építésére
több éves
munkára
Budapesttől
100 km-en belül
saját autóbusszal
történő
csoportos
szállítással.
kőműves,
ács,
tetőfedő,
tetőbádogos
szakmunkásokat.
betanított
és
segédmunkásokat.
Jelentkezés
személyesen
vagy levélben
(szombat
kivételével)
Budapest XVI.,
Rákosszentmihály
Rákosi út 90.
Megközelíthető
Metró,
Örs vezér téri
végállomástól
31 Y
autóbusszal.

állapotban lévő GAZ 69-es személygépkocsi, egy darab karbitgázfejlesztő eladó. Monor, Móricz Zs. u. 70.

Azonnal beköltözhető 3 szobás ház eladó Monoron. 200 négy szögöl szőlő, gyümölcsfák, fúrott kút. Érdeklődni naponta 17—19 óra között Monoron Petőfi u. 27. vagy 140-es telefonon.

Két szamár eladó, Gyömrő, Kossuth L. u. 19. Karsai László.

---

anyag, zsákos oltott mész és fűtőolaj, házhoz szállítva is. Kerepesi úti Skoda-Szervíztől 3 perc. 841—727, Szabó Mihályné, X., Váltó u. 22.

A Lőrinci Fono felvételt hirdet 15 éven felüli lányok részére. A betanulási idő 1 hónap. Kereset: 1700—2100 Ft a betanulás után. Vidéki lányok részére szállást biztosítunk. Cím: PIV Lőrinci Gyár Budapesti XVIII., Gyömrői út 85—91.

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 AUG 8
PEST MEGYEI HÍRLAP
Kemmel József festő-művész

PEST MEGYEI Hírlap

KIÁLLÍTÓTERMEKBŐL

1021

Alföldi valóságeszmény

A Nagy István Csoport jubileuma

A ráckevei Savoyai-kastélyban megrendezett tárlat augusztus 26-ig látható.

Ünnepi pillanat tanúi lehetünk. A látott képek, szobrok, grafikák alapján bizvást megállapíthatjuk, hogy az elmúlt tizenöt esztendő közös munkája nyomán e jubileum jelzi a művészi előrehaladást, azt, hogy eddig érintetlen térség részesült a képzőművészet kincseiben. Úgy is, hogy *Dabas, Ráckeve, Monor, Nagykáta, Cegléd* környékének művészjelöltjei lettek festők, szobrászok, úgy is, hogy ez a táj biztosította a vizuális forrást, és úgy is, hogy ez a vidék részesült a kultúra új adományaiban.

Közművelődés is

Vagyis nemcsak a képzőművészet, hanem a közművelődés fejlődéséről is szó van. Arról, hogy a Dél-Pest megyei *Nagy István Csoport* megalakult, művészileg megerősödött egyéni ambíciók és tehetségek, továbbá a társadalom pártolása révén. Ez hozzájárult ahhoz, hogy megyénk képzőművészeti élete immár Szentendre, Vác, Nagymaros és Zebegény mellett a déli részekre is intenzív hatósugarakkal terjed. Érdekes, izgalmas, felemelő az a munkamegosztás, amely tudatosan alakult szilárd egységgé.

Szentendre és a Hincz-gyűjtemény révén *Vác*, továbbá a Szőnyi István-emlékmúzeum megalakulásával *Zebegény* biztosítja a múzeumi mértéket, a minőséghez vezető szigorú szellemi iránytűt és az utóbbi évtizedben a nyári szabadiskolában az önkéntes festői továbbképzést is. A Nagy István Csoport felzárkózása mellett *kezdeményező* szerepet is vállalt. A képzőművészet és a közművelődés *szövetségéről* van szó. Mivel a műhelyen belül igen sok a tanár-festő, akik hatással vannak az ifjúság esztétikai látásmódjának alakulására, ízlésük fejlődésére. Másrészt megyénk déli részének rejtett szépségű tájait, munkás hétköznapjait, *emberi karaktereit* örökítette meg a százas létszámú művészsereg.

Mértékadó minőség

A szakmai irányítás, a nyári művésztelepek révén egyre inkább kibontakozik a tagok *önművelődése*. Mind *színvonalasabb* műalkotások születnek. S nagyon fontos, hogy ezek a művek a környező községeket járják *vándorkiállítások* formájában, s hogy az elmúlt tizenöt esztendőben az emberek tízezreihez jutottak el.

Mértéknek számít az a klasszicizálódó minőség, melyet *Gammel József, Kocsis László, Romhányi Elemér* festményei, *Pál Mihály, B. Szabó Edit* szobrai hagytak szigorú örökségül. Ez is olyan hajtóenergia, amivel élnek a Nagy István Csoport fiatal alkotói. Így *Somogyi György* Kocsis László eszményeit folytatja igen mély megfontoltsággal, és Pál Mihály, B. Szabó Edit mércéjét egyre izgalmasabb műsorozattal, egyre bátrabb kezdeményezésekkel teremti újjá a fiú és az egykori férj, *ifjabb Pál Mihály*.

Kétségtelen, megfogyatkoztak a szobrászok. *Brindzik László, Kampfl József, Kecskés Lajos* nem küld műveket *Vecsésről, Monorról, Pilisről*. De a *Dunaharasztin* alkotó *Artner Ottó*, a szigetszentmiklósi *Zsin Judit* és különösen az *Érdről* kopogtató *Előry Emil* munkássága jelentős értékeket képvisel.

Széles skálán

A Nagy István művészetével fémjelzett alföldi valóságeszmény leginkább *Nádasdy János, Bányász Béla, Kiss Ernő* munkásságában dominál. A jó erőállapotú neológusok sorába tartozik *Kéri Mihály, Heiling György, Orosz László* és *Orci József*. Komoly nyereség, hogy *Kosch Péter* személyében adott a grafikai mérce is az előrehaladáshoz.

Örvendetes még, hogy a műfaji skála is szélesedik. Artner Ottó *tűzzománcai*, Nagy László Lázár *kisgrafikái*, Barnóth Zoltán *vegyes technikái* révén. Az érem *Gábor Éva* sorozatában reprezentálódik, szintén érzékeny vonalvezetéssel.

Jó az összhang. Jók az adottságok és az erőfeszítések. S ha ez a közös művészi és művelődéspolitikai társadalmi méretű támogatás a jövőben még jobban szervezi folyamatos kézfogásait, akkor ez a fejlődés még felgyorsulhat, megalapozva megyénk déli részének képzőművészeti életét.

Losonci Miklós

unkás?

rdés valamilyen formában
n szinte mindig felmerül.
kapcsolatban, és sokféle
érdésre.
nagyüzemünk igazgatójá-
odott: amikor ő évtizedek-
unkás-bizonyítványt, leg-
utatta volna a villamoson,
st szerezzen magának. Mert
kosság többségének a sze-
nített az, ha valaki „mes-
olytatta — sok fiatal szak-
előtt, *letagadja*, hogy mun-

alok *karriernek* tartják, ha
zel szemben írtam riportot
amely a leghatározottab-
, hogy találkozzék azzal a
i után nem jelentkezett
ónak ment.
yünkben nincs meg a szük-
zikai szakmunkának, s ha
nyt szerez, általában nem
az értelmiségi szülők sze-
munkát biztosítani a gyer-
lyen törekvések a mun-
a nagyobb városokban. (A
: nem azt mondom, hogy
hetséges gyerekei, sőt a te-
munkás-paraszt gyerekek
kellene támogatnunk az
és erkölcsi vonatkozásban.
már-már a munkások sem
a saját szakmájukat pél-

: *a lét határozza meg a tu-*
ell számon tartani. Mert a
becsülése közvetve és köz-
mhoz kapcsolódik, különö-
meg kell állapítani, hogy a
— a termelés mennyiségi
tásához viszonyítva — so-
ték a munkakörülmények
amatok gépesítését, a szak-
nciált bérezését.
értékben befolyásolja, hogy
uló-képzés: a szülők, a ta-
alatokat szereznek a mun-

emzetközi élvonalhoz viszo-
építőipari tanulók jó része
között *dolgozik*, sajátítja el

lszereltség mellett a másik
emberek, pedagógusok ta-
lékét? Először is meg kell
y évvel ezelőtti helyzethez
k *előre*. Ma már messze a
ha valaki nem volt eléggé

Indítómotorok

Az Autóvillamossági Felszerelések Gyárában Bosch-licenc alapján gyártanak indítómotorokat. A tavaly üzembe helyezett gyárt soron negyven százalékkal több indítómotor készülhet, mint korábban.

Tervező:

A komputer

Szerszámok, alkatrészek formatervezésére és gyártására alkalmas számítógép-rendszert fejlesztettek ki az MTA számítástechnikai és automatizálási kutatólntézet szakemberei.

Az ipar számos területén gyakran van szükség olyan alkatrészekre, melyeknek alakja nem írható le a hagyományos gépészeti kategóriákkal (sík, henger, gömb stb.). Ezek tervezését és előállítását nagymértékben megkönnyíthetik speciális számítógépes eszközökkel. A SZTAKI szakemberei által kialakított rendszer alkalmazásakor a felhasználó a számítógépnek adott utasítások segítségével lépésről lépésre *megtervezheti* az alkatrész formáját, amelyet a számítógéphez kapcsolt grafikus kijelzőn folyamatosan *ellenőrizhet*. A tervezés befejezésekor nemcsak a kész forma látható a kijelzőn, hanem egyúttal a számítógépben kialakul az azt leíró *matematikai modell* is.

A hatékonyság ja

A megfo

Egy-egy termelői

Idén január és április között a szocialista iparban foglalkoztatottak átlagos létszáma 1 481 600 főt tett ki és ebből a fizikai dolgozó 1 170 800 volt. Ennek a hatalmas emberseregnek sokféle jellemzője nagy biztonsággal kimutatható, így egyebek között az, mennyi értékesíthető árut állítottak elő — 364 milliárd forintnyit —, miként növekedett az egy foglalkoztatottra jutó termelés, az átlagbér és így tovább.

Jól plusz rosszul

Szintén megfoghatóvá tehetők az olyasfajta, nem mellékes tényezők, mint a szakmai képzettség, a száz forint kifizetett bérre vetített nyereség, ám van valami, ami nagyon is létezik, de megfoghatatlan. S ez *a munkakedv*, a feladatait ellátó ember *közérzete*. Ami — nehogy lebecsüljük! — rendkívül fontos termelési, hatékonysági tényező. Üzempszichológiai és üzemszociológiai vizsgálatok azonos végeredményre jutottak abban, amit egyszerűen *magatartásnak* nevezhetünk. Napi munkája közben az ember hatások sorozata éri, s ezekre a legtöbbször reagál. *Ahogyan* reagál, az sok mindentől függ — akár még vérmérsékletétől is —, de végső soron magatartásmódja típusától. Alapvető különbség mutatható ki az ún. alkotó; a közreműködő, a végrehajtó, a beletörődő, a közömbös és az elutasító típus viselkedése között. Hangsúlyozni szükséges, a beosztás, a munkakör — a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt hely —, motiválja a viselkedésmódot, de *nem határozza meg*.

A típusok elnevezése részben ki is fejezi magatartásuk lényegét, bár természetesen nincsenek merev határok, sűrű eset, hogy bizonyos viselkedésmódok *keverednek*. A környezet alakítja a magatartást, a változás, a változtatás lehetősége tehát adott; az egy-egy munkahelyen tevékenykedők közérzete sem örökösen állandó. Meglehetősen erős érzelmi hatások befolyásolták például a munkahelyi légkört a *Mechanikai Művek abonyi gyárában*, a *Tungsram váci fényforrásgyárában*, amikor a termékszerkezet *alap-*

nszon

tték egymás nyelvét

Gammel József

festőművész

„Épüljön fel Vecsés galériája…"

Losonci Miklós
ciNC

Pest Megyei Hírlap
1979 dec. 29.

Gammel József

Gammel József, ifj. Pál Mihály/szobrok/,
Ledniczky Gyula alkotásai a ráckevei
Ady Galériában található.

Rajzta nitás 1975-4-31
Losonczi Miklós:Ráckevei Ady Galéria

Gammel József, festő

Vecsés is alyan pontja megjénknek, ahol a táj művészi feldolgozása: folyamat. Itt alkotott a művész évtizedekig.

Lasonci Miklós: Vecsési festő hagyatéka
Pest Megyei Hírlap, 1976. okt. 6.

Gammel József

Megnyílt Gyömrön a Nagy István Csoport felsőfarkasdi művésztelepének idei kiállítása. A művész élete végéig a Csoport erőssége volt.

Sosonci Miklós: Felsőfarkasd, 1976.

Pest Megyei Hírlap, 1976. nov. 25.

Gammel József

A Dél-Pest megyei Nagy István csoport tárlatain az elmúlt évek során szerepeltek művei.

Losonci Miklós: A gyömrői tanács és a képzőművészet.

Tanácsok Lapja, 1974. júl. 26.

Gammel József

A ráckerei gimnázium Ady-Galériája 1972-ben alakult és ma már több mint 50 műtárgya van, melyek között szerepel a művész alkotása.

Lasonci Miklós: Iskolagalériák.
Magyarország, 1974. szept. 1.

Gammel József, festőművész

Gammel József méltó utóda Bányász Béla, aki évtized óta él és alkot Vecsésen.

Lapnai Miklós: Gazdagodó műhelyek a megyében.
Pest Megyei Hírlap, 1982. jún. 8.

Gampel Árpád
iparművész
31 éves
(szervi szívbaj)
X-her ujköztemető
+1946. X. 11.

Halotti főkönyv
261.

mdk

Gampel Sanos asztalosmester,
Félegyháza

Kiállítási éremmel kitüntetve

1. A környék kitüntetései
Pesti Hirlap 1896. 48. z nov. 21 3. l

Gampel József belsőépítész

A fiatal iparművészek tanácskozásán (1970. VII. 28.) beválasztották a munkabizottságba.

Fiatal iparművészek tanácskozása; Ipari Művészet, 1970. IV. 53. l.

Gamipel József belsőépítész

k alábbi épület belsőberendezésének terveit készítette (ent.)

V.P.M.

~~[illegible]~~: Központi Állami Kórház óvoda-bölcsőde épülete Bp. XII. Kútvölgyi út

Magyar Építőművészet 1970/2 22 old.

GAMPEL JÓZSEF

„GALAXIS" ASZTALLAL KOMBINÁLT ÜLŐ-
PADJA KIÁLLÍTVA AZ ALÁBBI VÁSÁRON.

KUBINSZKY MIHÁLY: BÚTOROK AZ 1969. ÉVI
BUDAPESTI ŐSZI VÁSÁRON.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET, 1970/1. 60 - 61. LAP.

Gampel József

az alábbi pályázaton résztvett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének, Fröhe Zsuzsa csoportjának egyik tagja. (belső építész)

A belgrádi Operaház nemzetközi tervpályázata, 1971.
Magy.Ép.mův.1972.5.sz.2-11.1.

Gampel József

a budapesti OKISZ székház

statikusa

Magyar Építőművészet 1974/4

37. old.

Gampel József

Megbízták Garajszky Józsefet és Gampel Józsefet, hogy az Orszá-gos Kőolaj és Földgázipari Trösztrészére dekorativ buzhalatot hé-rítsen.

—: Körtéré munkák.

Művészet, 1980. november – 47. lap.

Gampel József

Megbízást kapott Gampel József és Garajszki József az Országos Kőolaj és Földgázipari Tröszt székháza részére mahagóni plasztikus faburkolatot készítsen.

— Köztéri munkák.
Művészet, 1979. április – 47. lap.

M. D. K.

GANZ Ábrahám

Az ideiglenes országház építésére pá-
lyázik

Ybl Ervin: Ybl Miklós 134.

GANZ Ábrahám vasöntő (Pest) XIX. szd. közepe MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán. Tanulmányok Bp. multjából, 1956. XI. kat. 329. l. 15. jegyzet (320. l.

GANZER Ágoston ötvös (Pécs)

MÉrt 1999. 130.

neue Kunstpraxis noch nicht von einer neuen Doktrin hervorgebracht, sondern verdeckte nur den Blick auf die Tatsache, daß es keine vergleichbare neue Doktrin gab. Wo ein lehrbarer Begriff von Kunst ausfiel, blieben Werke (die man nur kritisieren, aber nicht anleiten konnte) als die einzigen Statthalter der Kunst zurück. Sie gewährten Anschauung ohne Begriff, es sei denn für den konturenlosen Begriff der *Kunst* (S. 91). Die Aura wuchs dem Werk aus einer Krise der Kunst zu, die wir gewöhnlich als Freiheit preisen.

Blicken wir auf das achtzehnte Jahrhundert zurück, so stellt sich das Ideal des Kunstwerks grundsätzlich anders dar. Das Werk konnte einen fixierten Kanon von Regeln nur beispielhaft illustrieren, aber dessen Gesetze nicht aufheben (S. 48). Im Horizont einer geschützten und bewachten Kunstreflexion bildete die meßbare *Kunstschönheit* ein unwandelbares Ideal, das den Sieg über die veränderliche und körpergebundene Welt unserer Empirie davontrug. (Beiläufig sei angemerkt, daß sich dieses Ideal mit gewandelten Begriffen in der Bauhaus-Moderne wiederholte, jetzt aber in der Absicht, der Romantik den Todesstoß zu geben, S. 377). Am Vorabend der Revolution hatte die Kunst einen festen Platz im Programm einer allgemeinen Aufklärung erobert. Da sie das Ideal der Menschheit verkörperte, konnte sie eine universale Geltung beanspruchen, die nicht mehr von gesellschaftlichen Hierarchien bedroht war. Herausragende Werke mochten sich dem Ideal nähern, doch verfehlten es selbst die vollkommensten Werke um jene Haaresbreite,welche die Kunstidee in ihrer Reinheit schützte (S. 49).

Mit dem Zusammenbruch des alten Regelsystems wurde die absolute Norm

GANZER Katalin festő

1994

Március **18-án**, pénteken 17,00 órakor a Gödi Művelődési Házban (Göd-Alsó, Pesti út) **Ganzer Katalin** kiállítását Geröly Tibor nyitja meg.

Cím: Dózsa Műve
XVII. ker

VENDÉGEINK:

Minden érdeklődő

templom térfogatának úgysem felelt meg, ezért Kozora Endre kassai plébános kérelmére a városi tanács 1900. augusztus 8-iki ülésén hozott határozata alapján, e harmóniumot a fogadalmi kápolnának átadta s a kálváriai templom részére újat szerzett be Zimmermann Henrik leipzigi hangszergyárostól 340 koronáért.

A következő 1901. évben a tanács a szt. Rozália kápolnába három új padot helyeztetett el a régiek helyébe.

Az 1914-ben kitört világháború a fogadalmi kápolna egyik harangját szintén áldozatul kívánta. A hivatalos átvétel 1916. szeptember 2-án történt, amiről a katonai hatóság a következő jegyzőkönyvet állította ki:

„Bizottsági jegyzőkönyv, felvétetett Kassa, 1916. szeptember hó 2. Tárgy: a Kassán, Abaúj-Torna megyében, kassai járásban, illetőleg Kassa egyházmegye Kassa egyházközségében lévő róm. kath. Kálvária és Rozália templom harangjainak átadása, illetőleg átvétele. Jelen voltak a katonai hatóság részéről Keller Dezső nfl. mérnök hadnagy mint átvevő, az egyházi hatóság részéről Szauberer Dezső mint átadó. Lelet: A cs. és kir. hadügyminisztérium részéről a katonai parancsnokságnak megküldött harangjegyzék alapján a következő és alant felsorolt jelzésű harangok szereltetnek le és vétetnek át, és pedig a) Kálvária 1 drb. harang 44 kgr. súlyban, b) Rozália 1 drb. 40 kgr. súlyban, összesen tehát 2 drb. harang 84 kgr. súlyban, szóval Nyolcvannégy kgr., melyért a megállapított 4 (négy) kor. kilogrammonkénti egységár alapján összesen 336 kor. — fill., szóval Háromszázharminchat korona — fillér kártalanítást fog a kassai cs. és kir. katonai parancsnokság építési osztálya a kassai róm. kath. plébánia hivatalának kiutalni. — Ezennel lezáratott és aláiratott. Kassa, 1916. évi szeptember hó 2-án, Keller Dezső nfl. mérnök hadnagy s. k., Szauberer Dezső s. k.“

Az elrequirált harangokért a m. kir. adóhivatal a katonai hatóság rendeletére még ugyanezen 1916. év szept. 9-én kelt kiutalásával a kálváriai harangért 176

is s a belső felszerelés beálló hiányait állandóan pótolta. A kápolna vallásos rendeltetését nem zavarták meg többé az idők zajosabb mozgalmai sem. Jelentőségét emelte a mellette lévő sírkertnek egyre növekedő közkedveltsége, amely kies fekvése miatt a XIX. század második felében már a kassaiak valóságos „Campo Santo-"ja lett. Szaporodó síremlékei, kriptái és sírkápolnái között nagy számmal létesülnek síremlékművészeti szempontból számottevő oly műemlékek is, amelyek egy világváros temetőjének is méltó díszei lennének.

A szt. Rozália kápolna egy régi 27 és ½ kg. súlyú harangját 1882-ben Ganz Bernát Kassai rézműves átöntötte. E harang a korona korhadása és a csavarok meglazulása miatt 1896-ban lezuhant és az épületen is kárt tett. Ekkor a tanács a budapesti szivattyú és gépgyárban két harangot öntetett a fogadalmi kápolna részére, szt. Rozália képével, a város címerével és „Honoribus sanctae Rosaliae dd." „Szent Rozália tiszteletére szentelve" feliratal. E harangokat Kozora Endre kanonok 1898. május 18-án megáldotta s ugyanezen évben helyezték őket a kápolnának a Balogh János kassai építész által 1660 forint költséggel újonnan átépített s vörös rézzel fedett tornyába.[1] Ekkor építették a torony északi oldalához a karzatra és a toronyba vezető külső lépcsőzetet s a régi belső feljárat helyét szentsír-fülkének alakították át.

A szt. Rozália kápolna régi harmóniuma idők folytán hasznavehetetlenné vált. E hiányon egyideig úgy segítettek, hogy a kálváriai templom hordozható orgonáját használták a rozáliai istentiszteleteknél is. Ezt a már szintén elhasznált és folyton javításra szoruló hangszert a mult század kilencvenes éveiben a kassai múzeumnak adományozták s helyébe egy új harmóniumot szereztek be a Kálvária részére. Mivel azonban ennek a harmóniumnak szállítása a Rozáliára kényelmetlen volt s a kálváriai

[1] A kassai plébánia Protocolluma, 234, 235. l.

Ganz Orbán

Szántás; vízf.

Árverési Csarnok (aukció) kat.

31. 1926. febr.

36. sz. 1927 febr.

39. sz. 1927. okt.

39-41 nem szepel

Ganbaur Albert, könnüves pallér,
+ 1771. Pozsony.

Preßburger Zeitung
1771., 20. sz.

Pozsony. Ganbaur Albert, Könnivespeller,
+ 1771.

Pressburger Zeitung

1771., 20. dz.

Kodolányi László kertje

Újjászületett rozsdás szerszámok SZABÓ BERNADETT FELVÉTELE

Kodolányi László formatervező, ötvös és szobrászművész Tölgyfa Galéria-beli kiállításának megnyitójára fantasztikus csokrot kapott. A csokorban volt pedig két rozsdás balta, egy villáskulcs, egy kicsi vasvilla és egy csokor száraz pénzvirág-kóró. Stílusos ajándék, illett a kiállítótérben elhelyezett tárgyaihoz, azokhoz az elgondolkodtató tárgykollázsokhoz, amelyek a tárlat anyagát alkotják.

Olcsó vicc, mondhatnánk, hallva, hogy elhajított mezőgazdasági szerszámok, gépalkatrészek, földből előásott, korhadt szekértengelyek, láncok, csákányok „találkoztak a boncasztalon". Csakhogy ennek a találkozásnak során egyik tárgy életet lehelt a másikba, átgondolt (rossz szó, inkább mondjuk azt: érzéssel megszerkesztett) új rendszerbe foglalva valamennyi új értelmet kapott. Tűnődésre késztető, izgalmas tárgyakat fogalmazott belőlük a Kőszegen élő mester, vigyázva arra, hogy a korhadás korhadás maradjon, a rozsda meg rozsda.

Néhány éve egy svájci alkotótelepen járt, ahol a művészek azért jöttek össze, hogy elhajított, használt tárgyakból hozzanak létre alkotásokat. Kapóra jött ez az ötlet Kodolányi Lászlónak, mégpedig azért, mert annak idején, fiatal formatervezőként mindig is elszomorította őt, hogy folyamatosan kellett létrehoznia piacosítható tárgyakat, olyanokat mégpedig, amelyeknek az volt a céljuk, hogy helyettesítsenek egy korábban létrehozottat, a szeméttelepre utalva ezzel a korábbit. Márpedig az ember alkotta tárgyakat az enyészetbe hajítani mindig is szívfájdító dolog volt számára.

Megmenteni onnan, az már igen! Megmenteni, új életet adni az úgynevezett lomoknak, az feladat. Mondják: Kodolányi műhelye mára már megtelt mezőgazdasági romemlékekkel, pajták, kocsiszínek elképesztő zárványaival, hegyekben állnak a rozsdás csavarok, kerekek, kalitkák, szekérmaradványok. A Tölgyfa Galériában látható kiállításon az is kiderül, miképpen kaphatnak új életet ezek. Kiderül, hogy idézik az egymásra hegesztett, kemény munkát idéző csákányfejek a japán kalligráfia könnyűkezű jeleit, kiderül, miképpen lesz a vas- és a málló szekértengelyekből kapu, vagy a fahenger testére fúrt autógyertyákból kaktuszlevél.

Lehet gondolkodni, de lehet mosolyogni is. Mert ki tudja eldönteni, hogy az egykor köveken szikrázó, kíméletlen csákányokból szerkesztett japán jel mennyiben ironikus, mennyiben filozofikus. Kultúrák filozófiája találkozik ebben a szoborban, vagy a kultúrák mosolya?

A mértéktartóan adagolt rozsdás szerszámok, ipari hulladékok nincsenek összeerőszakolva. A művész bemutatta őket egymásnak, és ők összebarátkoztak. Mint Lois Viktor szoborhangszerei esetében, ahol eszünkbe sem jut, hogy a különös hegedűszerkezet elemei egykor Omo mosóport kavartak magukban, vagy kávét fortyogtattak testükben. Miképpen Lois Viktor alkotásai új dimenzióban léteznek tovább, úgy a Kodolányi által összeszedett „elhajított tárgyak" is mást jelentenek ma már.

Az Életem kertje című kiállítás szeptember 9-ig látható a Tölgyfa Galériában.

T. Z.

Képek az ember nélküli világból

Bolmányi Ferenc ünnepelt portréfestő volt a harmincas években. De aztán odahagyta az arcokat. Olyannyira, hogy az ötvenes, hatvanas évekbeli grafikáin látható alakokon már leginkább csak két-három vonallal jelölte, időnként épp csak a helyüket érzékeltette. Sőt, akkori grafikáin maguk az emberi alakok is egyre inkább jelképessé, vázlatossá váltak, igen sokszor egyberajzolva az őket körülvevő történéssel. Mint például 1961-ben készült Motívumok című művében, ahol egyetlen vonal futja be a rajzot, ránt össze úgy kakadut, kakast, madárarcú emberfejet, hogy senki meg nem állapítja, igazándiból külön lényekről vagy háromfejű torzszüleményről van-e szó.

Aztán Bolmányi lassanként elhagyta magát az embert, az emberi alakokat is egy varázslatos, kozmikus-mágikus világ kedvéért. Amelyben a legritkább kivételektől eltekintve nincs helye halandónak, mert az általa ábrázolt világ – emberi szempontból legalábbis így mondható – még a teremtés előtti.

A Vigadó Galéria kiállításán egytől huszonhétig megszámozva találjuk a Bolmányi-képeket – nem véletlenül –, a tárlat rendezője ezzel akarta tudatni a látogatókkal, hogy az alkotásokat sorrend szerint érdemes végigszemlézni.

Az első tizenvalahány kép embermentes, s amelyiken találunk magunkhoz hasonló lényeket, azok is csak részecskéi a Bolmányi teremtette kozmosznak: többnyire pálcikaemberek, arca például egyiknek sincs.

Kozmosz XXXIII a legelső alkotás címe. Első pillantásra úgy tűnik, a képkeretnek páncélszekrényekhez használatos acélból kell lennie ahhoz, hogy összetartsa a kavargó, harsogó színfoltokból álló mozgalmas részleteket, amelyeknek mintha az űr lenne a dimenziójuk.

A teremtés előtti elemek kavalkádja folytatódik aztán a többi képen is. A negyedik kép címe Bolygók, és szinte fellélegzik a néző, hogy valóban talál rajta köralakot, de ha jobban megnézi, ugyanazt látja, amit eddig, a gömbökben is áll az elemek bálja, káoszszerűen kavarognak a színfoltok. Biztos benne, hogy a kép csak pillanatfelvétel, mely, ha egy perc múlva készült volna, a körök már sehol sem lennének rajta.

A festmények által a látogatókra kiváltott hatását, az ismerős utáni kétségbeesett fohászkodást tükrözték annak az idős férfinak a szavai is, akivel a kiállításon találkoztam. Álltunk a Jön a vonat című kép előtt, amelyen egy stadion fölött átívelő magasvasút látképe vehető ki. A férfi azt mondta, hogy ez az egyetlen festmény, amellyel tud valamit kezdeni, mert felismerni véli az általa idén először látott New York egy részletét.

– Azt a subwayt vélem látni, amelyik a Kilencedik utcánál kijön az alagútból és Conney Island felé tart. Ezekből a hidakon futó vonatokból mutatja Manhattan a legszebb arcát – mondta az idős úr.

– Biztos ebben? – kérdeztem tőle.

– Nem feltétlenül – mondta –, de valahogy azonosítani akarom a látottakat, mert a többi képpel nem igazán tudok mit kezdeni.

(Az 1990-ben elhalálozott művész posztumusz kiállítása a Vigadó Galéri-

Trip-hop sztárok Budapesten

MUNKATÁRSUNKTÓL

Bristol hangjai, a trip-hop első számú világsztárjai – így hirdetik őket, nem is alaptalanul. A szintén helybeli és tünemény Portishead mellett talán a Massive Attack a legismertebb képviselője ennek a kissé réveteg műfajnak, bár kétségtelen, hogy a londoni Morcheeba futotta az elmúlt évben a legbiztatóbb kört. A nyugat-angliai kisvárosban élő jamaicai utcai lemezlovasok (sound systemek) jelentik esetükben a kiindulópontot, az ő kissé álomkóros tempójú és hangulatú zenéjükön edződtek a kilencvenes évek modern tánczenei hangzását erősen meghatározó muzsikusok.

– Amikor játszani kezdtünk, nagy hatással volt ránk a tengerentúlról jött hip hop, illetve a soul, a funk, reggae, sőt a punk is – nyilatkozták annak idején. – Mi is a zenei eklektika úttörői voltunk, hangzásunk eléggé eltért a többi zenekarétól – legtöbben csak másolatot jelentettek a hip hop-színtéren, a mi zenénkben viszont ez a stílus csak az egyik elem. Amit a sound systemekből átvettünk, az a mód, ahogy a múltból és jelenből származó ötleteinket kevertük.

A trip-hop csapatok a hozzáértők szerint elég sűrűn változtatják felállásaikat, nos, e szabály alól a Massive Attack feltétlen kivétel, *3D Del Naja* (33), *Daddy G.* (40) és *Mushroom* (31) több mint egy évtizede nem unta meg egymás társaságát. (Igaz, a negyedik társ, *Tricky* évek óta szólópályára lépett.) Debütáló lemezük (Blue Lines) 1991-ben jelent meg, az 1994-es Protectionből több mint egymillió példány fogyott világszerte, a legutóbbi (Mezzanine, 1998) szintén masszív siker volt. Valamennyit a modern tánczene alapműveként tartják számon, különösen az első a hivatkozási alap. Jó „sound systemhez" méltóan sok énekessel dolgoznak, ami itt azt jelenti, hogy majdnem minden számban más énekesnővel. Egy szám erejéig még *Madonnával* is közösködtek, és többek között a Welcome to Sarajevo című filmhez is ők írták a zenét.

– A Protection nagy előrelépés volt a Blue Lineshoz képest, mert ott szinte mindent samplerrel csináltunk, míg a Protectionön nagy hangsúlyt fektettünk a hagyományos hangszerek alkalmazására – magyarázkodtak anno. – Egyébként egész pályafutásunk a mintavételezésen alapul, egyes műveink teljes egészében hangminta-orientáltak, ennek ellenére nagyszerűen szólnak, mert az alapanyagot kedvünkre gyúrhattuk, alakíthattuk. Ez az, amit mi sound systemként imádunk. Például a reggae-ben mindenki ugyanazokat a groove-okat, basszusmeneteket használja húsz éve, de értő kezekben mégis új dal születik belőlük.

Bár a legutóbbi munka, a Mezzanine jó másfél évvel ezelőtt jelent meg, a hozzá kapcsolódó turné tavaly ősszel és télen az Egyesült Államokban, illetve az Egyesült Királyságban lement, az élő találkozásból azért mi sem maradhatunk ki, hiszen szeptember 2-án Budapestre is ellátogatnak. A koncert gerincét vélhetően a Mezzanine album adja, mely hangulatában – legalábbis 3D del Naja szerint – kissé paranoiás, elszigetelődött, összezavart. Kevésbé sejtelmes és egyenletes, mint a Protection. Zordabb, tele kontraszttal, amelyben nagyobb szerephez jutnak a hangszerek. Hogy mindez hogyan hat majd élőben, nos, azt személyesen is megtapasztalhatjuk csütörtök este a Petőfi Csarnok szabadtéri színpadán.

HANGVERSENYEK

FŐT – RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM 28-a, 19 óra: Déri András orgonaestje. Km.: Four Fathers Énekegyüttes.

MATÁV ZENEHÁZ (IX., Páva u. 10–12.) 27-e, 20 óra: Fritz Jazz Timers.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér 2.) 27-e, 20 óra: Ella István orgonaestje. Km.: Kertesi Ingrid (ének). 28-a, 20 óra: Csavlek Etelka, Lukin Márta, Mukk József, Gregor József (ének), Budapesti Stúdió Énekkara, Baptista Központi Énekkar. Vezényel: Strausz Kálmán.

ÓBUDAI SZENT PÉTER ÉS PÁL-TEMPLOM (III., Lajos u. 168.) 28-a, 20 óra: Evert van de Veen (Hollandia) orgonaestje.

SZENT ISTVÁN-BAZILIKA (V., Szent István tér 1.) 30-a, 19 óra: Peter Keller-Büsch (Svájc) orgonaestje.

TÁRLATOLGATÓ

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Szűcs Attila Interieur című kiállítása (szeptember 19-ig).

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Kő kisplasztika '99 Rákoshegy című kiállítás (szeptember 15-ig).

RÁDAY GALÉRIA (IX., Ráday u. 8.) Szerencsi alkotótábor '99 (szeptember 14-ig).

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) A Magyarországi Német Írók és Művészek Szövetsége Képzőművész Szekciója kiállítása (szeptember 12-ig).

PÓDIUM

CORVIN MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVI., Thököly út 13.) [illegible] Előadás: 100 éves a Közlekedési Múzeum. 29-én 11.15-től Film: Dunai fantázia. Előadás: Bécs közlekedése.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 29-én 18 órától Maskarades táncház. 20 órától Berkó táncház. 30-án 18 órától Rece-fice délszláv táncház.

ANGYALFÖLDI GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI HÁZ (XIII., Dagály u. 15/A) 28-án 10 órától VII. Angyalföldi Utcabál. A programból: cirkuszi mutatványosok, rock 'n' roll show, Indiai táncbemutató, bohócok, gyermektáncház, Figurina Bábszínház, Gigantocirkusz, játszóházak, néptáncegyüttesek, táncházak, sportvetélkedők, kevert kutya-szépségverseny, főzőverseny, Bikinikoncert, Keresztes Ildikó, Bon Bon, Bergendy Szalonzenekar.

CSEREPESHÁZ (XIV., Vezér u. 28/B) 28-án 10 órától nyárbúcsúztató vigalom. Program: mazsorettek, az Alma együttes gyerekműsora, Berentei Péter Örökzöld dallamok című előadása, tréfás vetélkedők, Dina musicalparádéja, bohócok, Gigantocirkusz, Spice-baby-show, Defekt Duó, Nosztalgiavarázs, Rákosfalva szépe-választás, utcabál a Rozsda zenekarral, tűzijáték.

E-KLUB (X., Népligeti út 2.) 27-én 21 órától The end of the summer. 28-án U2-est, házigazda: Station. A belépés ingyenes.

EZRES KLUB (XI., Irinyi J. u. 9–11.) 27-én és 28-án Richie Disco.

LONG JAZZ KLUB (VII., Dohány u. 22–24.) 27-én 22 órától Kaltenecker Trió. 28-án 22 órától Berki-Balázs Band. 29-én 22 órától Pestinos.

MARGITSZIGETI SZABADTÉRI SZÍNPAD 28-án 20 órától Fenyő Miklós koncertje.

OLD MAN'S MUSIC PUB (VII., Akácfa u. 13.) 27-én

Ganz Ábrahám budai birodalma

A Kacsa utcai fészertől a világhírű gyárig

Ganz és társa címmel üdvözli a millenniumi kiállításon szereplő céget A Hét. „E rövid cím a magyar gyáripar büszkeségét fejezi ki. A Ganz-gyár a világcégek fejedelmi katalógusában is az elsők között foglal helyet. Nincs földrész, hol gyártmányaival diadalmasan meg ne jelent volna. Amerikában éppúgy ismerik, mint Ausztráliában, és a turbinagyártás tökéletesítésével úgyszólván forradalmat létesített a malomipar terén. A villamos világítás káprázatos fényével a Ganz-gyár először ismertetett meg bennünket, s e gyár nemes becsvágyának köszönhetjük, hogy például a Nemzeti Színháznak előbb volt világítása, mint bármely színháznak Európában. 1844-ben keletkezett e gyorsan világhírre jutott gyár. Harmincöt éve, hogy a hatalmas eszű és energiájú bajor mérnök, Mechwart András úr áll műszaki osztályának élén. Az ő zsenije, tudománya és agilitása szerezte meg a gyárnak azt a lendületet, mely az utóbbi időben szinte mesés arányokat öltött."

A cikk a továbbiakban ismerteti a gyár monumentális alkotását, „villamoson berendezett királyi kocsit", mely biztonság, komfort és elegancia tekintetében páratlan az egész világon. Beszámol arról, hogy Ferenc József hosszan időzött a Ganz-pavilonban, és elragadtatását fejezte ki Mechwart András műszaki igazgatónak az elért eredményekért.

Az 1896-ban írt tudósítás minden szava helytálló, mindössze az szorul pontosításra, hogy a budapesti Nemzeti nem az első, hanem a harmadik színház volt a világon, amelyben villannyal világították a londoni Savoy és a brünni színház után. 1882-ben rendezte be a Ganz-műhely a Nemzeti villamos világítását: a lokomobilokkal hajtott áramfejlesztők ezer darab húsz gyertyafényű izzólámpát tápláltak.

Egy Ganz Ábrahám nevű svájci öntősegéd európai vándorútja során tudomást szerzett arról, hogy Pesten egy akkor induló újszerű gőzmalom felszereléséhez, kezeléséhez, karbantartásához szakmunkásokat keresnek kedvező feltételekkel. 1841 augusztusában elindult Pest-Budára, és aligha sejthette, hogy a világhír felé. Ekkor kezdte meg működését a Széchenyi kezdeményezésére létrejött József Hengermalom. Ezzel egyidejűleg műhelyt alapítottak a gépi berendezések javítására és a gőzmalmokhoz alkalmazandó gépek és eszközök gyártására. Ebben az öntödében kezdte pesti pályafutását Ganz Ábrahám, szakértelme és ügyessége folytán hamarosan első öntőmester, azaz egy fejlődő üzem fiatal vezetője. Alig félesztendei működés után országos hírnévre tett szert az öntöde, az első magyar iparmű-kiállításon közszemlére kerültek termékei, Kossuth Lajos hírlapi cikkében Pest egyik főbb díszének nevezi az üzemet. Itt rendelte meg Clark Ádám az épülő Lánchíd néhány öntöttvas alkatrészét, majd később Ganz Ábrahám budai öntödéjéből.

Ganz eközben megismerkedett az iparosítást elősegítő mozgalmakkal és intézményekkel, az Országos Sportegyesülettel, a Védegylettel, az ipari vállalkozásokat támogató gyáralapító társasággal. Anyagilag is gyarapodott, egy 1843 őszén írt leveléből kiderül, hogy

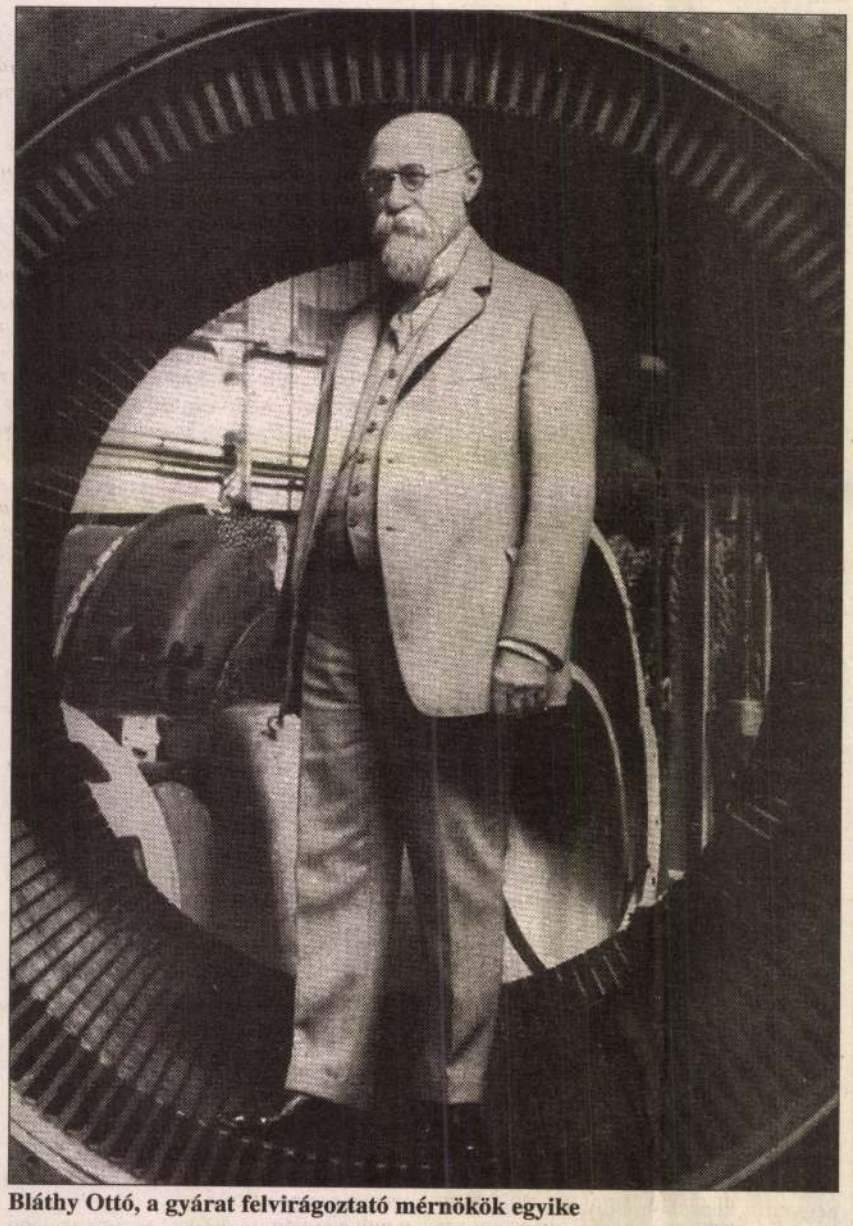

Bláthy Ottó, a gyárat felvirágoztató mérnökök egyike

jelentős összeggel rendelkezik, és hogy nem akar többé „munkásként kódorogni a világban". Kivált a hengermalmi öntödéből, saját vállalkozás alapításába kezdett. A Víziváros egyik kis utcájában, akkor Königsberg Gasse (Királydombnak) nevezték, (ma Bem József utca) árverésen megvette Fleischbauer vízimolnár telkét és a rajta álló szoba-konyhás házikót, fészert és istállót. Beadta kérelmét vasöntöde építésére a budai tanácshoz, és 1845 januárjában meg is kapta a vasöntési iparágak művelésére. A Pesti Hírlap április 11-i számában hirdetést tett közzé: „Vas és érczöntő intézet. Alulírott tisztelettel jelentem a t. cz. Közönségnek, miszerint egy vas és érczöntő intézetet állítottam fel Budán a Király utcában 336. szám alatt, az újonnan épült élelmiszer raktár mellett és foglalatoskodni fogok mindennemű gépalkatrészek készítésével, úgyszintén építészeti és dísztárgyakkal. Ennél fogva esedezem a t. cz. közönség számos megrendeléséért, melynek elkészítését a legpontosabban végzem."

Az üzem berendezése kezdetben nem lehetett sokkal különb a budai kézművesműhelyekénél – mint Berlász Jenő alapvető tanulmányából kiviláglik, melyben a Ganz-gyár első évtizedeinek történetét vizsgálja. (Berlász Jenő: A Ganz gyár első félszázada. 1845–1895. Tanulmányok Budapest múltjából XII.)

Egy tégelykemence, két fadaru és néhány alapvető szerszám alkotta a felszerelést, hét legény a személyzetet. Ám a vállalkozás rohamosan fejlődött: néhány hónap elteltével már azt újságolja levelében szüleinek, hogy nagyszerűen megy az üzem, már huszonkét emberrel dolgozik, és alig győzik a munkát. A fellendülést bizonyítja egy másik ingatlan megvétele, mely a ma Ganz nevét viselő egykori Kórház utcára nyílott. Ganz tehát rövid idő alatt szilárd alapokra helyezte vállalatát.

A városi közszállítási iratokból és az 1846-os harmadik magyar iparmű-kiállítás katalógusából következtethetünk arra, miket gyártott ez idő tájt a vasöntöde. Az iparmű-kiállításon öntöttvas kályhákkal nyerte el a Ganz-cég az Iparegyesület ezüst- és József nádor bronzérmét. A múlt század ötvenes éveiben azonban elnyerte az üzem az „országos gyár" minősítést, kialakult az a jellegzetes gyárhomlokzat, melynek egy szakasza ma is látható a Bem József utcában. A legendás Ganz-gyár töredékeként fennmaradt részében a gyár kéregöntödéjének nagycsarnokában rendezték be az Öntödei Múzeumot, Európában egyedülálló kiállítási anyaggal.

A világkiállítások állandó díjazottjai között mindig ott volt Ganz Ábrahám öntödéje. Buda város tanácsa 1861-ben képviselő-testületi taggá, 1863-ban Buda város díszpolgárává választotta. Ugyanez évben a birodalom vasútiparában kifejtett kimagasló tevékenységéért koronás arany érdemkereszttel tüntette ki I. Ferenc József, aki 1865-ben meg is látogatta az öntödét, és legmagasabb elismerését fejezte ki az üzem nagyszerűsége fölött.

A gyár világhírét három mérnökének – Zipernowsky Károly, Déri Miksa, Bláthy Ottó – korszakalkotó találmánya, a transzformátor és áramelosztó rendszernek köszönhette, mely megnyitotta a világpiacot a gyár elektrotechnikai gyártmányai előtt. A Műszaki nagyjaink című munka a három magyar feltalálóról szóló fejezetének mottója egy tekintélyes német professzortól származik: „Az elektrotechnika egének három fényes csillaga."

A Ganz-gyár széles látókörű vezetője, Mechwart András 1878-ban új részleget szervezett a II. kerületi Kacsa utca 18. számú ház udvarán álló fészerekben a villamos ipari gyártmányok bevezetése céljából. Innen indult az első magyar villamossági gyár, a Ganz elektrotechnikai gyára, itt született a három mérnök világraszóló találmánya. Az akkor 25 éves Zipernowsky Károlyt bízta meg 1878 őszén egy erősáramú villamossági osztály felállításával és vezetésével, aki a Kacsa utcai kis műhelyben megtervezte a Kórház utcai öntőműhely villamos világító berendezését. Ennek nyomán engedélyt kaptak a városi hatóságoktól, hogy 1879. április 1-jén villamos fénnyel világosítsák meg a Pesti Hazai Takarékpénztár Kálvin téri palotája homlokzatát. A nagy triász közös találmányával az 1885-ös Magyar Országos Kiállításon lépett a nyilvánosság elé a Ganz-gyár, amely a kiállítás egész területét behálózó világítási rendszert készítette. A transzformátor nagyméretű alkalmazását is bemutatták, amit hamarosan Londonban és Antwerpenben is megismételtek.

Külföldi szakemberek sokasága jött Budapestre megismerni az új áramelosztó rendszert. A világ nagy városaiban az első áramfejlesztő telepeket és világítóberendezéseket a Ganz-gyár építette a századfordulón.

1869-ben a gyár részvénytársasággá alakult, Mechwart András lett előbb műszaki, később vezérigazgatója, az ő vezetése alatt vált a Ganz Ábrahám által alapított gyár világvállalattá. A gyár neve többször változott – volt Klement Gottwald is –, de a városlakók mindig is Ganzként emlegették, a részlegeket a gyártmányok szerint különböztették meg. Az elektromos osztály a Kacsa utcából 1881-ben a Fő utca és a Duna-part közötti volt Király gőzmalom helyére került, majd 1897-ben felépült a kétezer munkást foglalkoztató világszínvonalú gyáróriás, a Ganz Villamossági Művek a Lövőház utcában. Tíz hektár a város szívében, a Rózsadomb lábánál, amely ma otthont ad a hatalmas Mammut bevásárló- és szórakoztatócenternek.

Erki Edit

LELŐHELY

Az elsejei étlap

A város nagyobb volt, mint képzelte, és a fél délelőttöt elvesztegette azzal, hogy szállodát keresett magának. Eljátszott egy kicsit a gondolattal, hogy a Keletiből egyenesen a Palatinusba hajtat, szobát vesz ki fürdőbérlettel, mintha mit sem számítana neki az a harminc pengő éjszakánként, aztán a harmadik reggelen illa berek. Végül győzött a józan ész. Húszfilléres szakaszjegyet váltva villamossal ment el a New York szállóig: végső soron ott is van fürdő, még ha echte Dohány utcai csapvizet használnak is benne.

Ideje volt hát körülnézni Budapesten. Az útikönyvben rögtön a Kétnapos programm című részt kezdte olvasni. Első nap délelőttre „tájékoztató körsétát" írt elő a szerző, esetleg autón. Kigyalogolt hát a Deák térig, hogy az előírás szerint a Vilmos császár körúton kezdhesse a tájékozódást. Megtekintette a Bazilikát, majd elment a Szabadság térre az Országzászlóig. Már csaknem dél volt, amikor nekivágott az Andrássy útnak: megcsodálta az Operát és az Oktogon teret – aztán nem bírta tovább, és felszállt a kisföldalattira. Egészen a Hősök teréig vitette magát, gyorsan végigsétált a kolonnád mellett, de tudta, hogy a Szépművészeti Múzeum mindennap csak fél kettőig volt nyitva. Negyven fillérért jegyet váltott, és felkapaszkodott az emeleti termekhez.

Ennyi gyaloglás után úgy érezte, jár neki egy kis pihenés. Mit sem törődött hát az útikönyvvel, amely svábhegyi kirándulást írt elő neki: bezötykölődött a Belvárosba, a Gerbeaud-nál ivott egy bécsi kávét, aztán kiült a korzóra. A nyárvégi napfény egész ősziesnek tűnt, a Buchwald-székeken élénken beszélgető hölgyek többsége már könnyű kabátot tartott

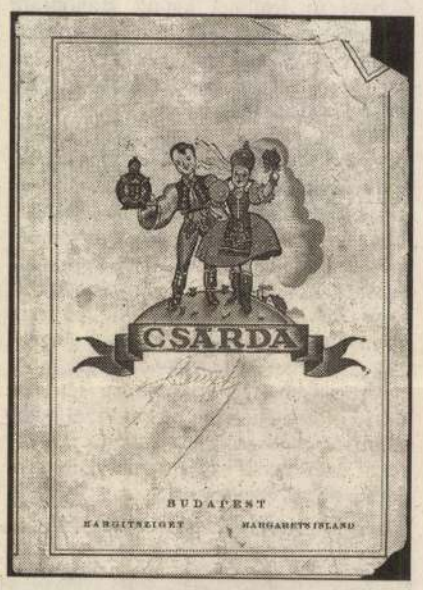

az ölében. Nézte a hidakat, hallgatta a Hangliból odaszűrődő muzsikát, és eldöntötte, hogy másnap reggel az első útja a szemközti Királyi Várhoz vezet.

Akkor jött rá, milyen rettenetesen éhes. Elmosolyodott, amikor eszébe jutott a kósza reggeli terv a Palatinus-beli szobáról, meg az útikönyv lelkes szavai, melyek szerint a Margitsziget nem más, mint „impresszionista akvarell, melyet a Duna foglal kékezüst keretbe". Úgy döntött, egy vacsora erejéig ellátogat a híres szigetre, mit sem bánva a harmincfilléres belépődíjat. A Szigeten szinte hűvös volt az este. Bár tudta, hogy pontosan tizennégy vendéglátóhely közül választhatna, már eldöntötte, hogy a Piccadilly és a Csárda kínálatát veszi szemügyre. „Előb-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VIGILIA
Budapest
Gancz Miklós
1978 JAN

nulságairól. Legjellemzőbbnek érezzük a

H. B.

1021

Gancz Miklós: Goya (1977)

helyiek lapjairól a
költő és lelkipásztor, Ernesto Cardenal
zólal meg. Az elsőt is az Ecclesia adta
i (Élet a szeretetben, 1973) — szerény
válogatást, inkább csak ízelítőt Carde-
al verseiből, lírai meditációiból és ku-
ai útinaplójából. A mostani gazdagabb,
eljesebb ismerkedést tesz lehetővé mind
költővel, mind a lelkipásztorral.

Cardenal ma már valamennyi európai
yelven megjelenik, világirodalmi jelen-
ségűvé nőtt. *Jevtusenko* szerint „a
iodern latin-amerikai líra legnagyobb
gyénisége, költészetével forradalmian új
orszak köszöntött be a kontinens iro-
almába"; versei német kiadásának elő-
zavában *Kurt Marti* a chilei mesterrel,
ablo Nerudával veti össze: „Neruda
ommunista, Cardenal keresztény, de
gyikük sem öncélúan, élettelenül, ‚dog-
natikusan' képviseli eszméit költészeté-
en. Mindketten evangéliumiak, nem
elekezeti értelemben, hanem az evan-
éliumok Jézusának szellemében, aki
oldognak mondotta a szegényeket és
ekik ígérte Isten Országát." *Thomas
Merton*, egykori rendi elöljárója és ba-
átja, úgy véli: „Hangja olykor Szent
gostonra emlékeztet, vagy a Rajna
ölgyének misztikusaira, és mégis telje-
en modern, nagyon közel áll Teilhard
e Chardinhez. Tökéletesen őszinte és
szköztelen — és ez valamely szellemi
nítás hihetőségének egyik lényeges
le." *Puszta Sándor*, a kötet bevezető
nulmányában, Assisi Szent Ferenc és
aul Claudel alakját idézi föl vele kap-
olatban. A lexikonok a *poesia pura*, a
iszta költészet" művelőjeként jellem-
k, megemlítve még jelentős, a XX.
ázad észak-amerikai irodalmára kiter-
dő műfordítói munkásságát és szűkebb
zája költészetének kritikai bemutatá-
t is (Nueva poesia nicaraguense, 1949),
sorolva egyúttal ismertebb köteteinek
nét: La ciudad deshabitada (A la-
tlan város, 1946), Hora O (Nulla
a. 1948), Gethsemany Ky (1960).

Költészete filozofikus költészet, a fi-
zófia mindkét tényezőjével, a való-
ggal és az eszmékkel egyaránt rokon.
ntha utalna a költő múltjára is, ami-
r még bölcseleti tanulmányokat vég-
t Mexikóban, majd hosszabb ideig
New York-i Columbia Egyetem iroda-
n- és filozófiatanáraként dolgozott.
m tagadva eredendő érdeklődését, a
ság kiterjedtebb vonatkozásban for-

és az
szerűs
ban
kapcs
termé
szinte
nála
kivéte

musok, biblikus utalások, népi életképek — az afrokubai és indián népi hagyományok ihletése — jelzik eszköztárának gazdagodását, míg eljut a letisztult, egyre kozmikusabb igényű költői kultúrához — formai kincsei közt Neruda és Nicolas Guillén vívmányai is megtalálhatók —, s az emberi sors és a világ sorsának megrendítő filmfelvételeivel és látomásaival ajándékoz meg.

Nem véletlenül használtuk a *film* szót: költeményei majdnem forgatókönyvként kínálkoznak mozgalmasságukban, villanásaikban, a jól alkalmazott, gyors vágásokban, a dokumentumszerű pergésben. Sorai megállíthatatlanul áradnak, dinamikájukkal, képi elevenségükkel, Eizenstein montázsaihoz hasonló gondolat- és képzettársításaikkal már-már kiáltvánnyá, programmá fogalmazódnak. Társadalmi líra az övé: egy földrész katonai diktatúráktól szenvedő népeinek érzéseit, vágyait, öntudatra ébredését fejezi ki szenvedélyes költői átéléssel. De a politikai mondanivaló sohasem szegényíti el formai eszközeinek változatosságát, még ha sok esetben ismétlésnek tűnik is, amit mond, vagy egy-egy versében fáradtságot vélünk felfedezni. Olyan költői eredményekkel dicsekedhet, amelyek a *poesia transcendentalista* rangos képviselőjévé avatják Latin-Amerikában.

Mindebből következik, hogy nem volt könnyű dolga a fordítónak és válogatónak, *Balássy László*nak: Cardenal annyira összetett, annyiféle rétegből, hírből, élményből és eseményből táplálkozik. De ebben van a hatása is, szépsége is. Balássy László ezt meggyőzően és hitelesen közvetíti.

A nyolc boldogság hegyén meglepetése Ernesto Cardenal lelkipásztori és prédikátori bemutatkozása. Solentiname szigetén, a köréje gyűlt parasztoknak, nőknek és férfiaknak, öregeknek és fiataloknak, részben magyarázza, részben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 12
VIGILIA
Budapest

Gancz Miklós

Vigilia

1977 december
Ára 12 Ft

1021

Gancz Miklós: Próféták (1976)

A HUNGAROTON KARÁCSONYI H

MAGYAR GREGORIÁNUM

A karácsonyi ünnepkör dallamai

Schola Hungarica

Vezényel: Szendrei Janka és Dobszay László

A Francia Nemzeti Hanglemez Akadémia nagydíja -1975.

SLPX 11477

ára 70.— Ft

J. S. BACH:
ZENEKARI SZVITEK

— C-dur szvit No. 1 BWV. 1066
— h-moll szvit No. 2 BWV. 1067
— D-dur szvit No. 3 BWV. 1068
— D-dur szvit No. 4 BWV. 1069

Liszt Ferenc Kamarazenekar

Vezényel: Sándor Frigyes

SLPX 11787/88

ára 140.— Ft

KARÁCSONYI ORGONAZENE

J. S. BACH: In dulci jubilo — korálfeldolgozás BWV. 729
J. S. BACH: Vom Himmel hoch da komm'ich her — korálfeldolgozás BWV. 700
D. ZIPOLI: C-dur pastorale
L. C. DAQUIN: X. Noel — Grand jeu et Duo
C. FRANCK: Pastorale Op. 19
M. REGER: Gloria in excelsis
Fr. COUPERIN: Et in Terra pax
LISZNYAI-SZABÓ G.: Két magyar pasztorál
KOLOSS I.: Partita
GERGELY F.: Improvizáció karácsonyi dallamokra

Gergely Ferenc
a budapesti Egyetemi templom orgonáján

SLPX 11548

ára 70.— Ft

LISZT FERENC:

KRISZTUS — ORATÓRIUM

Sólyom Nagy Sándor, Andor Éva, Németh Zsuzsa, Réti József, Gregor József (ének)
Básti Lajos (narrátor),
Margittay Sándor (orgona)
Budapesti Kórus
Budapesti Kodály Z. Leánykar
Állami Hangversenyzenekar

Vezényel: Forrai Miklós

A Francia Nemzeti Hanglemez Akadémia nagydíja — 1971

A Charles Cros Akadémia nagydíja — 1972

A Spanyol zenekritikusok díja — 1977

SLPX 11506/8

ára 210.— Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796
1315 4.
VIGILIA
Budapest

Gancz Miklós

HEGYI BÉLA VERSEI

1021

Gancz Miklós illusztrációja

s ruhában
rnak.
ák. — Fri
án. — Fris
tt mérges
at, a nér
emosakodt
dta az as
rnak — r
zni pár sz
míg a híd
n teszik meg velünk! Hogy itt vesszünk el

ony behúzta a konyhába.
ben talált rá — az egyik cseresznyefa tövé-

keresnek?... Csak nem téged!...
gyver, vizet kértek...
a szobába. A görcsök újra megindultak.
z asszony. — Aranyosom maga még máma

vizet tett föl, s a nagyobbik lányát elsza-

aranyosom! Jókezű bába a miénk, láthatja

Margit nyögései ismétlődtek. A bába meg-
valamelyik szekrényből, Zoltánt pedig ki-

család némán szürcsölte; a csendben min-

mondta csöndesen az asszony.

alat. Két csendre figyelt — az egyik a kert
zobából, Margit ágya felől.
tán be akart rohanni, azt hitte, itt a vég.

dvarra, de Margit nyögését ott is hallotta.
azzal a lüktető némasággal, ami a harcko-
sövét: ha eldördülnek, s valahonnan válasz
kerül.
tréfájának tetszett, hogy találkozott Margit-
ıdtak adni egymásnak.
cseresznyefának támaszkodik, amely alatt

rótalpas iszonyú dübörgéssel megindul. Elő-
. Várta a dörrenéseket. Ehelyett a tankok
a dűlőre, végigdörögtek a főutcán aztán

kiáltozásokat lehetett hallani.
émetek!...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 AUG

VIGILIA
Budapest

Gancz Miklós

Ú ALATT 1021

ABITS MIHÁLY EMLÉKÉNEK

Gancz Miklós illusztrációja

teljesítette — rendkívül bonyolult
ellentétek jegyében született meg. E tanulmán
jük, melyek az egyházmegye megalapításával k
gyökerei a régmúltba nyúltak vissza.

A MAGYAR NYELV LITURGIKUS HASZN
XVII. század a magyarországi görög szertartás
hozott. A század derekán a hatalmas kiterjedé
zad végén pedig az erdélyi románok zöme egy

A munkácsi egyházmegye — (területén élt
tartású hívek túlnyomó többsége) — uniójának
Lippay György előbb egri püspök, majd eszt
odaadó, lelkes híve volt az uniónak s nem szű
előállt egyházjogi és közjogi problémák megolc
magyar földesuraknál is minden szükséges inté
papság érdekében s nem rajta múlt, hogy h
évtizedeknek kellett eltelniök addig, míg az u
ságban is érvényre jutottak. Végül is Bécs az u
ugyanazokat a kiváltságokat, melyekkel a lati
Róma pedig a munkácsi egyházmegye kano
egyházmegyék felállításával a magyarországi
zati helyzetét rendezte.

A magyarországi görög katolikus egyházn
ószláv, illetve román volt. Korábban ez utóbb
használták; Rákóczi György fejedelem azonba
megnyerje az erdélyi románokat a protestantizn
a liturgiát a saját nyelvükön végezzék. (1)

Hazánkban szláv és román görög katolikt
is éltek, amire számos bizonyítékunk van. Cs
gezünk le: a XVIII. század végétől kezdve a
egyre fokozódik, a következő században ped
nyítják e korból származó magyar nyelvű
állítása szerint: „...egy egészen felületes vizsg
liturgikus szöveget hozott napvilágra, mely j
tott magyar görög szertartású liturgikus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VIGILIA
Budapest

Gancz Miklós

1021

Gancz Miklós: Az utolsó vacsora

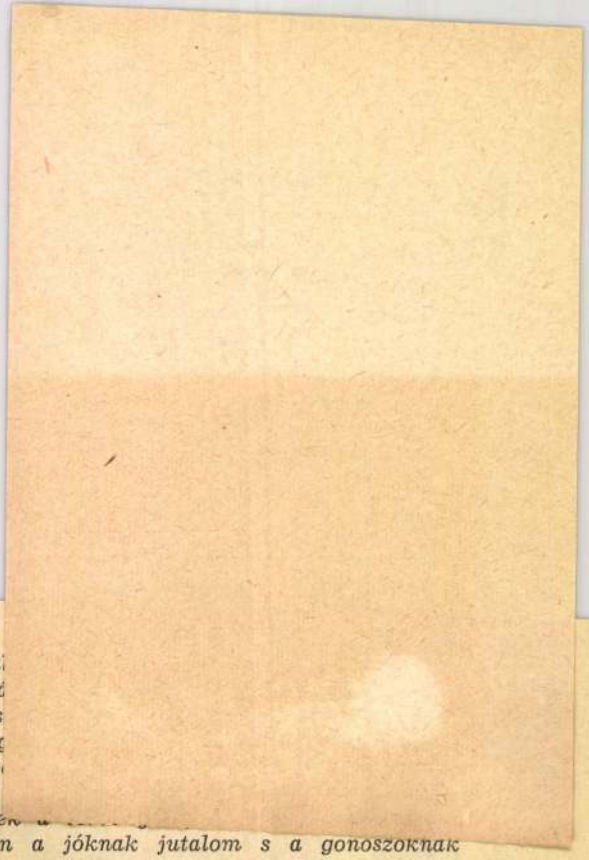

engedelmeskedik, amikor […] tőznek pályájukon a csillagok, hajszolja a […] és őrzi a világmindenség — a világosság […] napot, a Hold növekedésével és fogyásával […] a tél egymásutánjával az évet, a Napjáró […] teknek kiindulópontjukhoz való visszatérés […] dóságot, amit az idő rendjével és körforg […] Isten, akinek örök idők óta fennálló törv[…] elemek ingatag mozgása összezavarodjék […] szilárdság utánzására ösztökélik azt; akinek […] szabad és kemény szükségszerűség folytán a jóknak jutalom s a gonoszoknak büntetés jár; Isten, akitől minden jó ered és érkezik hozzánk, aki elhárítasz felőlünk minden rosszat, Isten, aki felett semmi, akin kívül semmi, aki nélkül semmi sincsen; Isten, akinek alá van vetve minden, aki mindent magában foglal, akihez minden viszonyul, aki az embert képedre és hasonlatosságodra teremtetted, amint azt mindenki elismeri, aki csak ismeri magát, hallgass meg, hallgass meg, hallgass meg, Istenem, Uram, királyom, atyám, létrehívó okom, reményem, javam, ékességem, otthonom, hazám, üdvösségem, fényem, életem. Hallgass meg, hallgass meg, hallgass meg tenmagad szerint, úgy, ahogyan azt választottaid ismerik!

— Már mint egyetlent szeretlek, egyedül téged követlek, egyedül téged kereslek, egyedül a te szolgálatodra állok készen, mert egyedül te uralkodol igazságosan. Vágyom arra, hogy törvényed alatt legyek. Kérlek, kormányozz engem, parancsolj, amit csak akarsz: de gyógyítsd meg és nyisd meg fülemet, hogy meghalljam szavad; gyógyítsd meg és nyisd meg szememet, hogy lássam, ha intesz nekem. Űzd ki belőlem a gondolat betegségét, hogy elismerjelek téged. Mondd meg, merre törekedjem, hogy megpillantsalak: remélem, mindent meg fogok tenni, amit csak parancsolsz nekem. Könyörgöm, Uram, jóságos Atyám, vedd vissza szökevény fiad: eleget bűnhődött már, eleget szolgált ellenségeidnek, akik lábaid alatt vannak, eleget volt hazugságok játékszere. Fogadj be engem, szolgádat, aki menekül tőlük; mikor előled menekültem, ők befogadtak engem, az idegent. Érzem, hogy hozzád kell visszatérnem: nyíljék meg előttem ajtód, hiszen zörgetek! Taníts meg, hogyan juthatok el hozzád. Semmim sincs, csak az akaratom; semmi mást nem tudok, mint elutasítani a változót s esendőt és keresni a változatlant s örökkévalót. Ezt teszem, Atyám, mert egyedül ezt ismertem meg, de azt: hogyan lehet eljutni hozzád, nem tudom. Ihless engem, vezess engem, adj nekem útravalót! Ha hit által találnak meg téged azok, akik hozzád menekülnek, hitet adj; ha erő által, erőt; ha tudás által, tudást. Növeld bennem a hitet, növeld a reményt, növeld a szeretetet. Ó, milyen csodálatos és páratlan a te jóságod!

— Törekszem feléd és újra csak kérem mindazt, aminek birtokában feléd törekedhetünk. Ha elhagysz minket, elveszünk; de nem hagysz el, mert a legfőbb jó vagy, melyet becsülettel keresni és meg nem találni: nem lehet. Így

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 JAN
VIGILIA
Budapest
Gancz Miklós
1021

Gancz Miklós: A „Derkovits emléke" c. sorozatból

(A sorozat többi darabja lapunk 25, 26 és 30. oldalán)

állampolgárai közötti jogainkban... szövegek szomszédságában többet is takar, n latát. Azt is jelzi, hogy a magyar egyházak a Magyar Népköztársaság törvényei, társada ben tudnak, akarnak, kívánnak tevékenykedn guk, mind híveik számára, ami — kivéve te vág az állam, a nép szocialista törekvéseiv ők illetékesek. De ilyen megnyilatkozások is házvezetői szinten is...

Bárhogyan is vezetett is e folyamat odáig László —, hogy a magyar katolikus egyház nyilvánulását látják a szocialista társadalmi r tudomásul mindenki, aki híve a szocialista r lének érzem azt is, hogy ilyesmiről nyíltan, szélni. Hiszen amikor egy jobb társadalom szavakat találunk még az egyházzal is: a k munisták maradnak, semmit nem kell mód lógiát valló elveiken, világnézetükön, filozó tudják: nem ideológiai, hanem az ország é ködésről lehet szó... Az életben, a közjóé lehetősége az együttműködésnek."

A Vigiliának Horváth Richárddal, a kato pító tagjával folytatott beszélgetését említve zárja: „De abban is egyetérthetünk, hogy n jövőt kell figyelni. A jelen pedig teljesen rialisták és hívők bőven találnak rá alkaln irányítsák, ami közös: népünk felemelkedésé sadalmi igazság és méltányosság keretei kö

— A Bolognában megjelenő *CSEO-docur* ma olasz fordításban, teljes szövegében lekö val (Vigilia, 1975 július) és a Magyar Pap dulója alkalmából *Horváth Richárd*dal, a folytatott beszélgetését.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 AUG

VIGILIA

Gancz Miklós
1021

Gancz Miklós munkája

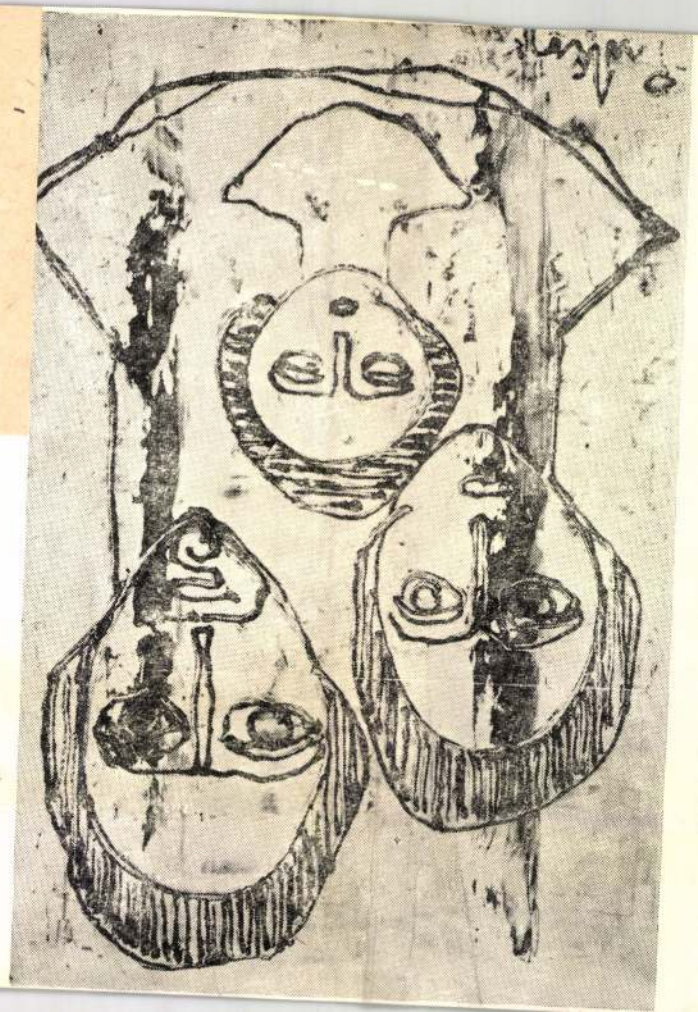

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 — 1
1

VIGILIA
Budapest

Gancz Miklós

1021

Gancz Miklós munkája

Tájékozódás

Aki figyelemmel kíséri az újabb magyar szépirodalmat, némi nosztalgiával szívében emlékezhet azokra az időkre, mikor Kosztolányiék írták a lapok tárcarovatát, s egyre-másra tűntek fel az új és új prózai tehetségek. Ma is sokan írnak prózát a fiatalok között, de igazi tehetség kevés akad. Az újonnan megjelent regények és elbeszélések inkább tünet-jelzések: egy lassan érett korba lépő generáció tétova útkereséséről vallanak. Ilyen vonatkozásban hívjuk fel a figyelmet Hajnóczy Péter **A halál kilovagol Perzsiából** című kisregényére (megjelent folytatásokban az **Új Írás** augusztusi és szeptemberi számában) és **Kiss Irén Állókép** (Magvető) című regényére, mely alighanem kulcsregénynek ródott, de sokkal érdekesebb, mint egy támasz nélküli állapot körleírása

Tavaly volt hetven éve, hogy megindult századunk legjelentősebb, legnagyobb szellemi kisugárzású folyóirata, a **Nyugat.** Ebből az alkalomból jelent meg Komlós Aladár **Problémák a Nyugat körül** című gondolatébresztő írása a Magvető „Gyorsuló idő" című sorozatában és Breuer János antológiája **Zenei írások a Nyugatban** (Zeneműkiadó). Bár kötete anyagába nem vette fel a másutt is hozzáférhető írásokat, gyűjteménye így is nagyszerű bizonysága annak, hogy indulásakor minden haladó törekvés szószólója volt a lap, később pedig igazán nagy kritikus egyéniségeket gyűjtve maga köré, igyekezett őrizni és ébreszteni a valós értékeket. S ha nem is az évforduló alkalmával jelent meg, de ide kívánkozik egy kitűnő debreceni kiadvány, a Studia Litteraria sorozat 15. kötete. Barta János, Kovács Kálmán és Imre László Vajda Jánosról szóló tanulmányai mellett itt olvasható Barta János **Vallásos élmény, életélmény és küldetéstudat Ady lírájában** című izgalmas írása, mely jó néhány új szempontal gazdagítja e sokat vitatott kérdéskört.

*

Az egyik Váci utcai könyvkereskedés — nem a legszerencsésebben —, mint a Balaton-vidék műemlékeinek albumát hirdette meg **Szelényi Károly** fotóművésznek, a Corvina kiadó gondozásában megjelent művét.

A kötetben található színes fotók egy részét előzetes tanulmányi tárlaton már az

ugyanis a dunántúli táj ezernyi arcát fedezi fel abban a változó fényben, amely közvetlenségével vagy reflexeivel, izzásával vagy megnyúlt árnyékaival változtatja meg a táj hangulatát, közölnivalóját. A táj olyan, mint az arc, nyitott, vagy zárkózott, derűs, vagy komor, a fény irányától vagy intenzitásától függően. Ismernünk kell, hogy vallatni tudjuk, szeretnünk kell, hogy megszólaltathassuk, hiszen mást mond az évszakok őrségváltásainak idején, mást a különböző napszakokban és mást az időjárási zónák változásai között. Szelényi képei nem műemlék-, műtárgy- vagy tájfotók a szó „tárgyias" értelmében, hanem szubjektív vallomások, életteli impressziók, az ember és környezete összhangjának élményszerű „újrafelfedezései".

Szelényi, mint a hazánk határain kívül is nagyrabecsült műtárgyfotós ebben a könyvben nem művészettörténeti tanulmányt, vagy szakirodalmat illusztrált, hanem a dunántúli tájat. A „Táj változó fényben" annyit is jelent, hogy a történelmi táj maga változik „fényben és árnyékban". A múlt emlékeit őrzi egy-egy rom, omladozó fal. A jelen élethez csatlakozik a kastély és a templom, mely színfal marad, vagy élettérré változik, attól függően, hogy szervesen illeszkedik-e mindennapi életünkhöz, vagy elidegenedik tőlünk, mert mi is elidegenedtünk tőle. Gyorsan változó korunk változó fényébe kerül a széthulló paraszti életforma, a badacsonyi hagyományos szőlőművelés ugyanúgy, mint az ősi nádvágás, vagy a társas halászat. Ma még van, holnapra eltűnik, mint a nap a Gulács és a Tátika felett. Ezt a ma még meglevő, népi emlékeit féltve őrző tájat rögzíti Szelényi fényképezőgépének „erre a történelmi pillanatra beállított" lencséje.

A könyv panorámáját Keresztúry Dezső kristálytiszta nyelvezettel írt bevezetője és hangulatos versei teszik teljessé. A „Balaton és vidéke" című könyv ígéretes, hazánk tájegységeit bemutató Szelényi-sorozat első köteteként jelent meg Murányi István tervezésében, Sivó Mária és Keleti Mária szerkesztésében. Páratlan szép színes nyomatait a Kossuth Nyomda készítette.

(F. A.)

/1021

Gancz Miklós munkája

1979 9
VIGILIA
Gaun Mi Nyi
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Jeszenszky

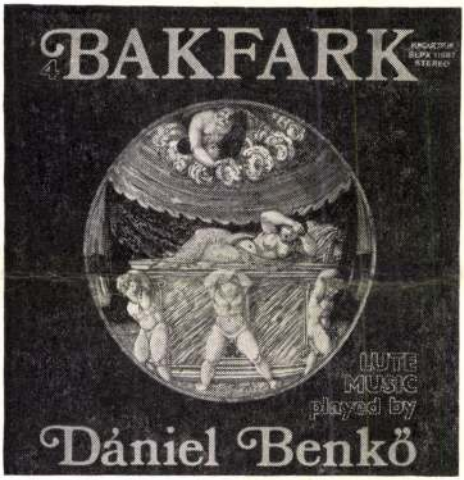

BAKFARK BÁLINT
Összes lantművei — 4
II. fantázia
Arcadelt: Che piu foc'al
Gombert: Venite filii, Servite Domino, Cantibus organicis, Fundite cantores
Lasso: Veni in hortum meum
Clemens non Papa: Jesu nomen, Sit nomen
des Prés: Faulte d'argent
Benkő Dániel — lant
SLPX 11987 Ára: 70,— Ft

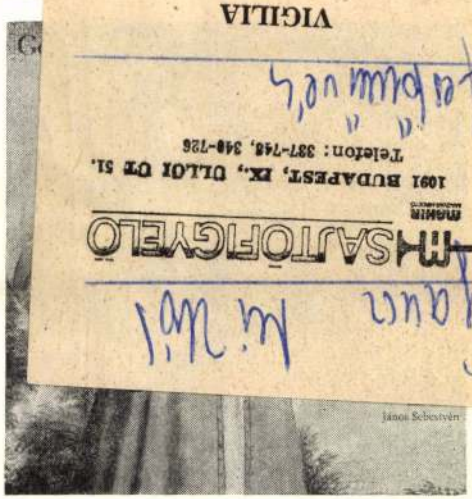

GEMINIANI
Hat szonáta gitárra, gordonkára és csemballóra („A gitárjáték művészete") című sorozatból
I. (C-dúr) szonáta, II. (c-moll) szonáta, III. (D-dúr) szonáta, IV. (d-moll) szonáta, VI. (e-moll) szonáta, X. (g-moll) szonáta
Szendrey Karper László — gitár
Banda Ede — gordonka
Sebestyén János — csemballó
SLPX 12013 Ára: 70,— Ft

MOZART
A-dúr klarinétverseny, K. 622.
WEBER
Concerto klarinétra és zenekarra
ROSSINI
Bevezetés, téma és variációk klarinétra és zenekarra
Kovács Béla — klarinét
A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara vezényel: Kórodi András

SCHUBERT
VIII. (h-moll) szimfónia (Befejezetlen)
V. (B-dúr) szimfónia
Magyar Állami Hangversenyzenekar vezényel: Ferencsik János
SLPX 12039 Ára: 70,— Ft

MAHIR MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726

1979 MÁJ

VIGILIA

Ganz Miklós
festő-grafikusművész

1021

Ganz Miklós munkája

KÜLFÖLDÖN MEGJELENT KÖNYVÚJDONSÁGOK:

Paul Roth: Istennel mindig beszélhetünk (Opus Mystici Corporis). Korunk keresztényének egyik legnagyobb problémája az imádság. Paul Roth nem pap, nem papi érzülettel fogalmazza meg imádságait, melyek így alaposan beleágyazódnak a hétköznapokba. Annak az embernek a gesztusával írja prózaverseit, aki minden helyzetben kapcsolatot tud teremteni Istennel. Szavai szándékosan puritánok, mégis érezni bennük az Istennel való párbeszéd szüntelen emelkedését. Ez részben a fordító Balássy László érdeme. Jól megérezte a szöveg ambivalenciáját, s megfelelő nyelvi közeget teremtett Paul Roth értékes kísérletének.

Michel Quoist: Krisztus él! (Opus Mystici Corporis). Rokonszenves, az átlagemberhez szóló könyv. Ha megfogadjuk a szerző kérését, s először bevezetőjét olvassuk el, megragad azzal a törekvésével, hogy a legelvontabb kérdéseket, a legnehezebb hitigazságokról is áttetszően, korunk emberének nyelvén akar szólni. E törekvését siker koronázza. Könyve középpontjában Jézus áll, a mai kor és a mai ember Jézusa, akinek minden emberhez és minden történelmi korszakhoz van üzenete. Ezt azonban csak olyan józan, higgadt kalauzok tolmácsolásával értheti meg mindenki, mint amilyen Quoist.

G. és M. Abiven: Élet kettesben (Opus Mystici Corporis). Ez a felvilágosult szellemű, kitűnő könyv a harmonikus házaséletet, a keresztény házasság kiskátéja lehetne. A bevezető tanulmányt író orvos-házaspár mindenfajta előítélettől mentesen, alapos pszichológiai hátterrel keresi s találja meg a választ sok kényes (vagy még inkább annak hitt) kérdésre.

Mary Purcell: Matt Talbot és kora. (Prugg Verlag). Matt Talbot szentség hírében halt meg. A róla írott életrajz azt a folyamatot követi nyomon, s ábrázolja hitelesen, ahogy lebírva kóros szenvedélyét, az alkoholizmust, Isten felé fordult s az ő ügyének lesz egyszerű, alázatos szolgája.

A szegények orvosa: Batthyány Strattmann László (Prugg Verlag). Egy ízben már — a „Testvéreink, a szentek" című kötettel kapcsolatban — említettük, mily nagy a jelentősége annak a munkának, melyet a Prugg Verlag körében fejtenek ki a „magyar szentek" életének ismertetése és megismertetése vonatkozásában. E könyv is ennek a tudatos törekvésnek gyümölcse. Főhőse vonzó, valóban nem hétköznapi ember, aki önfeláldozásával, életének tiszta egyszerűségével és fénylő hitével valóban korunk kiemelkedő személyisége volt, s megérdemli példájának feltámasztását, az érdeklődés homlokterébe állítását.

Varga Andor: Az erkölcsi élet alapjai (Teológia kiskönyvtár. Róma, 1978.) A könyv az alapvető erkölcsi elvek rendszerét mutatja be egyszerű, világos, áttekinthető szerkezettel, jó stílusban. Vonzó az a következetesen megvalósuló törekvése, hogy élesen elválasztja egymástól a rosszat és a jót, és pluralista tendenciákkal szemben végigviszi azt a gondolatot, hogy nem személyes érzelmeinktől függ bármelyikük jelenléte és érvényesülése. Jelentős érdeme a munkának, hogy a legmodernebb etikai rendszer-kísérletek fölött is jól tájékoztató szemlét tart, különös alapossággal mutatja meg az úgynevezett szituációs etika korlátait.

ZSINATUTÁNI ÉRTELMEZŐ KISSZÓTÁR

VULGÁRIS. (A latinban: vulgus = nép.) A vulgáris szó eredetileg „népiest" jelent, esetleg „közérthetőt". Újabb értelmében inkább rosszalló értelmű szó: közönséges, útszéli, vagy legalábbis „földhöz tapadt" jelentésben. A „vulgáris vallásosság" a vallási élet igen primitív fokát jelzi: egyes külső parancsok és szertartások túlhangsúlyozását a lényeg rovására.

VULGATA. Latin jelentése annyi, mint „a nép körében elterjedt". Így nevezzük a teljes Szentírásnak azt a latin nyelvű fordítását, amelyet Szent Jeromos készített a IV. században. Óriási tekintélyét még csak növelte a trienti zsinat, mely zsinati, egyházi, teológiai használatra hiteles fordításnak jelentette ki. XII. Pius „Divino Afflante" enciklikájáig (1943) minden népnyelvű fordítást a Vulgáta alapján kellett készíteni, mégha a jegyzetekben utaltak is az eredeti héber vagy arám szöveg nyilvánvaló eltéréseire. A keleti nyelvek mai sokkal alaposabb ismerete és a bibliai segédtudományok fejlődése napjainkban lehetővé tették, hogy a Szentírás új és pontosabb fordítását készítsék el, közvetlenül az eredeti szövegekből. A legújabb magyar fordítás is így készült; tehát már nem a Vulgáta alapján.

ZSURNALISZTIKA. (A franciában: journal = napló, napilap, újság.) Újságírás, és minden, ami vele kapcsolatos. (Tágabb értelemben a rádió, TV is.) A „vallási zsurnalisztika" kifejezés napjainkban némi rosszalló árnyalatot kapott, szemben a kifogástalan jelentésű „újságírás" szóval. Zsurnalisztikán néha bizonyos újságírói felületességet is értenek, különösen teológiai tárgyú cikkeknél, ahol a nehézség a téma természetéből folyik. Az újságírók a tudósok és a hittudomány elvont szaknyelvét a nagyközönség számára akarják érthetőbbé, népszerűbbé tenni, ami többnyire együtt jár a szabatosság hiányával.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 APR

VIGILIA

1021

Gancz Miklós munkája

HUNGAROTON HANGLE

MONTEVERDI
Sacrae Cantiunculae

PALESTRINA
Magnificat

Győri Leánykar
vezényel: Szabó Miklós
SLPX 11937 **ára: 70,— Ft**

MOLTER
A-dúr klarinétverseny, No. 4.

J. STAMITZ
B-dúr klarinétverseny

C. STAMITZ
Esz-dúr klarinétverseny

Horváth László — klarinét
Liszt Ferenc Kamarazenekar
hangversenymester: Rolla János
SLPX 11954 **ára: 70,— Ft**

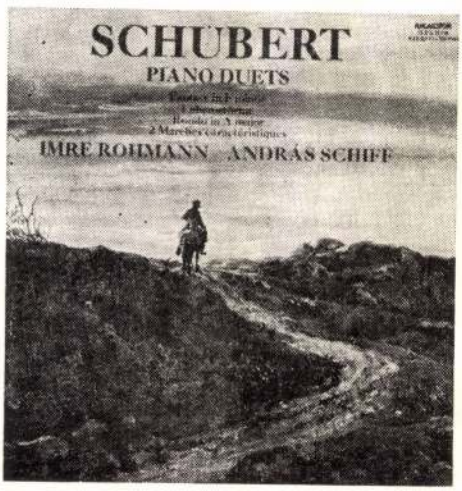

SCHUBERT
Négykezes zongoraművek

f-moll fantázia, Op. 103
a-moll allegro („Lebensstürme"), Op. 144
A-dúr rondó, Op. 107
Két induló, Op. 121
Rohmann Imre, Schiff András — zongora
SLPX 11941 **ára: 70,— Ft**

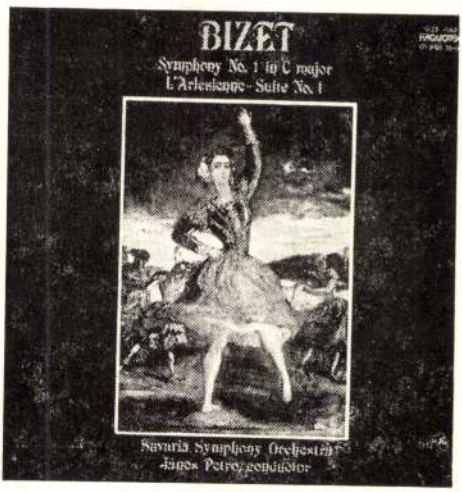

BIZET
I. (C-dúr) szimfónia
Az arles-i lány — I. szvit

Szombathelyi Szimfonikus Zenekar
vezényel: Petró János
SLPX 11908 **ára: 70,— Ft**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1979 FEB

VIGILIA
Budapest

Gancz Miklós
1021 festő- és grafikusművész

Gancz Miklós munkája

RÉGI MAGYAR DALOK
BENKŐ DÁNIEL FELDOLGOZÁSAI
Csajbók Terézia, Ferencz Éva, Kalmár Magda, Lugosi Melinda, Tokody Ilona — szoprán
Borbás György, Csapó Károly — bariton
A kibővített Bakfark Consort
Benkő Dániel vezetésével

SLPX 12008 **Ára: 70,— Ft**

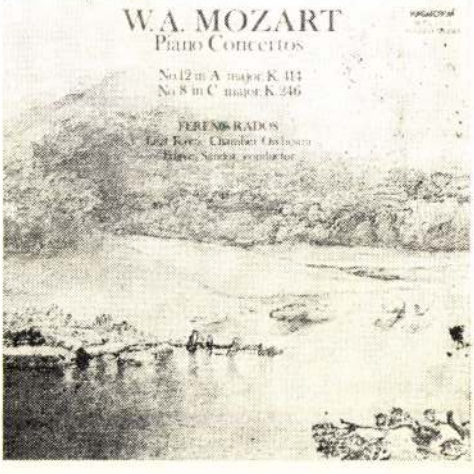

MOZART

A-dúr zongoraverseny K. 414
C-dúr zongoraverseny K. 426.
Rados Ferenc — zongora
Liszt Ferenc Kamarazenekar
Vezényel: Sándor Frigyes

SLPX 11912 **Ára: 70,— Ft**

HAYDN

A patikus — vígopera három felvonásban
Kalmár Magda, Kincses Veronika — szoprán
Fülöp Attila, Rozsos István — tenor
Liszt Ferenc Kamarazenekar

Vezényel: Lehel György

SLPX 11926—27 **Ára: 140,— Ft**

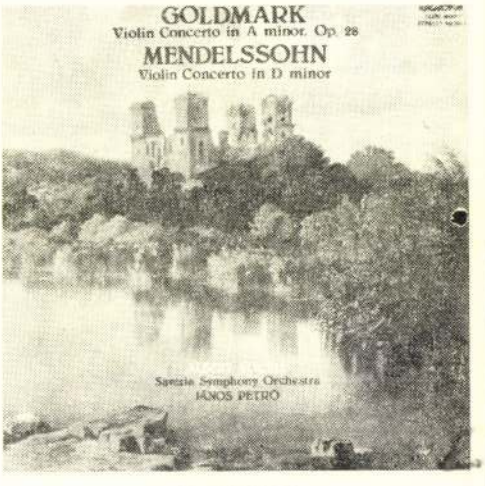

GOLDMARK
a-moll hegedűverseny, Op. 28.

MENDELSSOHN
d-moll hegedűverseny
Kocsis Albert — hegedű
Szombathelyi Szimfonikus Zenekar
Vezényel: Petró János

SLPX 12007 **Ára: 70,— Ft**

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979. JÚN

VIGILIA

Gancz Miklós

1021

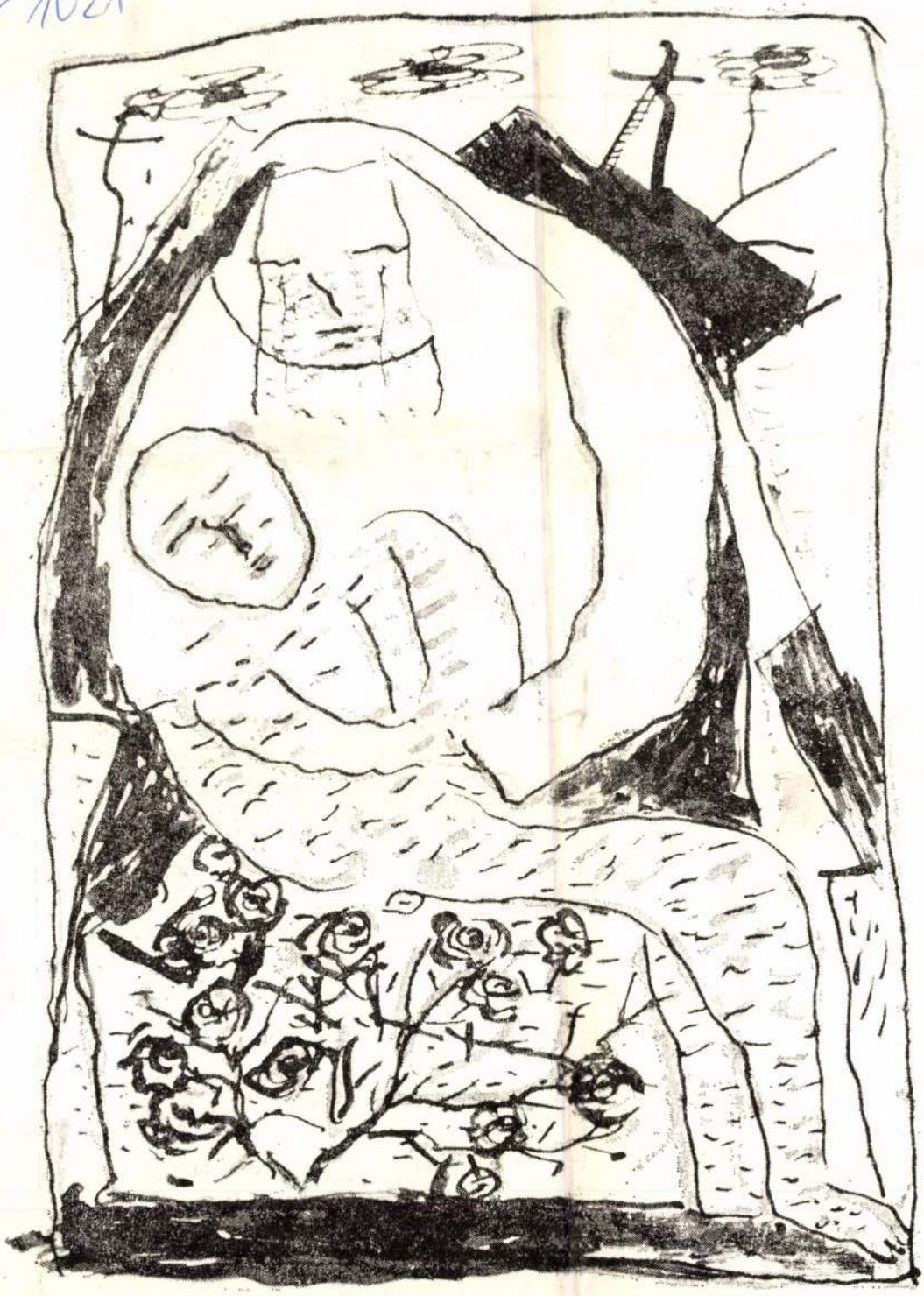

Gancz Miklós munkája

WAGNER
Tannhäuser — Nyitány és Bacchanália
Lohengrin — Az I. felvonás előjátéka
Trisztán és Izolda — Előjáték és Izolda szerelmi halála
A Berlini Filharmonikusok Zenekara
Vezényel: Herbert von Karajan
SLPX 12112 **ára: 120,— Ft**

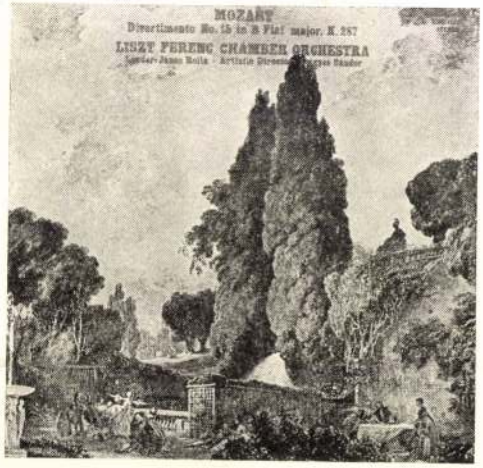

MOZART
B-dúr divertimento K. 287
Liszt Ferenc Kamarazenekar
Hangversenymester: Rolla János
SLPX 12026 **ára: 70,— Ft**

ÁRIÁK
Puccini: Turandot
Tosca
Manon Lescaut
Pillangókisasszony
Verdi: Aida
Macbeth
A lombardok
című operáiból
Sass Sylvia — szoprán
Londoni Szimfonikus Zenekar
Vezényel: Lamberto Gardelli
SLPX 12011 **ára: 120,— Ft**

BAROKK ORGONAZENE
Bach: h-moll preludium és fúga, BWV 544
G-dúr preludium és fúga, BWV 541
Korálelőjáték, BWV 658
Murschhauser: Aria pastoralis Variata
Sweelinck: Variációk
Böhm: a-moll preludium és fúga
Lehotka Gábor
a Váci Zeneiskola orgonáján
SLPX 11980 **ára: 70,— Ft**

Gancz Miklós

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 346-726

Grafi Műhely

VIGILIA

1979 DEC

1021

Gancz Miklós munkája

KARÁCSONYI KONCERT
Bach: Korálelőjáték, BWV 700
Gergely Ferenc — orgona
Magyar Gregorianum
Schola Hungarica
Vezényel: Szendrei Janka
Bach: Pastorale, BWV 590
Lehotka Gábor — orgona
Corelli: g-moll concerto grosso „Karácsonyi" Op. 6 No. 8
Tátrai Vilmos, Bardócz Margit — hegedű, Dénes Vera — gordonka
Magyar Kamarazenekar
Liszt: Angelus Domini — részlet a Krisztus című oratóriumból. Andor Éva, Réti József
Budapest Kórus, Kodály Zoltán Leánykar, Magyar Állami Hangversenyzenekar
Vezényel: Forrai Miklós
SLPX 12099

ára: 70,— Ft

KARÁCSONYI ORGONAZENE

Bach: In dulci jubilo, BWV 729,
Vom Himmel hoch da komm' ich her, BWV 700
Zipoli: Pastorale
Daquin: X. Noel
Franck: Pastorale, Op. 19
Reger: Gloria in excelsis
Couperin: Et in Terra pax
Lisznyai—Szabó: Két magyar pasztorál
Koloss: Partita
Gergely: Improvizáció karácsonyi dallamokra
Gergely Ferenc — orgona
SLPX 11548

ára: 70,— Ft

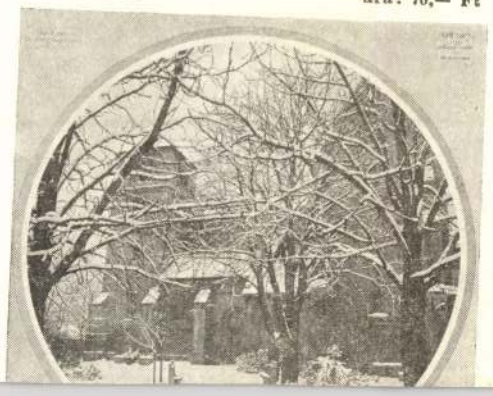

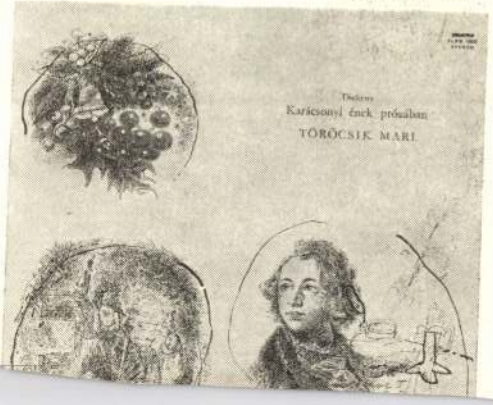

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VIGILIA

Gancz Miklós

1021

Gancz Miklós munkája

Pierre Emmanuel részvétnyilvánító sorai RÓN

Asszonyom,

Rónay György halálhíre mélyen elszomorított. Szerettem mint barátot, becsültem mint költőt, csodáltam mint embert, és hálás voltam azért, hogy mint keresztény mily nemes lélekkel és nyílt szellemmel vállalta a hitről szóló tanúságtételt ezekben a nehéz időkben. A Vigilia, amelynek éltető lelke volt, neki köszönheti, hogy betölthette tanúságtevő és prófétai küldetését. Imádságban s érte fölajánlott szentmisével csatlakozom a folyóiratnál és az Új Embernél dolgozó barátaihoz. Önre pedig a részvét szótlan megindulásával gondolok. Isten segítse Önt magányában, és György emléke tartsa meg a reménységben!

Tisztelő híve:

P. E.

Rónay György unokái körében

Gancz Miklós festőművész

GANCZ MIKLÓS *festőművész:*

„A mennyek országa hasonlít ahhoz az emberhez, aki jó magot vetett a földjébe" (Mt 13,24)

H.B.A.: Isten és fin, a Vigilia Könyvtára. Vigilia, Bpest, 1977. 12.

GÖRGEY GÁBOR *költő, drámaíró:*

A személyes Isten

Az istentiszteleti szertartások története az ember rejtőző szemérmességének története. Az, amit nem csupán végtelen bonyolultsága, hanem az ember legbensőbb titkait rejtő ösztönös szeméremérzete miatt is a legnehezebb megfogalmazni, tehát Isten-kapcsolatunk *kifejezésének* roppant terhét — átveszik a liturgiák. A szertartás kollektívumában az egyén elrejtőzik és feloldódik, mégis személyesen szólhat Istenéhez. A szertartás terhet vesz le az emberről és ugyanakkor terhet rak az emberre. A lélek lélegzése ez a kettős mozzanat, ez a kinyújtózkodás és összehúzódás, mely az átélt liturgia legfőbb ereje. Átveszi tőled elhasznált, üressé vált szabadságodat és egy magasabbrendű szabadságot kínál helyette.

Mindez, amit a liturgiáról mondtam, maga is szemérmes rejtőzködés. Mert most is — a t. Szerkesztőség kérdésére válaszolva: van-e Isten-élményem? — kerülöm a szót, hogy közvetlenül beszéljek erről. Mennyire érezték a dolog nehézségét és érinthetetlenségét a régiek, amikor az Ószövetségben szentélyről beszéltek, ahová csak kiválasztott papi személy léphetett, és amikor frigyládáról beszéltek, mely magába zárja és őrzi a titkot, láthatatlanul. Ez a szentély és ez a frigyláda bennünk van, ott ahol Isten-kapcsolatunkat, Isten-tudatunkat rejtjük a világ szeme elől.

Pedig van Isten-élményem, váltakozó erősségű ugyan, de kihagyások nélkül, állandóan jelenvaló. Szemérmességem nem lélektanilag megfejthető fedése valaminek, ami nincs. Inkább azzal magyaráznám, hogy e mély és bensőséges kötődésről feszélyez a közvetlen, különösképpen a nyilatkozó beszéd. (Közvetve állandóan beszélek erről — verseimben.)

A kereszténység gyönyörű és egyedülálló Atya-fogalma — vagy talán pontosabban, mert érzékletesebb Atya-*képről* beszélni — anélkül, hogy a képzőművészet nagyszakállú öregurát hívnók segítségül, valóságos atyával, mindenki-atyjával ajándékozza meg a hivőt. Az emberi történet absztrakt Isten-képzeteivel és a mitológiák személyes, önkényeskedő és érzéki isteneivel szemben e mindenható Atya vonzza magához eredendő és egyetemes emberi apa-komplexusunk áradását. Ezzel az Atyával beszélgetni lehet. Ezt az Atyát nem csak imádni — szeretni is lehet. És a híd, amit emberi létezésünk érzéki szintjéről magához íveltetve épített: a Fiú. Aki az epifánia nagy drámájában tapintható volt, annak bizonyságaképpen, hogy Isten nem veti meg esendőségünket, belátja, hogy az érzékelés segít nekünk. És ezért megengedte, hogy a Fiúban megérintsük. Mint Tamás Krisztus sebeit. Mert mindannyian, még hivőként is, kicsit Tamások vagyunk. Akiről egyébként nekem, eretnek módon, az általánosan elfogadottnál sokkal jobb a véleményem. Mert igaz ugyan, hogy azonnali, vak hit helyett meg akarta tapintani Jézus sebeit — de ezért a tapasztalati hitért végül mégiscsak vállalta a mártírhalált.

Isten-élmény? Pascal rémületét a csillagos égboltról stilizált világűr láttán valamilyen formában mindenki átélte már. Ki érzelmesen, ki álmodozva, ki számokba veszve, vagy elszédülve a felfoghatatlan méretektől. Az univerzumnak ezeket az irtózatos méreteit lakja be Isten. A világegyetem Isten nélkül nem csupán elképzelhetetlen. Elviselhetetlen is.

Lehet, hogy a kettő összefügg bennünk: azért elképzelhetetlen, mert nélküle elviselhetetlen volna. Mégsem változtat azon a belső tényen, hogy egzisztenciám legmélyén érzem és tudom Isten létezését. Ez a legbizonytalanabb bizonyság — a legbizonyosabb számomra. Az Isten-jelenlét tudata. Vagy még inkább: az elvontságból kilépő konkrét Isten. A szó és a segítség, ami a legmélyebb vermek reménytelenségébe is mindig elér hozzám. És amikor az én szavam elakad.

Vagy legfeljebb olyan tömörítő dadogás telik tőlem, ahogy „Interjú" című versfüzéremben írtam egykor:

Van.
Hát hogyne lenne.
Ha nem lenne, akkor nem is
lehetne.
De mivelhogy lehet,
ezért lennie kell
és ha lennie kell,
akkor már bizonyos, hogy
van.

/1021

GANCZ MIKLÓS

A VIGILIA GALÉRIÁJA

Gancz Miklós már megküzdött a hatások és ellenhatások, a vonzó-taszító reminiszcenciák kísértéseivel, jóllehet mély hatással voltak rá nagy elődök és nagy korszakok — a maga korának embere, önálló alkotó. Egyetlen irányzatnak sem vetette alá magát feltétel nélkül, semmilyen izmusnak nincs hatalma felette, mert idejében megértette, hogy egyetlen bevált stílus követése, egyetlen kipróbált recept fölénye a plágium vagy az epigonság bűnébe sodorhatja. Korán kiérlelte magában az emberinek és a művészinek, az életnek és a művészetnek azt a harmóniáját, amellyel megtalálta útját a valósághoz, és vissza önmagához: nemcsak a külső világ, hanem saját benső lénye is valóság, s mindkét valóságért felelősséggel tartozik, hiszen feltárhat-e a kép még egy, rejtettségében is hiteles és láttatható világot, ha elszakadunk a másik, a környező világtól? Ez a harmónia teszi lehetővé, hogy a festő sokrétű optikai és emocionális élményeit megragadó költőiséggel, de intellektuális ellenőrzéssel fejezze ki.

A legtöbb ember csupán a képek címéből indul ki, minélfogva fennáll a veszély, hogy a festményeknek éppen a leglényegesebb mozzanatai, a színek és formák sikkadnak el a szemlélődő előtt. Gancz Miklós egyik gondja a címadás, ami szerinte vajmi keveset árul el a festő őszinteségéről, igazi mondandójáról, a kompozíció teljességéről, a cím csak felületes jelzés lehet, sőt nemritkán rossz irányba is terelheti a néző figyelmét, azonosulási szándékát. De baj az is, hogy nem tudunk leszokni arról, hogy minden új névnek és műalkotásnak a párját, hasonmását vagy rokonságát keressük, nem elégszünk meg az adott, egyedüli látvánnyal, a festő eredetiségével, ősei után kutatunk, akikből táplálkozhatott, a gyökerekre vagyunk kíváncsiak, amelyek elindították. Ahelyett, hogy mindenki mástól függetlenül értékelnénk és szuverén módon szeretnénk, cimkék után kapkodunk — szürrealista, nonfiguratív, realista, konstruktív, szecessziós stb. — és elkereszteljük akarata ellenére, bélyeget ragasztunk rá tetszésünk szerint. Az nyilvánvaló, hogy korszakok közt nincs hangszigetelés, a korszakok egymásból építkeznek s alakítják ki jellegzetesen egyedi vonásaikat: izmusok és stílusok át- meg átszövik a festészet egész történetét, miközben szintéziseket hoznak létre, korszakos állomásokat és fordulatokat, de akadálytalanul továbbjátszanak az előzőkből a következőkbe, festőknél, festészeteknél hagyva egy-egy korszak, egy-egy újító, egy-egy festő-forradalmár ismertető jegyeit. Gancz Miklósnál is felfedezhetők a kiváló hazai mesterek — Derkovits, Bálint Endre, Korniss Dezső, Kondor Béla — és a híres külföldiek — Pollock, Klee, Chagall, Giuseppe Santomaso — ujjlenyomatai, akik termékenyen megihlették a fantáziáját, akiktől technikát, látást, eszközöket, művességet tanult vagy lesett el, de munkáin már kevés nyomuk maradt, mert átalakulva, a jelen formáinak köntösében és saját benső tartalmainak szolgálatában jelennek meg.

Gancz Miklós úgy véli, hogy a művészi tárgyat, produktumot — ha átvitt értelemben is — „fogyasztani" kell. Minden érzékszervünkkel — jó lenne egyszerre látni, szagolni, tapintani is — részt kellene vennünk benne, különben nemigen tudunk a látvány mélyére hatolni, a dolgok lényegéhez közelíteni. Tudnunk kell „élvezni" a színek ízeit, a formák kiterjedését, fények és árnyak terített asztalát, engedni, hogy hasson ránk a kép, hogy megszűnjön a köztünk levő távolság, hogy a kép úgy viszonozza érdeklődésünket, ahogy mi befogadjuk a művet. A képnek, a festészetnek ez a megjelenítése elárul valamit abból a komolyságból, amellyel Gancz Miklós a maga művészi ehivatottságát, a reá rótt feladatot tekinti és műveli. Eleinte — stílusok közt evickélve — nehézségei voltak a plasztikus alakformálással, amiért is inkább a figurák elülnézetének ábrázolására törekedett, az oldalnézeteket és bonyolultabb pózokat elhanyagolta vagy csak akadémikusan dolgozta ki. Módszerében ekkor még sok az ösztönösség: miután automatikusan, szinte sugallatra, belső késztetésektől gyötörten, létrehozta vásznát, megkísérelte tisztázni, ökonomikusan megvizsgálni és érett formába önteni azt, amit egy vízió nyerseségével hirtelen megalkotott. Szívós, önelemzéssel

/1

és neveléssel szorította rá magát — nem kis harc árán — a tudatosabb tervezésre és az anyaggal való átgondoltabb bánásmódra, tartalom és forma adekvátabb együttélésének kivitelezésére.

Képein olyan világot teremt, ahol a valóság éppoly egynehezékű, egyveretű realitás, mint a transzcendencia, a transzcendencia éppoly valóságos, újraélt esemény, mint a mindennapos élet. Nemcsak emberségének, hanem művészetének metafizikáját is kibontakoztatja. Ezt fogják be a szilárd körvonalak, a jól megmunkált felületek, a linearitás kontrasztja és az idomok arányos térfoglalása. Egy szabad, ritmikus és szervezett rend megkonstruálását végzi, egy kozmikusba hajló evilág bemutatását elegáns és kiegyensúlyozott művészi eszközökkel, egy ép, de egészségét minduntalan veszélyeztető világ vetületét, amely kerek, szabályos ugyan, mégis vissza-visszahullik a rendetlenbe, a torzító szabálytalanba, az élet öröméből a betegségbe. A szenvedés iránti részvéte és gyásza absztrakt formákat csihol ki belőle; asszociációival visszanyúl a klasszikus mítoszokat megelőző időkbe is, a barlangrajzokhoz, a papiruszok és agyagtáblák képírásaihoz: ezek a művek mélyebbre ásnak, mint a szürrealizmusei, amelynek tartományát csak mintegy súrolja néhány munkája. A klasszikus konstruktivizmus formai elemeivel való ismerkedés során talál rá a korábbi alkotásain kimutatható, a formákat és színeket egyaránt átható ritmikára, valamint a festmények szigorú kompozíciós rendjének radikálisan leegyszerűsíthető hangsúlyaira. Amikor a figurálist száműzi kifejezőeszközeinek repertoárjából, képei foltok, szögek és csíkok motívumaira épülnek. A színfoltok és csíkok később geometrikus formákká, majd emberi testekké, arcokká szilárdulnak, a kezdetben fekete-fehérre kopasztott formarendszerek mind több és több színt kapnak, s megszületnek azok a mágikusan realista modorú művek, amelyekről — realizmus és transzcendencia kölcsönhatását érintve — az előbb szóltunk.

Beszélnünk kell itt a színekről is, Gancz Miklós színkészletének és színalkalmazásának gazdagodásáról. Korai képeinek világos formai struktúrája primér színeket követelt, úgy gondolta, csakis ilyenekkel valósítható meg az összhang, mert mihelyt a színezés többrétűvé válik, a kép zavaros vagy szélsőségesen „tarka" lesz. A színnek csupán koloritnak szabad lennie, nem szabad túlzott önállóságot élveznie, nehogy „elszabaduljon", „lakkozzon", ezáltal hamisítson a témán. A formakészlet egyszerűsödése és a színezés szerepének fontossága jellemző műveinek másik csoportjára. Gyakran csak egy-két szín különböző tónusainak variálásából, árnyalásaiból állnak. A kéket és a barnát mintha megőrizte volna szerkezeti elemnek: a határok megvonására, a kép térségének ritmikus felosztására szolgálnak, fokozva a hatás intenzitását. A tér nem perspektivikusan hasznosítható teret jelent, mint ahogy a reneszánsz festészet értelmezte, hanem olyat, amit kizárólag a színezés határoz meg. A barna és a kék — szinte vezérmotívumként szereplő — differenciált kezelése nem teszi monokrommá — egyetlen színben uralkodóvá — a képeket, mert a barna és a kék gyöngülése, erősödése, vibrálása és sugárzása végtelen sok árnyalási lehetőségen futhat végig, hol élesen húzza meg a határvonalat, hol pedig elmosódva, diffúz átmeneti sávot képezve az elválasztandó síkok vagy elemek között. Új felfedezettként bukkan föl munkáin a fehér meg a vörös. Tisztaság, áhítat, békesség árad jelenlétükből, egymással keveredve melegség és nyugalom járja át a vásznakat, a festő palettáján megfogan a küzdelmes remény.

Íme, néhány képe: A *Sursum corda* (1975) fényzuhatagában az örök ember terjeszti ki testét, már-már szárnyakat kap, hogy a magasba lendüljön. Vagy egy keresztfa gerendáját fogja át karunk, melyet égi sugárnyaláb világít be? A *Próféták* (1976) oly bölcsek és hallgatagok, gyanakvók és éberek, mint az Isten titkában összeküvők, akik tudják már, ami beteljesülőben van, de még várnak az üzenetre. Vagy éppen csak ülnek, csüggedten, kimerülten az igehirdetéstől, mert nem hisznek nekik, mert hamis prófétáknak tartják őket? A *Rébusz* (1974) életünk rejtvénye, egy mai csendélet: terített az asztal, de jobban vágyunk a lélek ebédjére. Vagy a lélek követeli a magáét, de mi mégiscsak a terített asztal bőségével némítjuk el a lélek hívását? Az *Emberpár* (1975) fölfelé tekint, felnövekedni vágyik, de nemcsak egymás szerelmében, hanem az Abszolútban is. Vagy csak búcsúznak valakitől, pergő éveiktől, kedves halottaiktól, mosolyoktól és könnyektől? A *Goya* (1977) a spa-

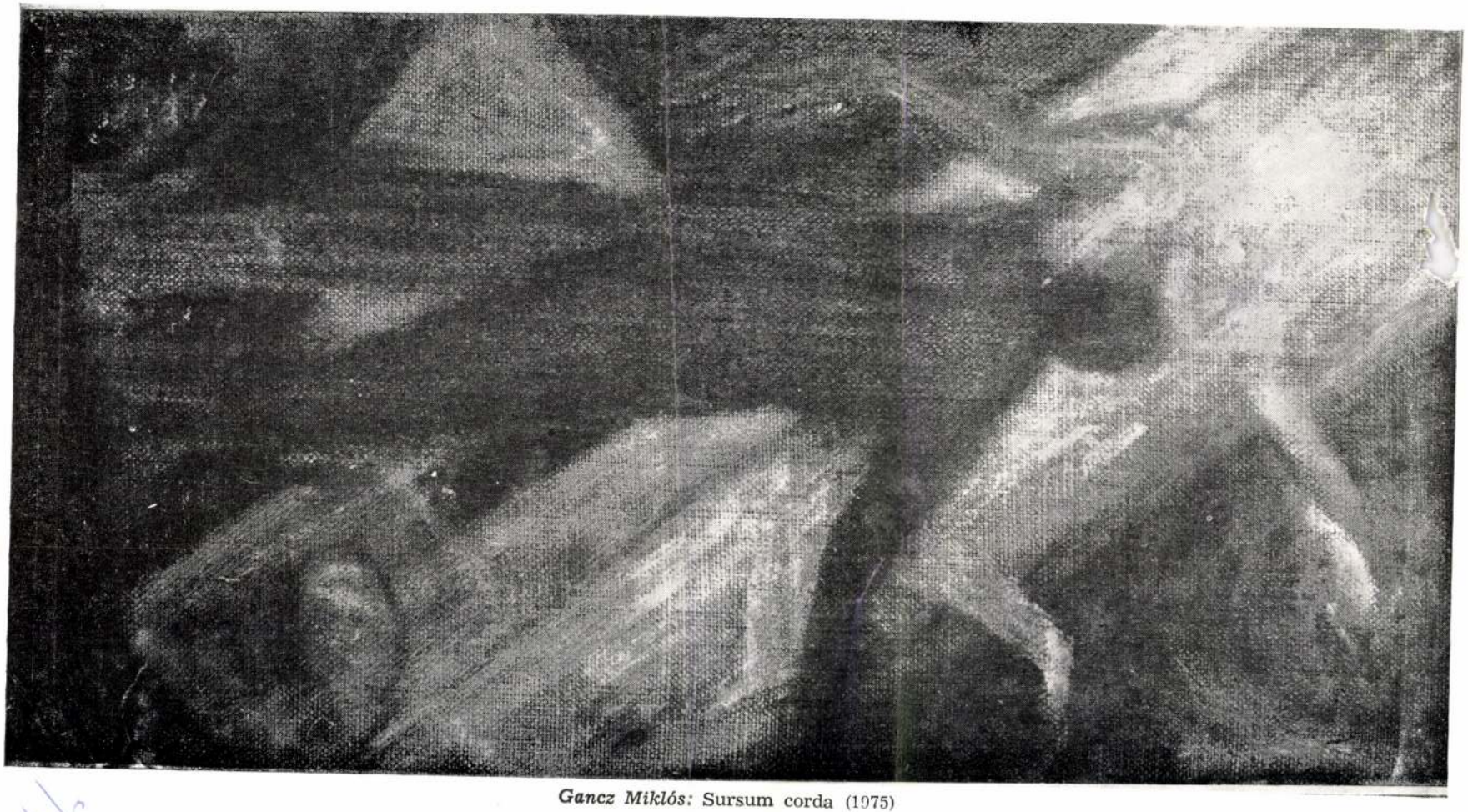

Gancz Miklós: Sursum corda (1975)

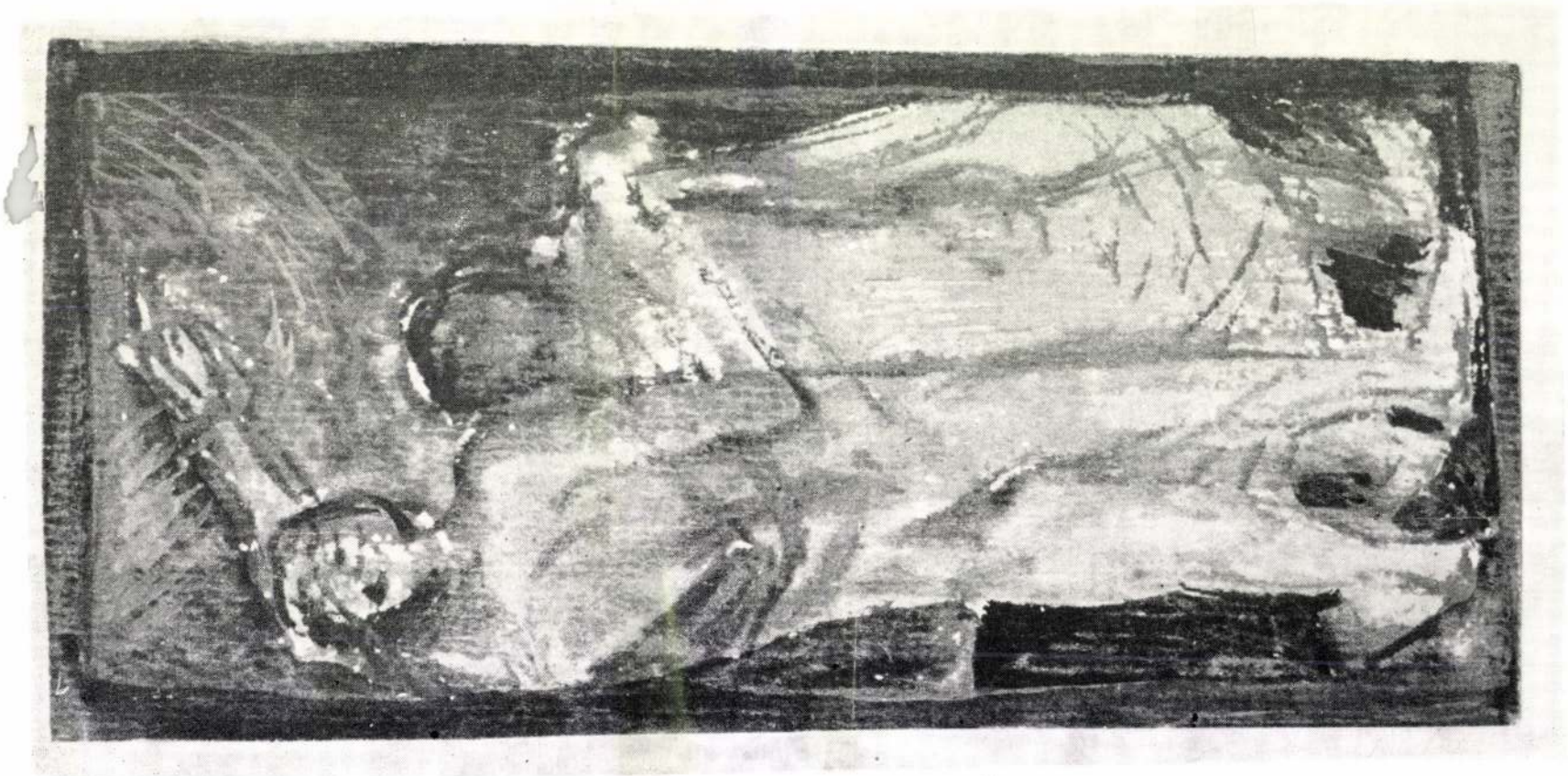

Gancz Miklós: Emberpár (1975)

nyol festészet géniuszának emlékét idézi. A *Bűn* (1976) vétkeinket, árulásainkat, összeomlásunkat pellengérezi ki. Vagy az ördög visszatérését tettei színhelyére, ahol a megbocsátás egyre késik? A *Magvetőt* (1976) látva nem minden kétkedés nélkül tesszük föl a kérdést: vajon akad-e majd (persze értő és avatott, nem pedig holmi kontár) munkása a bő termést ígérő aratásnak? Az *Angyalok birkózása* (1976) azt sugallja, hogy vagy összevesztek azon, melyikük a legjobb, vagy azért keltek birokra, mert szükségük van egy kis testmozgásra szabadidejükben. Az *Órangyalos* (1975) lehet akár két ember szerelmes köteléke is, de lehet akár az ember és az angyal társulása, test és lélek szövetkezése is a világban, valamilyen nemes célért, harmóniáért. A *Vége a harcnak* (1977) vízió a háborúról, amely felborítja a Földet, maga alá temet minden életet, minden sarjadást, minden holnapot, nemcsak a harcnak, itt mindeneknek vége van, ez a nagy temető, bolygónyi tömegsír. A *Bárányos* (1976) épp az ellenkezőjét vallja: lehetetlen, hogy háborúra sor kerüljön valaha is, nem forgathatja ki sarkaiból a világot semmi pusztítás, ha kezünkben tartjuk a Bárányt, ki elveszi a világ bűneit, ki irgalmaz és meghozhatja a békét egyetemlegesen. Csak a Bárányt óvjuk, a Bárányt vigyázzuk. Minden idők, minden életkorok és minden világok embere vele van.

HEGYI BÉLA

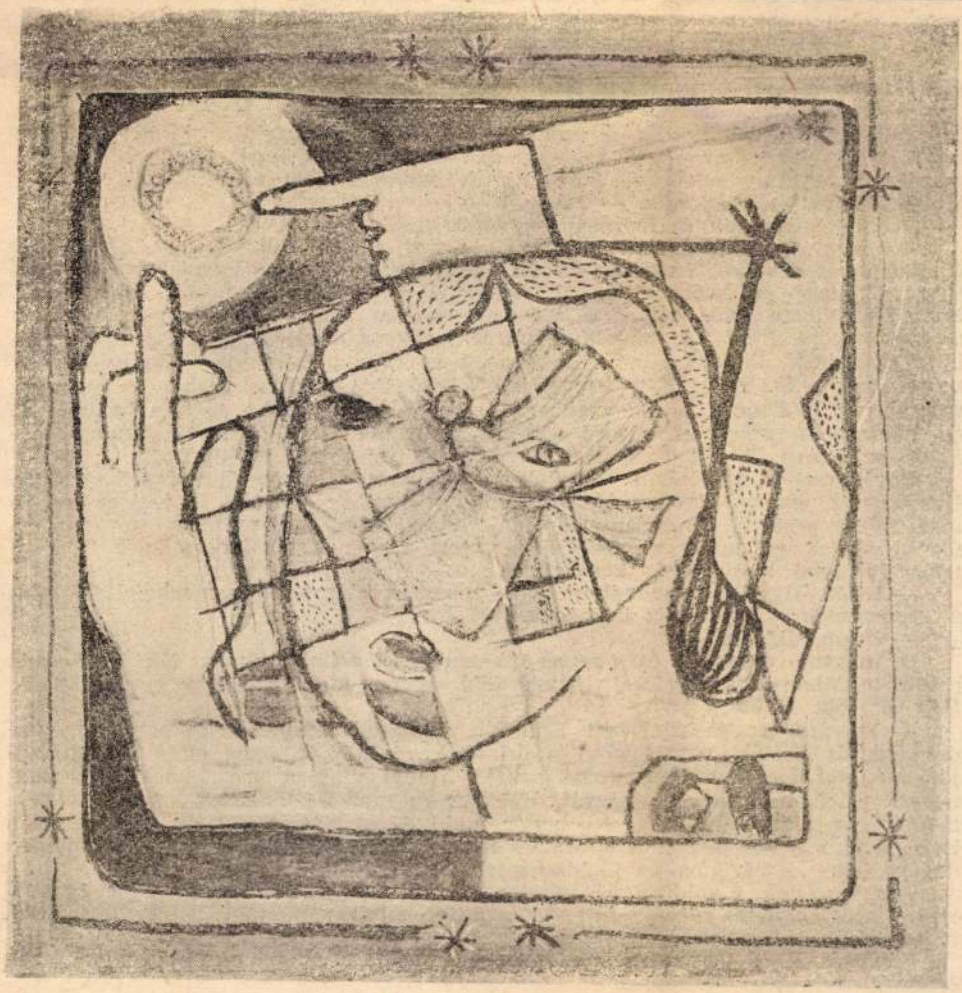

Gancz Miklós: Rébusz (1974)

AZON A NAPON

Írta *DALLO*

Már reggel csudálatos volt a világ azon a napon. December volt és tél a világ más tájain, a Libanon hegyeiben északi szél karmolta a sziklákat és naponként sűrű hoesés kavargott a csúcsok felett, de itt a lankán csöndes volt az idő, eppen csak meghüsült egy kicsit s még a levelek se hulltak le. Mindössze esett az eső, ez jelezte egyedül a telet. Jóformán másfél hete már szakadatlanul verte a földet, hol nehéz cseppekben, hol csak mint finom pára szitált; de a világ minden pórusa elteit nedvességgel. A föld tocsogós lett, a gyepcsomok közt fröcsögött a víz a lépések alatt, a nyáj süppedős talajon legelt s az erdei tölgyek és ciprusok törzsei barnák voltak a nedvességtől és érzékenyek, mintha idegek járták volna keresztül-kasul őket.

De huszonharmadikának éjszakáján éjfél után megállt az eső, pillanatok alatt meleg szél kerekedett, akárha március lenne már és fölitatta a föld tocsogóit. Nem lehetett tudni, honnét jött ez a szél, melyik égtájról és miért támadt az esős évszak idején, de megjött s ott loholt egész éjjel a vidéken, mint egy átvonuló, nagy és barátságos állat, mely beszimatol mindenhová. A házakban kitárták az ajtókat a melegre s a lakószobák is elteltek langyossággal.

— Mózes szele fúj — mondták az egyszerű pásztoremberek a dombokon, s arra a szélre gondoltak, mely egyszer a tenger fenekét szárította úttá a menekülő zsidók lábai alá, s megremegtek tőle. Ó, egyszerű és tiszta emberek voltak.

— Jehova jár a szélben — gondolták belehallgatózva a meleg szél zúgásába, összehúzódtak és lehajtották fejüket, mert titkok lappangtak a szélben és Isten súlyától volt terhes az éjszakai levegő. Az Isten ereje megnehezítette a testüket, meggörbítette a nyakukat, vérükbe fújt és eltöltötte őket meghajlással.

— Jehova! — sugdosták. — Jehova!

S égnek fordultak és mormogták; egyik-másik énekelt.

— Uram, figyelmezz szavaimra, értsd meg az én sóhajtásomat. Ügyelj az én kiáltásom szavára, én királyom és én Istenem, mert én hozzád imádkozom! Uram, jó reggel hallgasd meg az én szómat; jó reggel készülök hozzád és vigyázok. Mert nem olyan Isten vagy te, aki hamisságban gyönyörködnél; nem lakhatik tenálad gonosz. Nem állhatnak meg szemeid előtt a kevélyek, gyűlölsz te minden bűnt cselekedőt. Elveszted, akik hazugságot szólnak; a vérszopó és álnok embert utálja az Úr. Én pedig a te kegyelmed sokaságából házadba mehetek; leborulok szent templomodban a te félelmedben. Uram, vezess engem a te igazságodban az én ellenségeim miatt, egyengesd előttem a te utadat!... Mert te, Uram, megáldod az igazat, körülveszed a te jóvoltoddal, mint egy pajzzsal...

Dávid reggeli imádságát mondták. Árvák voltak, egyszerűek és elhagyottak. Ügyefogyott, gyámoltalan zsidó pásztorok a dombok oldalán kitéve az ég, a föld és az emberek minden támadó haragjának, takaratlanok a szélben, födetlenek az eső alatt, martalékai a mezei tüzeknek és farkasoknak és védtelen áldozatai kardnak és korbácsnak.

— Uram, figyelmezz szavaimra... — mondták alázatosan s meghajoltak, mint a gyepcsomók szálai a víz iramának.

— Uram, figyelmezz...

Ó, nagyon egyszerű és nagyon jó emberek voltak, füvek, fák és hasadó rögök titkaiban úgy sugdosott nekik föld és ég, mint az anya gyermekeinek. Úgy értették belőle:

— Vigyázzatok és várjatok! Elfáradt, gazdátlan emberek, ti egyszerű gondolatúak és tiszták, vigyázzatok és őrizzétek magatokat, mert eljön az, aki eljövendő, aki megmutatja az utat nektek, irányt szab a szíveteknek, aki megnevezi a lelketek névtelen vágyát és ismer és szeret benneteket utolsó ízetekig, mert olyan lesz, mint ti s aki betölt majd füvet, fát, földet és eget egyetlen leheletével s jelen lesz mindenben és mindent megtölt emberrel és aki minden dolgok lelke... Várjatok és imádkozzatok...

Így beszéltek a föld és ég minden dolgai s az emberek vártak az Istentől terhes szél alatt. S a szél fútt és betöltött minden parányi helyet melegével. A pásztorok hallgatták a szavát s egyszer csak megálltak.

— Össze kéne terelni — mondták — a vemhes állatokat, nehogy leelljenek észrevétlenül ezen az éjszakán.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VIGILIA

1979 NOV 7

Gancz Miklós festő-
1021 és grafikus-
művész

Gancz Miklós munkája

Tájékozódás

Ebben az évben ünnepeltük a könyvhét szervezésének és létének ötvenedik évfordulóját — jó lett volna, ha a maguk lehetőségei között katolikus könyvkiadóink is csatlakoztak volna a rendezvényekhez —, s ebből az alkalomból egy hétre ismét a könyv került az érdeklődés középpontjába. Kiadóink jó néhány értékes, maradandó alkotást jelentettek meg az alkalom tiszteletére. Hadd emeljük ki a gazdag választékból **Nagy László: Adok nektek aranyvesszőt** (Magvető) című prózai gyűjteményét, melyet Kiss Ferenc rendezett sajtó alá, látott el utószóval és jegyzetekkel. Nagy László az elmúlt évtizedek egyik legnagyobb hatású költője volt, s prózai írásai is elsősorban lírájának legjellemzőbb, legértékesebb jegyeit hordozzák. Valójában ezek a kisebb reflexiók, jegyzetek elválaszthatatlanok költészetétől, annak képei, gondolatai fogalmazódnak bennük, ugyanazzal az elmélyült komolysággal, felelősséggel, türelmetlen elégedetlenséggel. Akadnak a válogatásban bizonyos átfedések, egyezések, mégis azt kell mondanunk: jól tette a kötet szerkesztője, hogy a prózaíró Nagy Lászlóról is teljes, vonzó képet nyújtott.

A Ságvári Endre Nyomdaipari Szakközépiskola végzős tanulói két — gyönyörűen kiállított — könyvet készítettek el vizsgamunkául. (Mindkettőt Téglás János irányításával Gál István irodalomtörténész hozzáértő segítségével.) **A Babits és Csinszka** című kötet a „mini-könyvek" kedvelőinek szerezhet igaz gyönyörűséget, de az irodalomtörténet iránt érdeklődő olvasó is sok hasznos ismeretet szerezhet Gál István kitűnően tájékoztató előszavából. **Az Interjúk Babits Mihállyal** című gyűjtemény — amellett, hogy ebben a formában irodalomtörténeti érték is — elsősorban Babits belső fejlődéséről, érett, felelős gondolkodásáról, mindenkor megmutatkozó lelki nemességéről és bölcsességéről ad hiteles, meggyőző portrét. A fiatalok ritkaszép munkája jóleső érzéssel töltheti el a könyvek szerencsés birtokosát, s azt a reményt keltheti benne, hogy a magyar nyomdászat nagy klasszikusainak öröksége méltó kezekbe kerül továbbra is.

Az elmúlt hónapok választékából felhívjuk olvasóink figyelmét néhány hanglemezújdonságra. **Monteverdi Sacrae Canticulae és Palestrina Magnificat** című szerzeményei egy lemezen hallhatók a Győri Leánykar előadásában Szabó Miklós vezényletével. Monteverdi motettagyűjteménye a műfaj egyik kiemelkedő darabja, Palestrina műve pedig hangjának szentírási pátoszával és klasszikus kiegyensúlyozottságával ragad meg. Az előadás kitűnő, a lemez technikai színvonala elég jó. (SLPX 11937) **Kórusművek** címmel jelent meg az ELTE Bartók Béla Énekkarának lemeze. Baross Gábor vezényletével rendkívül jó stílusismeretű, pontos, érzékletes előadásban hallhatjuk a korabarokk néhány ismert és kevésbé ismert mesterének alkotásait. Az együttes fénylő hangzása, fiatalos lendülete jól érvényesül mindegyik mű előadásában. (SLPX 12019) **Haydn Nelson-miséjét az Eterna** jelentette meg. A mű közkézen forgó, népszerű felvételei után ez az új lemez az értelmezés sodró lendületével jelent újdonságot. A nálunk is jól ismert Helmuth Koch vezényli az együtteseket, s a szólisták között néhány pillanatra felvillan a feledhetetlen Réti József hangja is (ő annak idején sokszor énekelte a misét a Mátyás-templomban).

•

KÜLFÖLDÖN MEGJELENT, MAGYAR NYELVŰ KIADVÁNYOK:

Béky-Halász Iván: Tomiban már virágoznak a fák. (Amerikai Magyar Írók 1979) A Kanadában élő szerző utolsó három évi versterméséből válogatott. Nem a bonyolult gondolati költészetet tartja ideáljának, inkább egy-egy felvillanó érzés és emlékkép indítja meg gondolatait. Sűrű képei, pontos leírásai, áttetsző versépítése a nyugati magyar költészet legjobbjai között jelölik ki helyét.

„Mutasd meg arcodat!" mottóval jelent meg a **Szolgálat** 41. száma, mely rendkívül gazdag anyagot csoportosít az istenkeresés gondolatköre mellé. Nemeshegyi Péter, Béky Gellért, Békés Gellért és Szabó Ferenc írták a szám vezető tanulmányait, különböző aspektusokból világítva meg a keresztényi élet és magatartás talán legfontosabb kérdéskomplexumát. Itt olvashatjuk Joseph Ratzinger izgalmas, alázatával megragadó tanulmányát a Szentháromság titkáról és Puskely Mária írását Simone Weilről. Ismét gazdag és tanulságos a szám információs anyaga.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 346-726

1979 10

VIGILIA

Gancz Miklós
festő- és grafikus-
művész

1021

Gancz Miklós munkája

HUNGAROTON HANGL

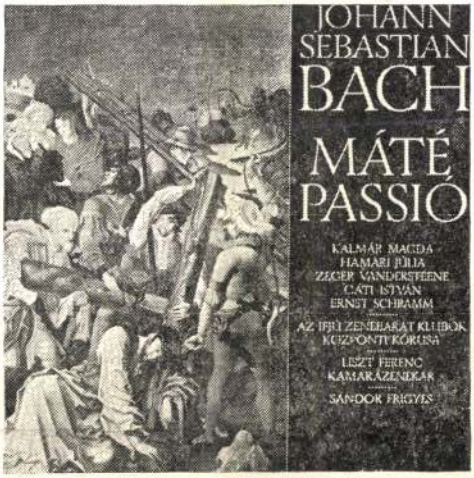

JOHANN SEBASTIAN BACH
Máté passió
Kalmár Magda, Hamari Júlia, Zeger Vandersteene, Gáti István, Ernst Schramm
Az Ifjú Zenebarát Klubok Központi Kórusa
Liszt Ferenc Kamarazenekar
vezényel: Sándor Frigyes

SLPX 12069-72 **ára: 280,— Ft**

JOHANN SEBASTIAN BACH

Olasz koncert
G-dúr francia szvit
h-moll partita

Schiff András — zongora

SLPX 12131 **ára: 70,— Ft**

LISZT FERENC

Faust-szimfónia
Két epizód Lenau Faust-jából

Korondy György — tenor

INTERMEZZO
Közjátékok népszerű operákból
Verdi: Traviata
Mascagni: Parasztbecsület, Fritz barátunk
Puccini: Angelica nővér, Manon Lescaut
Leoncavallo: Bajazzók

Gonczaügh Miklós, [ ]

V. ö. : forgó Gyula, [ ]

— : Hír 8.

SZABADSÁG, Br. 1975. máj. 27.

GANCZAUGH MIKLÓS

CHIKÁN Bálint: A Látványtár Egerben. = Magyar Hirlap, 1991. aug. 23. 12.p.

GANCZAUGH MIKLÓS

Ganczaugh Miklós

A művész 1946-ban született Budapesten. Tizennégy rajzból álló Passió sorozata jelenleg Egerben látható, a Vitkovics házban, az Első Magyar Látványtár Alapítvány kiállításán. A rajzok nem a vallásos áhítat felkeltését szolgálják. Általánosabb példázat bontakozik ki a műveken. Expresszív, naivan elrajzolt figurái az emberi szenvedésről szólnak. Hány millió Krisztusa volt a XX. századnak? Mennyi volt a fasizmusnak, mennyi a kommunizmusnak? Tudhatjuk-e a csók pillanatában, hogy ki a Júdás, s melyikőjük Krisztus? Él-e még Veronika, kinek kendője megőrzi az Ember arcát a jövőnek? Barátaimat, rokonaimat látom a szenvedőkben, akiknek testébe nap mint nap verik a szeget a ruháikra kockát vetők.

Ganczaugh Miklós így ír: „A képcsináló ember (is) nehéz helyzetben van, mert érzékenységünket naponta vesztjük. A hivatásos tompítók egyre nagyobb hatásfokkal működnek és az ingerek már-már fokozhatatlanok. Nagy a lélekhiány. Amikor még ikont festettek és hittek a színek gyógyító erejében is, festékkel-fénnyel érintették a beteg testrészt. Van-e még mód erre?... Amikor a Nap lemegy — mindenki tudja — felgyúlnak a színek."

Hizsnyai Zoltán

Vízilovak és más tetemállatok

Hizsnyai Zoltán szlovákiai magyar költő, a Grendel Lajos szerkesztésében megjelenő pozsonyi Irodalmi Szemle egyik belső munkatársa. Ez a folyóirat a magyar nyelvű folyóiratok között a rangos elsők között van; függetlenül attól, hogy azok hol, milyen országban jelennek meg. Tehát a közép-európai szellemi és történelmi szolidaritás szócsöve és népszerűsítője. E szándékot kellő hangsúllyal bizonyítja az is, hogy a szerkesztőbizottság tagjai között ott találjuk Wlachovsky Karol nevét, aki irodalmunknak talán legavatottabb szlovák fordítója és barátja, s egyben a budapesti Cseh és Szlovák Köztársaság Kulturális Központjának igazgatója. Az alábbi szöveg a szerző egy hosszabb tanulmányának problémafelvető bevezetője (itt rövidítve), mely hamarosan az Irodalmi Szemlében is megjelenik. Hogy mi indokolja a magyarországi napilap-közlést? Magánvélekedésem az, hogy a szöveg a mai eszmei, politikai és érzelmi végletességeket ideologizáló (hogy ne mondjam: fundamentizáló) kölcsönös zűrzavar közepette kiemelkedően tiszta hang és ködoszlatóan időszerű. Röviden: kertelés nélkül tesz helyére elfogultan dédelgetett és kockázatosan felkorbácsolt nemzeti eszmevirágokat, fogalmakat, tényeket — és sürgetően kívánatos új gondolkodási és mérlegelési logikát, szemléletet javasol. Azt teszi világossá, hogy ami szükségképpen nem ismerhet határokat — a saját nyelv, szellem, irodalom és művészet — azt bűn és képtelenség a saját szerves testétől elszakítani, gettóba szorítani; kiváltképp ünnepi. Természetesen a politika történelmi játszmája — mely eredendően és még mindig pusztító durvasággal

színjátszás — csakúgy, mint a valamivel idősebb magyarországi— többféle hagyományból merített: a fejedelmi udvar alkalmi színjátszása, a nemesi udvarházak pompás ünnepi játékai, a messziről érkező vándorkomédiások bemutatkozásai fokozták az önálló magyar színjátszás megteremtésének az igényét. Mégis: a döntő meghatározó tényező Erdélyben az iskolaszínjátszás volt, amely évszázadokon át — olykor buvópatakszerűen hol előtőrt, hol eltűnt — mert elnémították, de végérvényesen kiirtani nem tudták.

Amikor 1792. december 17-én sor kerül Kolozsváron az első erdélyi magyar színésztársulat bemutatkozó előadására, a zsengés „színészek" zömét ekkor még a tegnapi, volt kollégiumi, többnyire nemes származású ifjak alkották, akiknek ősei ott játszottak Marosvásárhely ősi református kollégiumának patinás falai között, vagy a kolozsvári híres iskolákban, esetleg éppen Nagyenyeden, ahonnan a legtöbb kolozsvári színész is az iskolai bizonyítványát kapta.

Ameddig a régi kollégiumok diákszínjátszói csak pedagógiai vagy

ság és asszonyság volt felgyűlve..." És ezzel máris benne vagyunk javában az első magyar erdélyi társulat megteremtésének eseményekkel dús évében, amikor is a létrejövő hivatásos színjátszás egyáltalán nem lohasztotta le a diákok játékkedvét: „Ezután úgy szokásba jött volt a komédiajátszás, hogy esztendőben háromszor-négyszer is játszottak, én mindenkor fehérnépi főszemélyt játszottam..." — írta a már idézett forrás szerzője.

A diákok játékkedve már csak azért sem párologhatott el 1792 után, mert az első években arra gondolni se lehetett, hogy a kolozsvári színészek hosszabb időre kimozduljanak székvárosukból. Az első rövid kiruccanásuk is csak a szomszédba,

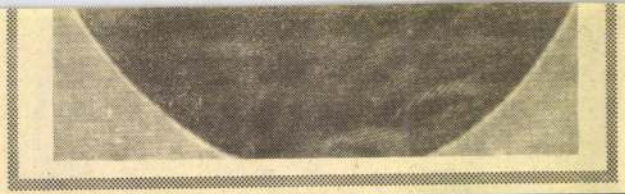

Külön kellene kiadni ifjúságunk részére Kölcsey e remekművét, mert annyira hiányzik közéletünk szelleméből fenséges igéinek tárlata.

Jókedv és bőség pedig csak ilyen alapokon képzelhető el.

DR. WENINGER ANTAL

Philippe Djian:

2° reggel 18.

(Betty Blue)

, mi a baja
ott regény
ót, kötötte
d lóra ha-
klaakadály
térdét, és
lni. Amit
azt a szo-
valójában

nem szoroztak, mintha a Marsról érkeznének hírek, ettől nem dőlt össze a világ, reggelente éppúgy mellette ébredtem, nem éreztem kapcsolatot aközött, amit írtam, meg a között a könyv között, amit a manuszok rendszeresen a szemétládába hajigáltak. Úgy éreztem magam, mint aki egy rakás fagyos

az életemet ezek a kurva levelek. Szinte undorral néztem azt is, amit Betty kinyitott, és most a kezébe tartott.

— Kész a kávé — szóltam. — Mi újság, szívem?

— Semmi... — felelte.

Odajött hozzám, de közben nem nézett rám, aztán a pulóve-

érzi az ilyen anomáliák megszüntetését. Elhiheti, nem fogok hallgatni a szüleményéről. Roppantul sajnálom azonban, hogy ez a valami nem térhet vissza oda, ahonnan nem lett volna szabad kijutnia: az Ön agyának valamely ingoványos vidékére gondolok."

Aztán olyan idegesféle aláírás következett, amely majdnem átszakította a papírt. Összehajtogattam a levelet, és lazán a mosogató alá hajítottam, mintha valami hülye reklám lenne. A kávéval foglalatoskodtam, de közben a szemem sarkából Bettyt figyeltem. Nem mozdult, látszólag érdekelték az utca történései.

— Tudod, ez is a játék része — magyaráztam. — Mindig fennáll a veszély, hogy az ember egy kretént fog ki. Nem lehet elkerülni...

Bosszús mozdulatot tett, mintha valamit elhessegetne a levegőben.

lan, elhatározatlan és megoldatlan írásmű. Aminek a végén mindössze egyetlen kérdésre nem kaptam feleletet: mit akart vele az elkövetője, mi volt vele a célja?

De hát ma már ez is csak afféle költői kérdés. Ha megnézzük, hogy hirtelenjében hányan hányfelől, hányféleképpen kerültek abba a sajtóba, amely korábban egyhangú uralmáról volt nevezetes (tisztelet a kivételnek), most pedig mindenáron való feltűnési viszketegségéről és minden mértéket alulmúló szinvonaláról ismerszik meg (tisztelet a kivételnek), akkor jószerével mindent ér-

— Na látja. Vicclapokkal nem vi... zunk, humoristákat nem perelgetünk.

— De hát nem vicclapban jelent meg, hanem egy komoly újságban a teljes nevemmel, mindennel...!

— Sajnos, abban a percben, amikor a komoly újság odaadta ennek az ügynek a hasábjait, maga is vicclappá változott azon a helyen. Egyébként ön nem azt mondta, ami megjelent?

— Dehogynem. Szóról szóra.

— Akkor mi a baj?

— Nézze, az ügy fontossága miatt én őszinte és nyílt voltam a beszélgetés során,

ürügy másra is jó...

Gauner zsidó arcképét, kire a tekintetes urat a mult évi nyáron figyelmeztettem, ezen arczképet oly czélból küldöm meg a ttes urnak, hogy ennek hasonlatosságára az Üstökösbe egy pár carricaész vidéknek igen kedves mulatság fog vele szereztetni.

)z elegendő textus is legyen, még egyszer meg irom ezen világcsaló zsidó itteni viselt dolgait:

tt Kisbéren zsidó iskola tanító volt, több gazságaiért ezen hivatalból el bocsáttatott, hogy még is nevezetesen kiadta magát Nagy Léli Jókay Gábornak, hogy ő a ts urral unokatestvér, reformált or; ezen czimek alatt Komárom vmegye Gesztesi Járása népessége között faluról falura járt, pereoeli előlegeket szedett fel, s végül lopott is; és csak mint egy öt hónap mulva jutott tudomásomra lfogattam, s őrizet alatt a komáromi hadi törvényszékhez kisértettem; ott 17 napi börtönét kiülvényszékhez lett, a polgári törvényszék illetőségéhez tartozó többi bünei megbünttése végett át e szabad lábon hagyatván — megszökött, egenest Pestre ment, hol az utcán járók kelők zsebébe - csak hamar rajta vesztett, s városi rendőrség által három heti börtönnel büntettetett.

elegendő anyagot nyujtanak arra, hogy ezen gazember jól talált arczképe az Üstökösbe néhányurat annyival is inkább kérem, mert az Üstökösnek ezen a vidéken számos előfizetői vannak, kik ik, s közülök általa többen a fentebbi módon meg zsebeltetnek.

aradok

Borsy Pál
fő szolgabíró

Az Üstökös-ben a levélben érintett üggyel kapcsolatos semmilyen rajz vagy irás nem jelent meg.)

IX

kispolgárok jellegzetes pszichikumával. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nagy emigrációs hullám kezdete, az 1970-es évek eleje óta érkezett egykori szovjet állampolgárok közül elképesztően kevesen helyezkedtek el a magánszektorban. Még kevesebben fogtak önálló vállalkozásba. Inkább elmennek kisebb fizetésért az állami vállalatokhoz, csak hogy ott legyen mellettük, felettük a gondoskodó állam, a szakszervezet, a biztonság...

— A baloldali, illetve állami tömegtájékoztatásról elhangzott iménti kritikáját úgy értelmezhetem-e, hogy ön főszerkesztőként nem az Izrael létét vagy nemlétét eldöntő zsidó bevándorlás ösztönzését tartja feladatának?

— A mi legelső és egyetlen feladatunk, hogy korrekt és objektív információt adjunk. Ezért merült fel egy éve a Natan Scsaranszkijjal folytatott beszélgetéseinkben az a gondolat, hogy Izraelben ki kellene adni egy, a jelenlegieknél színvonalasabb, független orosz nyelvű európai újságot. Scsaranszkij az ötletet elmondta Robert Maxwellnek, aki örömmel kapott rajta, mert jó üzletet lát benne. Arra

Arthur A. Werner

nem végezték ki 1971 ele
nemzetközi közvélemény
ves rabság után a szovjet
ban elfogott szovjet kém
A magyar közvéleményb
sodott igazán, hogy a Szo
ellenállás működött a r
amelynek megnyomorítot
tai is voltak. Talán naív
hogy jutott egyáltalán es
áthatolhatatlan, félelme

— Úgy 12-13 év

Fotó: Szigeti Tamás

bemondta reggel a Rádió. Nem azért jö-
tünk a Balatonhoz, hogy a fűvön szobroz-
zunk, veti közbe egy édesanya, és beengedi
az összes gyerekét. A kicsit is. A németek
persze ártatlanok; ők nem tudhatnak sem-
miről. Különben is, ahogy egyre több a dög-
lött angolna, annál kevesebb szó esik róluk
a híradásokban. A keszthelyi móló körül
szörnyű büdös a part. A köveknél annyi a
puffadó-bomló hal, hogy a matrózok mesé-
lik, nem bírtak a szokásos helyre kikötni, in-
kább szabálytalanul a másik oldalra. Ott
mintha kibírhatóbb volna. Várniuk kell egy
óránytit is, amíg összegyűlik a közönség a
nosztalgia-hajóra. Angolul ajánlja a hangos-
beszélő. Jönnek vagy tízen, jegyet váltanak
(nem olcsó). De ha nincs meg a tizenöt,
nem indulhatnak. Megtiltotta a hajó bérlő-
je. Úgy nem gazdaságos. Akkor visszaváltják
a jegyeket, a vendégek pedig angolul, néme-
tül, magyarul — as you like it — mehetnek
a fenébe. Hogy a csudába ne volna büdös,
ha egyszer öt tonnányi benne rohad, vigyo-
rog egy ellendrukker; talán liberális. Logi-
kus, az biztos. Egy ismerős panaszolta nem-
régen, hogy halvendéglőket akart volna
nyítni, osztrákokkal együtt, és szerettek vol-
na vásárolni a Balatoni Halgazdaságtól öt-
ven mázsányi angolnát. „Ó Uram, ne vic-
celjen velem, még a fele — annyi sincs!"

dt ez az epizód azután is,
a könyvet. A szerelem vizi-

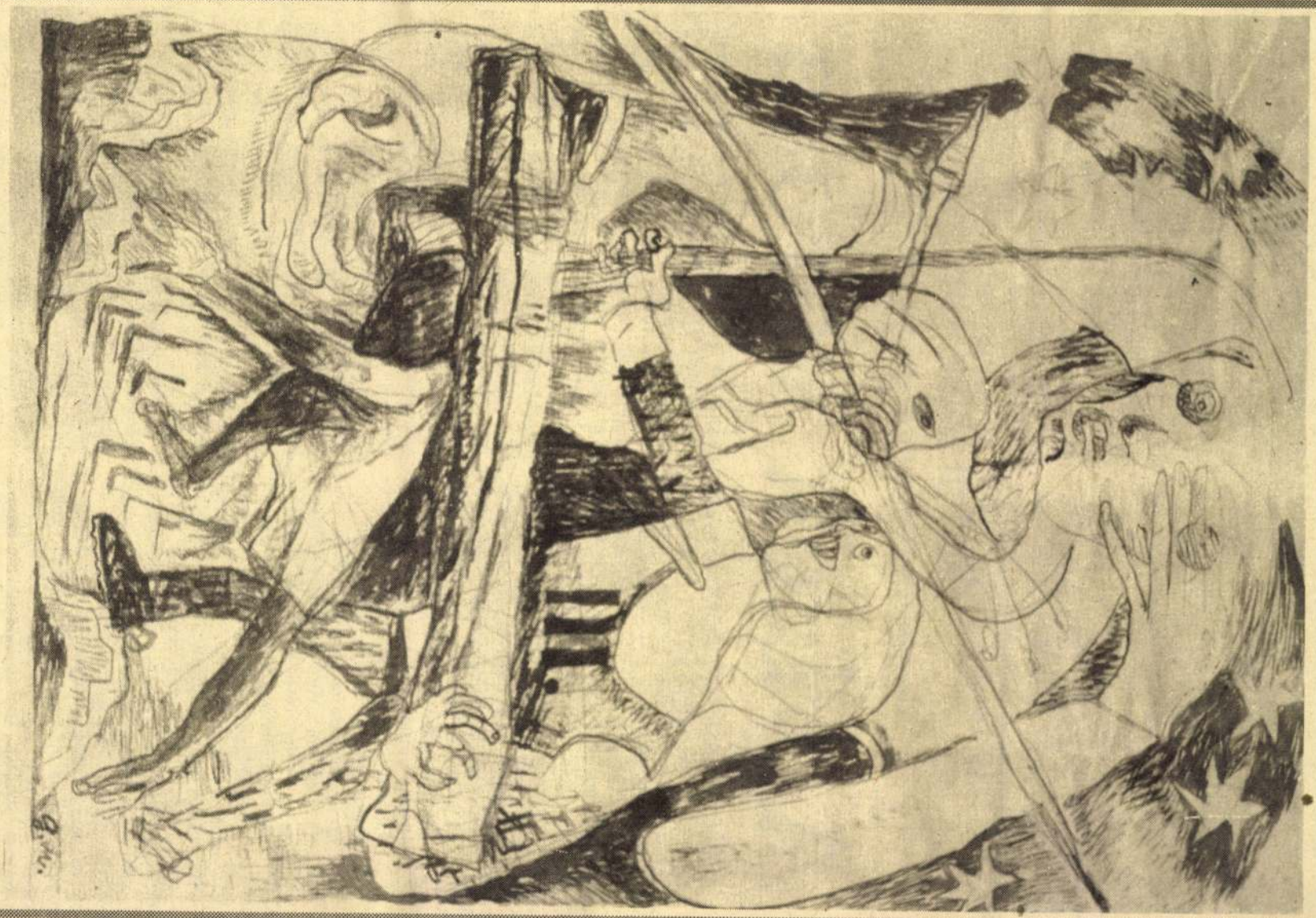

ogy ki-
t Berg-
gy festő
kereske-
eg saját
, amely
, meg a
ódon vi-
ím rugói
s. Szabó
beszállt
e keske-
eztünk a
ermésze-
olt kör-
olyópar-

látni és megfogta rousseau-i [illegible] különösen Constable-é — a természet előtt. Ezt én is méltányolom, de volt valami, ami riasztott Constable művészetében. A sokat reprodukált nagyobb méretű festményei túlrészletezőek, merevek, darabosak, nem egyszer szinte giccsesek. Ahogyan a kis juhászbojtár a pörge kalapjában a patak duzzasztójának vizére hajol, hogy igyék belőle — az maga az ízléstelenség. A mozdulat is rossz, a festék sincs szépen kenve, az egész, úgy ahogy van, túl naturalisztikus.

Amellett Constable technikai fegyvertárához tartoznak a kis fehér pontok. Pöttyöget belőlük ide is, oda is: a lombok közé, levelek hegyére, a patak vizére afféle csilla-

[illegible] meg száz oldott, bátran impresszionista, pompás szín- és formaérzékkel mesterien felvitt képecskét, melyek így együtt felsorakoztatva meggyőzően bizonyítják kivételes zsenialitását. Bizonyos, hogy hatott rá Turner, de iskolája volt maga az általa olyannyira imádott természet is.

Fel kellett fedeznie érettebb fejjel, hogy a természet nem állókép, hanem tele van dinamizmussal. A brightoni tengerpart víztükre felett bizarr jelenségként megjelenő vihart, a forgószélfacsarta, tisztaszínű viharfelhőt, az abból vízre leszakadó záport nem lehet lassan, körülményesen, vastag festékrétegekkel pepecselve megfesteni. Constab-

halt meg
ként.
A hely
hunyt hit
vasráccsal
romantik
összetett r
apítja: „C
mészet ny
tétlenül l
dik fele a
gát. Ez így
a tejútig ö

Berlini levél

A vizek városa

ember és
a számá-
éges mó-
gyezte fel
Palóczy
ben. Már
rtásához
gyes pél-
ának egy
lje és be-
szabad ég
rán..." —
zismertek
ndola-út-
res-neves
702-től,
yt hajón,
ű, fából
a Spree
én vett,
4-től ál-
vargőzös
nowitz-
nlau, va-
ban még
ozódott.
Gustav
a nagy-
hosszára
lmat, il-
e azt. Az

általa kezdeményezett alapító ülésen jött létre 1888. augusztus 8-án a Stern nevű „Spree-Havel Gőzhajó Utaztatási Társaság" Berlin székhellyel és ez a nagyhagyományú cég több mint egy évszázada látja el sikeresen feladatát az időközben beállott, kisebb-nagyobb név-változtatások ellenére.

A futó átutazó nem is hinné, mekkora tó- és csatornarendszere van a porosz birodalmi fővárosnak! Talán az idei Stern-programok tarka csokra ízelítőt nyújt a lehetőségek sokaságából, amelyben nemcsak a helybéliek, hanem a viszonylag hosszabb időre érkezett túristák is válogathatnak ízlésük, szabadidejük avagy éppen életkoruk, érdeklődési területük és főleg pénztárcájuk szerint.... Amerikai módra alakították ki belülről és kívülről a Missisippi kerekes-gőzöst és mi sem természetesebb, mint hogy fedélzetéről is a vadnyugati country-muzsika szól messzehangzóan, az ott felszolgált ételek-italok is ehhez igazodnak. Székhelye egyébként a nyugat-berlini Wannsee — akárcsak a „Havel Királynőjének" vagy a „Havel Csillagának". Az utóbbiakon este nyolctól éjfél után egy óráig szalonmuzsika szól és táncolni lehet a csábító holdfényben, miközben a hajó a hullámokat nyeli Tegelig és vissza. És ha már a zenés hajóknál tartunk, vannak rendszeresen táncos teadélutánok is, hétvégeken meg ünnepnapokon, no meg show-műsorok és divatbemutatók, nyáréjszakai partyk. Ezen a tavon a szezon szeptember végén zárul a „Wannsee-lángokban" elnevezésű rendezvénnyel, vagyis látványos tüzijátékkal. Vannak öt-, hét-, sőt tiz-tavas hajó-körútak is — hadd ne soroljuk fel a közbeeső állomásokat —, de ebből is kiderül a Berlint átszelő és a várost övező vízrendszer rendkívűl bonyolult és kiterjedt volta. Nem kevésbé érdekes a Berlin csatornarendszerét bejáró körutak műsora! Az egyik háromórás például és a hipermodern kongresszusi csarnok, a Reichstag patinás épülete, a világhírre megérdemelten szert tett „Múzeumi sziget" avagy a Malomárok gátja egyaránt a programján szerepel. A másik négy és fél órás turnus, a Müggelseetől indul a Szarvaskerten át, aztán az operettből is ismert Köpenicki kapitány legendás Városházát érinti, majd több más, festői városnegyeden és parkon át eljut a metropolis szívébe és az Állatkertben szállhat ki az utas a hajóból. Egy „szakszerűbb", kétórás „ipari" körút a Hamburgi Pályaudvart és a spandaui hajózási kanálist, az Északi kikötőt meg a mosbiti erőművet, a Spree zsilipjét és a Charlottenburgi Kastélyt kínálja többek között a turistának.

Egyetlen célponttal is vannak kirándulások a város környékére: a werderi gyümölcsfaültetvények festői lankáira, továbbá „Lujza ligetére" vagy „Mária-kedvére" — amelyeknek puszta elnevezése is önmagáért beszél... A már említett Páva-sziget pedig nemcsak romantikus vár-romjaival csalogatta már a porosz királyok udvartartását is, hanem manapság mint természetvédelmi terület nyújt emlékezetes kirándulási élményt.

„Vidám hullámokon Brandenburg őr-

grófságba
nevezés a
ra, amely
környék
„Hanseat
hazafias
land", no
sident",
rópa" úg
hogy töb
földi kós
lin stran
partoko
Az e
Potsdam
keresni,
bantott
máris m
amikor
— „Por
tik és vé
általa ép
földalatt
sabban
szolgáló,
souci" k
kávé d
„hosszú
ménnye
kivilágí
újszerű
utas.

GANCZAUGH MIKLÓS

Új Művészet
2004. Apr. XV/4.

35. old.

Ganczaugh Miklós
Veronika kendője II.
tempera, 58 x 47 cm

A MERLIN GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

GANCZAUGH MIKLÓS
FESTŐMŰVÉSZ

„HAT DARAB"
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1997. MÁRCIUS 13-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 18 ÓRÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
KOVÁTS ALBERT
FESTŐMŰVÉSZ, MŰVÉSZETI ÍRÓ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
A MERLIN SZÍNHÁZ ELŐCSARNOKÁBAN
1997. MÁRCIUS 26-IG.
(V., GERLÓCZY UTCA 4. TEL.: 117-9338)

GANCZ AUGI MIKLÓS

antenna
hungária

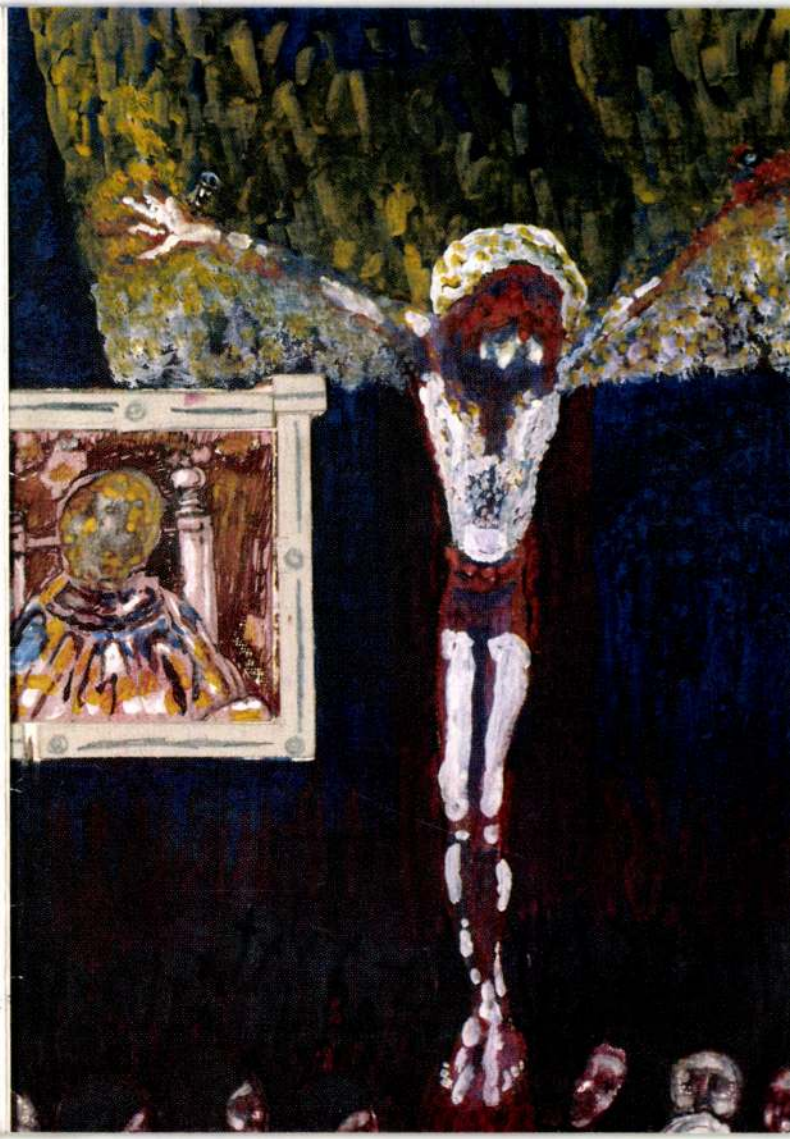

A képcsináló ember (is) nehéz helyzetben van, mert érzékenységünket naponta vesztjük. A hivatásos tompítók egyre nagyobb hatásfokkal működnek és az ingerek már-már fokozhatatlanok. Nagy a lélekhiány. Amikor még ikont festettek és hittek színek gybgyitó erejében is, festékkel-fénnyel érintették a beteg testrészt. Van-e még mód erre? Odatartjuk-e az arcunkat?
A képcsináló ember erőszakos önérvényesítése, hiúsága-e a kép? Dísztárgyat, csecsebecsét, divatcikkeket, értékpapírost gyárt-e a festő? Vagy szeretetvágya, részvéte (részvétele) kapcsolatot keres veled, mert együtt kell növekednünk?
A túlhevített síkon, amely előtt gyakran kétségbeesve állsz, feldereng az összefüggések gyermekarca, és akkor egyszerű és világos dolgok közelébe ~~ész~~ érsz.

Ganczaugh Miklós

Tisztelettel meghívjuk

GANCZAUGH MIKLÓS

festőművész kiállítására

a Pálos-Piarista templomba
Sátoraljaújhely, Deák utca 10.
Megnyitó: 1996. augusztus 18-án,
az Orfeo Zenekar 20 órakor
kezdődő koncertjének szünetében

Megnyitja: Andrási Gábor
művészettörténész

Megtekinthető: 1996. szeptember 8-ig,
naponta 10-18 óráig.

V. Zempléni Művészeti Napok 1996.

... sokáig dolgozom egy kis rajzon is, mert etikai kérdésnek tartom, hogy legkisebb részletével is belső kapcsolatom legyen. A festő a maga képére és hasonlatosságára hoz létre képet, de minden erőfeszítését arra kell összpontosítania, hogy ikonfestővé legyen. Hitem szerint a művészi kép, mivel a legellentétesebb dolgokat is képes egységbe foglalni: dialógus ember és ember között.
Már lassan húsz éve készülök rendszeres munkával választott pályámra — nem hivatalosan — hivatásból. Budapesten születtem 1946-ban.

Ganczaugh Miklós

Fontosabb kiállítások:

Sopron	1984
Fiatal Művészek Klubja	1985
Sárospatak	1987

A kiállítást rendezte: Andrási Gábor
Fotók: Makky György
F.K.: Dr. Merényi Judit
TISZSZO GT

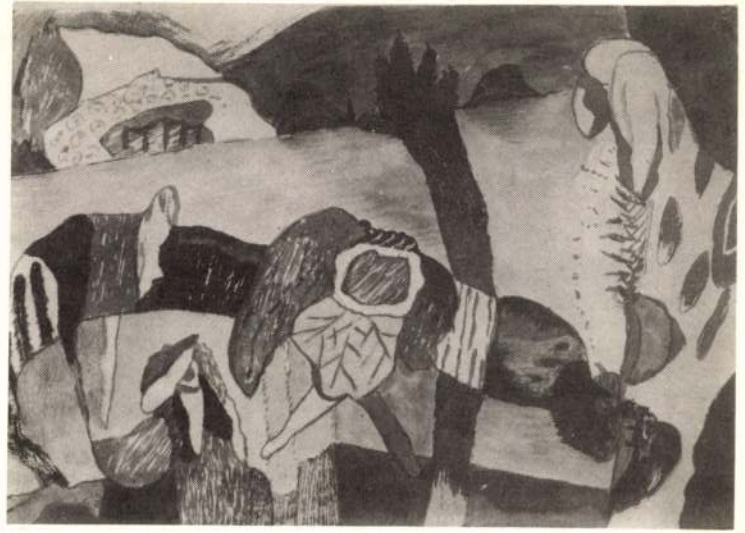

GANCZAUGH MIKLÓS KIÁLLÍTÁSA

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Tisztelettel meghívjuk

GANCZAUGH MIKLÓS

kiállítására
az Óbudai Pincegalériába
Budapest III., Fő tér 1. (Zichy-kastély)

Megnyitja: 1988. augusztus 8-án 18 órakor
VÖRÖSVÁRY ÁKOS

Megtekinthető 1988. augusztus 28-ig,
hétköznap 14—18, szombat—vasárnap 10—18 óra között.
Hétfőn zárva.

GANCZAUGH MIKLÓS

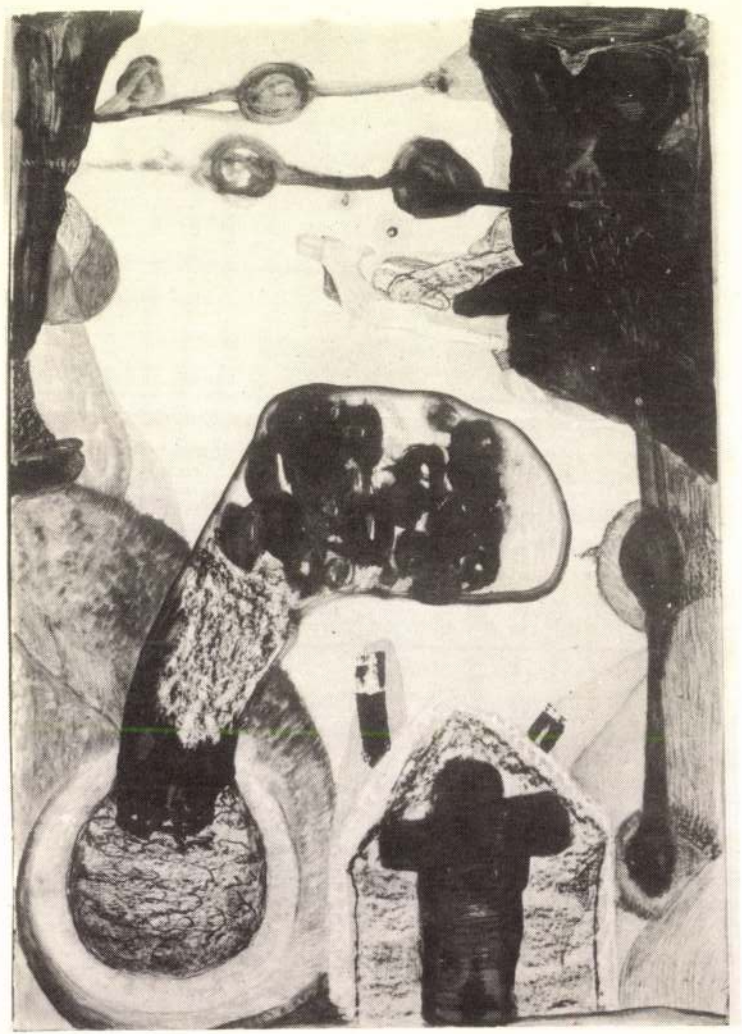

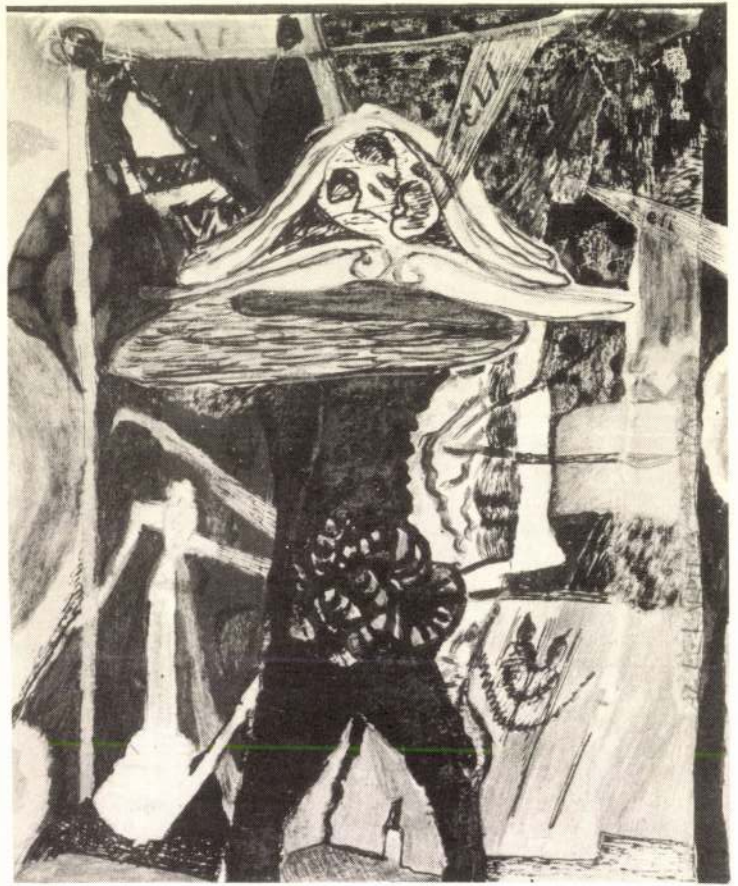

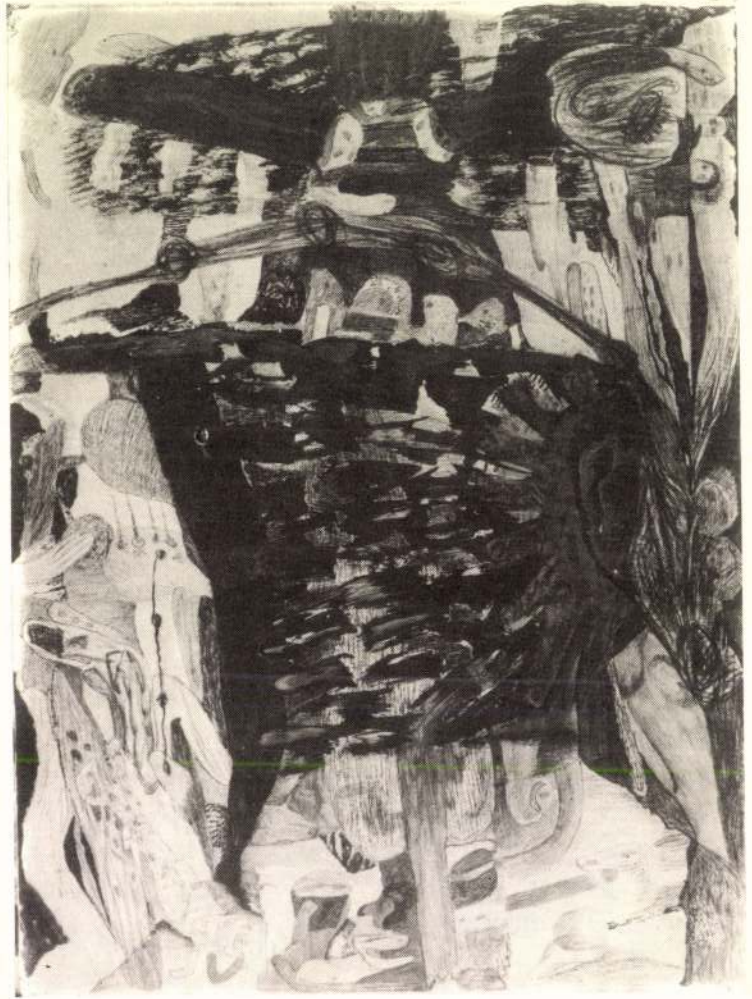

GANCZAUGH MIKLÓS

Tisztelettel meghívjuk

A SZEKSZÁRDI
MŰVÉSZETEK HÁZÁBA
(Szekszárd, Mártírok tere 28.)

A
K O L L Á Z S
című
KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA
1998. augusztus 6-án, csütörtökön
17.00 órára

A kiállítást megnyitja:
GANCZAUGH MIKLÓS
festőművész

A kiállítás megtekinthető:
1998. augusztus 7-től szeptember 27-ig
hétfő kivételével,
naponta 10.00-18.00 óráig

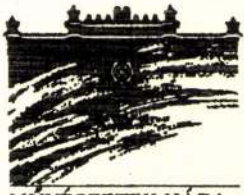

MŰVÉSZETEK HÁZA
SZEKSZÁRD

MEGHÍVÓ

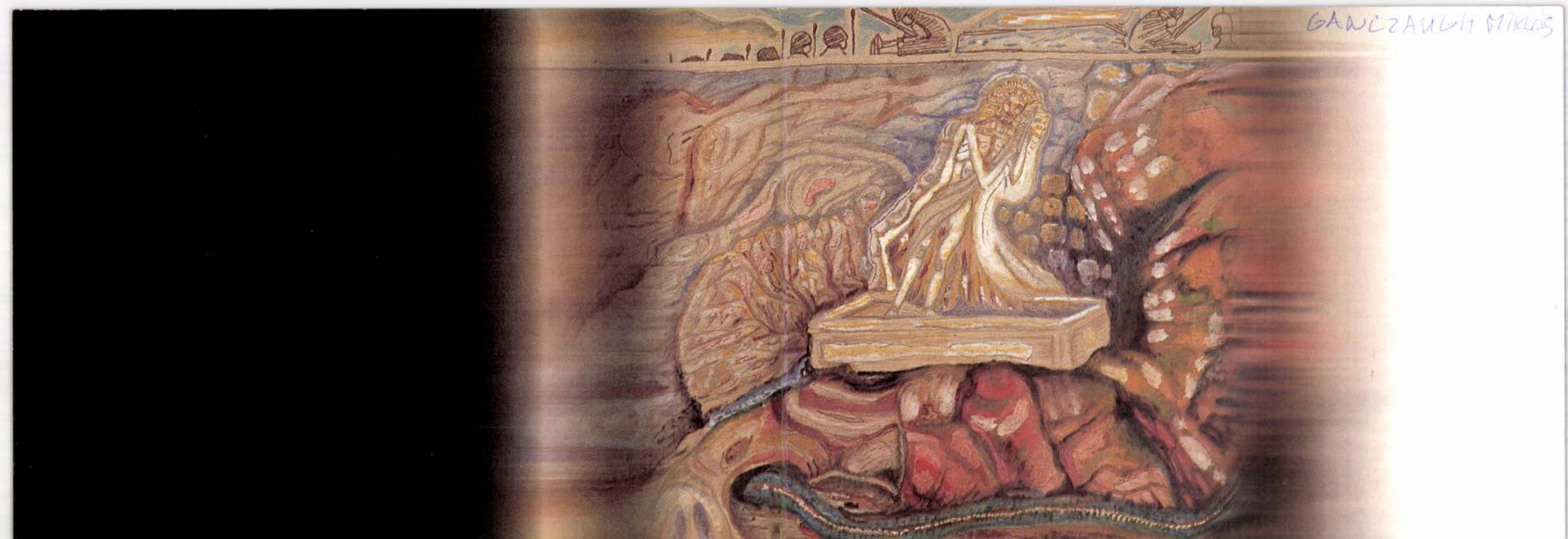
GANCZAUGH MIKLOS

A Budapest Galéria meghívja Önt **GANCZAUGH MIKLÓS** *festőművész kiállításának megnyitójára 2001. július 5-én, csütörtökön 17 órára a Budapest Galéria Kiállítóházába (III., Lajos utca 158.).*
A kiállítást megnyitja
VARGA ZSUZSA művészettörténész.
A kiállítás megtekinthető 2001. augusztus 5-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

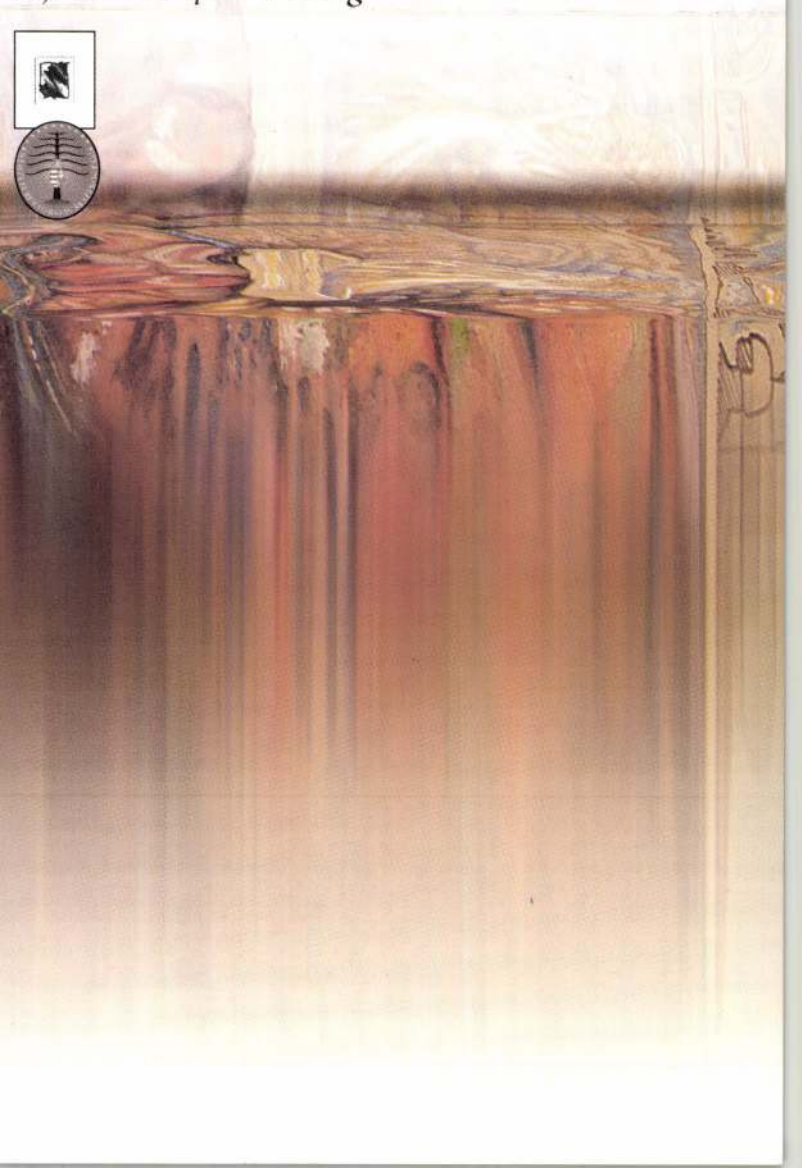

SZAKRÁLIS TEREK

„SZAKRÁLIS TEREK", ezt a címet adta továbbgondolásra művésztársainak Bészabó András festőművész, a tárlat eszmei szerzője, megálmodója, szervezője. A hat kiállító művész, a Magyar Festők Társaságának tagjai, többször szerepeltek már együtt, de ilyen felállásban, hatan még soha. Ha kapcsolatot keresünk munkáik között, mindenekelőtt a felvetett témáról, a szakrális terekről való közös gondolkodás lehet az összekötő szál.

Nem véletlen az sem, hogy Vác volt az első állomása közös bemutatkozásuknak, hiszen ez a város alapítása óta szakrális terek köré szerveződött. Püspöki székhely révén, az alapító Géza király teremtő akarata több mint 900 évvel ezelőtt felszentelt helyet jelölt ki a város tengelyéül, a mindenkori püspöki templomot.

A műtárgyegyüttes vándorlásának következő állomása az egyetemi Piarista Kápolna volt Budapesten, ahol valódi szakrális térben jelenhettek meg a művészek által megfogalmazott vizuális gondolatok a profán szentté válásáról.

A szolnoki tárlat alkalmából, a Művelődési Központ kiállítótermének átváltoztatására tesz kísérletet a hat művész, az immár szuverén életet élő műtárgykollekció eszmei és fizikai utazásának harmadik stációjában.

A gondolkodó embert, a művészt minden időben foglalkoztatta a kapcsolatteremtés az égiekkel, az átjárhatóság a transzcendens világba, annak a pillanatnak, helynek, vagyis „téridőnek" a megragadása, tetten érése, megnevezése, netán ábrázolása, amikor és ahol a profán szentté válik, a tények valósággá, Eliade-t idézve: megszűnik a tér „homogenitása". Gondolhatunk a legendák égig érő fáira, melyen az arra érdemesek hosszú, fáradságos és veszélyes utat megtéve eljuthatnak a felső világba. Mindig az a legizgalmasabb kérdés, hol van a kritikus pont, amin áthaladva megélhetjük a szent térbe érkezés élményét. Ez a pont, ez a pillanat természetesen lentről nézve sohasem látható, csak az tudhatja meg a titkot, aki megjárja a lehetetlennek látszó zarándoklatot fölfelé. Ezt próbálják évezredek óta a templomépítők, mert minden templom része a földet és eget összekötő világtengelynek. A templom mindig olyan helyre épül, ahol saját szentségének súlyával eltorlaszolja a „káosz száját", szándéka szerint a „Mennyei Jeruzsálem" földi mása, a „világ tükörképe", a mennyország kapuja, ***„melyen belül a világ (...) és az élet értelme megvilágosodik (...)".*** Benne minden építészeti elem, díszítés, tárgy - legyen az falfestmény, üvegablak, kapuszobor, oltár - az előbb megfogalmazott akarat szolgálatában áll, egyben sokszoros védelmet nyújt a kinti ürességgel, káosszal, embertelen térrel szemben. De túl az egyházi építtetők törekvésein, a mindenkori művészetnek is egyik legfontosabb alaptémája: megismerni, megmutatni a tér szentté válásának titkát.

Érzékletes példaként említhetjük Riegl szavait Rembrandt-ról: „a világos-sötét jelenséget úgy jellemzi, mint a végtelen egy szeletét, amely a szemünk előtt, a mindenséggé tágul ki és magába szívja a lelket". Vagy Weöres Sándor elmélkedését a tér és pont viszonyáról. „Egyetlen pont sem fér el a térben ... Isten és a mindenség egyetlen ponton belül van."

Még hosszasan idézhetnénk a példákat a művészet különféle területeiről, közéjük tartoznak e kiállítás sorozat képei. Alkotóik kísérletet tesznek annak felmutatására: ***SZÁMUKRA MIT JELENT A TÉR SZAKRALIZÁLÁSÁNAK MISZTÉRIUMA.***

Köpöczi Rózsa
művészettörténész

A VMK-SZOLNOK Városi Művelődési Központ
Közhasznú Társaság

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1998. május 22-én 16.00 órára
a II. emeleti galéria

ÁBRAHÁM RAFAEL, BÉSZABÓ ANDRÁS,
GANCZAUGH MIKLÓS, JOVIÁN GYÖRGY,
SZURCSIK JÓZSEF, VÉSSEY GÁBOR

SZAKRÁLIS TEREK

címmel
kiállításra

A kiállítást megnyitja:
Szemadám György
festőművész, művészeti író

Közreműködik:
a Bartók Béla Kamarakórus
és Madarász Vanda versmondó

A kiállítás megtekinthető:
1998. június 12-ig
hétköznap 10.00 - 18.00 óráig
szombaton 10.00 - 12.00 óráig

GANCZAUGH MIKLÓS

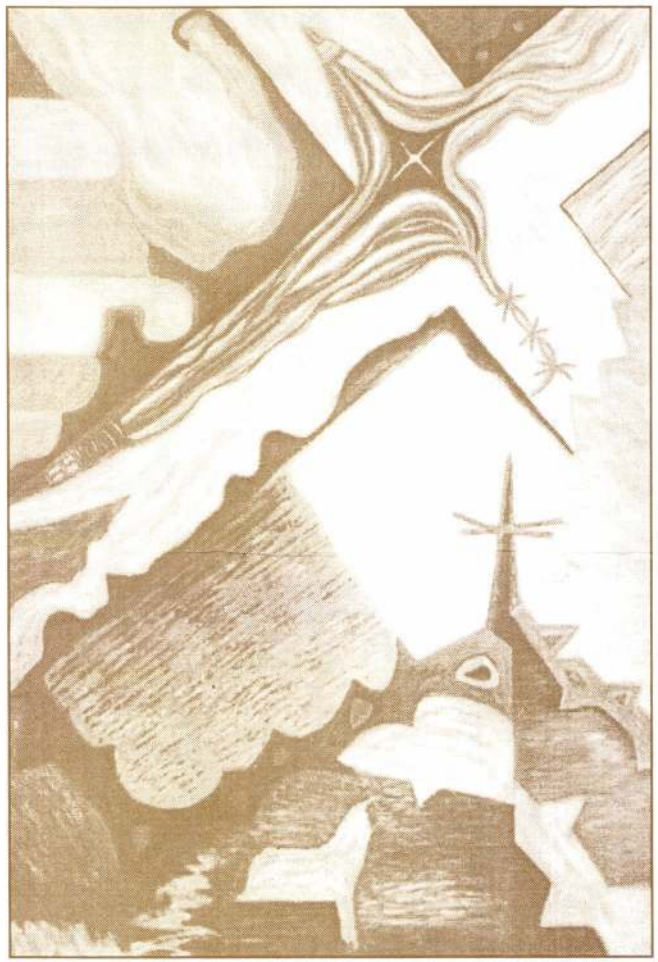

Meghívó

GANCZAUGH MIKLÓS

PASSAU I.

Boros István, Bullás József, Forgács Gábor, Gaál József, Gábor Imre, Ganczaugh Miklós, Halász Arisztid, Halbauer Ede, Hortobágyi Endre, Jovián György, Kováts Albert

AZ „UNGARISCHE KUNST DER ACHTZIGER JAHRE – EINE AUSWAHL VON ARBEITEN AUF PAPIER" címmel

a passaui Szent Anna Kápolnában,
1989. január–februárban rendezett kiállítás művei
(első rész)

ÓBUDAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
Budapest III., Dugovics Titusz tér 2.

Megnyitó: 1989. április 12-én 18 órakor
Megtekinthető: május 7-ig, naponta 14–18; szombat–vasárnap 10–18 óráig
Hétfőn zárva

PASSAU II.

Lossonczy Tamás, Markó Balázs, Molnár László, Roskó Gábor, Sinkó István, Świerkiewicz Róbert, Szeift Béla, Szikora Tamás, f. Tóth Árpád, Vojnich Erzsébet

AZ „UNGARISCHE KUNST DER ACHTZIGER JAHRE – EINE AUSWAHL VON ARBEITEN AUF PAPIER" címmel
a passaui Szent Anna Kápolnában,
1989. január–februárban rendezett kiállítás művei
(második rész)

ÓBUDAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
Budapest III., Dugovics Titusz tér 2.

Megnyitó: 1989. május 10-én 18 órakor
Megtekinthető: június 4-ig, naponta 14–18; szombat–vasárnap 10–18 óráig
Hétfőn zárva

Gantzaug János, skofium gyártó a XVIII. század legelején Bártfán. Ügyes és híres mester lehetett, mert II. Rákóczi Ferencz, kinek különben udvari skófium gyártói is voltak, 1708-ban nagyobb megrendelést tett nála. Az elkészített munkáról G. a következő számlát állította ki:

»Az Fölséges Vezérlő-Fejedelem Urunk számára dolgoztam következendőt:

Die 18. Juny. 67½ aranyokból drótot húztam, melyet Fejes (Bálint, Rákóczi inasa) uram kezéhez vette; egy aranytúl à 30 kr. = 20 frt. 31 kr.

Item 43 lat ezüstdrótot húztam; egy lattúl à 60 kr = 25 frt 80 kr.

Item 6. Augusti 66 lat ezüst scofiumot à 60 kr = 39 frt 60 kr. Summa 85 frt 71 kr.

Diese Summe ist mir durch Herrn Ober Commissary Alexander Keczer richtig bezahlet worden. Bartpha 6. Aug. 1708. Gantzaug János scofium huzó m. k.

Márki Sándor: II. Rákóczi Ferencz. Budapest, 1909. II. 311. l. — *Thaly Kálmán:* A régi magyar himzőművészetről. 1707—1708. *Arch. Ért.* 1879. 347—348. l. — *Tóth Sándor:* Sáros vármegye monografiája. Budapest, 1912. III. 463. l.

GANTZHORN G. müasztalos

1828 körül Bánffy-családnál

AH 1995 97

Pietro Antonio Gauva

bécsi szobrász

az Invalidus palota szobrászati díszítésében működött lázre

Buadapest története III.Akad.kiadó Bp.1975.

240.old

GALÉRIA
BUDAPEST IX., RÁDAY U. 47.

GANCZAUGH MIKLÓS
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

2005. NOVEMBER 30-ÁN,
SZERDÁN, 18 ÓRÁRA

MEGNYITJA

SULYOK MIKLÓS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
2005. DECEMBER 23-IG
NAPONTA 12–18 ÓRÁIG,
VASÁRNAP, HÉTFŐN ZÁRVA

WWW.GANCZAUHG.HU

PRO CULTURA URBIS
KÖZALAPÍTVÁNY

BUDAPEST FŐVÁROS KÖZGYŰLÉSE
KERESKEDELMI ÉS TURISZTIKAI BIZOTTSÁG

H•U•N•G•A•R•T

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

FERENCVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT

FERENCVÁROSI KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE

MEGHÍVÓ

Tisztelettel és szeretettel meghívjuk Önt

a Fóti Római Katolikus
Műemléktemplom

150. évfordulóját ünneplő
JUBILEUMI ÉV
rendezvényére

GANCZAUGH MIKLÓS
festőművész

kiállítására

FÓTI RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIATEMPLOM
150
ÉVES MÚLTUNK
A JÖVŐNK
ZÁLOGA
YBL MIKLÓS 1855

A kiállítást megnyitja:

SEBŐK SÁNDOR
plébános

2005. szeptember 11-én 10 órakor

Helyszín:
A MŰEMLÉKTEMPLOM

A kiállítás látogatható:
2005. október 2-ig

csütörtök kivételével
hétköznap: 8-12-ig vagy 14-16-ig
hétvégén: 10-16-ig

♦♦♦

Információ a Fóti Római Katolikus Plébánián
tel.: 27/358-083

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Marczibányi Téri Művelődési Központ
1022 Budapest, II. Marczibányi tér 5/a.
Tel.: 212-2820, 212-0803, 212-5660,
Fax: 212-4885
Igazgató: Szakall Judit

Vízivárosi Galéria
1027 Budapest II., Kapás utca 55.
Tel.: 201-6925
Galériavezető: Olescher Tamás
Művészeti tanácsadó: Gergely Mariann

Vízivárosi Galéria 1999.
Layout: Tooth Gábor Andor
Nyomda: Nolam Grafika Kft., Vác

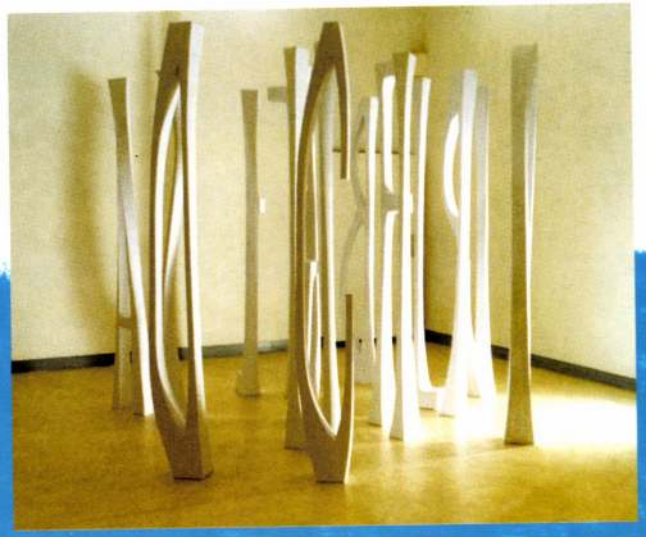

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

A Vízivárosi Galéria a Marczibányi Téri Művelődési Központ (1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a.) egyik társintézménye. Kiállítási programjában a kortárs művészet legkülönbözőbb kifejezési formái szerepelnek. A képzőművészet hagyományos műfajai mellett helyet kapnak a legújabb kísérletek, alternatív, koncept projektek, installációk. Bemutatkozási lehetőséggel támogatja a fiatalokat és a külföldi művészek is meghívást kapnak.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

VÍZIVÁROSI GALÉRIA — Kiállítások 1999

Január 7–28.	Mester és tanítványa: Maurer Dóra – Balázs Áron	festmények
Február 4–25.	Hans Huwer – (Elversberg, Németország) a Goethe Intézettel közös rendezésben	rajzok
Március 4–31.	Junko Ueda (Osaka, Japán)	papírművészet
Március 24–28.	IX. Budapest Art Expo – Műcsarnok Vízivárosi Galéria kiállítása a BAE keretében	
Április 8–29.	Jana Sikanja (Fiume, Horvátország) a Museum of Modern Art Rijeka-val közös rendezésben	festmények, objektek
Május 6–27.	Művészek a II. kerületben Ganczaugh Miklós – Sinkó István	festmények
Június 3–24.	Káldi Kata – Nemes Nikolett – Fábián Noémi – Cseke Szilárd –	festmények mobilok
Július 6–27.	Mester és tanítványa: Melocco Miklós – Párkányi Péter Művészek a II. kerületben	szobrok
Augusztus	nyári szünet	
Szeptember 8–29.	Birgit Helwich (München) – Somody Péter (Pécs)	nyomatok, festmények
Október 7–28.	Várnai Gyula (Dunaújváros)	plasztikák
November 4–25.	ÉS–Tárlat II.	
December 2–21.	Jean Yves Cousseau (Franciaország) A Francia Intézettel közös rendezésben	fotók

G. Ganczaugh M.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

A galéria alapítási éve: 1979; a Budapest Art Expo Alapítvánnyal együttműködésben 1994 óta.

A Vízivárosi Galéria támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap Képzőművészeti Szakkollégiuma,
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága,
Budapest Art-Expo Alapítvány

Sorozatok:

Mester és tanítványai
Fiatal művészek a II. kerületben
Művészek a II. kerületben
Külföldi művészek bemutatása
Együttműködés budapesti kulturális intézményekkel
Emlékkiállítások
Művészeti csoportok kiállításai
Tematikus kiállítások

Belső címlap fotó: Kovács Tibor (Kolozsvár–Budapest) Kommunikációim c. installációja

GANCZAUGH MIKLÓS

ÚJ MŰVÉSZET

1999/AUG

35.o.

y olyan nehéz lett vasúti jegyet
jságíróskodásának évei óta hogy
dóhivatal fölébe nőtt a szerkesz-
és íróit. Ennélfogva a mi jegy-
utal, mind a kiadóhivatalé, azaz
d utánuk, legfölebb abból csurran-
cseppent. Azt a választ kaptam,

ézni magukat. S különösen meg-
Lodovico. Félelmetes dolgokat
tudok valami olyan szert, vagy
tja.
ségről irtam[4] és arról, hogy az

Ganczaugh Miklós

A művész 1946-ban született Budapesten. Tizennégy rajzból álló Passió sorozata jelenleg Egerben látható, a Vitkovics házban, az Első Magyar Látványtár Alapítvány kiállításán. A rajzok nem a vallásos áhítat felkeltését szolgálják. Általánosabb példázat bontakozik ki a műveken. Expresszív, naivan elrajzolt figurái az emberi szenvedésről szólnak. Hány millió Krisztusa volt a XX. századnak? Mennyi volt a fasizmusnak, mennyi a kommunizmusnak? Tudhatjuk-e a csók pillanatában, hogy ki a Júdás, s melyikőjük Krisztus? Él-e még Veronika, kinek kendője megőrzi az Ember arcát a jövőnek? Barátaimat, rokonaimat látom a szenvedőkben, akiknek testébe nap mint nap verik a szeget a ruháikra kockát vetők.

Ganczaugh Miklós így ír: „A képcsináló ember (is) nehéz helyzetben van, mert érzékenységünket naponta vesztjük. A hivatásos tompítók egyre nagyobb hatásfokkal működnek és az ingerek már-már fokozhatatlanok. Nagy a lélekhiány. Amikor még ikont festettek és hittek a színek gyógyító erejében is, festékkel-fénnyel érintették a beteg testrészt. Van-e még mód erre?... Amikor a Nap lemegy — mindenki tudja — felgyúlnak a színek."

Hizsnyai Zoltán

Vízilovak és más tetemállatok

Hizsnyai Zoltán szlovákiai magyar költő, a Grendel Lajos szerkesztésében megjelenő pozsonyi Irodalmi Szemle egyik belső munkatársa. Ez a folyóirat a magyar nyelvű folyóiratok között a rangos elsők között van; függetlenül attól, hogy azok hol, milyen országban jelennek meg. Tehát a közép-európai szellemi és történelmi szolidaritás szócsöve és népszerűsítője. E szándékot kellő hangsúllyal bizonyítja az is, hogy a szerkesztőbizottság tagjai között ott találjuk Wlachovsky Karol nevét, aki irodalmunknak talán legavatottabb szlovák fordítója és barátja, s egyben a budapesti Cseh és Szlovák Köztársaság Kulturális Központjának igazgatója. Az alábbi szöveg a szerző egy hosszabb tanulmányának problémafelvető bevezetője (itt rövidítve), mely hamarosan az Irodalmi Szemlében is megjelenik. Hogy mi indokolja a magyarországi napilap-közlést? Magánvélekedésem az, hogy a szöveg a mai eszmei, politikai és érzelmi végletességeket ideologizáló (hogy ne mondjam: fundamentizáló) kölcsönös zűrzavar közepette kiemelkedően tiszta hang és ködoszlatóan időszerű. Röviden: kertelés nélkül tesz helyére elfogultan dédelgetett és kockázatosan felkorbácsolt nemzeti eszmevirágokat, fogalmakat, tényeket — és sürgetően kívánatos új gondolkodási és mérlegelési logikát, szemléletet javasol. Azt teszi világossá, hogy ami szükségképpen nem ismerhet határokat — a saját nyelv, szellem, irodalom és művészet — azt bűn és képtelenség a saját szerves testétől elszakítani, gettóba szorítani;

VI

Fotó: Szigeti Tamás

bemondta reggel a Rádió. Nem azért jöttünk a Balatonhoz, hogy a füvön szobrozzunk, veti közbe egy édesanya, és beengedi az összes gyerekét. A kicsit is. A németek persze ártatlanok; ők nem tudhatnak semmiről. Különben is, ahogy egyre több a döglött angolna, annál kevesebb szó esik róluk a híradásokban. A keszthelyi móló körü szörnyű büdös a part. A köveknél annyi a puffadó-bomló hal, hogy a matrózok mesélik, nem bírtak a szokásos helyre kikötni, inkább szabálytalanul a másik oldalra. Ott mintha kibírhatóbb volna. Várniuk kell egy órányit is, amíg összegyűlik a közönség a nosztalgia-hajóra. Angolul ajánlja a hangosbeszélő. Jönnek vagy tízen, jegyet váltanak (nem olcsó). De ha nincs meg a tizenöt, nem indulhatnak. Megtiltotta a hajó bérlője. Úgy nem gazdaságos. Akkor visszaváltják a jegyeket, a vendégek pedig angolul, németül, magyarul — as you like it — mehetnek a fenébe. Hogy a csudába ne volna büdös, ha egyszer öt tonnányi benne rohad, vigyorog egy ellendrukker; talán liberális. Logikus, az biztos. Egy ismerős panaszolta nemrégen, hogy halvendéglőket akart volna nyítni, osztrákokkal együtt, és szerettek volna vásárolni a Balatoni Halgazdaságtól öt ven mázsányi angolnát. „Ó Uram, ne vicceljen velem, még a fele — annyi sincs!"

t ez az epizód azután is, könyvet. A szerelem vizi-

VII.

Philippe Djian:

2° reggel

(Betty Blue)

mi a baja
ott regény
t, kötötte
d lóra ha-
laakadály
térdét, és
lni. Amit
azt a szo-

nem szoroztak, mintha a Marsról érkeznének hírek, ettől nem dőlt össze a világ, reggelente éppúgy mellette ébredtem, nem éreztem kapcsolatot aközött, amit írtam, meg a között a könyv között, amit a manuszok rendszeresen a szemétládába hajigáltak. Úgy éreztem

az életemet
Szinte undo
Betty kinyi
tartott.
— Kész
Mi újság, sz
— Semm
Odajött

lan, elhatározatlan és megoldatlan írásmű. Aminek a végén mindössze egyetlen kérdésre nem kaptam feleletet: mit akart vele az elkövetője, mi volt vele a célja?

De hát ma már ez is csak afféle költői kérdés. Ha megnézzük, hogy hirtelenjében hányan hányfelől, hányféleképpen kerültek abba a sajtóba, amely korábban egyhangú uralmáról volt nevezetes (tisztelet a kivételnek), most pedig mindenáron való feltűnési viszketegségéről és minden mértéket alulmúló szinvonaláról ismerszik meg (tisztelet a kivételnek), akkor jószerével mindent ér-

zunk, humoristákat nem perelgetünk.

— De hát nem vicclapban jelent meg, hanem egy komoly újságban a teljes nevemmel, mindennel...!

— Sajnos, abban a percben, amikor a komoly újság odaadta ennek az ügynek a hasábjait, maga is vicclappá változott azon a helyen. Egyébként ön nem azt mondta, ami megjelent?

— Dehogynem. Szóról szóra.

— Akkor mi a baj?

— Nézze, az ügy fontossága miatt én őszinte és nyílt voltam a beszélgetés során,

ürügy másra is jó...

uner zsidó arcképét, kire a tekintetes urat a mult évi nyáron figyelmeztettem, ezen arczképet
y czélból küldöm meg a ttes urnak, hogy ennek hasonlatosságára az Üstökösbe egy pár carrica-
z vidéknek igen kedves mulatság fog vele szereztetni.
elegendő textus is legyen, még egyszer meg irom ezen világcsaló zsidó itteni viselt dolgait:
Kisbéren zsidó iskola tanító volt, több gazságaiért ezen hivatalból el bocsáttatott, hogy még is
evezetesen kiadta magát Nagy Léli Jókay Gábornak, hogy ő a ts urral unokatestvér, reformált
; ezen czimek alatt Komárom vmegye Gesztesi Járása népessége között faluról falura járt, pere-
li előlegeket szedett fel, s végül lopott is; és csak mint egy öt hónap mulva jutott tudomásomra
ogattam, s őrizet alatt a komáromi hadi törvényszékhez kisértettem; ott 17 napi börtönét kiül-
nyszékhez lett, a polgári törvényszék illetőségéhez tartozó többi bünei megbünttése végett át
szabad lábon hagyatván — megszökött, egenest Pestre ment, hol az utcán járók kelők zsebébe
csak hamar rajta vesztett, s városi rendőrség által három heti börtönnel büntettetett.
legendő anyagot nyujtanak arra, hogy ezen gazember jól talált arczképe az Üstökösbe néhány-
rat annyival is inkább kérem, mert az Üstökösnek ezen a vidéken számos előfizetői vannak, kik
, s közülök általa többen a fentebbi módon meg zsebeltetnek.
radok

Borsy Pál
fő szolgabíró

z Üstökös-ben a levélben érintett üggyel kapcsolatos semmilyen rajz vagy irás nem jelent meg.)

különösen Constable-é — a természet előtt. Ezt én is méltányolom, de volt valami, ami riasztott Constable művészetében. A sokat reprodukált nagyobb méretű festményei túlrészletezőek, merevek, darabosak, nem egyszer szinte giccsesek. Ahogyan a kis juhászbojtár a pörge kalapjában a patak duzzasztójának vizére hajol, hogy igyék belőle — az maga az ízléstelenség. A mozdulat is rossz, a festék sincs szépen kenve, az egész, úgy ahogy van, túl naturalisztikus.

Amellett Constable technikai fegyvertárához tartoznak a kis fehér pontok. Pöttyöget belőlük ide is, oda is: a lombok közé, levelek hegyére, a patak vizére afféle csillapompás szín- és formaérzékkel mesterien felvitt képecskét, melyek így együtt felsorakoztatva meggyőzően bizonyítják kivételes zsenialitását. Bizonyos, hogy hatott rá Turner, de iskolája volt maga az általa olyannyira imádott természet is.

Fel kellett fedeznie érettebb fejjel, hogy a természet nem állókép, hanem tele van dinamizmussal. A brightoni tengerpart víztükre felett bizarr jelenségként megjelenő vihart, a forgószélfacsarta, tisztaszínű viharfelhőt, az abból vízre leszakadó záport nem lehet lassan, körülményesen, vastag festékrétegekkel pepecselve megfesteni. Constab-

ként.

A hel
hunyt hi
vasráccsa
romantil
összetett
apítja: „C
mészet ny
tétlenül l
dik fele a
gát. Ez íg
a tejútig

Berlini levél

A vizek városa

általa kezdeményezett alapító ülésen jött létre 1888. augusztus 8-án a Stern nevű „Spree-Havel Gőzhajó Utaztatási Társaság" Berlin székhellyel és ez a nagyhagyományú cég több mint egy évszázada látja el sikeresen feladatát az időközben beállott, kisebb-nagyobb név-változtatások ellenére.

A futó átutazó nem is hinné, mekkora tó- és csatornarendszere van a porosz birodalmi fővárosnak! Talán az idei Stern-programok tarka csokra ízelítőt nyújt a lehetőségek sokaságából, amelyben nemcsak a helybéliek, hanem a viszonylag hosszabb időre érkezett túristák is válogathatnak ízlésük, szabadidejük avagy éppen életkoruk, érdeklődési területük és főleg pénztárcájuk szerint.... Amerikai módra alakították ki belülről és kívülről a Missisippi kerekes-gőzöst és mi sem természetesebb, mint hogy fedélzetéről is a vadnyugati country-muzsika szól messzehangzóan, az ott felszolgált ételek-italok is ehhez igazodnak. Székhelye egyébként a nyugat-berlini Wannsee — akárcsak a „Havel Királynőjének" vagy a „Havel Csillagának". Az utóbbiakon este nyolctól éjfél után egy óráig szalonmuzsika szól és táncolni lehet a csábító holdfényben, miközben a hajó a hullámokat nyeli Tegelig és vissza. És ha már a zenés hajóknál tartunk, vannak rendszeresen táncos teadélutánok is, hétvégeken meg ünnepnapokon, no meg show-műsorok és divatbemutatók, nyáréjszakai partyk. Ezen a tavon a szezon szeptember végén zárul a „Wannsee-lángokban" tüzijátékkal. Vannak öt-, hét-, sőt tiz-tavas hajó-körútak is — hadd ne soroljuk fel a közbeeső állomásokat —, de ebből is kiderül a Berlint átszelő és a várost övező vízrendszer rendkívül bonyolult és kiterjedt volta. Nem kevésbé érdekes a Berlin csatornarendszerét bejáró körutak műsora! Az egyik háromórás például és a hipermodern kongresszusi csarnok, a Reichstag patinás épülete, a világhírre megérdemelten szert tett „Múzeumi sziget" avagy a Malomárok gátja egyaránt a programján szerepel. A másik négy és fél órás turnus, a Müggelseetől indul a Szarvaskerten át, aztán az operettből is ismert Köpenicki kapitány legendás Városházát érinti, majd több más, festői városnegyeden és parkon át eljut a metropolis szívébe és az Állatkertben szállhat ki az utas a hajóból. Egy „szakszerűbb", kétórás „ipari" körút a Hamburgi Pályaudvart és a spandaui hajózási kanálist, az Északi kikötőt meg a mosbiti erőművet, a Spree zsilipjét és a Charlottenburgi Kastélyt kínálja többek között a turistának.

Egyetlen célponttal is vannak kirándulások a város környékére: a werderi gyümölcsfaültetvények festői lankáira, továbbá „Lujza ligetére" vagy „Mária-kedvére" — amelyeknek puszta elnevezése is önmagáért beszél... A már említett Páva-sziget pedig nemcsak romantikus vár-romjaival csalogatta már a porosz királyok udvartartását is, hanem manapság mint természetvédelmi terület nyújt emlékezetes kirándulási élményt.

grófságba
nevezés
ra, amely
környék
„Hanseat
hazafias
land", no
sident", i
rópa" úgy
hogy töb
földi kós
lin stran
partokon

Az eg
Potsdam
keresni,
bantott
máris m
amikor
— „Por
tik és vé
általa ép
földalat
sabban
szolgáló
souci" k
kávé d
„hosszú
ménnye
kivilágí
újszerűe
utas.

A keskeny út

Tisztelettel
meghívjuk
Önt és családját
a Pintér Sonja Galériába
2000. október 27-én
pénteken 17 órára.

GANCZAUGH MIKLÓS

festőművész kiállítását
SZEMADÁM GYÖRGY
nyitja meg.
A megnyitó után
kötetlen beszélgetésre
nyílik lehetőségünk
a művésszel
a galéria
kávézójában.

pintér sonja
GALÉRIA

Pintér Antik 1055 Bp., Falk Miksa u. 10. Tel/Fax: 311-3030 Nyitva: hétfőtől péntekig 10-18 óráig, szombaton 10-14 óráig

KOPONYÁK HEGYE T.G.M. 1995.

Garaczaugh Mikes

NÉVNAP

Köszöntjük a ma névnapjukat ünneplő **BOGLÁRKA** nevű olvasóinkat!

A **Boglárka** régi magyar női név felújítása. A boglár szó jelentése: fémveretes, ékköves, zománcos, gomb alakú ékítmény. A boglárka egy sárga virágú növény neve. Az eredeti névadás az ékítmény jelentésére utal, a felújításban a virág jelentésének is szerepe volt. Becézése: Bogika, Bogárka.

Augusztus 1-jén történt: *Joseph Priestley* felfedezte az oxigént (1774). – Megindult az első pesti lóvasút (1866). – Megjelent a Nyugat utolsó száma (1941). – Kibocsátották az új, értékálló forintot (1946). – Átadták az újjáépített Margit hidat (1948). – Megkezdte működését az eszéki Dráva Rádió (1993).

Ezen a napon született: *Jan van Scorel* (1945) németalföldi festő; – *Erdélyi Vazul* (1794) görög katolikus püspök; – *Pauer János* (1814) püspök, egyházi író; – *Vértesi Arnold* (1834) író, újságíró, műfordító; – *Birkás Géza* (1879) irodalomtörténész, egyetemi tanár; – *Hevesy György József* (1885) magyar származású kémikus.

Ezen a napon halt meg: *Giovanni Santi* (1494) umbriai festő, *Raffaello* apja; – *Balázs Mór* (1897), a Budapesti Városi Vasút Vállalat alapító igazgatója; – *Arany László* (1898) költő, műfordító; – *Bánki Donát* (1922) gépészmérnök, akadémikus, feltaláló; – *Csortos Gyula* (1945) színész; – *Feleki Sári* (1995) Kossuth-díjas színművésznő.

IDŐJÁRÁS

ICI Interaktív Kommunikációs Rt. **METEOROLÓGIA**

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	99 (18)
Budapest:	316 (20)
Dunaújváros:	184 (20)
Baja:	334 (21)
Tokaj:	474 (21)
Szolnok:	14 (21)
Szeged:	146 (22)
Gyoma:	340 (21)
Balaton:	79 (20)
Velencei-tó:	144 (20)

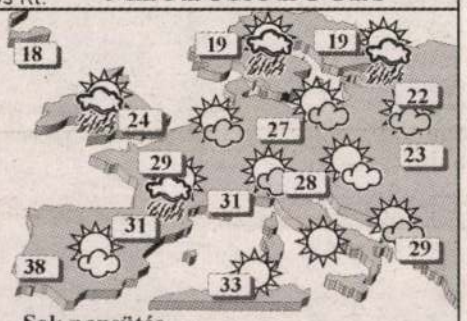

Sok napsütés

Kontinensünk középső területei fellett egy anticiklon épült fel. Területén kevés a felhő, erősödik a nappali felmelegedés. Ugyanakkor Franciaország délnyugati részét már egy hidegfront vastagodó felhőzete érte el, záporokkal, zivatarokkal. Észak-Európában változékony, hűvös az idő, elszórtan záporok alakulnak ki. A Földközi-tenger medencéjében igazi nyár uralkodik. Spanyolország déli részén a negyven fokos hőség sem ritka.

Hazánkban kedden határozottan melegszik a levegő. Jobbára a napsütés lesz a jellemző, kisebb délutáni felhősödésre az északkeleti országrészben van kilátás. A légmozgás mérsékelt marad. Hajnalban 9, 14 fokra hűl a levegő. A hőmérséklet csúcsértéke 23, 28 fok között alakul.

Kedd 14 óra

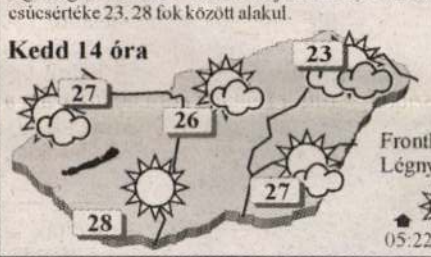

Légszennyezettség (Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
19	23	50

Fronthatás: nincs
Légnyomás: alig változik

05:22 20:18 06:44 21:27

AZ ICI RT. UTAZÁSI CENTRUMÁNAK RENDKÍVÜLI AJÁNLATA:
MA TÖRÖKORSZÁG!
8 vagy 15 nap repülővel, félpanzióval illetve all inclusive *Török Riviéra*

Virágkarneváli előkészületek

■ BODNÁR CSABA

Telt ház lesz Debrecen legnagyobb szállodáiban augusztus 20-án, a virágkarnevál idején. A külföldi és hazai vendégek már hónapokkal a nagy esemény előtt lefoglalták szobáikat. A szállodaigazgatók tapasztalatai szerint a vendégek több napot is eltöltenek a városban vagy a közvetlen környékén, pl. a Hortobágyon. Ez valószínűleg annak tudható be, hogy egyre érdekesebbek és színesebbek a virágkarnevált kísérő programok.

A jelek szerint sikerült széthúzni a korábban egyetlen napra összpontosuló turistarohamot. A legtöbb vendég egyébként Németországból és Olaszországból érkezik augusztus 20-ára Debrecenbe.

Már jelenleg is óriási az érdeklődés az augusztusi virágünnep iránt. A szervezők elővételben máris több ezer jegyet értékesítettek. A Piac utcán ismét tribünt állítanak fel, méghozzá a tavalyinál jóval nagyobbat, amely 1200 fő befogadására lesz alkalmas. A MÁV-székház előtti kényelmes ülőhelyekre egy jegy ezer forintba kerül. A virágkocsik tervei már elkészültek, most a maketteket építik. A konkrét kivitelezéshez, a teherautó-platók felvirágozásához azonban csak a felvonulás előtt néhány nappal látnak hozzá. Az esti tűzijáték a szokásos 15-20 perc helyett ezúttal 30 perces lesz Debrecenben, amelynek költségét most nem a város, hanem a millenniumra való tekintettel az Országimázs Központ állja.

Hollókői táborozás

■ MTI

Árvízkárosult családok gyermekeinek szervezett nyári tábort a Nógrád megyei Hollókőn a Hollókőért Közalapítvány és a Máltai Szeretetszolgálat. A karitatív program az egész falu összefogásával valósul meg – közölte *Péter Ildikó* rendezvényszervező. Harminchat olyan gyerek érkezett Tiszaroffról és Tiszaburáról tegnap Hollókőre, aki az árvíz idején nagy szorgalommal, kitartással és bátorsággal igyekezett segíteni a károk enyhítésében, és felnőttekhez méltón pakolta naphosszat a homokzsákokat.

A szervezők a tegnap kezdődött egyhetes táborozással szeretnék megköszönni a gyerekek áldozatos munkáját.

Hollókőn a vendéglátósok felváltva vállalják az étkeztetést, de több család is vendégül lát nyolc-tíz főnyi csoportokat. Mások adományokkal tették lehetővé a nyaralás létrejöttét. A múzeumok – Hollókő mellett Szécsényben és Ipolytarnócon – nem kérnek belépti díjat a gyerekektől, Alsótold önkormányzata autóbuszt adott utazásaikhoz, Rimóc község pedig vacsorával és programmal várja a gyerekeket.

Vészleszállás Kanadában

■ MTI

Kénytelen volt még úti célja előtt földre szállni Kanadában nem sokkal vasárnap éjfél után a brit légitársaság egy Londonból New Yorkba tartó Concorde szuperszonikus repülőgépe 66 emberrel a fedélzetén. A gépmadár azért hajtotta végre a vészleszállást Ganderben, mert az utasok benzinszagra panaszkodtak az utastérben – tudta meg a Reuters repülőtéri illetékesektől. Az Air France Concorde-ja egy hettel ezelőtt szenvedett Párizsban katasztrófát, amelyben a 109 fedélzeten tartózkodó személy és további 5 ember meghalt. Francia szakértők vasárnap ismertetett legfrissebb megállapítása szerint a tragédiát üzemanyag-szivárgás okozta.

A British Airways brit légivállalat közölte: valamifajta üzemanyagszag volt érezhető a vasárnapi 003-as járaton, és a pilóta elővigyázatosságból – a gép vizsgálata céljából – minden gond vagy rendkívüli esemény nélkül leszállt Kanadában, miután arra engedélyt kapott. Ugyancsak vasárnap egy másik BA Concorde üzemanyag-feltöltési hiba miatt nem tudott felszállni Londonból. A BA szóvivője szerint a két esetnek semmi köze egymáshoz. Kijelentette: a Concorde-ok bizonságosak, és nem tervezik a járatok felfüggesztését.

Sugárzó telefonok

■ L. M.

Az amerikai mobiltelefon-gyártók közzéteszik az általuk forgalmazott készülékek sugárzásának mértékét. Ez nagy előrelépésnek számít a szektorban, mert ez idáig csak találgatásokkal és egymásnak ellentmondó szakértői véleményekkel találkozhattunk a témában.

Az Egyesült Államok fogyasztóvédelmi hatósága üdvözölte a CTIA (a Mobil Telefongyártók Szövetsége) határozatát. Mint jelentésükben rámutattak, számukra nem volt kérdéses a sugárzás káros volta, ennek pontos mértékét azonban nem tudták megállapítani, és a döntést a cigarettagyárak hasonló lépéséhez hasonlítják. A probléma mértékére utal, hogy csak az Egyesült Államokban kilencvenmillióan használnak mobiltelefont, és számuk naponta harmincezerrel nő.

A vásárlók figyelmét eddig is felhívták a telefonok tudatos használatára: ha tehetik, röviden beszéljenek, inkább a vonalas telefonokon bonyolítsák le hosszabb tárgyalásaikat, és lehetőség szerint használjanak „headset"-et (csatlakoztatott fülhallgató és mikrofon). Mától csak akkor hitelesítenek egy készüléket, ha megadják mellé a sugárzás mértékét. Ez az adat a gépkönyvben is szerepelni fog.

Elefántjárőrök

■ MTI

Több mint száz elefánt segíti a jövőben az orvvadászok elleni harcot az indiai Uttar Prades állam erdeiben. Indiai tájékoztatási eszközök tegnapi beszámolója szerint a még ezután kiválasztandó elefántok ugyanarra az ellátásra lesznek jogosultak, mint ember kollégáik: ingyenes lakásra, orvosi ellátásra és nyugdíjra is.

Különböző nemzeti parkok azon részein dolgoznak majd az állatok, ahová az emberek terepjáróikkal nem jutnak el – közölte *R. L. Szingh* állami fővadőr, hozzátéve, hogy „az elefántok a járőrök segítői lesznek e helyek védelmében".

MAI TELEVÍZIÓ- ÉS RÁDIÓMŰSOR

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval szerdánként megjelenő

17.30 Millenniumi Régi Zene Fesztivál
18.00 TS
19.40 Esti mese
10.05 Csupa-csupa élet
10.35 Autószalon
11.25 Kakuk!
11.55 Riviéra
12.55 Rewind
14.30 Hollywoodi akcióhősök
15.00 A grund
19.30 Alexebbek
20.30 Ingatlanpiaci körkép
21.00 Látók, szóljatok!
16.20 Hasznos tudnivalók
16.25 Radar
17.05 „Magyarországról jövök..."

A nevet árnyalatai

ANYANYELVÜNK

■ Szathmári István

Több évvel ezelőtt az akkori Ludas Matyi című tréfás lapban feltűnően érdekes rajzsorozatot jelentetett meg *Sajdik Ferenc*, a karikaturista, „Kacagástan" címmel. 27 igét vonultatott fel a kacag és nevet szinonimáiból, mindegyiket bemutatva rajzban, pontosabban jelezve a megfelelő száj-, orr-, szem-állást, persze karikaturisztikus vonásokkal. Hogy ezek a rajzok nevetést, derültséget csalnak elő belőlünk, az természetes, de a „Kacagástan" tanulságos is. *Bárczi Géza*, az európai hírű nyelvtudós nyelvünk jellegzetes pozitívumait így jelölte meg: színes, változatos hangzás; rendkívüli metrikai rugalmasság; tömörség, szoros logikai kapcsolás; finom árnyaltság, képszerűség és pontos fogalomalkotásra való képesség (A magyar nyelv életrajza. Bp. 1963. 387). Nos, az említett finom árnyaltságot – többek között, sőt mondhatnánk: mindenekelőtt – a rokon értelmű szavak és kifejezések, idegen eredetű műszóval: a szinonimák biztosítják. A nevetésnek hány minőségi és mennyiségi árnyalatát jelzi a Sajdiktól említett és megrajzolt nevet, nevetgél, kacag, kacarász, mosolyog, somolyog, röhög, vihog, röhincsél, röhögcsél, röhécsel, rötyög, rötyörész; illetőleg: vigyorog, vihorász, igyorog-vigyorog, viháncol, göcög, göcörész, bazsalyog stb.

Nincs tanulság nélkül az sem, hogy milyen különbség van az egyes szinonimák között, illetve hogy hogyan, milyen módon jöttek létre. Érdekes mindjárt a nevet és a kacag jelentése, stílusértéke közötti különbség. A nevet ige az Értelmező Kéziszótár szerint 'szájának széthúzásával, gyors, szaggatott hangadással jókedvet vagy gúnyt fejez ki'. A kacag viszont 'hangosan, szívből jövőn nevet' értelmű. Ez utóbbihoz még azt tenném hozzá, hogy kacagni igazán lányok, serdülő lányok tudnak, rendszerint valójában semmiségen, de annál vidámabban, önfeledtebben. Viszont akkor hogyan magyarázhatjuk, hogy *Móricz Zsigmond* „Hét krajcár" című megrázó novelláját így kezdi: „Jól rendelték az istenek, hogy a szegény ember is tudjon kacagni", és a későbbiekben a gyermek és édesanyja minden krajcár megtalálásakor kacag, sőt még akkor is kacagnak, amikor az édesanya tüdeje – talán éppen a kacagás hatására is – vérezni kezd. A magyarázat az, hogy Móricz Zsigmond pátriájában, Tiszacsécse környékén és a szomszédos nagyobb területen a kacag 'nevet' értelmű. Jelzi az Értelmező Kéziszótár is, hogy a kacag ige táji jelentése: 'nevet'.

Ami pedig az említett igék létrejöttét illeti, megállapíthatjuk, hogy – érthetően – nagy hányaduk hangutánzó tőből származik. Ilyen pl. maga a kacag, továbbá a röhög, a vihog, a kuncog, a bruhaház, a hahotáz és így tovább. Aztán az is nyilvánvaló, hogy ezek az igék származékok, jobbára képzők hozzáadásával jöttek létre. Leggyakoribb a -g gyakorító képző (pl. göcög, rötyög) és a vele alkotott képzőbokor: a -rog, -rög (pl. vigyorog), a -csel, -csél (pl. röhécsel, röhögcsél), más gyakorító képző a -z (pl. pukkadoz), az -ász, -ész (pl. kacarász, heherész). Megjelenik aztán az összetétel, annak is az úgynevezett ikerszós változata (pl. igyorog-vigyorog). Érdekes még a somolyog eredete: ti. a mosolyogból jött létre, ún. hangátvetéssel, vagyis a két első mássalhangzó, az m és az s helyet cserél. Közben lényegesen megváltozott a jelentés is, a mosolyog ugyanis azt jelenti, hogy 'csukott vagy félig nyílt száját (derűs) érzelem kifejezésére egy kissé széthúzza'. A somolyog viszont tréfás hangulatú, és azt jelzi, hogy valaki 'hamiskásan, alig feltűnően mosolyog'.

Néhány példa annak megérezteté sére, hogy milyen finom árnyalatot fejezhetnek ki az említett szinonimák. *Mikszáth* írja: „Az öreg úgy hahotázott, hogy a hasát is fognia kellett." Móricz meg a kacarász igével így élt: „Házánál gitároztak, és úrilányok kacarásztak." *Arany* a vihog igét építette be egyik versébe: „Csaplárnénak volna kedve, Csak vihogna, enyelegne."

Csak egy kérdés van hátra: tudunk-e még egyáltalán nevetni?

Kortárs festők, grafikusok az orfűi kiállításon

Korona és palást természetközelben

■ P. Szabó Ernő

Néhány évtizeddel ezelőtt az elnéptelenedett falvak sorában emlegették a Pécshez közeli Orfűt. Annál örvendetesebb, hogy mára a folyamat megfordult, s a település virágzásnak indult. Nemcsak anyagilag, de a szellemiek terén is. Köszönhető ez a többi között annak, hogy új lakói között jónéhány művész is található. Így rendezhették meg éppen itt, a Millenniumi rendezvénysorozat részeként zajló Orfűi Napok alkalmával a Korona és palást című kiállítást, amelyen kortárs festők, szobrászok, grafikusok vallanak arról, hogy mit jelent számukra a koronázási jelvények együttese, s persze a bennük megfogalmazandó történelmi üzenet.

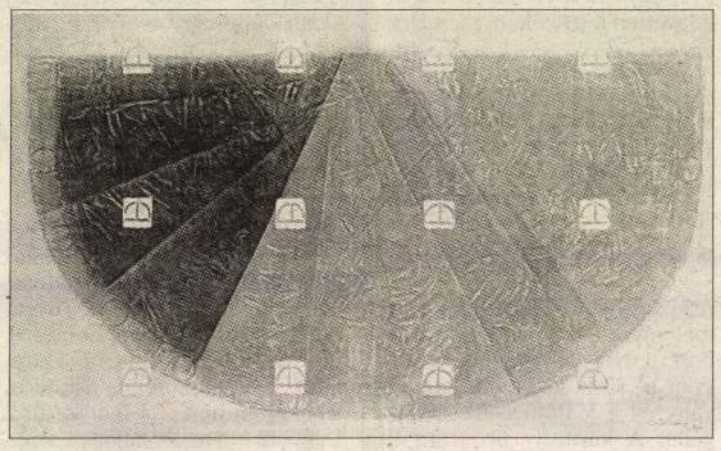

Kazinczy Gábor: Palást II.

A tárlat anyagát első alkalommal az elmúlt év őszén, a XVII. kerületi, rákoshegyi Erdős Renée házban mutatta be a Renée Művészeti Társaság a IV. Renée címet viselő képzőművészeti rendezvényen. Ott a Térfény című tárlattal párosítva, amely tárlat a művészet XX. század végi lehetőségeit, a fény és a mozgás, a különböző művészeti ágak ötvözésének különböző formáit kutatta a többi között *Csáji Attila*, *Haraszty István*, *Tilles Béla*, *Sigmond Géza* munkáinak bemutatásával. Orfűn a kinetikus művészet egymást követő generációk értelmezéseinek különbözősége egyszerre nehezíti és könnyíti a kései utókor művészének helyzetét, ha a koronázási jelvények felé fordul. Ahogyan a kiállításon *Illényi Tamara* Korona fényben című, egymás elé helyezett textilrétegekből komponált munkája jelzi: vannak az ezer évvel ezelőtti országról formálódó képnek állandó vonásai, de vannak olyanok is, amelyek a mindenkori emlékező képzeletében születnek meg – erre utal *Kazinczy Gábor* Palást I–II. című vászna is, amelyen az alapformák közötti részletek a néző asszociációi során születhetnek meg.

Megjelenik a kiállításon – *Ganczaugh Miklósnak* köszönhetően – a Magyarországot Szűz Mária oltalmába ajánló, az ország sorsát eldöntő uralkodói gesztus, s a királyi választást jelképező kereszt kapja a főszerepet *Székely János Jenő* emlékműtervén is.

Barabás Márton tárgykollázsain az országformálás otthonteremtésként, emberléptékű dimenzióban jelenik meg, s mindeközben a korona és a palást egyszerre van jelen hatalmi jelképként és geometriai alapformaként, a bennük megjelenő anyagok a természet illetve a mindennapi élet profán motívumaival találkoznak.

Hasonló találkozás figyelhető meg a bemutató más alkotásaiban is. *Szilárd Klára* plasztikáiban a középkori ötvösség hagyományaival, a nemes anyagokkal korunk ipari technológiáját, hulladékanyagait szembesíti, *Magén István* a gyűrt palástot korhadó deszkára fekteti. Az ellenpontokban a figyelem, az elmélyülés hozhat létre harmóniát – jelzi a *Benedek József* plasztikáján megjelenő elemek illeszkedése vagy a *Laborcz Flóra* Imádság című plasztikáján egymás mellé kerülő absztrakt, illetve konkrét utalásokat hordozó motívumok egysége.

A művésznő másik munkáján angyal bukkan ki a felhők közül, s mintegy a székesfehérvári márványszarkofágot idézve jelzi a Szent István-i örökség időszerűségét, a jelen felelősségét az örökség sorsának alakulásában.

Illényi Tamara: Korona fényben

Nem könnyű naponta festeni

Felkerestem egy festőt, akinek kiállítását elmulasztottam a Merlinben. Nem azért csöngettem be hozzá, hogy pótoljak valamit, mint rossz diák a leckét. Más vitt oda. Kíváncsi voltam, hogyan él egy festő. Megél-e egyáltalán? Mire kényszerül, hogy naponta festhessen?

Az utolsó kérdés tán a legfontosabb. Manapság a képekből, tehát abból, amit fest, nem él meg közülük több egy tucatnál. Ma ínségesebb idők járnak a művészre, mint Csokonai vagy Derkovits korában. Őket, mint ismeretes, a tüdőbaj és az alultápláltság lökte a sírba. Kockázat nélkül kijelenthető tehát, hogy például a paszománykészítés kedvezőbb hatással van a konyhapénzre és a halhatatlanságra, mint egy remekbe szabott tájkép.

Nem véletlenül említtetett a paszomány.

Ez a holmi festőnk családi múltjának része.

Őseinek egyike paszománykészítő volt. Rákóczi megrendelésére is dolgozott, s a fejedelemről készült festményen, a Mányokién, az ő munkája a díszes paszomány.

Sok családban őrizgetik féltve a múlt egy-egy vámolatlan darabját, melyet fényesre csiszoltak az évek, a hozzáköltött részletek és a kebeldagasztó büszkeség. Ez a paszományügy azonban más. Ennek még a környékén sincs hőstett, látványos rang, netán kutyabőr. Ráadásul ott van, látni a képen. Rá lehet mutatni. S egy festő az, aki rámutat.

Furcsa neve van. Ganzaugh… Ganz Augen: csupaszem. Honnan való lehet?

Azt mondja, Nürnbergből hozták ősei. Tán nem is hoztak egyebet, csak ezt, meg életrevalóságukat. És ennyi elég volt, hogy boldoguljanak egy darabig. Két évszázadig…

Ennek nagy részét Bártfán, a Szepességben töltötték, ahová a bevándorló ősök telepedtek. Ott élt hajdan Johannes Ganzaugh, a paszománykészítő, és ott áll a ház, az övék, amely ma múzeum. A család nyelve inkább a német volt, pedig hosszú generációk óta vallják, hogy ők magyarok. „Wir, ungarn" – mondták, de persze németül, mert magyarul nem tudtak.

A felmenők legtöbbje jogász volt. A hagyomány a fiúval szakadt meg, ám vele alaposan.

Ganzaughéknál hamar híre ment, hogy a Miklós gyerek se németül nem beszél, se jogra nem készül. „Művész lesz" – adták tovább egymásnak fejcsóválva, suttogva, mintha a fiú rossz társaságba keveredett volna.

Egy polgári szalonból kitekintve abba keveredett. Ott ilyesmi nem volt, addig nem létezett. Régi dolgokról szólva emlegettek ugyan egy Gulácsyt, a Lajost, aki rokon volt, mert a nagymama Gulácsy-lány, de az ilyen oldalági ügyekről csak ritkán beszéltek, s akkor is úgy, mint rossz példáról, mely őket igazolja.

A „baj" tizenöt évesen érte utol Ganzaugh Miklóst. Az osztály Esztergomba kirándult, s bejutottak a Keresztény Múzeumba. A többség unta. Végignyargalták az egészet, aztán ki a napsütésbe, a tágas szabadba. Ő maradt. Állt a képek előtt, és érezte, hogy egész lényét átjárja, rabul ejti valami, és ő nem is akar e varázslat elől menekülni. Mikor hazaértek, megkérte apját, hadd mehessen vissza. Élt ott egy közeli ismerős, talán rokon, nála szállt meg, és három napon át járta nyitástól zárásig a termeket.

Okkal hihette, eldőlt minden.

Megvolt a „merre", csak azt kellett kitalálni, „hogyan"?

Beiratkozik a szabadegyetemre, előadásokat hallgat a festészetről, aztán érettségi, aztán felvételi a főiskolán. Az egyik vizsgabiztos, Sarkantyú Simon a nagy csendben megkérdi tőle, ugye egyházi gimnáziumban érettségizett? Igen, a piaristáknál. Tudta, hogy felkészületlen, hogy nem méltó még, a kérdés mégis fájt, rosszulesett. Hogy jobban fájjon, egy év múlva megismétli Pátzay, majd Sarkantyú Simon megint, pedig ő már akkor eljár egy képzőművészkörbe, fest, rajzol, az aktot Luzsicza Lajos oktatja, ám az újra meg újra feltett kérdés elvadítja a főiskolától végképp.

Úgy lesz, mint a szerelmes hajadonok, akik bosszút akarnak állni a hűtelen ifjún, és hozzámennek az első jöttmenthez. Ilyenformán ment el Ganzaugh Miklós állattenyésztőnek egy főiskolára. Elvégzi, ám a régi szerelem nem csitul. Azt hiszi, ha majd lemossa magáról esténként az istállószagot, festeni fog. Nem megy: félteszttel és félszívvel semmire se jut.

Állattenyésztőként se. Büntetés-e vagy a sors figyelmeztetése: egy tehén megvadul, ő néhány társával utánaered a szántásban. Fut, liheg, aztán egy rossz lépés, bokájában reccsen a csont, és vége. Egy év után otthagyja az állatokat.

Vissza Pestre… Árjelző cédulákat ír, díszcsempét készít, gyorsan-csináld-meg-grafikus, pár hónapig fűtő Latinovits Zoltán házában, de leggyakrabban munka nélkül lődörög. Nem találja a helyét. Apja emberséges, nem csinál botrányt, pedig Ganzaughéknál nem volt hagyomány kerülni a munkát.

Ő is érzi, feszegeti a lelkiismeret.

Mintha tudná, hogy nehéz helyzetben csak a radikális megoldás segít, váratlanul úgy dönt, hogy leköltözik Sárospatakra, s attól fogva ott él.

Kitanulja a fakonzerválást, restaurátor lesz. A legjobbkor.

Kilenc éve fogja a szép Albert Katalin kezét, s kilenc év után már ideje egybekelni.

Van tehát mesterség, van jó társ, e kettő végre nyugalmat hoz rá, de vajon terem-e békében, boldog órák szünetében igazi mű?

Nonfiguratív képeire, melyek Vajda Lajost idézik, nemigen van vevő. Aki ezeket látja akkoriban, inkább hümmög, semmint mondana valamit, a kiállítás is, az első, inkább sikertelen, mint sikeres. Bajban van: nem tudja, jó-e, rossz-e, amit csinál. Mit tegyen? Merre menjen? Az alkohol nem megoldás, és nem az a drog sem. Tudja jól, őt nem fogják segíteni, mint sokakat, a főiskolai barátságok. Tudja, hogy nincs értelme hetykén hordoznia mestersége címerét. Úgy dönt, nem lesz se őrült, se jópofa társasági művész.

Egyébként is: mi az, hogy művész? Régen nem neveztek művésznek senkit. Volt festő, volt zenész, volt szobrász.

Tétova esztendők, nekilendülések, megtorpanások, majd, mint az eposzokban: deus ex machina. Egyik este beállított hozzájuk egy erdei munkás. A szomszédban dolgozott társaival, szerette volna lerakni másnapig szerszámait. „Vörösváry Ákos" – ezt mondta szüleinek a bemutatkozásnál. Hellyel kínálták, de ő inkább a képek előtt ácsorgott. Összenéztek mögötte. Egy böhöm nagy erdei munkás, és a képekről kérdez… A fiukról, aki Sárospatakon él. Másnap a vendég visszajött, aztán eljött megint, s egy napon vásárolt a képekből.

> Tán nem is hoztak egyebet, csak ezt, meg életrevalóságukat. És ennyi elég volt, hogy boldoguljanak egy darabig. Két évszázadig… Ennek nagy részét Bártfán, a Szepességben töltötték, ahová a bevándorló ősök telepedtek.

A furcsa jelenű erdei ember elárulta utóbb, hogy volt már könyvügynök, ornitológus, szállítómunkás, de valójában egyetlen dolog érdekli: a műgyűjtés. Hozzátette: akárkitől nem vásárol képet.

A képek szaporodtak, s már egyre kevésbé fértek a házban. Vörösváry egy napon összehívta barátait, köztük Ganzaugh Miklóst, s fölöttébb ünnepélyes hangon azt kérte tőlük, segítsenek. A képeket, a szobrokat nem magának gyűjtötte. Közkinccsé szeretné tenni őket. Az estéből éjszaka lett, az éjszakából hajnal, s amikor felkelt a nap, áldomást ittak az Első Magyar Látványtárra. Megalapították annak jegyében, hogy a vakokból legyenek végre látók. az embereknek nyíljék szemük mindarra, ami szép, ami érték, ami maradandó. Hatan itták az áldomást, köztük Ganzaugh Miklós és felesége, Albert Katalin.

Mi változott ezzel?

Minden és semmi.

Akkor már a festő újra Pesten él, a Nemzeti Galéria restaurátora. Mások régi dolgait varázsolja újjá nappal, a maga új álmait festi meg este. Olyasféle kettősség ez, mint amikor egy ifjú kitartottja lesz egy öreg nőnek, s ágyába bújik csupán azért, hogy a tőle kapott pénzből színházba és vacsorázni vihesse szép kedvesét.

Nagy ár, hogy restaurálnia kell? Nem mondja, de tudom, hogy nagy. Ezért dolgozik lassan, ezért veszi rá magát nehezen arra, hogy némely képétől megváljon. Pedig egyre jobb dolgokat csinál, egyre több helyre hívják. A Lajos utcai galériában minap zárt az a kiállítás, melyre dőltek a látogatók, persze, okkal, hisz témája az erotika volt. Címadó képét, a „Nagy Motívum"-ot, Ganzaugh Miklós festette.

Azt mondja, húsz évig dolgozott visszhangtalanságban. Ezt társ nélkül képtelenség elviselni. Ez csak olyan asszonnyal lehetséges, aki nem panaszkodik, hogy nincs autó, nincs nyaraló, hogy hármukra csak másfél szoba jut, benne se videó, se színestévé, pedig az ő felesége nagyon szereti a színeket.

Az asszonyok erősebbek, mint a férfiak. Bízni is ők képesek inkább. Bízni, hinni, mint Albert Katalin tudott. Honnan ez a képesség benne?

Talán az apjától. Ugyanúgy jogász volt, mint férjének apja, de mégsem ugyanúgy.

Szédítően indult a pályája, s ez a szédület csaknem az életébe került. Csinos férfi, tehetséges, elmés, harmincéves sincsen, s már miniszteri titkár. Úgy ívelt csillaga az égre, hogy okkal hihette, ott fog világítani egy életen át. Másként történt.

1952-ben még harmincöt sem volt, s az égből lezuhant a porba. Nyugdíjazták, segédmunkás lett, más nem is lehetett. De aztán felállt. Pontosabban: talpra állt. Beiratkozott az egyetemre, estire, öt év múlva villamosmérnök. Nem akármilyen. Tele volt ötlettel, felfedezéssel. Ebből lettek a bajok. Találmányait fölöttesei szerették volna nevükre íratni… Nem hagyta.

Legnagyszerűbb találmánya a lánya lett. Izgőmozgó, tevékeny gyerek, aki tengerész akar lenni, vagy mégis inkább felfedező, mint Heyerdahl. Valójában a kezével akart volna csinálni valamit. Eljár rajzolni, de önbizalma kevés. Anélkül pedig nehéz. Anélkül pályát választani sem lehet. Nem is veszik fel a kertészeti egyetemre.

A család protekciót keres, benyomják a vasút tervezőirodájába. Förtelmes hely. Kilométerhosszú ammóniaszagú tekercseket vagdos, formátumra hajtogatja, megint vág, megint hajtja. Nyilván jól csinálja, mert kiemelik. Színező lesz. Térképekre rajzol: a bontásra ítélt vasútvonalat kékkel, az építendőt pirossal húzza ki. A színezés remek, ismét előbbre lép, kézbesít.

Isten tudja, meddig ívelne ez a nagy lendületű pálya, ha nem vennék fel az egyetemre. De hát felveszik. Tanul, megszereti, de ott zsong benne a kérdés mindvégig: és ha végzel, mi lesz?

Növénynemesítőt csinál belőle a vaksors. Szörnyűbb helyre kerül, mint az volt, ahol vágott és hajtogatott. Ott csupán az ammónia bűzlött, míg itt a gonoszság.

Miklós volt az egyetlen kapaszkodója. Gimnazistaként ismerte meg. A pad alatt nézegette a fényképét. Csinos fiú, ráadásul fest. Nagyon imponált neki. Talán varrni is azért tanult meg diákként, hogy ő is imponáljon a fiúnak. Hogy olyan ruhái legyenek, mint senki másnak. Mindent tudni akart: gyöngyszövést, batikolást. Más lett belőle.

Olyan csoda, aminek azóta neve van, híre van, messze hangzó híre. Ez a paszp-art… Albert Katalin művészete ezen a néven ismert.

Színjeles kertészmérnök, aki azóta ledoktorált, genetikus vizsgát tett, majd felsőfokú nyelvvizsgát, és utóbb az Akadémián szerkeszti a lexikonokat, rangossá tett valamit, ami addig albérlője, cselédje volt a képnek: a passpartou. Az iparosok vettek egy darab színes kartont, vágtak bele ovális vagy négyzetes lyukat, mögé a kép, köré a keret, kész, fel lehet akasztani a falra. Albert Katalin úgy vélte, a karton helyére kerüljön csipke, bársony, mintás szövet, legyen az anyagon pár ecsetvonásnyi festék, s a kép máris élni kezd, kivirul, mint szép ruhában a lányok ünnepnapon.

Ünnepi lett minden munka, mely a keze alól kikerült. Csinálták, akarták már ezt előtte, de mindük megrekedt a próbálkozásnál.

Tapolca mellett, Diszelben, egy régi malom lett az otthona a látványtár állandó kiállításának. Tartalmas címet visel: Mindenkinek kenyér és rózsa. Messziről is eljönnek zarándokok, hogy lássák. A jókora térben ott vannak az ő munkáik is.

Ganzaugh Miklós és Albert Katalin szűk helyen lakik. Lányukkal együtt alig ötven négyzetméter az életterük. Az udvaron felállított műterem, mely fahulladékból épült, nem sokkal nagyobb egy bódénál. Írhatom-e, hogy munkáik bezzeg gyönyörű helyen vannak… S hogy a művész számára ez mindenre vigasz.

De vajon az-e? Nem fenyegeti-e sokukat, amiről Böll ír valahol, hogy Van Goghot, a félfülű, rosszul öltözött festőt ma be se engednék abba múzeumba, ahol képeit pompásan keretezve, remekül megvilágítva kiállították… És itt ez az írás akár véget is érhet.

VÉGH ALPÁR SÁNDOR

GANZAUGH Miklós

Magy Hírl. 1998 I. 14.

milliárd forintot emésztene fel. (És akkor még igen szerény az elnök, mert ez az összeg a korábbi, szétvert sportiskolai rendszer feltámasztására sem lenne elég, nemhogy népegészségügyi, drog- és bűnmegelőzési feladatokat is megoldó működtetésére.) De nemcsak pénzügyi kételyek merülnek fel, hanem a türelmi idő iránti igény is, hogy a klubvezetőknek legyen módjuk megtanulni a leendő jogszabályok diktálta új gazdálkodást. Vétek lenne, valljа például Iványi Károly, a Vác FC elnöke, azonnali hatállyal újragombolni a kabátot, mert így a legcsekélyebb fizetési késedelem esetén csengethet a végrehajtó, s mire bárki beletanulna az egészbe, már fel is számolták alóla a klubot.

A történet a futballvezetők önkritikája révén lehetne kerek, egyelőre azonban csak szkeptikus megnyilatkozások jelzik a régi reflexek hatalmát, a megszokotthoz való ragaszkodást, egyelőre több a mit miért nem lehet jellegű fejtegetés; való igaz persze, hogy egyelőre több az elmélet is, mint a gyakorlati, segítő szándékú lépéseknek legalább az ígérete. A pillanat mindenesetre tényleg történelmi, még akkor is, ha az 1969 marseille-i vereség óta akadt néhány, hasonlóan történelminek nevezett momentum.

A kormány elszántnak tűnik, hogy kikényszerítse a változásokat.

CSINTA SAMU

krétakor szén-dioxid-többlete után évmilliókra) volt szüksége, hogy visszaállítsa a megbolygatott egyensúlyt.

Ekkor az állatok közül kiemelkedett egy rámenős faj, az ember, aki technikát teremtett, luxust igényelt, és energiaéhségében egy-két évszázad alatt mind föltüzeli a növényzet által évmilliók során gyűjtögetett fosszilis tüzelőket (kőszenet, kőolajat, földgázt). Ennek folytán az ipari forradalom alatt 25 százalékkal nőtt a légkör szén-dioxid-koncentrációja, ami közel 1 Celsius-fokos fölmelegedést, egyes szubtrópusi tájak elsivatagosodását eredményezte. 1950 óta megduplázódott szén-dioxid-kibocsátásunk üteme. Ma a szén és olaj (benzin) égetése révén évente 30 milliárd tonna szén-dioxidot eregetünk a levegőbe, ami minden évben két százalékkal tovább növeli a szén-dioxid koncentrációját. Ennek klimatikus veszélyére Arhenius már a századelőn rámutatott. A következmények számítógépes megjóslásával a

A szerző fizikus

lépéseket is tartogatnak számunkra, amelyek az éghajlat nem lineáris jellegéből (külső behatásra nem azzal arányos mértékben reagáló voltából) következnek. Ilyen rendszerek viselkedése különösen akkor válhat kiszámíthatatlanná, ha a rendszert gyors hatások érik. Ilyen viselkedésre példaként az óceáni áramlások rendszerének megváltozását említjük." Számított el, vállalván az ózonpajzsot támadó gázok (freon stb.) gyártásának leállítását. Ezt aláírta Magyarország is. Elhatározták, hogy a következő konferencia témájának a fokozódó üvegházhatásnak kell lennie.

Öt év múlva, 1992-ben, Rio de Janeiróban ültek össze a világ országainak képviselői. Ezen ajánlották a Föld államainak: 2000-re úgy fogják vissza szén-

tat a múlttal, és megerősíti a 21. századra 2-5 fokos fölmelegedést jelző jóslatot.

Balogh János biológiaprofesszorunk bízik az Életben. Szerinte Gaia egyes fajok kipusztulása árán túl fogja élni ezeket a válságos időket. Legföljebb az eltűnő fajok közt ott lesz a homo sapiens is.

(A cikk második részét hétfői számunkban közöljük)

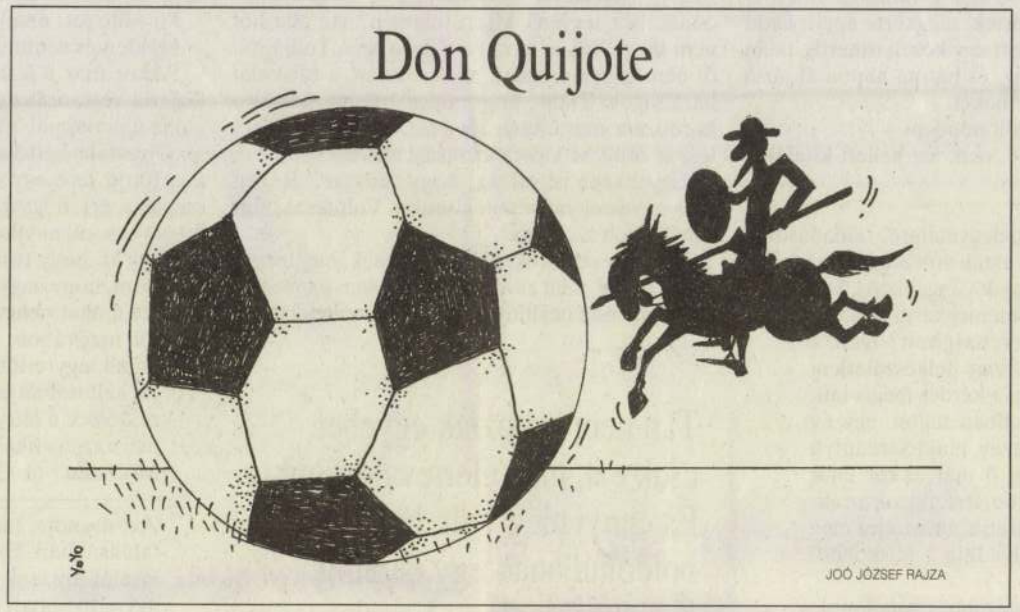

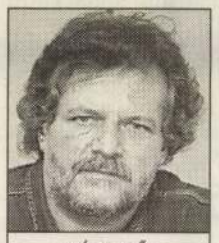

RÉSZIDŐ

Zelei Miklós rovata

Polgári Magyarország?

Na, azért nem kell itt olyan hevesen polgárosodni, hirdette a megbukott rendelkezés, amely a vállalkozó anyákat akarta kizárni a gyermekgondozási segélyből. A felelős elgondolás úgy múlt ki, hogy divatba se jött, mégis érdemes sírbeszédet tartani fölötte, hiszen ott, ahol egy ilyen rendelet átmehet, fel kell készülni arra, hogy bármikor újabb hasonló születik.

A halott ügy metaforaértéke eleven: a kormány kimondatlanul csempészte vissza az életünkbe a magánszektor fogalmát. Rámutatott a maszekra, aki, íme, nem csinál semmit, mégis gazdagodik a dolgozók zsírján, akinek úgyis van mindene, mert a sötétben bujkálva összelopja magának. Éppen ezért megérdemelné, hogy a fejlődés érdekében rövid pórázon tartsák, és kiűzzék a paradicsomból, ahol a népboldogítás édes gyümölcsei teremnek, hol a tisztességes embereket államunk gondoskodása szeretné körülvenni: ki az, aki miatt nem sikerül? Például a maszek. Rajta, hátha el lehet érni, hogy a vállalkozó bűnbak ne kapja meg azt, amit a tisztességes dolgozók igen, hiszen a maszek ahelyett, hogy dolgozna, tisztességtelen úton hatalmas vagyonokra tesz szert. Kapzsiságában még a kölykét is tízezresekbe pelenkázná, közköltségen, de lám – üzenték a rendelethozók – mi éberek lettünk volna, és ezt a kis pénzt is meg akartuk menteni nektek, drága emberek, csak nehogy túl sok önálló egzisztencia jöjjön itt létre: anyagi háttérrel, civilöntudattal, tehetős egyének kurázsijával, mert akkor a végén még megszületik a középosztály, és az ország hemzsegni fog az olyan emberektől, akik önmagukat irányítják. Akkor pedig minek vannak az irányítók? Tessék csak nyugodtan álmodozni a polgári Magyarországról: az éjjeliőr állam addig is feszített, folyamatos nappali műszakot tart, mindenütt beavatkozik, ott is, ahol nem kell, s győzelmesen kivonul, onnan is, ahol viszont jelen kellene lennie.

A kormány rendelkezési demonstrációja sikertelen volt, de nagyon is figyelemre méltó, ahogy a forradalmi törvénykezés hagyományait szerette volna ébresztgetni, amint egy alsóbbrendű jogszabállyal, kormányrendelettel akarta szűkíteni egy törvény hatókörét: a jogbiztonság polgári erényét lazítva fel.

Fejtsük tovább a metaforát. Segít ebben annak a miniszterelnöki ufónak a fénye, amely ugyancsak mostanában világította be éjszakánkat. A hatvanöt év fölöttiek röptetésére, vagyis szállítására gondolok. Milyen szép lett volna, ha a miniszterelnöknek hivatalba lépése után rögtön eszébe jutnak az idősek utazási gondjai. Akkor azonban a nagy ötletnek semmilyen jelentősége se volna ma, a most kezdődő választási kampányban.

Fölösleges pénzek se a főváros, se a vidék önkormányzatainál nem hevernek el. Zavarba is jöttek az önálló testületek a magas közbenjárás, az új típusú kijárás után. Önállóságuk azonban nem terjedt odáig, hogy a kijárót egyetemlegesen elutasítsák. Sőt.

Vizsgáltuk-e, hogy a kedvező ötlet végrehajtásában milyen szerepe volt az önkormányzati testületekben tevékenykedő MSZP-s képviselők arányának, formális és informális súlyának?

Az ingyenesség megszavaztatott, a sok idős választó nagy örömére. Ekképp a pénzt, amibe az utazási kedvezés kerül, az MSZP nyugodtan hozzáadhatja kampányköltségeihez. Mi fizetjük, az idősekkel együtt, de miből? Netán a magyar állam adósságszolgálatából? Abból például nem lehet. A NATO-ba lépés költségeiből sem. A korrupciók gazdasági-politikai manipulációiban elfolyt milliárdokat sem fordíthatjuk sajnos erre. Az egyetlen szóba jöhető forrás a mi életünk minőségének, színvonalának fedezete – s így az idősek egyik zsebéből is elveszik azt, amit a másik zsebükbe a díjtalan utazás formájában kapnak. Azt hiszem, ezt hívhatjuk ma vívmánynak.

De nem baj, nem kell aggódni, hiszen visszajött az életünkbe egy másik régi szép szó, a juttatás is. Aki jó lesz, aki nem problémázik sokat, nem akarja az érdekeit képviselni, annak majd juttatnak, és üdülési csekket vásárol neki jóságos atyja, a munkaadó. Az még mindig olcsóbb, mintha olyan nagy fizetést kellene adnia, hogy a munkavállaló és családja önállóan, polgári keretek között élvezhesse azt, ami neki jár: a szabadságot.

Télen, nyáron.

a természeti sokféleség sérül.

De ki akadályozhatná meg e sátáni kísérleteket?

Az etikai kérdésekre érzékeny biológusok sokféle tapogatózó választ adnak. A legbölcsebbnek az tűnik: a genetikai kísérletek csak együtt haladhatnak a tudóstársadalom felelős önellenőrzésével; belátható, hogy az emberi klónkísérlet veszélyezteti a tudományág hitelét, gyanakvást hintve el a társadalomban a genetikai ipar iránt. Ez pedig politikai korlátozást szabadíthat a genetika tudományára, az emberiség egészét is büntetve, a tudományos haladást korlátozva.

Seed úr kénytelen lesz belátni: dacolhat mindenkivel, de a tudomány idegen testként kiveti magából, mert valahol mégiscsak meg kell állni.

S ott áll egy örök érvényű görög sorstragédia hőseként Seed úr, egyedül a mindenségben, az Olümposz alatt, s várva a büntetést a rémes erőkért, amit „hübriszében", fennhéjázásában reánk szabadított.

De az sem kizárt, hogy beteljesedik Sorsunk: genetikai tévedésből ránk szabadul a szörnyek kora…

Vérszem

Palotás János kívánsága teljesült. Hogy jelöltethesse magát a választásokon, gyors tárgyalást kért – és kapott. A másfél éve húzódó adócsalási ügyben a második tárgyalási napon jogerősen felmentették Palotást, aki mindig is állította: nem követett el bűncselekményt, de még vétséget sem. Szerinte minden akkor kezdődött, amikor sérelmezte az APEH-nál, hogy üzleti titkait kiszivárogtatták. Az adóhatósági előadó vérszemet kapott – állítja Palotás.

Aki átböngészte az ügyben megszületett utolsó szakértői véleményt, az valószínűleg nem irigyelte a büntetőbírót. Az adóügyek „nagymestere" ugyanis kijelentette: a jogszabályi előírások helyes értelmezése kizárólag a bíróság feladata, ezért véleményét általában csak alternatív megoldásokra tudja alapozni. Vagyis ha innen nézzük, Palotás esetleg adócsaló, ha onnan, tisztes adófizető.

Ismerősöm nemrég azt kérdezte: „Érted te, mit csinált ez a Palotás? Mi az a csökkentett adóbevétel, áfakiutalás meg önálló tevékenységből származó jövedelem?" Mire én: „Van neked bétéd? Ja, nincs? Csinálj egyet, akkor megtudod."

Tapasztalatlan ismerősöm kérdése most, a felmentő ítélet után így hangzik: mit csinált Palotás, és mit csinált Lupis, vagy mit csináltak a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a Technomark és az Agrobank vezetői, akiket egytől egyig felmentett a bíróság? Mit tesz a rendőrség, az ügyészség, és hogyan reagál minderre a sajtó, nyomában a laikus közvéleménnyel? És egyáltalán, mi történik ebben az országban? Lassan egy évtizede piacgazdaságról beszélünk, mégis mintha a jogalkalmazók még ma sem ismerték volna fel, hogy a zavaros gazdasági ügyekre, ennek a rendszernek oly jellegzetes melléktermékeire érdemes odafigyelni. Mintha az ügyészség ezeket a „botrányokat" egészen más jogi és erkölcsi normatívák szerint kezelné, mint a döntéshozó bírák. Így nem csoda, hogy a közvélemény utóbb azt kérdi: mi volt ez a felhajtás? Nem beszélve arról a kispénzű – és néha kisstílű – adófizető rétegről, amelyik közérdekre hivatkozva bejelentést tesz a nagyvállalkozók ellen az APEH-nál, és tenyerét dörzsölve várja az elmarasztaló ítéletet. Végül dühöng és szégyenkezik. Ő volna a rosszfiú, a besúgó?

Vegyük komolyan az agrobankos Kunos Péter kissé szemtelen, ám, lássuk be, egyre inkább realista ötletét: kell egy alapítvány a gazdasági bűncselekmények felderítésével foglalkozó nyomozók továbbképzésére. Vegyük komolyan, és vállalkozásainkhoz mérten anyagilag is támogassuk a kezdeményezést. De ne sokat adjunk, mert még vérszemet kap az APEH…

DUSZA ERIKA

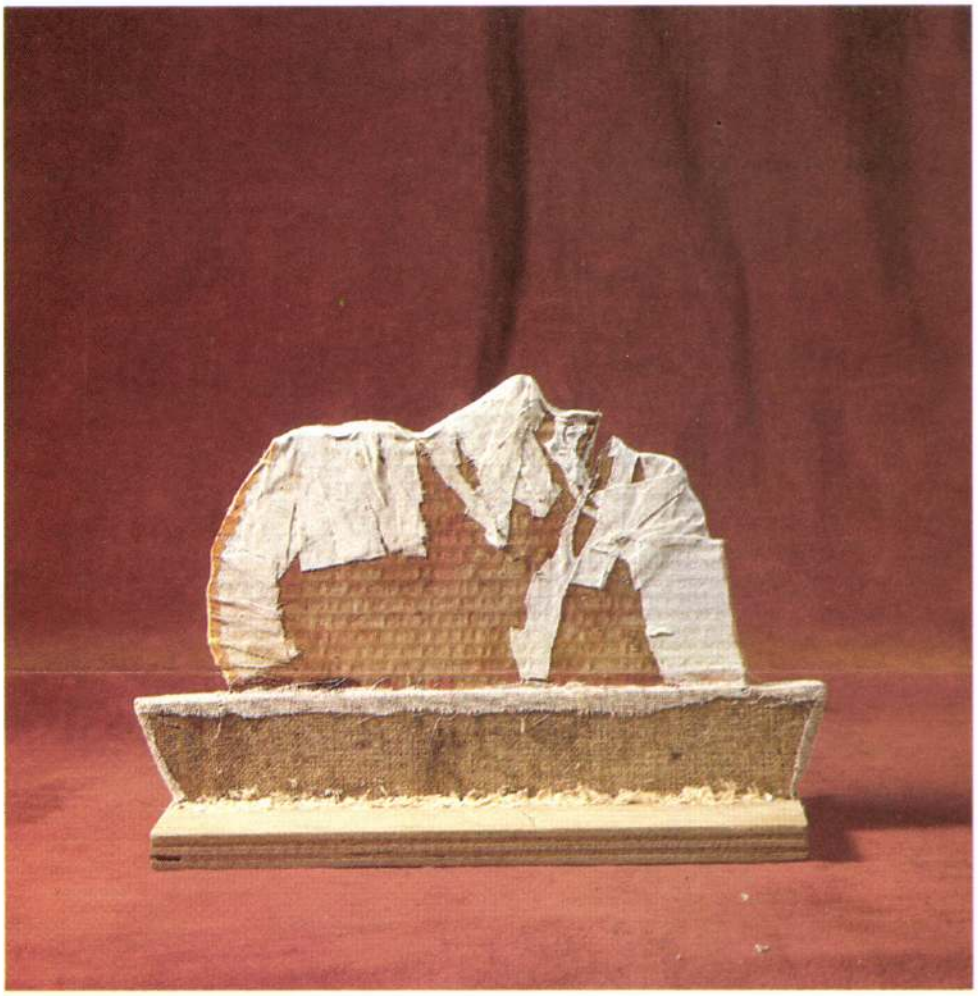

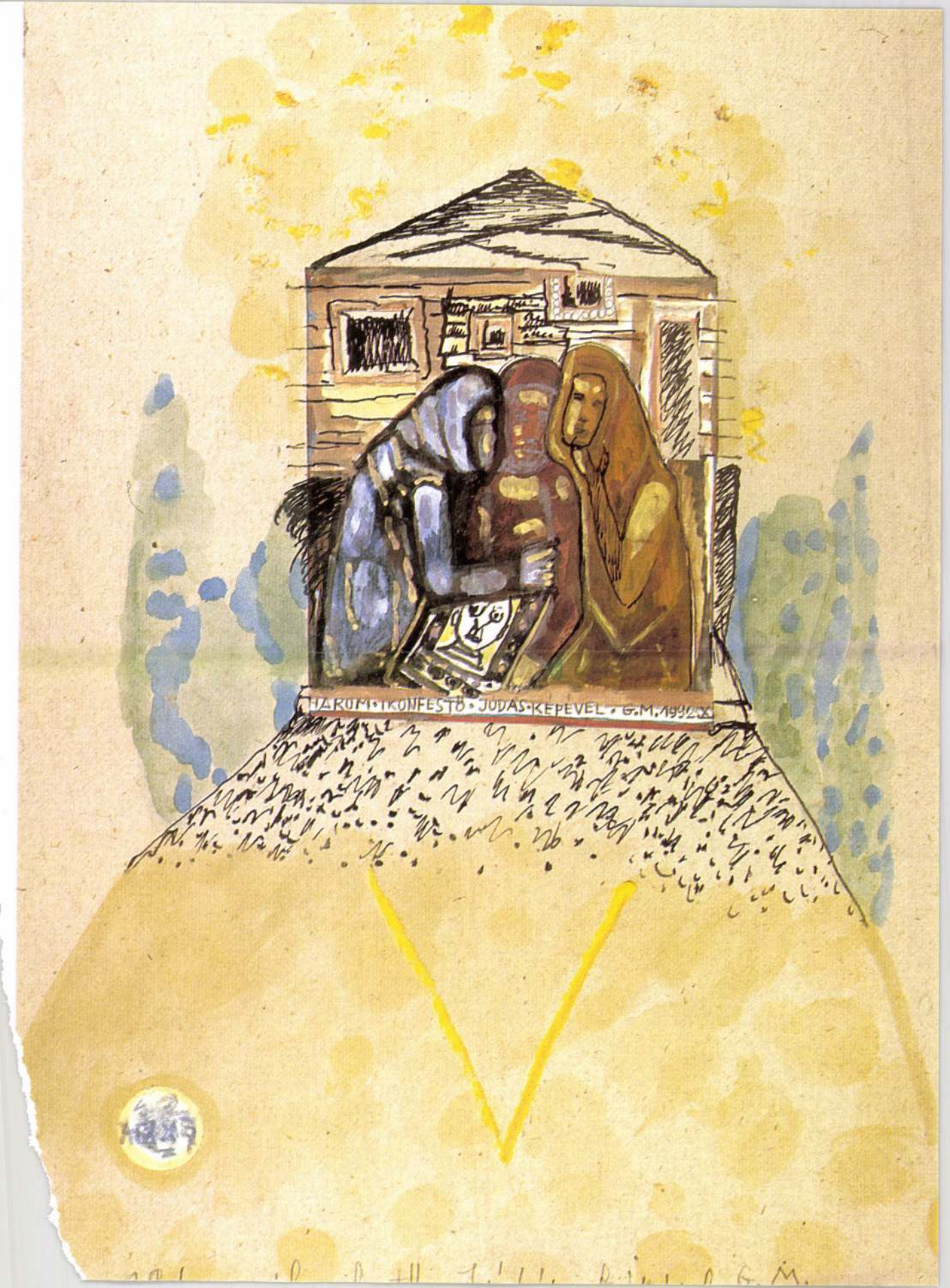
HÁROM·IKONFESTŐ·JUDAS·KEPEVEL·G.M.1992.X

GANCZAUGH MIKLÓS

(1946)

festőművész, restaurátor. 1984 óta állít ki rendszeresen.
1993-ban díjat nyert a kecskeméti *Ecce Homo* kiállításon.

Miklós Ganczaugh

painter, restaurateur, has been exhibiting since 1984.
Award: *Ecce Homo*, Kecskemét, Hungary, 1993.

H-1026 Budapest, Balogh Ádám u. 18/b.

Összefüggésel.
Vigadó Galéria
1994. dec. 1-14.

1. Égő kép	1993	29 x34 cm	papír, tus, akvarell
2. Didergő király	1994	29x25 cm	vászon, olaj,
3. Rila megsejtése	1986	34x24 cm	farost, olaj
4. Koponya ajánlással	1989	34x31 cm	papír, ceruza, akvarell
5. A főpap	1992	34,5x25 cm	farost, olaj,
6. Az utolsó fa I.	1994	30x20 cm	papír, tus, tempera
7. Az utolsó fa II.	1994	26,5x23 cm	papír, tus, tempera
8. Ítélet után (Kézmosás)	1992	39x23 cm	papír, tus, tempera
9. Pilátus–fej jelenettel	1993	46,5x37 cm	papír, tus, tempera
10. Szt. János–fej	1994	30,5x11,5x21,5 cm	lemez, papír, vászon
11. Az ikonfestő létrája	1994	81x22x20 cm	fa, vászon, tus, akvarell
12. Szt. János–fej ereklyéje	1994	46,5x70 cm	papír, tempera
13. Üvegre festett Júdás	1994	31,5x23,5 cm	vegyes technika
14. A két latorral	1993	31,8x22,3 cm	papír, tus, tempera
15. Ikonfestő a ravatalon	1994	55x76 cm	farost, olaj
16. Herr Tod	1993	30x30 cm	vászon, olaj
17. Az őrök	1992	50x70 cm	papír, vegyes technika
18. 3 BLIND	1993	3x20,6x15,5 cm	papír, vegyes technika
19. Időzés borfejtés közben	1992	25,8x20,6 cm	papír, ceruza. akvarell
20. Salome	1990	25x20,5 cm	papír, ceruza., akvarell
21. Földpestis I.	1993	29x20,5 cm	papír, tus, akvarell
22. Földpestis II.	1993	43,5x61,5 cm	papír, tus, tempera
23. Ecce homo homini lupus	1991	22,5x29 cm	papír, vegyes technika
24. Edith Steinnek	1992	26,5x23,5 cm	papír, tus, tempera
25. Házaspár sírdombja	1994	45x35 cm	papír, tus, tempera
26. Péter hálója	1992	23,3x7 cm	papír, tus, tempera
27. Árnyék	1992	18,5x25,5 cm	papír, tus, akvarell
28. Keresztelő János feje	1993	19,5x24 cm	papír, színes tus
29. Háromságos Egy	1992	41x38,5 cm	farost, olaj
30. Három ikonfestő Júdás képével	1993	40x31,5 cm	papír, tus, tempera

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

MEGHÍVÓ

Mózes Katalin

A kiállítást rendezte
Andrási Gábor

A kiállítást támogatta:
Budapest V. kerület Önkormányzata
Első Magyar Látványtár Alapítvány
Horváth & Lukács Galéria, Nagycenk

A kiállítás megtekinthető:
december 18-ig, naponta 10-18 óráig

GANCZAUGH MIKLÓS

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját

MÓZES KATALIN
GANCZAUGH MIKLÓS és
KOVÁTS ALBERT

festőművészek kiállítására
a Vigadó Galériába

Megnyitja 1994. december 1-én
délután 5 órakor
Szemadám György
festőművész

Közreműködik
Csalog Gábor zongoraművész,
valamint
Gáborjáni Szabó Kinga (cselló)
Rákóczy Anna (fuvola)
Zarári Máté (hegedű)

GANCZAUGH Mirlés

Ecsery Elemér: Ganczaugh Mirlés. =
Könyvtáros, 35, 1985, 3. 173. ll.

Gaucraugh Millán

Vieill. Bp. Fiatal Művészek Klubja, 1985

ism. Essery Elemér: Gaucraugh Millán grafikái. = Új T. 1985. febr. 10. 4. ill

Gancsaugh Mirella

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját

Mózes Katalin
Ganczaugh Miklós és
Kováts Albert

festőművészek kiállítására
a Vigadó Galériába

Megnyitja 1994. december 1-én
délután 5 órakor
Szemadám György
festőművész

Közreműködik
Csalog Gábor zongoraművész,
valamint
Gáborjáni Szabó Kinga (cselló)
Rákóczy Anna (fuvola)
Zarári Máté (hegedű)

A kiállítást rendezte
Andrási Gábor

A kiállítást támogatta:
Budapest V. kerület Önkormányzata
Első Magyar Látványtár Alapítvány
Horváth & Lukács Galéria, Nagycenk

A kiállítás megtekinthető:
december 18-ig, naponta 10-18 óráig

legzetes stílusjegyeit, mégsem lett Kachyna hatvanas években forgatott két remekművével *(Éljen a köztársaság, Szekérrel Bécsbe)* egyenértékű. A rendező ezúttal is sokszor alkalmazott módszerét, a mindennapok eseményeinek aprólékos, árnyalt jellemábrázolással és ironizáló távolságtartással történő megidézését választotta.

Fandy, a film frissen érettségizett ifjú hőse súlyos gondokkal küzd. Legjobb akarata ellenére kénytelen a nem túl vonzó felnőttvilágba „belépni". Első tapasztalatainak krónikája ez a fanyar humorú, de mégis csupán részleteiben sikerült filmvígjáték. Kachyna a szatirikustól a groteszkig széles ábrázolásbeli skálán mozogva, hiánytalanul felsorakoztatja újhullámos iskolázottságú humora összetéveszthetetlen formajegyeit, de komédiájára már nem jellemző az egykor megcsodált többértelműség, a keserű bírálat és az önfeledt nevetés egysége. A megmegcsillanó eredetiséggel kidolgozott részletek — például Fandy első munkanapjának, a tervezőirodai látszattevékenységnek, a munkatársak mikrovilágának remekbe szabott, feledhetetlen rajza — láttán sajnáljuk csak igazán, hogy most be kell érnünk ennyivel.

Gáti Péter

MEGALEXANDROSZ I–II.

Színes görög film

Alaposan próbára teszi a néző türelmét Theodorosz Angelopulosz roppant méretű, három és fél órás filmeposza. Szemet gyönyörködtető, szikár szépségéért bizony meg kell „szenvednünk".

Az „új görög film" egyik legjelentősebb, legtehetségesebb rendezője mindjárt első nagy játékfilmjével, az 1970-ban forgatott, s nálunk csak tavaly decemberben bemutatott *Rekonstrukcióval* elnyerte a fesztiváldíjak egész sorát. Angelopulosz, aki megteremtette a „hallgatás esztétikáját", ezúttal még kevesebb dialógussal, a képek lenyűgöző erejével dolgoz föl egy valós, 1870-es történelmi eseményt. A hegyek között rejtőzködő macedóniai falucskában játszódó cselekményt azonban a XX. század születésének pillanatára helyezi át. A történet középpontjában a félistenként imádott mitikus népi hős zsarnokká válásának folyamata áll. Angelopulosz azt vizsgálja, hogy mi lesz a sorsuk azoknak, akik saját mítoszuk csapdájába esnek, eltávolodnak a közösségtől, felrúgják annak törvényeit és végül egyedül érvényesítve akaratukat, nyílt diktatúrát vezetnek be. Az erőszak és a félelem előbb-utóbb tragédiához vezet, az ilyen hősöket éppen azok pusztítják el, akik megalkották őket.

Barátságtalan, esős égbolt, kopár, sziklás vidék, terméketlen föld, zúgó hegyi patakok, félelmetes szakadékok, kegyetlen emberi viszonyok jelennek meg Angelopulosz filmjében, amely 1981-ben Velencében elnyerte az Arany Oroszlán-díjat. A rendezőre érezhetően nagy hatással volt az olasz neorealizmus kezdeti szakasza, Visconti korai alkotásai, Buñuel szürrealisztikus elbeszélésmódja, de talán leginkább Jancsó Miklós munkássága. A hosszú beállítások és főként a feketeruhás szereplőcsoportok koreografált, fenyegetően kifürkészhetetlen célú, baljós mozgásrendszere már-már a *Szegénylegényeket* idézi. A mindebből adódó, nem oldódó feszültség hordozza a drámaiságot.

Hollós László

HANGLEMEZ

HAYDN: AZ ÉVSZAKOK

Örömmel tapasztaljuk, hogy a Hungaroton milyen tudatosan törekszik a nemzetközi piac és a hazai közönség meghódítására; az előbbi célt főként zenetörténeti ritkaságok, méltatlanul mellőzött vagy éppen elfeledett alkotások felvételével, az utóbbit az alapművek repertoárjának bővítésével szolgálva. Gyakran él a koprodukció és az átvétel

lehetőségeivel is: az *Évszakok* Doráti vezényelte megszólaltatása például a DECCA-céggel kötött egyezmény alapján jutott el most hozzánk. Igazán nem kell szibillának lennem, hogy átütő sikert jósoljak a tetszetős köntösben megjelent albumnak: a produkció nemzetközi énekesnagyságok közreműködésével készült (Ileana Cotrubas, Werner Krenn, Hans Sotin) egy grandiózus vállalkozás keretében: a 70-es években a kiváló dirigens Haydn valamennyi szimfóniáját, a számos egyéb műfajhoz tartozó opuszát (operák, oratóriumok stb.) rögzítette hanglemezre. Bizonyára ennek is tulajdonítható, hogy Doráti a Mester nyelvét, formakincsét, egész világát páratlan biztonsággal és bensőséges odaadással idézi fel; humánum, szépség, életöröm és természetpoézis árad a remekműből az ő érzelemgazdag és ugyanakkor klaszszikus mértéket tartó előadásában, melyhez hangszeres együttese, a Royal Philharmonic Orchestra kivételes érzékenységgel társul. A Természet mindig változó és örökké megújuló arcát, s benne az emberi lét mindennapi csodáit és végső titkait tárja fel ez az interpretáció, vallomásos hangon és mégis közvetlenül, lebírhatatlan életerővel és filozofikus mélységgel. Doráti Antal jövőre lesz 80 éves. *(Decca—Hungaroton)*

Kerényi Mária

JELENKOR

A Fonográf együttes nagylemeze

Amikor 1978-ban az „évi rendes" Fonográf-album megjelent, még senki nem gondolhatta, hogy a zenekar következő nagylemezére hat évet kell majd várni. Közben három szóló LP, egy dupla Illés-koncertkorong, egy rockballada és egy rockopera jelezte a Fonográf-muzsikusok zenei útját. A nosztalgiázás és az újabb kifejezési módok keresése után ez az 1984-es lemez már tényével is a szokatlanság erejével hat.

Ám a hallgatót csak akkor nem éri csalódás, ha nem az *István, a királyt* tekinti mércének. Mert ahogy

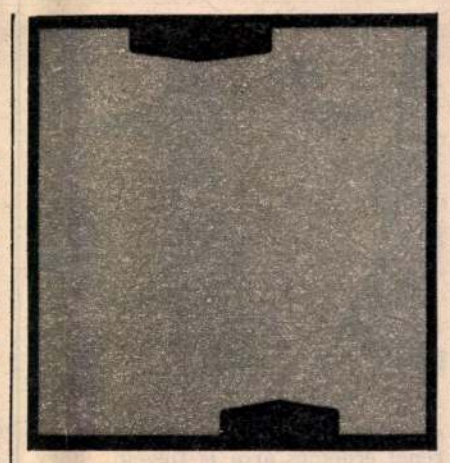

az első öt zenekari album, mint egész, egyszer sem volt egyenletesen kiemelkedő színvonalú, úgy nyolc önálló dalával e mostani sem az. Tolcsvay László négy szerzeménye folytatása a billentyűs már megszokott, egyszerű építkezésű dallamvilágának. Tiszta éneke mellett ezért is tűnnek ki *A Bengázer*ben a tartalomhoz illő izgalmas zenei váltások. Szörényi Levente írt már jobb dalokat is e kettőnél, éneke azonban változatlanul profi. Meglepetésre Móricz Mihály két száma, a *Vihar előtt* és a *Visszatérés* tűnik könnyedségével, slágeres megoldásai ellenére átlagon felülinek. Kitűnő Tolcsvay fenderzongora- és a vendég Dés László szaxofonszólama, mely felfrissíti, megújítja a Fonográf-hangzást, remélhetőleg végleg feledtetve a hajdani édeskés, erőltetett country beütéseket.

Bródy János allegóriákba, szóképekbe ágyazott versei hol megfejthetők, hol megfejthetetlenek A dalok vissza-visszatérő gondolataiban egy bizonytalan, feszültségekkel terhes világ képe fogalmazódik meg.

Örülhetünk, hogy új nagylemezzel jelentkezett a Fonográf, még akkor is, ha az utókor nem fogja a hazai rocktörténet legjobb albumai között számon tartani a *Jelenkort*. *(Favorit)*

Falus Tamás

ROLLS

Csak sejtem, mit jelenthet az első nagylemez egy együttes életében. Biztosan nagyon sokat, ha nem egyenesen az álmok beteljesülését. Gondolom ezért is fordul elő olykor, hogy a nagy célért mindent fölvállalnak. Ha kell változtatni a szövegen, zenei hangzáson, ami többnyire nem baj, ha a zenekar meg tudja őrizni egyéni hangzását és jellegzetes stílusát. A közelmúltban is volt már példa arra, hogy egy ismert együttes szinte teljesen „megváltozott" a cél érdekében. Sajnos, többnyire egy-egy ilyen kierőszakolt kompromisszummal oda is az egyéniség. Igaz, van viszont egy megjelenő nagylemez.

Ki ne emlékezne még arra, menynyi vád és kritika érte egykoron a Rolls együttes egy, a tévében is elhangzott számát, főleg „szabados" szövege miatt. Tegyük hozzá, joggal. Ezt követően aztán úgy „visszavonultak" — sejtem, nem önszántukból —, hogy alig-alig lehetett hallani róluk. S most egyszerre csak egy nagylemezzel jelentkeznek. Tíz szám került a korongra. Van itt minden, még a komputertechnikát is felvonultatja az együttes. Csupán a frisseség, az újszerűség hiányzik a számokból, ami egy debütáló együttesnél nem elhanyagolható. *(Start)*

Látó János

KIÁLLÍTÁS

WILHELM LEHMBRUCK SZOBRAI

Szépművészeti Múzeum

„Minden műalkotásnak meg kell valamit őriznie a teremtés első napjaiból; a föld szagát, úgy is mondhatnánk, valami állatit. Minden művészet mérték . . .Ezért egy jó szobrot jó kompozícióként, épületként kell kezelni, ahol a mérték áll mértékkel szemben." A fentieket több alkalommal is idézik a katalógusban a századelő német szobrászata kiemelkedő jelentőségű alkotója, Wilhelm Lehmbruck szemlélete, munkamódszere bemutatásakor. A szobrászt, aki alig harmincnyolc évesen, 1919-ben vetett véget életének, a közvélemény az expresszionizmus képviselőjént tartja számon, így munkái azon az öt évvel ezelőtti kiállításon is szerepeltek a Szépművészeti Múzeumban, amely a német expresszionizmus egészét mutatta be. A mostani tárlat jelentősen árnyalja a róla kialakult képet: a duisburgi Lehmbruck Múzeumból érkezett válogatás felvillantja az alig másfél évtizedes szobrászi pálya jelentős állomásait, érzékelteti Lehmbruck festői, grafikusi teljesítményének értékét is. Noha a katalógusban Siegfried Salzmann tartalmas írása elsősorban arra a folyamatosságra figyelmeztet, amely a szemléletmódot, igényességét illetően Lehmbruckot jellemzi, a korai stúdiumok és a késői főművek kapcsolatát elemezve a plasztikai anyagban mégis erőteljesen elkülönülnek az 1910 előtt és után készült művek. Ekkor került Lehmbruck Párizsba, kapcsolódott be az avantgard mozgalomba, kötött barátságot például Brâncuşival, Archipenkóval. Korábbi harmonikus, Maillolléhoz hasonlítható nőalakja helyét ekkortól veszik át a megnyújtott, expresszív formák, hangja ekkortól — s különösen 1914 után — kap egyre mélyebb árnyalatokat. Szobraiból, ahogyan első életrajzírója, Paul Westheim fogalmazott, „az élettől való félelem és a világról való ábrándozás sugárzik"; kiállításán egy torzó voltában is nagyívű pálya tragikusan szép dokumentumaival szembesülhetünk.

P. Szabó Ernő

RITA EGGER GRAFIKÁI

Olasz Intézet

Az utóbbi időben sok külföldi képzőművész fordul meg Budapesten. Az olasz művészek kiállításainak legtöbbnyire az Olasz Kultúrintézet ad otthont Bródy Sándor utcai palotájában. Az évek folyamán sok neves olasz mester (Emilió Greco!) itt állított ki, legutóbb — januárban — az olasz akademikus-neorealizmus elindítója, a széles körű viharokat kavaró Pietro Annigoni műveit mutatták be, és többször helyet kaptak olasz témákat festő magyarok (például Pekáry István) is.

A palota kiállítóhelyiségeiben az internacionális olasz mestereken kívül természetesen megjelennek azok a művészek is, akik már Itália határain belül sikereket arattak, egy-egy tartomány (Lombardia, Toscana) ismert kiállítói. Ezekben a napokban nyílt meg egy umbriai művész, Rita Egger grafikáit is bemutató kiállítás. A fiatal grafikus Peru-

GANCZAUGH Miklós
Uj Tükör, XXII. évf. 6. sz. 1985

HETI AJÁNLAT

giában tanult, abban az umbriai városban, ahonnan sok neves olasz művész indult el és lett az egyetemes képzőművészet kiemelkedő alakja. Rita Eggèr grafikáit ma már nemcsak szülőhelye, Umbria, hanem Itália sok nagy városa is ismeri.

Rita Eggèr grafikái nem egy fiatal kutató életmozzanatainak érzékeny illusztrációi, hanem a tudatának legmélyéről jövő gondolatok, fantáziájából fakadó látomások logikus és szabad asszociációinak rögzítései. Hajszálvékony tollvonásaival, színes ecsetvonásaival teremt

akár terjedelmesebb formákat gondolatainak, fantáziaképeinek kifejezésére. Nem a törékeny nő érzelmeinek színes tükröztetése csupán: képei igen széles skálájúak, sokszor tragikus lelkekbe való beleérzés tanúi. Grafikai kifejezését a lapokon művészi fokra fejleszti az egyén védekezésének hatásossága érdekében, s ugyanakkor lapjaival a társadalom védelmére kel. Grafikáinak érdeme, hogy kivetített gondolatain túlmenő elképzeléseket is kelt az elmélyedő nézőiben. Grafikai eszközeit ennek érdekében gazdagítja: a színeket is felhasználja a hatás fokozására.

Dombi József

GANCZAUGH MIKLÓS GRAFIKÁI

Fiatal Művészek Klubja

Négy csoportos és egy önálló kiállítás után most a Fiatal Képzőművészek Klubjában mutatja be kis kollekcióját Ganczaugh Miklós. A néhány festményből és valamivel több színes rajzból meg fekete-fehér grafikából összeállított anyag hűen tükrözi az 1946-ban született művész utóbbi évekre jellemző alkotói problémáit. Eszerint képei a nonfiguratív motívumokkal, jelekkel való önkifejezés lehetőségeit láttatják, olyképpen, hogy az elvont formák látszólag kusza, ám mégis racionális rendje mögött egyértelműen kitapintható érzéseket-közlendőket szólaltasson meg. Az absztrakt eszközökkel ily módon kifejezett különös én-világnak — lényének — minél árnyaltabb kivetítését jelölte meg önmaga számára feladatként. Ezt a lehetőséget a tér határainak feloldásában látja, s ezért keresi a zárt kompozíció legalább egyik „oldalának" megnyitását s evvel képzeletbeni, szabad meghosszabbítását. Művészi szándéka szerint a formai zártság csökkentése vagy megszüntetése hathatósan segíti a jelenségek általánosabb érvényű megjelenítését. Végül Ganczaugh alkotómódszerénél érdemes arra is figyelni, hogy mind olajképeit, mind az azokat előkészítő grafikákat sajátosan megfordított folyamat jellemzi: nem a látványból kiindulva jut el az absztrakcióig, hanem eleve elvont alakzatokat antropomorfizálva jut vissza a konkrétabb és humanizált motívumok-tartalmak szándéka szerinti mértékéhez.

A türelmes és kitartó munkával egyenletesen fejlődő Ganczaugh Miklós a mesterségbeliség további tökéletesítésével és a műgond fokozásával teheti a jövőben még inkább hitelessé alkotói elképzeléseit. *(Képünkön az Itt az élők hallgatnak című kollázs)*

Ecsery Elemér

FOLYÓIRAT

MAGYAR HÍREK

A Magyarok Világszövetségének lapja idei összevont első-második számából — úgy gondolom — két közlemény kíván említést. A magyar nyelvű részben a magánfogadókról és szállodákról szóló riportban olvashatjuk, hogy alig két év alatt negyvenöt maszek panzió és szálló létesült az országban. Ezek többsége igazi kisvállalkozás, ám ebből a sorból meglehetősen kilóg a háromcsillagos Hotel Victoria, amelyet afféle magán-részvénytársaság üzemeltet a Tabánban, szemben a Duna Inter-continentallal. Az ötemeletes szálló mintegy 40 millió forintjukba került a részvényeseknek.

Csakúgy mint a *Szülőföldünk* rádió, a *Magyar Hírek* is angolul közli anyagai egy részét, s így elérhetővé válik a kívándoroltak fiai, unokái és dédunokái számára is, akik már csak keveset értenek magyarul. Ebben a második részben Szántó Miklós főszerkesztő Nicolas Salgóval, az Egyesült Államok budapesti nagykövetével beszélget. Nicolas Salgó úgy vélekedik, hogy „ma Amerikában magyarnak lenni más és jobb, mint korábban bármikor". A tudományos együttműködés további fejlődésének lehetőségeit taglalva elmondta még egy dédelgetett gondolatát is. Magyarország — méreteihez képest — jelentős szellemi tőkével rendelkezik. Az országnak egészséges hagyományai, tehetséges emberei vannak, nyitottsága vonzó. Miért ne válhatna az oktatás egyik nemzetközi központjává? Az ezen a téren régóta elismert Svájc manapság igen drága, csak kevesen tudják iskoláit megfizetni. A nyelvi akadályok áthidalására a magyar felsőoktatás máris szolgált példával. Ha angolul is tudnának oktatni, az jó hatással lehetne az ország gazdasági helyzetére és szellemi tekintélyére is — mondotta a nagykövet.

Köröspataki Kiss Sándor

KAJÁN

AUTOMATIKA

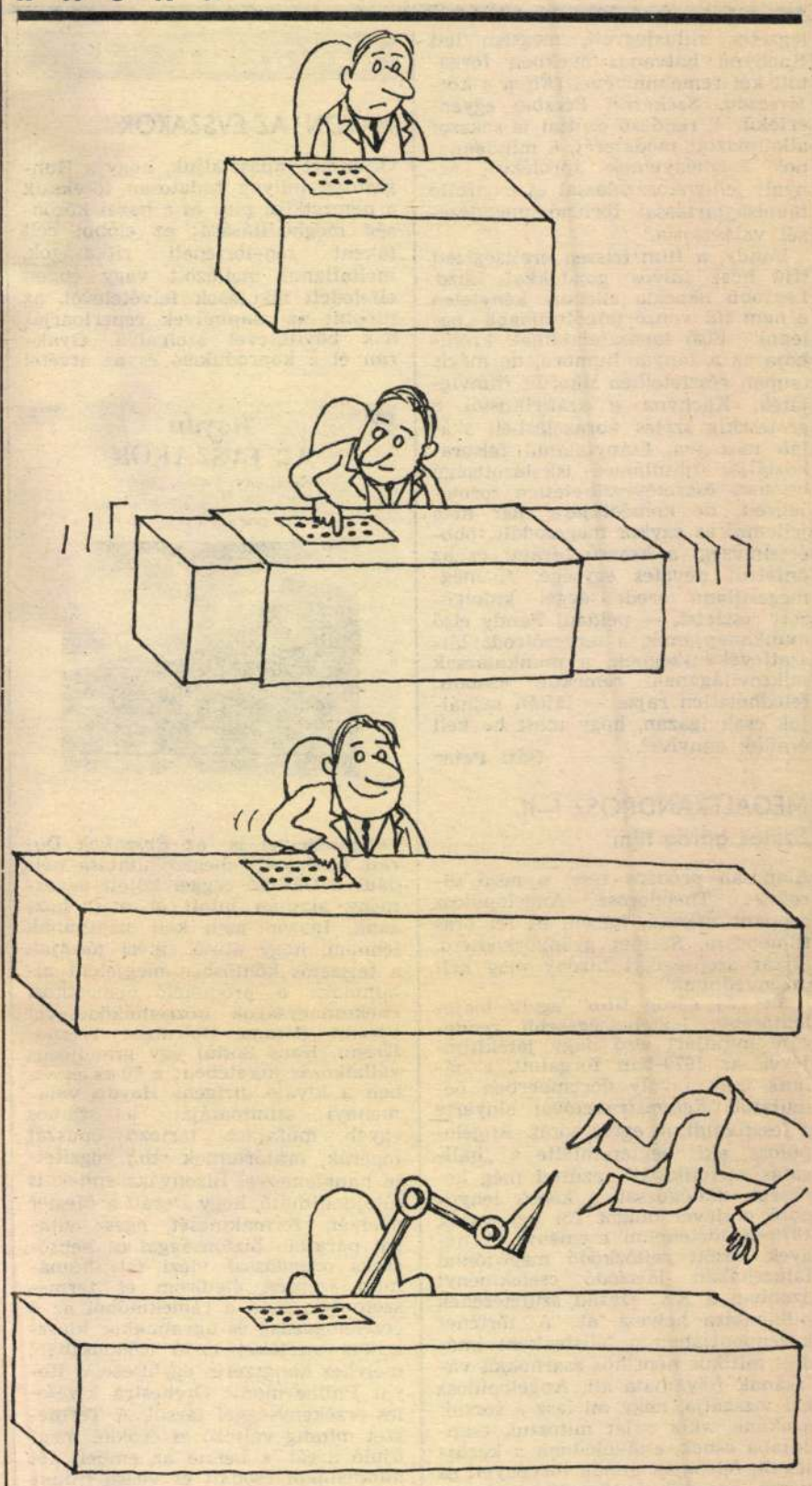

-K-

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 429-350, 222-408

Főszerkesztő: **BENJÁMIN LÁSZLÓ**

Főszerkesztő-helyettes: **FEKETE SÁNDOR**

Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.

Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója

HU ISSN 0133–1361

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Hírlap Irodánál (Postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: negyedévre 120,– Ft, 1/2 évre 240,– Ft, 1 évre 480,– Ft.

85.0124 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. **INDEX: 25 817.** Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Morelli Edit: Lélek

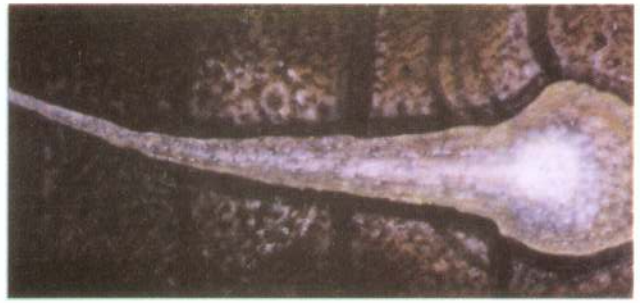

Ganczaugh Miklós: Fénycsatorna

Orosz János: Látomás

Raffay Dávid: Angyali üdvözlet

Markolt György: Öröm

Balla Katalin: Ajándék

Mihályfi Mária: Fényben

Pál Mihály: Dániel próféta

A tárlat megtekinthető: 1998. október 18-ig.
Nyitvatartás: hétköznap 16-18 óráig
Szombat-vasárnap 1/2 10-től 13 óráig és 16-19 óráig
Cím: Kecskemét, Piaristák tere 5.

A kiállítás támogatói:
Nemzeti Kulturális Alap
Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata
Kaszap István Alapítvány
Keresztény Értelmiségiek Szövetségének kecskeméti csoportja
Katona József Múzeum
Szentháromság Plébánia
Dr. Gaál József, a MEGAPharma igazgatója
Gaál Attila
Nagy Erika, vállalkozó

A cimlapon:
Novák Henrik - Killet Marcella: A lélek kiáradása

Fotó: Ács József, Horváth Balázs, Oláh Szilveszter Szilveszter, Fejér István

A kecskeméti Piarista Gimnázium
és a
Szent Kristóf Art Alapítvány

meghívja Önt és kedves ismerőseit

„A REMÉNYSÉG 2000. ÉVE”

című kortárs képzőművészeti kiállítássorozat megnyitójára
1998 október 4-én délelőtt 1/2 10-kor

1998 „A SZENTLÉLEK ÉVE”

A tárlatot megnyitja: Németh Attila piarista tanár

Közreműködik:
Fellegi Melinda
Sík Dóra gordonka

A kiállítás rendezője:
Oláh Szilveszter Szilveszter

Az emberiség megilletôdve készül arra, hogy átlépje a Krisztus születése utáni harmadik évezred küszöbét. II. János Pál pápa indítványa, hogy a lezáruló évezred utolsó három évét a Szentháromságnak szenteljük: így lett az elmúlt esztendô a Fiú éve, ezért fordulunk most különös figyelemmel a Szentlélekhez, s általuk így jutunk majd el 1999-ben az Atyához, aki hitünk szerint a kezdet és a vég, forrása és beteljesítője az idônek.

A mûvészeknek az a kis közössége, amely tavaly a Fiú tiszteletére rendezett képzômûvészeti kiállítást, most a Szentlelket akarja hasonló ünnepi megemlékezéssel köszönteni.

A Szentlélek az emlékezés Lelke. Neki köszönhetjük, hogy a múlt örökségét nem teherként kell cipelnünk, nem érezzük béklyónak, inkább ihletônknek. Ugyanakkor Ô a reménység Lelke is: arra biztat, hogy bátran, megújulásra készen nézzük elôre, mint aki Istent nemcsak maga mögött keresi, hanem maga elôtt is. A jelennek az tud értelmet adni, aki így keres eligazodást a múló idôben, így fürkészi az idô és az örökkévalóság kapcsolatát.

A Lélek: ihletônk. Kiszámíthatatlan, mint a szél. Néha gyöngéden simogat, vigasztal, hogy el ne lankadjunk, máskor ránktámad, mint a vihar. Aki bizalommal és engedelmesen fogadja, az megtanul együttmûködni vele: itt van valami rokonság a mûvész és a szent között. Éltetô hatalom, de nem az a dolgunk, hogy szolgálatunkba fogjuk, inkább, hogy egyre odaadóbb, értôbb eszköze legyünk.

Ô nyitja meg vak dióként bezáródó szívünket, hogy egymást meg tudjuk érteni s szólítani. Tôle tanulunk imádkozni is.

Jelenits István

Oláh Szilveszter Szilveszter: Lélekhajó

Lieber Éva: Angyali üdvözlet

Somos Miklós: Pünkösd

Kun Éva: Angyali üdvözlet

Kopek Rita:
Bûnbánat

Véghseô Klára: Pünkösd

Bakos Ildikó: Lélekház

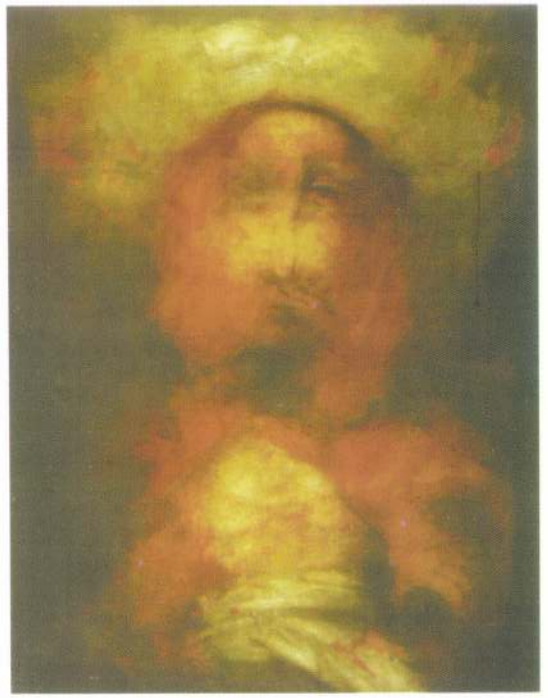

Kárpáti Tamás: Harmadnapon

Rieger Tibor: Jessze fája

NYITVATARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

Az időben elnyújtott hosszabb munkafolyamat lehetőséget ad arra, hogy belőlem több réteg kerüljön át a képbe. Hiszen rétegeim összessége vagyok, mint a kép. De amíg a kép azonos az együtt jelenlévő rétegeivel, én csak egyikkel-másikkal, az egy adott pillanatban. Így lesz a kép, ha sikeres, több nálam. A munkafolyamatot tovább lassítják az utóbbi évek önmegbízásai. Évekig dolgoztam a Passió és a Veronika kendője sorozatokon, most hosszabb ideje a Genezis első napjait keresem. A hosszabb érlelésidő a „mit és hogyan" együttes nehézségéből a hangsúlyt a hogyanra teszi át. Festői problémát most a síkból a térbe való átlépés jelent (és a színekből a színbe). Már a Veronika kendője sorozatnál kezdett világossá válni számomra az, hogy az egymásra került rétegek („mustrák") külön síkok is. Síkok egymás mögött, ill. egymás előtt. Ez a munka közben megjelenő változás – amely új térélményt adott – arra ösztönzött, egyre tudatosabban keressem ezt a képi helyzetet. A motívumok térbeli elhelyezkedésének keresését, a térben való el- és kimozdulását a Genezis téma ösztönözte. A világosság és sötétség, a fent és lent, a belső és külső ellentétpárok a térben kezdték helyüket megtalálni. De a képek továbbra is őrzik síkszerűségüket, nem a hátrébb levőt, hanem a mélyebben fekvőt szeretném valójában ábrázolni. Befelé menni a képbe. A továbbiakban az kérdéses számomra, ha képeim térbeliségét tovább fokoznám, nem hatna-e ez a kép mozdulatlansága ellen. Mert álló képet szeretnék igazából festeni. A festés során az ünnepit keresem, abban a reményben, hogy „amit a fény megvilágít, az maga is világít". Az ünnepit keresem, ami a Szentre utal. A Teremtés Könyve jó „ürügy" arra, hogy keretet adjon a fénykeresésnek. A fekete szín, ill. színtelenségek is azért kerülnek hol alapnak, hol festett motívumnak a képekre, kontrasztnak és megszüntetni valónak. A fény megjelenik a sötétben, fénycsíraként, világító testként.

A keret pedig fontos dolog, sokszor azonosan nehéz választás, mint a festés. A kép közvetlen környezete a kép tartozéka, festett, értelmező folytatása. A keret festése a lezárás és a kinyitás együttes igényéből is ered. Van úgy, hogy a kép a kereten folytatódik, mert csak ott tud megnyugodni. A kép méretének fokozatos növekedését kezdetben éppen a választott „keret" képhez épülése segítette.

Ganczaugh Miklós

Ganczaugh Miklós

1946-ban született Budapesten
1992 az Első Magyar Látványtár Alapítvány egyik alapító tagja
1993-tól a Magyar Képzőművészek Szövetségének és a Festők Társaságának a tagja

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Alapprogram Képzőművészeti Kollégiuma,
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

GANCZAUGH MIKLÓS

1999. május 6-27.

„Kettő" – festmények

Megnyitó: 1999. május 6-án, csütörtök 18 órakor
Megnyitja: Sinkovits Péter művészettörténész

Ganczaugh Miklós – Fénygömb; 1998; olaj, farost; 41x55 cm

Művészek a II. kerületben sorozat keretében

Ganczaugh Miklós. = Magyar Hírlap, 24.évf. 198.sz.
1991 aug.24. - Ahogy tetszik 3.p. és ill.

Tavaszi Noémi: Jöjj Szentlélek Úristen

Csekovszky Árpád: Galambok

Albrecht Júlia: A Szentlélek munkája

Parrag Emil: Apácák a tengerparton

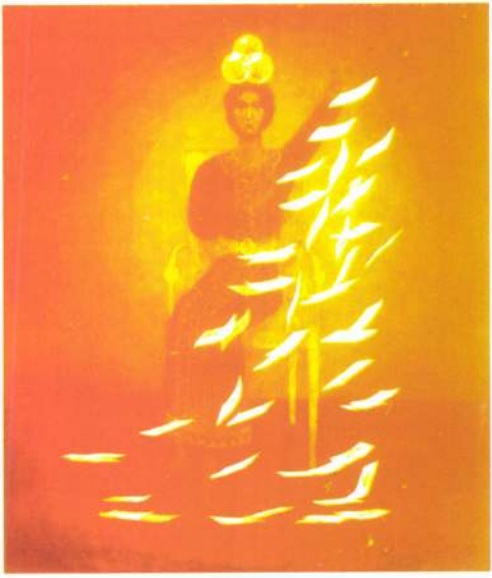

Harnóczi Teodóra: Sophia

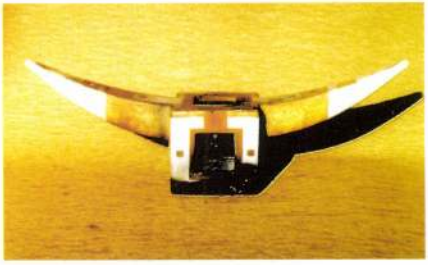

Molnár Zsuzsanna: Római levél 5/5

Valkó Rita: Cím nélkül

Delast Elena: Csipkebokor

Madarassy István Szentlélek

Vizi Julianna:
Szentlélek

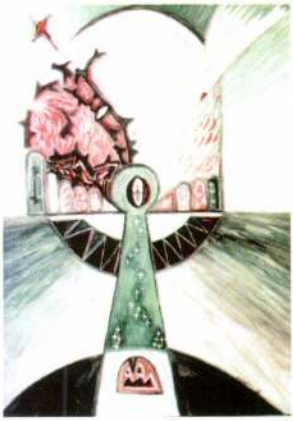

Bészabó András
Messze túl a töviscsend magányán

Osgyányi Sára:
Lélekláng

Szabó Éva Mária: Kék kapu

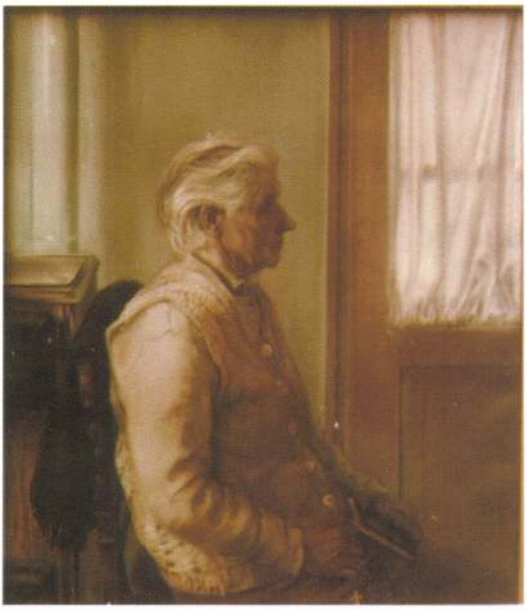

Balogh Gyula: Margit néném délutánja

Forintos Anna:
Teréz anya

B. Pál Margit: " ...Jöjj el...."

Horváth Balázs: Mennyezet a vizek felett

Albert Ildikó:
Máté 3,16

Pálffy Katalin:
Lélekáradás

Angyal Júlia:
Várakozás

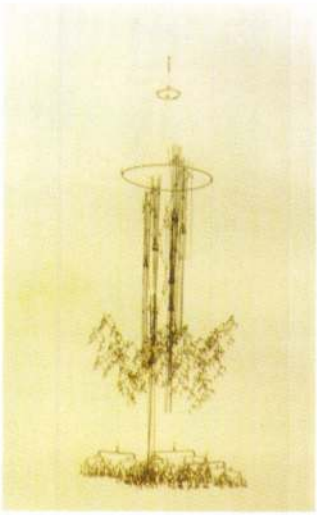

Benedek József:
Lélektorony

Háger Ritta: Fény

A második Vatikáni Zsinat üzenete a művészeknek

Hozzátok szólunk, mindnyájatokhoz, művészek, akik a szépség szerelmesei vagytok, és érte munkálkodtok, költők, írók, festők, szobrászok, építészek, zenészek, színházi emberek, filmesek! A zsinat egyháza mindnyájatokhoz szól általunk: ha az igazi művészet barátai vagytok, barátaink vagytok nekünk is.

Az egyház régen szövetségre lépett veletek. Ti építettétek templomait, ti vettétek körül ünnepi fénnyel hittételeit, ti tettétek gazdaggá közös istentiszteletét. Ti segítettétek abban, hogy a rábízott isteni üzenetet lefordítsa a formák és a figurák nyelvére, hogy érzékszerveink közelébe hozza a láthatatlan világot.

Az egyháznak ma is, mint tegnap, szüksége van rátok, s azért hozzátok fordul. Azt üzeni nektek általunk: Ne engedjétek, hogy egy minden vonatkozásban termékeny szövetség felbomoljon! Ne vonakodjatok attól, hogy tehetségeteket az isteni igazság szolgálatába állítsátok! Ne zárjátok el lelketeket a Szentlélek fuvallata elől!

Ennek a világnak, amelyben élünk, szüksége van szépségre, hogy el ne sodorja a kétségbeesés. Az emberek szívében a szépség meg az igazság gyújthat örömet, ez az a drága gyümölcs, amelyen nincs hatalma az időnek, amely körül egymásra találnak a nemzedékek, és eggyé válnak a csodálkozásban. És mindez a ti kezetek által történhetik meg.

Legyen a kezetek tiszta és érdekektől mentes! Ne feledjétek, hogy ti őrzitek a szépséget ezen a világon: ez a tudat önmagában felszabadít titeket a rövid életű és valódi értékeket nem képviselő divatok uralma alól, és arra késztet, hogy ne keressetek különcködő, mesterkélt kifejezési lehetőségeket.

Legyetek mindig és mindenütt méltók a csillagaitokhoz, akkor méltók lesztek az egyházhoz is, amely ma általunk baráti köszöntéssel, a köszönet és az áldás üzenetével fordul hozzátok.

Albert Ildikó
Albrecht Júlia
Angyal Júlia
Bakallár József
Bakos Ildikó
Balla Katalin
Balogh Gyula
Benedek József
Bészabó András
B. Laborc Flóra
Borza Teréz
B. Pál Margit
Csekovszky Árpád †
Delaszt Elena
Dobi Piroska
Drescher Mária
Forintos Anna
Galbavy Attila
Ganczaugh Miklós
Gombos Éva
Hager Ritta
Harnóczi Teodóra
Horváth Balázs
Hürkecz Gyöngyi
Jeney Judit
Jovián György
Kárpáti Tamás
Killer Marcella
Kiss György
Kolláth Ferenc
Kopek Rita
Kun Éva
Laborcz Mónika
Lieber Éva
Madarassy István
Markolt György
Markolt Sebestyén
Mecseki Hargita
Méry Ágnes Viktória
Mihályfi Mária
Molnár Zsuzsa
Morelli Edit
M. Gémes Katalin
Nagy Előd
Németh Zsuzsa
Novák Henrik
Oláh Szilveszter Szilveszter
Orosz János
Osgyányi Sára
Pál Mihály
Pálffy Katalin
Pannonhalmi Zsuzsanna
Parrag Emil
Raffay Dávid
Rieger Tibor
Simorka Sándor
Sinkó Veronika
Somos Miklós
Szabó Éva Mária
Szűcs Sándor
Tavaszi Noémi
Valkó Rita
Véghseő Klára
Vizi Julianna
Zsin Judit

Készült a PANAX Kft. Nyomdaüzemében.

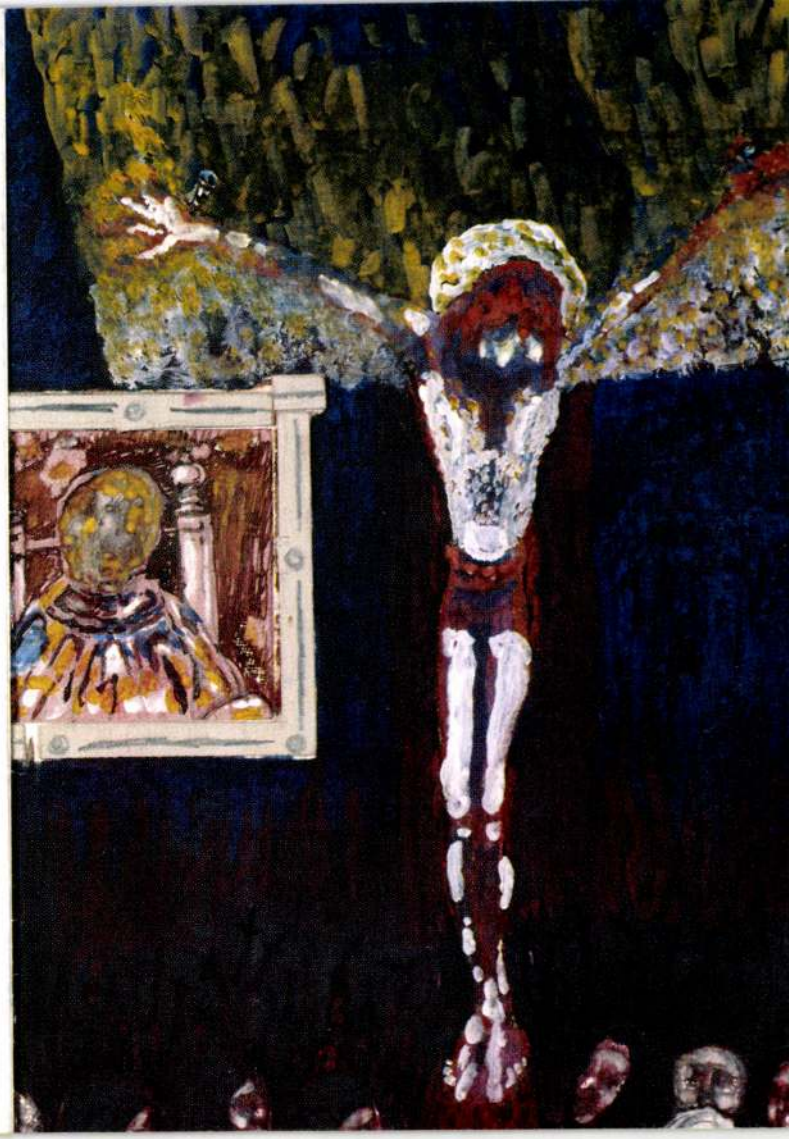

antenna
hungária

A képcsinaló ember (is) nehéz
helyzetben van, mert érzékenységün-
ket naponta vesztjük. A hivatásos
tompítók egyre nagyobb hatásfokkal
működnek és az ingerek már-már
fokozhatatlanok. Vagy a lélekhiány.
Amikor még ikont festettek és hittek
színek gyógyító erejében is, festékkel-
fénnyel érintették a beteg testrészt.
Van-e még mód erre? Odatartjuk-e az
arcunkat?
A képcsinaló ember erőszakos önérvénye-
sítése, hiúsága-e a kép? Díszítőanyagot, cse-
csebecsét, divatcikkeket, értékpapírost
gyártó-e a festő? Vagy szeretetvágya,
részvéte (részvétele) kapcsolatot keres vele,
mert együtt kell növekednünk?
A túlkivilágított síkon, amely előtt gyakran
kétségbeesve állsz, feloldódnak az összefüg-
gések gyermekarca, és akkor egyszerű
és világos dolgok közelébe ~~lépsz~~ érsz.

Ganczaugh Miklós

Tisztelettel meghívjuk

GANCZAUGH MIKLÓS

festőművész kiállítására

a Pálos-Piarista templomba
Sátoraljaújhely, Deák utca 10.
Megnyitó: 1996. augusztus 18-án,
az Orfeo Zenekar 20 órakor
kezdődő koncertjének szünetében

Megnyitja: Andrási Gábor
művészettörténész

Megtekinthető: 1996. szeptember 8-ig,
naponta 10-18 óráig.

V. Zempléni Művészeti Napok 1996.

Ganczaugh Miklós
Veronika kendője II.
tempera, 58 x 47 cm

A MERLIN GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

GANCZAUGH MIKLÓS
FESTŐMŰVÉSZ

„HAT DARAB"
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1997. MÁRCIUS 13-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 18 ÓRÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
KOVÁTS ALBERT
FESTŐMŰVÉSZ, MŰVÉSZETI ÍRÓ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
A MERLIN SZÍNHÁZ ELŐCSARNOKÁBAN
1997. MÁRCIUS 26-IG.
(V., GERLÓCZY UTCA 4. TEL.: 117-9338)

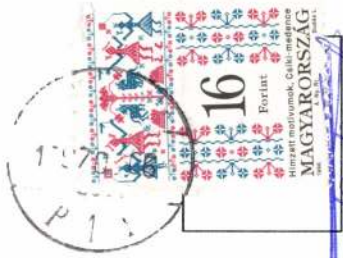

Ganczaugh Miklós

T.
Andrási Gábor és
családja

BUDAPEST
Ösvény u. 10.

1028

Ganczaugh Miklós

Kováts Albert

Mózes Katalin

Szemadám György: Antik torzók és válogatott vernisszázsok

Pomáz, 1999, Kráter Műhely Egyesület, 61 – 4.

Ganczaugh Miklós, grafikusművész
Mezei Attó: Grafikák az ujjlenyomat szöksemfjében. Óbudai Mův. Központ, Passau T: 1989. IV. 12–V. 7. Passau
Fi V. 10–VI. 4.

3 Ganczaugh Miklós: Fekete katona, v. t., papír, 90 × 70 cm, 1983–87

3

Művészet, 1989. 8., 35-old.

GANCZAUGH MIKLÓS

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG
és az
ELSŐ MAGYAR LÁTVÁNYTÁR ALAPÍTVÁNY

tisztelettel meghívja
a

TIHANYI MÚZEUMBA
1992. június 5-én 16 órára
az

A·B·S·O·L·U·T

(TÜKRÖK ÉS DOBOZOK)
c. kiállítás megnyitására

Megnyitót mond:
JANKOVICS MARCELL

* * *

A kiállítás nyitva október 31-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Az A·B·S·O·L·U·T

c. kiállításon az alábbi szerzők munkái mellett XIX. és XX. századi népi és polgári tükrök, "tükrösök" is szerepelnek.

Albert Katalin

Ganczaugh Miklós

Gross Bettelheim Jolán

Katona Klára

Kováts Albert

Nagy Bálint

Olajos György

Orosz István

Prutkay Péter

Szemadám György

SI LA GI

Swierkiewicz Róbert

Ujházi Péter

Vörösváry Ákos

Andrej Wagin

Zoltán Sándor

Zsuffa András

Felelős kiadó: Bak Józsefné
Felelős vezető: Hekeli Sándor, Agria Kiadó Kft. Eger

Invitáció

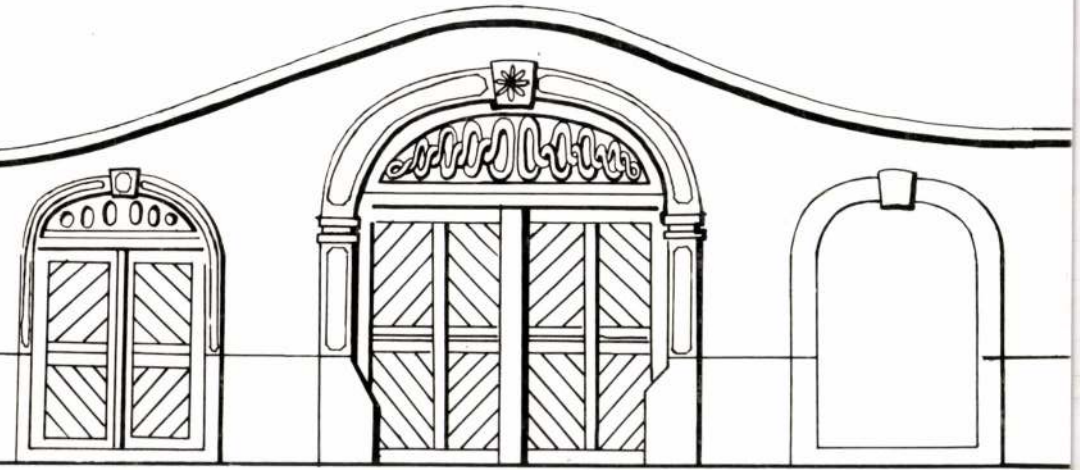

On behalf of the management
of **"VITKOVICS-HOUSE"** you are kindly
welcome to the opening exhibition
of the

FIRST HUNGARIAN VISION FOUNDATION

You can see the paintings by the following painters:

MIKLÓS GANCZAUGH **ENDRE HORTOBÁGYI**
GYÖRGY ROMÁN **RÓBERT SWIERKIEWICZ**

The exhibition is opened by
Mr SÁNDOR RADNÓTI
in 15th February 1991 at 16 PM

Directed by
Mr ÁKOS VÖRÖSVÁRY
It is open from 15th February 1991 — to 30th April 1991

GANCZAUGH MIKLÓS

A
VITKOVICS-HÁZ
szeretettel invitálja
az

Első Magyar LÁTVÁNYTÁR Alapítvány

bemutatkozó kiállítására

„négy festő" címmel

GANCZAUGH MIKLÓS **HORTOBÁGYI ENDRE**
ROMÁN GYÖRGY **SWIERKIEWICZ RÓBERT**

A kiállítást megnyitja:
RADNÓTI SÁNDOR
1991. február 15-én, 16 órakor

A kiállítást rendezte:
VÖRÖSVÁRY ÁKOS

Megtekinthető:
1991. április 30-ig, szombat, vasárnap kivételével naponta 10—16 óráig
VITKOVICS-HÁZ, Eger, Széchenyi u. 55.

GANCZAUGH MIKLÓS

91 5. 6
6. 23,24

Új Muvészet

Cornell University Library

PASSIÓ

Ganczaugh Miklós figurális korszaka • *Varga Zsuzsa*

Új Művr. 1993/4

„És reám tekintenek, akit általszegeztek"
(Zak. 12,10)

Az *Első Magyar Látványtár Alapítvány* — melynek Ganczaugh Miklós is tagja — első kiállítási katalógusában (*Négy festő.* Eger, Vitkovics-ház, 1991) sokat ígérő és szép reményeket keltő megfogalmazások ragadják meg az embert. Felcsillan a vonzó távlat, mintha a látás örömében valami új mélységet fedeztek volna fel programadó barátaink: nem csupán gyönyörködtetni akarnak, hanem „a szemen keresztül a szellem étvágyát" kívánják felkelteni. De vajon tudják-e, miképpen lehetséges ez, hiszen a jó szándék nem elég...

Jóllehet nem volna nehéz belekötni az alapító okirat szemelvényeinek néhány ellentmondásába, mégis, inkább szilárd pontjaira szeretnék építeni. Nagyszerűen hangzik például, hogy a Látványtár „az igazi és hamis szétválasztásának képességét" kívánná kialakítani az emberekben. Ez azonban nem csupán ízlés dolga, és pusztán a látáskultúra „csiszolgatásával" nem is fogja elérni senki.

A látáson, és főként a tisztánlátáson van a hangsúly, és itt ismét találok egy közös pontot a látványtárosokkal, amennyiben ők is fájdalmasan konstatálják a bajt: „a százfelől érkező látványkommersz" okozta hályogot. Az emberiség szembaja azonban, úgy tűnik, mélyebben gyökerező probléma, semhogy pillanatnyi körülményekre, épp most fennálló okokra vezethetnénk vissza; kétezer éve ugyanilyen időszerű volt. „A test világa a szem. Ha szemed ép, egész tested világos lesz. De ha szemed rossz, sötét lesz egész tested. Ha tehát a világosság benned sötétség, mekkora lesz maga a sötétség?" (Mt. 6,21—23) Nem a látással van tehát a baj, megvan annak a rendeltetése napvilágra jöttünktől Atyánk színe látásáig. Ha a hit hallás útján terjed, akkor — mondhatjuk — a szépség látás útján.

Az evangélium egyik történetében Jézus megkérdezte a vakon születettet: „Mit akarsz, hogy tegyek veled? — Mester — kérte a vak —, azt, hogy lássak". (Mt. 10,51) Az Istent kereső pogányok Jeruzsálemben azzal fordultak Fülöphöz: „Uram, látni szeretnénk Jézust!" (Jn. 12,21) A hitetlen Tamásnak viszont Jézus a szemére veti, hogy „Azért hiszel, mert látsz engem? Boldog, aki nem lát, és mégis hisz." (Jn. 20,29) A hegyi beszédben azt hallják: „Ha jobb szemed megbotránkoztat, vájd ki azt és vesd el magadtól. Inkább egy tagod vesszen oda, semhogy egész tested a gyehennára jusson." (Mt. 5,29) Isten látása, a tisztaszívűek boldogsága (Mt. 5,8) tehát nem feltétlen a testi szem épségén múlik. A tanítványok három évig testközelben látták az Istent: „aki engem lát, látja az Atyát is" (Jn. 14,9), mégis egyeseknek csak az emmauszi úton nyílt meg a szemük (Lk. 24,32), másoknak csak a kenyértöréskor (Lk. 24,32).

Ganczaugh Miklós: Szentháromság, 1990,
tus, toll, akvarell, papír, 20,5×14,5 cm

Vajon nem ilyen belső látás birtokában szól-e Ganczaugh Miklós, mikor hivatásos tompítóknak nevezi azokat, akik a látásinger túlfokozásával csak egyre nagyobb „lélekhiányba" sodorják az emberiséget? Igen, úgy tűnik, az evangéliumok szembeállítása rímel Ganczaugh

zatai keletkeztek a psziché belső dialógusaként vagy drámai jelenetekként.

Klinger életében gyakran túláradóan ünnepelt életműve halála után meglehetősen feledésbe merült, és csak a 19. század művészetének mélyreható újraértelmezése folytán került ismét felszínre. Egyre gyakrabban szenteltek neki kiállításokat és publikációkat. De soha eddig nem sikerült sokoldalú munkáját olyan teljességgel bemutatni, mint a Städel Kunstinstitut nagyszabású retrospektív tárlatán. Ez az áttekintés az 1990-ben a lipcsei Szépművészeti Múzeumba küldött Max Beckmann-kiállításért cserében jött létre. A Klinger-kiállítás koncepciója és válogatása a lipcsei múzeum munkája volt, melynek igen gazdag és értékes Klinger-kollekciója képezte a kiállítás törzsanyagát.

A csúcspontot *Ludwig van Beethoven*nek a lipcsei Gewandhausból áthozott monumentális szobra képviselte. Ezt a gipszmodellt most mutatták be első alkalommal. Ezenkívül betekintés nyílt az oeuvre keletkezésébe és metamorfózisába a grafikai lapoktól kezdve olyan monumentális festményekig, mint a *Krisztus keresztrefeszítése* vagy a *Krisztus az Olymposon*.

A Beethoven-emlékmű mellett, melyben a 19. század zsenikultusza csúcsosodik ki, bemutatták az *Új Salomét* és a *Kassandrát* is. A 400 kiállított művet tíz nagy tematikus szakaszra osztották. Kulcstémák és motívumok a szerelem és a halál, az élethalálharc és az álmok képei, valamint a vissza-visszatérő tenger, Klinger művészetének egyik leggazdagabb szimbolikájú eleme. Hasonlóképpen gyakoriak önarcképei és szimbolikus sorozatai vagy a művészi géniusz mitikus dicsőítése. Makacsul foglalkoztatja Klingert a „Krisztus-téma" is, s nem utolsósorban a múlt század második felének egyik alapproblémája, a rejtélyes nőiség.

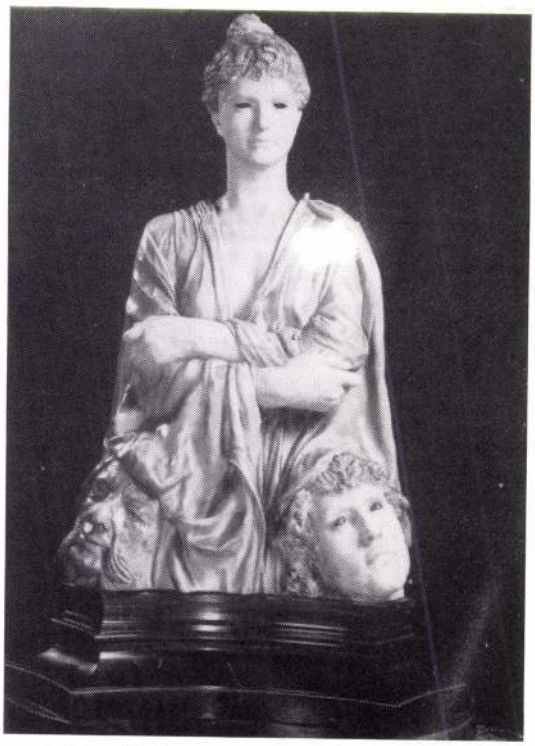

Max Klinger: Új Salome, 1893

Max Klinger: Első intermezzo az Ovidiusi áldozatok megmentéséből, Opus II, 1879

A tárlattal párhuzamosan a Städel grafikai gyűjteménye külön kiállításon mutatja be a *Fantáziák egy kesztyű megtalálásáról* című rajzciklust, mely egy személyes szerelemélményt változtat képzeletbeli álomélménnyé. Az 1878-as tollrajzokat és az 1881-es rézkarcváltozatot Klingernek a témával rokon munkái egészítik ki, valamint kortárs és korábbi alkotók művei, köztük a francia *Odilon Redon* rendkívül ritka litografált *Dans le Reve*-sorozata.

(Max Klinger 1857—1920. Szobrok, festmények, rajzok és grafika. Städelsches Kunstinstitut, Frankfurt am Main, 1992. február 12—június 7. Von der Heydt-Museum, Wuppertal, 1992. június 28—szeptember 6.

Max Klinger. Egy kesztyű. Álom és művészi valóság. A Städel grafikai gyűjteményének kiállítása, 1992. február 13—június 7. Kunsthalle, Hamburg, 1992. június 26.—augusztus 16.)

(Fordította Bakos Katalin)

Ganczaugh Miklós: Egy német sírkőről, Tata, 1985, tus, színes ceruza, 20,5×29 cm

gondolataira: „A test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége nem az Atyától való" (Jn. 2,15), hanem a megromlott természetből fakad, és a mulandó világra irányul, nem pedig a szellemi valóságra.

Mi azonban szellemi éhségtől és szomjúságtól űzve zarándokolunk itt e földön, hogy meglássuk az Istent. Legalább néhány vonását láthassuk felcsillanni, mint amilyen például az igazi művészet szépsége! Ott ólálkodunk és téblábolunk a művészek körül, lesve és szimatolva, vajon hogyan és mikor nyilatkozik meg végre — szívük és kezük odaszenteltsége révén — egyszer-egyszer az Isten.

Az Ószövetség embere még nem bírta elviselni az Isten látását, ezért az Isten emberré lett. Ő ugyanis nem bírta elviselni, hogy az ember ne ismerje meg Őt.

Amikor 1992 tavaszán, sok-sok év után újra találkoztam Ganczaugh Miklóssal, mindjárt sietve bekonferálta: figurális festő lettem. Talán úgy gondolta, hogy a nonfiguratív festészethez képest ez könnyen visszalépésnek tűnhet? Mindenesetre nem volt nehéz elfogadni azt a fölszabadult figurativitást, ami otthonában és műtermében mindenünnen körülvett. Magától értetődőnek láttam, hogy testet öltsön az a sok-sok eleven erő, ami ott feszült már, ott gomolygott a sokszor szinte túlfűtött, túlterhelt, amorf kompozíciókban. A megszemélyesítés által új medret és távlatot talált magának, és festészete az Ember drámájává vált.

Ganczaugh egész környezete meghitt személyességet tükröz. A régi bútorok és a viasszal kezelt parketta meleg fa-színétől kezdve minden tárgy humán hagyományokkal telített. Emlékek, régi porcelán, üveg; viharlámpa és talpas tükör, ágak, gyökerek, kavicsok és faragott sírkőtöredék; egy kis folklór, egy kis biedermeier, játék és házi sütemény. Mégsincs itt semmi nosztalgiahangulat. Egyszerűen azért, mert itt senkinek sem kell a múltból kölcsönöznie a személyességet, de menekülnie sem kell tőle. Különös az a szerves átmenet, ahogyan képei beilleszkednek ebbe a környezetbe. Látunk átrajzolt vagy befestett fotót, mely a passepartout-n folytatódva Ganczaugh-képpé növekszik; vagy a tárgyak térnek vissza a képeken, akár bedolgozva, akár megfestve, vagy épp egy régi keret formájában.

Amint Ganczaugh tárgyi környezetének sajátos nyomatékot kölcsönöznek a szakrális szimbólumok — beszédes bizonyítékaként a szent titok utáni nyomozásának —, úgy festményein is úgyszólván kizárólag az evangélium világát látjuk viszont. Nem valamiféle narratív kényszer hajtja őt a szentírási történetek felhasználására. Nem, a tematikai skála meglehetősen szűk. Mondhatnánk, inkább valami nagyon is megrendítő együgyűségről, lényegre törésről van szó, mint aki valóban egyetlen kulcsot talált a mindenség, a lét titkának felnyitásához. Ha a figuralitás felől közelítek, úgy nevezhetnénk ezt a kulcsot: *Íme az Ember — Ecce Homo.* Ha

Ganczaugh Miklós: Passió, VI. stáció, 1990,
tus, papír, 70×48 cm

az epikus közlendő szempontjából próbálom megnevezni, akkor *passió*nak hívják. Ha az elképesztő erejű és eredetiségű kifejezés forrását keresem, egyetlen élmény lehet csak elégséges magyarázat: *meg vagyok váltva!* Ha az élet és természet, a szerves összefüggések szálát követem, a halálon át való *megújulás* és a *föltámadás* misztériumára bukkanok: „Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?" (1Kor. 15,55).

Ganczaugh festészete — legalábbis a 80-as évektől kezdve — feltartóztathatatlan sodrást mutat a *Passió-sorozat* elkészítése felé. Fokozatosan jelennek meg az egészen különböző forrásból fakadó vallási témák. Bulgáriai úti élményeiből született a *Rila megsejtése* (1979), amit meglepő módon önarcképnek is nevez. Hogy értsük ezt? A kolostor az Istennek szenteltek közössége. Talán a létnek ezt a minőségét érezte meg magában is? Tatai tartózkodása nyomán az ottani német népesség katolikus hagyományainak folklorisztikus emlékei fellelhetők a lakásban is. Egyik *Feszület*én a kereszt a passió eszközeivel jelenik meg, háttérben a Tatai-tó jegenyékkel. 1985—86 táján ismét egy tatai korpuszos sírkőtöredéket dolgozott fel a népművészet színességével, ornamentális volutákkal és Dávid-csillaggal.

Jóval a *Passió-sorozat* előtt, 1981-ben, még a nonfiguratív korszakban készült *A fekete legyőzése.* Láthatóan a színről van itt szó, de átvitt értelemben a szellemi sötétség legyőzésére is gondolhatunk. Ugyancsak megelőzte a passió-képeket a *Koponya ajánlással,* mely a barokk vanitas-képeket idézi fel bennünk. 1990-ben készült, és az egri kiállításon ez vezette be a stációsorozatot. A koponyát dekoratív írásszalag keretezi, *Kempis Tamás* híres *Krisztus követésé*ből: „Földi pályádnak hamar végére érsz, gondold meg hányadán állsz. Ma él az ember, holnapra elenyészik. S mihelyt nem látják, egykettőre elfelejtik..."

Ki tudná megmondani, mi érinti őt jobban az üdvtörténeti eseményekből? A szenvedés realitása, vagy az igazság időleges bukásának drámája? Vagy inkább a szent és profán tragikus, ugyanakkor magasztos egymásbahatása? De lehet, hogy a feltámadás „botránya", a keresztény hit sarkköve a legsokkolóbb számára.

Érdemes lenne összegyűjteni, hány feszületet találunk szoros környezetében, és hány feszület-képet festett már ő maga. Döbbenetesen újszerű interpretációi láttán felmerül a kérdés: miféle szemlélődő élet zajlik e művész bensejében, hogy ennyiféle realitás tör elő belőle e kétezer éves — joggal vélhetnénk, hogy agyonhasznált — „motívum" kapcsán?

Az egyik legnagyobb keresztábrázolás — jól megbarnult csomagolópapíron — érdekes visszhangja *II. János Pál pápa főpásztori keresztjé*nek, melynek fotója látható is a műteremben. Bár kétségtelen az összefüggés, mégis, semmi sem hasonlít rá. Ganczaugh ecsettel és tussal „ábdált" feszületén olyan hátborzongatóan leng az élettelen test, mint ahogy *Villon* akasztottjai himbálódznak kísértetiesen az éjszakai szélben. Pedig annyira elnagyolt, és éppen nem érzékletes ábrázolásról van szó! A végtagok csupasz csontokra hasonlítanak, vagy esztergált, forgós faelemekre. A kézfejekből sugárzó sápadt rózsaszín vér és Mária öltözékének besárgítása alkotja a mű egész színvilágát. Egy másik, barna nyersfa keretben lévő képen — sarkokon rajzszögmotívummal — folytatódnak előző asszociációink: itt már *bitófa* a kereszt. A korpusz élettelenségét fokozza alumíniumszürke színe, és még inkább szerkentyűszerű, művileg összetákolt jellege.

A sokféle feldolgozáson jól megfigyelhetjük, miként ágazik szerte Ganczaugh feszületértelmezése. Az élettelen test tárggyá minősülése csak az egyik stádium. A *Passió-sorozat II. és VI. stáció*ján (utóbbi a *Veronika kendője*) kis kézi eszközzé, szerszámmá silányul, megmutatva ezzel Jézus kiszolgáltatottságának újabb dimenzióit: felhasználhatjuk, manipulálhatjuk, sőt játékszernek is tekinthetjük.

Másutt, főként az elesés jelenetein, nagyon is érezzük a kereszt súlyát. A *III. stáció* képén egyetlen vaskos rönköt látunk, mely csaknem összenyomja a kis, tö-

rékeny alakot. Ugyancsak rönkszerű a kereszt szára az *Anyjával való találkozás* jelenetében; a hatalmas kezek is alig tudják átkulcsolni. Nehéz gerendának látjuk *Cirenei Simon* vállán is.

Ismét újabb tartalmak kerülnek felszínre az olyan megoldásokkal, ahol a kereszt *élőfa*-mivoltát ábrázolja. Ennek egyik változata, amikor a deszkaszerű keresztszáron erőteljesen megrajzolt az erezet (*VII. stáció*). Mintha szándékos kétértelműséggel indákat és kacsokat képezne: „Én vagyok az igazi szőlőtő" (Jn. 15,1). Az élőfa-motívum jelentésébe belejátszanak a misztikus szőlőprés-ábrázolások is. Bizarr módon organikussá válik az említett erezetes deszka amiatt is, hogy az a „kiharapott" oldalú Krisztus testéből nő ki, mint a Jessze veszszeje-ábrázolásoknál. Felkarjának kontúrja a kereszté is, az izomzat egyúttal a fa erezete is.

Már itt is madárlábszerű, hosszú, hegyes karmokban végződő kezek jelennek meg. Láthatóan a csúfolódó, ürítő figurához tartoznak, aki Jézus vállán állva „nő a fejére", a szemérmetlenül elszabadult arcátlanság és a megalázottság drámai erejű ellentéteként.

A *X. stáció*-képen megrendítően együttérző „szereplőként" látjuk viszont az élőfát. Lombosodó ágai kezekként próbálják betakarni a szégyenében a keresztfába szinte belesimuló, sebzett testű Krisztust, akit épp megfosztanak ruháitól. A kizöldült keresztfa, mint az élet fája, a továbbiakban is vissza-visszatér Ganczaughnál; több önálló képben keresi még ma is a gondolat megfelelő formáit.

Itt kell még megemlíteni *a kígyóban folytatódó keresztet* invencióját, mely egy 1991-es, nagyszabású, rajzban és színben igen telített, önálló stáció-képen jelenik meg. A téma Jézus harmadik elesése. A földön fekvő sárga kereszten térdre esve látjuk Krisztust, akire nézve felsziszeg a halált hozó kígyó. Kielemezhetetlenül finoman fonódik itt össze a keresztfa és a paradicsomi tiltott fa, amelyen először jelent meg kígyó képében a kísértő.

Nehéz megragadni, hogy miben is rejlik Ganczaugh e korszakának eredetisége, invenciógazdagsága és ereje. A közismert témák szokatlan megjelenítése és a képfelület szinte zsúfolt telítettsége eleve mellbevágó. A kép gyakran „túlcsordul" a papír szélén, áttöri korlátait, és kiterjed a keretre vagy a passepartout-ra. Elszoktunk az ilyen nagy töltésű, belülről feltörő kifejezéstől. Ganczaugh ugyanakkor nem él semmiféle felszíni expresszivitással, mint a heves színek vagy a szenvedélyes eszközkezelés. Sőt minden igazi profizmus is hiányzik belőle; nem „zavar be" a mesterségbeli tudás fölénye, mely az öncélú esztétizálás zsákutcájába vihetné. Mindig csak annyival rendelkezik, amennyire feltétlen szüksége van. Szemünk láttára zajlik a küzdelem a formákért; a kifejezés szándéka hívja elő, mégpedig nyílt színen, a megoldásokat. Talán ezért nem vész el semmi a belső víziók erejéből; nincsenek bonyolult áttételek, melyek

Ganczaugh Miklós: Passió, IX. stáció, 1990,
tus, papír, 70×48 cm

konszolidálhatnák a drámai események erejét. Eszközeiben is rátalált az evangéliumi egyszerűségre: nincs többje, mint egy kisiskolásnak: ceruza, vízfesték, tus pálcával, néhány színes kréta, karton, írólap és csomagolópapír. Nem, a testi szem nincs itt elkényeztetve!

Amint a nyelvi közlés is megkívánja, hogy az új információt a már ismertek közegébe ágyazzuk, úgy Ganczaugh képein is számos, már valamilyen módon ismert dolgot fedezhetünk fel, melyek azonban a sajátos kontextus révén meglepően új tartalmakkal telítődnek. A már említett *X. stáció*-képen pl. a kihajtó fa antropomorf megjelenítése nemcsak bibliai tartalmakat mozgósít bennünk, hanem a *mitológia metamorfózisait* is felidézi. Ahogyan pedig a faág-kezek betakarják a mindjárt pőrén maradó testet, arról pedig *Szent Ágnes szűz legendája* jut eszünkbe, akinek hirtelen megnövő haja fedte be testét. A képen a Krisztus ruháját képező nagy drapériát úgy húzzák le testéről, mintha a bőrét nyúznák, mint *Szent Bertalan vértanúságá*nál. Az egyik 1992-es *Feltámadás* is jellegzetes példa arra, hogyan tud Ganczaugh egy formai megoldással egészen új képzetet adni a közismert témának: Jézus úgy kel életre, mint egy *gubóból, bábból kikelő pillangó.*

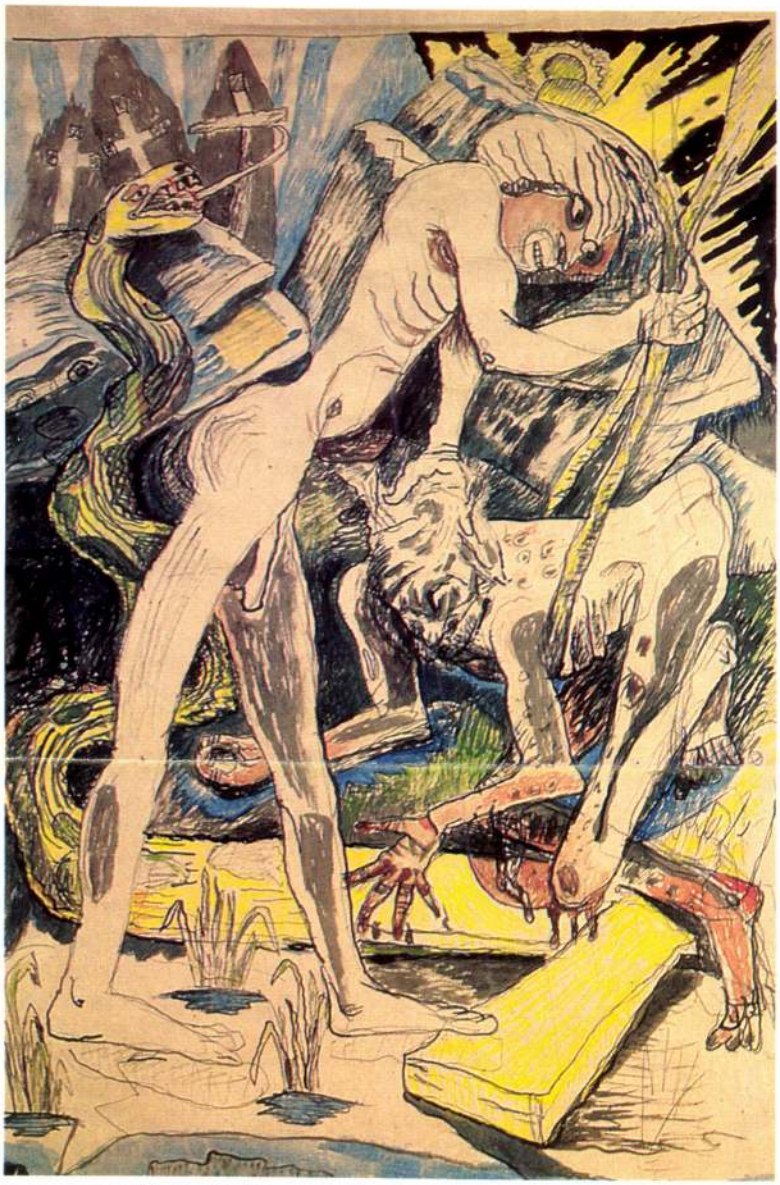

Ganczaugh Miklós: Passió, IX. stáció, 1990, tus, akvarell, papír, 70×48 cm (Fotók Tahin Gyula)

Ismét mitológiai reminiszcenciákat ébreszt a régi stációkeretben lévő, meszes fehér alapú olajfestmény Jézus harmadik eleséséről. A hátrazuhanó Krisztus úgy néz farkasszemet a saját tükörképeként rámeredő halál-csontvázzal, mint *Narcissus*. A halál csuklójánál ragadja meg őt, úgy igyekszik lerántani önmagába. Másutt *Picasso Guernicá*jának egy-egy arca rémlik föl (pl. a *II.* lapon a stáció-sorozatból), a *VII. stáció* már említett ürítő figurájáról pedig *Bosch*-képek jutnak eszünkbe.

Kitapinthatóak azonban Ganczaugh hazai hagyományai is. Az orthodox ikonok élménye hol *Vajda Lajos*, hol *Ámos Imre* stílusjegyeit idézi; de bizonyára *Kondor Béla* is felszabadítólag hatott művészetére. Képeinek van egy vonulata, mely sem nem absztrakt, sem nem epikusan figuratív; amőbaszerű formák, felnagyított sejtek, melyeknek arcuk van. Képzeletünket egy fantasztikus mikro- vagy makrovilágba viszik; némelyikük *Mokry-Mészáros Dezső* bizonyos képeivel rokon. Íme, milyen sokféle elemből tevődik össze az a releváns szövet, mely oly utánozhatatlan módon csillantja fel az új értékeket.

Jellemző Ganczaugh Miklós műveire, hogy rajtuk mindig valamely kinyilatkoztatott igazság világít bele az emberi élet helyzeteibe. Nem a Biblia felhasználásáról van itt szó, hanem fordítva: olyan átéléseket oszt meg velünk a művész, amelyekben valamiképpen mindig „az örök élet Igéi" bizonyultak a megoldásnak. Ganczaugh figuralitása az identitás- és egységélmény, a harmónia és rend, valamint az összefüggésekre való rátalálás jele igazságkeresésének útján.

Hogyan értékeljük ezt a művészetet? Egyáltalán, lehet-e pusztán a *kvalitásban* megragadni az olyan alkotások jelentőségét, melyeknek a küllemüknél sokkal elsőbbrendű erejű a szellemi töltésük? És végül is kinek a dicsősége, hogy a festő — a felemelt kereszt vonzásában — megtalálta azt a világosságot, amelyben — mint írta — „feldereng az összefüggések gyermekarca"? Nem maradhat művészeten kívüli minőség az, ami képes átlényegíteni a műveket. Egy időben divat volt a „vizuális kultúrá"-ra hivatkozni. Mostanra mintha komolyra fordult volna a dolog. Ganczaugh Miklós — a Látványtár-társulás tagjaként is — jelentős mértékhez hozzájárul a szellemi módon, a lelki szemekkel, az Isten szemével való látás felfedezéséhez és elsajátításához.

GANCZAUGH Miklós

Passió VII., 1990, vegyes technika, 70x50 -91.6.22

Új Művészet

NÉPSZAVA
2000 jan 22

Esendőség és intelem

Ganczaugh Miklós képei

Keresztelő János feje a tálon nem hazudik. Az embert meg lehet ölni. Belökni iszonyatokba – sajnos ezt is megengedi a megnevezhetetlen. Nem könnyű nézni az áldozatok szemét. Hacsak nem hidegíti szívét a fürkésző. Legyél erős, súgja egy hang, legyél te magad, hiszen honnan várhatsz segítséget? Ez a levágott fej ikonná válva mintha hozzátenné: „inkább ne legyen istened, semmint hamis istened legyen".

Nem könnyű a sugallatok között a jó utat megtalálni. Annyifelé lehet elindulni, hol vannak a jelek? Mennyi mindent hordozunk magunkba, tudat vagy lélek mélyén ősi kultúrák elfeledett törmelékeit. Olykor mintha emlékeznénk valamire, amiről pontosan nem is tudjuk, hogy olvastuk-e valami régi könyvben, vagy álmodtuk azt, esetleg a kettő mezsgyéjéről mutatta magát játékosan, megfejthetetlenül... Aztán – *„Van egy istenség, aki céljaink / Formálja végre, bármiképp nagyoltuk", Hamlettel* szólva, s a véletlen által egyszer csak a döntő pillanatban meglátjuk, ami életre kelti addig szunnyadó belső látásunk.

Ganczaugh Miklósnak e hely az esztergomi bazilika volt. Templom és múzeum egyszerre. Ahová gyerekként eljutott, mint kiránduló, s közben átélte a hazatérés spirituális megrendülését. *„Vissza kellett oda mennem és szerencsémre, édesapám barátja révén napokig nézhettem a keresztény múzeum fantasztikus képeit, műtárgyait." Kolozsváry Tamás, M. S.* mester munkái után sorra „nyitott be" a különböző ko-

rok festői világába, áhítatos örömmel csodálta a XII. századtól a barokkig bezárólag a nagy korszakok műveit. *„A barokkot egyébként csak sokára szeretem meg"* – jelzi, hogy nem automatikusan fogadta el a különböző stílusokat.

A piaristákhoz járó gimnazista eleinte csak úgy magának rajzolt. Ifjúkori nyugtalanságait versekben is próbálta megfogalmazni. Azután úgy nézett ki, hogy „rendes" pályát választ magának s mezőgazdasági főiskolán folytatja tanulmányait. De – nem a szereplés, a megmutatkozás, hanem a szellemi megismerés vágya – azután arra tereli, hogy mégis más út felé induljon. Ismét egy „véletlen", egy érdekes találkozás ad nyomatékot a kereséshez: *Lesznai Anna*, a kitűnő művész jár családjánál, s biztatja rajzait látván.

Nem elég a tehetség! Tanulni kell hozzá! – szól a jó tanácsa és ő megfogadja. Jönnek a stúdiumok, fej- és alakrajzolás, anatómia- és perspektívatanulmányok. Különböző munkákat vállal – ez már az élet iskolája is! S a legjobb: *„Sárospatakon bekéredzkedtem a farestaurátorokhoz"*. Egész sorsára kihat szülei támogató türelme, akik akkor is segítik, amikor teljesen bizonytalannak látszik a művésszé válása. *„Rengeteg kínlódással kerestem magamat* – mondja –, *míg megtaláltam a magam útját." Derkovits, Egry József, Ferenczy Károly, Tóth Menyhért* hat rá, de nem külső jeleivel, hanem belső tartásával. *„Szeretem a pályázatokat, a tematikus kiállításokat, de saját magamnak adott feladatokkal is foglalkozom."* Párhuzamosan több képen is dolgozik, olykor egy-egy témát hosszabb ideig érlel. Az Új Testamentum-i szenvedéstörténetet tizennégy lapon rajzolta meg: *„egyre tovább tartott, nem tudtam abbahagyni"*. Az elmélyülés hosszú szakaszai közben van, hogy órák csendje alatt egy vonalat húz csupán. *(„De az érvényes legyen!")* Ijesztő lehet, ha túl könnyen megy a munka – *„csak nem felszínes rutin vezet?!"* –, ilyenkor *Pilinszky* is eszébe jut, le kell mondani a hiúságról, nem szabad arra gondolni, hogy fog-e tetszeni. Esendőség és intelem felelget egymásnak képein, megszólítva a néző csöndjeit. És a válaszok előtt a kérdések rajzolása áthatja a szándékon túli létezés reményeit.

Szerényi Gábor

kórház

az oktató kórház helyén a
ikai Tömb jöjjön létre.
ldás fel sem vetődött, mi-
ás épület, ahol ez megvaló-
. Az alapelv az volt, hogy
inikák költözzenek, miu-
elme egyik tömbből a má-
inni intézetet.
m esett, hogy azokból a kli-
elyekből kettő vagy három
ket megszüntessék. Holott

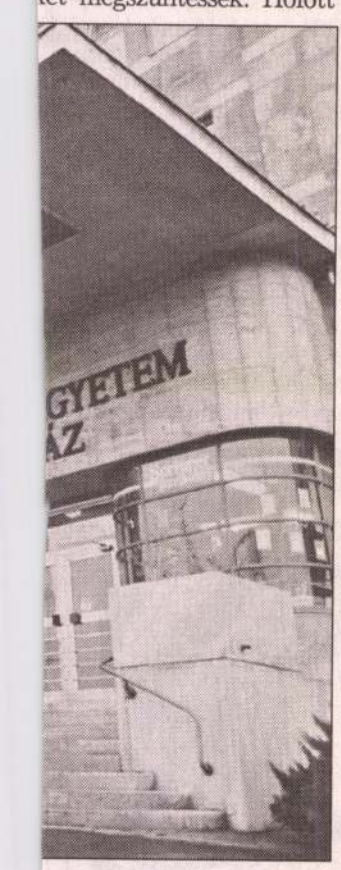

évek derekán felvetették,
szemészeti klinika olvad-
ikba. Hasonló meggondo-
ne érni három helyett két
s. Romics professzor vála-
lt, hogy a belgyógyászatot
a legmagasabb óraszám-
az egyetemen. S különben
ben kevesebb medikus
Pesten, ott mégis három
an. Egyébként – hangzott
a mérhető magyar tudomá-
um 40 százalékát az orvos-
dja. Ehhez pedig legna-
ékben a SOTE járul hozzá.
épp, ha az egyetemi tanács
e patinás klinikákat, akkor
nd tudományos iskolákat
mi hosszú távon károsítaná
egészségügyet. A dilemmát
az jelentette, hogy „több
lszigetelve, mint amennyi a
beférne".
alakult, hogy mégsem köl-
egyetemi intézmény a Kút-
, mint ahány eredetileg
volna. Az Ortopédiai Kli-
s a helyén maradt. Feltehe-

tően azért – mint azt *Prof. dr. Szendrői Miklós* igazgató akkoriban nyilatkozta –, mert nem sokkal az egyetemi tanács döntése előtt korszerűsítették 45 millió forintos ráfordítással műtőtraktusukat, s az új helyen több százmilliót igényelt volna a hasonló feltételek megteremtése. Ugyanakkor elengedhetetlen lett volna olyan környezet kialakítása, hogy a kerekes székkel közlekedő betegek az épület egészében akadálytalanul közlekedhessenek.

Úgy tűnt, a Kútvölgyi nem kerül egyhamar a lapok címoldalára. Tartott ez egészen az elmúlt év végéig, mikor is az egyik napilapban azt olvashattuk, hogy a Miniszterelnöki Hivatal döntése alapján *„a magas rangú állami vezetők kórházi, illetve járóbeteg-ellátását a SOTE Kútvölgyi Klinikai Tömbje biztosítja öt éven keresztül"*. A lap szerint a VIP-tendert a négy pályázó közül nehéz volt eldönteni. *„A végeredményt a szakmai szempontokon kívül a biztonsági feltételek is indokolták."* Ami azért érdekes, mert a riválisok a BM-, a MÁV- és a Honvéd Kórház voltak.

A kiemelt fekvőbeteg- és ambuláns ellátásra 250-300 fő jogosult, az államigazgatásban a helyettes államtitkári szintig, valamint néhány kiemelt intézmény – például a Legfelsőbb Bíróság, Legfőbb Ügyészség – vezetője és helyettese. *Dr. Karádi István,* a SOTE Kútvölgyi Klinikai Tömb vezetője – a kinevezése előtt III. Számú Belgyógyászati Klinikán Romics professzor beosztott osztályvezető főorvosa volt – az exkluzív tudósításban elmondta, hogy az intézmény eddig is aktívan részt vett a magas rangú állami vezetők egészségügyi ellátásában. Ezért az intézménynek nem ismeretlen a feladat. A szerződésben foglaltak teljesítéséhez már csak kisebb átalakítások szükségesek, amelyhez az idei költségvetés elkülönített egy meghatározott összeget.

A VIP-személyeket minden ellátási formában megilleti a soronkívüliség a jól szeparált osztályon, de luxus nem jár nekik – fogalmazott Karádi doktor, majd hozzátette: – olyan körülményeket teremtenek számukra, hogy dolgozni is tudjanak. Ehhez egy kisebb, egyágyas, fürdőszobás lakosztályt biztosítanak tárgyalószobával és több telefonvonallal. A vezetők biztonságát őrző személyzet elhelyezésére külön helyiségek állnak rendelkezésre.

További fejlemény: még az idén a SOTE-ba integrálódik a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem és a Sportkórház, így ezek az intézmények is részt vehetnek majd az elitellátásban. De hogy ezzel véget ér-e az egykori OTBA-kórház átszervezése, azt senki nem tudná megmondani. Hasonlóképp azt sem, hogy a Miniszterelnöki Hivatal – magára vállalva az Oktatási és az Egészségügyi Minisztérium illetékességét – két és fél évvel a soron következő országgyűlési választások előtt miért döntött úgy, hogy a pártkórházból VIP-kórházzá előlépett intézmény öt éven keresztül lássa el a magas rangú állami vezetőket.

Kertész Péter

. Ashanti Ghána
, ám a termőföl-
ságok birtokol-
nális – bár húsz
évő – bányatár-
az Asantehene
ennyiben a brit
differencia az,
manapság már
ashanti király
uineai-öböl ho-
közötti trópusi
eve. Az első fel-
ól származnak.
seket hadvezé-
„az égből" egy
yant.
rádójának vél-
gszerzésére. Az
ig visszavertek
X. századig nem
0-ban az akkori
zott Kumasiba,
etelte a törzsfő-
zéket", mert ő
zék a törzsi ha-
enki nem „ült",
fogtak. A kor-
árba. Nagy-Bri-
serege bevetésé-
at. A birodalom
shanti hadvezér

aranybányákról,
mlékeztető öltö-
nind Ashantiból
k azokat a soká-
yek mindegyike
icsiny szobrocs-
nűvesek mérték-
tán abban a na-
kszereket készí-
és mennyi a réz,
gényebb ashanti
nek ne lennének
emzedékre örök-

lődnek, csak nagy ünnepeken kerülnek elő rejtekükből. Azt, hogy melyik hány karátos aranyból készült, nem tudja senki.

Ashanti aranya mindmáig a nyugat-afrikai politika főszereplője. Gondot okoz *Jerry Rawlings* egykori repülőtisztnek is, aki a hetvenes évek végén sorozatos katonai puccsok révén megszerezte a hatalmat Ghánában, majd oly sikeresnek bizonyult, hogy a demokrácia beköszönte után köztársasági elnöknek választották, és erről majd csak jövőre köszön le. Kanadai apa és afrikai anya gyermeke: soha nem volt egyik törzs elkötelezettje sem. Amikor fél évvel ezelőtt az akkor megürült Ashanti trónra új királyt választottak, Rawlingsnak volt a posztra jelöltje. Ám a törzsfők mást választottak. Az ő jelöltjüket az Ashanti Goldfields vezére, egy bizonyos *Sam Jonah* is támogatta. Az ashanti főváros, Kumasi és a köztársaság fővárosa, Accra között soha nem volt harmonikus a viszony – most sem az. Az aranybánya igazgatósága következetesen visszautasította Rawlings kéréseit, valahányszor anyagi támogatást szeretett volna kapni tőlük politikai céljai megvalósítására. De miután az Ashanti Goldfields „aranyrészvénye" felett a ghánai állam rendelkezik, a kormánynak vétójoga van minden érdemi döntésben. Amikor legutóbb az arany világpiaci ára drámaian esett, az Ashanti Goldfields kétezer bányászt bocsátott el, Rawlings viszont utcára tette bányaügyi miniszterét, aki a leépítést nem tudta megakadályozni. Egy szaúdi herceg, *al-Waleed bin Tatal bin Abdulaziz al-Saud* ekkor ajánlatot tett arra, hogy előre megvásárolja Obuasi aranytermelésének egyharmadát garantált áron és kihúzza a csávából az ashanti bányát. A szaúdi ellenzők, mikor az aranyárak emelkedni kezdtek, és már unciája 325 dollárra rúgott, elhallgattak.

Hogy mennyire nőtt volna a továbbiakban az arany ára, nem tudni, mert a hollandok, a britek és a svájciak sok száz tonna aranyat dobtak a piacra és így az egy uncia 276 dollárra esett vissza. Az, hogy Ashanti hány „unciát" nyom a politika mérlegén, sok tekintetben ettől függ. Sam Jonah bányaigazgatóról az a hír járja, hogy amikor jövőre köztársaságielnök-választás lesz, amelyen a már kétszer megválasztott Rawlings többé nem indulhat, versenybe száll. Jó esélyei vannak. Vezetése alatt Obuasi az aranybányászat nemzetközi súlyú központja lett és ezért Ghánában meglehetősen népszerű.

Van még, ami mellette szól. Aranyat érő támogatója az ashanti király.

Kalmár György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR HÍREK
1968 JAN 13

1021

A Tolna megyei Építőipari Vállalat nagy mennyiségben készít dísztárgyakat és ipari kerámiát. A képen Horváth Emese és Ganda István kerámikusok kollekcióikkal

ván, az egykori
évet töltött Ka
végleg hazatér
atott egyik igé
m jóképességű

Dr. A jogot végz
agyar öttusaválo
oktorrá avatták a budapesti Eötvös Lóránd
temen.

s Európa-bajnok súlylökő Varju Vilmos néhány
tt meghívást kapott a téli amerikai fedett-
yekre. A többhetes verseny bizonyos mér-
a helyesen legfontosabbnak ítélt olimpiai
t. Így a meghívás elfogadásáról még nem dön-

. . Budapesten járt s régi rekordjai megdöntőjével,
l (jobbról) is találkozott Emil Zatopek, a háború
iváló atlétája, a távfutás egyik kimagasló egyénisége

Almássy Zsuzsi, a fiatal műkor-
csolyázó bajnoknő a múlt évi
Európa-bajnokság bronzérmese a
téli nagy versenyekre, köztük a
Téli Olimpiára, Grenoble-ba készül

Ganczaugh Miklós kiállítása. ?

ism. Kovács Albert. = Kritika, 88, 12.

42.-43.

eblatt – az akkori szokások-
ül adja, hogy a Tigris szálló-

a-istálló-kocsiszín-lakórész
erve

ezett tervlapot,[51] melyek kö-
ín-lakórész együtteshez ké-
n álló kerti építmény terve.
k ez az utóbbi van, éspedig
n. A szignált terv és a nem
émájuk, rajzmodoruk, vala-
ín tételezhetjük föl a legna-
l írt számok (közülük legna-
ől származnak. Hogy ilyen
összetartozásukat. Az, hogy
megerősíti a szokatlan tény,

GANCZBERGER
kőmüvesmester Miskolcon

felváltotta Cassanot a városi szinház épitésében 1847-ben

ifj. Horváth Béla-Marjalaki Kiss L.-Valentiny K.: Miskolc, 1962. 264. l.

mdk

Ganczberger Kőnnvesmester

lett megbízva Cassano lelyett folytatni
a fervezési munka befejezését és a kivitelt is.
Cassano ezt sértésnek vette és panasszal for-
dult Miskolc főbírájához. C. 1851-ben elment.

ifj Horváth Béla Miskolc
1962. Bpest 264. l 31. jegyzet

A GAZDAGRÉTI GALÉRIA szeretettel meghívja Önt

GANCZER SÁNDOR

független filmes (KVB)

Régi képek
c. kiállításának megnyitójára

1994. március 3. (csütörtök) 18 óra

megnyitja:

Fazekas Bence
rendező operatőr

Kotnyek István
festőművész

megtekinthető:
1994. március 3-31-ig
naponta 12-20 óráig
(vasárnap zárva)

cím:
Budapest, Törökugrató u. 9.
tel: 1735-253

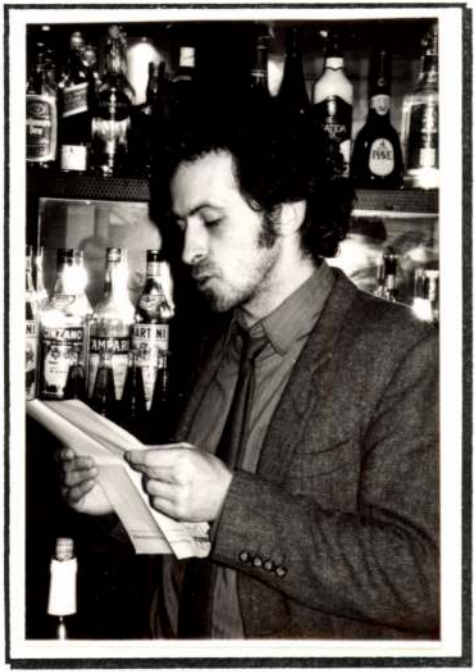

ADAMUS GANCZL, tetőfedő

A régi fertődi kastély 1732-ben javitásra szorult. Főle fedésmeserével kezdődött. E munkákat a nemrégen Süttőre betelepedett kézmüvesek végezték. Tetőfedőmesterek ill. segédek: Urbanus Sedl; Adamus Ganczl; Joannes Frievirt; Mathias Holtzer; Andreas Kögl. 134.old.

KATONA IMRE: A fertődi kastélyrendszer kialakulasa 130.old

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat, XXX. 2.sz. Sopron, 1976

GANCZPERGER Antal építőmester

Házad ékessége : Görögkatolikus templomok, ikonok, ikonosztázok Magyarországon.Bev. Bacsóka Pál. Bp.: Nyirgyháza : Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 1991

83. Hamvyd. 1827-1830

PAPUCS
IPO

Budapesti Őszi Fesztivál / Detour Brigade

GANZ-MÁVAG TOUR

BUDAPEST 85
11. 10. 05
AL-I/537
MAGYARORSZ...
≈050
FORINT

2005. október 15. szombat, d.e. 10 óra

útvonal: Ganz Kolónia – Golgota Közösségi Ház – Ganz gyártelep
vendég: Maurer Dóra képzőművész
kurátor: Zólyom Franciska

találkozó: a Kolónia belső udvarán a torony alatt,
VIII. kerület, Vajda Péter utca 4-6.
Figyeld a piros ernyőt!

A GANZ-MÁVAG TOUR-ról készülő dokumentációs kiállítás
október 20-30-ig megtekinthető a Vármegye Galériában.
Megnyitó: 2005. október 20. csütörtök, 18 óra

Budapesti » Őszi » Fesztivál

Vármegye Galéria
1052 Budapest, Vármegye u. 11
www.varmegyegaleria.hu

DE TOUR BRIGADE www.detourbrigade.hu

MTA MKI
HORNYIK SÁNDOR
BP. 1 1250
Pf. 27.

GÀNDERT, GEORG - GANNAI JÀNOS

Gàndert Georg
Gandivert József
Gandl László
Gándy Gyula
Gandeval
Ganekmann, Friedrich
Gandekmann, Jacob
Gang Károly
Gangel Josef
Ganglelin Mihály
Gangl Mihály
Gängler Sebestyén
Gannai János

and cultural contexts, and to create an interactive visual model of human social and political agency.

Ironically, the emphasis of performance on subjectivity and intersubjectivity coincided with the deconstruction of biography as an art-historical method and of originality as the basis of art. Performance challenges and undermines the displacement of the artist by poststructuralist theory, calling attention to the artists who perform creative acts, their imaginative processes and existential conditions, and their relation to public events and sociopolitical conditions. Performance thus reforms the very terms of aesthetic encounter, illuminating the foundational relationships among presentation, representation, and reception in the formation of artistic meaning. In these ways, performance affirms the inextricable interrelationship between private, biographical experiences and public, social practices in the production of art. It raises the ethical and political stakes of aesthetic engagement by positioning artists as a cultural force in and for social change.

Calling into question the canons of Western art history, performance by artists has also made critical contributions to the philosophical and political understanding of the function and efficacy of art. First, artists deployed their bodies as the primary means of signification for communicating visual concepts, challenging aesthetic protocols as to what might constitute the proper objects and subjects of visual art. This affronted deeply naturalized assumptions concerning the aesthetics of disinterest and the autonomy of art, and confounded any limited view that resolutely separates art from nature. Second, artists utilized their bodies in performance to engage more directly in cultural discourse, frequently disputing—in highly contentious forms and contexts—social and political conventions defining the proprieties, boundaries, limitations, and abilities traditionally ascribed to gender, sexuality, and race. Such performances had a demonstrable and immediate impact on the state and its laws and social practices, as well as on religious discourse and cultural relations in real time. Third, the metaphoric and metonymic signifying conditions of performance made visibly concrete the previously mysterious and hidden act of making. By representing the act of making as an enactment, performance established a dynamic and dialectical relation among the artist, the institutional context of culture and [illegible] and the politics and authority of religion and the state. Performance ex-

GEORG GÁNDERT, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: KÖNIGL: PRIVILEGIRT Bürge lichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 237.- Herr Georg Gándert
Felvétel ideje: 1805. ~~ix~~.16. Sept.
Hová vették fel: Földvár. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János ?úz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Plasztika.

"Sulydobó" Gandiner József szobra.

Béke és Szabadság.1952.13.sz.márc.30.11.

Gandiner József szobrász.

Béke és Szabadság. 1952. 13. sz. márc. 30. 111.

GANDL László festő (Kálnó, 1919 – 1990)

Limes 1999/2. 86.

t és négy oszlopot alkotnak a versben. Ezt
nak elrendezése is.[63] Az óráknak és a
motívum felel meg[64]. A darabot, bizonyos
ú kamaraegyüttes szólaltathatja meg. A kód
erre Jeney többször is utalt, hiszen e
szöveg mind a hallgató, mind a partitúrát
étel ez alól a művet megszólaltató előadó
a végeredmény, a mű a szerzői önkontroll
sa így szuverén alkotói hozzájárulás. Ha a
meg a szerző önmaga által felállított
Jeney is többször mondta, a végső ítéletet
hogy zenei anyagok keletkezzenek, olyan
ggetlenek, a szerzői beavatkozás az ezen az
maga is zenei anyaggá válik egy későbbi
nyt pótól a szerző, korábbi századaiban
gyak", eszközök, formák, kifejezési módok
többször a hagyományból, a kultúrából
ságok szép lassan elfogytak... Ha a hangok
konvenció, de e konvenció keretein belül
r a konvenciót fel kell adni, és helyébe egy
m a puszta véletlenre bízza magát, hanem
dolgokhoz kötődik.
z... esetében, információvesztéssel is járhat.
gy a darab önéletrajzi vonatkozásokat is
nem egy statisztikai évkönyvből nem egy

Gandl László

A háború utáni években Gyurkovits Ferenc, Losoncon meghonosodva festőiskolát szervez. „Stafétájának" folytatói: Gandl László, Szabó Gyula, Fischer Ernő, Christ Vilmos.

Sz. Haltenberger Kinga: Gyurkovits Ferenc (1876–1968).
Irodalmi Szemle, 1976. 6. 518. old.

Gandl László

- Gyurkovits Ferenc losonci festőiskoláját látogatja.
- Említve Balló Ede, Szabó Gyula, Ficher Ernő, Chriszt Vilmos, Reiner István, Gandl László, Flaché Gyula, Skutezky Dóme, Angyál Géza, Gerő Gusztáv, Csek Lajos.

Sz. Haltenberger Kinga: Az ismert ismeretlen

Bodalmi Szemle 1976/6 [17. old.

Gandl Lánló, Vesto

- L: Szabó Gyula

Sándor Lánló: Képtár Losoncon 7

Nipszabadság Bp. 1981. okt. 14

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 103 l.

Név: Gandolffig Jacob, Herr

Foglalkozás: császári ágyúvéső (Kaiserlicher Stuckverschneider

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1732. VI. 16

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Gándy Gyula

Architectura /Hága/ 1930. Nº 34. /aug.23./

Ganeval

l. Canevale

Jegyrék:

1 kötet félbőrkötés. = 6 pg

Dupont 184 f. I. 14.

Kos Géza

ÁCS GÉZA
EZÜST KOSZORÚS
könyvkötő mester
Budapest IX., Bakáts-tér 9.
Telefon: 184-193

Gauermann, Friedrich MDK

(1807 - 1862)

ostrák festő

Jakob G. fia.

Tájképeket festett: Sturm, Ernte, Schmiede a staffazstnagyon finoman festette.

Állatképfestő is volt: Kampf zweier Eber.

Bermann, Moritz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert

Wien 1884 6050.

Gauermann, Jacob MDK

(1773-1843)
ontrák festő

Tájképeket festett

Friedrich G. apja

Bermann, Moritz, Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert, Wien, 1884 349.

GANG KÁROLY
nyomdász mesterszedő (1871–?–

A Franklin Társulatnál tanult, később különböző nyomdákban dolgozott mint kiváló akcidens, majd mint korrektor és művezető.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

MDK

Gangel Josef, föstő, Pinkafő.

Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

Gangelin János

kőműves

Sopron

1638. febr. 1. polg. eskü

Mari

ZURICH

17.—21. März 1930

E. LUDER-EDELMANN
& CO.

MDK

Gangl Mihály, Bonyhád

Pogány Ö. G: Az ifjusági képzőmüv. és iparmüv. kiáll. SzN. 195o. jun. 17. 4 l.

MDK

Gangl Mihály, 16.é.tanuló, Bonyhád

Tanulm.fej, rajz

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 195o. jun.
lo l.

Gangl Mihály fiatal festő
/Bonyhád/

Szab.Nép.1950.138.jun.17, 4.l.

MDK

Gangl Mihály tanuló

Pécsi és bonyhádi Képzőm.Szabadiskolák kiáll. /66/. Pécs 195o. máj.

MDK

Gängler Sebestyén kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

Ganguch Károly

Kőfaragó

1863

l.

Tanulmányok Bp.

múzeumából. VII.

22. l.

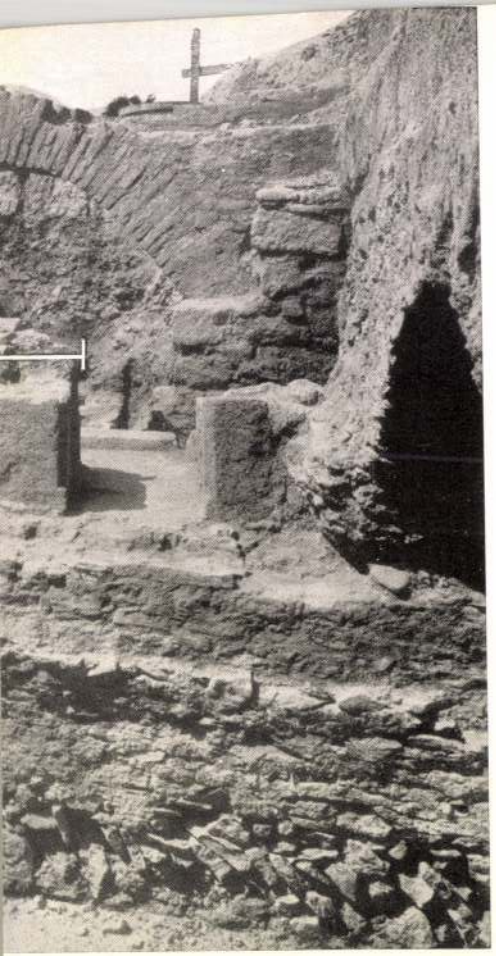

gi elfalazással.

Gannai János, festő 1904

Jó képességű művészt ismertünk meg benne a Pest megyei képzőművésznek

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9.p

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. febr. 3

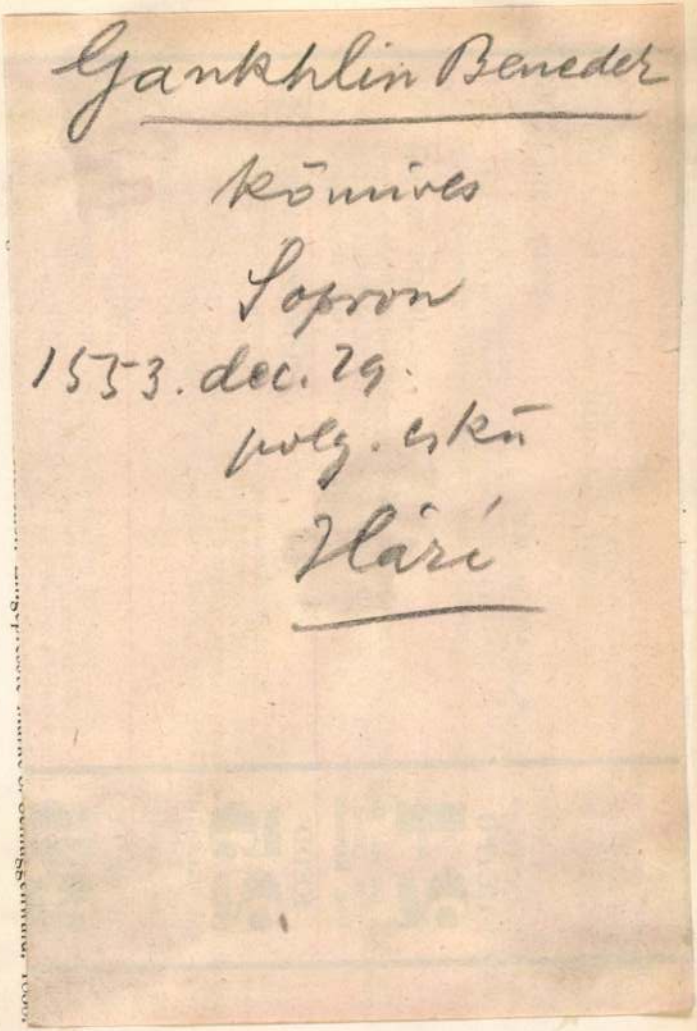

Gankhlin Beneder

könnives

Sopron

1553. dec. 29.

polg. eskü

Hází

435. **Csésze aljjal,**

cseh porcellán, violaszínalap, domború arany rózsafűzérrel, belsejében színes virágokkal határolt türkiszkék sáv, a mélyedésben kertészleány. XIX. sz. k. — SCHALE MIT UNTERTASSE aus böhmischem Porzellan. Auf violettem Grunde Rosenguirlanden in Hochgold, innen türkisblauer Fries mit Blumenrand, im Fond ein Gärtnermädchen. Mitte XIX. Jahrh.

436. **Csésze aljjal,**

cseh porcellán, domború aranyozott széldísz és színes virágszálak. Ellbogen, 1844. — SCHALE MIT UNTERTASSE aus böhmischem Porzellan, mit goldgehöhten, plastischen Wandornamenten und bunten Blumenzweigen. Ellbogen, 1844.

437. **Füles pohár,**

cseh porcellán, arany sávokkal és színes díszítéssel: fű között virágok. Jegye S. Schlaggenwald XIX. sz. e. f. — BECHER, mit Henkel aus böhmischem Porzellan. Goldstreifen und bunte Bemalung: Blumen im Grase. Schlaggenwald, eingepresste Marke S. Erste Hälfte XIX. Jahrh.

438. **Két virágváza,**

cseh porcellán, színes festéssel és aranyozással. Leveles, virágos ágból kinövő virágkehely, rajta hosszukás medaillonban színes virágcsokor. XIX. sz. m. f. — ZWEI BLUMENWASEN aus böhmischem Porzellan mit bunter Bemalung und Vergoldung. Aus Blatt- und Blumenwerk herauswachsender Blumenkelch, vorne bunter Blumenstrauss in länglichem Medaillon. Zw. Hälfte XIX. Jahrh.

439. **Teakanna,**

cseh porcellán, lapított, gömbös testen arannyal élénkített kartusokban színes virágcsokrok. XIX. sz. m. f. — TEEKANNE aus böhmischem Porzellan, auf dem bauchigen Körper in goldgehöhten Kartouschen Blumensträusse. Zw. Hälfte XIX. Jahrh.

GANNER JÓZSEF - GANTNER JENŐ

Ganner József
Gano-Turza
Gàuòci templom
Gàuóczy Mària
Gàuóczyné Tardos Kreuner Musi
Ganois Vencel
Gars Jànos
Gars Lajos
Gansel
Ganser Kristòf
Gäusler Antal
Gausperger Antal
Gantner Jenö

Elkins, James. 1999. *Pictures of the Body: Pain and Metamorphosis.* Stanford: Stanford University Press.

Fried, Michael. [1967] 1968. "Art and Objecthood." In *Minimal Art: A Critical Anthology,* edited by Gregory Battcock. New York: Dutton.

Fusco, Coco, ed. 2000. *Corpus Delecti: Performance Art of the Americas.* London: Routledge.

Goldberg, RoseLee. [1979] 1988. *Performance Art: From Futurism to the Present.* New York: Abrams.

———. 2001. *Performance Art: From Futurism to the Present.* London: Thames and Hudson.

Goodman, Nelson. 1968. *Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols.* Indianapolis: Bobbs-Merrill.

Gray, John, ed. 1993. *Action Art: A Bibliography of Artists' Performance from Futurism to Fluxus and Beyond.* Westport, Conn.: Greenwood.

Heidegger, Martin. [1971] 1998. "The Origin of the Work of Art." In *The Art of Art History: A Critical Anthology,* edited by Donald Preziosi. Oxford: Oxford University Press.

Henri, Adrian. 1974. *Total Art: Environments, Happenings, and Performance.* New York: Praeger.

Higgins, Dick. [1965] 1966. "Intermedia." *Something Else Newsletter* 1.

———. 1967. "Statement on Intermedia." *De-coll/age* 6.

Irigaray, Luce. 1974. *Speculum of the Other Woman.* Translated by Gillian C. Gill. Ithaca: Cornell University Press.

Jones, Amelia. 1998. *Body Art: Performing the Subject.* Minneapolis: University of Minnesota Press.

Jones, Amelia, and Andrew Stephenson, eds. 1999. *Performing the Body / Performing the Text.* London: Routledge.

Kaprow, Allan. 1958. "The Legacy of Jackson Pollock." *Art News* 57.

Kaye, Nick. 1996. *Art into Theatre: Performance Interviews and Documents.* Amsterdam: Harwood Academic Publishers.

Knabb, Ken, ed. 1981. *Situationist International Anthology.* Berkeley: Bureau of Public Secrets.

Kostelanetz, Richard. 1980. *The Theatre of Mixed-Means: An Introduction to Happenings, Kinetic Environments, and Other Mixed-Means Presentations.* New York: RK Editions.

Krauss, Rosalind. 1993. *The Optical Unconscious.* Cambridge, Mass.: MIT Press.

Lefebvre, Henri. [1947] 1991. *Critique of Everyday Life: Volume I.* Translated by John Moore. London: Verso.

Lehman, Arnold L., and Brenda Richardson, eds. 1986. *Oskar Schlemmer.* Baltimore: Baltimore Museum of Art.

Leighten, Patricia. 1989. *Re-ordering the Universe: Picasso and Anarchism, 1897–1914.* Princeton: Princeton University Press.

Mitchell, W. J. T. 1996. "What Do Pictures Really Want?" *October* 77.

Mondrian, Piet. [1926] 1970. "Home-Street-City." In *Mondrian: The Process Works,* with an introduction by Harry Holtzman. New York: Pace Gallery; Los Angeles: Los Angeles County Museum.

Montano, Linda, ed. 2000. *Performance Artists Talking: 1979–1989: Sex, Food, Money/Fame, Ritual/Death.* Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

O'Dell, Kathy. 1998. *Contract with the Skin: Masochism, Performance Art, and the 1970s.* Minneapolis: University of Minnesota Press.

Phelan, Peggy. 1993. *Unmarked: The Politics of Performance.* London: Routledge.

Popper, Frank. 1975. *Art: Action and Participation.* New York: New York University Press.

Pywell, Geoff. 1994. *Staging Real Things: The Performance of Ordinary Events.* Lewisburg: Bucknell University Press; London: Associated University Presses.

Richard, Alain-Martin, and Clive Robertson. 1991. *Performance au-In Canada 1970–1990.* Quebec: Editions Intervention.

Rorty, A. O. 1992. *Essays on Aristotle's "Poetics."* Princeton: Princeton University Press.

Rosenblum, Robert. 1976. "Picasso and the Anatomy of Eroticism." In *Picasso in Perspective,* edited by Gert Schiff. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Roth, Moira. 1978. "Toward a History of California Performance: Parts 1 and 2." *Arts Magazine* 52.

———, ed. 1983. *The Amazing Decade: Women and Performance Art in America 1970–1980.* Los Angeles: Astro Artz.

Rush, Michael. 1999. *New Media in Late 20th-Century Art.* London: Thames and Hudson.

MDK

Gara Ákos

Az Est hármaskönyve, plakát

N.M: Müncheni nemzetközi plakátkiáll.
Grafikai Szemle, 1929. szept. 248 l.

Ganner József

nyilt
Ady galériában a ráckevei gimnáziumban .
50 műalkotást állitottak eddig ki köztük
Ligeti Erika ,Pál Mihály,Kiss Nagy András
plákátjait,Dohnál Tibor és Ganner József
grafikáit.

Magyar Hirlap 1974/65/8

Mdk

Gannel József

„megrendítő" Önarcképe a
kiállításon.

(b. t.) Pest megyei Képzőművészeti Kiállítás az
Egressy Klubban

Népművelés, 1961. 3. sz. 25. l

GANNEVAL *l.* CANEVALE

mak.

„Gano-Turza

1833" feliratos festes kancsó. Szinezése: kék, sárga. Oldalán virágtő szimmetrikus elrendezésben. Zöld levelek közt tulipánok.

Ditróine Sallay Katalin: A Déri Múzeum késői labán jellegű fajánsz idényei

Déri Múzeum Évkönyve 1962. 253.l

Gánóci templom

(Szepes vm)

~~[illegible]~~ harangja

(Körejkovi.)

Pajdussák 17. l.

Gánóci templom

(Szepesvm)

harangja

XVI. 77

Pajdussák 23. l.

Gánóczi templom

(kapcsán)

l.

Arch. Ért

1904. 541. l.

sebb: 5.367.67 Pvel, a hálózatkor-
tése következtében.

Több: 3.082.31 Pvel. Az előirány -
bizonyult.

Pvel. Az elfoglalt iredahelyisé-
több jut erre az üzenágazatra.

.78 Pvel, a tényleges szükséglet -

Pvel. Az előirányzaton kívül me -
t órabéres alkalmazottak segélye
gély /1.901.24 P/. Ha ezeket leszá-
lénél, hanem a Vegyesek egész alrov-
tkezik.

zett víz leolvasásának, elszámolá-

Gánóci Gt Miklós

1480 K

Repr.

Kampkörejkfaszolv

177. l.

II. Sulejman

Egész alakban, divánon
át látható. Mind két kez
tart ~~van~~. ~~Turbánját~~ Tollal díszített (bogláz) ~~dísz~~
rekán csatos öv szorítja, (A) leb
három sorban:

Sulejman
zwanzigster Kaiser d
im Jahre 1687

a felső jobb sarkon: „20".

Réimetszet, méret

940

~~94 [illegible]~~

Gánóczi rk. templom

(Szepes vm.)

l. Div Felsőm.

193. l.

~~Ilegalói kinépük: „Ín Nusn be~~

~~Rézmetszés, mérési a v~~

~~35.9: 26.3 Cm.~~

ult lovon. Jobb kezében tollas buzogányát
k kantárszárát tartja. Fején kócsagos
isza kicsiny s szakála leberetvált. Vértje fe-
ének alja kilátszik, kaczagányt visel, me-
szük s magasszárú csizmája sarkan-
de mellett, mely alatt egyenes kard van,
n várak s erődök kötik le figyelmünket,
folyik. Felirata a kép alatt:
ux Exercitus Hungarici Contra Turcos Ge-

:
ein Serinwar, die da lästern Gottes Sohn.
uf dapffren wegen, nach des Sieges grüner Kron.
du heist, wilder Völker Überwinder,
hrem Fittich, flügelt einen Pegasus:
rnen reiten, Gottes Geist, Uns gebe Buß!
ses thun, deiner Thaten Glück verminder
Arm Serini: muß der Monde in dem Fahn
antz verblassen. Gott zeucht dir den Harnisch an

Gánóczy Mária

képe

résztvett az állami vásárlási kiállitáson

Oelmacher Anna: Jól válogatott az állami vásárló bizottság a zsürimentes festészeti kiáálitáson

Magyar Nemzet 1968. máj. 15. 4oo.

Fónagy Iván.

B. GA'NÓCZY MÁRIA/

Brozsay József arcképe olaj 58×48

Zsennyei művésztelep kiállitása. Szombathely, 1956.

MOL

Gánóczy Mária festőművész

Tavaly négy festőtársával Párizsban járt. Itt a Modern Múzeumban állították ki képeiket. Most Párizsban készült műveiket mutatják be Budapesten, a kulturkapcsolatok Intézetének kiállítási termében.

Kovács Béla: Tudja Ön, mi a tassizmus?

Ország-Világ, Bp. 1958. február 26. 9. l.

Gánóczy Mária MDK

Párizsi képek

Müterem 1958 I. évf. 3. sz. 41- 42 o.

Gánoci Kecskés Károly MDK

mérnök XIX. sz.

a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960. 11.o.

Gánóczi Mária
Salakszitáló, rézk.

II. Magy. képzőműv. kiáll. Műcs. 1951. nov.
lo 1.

Gánóczi Mária

MDK

Párizsban, a Salon Populiste-ban hét magyar képzőművész -

Breznay József
Gánóczi Mária
Iván Szilárd
Krenner Amália
Kurucz D. István
Laborcz Ferenc
Scholtz Erik

mintegy félszáz munkáját bemutató kiállitást rendeztek.

Artner Tivadar: Beszélgetés Párizsból jött művészekkel.

Esti Hirlap, II.évf.178.sz. 1957.aug.1.csüt.
2.oldal

Gánóczi Mária, festö

Sálakszitáló.

Rézkarc.

Bp.Mücs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat.lo.1.

MDK

Gánóczy Mária

Arckép, temp.

Költözködés, temp.

Fodrásznál, temp.

Breznay J. és Gánóczy M. festőművészek kiáll. Csók I.Gal. Budapest, 1961. nov.

MDK

Gánóczy Mária

Csendélet, temp.

Müterem, temp.

Rózsák, temp.

Breznay J. és Gánóczy M. festőművészek kiáll. Csók I.Gal. Budapest, 1961. nov.

MDK

Gánóczy Mária

Müteremben, temp.

Bura alatt, temp.

Álom, temp.

Breznay J. és Gánóczy M. festőművészek kiáll. Csók I.Gal. Budapest, 1961. nov.

MDK

Gánóczy Mária

Gyermekbál, temp.

Lottóház, temp.

Kismamák, temp.

Breznay J. és Gánóczy M. festőművészek kiáll. Csók I.Gal. Budapest, 1961. nov.

Gánóczi Mária

MDK

Salakszitáló, rézkarc

Műcsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gánüczy Mária

MDK

Horgász, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Gánóczi Mária

A hiháltz házaspár c képét (emlj)

a=áham megvette

Oehmacher Anna: A zsúrimentes

kétmilliós kiáltás

Magyar Nemzet 1970 VIII: 23 13old.

Gánóczy Mária

MDK

Bárban, olf.

Mücsarnok 1958 Magy. Képzőművészek kiáll.

Gánóczy Mária MDK

Márta, olf.

Mücsarnok 196o. Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

MDK

Gánóczy Mária

Tihanyi táj, temp.

Szerszámhajó, temp.

Piac, temp.

Breznay J. és Gánóczy M. festőművészek kiáll.
Csók I.Gal. Budapest, 1961. nov.

MDK

Gánóczy Mária festő

Aradi N: Párizs hatása... Élet és Irodalom,
1958. jan. 31.

Gánóczy Mária,

MDK

A Párizsi Modern Müvészetek Muzeumában megnyilt a "Salon Pupoliste" elnevezésü kiállitás, melyen 5o magyar alkotás szerepel. A többek között:

Breznay József
Iván Szilárd
Kurucz Dezső
Scholtz Erich
Gánóczy Mária és
Laborc Ferenc

képviselik a magyar müvészeket. A francia lapok a magya anyagról elismeréssel nyilatkoztak.

Ø : A Párizsi Modern Müvészetek Muzeuma ....

Esti Hirlap, II.évf.134.sz. 1957.jun.11.kedd
2.oldal

Gánóczy Mária

MDK

Breznay József Párizsba utazott.
Magával vitte Iván Szilárd, Kurucz Dezső,
Scholtz Erik, Gánóczy Mária és Laborcz Feren
több müvét. Ezekből jul.1.-én kiállitás nyi-
lik Párizsban.

Ø Párizsba utazott....

Esti Hirlap,II.évf.111.sz. 1957.máj.15.sze.
2.oldal

MDK

Gánóczy Mária

1957. Párisban volt tanulmányuton.

Adjuk meg a lehetőséget művészeinknek, hogy világot lássanak. Népakarat, 1958. jan. 18. 1 l.

MDK

Gánóczy Mária, festö

Horgász. Olaj.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1967. Kat. 9.1.

A Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapja
és a Nemzeti Színház
Igazgatósága
meghívja Önt
1988. február 2-án
18 órára
a Várszínház Galériába

GÁNÓCZY MÁRIA

festőművész
kiállításának
megnyitására

Megnyitja:

Fábián Gyula
irodalomtörténész

Megtekinthető:
1988. február 28-ig
naponta 14–18 óráig

ARTUNION

Gánóczy Mária

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Graf Művész

SZABAD FÖLD

1980 DEC 7

1021

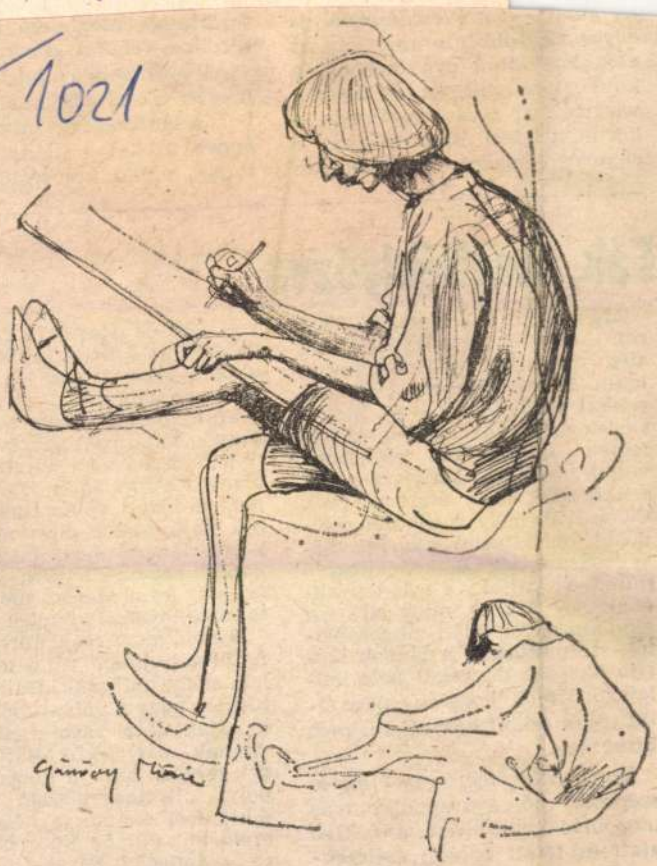

(GÁNÓCZY MÁRIA rajza)

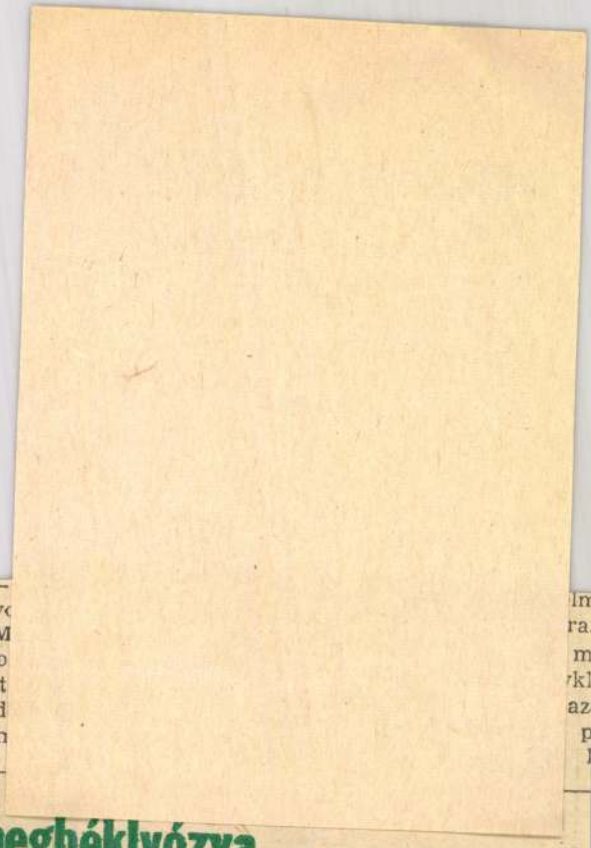

Fák, megbéklyózva

Mohácson, a szigeti üdülősoron egy-két házigyártmányú stég ringatózik a Duna hullámain. Készítői vastag, erős láncokkal biztosították őket. Ezek a stégek azóta sok embernek szereztek örömet, sok embernek voltak hasznára. Azt viszont már senki sem vette észre az évek múlásával, hogy a kikötői cölöpöket helyettesítő nyárfák növekedése miatt szűkké, fojtogató hurokká váltak e „láncnyakékek". A fák — mint cirkuszi gladiátorok — talán megpróbálták szétpattintani a láncok szorító ölelését, de végül bele kellett törődniök, hogy az ember által rájuk rakott béklyókkal nem birhatnak.

Ezért aztán, mert egy életerős szervezet nő, gyarapodik, más megoldás nem lévén, a béklyó alatt és fölött tovább szélesedve, kezdték „benőni" rablánc kat. Ez az ő büntetésük, amié a part szélén hasznára vanna az embereknek.

Tőlük beljebb, sejtelmesen s sogják hatalmas nyárfa testv reik: lám, ha nem lettetek vol olyan kíváncsiak a Dunára, nem érdekelt volna titeket az sok hajó, akkor most nem le nétek láncra vert, megnyom rított rabok, hanem velür együtt természetes méltóság tokban növekedhetnétek ti is.

Nyárfáink tűrnek, türelmese A Duna hullámai által sokat lá tak, sokat hallottak. Hallották tudják, hogy a gályarabokról r lepattantak a vasbilincsek. H vannak már Török Bálint lá cai, melyek alatt a konstantin polyi „Héttorony"-ban sínyl dött? Hol vannak a néger ra szolgákat gúzsba kötő bilincs és vaslánçok? Egy-kettő múz

Kiállításon, két országos és egy nemzetközi női festői-kiállításon, tavaszi tárlaton (1957-ben) és társadalmi kiállításokon is, mint pl. a II. kerületi MSZT kiállítások, vagy a Május 1. mozi előcsarnokában. Nála is, mint Breznay művészetében, Párizs igen mély benyomást gyakorolt. Ott is sikerrel szerepelt rajzaival, itthon pedig párizsi képeivel a Kultúrkapcsolatok Intézetének 1958-ban rendezett kiállításán.

A főleg Lautrec-i hagyományokból kifejlesztett stílusa azóta egyre finomabb, sajátosabb és mélyebb eredményekhez vezetett.

Első gyüjteményes anyaga azt mutatja, hogy szemben annyi festőművésznő kollegájával, akiket a családi élet megakasztott pályájuk fejlődésében, őt a nagy család inkább élményekkel gazdagította. Fejlődésében természetesen nagy szerepe van annak is, hogy szeme előtt zajlik férjének fáradhatatlan alkotómunkája, mely rézkarcoktól az óriáskartonokig, táblaképektől a pannókig betekintést engednek számára úgyszólván valamennyi műfaj gyakorlatába.

Ezt az alkotókedvében, egészségében, szellemi harmóniájában élő és terebélyesedő művészcsaládot látva, amint kölcsönösen tanítják, segítik és inspirálják egymást, az embernek önkénytelenül is az élet egyik alapvető törvénye jut eszébe: az élet esetén, az egész mindig több, mint a részek összege.

BALOGH ANDRÁS

BREZNAY JÓZSEF MÜVEI

1.	Olvasó nő	60×120 cm	tempera
2.	Magyar táj	110×80 „	„
3.	Tihanyi táj	110×90 „	„
4.	Margithíd	100×80 „	„
5.	Pesti utca	80×110 „	„
6.	Bogáncsok	90×70 „	„
7.	Kaktusz és szobor	70×90 „	„
8.	Tavasz	90×70 „	„
9.	Erkélyen	100×80 „	„
10.	Pipacsok	90×60 „	„
11.	Fatörzsek	60×60 „	„
12.	Építkezés	80×60 „	polyester
13.	Kutya és csibék	80×60 „	tempera
14.	Dália	80×60 „	polyester
15.	Este	80×60 „	„
16.	Sárga csendélet	80×60 „	„
17.	Galambok	73×60 „	„
18.	Szarvasok	160×100 „	tempera
19.	Vásár	140×90 „	„
20.	Piazza Spagna	140×120 „	„
21.	Szerelő csarnok	120×120 „	„
22.	Roncsok	180×150 „	„

GÁNÓCZY MÁRIA MÜVEI

1.	Arckép	60×50 cm	tempera
2.	Költözködés	70×50 „	„
3.	Fodrásznál	80×60 „	„
4.	Csendélet	80×60 „	„
5.	Műterem	80×60 „	„
6.	Rózsák	80×60 „	„
7.	Műteremben	80×60 „	„
8.	Búra alatt	80×60 „	„
9.	Álom	100×70 „	„
10.	Gyermekbál	110×80 „	„
11.	Lottóház	90×70 „	„
12.	Kismamák	90×70 „	„
13.	Tihanyi táj	90×70 „	„
14.	Szerszámhajó	120×55 „	„
15.	Piac	90×70 „	„

618832 Pátria nyomda, Budapest. F. v.: Földi Vilmos
F. k.: Dr. Balázs Istvánné

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST V., VÁCI U. 25.

BREZNAY JÓZSEF

ÉS

GÁNÓCZY MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZEK

KIÁLLÍTÁSA

1961. NOVEMBER 10-TŐL NOVEMBER 24-IG

A 20. század festészetét a tradiciókkal való leszámolásnak lehet nevezni. A művészek javarészt hadat üzennek a múltnak és szembeszegülnek önmagukban is a régivel, szokványossal és iskolással. A tradicionalisták háttérbe szorulnak és korunk szemében csak az olyan művész tarthat igazán érdeklődésre számot, aki hajdani kiindulópontjától messzire haladva, sajátosan egyéni eredményekkel képes hozzájárulni a közösségi kultúra egészéhez.

Breznay József, akit pályatársai a magyarországi festészet egyik ilyen úttörő egyéniségének tartanak, legújabb képeit feleségével, Gánóczy Mária festőművésznővel együttes kiállításon mutatja be.

E kettős kiállítást jelentős eseménnyé teszi, hogy Breznay József, aki művészi kibontakozásának útját idáig is számos hazai és külföldi sikerrel tette emlékezetessé, legutóbb a Deauville-i II. Grand Prix International (1961) által, most e kiállítás anyagában művészetének forrpontján mutatkozik meg; felesége pedig, ez a mély életismeretről tanúskodó finom iróniájú művésznő, először lép önálló gyűjteményes anyaggal a nyilvánosság elé. Képei kiválóan egészítik ki férjének szenvedélyektől ízzó, nagyerejű művészetét.

Breznay József 1916. szeptember 20-án született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolán Karlovszky Bertalannál kezdte tanulmányait, majd Benkhard Ágoston, Burghardt Rezső és Szőnyi István mestereknél tanult. A rajztanári oklevél megszerzése után kétéves tanulmányúton járt Olaszországban, ahol főleg falfestészettel foglalkozott. Itália verőfényes színeivel, képeiben ma is élő hatást gyakorolt rá.

1941-től, bekapcsolódva a hazai képzőművészeti életbe, annak úgyszólván valamennyi eseményszámba menő kiállításán résztvett. 1943. őszén egy csoportkiállításon mintegy 20 képe került bemutatásra Petrovics Elek rendezésében a Nemzeti Szalonban.

Háború után, 1946. és 1948. között, a szakszervezet kiállító helyiségében, majd a Fókusz Galériában állított ki. Több nagy pályázatot nyert, minek folyományaként falfestményei több középületünk falát díszítik. 1953-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki, 1954-ben pedig a Fényes Adolf-teremben gyűjteményes kiállításon mutatta be munkáit.

1957-ben Párizsba utazott és ettől kezdve érdeklődése a modern művészet új kifejezésterületei felé fordult. Művészetében fordulópontot jelentő párizsi képeit itthon a Kultúrkapcsolatok Intézetében mutatta be. Ekkor kapta a Csók István érmet is (1958).

Párizsi kiállításai révén kapcsolatai alakultak ki a francia képzőművészeti élettel, melynek legutóbbi eredménye a Dauville-i II Grand Prix. Ezt egy akt képével nyerte el.

Breznay sikerekben gazdag életéből nem hiányoztak azonban a megrázkódtatások sem. Családi tragédiák sorozata jelentett súlyos megpróbáltatásokat pályájának kibontakozásában. Naggvá azonban csak valaminek ellenére lehet lenni és ha mi művészetének rúgóit keressük, úgy azt, az életörömnek minden megrázó élményen való felülkerekedésében, minden szomorú eseményre kétszeres erővel válaszoló akaratában találhatjuk meg. Ez a felülkerekedés sötétségen és szomorúságon, képeiben újra és újra végbemegy. Érzelmileg éppúgy, mint színvilágát illetően, ez rendkívül nagy feszültséget visz művészetébe. Ez a pálya pedig, melyet az életerő győzelmének lehet nevezni, megjárta a formakeresés kétségeket rejtő útjait is. De szemben sok modern irányzat monomániás betegségével és önmarcangoló, reményt vesztett dekadenciájával, ő végül is rátalált a tiszta egyszerűséghez vezető útra.

Képeinek absztrakt eredményeken okult izgalmas előadásmódja, egyértelmű, világos beszédhez vezet, mert a mikrokolorisztikus részletek áttekinthető foltszerkezet szolgálatában állanak és nagy befoglaló formákat díszítenek. Ez a festészet, strukturális szépségei és világos szerkezete következtében, a kifejezés tág lehetőségeit biztosítja számára.

Breznay realista művész, ki merész látomásaiban is megőrzi az élet valóságtartalmát. Képeinek természetelvű csattanója van. A szemlélőt meghökkentő nézőpontokra vezeti, s bár e nézőpontokból minden meglepően újnak tűnik, mégis igaznak bizonyul. Ez a meghökkentő benyomás nála sohasem marad el, de képei, talán mert spontán és őszinte élményeken alapulnak, rövid szemlélet után igazolják a felfogás igazságát és végeredményben magától értetődően hatnak.

Művészetét monumentálissá teszi a felfogás komolysága, gyakori ünnepélyessége, az áttekinthető képszerkezet, az eszközök kultúrált használata és a végeredményként jelentkező pozítív társadalmi tartalom. Nem egy kíváló reprezentatív pannója és falfestménye igazolja ezt (pl. az ÉDOSZ Székházának falképe).

Képei, ízzó színeinek, valósággal barbári erejének köszönhetik varázsukat. E mellett művészetét sajátosan magyarnak érezzük. Karakterértékre emlékednek benne városaink, falvaink utcái, udvarai, az emberek, a növényzet, a hazai háztáj állatai. Ha külföldi témához nyúl, akkor is a látásmód ereditsége tűnik először szemünkbe (Piazza Spagna).

Újnak tudja látni a világot. A festészetben pedig ez a fiatalságot jelenti.

Míg Breznay képeiben erős életáramok jelenlétét érezzük, addig felesége, Gánóczy Mária műveiben főként az érzelmek finomságára terelődik hangsúly. Az érzelem Breznay képeiből sem hiányzik, Gánóczy Mária azonban érzelmeit fékezettebb, csendesebb, szenvedélyben szelídebb alakban mutatja fel. A csend megüli képeit s talán ez éppen akkor a legsajátosabb, mikor a helyzet belső lezártságából a szemlélő számára groteszk vonások is kicsengenek. Ilyenkor életre kel utánozhatatlan iróniája. A helyzet belső zártságának, a külső szemlélet számára jelentkező komikuma adja meg képeinek sajátos hangulatát. Ez a derengő érzések csendjében megjelenő mosoly, varázslatos hatást tud kelteni az emberben. Önmaguk problémáiba merült alakjai néha tragikusan komikussá válnak s talán éppen ezért szeretjük őket.

Ez a legfinomabb művészi eszközökkel gyakorolt karikirozó hajlam, megbocsájtó élcelődés, az élet mélységeibe enged bepillantást, s ha Breznavt a festői véna túláradó ereje jellemzi, akkor feleségét a lélekrajzoló készség, mely mindig megtalálja a kívánt festészeti eszközöket (Koncert, Kismamák).

Gánóczy Mária 1927-ben született. Rajztanári diplomáját 1950-ben szerezte. Burghardt Rezső tanítványa volt. 1951. óta többször szerepel országos kiállításokon: a II. Nemzeti

Gánoczy Mária
festő

M.D.K.

Méltatás.

Fölhy János: Brezsnay József új képeiről
Művészet, 1962. február — 30 l.

Ganódzy kária

Kiállítása. nyílt Belgium Gan
(férjével, Breznayval közös)

Jacques Collard: Peinture hongroise
actuelle

Pourquoi Pas? 1971 I. 21

Gánóczy Mária

Közös kiállítása volt férjével.
(Breznay Józseffel) Belgiumban

L. D. H.: Marie Ganoczy et Joseph
Breznay

La Libre Belgique 1971 I. 22

Gánóczi Mária

„Portrait of the Painter Couple"
c. mure (emlj szerepel az
alábbi láslaton

- boróky - : Looking back at the
Exhibition of New Works

Daily News 1971 III. 27

Gánóczy Mária MDK

5 festőművészünk dolgozott Párizsban.

/Louvre forgataga/

Esti Hirlap 15 szám 1958. jan.18 2 old.

Gánóczi Mária f (Kremner Amália f. leánya)
Bp 1927 máj. 13
Kép Fürth 1950
diss: „Az emberábrázolás fejl. a 14. sz-ban"
1947 Mushole, 1948 körzeg műv. telep
folyó rázkare
Kiáll: 1951 II. m. képz. kiáll.

a { lekönyv 45/a köt. 14 lap 2 számfejti
számlakönyv ___ köt. ___ lapján. tetelen

apirnemügyár r.t.által a Müem-
re az 1918-19.évi folyamán szálli-
erek ára fejében Nyolczszázkettő
k, s utasitom az állampénztárt,
lékek Orsz. Bizottsága ügyeinek
er Laszlónak, a Müemlékek Orsz.
a Müemléki Hivatal vezetőjének
molás kötelezettsége mellett, fi-

A Közoktatásügyi

155714-1919.szám.

VIII.3.

Dr. Éber László elvtársnak,

a Mü emlékek Orsz.Bizottsága meg-

bizott-vezetőjének

Budapest

F.évi junius hó 26-án

138.sz.a.kelt felterjesztésére tu-

domás és a további megfelelő eljá-

GÁNÓCZY MÁRIA

1927-ben született Budapesten.

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte 1945–1950-ben.

„Kilenc gyermeke van"

Első önálló kiállítása 1961-ben Budapesten a Csók Galériában volt. Egyéni kiállítása volt még Olaszországban, (1975) Belgiumban, (1971–1972) és az NSZK-ban. (1975)

A kiállítást rendezte: Sárosdy Judit

A fotókat készítette: Kovács Ferenc

Márti alszik, 1978. (Részlet)

79 7442 – fnyv 1

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS

A MAGYAR HELIKON

MEGHÍVJA ÖNT

GÁNÓCZY MÁRIA
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

1979. SZEPTEMBER 20-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

FRANK JÁNOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

HELIKON GALÉRIA
BUDAPEST V., EÖTVÖS LORÁND U. 8.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
1979. SZEPTEMBER 20 – OKTÓBER 14-IG.

HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG.

Mi lenne szép a világban, ha minden tökéletes lenne,

SEMMI!

Ami már létezik, az valamilyen szempontból mind hibás. Ha filozófus volnék, azt vallanám, hogy a Valami a Semmi meghibásodásából ered. És, hogy a Természet munkálkodik ezen: évmilliók óta hibát hibára halmoz, hogy legyen mit javítani, tönkretenni, újrakezdeni. Mi emberek, a Természet legbonyolultabb lényei a legtöbb hibalehetőséget hordjuk magunkban. Élni kell ezzel a kimeríthetetlen lehetőséggel!... és ...élünk is vele!

Magam részéről például, amit ferde orrsövényem biztos fedezéke mögül figyelő asztigmiás szemmel lesek el a világból, azt remegő kézzel és kopott ecsettel leteszem ama hely mellé, amelyre céloztam. Az eredmény így csak körülbelül az, amit akartam, de érdekes társasjátéknak igérkezik: mit lát meg közlésemből a kedves közönség. És ha sikerült elmondanom, hogy szeretem az embereket, de úgy ahogy én látom őket, akkor ez lesz az egyetlen hibátlan pont létemben, amelyért annak idején Neandervölgyben, érdemes volt azt az elő tévedést elkövetni.

Azután már nincs más hátra, mint még annyit hibázni, amennyit ebben a kinos vánszorgással száguldó időben egyáltalán lehetséges.

Végül – tőlem – jöhet a TÖKÉLY...

GÁNÓCZY MÁRIA

Öregek, 1977. (Részlet)

Portás néni, 1979. (Részlet)

Párizsi park 50x70 cm

Kis párizsi park, a nagyváros meghitt zugai közül egy. Fiatal pár, talán zenészek, talán ettek a padon papírból. A homokszínű talaj felett kékesszürke galambok nyüzsgik tele a levegőt. Mintha mindenütt béke volna.

Kiállított képek:

1.	Barátnők (dr. Monika Buchwald tul.)	40x 50 cm
2.	Miháltz házaspár (A Magyar Nemzeti Galéria tul.)	80x 60 cm
3.	Babits	70x 50 cm
4.	Lámpafénynél	50x 70 cm
5.	A gyűjtő	50x 70 cm
6.	Reggeli	50x 70 cm
7.	Csend	50x 70 cm
8.	Ősz	50x 70 cm
9.	Bazsonyi Arany arcképe	40x 50 cm
10.	H. M. arcképe	50x 40 cm
11.	Szelíd katasztrófa	40x 50 cm
12.	A kölesdi Kossuth-szobor (dr. Kiszler Gyula tul.)	35x 20 cm
13.	Druzsba	48x 32 cm
14.	Értekezlet (Baranyai László tul.)	30x 40 cm
15.	A próféta (Losonci Miklós tul.)	26x 40 cm
16.	Marika	37x 38 cm
17.	Józsefvárosi udvar	70x 90 cm
18.	Borjád	70x 90 cm
19.	Borjád I. (Kölesdi Községi Tanács tul.)	50x 70 cm
20.	Falusi közért	80x100 cm
21.	A mesekönyv	50x 70 cm
22.	Merülő klub	50x 70 cm
23.	Utca	40x 50 cm
24.	Délután	50x 60 cm
25.	Barátok	35x 45 cm
26.	Üdülők	40x 50 cm
27-46-ig	Akvarellek	
47-53-ig	Rajzok	

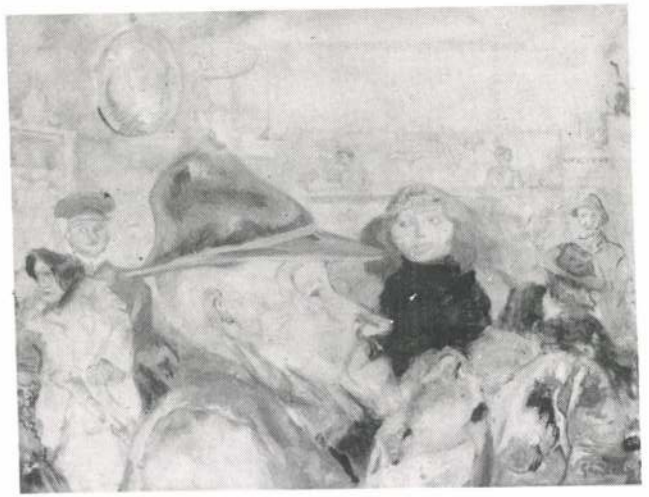

Falusi közért 80x100 cm

A szép új világos modern üzletben, jól táplált fiatalok között a tanyák pici öreg népe, a múlt megmaradt nyomorúságosan élő emléke.

A kiállítást szervezte:
A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
A fotókat készítette: Wahr János

Országos Grafikai Műhely, Vác

Várszínház Galéria
Budapest I., Dísz tér 1.

GÁNÓCZY MÁRIA
festőművész
kiállítása

Megnyitja:
FÁBIÁN GYULA
irodalomtörténész

A kiállítás megtekinthető:
1988. február 2–28-ig.
Hétfő kivételével naponta 14–18 óráig

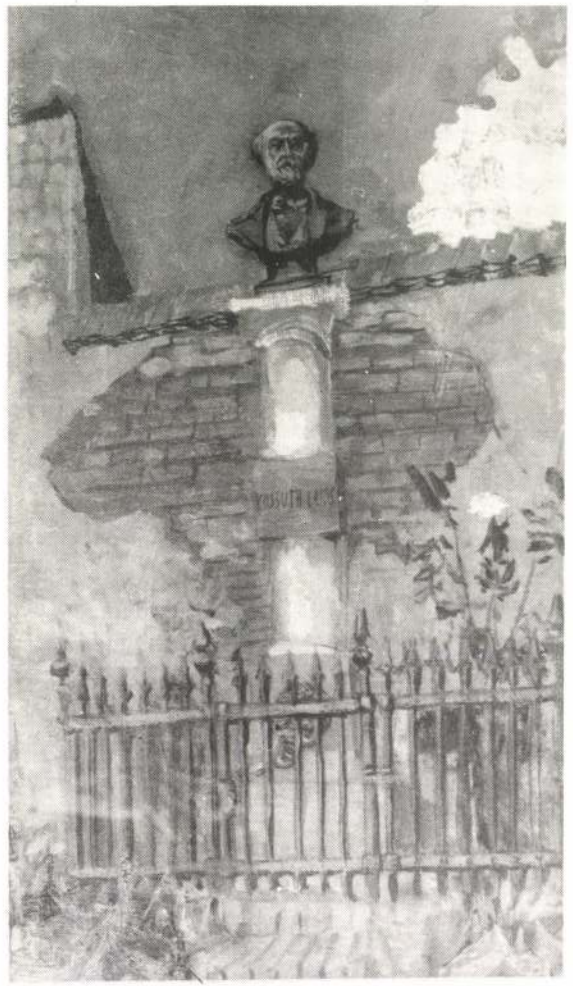

A kölesdi Kossuth-szobor 35x20 cm

Mondják, hogy a művészet egyben állásfoglalás, Kossuth Lajos öntöttvas mellszobrát az idő foga bizony rozsdásra marta. Színe a kék ég előtt már elég mondanivaló ahhoz, hogy ecsetet ragadjak. A szobor mögötti falat a kis kép elkészülte után felvakolták. Sajnos nem tudok annyi képet festeni, ahány leomlott vakolat van az országban.

Gánóczy Mária képeit őszinteségük teszi ellenállhatatlanná. A kegyetlenségig, a karikatúráig őszinte portrék, amelyek mégsem bántók, mert elveszi élüket a humor és megbocsátás. A kacagtató zsánerképek, melyek láttán mégis torkunkra fagy a hahota, mert Gánóczy nem kineveti „áldozatait", hanem rájuknevet simogatólag. Néhány elsőrendű darab: Bazsonyi Arany portréja; a kölesdi Kossuth-szobor, a maga környezetében, amely felér egy szociográfiai tanulmánnyal a magyar valóságról; a Márti nevű kamaszlány képeskönyvvel a kezében, a diványra heveredve. Mindez festőileg végsőkig gyökre vonva, minimális „festőiséggel" előadva – hála Istennek. Gánóczy Mari képei itt-ott talán érleletlenek. Legtöbb képén én magam még dolgoznék néhány órányit, de ő szerencsére korábban abbahagyja, a fantáziára bízván a befejezést. Az ő erénye az észrevevés, a nyitott szem rácsodálkozása, mert közel a 60-hoz tökéletes épségben őrzi magában az egykori kamaszlányt.

MÁCSAI ISTVÁN

Kiállítások:

Állami magyar kiállítások 1951-től
Párizs: Salon Populiste 1957
Budapest: Kultúrkapcsolatok Intézete 1958
Budapest: Csók István Galéria 1961
Brüsszel: Tamara Pfeiffer Galéria 1971
Gent: Galerie Oranje 1972
Würzburg: Städtisches Museum 1975
Grafing: Kunstkabinett 1976
Budapest: Helikon Galéria 1979
Hatvani portrébiennálék
Lingen: Theater 1982
Gabrovo: Humor és Szatíra Biennálék
1983-85-87
Kölesd: Pártház 1986
Tübingen: Kunsthalle 1987

A gyűjtő 50x70 cm

Szeretem az embereket. Örömüket osztom, gondjaikban részt veszek. Kicsit beleélem magam helyzetükbe. Kicsit belekerül valami saját vonásaimból ábrázolásukba.

GÁNÓCZY MÁRIA

Miháltz házaspár 80x60 cm

Vallom, hogy az élet örömei mellett, gyötrelmeivel együtt szép. Inkább ábrázolom a megtörtet, megindítót, mint hollywoodi csillagok kétes szépségét. Miért okoz a drámai színmű katarzisa nagyobb elégedettséget, mint a happy enddel végződő limonádé? Mert nincs happy end. Mert az end nem happy...

1958 JAN 18

PÁRIZSI KÉPEK

A cím nem jelképes; valóban párizsi képeket találunk a Dorottya utcai Kamaraterem ma délben megnyílt kiállításán. Öt festőművészünk múlt nyáron több hónapot töltött a francia fővárosban — hosszú évek után az első fecskék —, ott készült alkotásaikat mutatja be a tárlat. Az öt művész — *Breznay József, Gánóczy Mária, Iván Szilárd, Mácsai István és Scholtz Erik* — piktúrájában lényeges különbözőségeket ismertünk fel az előtt. Párizsi tárlatuk mégis meglepően harmonikusnak hat, sokszínűségében is egységesnek. A Szajna-parti metropolis atmoszférája adja munkáik lényegi közösségét.

Akár negyvenezer párizsi kollégájuk, a mi festőink is kávéházakban leltek leghálásabb — mert ingyen-ülő — modelljeikre. Nyurga néger ül könnyedén a lilaszín székben amott fiatal, bájos leányka merengi tala felett; vállán ártatlanságot mimelő copf, kezében — pipa. Szakállas bonvivánunatkozik szíve választottjával. Csillogó, színes, fiatalosan vidám és fesztelen életformamozaikjai ezek a képek, szándékosan munkra izgató, bár nem ránk szabott életé. Szeplői is vannak. Az utcán kéregető diákok látványa, a foszladozó egykor jobb gazdát látott empire heverőn alvó, rongyos újságáruś képe, meg az éjjeli pillangók utcájának, a *Rue Saint Denis*-nek holdvilágos leányvására a társadalom ellentmondásairól vallanak.

Ez az a Párizs, amely immár egy évszázada vonzza magához az ecset költőit. *Gánóczy Mária* nőiesen gyöngéd pasztellszínekkel eleveníti a *Louvre* forgatagát, *Iván Szilárd* hű maradt ecsetjéhez, talán csak üdébb, frissebb látomást örökített a *Tuilleriák-kertjével*. *Mácsait* az utcák, a Szajnapart vonzotta, míg *Breznay* a kávéházak tereferélőit ragadta meg legjobban, nem is rejtett szatírikus célzattal. *Scholtz Erik* dekoratív kompozíciói új, egyéni stílus bontakozását ígérik.

Felfrissültek, élményekkel gazdagodtak művészeink Párizsban, s megerősödtek a természetelvűség hitében, de a korszerűbb stílus igenlésében is.

Artner Tivadar

i Hin

N POL

t | Felmérik a

gadni
írja Bevan
látogatásáról

Bulganyin-levélre adott válaszával kapcsolatban,

bár hivatalos állásfoglalás még nem hangzott el. Megfigyelők körében az a vélemény alakult ki, hogy a szovjet javaslatok konkrét programot tartalmaztak gyors és határozott megoldásra. *Az elnök ehelyett csak általánosságban javasolt diplomáciai tárgyalásokat és előtérbe tolta a külügyminiszteri értekezletet, amely mint megoldási módszer már több ízben hatástalannak bizonyult.*

Bevan, az angol munkáspárt „külügyminisztere" a Tribune című hetilapban tegnap

rendkívül éleshangú cikkben támadta az Eisenhower-választ.

Az elnök — írja — szivélyes

Gánóczy Mária festő M.D.K.

férjével Breznai József festővel kiállitása a Csók Galériában.

(d. m.) t művész - három kiállitás

Magyar Nemzet 1961. novmeber 18. 4.l.

M.D.K.

GÁNOCZY Mária festő

Kiállítása a Csók István Galériában

Varló

Magyar Nemzet 1961. november 10. 4. l.

Gánóczy Mária, [grafikus] Joh

Kijével, Breznay Lászlóval együtt a Csók Galériában állított ki.

–: Hír

10. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 11.

MDK

Gánóczy Mária

Márta, of.

Képzőművészek Nemzetk. kiáll. 1960. Műcs.

Gánóczy Mária, festő

Térjével: Breznay László festőművésszel együtt állított ki a Csók Galériában.

Rokonszenves, tehetséges festő. Témáival „ritkán lép túl asszonyi életének, családi körének zárt határain". Képei emlékezetesek maradnak (Álom, Műteremben)

P. J.: Jegyzetek kiállításokról 8.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 28.

MDK

Gánóczy Mária

Szeminárium, cer.

Ernst Múz. M. Kisplaszt. és Graf. Kiáll. 1954.szept.

30. 1.

Gaúnary Mária
festő

„Tabló 1945" című olajkipe
a felszabadulás pillanatában
rögzíti a leányiskola végzős
növendékeit.

Berecz Miklós: Magyar Universum:.
Müvészet, 1971. julius - 24.oldal

B. Gaúocay Mária
festő -

„Tabló 1945" (repro)

Berecz Miklós: Magyar universum.
Müvészet, 1971. julius - 24.oldal

Gánóczy Mária.

Heutes, olaj, 60 + 80

Dolgozó emberek között kipzőmüv.
kiáll. Ernst muzeum, 1968. jan

Gánóczy Mária

Hentes olaj 60x80

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Gáriócri Mária

Említve

Oelmacher Anna: Azsüsimentes
Rétmilliós Riallítás
Magyar Nemzet, Jp. 1970. aug. 23.

Jánoczy Mária

Mária, olaj, 50×60

Képzőművészeti Alap
Kiállítása 1960. Bp.

Gánóczy Maria

Horgán, olaj, 50 x 60 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása, 1957.
Kat. nest. Kisdéjiné Kirimi Irén.

9

Gá nóczy Mária M.D.K.

Müterem c.

Csendélet c.
müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva . A Képzőművészeti Alap vásárlása

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. B.l.

MDK

Gánóczy Mária

Képvásárlási hir

Magyar Nemzet 1968 máj. 15

Gánóczy Mária
festő

△ Gánóczy Mária festőművész tárlatát ma 18 órakor Fábián Gyula irodalomtörténész nyitja meg a Várszínház Galériában. A kiállítás naponta 14—18 óráig tekinthető meg február 28-ig.

Pesta Szimfonikus Ze-

Népszabadság, 1988. febr. 2.

Gánóczy Mária

Jestő

Kiállítása Szatmári Juhos tónló nobrónzal

~~Patsson.~~ Kölcsden.

Dunatáj, IX. 1986. 3. n.

MDK

Gánóczy Mária

Hentes, o.

Dolgozó emberek között, képzőm.kiáll. Ernst Muz. 1968.jan.

Gánóczy Mária

Kiállitása Breznay Józseffel a Csók István Galériában 1961. npv. 10-24.

Plakát: Klasszicizáló keretben a szöveg.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /Összeállitotta: Munkácsi Piroska/

O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 33.1.

Gánóczy Mária

kiállított festménye:

Horgáin, olaj, 50x60 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

9.l.

Gánóczy Mária, festő MDK

Breznay József és Gánóczy Mária festőművészek kiállítása lesz a Csók Galériában.

–: Ma hallottuk 2. l

Esti Hírlap, Bp. 1961. szept. 26.

Budapesten születtem. A Képzőművészeti Főiskolát Burghardt Rezsőnél kezdtem, majd Bernáth Aurélnál és Bencze Lászlónál tanultam. Festészetem nagybányai szemléletű, de életlátásom a karakterisztikus megragadását helyezi előtérbe. A humor és szatíra és a különös helyzetek megragadását kedvelem.

Gánóczy Mária

Gánóczy Mária

Mesekönyv

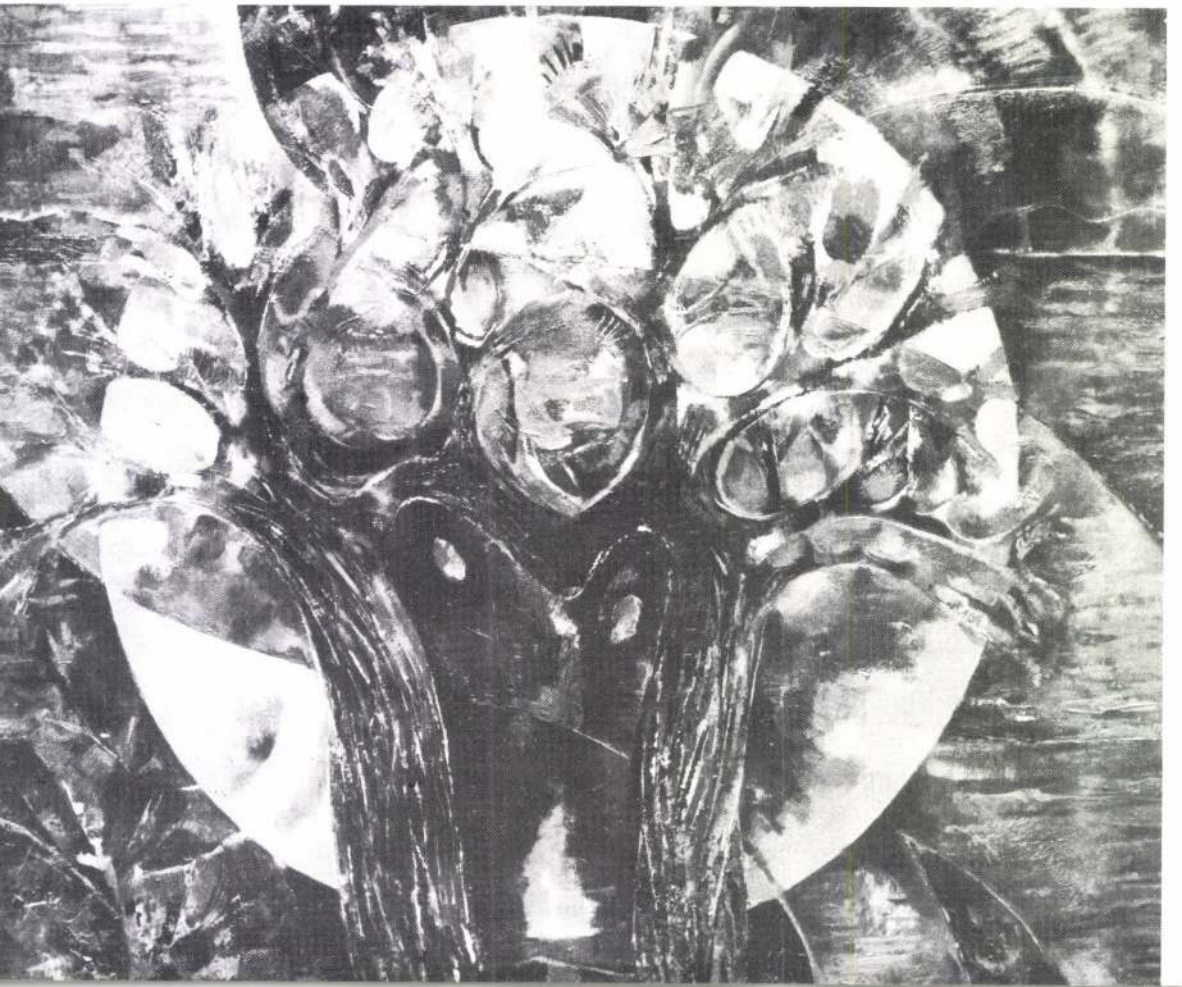

Hoch Ferenc

Öreg fa és a Nap
1985.

Kiállításon, két országos és egy nemzetközi női festői-kiállításon, tavaszi tárlaton (1957-ben) és társadalmi kiállításokon is, mint pl. a II. kerületi MSZT kiállítások, vagy a Május 1. mozi előcsarnokában. Nála is, mint Breznay művészetében, Párizs igen mély benyomást gyakorolt. Ott is sikerrel szerepelt rajzaival, itthon pedig párizsi képeivel a Kultúrkapcsolatok Intézetének 1958-ban rendezett kiállításán.

A főleg Lautrec-i hagyományokból kifejlesztett stílusa azóta egyre finomabb, sajátosabb és mélyebb eredményekhez vezetett.

Első gyűjteményes anyaga azt mutatja, hogy szemben annyi festőművésznő kollegájával, akiket a családi élet megakasztott pályájuk fejlődésében, őt a nagy család inkább élményekkel gazdagította. Fejlődésében természetesen nagy szerepe van annak is, hogy szeme előtt zajlik férjének fáradhatatlan alkotómunkája, mely rézkarcoktól az óriáskartonokig, táblaképektől a pannókig betekintést engednek számára úgyszólván valamennyi műfaj gyakorlatába.

Ezt az alkotókedvében, egészségében, szellemi harmóniájában élő és terebélyesedő művészcsaládot látva, amint kölcsönösen tanítják, segítik és inspirálják egymást, az embernek önkénytelenül is az élet egyik alapvető törvénye jut eszébe: az élet esetén, az egész mindig több, mint a részek összege.

BALOGH ANDRÁS

BREZNAY JÓZSEF MŰVEI

1.	Olvasó nő	60×120 cm	tempera
2.	Magyar táj	110×80 „	„
3.	Tihanyi táj	110×90 „	„
4.	Margithíd	100×80 „	„
5.	Pesti utca	80×110 „	„
6.	Bogáncsok	90×70 „	„
7.	Kaktusz és szobor	70×90 „	„
8.	Tavasz	90×70 „	„
9.	Erkélyen	100×80 „	„
10.	Pipacsok	90×60 „	„
11.	Fatörzsek	60×60 „	„
12.	Építkezés	80×60 „	polyester
13.	Kutya és csibék	80×60 „	tempera
14.	Dália	80×60 „	polyester
15.	Este	80×60 „	„
16.	Sárga csendélet	80×60 „	„
17.	Galambok	73×60 „	„
18.	Szarvasok	160×100 „	tempera
19.	Vásár	140×90 „	„
20.	Piazza Spagna	140×120 „	„
21.	Szerelő csarnok	120×120 „	„
22.	Roncsok	180×150 „	„

GÁNÓCZY MÁRIA MŰVEI

1.	Arckép	60×50 cm	tempera
2.	Költözködés	70×50 „	„
3.	Fodrásznál	80×60 „	„
4.	Csendélet	80×60 „	„
5.	Műterem	80×60 „	„
6.	Rózsák	80×60 „	„
7.	Műteremben	80×60 „	„
8.	Búra alatt	80×60 „	„
9.	Álom	100×70 „	„
10.	Gyermekbál	110×80 „	„
11.	Lottóház	90×70 „	„
12.	Kismamák	90×70 „	„
13.	Tihanyi táj	90×70 „	„
14.	Szerszámhajó	120×55 „	„
15.	Piac	90×70 „	„

618832 Pátria nyomda, Budapest. F. v.: Földi Vilmos
F. k.: Dr. Balázs Istvánné

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST V., VÁCI U. 25.

BREZNAY JÓZSEF

ÉS

GÁNÓCZY MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZEK

KIÁLLÍTÁSA

1961. NOVEMBER 10-TŐL NOVEMBER 24-IG

A 20. század festészetét a tradiciókkal való leszámolásnak lehet nevezni. A művészek javarészt hadat üzennek a múltnak és szembeszegülnek önmagukban is a régivel, szokványossal és iskolással. A tradicionalisták háttérbe szorulnak és korunk szemében csak az olyan művész tarthat igazán érdeklődésre számot, aki hajdani kiindulópontjától messzire haladva, sajátosan egyéni eredményekkel képes hozzájárulni a közösségi kultúra egészéhez.

Breznay József, akit pályatársai a magyarországi festészet egyik ilyen úttörő egyéniségének tartanak, legújabb képeit feleségével, Gánóczy Mária festőművésznővel együttes kiállításon mutatja be.

E kettős kiállítást jelentős eseménnyé teszi, hogy Breznay József, aki művészi kibontakozásának útját idáig is számos hazai és külföldi sikerrel tette emlékezetessé, legutóbb a Deauville-i II. Grand Prix International (1961) által, most e kiállítás anyagában művészetének forrpontján mutatkozik meg; felesége pedig, ez a mély életismeretről tanúskodó finom iróniájú művésznő, először lép önálló gyűjteményes anyaggal a nyilvánosság elé. Képei kiválóan egészítik ki férjének szenvedélyektől ízzó, nagyerejű művészetét.

Breznay József 1916. szeptember 20-án született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolán Karlovszky Bertalannál kezdte tanulmányait, majd Benkhard Ágoston, Burghardt Rezső és Szőnyi István mestereknél tanult. A rajztanári oklevél megszerzése után kétéves tanulmányúton járt Olaszországban, ahol főleg falfestészettel foglalkozott. Itália verőfényes színeivel, képeiben ma is élő hatást gyakorolt rá.

1941-től, bekapcsolódva a hazai képzőművészeti életbe, annak úgyszólván valamennyi eseményszámba menő kiállításán résztvett. 1943. őszén egy csoportkiállításon mintegy 20 képe került bemutatásra Petrovics Elek rendezésében a Nemzeti Szalonban.

Háború után, 1946. és 1948. között, a szakszervezet kiállító helyiségében, majd a Fókusz Galériában állított ki. Több nagy pályázatot nyert, minek folyományaként falfestményei több középületünk falát díszítik. 1953-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki, 1954-ben pedig a Fényes Adolf-teremben gyűjteményes kiállításon mutatta be munkáit.

1957-ben Párizsba utazott és ettől kezdve érdeklődése a modern művészet új kifejezésterületei felé fordult. Művészetében fordulópontot jelentő párizsi képeit itthon a Kultúrkapcsolatok Intézetében mutatta be. Ekkor kapta a Csók István érmet is (1958).

Párizsi kiállításai révén kapcsolatai alakultak ki a francia képzőművészeti élettel, melynek legutóbbi eredménye a Dauville-i II. Grand Prix. Ezt egy akt képével nyerte el.

Breznay sikerekben gazdag életéből nem hiányoztak azonban a megrázkódtatások sem. Családi tragédiák sorozata jelentett súlyos megpróbáltatásokat pályájának kibontakozásában. Naggvá azonban csak valaminek ellenére lehet lenni és ha mi művészetének rúgóit keressük, úgy azt, az életörömnek minden megrázó élményen való felülkerekedésében, minden szomorú eseményre kétszeres erővel válaszoló akaratában találhatjuk meg. Ez a felülkerekedés sötétségen és szomorúságon, képeiben újra és újra végbemegy. Érzelmileg éppúgy, mint színvilágát illetően, ez rendkívül nagy feszültséget visz művészetébe. Ez a pálya pedig, melyet az életerő győzelmének lehet nevezni, megjárta a formakeresés kétségeket rejtő útjait is. De szemben sok modern irányzat monomániás betegségével és önmarcangoló, reményt vesztett dekadenciájával, ő végül is rátalált a tiszta egyszerűséghez vezető útra.

Képeinek absztrakt eredményeken okult izgalmas előadásmódja, egyértelmű, világos beszédhez vezet, mert a mikrokolorisztikus részletek áttekinthető foltszerkezet szolgálatában állanak és nagy befoglaló formákat díszítenek. Ez a festészet, strukturális szépségei és világos szerkezete következtében, a kifejezés tág lehetőségeit biztosítja számára.

Breznay realista művész, ki merész látomásaiban is megőrzi az élet valóságtartalmát. Képeinek természetelvű csattanója van. A szemlélőt meghökkentő nézőpontokra vezeti, s bár e nézőpontokból minden meglepően újnak tűnik, mégis igaznak bizonyul. Ez a meghökkentő benyomás nála sohasem marad el, de képei, talán mert spontán és őszinte élményeken alapulnak, rövid szemlélet után igazolják a felfogás igazságát és végeredményben magától értetődően hatnak.

Művészetét monumentálissá teszi a felfogás komolysága, gyakori ünnepélyessége, az áttekinthető képszerkezet, az eszközök kultúrált használata és a végeredményként jelentkező pozítív társadalmi tartalom. Nem egy kiváló reprezentatív pannója és falfestménye igazolja ezt (pl. az ÉDOSZ Székházának falképe).

Képei, ízzó színeinek, valósággal barbári erejének köszönhetik varázsukat. E mellett művészetét sajátosan magyarnak érezzük. Karakterértékre emelkednek benne városaink, falvaink utcái, udvarai, az emberek, a növényzet, a hazai háztáj állatai. Ha külföldi témához nyúl, akkor is a látásmód ereditsége tűnik először szemünkbe (Piazza Spagna).

Újnak tudja látni a világot. A festészetben pedig ez a fiatalságot jelenti.

Míg Breznay képeiben erős életáramok jelenlétét érezzük, addig felesége, Gánóczy Mária műveiben főként az érzelmek finomságára terelődik hangsúly. Az érzelem Breznay képeiből sem hiányzik, Gánóczy Mária azonban érzelmeit fékezettebb, csendesebb, szenvedélyben szelídebb alakban mutatja fel. A csend megüli képeit s talán ez éppen akkor a legsajátosabb, mikor a helyzet belső lezártságából a szemlélő számára groteszk vonások is kicsengenek. Ilyenkor életre kel utánozhatatlan iróniája. A helyzet belső zártságának, a külső szemlélet számára jelentkező komikuma adja meg képeinek sajátos hangulatát. Ez a derengő érzések csendjében megjelenő mosoly, varázslatos hatást tud kelteni az emberben. Önmaguk problémájába merült alakjai néha tragikusan komikussá válnak s talán éppen ezért szeretjük őket.

Ez a legfinomabb művészi eszközökkel gyakorolt karikirozó hajlam, megbocsájtó élcelődés, az élet mélységeibe enged bepillantást, s ha Breznayt a festői véna túláradó ereje jellemzi, akkor feleségét a lélekrajzoló készség, mely mindig megtalálja a kívánt festészeti eszközöket (Koncert, Kismamák).

Gánóczy Mária 1927-ben született. Rajztanári diplomáját 1950-ben szerezte. Burghardt Rezső tanítványa volt. 1951. óta többször szerepel országos kiállításokon: a II. Nemzeti

GÁNÓCZY MÁRIA

1927-ben született Budapesten.

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte 1945–1950-ben.

„Kilenc gyermeke van"

Első önálló kiállítása 1961-ben Budapesten a Csók Galériában volt. Egyéni kiállítása volt még Olaszországban, (1975) Belgiumban, (1971–1972) és az NSZK-ban. (1975)

A kiállítást rendezte: Sárosdy Judit

A fotókat készítette: Kovács Ferenc

Márti alszik, 1978. (Részlet)

79 7442 – fnyv 1

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS

A MAGYAR HELIKON

MEGHÍVJA ÖNT

GÁNÓCZY MÁRIA
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

1979. SZEPTEMBER 20-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

FRANK JÁNOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

HELIKON GALÉRIA
BUDAPEST V., EÖTVÖS LORÁND U. 8.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
1979. SZEPTEMBER 20 – OKTÓBER 14-IG.

HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG.

Mi lenne szép a világban, ha minden tökéletes lenne,

SEMMI!

Ami már létezik, az valamilyen szempontból mind hibás. Ha filozófus volnék, azt vallanám, hogy a Valami a Semmi meghibásodásából ered. És, hogy a Természet munkálkodik ezen: évmilliók óta hibát hibára halmoz, hogy legyen mit javítani, tönkretenni, újrakezdeni. Mi emberek, a Természet legbonyolultabb lényei a legtöbb hibalehetőséget hordjuk magunkban. Élni kell ezzel a kimeríthetetlen lehetőséggel!... és ...élünk is vele!

Magam részéről például, amit ferde orrsövényem biztos fedezéke mögül figyelő asztigmiás szemmel lesek el a világból, azt remegő kézzel és kopott ecsettel leteszem ama hely mellé, amelyre céloztam. Az eredmény így csak körülbelül az, amit akartam, de érdekes társasjátéknak igérkezik: mit lát meg közlésemből a kedves közönség. És ha sikerült elmondanom, hogy szeretem az embereket, de úgy ahogy én látom őket, akkor ez lesz az egyetlen hibátlan pont létemben, amelyért annak idején Neandervölgyben, érdemes volt azt az elő tévedést elkövetni.

Azután már nincs más hátra, mint még annyit hibázni, amennyit ebben a kínos vánszorgással száguldó időben egyáltalán lehetséges.

Végül – tőlem – jöhet a TÖKÉLY...

GÁNÓCZY MÁRIA

Öregek, 1977. (Részlet)

Portás néni, 1979. (Részlet)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gánóczy Mária

1978 MÁJ

Társadalmi Szemle

1021

Gánóczy Mária: Tabló

A közvélemény e kérdésekre rendszerint
től, a minisztériumoktól várja a probléma m
minden ügyben a miniszter? S ha megtes
újabb hiányt, újabb lemaradást? Gazdasági
pos, élő kérdései ezek, s könnyű belátni, hog
Ezek a problémák viszont érzékenyen érintik
befolyásolják a politikai hangulatot is. A XI
ten foglalkozott gazdaságirányítási rendszerünk
árnyalt eligazítást adott: fontos feladatként jelölte meg *a központi irányítás* hatékonyságának növelését, s követelményként fogalmazta meg, hogy irányítási rendszerünk építsen *a vállalati önállóságra*, „a közérdekű kezdeményezésekre", s érvényesítse a bevált alapelveket.

A pontos, árnyalt útmutatás ellenére mind a vállalatok irányításának problémája, mind a központi irányítás hatékonyságának növelése sok vita forrásává vált. A különböző felfogások részletezésével nem foglalkozom, csupán megjegyzem, hogy az álláspontok többségére egyoldalúság jellemző: a témát csupán közgazdasági, jogi, esetleg a szűk látókörű napi gyakorlat alapján közelítik meg. Az irányítás azonban ennél sokkal bonyolultabb kategória, s csupán interdiszciplináris módon kezelhető: a politikai, a jogi és államigazgatási. a közgazdasági, a szociológiai, a műszaki stb. tudományok és a gyakorlat szintézisére van szükség. Ilyen típusú feladatot leginkább a szervezés- és vezetéselmélet segítségével lehet megoldani, amely — ha ma még nem is teljesen kiforrott formában s metodikával — összetett módon vizsgálja az irányítási, vezetési kérdéseket. Ezért e cikkben ilyen aspektusból közelítve szeretnék néhány elvi és gyakorlati problémát érinteni s néhány következtetést, javaslatot megfogalmazni.

Gánóczi Mária, festő MDG

Kiállítása nyílik meg – közösen Breznay József festőművésszel – a Csók Galériában, nov. 10-én.

–: Ma hallottuk 7.1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 9.

Gánóczy Mária

Műve szerepel az „Új Művek"
Kiállításon a Műcsarnokban
– neve említve

Kritika 1971 május
29. old.

Gánoczy Mária festőművész

Részt vett a Képzőművészek Szövetsége által rendezett "Uj müvek" kiállitáson a Mücsarnokban

c: Tabló 1945

Kortáes 1971/6 looo. old.

Gáróczy Mária

Képe szerepel az „Új művek"
c. kiállításon a Műcsarnokban

Kritika 1971 május
29. old.

Gánóczy Mária festőművész

Derkovits Gyula emlékkiállitása a Magyar Nemzeti Galériában szeptember 20.-tól,
Szemethy Imre grafikus rajzkiállitása a balassagyarmati Horváth Endre Galériában szeptember 16.-tól,
Somogyi József szobrász és Reich Károly grafikus kiállitása a nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központban szeptember 20.-tól tart nyitva.
Vincze Lajos a Ferencvárosi Pincetárlaton szeptember 18.-tól,
Gánóczy Mária a budapesti Helikon Galériában szeptember 20.-tól,
Hock Ferenc a kőlesdi Művelődési Házban szeptember 24.-ig szerepel műveivel.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. 15. XXIII.évf. 37. sz. 8. lap.

Gánóczy Mária, festő

□ GÁNÓCZY MÁRIA festőművész kiállítását Frank János művészettörténész nyitja meg szeptember 20-án, csütörtökön, délután 5 órakor az Eötvös Lóránd utcai Helikon Galériában.

—:□ Gánóczy Mária 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. szept. 18.

Gárdony Mária

az „Arcok és sorsok" címmel összeállított országos gyűjtemény kiállítását Hatvanban rendezték meg.

A műnéző alkotása szerepelt a tárlaton.

Farkas András: Portrébiennálé Hatvanban. Hevesi Szemle, 1980. márc. 6. old.

Gánóczy Mária, festőművész

Egy tíztagú család mutatkozott be Tevelen és Tengelicén a képzőművészeti világhét alkalmából: Breznay József, felesége Gánóczy Mária és gyermekeik. Tevelen szept. 19.-én nyílott meg, Tengelicen okt. 2-án nyílik meg a tárlat.

Népújság (Tolna), 1979. szept. 20.

Gánóczy Mária, festőművész

A művész Breznay József festőművész felesége. – Breznay mindössze 66 éves, – magánéletében tragédiák sorozatát élte át, háromszor alapított családot és felnevelte kilenc gyermeket harmadik feleségével, Gánóczy Mária festőművésszel.

Csorba Mária: „... az élmény csupán indító alapot ad."

Pesti Műsor, 1982. jul. 28. 53. old.

Gánóczy Mária

Magyar Nemzet 1979. szeptember 26.

Gánóczy Mária kiállítása a Helikon Galériában

„A magam részéről például, amit ferde orrsövényem biztos fedezéke mögül figyelő asztigmiás szememmel lesek el a világból, azt remegő kézzel és kopott ecsettel leteszem, ama hely mellé, amire céloztam." Ez a mondat egy katalógus előszavából való, s szellid öniróniával hívja fel a figyelmet Gánóczy Mária szerény és önmagával vitatkozó lényére. De arra is, hogy Gánóczy Mária csakugyan lesben áll, hogy a maga emberi, nagyon is emberi képeit megkapja a világtól. Művei gyors jegyzeteknek tetszenek, de ha jól megnézzük őket, kiderül, hogy (akár a legendás japán festő, aki egy óriási sor kakast festett meg, mire emlékezett az egyetlen ecsetvonással kikerekített virtuóz kakasig) Gánóczy Mária sem kapja olcsón a műveit. A több egymásba nyíló térszeletben portás néni például, aki bizonnyal mindenkiről mindent tud a maga telefonjával, „mint ősanya a maga feketemacskájával" — egy korszakot fejez ki. És mit mondjunk az *Öregek* című egymásra néző embert és kutyát mutató kompozícióról? Vagy a fehérbe oldott *Betegek*ről? Meghatott karikatúrának érzem a képeket, és tudom, hogy egymásbanyíló térrészleteikben sok olyan titok van, aminek megismerésére még vissza kell majd menni a Helikon Galériába. De az ember előbb-utóbb kifejti őket a formák mögül és megértőbb, elnézőbb lesz tőlük.

F. Á.

nek újabb erőfeszítéseket a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozására" — mondotta a többi között Andrej Gromiko.

A SALT jelentősége

„A hadászati támadó fegyverrendszerek korlátozásáról szóló szovjet—amerikai szerződés aláírása meggyőzően bizonyítja, hogy megállapodásra lehet jutni a legnehezebb kérdésekben is, ha megvan ehhez a jó szándék, megvan a készség arra, hogy figyelembe vegyék egymás jo-

Gánóczy Mária, festő

GÁNÓCZY MÁRIA KIÁLLÍTÁSA
Kossuth Művelődési Központ, Kölesd

Gánóczy Mária életműve egyenletességével és különös bensőségességével ragad meg. 1950-ben kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskolán Burghardt Rezső, Bortnyik Sándor és Bencze László tanítványaként. Itthon viszonylag kevés kiállítása volt, művei többször szerepeltek külföldön: Belgiumban, az NSZK-ban, Olaszországban, Párizsban. Képeinek szelíd totalitása, magabiztos meghittsége, érzékenysége és erőteljessége munkáit azonnal fölismerhetővé, össze nem téveszthetővé teszi, akárcsak a fanyar látásmód és a groteszk elemek használata.

Úgy végezte művészi munkáját, hogy közben Breznay József festő feleségeként felnevelt nyolc gyermeket, akik valamennyien szintén festenek. 1979-ben Tengelicen és Tevelen volt is egy közös „családi" tárlatuk. Az azóta eltelt hét év alatt az akkori festőjelöltek is művésszé értek, talán érdekes volna egy újabb közös bemutatkozás.

Losonczi Miklós

– Könyvheti a

Új Tükö

3.

XXIII/23

Piacsek bácsi

MEGHÍVÓ

Fk.: Köteles István

9113 66 FNyV 6 t

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

GÁNÓCZYNÉ, T. KRENNER AMÁLIA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1966. OKTÓBER 29-ÉN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

dr. FEHÉR ZSUZSA
MŰTÖRTÉNÉSZ

KÉPCSARNOK DERKOVITS TERME
BUDAPEST, VI., LENIN KRT 63

Gánóczy Sándorné, Tardos Krenner
Amália, f

Bp 1898 jul. 22
Kép Főisk 1921
Kiáll 1930 Tól Mücs

a t.

és közoktatásugyi miniszteriumnak,

romanzcenzura távbeszélgetésekre
lmaz. hivatalos állomások melyekről
nak leszereltetését kivánja. távol-
és állás bejelentése kötelező szi-

A Vallás-és Közoktatásugy

180517-1919.szám.
B.XVII.

A magyar kereskedel
idezárt táviratát a t. Biz
végett megküldöm.

Budapest, 1919. sz

Gánóczyné Tardos

Krenner Miksi

festő

Műcs. kiáll. 1930. tól
Fapics 113. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gánóczyné T. Krenner Amália

Dél-Magyarország

1966 OKT 30

— Gánóczyné T. Krenner Amália festőművész alkotásaiból kiállítás nyílt tegnap, szombaton délután a budapesti Derkovits-teremben. A tárlatot dr. Fehér Zsuzsa műtörténész nyitotta meg.

1021

Az atletikai viadalokon a versenybírák őrködnek a szabályok betartásán, biztosítják, hogy az atléták azo-

MIK.

Gánóczyné T.Krenner Amália

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1966 nov.lo.

Gánóczyné Tardos Krenner Musi

MDK

Arcképtanulmány

Teleki-tér

Műcsarnok 1943 Téli kiállítás

Gánóczyné Tardos-Krenner Musi

MDK

Arckép

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.:

Őszi levelek

Nógrádi asszonyok

Solfatara

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem 1966.okt.

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.:

Vesuv

Gyikok

Utca I.

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem 1966.okt.

MDK

Gánóczyné T.Kremner Amália festő

olajf.:

Üvegek

Kőcsögök

Kidöntött fák

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem 1966.okt.

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.:

Utca II.

Keleti csendélet

Vörös szőnyeg

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem
1966. okt.

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.

Sárga szőnyeg

Filodendron

Lomok I.

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem
1966. okt.

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.:

Ócskavas

Álarcok

Lomok a vizben

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem
1966. okt.

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.:

Keselyük

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem
1966. okt.

MDK

Gánóczyné T.Krenner Amália festő

olajf.:

Csónakok

Behavazott szeméttelep

Gesztenyevirágok

Gánóczyné T.K.A. kiáll. Derkovits-terem 1966.okt.

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Olvasó nő

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Miniatürök, vizf. elefántdsonton

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Gánóczyné Tardos Krenner Musi

Apród

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Ganóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Önarckép

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Gánóczyné Tardos Krenner Margit

[illegible]

[illegible] publikus kiállítása - a [illegible] - képével szerepel. Miniatűrök.

Budapesti Hirlap
1930.VII.21.

Gánoczyné Tardos Krenner Nusi MDK

Miniatürök, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Arcképminiatürök

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Gánóczyné Tardos-Krenner M.

Miniatürök

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 29.1.

MDK

Gánóczyné Tardos-Krenner M.

Miniatürök

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

Gándara, Tardos-Krenner M.

MDK

Gánóczyné Tardos Krenner Musi, festöm.

Arcképminiatürök. ?

MÜcs.-OMKT 1931-32 évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 22.l.

Gánoczyné Tardos Krenner M. MDK

Miniatürök

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Gánoczyné Tardos Krenner M. MDK

Miniatürök

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Fiam,

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Gánóczyné Tardos Krenner Musi

MDK

Arckép

Műcsarnok 1943.nov.dec.
Téli Kiállitás

Gánóczyné Tardos Kremner Nusi MDK

Arcképtanulmány

Mücsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Teleki-tér

Mücsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Gánoczyné Tardos Krenner Musi

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTars. 1943. marc. - apr. tav. kiall.
Kiállitó művészek névsora. 25.lap

Gánóczyné Tardos-Krenner Nusi

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
arcképminiatürjeivel.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.

Gánóczyné Tardos Krenner M.

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása -a Műcsarnokban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Gánóczyné Tardos Krenner Musi MDK

Fiam

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK.

Gánóczyné T.Kronek Amália

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 dec.

Gánóczyné T. Krenner Amália

festőművész kiállítása. Bp. Derkovits-Terem.-
Ism. h.gy. Magyar Nemzet, 1966. nov. 10.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

267. l.

Gánóczyné T. Krenner Amália festő M.D.V.

müveiből kiállitás a Derkovits-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1966. okt. 30. 11. 1.

MDK

Gánóczyné, festöm.

miniatürje gondos munka.

X.-XIII terem.-Mücsarnok.

Képzőmüvészet, 1931. 37.sz. 44.l.

Gánóczyné T. Krenner Musi MDK

Miniatürök, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Gánóczyné T. Krenner Musi

MDK

Leányom

Micsarnok 1942-43 téli kiállitás

Ganois Vencel

Kodexmásoló

l.

Magyar Könyvszemle

1927. 10. l. 43. l.

l. a mellékletet.

juk tehát újból a lapot, mert nem akarjuk hinni, hogy a magyar horgászsport még mindig olyan gyenge lábon áll, hogy legalább egyetlen, az érdekeit képviselni hivatott horgászújságot fenntartani ne tudjon; ...“ Ezekből láthatjuk, hogy az a lap, mely a fentemlített módszerrel élt, nehéz anyagi körülmények között volt, s mivel tizenegy szám előállítása olcsóbb, mint negyvennyolc számé, folyamodott ehhez az eszközhöz, mert valószínűleg attól tartott, hogyha az előírt számmennyiséget nem tudja az ügyészségen bemutatni, elveszti engedélyét. A másik három esetben is az anyagiak játszhattak közre, mert a *Pesti Ujság* és *Nemzet Szava* az említett esetekben, mint napilapok, a kezdet nehézségeivel küzdöttek, a másik két lap pedig, a megjelent néhány szám után, megszűnt. Ezek valószínűleg a jobb jövőbe vetett reménnyel fordultak ehhez az utolsó kísérlethez.

Ezekben mutattunk rá azokra a megtévesztő adatokra, melyek megnehezítik a könyvtáros és bibliográfus munkáját.

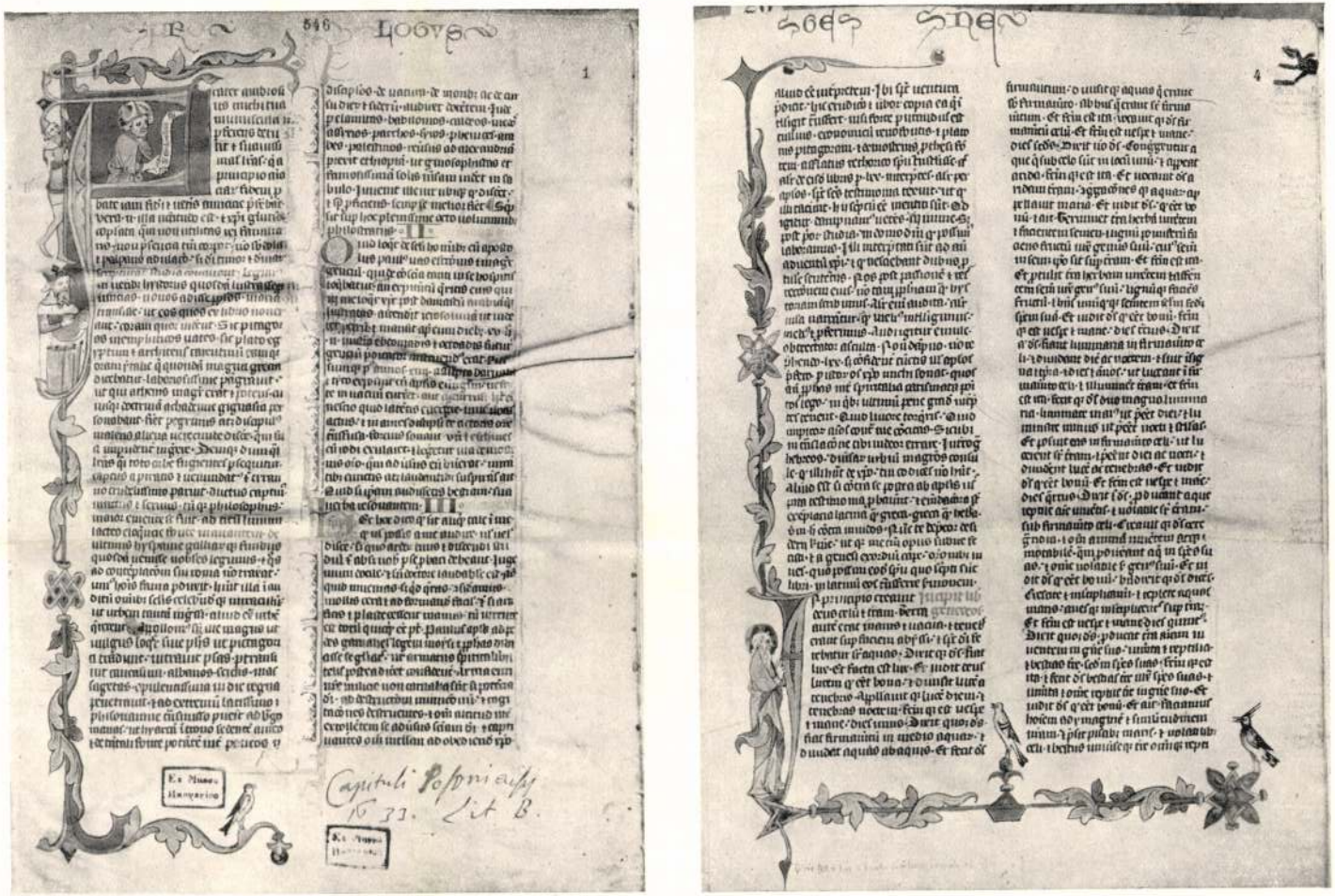

GANOIS VENCEL BIBLIÁJÁNAK KÉT LAPJA. XIV. század második fele
Budapest, Széchényi-könyvtár. (Cod lat. 78.)

-Ganois Vencel

Ganois Vencel

ezt az eklekticizmust — aminek a nagyobbszámú előfordulás már egész helyi jelleget kölcsönöz — igazolja.

Jó példa erre a Széchenyi-könyvtár Pozsonyból származó Misszáléja (Cod. lat. 215.), melynek díszítése a pozsonyi könyvírás fínom emléke, miniaturái és figurális iniciáléi pedig olasz és francia elemek keveredését mutatják. Az imádkozó, lelkét pólyásgyermek alakjában Istenhez emelő Dávid király (8 *v*, L. tábla 1. kép) és a Krisztus feltámadását ábrázoló iniciálék (105. *r*, L. tábla 3. kép) erősen olaszos ízűek, míg a Kálvária (178 *r*, LII. tábla 1. kép) és a kánonkezdő lap Krisztusa — Hoffmann Edith szerint mindkettő más kéz munkája — expresszívebb kifejezésű és a nyugati könyvfestés hatását érzékelteti.

Nagy Lajos korának utolsó évtizedeiben készülhetett Ganois Vencel kanonok Bibliája Pozsonyban (Széchenyi-könyvtár Cod. lat. 78.). Írása nem egységes, mintegy öt kezet különböztethetünk meg, köztük az utolsó Ganois Vencelé, aki két helyen is megnevezi magát. Legkorszerűbb az első rész miniátora, akinek a címlapot és több kisebb iniciálét, lapszéldíszt köszönhetünk. Gazdagon kúszó, szélesen szétterülő levéldísze rokon a Képes Krónika dekorációjával és olasz, talán bolognai kódexek hatására mutat. A figurális dísz is olasz hatás alatt készült és a címlap oldaldíszébe komponált két figura Nagy Lajos-kori ruha viselete a hetvenes évekre datálja a kódexet (LI. tábla).

A század végén, Nagy Lajos korának utolsó éveiben tűnik fel Pozsonyban az olasz és francia hatás mellett a német gótika lágy stílusa is. A Széchenyi-könyvtár pozsonyi származású Misszáléja (Cod. lat. 220., LII. tábla 2. kép) 144 *v* lapján lévő kálváriakép már az osztrák kéziratok kánonképeinek modorában készült. Felfogása, szelleme azonban ugyanazokra az alapokra megy vissza, mint a faszobrászat Ungarn

Széchenyi: Nagy Lajos kora
149. f.

KÖTÖR ÉS IRODALOM ..... I—LXIV

KÉPES TÁBLÁK 309

KÉPEK JEGYZÉKE 313

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ .....

zló és Miklós esztergomi érsekek pecsétjein
kal és fiálékkal ékesített oltárt látunk. De
n püspökök, apátok pecsétjein is gyakori e
győri püspök csodálatosan épen maradt
hin alatt, Mária megkoronázását láthatjuk.
nasonlóképen gazdag gótikus keretelésben,
obelinus erdélyi püspök 1380. évi pecsétje
ábrázolja. Hasonlóképen rendkívül gazdag
ltárt ábrázol Czudar Imre egri és Benedek
Természetesen a pecséteken az oltárdíszek
laképeket nem is ábrázolhattak. Viszont a
y gazdagok, hogy csakis teljesen kialakult
intakép gyanánt. A nagyméretű pompás
zobrok és táblaképek díszítették Nagy Lajos
soltárok klasszikussá vált típusa már teljesen

a szánt oltárok mellett e korból származnak
légítő oltárokról is. IX. Bonifác pápa Szeg-
yt ad hordozható oltárok használatára. Ilyen
mpásabb kivitelben az ú. n. Erzsébet-oltár,
került külföldre. Természetesen Erzsébet
züsttel dúsan díszített hordozható kis oltára
ett pápai engedély inkább egyszerűbb kere-
-oltár különben is inkább ötvösmű, hiszen

D Ganovszky Irma

1890/91

Ferkèpzomfoiskòvk

84.l.

Ganovszky Ilona

szül. Szepesszombat 1869

Ágost. ev. 4 polg.

1890/91 I ~~II~~. szöi osztály

Liber V. 254.

Gans János

Pest. Ar.

Említve 1827 körül.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Horváth H.: I. 250. p.

Pest-Buda 1977

Dr. Gans János

arany- és ezüstműves

Pest 1827 körül.

Horváth-Szentpétery

253. l.

Ö Gans Lajos

építész.

Szül. Székesfehérvár 1888.
Oklevelet nyert 1910.
Műegyetem V. C.

1913

20 12 16

60 140 160

120 400 240

Ø Gansel

Nyomdiszt

l.

Kertész Nyomtatott

280 C

125. kép. *Ribera*

Ganser Kristóf

Kardcsiszár

Sopron

1582. apr. 4.

polg. cskü

Hází

Michelangelo III. 157.

MDK

Gänsler Antal kőmives ~~kegény~~ inas

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek,vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

M.D.K.

GANSPERGER Ant. muraricus

Miskolc

4 sodal

1952)

Művért. (Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 136. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1968 SEP 19

MAGYAR NEMZET

Gasztner Jenő

Moszkvabuli

— A Debreceni Agrártudományi Egyetem százéves jubileumi ünnepségeinek keretében szerdán leleplezték Tormay Bélának, az intézet első igazgatójának mellszobrát, Gasztner Jenő szobrászművész alkotását.

1021

...ítik meg, újság-
...kis autóbusz-

MDK.

Gantner Jenő

Szobrászat c. szobra

Magyar Hírek 1967 jan.

GANTNER LÁSZLÓ - GARA GYÖRGY

Gautner László
Gautzh H.
Gauzek Norbert
Gauzi Á.
Gauzfried Mór
Gara Ákos
Gara Arnold
Gara Géza
Gara Éva
Gáuji Oszkár
Gans Lajos
Gara Gizella
Gara Györgg

nal 3.
Schechner, Richard. 2002. *Performance Studies: An Introduction.* New York: Routledge.
Schneider, Rebecca. 1997. *The Explicit Body in Performance.* London: Routledge.
Sharp, Willoughby. 1970. "Body Works: A Pre-critical, Non-definitive Survey of Very Recent Works Using the Human Body or Parts Thereof." *Avalanche* 1.
Stiles, Kristine. 1987. "Synopsis of the Destruction in Art Symposium (DIAS) and Its Theoretical Significance." *The Act* 1.
———. 1990. "Notes on Rudolf Schwarzkogler's Images of Healing." *WhiteWalls* 25.
———. 1992. "Survival Ethos and Destruction Art." In *Discourse: Journal for Theoretical Studies in Media and Culture* 14.
———. [1993] 1996a. "Shaved Heads and Marked Bodies: Representations from Cultures of Trauma." In *Talking Gender: Public Images, Personal Journeys, and Political Critiques.* Chapel Hill: University of North Carolina Press.
———. 1996b. "Art and Technology," "Process," and "Performance Art." In *Theories and Documents of Contemporary Art: A Sourcebook of Artists' Writings,* edited by Kristine Stiles and Peter Selz. Berkeley: University of California Press.
———. 1998. "Uncorrupted Joy: International Art Actions." In Schimmel 1998.
———. 1999. "'Beautiful, Jean-Jacques': Jean-Jacques Lebel's Affect and the Theories of Gilles Deleuze and Félix Guattari." In *Jean-Jacques Lebel,* edited by Doriana Comerlati. Milan: Edizioni Gabriele Mazzotta.
Vergine, Lea. 1974. *Il corpo come linguaggio (La "Body-art" e storie simili).* Translated by Henry Martin. Milan: Giampaolo Prearo Editore.
———. 2000. *Body Art and Performance: The Body as Language.* Milan: Skira Editore.
Warr, Tracy, ed. 2000. *The Artist's Body.* London: Phaidon.

Gantner Lászlóné

Vargyas Mária, Gantner Lászlóné: Gazdagrét beépitési tervjavaslata.

/rövid életrajz + ismertetés képekkel. Vezető épitész: Tenke Tibor/

Magy. Ép. műv., 1972. 4.sz. 52.l.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Gantz, H.

Könyvkötő

l.

Cat. Frey Ost Kunst

XXIV.K.

152.C.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
5.

Hahn, Alexandre. Monuments Celtiques.
Paris, 1867.

für. cdrl.

Az Egyesült Államok küldöttsége ellenzi az agresszió minden meghatározását, mert véleménye szerint az csak „zavart" okozhat

Az ENSZ politikai bizottságának ülése

Az ENSZ politikai bizottságának szombati ülésén megkezdték *„Az államok kötelezettségei hadműveletek kezdete esetén"* című jugoszláv határozattervezet tárgyalását. Mint az előző jelentések már beszámoltak, a kérdéssel kapcsolatban két határozattervezetet terjesztettek elő: *a szovjet küldöttségét, amely pontosan meghatározza a támadás és a támadó fél fogalmát, és Jugoszláviáét, amely lényegében arra irányul, hogy összezavarja az agresszió fogalmát és ilymódon szabaddá tegye az esetleges agresszort kezét.* A szombati ülésen *Anglia, Ausztrália, Costarica* és *Egyiptom* képviselői szólaltak fel és ajánlották, hogy a jugoszláv küldöttség pontosabban fogalmazza meg a határozat egyes részleteit.

A hétfő délelőtti ülésen elsőnek *Lacoste, Franciaország* képviselője szólalt fel. Rámutatott:

a jugoszláv határozat-tervezet olyan intézkedéseket javasol, amelyek könnyíthetnek a támadó helyzetén és nehézségeket okozhatnak olyan államnak, amely támadás áldozata.

Columbia és *Kuba* képviselőinek felszólalása után *Zarubin* elvtárs, a Szovjetunió képviselője mondott beszédet. Hangsúlyozta, hogy *a jugoszláv javaslat nyiltan ellentmond az ENSZ alapokmányának.* Bírálta a jugoszláv küldöttség gyakorlati javaslatait és bebizonyította, hogy ezek teljesen elfogadhatatlanok, mivel *a gyakorlatban nem a támadás elleni harc eszközeinek bizonyulnak, hanem támogatják a támadót.* Rámutatott, hogy *az agresszió elleni harcban a legelső feladat a támadó fél meghatározása, az agresszió meghatározása.* Megemlítette, hogy 1933-ban, a második nemzetközi leszerelési értekezleten elfogadták a szovjet küldöttség javaslatát az agresszió meghatározásáról és azt nem egyszer gyakorlatilag alkalmazták.

A támadókat természetesen zavarja a támadás fogalmának meghatározása,

— folytatta Zarubin elvtárs. *Számukra előnyösebb, hogy a nemzetközi jog ne tartalmazza az agresszió semmiféle meghatározását, mert ilyen esetben több lehetőség kínálkozik az agresszió vádjának elkerülésére, a támadó bűntelen marad és ezzel egyidejűleg fennáll annak a lehetősége, hogy válogatás nélkül az agresszió vádjával illessenek más országokat.*

A Szovjetunió képviselője a továbbiakban foglalkozott az agresszióval kapcsolatos szovjet tervezettel és különösképpen annak harmadik pontjával, amely kimondja, hogy *az olyan államnak, amelyet támadó cselekmények veszélyeztetnek, jogában áll nemzetközi viták békés rendezését elősegítő diplomáciai, vagy más módozatokhoz folyamodni.*

A keddi ülésen elsőnek *Kiszelev* elvtárs, *Bjelorusszia* küldöttségének vezetője szólalt fel, aki hangsúlyozta: a jugoszláv határozattervezet támogatja a támadót, amely terveinek végrehajtására felhasználhatja azt az időt, amelyet a jugoszláv tervezet rendelkezésére bocsát. *Hiányossága a jugoszláv határozattervezetnek az is, hogy nem írja elő az agresszió teljes és feltételnélküli eltiltását.* A szovjet határozattervezet mellett szólalt fel Winiewicz, *Lengyelország* küldötte is. A következő szónok *Lodge*, az USA képviselője kijelentette, hogy

az Egyesült Államok küldöttsége ellenzi az agresszió minden meghatározását, mert véleménye szerint ez csak „zavart" okozhat.

A következő felszólalók, *Ukrajna* és *Csehszlovákia* küldöttei a jugoszláv javaslat ellen és a szovjet javaslat mellett foglaltak állást. A csehszlovák küldött rámutatott: *csak azok érdeke, hogy az agresszió fogalmát ne tisztázzák, akik agressziót terveznek.* A keddi ülés utolsó szónoka, *Pearson* kanadai küldött ellenezte a szovjet határozattervezetet.

A kedd délutáni ülésen *Görögország, Uruguay* és *Brazília* képviselőinek felszólalása után — akik ellenezték a szovjet határozat-tervezetet — *Egyiptom* képviselője szólalt fel.

„Nem értem — mondotta —, miért kell elutasítanunk a Szovjetunió minden javaslatát, még ha ezek a javaslatok helyesek is."

A kedd délutáni ülésen *El-Huri*, sziriai küldött formális határozat-tervezetet terjesztett elő, amely *indítványozza az agresszió meghatározásáról szóló kérdésnek (vagyis a szovjet határozattervezetnek) a nemzetközi joggal foglalkozó bizottság elé terjesztését. Zarubin* elvtárs a *Szovjetunió* képviselője határozottan ellenezte ezt a javaslatot. Megemlítette, hogy *bármilyen kérdésnek technikai szervek elé terjesztését a multban gyakran arra használták fel, hogy sok fontos kérdést eltemessenek.* A sziriai javaslat elfogadhatatlan — mondotta —, mert

az agresszió meghatározása a jelenlegi nemzetközi helyzetben fontos és sürgős kérdés.

Ecuador küldöttjének javaslatára ezután a sziriai határozat-tervezettel kapcsolatos szavazást elhalasztották és az ülést berekesztették.

A Portoricói Kommunista Párt nemzeti függetlenséget követel országának

Az USA gyarmati hatóságai letartóztatták a Kommunista Párt elnökét és főtitkárát

Október 30-a óta portoricói hazafiak hős csoportja fegyveres harcot folytat az ország függetlenségéért. Ezzel kapcsolatban a *Daily* Worker közli Cezar *Andreu* elvtársnak, a *Portoricói Kommunista Párt* elnökének és Juan *Santos* elvtársnak, a Párt főtitkárának nyilatkozatát.

A nacionalisták vezére, Pedro Albis *Campos*, az amerikai börtönből való kiszabadulása óta szigorú rendőri felügyelet alatt áll — hangzik a nyilatkozat. — Campos hazafias tevékenysége miatt került börtönbe: *megtagadta a választásban való részvételt, ellenezte a kötelező katonai szolgálatot,*

követelte az amerikai fegyveres erők kivonását Portoricóból és elítélte azt, hogy portoricói csapatokat küldjenek Koreába az amerikai agresszió támogatására.

A gyarmati hatóságok már régóta készülődnek a felszabadító mozgalom szétverésére. *Az október 30-i fölkelés önvédelmi cselekedet volt a szakadatlan üldözéssel szemben, amely a kormány részéről megnyilvánult.* Az amerikai imperialisták örökössé akarják tenni a portoricói gyarmati rendszert, csak ezzel magyarázható a szigeten lefolyt vérontás.

Azzal a felhívással fordulunk az egész világ népeihez — mondja továbbá a nyilatkozat —, *követeljék, hogy Truman az Egyesült Államok elnöke és az amerikai kormány szüntesse meg az elnyomást és biztosítsa Pedro Albis Campos és híveinek életét. Felhívással fordulunk az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez,*

ismerje el haladéktalanul a portoricói nép jogát a nemzeti függetlenségre.

A béke megszilárdítása érdekében követeljük, hogy haladéktalanul küldjék haza a Koreába indított portoricói csapatokat. Követeljük a portoricóiak számára fennálló kötelező katonai szolgálat megváltoztatását. Követeljük *MacCarran* fasiszta törvényének és *Taft-Hartley* rabszolgatörvényének elvetését és olyan törvény elfogadását, amely megtiltja a lincselést, a megkülönböztetést és az elkülönítést a néger lakossággal szemben. Elsősorban a demokratikusan gondolkodó amerikai néphez fordulunk, támogassa Portorico függetlenségének ügyét és tekintse úgy, mint fontos tényezőt a demokráciáért és békéért vívott harcban — fejeződik be a nyilatkozat.

A *La Prensa* című *New Yorkban* megjelenő spanyolnyelvű lap közli, hogy a *Portorico Függetlenségéért Harcoló Párt* — amely a legnagyobb portoricói politikai párt —

„mélységes együttérzését fejezi ki honfitársai iránt, akik életüket áldozták és áldozzák Portorico függetlenségéért."

A párt elhatározta, hogy nem vesz részt az elkövetkező választásokon, mert nincs biztosíték a választások szabad lefolyására.

A latinamerikai országok különböző szervezetei továbbra is együttérzésüket fejezik ki a portoricói felkeléssel és azzal a követeléssel, hogy függetlenséget adjanak Portoricónak.

A portoricói hatóságok féktelen rendőrterrorja tovább tart. A *Daily Worker* tudósítója közli, hogy

a rendőrség letartóztatta Cezar Andreu elvtársat, a Kommunista Párt elnökét, Juan Santos elvtársat, a Párt főtikárát és a Kommunista Párt több funkcionáriusát,

valamint a Kommunista Párt ifjúsági vezetőjét, a Szakszervezeti Szövetség titkárát, a Nemzeti Ifjúsági Szövetség elnökét és a Függetlenségi Párt titkárát.

A szakmák legjobbjai az építőiparban, közlekedésben és a könnyűiparban

Az alábbiakban kivonatosan közöljük az építésügyi, a közlekedés- és postaügyi, illetve a könnyűipari minisztérium jelentését a „szakma legjobb dolgozója" címéért folyó verseny első helyezettjéről a fontosabb szakmákban.

Építőipar

MAGASÉPITŐIPAR

KŐMŰVES: Fábik József (Dunamenti Magasépítő Vállalat.) Kossuth-díjas sztahánovista. Vállalatánál a vakolás sztahánovista módszereit vezeti be. **ÁCS:** Fülöp Antal (Budapesti Egyesült Középítési Vállalat). A legjobb munkásújítók egyike. Átlagteljesítménye állandóan 200 százalék fölött van. **VASBETONSZERELŐ:** Juhász József (Magyar Gyárépítési Vállalat). Az új normával 188 százalékos átlagot ért el. Kiváló minőségi munkát végez, ötszörös újító. **BETONOZÓ:** Deák József (Salgótarjáni Bányavidék Építési Vállalat). Átlagteljesítménye 176 százalék. Elsőrendű minőségi munkát végez. Komoly eredményeket ért el az anyagmegtakarítás terén is. **KŐFARAGÓ:** Bartus József (Budapesti Gyárépítési Vállalat). Sztahánovista. Átlagteljesítménye 150 százalék. **MŰKŐKÉSZÍTŐ:** Nagy Lajos (Szombathelyi Magasépítési Vállalat). Átlagteljesítménye a normarendezés óta 220 százalék. **BURKOLÓ:** Tóth József (Épületburkoló Vállalat). Az egyik legjobb munkamódszerátadó. Átlagteljesítménye 153 százalék. **TETŐFEDŐ:** Schranczki Lajos (Tetőfedő és Szigetelő Vállalat. Minőségi munkát végez, 230 százalékos átlagteljesítménnyel. **ÁLLVÁNYOZÓ:** Kovács János (Salgótarjáni Bányavidék Építési Vállalat). Selejtmentesen dolgozik. Minőségi munkát végez, munkamódszerét idáig 14 társának adta át. **SZEGEZŐLAKATOS:** Gönye Lajos (Általános Lakásépítési Vállalat). A normarendezés előtti 250 százalékos átlagteljesítményét az új normával 258 százalékra emelte. **ÉPÜLETASZTALOS:** Gáspár József (Szombathelyi Magasépítési Vállalat). Sztahánovista. Átlagteljesítménye 154 százalék. **PARKETTÁZÓ:** Bongó Károly (Épületburkoló Vállalat). Kiváló minőségi munkás. Selejtmentesen dolgozik. Átlagteljesítménye 176 százalék. Élenjár a munkamódszerátadásban is. **GÉPKEZELŐ:** Csévi Ferenc (Budapesti Gyárépítési Vállalat). Selejtmentesen dolgozik. Minőségi munkája is kifogástalan. **VILLANYSZERELŐ:** Boldis János (Épületvilágítás Szerelő Vállalat). Az új normával elért átlagteljesítménye 194 százalék. **VIZVEZETÉKSZERELŐ:** Határ István (Szegedi Épületszerelő Vállalat). Munkáját gondosan és hibamentesen végzi. Átlagteljesítménye 176 százalék. Munkamódszerátadó. **FŰTÉSSZERELŐ:** Drégely Pál (Épületszerelő Vállalat). Átlagteljesítménye 140 százalék. Rendszeresen oktatja a segédmunkásokat. Minőségi munkát végez. **ÉPÜLETLAKATOS:** Sörés Lajos (Debreceni Épületszerelő Vállalat). Kiváló minőségi munkát végez. Új normáját átlagban 145 százalékban teljesíti. **FESTŐ ÉS MÁZOLÓ:** Herneczky István (Gyöngyösi Magasépítési Vállalat). Háromszázalékos anyagmegtakarítást ért el. Minőségi munkát végez, munkamódszerét rendszeresen átadja. **ÜVEGEZŐK:** Kuczkó József (Szombathelyi Magasépítési Vállalat). Átlagteljesítménye 131 százalék. **BÁDOGOS:** Domján János (Épületbádogozó Vállalat). Munkamódszerét 12 társának adta át. Kép újítása van. Átlagteljesítménye 151 százalék.

TÉGLAÉGETŐK: Tulipán Gusztáv (Délbudai Téglagyárak). Átlagteljesítménye 128 százalék. **KIHORDÓK:** Markotics József (Tatavidéki Téglagyárak). Átlagteljesítménye az új normával 130 százalék. **BEHORDÓ:** Szabó Sándor (Budapest-Szentlőrinci Téglagyár). Átlagteljesítménye 126 százalék. Tapasztalatait ifjúmunkás társainak rendszeresen átadja. **RAKÓ:** Szőke János (Budapest-Szentlőrinci Téglagyár). Munkamódszerét rendszeresen átadva elősegíti a termelés állandó emelkedését. Átlagteljesítménye 125 százalék. **TÉGLAGYÁRI BÁNYAMUNKÁS:** Tóth Lajos (Kőszénbánya és Téglagyár, Drasche 4. sz. telep). Átlagteljesítménye 136 százalék. **PRÉSMUNKÁS:** Koszka Ferenc (Kőszénbánya és Téglagyár, Óbuda). Új normáját átlagban 133 százalékban teljesíti. **SEGÉDMUNKÁS:** Szabadics Ferenc (Villanyszerelő Vállalat). Munkateljesítménye 6 hónapon keresztül meghaladta a 200 százalékot.

MŰSZAKI DOLGOZÓ: Lénárd János (Magyar Gyárépítési Vállalat). Az Andor-utcai építkezést kiválóan szervezte meg és kiválóan vezeti. Élenjárt a koreai műszak és a Békekölcsön megszervezésében is. **ADMINISZTRATÍV DOLGOZÓK:** Csermely Pál főkönyvelő (Budapesti Gyárépítési Vállalat). A vállalat pénzügyeit nagy körültekintéssel és szakértelemmel vezeti. Újító és észszerűsítő.

MAGASÉPÍTÉSI TERVEZŐ IRODÁK

MŰSZAKI RAJZOLÓ: Ganzer Norbert (Ipari Épülettervező Vállalat). Mintaszerű terveket készít: **ÁRELEMZŐ:** Molnár Sándor (Mezőgazdasági és Településtervezési Iroda). Az ármegállapítások terén komoly érdemei vannak. Tanítja, neveli a tervezőirodák árelemzőit. **ORGANIZÁTOR:** Rácz Márton (Általános Épülettervező Iroda). Feladatait hibátlanul végzi el. Közvetlenül kapcsolatot tart fenn a kivitelezéssel és a fizikai dolgozókkal. Hét főből álló csoportjával 25 vidéki munkahely számára két hét alatt készítette el az organizációs terveket. Ezt új munkamódszer alkalmazásával érte el. **TECHNIKUS:** Raáb Ferenc (Középülettervező Iroda). Két önálló tervezését a legnagyobb technikai felkészültséggel oldotta meg és művezetésével az építtetők elismerését vivta ki. **GÉPÉSZTERVEZŐK:** Jankovics Viktor (Általános Épülettervező Iroda). Az 1950-es munkák keretén belül gazdaságos és szakszempontból is jól kimunkált terveket készített. A tűzi vezetékekre vonatkozó ujitását országos viszonylatban kötelezővé tették. **STATIKUS:** Gottfried Géza (Ipari Épülettervező Vállalat). „Kiváló munkás". Több jelentős újítást adott be. Komoly eredményeket ért el az előregyártás területén is. **ÉPÍTÉSZTERVEZŐ:** Vidosfalvi Béla. Technikus, de állandó szakmai továbbképzéssel elérte, hogy ma a legjobb mérnökökkel egyenrangú munkát végez. A Tatabányai Erőmű építkezésénél kitünő tervszolgáltatást biztositott.

Közlekedés

KÖZÚTI VILLAMOSKÖZLEKEDÉS

VILLAMOSKOCSI VEZETŐ: Keserű I. József (FV. Kispest). **VILLAMOSKALAUZ:** Glasz Henrik (FV. Hungária). **VILLAMOSVASÚTI MOZDONYVEZETŐ:** Végh Gyula (FHÉV, Cinkota).

POSTAI DOLGOZÓK

MŰSZERÉSZ: Begdi György (Helyközi és József Távbeszélő Hivatal). **TECHNIKUS** Miklósvári László műszaki elenör (Teréz Távbeszélő Hiv.). **VONALFELVIGYÁZÓK:** Babina Lajos (A.központi üzem). **TÁVIRDAMUNKÁS:** Bréda Lajos (Bp. Főposta). **KÉZBESÍTŐ:** Pinczés Géza (Bp. Főposta). **IRÁNYÍTÓ:** Észes Elemér (Bp. 72. sz. hiv.) **TÁVBESZÉLŐ KEZELŐ:** Kis Antal (Szombathelyi I.). **TÁVIRDÁSZ:** Nagy Lajos Siemenstávirász (Békéscsaba I.). **FELVÉTELI DOLGOZÓ:** Vidás Lászlóné (Bp. 51. sz. hiv.).

KÖZÚTI GÉPJÁRMŰ-KÖZLEKEDÉS

SZEMÉLYI GÉPJÁRMŰVEZETŐ: Kovasics Károly (Autótaxi V.) **TEHERGÉPJÁRMŰVEZETŐ:** Szilágyi Mihály (Teherfuvarozó NV, Szeged). **VÁROSI AUTÓBUSZVEZETŐ:** Fábián Sándor (FÁKV). **TÁVOLSÁGI AUTÓBUSZVEZETŐ:** Csányi György (MÁVAUT). **VÁROSI AUTÓBUSZKALAUZ:** Szlivon Ferenc (FÁKV). **TÁVOLSÁGI AUTÓBUSZKALAUZ:** Tóth Károly (MÁVAUT). **AUTÓSZERELŐK:** Hallai Gyula (Autótaxi V.).

HAJÓZÁS

MATRÓZ: Benediczky János (Folyamszab. V.). **FŰTŐK:** Ladocsi Ferenc (Balatoni Hajózási V.). **FEDÉLZETMESTER:** Körmendi Lajos (MESZHART tengerhajózás). **HAJÓKORMÁNYOS:** Györffy András (MESZHART folyami teherh.). **USZÁLYKORMÁNYOS:** Virányi Mihály (MESZHART folyami teherhajózás). **HAJÓGÉPÉSZ:** Szepesi József (MESZHART folyami teherhajózás). **DOKKMUNKÁS:** Csubka János (MESZHART Nemz. Szabadkikötő). **KAPITÁNY ÉS HAJÓVEZETŐ:** Pánczél Lajos (MESZHART folyami teherhajózás). **EGYÉB HAJÓZÁSI SZAKMUNKÁSOK:** Mihalik Mihály festő (MESZHART hajómühely).

MÉLYÉPÍTŐ IPAR

KŐMŰVES: Szép Gyula (Kőzetfeltáró V.). **ÁCS:** Krajovics István (Dunamenti Mélyépítő V.). **VASBETONSZERELŐ:** Szabó Sándor (Vízépítő V.). **KUBIKOS:** Szabó Lajos (Vasútépítő V.). **KÖVEZŐ:** Leib Rezső (Aszfaltozó és Kövező V.). **SEGÉDMUNKÁS:** Timári István (Betonépítő V.) **KŐFARAGÓ:** Kiss István (Hídépítő V.). **SZERELŐ:** Száraz István (Hídépítő V.). **GÉPÉSZ:** Tóth János (Aszfaltozó és Kövező V.). **MUNKAVEZETŐ, ÉPÍTÉSVEZETŐ:** Krassula János (Kőzetfeltáró V.).

KŐBÁNYAIPAR

KŐVÁGÓ: Feltán Béla (Kőbányaipari V. somoskői üzeme). **KŐFEJTŐ:** Imre Gyula (Kőbányaipari V. badacsonyi üzeme). **BUNKÓZÓ-PAKKOLÓ:** Pekő István (Kőbányaipari V. tállyai üzeme).

Könnyűipar

TEXTILIPAR

MŰVEZETŐK: Erdélyi Gyula (Magyar Pamutipar) szövőművezető, munkáját úgy szervezte meg, hogy géphatásfoka állandóan 80 százalék fölött, gépállása pedig 1 százalék alatt van. **ELŐKÉSZÍTŐK:** Chwála Ferencné (Kőbányai Textil). Normáját 152 százalékra teljesíti, 1951 februári tervén dolgozik. **KIKÉSZÍTŐK:** Pajzsos Gyula (Kistext) 7 gépen dolgozik, normateljesítménye 178 százalék. 1952 februári tervén dolgozik. **MESTER-TECHNIKUS:** Weinträger Ferenc (Kistex). Technikus-művezető, a harmadik negyedévben a vezetése alatt álló szövőde 80 százalékos átlaghatásfokot ért el. **PAMUTFONOK:** Nagy Imréné (Első Magyar Cérnagyár). Normáját átlag 144.6 százalékra teljesíti. 1951 áprilisi tervén dolgozik. **LENFONÓ ÉS ELŐKÉSZÍTŐK:** Makra Gyula (Szegedi Kender). Az üzem első 200-as brigádjának vezetője, minőségi munkát végez, átlagteljesítménye 149 százalék. **PAMUTSZÖVŐK:** Simon László (Kőbányai Szövő). Átlagteljesítménye 144 százalék, 10 gépen dolgozik, minőségi árut termel. **LENSZÖVŐK:** Hornyák Anna (Bukakalász) 1951 májusi tervén dolgozik, normáját átlag 136 százalékra teljesíti. **GYAPJUIPARI SZÖVŐ:** Ormai Árpádné (Hazai Fésüs). **GYAPJUIPARI FONÓ:** Schuszter Ferdinándné (Magyar Gyapjufonó). Átlagteljesítménye 108 százalék. **RUHÁZATI GÉPMUNKÁS:** Erdélyi Albert (Ujszegedi Ruhagyár), Átlagteljesítménye 422 százalék. **RUHÁZATI KÉZIMUNKÁS:** Rada Katalin (Fehérneműipari V.). Hét munkásnak adta át munkamódszerét, átlagteljesítménye 168 százlék. **RUHÁZATIIPARI ÜZEMFENNTARTÓ:** Varga József (Férfiruhaipari V.). Többszörös újító, az önköltségcsökkentés terén jelentős eredményeket ért el. **SELYEMIPAR:** Puskás Imréné (Adriai Selyemszövő). Hat gépen dolgozik, normáját 120 százalék felett teljesíti. **HURKOLÓIPAR:** Rögner Károly (GFB). Átlagteljesítménye 115 százalék. **RÖVIDÁRUIPAR:** Boros Józsefné (Debreceni Textil).

BŐRIPAR:

BŐRGYÁRTÓK: Biró Gyula (Pécsi Bőrgyár). Minőségi mukával 143 százalékot teljesít. **KIKÉSZÍTŐK:** Behoczky Károly (Ujpesti Bőrgyár). Új normáját 146 százalékra teljesíti. **BŐR- ÉS SZŐRMEKONFEKCIÓ:** Bottyáni Lajosné (Szőrmekonfekció, Csepel). Újító, 200 százalékra teljesíti normáját. **BŐRGYÁRI MŰSZAKI ÉRTELMISÉGIEK:** Tóth Géza (Pécsi Bőrgyár). Újító, az önköltségcsökkentés terén komoly eredményeket ért el. **CIPŐIPAR, SZABÁSZAT:** Oláh György (Tisza Cipőgyár). 189 százalékra teljesíti normáját. **FELSŐRÉSZKÉSZÍTŐK:** Garamvölgyi Józsefné (Ujpesti Cipőgyár). Normáját 187 százalékra teljesíti, munkamódszerét átadja. **GÉPI-MUNKÁSOK:** Dékány Béla (Duna Cipőgyár). Minőségi munkát végez, új normájával 166 százalékot teljesít. **KÉZIMUNKÁSOK:** Bokor Kálmán (Kézműipari Cipőgyár). Normáját 164 százalékra teljesíti. **CIPŐGYÁRI MŰSZAKI ÉRTELMISÉGIEK:** Lukács Béla (Tisza Cipőgyár). Többszörös újító.

NYOMDA- ÉS PAPÍRFELDOLGOZÓIPAR

KÉZISZEDŐK: Bakos István (Szikranyomda). Átlagteljesítménye 172 százalék. **LINOSZEDŐK:** Ságodi Ferenc (Minőségi Nyomdaipar). Átlagos teljesítménye 249 százalék. Munkamódszerét 12 dolgozónak adta át. **MAGASNYOMÓK:** András Antal (Forrás-nyomda). Átlagteljesítménye 148 százalék. **BERAKÓK:** Frank Béláné (Vörös Csillag-nyomda). Átlagteljesítménye 144 százalék. **KÖNYVKÖTŐK:** Fülöp Gyula (Franklin-nyomda). Átlagteljesítménye 197 százalék. **RAGASZTÓK:** Grosz Ilona (Szivarkapapirgyár). Átlagteljesítménye 170 százalék. **DOBOZKÉSZÍTŐK:** Domokos Sándorné (Pesti Dobozgyár). Munkamódszerét átadja társainak, átlagteljesítménye 148 százalék. **LITOGRAFUSOK ÉS CINKOGRAFUSOK:** Sztipich Antal (Offset-nyomda). Minőségi munkát végez. **SZEDŐGÉPSZERELŐK ÉS ÜZEMFENNTARTÓK:** Utasi Rezső (Globus-nyomda). Többszörös újító.

PAPÍRGYÁRTÓIPAR

Balogh József (Csepeli Papir). Többszörös újító), munkamódszerét nyolc társának adja át.

FAIPAR

ASZTALOSOK: Hódossy János (Lingel Bútorgyár). Átlagteljesítménye 188 százalék. **KÁRPITOSOK:** Lapp Béla (Budapesti Kárpitosipar). Átlagteljesítménye 161 százalék. **KÁDÁROK:** Balogh Sándor (Mechanikai Hordógyár). Normáját állandóan 160 százalékra teljesíti. **FÉNYEZŐK:** Radnó Józsefné (Budapesti Irodabútorgyár) rendszeres munkamódszerátadó. **LÁDASZEGEZŐK:** Ifjú Vörös Sándor (Körmendi Ládagyár) átlagteljesítménye 146 százalék. **BETANÍTOTT MUNKÁSOK:** Ninschnek Ferencné (Fatömegcikkgyárt V.) Ujítása segítségével 276 százalékot teljesített. **KÖRFŰRÉSZELŐK:** Miksits Imre (Budapesti Ládagyár). Munkamódszerét dolgozótársainak átadja, normáját 150—160 százalékra teljesíti. **GÉPI MARÓSOK:** Fehér Ferenc (Veszprémi Faárugyár). Átlagteljesítménye 155 százalék. **SZALAGFŰRÉSZESEK:** Vesztner Ferenc (Furnir- és Lemezművek). Átlagteljesítménye 165 százalék, újító. **EGYÉB GÉPMUNKÁSOK:** Tóth József (Lingel Bútorgyár). Átlagteljesítménye 209 százalék. Munkamódszerét több társának átadta.

ÉLELMEZÉSI IPAR

MALOMIPÁR: Bariczai Sándor (Hódmezővásárhelyi Tóth-malom). Munkamódszerével 7 százalékkal emelte az üzem teljesítőképességét. **CUKORIPAR:** Nagy István (Sárvári Cukorgyár). Munkájának köszönhető, hogy a cukorgyár karbantartási, felújítási és beruházási munkálatai tervszerüen elkészültek. **SZAPPANPRÉSELŐK:** Kiss Irén (Kőszeg). Átlagteljesítménye 127 százalék. **OLAJFINOMÍTÓK:** Ruzics László (Növényolaj- és Szappangyár). Átlagteljesítménye 118 százalék. **NÖVÉNYOLAJIPARI ÜZEMFENNTARTÓK:** Zsák Kálmán csőszerelő. Átlagteljesítménye 129 százalék. **NÖVÉNYOLAJIPARI MÉRNÖKÖK:** Palik Egon (Rákospalotai Olajgyár). Műszaki szervezőmunkájával hatalmas megtakarítást és fennakadás nélküli üzemmenetet biztosított.

Az új ötéves szovjet-csehszlovák gazdasági egyezmény 50 százalékkal növeli a két ország évi átlagos árucseréjét

Antonin *Gregor* külkereskedelmi miniszter, aki november 3-án a csehszlovák kormány képviseletében aláírta a *Szovjetunió* és *Csehszlovákia* közötti ötéves gazdasági egyezményt, nyilatkozatot adott a sajtónak. Elmondotta, hogy a szerződés szerint *Csehszlovákia az elkövetkező öt évben fontosabb árukból, javakból és termékekből körülbelül 20 millió tonnát kap a Szovjetunióból.*

Az évi átlagos árucsere mintegy 50 százalékkal múlja majd felül az 1948 és 1950 közötti időszak évi átlagos árucseréjét.

A szovjet nyersanyagszállítások között a legfontosabbak a különböző érc- és fémszállítmányok, amelyek *lehetővé teszik a csehszlovák nehézipar fejlesztésének meggyorsítását. A szovjet vasércszállítások 1951 és 1955 között az 1948—1950 közötti időhöz képest két és félszeresére, a rézszállítások négyszeresére, az aluminiumszállítások több mint háromszorosára növekednek.* Csehszlovákia elsősorban olyan gépeket és gépi felszereléseket fog importálni a Szovjetunióból, amelyek nélkülözhetetlenek a gazdasági élet áiszervezéséhez, amelyeket a csehszlovák ipar nem állít elő és amelyeknek kivitelét az imperialista államok a népi demokráciák felé megtiltották.

A csehszlovák külkereskedelmi miniszter befejezésül rámutatott, hogy a *hosszúlejáratú gazdasági egyezmény nemcsak a Szovjetunió és a népi demokratikus országok őszinte békepolitikájának újabb bizonyítéka, hanem fontos hozzájárulás a békéért vívott harcban is.*

Egy éve miniszter Rokossowski marsall

Rokossowski marsall egy éve miniszter: *Bierut* elvtárs lengyel köztársasági elnök 1949 november 6-án nevezte ki nemzetvédelmi miniszterré. A lengyel lapok egyöntetüen megállapítják, hogy a lengyel hadsereg *„a szeniális sztálini stratégiai iskolának egyik legjobb tanítványa áll, aki Sztálin* elvtárs irányításával Moszkvánál és Sztálingrádtól egészen Berlinig döntő csapásokat mért a fasiszta fenevadra.

Szeretettel és hálával emlékeztek meg világszerte a dolgozók a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójáról

A világ dolgozói szeretetteljes, lelkes ünnepségeken emlékeztek meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulójáról. Azokban az országokban, ahol a munkásosztály, a nép van hatalmon, az egész országot átfogó, hatalmas ünnepségek zajlottak le. *Az ünnepi gyülések részvevői üdvözlő táviratot küldtek a dolgozók nagy vezérének, Sztálin elvtársnak.*

KINA

városaiban és falvaiban ünnepi ülések voltak. Peking épületeinek homlokzatán hatalmas vörös és nemzeti zászlók lengtek. Az utcákon mindenütt a világ dolgozóinak nagy vezére, *Sztálin* elvtárs és a kínai nép vezetője, *Mao Ce Tung* elvtárs arcképei voltak láthatók. Sztálin elvtárs arcképe alatt ez a felirat volt:

„A kínai nép legjobb barátja."

A gyárakban és üzemekben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából rendezett ünnepi gyűléseken *kihirdették a munkaverseny eredményeit és kitüntették a termelésben élenjáró dolgozókat.*

ÉSZAK-KOREA NÉPE

is lelkes hangulatú tömeggyülésen emlékezett meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójáról. November 6-án *Szinjicsju* városában ünnepi gyűlést tartottak, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulója alkalmából. A gyülésen résztvettek a lakosság valamennyi rétegének képviselői. A gyűléstermet *Lenin, Sztálin* és *Kim Ir Szen* képmásai díszítették. A gyűlésen a Munkáspárt Észak-Phenjan tartományi bizottságának elnöke tartott előadást a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról. Az előadó beszélt arról a veszélyről, amely Koreára nehezedik az amerikai fegyveres agresszió következtében és kijelentette:

a koreai nép előtt az a feladat áll, hogy elhárítsa ezt a veszélyt és győzelmet arasson az amerikai hódítók felett.

Az ünnepi gyülés részvevői viharos tapsok közepette fogadták el a Sztálin generalisszimuszhoz és Kim Ir Szenhez intézett üdvözletek szövegét.

A MONGOL NÉPKÖZTÁRSASÁG

fővárosában, *Ulan-Batorban,* ünnepi ülést rendeztek, amelyen megjelentek a Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottságának, valamint a kormány tagjai és a társadalmi élet vezető személyiségei.

CSEHSZLOVÁKIÁBAN,

a prágai Iparcsarnokban tartott ünnepi ülésen *Zápotocky* elvtárs, miniszterelnök méltatta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom jelentőségét és a Szovjetunió szerepét a békéért folytatott küzdelemben.

A ROMÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG

bukaresti ünnepi ülésén Vasile *Luca* elvtárs, a Román Munkáspárt Központi Bizottságának titkára tartott ünnepi beszédet, amelyben rámutatott, hogy

a Szovjetunió a béke és a haladás hatalmas támasza, a népek barátságának példaképe, az új élet, a kommunizmus építője.

A VARSÓI

ünnepi ülésen *Cyrankiewicz* elvtárs, miniszterelnök ünnepi beszédében hangsúlyozta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom jelentőségét az egész világ dolgozói számára. Az üzemekben és hivatalokban országszerte ünnepi üléseket tartanak, amelyeken a lengyel dolgozók testvéri barátságukat és hálájukat fejezték ki a szovjet nép és Sztálin elvtárs iránt.

SZÓFIÁBAN,

a Nemzeti Színházban tartott ünnepségen Rajko *Damjanov* elvtárs, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja méltatta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom jelentőségét.

AZ ALBÁN MUNKAPÁRT

Központi Bizottsága és a Párt tiranai városi bizottsága november 6-án este ünnepi ülést rendezett a tiranai Népszínház nagytermében. Az ünnepi beszámolót Spiro *Koleka* elvtárs, az Albán Munkapárt Központi Vezetősége Politikai Bizottságának tagja tartotta.

A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

dolgozói nagy lelkesedéssel ünnepelték meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját. A Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága üdvözlő táviratot intézett a *Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságához.*

A varsói, prágai, bukaresti, berlini és pekingi szovjet nagykövetek ünnepi fogadást adtak.

Megemlékeztek a nemzetközi munkásosztály nagy ünnepnapjáról a kapitalista országok dolgozói is. *A munkások ezekben az országokban a békéért és a munkásegységért folyó harc jegyében ülték meg ezt a napot.* Az eddig beérkezett jelentések közlik, hogy

BÉCSBEN

az *Osztrák-Szovjet Kulturális és Gazdasági Kapcsolatok Társasága* ünnepi gyülést rendezett, amelyen résztvettek a gyárak és üzemek, a demokratikus szervezetek és intézmények, valamint a kulturális és művészeti élet képviselői. Hugo *Glaser* professzor, a társaság elnöke, megnyitó beszédében hangsúlyozta: *„A nagy Szovjetunió felszabadította az osztrák népet a fasiszta rabság és elnyomás alól.*

Ezt emlékezetünkben tartjuk, soha nem felejtjük el.

FINNORSZÁGBAN

a helsinki *Finn-Szovjet Társaság* ünnepi ülésén *Karvonen,* a társaság főtitkára beszámolójában hangsúlyozta, hogy amíg az imperialista háborús gyujtogatók a békét veszélyeztetik, a *szovjet nép folytatja békés alkotómunkáját, gigászi vizierőműveket épít és pusztaságokat változtat termőföldé.*

OSLÓBAN

kegyeletes ünnepség keretében megkoszorúzták a szovjet hősöknek az emlékművét, akik Norvégiának a német megszállás alól történt felszabadításáért estek el.

KOPENHÁGÁBAN

a Szovjetunió dániai követe, M. Sz. *Vetrov* ünnepi fogadást adott, amelyen megjelent a dán miniszterelnök, több miniszter, s a politikai és társadalmi élet számos neves személyisége.

A DÁN KOMMUNISTA PÁRT

ünnepségén Martin *Nielsen* volt képviselő ünnepi beszédében hangoztatta, hogy *a dán nép szilárd hűséggel viseltetik a Szovjetunió iránt.*

HOLLANDIA

sok falujában és városában ünnepi összejöveteleken emlékeztek meg az Októberi Forradalom évfordulójáról.

CANBERRÁBAN

a Szovjetunió ausztráliai nagykövete, N. M. *Lifanov* november 7-én ugyancsak ünnepi fogadást adott. A fogadáson megjelent több mint 400 személy, köztük az ausztráliai kormány tagjai.

MEXICO CITYBEN

az *Arbeu* színházban rendeztek ünnepséget. A szónokok üdvözölték a Szovjetuniót, a világbékéért folytatott harc vezetőjét, ugyanakkor éles szavakkal elítélték az USA koreai és portoricoi agresszióját.

AZ INDIAI KOMMUNISTA PÁRT

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójával kapcsolatban nyilatkozatot tett közzé. A nyilatkozat megállapítja: *„A Szovjetunió az egész világ békéjének nagy és hatalmas támasza, a Szovjetunió vezeti a demokratikus tábort az amerikai háborús gyujtogatók elleni küzdelemben. A Szovjetunió a nemzetközi küzdőtéren India nemzeti érdekeinek legjobb védelmezője."*

A Szovjetunió erőinek állandó gyarapodása örömmel tölt el minden békeszerető embert

Bulganyin elvtárs beszédének világvisszhangja

Bulganyin elvtárs beszédének, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulója alkalmából mondott el, világszerte nagy visszhangja van. A lengyel, a román és a csehszlovák sajtó teljes szövegében közli a beszédet. A *Neues Deutschland,* a *Német Szocialista Egységpárt* lapja *„A szovjet nép diadalmasan építi a kommunizmust"* címmel közli a nagy beszámolót. A stockholmi *Ny Dag* közli, a dán *Land og Folk,* a norvég *Friheten,* a holland *de Vaarhed* és az athéni *Demokratikosz* című lapok ismertetik az ünnepi beszédet. Minden izraeli újság beszámol a nagy beszédről. Valamennyi egyiptomi lap első oldalon, vastagbetűs címek alatt ismerteti a beszédet, sok lap közli Bulganyin elvtárs fényképét is. Az osztrák *Österreichische Volksstimme* vezércikkében foglalkozva Bulganyin elvtárs beszámolójával, rámutat, hogy *a Szovjetunió erőinek állandó gyarapodása örömmel és megelégedéssel tölt el minden békeszerető embert, mert tudják, hogy ez a világbéke megszilárdításának biztosítását jelenti.*

Wilhelm Pieck elvtárs nyilatkozata a l'Humanitében:

a newyorki határozatok összeegyeztethetetlenek a béke ügyével és éppen ezért a francia és német nép érdekeivel is

A *l'Humanitének* a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulója alkalmából megjelenő rendkívüli száma közli Wilhelm *Pieck* elvtársnak, a Német Demokratikus Köztársaság elnökének nyilatkozatát.

A nyilatkozat a többi között így szól:

Öt évvel a bűnös és szörnyű hitleri háború befejezése után egy újabb háború komoly veszélye fenyegeti Európa népeit. *Franciaország,* az *USA* és *Anglia* külügyminisztereinek newyorki határozatai a német hadsereg felállítására és Nyugat-Németország újrafegyverzésére ellentétben állnak nemcsak Németország, hanem Franciaország nemzeti érdekeivel is. *Ezek a tervek összeegyeztethetetlenek a béke ügyével és éppen ezért a francia és német nép érdekeivel is.*

A Német Demokratikus Köztársaság szoros, megbonthatatlan barátságban áll a nagy békehatalommal, a béke erős bástyájával — a Szovjetunióval és a népi demokratikus országokkal.

Az a nagy feladat áll előttünk, hogy népeink közös harcban az imperialisták és háborús uszítók ellen, döntően hozzájáruljanak az európai béke biztosításához. A német nép éppen ezért harcol a külügyminiszterek prágai konferenciája határozatainak megvalósításáért, az egységes, független, demokratikus és békeszerető Németországért, amely egyben a legjobb záloga a francia nép nemzeti biztonságának. Ebben a szellemben küldöm üdvözletemet Franciaország valamennyi békeszerető, haladó emberének.

A Német Demokratikus Köztársaság újonnan megválasztott népi kamarájának első teljes ülése

A Német Demokratikus Köztársaság október 11-én megválasztott népi kamarája szerdán ült össze első teljes ülésére. A népi kamara tagjai soraban helyet foglalnak az összes pártok és demokratikus tömegszervezetek képviselői.

Az első teljes ülést Otto *Buchwitz* korelnök nyitotta meg, aki üdvözölte a meghívott vendégeket, majd megválasztották a népi kamara elnökségét. Elnökké: Johannes *Dieckmannt* (Liberális Demokrata Párt), alelnökökké: Hermann *Maternt* (Német Szocialista Egységpárt), Ernst *Goldenbaumot* (Német Demokratikus Parasztpárt), Vinzenz *Müllert* (Német Nemzeti Demokrata Párt) és Gerald *Göttinget* (Keresztény Demokratikus Unió) választották meg.

Johannes Dieckmann, az ideiglenes népi kamara és az új népi kamara ismét megválasztott elnöke nagyszabású beszédében hangoztatta, hogy az október 15-én megválasztott népi kamara *a népképviselet első igazi megvalósulása Németország történelmében.* E népi kamara minden pártcsoportjának lehetnek külön célkitűzései, de valamennyi pártcsoport *minden erejét a Nemzeti Front programjának megvalósítására összpontosítja.* Ez a program a béke fenntartására és biztosítására, Németország egységének helyreállítására, valamint az új, haladószellemű társadalmi rend biztosítására és kiépítésére irányul.

Franciaország folytasson tárgyalásokat a Szovjetunióval a német kérdésben — követelte a francia nemzetgyülésben Billoux képviselő

— Franciaország érdeke azt követeli, hogy a kormány igennel feleljen a Németország ügyében négyhatalmi értekezlet összehívását ajánló szovjet javaslatra — hangsúlyozta a francia nemzetgyűlés ülésén Francois *Billoux* elvtárs, kommunista képviselő. E kérdésben parlamenti vitát kellene rendezni, amelynek eredményeképpen *Franciaország megbeszéléseket kezdene a Szovjetunióval, a Szovjetunió javaslatairól.*

A nemzetgyűlés jobboldali többsége olyan napirendet fogadott el, amely nem foglalja magában a Szovjetunió javaslatának vitáját.

A koreai néphadsereg főparancsnokságának jelentése

Október 27-től november 5-ig az ellenségnek körülbelül hat ezredét verték szét a koreai néphadsereg egységei

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság néphadseregének főparancsnoksága közli november 7-én:

A néphadsereg egységei valamennyi frontszakaszon továbbra is aktiv hadi tevékenységet folytatnak az amerikai és délkoreai csapatok ellen.

Anzsutól (Ansziu) északra a néphadsereg egységei a Szeiszen-Ko-folyó partjához értek és folytatják a folyótól északnyugatra fekvő körzetekben bekerített ellenséges csoportok megsemmisítését.

A keleti partvidéken Hamhintól, Gukcsentől (Bugtheng) és Szengcsjintől (Szeigdin) északra kemény harcok folytak az eddigi körzetekben.

Az eddigi, még nem teljes adatok szerint a néphadsereg egységei az október 27-től november 5-ig terjedő időszakban az ellenségnek körülbelül hat ezredét verték szét, fogságba ejtettek több mint négyezer amerikai és liszinmanista katonát és zsákmányoltak hatvanhat ágyút, több mint ötven aknavetőt és több mint négyszáz gépkocsit.

A koreai néphadsereg főparancsnoksága november 8-án közli:

A néphadsereg csapatai valamennyi frontszakaszon folytatták aktív hadműveleteiket az amerikai és délkoreai csapatok ellen.

A Szeiszen-Ko-folyó vonalán a néphadsereg csapatai kemény harcokat vívtak az amerikai csapatok ellen és folytatták az ellenség Arzsu- (Ansziu)-tól északra körülzárt csoportjainak megsemmisítését.

A keleti partvidéken Hamhintól, Gukcsentól (Bugtheng) és Szengjin-(Szeigdin)-tól északra a harcok a korábbi vonalakon folytak.

A szöuli és Szöul környéki börtönökbe mintegy 300 hat éven aluli gyermeket zártak be anyjukkal együtt

A londoni Daily Mirror koreai jelentése

A londoni *Daily Mirror* szöuli tudósítója írja a *Reuter* jelentése szerint: *„Szöulban* és környékén ötezer polgári személyt zsúfoltak össze a börtönökben. Ugyanakkor további háromezer embert akarnak még kihallgatni. Láttam embereket, akiket csupán szomszédaik feljelentésére zártak be. *A rendőrök puskatussal verték őket ájultra és kínzásokkal vallomást kényszerítettek ki belőlük.*

A börtönök megdöbbentően zsúfoltak. Láttam öt méter hosszú és három méter széles zárkákat, amelyekbe hatvan személyt csuktak be.

Egy másik zárkában ötvennégy nő van tizenkét kisgyerekkel. A legtöbb zárkában legalább negyven személynek annyi hely sem jut, hogy lefekhessék és ezért *éjjel-nappal kínos guggoló helyzetbe kényszerül.*

A szöuli és Szöul környéki börtönökbe mintegy háromszáz hat éven aluli gyermeket zártak be anyjukkal együtt.

Az úgynevezett bírósági tárgyaláson — folytatja a Daily Mirror tudósítója — sem a közönség, sem a szigorú cenzúrának alávetett sajtó képviselői nem lehetnek jelen. Több mint száz esetről hallottam, amelyben *a védelem nem állíthatott tanut és a hivatalból kirendelt védő alig kevésbbé ellenséges érzelmű a vádlott iránt, mint az ügyész.*

„Láttam huszonöt férfi és két nő kivégzését — írja végül a Daily Mirror tudósítója. — Egy rendőrkapitány kiáltotta nevüket a börtön folyosóján. *A rabokat hátrakötött kezekkel vezették elő és két nyitott tehergépkocsiba tuszkolták őket.*

Az egyik nő keze elől volt összekötve, mert a hátán egy kendőben tizenöthónapos kisfiát vitte."

Az angol közvélemény növekvő erejű felháborodását tükrözi az a tény, hogy a Daily Mirror a következő címmel volt kénytelen bevezetni az amerikai-angol agresszorok védnöksége alatt elkövetett barbárságokat: *„Az Egyesült Nemzetek Szervezete véget kell, hogy vessen ennek az állatiasságnak."*

Amerikai kannibalizmus Incsonban és Szöulban

Kin Bon Ho, Incson egyik védője beszámolt azokról a gaztettekről, amelyeket az amerikai banditák az elfoglalt városokban követnek el. Az amerikai partraszállás után Incson város több napon át égett. A hódítók, miután teljesen kifosztották a várost, azt a célt tűzték maguk elé, hogy mindent elpusztítanak, ami még megmenekült a barbár bombázások és a tüzérségi tűz elől.

Az égő házakból menekülő embereket puskával lőtték, nem kímélve sem asszonyokat, sem gyermekeket.

Legyilkoltak továbbá mindenkit, aki nem akarta felragasztani az „ENSZ csapatait" üdvözlő plakátokat.

A Szöulból elmenekült *Pak En Du* arról számolt be, hogy Szöulban azokat, akiket az „északkoreaiakkal" való együttérzéssel gyanusítottak,

megragadták kezüknél, hajuknál, lábuknál fogva és leforrázták őket.

Nem volt utca, ahol nők és gyermekek holttestei nem lehetett volna látni, akiket már a város elfoglalása után gyilkoltak meg az amerikaiak. *Az összes távirópóznákat akasztófákká változtatták.*

Az amerikaiak összeterelték a Takoandon kerület egyik negyedének lakóit és jelenlétükben akasztották fel egy távirópóznára *Li Men Bokot,* tíz éves fiával és hatéves kislányával együtt. Feleségét, aki a borzalomtól elvesztette eszméletét, az amerikai katonák agyonlőtték.

Az amerikaiak elveszik a földeket a parasztoktól és visszaadják a tőkéseknek az üzemeket Koreában

Az AFP szöuli jelentése szerint *Li Szin Man* sajtófogadást tartott, amelyen közölte, hogy *a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság* amerikaiak által megszállt területein *a földeket és az üzemeket visszaadták régi tulajdonosaiknak.*

A vietnami néphadsereg három oldalról nyomul Hanoi felé

Francia gyarmati hadseregnek hétfőn *Hoa-Binh* után *Hong-Hoat* is ki kellett ürítenie. Ez a helység *Hanoitól* nyugatra van a *Fekete*-folyó közelében.

A francia hadsereg a Fekete-folyótól nyugatra lévő valamennyi megerősítetett állását feladta

— írja a *Ce Soir* — és vonalát egyre közelebb hozza Hanoihoz, Észak-Tonkin fővárosához.

A *Lao-Kai*-ból kivont csapatok rendkívül nehéz körülmények között folytatják visszavonulásukat. *A visszavonulók hátvédjeit a vietnami néphadsereg szünet nélkül támadja.* A francia jobboldali sajtó elismeri:

Hanoi helyzete a francia gyarmatosítók számára egyre válságosabbá válik.

Az *Index Quotidien de la Presse Francaise* című jobboldali könyomatos szerint a vietnami néphadsereg csapatai több oldalról 15, 24, illetve 30 kilométerre közelítették meg Hanoit.

A *l'Humanité* jelenti, hogy Hanoi francia lakosságának kiürítésére készülnek. *Hao-Binh* erőd kiürítése arra késztette a gyarmati hadsereget, hogy 12 megerősített állást adjon fel a környéken. A helyőrség *Xuan-Maiba* vonult vissza, Hanoitól 30 kilométernyire.

Délnyugat-Kina nemzetiségei lelkesen támogatják a kínai néphadsereg Tibet felé vonuló csapatait

Csungkingból jelenti az *Uj-Kina Hirügynökség:* Délnyugat-Kina különféle nemzetiségei lelkesen támogatják a Tibet felé vonuló kínai népi felszabadító hadsereget. *Nyugat-Szecsuanban a parasztok, munkások, diákok és nők meleg ruhaneműeket, takarókat és lábbeliket készítenek a front számára.*

Junnan-tartományban a nemzeti kisebbségek önként vállalkoztak útépítésre és gabonaszállításra. Sok falu elnyerte a *„hadsereget támogató mintafalu"* címet.

Ø

Ganzfried Mór

Majolikaterveret
fürdőrsoba részére
Repr.

Értimisk 1909/10.
VIII, IX. t.

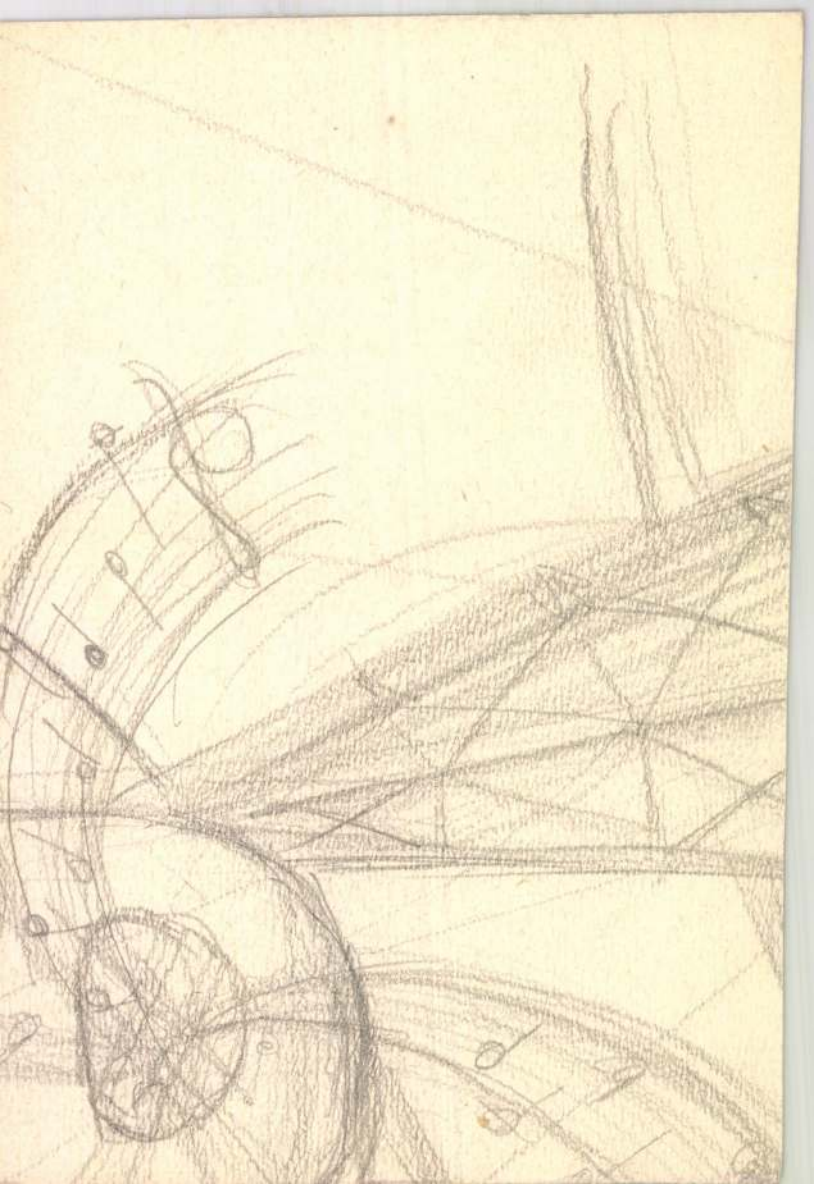

Ganzfried Mór

2000 K államsegély

Értimisk 1910/11. 15. l.

Anger

Kikötő.

A balra
csarnokú disszes pal
ka kötöt ki, melyn
Körülök egy p
fi zsákot visz. Az
míg a lépésőn
nézi a hátterbeli
torlait felvonták.
úr (mutat előre)
ágyu mellett ke
a két ciölöp kö

Olajfes

Ara

13

Tönit a hold ragyog.

Tölök nem messze

Vegyes!

V79

107/2

329

Ganzfried Mór

Izr. kézmüeglekről

266 K 68 f

Értimisk 1909/10. 9. l.

i Borrenben.

Gyarapodás.

sát, hol Benedek ~~Röltenberg a Szigetkülvárosban~~
Schlick és Wohlgemuth közremüködése
,Hertzinger gránátosainak megjelenése
az osztrák gyalogosok vonulnak be, ~~és~~ mig
a szürke lovon ülő Haynau, egy dombról
borkarának egyes tagjai beszélgetnek,
el, ki a bevonuló csapatok felé mutat. A
gyiket neje karolja át és jobbról, hol
os lovával ~~sebével~~ van elfoglalva. Jel-
vel az honvéd= sebesült

cm.

J. Wawratól 500 koronán.(173/93)
án.
4: VII. 10-én a 3135 szvsz. leirat (121/94).

525(42)

389

217.

Ø Gantzhorn G.

bécsi műasztalos

l.

Bíró Erdkast

105 l.

M. DK.

Gara Ákos
grafikus

Az est lármaskönyve a kiállításon

N. M. A münchni nemzetközi plakát-
kiállítás

Grafikai Szemle 1929 évf 6-7 sz 248 l

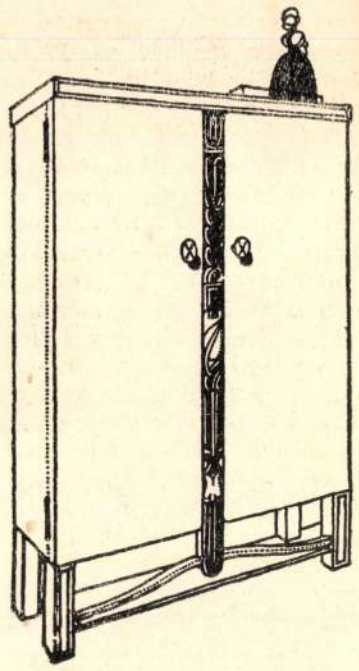

Spiegel Imre: Hálószoba. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat pályázatán I. díjjal jutalmazott terv.

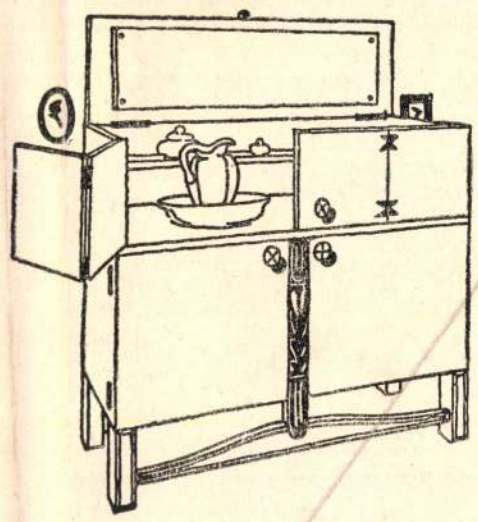

Chambre à coucher.

kiállításon bebizonyult, hogy a szürkefoglalatú — platina- és ezüstkeretű — ékszerek helyére a színes drágakövek lépnek aranyfoglalatban s a közel jövő ékszerei nemcsak a gyöngyök, gyémántok finomrajzú vonalaival fognak hatni, hanem a színek új felragyogására lehetünk elkészülve. Emellett persze a gracióz us és régi ékszerek előkelő nyugalmát hirdető raj is érvényre juthat. Páris-ban, a nem túlságosan sikerült őszi kiállítás után, melyet az iparművészek a Salon d'Automne képei közt rendeztek, nemrég reveláció gyanánt hatott egy igen izmos tehetség bemutatkozása az Iparművészeti Múzeum kiállításán. Mathurin Méheut nevét hamarosan meg fogják ismerni világszerte, mert bravúros, új és a franciákat megszégyenítően alapos. Rajzai, tanulmányai, vízfestményei és metszetei mind a tenger állat- és növényvilágának nyüzsgő formakincsét stilizálják. Erő, kicsattanó ornamentális kedv jellemzi ennek a dekoratőrnek minden ecsetvonását, azokat a színes lapokat, amelyekből egy szép sorozatot mutatott be nemrég az Illustration is. S megérezni rajtuk a tudós szerető elmélyedését is. Méheut órákhosszat áll a kutató lupájával egy-egy szikla felett s a biológus fürkésző szemeivel nézi ezt az ezer színben rezgő óceánikus világot. Bécs-nek is jutnak — ha nem is szenzációk — de apró események különben kissé egyhangú iparművészeti életében. Az új iparművészeti társulati állandó kiállítás inkább a történeti stílusok megfogyatkozott számú hívének ízlésével számol, amikor elárusítóhelyiségei közül az egyiket rokokó-, a másikat empire-stílusban képezte ki. Az ottani Kunstgewerbevereinnek eddig sem sok közössége volt az élő és fejlődő művészettel, ezután még kevesebb lesz. A modern művészeti mozgalom még mindig a Werkstätte körül zajlik le s a K. K. Museum für Kunst und Industrie szokásos őszi és tavaszi kiállításain mutatja be féléves munkája eredményeit. Mostani kiállításuk is a régi ízlést, finom, gyakran túlságosan delikát interiőr-művészetet mutatja be, amelyet Witzmann professzor rendezett el sok helyütt bántóan színes falak és tolakodóan virágos nyomott kretonok között. Az elegáncia és a gazdagok számára való művészet e vásárjában kellemes ellentét gyanánt hat egy asztalosnak, Jiretz Adolfnak, kombinált hálószoba- és ebédlőberendezése, juharfából, két szekrény, két ágy, két éjjeli szekrény, fiókos szekrény, asztal, pad és három szék mindössze 450 koronáért — olyasmi, ami a luxuriózus bécsi pompa közepette is igazi iparművészeti szépségeket mutat. S ha már a bécsi művészet is így kénytelen a világ szegénységével megalkudni, — akkor könnyű elgondolni, milyen rossz világ járhat mindenfelé a közgazdasági pangástól nekibúsult iparművészeti múzsákra.

KRÓNIKA

GARA ARNOLD ÚJABB MUNKÁI. A magyar közönségnek jóismerőse Gara Arnold, aki számos iparművészeti alkotásával, amelyeknek nagy része e folyóiratban is megjelent, régen bizonyságot tett arról, hogy az alkalmazott művészetnek leghivatottabb munkásai közé tartozik. A Magyar Iparművészet jelen száma néhány újabb munkáját mutatja be, amelyekben szintén, sőt fokozottabb mértékben megvannak a művész régi, sikeres kvalitásai. Az első és legfontosabb e kvalitások között, mert a művész komolyságára és fejlődésének helyes irányára nézve leginkább biztató, az az odaadó szeretet, amellyel művészetével foglalkozik s amely elsősorban művészete anyagának megbecsülésére indítja. Innen ered a lelkiismeretesség, a gondos, kisérletező alaposság, amellyel Gara Arnold az anyaggal foglalkozik s amely artisztikus hatásának tulajdonképpeni alapja. Az anyagból kiindulva, az anyaggal való folytonos kísérletezés közben igyekszik színes és bőséges fantáziájának megfelelő kifejezést találni s e módszerből folyik, hogy minden, amit alkot, érdekes és művészi. Itt bemutatott újabb alkotásaiban csakúgy fel fog tűnni, mint a régiekben az a finom, előkelő ízlés, amelynek bélyege rajta van kezének minden munkáján s bizonyos nemességet, tüzes, hullámzó és mégis diszkrét karaktert kölcsönöz. Sőt, a rövid idő alatt is, amely régebben bemutatott munkáit a mostaniaktól elválasztja, lehetetlen észre nem vennünk a fejlődést, különösen abban az irányban, hogy azelőtt kissé rakoncátlan és vérmes formanyelve higgadttabb, nyugodtabb s ennélfogva befejezettebb lett. Ma már egészen biztosan, kissé presszióz, de mindig egyéni modorban komponál s eredeti ornamentikája, amely különösen ragyogó, drágaköves színekben kerül előadásra, bizonyos külön jelleget, mondhatnók egyéni stílust ad minden alkotásának. Ezek közül különösen az érdekes brocheokra kívánjuk felhívni a közönség figyelmét, amelyekkel legutóbb az Ernst-múzeumban aratott nagy sikert s amelyek körülbelül eddigi művészetének javát adják. Rajzuk végtelenül könnyű és finom, színeik frissek és pompás tüzük van s előadásuk, kidolgozásuk a legfejlettebb műgondról tesz tanuságot. De igen finom és művészi a bemutatott két, máz alatt festett váza is, amely a művész egyik legerősebb oldalának, keramiájának tiszteletreméltó haladását mutatja. Két exlibrisével ismét grafikáját kívántuk bemutatni, amely úgy külső megjelenésé-

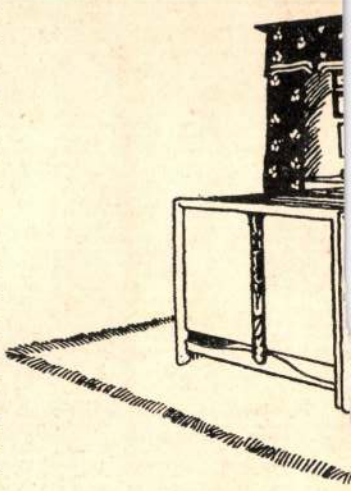

Spiegel Imre: Hálószoba. Az Ors
művészeti Társulat pályázatán I.

GARA ARNOLD

Magyar Iparművészet
1914) 102, 103. l.
(97-100)
(G.A. újabb munkái képekkel)

emelte az előadó és meggyőző példákkal illusztrálta azt, hogy a lajstromozásból törvény szerint egyébként kizárt, betükből és szavakból álló árújegyek, az utóbbiak közt különösen azok, melyek az áru minőségét, rendeltetését, előállítási helyét és módját jelzik, művészi ábrázolással lajstromozhatókká és a legbecsesebb reklámeszközzé válhatnak. Azt az aggályt is sikerült az előadónak megcáfolnia, hogy a művészi kiképzés nem férne össze a védjegy egyszerüségére való törekvéssel. Példákkal illusztrálta, hogy biztos kézzel vezetett vonalak és művészien alkalmazott színek ritmusa a legegyszerübb jeleket is átformálhatják alkalmas árujegyekké. Az egyszerüség mellett ötlet és eredetiség a célszerű árujegy kellékei, melyekhez a humor is csatlakozhatik, de a művészietlen ábrázolás az ötlet és humor hatását is leronthatja. Az Iparművészeti Társulat az előadással kapcsolatban kiállítást rendezett az iparművészeti iskola növendékeinek az üzleti grafika körébe vágó jelesb munkáiból, melyek mindennemű üzleti nyomtatványok, címkék, csomagolások stb. művészi kiképzésének előnyeit sikeresen illusztrálták.

AZ OSZTRÁK HÁZIIPARI INTÉZET* (K. k. Anstalt für Frauen-Hausindustrie, Wien) igazgatója M. Haller új alapokra helyezte az intézet szervezeti szabályzatát. Eszerint az teljesen beszünteti a kereskedelmi tevékenységet és ezentúl csupán tanítóműhelyek szervezésére, fenntartására és fejlesztésére fog szorítkozni. Ezzel majd bizonyára elnémulnak a heves támadások, amelyeket különösen a csipkekereskedők intéztek az intézet vezetősége ellen.

A DÍSZÍTŐ MŰVÉSZET, az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola kiadásában megjelenő új mintalapos folyóirat második füzetében a bőrdíszítés sokféle módjáról, a selyemfestésről, a fonalfestésről és sok egyéb hasznos tudnivalókról ad praktikus útmutatást. A közölt szép és közvetlenül felhasználható minták legjelesb tervezőművészeinktől erednek, kiknek munkáit részben színes, igen sikerült reprodukciókban mutatja be a tartalmas, nagy gonddal szerkesztett folyóirat.

* Részletesen ismertettük a M. I. 1910. évi 1. füzetében.

A SÍREMLÉKEK TERVEIRE hirdetett pályázat kiírását az érdekelt szakkörök általános helyesléssel fogadták. Erre vall a Sírkőkereskedők és Sírkőkészítők Orsz. Szövetségének az az elhatározása, amely szerint 300 koronát szavaztak meg az Iparművészeti Társulat által kitűzött pályadíjak növelésére. A Társulathoz érkezett átirat szerint 100 koronát ajánl fel a szövetség avégből, hogy a bíráló-bizottság által legjobbnak minősített egyes, kettős és gyermeksíremlék-tervezetnek vételárát 150—150 koronáról 250—250 koronára emelje. E díjemelés bizonyára buzdító hatással lesz pályázó művészeinkre.

KÜLFÖLD

TALLÓZÁS. Egy rosszul sikerült közgazdasági esztendő emlékei sóhajtanak felénk azokból a beszámolókból, amelyek az elmult év iparművészeti krónikáját zárják le. Ha a művészet mindenütt megsínylette a vételkedv és a kedélyek megcsappanását, fokozottan érezte ezt az iparművészek produkciója, melyben nemcsak a vásárlók fogyasztóképessége jön számba, hanem sok egyéb üzleti konjunktura is, amelyek megbénítják a műhelyek tevékenységét csakúgy, mint a tervezők fantáziáját. Panaszok hangzanak mindenünnen, de talán sehonnét sem oly hangosak, mint a mai német iparművészet legilletékesebb és közgazdaságilag is legjelentősebb helyéről: Münchenből. A tudósítások már „válság"-ot, a „müncheni iparművészet lecsúszás"-át emlegetik és egy kiélesedett harc szenvedélyeit idézik. Arról a pár év óta lappangó ellentétről van szó, mely a fiatal „Münchener Bund" tagjait, nagyobbrészt tervezőművészeket — mint Riemerschmiedet, Niemeyert, Dasiot, Beckert — szembehelyezte a régibb és jórészt mesteremberekből álló népes Kunstgewerbevereinnel. A Bund afféle iparművészek testülete, melynek közvetítő-irodája tavaly is mintegy 200.000 márka ára munkát közvetített s mintegy 16.000 márka honoráriumot szerzett az ő művésztagjainak. A nagyobbrészt kisiparosokból álló régibb egyesület úgy érzi, hogy a tervezők, karöltve a nagytőkéjű német műhelyekkel, olyan stíluskezdeményezéseket csinálnak, melyek miatt az ő eddigi szolid művészetük lassanként egészen háttérbe szorul. Hivatkoznak az 1912-ik évi Gewerbeschau-kiállításra, mely egészen zavaros esztétikai teoriák szerint akarta a jó úton haladó német lakásművészetet felforgatni. S minthogy mind a két testület tekintélyes állami szubvenciót élvez, politikai téren játszották ki az ellenszenvet és heves vitákat rögtönöztek a bajor alsóház gazdasági bizottságában. A miniszter képviselője ugyan megvédte a Bund tagjait s felolvasta független testületek véleményeit róluk, de elítélte túlzottságaikat és mindenáron való modernkedéseiket. Látnivaló, hogy egy alapjában véve gazdasági harc, melyben a kistőkéjű műhely áll a nagy Werkstättekkel szemben, mint kerül hibás vágányra, mihelyt esztétikai elemek komplikálják. Ma a kérdés már úgy van beállítva, hogy kell-e az új, kificamodott ízlés a külföldi vevők konzervatív körére támaszkodó müncheni iparművészetnek vagy sem? Holott a távolabb álló szemlélőnek az újabb munkákon sem az ízlés újsága, sem kificamodottsága nem nyilatkozik meg, csupán szorgalmas, önmagukat és a régi tervezőket másoló, pénztkereső művészek többékevésbbé ízléses munkássága.

Németország más nagyvárosaiban a máskor szokásos karácsonyi kiállítások élénkségét az idén kedvetlenség, apró-cseprő atelierkiállítások, vagy egy-egy kisebbrendű tervezőművész kollekciói váltották fel. Berlin-ben egy sereg kisebb textilművészeti és ötvöskiállítás közt feltünt egy retrospektív-kiállítás, mely a száz évvel ezelőtt Poroszországban készült vasművességi emlékeket gyüjtötte össze. Az akkori nagy szegénység idején, mikor a jelszó az volt, hogy: „Aranyat adtam oda vasért" — a nagy háboruk lezajlása után —, egészen csinos kézműves-tárgyak készültek öntött és kovácsolt vasból. Az olcsó anyag annál szebb, művészibb formákra inspirálta a mesterembereket, hogy a drágább fémek hiánya ne legyen érezhető. És dísztárgyak, ékszerek, arabeszkek és filigránemlékek formáira emlékeztető művek keletkeztek. A frankfurti Iparművészeti Múzeum egy nagy jövőre hivatott csipkeújdonságot mutatott be termeiben: a „punto Bologna"-t, a horgolt csipkék egy nemét, amely — állítólag — egyetlen komoly utódja lehet a XVIII. század nagyhírű „irish" csipkéinek, azoknak, amelyeknek horgolt alapjából varrott munka emelkedik ki s amelyeknek szépségét a mult század közepe óta nagyon is kétes értékű „irish"-csipkék csak annál fényesebben emelik ki. Ez a punto Bologna vetélkedik az eredetinek legszebb varrott példányaival, de új motivumokkal frissíti fel a régi technikát s még az egyszerű horgolt példányokon is a legszebb olasz reneszánsz-csipkékre emlékeztető hatásokat ér el. S ha már nagy forradalmak nincsenek a német iparművészetben, hát vannak kicsik. Ilyen egész picike zajlott le nemrég az északnémet Pforzheim-ben, ahol — állítólag — egy igen jól sikerült ékszer-

Gara Arnold, festő-grafikus-iparművész (1882-1929).

A Kéve művészegyesület célja alapszabályuk szerint a szépművészetek és iparművészetek fejlesztése és művelése volt. Ezért kapcsolódhattak a szecesszíót és annak minden ágára kiterjedő érdeklődését képviselő alkotók is. Gara Arnold kerámiákat, zománcékszereket, bútorokat tervezett. (említve).

S.M.: Századeleji művésztársaság kiállítása a Kecskeméti Galériában.
Petőfi Népe, 1984. júl. 1.

Gara Arnold

Kerámiája

bonbonnière-jei

→ Kozma Lajos

MŰVÉSZET 1985/2/24
25
26

MDK

Gara Arnold: Cimlapterv
Exlibris
Histéria
Exlibris
Illusztrációk
Kariatidák

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. kiáll.

MDK

Gara Arnold: Exlibris

Címlap

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. kiáll.

MDK

Gara Arnold

A "Kéve" Bécsben. A Ház. Modern müvészeti folyóirat. 1910. 35.l.

MDK

Gara Arnold

Beethoven, rézk.

Vásárlások a Képzőm. Társ. 1905. évi kiáll.
Művészet, 1905. 4.sz. 278 l.

MDK

Gara Arnold

Táj- és virágtanulmanyai a Műcsarnokban rend. tav.tárlaton.

/Kézdi./ : Tav.tarlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.1.

MDK

Gara Arnold

Délibáb, rk.

Pesti L.Társ. 2.kiáll. N.Szal. 1926. ápr.

MDK

Gara Arnold

Firenzei részlet, sz.r.

Velence, rk.

Paál L.Társ. 2.kiáll. N.Szal. 1926. ápr.

MDK

Gara Arnold

Udvarlás, sz.r.

A Csóka bácsi korcsmájában, sz.r.

Kocséri emlék, sz.r.

Paál L.Társ. 2.kiáll. N.Szal. 1926. ápr.

MDK

Gara Arnold

Harmonikás, rk.

Egyedül, "

pcál L.Társ. 2.kiáll. N.Szal. 1926. ápr.

Gara Arnold MDK

Illusztráció Nagy Zoltán verséhez
Tóth Árpád verse, a költő arcképével
Illusztráció Tóth Árpád verséhez
Illusztráció Karinthy verséhez.

Az Ernst Muzeum Kiállitásai LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

MOK

Gara Arnold, grafikus

Bandika betegen.

Alk. Mův. Ház. III. Modern Grafika. Bp. 1923 – 3. l.

Gara Arnold MDK

Nevető ember, ceruza
Megzavart mulatozók, szines rajz
Regényes hölgy, Lemezen szinezett karc
Lizi, szines rajz

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon 1923. május

Gara Arnold

MDK

Heverő nő szines rajz
Alvó nő, " "
Zongora mellett "
Turbános férfi, rézkarc

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon 1923. május

Gara Arnold

MDK

Galopp, szines rézkarc
Dante olvasó, "
Ill.Turcsányi Elek egy novellájához
Idegen nő, szines monotipia

Pásl László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon 1923. május

Gara Arnold MDK

Bobi, rajz
Ifju nő képe, olf.
A Sió napsütésben, olf.
Virágcsendélet, olf.

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon, 1923. május

Gara Arnold MDK

Falusi udvar, szines rajz
Aukció, szines rézkarc
Nyitott könyv, "
Olvasó férfi "

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon 1923. május

Gara Arnold

grafikák:)

Tanulmány

Ripp

Ernst Múz. 22.coop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Akt

Orosz sapkás nő

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Női fej

Anyám

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

Gara Arnold MDK

grafikák:

Este a könyvtárszobában

Vampir

Női fej

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

56-59. Puskin-illusztrációk

Aukció

Szent György

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Vampir

Kleist illusztr.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

Szent György, rk.

Este a könyvtárszobában, rk.

Vampir, rk.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

Férfifej, r.

Puskin-illusztr. rk.

Aukció, rk.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

Puskin-illusztr. rk.

Hiszteria, r.

Pihenő nő, of.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

Tudós faun, rk.

Siesta, rk.

A regényes hölgy, rk.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Vágyódás

Koncert a szabadban

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Jean Christophe

Tudós faun

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Zebegény

Turcsányi Elek arck.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Bobi

Szobi hegyek

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

Alvó

M. Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Pásztorgyerek

Zongoránál

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Aukció

A koronelli dóm

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Siesta

A regényes hölgy

Brnot Muz. 22.ccop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

Orosz sapkás nő, vf.

Tanulmány, r.

Ripp, sz.r.

Ernst Muz. 22.ccop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

Női fej, rk.

Anyám, rk.

Akt, sz.r.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

Olvasó nő, sz.r.

Arckép

Ernst Mus. 22.csop.Mádl. 1922. dec. 4-6 l.

MEK

Gara Arnold

Nyári délután, sz.r.

Duna-ág, sz.r.

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4-6 l.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Eros

Szürkeruhás nő

Önarckép

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 7-8 l.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Fürdőző nő

Feleségem arcképe

Szürke kalapos nő

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 7-8 l.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Halászbárkák a Sión

Női arckép

A Sió a napsütésben

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 7-8 l.

NDK

Gara Arnold

festmények:

Eső után

Fiatal nő

Virágcsendélet

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 7-8 l.

Cara Arnold

festmények:

Balatoni táj

Piros sapkás nő

Álom

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 7-8 l.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Parasztudvar

Alvó nő

Hajnal a Sión

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 7-8 l.

MDK

Gara Arnold

Angol nő, festm.

Nimfa, "

A zöldben, "

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 8. l.

MDK

Gara Arnold

Zöldruhás nő, sz.r.

Alvó nő

Krumplihámozás

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4. 1.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Vöröshaju nő

Ópium

Akttanulmány

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4. 1.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Rézkarcnyomó mühelyben, rk.

Illusztráció

Este a könyvtárszobában, rk.

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

4. 1.

MDK

Gara Arnold

Szent György, graf.

Kleist-illusztr. rk.

Koncert, rk.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 5.l.

MDK

Gara Arnold

Illusztráció, rk.

Kudlár ur, sz.r.

Ripp, sz.r.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 5.l.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Flótázó férfi

Álom

Nevető fiu

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4. 1.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Áhitat

Karinthy Frigyes

Ujságolvasó

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4. 1.

MDK

Gara Arnold
grafikák:

Pásztorgyerek

Zongoránál

A New-Yorkban

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 4. 1.

MDK

Gara Arnold

Kleist-illusztr. rk.

Vampir, rk.

Kleist-illusztr. rk.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 5.1.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Tatjána

Lizi

Zongorázó férfi

Ernst Mus. 2[illegible].csop.kiáll. 1922. dec. 4. l.

Gara Arnold

grafikák:

Olvasó nő

Arckép

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Zongoragyakorlat

Mosogató lány

Önarckép, rk.

Ernst Múz. 2[illegible].csop.kiáll. 1922. dec. 4. 1.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

A gazdátlan énekek háza, illusztr.

Aukció, rk.

A koronelli dóm, illusztr.

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

4. 1.

Gara Arnold

Grafikák:

49-52. Puskin-illusztrációk

Hisztéria

Ernst Múz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold:

grafikák:

Krumplihámozás

Vöröshaju nő

Ernst Muz. 22.cdop.kiáll. 1922. dec.

Gara Arnold

Lyka Károly ( )

a /

MAGYAR MUVESZET

1929. 357.

nekrolog

MDK

Gara Arnold

Alvó nő, paszt.

M. Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Gara Arnold

MDK

Fej

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Gara Arnold

Szines rajz

Fej, paszt.

M. Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Gara Arnold MDK

Alvó

M. Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Gara Arnold

Tanulmány. Rajz.

KMT 1907. tav.kiáll. 31.l.

Gara Arnold

(kiáll. Nemzeti Szalonban
1908. tavaszi)

Ex libris, fametszet

Falcone György, festő.

18. tr.

V. 136.

MDK

Gara Arnold:

grafikák:

Karinthi Frigyes

Ujságolvasó

Ernst Mus. 22.edop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Jean Christophe

Kleist-illuaztr.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold:

grafikák:

Ópium

Akttanulmány

Ernst Muz. 22.edop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold:

grafikák:

Zöldruhás nő

Alvó nő

Ernst Muz. 22.cdop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Koncert

Kleist-illusztr.

Ernst Mus. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Kudlár ur

Ripp

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Szent György

Kleist-illusztr.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Este a könyvtárszobában

Illusztr. Kleisthez

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Rézkarcoló mühelyben
Illusztráció Kleist müvéhez

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Pihenő nő

Férfifej

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

Gara Arnold

grafikák:

74-77. illusztrációk

Ernst Mus. 22.csop.Mäll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Önarckép

A gazdátlan énekek háza

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Zongoragyakorlat
Mosogató lány

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

Lizi

Zongorázó férfi

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

grafikák:

A New Yorkban

Tatjána

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Gara Arnold

Jean Christophe, rk.

Kleist-illusztr. rk.

Bobi, r.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 5.1.

MDK

Gara Arnold:

grafikák:

Flótázó férfi

Álom

Ernst Muz. 22.dec.kiáll. 1922. dec.

MNM

Gara Arnold:

grafikák:

Nevető fiu

Áhitat

Ernst Muz. 22.edop.kiáll. 1922. dec.

MDK

Garo Arnold

Vágyódás, rk.

Koncert a szabadban, rk.

Jean Christophe, rk.

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 5.1.

MDK

Garo Arnold

Szobi hegyek, vf.

Zebegény, vf.

Turcsányi Elek arcképe

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922. dec. 5.l.

GARA Arnold

OMIKE tandi, 1927

OMIKE 1909 - 1944

211, 220

Gara Arnold, keramikus

Az Iparmüvészeti Iskolában 1912-ben alakult meg a kerámia szakosztály. Akkor kezdett foglalkozni kerámiával Gádor István, Járó Géza, Ligeti Miklós, Pásztor János, Fejérvári Erzsi, Gara Arnold is. 289.old

Hárs Éva: Gádor István müvei a Jan.Pann.Múz-ban /Gyüjt. ismertetés/ m289.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

GARA ARNOLD

említve ld. Miskolczy Erzsébet

Sáfrány Györgyi: A műhely és alkotója

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.29.sz.16-17.o.

GARA ARNOLD

említve,mint akinek rézkarcait Miskolczy Erzsébet kivitelezte 1d.ott

Losonci Miklós:Első Magyar Rézkarcnyomó Műhely.Nagykőrös,Arany János Muzeum
UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 16.sz.3-4.o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

Gara Arnold, grafikus

L. Bíró Mihály

Vados József: Reklámoť a plakátnak 12.

Élet és Irodalom, Bp. 1986. jún. 6. XXX/23

GARA ARNOLD

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

A BALKONON ÁLLÓ TATYJANA

■ RÉZKARC-PAPÍR, 174 X 123 MM

JELEZVE BALRA LENT ■ GARA ARNOLD

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ LEMEZEN SZÍNEZETT

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ ANYEGIN II. SZ. ILL., EGYETLEN PÉLDÁNY

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

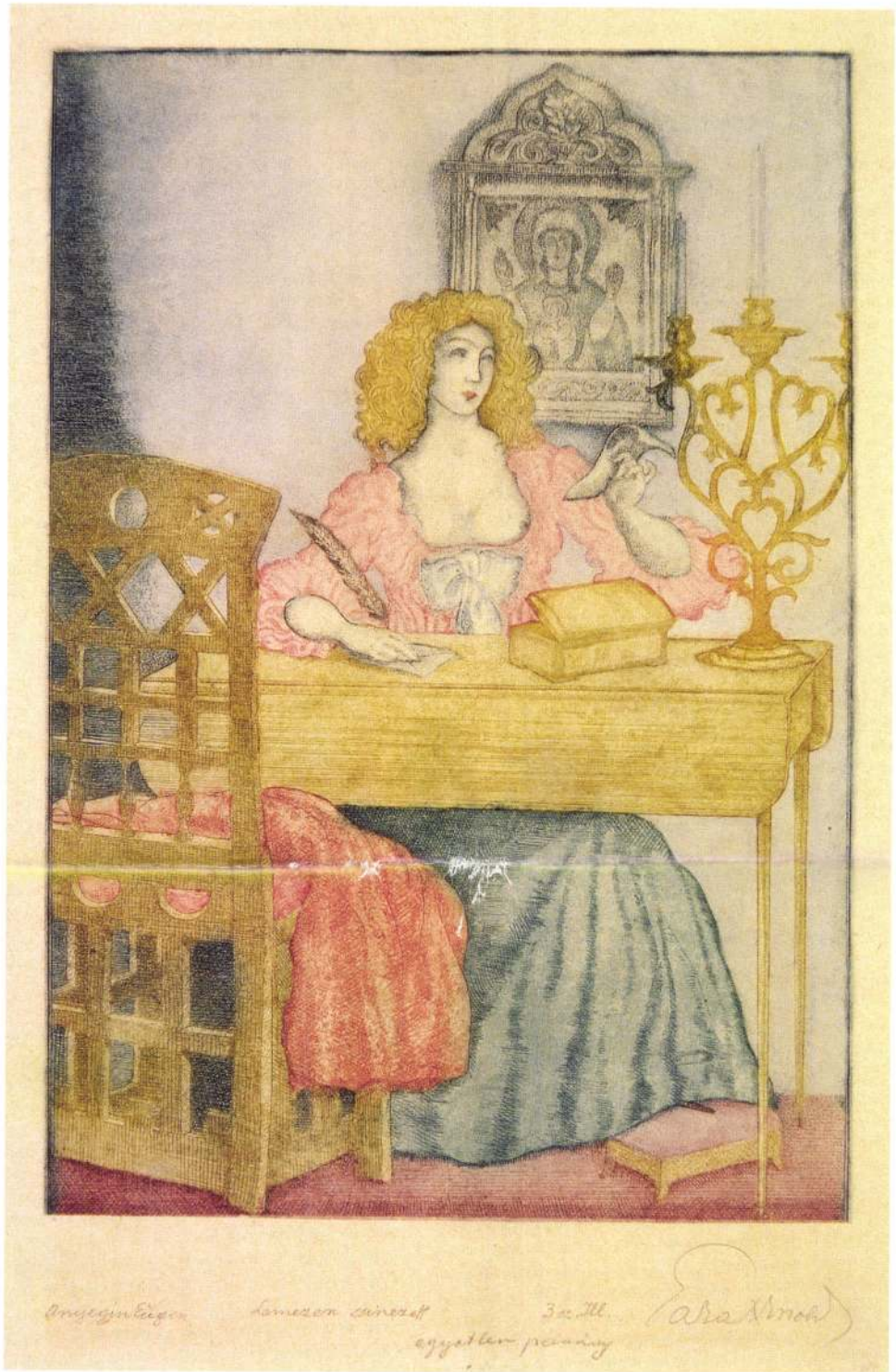

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

A LEVELET ÍRÓ TATYJANA

■ RÉZKARC-PAPÍR, 174 X 121 MM

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ ANYEGIN EUGEN

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ LEMEZEN SZÍNEZETT,

3. SZ. ILL., EGYETLEN PÉLDÁNY

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

SÉTÁLÓ PÁR

■ RÉZKARC-PAPÍR, 169 X 118 MM

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ LEMEZEN SZÍNEZETT

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ 4. SZ. (ANYEGIN), EGYETLEN PÉLDÁNY

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

LÁZÁLOM

■ RÉZKARC-PAPÍR, 173 X 118 MM

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ ANYEGIN 5. SZ. ILL.

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ LEMEZEN SZÍNEZVE, EGYETLEN PÉLDÁNY

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

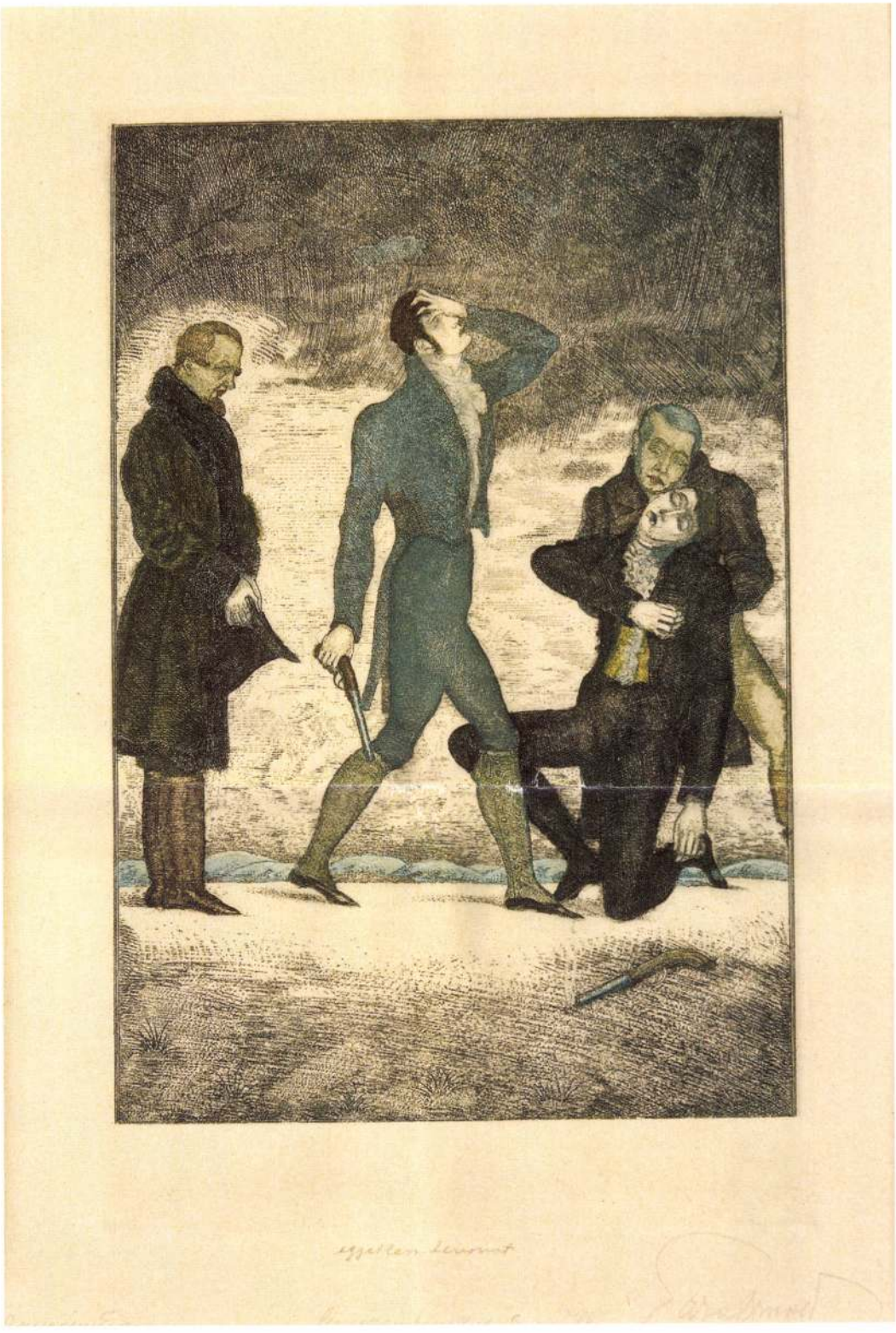

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

A PÁRBAJ

■ RÉZKARC-PAPÍR, 173 X 118 MM

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ ANYEGIN EUGEN

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ EGYETLEN LENYOMAT,

LEMEZEN SZÍNEZVE 6. SZ. ILL.

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

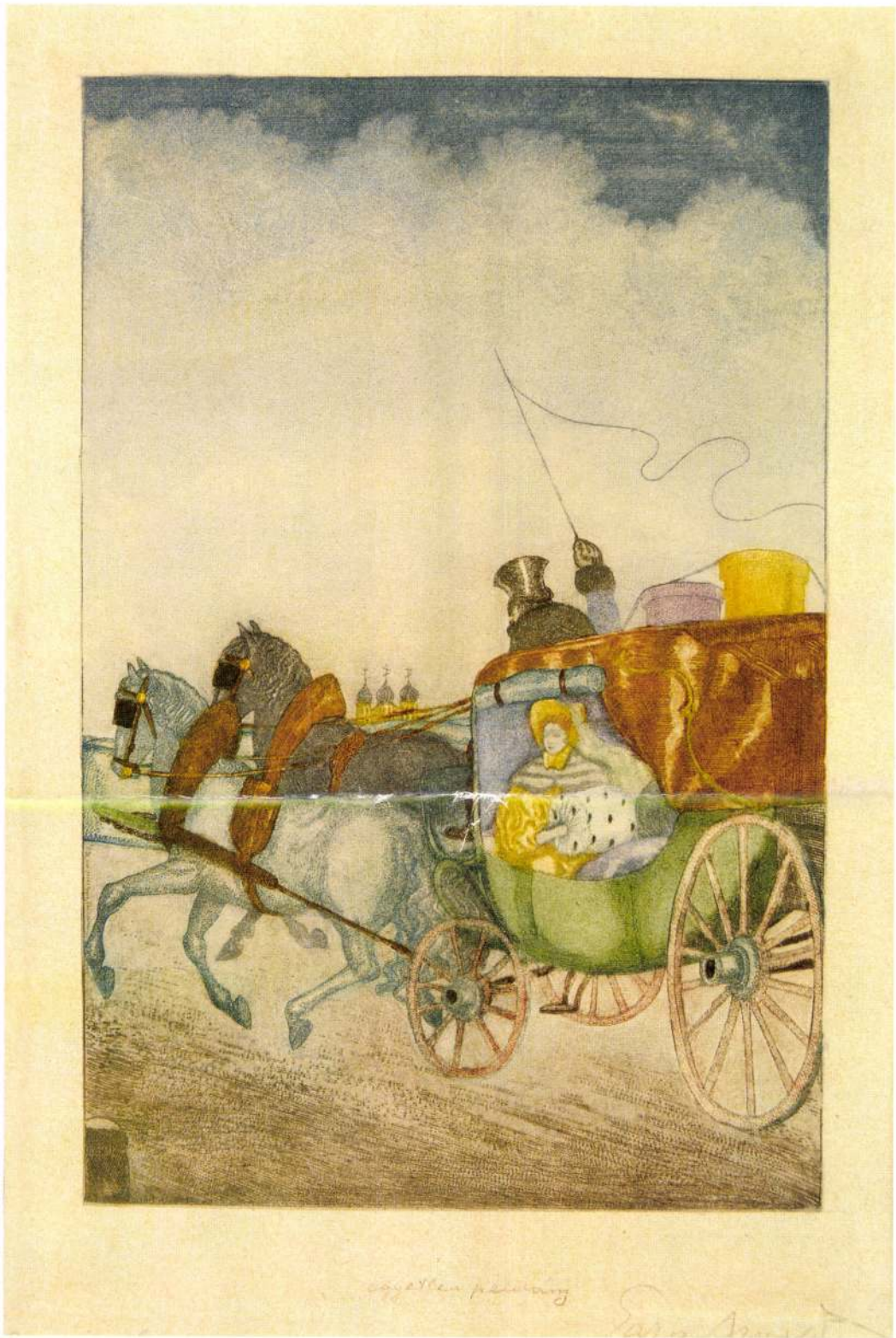

GARA ***Arnold*** /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

TATYJANA UTAZÁSA

■ RÉZKARC-PAPÍR, 174 X 115 MM

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ (ANYEGIN) LEMEZEN SZÍNEZVE

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ EGYETLEN PÉLDÁNY

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

Gara Arnold (1882-1929) festő, kiváló grafikus volt. Szablya-Frischauf Ferencnél, Nagybányán és Németországban is tanult. A Kéve tagja volt 1909-től. A grafika több ágát művelte, s a kor bécsi kerámia stílusával rokon tárgyakat is tervezett. A szecessziós mesterek második generációjába tartozott, akiknek még küzdeni kellett a grafika önállóságának, értékének elfogadtatásáért. A grafikát alig becsülő hazai közegben néhány barát pártfogásán és feleségén kívül nem számíthatott elismerése és támogatásra, a megélhetési gondok miatt öngyilkossággal vetett véget életének.[1]

Gara a két világháború közötti grafikai reneszánszt megelőző korszak későszecessziós stílusát képviselte, amelyet már az art deco és az avantgárd hatása is színezett. Az alkalmazott grafika több területén dolgozott, 1908-ban a Magyar Építőművészet bekötési tábláját tervezte, A Kéve bécsi Hagenbundban rendezett kiállításához plakátot készített, s szimbolikus elemekben gazdag címlapokat a Műbarát és A fény című fényképészeti lap számára. 1912-ben illusztrációival jelentek meg Móricz Zsigmond állatmeséi.[2]

Illusztrációin és ex librisein elsősorban a romantika és a rokokó korát elevenítette fel, de kortárs írók műveihez is készített illusztrációkat.[3] Megőrizte a szecesszió kép és írás egységére törekvő alapelvét, melynek egyik legnagyobb szabású, késői vállalkozása a *Magyar Parnasszus* című kötete (1926) volt.

Készített fametszeteket is, de leggyakrabban alkalmazott technikája a rajzhoz a legközelebb álló rézkarc volt, melyet különböző módszereket alkalmazva, gyakran színezett is. Dr. Móricz Miklósné rézkarcnyomó műhelyét az elsők közt látogatta, s a műhely 19. századi metszeteket idéző hirdetését is ő készítette.

Legkiemelkedőbb illusztrációi Alekszandr Szergejevics Puskin Anyegin című verses drámájához készültek. A szám szerint nyolc darab rézkarccal díszített kötet 1920-ban jelent meg.[4] A Génius kiadó öt féle kötésben, különböző papírfajtákon, számozva adta ki. A rézkarcokat az Iparművészeti Főiskola présén nyomtatták. A kötést Végh Gusztáv készítette.

Ez a gondosság is mutatja, hogy a kiadó tisztában volt az illusztrációk értékével. Gara külön mappában is szerette volna kiadni rézkarcait. Mindegyiket szignálta a lemezen, hol a jobb, hol a bal alsó sarokban olvasható a dátum, 1920 és az aláírás, a következő változatokban: „GARA", „GARA ARNOLD", vagy „GARA A."

Az Országos Széchényi Könyvtárban megvan az általa készített mutatópéldány, az eredeti mappa, amelybe belehelyezte őket.[5] A mappára címlap-tervet is rajzolt, piros és fekete tussal: „Puskin / Anyegin Eugén / minta / Gara Arnold 8 rézkarca (Próbamappa) / kézzel színezett példányok" – írta rá. Kissé elhalványult már, de jól olvasható még, hogy „egyetlen példány", valamint a dedikáció: „a kiváló műbarátnak mély tisztelettel Gara Arnold." A színezett rézkarcokhoz egyéni paszpartut is készített. A most előkerült Gara művekből hét darab Anyegin-illusztráció, a másik három grafika, A könyvtárban, Szent György, illetve A műbarát címet viseli.

Az Anyegin-rézkarcok eredetileg az illusztrált mű egy-egy fejezetéhez készültek. Az első, sokalakos, mozgalmas *Báli jelenet*, az előtérben a lap egész hosszát betöltve, egy pár táncol meghitten. Egy maszkos, jelmezes pár táncol a középtérben is, mögöttük beszélgetők állnak a festménnyel díszes teremben. Leghátul a főhős éppen belép a terembe. A figurák arányai nyújtottak, artisztikusak. A magyar art deco grafika születésének vagyunk a tanúi. A második illusztráció, a balkonon álló, s kis, vidéki, orosz városkára kitekintő Tatyjana figurájával, romantikus emlékeket idéz, a levelet író hősnőt megjelenítő harmadik illusztrációval együtt. Ez utóbbin a nőalak szerelmi lázát fedetlen keblekkel jelzi. A környezetrajz, a finom mintázatú gyertyatartó, a kissé ferdén álló szék támlája és a falon függő ikon a sík, a képfelület dekoratív hatását növeli. A negyediken a hatalmas kék égfelület előtt megjelenő sétáló pár 19. századi metszetelőképeket idéz, de a nyújtott arányok itt is árulkodók. A fák lombja aprólékosan kimunkált, az emberi alakok akár a porcelánfigurák, finomak, dekoratívak.

A *lázálom* jelenetében az álombeli víziók havas téli tájban, és a hol csillagos, hol felhős égen jelennek meg, fantasztikus mintát képezve a síkon. Bal oldalt, fent szakállas csecsemőt, alatta madárfejű kígyót, jobb oldalt halálfejes madarat látunk, amelyet egy hegyes csőrű, madárfejes hal fon körül. Egy gömbben két férfialak harcol, az egyik éppen leszúrja a másikat. Hatalmas medve ül a földön fekvő, sárgaruhás hősnő mellett. Az úton mintegy álomban járó férfialakot egységesen kék színre (az álom színére) festette.

A párbaj drámáját erőteljes gesztusokkal ábrázolta, a színvilág sötét, kékek és szürkék uralják. *Tatyjana utazása* igazi romantikus emlékeket idéző kép, a hintón kinéző bánatos nőalakkal. Egyetlen illusztráció hiányzik a könyvben is megjelentek közül, amely a vallomás jelenetét ábrázolja magas, oszlopos, klasszicizáló térben. Egyébként a könyvben erre a lapra a rézkarcok készülésének napra pontos dátumát – 1920 VI. 28. – is rávéste az alsó jobb sarokba.

Ha összevetjük ezt a sorozatot a könyv formában, feketefehéren megjelentekkel, illetve a mappában található, színezett lapokkal, több apró különbséget látunk. A most felbukkant sorozatban hiányoznak az ábrázolás alá helyezett kézzel írt idézetek, amelyek mind a könyvben, mind a mappában olvashatók. Ez esetben Gara jelezte is, hogy a rézkarcok az általa továbbfejlesztett technikával, lemezen való színezéssel, kézi ecseteléssel készültek. A két színes sorozat összevetése is bizonyítja, hogy egyedi példányok: eltérő színeket használt például a hősnő ruhájának, és a környezetnek a leírásában. A párbaj jelenet és az álomkép a mappában fekete-fehér hatású, alig színezett, itt több színt használt.

A külön álló grafikák közül *A könyvtárban* című, színezett rézkarcon szintén 19. századi enteriőrbe és kosztümökbe öltöztetett figurákat látunk. A háttér síkját könyvekkel teli könyvespolcok töltik meg. A lámpa erős fénye, lefelé nyíló háromszöget alkotva, egy zöld posztóval letakart, ovális asztalra vetül. Az asztal körül olvasó társaság helyezkedik el. Az előtérben, háttal, kalapos, rózsaszínes lila ruhás hölgy ül, körülötte különböző karaktereket megjelenítő férfiak, egyikük békésen alszik. Két parókás öregúr is van az olvasók között. A rézkarc egy színezetlen változata megvan a Magyar Nemzeti Galéria Grafikai Osztályának gyűjteményében.
Szent György lovagot megjelenítő (1922) színezett rézkarcának egy példánya szintén megtalálható a Magyar Nemzeti Galériában. Kartusba fogva, olvasó, rokokó dámát látunk, körülötte szabálytalan körvonalú keretként, a sárkány által körbefogott szűz és a szabadító lovag látható egy kardot tartó amorett kíséretében.
A műbarát (német felirata: Der Kunstfreund) című grafika a korábbiakkal szemben stílusában is a huszas éveket idézi (1924). Feltételezhetően Siklóssy László, ex-libris gyűjtőnek, a Szent György Céh egyik alapítójának a portréja látható rajta, dekoratív, mintás ruhát viselő nőalakkal, aki egy aktszobrocskát tart a kezében.[6] Lábánál egy görög váza is látható. A hátteret egy nyitott ajtajú, műkincsek sorát tartalmazó szekrény alkotja, középkori, vallásos és profán tárgyú művekkel, valamint távol-keleti tárgyakkal telezsúfolva. A grafika előterét a jobb oldalon, egy gazdagon díszített talapzatra helyezett, ülő Buddha szobor uralja.
A finoman húzott vonalak, az apró pontozással kialakított részletek dekoratív egységet alkotnak a felületen. Gara az angol rézmetszők által a 19. század elején kidolgozott úgynevezett pontozásos technikát a lemezen való színezéssel finomította, fejlesztette tovább. E néhány míves grafikája, s a főművek közé tartozó Anyegin-illusztrációk is a magyar szecessziós grafika magas színvonalát és változatosságát mutatják.

GELLÉR KATALIN

[1] Halálakor két jelentős cikk jelent meg róla: Gara Arnold. Nyugat, 1929. szeptember; Lyka Károly: In memoriam: Gara Arnold. Magyar Művészet, 1929, június.
[2] Móricz Zsigmond: Boldog világ. Móricz Zsigmond összes állatmeséi. Budapest, Nyugat, 1912.
[3] A romantika korát idézik Kleist-illusztrációi: Heinrich von Kleist: Die Marquise von O...Stefan Kellner, Budapest, 1921; Kortárs író novelláját is illusztrálta: Turcsányi Elek: Koronelli dóm (Versek, novellák). Budapest, 1921, a szerző kiadása.
[4] Puskin Sándor: Anyégin Eugén. Fordította Bérczy Károly. Budapest, 1920, Génius, Jókai ny.
[5] Országos Széchényi Könyvtár, ltsz.: 503273
[6] Dr. Siklóssy László (1881–1951) kezdeményezésére jött létre 1909-ben a Szent György Céh, a Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete. A Gyűjtő című folyóirat szerkesztője (1912-től).

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/
A KÖNYVTÁRBAN
■ RÉZKARC-PAPÍR, 62 x 112 MM
JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ IN DER BIBLIOTHEK
JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

GARA ***Arnold*** /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

SZENT GYÖRGY

■ RÉZKARC-PAPÍR, 101 X 86 MM

JELEZVE BALRA LENT ■ GARA ARNOLD 1922

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ SKT. GEORG

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

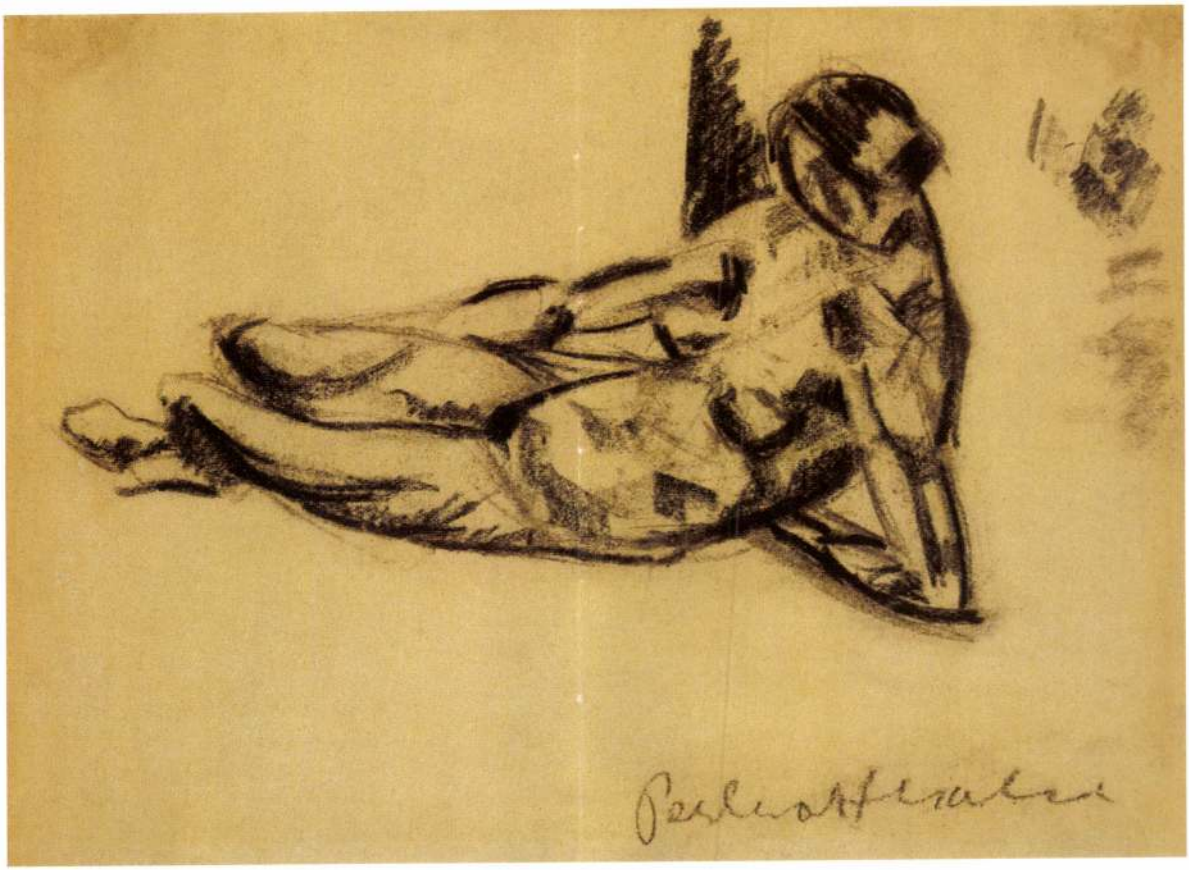

PERLROTT *Csaba Vilmos* /BÉKÉSCSABA, 1880 – BUDAPEST, 1955/
NŐI AKT
■ SZÉN-PAPÍR, 283 X 380 MM
JELEZVE JOBBRA LENT ■ PERLROTT CSABA

GARA ARNOLD

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/

BÁLI JELENET

■ RÉZKARC-PAPÍR, 176 X 123 MM

JELEZVE BALRA LENT ■ GARA

JELEZVE JOBBRA LENT ■ 1920

JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ ANYEGIN EUGEN ILL. NO. 1.

JELEZVE KÖZÉPEN LENT A LAPON ■ LEMEZEN SZÍNEZVE,
EGYETLEN PÉLDÁNY

JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD 1920

GARA *Arnold* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1929/
A MŰBARÁT
■ RÉZKARC-PAPÍR, 116 X 96 MM
JELEZVE BALRA LENT ■ GARA
JELEZVE JOBBRA LENT ■ 1924
JELEZVE BALRA LENT A LAPON ■ DER KUNSTFREUND
JELEZVE JOBBRA LENT A LAPON ■ GARA ARNOLD

BENKHARD *Ágost* /BUDAPEST, 1882 – BUDAPEST, 1961/

HORDÓSZÁLLÍTÁS

■ OLAJ-VÁSZON, 81 X 90 CM

JELEZVE JOBBRA LENT ■ BENKHARD Á 1923.

GARA Arnold

Ady Endre sirja, 1924 - grafika

Válogatás Füst Milán mügyüjteményéből. Bp. : PIM, 1992 [kiállitási katalógus] leirés

óta ismert keresztelési kehely, vagyis
:akáján újonnan megkereszteltteknek mé-
ezzel jelezve a messiássi ígéretek

szerint I. Orbán pápa /222-230/ ezüst-
te el. A különböző anyagok közül a ne-
kalmasabbnak, s ugyanakkor legméltóbb-
usz szolgálatára, ezért a sinatok az
alkoztak a kehely anyagával, eltilt-
álatát, eltűrve az üveget, szorgal-
üstöt.

ntificalis arról is tudósit, hogy a

Jó tudni...

Önnek joga van tudni, hogy a Magyar Közlöny 38. számában jelent meg az erdőről és védelméről szóló törvény végrehajtási rendelete. Ennek alapján gomba, vadgyümölcs, moha, virág, gyógynövény gyűjtése az *állami* erdőben az egyéni szükségletet meg nem haladó mértékben, szabadon végezhető. *Magánerdőben* kizárólag az erdőgazdálkodó *előzetes* írásbeli engedélye alapján. Aki az erdővédelem szabályait megszegi, erdővédelmi bírsággal sújtható, mely a szabálysértési vagy büntetőeljárástól függetlenül szabható ki.

❑

...hogy a Magyar Közlöny 39. számában megjelent a törvénymódosítás az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásának ügyében. A módosítás foglalkozik az élet elvesztéséért járó egyösszegű kárpótlással, a deportálásért és a szovjet kényszermunkáért járó kárpótlással, a kárpótlási jegy helyett választható életjáradékkal. Az életjáradék legkorábban 1997. december 1-jétől folyósítható.

❑

...hogy a Magyar Közlöny 39. számában jelent meg a gyermekek védelméről szóló törvény.

A törvény foglalkozik a gyermeki jogokkal, a szülői jogokkal és kötelezettségekkel, a gyermekkel kapcsolatos gondozási, egészségügyi feladatokkal és az azt ellátó szervekkel, az eljárási móddal, a segítés és segélyezés formáival.

Pénzbeli ellátások a törvények alapján rendszeres gyermekvédelmi támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, gyermektartásdíj megelőlegezése, otthonteremtési támogatás.

Természetben nyújtható ellátások: tankönyv és tanszer, étkezési díj, tandíj, egészségügyi szolgáltatás. A törvény 1997. november 1-jén lép hatályba.

G. V.

JOGI ÁBÉCÉ

A szülői felügyelet megszüntetése

A kiskorú gyermek számára az a legfontosabb, hogy családban, a szüleivel nevelkedjen. Előfordulhat olyan eset is, amikor a szülőnek ezt a jogát valamilyen akadály gátolja. Legsúlyosabb esetben a bíróság meg is vonhatja a szülői felügyeleti jogot.

A szülői felügyeleti jog megszüntetését a bíróság mondja ki. Ez az egyik legsúlyosabb szankció, melyet a bíróság a szülővel szemben megállapíthat. A szülői felügyelet megszüntetése iránt a másik szülő, visszaállítása iránt pedig bármely szülő indíthat keresetet. Mindkét esetben jogosult pert indítani a gyermek, a gyámhatóság és az ügyész is. A szülői felügyelet iránt a keresetet az ellen kell indítani, akinek a szülői felügyeletét megszüntetni kívánják. A perben a bíróság soron kívül jár el, sőt ha a gyermek érdekében szükséges, a felügyelet megszüntetéséről ideiglenesen is határozhat sürgős esetekben. Ha mind a két szülőnek megvonják a szülői felügyeletét vagy a gyermeknek csak egy szülője van, akkor gyámot kell kirendelni.

A szülői felügyeletet a bíróság a következő esetekben szünteti meg: 1. A szülő felróható magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti. Adott esetben megállapítható a sérelem akár az oktatás eredménytelensége alapján is, amikor a gyermek többször osztályt ismétel. 2. A gyermek más személynél vagy intézetben van elhelyezve, és a szülő a nevelést – a gyermek érdekeit súlyosan sértő módon – felróhatóan akadályozza. 3. A szülő gyermeke ellen szándékos bűncselekményt követett el, amely miatt szabadságvesztésre ítélték.

Megszüntethető a szülői felügyelet akkor is, amikor a szülő életközösségben él a felügyelettől megfosztott másik személlyel. Akinek a szülői felügyeleti jogát megszüntették, az nem fogadhat örökbe, nem lehet gyám, gyermek nem helyezhető el nála, valamint nincs joga arra, hogy kapcsolatot tartson gyermekével.

A szülői felügyelet szünetel, ha a szülő cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképes, ismeretlen helyen távol van vagy akadályozva van. A felügyeleti jog akkor is szünetel, ha a bíróság a gyermeket harmadik személynél helyezte el, valamint, ha a kiskorút a gyámhatóság intézeti nevelésbe vette. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdések (pályaválasztás stb.) kivételével a különélő másik szülőnek is szünetel a felügyeleti joga.

A különélő szülőnek és a gyermeknek is joga, hogy egymással kapcsolatot tartson fenn. Ha a kapcsolattartásról a szülők nem tudnak megegyezni, akkor a gyámhatóság dönt. Gyermekelhelyezési perben a bíróság is dönthet e kérdésben. Ilyenkor a kapcsolattartás megváltoztatását a jogerőre emelkedéstől számított két éven belül csak a bíróságtól lehet kérni. A kapcsolattartás megvalósulhat úgy, hogy a szülő a gyermeket elviszi, vagy pedig úgy, hogy a másik szülő lakásán találkozik vele. A kapcsolattartásba beletartozik a levelezés, a telefonkapcsolat és a csomagküldés is. A nagyszülőnek is joga van ahhoz, hogy kapcsolatot tartson az unokájával. Ezt viszont nem használhatja fel arra, hogy a gyermeket a gondozó szülő ellen hangolja.

T. A.

Gyermekelhelyezés

A szülői felügyelet megszüntetése nem tartozik a mindennapos perek közé. Csupán egy-egy eset fordul elő, így gyakoriságról nem lehet beszélni. A bíróság a szülői felügyeleti jog megszüntetéséről rövid időn belül dönt. Az eljárás egy-két tárgyalás alatt befejeződik. Ezekben a perekben ugyan is nincs szükség szakértőre, a gyámhatóság pedig többnyire megfelelő iratanyaggal rendelkezik – nyilatkozta *dr. Szűcs Andrea* ügyvéd.

Dr. Szűcs Andrea a praxisából két ügyet említett, amikor a bíróság a szülői felügyeleti jog megszüntetéséről döntött. A pereket a gyámhatóság indította. Az egyik esetben a szülők válása után a bíróság a gyereket az anya életvitele miatt az édesapánál helyezte el. Később az apa – aki ipari alpinista volt – leesett egy gyárkéményről és szörnyethalt. Életbe lépett az anya szülői felügyeleti joga. Az asszony életvitele azonban kívánnivalót hagyott maga után, ezért a szomszédok a gyermek érdekében a gyámhatósághoz fordultak, amely pert indított, s a bíróság az anyát megfosztotta a szülői felügyeleti jogától. A gyermeket az apa testvérénél helyezték el.

A másik esetben mindkét szülő alkoholista volt. A házasságuk felbontása után a bíróság a gyermekeiket az édesanyánál helyezte el. Az anya továbbra is erősen italozott, munkahelye nem volt. Az anyai nagymama a lehetőségeihez mérten nevelte a gyerekeket, majd a rossz anyagi körülmények miatt az apa testvérének családjához fordult segítségért. A gyerekek már egy éve ennél az értelmiségi házaspárnál nevelkedtek. A gyámhatóság a harmadik személynél – az apa testvérénél – történő elhelyezés érdekében megindította a felügyeleti jog megszüntetésére a pert.

T. B.

EMBER ÉS POLGÁR

Szent László városából jöttem...

Tízéves Győr Barátainak Köre

Legújabb kori népvándorlásaink nyomán átrendeződött az ország térképe: százezrek kerültek faluról városba vagy vidékről a fővárosba. A gyökereiket vesztett emberek egy része azonban nem szakadt el véglegesen szülővárosától, falujától, és sorra alakították meg az elszármazottak baráti társaságait.

A győriek baráti körét tíz éve néhány neves értelmiségi: Zöld Ferenc esztéta, Czigány György, Barna Gábor, a Magyar Urbanisztikai Társaság azóta elhunyt elnöke és Jordán László jogtanácsos jelentős támogatással hozta létre. Tisztességesen lobbyztak, nem saját zsebre, hanem a városért – vallja Jordán László, aki kezdettől igazi motorja ennek a társaságnak. Szerinte ez az igazi lokálpatriotizmus: olyan polgári öntudat, amely a város szeretetén túlmenően tenni is akar a városáért.

A rendszeres összejöveteleken a mindennapi gondokról, fejlesztési tervekről, várható döntésekről esik szó. Győr esetében az M1-es autópálya nyomvonaláról is egy ilyen fórumon sikerült meggyőzni a minisztérium illetékeseit.

Győr polgárainak évszázadokra visszatekintve legjelentősebb ünnepe volt a Szent László-nap. Ennek hagyományait 1990-ben a baráti kör javaslatára teremtették újjá. Ők kezdeményezték a Szent László-díj alapítását azoknak, akik maradandó értékekkel gyarapítják a város gazdasági vagy szellemi életét. Legalább ennyire fontos, hogy hírt adjanak városuk gazdag történelméről, kulturális értékeikről. A Műhely című irodalmi folyóirat harmadik estjét rendezi Budapesten.

Mostanában egyre nehezebb nyomon követni a városból elköltözőket. Talán nem annyira erős a kötődés – panaszolja Jordán László –, főleg a fiatalok körében. Más értékek kiszorították a szülőföld hagyományait, a „győriség" súlyát. Az okait keresve nem annyira a különbözőséget, hanem a hajszolt élettempót hibáztatja. A mai fiataloknak nincs elég idejük, hogy elmerüljenek szülővárosuk múltjában, történelmének vagy családjuk történetének megismerésében. Igazán ritka alkalom a régi fényképek, képeslapok nézegetése. De mindig kapnak új címeket. Már sok tagja van a baráti körnek Pécsen, Nagykanizsán és más városokban, akik egy hónapban egyszer szívesen fölkerekednek, hogy régi győriekkel találkozzanak.

A tizedik évfordulót a győriek visszatekintésre, mérlegkészítésre használták fel, de most is meghallgatták a város vezetőit a napi gondokról. Lebó Ferenc győri szobrászművész emlékérmet készített erre az alkalomra, amelyet a Merlin Klubban többek között Balogh József polgármester, az alapítók közül Zöld Ferenc és Czigány György, valamint Borsos Miklósné, dr. Szobor Albert egyetemi tanár, dr. Móczár László biológus vehetett át.

Kirschner Péter

❑

Győr Barátainak Köre Budapesten a következő címen található: 1111 Budapest, Budafoki út 17/B. Telefon: 165-2729.

Gara Arnold

Műtárgyak helye a lakásban

Szelencétől karos csillárig, szekretertől kínai bronzvázáig számos művész alkotta tárgy ékesítheti lakásunkat. Még a gyakorlott lakásdíszítő is megszívlelheti olykor a szakember tanácsát. Új sorozatunk első darabjában Kieselbach Tamás művészettörténész és műkereskedő beszél Gara Arnold század eleji festményéről.

– A Nagybányán tanult, illusztrátorként és rézmetszőként ismert Gara nem kisebb mester, mint Kozma Lajos felkérésére festette meg a *Lantos fiút* a Szervita, majd Martinelli téri Rózsavölgyi Zeneműbolt falburkolatára. Kozma nemcsak az európai rangú épületet tervezte, hanem az 1912 végén megnyílt kereskedés egész berendezését is, annak pultjaival, fiókos polcaival, kilincseivel-fogantyúival együtt. Stílszerű, hogy zenészt ábrázol a kép, amelynek egyetlen, kiforduló alakja röneszansz öltözékben, lantját pengetve áll. Kitekint ránk. A dekoratív festőtechnika nem testet letapogató, hanem hullámzóan, szecessziósan sziluettes.

– Százak nézegették naponta annak idején. Vajon illik-e lakásba?

– Másfél méteres magassága és viszonylagos keskenysége (gondoljunk Vaszary *Macskás nőjére!)* jellegzetes szecessziós képformátum. Kerete sima, vékony, jól illik a mű rajzosságához, de aranyozottra is cserélhető. Személyes élményt kínál, mert a főalak és a szemlélő tekintete egymásba kulcsolódhat. Nagyon is belső térbe való, „lakásbarát" festmény, de nem szabad túl alacsonyra helyezni. Alsó keretléce nem kerülhet egyméteres magasság alá a jelenet alacsony horizontja miatt.

Megszervezi maga körül a szobát, főhelyre való, és mellette nem árt, ha másfél-másfél méteres „csend" van. A szobában csak hasonlóan lírai képet tűr meg. Legjobb két szecessziós vagy art deco ülőalkalmatosság közé helyezni – galériámban is a megfelelő környezetet kapta.

– Hogyan kell a lakásban megvilágítani egy-egy ilyen fontos művet?

– Nem a csillárt, inkább a helyi fényeket kedveli: külön erős spotlámpát, de nem a barkácsváltozatból. A hagyományos festménylámpa patinázott rézcsőben ég, amely beleolvad a felső keretlécbe. Így nem csillan be a kép, csak legföljebb jóval szemmagasság alatt, mint például a Gundel étteremben.

– Mik a karbantartás teendői?

– Gondozni némi birtokbavételi felfrissítésen kívül nemigen kell, de annál inkább óvni a sűrű dohányfüsttől, a szellőzetlenségtől és persze a gyerekek fakardjától. Ha egy-két évtizedenként mégis restaurálásra szorul, házilag semmiképpen ne nyúljunk hozzá, még akkor sem, ha tíz eset közül egyben-kettőben sikerülhet is a munka. Csak a szakma legjobbjaival restaureáltassunk, mert a jó kép ma már milliós érték.

H. M.

Gara Arnold: Lantos fiú

Kieselbach Tamás

Variációk a gyűjtőszenvedélyre

Bármi, csakugyan bármi, még az ódon villamosjegy, telefonkönyv vagy várostérkép is gyűjteni való tárggyá léphet elő, ha kellőképpen tájékozódunk felőle. A vetkőző hölgyet tartalmazó golyóstoll igazán nem volt ízléses vagy értékes annak idején. De ha kordokumentumként tekintünk rá, s csinos keretet vagy ládikát készít/tet/ünk hozzá, komoly gyűjtemény első darabja lehet. Ahogy az évszázados kölnisüveg, képeslap vagy konyhai készség is bekerülhet a vitrinbe.

Kell tehát egy-egy megőrzött tárgy, de kell a gyűjtőtudat is. Minden otthon eleve a történelemben létezik, hisz megőrzi a család ereklyéit, emléktárgyait. De őrzőhelye lehet a művészetnek is, ha némelyik tárgyát képző- vagy iparművész készítette.

Aranyat, ezüstöt, porcelánt, ódon szőnyeget hebehurgyán nem selejtez ki senki. Mégis hány festményt, rajzot tessékelünk ki a lakásból, csupán mert eltörött a kerete vagy annak üvegje! Öreg hiba – mint az is, ha kellemes (tehát nem kényszerű) beszerzéseink közepette nem gondolunk arra, hogy sorozattermékek helyett egyedi műalkotásokat is világunkba vonhatunk, nemritkán kevesebb pénzért. Egy-egy gépkocsi vagy hifiberendezés értékvesztési görbéje éppen keresztezi a rajz, festmény, kerámia stb. értéknövekedési görbéjét, méghozzá már hetekkel a beszerzés után. A művészi alkotás fő értéke természetesen egyediségében és személyiségében rejlik.

Tájékozódni azonban kötelező! Akár meglévő műveink pillanatnyi ázsiója, akár a megszerzésre kiszemelt művek rendjerangja felől. Mert az, hogy tetszik, bár fontos, sohasem elég! Az kell, hogy ha pénzzé kell tennünk, másoknak is tessék. És ez sohasem tisztán kereskedelmi, hanem művészeti kérdés is. Csonka tehát az a műtárgygyűjtemény, amelynek tulajdonosa mit sem ért a művészethez. A kortárs művészek keze munkáját éppúgy ismernünk kell, mint a régiekét, hiszen nem lehet másként vizsgálódni a régiségben, mint kötésig a mában állva. Nemrég zárult *Karátson Gábor* és *Galambos Tamás* tárlata – mindketten a kora-röneszansz festészetből merítve mondanak el fontos dolgokat a legújabb kori történelemről –, és még megtekinthető *Újházi Péteré*, e gyermeki komolyságú festőé a Stúdió 1900 Galériában. Győrött *Ézsiás István* szervezett június 22-ig látogatható kisplasztikai kiállítást a művelődési központban: jó alkalom, hogy lakásokba is illő szobrászatról tájékozódjunk.

A gyűjtőkörökben népszerű *Aba-Novák Vilmos* (1894–1941) életművét a Műgyűjtők Galériája mutatja be június 10-ig. A tavaszi aukciós sorozat befejezése volt a BÁV Rt., illetve a Nagyházi Galéria festészeti árverése. A színpompás, árjelzésekkel is ellátott katalógusok saját képeink-szobraink értékéről is tájékoztatást adnak, ha kikeressük a hozzájuk hasonlókat. Az utóbb említett cég műtárgyárverésének kiállítása június 9. és 15. között látogatható. Megvehető bútorok, ezüst-, porcelán- és üvegtárgyak, ékszerek, szőnyegek és néprajzi tárgyak közt bóklászva akkor is hasznosan telik az időnk, ha célunk nem a vétel, hanem a tájékozódás.

Hernádi Miklós

Empire asztali óra az 1820-as évekből

A mellékletet szerkeszti: Veres Mária

Gara Arnold

ród

z

Nagy Zmodkönyvill

a/

a famets upárülelése 1937

7. l -

Hans Arnold

Nr. 2

Nr. 1

Hans Arnold

Nr. 1

Nr. 2

Hans Arnold

Nr. 1

Nr. 2

Hans Arnold

Nr. 1

Nr. 2

Gara Arnold

círed

Elek Artur:

Az újabb magyar grafikai művészet.

Magyar Művészet

1937. 205. l.

215

Gara Arnold

vő.

Rosner Károly: A fametszet Magyarországon a huszadik században. Magyar Iparművészet

1929. 46. l. ~~Kapcsolódó~~ Képpel.

Rosner. Der Holzschnitt. (Stuttgart) 1929.

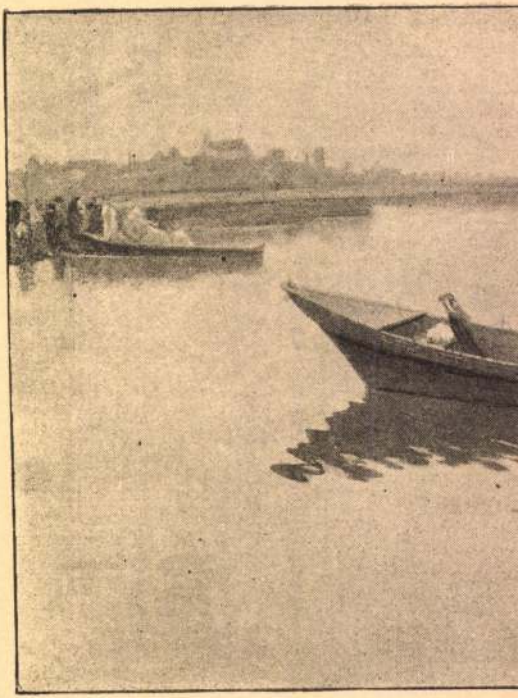

MARR CARL.

Gara Arnold

Új művészek : Gara Arnold. Irta Bálint Aladár. Magyar Nyomdászat, XXV. 1.

(Művészet 1912. 78. l.)

Gara Arnold

régi budai harakat
ébrázoló rajzai

A Ház 1909 II.

1–2 sz.

n az építészeti és iparművé-
kotásokat nem szorítjuk
e, sőt az eddiginél is kime-
n fogjuk ismertetni.

A SZERKESZTŐSÉG.

AZ" I. évfolyamához díszes
i tábla készül, melynek szét-
ét legközelebbi számunkkal
fogjuk megkezdeni.

Gara Arnold MDK

Pháraó, fametszet

Illusztrációk Puskin Anyeginéhez, sz.rézkarc

Ady Endre sirja, rézkarx

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Gara Arnold

Művészet 1915. 470

Magyar Művészet
1925. 284, 491–2, 583
1927. 630
1928. 404

Esztergapad V.179

Gara Arnold grafikus

M. D. K

104. Ady siremléke

Ungarische Graphik. Bev: J. Conrad.
Zürich 1924, 7,

MDK

Gara Arnold

M.Kiss P: M. fametszők. Szab.Művészet, 1947.
11.sz. 2o4 l.

Gyara Arnold

Pesti Futár. 1930. márc. 15. (Gyara, egy pestőmüvész regénye; arcképekkel.)

Öngyilkos lett Budapesten 1929. aug. 19-én. Regénye után megírt, pozitiv adatokat nélkülöző cikk.

LA BIENNALE DI VENEZIA

XXIIÈME EXPOSITION BIEN

1940

No

Prénom et nom :

Adresse :

Date et lieu de naissance :

Titre de l'oeuvre

MDK

Gara Arnold

Turcsányi: A Koronelli Dóm,192o.

Magyar művészek fametszetü könyvillusztrációi

Magy.Iparmüvészet,193o. 26o l.

M.D.K.

Gara Arnold festőművész

Fényképfelvétel a művészről munkaközben modelljével s a megfestett képpel együtt, műtermében.

A művész jelenleg egy mesékönyvet illusztrál és női portrékat fest.

Szinházi Élet. Bp. 1927. dec. 26- 1928. január 1.
XVII. évf. 52. sz. 51. lap.

GARA ARNOLD, festő

1972-ben Lázár Bélané a pécsi muzeumra hagyta férje 64 darabból álló képzőművészeti gyüjteményét. Nagy részük a 30-as évek végén került Lázárhoz, a művészek ajandékaként Elsősorban a Római Iskolat reprezentaljak. A gyüjtemény: 19.sz.-GARA ARNOLD: "KALAPOS NŐ", cimü müve. p. pasztell 34+41.5 cm. Ltsz: 72.349. 298.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

MDK

Gara Arnold, 1882-1929.

Mollináry hangverseny

Mollináry majális

Gyermekmüvészeti kiállitás

Orbók Lóránd bábjátéka

1885-196o. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 196o.

m. NK

Gara Arnold
grafikus, festő

ciimlapjai, díszítő rajzai iniciálék
Moricz Zsigmond Boldog világ c. mese
könyvéből és a Kéve könyvből: mint
mellékletek. Záródisz, exlibris (ábrák)

Szablya Sándor: Gara Arnold
Grafikai Szemle 1912 évf 12 sz 289 e

Gara Arnold

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 288, 491-2. 583

1927. 630

620-630

~~1928. 464~~

1930. 174.

~~1929. 351-2~~

1929, 351

1938 345.

Nyitra.

A középtért a vár és vá
ketten küzdenek, kiknek egyi
begő mondatszalagon, mely fö

NEITRA

fölül jobbra: 236.
alól középütt: zzzzz
a lap hátán a Zehende Aufgab

Rm., mér. a vk. 1

131-91-

Gara Arnold

Az 1913-ban alapitott „Textil Munkás"-ben dolgozott vásárb. Bp V. Csáky-u 14. Wold

Judit Koós: Parallelerscheinungen in der Tätigkeit der Wiener Werkstätte und der Budapester Werkstatt /Budapesti Mühely/. 59.o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. Évkönyve. VIII. 1965. Muzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest. 1964.

Gara Arnold, festő, grafikus

A Könyv és Rekámművészek Társasága alapító tagja. Kiállításuk az Iparműv. Múz-ban 1930, ápr. 47.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. XI. 1960. Budapest, 1961. Franklin Nyomda

MDK

Gara Arnold, [grafikus ?]

A Martinovicsot és Dózsát ábrázoló két bélyeget tervezte Gróf József elgondolása, ill. kompozíciója alapján.

— : bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 30.

Gara Arnold

Kerámikusművén a század elején
(m. népművészet + szecesszió ötvözete)

P. Brestyánszky Leon a: Modern magyar kerámia. Bp. 1965.
10.o.

Gara Arnold, festő

24.) A Magy. Tanácsköztársaság idején
Készült mince: „Pózsa (bélyegtem). Papír,
rézkarc, 5-7 x 5 cm. Lor. 60.248. 138 old

Gerlyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyűjteménye. 131.o.

Legújabbkori Tört.Múz.Évkönyve.II.évf.1960.Bpest.1961.
Franklin Nyomda.Bp.

Gara Arnold, fa festő

25.) A Magy. Tanácsköztársaság idején
Készült műve: „Martinovics" (bélyegtérő)
Papír, rézkarc. 52×45 cm Lt. 60.252. 138 old

Gerlyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyűjteménye. 131.o.

Legújabbkori Tört.Múz.Évkönyve.11.évf.1960.Bpest.1961.
Franklin Nyomda.Bp.

MDK

Gara Arnold,

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912/. 82.1.

MDK

Gara Arnold

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

16 l.

MDK

Gara Arnold, festö

Részlet a Tabánból. Olf.

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 6.l.
Szépm.Muz.

Gara Arnold grafikus.

Népszava. 1924. V. 28. 7. l.

Gara Arnold

Magyar Művészet, 1927

620-630.0.

Nádai Pál: Magyar mesterek képeskönyvek.

Gara Arnold.

Sórai Ujság.
1929. I. 27., 5.
(: Kritika. :)

Gara Arnold festő, grafikus, épanuvész

Pesti Szilap. 1925. nov. 3.12

Magyar grafikusok sikere Amerikában

Gara Arnold, festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1925. dec. 13. 2

k. k. l. Uj kiállítás az Ernst-museumban

Gara Arnold iparmüvész.

Mibarát.1921.I.88-89.l.

Gara Arnold festő, grafikus és
iparmüvész

Pesti Hirlap. 1923. ápr. 4. 5

Az Ernst muzeum csoporthiálkitatán...

Gara Arnold festő, grafikus és
épanyvész

Pesti Hilap. 1923. máj. 13. 8
a Pál László Társaság képei

Rézkare-sorozat, szinezve. Gara A.

Pesti Hirlap. 1922. nov. 3. 4

K. k. l. Sportkiállítás

Gara Arnold művész

Magyar Művészet 1925.288.o.
Kiállitások.

Rézkarc. Szines metszetek. Gara Arnold

Magyar Müvészet 1925. 490-493. o.
A magyar grafika amerikai bemutatója.

Gara Arnold

rod

Bálint Aladár:

Három művész. Az Ernst-múzeum kiállítása. Nyugat 1921. ápr. 16.

meg trombitarivalgás kiséretében verte pozdorjává az ellenséges hadakat. Egy ilyen erőszakos zöngeménye meg is jelent egy családi lapban, amely már közölt tőle valamit és Raymond a tiszteletdíjon egy folyóiratra fizetett elő, amely nagyon aktuális módon közölte, szóban és képben, a friss háborús eszményeket. Raymond órákig elnézdegélte a véres bolyokat, az összegabalyodó, gyakran színezett tömegtusákat és hogyha a sarokban egy elesett katona hulláját fedezte fel, nagyítóüveget vett a kezébe és úgy rémlett, hogy a tompa, eltorzult arcból, a görcsös öklökből, a ferdére hajtott testekből a világtörténelem határtalan borzalma lengett feléje.

Később aztán katonáék beszippantották, el kellett hagynia a szobáját, a kaszárnyába került.

A kaszárnya közönséges épület volt, amely tele volt zsufolva minden rendű és rangú társadalmi rétegből származó férfiakkal. Raymond úgy járkált közöttük, mint egészséges a tébolydában, jóságosan mosolygott, mikor valamit parancsoltak és mindent szelid nembánomsággal vég-

* Hugo Wolf, kedves társunk, az új-osztrák irodalom érdekes és nemes tehetsége, aki közel egy év óta él Budapesten, ezt a háborús rajzot a Nyugat számára írta és először magyarul a Nyugat-ban jelenik meg.

Gara Arnold
Tanulmányfej

Munkácsy-Céh I. kiállításon. Nemz. Szal. 1928. nov.
22 l.

Gara Arnold

Vágó Lászlóné arcképe, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 12 l.

Gara Arnold

Ft Unrein Jánostól Drahos Istvánig.
A Bélyeggyüjtő, 1937. 125-127 l.

M D K

Gara Arnold

Könyvillusztráció

Nagy Zoltán : A mai magyar könyvművészet. Magyar Könyvbarátok Diáriuma 1937. 1-2. sz. 7. l.

M D K

Kracker János Lukács

MDK

Gara Arnold

Puskinhoz készitett illusztrációk

e.a: A modern grafika képes atlasza. Nagyar Müvész, 1928. 4o4 l.

5.32.

MDK

Gara Arnold

Művészek hadiszolgálatai. Magy. Iparművészet. 1917. 141-142 l.

MDK

Pap Emil festőművész, Szolnok 1884.

Malom-patak, kacsákkal, olaj
Holdas est, olaj
Napon, olaj
Háborus romok, olaj
Kazlak, olaj
Hadnagy-utca, olaj

Műcs. csop.kiáll. 1921. szept. 20-21 l.

re .D.K.

GARA Arnold keramikus

1928.

Csányi 1954. 59., 103., 116. l.

Gara Arnold

M.D.K.

Méltatai.

Galamlos Ferenc: Kékesi László belyeglerzei
Művészet, 1969. julius – 35 kap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gara Arnold

„a legremekebb Krúdy-illusztrációk sorát közreadó album szép ~~[illegible]~~ ajándék lenne a krúdystúk egyre bővülő táborának, javaslatunkat... remény kedve ajánljuk ~~[illegible]~~ könyvkiadóink figyelmébe.

És ebbe bizonyosan fér még egy-egy sajz vagy metszet Falus Elek, Geiger Richard, Conrad Gyula, Gara Arnold, Kónya Sándor, Végh Gusztáv és mások címlapjaiból, belső illusztrációiból...

Bodri F. Krúdy illusztrátorai a Petőfi Irodalmi Múzeumban,

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr. 372-373. l.

MDK

Gara Arnold

plakát

Gara A: A m.plakátmüvészetről. Grafikai Szemle 1914. 6.sz. kép 137 l.

Gara Overvold

grafikus

M.D.K.

Az Estlapok hirdető plakát-
ját készítette.

P. Brestyánszky Ilona: Szárevés az Athenaeum
művészet, 1969. március – 6 lap

MDK

Gara Arnold /1882- 1929/

"Mollináry hangverseny" 1916.
"Mollináry majális" 1917.
"Gyermekművészeti Kiállitás" 191..
"Orbók Lóránd bábjátéka" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
22.1.

MDK

Gara Arnold

Illusztráció, sz.xxxxx rézk.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

19 1.

Gara Arnold (1882–1929)

Délibáb. Cenura, 320×240 mm.
Szerepelt a kiállításon.

Munkásélet. Kiállítás. Legujabbkori Történeti Muzeum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959., 48 l., ill.

16. l.

MDK

Gara Arnold, 1882-1929

Kompozíció, rk.

Árv. Csarnok 104. aukc. 1942. máj. 7.1.

Gara Arnold 1882-1929

Lovas, tus

Árverédi Közlöny, 1936. márc. 2.renk.sz.

34 1.

MDK

Gara Arnold, festö
/1882-1929/

Régi udvar. Jelezve. Ceruz.rajz.

gr.Almásy-Teleki Éva müv. int. /V.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942.máj.lo.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 11.l. aukció

MDK

Gara Arnold

Ady Endre sirja, rézk.

Ernst Múz. 30. aukc. 1926. 16.1.

Gara Arnold MDK

Gellérthegy, Vörös villa, olf.
Párnák között, rajz
Alvó nő, pastell
Tanulmányfej, pastell

Paál László Társ. kiáll.
Nemzeti Szalon 1929. január

Gara Arnold

Tanulmányfej

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Budapest, 1928. katalogusa 22 lap

Gara Arnold

1918-ban az Ernst Múzeumban rendezett kiállításon részt vett.

Gál György Sándor: „Dies Irae"

Új Élet, Bpest, 1941. nov. 1.

Gara Arnold

művein felismerhető a szecessió hatása.

Szabady Judit : "Secession"in Graphic Art.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1972.

45 sz.

192. 1.

MDK

Gara Arnold

fametszetek Lányi Sarolta: Napjaim c. versesköteténez

Pérely 142.l.

MDK

Gara Arnold

Magyar Muveszet 1925. 492.l. /Cleveland News 1925. szept. 20. sz./

MDK

Gara Arnold

Magyar Művészet 1925. 492.l.

Gara Arnold

Szerepelt a Műcsarnok Tarani tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Gara Arnold

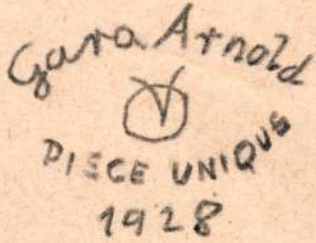

Gara Arnold

PIECE UNIQUE

1928

Keramikus jége.

P. Breslyánky Ilona,
Ismerd meg a Zerámiát, Bp. 966, 245 l.

M.D.K.

Gara Arnold, festő

„Nérány vidám képe is szerepel a KEVE igen megdicsért kiállításán, de szerző szerint, ezek nem meggyőződés szerűek és még elég kezdetlegesek."

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 119. old.
/a cikk megj.: „Magyar Nemzet", 1909. nov. 7./

Gara Arnold MDK

Mollináry hangverseny, 1916

Mollináry majális, 1917

Gyermekművészeti kiállitás 191..

Orbók Lóránd bábjátéka, é.n.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Gara Arnold

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

Újság 1926. X. 24.

MDK.

Gara Arnold

Müvei a Dornai gyüjteményben

Népszabadság 1966 nov.3.

A Tanácsköztársaság művészete

Kiállítások a Munkásmozgalmi Múzeumban

A történelem és a művészet sorsa minden időben szoros kapcsolatban állt s áll egymással. Lépteik azonban nem mechanikusan igazodnak ösz-sze: hol az egyik, hol a másik rúgtat előre — hol a közös emberi erőfeszítések jutnak oly messzeségbe, hogy tudati tükröződésük és tudatos megmutatásuk csak nehézkes döcögéssel tudja követni őket útjukon, hol meg a művészet lesz hirtelenül fölérezni képes az eljövendő változásokat, mintegy megelőlegezve a szellem világában a valóságos világ fordulatait. Ám vannak kivételes korszakai is a történelemnek, melyekben a cselekedetek és a művészetek összhangja teljes, sőt, melyekben a művészet is a cselekvők sorába lép: mozgósít, érvel, érzelmeket gyújt, segíti-lendíti a forradalmat, melynek árja őt is emeli.

A magyar művészet, s mindenekfölött a magyar képzőművészet történetében e kivételes korszakok legemlékezetesebbike a Tanácsköztársaság százharminchárom napja. Nem csoda hát, hanem a legtermészetesebb dolog, hogy — hiába tudunk annyi mindent eseményeiről, a szakpublikációkból és a népszerűbb közleményekből, hiába olvastunk-hallottunk annyit művészeiről és művészetéről, hiába érezhetjük idejét annyira a magunkénak — a jelenvalóság lehelete, ennél is több: szinte a közvetlen részvétel pátosza csap meg valamennyiünket, amikor az 1919-es tavaszon és nyáron nyomtatott plakátokkal találkozunk. Sőt, amikor e nagy ígéretű művészeti hullám legkisebb fodra is elibénk kerül.

A Tanácsköztársaság kikiáltásának jubileumára rendezett tárlataiin a *Munkásmozgalmi Múzeum* most ismét kitárta a magyar történelem és a magyar művészet egyjelentésű kettős tablóját: kiállítást rendezett a forradalom *plakátjaiból*, s mellékük sorakoztatta azokat a *bélyegterveket* és azokat a dokumentumokat, melyek az új állam pénzügyi rendszerét, majd reformját ismertetik, bemutatva azokat az új *bankjegyeket*, melyeket a Tanácsköztársaság időszakában nyomtattak s azokat az *érmeket*, melyeket a művészek az új idők szellemét is figyelve elterveztek.

Háromságukban a fő szólam természetesen a plakátoké. S nem csupán azért, mert ezek a leginkább látványosak — bár természetesen ez is hozzájárul elvitathatatlan elsőbbségükhöz. Körükben járva azonban fontosabbnak mutatkozik e művek történelmi hitelessége és történelmi ereje.

Történelmi hitelességükhöz számtalan szálon érkezik el az elemző figyelem. Hiszen kiindulópontjául is számtalan pont, kínálkozik: megközelíthető ez a hitelesség a művészettörténeti szükségszerűség szemszögéből, a magyar és a nemzetközi képzőművészeti forrongás oldaláról, megközelíthető a történelmi tabló teljességéből kiindulva és meg a szorosan vett eseménytörténet „mikrofilológiai" elemzésével.

A legelsőről számtalan szó esett már, elég hát ezúttal csupán utalni rá, hogy a század első évtizedében induló magyar festészeti mozgalom — a *Nyolcak* jelentkezése —, majd a folyamatot továbblendítő cselekedetek lépéssora — az aktivista művészet immár társadalmilag is egyértelműen elkötelezett fellépése — szinte hiánytalanul kijelölte azokat az erőket és meghatározta azokat a megszólalási lehetőségeket, amelyekből a Tanácsköztársaság művészete egybefonódott. Meghatározta azt a monumentális festői nyelvet, amelyen plakátjai megszólaltak, s amelynek láttán a kor esztétikai és etikai problémáit a politikummal oly érzékenyen egybelátó esztéta, Hevesy Iván, okkal határozta meg a születő közösség két vezető műfajaként a plakátot és a freskót, mondván: „A plakát lesz az aktuális freskó, a freskó pedig az immanensebb tartalmú, századokra szóló plakát. A plakátnak és a forradalomnak ezt a viszonyát már tisztán demonstrálja néhány plakát, amely az utóbbi hetekben a budapesti utcák falaira került."

A kortárs elkötelezett elemzését figyelemmel olvasva azonban már a megközelítés második rétegébe lépünk. Hiszen nyilvánvaló, hogy a művészeti avantgarde-tól a társadalmi mozgás előharcosságához elérkező művészet közösségi értelmű önmegvalósí-

Gara Arnold: Martinovics

tásához történelmileg szükségszerű emelő környezet kellett. Forradalom kellett, melynek folyamatába beilleszthette a maga jobbító szándékait. Ebben rejlik e plakátok történelmi hitelessége, s ami vele egy, történelmi ereje.

Az a történelmi erő, mely a nagy nekilendülésekben éppoly teljességet adó volt, mint az élet „kis" dolgaiban. Azokban az életbevágó „kis" dolgokban, amelyek a Tanácsköztársaság kibontakozó forradalmi koncepciójában éppen olyan fontosak voltak, mint a történelmi igazságtevés gesztusai, a földkérdés megoldása, a szociális termelés megszervezése, a közösségi alapú jólét megteremtése. Ezek a „kis" dolgok, ezek az élethalálharcot vívó munkásállamban az eljövendő időket szilárdan alapozó szándékok és cselekedetek nagyon sokfélék voltak. Hisz az eljövendő életet fogták át: munkavédelmet szerveztek, az alkohol veszélyeitől óvtak, a közösség kulturális fölemelkedését alapozták. Plakátok segítették, hirdették ezeket a célokat is — s ha a főművek, az országot mozgósító *Pór-*, *Uitz-*, *Berény-*, *Biró*-plakátok, a *Világ proletárjai egyesüljetek!* jelszavát kiáltó, *Fegyverbe!* hívó, erőt mutató, életet biztató kompozíciók náluknál történelmi és esztétikai erejüknél fogva nyilvánvalóan emlékezetesebbek is, azért ezen a tárlaton is érdemes megállni előttük. Mert *Tuszkay* Márton alkoholellenes plakátja, a köztulajdonba vett műkincsek első kiállításának hirdetménye, az új könyveket ígérő falragasz, avagy *Diósy* egyszerű híradása, hogy „Megnyílt a Margitszigeti Strandfürdő" — a hétköznapok tanúja. Azoké a hétköznapoké, melyekért a plakátoktól is biztatott szívek, s elmék csatáján túl a valóságos harcmező üzenetét is vívták a Vörös Hadsereg katonái.

A formálódó új élet formálódó új művészete — tudjuk — nem zárta le a maga határait a hagyományosan megnevezett nagy műfajok, s a mellékjük társult-emelkedett plakátművészet köreinél. Továbbhatolt, mint azt a Munkásmozgalmi Múzeum plakátkiállításával egy időben megrendezett, s megnyitott két kisebb tárlat, a Tanácsköztársaság bélyegeinek és pénzeinek bemutatója mutatja.

Amit körükben láthatunk, természetesen, nem lehet több, mint az első lépések s a további tervek dokumentuma. Így is jelentős azonban: többet mond annál, hogysem csupán filatéliai, avagy numizmatikai természetű érdeklődés vonzója legyen. Elvégre a bélyegkiadás törekvésein lehetetlen meg nem látni a közös gondolatot: ikonográfiájában a politikai szándékot, megformálásában, a bélyegek formakincsében pedig a korstílus adaptált, sőt továbbfejlesztett produkcióját. Mindkettejükből

Bokros Ferenc: Engels
(A Tanácsköztársaság bélyegei)

nyilvánvalóan kitetszik, hogy a Tanácsköztársaság a propaganda lenini koncepciójának jegyében fontos eszközének tekintette a bélyegkiadást is: a sorozatokon *Marx*, *Engels*, *Petőfi*, *Martinovics*, *Dózsa arcmása* kapott helyet — jelezve a magyar és a nemzetközi haladás egységét.

És hasonló szándékokról tanúskodtak a régi pénzek felváltására tervezett érmék. *Beck* Ö. Fülöp és *Ferenczy* Béni művei is: kompozíciójuk hatásosan mintázott, egyértelmű jelképei szervesen nőttek ki a pénzreform szándékaiból és a kor művészetének történelmi közösségéből.

Az egységre figyelmeztetnek e művek, mint ahogyan rá irányítja érdeklődésünket mindhárom tárlat a jól ismert s az újabban előkerült alkotások érveivel. Nemcsak a művészet egységére: elsősorban arra, amely létrehozta — a forradalomra, melynek szervessége természetes előhívója volt a közösségi szándékkal fellépő művészet gondolatainak és segítő tetteinek.

Horváth György

MAGYAR NEMZET
1979 MÁR 16
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI
Telefon: 337-148, 340-726

Nagygyűlés a Múz

Ünnepségek, koszorúzások

„Tavasz, forradalom, ifjúság!", „Hazafiság—nemzetköziség!", „1848 eszméi ma válnak valóra!" feliratú transzparenseket magasba emelő ifjúmunkások, diákok, felnőtt dolgozók ezrei gyűltek össze az 1848—49-es polgári forradalom és nemzeti szabadságharc 131. évfordulójára emlékezve Budapesten csütörtökön reggel a Március 15. téren. A Petőfi Sándor-szobornál megtartott koszorúzási ünnepségen tisztelettel adóztak a lánglelkű költő és forradalmár emlékének.

A Szózat hangjai után a Petőfi-szobor talapzatán elhelyezték koszorúikat az MSZMP budapesti és V. kerületi bizottságának, a Hazafias Népfront budapesti és V. kerületi bizottságának, a KISZ budapesti és V. kerületi bizottságának, valamint a fővárosi fegyveres testületek képviselői.

Március 15-es reggelén felkeresték a fővárosi fiatalok a 48-as emlékhelyeket. A Kossuth-szobornál az V. és a XIII. kerületi párt-, Hazafias Népfront- és KISZ-bizottság képviselői helyezték el a hála és a megemlékezés koszorúit. Ünnepség volt a Bem-szobornál is, ahol az I., a II. és a XII. kerületi párt-, Hazafias Népfront- és KISZ-bizottság nevében koszorúztak.

Az ünnepségek részvevői csatlakoztak a Március 15. térről a Múzeum kert felé vonuló több ezres menethez. 48-as dalokat, indulókat énekelve haladtak a Pesti Barnabás utcán, a Szabadsajtó úton, a Kossuth Lajos utcán át a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a KISZ központi bizottsága által rendezett nagygyűlésre.

A Múzeum kertben az ünnepet köszöntő nemzetiszínű és vörös zászlók alatt több mint 10 000-en, fiatalok, fővárosi dolgozók sorakoztak fel. A nagygyűlés elnökségének tagja volt többek között *Sarlós* István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, valamint a párt-, az állami és a társadalmi szervek több vezetője.

Felhangzott a Himnusz, majd *Szentistványi* Gyuláné, a HNF Országos Tanácsának titkára köszöntötte a részvevőket:

— Március nagy eszméiért, a haza és a haladás ügyéért mindenkor azok küzdöttek töretlenül, akik felismerték, hogy a nemzet függetlensége, felemelkedése és egysége az alapvető társadalmi változásokkal, a nemzetközi haladás erőivel együtt oldható meg. Ezen eszmék sarkallták cselekvésre a XIX. század nagyjait, a XX. század forradalmárait — hangsúlyozta a népfront titkára, majd átadta a szót *Deák* Gábornak, a KISZ központi bizottsága titkárának.

— Nekünk most *forradalmár elődeink példáját követ*ve forradalmár elődeink rakták le. Azt a társadalmi igazságot igyekszünk megvalósítani, amelyet őseink életüket áldozva is kerestek. Azt a szocialista hazafiságot erősítjük, amely követésre méltó elődeinket is az egyetemes emberi haladás élvonalába emelte. Dolgozni, tanulni, építeni, gyarapítani a hazát és önmagunkat, ez a mi teendőnk. Olyan feladat ez, ami — bár folytatja elődeink művét — mégis gyökeresen különbözik a korábbiaktól.

— Mi ugyanis a fejlett szocialista társadalmat építjük és a tudományos-technikai forradalom kibontakozásán munkálkodunk. Ez ad a mi nemzedékünknek nagyszerű cselekvési programot és lelkesítő távlatokat.

— Dolgozni a mindennapok követelményeinek megfelelően, gazdagítani a haza fejlődését szolgáló erőket, növelni a tudást, a szorgalmat, a meggyőződést, a lelkesedést — ezek ma a hazát, a nemzetet gyarapító forradalmi feladatok. Így szolgáljuk egyszerre a magyar nép, a béke és a haladás egyetemes ügyét, azt, hogy hatékonyabb legyen a világ különböző részein küzdő forradalmár testvéreinkkel, közöttük vietnami barátainkkal vállalt szolidaritásunk.

Ezt követően megkoszorúzták az 1848. március 15-i eseményeknek emléket állító márványtáblát. Az MSZMP Központi Bizottságának koszorúját Sarlós István és *Szépvölgyi* Zoltán, a KB tagja, a fővárosi tanács elnöke; a Népfront koszorúját Szentistványi Gyuláné és *Horváth* Győző, az Országos Tanács osztályvezetője; az ifjúsági szövetség koszorúját Deák Gábor és *Silló* Katalin, a KB tagja helyezte el. A fegyveres testületek részéről *Kovács* Pál vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes, *Földesi* Jenő határőr vezérőrnagy, belügyminiszter-helyettes és *Gáti* József, a munkásőrség országos parancsnokának helyettese koszorúzott. Virágokkal díszítették az emléktáblát a főváros dolgozó és tanuló ifjúságának képviselői is.

Az ünnep napján országszerte ifjúmunkások, diákok, a mezőgazdaságban dolgozó és értelmiségi fiatalok százezrei bizonyították, hogy tisztelettel őrzik haladó hagyományainkat és [illegible] lyez[illegible] kezés virágait. [illegible] ezer fiatal részvételével ifjúsági nagygyűlést tartottak a Kossuth-szobornál. Koszorúzási ünnepséget tartottak a szegedi pantheonban levő Petőfi-szobornál, és elhelyezték az emlékezés virágait az aradi vértanúk terén, a világosi fegyverletétel előtti napokban vívott szöregi csatában elesett hősök tiszteletére állított emlékműnél is. A Heves megyei fiatalok az emlékezetes kápolnai csata színhelyére zarándokoltak el. Egerben a Petőfi-szobornál tartották az ifjúsági nagygyűlést. Hatvanban felavatták Damjanich Jánosnak, a szabadságharc tábornokának bronzból alkotott mellszobrát.

Komárom megyében az oroszlányi bányászfiatalok a 48-as ligetben rendeztek nagygyűlést.

Zalaegerszegen a 131 esztendővel ezelőtti eseményekre emlékezve, felavatták Petőfi Sándor mellszobrát a róla elnevezett általános iskola parkjában. Szombathelven, a Puskin parkban a márciusi ifjak emléktáblájánál több mint ezer szombathelyi fiatal emlékezett 1848-ra. Markusovszky Lajosnak, az 1848-as katonaorvosnak — a megyei kórház udvarán levő — mellszobrához is elvitték a KISZ-esek a kegyelet és a megemlékezés virágait. Bonyhádon, Perczel Mór szülővárosában történelmi emlékülést tartottak, s lepleztek le az 1848-as szabadsághős mellszobrát. Szabó György szobrászművész alkotását.

Pákozdon, a szabadságharc győztes csatájának emlékművénél tízezer fiatal vett részt Fejér megye központi ünnepségén. A megemlékezés után megkoszorúzták a csata emlékére emelt obeliszket. Mezőfalván az ifjúsági mozgalom történetéről szóló dokumentumkiállítást nyitottak meg, s az évforduló napiát több Fejér megyei településen köszöntötték fáklyás felvonulással. A Bács-Kiskun megyei Kiskőrösön, Petőfi szülővárosában s a Kiskunság más „Petőfi-emlékhelyein" ifjúsági nagygyűléseken tisztelegtek a költő és forradalmár társai életútja, történelmi tettei előtt.

A Tanácsköztársaságról nyílt kiállítás Moszkvában

„Lenin és a Magyar Tanácsköztársaság" címmel nyílt meg csütörtökön Moszkvában, a központi Lenin-múzeumban a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum és a Lenin Múzeum közös kiállítása.

A magyar történelem dicsőséges eseményének 60. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás anyagának nagy részét a Munkásmozgalmi Múzeum bocsátotta rendelkezésre mus Intézet vezető munkatársai, a Szovjetunió külügyminisztériumának, kulturális minisztériumának felelős munkatársai. Ott voltak a munkásmozgalom veteránjai, hazánk felszabadításának egykori harcosai és a Szovjet—Magyar Baráti Társaság képviselői.

A kiállítást megnyitva V. *Sztriganov*, az OSZSZSZK kulturális miniszterhelyettese, a Baráti Társaság első alelnöke kiemelte: a Magyar Tanácsköztársaság küzdelme az egész szovjet nép őszinte együttérzését váltotta ki. Emlékeztetett Lenin szavaira, aki a Tanácsköztársaság létrejöttét a nemzetközi forradalmi mozgalom nagy jelentőségű eseményének tekintette.

A Baráti Társaság tagjainak üdvözletét M. *Subin*, a moszkvai Kalinyin Gépgyár, a szovjet—magyar baráti társaságban kollektívan részt vevő üzem esztergályosa ismertette.

Dr. *Szürös* Mátyás, hazánk nagykövete tolmácsolta a kiállítás rendezőinek, megalkotóinak, az MSZMP Központi Bizottságának az üdvözletet. Rámutatott: a Tanácsköztársaság kikiáltása 60. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségek a Szovjetunióban ismételten bizonyítják, milyen őszinte, testvéri barátság él a szovjet népben a magyar nép iránt, milyen szorosak a két ország, a két testvéri kommunista párt kapcsolatai, ez a szoros barátság új erőt ad népünknek a fejlett szocialista társadalom építése feladatainak megoldásához, a két párt, a két nép, a két ország barátsága további elmélyítéséhez, kiszélesítéséhez.

A megjelent vendégeknek a kiállítás anyagát *Esti* Béla, a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum főigazgatója mutatta be.

M.D.4

Gara Arnold
grafikus

Az „Izé" hetilap rajzolója volt
1909-ben.

Szepesi Géza: Adat Egry József életrajzához
Művészet, 1964. május – 11 kap.

Gana Arnold
grafikus

M.D.V.

Puskin: Anyegin Eugén
Gemius féle kiadásához
az illusztrációkat készi-
tette.

Szej Rezső: Végh Gusztáv
Művészet, 1964. november – 34 lap

Jana Arnold
festő

M.D.K.

Illusztrációk közül van Soó
Rezső gyűjteményében is.

Szij Rezső: Soó Rezső gyűjteményéről
Művészet, 1963. március — 22 lap.

Gara Arnold
grafikus

M.D.V.

Puskin: Anyegin, Kleist: Die Marquise von O...., Magyar Parnasszus illusztrációit készítette.

Sőj Rezső: A magyar Helikon és a képzőművészet
Művészet, 1963. június - 20 lap

Gara Arnold festő-grafikus-iparművész (1882–1929).

A Kecskeméti Galéria nagytermében mégsem száraz filológiai feladatot teljesít a Kéve-kiállítás, – a Cifrapalotában üdítően érdekes gyűjtemény látható ezen a nyáron. Egy előkelően bizarr, keskeny Kozma-üvegszekrényben, együtt a sok között Kozma tizenegyes újságíró-almanachjával látható Gara Arnold Ady-Székely Aladár- és Kaffka Margit-tipográfiával. (említve). – A Gara Arnold-gyűjtemény egyetlen példája is jelképezhetne a közösséget, amelyet itt a fél Nyugat-nemzedék első kiadásai bizonyítanak Gara-Haranghy Jenő- és Kozma-tipográfiával a karcsú, üveges-faragott Kozma-szekrényben.

Rózsa Gyula: „Alkotóközösség" a századelőn.
Népszabadság, 1984. júl. 13. 7-old.

MDK

Gara Arnold

Női akt, repr.

Ropalotafela

MDK

Gara Arnold /1882-1929/

Mollináry hangverseny. 1916., 124x90 FSZEK

Mollináry majális. 1917., 125x95 MH

Gyermekművészeti Kiállitás. 191..,95.5x62.5
MNG 58.72

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok. Kat. 22.1.

MDK

Gara Arnold, illusztr.

873. Boldog Világ. Móricz Zsigmond összes állatmeséi.
1912. Bp. Nyugat XXXXX

874. Puskin Sándor: Anyégin Eugén. Regény versekben.
G.A. 8 szignált rézkarcával.

Dr. Szerlér György gyüjteményének aukciója. Bp. 1936.
Könvliszek.- Könyvillusztrációk.
Arv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 68.l.

MDK

Gara Arnold /1882-1929/

Orbók Lóránd bábjátéka. é.n., 48.5x32.5 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok. Kat.[22.1.]

MDK

Gara Arnold, festőm.

Illusztrációk Puskin/"Anyegin" -jéhez.
9 rézmetszetü lap. Bróbanyomat.

Árv. Közl. 1933. 3.rk.sz. 81.l.

MDK

Gara Arnold, festöm.

Női tanulmányfej. Olf. 43x32 J.l.k.

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz. 61.sz. 19.l.

MDK

Gara Arnold, festöm.

2el. Pirossapkás leány. Olf. 55x45 J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec.hó 4.sz. 68.aukció.
17.l.

MDK

Gara Arnold, grafikus, keramikus

A Mügyüjtő 1929. 8-9.sz. 251 l.

M.D.K.

Gara Arnold

Rajz a müvész vázlatkönyvéből a "Kis notesz" c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1929. január 13-19. XIX. évf. 3. sz. 21. alp

Gara Arnold.

Az Iparmüvészeti Múzeum Rippl-Rónai József emlékkiállításával egyidejüleg bemutatja porcellánjait

Az Est, 1928. dec. 16.

Gara Arnold, grafikus

L: Márkus Géza

Vadas József: Laza kéve

12.

Élet és Irodalom Bp. 1984. szept. 14 XXVIII/37

Gara Arnold

Minden kvalitásos müvészi alkotást a kritikus nem tud felsorolni, mivel a lap terjedelme korlátozott. "A HÉT" igy is ad helyet a Müvészet c. rovatban, hogy tul az alkotások ismertetésén, megemlitse azok nevét, akik értékesebb müvekkel szerepelnek:
Gy. Sándor József, Balló Ede, Rózsaffy Dezső Gara Arnold, Perlrott Csaba Vilmos, Béli Vörös Ernő, Pilch Dezső, Kunwald Czézár, Kornai József, Szlányi Lajos, Wagner Géza, Nádler Róbert, Zombory Lajos, Endrey Sándor, Szüle Péter müvészek munkáit méltatja Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III" cimmel.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

Gara Arnold

Egy belvárosi ház félemeleti helyiségeiben mutatták be müveiket a következő művészek: Csók István, Perlrott Csaba Vilmos, Márffy Ödön, Réti István, Bornemissza Géza, Gara Arnold, Kubinyi Sándor, Erdei Viktor, Csáky László. Kázmér Ernő: „Magyar művészek kiállitása" cimmel ismerteti a tárlaton szereplő müveket és részben alkotóikat.

Gara Arnold pasztellfejei egységes hatásu, nyugodt, gyönyörködtető alkotások.

A HÉT, Bp. 192o. jan. 1.
XXXI. évf. 1. sz. 14. lap.

Gara Arnold, festő- és grafikusművész 1. Folytatás.

a Tanácsköztársaság 60. évfordulója tiszteletére a Munkásmozgalmi Múzeum kiállítást rendezett a tanácskormány művészeti tevékenységéből. – A Magyar Posta Bélyegmúzeumának kollekciója és Surányi László filatelistának magángyűjteménye képezi a Tanácsköztársaság bélyegalkotásait szemléltető anyag alapját. – Máj. 13-án a művészeti direktórium kijelölte a bélyegpályázatra felkért művek közül Gróf József és Gara Arnold Dózsa és Martinovics arcmásából kialakított bélyegtervet, – és még többek tervét is. (említve)

Tanádi Attila: A Tanácsköztársaság művészeti emlékei.

Népszava, 1949. márc. 23.

Gara Arnold festő- és grafikusművész 2) Folytatás

Hasonló törekvések figyelhetők meg a bankjegykiadásba is, noha Gara Arnold és Helbing Ferenc tervei – a korabeli technológiai-technikai kötöttségek miatt – kevesebb újdonsággal szolgál, mint a bélyegkiadás.

Tasnádi Attila: A Tanácsköztársaság művészeti emlékei.

Népszava, 1979. márc. 23.

Gara Arnold, Festő és grafikusművész

A művésztelep építéséhez 1910-ben hozzáfogtak ugyan, de 1911-ben közbejött földrengés jelentősen, hátráltatta a munkát. Többen, – így Bornemissza Géza, Gara Arnold végleg elmentek innét, még mielőtt igazán letelepedhettek volna.

Sümegi György: Az 1910-es Kecskeméti Művésztelep Ellentmondásai.
Forrás, 1980. febr. 68. old.

Gara Arnold, grafikus

Gara Arnoldnak Martinovicsot ábrázoló bélyegterve 1919-ből

i emlékeink új otthona

780-784.

Ba. 1975. ám. 25.

XXX
17

Gara Arnold

A Lajta Béla által tervezett Rózsavölgyi ház földszintjén lévő Könyv- és Zeneműkereskedés belső tervét és kiképzését Kozma Lajos készítette. Az üzlet eladói terében a beépített kottatartó folyamatos polcait jobb- és bal oldalon két-két üvegezett rész között hangszeres férfit ábrázoló Gara Arnold-festmény díszíti.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975 Akadémiai

97.old.

Gara Arnold, grafikus

Bár autodidakta volt, egyike a legkiválóbb rézkarcművészeinknek. „Magyar Parnasszus" c. albuma (emlitve), ex libriszeit gonddal, szeretettel alkotta. Szász Pál és Hillinger Oszkár részére alkotott könyvjegyei a magyar ex libris-művészet klasszikus értékeihez tartoznak. (emlitve)

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris.

Hevesi Szemle, 1976. 3. 16. old.
15 -"-

Gara Arnold

A művész is foglalkozott hera-
mina készítéssel.

Gádor István · Pályám emlékeiből
Művészet, 1975. november - 6 oldal.

Gara Arnold

Porcelánjait, nemes kerámiáit méltatja Tövis: "Müvészeti Krónika" c. kritikájában, mely négy kiállitást ismertet, közöttük az Ernst Muzeum tárlatát, ahol a müvész munkái szerepelnek. Az Iparmüvészeti Társulat karácsonyi kiállitásán ugyancsak bemutatták a müvész kerámiáit.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 7o6-7o7. lap.

Gara Arnold és Gróf József
grafikusművésszel

Tervei alapján készültek a Magyar Tanácsköztársaság, Magyar Posta felizatú 1919 június 14-én forgalomba-
Zerült bélyegek közül a 60 és 7.5 filléres (Martinovics
és Dózsa) címletek

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975 Akadémiai

48. old

Gara Arnold, grafikus.

L: Réti J.

Sümegi Gy: Az 1910-es kaskeméti ... 67-72

Forrás, Kaskemét, 1980. febr. XII. 2.

Gara Arnold, festő

Zöld Ferenc A magyar gyermekkönyv, 1527—1979 című kiállítást

A nemzetközi gyermekév programjához kapcsolódóan a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése nagyszabású reprezentatív gyermekkönyv-kiállítást rendez a Nemzeti Galériában, csaknem kétezer gyermekkönyvet bemutatva; a *Mádi János:* Gyermeki elméhez intézett erkölcsi rhytmusoktól *Janikovszky Éva* műveiig, 450 év terméséből válogatva.

A kiállítás bizonyára meglepő lesz azok számára, akik eddig nem vagy csak alig ismerték gyermekkönyvkiadásunkat, legyenek pedagógusok, irodalomtörténészek, vagy szülők, de azok számára is érdekes lesz, akiket netán *Barabás Miklós, Gara Arnold, Jaschik Álmos* gyerekkönyv-illusztrációi vagy a XVI—XVII. századi fa- vagy rézmetszetek, vagy mai legkiválóbb grafikusaink eredeti alkotásai érdekelnek. Természetesen a könyvek jó részét a felszabadulás utáni, illetve a legutóbbi öt-tíz év gyermekirodalmi alkotásai teszik ki — a lapozókönyvektől a leporellókon át a tizennégy évesekneк szóló ismeretterjesztő művekig. Akinek megtetszik a Móra Kiadó legfrissebb kiadványainak valamelyike, a helyszínen meg is vásárolhatja.

Hasonló reprezentatív gyermekkönyv-bemutatót legutóbb 1921—1922-ben rendeztek hazánkban. Kiállításunk június 5-től június 20-ig tart nyitva.

-: Kinek ajá 4

Népszabadság

Bp. 1979. jún. 3.

Gara Arnold

"Az Ernst Muzeum kiállitása" cimmel Mátrai Vilmos négy művészt sorol fel és értékeli bemutatott müveiket:
Székely Kovács Olga: "a tárlat szenzációja. Nagyméretü vásznakon nagyszabási festői problémákat old meg játszi könnyedséggel. A térben elhelyezett figurái kitünőek.
Reményi István: éremszobrai kiforrott, komoly tehetségre vallanak.
Benkhard Agoston: "ügyes kezü, fejlett technikáju művész. Témaköre a borsodi erdős-dombos-völgyes vidék, Figurális művei is kitünőek.
Gara Arnold: "mint festő és mint grafikus mutatkozik be: festményeinek szinskáláját, rézkarc és könyvillusztrációjának rajzát birálja.

Élet, Bp. 1922. dec. 24. XIII. évf. 26. sz. 636. lap.

Gara Arnold

Belányi Viktor: "ügyes kezü, friss felfogásu rajzoló, Cézanne hatása látszik müvein.

Biró József: "hideg világossárgák és kékek harmoniáját keresi. Ez tájképein sikerül, de női arcképein ritkábban",

Gara Arnold: "Rutinos, régi grafikus. Rajztudásának hiányát szorgalommal pótolja. Festményein a szinek és formák bizonytalanok", irja kritikájában Mátrai Vilmos a Paál László Társaság müvészeinek munkáiról, melyek a Nemzeti Szalon kiállitásán szerepelnek.

A Mátrai-kritikában felsorolt müvésznévsort és a Paál László Társaságra vonatkozó véleményét lásd: Vesztróczy Manó-nevénél.

Élet, Bp. 1923. juni. 7 3.XIV.évf. 11. sz. 261. lap.

Gara Andror

szerepelt pénzterveivel a Munkásmozgalmi Muzeumban a Tanácsköztársaság 6o.évforduló j ára megrendezett tárlaton.

Magyar Hirlap 1979/52/5

Franka:Kiállitás a MM.ban

Gara Arnold

A Munkásmozgalmi Muzeum tanácsköztársasági kiállitásán mutatták be azokat a müveket, melyek 1919-ben a Tanácsköztársaság ideje alatt készültek.
Vadas József: "133 hétköznap" cimmel ir ennek a néhány hónapnak müvészetéről. Részletes beszámolójában megemliti azokat a müvészeket, akik akkor a bélyegeket, a papir és fémpénzeket, a plakátokat tervezték: Helbing Ferenc és Gara Arnold a papirpénzek, Ferenczy Béni és Beck Ö. Fülöp a fémpénzek tervezői voltak.
A Tanácsköztársaság müvészetére vonatkozó, fenti cimü részletes beszámolót lásd: Kozma Lajos nevénél.

Élet és Irodalom, Bp, 1979. márc. 17. XXIII.évf. 11.sz. 13. lap.

Gara Arnold

"133 hétköznap cimmel Vadas József ir az 1919-es Tanácsköztársaság ideje alatt készült bélyegek, papir és fémpénzek, valamint plakátok és utcai freskók, a külön boritékra ragasztott uj bélyegek, tábori levelezőlapok tervező müvészeiről, akiknek alkotásai a Munkásmozgalmi Muzeum tanácsköztársasági tárlatán láthatók.
A bélyegtervező művészek: Bokros Ferenc: Marx- és Engels, Fekete Oszkár: Petőfi-, Gara Arnold: Martinovics- és Dózsa-bélyegeit tervezték.
Vadas József cikkét lásd: Kozma Lajos nevénél
Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 17.
XXIII. évf. 11. sz. 13. lap.

Gara Arnold grafikusművész

Ex libris-ek készítésével is foglalkozott.

(cikk: Olgyai Viktor grafikusművész" címszó alatt.)

Klöves József cikke „Ex libris" címmel

Magyarország 1978 XI. 19

Gara Arnold

Kalapos nő, papír/paszt
34 x 41,5 cm

Lázár Béla gyűjteménye

Gara

1925-ben az Ernst Muzeumban Rippl Rónai, Beron, Gara, Vass és Szülle társaságában állitott ki Vértes Marcell.

Galambos Ferenc: Vértes Marcell
Látóhatár 1970/11-12 1121.old.

Gara Arnold, grafikus

L.: feiker Jenő

— : Portré a kávéházban 4.

Esti Hírlap, Bp. 1977. jan. 29.

Gara Arnold
grafikus

A Martinovics bélyeg alkotója Gara Arnold és Gróf József volt, valamint a 75 fillérés Dózsa bélyeg is az ő nevükhöz fűződek.

Szücs Gábor: Bélyeg készül és pénzt vertek.
Tükör, 1974. március 19 - 4 lap.

Gara Arnold

Kozma Lajos, Lakatos Arthur, Goldzieher Klára az iparművészek között nagyszerü bizonyságát adták annak, hogy a magyar művészeti kultura mennyit fejlődött néhány évtizeddel a kezdet után,-irja kritikájában Jean Preux: "Az Ernst Muzeum kiállitása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1913. dec. 7. XXIV. évf.
49. sz. 794. lap.

GARA ARNOLD, grafikus

A szecesszióban az ornamentika elvont szinten igyekszik alahúzni a mü tartalmat,hangulatat.De ez nem mindig szerepel magában-társul mellé stilusban eltéro illusztrációis.Itt idézhetjük Gara illusztrációit Keleti Artur Angyali üdvözletéhez c.könyvéhez. 35z.old

ANKAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-Xv. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

GARA ARNOLD, grafikus

A szecesszióban az ~~xxxxx~~ ornamentika elvont szinten igyekszik a mü tartalmat,hangulatat alahuzni.De ez nem mindig szerepel magaban-tarsul mellé stilusban eltéro illusztració is.-Itt idézhetjük Gara Arnold-~~illusztraci~~nak Móricz:Galamb papné cimü könyvéhez készitett illusztracióit. 352.old

AKNAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

GARA ARNOLD, grafikus

A szecesszióban az ornamentika elvont szinten igyekszik a mű tartalmat,hangulatat alahuzni.-De ez nem mindig szerepel magaban-hanem tarsul mellé stilusban eltérő illusztráció is.-Itt idézhetjük Gara Arnoldnak Szomory Dezső:Az élet diadala cimü könyveihez készitett illusztrációit . 35z.old

AKNAI TAMÁS: Szecessziós sajtógrafika 347.old

A Janus Pannonius Muz évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

Gara Arnold

A József köruti Baross Kávéházba járt Gulácsy Lajos, Kernsotk Károly, Márffy Ödön és Gara Arnold, aki főleg rézkarcaival és uj, érdekes díszletterveivel keresett uj megoldásokat. Ami a díszlettervezést illeti, a színész Kürthy György és Márkus László is megkezdték eredményes képzőművészeti működésüket.

Bálint Lajos: Ecset és véső, Szépirodalmi Könyvkiad. Bp. 1973. 21. old.

Gara Arnold

Bandika betegen

Alkotás Müvészház. III. Modern grafika. Bp. 1923.

3 1.

Pásztó /Bojár/ 7

Pásztót, majd tiz év
A jezsuiták eltörlés
ták az egri gimnáziu
zsef a pilisi-pászt
I8o2-ben az egyesite
s ismét reájuk bizza
ben egyesitik Zircc
a szentgotthárdi ap

Volt apátsági templ

Története: I6I4-ben
kötelességévé teszi,
kában lehetséges, Pás
I69o körül Zolnay Ar
kamarát, hogy a muzsl
vissza, hogy jövedelm
lithassa.
I699-ben Maietynsky
leirja és lerajzolja
egy az ablakok felé
kváderkő, vakolás né
kel van diszitve. E
szakon pedig két aj
nál három, nagyszerü

Gara Arnold

Ács Lipót, Erdei Viktor, Gara Arnold, Kalmár Elza, Lénárd Róbert, Lohwag Ernesztin, Mihály Rezső, Moiret Ödön, Remsey Jenő és Tichy Gyula mutatták be müveiket a Nemzeti Szalonban, a KÉVE által rendezett kiállításon.
Gara Arnold "Meztelen asszony" c. munkáját "huszadrangu pornográfiának" nevezi a kritika bár elismeri, bár elismeri a szinezés pompáját.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius, III.évf. I. kötet. 108. lap.

GARA ARNOLD, grafikus

Illés Árpád, vágó műépitész hazában ismerkedett meg Gara Arnold grafikus-művésszel, aki a lirai alkatu, jövőjében bizó Illést saját rajzaival ajándékozta meg.
228.old

S.NAGY KATALIN: Vasi művészportrék, Illés Árpád
226.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

Gara Arnold

Ady kötetek cimlaptervezője

Uj Irás 1977-12-14

Gara Arnold

Az Ady-irodalom számon tartja a költő arcát megrajzoló, vagy megfestő művészeket kötetcinek címlap-tervezőit: Falus Elek, Gara Arnold, stb.

Bodri Ferenc: a fiatal Szőnyi. I. stván Ady-illusztrációi.

Új Irás, 1977. 12. 14. old.

Gara Arnold

Magyarországon csak 1912-ben kezdték el az Iparművészeti Iskolában a kerámia-oktatást. — A kerámiaplasztikának voltak ugyan válunk is képviselői: Gara Arnold, Ligeti Miklós, stb., csakhogy az ő munkáik inkább mázás szobrok voltak s nem a kerámiának-mint anyagnak-alkalmazkodó kompozíciók.

Chikán Bálint: Hamutartótól a szoborig.

Budapest, 1978. 2.

Gara Arnold, grafikus

L: Bíró Mihály

P. Kücs J: A kalapácsos ember kötül 7

Népszabadság Bp 1978 nov. 1

GARA ARNOLD
festő, grafikus és iparművész (1882–1929)

Szablya-Frischauf Ferenc szabadiskolájában, majd Nagybányán és Németországban tanult. Számos könyvdíszt és illusztrációt készített. Festészete mellett iparművészeti munkássága is számottevő.

Magyar könyvmüvészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975

Gara Arnold: Kézi festéssel díszített porcellán tea-készlet. — Handbemaltes Porzellan-Tee-Service. — Service en porcelaine.

A klisséket ifj. Weinwurm A. és Társa készítették. Az Athenaeum r.-t. nyomása.

Gara Arnold

Gara Arnold

Az állásokhoz vezető
földalatti kis vasut
c. rajza repr.

Vas. Ujs. 1916. 449. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Gara Arnold

Gépfegyveres a federében
c. rajza repr.

Vas. Ujs. 1916. 522 l

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

M.D.K.

Gara

Emőd Tamás: "Egy lány, aki mindenkié" c. darab
jához készitett diszletterveket a Müvész Szín-
ház előadásához.

Szinházi Élet. Bp. 1936. dec. 27.-1937. jan.2.
/1. sz. 23. lap
XXVII. évf./

Gara Arnold.

festőművész

Ujság. 1928. dec. 6.

CSÜTÖRTÖK, 1928 DECEMBER 6

Ujság

KÉPZŐMÜVÉSZET

Módot akarnak adni a magyar müvészeknek porcellán készitésére

Müvészett szenzációk Gara Arnold most elkészitett porcellánjai — Cseh porcellánra kénytelenek festeni a magyar müvészek

Müvészi körökben mint csodálatos teljesitményről beszélnek hetek óta azokról a porcellánfestésekről, amelyeket egészen különös és sajátságos körülmények között *Gara Arnold* festőművész készitett. Gara Arnold neve a magyar müvészetben igen jó hangzásu. Egyformán beszülik festményeiért, rézkarcaiért, fametszeteiért, könyvillusztrációiért és kerámiai munkáiért. Gara most jutott el müvészi erejének teljességéhez, amiről majd a nagyközönség is meggyőződhet, ha kiállitásra kerülnek a most elkészült porcellánok.

Ezekkel a porcellánokkal kapcsolatosan

mindazokban a körökben, amelyek komolyan foglalkoznak művészeti kérdésekkel és valóban ki akarják segiteni páratlan sulyos helyzetükből a képzőművészeket, igen értékes tervek fogamzottak meg. Gara Arnold festett porcellánjai ugyanis mindenki számára nyilvánvalóvá teszik, hogy ezen a téren a magyar művészet olyan páratlanul nagyszerüet, szépet és művészit tud produkálni, hogy világviszonylatban is határozott sikerekre lehetne számitania. Anélkül, hogy lebecsülnék a külföldi évszázados multra visszatekintő gyárakat, megállapitható, hogy a Gara Arnold által készitett porcellánok a porcellán anyagának egészen uj formai és szinbeli hatásait produkálják.

Gara Arnold a tavasszal kapta a megbizást egy mübaráttól, hogy számára tizenkétszemélyes étkezőkészletet készitsen, illetve fessen meg. Gara kerámiai munkáiról a hozzáértőknek már régen igen jó a véleményük. Vagy husz esztendő előtt kezdett Gara kerámiával foglalkozni és akkoriban történt, hogy a felejthetetlen emlékü *Lechner* Ödön épitőmüvész, aki *Falus* Elekkel együtt épitette meg és rendezte be az Ernszt-muzeumot, megbizta négy váza elkészitésével. Ünnepélyes alkalmakkor most is látható a négy váza a muzeumban. Akkoriban annyira el voltak ragadtatva Gara Arnold müvészetétől, hogy állami ösztöndijhoz is segitették és kiküldötték a porcellánkészités tanulmányozására Párisba és Sèvresbe. Onnan hazatérve Gara, porcellán-medaillonokra festett, amelyek olyan népszerüségre tettek szert, hogy a legmagasabb társaság hölgytagjai készittettek vele ilyen porcellánra festett miniatüröket és az ő nyomán annyira elterjedtek ezek az ékességek, hogy gyárak kezdték gyártani, ami azután csakhamar meg is ölte az érdekes divatot. A viszonyok következtében Gara Arnold kénytelen volt eltérni a kerámiától. Nem tudott megfelelő módot találni alkotásainak elhelyezésére, egyebekben pedig annyi technikai akadállyal találkozott, hogy képtelen volt tovább ezzel a müfajjal foglalkozni.

Most, hogy a mi körülményeink között nagynak számító megbizatást megkapta, beendezkedett a porcellánfestészetre. Nem sebbet jelent ez, mint hogy magának kellett tőkemencét konstruálnia és megépitenie a termében. *Önmaga volt a maga téglahordója, napszámosa, fütője és kéménysep-*

Elvonultan mindenkitől és mindentől, ári kánikula idejében a forróra fütött nce melegében kinlódva dolgozott, festett, égetett, kevert szineket és igyekezett uj fényhatásokat, plasztikus tónushatásokat elérni. Az étkezőkészlet olyannak készült el, hogy minden tányér, csésze egymástól különböző, de alapjában véve egy stilusnak megfelelő sok motivumot tükröztet vissza. Mindegyik darabon elül-hátul, belül-kivül különböző diszek ékeskednek. Ragyogó szépségü női fejek váltakoznak viziószerü motivumokkal, minden porcellándarabon olyan választékosságban, hogy egy-egy darabjukból is bőven futná a motivum egész porcellánsoroza

tok diszitésére. Égszinkék az alapja mindegyik darabnak és ebbe az alapba metszett a müvész aranyból cizellált rajzokat. Meg tudta cselekedni, hogy plasztikussá tett olyan anyagot, amellyel ilyen hatást elérni mindezideig lehetetlennek látszott. Minden darab különbözik egymástól és mégis egységes az ornamentika stilusában. Ezt a rettentően fáradságos munkát öthónapi pihenéstelen hajszában végezte el Gara és *a cizelláláshoz nem használt ügyebet, mint kis zsebkését.* A császék rajzai a rézmetszők technikájára és az évszázados kinai porcellánok diszitéseire emlékeztetnek.

Amióta a szervisz elkészült, müvészemberek egymásnak adják Gara Arnold müterménének kilincsét. A gyönyörü alkotásnak egyetlen fogyatékossága az, hogy *a remekbe készült festmények cseh porcellánra készültek.* Magyar porcellán ugyanis nincs és a müvész a maga erejéből, a maga kezdetleges eszközeivel nem is vállalkozhat porcellánformák készitésére.

Gara Arnold müveire figyelmessé lett a pécsi *Zsolnay* és a herendi gyár vezetősége, meg is tekintették és elragadtatásukat fejezték ki. Valószinü, hogy *mindkét gyár bele fog kapcsolódni abba az akcióba, amely a porcellánfestés számára szükséges lehetőségeket megteremti.* Ma ugyanis az a helyzet, hogy a Zsolnay-gyár csak fayence- és kőedénytárgyakat gyárt, a herendi pedig régi mintáit ismételgeti. Mindegyiknek előnyére válna pedig, ha belekapcsolódnék az ujabb müvészeti irányokba és arra törekednék, hogy a közönség szélesebb rétegeit is meghóditsa a porcellán kultuszának. A döntő lépést *Klebelsberg* Kuno gróftól várják, aki az iménti müvészeti kongresszus alkalmával igéretet is tett a képzőmüvészet pártolására és akinek most mód adódnék, hogy a magyar müvészeti kulturának ezt az elhanyagolt ágát régóta esedékes felvirágzásához segitse.

ünnepélyes formában fejezze ki szeretetét és nagyrabecsülését. A budapesti színészek Rátkai huszonötéves jubileumának megünneplésére készülnek. Titokban...

Rátkai azonban ebben az évben elszerződött attól a színháztól, amelyben huszonnégy éven keresztül aratta a sikereit. Drámai színész lett Rátkaiból. Most kettős jogcímen és két színpo lehet majd ünnepelni. A Király-Színház a egy estére mégis kölcsönkéri a jubilán a Magyarból, hogy régi partnereivel

A színházak és kabarék hírei

* **Rozgonyi** felvételei a lemérsékelt árak mellett is művészi kivitelben készülnek.

Mi minden lesz a gyönyörü Mikulás-ünnepélyen csütörtökön a Király-Szinházban?

Feld Irén pompás három darabja: A krampusz és a Mikulás, A karácsony angyala, A beszélő nyulacska, nagyszerü gyermekkabaré, bohócok, büvészek, kis csodatáncosnők, liliputi énekesnők, Feld Irén vidám csevegései, Mikulás bácsi és a tündérek ajándékosztogatása a nézőtéren. Jegyekről tanácsos előre gondoskodni. Jegyek 40 fillértől 4 pengőig.

Lengyel Gizi és **Gárdonyi Lajos**
a „MODELL“ c. bohózatban a
Telefon 265—54 **Terézkörúti Szinpadon!**

* **A milanói Scala együttese** vasárnap délután Lazaro felléptével megismétli a szenzációs Aida-előadást. Mérsékelt helyárak.

* **A cigány** — Rózsahegyi Kálmán és Mol Aranka felléptével kerül szinre a szombati nep délutánján a Városi Szinházban. Délu mérsékelt helyárak.

Rajna Alice a „VILI, TE KÁRTYÁZ“ című bohózatban a
Kezdete fél 9 **Terézkörúti Szinpad**

Saljapin hangversenye december 14 — Városi Szinház

*** Az „Orlov“ Párisban.** Párisban nagy renaissance-a van a bécsi daraboknak. Egyre sürübben szerepelnek osztrák és magyar szerzők a párisi operettszinházak müsorán. *Lehár, Kálmán, Strauss* és a többiek most már ismét vetekednek a francia komponisták népszerüségével. Ujra bécsi operettet mutat be az egyik párisi operettszinház, Granichstädten «*Orlov*»-ját, amely Budapesten már évek előtt — *megbukott.*

DIVAT

idei slágeroperettje

y Ernő, D'Arrigo Kornél, Érckövy László.
: december 22-én.

idei szinházi szezon legforróbb és legmaradandóbb sikerü slágeroperettje lesz.

Ehhez képest — mint a fenti névsorból megállapitható — olyan parádés szereposztásban és olyan káprázatos kiállitásban hozza szinre, amely méltán emlékeztet a magyar operett legdiadalmasabb fénykorára. Jegyek a december 22-iki premierre és a december 23-iki vasárnapi második előadásra holnap péntektől válthatók a Városi Szinház pénztáránál és az összes jegyirodákban. Legdrágább hely 6 pengő.

ves magyar dal

'e előadóestje a **Városi Szinházban**

előadások:

Titkos utakon a Lantos fiú

A hatvanas évek óta lappangott Gara Arnold festménye

Valachi Anna NÉPSZAVA

Detektív hajlandóságú művészettörténészekre vár, hogy kifürkésszék: hol lappangott a hatvanas évek elejétől napjainkig a budapesti Rózsavölgyi Zeneműboltot 1912 óta díszítő festmény, a Lantos fiú, amelyet *Gara Arnold* alkotott.

A régi ábrázolások tanúsága szerint a reneszánsz öltözékű ifjút ábrázoló festmény a nagy múltú kotta- és zeneműbolt eredeti berendezéséhez tartozott. 1961-ben azonban tűz ütött ki a Szervita téri boltban, s a papíráruval együtt a fából készült polcok, pultok is porrá égtek, a Lantos fiút ábrázoló faliképpel együtt – ahogy legalábbis akkor tudták. A közelmúltban ugyanis a Kieselbach Galéria katalógusában megjelent a megsemmisültnek hitt festmény. Az üzlet jelenlegi többségi tulajdonosa, a Láng Kiadó és Holding Rt. nem sokat tétovázott: visszavásárolta a képet, s újra elhelyezték azt az átalakított üzletben. A titokzatos körülmények között eltűnt és váratlanul megkerült festmény újra a bolt fő dísze.

Továbbra sincs azonban válasz a rejtélyre: hogyan nem lett a kép az 1961-es tűzvész martaléka. *Hutira Albin* boltvezető – aki annak idején maga is tanúja volt a szerencsétlenségnek – fölhívta azonban a figyelmünket arra, hogy a tűzeset előtt nem sokkal készült fotón az üzletben egy méreteiben némileg kisebb festmény látható, mint a most megkerült eredeti. Eszerint tehát a tűzben valószínűleg csak egy másolat égett el, miután az eredeti festményt korábban talán eladták vagy elajándékozták, s így kerülhetett az végül egy magángyűjtőhöz. De hogy mikor és milyen megfontolásból „helyettesítették" a tűzvész előtt a „cég reklámját" egy másolattal, s hogy milyen úton-módon élte át az elmúlt évtizedeket a régi és immár az új Rózsavölgyi Zeneműboltot is jelképező viszontagságos sorsú eredeti Lantos fiú, ezt csak a műtárgy-kereskedelemben járatos kutatók deríthetik ki.

Andrassew I
a NÉPSZAV

Úgy látszik,
minden hétre
mény a magy
amelyik a mé
érdemes. A n
politikai és
mény kapott
met, és volt e
Nagy öröm
is szerepet
Kósáné Kov
Deutsch Ta
amelyet az
rendezett me
beérkezett
vendégek na
vanra tudtak
rendelkezésr
alatt, ami na
felel egy tévé
vita „sebessé

● A Soros A
könyvtárak sz
net-hozzáféré
Előnyt élvezn
webfelület kia
tás nyújtanak
www.soros.hu
● Borisz Jelc
gott" négyezer
zött szerepelt
érzi magát), a
egy ír hölgy k
hogy sok fehér
zi, hanem női
nak" köszönh
ság még nem
● A vakok táj
sére az iNteRI
ingyen elkülö
igazoltan rász

Gara Arnold

RTV MŰSOR
MAGAZIN

Népszava 1998 V. 20.

Ingatlan

INGATLANOK vétele-eladása, hitelügyintézés! Komplex építőipari kivitelezések. Gyors ügyintézéssel! Tel.: (06-1) 33-20-490.

4 SZOBÁS telefonos, összkomfortos, új 150 nm-es családi ház eladó. Érdeklődni személyesen szombaton, vasárnap Sülysáp, Vörösmarty u. 7. Telefon naponta 10–19-ig 351-3379.

200 M² alapterületű, 6 szoba, központi gázfűtés (tartalék szénfűtés), 200 négyszögöl telken, a házhoz tartozó üzlettel, alápincézett, telefonos, 2 garázsos ház Dunavarsány központjában eladó vagy Budapest belterületi két kisebb lakásra cserélhető. Érdeklődni lehet: 06-30-717-737.

Szolgáltatás

ACÉLSZERKEZETEK gyártása, gépi NC láng- és plazmavágás, darabolás. Daruk, darupályák, acélszerkezetek, berendezések komplett szerelése, felújítása. Szabványossági vizsgálat. DUNASIN Kft. Tel./fax: 06-60-392-625.

MÉRLEG Ipari, kereskedelmi, laboratóriumi mérlegek, súlyok gyártása, értékesítése, javítása, kalibrálása. Akkreditált kalibrálásra feljogosított labor. MÉRLEGKÉSZÍTŐ-JAVÍTÓ SZÖV., Szeged, tel.: 62/323-433, fax: 62/314-234.

TELEVÍZIÓ-, videogyorsszerviz. 06/30-483-391.

GYORSSZERVIZ, adás-vétel is, mosógépek, mosogatógépek, bojlerek, tűzhelyek. 06-30/447-379.

JÖN A FOCI-VB! Ön tudja fogni az Eurosport 24 órás adását? Ha nem, de igényli, akkor itt a lehetőség: parabolaantenna-szerelés ingyenes felméréssel, parabolaantenna-átállítás más műholdra, AM-Mikro-szerelés ingyenes felméréssel. Hívjon további információkért! Telefon: 06-30-905-625.

FIGYELEM! Gábor és Társa díjtalan kiszállással azonnal, készpénzért vesz mindennemű antik és régi bútorokat, herendi étkészletet, dísztárgyakat, festményeket. Antik fali-, asztali-, kar- és zsebórákat, hagyatékot és mindenféle régiséget. Tel.: 417-4425, 06-20/784-918.

Vegyes

KÁRPÓTLÁSI jegyet, részvényeket készpénzért vásárolok. V., Kálvin tér 4. I. 6. 266-3844, 117-9525.

Oktatás

NYELVTANFOLYAMOK külföldön! Big-Ben 118-5732.

INTERNET-, Word-, Excel-tanfolyamok! 8600 Ft. Külön gépek biztosítva! Hét végén is. 343-8025.

Jármű

SUZUKI Swiftet vennék 1993-astól. 295-5924.

VÁSÁROLNÁNK nyugati típusú személygépkocsikat készpénzfizetéssel. 290-2455.

LADÁT, Samarát vennék. 06-20/586-160.

KARAMBOLOS, TOTÁLKÁROS autóját megvenném. 06 (30) 502-637.

KERESEK megvételre 88–92 közötti német dízelautót saját részre 4 vagy 5 ajtós kivitelben, kevés kilométerrel. Tel.: 20/449-070.

TÖRÖTT AUTÓT VESZEK LEGMAGASABB ÁRON 1984-estől. 06-30-543-170, 06-30-319-897.

VW PASSAT 1,6 TD, 87-es évjáratú eladó. Friss vizsga, extrák. Fiatalabb német dízel csere érdekel. Irányár: 690 000 Ft. Tel.: 20/449-070.

KIS Polskit vennék. 291-9126.

VÁSÁROLNÉK nyugati gépkocsikat 1984-estől 96-os évjáratig. 06-30/414-533.

OPEL-BONTÓ Májusi akció! 10%-kal olcsóbban. Ugyanitt törött, műszaki hibás Opelek vétele. 06-60/341-842.

Utazás

GYERMEKNAP szafariban V. 31-én 2800; kétnapos Bécs V. 23–24-én. 370-0712.

KALANDOZÁSOK Erdélyben, moldvai kolostorok, szász városok–Fogarasi havasok, Krakkó–Zakopane, horvát körút, Isztambul. 370-0712.

Bélyeg

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, régi képeslapokat, levélborítékokat vásárolunk. VIII., Szentkirályi 6. Telefon: 267-2494.

Számítástechnika

SZÁMÍTÓGÉP komplett eladó! 386 DX40, 8 MbRam, 1,2 és 1,44 FDD, 2x50 HDD, 14 SVGA color monitor, billentyűzet, egér. Irányár: 55 E Ft. Tel.: 326-8260 napközben, 295-1592 este.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 217/1998. (0514) sz. határozat szerint (7601 Pécs, Széchenyi tér 1.) a köztisztviselők jogállásáról szóló módosított 1992. évi XXIII. tv. alapján munkáltatói jogkörben eljárva az alábbi feltételeknek megfelelő **pályázatot ír ki**

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata jegyzői állásának betöltésére.

A pályázóknak az alábbi feltételeknek kell megfelelniük:
- jogtudományi egyetemi végzettség
- jogi szakvizsga
- 5 év közigazgatási gyakorlat

A pályázók közül előnyben részesülnek azok, akik közigazgatási vezetői (főjegyző, jegyző, aljegyző, irodavezető, hivatalvezető, osztályvezető) gyakorlattal és közgazdasági felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.

A pályázathoz csatolni kell:
- a pályázati kiírásnak megfelelő szakképesítést igazoló okiratok másolatát
- erkölcsi bizonyítványt
- részletes programot.

A pályázatokat Előkészítő Bizottság értékeli és terjeszti döntéshozatal végett a Közgyűlés elé.

A pályázók a pályázatokat **1998. június 10-ig** juttassák el Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Jogi, Igazgatási és Ügyrendi Bizottság elnökének címezve „Jegyzői pályázat" felirattal (Pécs, Széchenyi tér 1.) ellátva.

A pályázatok elbírálásának határideje. **1998. június 25.**

A jegyzőt a Közgyűlés 1998. július 1-jei hatállyal nevezi ki.

A jegyző illetményének megállapítása a módosított 1992. évi XXIII. tv. alapján a köztisztviselők díjazására vonatkozó rendelkezés alapján történik.

A Képviselő-testület fenntartja a jogot, hogy a pályázatokat eredménytelennek nyilvánítsa.

Pécs, 1998. május 14.

Dr. Páva Zsolt

GARA ARNOLD. Augusztus 19-én önkezével vetett véget életének a budapesti művésztársadalom egy rokonszenves és tehetséges tagja, *Gara* Arnold. Hátrahagyott levelében megromlott idegállapotát jelölte meg végzetes elhatározása okául: nem bírta tovább az életküzdelmet, amelyet szinte reménytelennek látott. Valóban szorgalmas ember volt, aki szerény sorból ismert nevű művésszé küzdte fel magát s megtanulta a festésen kívül a rézkarc, fametszet, kerámika technikáit is. Elsősorban grafikus volt s mint ilyen egy sereg ex-libris, könyvboríték, folyóirat-illusztráció, legújabban egy rézkarc-album révén keltett tehetsége iránt érdeklődést. Tipografiai stílus-érzékét jól érvényesítette a „Ház" című művészeti folyóirat szerkesztőségében (1909), derekasságát a *Kéve* művészegyesület azzal ismerte el, hogy ugyanabban az évben tagjául választotta. Éveken át ennek a művészegyesületnek kiállításain mutatta be újabb munkáit s 1911-ben éppen egy ilyen Kéve kiállításon aratott elismerést festett porcellánjaival. Ezt a technikát különös szeretettel művelte s kevéssel halála előtt fejezett be egy nagyobb porcellánsorozatot.

Úgy a grafikai, mint keramikai munkássága, bár elismeréssel járt, mégsem tudta megszabadítani az élet gondjaitól, állandó megrendelések híján csak itt-ott tudta tehetségét érvényesíteni. Ez a tehetség elsősorban dekoratív jellegű volt s ezen a téren *Gara* előszeretettel aknázgatta ki a magyar népművészet motívumait. Dekoratív tollrajzainak is ez egyik jellemvonása.

Szerény, jólelkű ember volt, akit e tulajdonságaiért is szerettek művésztársai.

Gara Arnold Budapesten született 1882 február 25-én. Szülei eredetileg iparosnak szánták, ő azonban már mint tanuló a művészeti pályára igyekezett: sokat rajzolt, eljárt esti akt-tanfolyamokra, egy ideig *Szablya-Frischauf* Ferenc iskoláját is látogatta, 1906-ban Nagybányán is tanult s rövid ideig Németországban is dolgozott. 1905-ben állított ki először a Műcsarnokban (Beethoven, tollrajz, plakát), rendes kiállítója volt a Nemzeti Szalonnak és az Ernst-Múzeumnak is, többnyire grafikai munkákat mutatott be, közben olajfestményeket is (Hegyoldal; Gulácsy Lajos arcképe; csendéletek; Demi-monde; Vásárfia; interieurök; stb.), még a plasztikát is megkísérelte egy férfi-fejjel (1911). Fametsző művészetét ez évben méltatta egy külföldi szaklap („Der Holzschnitt", No. 42). Kevéssel a devalváció előtt ő készítette az ötkoronás papírpénz rajzát. Illusztrációi közül feltűnést keltettek *Puskin* „Anyégin"-jéhez, *Kleist* „Marquise von O"-jához, *Móricz* Zsigmond műveihez készített grafikái. Izléses könyvboríték-rajzaival nem egy magyar szerző műveinek adott művészi köntöst.

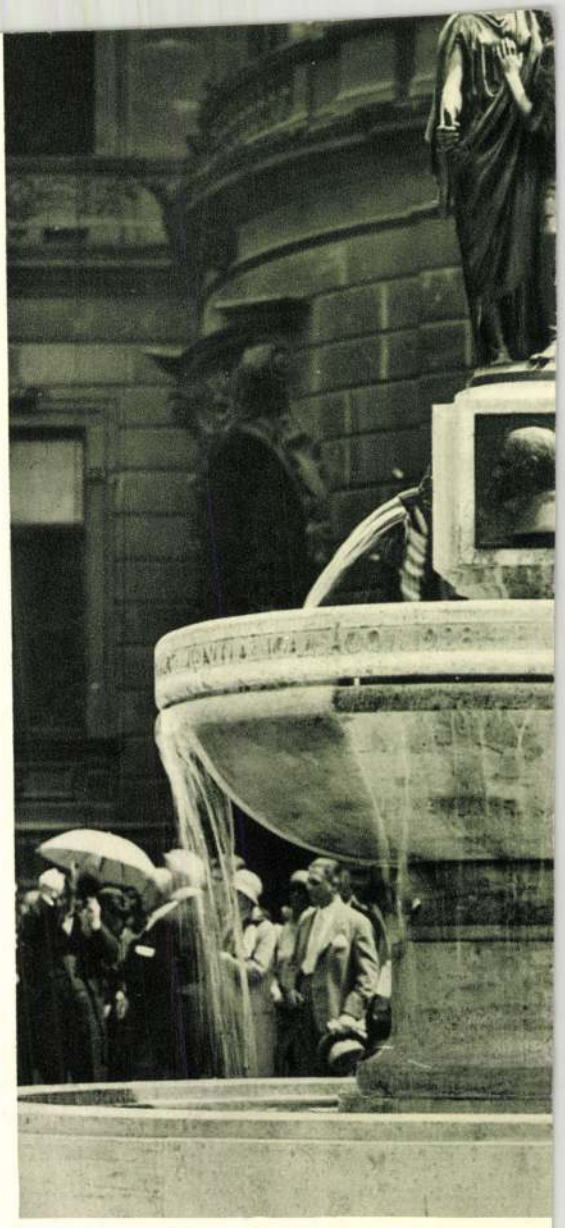

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: AZ

M.D.K.

Gara Arnold

Farkas Imre: „Sisters Takács" c. regényfolyt.-at illusztrálta a következő példányokban:

Szinházi Élet. Bp. 1927. XVII. évf.

aug. 21-27.	34. sz.	26-29.	lap.
" 28-szept. 3.	35. "	37-39.	"
szept.4-10.	36. "	34-36.	"
" 11-17.	37. "	34-36.	"
" 18-24.	38. "	22-24.	"
" 25.-okt 1.	39. "	52-54.	"

M.D.K.

Gara Arnold

Farkas Imre: „Sisters Takács" c. folyt regényét illusztrálta következő példányokban:

Szinházi Élet. Bp. 1927. XVII. évf.

okt. 2-8.
" 9-15
" 16-22
" 23-29
" 30- nov. 5.
nov. 6-12.
" 13-20.
" 21-27.

40. sz. 62-64. lap.
41. " 73-76. "
42. " 71-76. "
43. " -96- 102-106. lap.
44. " 86-90. lap
45. " 65-67. "
46. " 64-65. "
47. " 74-76. "

M.D.K.

Gara Arnold

Farkas Imre: Sisters Takács c. folyt. regényét illusztrálta a következő példányokban:

Szinházi Élet. Bp. 1927. XVII. évf.

nov. 27-dec. 4.	48. sz. 62-64. lap.
dec. 5-11	49. " 114-? /hiányos/
" 11-18	50. " 114-? "

M.D.K.

Gara Arnold

Farkas Imre: "Szegény Kubek tanár ur" c. novelláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 30.-okt. 6.
XVIII. évf. 40. sz. 46, lap

Gara Arnold

Az 1913-ban létrejött Budapesti Textilművészeti műhely főmunkatársa Kozma Lajos,Lakatos Artur,Románné G.Kláre.Itt dolgozik később Örkényi István,Menyhért Miklós,Gara Arnold is.

oós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai Kiadó 1975.

1o5.old.

Gara Arnold

259. lép Könyvdíj az Olga Könyvtár

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Corvina Bp. 1979.

Gana Arnold, grafikus

L.: Kozma Lajos

Surányi L.: A Tornóusközlaósaság bélyegei 379.

Élet és Tudomány, Bp. 1979. marc. 23. XXXIV/12

Gara Arnold

plakátja emlétve /1905/, jobb,
mint amilet Farago Gézától vagyunk
lényteleneb látni ebben a nemben.

Fülep Lajos: A müvészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. 1974 Magvető

55. old.

Gara Arnold

munkatársa volt a Kozma Lajosnak a Lp.-i „Műhely" / Szabadság tér 15 sz. / elnevezésű iskolában.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

174 l

Gara Arnold

a modern magyar művészet egy jelentős alakja.

Szabadi Judit: L'opposition du modern style dans l'art graphique hongrois. Acta Historiae Artium, Budapest 1973 3-4

3001

Gara Arnold

neve említve a 719. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

GARA ARNOLD, grafikus

A Forradalmi Kormány 1919.máj.17.i rendeletére 5,10 és 20 koronás bankjegyeket bocsátott ki. Az 5 koronást Gara tervezte és már 1919.máj.15-i kelettel ki is bocsátották. 22.old. Fekete repr. 22.és 23.old.

KUPA MIHÁLY-DR. AMBRUS BÉLA: A Magyar Postatakarékpénztár pénzjegyei 1919-ben 22.old.

AZ ÉREM, A M.R.M.É.Társ. Érmtani Szakosztályának folyóirata. XXV. 1969. 47-48.sz. Bp.

GARA ARNOLD, grafikus

A Forradalmi Kormány 1919.máj.17-én rendeletet adott ki a Magy.Postatakarék Pénztárnak 5,10 és 20 koronás bankjegyek kibocsátására. Gara Arnold terve alapján már május 15-i keltezéssel forgalomba került az 5 koronás pénzjegy. 22.old.Kép 22-23.old.

KUPA MIHÁLY-DR. AMBRUS BÉLA: A Magyar Postatakarékpénztár pénzjegyei 1919-ben 22.old.

AZ ÉREM, A M.R.N.Sz. Társ. Éremtani Szakosztályának folyóirata. XXV. 1969. 47-48.sz. Bp.

Gara Arnold

Iparmüvészeti munkáit együtt emliti meg a kritika Lakatos Artur alkotásaival, egyaránt méltatva a két müvész kiváló képességét. Müveiket külön nem sorolja fel az Ernst Muzeum kiállitásán, melyet a lap Müvészet c. rovata ismertet, sign. nélkül.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 139-14o. lap.

Gara Arnold

Dekorativ, müvészi porcelánjait dicséri a kritika. Kerámiai müvészete egyre fejlettebb minden darabja ötletes és izléses,-mondja Tövis: Az Ernst Muezum csoportkiállitásán bemutatott müveiről.

A HÉT, Bp. 1918. febr. 17.
XXIX. évf. 7. sz. 1o6-1o7. lap.

Gara Arnold

A Közoktatásügyi Népbiztosság 77.603/1919 sz. átiratával a művészeti ügyek egyik vezetője, Kozma Lajos a meghirdetett pályázat alapján a bélyegek tervezésére a következő művészeket kérte fel: Bokros Ferenc, Erbits Lajos, Fekete Oszkár, Gara Arnold, Tábor János, Dankó Ödön, Gróf József, Tary Lajos, Cselényi Elemér, Haranghy Jenő, F. Szücs Emma, Töttösy Edit, Pogány Imre.

KOÓS Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. Akadémiai 1975 48. old.

GARA ARNOLD, grafikus

A koronarendszer papirpénzeit Gara Arnold, Hegedüs László Helbing Ferenc, dr. Rudolf Junk, R. Leffler, Koloman Mojer, Josef Pfeiffer, Rudolf Rössler, Ferdinand Schirnböck és Alois Hans Schramm tervezték. 17.old

BADÓCZY GYULA: Adatok a legújabkori magyar pénztörténethez 14.old

AZ ÉREM. XXVII.évf. 1971. 2.szám, Bp.

Gara Arnold

dr. Avady Kálmán orvos 1932-ben alapította meg Lyka Károllyal és mások-kal közösen a Magyar Ex Libris Gyűjtők és Grafikabarátok Egyesületét. Avady Kálmán birtokában került kapcsolatba az egyesülettel Kozma Lajos, Gara Arnold és Nagy Sándor.

Bátyai Jenő: Grafikabarát orvos. Szegedi Hírlap, 1944. nov. 17.

Gara Arndold

A Szűz utca 3. szám alatti műteremben dolgoztak Csigány Dezső, Csáky, Márffy, Csáktornyai, Gara Arnold és változoan egy-két festő birtokolták ezt az alkalmas munkahelyet. 1906-07 évre a műterem kiürült. Úgy látszik a művészek saját műteremhez jutottak.

Bálint Lajos: Véső és ecset Szépirodalmi Könyvkiadó Bp. 1973. 26, 27. old.

GARA ARNOLD, grafikus

A Magyar Tanacsköztarsasági Arcképek cimü sorozat 5 értékből all,a rajtuk ábrázolt portrék :politikai hitvallás.Marx Karoly,Petőfi Sandor,Martinovics Ignác,Dózsa György,Engels Frigyes.-A bélyegeket Fekete Oszkár,Gara Arnold,Gróf József és bokross Ferenc terveztek.-Fekete repr. 10.old

M.NKI VERA: A Tanacsköztarsasag bélyegei 10.old

Muzeumi Magazin, 1969. 1.sz

Gara Arnold

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex-librisek Soó Rezső kis-
grafika gyüjteményében
Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79-old.

GARA ARNOLD

1914 - 1918

Plakátkiállítás

31.0.

nyét
tartja
a gyc
dul e

ja, h
válik
hogy
fogal
konti
láció
rend
zajli
rítás'
forma
tal e
Ilyen
közö
embe
kérd
vezet
őrülh
Irány
ten a
csász
ből,
tézke
ön m
köré
hogy
zető
mine
delk
kedj

Gara Arnold
Firenzei részlet

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov. 28 1.

Rajz. Magyar Parnassus-illusztrációk,
Gara

Perti Hirlap. 1925. Mc. 13.2

k.k.h. Ujdiatlítás az Ernst-muzeumban

MDK

Gara

iparmüvész

festett porcellanjai. Sárga-fekete

teáskészlet.

Biró. A kéve kiállításáról

Grafikai Szemle 1911 évf 1 z 17 l

MDK

Gara

kiáll. az Ernst Múz.-ben /?/

Xbl B: Képzőművészet. Budapesti Szemle, CCI. 1926, 29o-31o.o.

MDK

Gara Arnold

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Gara Arnold

Plakátjának reprodukciója.

Grafikai Szemle, 1914. 6.sz. 136.lap

MDK

Gara Arnold

Bálint A.: Három müvész. Nyugat 1921.ápr.16. 641.l.

MDK

Gara Arnold/ festöm./graf.
1882-1929

Levas. Tusrajz. -

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 34.l.

MDK

Gara Arnold

Festett porcellánokat, néhany olajfestményt s egy szoborportrét állitott ki a "Kéve" 1911 évi kiállitásán.

Cikk: A "Kéve" kiállitása.

A Ház, 1911.IV. 3-4.sz. 171.l.

M.D.K.

Gara Arnold

"Esti táj" c. a Műcsarnok őszi tárlatán kiállitott képéről hoz a lap signatura nélküli karikaturát "Igy rajzoltok ti" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1926. nov. 8-14. XVI. évf. 45. sz. 43. lap.

. . .

Gara Arnold

MDK

Önarckép, olaj.

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

MDK

Gara Arnold

Phárao, fametszet

Illusztrációk Puskin Anyeginjéhez. Szinezett rézk.

Ady Endre sirja, rézk.

Mücsarnok 1928. tav. kiáll. kat. 29.1.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Feleségem arcképe

Szürke kalapos nő

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Önarckép

Fürdőző nő

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Eros

Szürke ruhás nő

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Halászbárkák a Sión

Női arckép

Ernst Muz. 22.csop.kiáll. 1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Hajnal a Sión

Balatoni táj

Ernst Muz. 22.csop.kiáll.1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Parasztudvar

Alvó nő

Ernst Muz. 22.csop.kiáll.1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Fiatal nő

Virágcsendélet

Ernst Muz. 22.csop.kiáll.1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

A Sió napsütésben

Eső után

Ernst Múz. 22.csop.kiáll. 1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Piros sapkás nő

Álom

Ernst Muz. 22.csop.kiáll.1922.dec.

MDK

Gara Arnold

festmények:

Angol nő
Nimfa

A zöldben

Ernst Muz. 22.csop.kiáll.1922.dec.

Gara Arnold

az egyik aláírója annak a kérelemnek, melyet tiz festőművész ad be ~~1918~~ 1919. március 18-án a szépművészeti kormánybiztoshoz; kérik, hogy a gödöllői kastély egy részét művésztelep céljára utalják ki.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 235.

Gara Arnold, kerámikus.

kerámiai munkáival szerepelt a kiállitáson

Ernst Muzeum kiállitásai. XXX. 1918. Kat.11.1.

Gara Arnold

MDK

Vágó Lászlóné arcképe, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

M.D.K.

Gara Arnold, grafikus

Első díjat nyert a „Forradalmi pósztabélyegekre" kiírt tervpályázaton (Martinovicsot és Dózsát ábrázoló bélyegeivel)

Építőipar - Építőművészet, Bp. 19[illegible].évf. 15. sz.
121. old.

M.D.K.

Gara Arnold, festő

. készítette el Ullmann Gyula építész arcképét, melyet nov. 27-én leplezték le a Magyar Építő és Iparművészeti Rajzoló Ors. Egyesületében.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

dec. 1. sz. 22. old.

MDK

Gara Arnold

Festett porcellánokat, néhány olajfestményt s egy szoborportrét állitott ki a "KEVE" 1911.évi kiállitásán.

Bölöni György: A "KEVE" kiállitása.

A HAZ 1911. 3-4 sz. 171.l.

MDK

Gara Arnold

Ernst Muzeum kiáll. XIII. Bpest 1913.

reivel tárja fel a szemn
előtti kapcsolatait és ké
ségtelenül érthetőbbé, eg
szor bonyolult folyamatá
érdeklődők számára is kö
nyos néprajzi jelenségek
segitik kitünő térképei é
ga, csak kár, hogy hozzá
kissé nehézkesen történi
neheziti

Gara Arnold MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Gara Arnold MDK

H.I. urnő arcképe, olf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Gara Arnold MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Gara Arnold

Gara Arnold: Exlibris. Repr.

A Gyűjtő, 1914. 3-4. sz. 105.l.

MDK

Gara Arnold

Beethoven. Tollrajz.

Műcsarnok, 1905. tav.nemzetk.kiáll. 53.l.

Gara Arnold MDK

Tanulmány, rajz

Mücsarnok 19o7. tavaszi kiáll.

szövarch 20.-12

Gara Arnold.

a "Kéve" müvészegyesület tagja a megalakuláskor 1908-ban

Bende János:
A Képzőművészeti Egyesületek Története, kézirat.

Gara Arnold MDK

Esti táj, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Gara Arnold

/gy./: A Paál László Társaság kiállitása. Képző-
művészet 1929. 17. sz. 48.l.

M.D.K.

Gara Arnold
grafikus

Móricz Zsigmond: Boldog világ
című művét Gara illusztrálta.

—: A XX. század könyvművészete – 44 lap

MDK

Gara Arnold (+ 1929)

Illusztráció. Repr.

Pérely, 65.1.

Gara Arnold MDK

Beethoven, toll

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Gara Arnold

MDK

Plakát, szinezett rajz

Mücsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Gara Arnold
szobrán

~ készített kerámiafigurákat is.

Horváth György: Gáudor István 5.
Képzőmű. Kiad. 1971.

Budapest.

Lantos Magazin. 1929. 3. sz. 203-204. l.

Gara Arnold uj munkái.

MDK

Gara Arnold

Női arckép

Az Ernst-muzeum XXII. csoportkiáll. A Mübarát 1922. 247.l.

MDK

Gara Arnold

A Rózsavölgyi-féle zeneműkereskedés elárusitóhelyiségében, Gara Arnold képe. Repr.

Magyar Iparművészet, 1913. 8.sz. 318.lap

MDK

Gara Arnold

Csendélet, of.

Nő bundában, of.

Dadi L.Táro. 2.kiáll. IV.Szal. 1926. ápr.

MDK

Gara Arnold

/N.A./-/Az Ernst Muzeum csoportkiállitása.
Magyarság 1922.dec.3.

Gara Arnold.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1925-ben.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Gara Arnold

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.l.

MDK

Gara Arnold

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 11.l.

MDK

Gara Arnold

a Társaság tagja

Pesti L. Társ. kiáll. N.Szal. 1926. ápr.

Gara Arnold, grafikus

MDK

Fametszetei vel jelent meg Lányi Sarolta: Napjaim c. kötete.

A Napjaim cimlapja: Repr.

Szép-Rezső: Lányi Sarolta 75 éves

351-352.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. június

XVI/6

Gara Arnold.

a Ripp-Rónai emlékkiállítás keretében mutatja be kerámiáit az Iparmüvészeti Múzeumban.

Pesti Napló. 1928. dec. 16.

Gara Arnold.

Porcellán-művészét az Iparművészeti Múzeumban állította ki.

Magyarország, 1928. dec. 16.

Gara.

Alkotása szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Pesti Napló, 1924. Nov. 11.

Gara Arnold.

grafikus, iparművész.

Az Ernst-muzeumban festett porcellánjai és fajánsz gyümölcsöstálja szerepel. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

MDK

Gara Arnold grafikus

grafikus, rézkarcoló, festő és keramikus-művész, harminc esztendeje 50 éves korában önmagukkos lett. Rézkarc-sorozattal illusztrálta Puskin: Anyegin-jét, Kleist O. Marquise novelláját, rajzokkal Móricz Zsigmond állatmeséit.

Most harminc esztendeje...

Ország-Világ, Bp. 1960. 40. sz. (21. l.)

Gara Anrold MDK

Romantikus táj, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Gara Arnold MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Gara Arnold

Feltámad a Muskátli-művészasztal. Nemzeti Ujság 1927. máj. 17. 11.l.

Gara Arnold, grafikus 7 Dk

Sajnálatos, hogy Gara Arnold egyetlenegy mű=
vével sem szerepel „A magyar rajzmüvészet"
c. kötetben.

R.: Egy albumra 9. l

Népszabadság, bp. 1960. nov. 27.

MK

Gara Arnold illusztrátor

A lipcsei kiállításon az illusztrátorok közöt
minden elismerést megérdemelt munkája.

Kaménvi Ernő: Könyvművészet.

Nyugat, 1928.ápr.1. 544.l.

MDK

Gara Arnold

Férfiarckép. Tanulmány. Mgt.

Műcsarnok, 1906/7. téli nemzetk.kiáll.
59.lap

Gara Arnold MDK

Udvar, olf.

Mizantróp, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Gara Arnold

A gyerekek és a nép naiv kedélye buzog plakátjaiban. A gyermekművészeti kiállitáshoz készült két plakátja csupa szin, derüs sugárzás, szeretet.

Bálint András: A magy.plakátművészetről.

Grafikai Szemle, 1914. 6.sz. 135, 136.l.

Gara Arnold, grafikus

MDK

8 eredeti rézkarca díszíti a Genius Kiadóval megjelent Puskin művet, az Anyegint. (1919.)

Szíj Rezső: Végh Gusztáv

614-616 lap.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. október

XIII/10.

1) Gara Arnold -

1882 - 1929.

Festő, grafikus és iparművész. A 20-as években modern magyar művekkel kénétett vézmetszetekkel, illusztrációkat. Tragikus körülmények között halt meg. A 1919-es Tanácsköztársasági bélyeg - Szilágyi Béla: A magyar TK bélyegei - Magyar grafika 1967 - 3. k. 52.

2) Gara Arnold

Sorban Martinovics és Dózsa archépét rajzolta meg.

Hilóqui Béla: A magyar Th. bélyegei...
Magyar grafika 1967. 3. n. 52:

MDK

Gara Arnold

neve emlitve

Biró Mihály kiáll. Nemz.Gal. 1967.máj.

Gara Arnold

MDK

grafikus

Lyka Károly: Müvészet. Uj Idők 1922. XXVIII.
5o sz. 4o9.o.

Gara Arnold MDK

grafikus

Ujság 1925. dec. 13.
/e.a.: Az Ernst Muzeum Csoportkiállitása/

Gara Arnold

MDK

grafikus

Lázár Béla: Az Ernst muzeumban.
Szinházi Élet 1925. 51.sz. 36.o.

MDK

Gara Arnold

A "Ház" Ex-libris-pályázatán II.dijat nyert "X", jeligés művével.

A Ház épitő- művészeti folyóirat, 1908. I. 5.sz. 146.lap

MDK

Gara Arnold

Ex-libris. Repr. II.dij. A Ház "Ex-libris" pályázatán.

A Ház épitó- művészeti folyóirat, 1908. I.sz. 5.sz. 151.lap

MDK

Gara Arnold

Ernst Muzeum kiállitásai LXXX. /1925/.
5.1.

S.L.

Gara Arnold NDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Gara Arnold MDK

Illusztráció Turcsányi Elek verséhez
Illusztráció Ignotus verséhez
Illusztráció Füst Milán verséhez
Illusztráció Szép Ernő verséhez

Az Ernst Muzeum Kiállitásai LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Gara Arnold

MDK

Illusztráció Juhász Gyula verséhez
Illusztráció Kemény Simon verséhez
Illusztráció Somlyó Zoltán verséhez
Illusztráció Ady Endre verséhez.

Az Ernst Muzeum Kiállitásai. LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Gara Arnold MDK

Illusztráció Babits verséhez
Babits verse, a költő arcképével
Ill. Kosztolányi verséhez
Kosztolányi verse, a költő arcképével

Az Ernst Muzeum Kiállitásai LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Gara Arnold

MDK

Illusztráció Heltai Jenő verséhez
Heltai Jenő verse, a költő arcképével
Illusztráció Gellért Oszkár verséhez
Juhász Gyula verse, a költő arcképével.

Az Ernst Muzeum Kiállitásai LXXX.Csoportkiáll.
1925. dec.

Gara Arnold MDK

Freskó vázlat, I-II. szones rajz
Női fej, olf.
Zöldruhás nő, pasztell
Ágyban, rajz

Pasl László Társ. kiáll.
Nemzeti Szalon 1929. január

Gara Arnold MDK

Metszetkiállitás
Magyar Müvészet 1925. 491-492.o.

MDK

Gara Arnold

1925.okt. A miskolci szinházi falképek pályamű-vének kiállitása a miskolci városháza kis ta-nácstermében.

Miskolc és Borsod - Gömör - Kishont vm.beli községek. MVM. 5.k. 1929. 269.l.

Gara Arnold

MDK

Vágó Lászlóné arcképe, olf.

Nicsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Gara Arnold MDK

Arckép, olf.
Romantikus táj, olf.

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Gara Arnold MDK

Esti táj, olf.

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Gara Arnold MDK

Női melltük. repr.

Magyar Iparmüvészet 1916. 49-5o.o.

Gara Arnold MDK

festő

Paál László Társaság I. kiáll.
Magyarság. 1923.máj. 13.

MDK

Gara Arnold

Turbános férfi

Ernst Múz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1925. ápr.

9 l.

m.D.K.

Gara Arnold
grafikus

szerepel a kiállításon

– A Szent-György-Cél ex libris kiállítása

Grafikai Szemle 1913 évf. 11 sz. 255 l.

- MDK

Gara Arnold
grafikus

plakátjai. „Gyerekek és a nép naiv kedélye látszik munkáin"

Ábra 136 és 137. lapon

Bálint Aladár. A magyar Plakátművészetről

Grafikai Szemle, 1914 cof 6 sz. 136-137 l.

MDK

Gara Arnold: Fák

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Gara Arnold: Vásárfia

Nemzeti Szalon, 1909.KÉVE II. Kiáll.

MDK

Gara Arnold: Exlibris
Tollrajz

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Gara Arnold: Interieur

Nemzeti Szalon, 19o9. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Gara Arnold: Csendélet

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Gara Arnold: Csendélet

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

Gara Arnold

MDK

Egyik alapitó tagja a Könyv- és Reklámművészek Társaságának, melynek bemutatkozó kiállitását /Iparművészeti Muzeum. 1930, ápr 12-17/ maguk a művészek rendezik/Bortnyik, Csabai-Skes,Jeges Ernő, Kner Albert/.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT.
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp. 1961.
18-66. l.

47 47.l. vö. 16 és 18. jegyzet.

MDK

Gara Arnold

A Tanácsköztársaság idején készült alkotásai:

"Dózsa" bélyegterv. Pap. rézkarc

"Martinovich" bélyegterv Pap. részkarc.

GERELYES EDE: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM
TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI GYÜJTEMÉNYE.
Legujabbkori Történeti Museum Évkönyve II. Bp. 1961. 131-178. l.
138. l.

Gara Arnold MDK

Pesti Napló-Az Est-Magyarország, plakát

Plakátművészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Művészházban, 1929.

n. Gara Arnold

műveiből emlékkiállítás az Ernst muz.-ban. Gara-képek tulajdonosait felkéri az E. Muz. L. azokat bejelentem s a kiáll. céljára átengedni szíves kedjenek.

M. 931. IX. 6.

n. Gara Arnold, festőm.

N. U. 931. IX/6

— **Gara Arnold-emlékkiállítás az Ernst-muzeumban.** Az Ernst-muzeum legközelebbi kiállításán néhai Gara Arnold müveiből kiállitást rendez. Az Ernst-muzeum felkéri a Gara-képek tulajdonosait, hogy kiállitás céljára azokat átengedni s bejelenteni sziveskedjenek.

N. U. 931. IX. 6.

a. Gara Arnold, festőm.

— **Gara Arnold-emlékkiállítás az Ernst-muzeumban.** Az Ernst-muzeum legközelebbi kiállitásán néhai Gara Arnold műveiből kiállitást rendez. Az Ernst-muzeum felkéri a Gara Arnold-képek tulajdonosait, hogy kiállitás céljaira azokat átengedni és bejelenteni sziveskedjenek.

P. H. 931. IX. 8.

Gara Arnold, festőm.

M 931 IX 6

* **Gara Arnold-emlékkiállitás az Ernst-muzeumban.** Az Ernst-muzeum legközelebbi kiállitásán néhai *Gara* Arnold müveiből kiállitást rendez. Az Ernst-muzeum fölkéri a Gara-képek tulajdonosait, hogy kiállitás céljára azokat átengedni s bejelenteni sziveskedjenek.

M. 931. IX. 6.

Gara Arnold

A Mücsarnok 1927-es tavaszi tárlatán a Paál László Társaság tagjaként szerepelt.

? 1927. IV. 1.

Gara Arnold

A Nücsarnok 1927-es
tavasri tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Gara Arnold M.D.M.

Magyar Tanácsköztársasági arcképes bélyegsor terve, 1919.

60 és 75 filléres címlet Gróf József elgondolása után

Irányító a bélyegek világában, Bp. 1964. 65. l.

Gara Arnold, festő

MTSK

A debreceni Dorcsai-gyűjteményben van Gara Arnold festménye is.

Harmos Ervin: Mindenüket a hőnek adták

4

NÉPSZABADSÁG

(Bp. 1966. nov. 3.

Gara Arnold MDK

Plakát

Plakátmüvészet

Országos Magyar Tárlat
Az Uj Müvészházban, 1929.

Gara Arnold

Plakát

Országos Magyar Tárlat
az Uj Művészházban, 1929.

MDK

Gara Arnold grafikus

Az idei müvészeti évadban... Magyar Müvészet, 1925. 288. l.

M.D.H

Gara Arnold
grafikus

A világháború körül meghonosodott papírkötések tervezésében tűnt ki. Kötéseik korszerű igényességükkel ma is jelentős alkotások.

P. Brestyánszky Ilona: Szárevés az Athenaeum
Művészet, 1969. február – 14 lap.

MDK

Gara Arnold, grafikus
[GARA]

Gróf Lajos harátja, művészeti segítő – és kiadótársa.

Szilágyi Béla: Gróf József 310-311.

A KÖNYV, Bp. 1964. szeptember

Gara Arnold

olajfestmények
Halászbárkák a Sión
Akácos udvar
Feleségem arcképe

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon 1923. május.

Gara Arnold MDK

olajfestmény
Önarckép
Misanthrop
Eső után
Tavasz ébredése

Paál László Társ. I. kiáll.
Nemzeti Szalon 1923. május.

MIK

Gara Arnold

Könyvillusztráció

Pérely 142 C.

M.D.K.

Gara Arnold
grafikus.

Illusztrátor.

Elek Arthur: Reiter László könyvművészete
Bp. 1943.

7.l.

Gara Arnold

Firenzei részlet

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban Budapest, 1928. katalogusa 28 lap

MDK

Gara Arnold, festő.
(albumot készil.)
32. rézlapon „Magyar Parnassus" címen
15 modern m. költő egy-egy versére készít
illustr.-t a költő arcképével együtt.

Szinh. Élet, 1925. 15 sz. - 96. l.

MDK

Gara Arnold, porcellán festő

Lehelelnyi finomságu rajzok düzitő kedvről tanuskodnak.

Porcellánra festett medaillonjai keresettek.

Ernst Muz. csop. kiáll. - Nyugat, 1913 XII. 16. - 961. l. - Bálint A.

1-13

Gara Arnold
Részlet a Tabánból, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás. 1914. 6 l.

BUJÁK /Bojár/ 3

Külseje: Egyhajós, 19o2-ben k
toronnyal, egyenes apszissal,
előreugrik, ~~ezt~~ kétoldalt egy
a két oldalrészt is. A templo
le. A kapukerete füles, törtv
diszitett, felette törtvonalu
hosszn[é]gyszögü ablak, kétolda
egy-egy félkörös záródásu, ke
hiányzik, itt a Károlyi- és P
Oromfala törtvonalu, köridomb
három kagylóból képzett barok
~~vonalu, lefelé szélesedő~~ alatt ablak
gyengén tagolt övpárkány tago
szélről egy-egy kompozitfejez

M-D-K.

GARA Arnold festő

1906-ban Nagybrónyán a Szabadiskola növendéke

Déri Bh. 1956. 324.l.

M. D. K.

GARA Arnold festő

Hollós-tanítvány Nagybányán

1903-tól szabadiskolában Nagybányán

Réti István: A nagybányai művészlelep

Bp. 1954-59. l.

MDK

Gara Arnold

Rosner,K: Ungarske Kunstnertresnitt i det tyvende arhundre. Oslo, 1935.

17, 52 l.

Gara Arnold

Testőrdvász

Pál László [illegible] kiállítása - [illegible] - [illegible] [illegible]. Finom és gracíor grafikus tehetség

Nagy Kurir
1[illegible].[illegible].[illegible]7.

Gaza Arnold
festőmnivész

Paál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban -
képével szerepel. -

Ujság

1929 I 27

Gara Arnold
festőművén

Paál László Társulat kiállítása – nemzeti kalmban – artinibus rapsai, rattinált rosztellpai s érdekes freskóvázlataival szerepel. –

Pesti Napló
1929 I. 27

Gara Arnold

festőművész

Pál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Néhány szép pantell arcképet állított ki

Magyarország
1920.1.27.

Gara Arnold

festőművész

Paál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Érdekes pastell arcképe tudunmokat + egy szines tájképet is ad. Szerzes ellentétként állnak egymással szemben.

Magyar Hirlap
1929.I.27.

Gara Strukl

festőművész

Paál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - kápával szerepel, pantellejcival.

Magyarság
1929.I.27.

Gara Arnold

festőművész

Paál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Elragadó finomságnak pantelljai és színes rajzai. Különösen az Alvó nő, a Pávnák körös és a Nő fej hatnak elegánsan, finom erotikával.

Pesti Hirlap
1929.I.29

Gara Arnold

festőművész

Pál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Körszed, finom vonatelje és szinc rapai szyanarról a módellről bérült ígen sikerült portré-tanulmányok

Nemzeti Újság
1929.I.27.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkarc illusztráció: Ady: A nivárvány halála c. versébez.

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926. I.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkoré illustráció Babits: A költő nól c. versékey

Gara A: Magyar Parnassus. Bp 1926

II.

M.D.K.

Gara Arnold grafikus

Rézkarc illuntráció Füst Milán:
Virág vasárnapi ballada c. versé-
hez

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926

III.

Fig. 1 Map of Bronze Age sites

M.O.K.

Gara Arnold grafikus

Rézkarc illusztráció Gellért Oszkár: Fiatal lányok versenyfutása c. verséhez.

Gara A: magyar Parnassus. Bp. 1926
IV

H.D.M.

Dear Harold Stephens

Reading allusive stories of Walt Disney's
Three Little Pigs versus Stephens's
Three Little Pigs

Yours Hickory Dickory Dock
M.D.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkarc illusztráció Heltai Jenő Előnő egy soha el nem készülő verses könyvhöz c. versébe

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926 V.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Reżiser illuntráció Jegnotus: kerelem c. verséhez.

Gara A: Magyar Parnasszus. Bp. 1926 VI.

Fig. A : Image Barnsley, Fig. 1.2.2

Gara Arnold grafikus M.D.G.

Reiskare illusztráció Marinthy Tri-
gyes: Hess madár! c. versékez.

Gara A: Megyar Parnassyus. Bp.
1926. VIII.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkarc illusztráció Juhán Gyula Babona c. versékez.

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926. VII.

Nº 0.1.

Pour Monsieur Pierre

Professeur d'Université Pierre

Marie Curie à Paris,

Gara Arnold grafikus. M.D.K.

Rézkarc illusztráció Nagy Zoltán:
Bucintoro c. versékep

Gara A: hagyar Parnassus. Bp. 1926
XI.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkarc illuntráció Kemény Simon: Két órára az első háztól c. verséhez.

Gara A: Magyar Parnasszus. Bp. 1926
IX.

Dear Harold Speight,

Please allow me to introduce
Simon Kay who was also involved
in Nelson's

Yours A. Lloyd Thomas Esq. 1951

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Réskare illusztráció Kosztolányi
Dezső: Ó a halál c. versébe

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926
X.

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkarc illusztráció Tóth Árpád: Meddő orán c. versékez.

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926
XIII.

Pour Monsieur Gaston Bonnefoy

Professeur à l'Université de Lausanne

Hommage respectueux

Jean Starobinski

Genève, le 7 décembre 1970

Gara Arnold grafikus M.D.K.

Rézkor)

(Illusztráció Szép Ernő: Egyerfa c. versékez.

Gara A: Magyar Parnassus. Bp. 1926

XII.

XII

Gara Arnold grafikus M.D.U.

Rézhoz illuntráció Turcsányi Elek
De profundis c. versékhez

Gara A: hagyar Parnassus. Bp. 1926
XIV.

XIV.

Gara Arnold

MNK

Egyike azon tíz festőművésznek, akik 1919 márc 18-án a szépművészeti kormánybiztostól a gödöllői kastélyban művésztelep létesítését kérelmezték.

a levél szövege

60-61.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Gara Arnold grafikus

(Repr.: az Anyegin egyik részmetszetes illusztrációja, [redacted] feleségéről, Bandikáról készült egyik utolsó rajza és Major Henrik Garáról készült karikatúrája.)

Most harminc esztendeje ...

Ország-Világ, Bp. 1960. 40. sz. (21. l.)

MDK

Gara Arnold grafikus

könyvcímlapokat, plakátokat tervezett; illusztrált; ő készítette a Tanáskörtársaság rézmetszetes Matrinovics és Dózsa bélyegeit. A Magyar Parnassus c. munkájában Ady, Babits, [redacted] Kosztolányi verseit írta és illusztrálta nagyalakú, rézmetszetes lapokon. Most harminc esztendeje...

Ország-Világ, Bp. 1960. 40. sz. (21.l.)

Gara Arnold grafikus

Mint keramikus, festett tányérokat, csészéket, ébrszereket készített. Műterme az első világháború esztendeiben a költő- és festő-bardtok valóságos menedékhelye volt.

Most harminc esztendeje...

Ország-Világ, Bp. 1960. 40. sz. (21. l.)

Gara Arnold.
festőművész és illusztrátor.

Uj Kurir 1928 XII 18

(—) **Két kerámiai kiállítás.** Az Ernszt-muzeum *Rippl-Rónai*-emlékkiállításán — amelyel már részletesebben foglalkoztunk, — *Gara* Arnold, a kiváló festőművész és illusztrátor kiállitotta kerámiai munkáit, melyek anyagban, szinben és formában egyaránt szépek, nemesek és müvésziek. — *Borszéky* Frigyes festőművész, a Magyar Iparművészek karácsonyi vásárán rendez nyilvános előadást kerámiai munkáiból, melyek szintén megfelelnek a legkényesebb és legcsiszoltabb izlésü ember kivánságainak is.

Esti Kurir, 1928, dec. 18.

2

Gara Arnold, festő- és grafikusművész

A Moszkvai Állami Irodalmi Múzeum kiállításaként látható a Petőfi Irodalmi Múzeumban a kiváló, orosz költő életútját-életművét reprezentáló bemutató. A tárlat rendezői Puskin világát, korát sokoldalúan a történelmi háttér bemutatásával idézik fel. A Magyarországon megjelent első Dérczy Károly fordította Anyegin-kötetet köpeczi-Bócz István díszletterveit, Székely Mihály Gremin hercegének jelmezét, Zichy Mihály és Gara Arnold illusztrációját és rézmetszetsorozatát is láthatjuk.

Gorba Mária: Puskin és kortársai Magyarországon.
Pesti Műsor, 1982. dec. 1.

MDK

Gara Arnold grafikus

A frontra vitték, s mire hazajött, felesége „Bandika" meghalt. Móricz Zsigmond külön cikkben búcsúztatta Bandikát. Gara nem tudott megvigasztalódni. Néhány hónappal felesége halála után egy téli reggel műtermében holtan találták. Gázzal ölte meg magát.

Most hamvainc eltemették.

Ország-Világ, Bp. 1960. 40. sz. (21. l.)

Gara Arnold (1882-1929)

A Vörös Újság (1919. IV. 24.) meghirdette Bélyegpályázat egyik résztvevője. Egy közlemény szerint Gróf József kompozíciója után megrajzolta Martinovics és Dózsa arcképét. (Más közlemények szerint ezt Gróf József végezte.) A 20-as években modern magyar írásművekhez készített rézmetszeteket, illusztrációkat. Tragikus körülmények között halt meg.

Szilágyi Béla: A Magyar Tanácsköztársaság bélyegei egy szonjet kiadványban; Magyar Grafika, 1967. 3. sz. 52-53. l.

A Kéve harmadik kiállításáról
1911. januárból
A Hét 1911. IV. 3-4. sz.

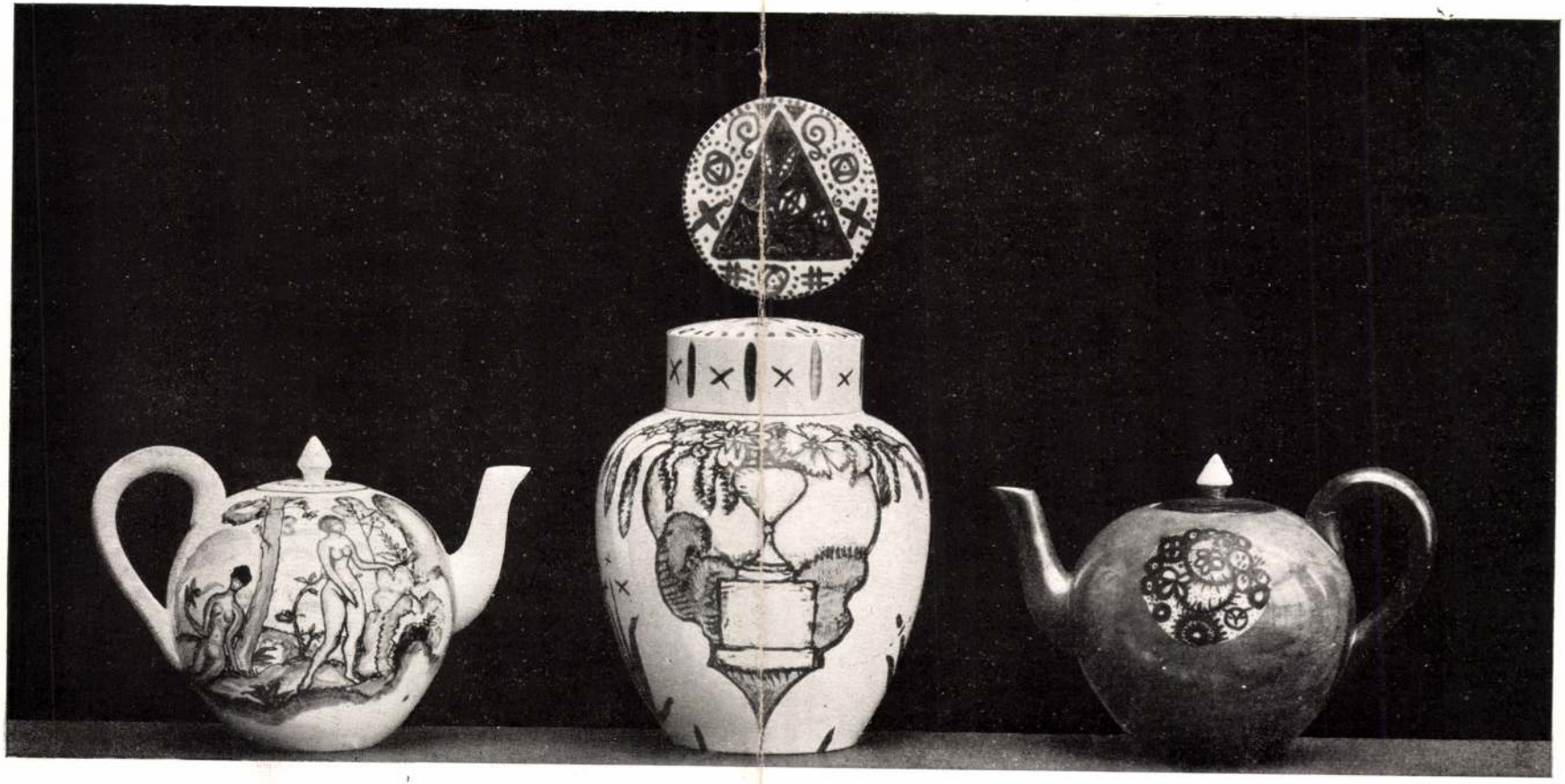

FESTETT PORCELLÁN TÁRGYAK

GARA ARNOLD

Sara Arnold

IX.

Gara Arnold

dec 3 (e.a

Gara Arnold

2 vízf. részt vett az alábbi kiáll. magyar csoportjában

Cat Firenze 1927

94. l.

Apjukat megnevezik első ismert művükön
fes:őnek kellett lennie, ha fiai büszkén hi
tudunk, ha valóban ő festette az almakerék
Kolozsvári származásuk ellenére sem való
városba tanultak és dolgoztak. Első művé
Nagyvárad pezsgő művészi és kulturális
műpártoló püspökök kormányozzák a hat
tiszteletére emelt székesegyházat, ápolják k
művű foglalatban. A város olasz bevándor
egyetemekkel egyengethette a testvérpár o
György-szobor olasz elemei kétségtelenül i
a nagyváradi gyalogszobrokat, majd a prá
Szent László-szobrot.

Írott adatokkal hitelesített műveik me
kibővíteni. Így Czakó Elemér a nagybányai
A tiparium remek kompozíciója nem lenne
de kidolgozásában, erőtlen alakjában nem t
természetközelségétől duzzadó erejét. Ne
aki az aacheni ötvösművek közül a címereke
sebb E. Garger és F. Kislinger gondolata,
Singer torjának Saul megtérését ábrázoló
Kétségtelen, az alakokkal túlzsúfolt lunetta
térképezése rokon a Szent György-szobor m
a relief zsúfolt tartalmi kompozíciója, mely
történetének egészét. A Kolozsvári-testvér

GARA ARNOLD, grafikus

A Magy. Postatakarékpénztár 19191. júl. 15-i keltezésü 100 koronás bankjegye: "A MAGYAR POSTATAKARÉKPÉNZTÁR BÁRKI KIVÁN-/SÁGÁRA E PÉNZJEGYET/SZÁZ KORONA/ÉRTÉKBEN ÁTVÁLTJA MÁS/TÖRVÉNYES PÉNZNEMEKRE/BUDAPEST 19191. JULIUS 15/ MAGYAR POSTATAKARÉKPÉNZTÁR/POGÁNY FŐELLEN-ŐR, GRUBER FŐFELÜGYELŐ, DUMA FŐPÉNZTÁROS/E PÉNZJEGY UTÁNZÁSA A TÖRVÉNY SZERINT BÜNTETTETIK/. Valószinüleg Gara terve. III.t.5.6 kép. 62.old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX, évf. 1959-1960. Akad. k. 1960.

GARA ARNOLD, grafikus

A Magyar Postatakarékpénztár tanácsköztársasági pénz
jegytervezetein két művészkezet lehet megkülönböztet-
ni. Kétségtelen, hogy a 100 és 1000 koronás címletek ra
rajzai egy művésztől származnak. Ezt mondhatjuk a 10
és 20 koronás jegyekről is. Ezek igen sok rokon vonást
mutatnak a 100 és 1000 koronásokkal. Lehet hogy ezek
az ő ter vezései. 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-
zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960.
Akad. Kiadó, Bpest. 1960

GARA ARNOLD, grafikus

Az 1000 koronás tervezete: Hat alak, a világosság mécsesét tartó nő a tudomány, Kaszás, búzakalászos férfi a mezőgazdaság, a fogót tartó az ipar, mellettte a nő a kereskedelem, jobbról szakállas pantheont tartó férfi a nevelés, babérkoszorút elhelyező ifjú a művészetet ábrázolja. Középen feliratnak üres hely.-Ezt csak fény képről ismnerjük. Valószinüleg Gara terve. /III.t.4./ 62.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960

GARA ARNOLD, grafikus

Határozottan lehet xxx jegybank alapitási tendenciákat kiolvasni az egyetlen példányban meglevő /külön-külön előlap és hátlap alapnyomata és szövegnaomata/Magy. Postatakarékpénztár 1919.júl.15-i keltezésü 100 koronás /III.t.5.-6./pénzjegyéből.168+120 mm.fehér papiron szürkésbarna alapnyomással és szürkéskék nyomással. Valószinüleg Gara terve. 62.old. Előlap közepén kivont kardot tartó mezitelen férfi ül füzérekkel takart asztalon,hátlapon magyarral együtt négynyelvü értékjelzés

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó,Bpest. 1960

GARA ARNOLD, grafikus

A Magy.Postatakarékpénztár 19191.júl.15.keltezésü 10 koronás bankjegyének szövege:"A MAGYAR POSTATAKARÉK-PÉNZTÁR/BÁRKI KIVÁNSÁGÁRA E PÉNZJEGYET/TIZ KORONA/ ÉRTÉKBEN ÁTVÁLTJA MÁS/TÖRVÉNYES PÉNZNEMEKRE/BUDAPEST, 1919.MÁJUS 15./MAGYAR POSTATAKARÉKPÉNZTÁR/POGÁNY FŐ-ELLENŐR,GRUBER FŐFELÜGYELŐ,DUMA FŐPÉNZTAROS/E PÉNZ-JEGY UTÁNZÁSA TÖRVÉNY SZERINT BÜNTETTETIK/Hátlapon értékjelzés,csak magyarúl. Valószinüleg Gara terve. 62.o

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó,Bpest. 1960

GARA ARNOLD, grafikus

---

50 koronás bankjegyterve 1919.márc.15.kelettel, 154+110 mm.-"A /MAGYAR NEMZETI BANK/E BANKJEGYÉRT/BÁRKI KIVÁNSÁGAR./AZONNAL FIZET BUDAPESTI/FŐINTÉZETÉNÉL/ÖTVEN/KORONA/TÖRVÉNYES ÉRCPÉNZT/MAGYAR NEMZETI BANK/BUDAPEST, 1919.MÁRC.15/KORMÁNYZÓ FŐTANÁCSOS VEZÉRTITKÁR/A BANKJEGY UTÁNZÁSA TÖRVÉNY/SZERINT BÜNTETTETIK/" Jobbról pénzteszóró meztelen férfi, balról vázában magyaros díszű csokor. Aláírás nincs. 61.old.III.t.2.kép.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960

GARA ARNOLD, grafikus

Valószinüleg az ő terve az 1000 koronás bankjegy
Szövegrész nélkül, hat álló alakkal. III. tábla. 4. kép.
Fekete repr. Szöveg: 62. old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-
zetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960
Akad. Kiadó, Bpest. 1960

GARA ARNOLD, grafikus

A Mag. Postatakarékpénztár második tervezete a Bp. Tört. Múz. Ujkori Osztályán levő 1919. máj. 15-i keltezésű 10 koronás /III. t. 3. kép./ pénzjegy, mely aszinezésen és keltezésen kivül azonos a később forgalomba tett 1919. júl. 15-i keltezésü 10 koronásssal. Fehér papir, szürkéskék alapnyomaton élénkzöld szin, az előlap közepén vöröses alapnyomat is van, hátlap szürkéskék. 140+88 mm. A szöveg már nem beszél az Osztr.-magy. Bank bankjegyeiről. Valószinüleg Gara rajza. 62. old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénztervezetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX, évf. 1959-1960.
Akad. K 1960

GARA ARNOLD, grafikus

Beck Lajos, xxMxxx Az Osztr.-Magy. Bank kormánybiztosa 1918-ban 11 művész közreműködésével bankjegy tervezeteket készittetett. Ezekből kettő került elő. Az egyik Gara terve a Legújabbkori Tört. Múz-ban diapozitiv a Magy. Nemzeti Bank 1919/. márc. 15-i keltezésü 50 koronás bankjegyterve, melyet Gara készitett. Ezzel készültek a Magy. Postatakarékpénztár 5 koronás bankjegyei később de kisebb méretben. A tervezetnek csak az előlapja van meg.-III. tábla. 2. kép. 61. old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX, évf. 1959-1960.
Akad. K 1960

BARA ARNOLD

Az ÁTTÖRÉSEK KORA

199.0-

MTAK Kézirattár Ms 4588/115. Megj.: Fü

Gépírás autogr. aláírással és kiegészí

díszített levélpapíron.

Zengővárkonyba írt levél.

1. Ld. 1232.sz.
2. Az u.n. I. zsidótörvényt 1938. V. 2
   gazdasági élet egyensúlyának hatály
   pályán működőknek - ide tartoztak a
   lehetett zsidó.
3. Kner Mihály ld. 811/5.
4. Kner Izidor ld. 879/7.
5. Baross Gábor (~~1848~~ 1848-1892) gazda

GARA ARNOLD

AZ A'HÖRÉS KORA

418.0-

Szent István-napja.

Az ország fővárosa frissen és felkészülten, lelkesen várta a mai napot, a nagy magyar ünnep napját. Összeszedte minden életkedvét, minden leleményét és tehetségét, hogy azokat a természetadta szépségeket, amelyekkel Isten ezt a gyönyörü várost megáldotta, kitöltse lelke minden hevével és szivélyességével. Soha ilyen nagyarányu előkészületek nem történtek Szent István napjának megünneplésére és megállapitható, hogy az ország tájairól, megszállott területről, meg messze külföldről soha olyan szép számmal nem özönlöttek az érdeklödök Budapestre, mint ez idén.

Valahogyan ugy esik, ünnepelni kell most e beszámoló élén azt a várost, amely rengeteg gondjabaja, szörnyü életküzdelmei között is össze tudta szedni minden erejét, kedvét, egész lelkét, hogy minél fejedelmibb gesztussal ölelje magához látogatóit. És ünnepelni kell a vidéket, az erdélyieket, a felvidékieket, a külföldieket, akik mind boldogan és büszkén siettek ebbe a városba, hogy tanui és részesei legyenek pompájának, egy nagy nemzeti érzésben való kiegyenesedésénk.

Látnivalóról, ünnepről, szórakozásról oly bőségesen történt gondoskodás, hogy bizonyára mindenki megtalálja a maga gyönyörüségét a gazdag programmon. Földön és a föld felett tarkállanak a csábitó alkalmak a ritka szép élményekre. Föld felett is, mert aki akar, ünnepi sétarepülésekben gyönyörködhet a szép Budapestben; mig amott lent egész hegyek borulnak ünnepi játékokba, hazafias és megható ünnepélyek váltakoznak vidám örömökkel, a virágosképü Budapestnek még az estje is külön szolgálatba áll és tündérjátékokat elevenit meg a szigeten; a Szent Jobbot körmeneten mutatják meg, történelmi felvonulás idézi a nagyszerü magyar multat, soha se látott sporteseményekben lehet részük a sportrajongóknak, — egyszóval, ha a jóságos időjárás is ugy akarja, feledhetetlen lesz a Szent István-nap mindenkinek, aki az esti kivilágitásban tündöklö Budapestet ez idén meglátogatta.

Reggel félhat órakor zenés ébresztö kelti föl Budapest lakóit. A szentistvánnapi ünnep reggel félkilenc órakor az országos Szent Jobb körmenettel kezdödik, amelyet *Serédi Jusztinián* biboros hercegprimás vezet. A Szent Jobb kiséretének fölsorakozása, valamint a körmenet, továbbá megyék és városok küldötteinek gyülekezése 8 órakor véget ér a Szent György-téren. A kocsik csak reggel 8 óráig hajthatnak oda. Az ünnepi istentiszteletek befejezése és a körmenetek visszatérése után a Szent Jobbot közszemlére teszik ki a Várplébániatemplomban és a szokásos könyörgések után a hercegprimás áldást oszt. A körmenetben résztvevö papság reggel ½8-ig gyülekezik a Várplébániatemplom sekrestyéjében. A várpalota templomában, ahol Szent István király dicsöséges jobbját örzik, hétfön este 6 órakor a Szent Jobb kitételével kilenc napos ájtatosság kezdödik. Az ájtatosság időpontja minden nap este 6 óra és azt szentbeszéd vezeti be, amelyet ünnepélyes áldás követ. A Szent Jobb augusztus 27-ig marad kitéve a hivek tiszteletére.

Az ünnepi események.

Kedden délben lesz a „Virágos Budapest" tiszteletdijának odaitélése. Délután a gellérthegyi ünnepély folytatása. Délután fél négy órakor a Szent István-napi lóverseny az uj lóversenytéren. Ugyancsak négy órakor a Magyar Uszószövetség rendezésében a Császár-fürdőben Európa hat legjobb vizipólócsapatának uszómérkőzése a Klebelsberg-kupáért és ugyanekkor a Magyar Atlétikai Szövetség rendezésében az FTC Üllői-uti pályáján atlétikai mérkőzések. Délután a Magyar Légiforgalmi körreplést és repülőnapot rendez különféle mutatványokkal összekötve a Mátyásföldi repülőtéren. Délelőtt nem lesz repülés. Délután félhat órakor tartják meg a Magyar Anyák Nemzeti Ünnepét a Nemzeti Muzeumban. Ezen az ünnepen a kormányzó felesége, továbbá *Izabella* főhercegasszony és gr. *Klebelsberg Kunóné* is megjelenik. Este 8 órakor a Margitszigeten művészest. Este fél 11 órától 2 óráig tüzijáték a Gellérthegyen.

*

Illetékes helyről közlik, hogy a Szent Istvánnapi gellérthegyi ünnepségek fölvonulásában a leventék nem vesznek részt.

A reviziós lobogó felavatása.

Vasárnap délután avatták föl az ügetőversenypályán a Rothermere—Rákosi reviziós lobogót. A Nemzeti Muzeumból hozták az uj zászlót. Elöl levente zenekar haladt, utánuk két hadirokkant vitte a hatalmas fehér selyemzászlót, amelynek közepén Szüz Mária tartja a magyar cimert. A közönség a Himnusz eléneklésével fogadta a reviziós lobogót, majd *Bartha Albert* mondott megnyitó beszédet. Ezután a Törekvés dalárda *Rákosi Jenő* egyik szép dalát énekelte el. Dr. *Ripka Ferenc* főpolgármester Rothermere lord megbizásából a lobogóra kötötte a lord fővédnöki szalagját és beverte a diszszeget. Ezután a különböző egyházak képviselői megáldották a zászlót. Ujabb karének után a zászlószegek beverése következett. Elsőnek Ripka Ferenc a felsőház, utána Szabó Zoltán a képviselőház nevében vert szeget a zászlórudba. Ezután a városok, községek és különböző egyesületek küldöttei léptek a zászló elé, amelyet az ünnep befejezése után a Nemzeti Szövetség vett át megőrzésre.

Megnyitották a gyümölcskiállitást.

A Budapesti Gazdálkodók Köre a Szent Istvánheti ünnepségekkel kapcsolatban gyümölcskiállitást rendezett a Mezőgazdasági Muzeumban. A kiállitást vasárnap délelőtt nyitották meg. Az érdeklődők serege nézte végig a budai hegyvidék gyümölcstermését. A megnyitó ünnepen ott volt *Agorasztó Tivadar* alispán, *Némethy Jenő* főszolgabiró. *Geszthy Nagy László*, továbbá számos fővárosi törvényhatósági bizottsági tag. A kör nevében *Mertz Károly* társelnök üdvözölte *Solty Lajos* tanácsnokot, aki megnyitotta a kiállitást, melynek célja, hogy a budai hegyvidék őszibarack termését bemutassa, értékesitési lehetőségeket teremtsen s a kivitelt elősegitse. A kiállitáson megjelent gazdák érdeklődéssel nézték a budai hegyvidék gyümölcstermését. Az ünnepen a rákosfalvai kisgazda ifjuság fuvószenekara a Himnuszt és a Szózatot játszotta el.

Anglia légi-flottájának uj vezérkari főnöke.

London, aug. 19. A légügyi miniszterium jelentése szerint a király jóváhagyta Sir *John Salmond*, légügyi főmarsallnak a légügyi vezérkar főnökévé való kinevezését 1930 január 1-től fogva Sir *Hugh Trenhard* légi marsall utódaként. Az uj légi vezérkari főnök 1881-ben született, a háboru kitörésekor egy repülőraj parancsnoka volt.

IRREDENTA-SZOBROK.

I.

Amig Elzász a németeké volt, Strassburg város szobra, Páris szivében gyászos fátyollal volt betakarva. És ahány francia elhaladt mellette, levett kalappal, pár decenniumon által, mindegyiknek ott dobogott a szivében ez a szó:

— Revanche!

Nincs szebb feladata a művészetnek, mint ébrentartani a lelkesedést, a hazafiságot. A mi magyar művészeink, akik a Szabadság-téri irredentaszobrokat faragták, ezt a célt nemes igyekezettel szolgálták. Észak, Nyugat, Kelet, Dél..., aki ott megáll, az átéli, átérzi a legszörnyübb tragédiát s az Ember millióinak szemében gyászkönny ül!...

Ezeket a szobrokat müköből faragták. Talán arra gondoltak, akik intézték: nem sokáig fognak meg a kőbe vésett fájdalom láttára... és szükségünk van rájuk „azontul" is. Hogy emlékezzünk. hogy összeszoritsák a szivünket, hogy reszkessünk meg a kőbe vésett fájdalom láttára... és szükségünk van rájuk „azontul" is. Hogy emlékezzenek. Hogy ne felejtsünk.

Mindenképpen üdvös volna és — ugy vélem — minden jó magyar örömére szolgálna, ha e szép szobrokat nemes márványba faragva adnók át a halhatatlanságnak.

II.

Az „Ocskay brigadéros"-ban, az első felvonásban, Ocskay brigadéros mögött megjelenik egy bocskoros tót, Rákóczi katonája.

Ocskay kérdi: tud-e magyarul? Az sugárzó arccal mondja azt az egy szót, amit tud:

— Rajta!

Nekem az az érzésem, hogy ez volna a legszebb irredenta-szobor: a felvidéki tót, Rákóczi zászlajával, vagy Greyon Gottfried vörös sapkájával. A kedves, szeretetreméltó és szerény tótocska, aki jóban-rosszban együtt volt velünk, akit agitátorok el nem tántorithattak tőlünk, aki tutajon a Vágon, gyalogosan a Hernád mellett folyton utban volt az ország szive felé és aki ma is sóhajtva néz ide, a kék hegyeken tulra felénk. És odaállitanám ezt a szobrot a határ szélére, hogy odaátról lássák kőbe faragott testvérüket mindazok, akik szeretnek és várnak bennünket vissza. **Farkas Imre.**

WINTERTŐL NYÁRON SZÉN FA KOX
FIZETNI ÉRTE CSAK télen FOX

Központ:
Budapest, V., Vilmos császár-ut 72
Telefon: Automata 112—69.
Budai telepek
Mészáros-utca 19. szám.
Telefon József 509—63.
Műegyetemi rakpart
Telefon: Lá. 15—73.

Magyarország legujabb, legmodernebb nyomógyára hatalmas fonodával és szövödével

FILTEX EGYESÜLT MAGYAR FILATORIGÁT PEST-SZENTLŐRINCI TEXTILMŰVEK ÉS TESSUTO RT

Ezen gyár egy szövőszéke Szent István-hetében a Calvin-téri áruházunk kirakatában müködésben lesz. Bemutatjuk, hogy hogyan készül a legnemesebb müselyemfajta: a Küttner—Zellvag fonalból szőtt

"SEVILLA"

müselyem

„FILTEX"-gyártmányok

Szent István-heti reklámvásárunkon előállitási áron alul:

Princessa, mintázott mosómüselyem	2.04
Mosódelén, a legujabb idei divatminták	—.85
Ing-levantine, egyszinü és mintázott —.92	—.87
Batiszt, selyemfényü, gyönyörü minták	—.92
Popeline, egyszinüek	—.97
Liberti, a legizlésesebb divatmintákban	1.19
Cérnagrenadin, világos és sötét alapon mintázottak	1.35
Liberti batiszt, egyszinüek	1.14
Pamutvásznak, kitünő ágynemü és fehérnemü minőségek	1.07

Calvin-tér 7
Károly-körut 10

Postán utánvéttel hármatnak szállitnak

7. UTALVÁNY
melynek ellenében a feltüntetett előnyárakból a „FILTEX" gyár által még további 5 százalék lesz leszámitva

LEGUJABB.

A Pesti Hirlap kiküldött tudositójának lapzárta után érkezett szikratáviró jelentései a Zeppelin tokiói utjáról.

Copyright by Ullstein and Pesti Hirlap. **Utánnyomás kivonatosan is tilos.**

Tokió, aug. 19. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Minden ébredés uj meglepetést hoz magával. Szombat este már *mélyen a hegyek között járunk.* Nem beszélünk róla, de valamennyien rájövünk, hogy sok szerzett tudásunkat *más alapokra kell helyezni.* Megállapitjuk, hogy a *Lena hegység nem meghódítható föld, csak a kis déli csik gyarmatositható,* a szörnyü észak valóban csak büntetésre alkalmas. Az Obtól a Jenisseyig őserdei vidék, de a Jenisseytől a Lena Taiga vidékéig borzalmas terméketlen, élettelen. A hatás azonban grandiózus.

Szürkével és kékkel groteszkül kendőzött tájék, a végtelenségbe kigyózó folyók, kilométer hosszu szürke és kék algák és fehér moszat. Ezek fölött csodásan szinezett égbolt, sulyos esőfelhők, amelyeknek fölébe emelkednek, alkonypir, amely hajnalpirba megy át, anélkül, hogy elhalványodnék. De az a föld igazán az Isten háta mögött van. Gazdaságilag teljesen reménytelen terület. Semmiféle vasutnak, de még utnak sincs nyoma, ugy, hogy még a fa kitermelésére sem gondol senki. Ez a föld leghidegebb helye. Ez a terület nem alkalmas az életre. Az Obtól a Lenáig sehol egyetlen fénypont sem csillogott fel, kivéve, egyes prémvadászok tábortüzét. Fázunk a léghajóban. Nem csoda, hiszen ebben a „Kánikulában" csak hat fokot mutat a hőmérő. És őszintén örülünk a Graf Zeppelin 130 kilométeres óránkinti sebességének, amely hamarosan visszavisz majd bennünket a valóságos életbe.

Az ünneplők forgatagában.

Tokió, aug. 19. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A léghajónak a hangárba való beszállitása gyorsan és akadálytalanul történt. A japán tengerészek igen ügyesen végezték dolgukat. Ezután nagyszerü jelenet következett: Elhagyatottságunk után *valósággal elbüvölten néztük azt a hatalmas embertömeget, amelybe hirtelen belekerültünk.* Az első megvendégelés a tengerészeti hatóság részéről a hatalmas mezőn történt. Természetesen *nagy szónoklatok* is voltak. Erre azután következett a bankett *a legénység* számára, mig az utasokat a japán népélet karneváljának szines fergetegén át a tokiói vonathoz vitték. Csak késő éjjel értünk Tokióba és a hihetetlenül kiváncsi japániak támadásai közben fogalmaztam ezt a tudósitást.

A régi Oroszország.

Tokió, aug. 19. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Az az érzés, hogy világkörüli uton vagyunk, csak az ut második felén támadt fel bennünk. Az első 32 órai ut a déli határvárostól az északi határvárosig kevéssé szenzációs „civillátogatás" volt a rokonok házában. A világtérről csak Oroszország fölött kezdtünk némi fogalmat nyerni. Szerencsénk volt, hogy dr. *Eckener Moszkvától kissé északra eltért az utiránytól.* Igy azután megláthattuk a régi és ma is változatlan igazi Oroszországot, amelyen nem találtuk meg a bolsevikiek ujjlenyomatát. Azt hinné az ember, hogy egy rekordutazás alatt mit sem lehet látni Oroszországból. Pedig éppen ellenkezően áll a dolog.

Pénteken reggel 4 órakor elrepülünk *Vologda* fölött. Ez már északi tipusu nagy város. Hatalmas pompázó templomok, szegényes házak. Amikor bennünket meglátnak, a teljes tudatlanságban élő emberek *ész nélkül menekülnek és elbujnak.* Ezt tapasztaljuk innen kezdve minden emberlakta helyen, ugyhogy *az egész hatezer kilométeres uton alig láttunk ötven embert.* Nincs telefon, nincs rádió és bizonyára senki sem olvasott itt ujságot, *amely jöttünket hirül adta volna.* A földek épp oly nyomorultak és szegényesek, mint a házak. Ime az eredménye annak, hogy a paraszt nem adhatja el szabadon terményét.

Mit alkotott itt a bolsevizmus? Mennél közelebb jutunk az Uralhoz, *annál vigasztalanabb lesz a vidék, annál primitivebbek és butábbak az emberek,* akik valószinüen sohasem láttak még vonatot vagy villamost. Amint bennünket meglátnak, *bemenekülnek a házakba.* Az Ural két hegye között elrepülünk egy erdő felett, amely *kilométernyi távolságra lobogó lánggal ég.* Egy lélek sem törődik vele, senki az ujját se mozditja, senki sem gondol oltásra vagy segitésre

Veszélyes hibák a térképen.

Tokió, aug. 19. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A vasárnap az utazás egyik legromatnikusabb része lett. Már két órakor kirángattak bennünket az ágyból azzal, hogy *keljünk föl, ha végre két nap után ismét emberi települést akarunk látni.* Jakutck városa fölé értünk. Különös nagy helység, fából épült házakkal, a Lena mellett. Az évnek csak három hónapjában lehet megközeliteni. Ennek ellenére ismét azt látjuk, hogy *a lakosság vad rémületben menekül elölünk.* Csak két szibériai mer fölnézni ránk és kutyáival megpróbál versenyt futni velünk, amikor látják, hogy koszorut dobunk le. Különös véletlen folytán a koszoru épen a temető keritésének egyik oszlopára esik.

Jakutck után ujra kezdődik a puszta, ujra kezdődik az abszolut élettelenség. Az itt fölvett fényképeknek bizonyára meglesz az az igen nagy értékük, hogy *elsők a maguk nemében,* de ez az egész roppant kiterjedésü földtömeg teljesen hasznavehetetlen szárazföld.

Végül is nem minden veszély nélkül menekültünk ki ebből a pusztaságból. A Stanovoj-hegység átrepülése *meglehetős veszélyesnek* bizonyult ama hibák miatt, amelyeket a térképészek elkövettek. Egyes helyek alacsonyabbak, mások azonban sokkal magasabbak, mint ahogy azt a térképek feltüntetik. Az egyik 1800 méter magas hegygerinc előtt a Zeppelin csakhamar veszedelembe került és *hirtelen fel kellett emelkednie, nehogy nekiütődjék a hegynek,* amelyről azt hitték, hogy alacsonyabban is át tudják repülni, mert hiszen a térképen jóval alacsonyabbnak volt jelölve.

Hirtelen kitárul előttünk a tenger. Mindenki boldogan előveszi az óráját. Hetvenöt óra mult el a Bodeni-tóbeli felszállásunk óta. A világ gyorsan összezsugorodik a technika előtt.

Csakhamar melegebb lesz, annál is inkább, mert most kétszáz méternyire leszállunk a tenger fölé. *Még ma este Japán terület fölött leszünk.*

100 óra 1 perc.

Tokió, aug. 19. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Tokióból a Zeppelin Mokohama felé repült, ahol hasonló ovációkban volt része, mint Tokióban. Innen azután egyenesen kasumigaurai repülőtér felé vesszük utunkat, ahol időközben óriási embertömeg gyült egybe. Egyes ujságirók az összegyült tömeget *250.000 főre becsülték.* Nagy részük az egész esős éjszakát a szabadban töltötte, hogy el ne mulassza Japánnak ezt a történelmi eseményét. A körüllévő utak is feketéllnek a kivánesiaktól, akik már nem juthattak be a repülőtérre.

18 óra 16 perckor kivetették a kikötésre szolgáló köteleket és 18 óra 25 perckor a Zeppelint szilárdan fogvatartották a földön, 19 óra 5 perckor bevontatták a hangárba.

A tömeg lelkes üdvrivalgása mellett kisérték a léghajó személyzetét és az utasokat az automobilokhoz, amelyeken Tokióba az Imperial-szállóba vitték őket. A tényleges repülési idő 101 óra 53 perc, de Tokiót már 100 óra 1 perc repülési idő alatt érte el a léghajó.

Kauder Gusztáv.

Shaw „Almásszekeré"-nek bemutatója egy angol vidéki városban.

London, aug. 19. Ma délelőtt volt az első előadása Bernhard Shaw uj vigjátékának, az Almásszekérnek, Malwern vidéki városkában, ahová az irónak többszáz tisztelője különvonaton utazott. A darab az angliai közállapotokat jellemzi — harminc év mulva. A főhős egy Magnus nevü angol király, aki az országot egy majdnem bolsevista kormány rakoncátlankodása ellenére jól kormányozza és végül azzal a fenyegetődzéssel, hogy lemond a trónról, megakadályozza Angliának Amerikával való egyesitését. A hallgatóság nagy lekesedéssel szólitotta a szerzőt a függöny elé, de Shaw, aki az első sorból nézte végig a darabot, hirtelen egy mellékkijáraton át eltünt, mielőtt még visszatarthatták volna s igy a főrendező köszönte meg a közönségnek a darab lelkes fogadtatását.

Ujab bjelentések a sanktlorenzeni eseményekről.

Bécs, aug. 19. A tegnapi sanktflorenzeni eseményekről még a következőket jelentik hivatalosan: Az összeütközésnél 57 ember sebesült meg, közöttük a köztársasági védőszövetség egyik tagja halálosan. A sebesültekről eddig a következő számadatokat jelentették:

Négy életveszélyes sebesült (mindkét pártból kettő), 30 sulyos sebesült, ebből 28 a Heimatschutz és 2 a republikánus védőszövetség tagja, 22 könnyü sebesült ,ebből 20 a Heimatschutz és 2 a republikánus védőszövetség tagja.

A leobeni biróság vizsgálóbizottsága hétfőn Sankt-Lorenzbe érkezett a tényállás megállapitására. Este a szövetségi kancellár és az alkancellár között beható tanácskozás folyt, amelyen megtárgyalták a hasonló összeütközések megismétlésének elkerülésére teendő hatásos intézkedéseket. Ezen a tanácskozáson résztvett az alsóausztriai tartományi főnök is.

Bécs, aug. 19. A stájerországi Knittelfeldben ma surlódás keletkezett a heimwehr tagjai és szociáldemokraták között. A rendőrség közbelépett és megakadályozta az összeütközést.

Bécs, aug. 19. Ma este megtartották a szociáldemokrata bizalmiférfiak értekezletét, amelyen *Deutsch* képviselő, előadó *tiltakozott az ellen a vád ellen, hogy a szociáldemokraták az események okozói. A főokozók a Heimwehr-vezérek, akik polgárháboruval fenyegetőztek, valamint a gyönge hatóságok.* Hangoztatta azután, hogy a tömegeket nem szabad meggondolatlanságokra biztatni és a munkásságnak el kell fordulnia a kommunisták sztrájkjelszavától is, mert *sztrájkhoz csak akkor szabad nyulni, ha a munkásság minden fóruma gondosan megfontolta ezt.* Végül határozatot fogadtak el, amely azt mondja: *Ausztria szervezett munkássága, amely szivének legmélyén békés szellemü, nem kiván más vitát, csak olyat, amelyet a szellem fegyvereivel lehet elintézni.* Ha azonban a Heimwehr-fasizmus ostoba puccsfenyegetőzéseit tettekkel is folytatná, akkor *az osztrák munkásosztály egy pillanatig sem fog habozni, hogy önmagát megvédje és minden olyan eszközt felhasználjon, amilyet szükségesnek lát.* A bécsi munkásság bizalmiférfiai nem a felelőtlenek egyéni akcióiban, hanem az egész proletáriátus tömeges fellépésében és a védőszövetség megerősitésében látja a harc elkerülésének legjobb eszközét.

Bécs, aug. 19. A bécsi Heimwehr-szövetség vezetősége közli, hogy *tagjainak megtiltotta, hogy külsőleg láthatóan fegyvert viseljenek* és a jövőben felvonulások alkalmával meg fogja vizsgáltatni tagjait, hogy nincs-e náluk fegyver.

A diákkongresszus éjszakai ülése.

A Nemzetközi Diákkonferencia tagjai hétfőn este tiz órakor a Műegyetem disztermében tanácsülést tartottak. A tanácsülés első szakaszában a megejtendő választások és szavazások ügyrendjét vitatták és állapitották meg. Elhatározták, hogy a Nemzetközi Diákszövetség élére egy elnököt, négy alelnököt, egy főtitkárt és azonkivül titkárokat, jegyzőket, pénztároskat, ellenőröket és választmányi, illetve tanácstagokat választanak. Megvitatták a legközelebbi diákkonferencia valószinü programmját és szinhelyét. Ebben az utóbbi kérdésben a késő éjjeli órákban még nem tudtak véglegesen dönteni. Pontban éjfélkor a tanácsülés tagjai szünetet tartottak és a szünet után kezdték meg a tulajdonképpeni szavazást az egyes tisztségekre. Az elnöki tisztségre, amely természetesen a legfontosabb tisztsége a Diákszövetségnek, négy jelölt van: egy magyar, egy angol, egy olasz és egy lengyel diák. A szavazás előreláthatóan a késő éjjeli órákig tart, ugyhogy a hajnali órák előtt eredmény nem várható.

Tüz a Paris nevü oceánjárón.

Le Havre, aug. 19. A kikötőben horgonyzó Paris oceánjárón, amely kedden indult volna Newyorkba, hétfőn este *egy kabinban tüz támadt és a lángok olyan gyorsan terjedtek tova, hogy nem egészen egy óra alatt átterjedtek a hajó egész középső részére.* Az oltási munkát akadályozta az erős füst, valamint a sötétség. Csak több órai munka után sikerült a tüzet eloltani. A kár jelentékeny. A gőzösön levő posta sértetlen maradt és Cherbourgon át fogják Newyorkba szállitani.

Gara Arnold rajzolóművész megmérgezte magát és meghalt.

Hétfőn az esti órákban terjedt el a hire Budapesten, hogy a külföldön is jól ismert kiváló grafikus, *Gara Arnold,* megmérgezte magát és meghalt. Gara Arnoldot nemcsak a művészkörökben, hanem a budapesti társaságokban is jól ismerték. *Mindössze 42 éves volt,* már a háboru előtt széleskörü elismerést vivott ki grafikai műveivel és finom könyvillusztrációival. Ezek a stilizált könyvdiszek eredetiségre és elmélyedésre vallottak, nem egyszer régibb korok stilusát elevenitették fel művészi módon. Utóbb neve a külföldön is ismertté vált és *különösen Németországban nagyrabecsülték Gara Arnold rajzoló művészetét.*

Gara Arnold Budapesten az Attila-utca 2., V. emelet 2. számu pompásan berendezett műteremlakásban élt az utóbbi időkig második feleségével. Első felesége mintegy öt-hat évvel ezelőtt váratlanul meghalt. A rajzolóművész nemsokára ismét megnősült és feleségül vette dr. *Koródy Márta* fogorvosnőt. Évekig éltek itt az értékes képekkel, szobrokkal, műbutorokkal, iparművészeti remekekkel és szőnyegekkel teli, valósággal pazar berendezésü műterem lakásban zavartalan egyetértésben.

A művész második felesége hónapokkal ezelőtt *Hajduszoboszlón* nyitott fogorvosi rendelőt, majd kinevezték a munkásbiztositóhoz orvosnak. Legutóbb a Petőfi Sándor-utcában nyitott rendelőt. A háztartási alkalmazott hétfőn délután elment hazulról, hogy megvásárolja a vacsorához szükséges élelmet és csak este nyolc órakor tért vissza.

Mikor felment a lakásba, feltünt neki, hogy a műteremből *erős gázszag szivárog ki.* A műteremben ugyanis bevezették a gázt, mert erre a rézkarcok technikai kivitelénél a művésznek szüksége volt. Mikor a háztartási alkalmazott benyitott a műterembe, megdöbbenve látta, hogy *Gara Arnold eszméletlen állapotban fekszik a nyitott gázcsap alatt.* Fellármázta a szomszédokat, akik közül valaki csakhamar telefonált a mentőknek. A mentők meg is érkeztek, de *nem tudtak segiteni a szerencsétlen rajzolóművészen, aki akkorra már meghalt.* Garáné, mikor hazatért rendelőjéből, akkor tudta meg férje öngyilkosságát. A fiatalasszony a megrendítő hirre ájultan esett össze.

Egyetlen levelet hagyott maga után, amelyet a rendőrségnek cimzett. Gara Arnold a levélben azt irja a rendőrségnek, hogy *idegrendszere felmondta a szolgálatot,* ezért követte el az öngyilkosságot és kéri, hogy ne boncolják fel.

Csillaghegyi ásványvíz a legjobb 13705

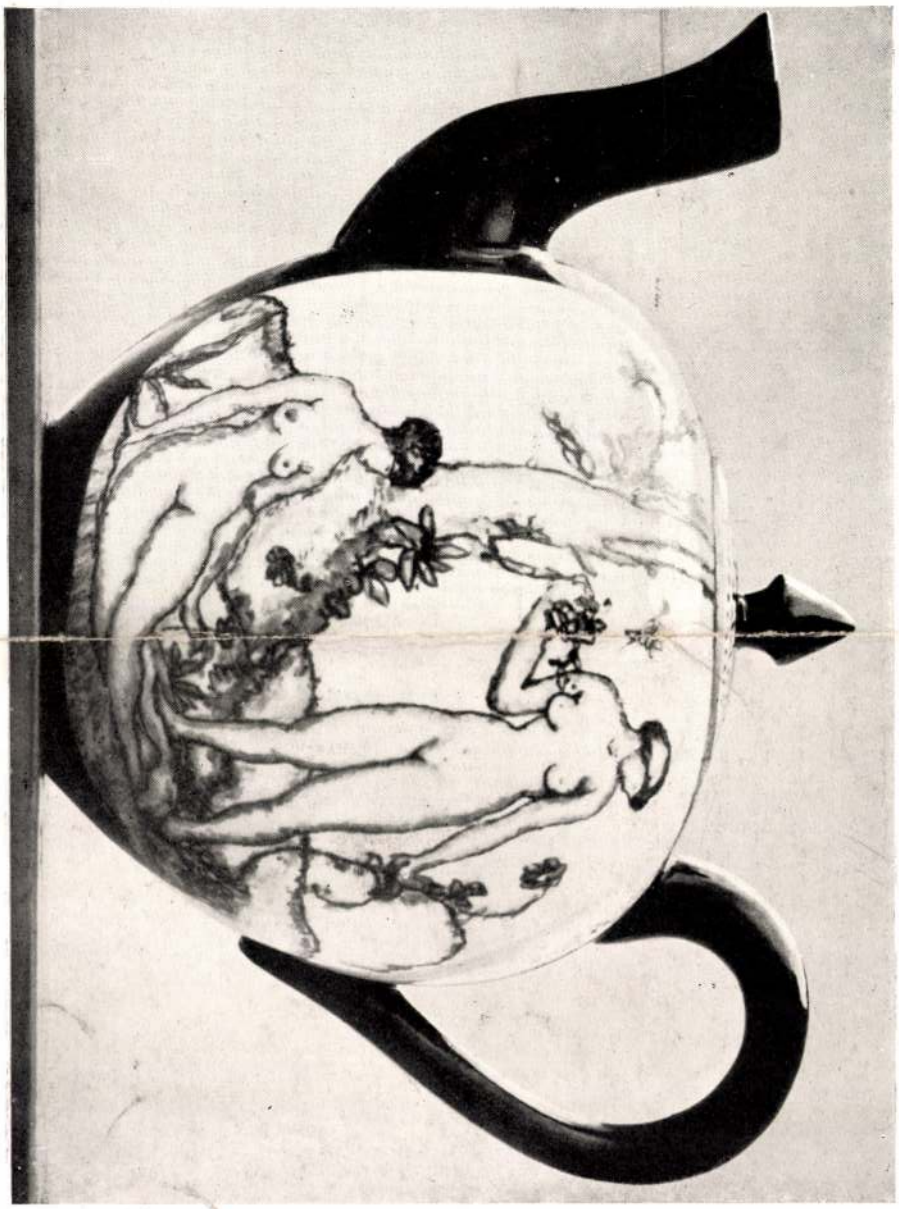

A Hár 1911. 3-4. sz.

Gara Arnold

nép szükségleteinek kielégítését célzó eszközök, termékek épkézláb, józan készítési módját, művészetét. Nagyon sok olyan tárgy kerül felszínre a kutatások nyomán, mely bizonyos alkalmazási módnak, megoldásnak, stílusfejlődésnek a szellemét, történetét hívebben tárja a vizsgálódó elé, mint sok-sok iskolai magyarázat. Szeretettel kell közelednünk e beszélő tárgyak felé, hogy megérthessük nyelvüket, mert mindnyájunk számára van azoknak mondanivalójuk. Az ethnographiai kutatások eredményeiről nagyon pontosan, tudományosan és népszerű, megérthető módon számol be a társaság kettős folyóirata. Megérdemli, hogy olvassuk, terjesszük és — vásároljuk. B. A.

Munkáskházak — Kertvárosok. Köteteket lehetne teleírni a nagy ipari és kereskedelmi centrumokban összeverődött népesség kedvezőtlen, sokszor megdöbbentő egészségi viszonyairól és a minden emberi szempontot mellőző bérkaszárnyaépítkezésről, a tuberkulózis melegágyairól stb. stb. Külföldön, angol példák nyomán, mindinkább előtérbe nyomul a városépítészetben a decentralizációs tendencia. Több kertváros alakul. A Moderne Bauformen augusztusi száma a Reutlingen mellett fekvő Gmindersdorfot ismerteti, megfelelő magyarázatok kíséretében. E munkáskolóniát Ulrik Gminder reutlingeni cég alapította, idejekorán fölismerve azt az igazságot, hogy egészséges területen, tiszta lakásban lakó munkás munkaereje jóval felülmulja az egészségtelen, zsúfolt oduban tengődő, esetleg onnan a korcsmákba menekülő munkás munkaerejét. A hét hektárnyi dombos, erdős területre épített kertvárost Theodor Fischer stuttgarti építőművész tervei alapján M. Zimmermann építette. 1904—1908-ig kisebb-nagyobb, egy és több család részére épült 48 házban ezidőszerint 1256 ember lakik (151 család). A házak előállítási ára 14 és 90.000 márka között ingadozik. A városka közepén levő vásártérről ágaznak széjjel az utcák. A házak egyszerűek, de nem sivárak; ízléssel készültek és mindenütt a célszerűség elvei szerint, semmi sem akar másnak látszani, mint amicsoda és ha hozzávesszük azt is, hogy a belső berendezések egységes terv alapján készültek, akkor megállapíthatjuk, hogy olyan művészet vert tanyát e kis helyen, milyet nagy városok legtöbb palotájában is hiába keresünk. A gyáros természetesen tisztában volt munkásai anyagi helyzetével, azonban uzsorásszerepre sem vállalkozott. A házbérekből mégis megtérülnek az építés költségei. Minden ház dél felé tekint. A terület 68%-a kertekre van szánva, míg az épületekre 12%, az utcákra 20%. Szóval tekintetbe vették a higiénikus követelményeket is. Ugyanezektől a gondolatoktól áthatva, több német gyáros épített kisebb telepeket. Dyckerhoff cég Amoneburgban, Kornelius Heyl Wormsban, ugyanott Dörr & Reinhardt és többen. Mindegyik épület, külsejével és belső berendezésével egyetemben, gyönyörű példája annak, milyen szépen és művészettel és főleg milyen olcsón lehet egészséges és tiszta lakóhelyeket építeni a lelketlen kőrakások, piszkos téglakaszárnyák helyett. B. A.

TERVPÁLYÁZATI HÍREK

A debreceni Kossuth-szobor pályázata. Debrecen szab. kir. város közönsége által felállítandó Kossuth Lajos szobor tervezésére s kivitelére pályázat hirdettetik. A pályázatban csak magyar állampolgárok vehetnek részt. A szobormű kiviteli költsége 150,000 koronát meg nem haladhat. A pályadíjak következők: I-ső díj: a kivitellel megbízás. II-ik díj: 6000 korona. III-ik díj: 3000 korona. Ezenkívül fentartja a szoborbizottság magának azt a jogot, hogy a pályaművek közül 1000—1000 koronáért kettőt megvehessen. Az I-ső díj csak abszolut becsű műnek ítéltetik oda; a II. és III. díj azonban az aránylag legjobb két pályaműnek minden körülmény között ki fog adatni. A pályaművek 1909 május 15-én déli 12 óráig nyujtandók be Debrecenben a szobor-bizottsághoz. A részletes pályázati feltételek, valamint a Nagytemplom előtti tér helyszínrajza, mely téren a szobor elhelyezendő, a hivatalos órák alatt a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b. II. em. 12. sz.) megtekinthetők és díjmentesen megszerezhetők. Minden pályázó pályaművének benyujtásakor köteles írásban kijelenteni, hogy a pályázati feltételeket ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

Háromezer Koronás nagy díjpályázat amatőrfényképekre. A magyar amatőrfényképezés fejlesztése és terjesztése körül évek óta lelkesen fáradozik a magyar amatőrfényképezők kitünő szaklapja: „Az Amatőr". E cél érdekében nem riad vissza semmiféle anyagi áldozattól sem. Élénken bizonyítja ezt az a nagy díjpályázat is, mellyel fokozott munkára és magyaros témák keresésére és feldolgozására kívánja serkenteni amatőrfényképezőinket e szaklapjuk szerkesztősége. A háromezer korona összértékű díjakat elsőrangú, értékes fényképező gépek, felszerelések, művészi plakettek, készpénzdíjak, oklevelek stb. képezik. A képek beküldési határideje ez év november elsején jár le. A pályázatra beérkező összes képeket nyilvános kiállításon mutatja be „Az Amatőr" szerkesztősége. A nagyszámú értékes díjak megítélésére

EX-LIBRIS
GARA ARNOLD
RAJZA

A Hét 1908. I. 6 sz.
183
lap

kitünő amatőrfényképezőkből, festő- és szobrász-művészekből, műkritikusokból és a sajtó képviselőiből most alakítja a zsürit a szerkesztőség. Részletes pályázati feltételeket és mutatványszámot díjtalanul küld: „Az Amatőr" szerkesztősége, Budapest, VII/29. Barosstér 15.

A Kereskedelmi miniszter ösztöndíja. Az építési és műszaki rajzolók országos egyesülete részére a kereskedelmi miniszter 400 koronás utazási ösztöndíjat adományozott, mely összegből az egyesület tagjai részére évente pályázatot rendez.

TERVPÁLYÁZATI EREDMÉNYEK

A Magyarországi Építőmunkások Országos Szövetsége palotájának tervezésére öt építőművészt szólított fel szűkebbkörű pályázatra. A beérkezett tervek fölött a Szövetség vezetőségéből álló bírálóbizottság, kiegészítve magát Lechner Ödön, Korb Flóris és Petz Samu építészekkel, alábbiak szerint döntött. I. díjat nyerte: Vágó László és József. II. díjat: Komor Marcell és Jakab Dezső, III. díjat: Bálint Zoltán és Jámbor Lajos. Megvásároltatott Porgesz és Sugár, valamint Messinger Alajos tervei. — A Szövetség a kiviteli tervek kidolgozásával Messinger Alajost bízta meg.

LEJÁRÓ TERVPÁLYÁZATOK

Okt. 10. Munkásházak pályázata; díjak összege 7500 K.
Okt. 26. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: aranykönyv- és állványpályázata; díj Ybl-érem.
Nov. 28. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: artézi víz ivócsarnok; díj 100 K és ezüstérem.
Nov. 30. Pesti Hazai Első Takarékpénztár háza (szükebb körű).
1909. jan. 9. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet; könyvtárpalota; díj: aranyérem és 1200 K.
Május 15. Kossuth-szobor Debrecenben (150,000 K); díjak: I. a megbízás, II. 6000 K, III. 3000 K.
Május 21. Hódmezővásárhelyi ref. egyház temploma; díjak: 400 és 200 K.

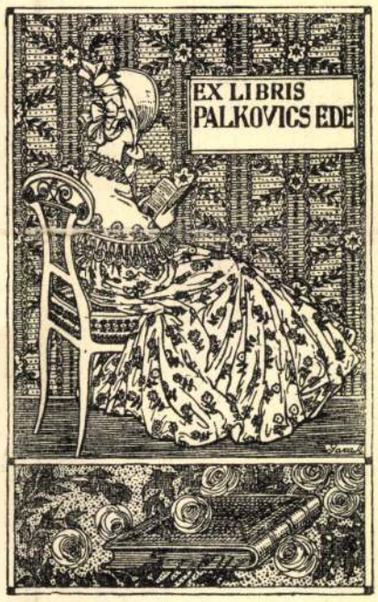

EX-LIBRIS GARA ARNOLD RAJZA

Barta Ernő

Gara Arnold

KÉPZŐMŰVÉSZET

Beethoven és halhatatlan kedvese. A magyar Beethoven-ünnepségek a magyar képzőművészetet sem hagyták megilletetlenül. *Gara* Arnold és *Barta* Ernő, két kitünő grafikusunk, nagyméretü (50×65 centiméteres) rézkarcot készített, mely az ifju Beethovent ábrázolja, amint a martonvásári kastélyban zongoráján fantáziái és amint ábrándozása közben megjelenik előtte a „halhatatlan kedves" alakja. A tágas ablakon széles sugarakban ömlik be a napfény és ragyogó fénnyel árasztja el a boldogan álmodozó költő homlokát. A környezet — az empire-stilusu kályha és a „halhatatlan kedves" uszályos klasszikus ruhája, meg a falon függő kép — a kor hangulatát kitünően érezteti. Érzelmi tartalma mellett művészeti tekintetben is kiváló alkotás ez a réznyomat. Különösen gondos rajta Beethoven alakjának, azon is zongorázó két kezének a rajza. Gara Arnold, ki a kompozíciónak képre való átvitelét végezte, a rézkarcolás minden fortélyát segitségül vette a mentül festőibb hatás elérése érdekében. A rajz bizonyos részeit aquatinta-technikával dolgozta át, hogy tónusos hatásukat fokozza. Igen finom számitással oszlik el a képen a fény és az árnyék. A szép rézkarcnak 30 pengő az ára.

Ujság, 1927. okt. 5.

1040. *III. Károly.*

Egész alak, kissé jo
néz. Jobb kezével a bal
palástnak alját szorítja c
saslábú asztalra támaszt
végét fogja. Az aranygyap
szalagon viseli. Parókája
szeme kék, bajusza és sza
nehéz vért aranydiszítésse
véggel és ing fodros kéz
melynek kötője derekát s
lévő piros párnán a német-
elhelyezést. A háttérben t
tűnik szemünkbe. Ez utóbb

Vászon, méretei 220 : 11
Értéke 400 K. — Az 1906 febr
és az 1907 február 17-iki 19
leirat (253–907) alapján, mi
átvétetett 1907 május 2-án. —
(45–908).

Jegyzet. A belügyminister
megkeresése és a vallás- és
deczember 9-iki 151809 sz. le
márczius 28-án a belügyministe
képen adatott vissza (671–91
44206 sz. határozat vett tudo
a belügyministerium 1912 ápri

Gara Arnold

A Gyűjtő 1914.
3-4. sz. 105. l.

GARA ARNOLD: Exlibris.

Elias Widemah d'vin. et sculpsit.

HIFALIVD.

tikus" földrészen is a mienkénél sokkal régibb és hatalmasabb gyüjtőmozgalom fejlődött ki. Nálunk csak körülbelül e sorok megjelenésének idején ért odáig az új erővel megindult szervezkedés, hogy a külföldi gyüjtőországok színvonalát elértük.

Dallos Hanna fametszete.

A magyar ex-libris gyüjtés kezdetét az 1903-ban rendezett első magyar ex-libris kiállítás jelzi. Ezt követte egy 1922-ben Szegeden (kezdetleges formában) megjelent cserelista és egy ex-libris gyüjtők egyesületének létrehozására irányuló többszöri sikertelen próbálkozás, aminek eredményeképen 1930 végén végre sikerül tető alá hozni a „Magyar ex-libris és grafikabarátok egyesületét."

Ezzel szemben Angliában már 1890-ben megalakul az „Ex-libris Society",

bizonyos ex-libris ? . . .

Szerencsére azonban az ex-libris célját, eredetét, lényegét, történeti és művészi fejlődését ezúttal nem kell magyaráznom s így rögtön magáról a gyüjtésről beszélhetek, ami bizonyára nóvum még e könyv olvasói előtt is, hiszen Magyarországon ex-libris gyüjtéssel ma még elenyésző kevesen foglalkoznak. Most tehát egy művészeti szekta misztériumairól rántom le a leplet.

Az ex-libris gyüjtés a bibliofiliához és képzőművészethez (annak is egyik legfinomabb ágához: a kisgrafikához) való tartozást jelenti. Ezért van kulturális jelentősége annak, ha egy országban minél többen gyüjtenek pipa, sétapálca, gyufaskatulya-cimke, sőt bélyeg (bocsánat a filatélistáktól!) helyett ex-librist. A nyugateurópai államokban, sőt némely „exo-

ezt követi 1891-ben a német, 1894-ben a francia, 1897-ben az U. S. A., 1903-ban az osztrák ex-libris egyesületek megalakulása, amelyeket a háború után belga, spanyol, cseh, kanadai és ausztráliai (!) egyesületek követnek. Természetesen minden ilyen egyesület a folyóiratoknak, könyveknek, művészi kiadványoknak s az új ex-libris lapoknak és gyüjtőknek egész tömegét vonja maga után. (Itt jegyzem meg, hogy az első, csak ex-librisről szóló könyv 1874-ben jelent meg francia nyelven, szerzője Poulet-Malassi. Ezt 1890-ben egy német szakkönyv követte. Ex-libriseket tartalmazó katalógus összeállításával első-

Gara Arnold rajza.

ízben 1899-ben kísérleteztek, természetesen szintén Németországban.)

Hogyan történik az ex-libris szakszerű gyüjtése?

Túlnyomórészt csere, kisrészt vásárlás útján. Vannak ugyanis nagy- és főleg gazdag gyüjtők, akik egy-egy gazdátlanná váló, eladásra kerülő gyüjtemény felvásárlásával gyarapítják a maguk állományát. Azonban attól eltekintve, hogy az ilyesmi nem olcsó dolog, már pedig az ex-libris gyüjtés a kispénzű műbarátok szórakozása, a vérbeli gyüjtő azért is lenézi a vásárlót, mert az ex-libris gyüjtemény természetes szaporodási módja mégis csak a csere.

A világ gyüjtői anélkül, hogy közös szervezetbe tömörülnének, mégis összeköttetésben állanak egymással és az aktív cserélők néhány éven belül

Pécsy

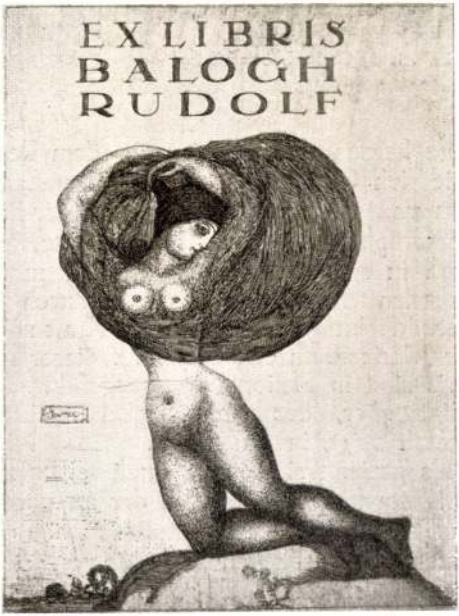

GARA ARNOLD: Exlibris.

— Exlibris du Comte Nicolas Zrinyi.

viere herausgeben. Dreie aus dem Besitz Friedrich Glücks, eines aus dem Ladis- aus von Siklóssys. Hegedüs, der auch als Graphiker grosse Erfolge hatte, folgt auch in seinen kleineren Werken monu- mentalen Bestrebungen, die er durch die Verbildlichung der strotzenden Kraft schö- ner Männerakte erreicht. Drei dieser Ex- libris sind in Heliogravüre ausgeführt, dass einige aber, das eine Fackel reichende Gestalt zeigt, in Autotypie.

Es geziemt sich jetzt, auch eines Ex- libriskünstlers zu gedenken, der an unserer Ausstellung verspätet erscheinend, aus dem Kataloge ausgeblieben ist. Julius von Végh suchte nur selten die öffentlichen Aus- stellungen auf, er beschäftigte sich sozu- sagen nur zu seiner eigenen Unterhaltung

FIGYELŐ

GARA ARNOLDNÉ

Művészfeleség volt: megilletően üde virága az ura művészéletének.

Tíz évig egyetlene egy férfinak: fénylőpont az életében, amelyre függesztett szemmel járta a művészet szent dervis-táncát.

És a nő, a nőcske, a drága kis lélek győzte erővel, szépséggel, friss és patakzó bűbájjal, hogy szinte pillanatonként újonnan virágozzon új s új, megcsodálni való virággá a párja előtt.

Ott voltam az esküvőjükön s láttam végnapjain a Halál isteni ágyán: megindító, hogy elefántcsontszínében érettebb és csiszoltabb és ragyogóbb kedély volt, mint kicsattanó rózsául... Könny és kacaj, szédülő félelem a Halál kapuja előtt és üdítő szikrázása az Élet utolsó sugarainak. Valami krisztusi volt ez a lélekjáték a Rém karmai közt. Kikacagása az Egyetlen Borzalomnak. Szinte fokozottan és izzóan lobogott és ragyogott ez a csudálatos Életöröm a gyógyszerek áradatával körülöntött Haláltrónon.

A Gyermek játéka a Fenevad körmei közt.

De az egész élet az.

Kiszökken egy virágszirom és fölrepül és libeg-libeg a lágy szél szárnyán míg el nem hervad s le nem hull... Művészfeleség lenni?... Gara Arnoldné?... Együtt rajzolni izzóan aggodalmas mütyürkéket s együtt építeni kemencét tündéri csészék és vázácskák számára? Lakni? bűvös kis fészket rakni a Fiukinak és egy napját se keseríteni meg?... Művésznek művészfelesége lenni? kinai mellett kinainé?...

Hogy tudta, hogy értette, hogy megforgatta elmés kis csőrében e drága kis madár százszor s ezerszer az urának minden legparányibb dolgát, hogy együtt játszott a művésszel, a művészet lelkesítő játékterén...

Művészfeleség volt, ki az urát a halálon túl is élteti pótolhatatlansága, páratlansága itt szertehullt drága, dús, kincsnél örökösebb emlékpénzeivel...

MÓRICZ ZSIGMOND

FORGÁCS RÓZSI

A Nemzeti Szinház ensemblejában három nemzedék fér meg egymás mellett. A legidősebbet Jászai Mari gránitból faragott egyénisége reprezentálja. Szinte félelmetes erővel magaslik át a múltból a jelenbe. A másik generáció történelmi nevezetességű képviselője Pethes Imre, a legnagyobb élő magyar színész. Az ő nevéhez fűződik az évszázados tradiciókban gyökerező «modernség» diadalmas érvényesülése a magyar szinpadon. A kritika és a közönség keserves esztendőkön körösztül «szürkének» látta a maga színvakságában, mert nem ágált, nem énekelt, nem dolgozott rikitó eszközökkel, nem tapadt oda sem a német kispolgári, sem az elegáns francia szalonnaturalizmus már beidegzett modorához és modorosságaihoz. Pethes sokoldalú emberábrázoló képességgel lelki színész tudott maradni, egyesítve magában a sohasem pepecselő finom analizis és a legmélyebb átélés képességeit. Önfeledt lendülettel ragad magával, vagy mértéktartóan fogja két kézre indulatait, aszerint, hogy kinek az életét tárja föl. Lélekzetfojtóan hatásos, ha a helyzet úgy kívánja, de sohasem vadássza a hatást öncélúan. Ha rákerül a sor, szellemes és kevesen vannak a legnagyobbak között is, akikben a szeretetreméltóság annyi humorral párosul, mint ő benne.

A harmadik nemzedék legnagyobb tehetsége Forgács Rózsi. A Thália műsort reformáló és szinpadi eggyüttest alkotó forradalma vetette fölszínre. Hebbel Mária Magdolnájában az öreg asztalos mester leányát, Klárát játszotta. Az első három fölvonás csak naturalista föladatot ró a színészre. Ezt biztosan, izlésesen, túlzó részletezéstől menten oldotta meg. Azután jön az a jelenet, amelyben egyedül van, mielőtt elmegy meghalni. Nem afféle «nagy jelenet» ez. Alig pár szó az egész, amit a költő a szájába ad. De ahogy néhány sóhajjal,

Nyugat 1923. aug. 16.

ügye. Nemcsak a legmagasabb ormokat járta be velük, a fiatal Ady körül való sáfárkodása, rajongó szeretete, önfeláldozó atyáskodása és fiúi bámulata ismeretes. Ezekben a sebes sorokban nem kell rá kitérnem. De ő bejárta és felkutatta a barlangokat és a pincéket is és ahol olyan hang, sóhajtás ütötte meg, amely fiatal, tiszta volt, mélyről jött, új volt, bátor volt, oda azonnal leszállott és felhozta a napvilágra, nyilvánosságot, szép vágású, külön nyomdabetüt adott neki, támogatta, a maga pénzével, nagy szeretetével és hogy ez mit jelentett ebben az idegen, rideg városban, csak az tudja, aki délután még kopottan, dideregve, szorongásokkal vitte fel kéziratát a «kedves szerkesztő úr» szine elé és este már ott vacsorázott a kedves szerkesztő úr családi asztalánál és belső munkatársának nevezhette ki magát.

Sokan repültek szét ebből a meleg fészekből és bármerre szálltak, innen mindig figyelték őket, visszajöhettek, segítették, szerették őket, mikor már a régi kis poharakba újabb és újabb fiataloknak töltögetett bort a szerkesztő úr.

Egyszer... Abbáziából érkezett vissza éppen, sebesen mondta:

— Mint ott a világítótorony forgó fénye, úgy kell mindig végigpásztázni a tengert. Keresni, kutatni bárkák, kis csónakok, szorongatott halásznép után...

Most ott pihen az öböl felett, fent, az abbáziai temetőben. Sokan kedves barátjukat, sokan az okos, a szenvedőket szerető írójukat, sokan a ragyogó tollú, vitázó harcost vesztették benne.

A fiatalok az édesapjukat.

MIKLÓS JENŐ

Gara Arnold

GARA ARNOLD mintegy negyedszázados művészi multra tekinthet vissza. Festményei, de különösen grafikai munkái évről évre mindjobban megerősítették tehetségében és komoly törekvéseiben való hitünket. Még a háború előtt porcellánfestéssel is foglalkozott, s az Ernst-Múzeum több kiállításán be is mutatta a jobbára stilizált női fejeket és alakokat ábrázoló, miniatürszerű zománcmunkákra emlékeztető melltűit és násfáit. Ezeknek sok barátja — és vevője akadt. Újabban — a mi viszonyainkat tekintve — ritka és érdekes megbízás jutott Garának. Egy ezidőszerint külföldön élő magyar műbarát remekművű porcellán teakészletet rendelt nála s a művész lelkesedéssel és a középkori mesterekéhez hasonló szeretetteljes elmélyedéssel oldotta meg a szép feladatot. Az 52 darabból álló készlet ugyanannyi eredeti kompozíció. Csodálatraméltó gazdag képzelőerő nyilvánul a díszítés apró részleteiben, és a fegyelmezett grafikus biztosságát árulják el a mélytűzű kobalt alapra rajzolt lendületes aranyvonalak. A női alakok és fejek leheletszerű, lágy plaszticitása jól illik a szigorúan stilizált ornamentumokhoz. Ez a készlet a maga teljesen egyéni, artisztikus díszeivel méltó helyet foglalhatna el bármely előkelő múzeumban is, mert művészi kvalitásain kívül a festés technikája is kifogástalan

és az egyes darabot egyenletes fenje szokavatott gondos ejtésre vall.

Magyar Iparművészet

1929. 23-l.

gessük, hanem, ha már készittetünk valamit magunknak, a mi céljainkra, a mi szükségleteinkre, hát akkor legyen is abban valami egyéni, valami kissé művészi, valami, ami nincs a rendes kaptafa után elszabva. Mi egyszerű polgáremberek vagyunk és nem mecénások, nekünk ház kell és nem művészet; nekünk nincs módunk arra, hogy műremekeket épittessünk, hanem egyszerű, rendes, a mindennapi élet céljaira alkalmas lakóhelyeket — mondhatnák ezek a jó urak.

Szerkesztő uram, ezek a közkeletű, minden szájon forgó igazságok, amiket Önnek valószinűleg már ugyanannyiszor volt alkalma hallani, jellemzik legélénkebben azt a nagyfokú eltévelyedést, amiben mi, jó magyarok, olyan mélyen leledzünk. Hiszen éppen az egyszerű, a rendes, a mindennapi, a bennünket folyton körülvevő dolgoknak kellene a szépet tartalmazni, mert ezek vannak örökösen körülöttünk. Hiszen az egész modern épitő- és iparművészeti forrongás a maga hazájában: Angolországban, éppen ebből indult ki: nem főúri, hanem polgári lakásművészetet produkálni, nem gazdag mecénások, hanem a mindennapi élet számára dolgozni, művészetet hozni oda, ahol eddig a sivár sablón ülte orgiáit; lemondani minden felesleges cafrangról, a tornyocskákról, a főúri szalónokról, az aranyozott rokokó- és empire-bútorokról, a főúri berendezéseket utánzó, csupa hamisitványt tartalmazó intérieurökről, és megteremteni azt, ami minden civilizált, kulturált embernek az ideálja kellene hogy legyen: az ő házát, az ő otthonát, a meleg, barátságos fészket, ahol nincs sok, de ami van, az jó, igaz és becsületes, amely otthonnak a külseje is az, ami a belseje: megfelelő a célnak, igaz és őszinte, nem mond többet mint amit kell, nem akar többnek látszani mint ami valójában, és éppen ez igazság erejénél fogva, a maga egyszerüségében és mesterkéletlenségében művészi.

Csakhogy: és itt elérkeztem arra a helyre, ahova a cimnél fogva elérkeznem kellett: a nyaralókhoz; a nyaralókhoz úgy is mint emberekhez, a nyaralókhoz úgy is mint épitményekhez. Lássuk azonban, hogy ki nyaral nálunk itthon, a főváros, vagy városok közelében? Az, ugyebár, akit a munkája odaköt, aki a foglalkozása miatt nem tud szabadulni a várostól, de aki, mihelyt szerét teheti, megszökik innen, messze, messze, valamely zajos, sőt minél zajosabb fürdőhelyre, ahol minél elegánsabb, minél nemzetközibb, minél lármásabb legyen a publikum, minél több a szórakozás, mert hiszen a farsang már oly régen elmult, és a jövő tél még oly messze van. Kinek kell nálunk csendes, árnyas, kényelmes, melegen otthonos nyaraló, villa, családi ház, kertváros, vagy nevezzük aminek akarjuk, de olyan valami, ami lényegében nem tartalmaz egyebet, mint befelé való, intenziv életmódot, egy bizonyos fokú lemondást, — nem nélkülözést, hanem önkéntes lemondást — a világi élet csillogó (sokszor hamis fénnyel csillogó) gyönyörűségeiről. Nekünk szórakozás kell, nem intenziv élet; nekünk többet ér a külső látszat minden művészetnél, nekünk olcsó luxus kell, nem belső értékek. Mi szórakozni akarunk télen-nyáron egyaránt, nem kipihenni egy idegőrlő életmód fáradalmait, hanem a szórakozás közepette feledni a bajokat, a gondokat. Kifelé élünk, nem magunknak; a mi fővárosunk a kávéházak városa, nem a családi házaké, holott alig van egy főváros a világon, amelynek a környéke olyan tömegesen kinálná az alkalmas helyeket a csendes, pihenő, nyugodt életmódra, mint éppen a miénk. A szentendrei Dunaágban — a világ egyik legszebb folyamvidékén — egymás mellett vannak a paradicsomszépségü, szebbnél szebb helyek, melyek erre a célra mind alkalmasak.

Az angol ember, akinek nincs elég módja arra, hogy saját házat épitsen magának künn a zöldben, hogy évenként egy pár hónapig mégis kiszakitsa magát a nagyváros gőzköréből, és a szabadban, a természet szépségei között, a pihenésnek és saját magának élhessen, lemond minden kommoditásról, kibérel a Themzén valami rozzant bárkát, berendezi úgy-ahogy, odavontatja valami szép helyre, és pihen, és él, és nem unatkozik,

hanem rekonstruálja magát ismét egy esztendőre. A Dunának említettem részei vannak legalább olyan szépek, mint a legszebb Themze-részletek, és én alig-alig láttam egy-egy emberlakta helyet. És mégis azt hiszem, hogy a helyzet nem egészen reménytelen. Imitt-amott, nem nagyon gyakran, de mégis láttam egy-két házat a Dunapartokon, amik azt bizonyítják, hogy akadnak nálunk is művészi ízlésű úriemberek, akik fogékonyak a szép iránt, és vissza nem riadva a ma még kellemetlen közlekedési viszonyoktól, egy-egy művészlelkű műépítővel összefogva, szépet és kiválót produkálnak. Ott láttam a szigetben egy Jámbor mester építette úriházat, amely bármely angol úrilakással bátran felveheti a versenyt; ott áll Zebegényben Rauscher professzor háza, eredeti, magasra nyuló, élénk színű tetőszékével, meg a dömösi Dunaparton egy roppant bájos, mesébe illő hangulatú kis paraszthház; a tervezője kilétét nem sikerült megtudnom.

Hiszen elvégre a kultúra, ha lassan is, de mégis csak halad nálunk is; a viszonyaink — mint minden tekintetben — úgy ebben is megjavulnak, és egyszer csak lassan-lassan, ha ballagva is, ha sántikálva is, elérkezünk oda, ahol ma a Nyugat tart.

SZIGMA.

EX-LIBRIS GARA ARNOLD RAJZA

HARMADIK TEREM.

Gara Arnold grafikái.

A rézkarc-sorozat a *Magyar Parnassus* c. könyvének külön levonatai.

E mű három kötetre van tervezve. Az itt bemutatott sorozat a *harmadik* kötet. Az első kötet a régibb magyar költészetet Balassa Bálinttól—Arany Jánosig, a második kötet az ujabb költészetet Gyulai Páltól—Ady Endréig fogja bemutatni.

A könyv a művész kiadása és 250 számozott példányban jelenik meg, ára (5—50-ig) félbőrkötésben, kézzel meritett papiron és egy eredeti rajzzal 3,000.000 korona és félvászon kötésben (50—150-ig) 2,000.000, a további számok 1,500.000.

56. Illusztráció Babits verséhez.
57. Babits verse, a költő arcképével.
58. Illusztráció Kosztolányi verséhez.
59. Kosztolányi verse, a költő arcképével.
60. Illusztráció Nagy Zoltán verséhez.
61. Tóth Árpád verse, a költő arcképével.
62. Illusztráció Tóth Árpád verséhez.
63. Illusztráció Karinthy verséhez.
64. Illusztráció Turcsányi Elek verséhez.
65. Illusztráció Ignotus verséhez.
66. Illusztráció Füst Milán verséhez.
67. Illusztráció Szép Ernő verséhez.
68. Illusztráció Heltai Jenő verséhez.
69. Heltai Jenő verse, a költő arcképével.
70. Illusztráció Gellért Oszkár verséhez.
71. Juhász Gyula verse, a költő arcképével.
72. Illusztráció Juhász Gyula verséhez.
73. Illusztráció Kemény Simon verséhez.
74. Illusztráció Somlyó Zoltán verséhez.
75. Illusztráció Ady Endre verséhez.

E különnyomatok közül az illusztrációs lapok ára 250.000
Az arcképes versfacsimiles lapok ára 100.000

Ernst-Múzeum kiállításai
I. XXX. (1925.)

MÁSODIK TEREM.

Vass Elemér festményei.

35. Górék 25,000.000
36. br. Hatvany Lili. Magántulajdon.
37. Kertek alján 18,000.000
38. Borus táj 15,000.000
39. Falu széle 8,000.000
40. Biller Irén. Magántulajdon.
41. Falu vége..... 12,000.000
42. Felhők a Balaton fölött 12,000.000
43. Ms. Colegrave arcképe. Magántulajdon.
44. Szérüs kert 20,000.000
45. Enrique Barreda arcképe. Magántulajdon.
46. Garda-tó 6,000.000
47. Parasztudvar 18,000.000
48. Vitorlák a Balatonon 6,000.000
49. Kruppaiék háza Lellén 25,000.000
50. Olasz kislány 15,000.000
51. Ünnepi hangulat a Balatonon 18,000.000
52. Eső után 20,000.000
53. Mészáros Polette arcképe. Magántulajdon.
54. Virágcsendélet 8,000.000

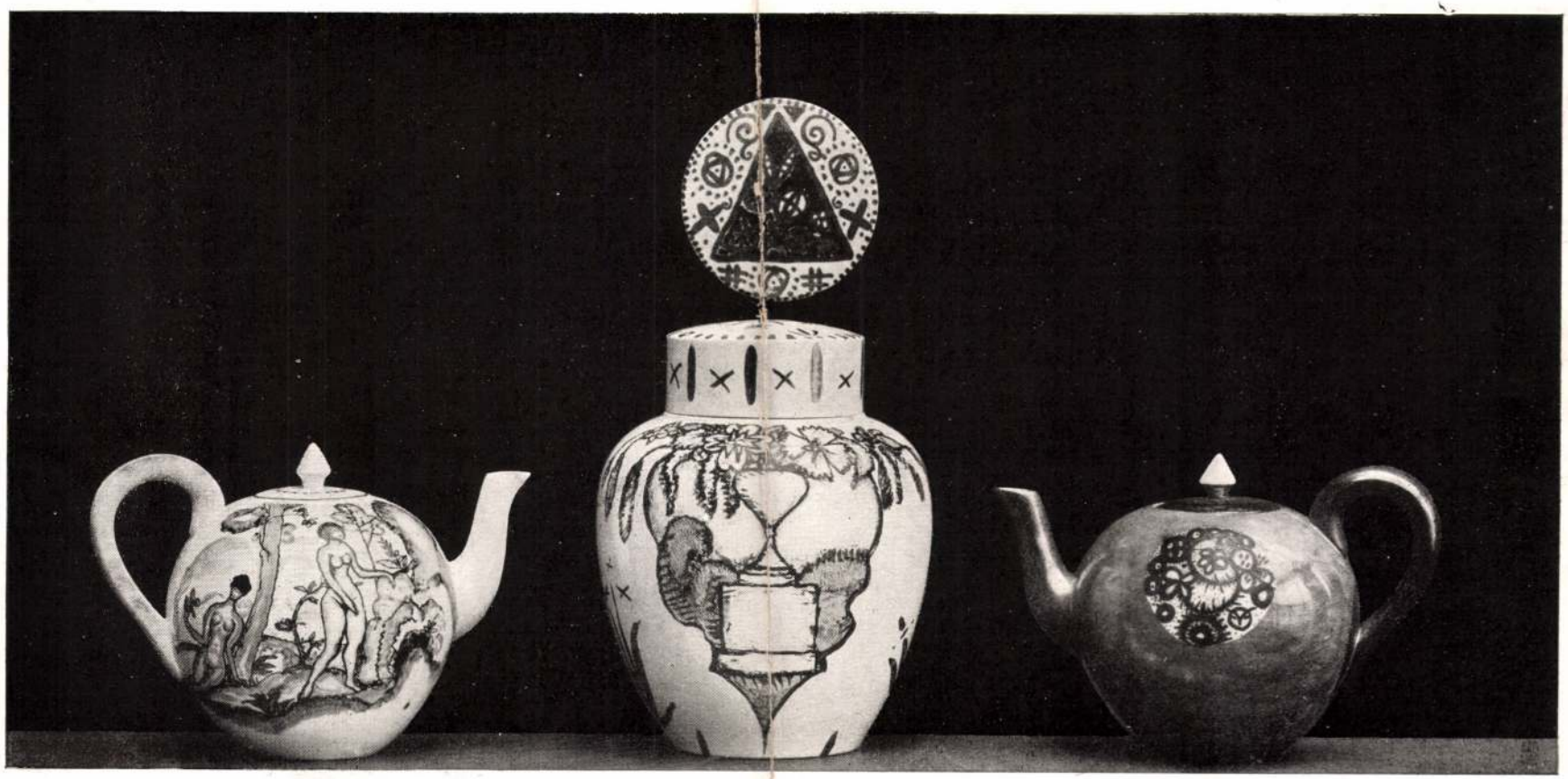

FESTETT PORCELLÁN TÁRGYAK

A Hét 1911. 3–4. sz.

GARA ARNOLD

Gara Arnold

Gara Arnold

GARA ARNOLD

1911. 3-4. [illegible]

Gara Arnold

FESTETT PORCELLÁNOK

A Ház 1911.
3–4. sz.

A holestöknél előszeretettel kultivált virág, csendélet és interieur, Kalivoda Katának nem témája. Mondanivalóit a szines és napfényes magyar vidékről meríti, a falu világából. Parasztok jelennek meg képein, batyus asszonyok és mezitlábas gyerekek, s képei arra vallanak, hogy ezeket nem a városi kiránduló szemével nézi, hanem ismeri őket, egy-egy festménye mögött a tanulmányok egész sora van. Főképen figurális festő, alakjait leginkább plein-airbe szereti állítani, de mindig csak odáig, hogy a forma zártsága ne tompuljon, ne mosódjon el. Felfogását bizonyos tárgyilagosság jellemzi s előadása, alakjaihoz hasonlóan rusztikus. A nagy felületeket kultiválja s ahogyan ezeken a rajztudás erős bázisára támaszkodva végig szánt: e férfias biztonság tekintetében a festőnők közül alig állítható melléje valaki. Kalivoda Kata nagyon szívós energiával juthatott mai eredményeihez, a kiállítás meglepő haladásáról tanuskodott.

Február 10-én nyilt meg az Ernst-Muzeum hatodik csoport kiállítása, amelyen Csók István,

a szín delikát érzéki erejét szólaltatja meg. Iványi-Grünwald Bélától vegyest láttunk tájképeket, amelyeken ugyancsak rapszodikus erővel csendül meg a szín s formai elemeket hangsulyozó kompoziciókat, amelyek közül a «Menekülés» c. nagy vászna barokk izű tradiciókat kelt életre. Kádár Béla jó ideje, hogy nem jelent meg műveivel a tárlatakon. Mostani munkái, dekorativ természetű kompoziciók, egyaránt vallanak irányváltoztatására, s kézség dolgában haladásra. A két Feiks-testvér francia impresszionisták nyomait követi, bár mindegyik más módon és más irányban. Feiks Alfréd például, mesterséges megvilágítású, fényeffektusokat villanásszerüen visszaadó képein, határozott Monticelli-kultuszt üz. Zádor István több mint ötven lapból álló grafikai gyűjteményt küldött, amelyek túlnyomóan különböző harctéri motivumokat adtak elő, egyszer lineáris nyelven, másszor tisztán tónus-ellentétekre épülve. Lányi Dezső néhány erőteljes konstrukcióju bronz-szobrot állított ki, s egy sorozat festett

szobor-karikaturát az író és művészvilág embereiről.

Egy vitrinában Gara Arnold keramiai holmikat, női mellтűket, csészéket állított ki. Az újabban feltünedezett dilettáns kisérletezések között, Gara Arnold igazán a művész rátermettségével, elmerülésével és komolyságával dolgozik iparművészetünknek e jelenleg egyébként jobb sorsra érdemes ágában, amelynek pedig szép magyar multja van. Gazdag ornamentális fantázia, stilusérzék és anyagismeret egyaránt megvan benne. Lelkes ember, aki teljesen magára hagyva, primitiv eszközökkel fogott keramiai munkához, fanatizmusa és tehetsége azonban mégis oly eredményekhez segítette, amelyek európai viszonylatban is helytállók. Amit produkál, az kulturérték, ép ezért mindenkép jogcíme van arra, hogy valami magánérdekeltség sőt maga az állam kezéhe adja azokat az eszközöket, amelyekkel nagyobb problemák és feladatok irányában tudja szolgálni a hazai agyagművesség ügyét. Gara a háború eleje óta katonai szolgálatot teljesít, de reméljük, amikor katonai minősége véget ér, nem kell egy kis kemence mellett küzködnie. Egyenest csodálni való volna, ha a tőke, amely később még inkább fogja keresni az elhelyeződést, nem venné észre ezt a kellően még nem foglalkoztatott, kibányászni érdemes, fejlődésképes iparművésztehetséget.

Vidéken — Kassán — alkalmunk volt látni egy kiállítást, amely február 17-én nyilt meg. Ez a tárlat örvendetesen különbözött a tipikus «vidéki» tárlatoktól. A helyi dilettántizmus ugyan szintén jelen volt, de nem oly mértékben, hogy minden helyet festegető hölgyek és nem művészetre hivatott rajztanítók ambiciója foglalt volna le. Az anyag jórésze komoly színvonalat ütött meg, sőt a mesteri jelleg sem hiányzott. A kiállítás ugyanis oly élő és elhalt festők műveiből rendeződött, akik négy felsőmagyarországi vármegye — Abaújtorna, Sáros,

Művészet 1918.

Gara Arnold

A Gyűjtő 1914.
3-4. sz. 107. l.
(Neue ungarische
Exlibris.)

Arnold Gara, der vielfach befähigte Künstler, der im Auslande bekannteste ungarische Exlibriszeichner, kam mit neuen Blättern heraus. Wir veröffentlichen die des Rudolf Balogh, und Ladislaus von Siklóssy.

G a r a A r n o l d
festő

Magyarország.1923.máj.13. /"Eskü a Vérmezőn"./

Gara Arnold

cród

Vádai Tál:

Magyar gyermek-
kepeskönyvek.

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 630. l.

Gara Arnold

Laid

Az iparm
Mora-ne
1921

Nádai 92. l

MOLNÁR és GALAMBOS
katonai és polgári szabók
BUDAPEST, V., EÖTVÖS-TÉR 2.
Dunapalotával szemben
TELEFON: 1-825-35.

663 sz.

Budapest, 1937 február 1.

Nagyságos Szentiványi Hajnalon úrnak

20 P fill., azaz [illegible] P

fill. köszönettel b. számlája javára könyveltük.

Tisztelettel

MOLNÁR ÉS GALAMBOS
katonai és polgári szabók
V., Eötvös-tér 2. sz.

...za nyomda, Budapest

Gara Arnold

Vádai Pál.
A „Könyv- és reklám-
művészet" bemutatkozása.

MAGYAR MUVESZET

1930. 174 l

tsá-
je-
domb-
r

i-
művész
sza
nc.
Le-
ok.
an
ódé,
ak
oló
nge-

Gara Arnold

Vágó László arc-
képe repr.
Művészet 1918.
92. l

Budapesti kir. magy. tud. egyetem
bőr- és bujakórtani klinikájának
népkrt. VIII. 233.

KÉPZŐMÜVÉSZET

Módot akarnak adni a magyar müvészeknek porcellán készitésére

Művészeti szenzációk Gara Arnold most elkészitett porcellánjai — Cseh porcellánra kénytelenek festeni a magyar művészek

Művészi körökben mint csodálatos teljesitményről beszélnek hetek óta azokról a porcellánfestésekről, amelyeket egészen különös és sajátságos körülmények között *Gara* Arnold festőművész készitett. Gara Arnold neve a magyar művészetben igen jó hangzásu. Egyformán beszülik festményeiért, rézkarcaiért, fametszeteiért, könyvillusztrációiért és kerámiai munkáiért. Gara most jutott el művészi erejének teljességéhez, amiről majd a nagyközönség is meggyőződhet, ha kiállitásra kerülnek a most elkészült porcellánok.

Ezekkel a porcellánokkal kapcsolatosan mindazokban a körökben, amelyek komolyan foglalkoznak művészeti kérdésekkel és valóban ki akarják segiteni páratlan sulyos helyzetükből a képzőművészeket, igen értékes tervek fogamzottak meg. Gara Arnold festett porcellánjai ugyanis mindenki számára nyilvánvalóvá teszik, hogy ezen a téren a magyar müvészet olyan páratlanul nagyszerüet, szépet és művészit tud produkálni, hogy világviszonylatban is határozott sikerekre lehetne számitania. Anélkül, hogy lebecsülnék a külföldi évszázados multra visszatekintő gyárakat, megállapitható, hogy a Gara Arnold által készitett porcellánok a porcellán anyagának egészen uj formai és szinbeli hatásait produkálják.

Gara Arnold a tavasszal kapta a megbizást egy műbaráttól, hogy számára tizenkétszemélyes étkezőkészletet készitsen, illetve fessen meg. Gara kerámiai munkáiról a hozzáértőknek már régen igen jó a véleményük. Vagy husz esztendő előtt kezdett Gara kerámiával foglalkozni és akkoriban történt, hogy a felejthetetlen emlékü *Lechner* Ödön épitőművész, aki *Falus* Elekkel együtt épitette meg és rendezte be az Ernszt-muzeumot, megbizta négy váza elkészitésével. Ünnepélyes alkalmakkor most is látható a négy váza a muzeumban. Akkoriban annyira el voltak ragadtatva Gara Arnold müvészetétől, hogy állami ösztöndijhoz is segitették és kiküldötték a porcellánkészités tanulmányozására Párisba és Sèvresbe. Onnan hazatérve Gara, porcellán-medaillonokra festett, amelyek olyan népszerüségre tettek szert, hogy a legmagasabb társaság hölgytagjai készittettek vele ilyen porcellánra festett miniatüröket és az ő nyomán annyira elterjedtek ezek az ékességek, hogy gyárak kezdték gyártani, ami azután csakhamar meg is ölte az érdekes divatot. A viszonyok következtében Gara Arnold kénytelen volt eltérni a kerámiától. Nem tudott megfelelő módot találni alkotásainak elhelyezésére, egyebekben pedig annyi technikai akadállyal találkozott, hogy képtelen volt tovább ezzel a müfajjal foglalkozni.

Most, hogy a mi körülményeink között nagynak számitó megbizatást megkapta, berendezkedett a porcellánfestészetre. Nem kisebbet jelent ez, mint hogy magának kellett égetőkemencét konstruálnia és megépitenie a műtermében. *Önmaga volt a maga téglahordozója, napszámosa, fütője és kéményseprője.* Elvonultan mindenkitől és mindentől, a nyári kánikula idejében a forróra fütött kemence melegében kinlódva dolgozott, festett, égetett, kevert szineket és igyekezett uj fényhatásokat, plasztikus tónushatásokat elérni. Az étkezőkészlet olyannak készült el, hogy minden tányér, csésze egymástól különböző. de alapjában véve egy stilusnak megfelelő sok motivumot tükröztet vissza. Mindegyik darabon elül-hátul, belül-kivül különböző diszek ékeskednek. Ragyogó szépségü női fejek váltakoznak viziószerü motivumokkal, minden porcellándarabon olyan választékosságban, hogy egy-egy darabjukból is bőven futná a motivum egész porcellánsoroza tok diszitésére. Égszinkék az alapja mindegyik darabnak és ebbe az alapba metszett a művész aranyból cizellált rajzokat. Meg tudta cselekedni, hogy plasztikussá tett olyan aranyat, amellyel ilyen hatást elérni mindezideig lehetetlennek látszott. Minden darab különbözik egymástól és mégis egységes az ornamentika stilusában. Ezt a rettentően fáradságos munkát öthónapi pihenéstelen hajszában végezte el Gara és *a cizelláláshoz nem használt egyebet, mint kis zsebkését.* A csészék rajzai a rézmetszők technikájára és az évszázados kinai porcellánok diszitéseire emlékeztetnek.

Amióta a szervisz elkészült, művésztársak egymásnak adják Gara Arnold müveinek kilincsét. A gyönyörü alkotásnak egyetlen fogyatékossága az, hogy *a remekbe készült festmények cseh porcellánra készültek.* Magyar porcellán ugyanis nincs és a művész a maga erejéből, a maga kezdetleges eszközeivel nem is vállalkozhat porcellánformák készitésére.

Gara Arnold müveire figyelmessé lett a pécsi *Zsolnay* és a herendi gyár vezetősége, meg is tekintették és elragadtatásukat fejezték ki. Valószinü, hogy *mindkét gyár bele fog kapcsolódni abba az akcióba, amely a porcellánfestés számára szükséges lehetőségeket megteremti.* Ma ugyanis az a helyzet, hogy a Zsolnay-gyár csak fayence- és kőedénytárgyakat gyárt, a herendi pedig régi mintáit ismételgeti. Mindegyiknek előnyére válna pedig, ha belekapcsolódnék az ujabb művészeti irányokba és arra törekednék, hogy a közönség szélesebb rétegeit is meghóditsa a porcellán kultuszának. A döntő lépést *Klebelsberg* Kuno gróftól várják, aki az iménti művészeti kongresszus alkalmával igéretet is tett a képzőművészet pártolására és akinek most mód adódnék, hogy a magyar művészeti kulturának ezt az elhanyagolt ágát régóta esedékes felvirágzásához segitse.

Zia Vuciter..a,
aki a prágai tárgyalóteremben megölte az albán követ gyilkosát.

** **A római magyar intézet müvésztagjai.** Klebelsberg Kuno gróf közoktatásügyi miniszter előtt ma megjelentek azok a müvészeink, kik a befejezése felé közeledő római Palazzo Falconieri első lakói lesznek. Gerevich Tibor, a római Collegium Hungaricum igazgatójának vezetésével a következő tizenhét müvész jelent meg a miniszter szobájában: Szőnyi István, Aba-Novák Vilmos, Patkó Károly, Molnár C. Pál, Rozgonyi László, Miklós József, Kontuly Béla és Dex Ferenc festők, Pátzay Pál, Jálics Ernő, Erdei Dezső és Farkas András szobrászok, Árkay Bertalan, Bardon Alfréd, Gaul Géza, Krompecher György és Lehoczky György épitészek. A kis csapat festő- és szobrásztagjai mind ismert és tehetséges művészek. Összeválogatásukhoz csak gratulálni lehet. Az épitészeknek még ezután kell majd képességeiket a nyilvánosságnak megmutatni. A minisztert Gerevich Tibor üdvözölte, majd Szőnyi István köszönte meg a nagyszerü tanulási és fejlődési alkalmat, melyet a miniszter az ösztöndijakkal számukra juttatott. Klebelsberg gróf válaszában rámutatott arra, hogy valamennyi Collegium Hungaricum közül a rómaira vár a legnehezebb feladat: az, hogy müködésével az olaszok nagy várakozásának megfeleljen.

** **Müteremkiállitások.** Karácsony közeledtével, mint minden évben, megsokasodnak a müteremkiállitások. Az elsők egyike a *felsőrsastéri polgári fiuiskola* rajztermében nyilik meg e hó 9-én. *Gáspár* Dezső, *Mendlik* Lajos és *Vadon* Benjámin, nagy kiállitásainkról is ismert jónevü festők, mutatják be rajta munkájukat. A kiállitás december 24-ikéig 10—4 óra között dijtalanul tekinthető meg. — *Z. Hadzsy* Olga festőművész Kelenhegyi-ut 12. szám alatti mütermében december 5-ikétől 20-ikáig képkiállitást rendez müveiből. A kiállitás dijtalanul megtekinthető naponként 11—6 óra között.

** **Die Kunst.** Az előkelő müncheni müvészeti folyóirat most megjelent novemberi és december havi száma képanyagának gazdagságával és kitünő kivitelével s szövegrészének tartalmasságával méltó ennek a nagyhirü folyóiratnak értékes multjához. A két szám fontosabb közleményei közül kiemeljük a Karl Hoferről, a német modern festők egyik vezető egyéniségéről szóló tanulmányt (a müvész ötvenedik születésnapja alkalmából jelent meg), továbbá az Emil Nolde vizfestményeivel, az ulmi rendszerü modern képtárával, a Werner Peiner kölni festővel, a baseli nagy Gauguin-kiállitással, az egykor nagyhirü müncheni Schwanthaler szobrászi oeuvrejével, az Erich Heckel berlini festővel foglalkozó cikkeket. A lakásmüvészetnek, az épitészetnek és az iparmüvészetnek szentelt részében a folyóiratnak Riphahn kölni épitész, a bécsi Josef Hoffmann, a kölni Fritz Fuss és mások ujabb munkáival ismerkedünk meg.

Szélben és zord időben

ne várjon addig, amig bőre eldurvul és kirepedezik, hanem előzze meg ezt

NIVEA-CREME

használata által. Minden este lefekvés előtt, de napközben is, mielőtt kimenne a zord levegőre, dörzsölje be vele alaposan arcát és kezeit. Csak a Nivea-krémben van eucerit, ami fiatalságot és szépséget ad.

Mindenütt kapható tubusban vagy dobozban

P. Beiersdorf & Co. A. G. Magyarországi vezérképviselete: Budapest, V, Rudolf rakpart 10. sz.

A TÖRVÉNY

§ Az igazságügyminiszter az ügyvédek között. A Budapesti Ügyvédi Kamara választmánya december hó 12-én este félkilenc órakor társasvacsorát rendez a Gellért-szálló nagytermében, amelyen Pesthy Pál dr. igazságügyminiszter is meg fog jelenni. A választmány szivesen lát minden kartársat. Jelentkezni lehet december 10-ig az Ügyvédi Kamara irodaigazgatójánál (V., Szemere-utca 10, I. em.), ahol a részvételi jegy is megváltható.

§ Szász Elek perében jövő héten már perbeszédek lesznek. *Szász* Elek és társai bünügyének mai tárgyalásán a szakértők befejezték észrevételeik megtételét, mire a biróság *Mihalovich* István dr. rendőrtanácsost, a bizottság elnökének tanukénti kihallgatását kezdte meg. Mihalovich rendőrtanácsos beterjesztette azokat az elszámolásokat, amelyek a házi étkezdében talált értékek értékesitésére vonatkoztak. Ezzel *a tanukihallgatások hosszu sora véget is ért* s a biróság a bizonyitási eljárást *befejezettnek nyilvánitotta.* Az ügyész bizonyitás kiegészitési inditványt terjesztett elő. Kérte *Nagy* Károly főkapitányhelyettes *ujbóli kihallgatását*, ezenkivül a szakértők meghallgatását bizonyos kérdésekre vonatkozóan, mert — szerinte — *az elszámolások körül* homályos részletek tisztázásra szorulnak. *Papp* János dr. védő szintén a bizonyitás kiegészitésére vonatkozóan tett inditványt, azzal, hogy *Szász* Eleket semminemü sikkasztás nem terheli, az étkezdével kapcsolatos tevékenységéről az ellenőrzőbizottságnak *tudomása volt* és minden üzletről *külön jelentést tett* az illetékes fórumnak. *A költekező életmódból az étkezdére semminemü kár nem származott. Grünhut* Ármin dr., Leidl védőügyvédje több levél felolvasását kérte, majd *Tarján* Mihály dr., Soltész ügyvédje terjesztette elő a bizonyitás kiegészitésére vonatkozó inditványát. *Szemák* Ernő dr. tanácselnök kihirdette a biróság határozatát, amely szerint az inditványok fölött a biróság *hétfőn* dönt, amikor esetleg már a perbeszédekre is sor kerül.

§ Kassákot a törvényszék az osztrák törvény elévülési szakasza alapján felmentette. *Kassák* Lajos 1924 márciusában «*Álláspont, tények és uj lehetőségek*» cimmel *Bécsben* vitairatot irt. A könyv tulajdonképpen állásfoglalás volt abban a harcban, amely akkoriban az egész világ kommunista pártjai között lezajlott. Kassák Lajos időközben visszatért Magyarországba, de még hazatérése előtt könyvének egy példányát beszolgáltatták az igazságügyi hatóságokhoz, onnan a budapesti ügyészséghez került és az ügyészség a könyv egyes kitételei miatt *izgatás* cimén vádiratot adott ki Kassák ellen. Az ügyészség többek között azokat a részeket inkriminálta, amelyek a *magyar munkásság helyzetével foglalkozva, a kapitalizmus gazdasági rendjét ostorozzák és Lenint dicsőitik.*

Ma tárgyalta az ügyet a büntetőtörvényszék *Méhes-tanácsa.* Kassák azzal védekezett, hogy a vitairatot S. Fischer bécsi könyvkiadóvállalat megbizásából irta. Tudomása szerint mindössze háromszáz példányban jelent meg, ebből 150 példányt zárt boritékban kézirat gyanánt küldtek meg meghatározott személyeknek, a megmaradó 150 példányt pedig mint makulaturát megsemmisitették. A könyvből tudomása szerint egyetlen példány sem került Magyarországra, kivéve azt az egyet, amit *az ő környezete önként beszolgáltatott* az ügyészségre, könyvárusi forgalomba sem került a vitairat, amelynek megirásával semmiféle *izgatási célzata nem volt.* A törvényszék *Kassák* Lajost *felmentette* az ellene emelt vád alól. Az itélet indokolása szerint ennél a külföldön elkövetett bünselekménynél a külföldi törvény irányadó, már pedig az osztrák törvények szerint az izgatás vétség, amely *egy év után elévül*, tehát az osztrák törvénykönyvben megállapitott elévülés alapján a vádlottat fel kellett menteni. Az ügyész felebbezett.

Legszebb, legtartalmasabb lesz az UJSÁG karácsonyi száma!

SZINHÁZ—ZENE

Próba közben

Apróságok az Operaházból

Hegedüs Ferenc, az Operaház örökös tagja és az operaházi tagok szeretett Franci bácsija, aki negyvenévi, sok sikerrel ékes müvészpálya után tavalyelőtt vonult nyugalomba, aranylakodalmát ünnepelte a minap. Szük, családi körben tartották meg az ünnepséget, amelynek a hire azonban kiszivárgott s mindenünnen a szeretet megnyilvánulásával keresték fel a jubiláns házaspárt. Az Operaház tagjai az alábbi közös levélben gratuláltak az aranylakodalmas párnak:

Mélyen tisztelt Örökös Tagunk,
Kedves Franci bácsi!

Legszebb müvészi teljesitményének, házasságának ötvenedik évfordulóján szeretettel köszöntjük.

A levelet természetesen az Operaház minden tagja aláirta, a magánénekesektől kezdve a segédmunkásokig. Franci bácsi könnyekig meghatva olvasta az üdvözlő sorokat.

— A legszebb üdvözlet — mondta elcsukló hangon —, mert szivből jött. S igazuk van, hogy te vagy a legszebb müvészi teljesitményem — fordult feleségéhez —, mert a szinpadnak már bucsut mondtam, de te megmaradtál!

*

Pogány Ferencnek nemcsak mint az Operaház jeles müvészének, de mint hasonlóan jeles ügyvédnek is vannak társadalmi kötelezettségei, amelyeknek, akarva nem akarva, eleget kell tennie. A napokban el kellett mennie egy mükedvelő hangversenynyel egybekötött estélyre, ahol természetesen jó képet vágott a gyenge müsorszámokhoz. Amikor azonban egy szépnek egyáltalában nem mondható idős hölgy nyuzta a zongora mellett a Delilának a második felvonásbeli nagy áriáját a Sámson és Delilából s egyenesen felé fordulva, énekelte:

„Óh, szivd a csókot számról!"

kétségbeesetten sugta szomszédjának:

— Még ha az utolsó szimfóniám is elfogy, akkor sem szivom.

*

Sándor Máriának, Operaházunk jeles müvésznőjének a kabátján egy papagály ékeskedik.

— Ez vigyáz az özvegyi hüségedre? — kérdezi tőle trefásan *Goda* Gizella.

— Igen, de le is fogom tenni, mert mindent kifecseg — megy bele a tréfába *Sándor* Mária.

*

Az Operaház egyik legközelebbi ujdonsága *Stravinszky* Igor Oedipus rex cimü operája lesz, amelynek latin szövegével bizony nehezen birkóznak meg a klasszikus nyelvben nem járatos énekesek. Igy azután akárhányszor előfordul, hogy éppen a szöveg miatt lassudik a tempo. *Deutsch* Tóni, a szinház nagytehetségü fiatal korrepetitora, amikor megint lassubbá vált az ének menete, lekopogja a próbát és igy kifakad:

— Uraim, ez tulságosan lassu. Ezt igy kell énekelni: talititatititatatitaratatata... — és helyes tempóban énekli a szólamot.

Megszólal az egyik énekes:

— *Ezzel a szöveggel* mi is tudnánk ezt ilyen tempóban énekelni!

*

A nagysikerü Cselre-cselt-ben függöny felmenetelkor a tisztiszolgát kitünően alakitó Laurisin Lajos egy jól felhizlalt foxival jelenik meg a szinen. Már a bemutató óta feltünt a kitünő müvésznek, hogy a különben engedelmes kutyus állandóan egy a kulisszák mögött álló statisztát tüntet ki kegyeivel, a legutóbbi előadáson pedig a kutya érthetetlen ragaszkodással akart mindig odamenni a fent emlitett statisztához, majdnem felboritva a jeles müvész első jelenetét. Jelenése után *Laurisin* a kellemetlen esetet elpanaszolja az ügyelőnek és megmutatja neki a vasas németnek maszkirozott kutyaszvengálit.

— Nem fog többet előfordulni — feleli az ügyelő és odainti magához a már rosszat sejtő statisztát.

— Hallja Eckstein, ezentul a kutyaszerepes darabokban magát állandóan felmentem.

*

Princ Alajos fődiszletező, a jeles borológus ötvenéves születése napját ülte a jólismert «Grand Mussoliniben». Ugy látszik, a kitünő dekorátor jócskán vedelhette a kitünő zöld szilvánit, mert a muri végén szabályos szinkopákban botorkált ki az ivó ajtaján. Hazamenni Ujpestre gyalog semmi kedve nem volt, de nem is tudott volna. Barátunk nem sokat gondolkodott, hanem szépen lefeküdt a jobboldali szfinx mellé aludni.

A sarkon posztoló rendőr megismeri és lábaival birizgálni kezdi a szfinx alatt hortyogó boroshordót, mire a Bachus homlokon csókolta dekorátor szuszogva négykézlábra áll és motyogni kezd:

— Hogy mit csinálok?... Hát nem látja?... holdkurát tartok... holdkurát.

*

A szócsavarásról és fuzsitus voltáról hires

Mariska öltözetőnő, mióta fogadalmat tett, hogy idegen szavakat — melyekkel oly sok derüs percet szerzett környezetének — nem fog többet kimondani, rémhirterjesztéssel foglalkozik. Ha a sötét komor boltives folyosókon két-három ember beszélget, Mariska fantomszerüen máris megjelenik a láthatáron és macskamódon fülelni kezd. Állitólag ilyenkor mintha apró fülei is megnönének, sőt a jobb ügy érdekében még esetleg mozgatni is tudja őket... élénk fantáziája az igy elkapott szófoszlányokból a legfantasztikusabb hireket állitja össze, melyet aztán mint valóságot nagy fontoskodással siet leadni kolléganőinek s ha kell, meg is esküszik rájuk.

Kedden délelőtt két ur beszélget a lépcsőházban... Mariska az oszlop mögött fülel...

— Tudod — szól az egyik ur —, kint voltunk Promontoron, *Csávojszky* is kint volt... kitünően éreztük magunkat... aztán a pincében Vince elvesztette a tarokkpartit és igy lett belőle promontori polgármester.

Hát a mi Mariskánknak csak ez kellett, rohant, futott, vágtatott felfelé, már ahogy erősen «renomés» lábai birták és levegőt nem kapva, sebesen dadogva leadja a legujabb szenzációt:

— Csávojszky urat... Pince vincén... megválasztották premontrei polgármesternek.

---

* **A Csikágói hercegnő bonvivánja.** Megemlékeztünk azokról a bonyodalmakról, amelyek a *Csikágói hercegnő* cimü Kálmán-operett végleges szerepkiosztását hátráltatták. A szinház nem talált bonvivánt az uj darab számára *Lábass* Juci partneréül. *Tolnay* Andornak ajánlották fel a szerepet, aki a Király-Szinház most szinen levő operettjében, az Eltörött a hegedüm-ben is a bonviván szerepet játssza és akit már legsikeresebb alakitása, a *Nótáskapitány* alkalmával szivébe fogadott a budapesti közönség. Tolnay Andor azonban már régebben szerződést kötött *a szegedi Városi Szinházzal*, amely a jövő hónapra szintén szerepet osztott ki rá. Hosszas tárgyalások után a szegedi szinház most mégis szabadságolta a kitünő müvészt, aki most már *elvállalhatta a Csikágói hercegnőbeli szerepét.* A darab próbái egyébként már hetek óta változatlanul folytak, tekintet nélkül arra, hogy egyik főszerep nem volt betöltve. Tolnay Andor is bejárt a próbákra és igy most minden zökkenő nélkül vehet részt ezentul a próbákon, amelyek egyébként is igen előrehaladottak.

* **Vera Schwartz Párisban.** Vera *Schwartz*, a Budapesten is jól ismert és népszerü német énekesnő legutóbb Párisban vendégszerepelt. Az *Opera-Comique*-ban lépett fel néhány estén és igen nagy sikere volt.

* **Zongoraest.** *Ticharich* Zdenka igen kitünő zongoramüvésznő. Nem mindennapi képességeit sokszor volt már alkalmunk méltatni s jól ismeri a közönség is, amely ma esti hangversenyére csaknem zsufolásig megtöltötte a Vigadó nagytermét. A kitünő müvésznő választékos müsort zongorázott végig, amelybe többek között saját érdekes szövésü suitejét is felvette. Finom kidolgozottságu előadásában még ma is tulteng az értelmi elem, az érzelminek a rovására. Élvezetes, stilusos és nemes elgondolásu játéka ennek ellenére is igaz élvezetet tud kelteni. Melegen ünnepelték egész este.

* **Az első japán opera.** Néhány nap mulva kerül szinre *Tokióban az első japán opera*, amely a szó európai értelmében is operának mondható. A darabnak nemcsak a szerzője és természetesen a szereplői japánok, hanem japán miliőben is játszik. Ebben a tekintetben is nóvumot jelent ez az opera a japán szinpadon. Japánból számüzve van például a *Pillangó*, amely a japánok szerint valótlan beállitásban viszi szinpadra a japán karaktert. Ennek az operának a szerzője *Jamada Kusaku*, a tokiói konzervatórium tanára. A darabot Newyorkban már bemutatták.

Nagy Endre konferál a
Kezdete fél 9 **Terézkörüti Szinpadon!**

* **Constant wife — revü.** A *Vigszinház* most mutatja be Maugham-nak, a nagy angol irónak *The constant wife* cimü vigjátékát „Ne váljunk el" cimen. Németországban ezt a darabot eredeti formájában nagy sikerrel játszották. A *drezdai Central Theater* igazgatója megbizta Paul *Ceblik* ismert német irót, hogy Maugham világjáró darabját dolgozza át — revünek. Az átdolgozás elkészült és a napokban szinre is került Drezdában. A revü fő női szerepét magyar müvésznő, a Németországban szép sikert arató *Lészay* Kató játszotta, akinek uj alakitásában nagy sikere volt. Mellette Hans *Walter*, Paul *Delius*, Max *Minge* és mások osztoztak a meleg tapsokban.

* **A milanói «Scala» tagjainak hangversenye a «Fészek»-klubban.** A Budapesten nagy sikerrel vendégszereplő milanói Scala tagjai hangversenyt adnak a «Fészek»-klubban. Az érdekes hangverseny este fél 11 órakor kezdődik.

* **Honegger Amerikában.** *Honegger*, a világhires zeneszerző amerikai turnéra szerződött. Már hajóra is szállt, hogy Newyorkba utazzon. *Kilenc nagy amerikai városban* fog koncertezni a feleségével együtt.

Bodó Ica és **Herczeg Jenő**
Pásztor Árpád **„A KENYERES"** c. dramolettjében a
Kezdete fél 9 **Terézkörüti Szinpadon!**

* **Városi Szinház.** Olasz vendégeink ma este Tosca előadásával léptek a közönség elé. A cimszereplő M. L. Casali volt, ki ugy énekével, mint drámai erejü játékával hatalmas sikert aratott. A második felvonásban az ima áriát meg is kellett ismételnie. Minden tekintetben kitünő Scarpia volt S. Franzo is. Lazaro Cavaradossi megszemélyesitője kisebbfoku csalódást okozott. Az első felvonásban takarékoskodott hangjával, mit csak a befejező részben bocsátott teljesen szabadjára. A szinház elég szépen megtelt. A közönség lelkesen ünnepelte különösen Tosca és Scarpia alakitóját.

* **Csütörtökön délelőtt lesz főpróba a Kamaraszinházban.** A Nemzeti Szinház Kamaraszinháza szerdán délelőtt házi főpróbát rendezett uj darabjából, *Móricz* Zsigmond *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* cimü vigjátékából. Csütörtökön délelőtt a Kamaraszinház a darabból *zártkörü főpróbát rendez*, különösképpen a sajtó számára.

* **«Árnyak».** Az élet mélyén lappangó sejtések, félelmek, kettősségek, ki nem mondott, alakot nem öltött gondolatok — ezek a témái a *Prizma* cimü modern szinpadmüvészeti vállalkozás december 8-iki, szombati estjének (fél 9-kor a Zeneakadémia kamaratermében.) *Madzsar* Alice és *Szentpál* Olga mozgásmüvészeti csoportjának alakitásai, *Kozma* József zeneszámai, *Kövesházy* Ágnes és *Róna* Magda kompozicióri mellett szinre kerül *Wilhelm Scholtz* izgalmas drámája: *Versenyfutás az árnyékkal* cimen. A darab egy regényiró élet-halálküzdelmét mutatja be saját regényalakjával. A főszerepeket *Baló* Elemér, *Palasovszky* Ödön és *Kádár* Anna alakitják.

* **A Szinmüvészeti Akadémia növendékelőadása.** Igen szép és élvezetes előadást tartottak ma a Szinmüvészeti Akadémia növendékei. *Herczeg* Ferenc nagysikerü szinmüvét, a *Kék rókát* adták sok tehetséggel *Adriányi* Ilona, *Sugár* Magda és *Cserépy* László. Ezt követőleg a *Kényeskedők* került szinre. Igen nagy sikere volt a fiatal *Egri* Istvánnak és *Barsi* Ödönnek. Kivülök *Sulyok Egri* Istvánnak, *Faragó* Erzsi, *Eőry* Kató, *Bognár* Elek és *Gál* István arattak sikert. A közönség nagy szeretettel fogadta a müvésznövendékeket, akik valamennyien *Nagy* Ádorján tanitványai.

* **Schubert-centennárium Párisban.** Párisban is megünnepelték a legnagyobb dalszerző: *Schubert* centennáriumát. A *Gaité Lyrique* a napokban Schubert-ünnepséget rendezett, amelyen meghivott és igen előkelő közönség vett részt.

* **Tizennegyedikén: Az amazon bemutatója.** A *Belvárosi Szinház* már javában készülődik *Hevesi* Sándor uj darabjának, Az amazonnak bemutatójára. A darabot *Beöthy* László rendezi, de Hevesi Sándor maga is majd mindennap résztvesz a próbán. A darab, amelynek három női főszerepét *Fedák* Sári, *Makkay* Margit és *Somogyi* Nusi (első fellépése a drámai szinpadon) játssza, december tizennegyedikén kerül premierre.

* **Az „Orlov" Párisban.** Párisban nagy renaissance-a van a bécsi daraboknak Egyre sürübben szerepelnek osztrák és magyar szerzők a párisi operettszinházak müsorán. *Lehár*, *Kálmán*, *Strauss* és a többiek most már ismét vetekednek a francia komponisták népszerüségével. Ujra bécsi operettet mutat be az egyik párisi operettszinház, Granichstädten *«Orlov»*-ját, amely Budapesten már évek előtt — *megbukott.*

A jubiláns Rátkai

Sok a jubileum mostanában. Sokan ünnepelnek jelentéktelen évfordulókat, erőltetett kerek számokat. A jubilánsok között van sok arra érdemes is, akiknek neve szinte elenyészik az önjubilálók seregében.

S van egy müvész, a legkiválóbbak közül, aki szintén jubilál. Mivel azonban a szerény fajtájához tartozik az igazi müvészeknek, erről a jubileumról nem cikkeznek az ujságok, nem harsonáznak a kommüntkék. Ez a müvész Rátkai Márton. Huszonöt éve van a szinpadon.

S hogy ezalatt a huszonöt év alatt mit ért el, mivel véste be magát feledhetetlenül a közönség szivébe, felesleges akár csak utalni is. Rátkai Márton nem nyilatkozik és ha valakinek eszébe nem jut a nevezetes dátum, ő maga sohasem juttatta volna senkinek az eszébe. Talán Rátkai is elfeledkezett róla. Hiszen annyira fiatalember még, annyira a kezdők izgalmával készül huszonöt év után is egy-egy szerepére, hogy igazán nehéz elhinni róla ezt a huszonötéves jubileumot.

Valakinek mégis eszébe jutott Rátkai Márton jubileuma és az egész szinésztársadalom nagy örömmel kapott az alkalmon, hogy Rátkainak ünnepélyes formában fejezze ki szeretetét és nagyrabecsülését. A budapesti szinészek Rátkai huszonötéves jubileumának megünneplésére készülnek. Titokban...

Rátkai azonban ebben az évben elszerződött attól a szinháztól, amelyben huszonnégy éven keresztül aratta a sikereit. Drámai szinész lett Rátkaiból. Most kettős jogcimen és két szinpadon lehet majd ünnepelni. A Király-Szinház azonban egy estére mégis kölcsönkéri a jubiláns Rátkait a Magyarból, hogy régi partnereivel ott játssza el a huszonötéves pálya valamelyik nagy sikerét.

HOMOCORD
hanglemez a vezető márka

A szinházak és kabarék hirei

* **Rozgonyi** felvételei a lemérsékelt árak mellett is müvészi kivitelben készülnek.

Mi minden lesz a gyönyörü Mikulás-ünnepélyen csütörtökön a Király-Szinházban?

Feld Irén pompás három darabja: A krampusz és a Mikulás, A karácsony angyala, A beszélő nyulacska, nagyszerü gyermekkabaré, bohócok, büvészek, kis csodatáncosnők, liliputi énekesnők, Feld Irén vidám csevegései, Mikulás bácsi és a tündérek ajándékosztogatása a nézőtéren. Jegyekről tanácsos előre gondoskodni. Jegyek 40 fillértől 4 pengőig.

Lengyel Gizi és **Gárdonyi Lajos**
a **„MODELL"** c. bohózatban a
Telefon 265—54 **Terézkörüti Szinpadon!**

* **A milanói Scala együttese** vasárnap délután Lazaro felléptével megismétli a szenzációs Aida-előadást. Mérsékelt helyárak.

* **A cigány** — Rózsahegyi Kálmán és Molnár Aranka felléptével kerül szinre a szombati ünnep délutánján a Városi Szinházban. Délutáni mérsékelt helyárak.

Rajna Alice a **„VILI, TE KÁRTYÁZOL"** cimü bohózatban a
Kezdete fél 9 **Terézkörüti Szinpadon!**

Saljapin hangversenye december 14 — Városi Szinház

A Saljapin-hangversenyek mindenkor az európai és amerikai zeneélet legnagyobb szenzációi. Mindig a legragyogóbb koncert paréet és igazi müvészi eseményt jelentenek. Sokoldalu müvészetével, egész estét betöltő zseniális müsorával és hangversenye felejthetetlen élmény. Müsorán legjobb szerepeit Igor herceg áriái, operaáriák, románcok és válogatott dalok szerepelnek. Hangversenyének méltó közremüködője az egész világon nagyrabecsült gordonkamüvész Földessy Arnold. Saljapin első fellépése: december 10 — Faust.

PÁRISI DIVAT

A Városi Szinház idei slágeroperettje

Főszereplők: Biller Irén, Zilahy Irén, Király Ernő, D'Arrigo Kornél, Érckövy László.
Bemutató-előadás: december 22-én.

Lajtai Lajos és Békeffy István, a Mesék az irógépről és A régi nyár szerzői Párisi Divat cimen uj operettel állnak Budapest szinházi közönsége elé. A fiatal szerzőknek előző két operettje több mint 200 előadást ért el és legujabb munkájuk, a Párisi Divat ugy zenében, mint szövegben a tehetségnek, frisseségnek és kifogyhatatlan ötletességnek olyan pazar jeleit mutatja, hogy a Városi Szinház igazgatóságának minden oka megvan bizvást hinni, hogy a Párisi Divat az idei szinházi szezon legforróbb és legmaradandóbb sikerü slágeroperettje lesz.

Ehhez képest — mint a fenti névsorból megállapitható — olyan parádés szereposztásban és olyan káprázatos kiállitásban hozza szinre, amely méltán emlékeztet a magyar operett legdiadalmasabb fénykorára. Jegyek a december 22-iki premierre és a december 23-iki vasárnapi második előadásra holnap, péntektől válthatók a Városi Szinház pénztáránál és az összes jegyirodákban. Legdrágább hely 6 pengő.

Ma csütörtökön este **Az ötszázéves magyar dal**
Fedák Sári és **dr. Szilágyi Imre** előadóestje a **Városi Szinházban**
Legközelebbi előadások:
Rendes esti helyárak. szombaton és vasárnap este Legdrágább hely 6 pengő

Vasárnap ebéd előtt

nézze meg a Fővárosi Operettszinházban 11 órakor kezdődő

SZENZÁCIÓS JAZZ-MATINÉT,

melyen a teljes óriási sikerü második müsor kerül előadásra.

ÁBRAHÁM PÁL

vezetésével a remek 25 tagu magyar jazz-szimfonikus zenekar ismét előadja Gershvin remek jazz-kompozicióját, a *Rapsodie in blue*-t. Fellépnek:

Hegedüs Gyula, Szokolay Olly, Eggert Márta, Ruth H. Black, Förstner Magda, Békeffi László, Radó Sándor, Rott Ferenc, B. Caffy vokálkvintett.

Rendkivül mérsékelt helyárak.

Első, sőt: legelső —

Az utolsó Verebély-lány

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ

Az Andrássy-uti Szinház óriási sikere!

Szombaton délutáni előadás, olcsó helyárakkal.

Az uj müsor a szezon legjobb, legmulatságosabb müsora! Felejthetetlen vidám esték! Háromórás kacagás! Példátlan siker! Főszereplők:

Rózsahegyi, Kabos, Békeffi, Kökény, Radó, Vaszary, Peti, Tóth Böske, Faragó, Abonyi, Ihász, Beke Alice, László, Eőry Erzsi, Andai, Fehér Lily és a szenzációs **Mocsányi—Lakos** jazz-duó.

Zsufolt házak! Szombaton 4 órakor délutáni előadás a teljes esti müsorral. Mozi helyárak.

BELVÁROSI SZINHÁZ

FEDÁK SÁRI
fellépésével

AZ AMAZON

Játék három felvonásban
Irta
HEVESI SÁNDOR

Jegy már váltható

Első négy előadása
dec. 14, 15, 16, 17
(péntek, szombat, vasárnap, hétfő)

Szombaton és vasárnap délután fél 4 órai kezdettel, mérsékelt helyárakkal

AETHERHULLÁMOK
AMERIKAI TINGLI-TANGLI
SISTERS EPP
4 RASTELLI
és a teljes esti müsor a

Royal-Orfeumban

Gyara Árpádtól

AZ ERDÉLYI HELIKON OKTÓBERI SZÁMÁBAN

A MAGYAR FAMETSZÉS MAI MESTEREIT

MUTATJA BE

GARA ARNOLD: PHARAO (Eredeti fametszet, ½ nagyság.)

(ROSNER: MAGYAR FAMETSZET C. CIKKÉHEZ)

Gara Arnold

A túlkorán elhalt, finomlelkű Gara Arnold, ki minden grafikai eljárásban számottevőt alkotott, a fametszettel elég mostohán bánt és csak két könyvben találunk aránylag kisszámú, de művészetét jellemző, sötéttónusú, erősvonalú hatásos foltú fametszetet. «Pharao» című lapja egy tervbe-

vett bibliai fametszetsorozat első és egyben egyetlen elkészült képe.

Rosner Károly, A magyar fametszet két évtizede - Magyar Iparművészet 1930. 238. l. (220. képpel)

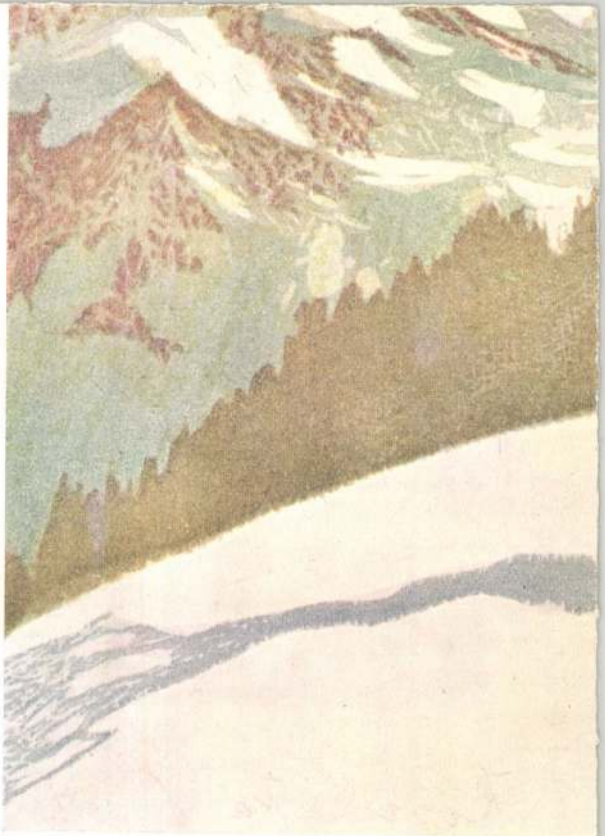

Helbing Ferenc: Tél. Háromszínű fametszet. — Der Winter. I

Az Athenaeum r. t. háromszínnyomása.

GARA ARNOLD, grafikus

A Magy. Postatakarékpénztárnak 19191. júl. 15-i keltezésü 100 koronás pénzjegye. Valószinüleg Gara terve. 168+120 mm. Fehér papiron szürkésbarna alapnyomással és szürkéskék nyomással.-III. tábla. 5-6. kép. Fekete repr. Szöveg: 62. old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénztervezetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960. Akad. Kiadó, Bpest. 1960

Gara Arnold

festő

1.

Szépművészet

1940. 69. l.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET
IV. [illegible] 19–[illegible]

[illegible]

A Müemlékek Orsz. Bizottsága
tek.elnökségének
BUDAPEST

T.p.

Állatkerti ut 1

Rákos u

ban alakult. Évről-évre bővülve, az anyavállalat 1897-ben nagyszabású modern berendezésű új gyárban helyezte el az elektromos osztályt. 1906-ban önálló céggé alakult és azóta is úgy műhelyi teljesítőképessége, mint üzletkörének terjedelme állandóan bővül. A cégnek saját fióktelepei vannak Ausztriában, Olaszországban, Hollandiában, Lengyelországban és Romániában, úgyszintén képviseletei a külföld jelentékenyebb piacain. A gyár műszaki fejlődése egyuttal az elektrotechnika fejlődési történetének rendkívül fontos időszakát jelenti. Az 1884. év a modern elektrotechnika legfontosabb találmányának éve. Ekkor találták fel a cég mérnökei, *Zipernovszky*, *Déry* és *Bláthy*, a róluk elnevezett transzformátor - rendszert, mely megoldotta az elektromos munka gazdaságos szétosztásának kérdését. Az 1885. évi budapesti kiállításon feltünést keltett a cég áramelosztó rendszere, mely a modern városi világítás kérdésének megoldását tette lehetővé. A gyár vállal teljes világítási, erőátviteli és vasúti berendezéseket minden használatos áramrendszerre és üzemfeszültségre. Különlegességei a bányák és kohók elektromos hajtóberendezései, a speciális célokat szolgáló motordinamók, konverterek, kis és nagy transzformátorok, karbid és mesterséges salétromgyárak elektromos berendezései és az elektromos szakba vágó egyéb munkák.

Gara *Arnold*, festő, grafikus, iparművész. Szül. 1882-ben. Az Athenaeum kiadványainak művészi címlapjaival és egyéb könyvdíszeivel, Puskin Anyéginjéhez és Kleist műveihez készített hajszálfinom rézkarcaival, festett porcellánbrossaival és más kerámiai apróságával tette népszerűvé nevét a nagyközönség és a hozzáértők előtt. 1910-ben mutatkozott be a Kéve kiállításán. Több díjat nyert különböző pályázatokon és tárlatokon olajfestményeivel is.

Garami *Ernő*, szocialista politikus, volt kereskedelmi miniszter a Károlyi- és Berinkey-kormányban. Szül. 1876-ban Budapesten. Műszerész volt. 1899-ben a *Népszava* szerkesztője lett, s az maradt 1918 végéig. A proletárdiktatúra kikiáltása után Svájcba ment, ahonnan csak a diktatúra bukása után tért vissza, de a Clerk-féle tárgyalások után újból eltávozott az országból. Most Bécsben él és a *Jövő* egyik főszerkesztője.

Garay *Ákos*, festő, de inkább grafikus, illusztrátor. Szül. 1866-ban. Unokaöccse Garay János költőnek. Magyar tárgyú és magyar jellegű rajzaival alapozta meg nevét. A világháború alatt a magyar katona dicsőségét megörökítő képeiből állított össze kollektív tárlatot.

Gasparri (*e.* : gászpárri), *Pietro*, olasz bíboros. Szül. 1852-ben. 1914 óta pápai államtitkár.

Gátfutás, a régi akadályversenyek modern, kifinomodott neme. A pályán meghatározott távolságon 10 könnyű fagát van felállítva, melyek közül háromnak ledöntése diszkvalifikálást von maga után. A 110 m.-es gátfutásnál a gátak közti távolság 9 m.; a gátmagasság 106 cm., 200 m.-esnél a gátköz 18 m., a gátmagasság 75 cm.; 400 m.-esnél 36 m., illetve 91 cm. A világ legjobb gátfutójának, *Earl Thomson*-nak (Kanada), rekordja 110 m.-re 14·4 mp. A legjobb magyar gátfutó *Stolmár* Károly, rekordja 15·8 mp.

Gátfutás.

Gaulois (Le) (*e.*: lö goloá), konzervatív irányú francia napilap Párizsban.

Geduly Henrik, a tiszai ev. egyházkerület püspöke. Szül. 1866-ban Bécsben. 1911 máj. 16.-án választották püspökké. Székhelye Nyiregyháza. Mint hivatalában legidősebb püspök, az ev. egyetemes gyülés egyházi elnöke.

Gellért *Oszkár*, író és hirlapíró. Szül. 1882-ben. A Berinkey-kormány sajtófőnöke volt. Ritka közvetlenségű verseiben megkapó hevű erotikának s a modern ember bonyolult tépelődéseinek lirikusa. *(Ojélia térdein; Rubens asszonya; Testvérbánat csillaga.)*

Génuai konferencia, a *cannesi konferencián* (l. o.) elhatározták az antanthatalmak, hogy Európa gazdasági helyreállításának megbeszélésére *az összes államokat* értekezletre hívják össze *Génuába*. A génuai konferenciát 1922 ápr. 10.-én nyitották meg. Ápr. 14.-én gróf *Bethlen* István miniszterelnök, magyar delegátus, az általános bizottságban előterjesztette a kisebbségek védelméről szóló memorandumát. Ez a kisantant delegátusai között kellemetlen feltünést keltett. 18.-án nyilvánosságra került az oroszok és németek között a konferencia tartama alatt *Rapallóban* megkötött szerződés, ami a tanácskozásokat teljesen kivetette medrükből.

Az Est Kárman Könyve 1923.

Hosszas jegyzékváltás után ismét hozzáfogtak a konferencia tulajdonképpeni tárgyához, miképpen lehetne Oroszországot az európai munkába bevonni. Végül is máj. 19.-én berekesztették az értekezletet, amelyen kezdettől fogva résztvett *Lloyd George* is, anélkül, hogy bármilyen megegyezésre jutottak volna — kivéve azt, hogy az orosz tárgyalásokat *Hágában* tartandó értekezleten folytatni fogják. Az utolsó napon gróf *Bánffy* Miklós, külügyminiszter, magyar delegátus, a kisebbségek védelméről újabb memorandumot osztott szét a delegátusok között.

George, *Stefan*, német költő. Szül. 1868-ban. A német szimbolisták formailag szigorúan klasszikus műgondú vezére *(Der siebente Ring ; Teppich des Lebens)*, a legjelesebb német műfordítók egyike *(Shakespeare-szonettek ; Baudelaire)*.

Gerelyvetés, görög eredetű sport, amely ma is népszerű. A *gerely* hossza 260 cm., 80 deka nehéz, átmérője 2 cm., súlypontján spárgakötés. Vashegyben végződik s a kötésnél fogva hajítják. Ez a *svéd* gerely. Ezzel legtöbbet a finn *Myyrä* dobott ; rekordja 67·40 m. A legjobb magyar dobó valaha *Kóczán* Mór volt, aki az olimpiászon harmadik lett, most (1922) dr. *Csejthey* Lajos (61·20 m.). Az úgynevezett *magyar* gerely 5 cm. vastag és csak 1 m. hosszú. A végén fogva hajították. Ma ilyennel már nem versenyeznek.

Gerelyvetés.

Gerlóczy *Zsigmond*, egyetemi rendkívüli tanár. Szül. 1863-ban. A Szent László kórház igazgató főorvosa.

Germania, a német centrumpárt hivatalos napilapja Berlinben.

Geyer *Stefi*, hegedűművésznő. Szül. 1888-ban Budapesten. A Zeneakadémián Hubay Jenő növendéke volt, az első magyar női csodagyermek. Hét éves korában már Európa majdnem minden államában hangversenyezett. Svájcban él, mint *Schoeck* Othmar zürichi zeneszerző és tanár felesége.

Geyer Stefi.

Gics (angol), művészinek látszani akaró kontármunka.

Giesswein *Sándor*, prelátus. Szül. 1856-ban. 1897-ben kanonok, 1903-ban a Szent István társulat elnöke, 1905 óta a magyaróvári kerület képviselője. Széleskörű tudományos és szociális tevékenységet fejt ki az ország határain túl is. A belpolitikai életben is erősen szociális, humánus érzése vezeti.

Giesswein Sándor.

Giolitti (*e.:* dsolitti), *Giovanni*, olasz államférfi. Szül. 1843-ban. Ellenezte Olaszországnak a világháborúban való részvételét. 1892-től 1914 ig több ízben s a háború után 1920-ban volt miniszterelnök.

Giolitti.

Giornale d'Italia (Il) (*e.:* il dsornále ditáliá), olasz politikai napilap Rómában.

Glatter *Ármin*, festő. Szül. 1861-ben. Külföldön tanult. Nürnbergben díjat nyert. A Műcsarnok és Nemzeti Szalon kiállításainak rendes résztvevője, a Fészek egyik alapítója.

Glatter *Gyula*, festőművész, *Ármin* fia. Szül. 1886-ban Münchenben. Ott (Löfftznél) és Budapesten végezte tanulmányait, majd Párizsban és Olaszországban tanult tovább. Itthon a mesteriskola tagja lett. Állami aranyérmet és több más díjat kapott. Legnagyobb eredményeit az arcképfestés terén érte el. 1921-ben a Műcsarnokban aratott nagy sikert egy kollekciójával.

Glattfelder *Gyula*, csanádi püspök. Szül. 1874-ben. 1900-ban ő alapította a Szt. Imre kollégiumot, 1911-ben nevezték ki csanádi püspökké.

Glatz *Oszkár*, festő és grafikus. Szül. 1872-ben. A müncheni Hollósy-iskola és a párisi Julien-akadémia tanítványa. Művészetének főereje a rajz. Tagja volt a nagybányaiak festő-csoportjának. 1910-ben kollektív kiállítást rendezett a Nemzeti Szalonban.

Gloire (francia ; *e.:* gloár), dicsőség ; a francia nemzet dicsősége A franciák büszkén a *gloire nemzeté*-nek mondják magukat, vagyis annak a nemzetnek, amely minden téren legelsősorban a dicsőségért, az elsőség rangjáért küzd.

Glossza (görög-latin), széljegyzet, magyarázó megjegyzés valamihez.

Gara Arnold

Gara Arnold. Egy szekrényre való festett cserép. Porcellán dobozok, tányérok, csészék, mellтűk, szóval divatos holmik. Gara művészetének azonban nem a divat a mozgató ereje, ő már akkor kitünő keramikus volt, amikor még nálunk alig érdeklődött valaki e műfaj iránt. Új porcellánjai szinte betegesen finomult ízléssel készült darabok. Diszítő gondolatait tündöklő technikával fejezi ki. Hajszálfinom erek ragyognak ki a festékrétegek alól, alig lehet követni vonalainak bonyolódott kanyargását. Porcellánjainak formái (a mintázás munkáját is ő végzi) nemesek, előkelőek,

Bálint Aladár - Kernstok Károly csoportos kiállítása. Nyugat. 1918. márc. 1.

GARA ARNOLD, grafikus

A Magy. Postatakarékpénztárnak 19191. júl. 15-i keltezésü 10 koronás bankjegye. -140+88 mm. valószinüleg Gara terve. -III. tábla. 3. kép. Fekete repr. Szöveg: 62. old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papírpénzterve-zetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960. Akad. Kiadó, Bpest. 1960

Gara Arnold:

47. Női akt, magántulajdon.
48. Csendélet, olajf., magántulajdon.

Ropalotafela: 28 cl.

Művészház

1913

Anonym, a XVII. századból.

Nádasdy F. gr.

Derékig, kissé jobbrafordulta
vont draperia lóg. Az ablakon
hatunk, a hol a gróf kivégzés

Bildnus deß Herr Graf
Ethaubt worden.

ez után: Biedig ist daß Hau
von dem vil guets
Mit grossem grau
Vnd alle feinde ver
NADASTI schau besi
Es wird diehr nich
Dein lengst gefihrte
Thuet dich inß gra
In Wienn Anno

Rézmetszet, méretei 13·3: 1

Ltn. 14232.
Kakl. 160-914
510-814-100

Gara Arnold

részt vett a Magyar

Rézkarcolóművészek

Egyesületének Zürichi

kiállításán.

Ungarische Graphik

Zürich 1924

F. L.

tizeden belül készült. Legelső munkája a ve
falképei, melyet az 1383-ban festett bántorn
freskók követnek. Mindhárom helyen öntudat
készítőjének, legbővebben azonban Márton
a templomot is ő építette és a munkákkal
Mindhárom helyen a biblia és a szentek
témáit festi meg. Veleméren a hajó északi fa
Miklóst és Szent Lászlót, sok apró zsánerszerű
ját drámai hangon, élénk lila színekkel adja e
Szent Annát harmadmagával is megörökítette.
közül az Angyali üdvözlet mellett bennünke
ma már csak a feje és a mondatszalag egy rész
barnás feje födetlen, ruházata a Nagy Lajos
lila hosszú harisnyából áll. A veleméri Aquila
a legelső, festő önarckép Európában.
A korban legközelebbi, Bántornyán, Aq
a szentély négy angyal között trónoló Kriszt

Gara Arnold

rod

Ernst-Museum aukció
38. sz. Nyert 1928.

kedvezőnek volt mondható, mégis nem múlhatott el ez az iskolai év anélkül, hogy a szomorúság be ne köszöntött volna hozzánk.

A kérlelhetetlen halál 3 reményteljes növendékünket ragadta el magával. Az egyik Kautzky Ferenc I. B osztályú tanuló mindjárt az év kezdetén, szeptember hó 29-én pajkosságának áldozata lett, a Dunába fulladt; a másik Benesch Rezső, III. B osztályú tanuló, febr. hó 5-én agyhártyagyulladás következtében halt meg; a harmadiknak, Galgóczy János, I. A osztályú tanulónak pedig április hó 23-án tüdőgyulladás okozta korai halálát.

Az épület, de különösen a tantermek, folyosók, lépcsőház egészségügyi ellenőrzését az igazgatóság szakadatlanul gyakorolta a tanártestület minden tagjának közreműködésével.

Az egészségtant a VII. osztálynak 18 növendéke tanulta.

Budapest, 1904 máj. 24.

Dr., Gerlóczy Zsigmond
iskolaorvos, az egészségtan tanára.

Gara Arnold
Ernst Museum aukciói
XVIII. (1913.)

IRODALOM :

RIEDL FRI[illegible]z művészete. A Lotz-jubileum alkalmával. Budape[illegible]lin kiad.

MOSTANI KIÁ[illegible]INK

tartama alatt több felolva[illegible] rendezünk.

GARA ARNOLD A VITRINABAN.
kerámiai tárgyai.

34. PETERDI ANDOR költeményeket, BÖLÖNI GYÖRGY Rippl-Rónai művészetéről olvasott fel.

35. VÁRNAI ZSENI háborus költeményeit olvasta föl.

36. Prof. Dr. PAUL SCHUBRING: Viszonyunk Olaszországgal a háboru után.

37—39. Dr. LÁZÁR BÉLA: A magyar művészet jövőjéről három előadást tartott.

40. Prof. Dr. JOS. STRZYGOWSKY: Balkánkérdések a művészettörténeti kutatás szempontjából.

Gara Arnold

~~Nőj akt szépe~~

~~repr.~~

~~Rozalotafela~~

Uj Művészház

1929. (Fáklya) Rakoczi út 72

Plakátok (Athenaeum Est lapok

11769.

ia.

ltan, kettős sorú gyöngyfűzér-nyak-
s palástban s jobbjában szemü-
ata a kép alatt:

INE.

garn.

ssága 16·6 cm.

-92

-914

4-160

3 Ka

Munkácsy Cél

1928 nov (N. tal)

Tanfej

Ferenczi részlet

Gara Arnold

1923. máj. Taal László Tarsaság

Kiáll. Nemzeti Sz. Iodban

kollektív, elotrajz nélkül

"Manifesto"

Carletto, Carlo. [II. 209.

Alkotás

1923 márc. I. kiáll
Önarckép

1923. III. kiáll. Modern
graf.

Bandika betegen

Gara Arnold

d.

Ernst Múzeum kiáll

80.

1915 dec

Gara Arnold

Keránsiai munkái

1918. Eiáll. Ernstnél.

ísolás.

épes.

Nt

Kéve

Gara Arnold

~~1909. évi kiáll. Kéve ME grafikákkal szerepel és olajfestményekkel.~~

III.) Demimonde. mertelen attoj

1911. évi kiáll. n. o. olajf. és grafikákkal szerepel, tovabbá keramiai munkái val.

Nőj alt, Fáll, anyám, kerle Férfi fej, trobos, Festett porcelánok magyarikus relief

A Kéve tagja

~~1913. évi kiáll. n. o. szerepelt.~~

~~II. és III. [illegible]~~

~~1917 nov x.~~

Rosenthal, Jacques, měšťan pražský

TV. 238.

Gara Arnold

ékszerei és porcellánjai

Ernst Mor. Kiall. XIII-
1913. Első
csoport Kiall-
Tintával a Catalogus-
ba beírva

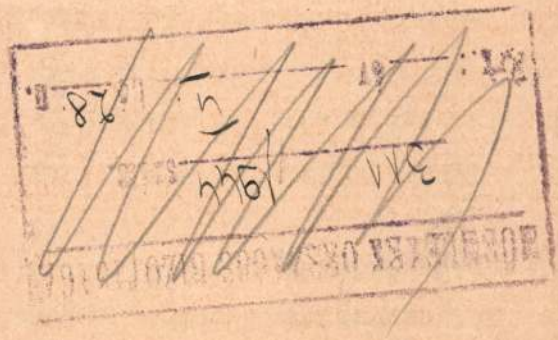

F e l h i v á

Az 1942/43. évi téli hadjárat alk
esett, illetőleg eltűnt köztisztviselők é
ségekről a m.kir.Központi Illetményhivatal
tudomása.

Az illetményhivatal felkéri enné
/vezetőjét/, hogy mindaz-ról a katonai szo
zottakról, akik már hosszabb idő óta nem
tehető, hogy hősi halált haltak, hadifogság
készíteni és a kimutatást 8 napon belül az
kedjenek.

A kimutatásba felveendő adatok a
gos katonai rendfokozat, a bevonultra illet
tala és annak székhelye, mióta nem érkezett él

Egyben az illetményhivatal felké
zetőjét/, hogy a jövőben a katonai szolgála
takra vonatkozólag a fenti körülmények vala
esetenként közölni.

Budapest, 1944. évi junius hó.

Gara Arnold

Prospektus
Magyar Parnassus
c. rézkarc könyvéről.
Megjelent ? 1924 körül.

Puskin: Anyégin Eugen
verses regény. Prospek-
tus az amatör kiadás-
ról. Gara Arnold réz-
karcaival.
Genius kiadás 1920.
Megjelent ?

Fiume:

Az Erzsébet-kert.

A tenger pa
~~emelkedő~~ lévő épületekke
lyen a házak sür

„Giardino

Méretei a képne

Ltha 4379.

Gara Arnold

Illustrácioh Anyegin-
hez. 8 drb(?) Bpest
1920. kinezett vezkarcok
Egy példány Turóczi
Sándor gyűjteménye
ben.

Gara Arnold

Műcsarnok

1918–19. téli kiáll. – Vágó László né arch. of

1926. őszi kiáll 212, 224, 227, 230

(1) 1927. tav. kiáll. 359, 360

~~1928~~ Tav. kiáll. 571 – 573.

Attila körút 2

1927 tav
Kalocsa, of
Mizantrop

(1)

Önarchép, of
Esti táj
Archép
Romantikus táj

(2)

Egerágh h. n. VI. 315.

Gara Arnold

festő és grafikus

† 1929 aug. 19.

Budapest

Ytalt tartó nő képe

855. Fürstenberg Theodor Caspar

Gara Arnold

Magyar Parnassus, Addy Endre, Babits Mihály, Fürst Milán, Gellért Oszkár, Heltai Jenő, Ignotus, Juhász Gula, Kemény Simon, Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Nagy Zoltán, Somlyó Zoltán, Tóth Árpád, Turcsányi Elek versei Gara Arnold vézkarcai. 1926. Bpest.

Folio

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 182
II. I. 1.

SZAK: Erotika.

SZERZŐ NEVE: Barrière, Marcel

FORDITÓ NEVE: —

KÖNYV CIME: Die Ku

KÖTÉS NEME: ALAK:

KIADÓ: ÉV:

Gara Arnold

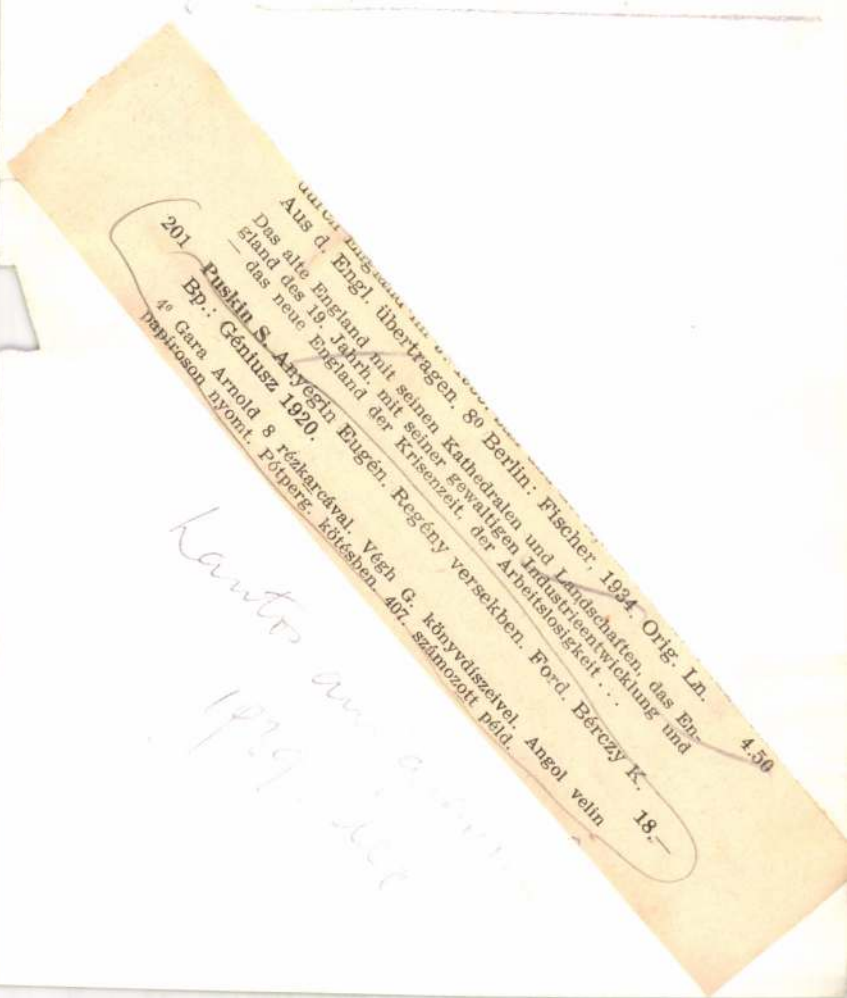

Aus d. Engl. übertragen. 8° Berlin: Fischer, 1934. Orig. Ln. 4.50

Das alte England mit seinen Kathedralen und Landschaften, das England des 19. Jahrh. mit seiner gewaltigen Industrieentwicklung und — das neue England der Krisenzeit, der Arbeitslosigkeit . . .

201 **Puskin S. Anyégin Eugén. Regény versekben. Ford. Bérczy K. 18.—**
Bp.: Géniusz 1920.

4° Gara Arnold 8 rézkarcával. Végh G. könyvdíszeivel. Angol velin papíroson nyomt. Pótperg. kötésben. 407. számozott péld.

Kantos an [illegible]

Kikiáltási ár

1561. CIGARETTA-SZELENCE, ezüst, vésett dísszel. 123 gr. 15
1562. GYŰRŰ, arany, ékkövekkel és gyönggyel kirakva . . . 35
1563. TOJÁSTARTÓ ÉS KANÁLKA, ezüst. (Tokban) 5
1564. PECSÉTNYOMÓ, ametiszt, görög férfi fej alakjában . . 50
1565. KULCSTARTÓ, ezüst, középen ezüst emlékéremmel. 75 gr 4
1566. PECSÉTNYOMÓ FÜGGELÉK, füst topázban kiköszörült görög fej, tűzben aranyozott réz foglalatban 30
1567. MELLKERESZT LÁNCCAL. Arany, apró brilliánsokkal 30
1568. EREKLYETARTÓ KERESZT, ezüst filigrán. Jeruzsálem 15
1569. KAMEA MELLTŰ, arany keretben. 15
1570. GYÜMÖLCSÁLLVÁNY, ezüst, 630 gr 60
1571. GYÜMÖLCSKOSÁR, ezüst, domború dísszel. 1230 gr. . 110
1572. NAGY GYÜMÖLCSÁLLVÁNY, ezüst, domború dísszel. 8800 gr 650
1573. LORGNON, ezüst. XIX. sz. eleje. 8
1574. BURNÓTSZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel. Bécs, 1844 18
1575. LORGNON, ezüst, alakos és zománcdísszel 8
1576. KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, domború és alakosdísszel. 2 drb. 9620 gr. (Hibásak). 800
1577. KÖRITÉK-KÉSZLET. csiszolt üveg, ezüst tálcán. 657 gr 65
1578. MELLTŰ. Női fejet ábrázoló kamea, ezüst keretben . . 8
1579. TÁLCÁCSKA, ezüst. Magyar, XIX. sz. közepe. 80 gr . 10
1580. ÉTELHOMBÁR FEDŐVEL, ezüst. 3980 gr 320
1581. ZSEBÓRA, 18 karátos arany. XIX. sz. első fele . . . 24
1582. LEVESESTÁL FEDŐVEL, ezüst. 3245 gr. 280
1583. BONBONTARTÓ, ezüst filigrán, türkizekkel és zománcdísszel 20
1584. TÜKRÖSTÁLCA, ezüst. Rokokó modorban 100
1585. ÖVCSAT, aranyozott ezüst. Filigrán munka 12
1586. GYERTYATARTÓ, vert ezüst. Pest, 1818. Egy pár. 625 gr 70
1587. KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst. Bécs, 1840. Egy pár 1580 gr 160
1588. KOSÁR, ezüst, bordásan verve. Orosz, 1894. 976 gr . . 75
1589. KOSÁR, ezüst. 386 gr. 27
1590. GYERTYATARTÓ, ezüst, vésett dísszel. Egy pár. 580 gr 30
1591. GYUFATARTÓ, ezüst. 206 gr 15
1592. KARKÖTŐ, ezüst filigrán 5
1593. DÍSZSERLEG FEDŐVEL, ezüst, alakos dísszel. 1160 gr 125
1594. HALASTÁL, ezüst. 3170 gr 210
1595. NYAKKENDŐTŰ, 18 karátos arany, korállal díszítve. 1830 körül 12
1596. GYÜMÖLCSÁLLVÁNY, ezüst. 297 gr. 21
1597. ÉKSZER, díszmagyarruhához, karddal. Ezüst, smaragdokkal ékítve. Tokban 140
1598. ZSEBÓRA, arany, mindkét fedelén zománcozott dísszel. Kulcs nélkül felhúzható. (Tokban) 200
1599. ORSÓS ZSEBÓRA, kettős arany tokban, áttört és vésett díszítéssel. London, XVIII. század eleje 250

Kikiáltási ár pengőben

1600. GYŰRŰ, arany, brilliánsokkal, gyönggyel és egy zafirral . 35
1601. HOSSZÚKÁS TÁLCA, ezüst, domború peremmel. 489 gr 45
1602. MELLTŰ, ezüst, zománcképpel. Gara Arnold műve. Egyetlen példány! 15
1603. HOSSZÚKÁS TÁLCA, ezüst, domború peremmel. 310 gr 28
1604. SÓTARTÓ, ezüst. 2 drb, 69 gr 7
1605. TŰTARTÓ ÖVHOROGGAL, ezüst. 1850 körül. 5
1606. NYAKÉK, 18 karátos arany, ékkövekkel díszítve. 13½ gr 65
1607. KARLÁNC, arany, gyöngyökkel és gránátokkal 25
1608. KARLÁNC, arany, befoglalt gemmákkal 30
1609. NYAKÉK, arany, gyöngyökkel, brilliánsokkal, gyémántokkal és egy korállal 90
1610. BURNÓTSZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel. 80 gr. Bécs, 1840 25
1611. MELLTŰ, 16 karátos arany, korállal és egy kis brilliánssal 45
1612. NYAKKENDŐTŰ, arany, barokkgyönggyel és apró gyémántokkal 20
1613. NYAKLÁNC, 16 karátos arany, zománcozott dísszel, egy brilliánssal, gyönggyel és gyémántokkal. 13 gr. 80
1614. KARLÁNC, 18 karátos arany, zománcozott dísszel. 1840 körül. 31 gr 140
1615. KARPEREC, aranyozott ezüst, zománcozott dísszel . . 12
1616. CIGARETTASZELENCE, ezüst, vésett és domborított díszítéssel. Bécs, 1850 körül. 190 gr 30
1617. GYERTYATARTÓ, ezüst, bordásan verve, gazdag díszítéssel, villanyra felszerelve. Bécs, 1844. 2 drb 50
1618. FEDELES CUKORTARTÓ, ezüst. Bécs, 1840 420 gr. . . 80
1619. CUKORSZÓRÓ, ezüst. Bécs, 1851. 85 gr 20
1620. FÜLBEVALÓ, arany. Egy pár. 1840 körül. 4 gr 20
1621. TORTALAPÁT, ezüst, elefántcsontnyéllel. Angol. 220 gr 18
1622. SZIVARDOBOZ, ezüst. 1380 gr 120
1623. MELLTŰ ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ, 16 karátos arany, korallokkal. 1850—60. 120
1624. ÖVCSATT, ezüst, XVIII. század. Két pár 8
1625. KARKÖTŐ, MELLTŰ ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ, 18 karátos arany, türkiszekkel díszítve. XIX. század közepe. 22 gr 110
1626. EMLÉKÉREM, aranyozott bronz keretbe foglalva . . . 5
1627. FEDELES CUKORTARTÓ, ezüst, fedelén domború csatajelenet. 707 gr 100
1628. CIGARETTASZELENCE, ezüst, domborított díszítéssel. Bécs, 1764. 140 gr 35
1629. SALÁTÁSKANÁL ÉS VILLA, elefántcsont, ezüst nyelekkel 10
1630. TORTALAPÁT, ezüst, elefántcsontnyéllel. Angol. 200 gr 15
1631. KENYÉRKOSÁR, ezüst, vert bordákkal. Bécs, 1823. 308 gr 60
1632. KANNA FEDŐVEL, ezüst, domborított díszítéssel. Pest, 1823. 917 gr 300

Arv. Közl. 1933. dec. hó. 4. rk. n
68. aukc.

az elmúlt éveknek nem egy jutalmazására, nyugodt lélekkel terjeszti a bizottság azt az egyhangú, tisztelettelteljes javaslatát a Tekintetes Akadémia elé, méltóztassék [illegible] i Vojnits-éremmel Móricz Zsigmondnak *Légy jó mindhalá* [illegible] í színművét tüntetni ki.

Kéky Lajos.

GARA ARNOLD:
Pharaó (fametszet) 630

Gara Arnold

Rosner Károly
A magyar festészet
a XX. században
Erdélyi Helikon
1930. 84. 657. l.

Balla Ignác leleményes buzgólkodása mellett oly eredményesen csatlakozik a Corvin Mátyás Társaság úttörő munkájához.

De immár olasz írók lelke is felénk szálldos, aminek nyilvánvaló jele, hogy olasz szerzők kultúrpolitikánk náluk is népszerű irányítójának sűrűn ajánlják fel újabb műveiket, tanuságot téve annak a hatásnak maradandó értékéről, mellyel a magyar kultuszminiszter emlékezetes római szereplése járt. Nevét, mint aki az olasz nyelv tanítását a magyar középiskolába bevezette, az olaszok különösen szívükbe zárták.

Ilyen ajánlás kapcsán ismertük meg Armando Lucifero *Versi* című kötetét, melynek vezérverse egy hat nyomtatott ívet kitevő, Petőfiről szóló «cantica», címe : *Petőfi Sándor Szibériában* (Alessandro Petőfi in Siberia).

Kastner Jenő, pécsi egyetemi tanárnak volt nálunk legelőször alkalma a mű tanulmányozására, melynek az olasz irodalom ez avatott ismerőjére tett hatását jelentése olyan érdekesen tükrözteti, hogy szolgálatot vélünk tenni a magyar közönségnek, midőn alábbiakban közvetítőjévé szegődünk.

Armando Lucifero, úgy látszik, csak most, öregkorában szánta

Gara Arnold

Turcsányi: A koronellai dóm. 1920.

Lányi Zs. Mapjaim. Hapial kiadás 1921.

Fenti fametszeteivel.

a könyvesmeket ellenőrizni.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gara Arnold

festő, grafikus, Eranu-
kus

cvst

Ujv M Zs L. 306 l.

Vasárnap
21
Kat. Reminisc.
Ógörög Febr. 8 D. Triod.

Hétfő
22
Kat. Pét. szkf.

Kedd
23
Kat. D. Péter

Szerda
24
Kat. Mátyás a

Csütörtök
25
Kat. Géza vt.
Holdtölte 8 óra 43 p.
Izr. 14 Purim

Péntek
26
Kat. K. Marg.
Izr. 15 Susan Purim

Szombat
27
Kat. Gábor p.
Izr. 16 S. Ki Thiza

Gara Arnold

vajrolta a tanácskoz-
társaság bélyegei
körül a 60 fillérest
repr.

Vas. Ujs., 1919. 314. l.

Gara Arnold

irod
z

Thieme-Becker
XIII. 165 l.
(Lyka)

Gara Arnold

1.

Tóth Éfamenet

A

a 20. tr ban 25. l –

1939

Gyermektanulatság

307 Richard Brackenburgh

Gara Arnold

Wod

Takács, Z. v. Ausstellung des Ernst-Museums. Pester Lloyd. 1918, 35.

regg. 17

E Ph Körl 1919

291. l.

Vasárnap

21

Kat. G. Alajos

JÚNIUS 30 NAP

Prot. Alajos

Izr. 1 Thamusz R. Kh.

Hétfő

22

Kat. Ákos

Prot. Paulina

Kedd

23

Kat. Ediltrud sz.

Prot. Zoltán

Szerda

24

Prot. Iván

Gara Arnold

B. Soó Rezső: Modern magyar kisgrafika

MAGYAR MUVESZET

1938. 345. l. 348. l.

Repr.

Szeben Ervi, exlibrise, vézkarc.

6.

7.

Gara Arnold

rod

Szinházi Élet

1925. 14. sz.

(G. porcellánjai,
képekkel.)

Oból

...ben ~~[illegible]~~ és térdelő a mankójára tamaszkodó
...ében látható kővel ~~[illegible]~~ sanyargatja. Fejét
...ja, bajusza és szakálla ősz. ~~[illegible]~~ Fehér
...mellen szétáll. Mögötte az a szikla emelkedik,
..., a balra lévő, fa ágára bibornoki kalapját
...térben város épületei közik le figyelmünket.

...fára, méretei 46.3 : 33.6 cm.

...7 frt 50 kr.

1369.*)

~~[illegible]~~

Gara Arnold

ired
= ikloszy l: az

Skexlibrisi Morton

a Mujtó

1913 6-8.6

~~Apaffy Mihály levele VI. 147.~~

Gara Arnold

rod
2

Rosner Nordisk

415.l.

Telodó

Cserenik Gyógy

Zilegény

Gara Arnold

l

özsa M: M.

Rimpress. festinet 241. l.

1914

Gara Arnold

ivod
2

Rosner Der Holzschnitt

Keppel

Gara Arnold

ired

Rosner De Grafiske Fag

255. l.

256. l. keppel -

Sara Arnold

rad

Rosner moderne Plakat

Keppel

Gara Arnold

wód

Rabinovszky Márius:

Csoportkiállítás az

Ernst Múzeumban-

Nyugat 1926.) 91. l.

(90.

Rosner

Gara Arnold halálára

Elment, saját akaratából, nem várta meg álmai és vágyai teljesülését, elment, és a sok, sok tehetséges grafikus dacára, ki megmaradt nekünk és kik mind többen és többen tűnnek fel, ürt hagyott maga után.

Elment, és helye üresen marad. Művész volt, ízig-vérig művész, munkájában és életében, eleganciájában az életben és elmúlásában.

Porcellánjai az Ernst-Múzeum foyerjában mindenkor szomorúságra fognak hangolni, finom rézkarclapjai magyar művészek munkáihoz, egy megkezdett sorozat, torzó marad.

Furcsán nézzük egyik utóbbi, igen sikerült munkáját, egy finom plakátot: „Két fogoly". Zilahy Lajos híres könyvéhez készült, egy bilinccsel összekovácsolt férfi és nő. Nem keressük a szimbólumokat. A plakát él — a művész meghalt.

Könyvcímlapok gazdag sora, egy nagy művész útjának etappjai. Itthon és külföldön megbecsülést, de az általa mindig várt és remélt nagyobb elismerést nem aratva.

Magyar sors. Párizsban, ha kimegy, az elsők között lehetett volna, itthon kevesen tudták teljes, nagy értékét. Mi, kik láttuk útját, munkái is barátaink voltak, fájdalommal búcsúztatjuk.

Rosner

RASZTER

MINDEN SOKSZOROSÍTÓ-ELJÁRÁSHOZ

RASTER SINDIKATUS

FRANKFURT-MÜNCHEN G.M.B.H.

HAAS·EFHA·KOH-I-NOOR

TÖRZSHÁZ:

FRANKFURT a/M

NEUE MAINZER STRASSE 77

Hírek

David Stempel ucca Frankfurtban. Frankfurt a/M. város képviselőtestülete elhatározta, hogy a két év előtt elhalt Stempel Dávid hírneves betűöntő emlékének megörökítéséül egy most nyitott új uccát, mely a Stempel-betűöntöde közelében van, Stempel nevéről fog elnevezni. Német grafikai körökben nagy megelégedéssel fogadták, hogy ennek a kiváló szakembernek az emlékét ily szép módon tisztelték meg.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia 5 hónapos esti tanfolyamot nyit külön az érettségizett és alkalmazásban levő és külön a kisebb előképzettségű és többéves gyakorlattal bíró tisztviselők és más alkalmazottak részére. Tantárgyak: könyvvitel, levelezés, keresk. ismeretek, számtan, közgazdaságtan, gyors- és gépírás, német, francia és angol nyelv. Záróvizsgálat és bizonyítvány. Beírás d. e. 8—1-ig és este ½7—8-ig az intézet igazgatói irodá-

GÉP
BETŰ
FESTÉK

Mindennemű szakmabeli gépek és egyéb grafikai cikkek, használt és új állapotban, jótállás mellett. Használt gépeket veszünk és becserélünk

UNIVERSAL

GRAFIKAI SZAKÜZLET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST VIII, RÁKÓCZI TÉR 2

(Bejárat: Salétrom u. 2)

TELEFÓNSZÁM: J. 348-12

Vezérképviseletek:

GEBR. JÄNECKE & FR. SCHNEEMANN

Hannover, festékgyártmányainak raktára

HERFURTH & HEYDEN

fűzőgépgyár, Leipzig

Minden típusú drótfűzőgép raktárról szállítható

Magyar Grafika
1929.

Offsetsajtók
Dresden-Leipziger Schnellpressenfabrik A.-G., Coswig i. Sa.

Offsetsajtók,
„Leipzig", Kleinod", „Kleine", „Rubens" és a kétszínnyomó „Planeta" offsetsajtók. Vezető márkák a legtökéletesebb kivitelben.
Dresden-Leipziger Schnellpressenfabrik A.-G., Coswig i. S. Európa legnagyobb offsetsajtógyára.

Összeadógép (negatív)
„Boediker-rendszer". Fontos segédeszköz a fotomechanika részére. Egyedüli készítési és eladási jog. Az
United Cigarette Machine Company rt. nyomógép- és fotolitokészülékek osztálya,
Dresden-A. 21.

Öznizö gépek
Const. Hang, Göppingen-A.

Papírnagycég
Berth, Siegismund, Berlin SW 68. T. Dönh. 1400—1404. Finom és csomagolópapírok.

Papírok (gumizott)
Leipziger Gummier- u. Lackieranstalt, Schweder & Co., Lucka bei Leipzig.

Perforáló gépek
A. Hogenforst, Leipzig. Spezialfabrik für Maschinen d. graph. Branche.

Perforáló gépek
Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabr. f. d. graph. Gewerbe.

Perforáló gépek
Märkische Perforiermaschinenfb., Berlin SO 36.

Perforáló gépek
Maschinenbauanstalt M. Vetter & Co., Leipzig-Gohlis.

Pénztekercspapírok
Vasúti és postaűrlapok. Druckerei Hermann Lukowski, Breslau 2.

Prégelt pecsétmárkák,
Mindennemű aranypréselések, árujelző- és mintakártyák stb. Tömegpéldányszámú specialitások. Emil Bach & Co., Kunstanst. Nürnberg.

Raszterek
autotípia, mélynyomás, offsetnyomás és a vonalas klisékbe való bemásoláshoz, speciális szemcsés raszterek minden célra. Efha-Rasterwerk, G. m. b. H., München.

Raszterek
autotípia, mélynyomás, offsetnyomás és az összes fotomechanikai nyomtatóeljárás részére. Herbst & Illig, Fankfurt a. M., West.

Rázkódások és zakatolás elleni szigetelés
A.-G. Emil Zorn, Berlin S 14. Tel. F. 7, Jannowitz 64—71.

Reinhardt Rationell berakókészülékek
A legjobb berakókészülék. G. E. Reinhardt, Leipzig S 3/106. k.

Reklámtervezetek
Fritz Leissner, Dresden-A. 16.

Reprodukciós kamerák
Klimsch & Co., Frankfurt a. M. Harminc év óta szállít teljes berendezéseket az összes reprodukciós célokra.

Reprodukciós intézet
Louis Gerstner, Leipzig 18. Kunstanstalt f. Autotypie u. Zinkätzung.

Reprodukciós intézet
Eberhard Schreiber, Leipzig. Klisék, fotolitográfia.

Reprodukciós készülékek
Paul Drews, Alte Jakobstr 4. Berlin SW 68. Optika, raszter, ívlámpák és gépek.

Reprodukciós készülékek
Hoh & Hahne, Leipzig. Németország legnagyobb enemű gyára.

Reprodukciós készülékek
Falz & Werner, Leipzig C 1. Németország legrégibb speciális gyára.

Reprodukciós készülékek
V. Koula, Prága, Zitná ul. 27. Legjobb beszerzési forrás.

Rézbetűk könyvkötők részére
Dornemann & Co., Messingschrift- und Ferrotypengiesserei, Gravieranstalt, Magdeburg.

Rézbetűk könyvkötők részére
Magdeburger Gravieranstalt vorm. Edm. Koch & Co. m. b. H., Magdeburg.

Rézbetűk könyvkötők számára
Dornemann & Co., Magdeburg.

Rézbetűk
Brandt & Co., Leipzig, Mittelstr. 7. Vésőintézet. Metszett betűk különlegességi gyára.

Rézléniák
Bauersche Giesserei, Frankfurt a. M. és Barcelona.

Rézléniák
Hugo Rösch, Leipzig-R.

Rézléniák
C. Rüger, Leipzig. Alap. 1879.

Rotációsgépek
csomagolópapírok részére, Fischer & Krecke, G. m. b. H., Bielefeld 13.

Szakirodalom
Aufstiegbücherei, 1. kötet: „Vom Gehilfen zum Druckerei-Direktor", der Weg zum fachlichen Aufstieg. Irta: R. Engel-Hardt, Ára: 3.50 márka. „Deutscher Drucker", Berlin SW 61.

Szakirodalom-katalógust
kívánatra küld a „Deutscher Drucker", Berlin SW 61.

Szakiskolafüzet 1928
Szedéspéldák gazdag gyüjteménye, számos bel- és külföldi szakiskolából. Ára 2.75 márka. „Deutscher Drucker", Berlin SW 61.

Száraz stereotípiai matricák
Porosín gyorsanszáradó matricák. Gyártják: Rosenthal & Co., Röthenbach a. d. Pegnitz, Bay.

Szedés- és nyomtatáspéldafüzet
Száznál több mintával, az összes nyomtatási eljárásokban. Ára 3.50 márka. „Deutscher Drucker", Berlin SW 61.

Szedőgépalkatrészek,
-javítások, -feldolgozások. Specialitása: kizáróékek. Ernst Albrecht, Berlin SW 29, [illegible]

Szedőgépek,
egyszerű és komplikáltabb pótalkatrészek. Leidenberg & Knick, Berlin N 31, Ackerstr. 136—137.

Szedőgépek
Szedőgépműhelyek. Fr. Wilh. Saupe, Eisenach. Specialitása: alkatrészek Ia földolgozása.

Szedőgépkizáróékeket,
az összes típusok részére gyárt és javít Willy Reinecke, Taucha-Leipzig, Grasdorferstr. 27. Tel. 155.

Tangírozóbőrök
Leipziger Tangier-Werke, Leipzig-Pl.

Tégelynyomósajtók
Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabr. f. d. graph. Gewerbe.

Tégelynyomósajtók
A. Hogenforst, Leipzig. Grafikai gépek különlegességi gyára.

Tekercsvágógépek,
300—1500 mm vágási szélességig, papiros és karton részére. Maschinenfabrik, Laube, Dresden-A. 16, Blasewitzerstr. 68.

Tömbnaptár
Nyomdai és kiadó rt., ezelőtt Gebr. Gotthelft, Kassel.

Tömöntödei berendezések
Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabr. f. d. graph. Gewerbe.

Tömöntödei keményítőtelep
Langbein-Pfanhauser-Werke AG., Abt. F., Leipzig O 28.

Vágógépek
Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabrik f. d. graph. Gewerbe.

Vésőintézet
Gebr. Riedel, Leipzig, Scharnhorststr. 3.

Viaszkendő,
hengerfilcek, alátét- és nedvesszövetek stb.
Böttcher & Renner, Nürnberg.

Vignetták
Bauersche Giesserei, Frankfurt a. M. és Barcelona.

Vonalozó gépek
Kohlbach & Co., Leipzig-Lind.

Vonalozó gépek
A „Kleine Reinhardt", amely vonalozógép minden üzembe való. Vonalozószélesség 80 cm-ig. „Dulima" egyoldali vonalozás. „Flakoli" síkszedés fejnyomó- és vonalozógép. Mintaszerű szerkezet és teljesítőképesség. Ötvenéves tapasztalat. G. E. Reinhardt, Abt. Förste & Tromm, Maschinenfabr. Leipzig S 3/106.

SZAKMABELI ISMERETEIT, FIZESSEN ELŐ A „DEUTSCHER DRUCKER" C. LEGJOBB NÉMET SZAKLAPRA

HA BŐVÍTENI AKARJA

WOLLEN SIE SICH UNTERRICHTEN

über alles, was in der ganzen Welt und namentlich in Deutschland auf allen Gebieten der graphischen Berufe und Techniken geleistet und geboten wird,
WOLLEN SIE WISSEN, was an neuen Maschinen und Hilfmitteln auf den Markt kommt, was an neuen Verfahren und Methoden von Spezialisten ersonnen und ausgearbeitet wurde,
WÜNSCHEN SIE ANREGUNG und Belehrung, suchen Sie künstlerische Vorlagen für geschmackvolle Ausstattung von Familien-, Vereins-, Geschäfts- und Werbedrucksachen,

DANN ABONNIEREN SIE

die weltbekannte, im 33. Jahrgang erscheinende illustrierte graphische Monatsschrift

DEUTSCHER DRUCKER

(DEUTSCHER BUCH- UND STEINDRUCKER) BERLIN SW 61. HAGELBERGERSTR. 49

Probenummer kostenlos. Jahresbezugspreise RM 28.20, für Ungarn, Rumänien, Tschechoslovakei, Jugoslavien, übr. Ausland RM 33. Das Abonnement kann jederzeit beginnen. Zahlungen halb- oder vierteljährlich. Postscheckkonten: Budapest 54967, Wien 105095, Ljubljana 20449, Prag 79607

ÉVENKINT 12 VASKOS SZÁM

ELŐFIZETÉS NEGYEDÉVRE 7·05 MÁRKA. MUTATVÁNYSZÁMOT INGYEN KÜLD A KIADÓHIVATAL

Gara Arnold

Révai XX. 285. 1.

Gara Arnold

+ Bpest 1929 aug. 19.

Révai XXI. 373. l.

TÁVIRAT

VI., SZONDY UCCA 79. ALATT

festék. háztartási és pipere szaküzlet megnyilott stopp.
Olcsó árak. Pontos kiszolgálás. Dus raktár. Stop. Győződjön meg! Minden vevő mintacsomagot kap. Stop.

Sándor most már mohón belekapott az emlékirat olvasásába, amelyet a borítékban talált. Ezt a szőke János fia II. Farkas szerkesztette, összehordván benne mindent, amit a *nagy perre* nézve fontosnak tartott. A nagy per, amely vissza fogja nekik adni a Dunán járó gabonahajó-flottájukat és le fogja leplezni a barna Gálok cselszövéseit, volt sokáig a szőkék vágyteljes álma. II. Farkas nem volt prókátor és ami a jogi tudásából hiányzott, azt merész gyanusításokkal és vastag gorombaságokkal igyekezett pótolni.

Az emlékirat abból a *köztudomású faktumból* indult ki, hogy Varjason mindenki doktor Adamit tartotta a posthumus Pál apjának. Sőt II. Farkas előtt az sem volt kétséges: I. Farkasnak azért kellett meghalnia, hogy elkerültessék a nyilt botrány. Senkinek sem volt haszna a gabonakereskedő halálából, csak a lengyelnek és, ami ez emlékirat szerint súlyosan esik a latba, Farkas úr élete teljesen ki volt szolgáltatva Adaminak, aki nem is engedett más doktort a beteg mellé, sőt maga állapította meg a halál okát is, ami megint II. Farkasnak alkalmat adott, hogy keserű igazságokat mondjon a vármegyei hatóságok nemtörődömségéről és pajtáskodásáról.

A memorandum, amely egyébként csak kisvárosi pletykákkal tudta alátámasztani vádjait (és ez lehetett oka annak is, hogy rendes per sohasem lett az esetből), hangsúlyozta, hogy a varjasi orvosok meggyőződése szerint Adami sohasem végzett orvosi tanulmányokat. Többször szándékosan próbára tették a szakismereteit, de néhány homeopata frázisnál egyebet nem lehetett belőle kicsiholni. Pedig egyébként sokat tudott és borotvaeszű ember volt.

Hogy rásüsse a kalandor bélyegét, II. Farkas annak a bizonyítására is vállalkozott, hogy Adami nem volt a Poniatovszki-féle légió tagja, sőt nem is volt lengyel ember.

Egyszer egy lengyel katonatiszt fordult meg Varjason, az egy véletlen találkozásuk alkalmával a patikában megszólította Adamit. A jelenvoltak meglepetésére kitünt, hogy Poniatovszki fegyvertársa egy kukkot sem ért lengyelül, bár németül, franciául és olaszul folyékonyan beszél. Ő maga azzal mentegette magát, hogy már gyermekkorában külföldre került.

Az iratokhoz mellékelt arcképekről is szó volt a memorandumban. Gál ükanyját és a két urát, Farkast és Adamit, ábrázolták a képek. II. Farkas úgy vélekedett, hogy a családi hasonlatosság megállapítása perdöntő bizonyíték lehetne.

Mikor Sándor kivette a miniatűröket a bádogdobozból, elsőnek Adami képe került a kezébe és ő a kondorfürtű, sápadtképű, benyomottorrú férfi láttára, aki zsinóros lengyel kabátot viselt, olyanféle babonás megdöbbenést érzett, mint mikor az ember váratlanul megpillantja a saját tükörképét.

A festő, aki a portrékat készítette (mind a három egy kéz munkája volt), nem volt művész, de mint akkori kollégái közül annyian, ő is szőrszálhasogató lelkiismeretességgel tudta másolni az életet.

A kép bizonyára nagyon hasonlított a modellhez, de még azt is leleplezte, ami a szabadsághős álarca alatt lappangott és amit II. Farkas nem, de Gál Sándor igenis észrevett: a kétkedést és a tépelődést, az önmagába irányított tekintet szédülését és félelmét.

Igen, ez a fáradt idegzetű barna Gálok őse! Csakhogy az ükapában még megvolt az elkeseredett erő, hogy időközönkint kiragadja magát önmagából és végigjátsszon egy-egy szerepet az élet komédiájában és hogy túlizgatott aktivitással elbódítsa a tulajdon ernyedtségét. Bizonyára ő herdálta el fajtájának utolsó idegtartalékát is.

Azután csak rá kellett néznie a gabonakereskedő nyers, tömör, magában befejezett arcára, amely olyan józan volt, mint a téli reggel, — húsz esztendő mulva ilyen lesz a repülő Gál Jani is! A különbség csak annyi, hogy az ükapa arca magán viseli Varjas leggazdagabb emberének, a gabonapiacon és a családjában mindenható patríciusnak gőgjét.

Gál Sándor remegő ujakkal turkált a sárga és kék papírlapok közt... Egy végrendelet — doktor Adami utolsó akarata!

Folytatjuk

Don Juan

„Kérem, ne jöjjön máma el,
Oh, nincs ennek értelme semmi,
Értse meg: nem... nem akarok
Többé magával együtt lenni.

Úgy nyugtalanít a szeme,
Zavarban vagyok, hogyha kérdez,
Oly hosszúak az éjszakák,
Higyje el, hogy nagy szenvedés ez.

Ma nem ég majd az ernyős lámpa,
Ma lecsukom a zongorát,
Legyen ön is, aki a többi,
Kedves, megértő, jó barát,

Ki nem néz így rám, sose kérdez,
Aki hűvösen fog kezet.
Nyugtasson meg. Úgy-e megértett?"

„Értem. Ma este ott leszek."

Farkas Imre

Modern kerámia. Gara Arnold műve

Csathó Kálmán chef d'oeuvre-je

— Leányok, anyák, nagyanyák —

Irta: **Császár Elemér**

Bosco, a bűvészek fejedelme is megirigyelhetné Csathó Kálmánt azért a boszorkányos ügyességért, amellyel előttünk az *egy* és a *három* fogalmát úgy össze-vissza keveri, hogy a végén magunk sem tudjuk: egy-e vagy három, vagy éppen egy a három és három az egy. Ime egy-egy félév távolában három regényt jelentet meg: *Leányok, Asszony a bakon, Mindhalálig,* mindegyik külön-külön is önálló, kerek, befejezett egész — mégis szorosan egymáshoz füződnek egy nagyobb, művészi egységgé. A regényekben *leányok, anyák, nagyanyák* szerepelnek — s ez a három egymást fölváltó generáció valójában egy: akik leányok voltak az első regényben, azok anyák a másodikban s nagyanyák az utolsóban; mindig mások és mégis ugyanazok!

Igy ez a regényciklus igazi *trilógia* — Csathónak kétségkívül legnagyobbszabású műve s egyben az ujabb magyar regényirodalomnak egyik legjelentősebb terméke. Azzá teszi elsősorban Csathó tisztult, emelkedett fölfogása a regény hivatásáról. Csathó tudja azt, amit az olvasók zöme nem tud — s akárhány regényíró nem *akar* tudni! — hogy a regény nem a pillanatnyi szórakoztatás olcsó eszköze. Az *igazi* regény sokkal több ennél: egy darab művészien kikerekített élet, a mult világának vagy a jelen mozgalmainak rajza, a társadalom problémáinak, az emberi törekvéseknek prizmáján fölfogva, s a cselekvénye, akár a valóságból sarjadt ki, akár az iró képzeletéből, nem puszta mese, hanem felelet az élet nagy kérdéseire. *Magyar* regény természetesen a *magyar* életet tükrözi, a *magyar* társadalom problémáit világítja meg.

Ilyen regény Csathó trilógiája is. Megelevenedik benne a magyar társadalom élete az abszolutizmus derekától a Károlyi-forradalomig, vagy hetven év magyar világa. Megismerjük belőle három egymásra következő nemzedéknek — erre utal szimbolikusan a cím — érzés- és gondolatvilágát, azokat a vágyakat és reményeket, aggodalmakat és kétségeket, amelyek ezidétt a magyarság szivét mozgalomba hozták; megismerjük azokat a fordulatokat, amelyeken keresztül nemzetünk a Bach-rendszertől a félszázados alkotmányos élet után eljutott az őszirózsás összeomlásig: egy hatalmas, nagyvonulú kép bontakozik ki elénk, két emberöltő társadalmi és politikai életének színes rajza. Közben meglessük a magyar úri osztály életmódját, s a kaleidoszkópszerűen váltakozó tarka jelenetekből, az egymáson keresztül-kasul átszövődő apró történetekből egy másik, erősen megvilágított kép körvonalai is kirajzolódnak: a mindennapi élet képe a maga kicsinyes, de kicsinyességében jellemző mivoltában. Bennünket, akik ennek az időszaknak jórészét átéltük, ez a kettős kép részleteivel is, egészével is csodálatra bír. Csodáljuk, hogyan tudta megragadni a szerző ezeket az apró, finom vonásokat s hogyan tudott ezekből az éles szemmel meglátott és biztos kézzel papírra vetett vonásokból ilyen nagyméretű és ilyen eleven korképet fejleszteni, amely, mint a konkáv tükör, még a valónál is tisztábban veri vissza hét évtized magyar életének jellemző vonásait.

A regény azonban költői s nem históriai munka, a benne adott korképnek csak akkor van értéke és jelentősége, ha nem önmagáért van, hanem szerves eleme a cselekvénynek s a művészi feladat szolgálatába áll. A regény, mint minden költői mű, *emberek* életsorsát adja, s az igazi érdek benne az emberi lélek vívódásai felé irányul. Ezt az esztétikai igazságot is megérezte Csathó művészi ösztöne, s abban a mesében, amelyet a társadalmi élet mozgalmaiból kifejleszt, valójában lélekrajzot ad. Ami a trilógiában történik, két család körömszakadtáig vívott küzdelme, önmagában is érdekes ugyan, de igazi mélységét a fordulatain csillogó psychologiai reflex adja meg. A nagy, évtizedeken keresztül, nemzedékek során vívott küzdelmet két csitri leány, Balogh Lujzi és Boldizsár Sári háborúskodása indítja meg. Olyanfajta pár ez a két kisleány, mint a világirodalom egyik remekében, Thackeray hatalmas társadalmi regényében, a *Hiúság vásárá*-ban Amália és Rebeka — helyzetük is ugyanaz: *egy* férfit szeretnek. Csathó leányalakjai nem másolatai az angoloknak, de nem is méltatlanok hozzájuk; Sári ugyan, a rossz principiuma, nem ér föl a kacér, romlott Sharp Rebekához, tipusának talán legkitünőbb példaképéhez, a tiszta, derék Lujzi azonban, a jó principiuma, vonzóbb és érdekesebb, mint angol párja: gazdagabb lelkű és okosabb, s Csathó, tudatos művészettel, egypár sötétebb lelki vonást kever a derültekhez, a gyűlöletérzést és uralomvágyat. Ezzel leszállítja arról a piedesztálról, amelyre Lujzi önmagát állítja: *ideál* helyett *emberré* lesz — menynyit nyer ezzel a regény, nem kell kiemelnem.

Az ellenségeskedés a két nő között lelki talajban fogan meg s egyéni motivumok indítják meg: nagyravágyás, irígység, féltékenység. Amint azonban a leányokból asszonyok lesznek, belevegyülnek a rúgók közé társadalmi, sőt politikai mozzanatok is — hiszen a mult század második felében vagyunk és Magyarországon, ahol a nők szenvedélyesebben politizálnak, mint a férfiak! Hogyan hajszolja a személyes gyűlölet a két anyát, majd nagyanyát életrehalálra szóló harcba, hogyan avatkoznak bele férjük útján a nagy politikába, hogyan teszik boldogtalanná önmagukat és családjukat, ez a tárgya a trilógiának, ennek a kitünő lélekismerettel nyomról-nyomra fejlesztett és vonzóan elbeszélt eseménysorozatnak. A cselekvénybe belebonyolódik egy egész sereg férfi- és női alak, szerepük azonban nem olyan centrális, s így lélekrajzuk szegényesebb, mint a két asszonyé. Csak két erősebb egyéniség emelkedik ki közülük, két markánsul megrajzolt férfi: Mikolay Péter, Lujzi ura, és Szervácz gróf, Sári férje. Mindkettő egyszersmind szimbolum is. A köznemes Péter annak a társadalmi rétegnek képviselője, mely az önkényuralom szolgájából a nemzeti ügy harcosa lesz, de a magyar szív és a higgadt guvernamentális politika követeléseit össze tudja egyeztetni; a léha, cinikus Szervácz gróf a destrukció szellemét testesíti meg: aulikus főúr létére a nemzeti színű zászló és a demokrácia örve alatt fölrobbantja a magyar állam évezredes épületét.

A két asszony lelki rugókból fejlesztett gyűlölködése és a két család érdekes fordulatokon át vezetett küzdelme a mese folyamán országos jelentőségűvé fokozódik, és így az a társadalmi rajz, amelybe bele vannak ágyazva, a regény integráns részévé emelkedik. Nem marad puszta keret vagy félrevezető cégér, mint igen sok társadalmi regényben, hanem észrevétlenül a cselekvény legfőbb indítékává válik — épp-

Gara Arnold

1888–1929

Ladd

2 modern m

Nam könyvnyomdát

18. l.

m Bibl.

Tár Ünk

II. 1929–30

1931

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gara Arnold, festő, iparművész és művészeti író Budapesten. A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel vett részt:

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Beethoven, tollrajz. — Plakát, színezett rajz.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Férfi arczkép, tanulmány.

1907. tavaszi kiáll.: Tanulmány, rajz.

1913—14. téli kiáll.: Tájkép, olajf. — Csendélet, olajf. — H. J. úrnő arczképe, olajf.

Kiállított még a »Kéve« tárlatain, a Nemzeti Szalonban és az Ernst-Múzeumban is.

A Gyűjtő. 1913. 6—8. sz. — *Bálint Aladár:* Új művészek. Gara Arnold. *Magyar Nyomdászat.* 1912. 26—28. l. — *Gerő Ödön:* Gara Arnold kerámiái. *Magyar Iparművészet.* 1912. 163. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 167, 231. l. — *Szablya Sándor:* Gara Arnold. *Grafikai Szemle.* 1912. 289. l.

GARA ARNOLD, grafikus

Az általa tervezett 50 koronás bankjegy 1919[illegible].márc. 15.keltezéssel. Ezzel készültek a Magy.Postatakarékpénztár 5 koronás címletei később, de kisebb méretben. A tervezetnek csak az előlapja van meg.-III.tábla.2.kép. Fekete repr. Szöveg: 61.old.

AMBRUS BÉLA-DR.KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterv-ezetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960

Gara Arnold

Bartók – Reti

82. l

Gara Arnold

keramikus

vid

Genth Verecke

V. 144. l.

Gara Arnold

porcellánfestményei

és

Elek Artur

az Ernst-múzeum

kiállítása.

Az Ujság. 1915. nov. 28.

Gemälde, Kunstgeg

AUS DEM N

Grafen BÉ

sowie aus herrschaf

Priva

BUDAP

ERNST-MÚZEUM KIADÁS

Gara Arnold

cród

i

Bálint Aladár:

Gara Arnold kerámiái.

Nyugat 1912. jun. 16.

Gara Arnold

l.

Kisgrafika

1941. 7–2. r.

12. l.

ratu és lelkes támogatás pedig, melylyel szerény
tak a sikernek voltak eszközei.
tése alatt álló Orsz. bizottság kebelében irányom-
léltóságodból sugárzik ki, továbbra kikérve a ma-
lmat kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitására.
30-án.

Radisics Jenő

az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum
igazgatója.

Gara Arnold

erőd

Kozma Lajos

A bélyeg művészetéről.

Budapest. 1946. 338. l.

	Elolag		90	–
	Hatralék P.		10	–

GRÜNHUT ÉS STEINER, BUDAPEST, TELEFON 102-34.

mator im XVI. Jahrhundert, hinterliess das älteste ungar. Gesangsbuch: *Énekes könyv*, von dem uns bloss vier Blätter überliefert wurden und einen Katechismus: A *keresztyéni tudományról való rövid könyvecske* (Kurzes Büchlein über die christl. Wissenschaft), dessen einziges überliefertes Exemplar in der Nagyenyeder ev.-ref. Bibliothek aufbewahrt wurde und mit dieser 1849 verbrannte.

Gánóczy, Anton, Historiker, geb. 1745 in Kassa, gest. 1791 in Pozsony als Nagyvárader Domherr, bereicherte die kirchenhistor. Literatur Ungarns mit mehreren wertvollen Beiträgen. Er schrieb unter anderem ein zweibändiges Werk über die Geschichte .der Nagyvárader Diözese und verschiedene Werke religiösen Inhaltes, wie: *Prudentia humana, Dissertatio de usu calcis*, A *szent szakramentumoknak magyarázása* (Erklärung der heiligen Sakramente), A *Crédónak magyarázása* (Erklärung des Credo).

Gara, Arnold, Maler, trat mit seinen Bildern zum ersten Male 1910 vor die Öffentlichkeit.

Gara, Josef, Journalist, geb. 1864 in Székesfehérvár, wo er auch seine journalist. Laufbahn begann. Seit 1890 ist G. in der Hauptstadt tätig, wo er anfangs Redakteur des polit. Tageblattes *Kis Ujság* (Kleine Zeitung) und dann Mitarbeiter und Redaktionssekretär des *Budapest* war. 1910 wurde er Bezirks- und Stadtrichter und 1911 wurde er zum gewerbebehördl. Kommissär ernannt. Selbständige Werke: die Romane: *Törpe óriás* (Zwerghafter Riese), A *lelenc* (Der Findling), *Bukott nagyság* (Gefallene Grösse), die Verssammlung: *Golgotha*, die Novellensammlung: *Huszonöt történet* (Fünfundzwanzig Geschichten), *Rongyos ember* (Der Vagant, Drama).

Garády, Viktor, eigentlich V. v. Gauss, Schriftsteller und Zoologe, geb. am 27. Juli 1857 in Fiume, war, nach Absolvierung der Universitätsstudien, Professor, später Journalist und übernahm 1905 die Leitung des auf seine Initiative errichteten Biolog. Institutes in Fiume, wo er 1907 das polit. Organ *Fiumei Napló* (Fiumer Tageblatt) gründete und seit 1908 auch an der Marine-Akademie als Professor wirkt. Selbständige Werke: *Adria gyöngye* (Die Perle der Adria, 1900), *Tengerparti séták* (Spaziergänge am Meeresufer, 1901), *Mi van a tengerben?* (Was finden wir im Meere? 1902), A *mit a tenger mesél* (Was das Meer erzählt, 1903), *Tengerparti képek* (Meeresstrand-Bilder, 1904), *Mezei séták* (Spaziergänge auf dem Felde, 1904), *Régi dicsőségünk a tengermelléken* (Unser einstiger Ruhm am Littorale, 1907), *Élő tenger* (Das lebendige Meer, 1913). G. publizierte auch zahlreiche Jugendschriften und wissenschaftl. Aufsätze über die Fauna des Quarnero.

Garai, Franz, Journalist, geb. 1876 in Rakamaz, absolvierte an der Budapester Universität jurid. und philosoph. Studien und wandte sich dann der Journalistik zu. Er war beim *Pesti Napló* und *Pesti Hirlap* insgesammt acht Jahre aktiver Journalist und ist nunmehr schon das sechste Jahr Redakteur der ausserordentl. verbreiteten illustrierten belletrist. Wochen-Revue *Tolnai Világlapja* (Tolnai's Weltblatt) und Hilfsredakteur des Tolnai'schen Lexikons. Selbständige belletrist. Werke: *Hamis gyémántok* (Falsche Diamanten), *Dr. Molitoris rögeszméje*

buch des Landes-Bodenkreditinstitutes der Kleingrundbesitzer, 1905).

Gallia, Béla, jurid. Schriftsteller, geb. 11. März 1870 in Kecskemét, betrat 1892 die richterl. Laufbahn und wurde 1905 Gerichtsrat. Er schrieb zahlreiche Artikel in den jurid. Fachblättern. Selbständige Werke: A *házassági jogról, az állami anyakönyvekről és a gyermekek vallásáról szóló törvények magyarázata* (Kommentar zu dem über das Eherecht, über die staatl. Matrikeln und über die Religion der Kinder handelnden Gesetzen, 1895), *Észrevételek a szövetkezetekről szóló törvényjavaslatra* (Bemerkungen zu dem Gesetzentwurfe über die Genossenschaften, 1904). G. redigiert seit 1909 die Beilage des *Jogtudományi Közlöny* (Rechtswissenschaftl. Anzeiger), *Hiteljogi Döntvénytár* (Kreditrechtl. Dezisionen).

Gálos, Koloman, Schriftsteller, geb. 1872 in Rábapordány, entfaltet als Direktor des Fremdenverkehrs- und Reiseunternehmens eine rege Tätigkeit im Interesse der Förderung des Fremdenverkehrs in Ungarn. Selbständige Werke: *A külföld nálunk* (Das Ausland bei uns, 1900), *Magyarország és a külföld* (Ungarn und das Ausland, 1902), *Eine Woche in Budapest und Ungarn* (1912, auch in französ. und engl. Sprache).

Gálos, Rudolf, Literaturhistoriker, geb. 1885 in Budapest, absolvierte die philosoph. Studien in Budapest, Berlin, Leipzig und Kolozsvár, wurde in Kolozsvár zum Mittelschulprofessor und Doktor phil. promoviert und ist seit 1908 an der Temesvárer höheren Handelsschule als Professor, seit 1912 auch als Direktor des Handelskurses für Mädchen tätig. Als Generalsekretär der Arany-János-Gesellschaft und Sekretär der Museumsgesellschaft entfaltet G. im kulturellen Leben Südungarns eine erfolgreiche Tätigkeit. Selbständige Werke: A *Pančatantra és egy magyar származéka* (Die Pančatantra und ein ungar. Nachfolger derselben, 1906), *Szentjóbi Szabó László költészetéről* (Über die Poesie L. Szabó's v. Szentjób, 1906), A *három pupos meséjének egyik magyar származéka* (Eine ungar. Abart des Märchens von den drei Buckligen, 1907), *Adatok Szentjóbi Szabó L. prózai munkáihoz* (Beiträge zu den prosaischen Werken L. Sz.'s v. Szentjób, 1908), *Csokonai* (1909), *Arany János mint műbíráló* (Johann Arany als Kunstkritiker, 1909), A *magyar Simplicissimusról* (Über den ungar. Simplicissimus, 1909), A *bolygó zsidó mondájának újabb irodalma* (Die neuere Literatur der Sage vom Ewigen Juden, 1908), *Reuter* (1909), *Arany János és a népmese* (Johann Arany und das Volksmärchen, 1910), *Ungarische Varianten* (1910), *Szentjóbi Szabó László költeményei* (Die Gedichte L. Sz.'s v. Sz., 1911), *Lukáts István költeményei* (Die Gedichte Stephan L.'s, 1911), *Kis János és a német költészet* (Johann Kis und die deutsche Poesie, 1911), *Szakolyai István* (1911), *Magyar vonatkozású német drámák* (Deutsche Dramen ungar. Inhaltes, 1912), *Bánfi Dénes csókja* (Der Kuss Dionys Bánfi's, 1912), A *hétalvók meséje* (Die Legende der Siebenschläfer, 1912), *Jókai és Cserei* (1912), *Dayka Gábor költészete* (Die Poesie Gabriel D.'s, 1913), *Schiller* (1913). A *Wilhelm Meister első formájában* (Wilhelm Meister in seiner ersten Form, 1913).

Gálszécsi, Stephan, Refor-

Gara Arnold

keramikus

Lantos magazin
1929. máj. 1. 203-4.
l. képpel (modern majolikák.)

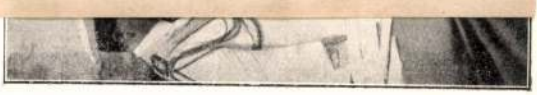

Il Duce consegna le medaglie ai crocieristi atlantici.

Fascismo ha saputo debellare. Ricevuto al Lido il saluto del Duce e di una moltitudine immensa, i trasvolatori giunsero in città festosamente accolti; salirono il giorno dopo al Quirinale a ricevere l'alto elogio del Re, e passando sotto l'Arco di Costantino inaugurarono, battezzandola, la Via dei Trionfi non ancora compiuta, per ascendere al Palatino, dove il Capo del Governo conferì loro il premio meritato. Gli occhi del mondo furono in quei giorni rivolti a Roma. Ben a ragione tre anni innanzi. Kingsford Smith, ardito transvolatore atlantico, aveva affermato: « Roma porta fortuna a chi la comprende. Quando ci si stacca in volo da Roma si può andar sicuri su tutti gli oceani, perché l'anima non viene mai meno ».

Gara Arnold

Művészmunkák
1928. tav. k.

GARA ARNOLD művei:

571. Pháraó. Fametszet.
572. Illusztrációk Puskin Anyeginjéhez. Színezett rézkarc.
573. Ady Endre sírja. Rézkarc.

AVASZI KIÁLLÍTÁS

KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1928 MÁRCIUS 11—ÁPRILIS 9-IG.

ZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

Gara Arnold

l.

Lykafest 1896-1914

103. l.

Gara Arnold

Női mellkép. Aranyba foglalt porcellán.

Repr.

Magyar Iparművészet

1916. 50. l.

dogó formákban megnyilatkozó magyar
müvészeket tanitották,s segitettek
nekik közönséget nevelni.A magyar
müveszek segitségére azonban első-
sorban iróink siettek.Kazinczy,
Dóbrentei,s mások irásaikban,leve-
leikben gyakran találkozunk szebb-
nél-szebb lapokkal,amelyeken magyar
müvészeket ajánlanak egy-egy irótar-
suknak,főurnak,vagy a közönségnek.
S mindezt azért teszik,mert tudják,
hogy a magyar szellem,a magyar élet
csak akkor teljes,ha ebből a müvész
is kiveszi a maga jelentős szerepét.
A Tudományos Gyüjtemény 1818-ban,ma
dik évfolyamában megnyitja müvészi
vatát:"Ezen hazai levelek időről-idő

Gara Arnold

Máz felett festett porcellánkészlet egyes darabjai

Repr.

Magyar Iparművészet

1929. 36. l.

CHECA ULPIANO. KOCSIVI

Gara és Remsey Jenő

A KÉVE kiállitásáról a Müvészet c. rovat közle-
ménye számol be. Kiemeli a kiváló müvészi ve-
tést, hogy a tagok -három évi együttmüködés u-
tán- mennyire megőrizték önálló egyéniségüket,
aminek eredményeként az ellentétes müvészi fel-
fogás szabadon fejlődhetett, amit az is bizo-
nyit, hogy a két müvészt együtt emliti, mun-
káik feltünő különbözősége ellenére.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 14. XX. évf.
46. sz. 762. lap.

FESTETT PORCELLÁN DOBOZOK

GARA ARNOLD

A Kéve harmadik kiállítása
1911. januar

A Ilár 1911. IV. 3-4. sz.

Myra Arnold

FESTETT PORCELLÁNOK

A Kéve harmadik kiadása.
1911. január
A Kéve 1911. IV. 3-4-ik

Lyra Arnold

ÁLARCOS AKT

FEJÉRVÁRY ERZSI

1909. II. 8. szám 226, 227 lépés

Gara Arnold

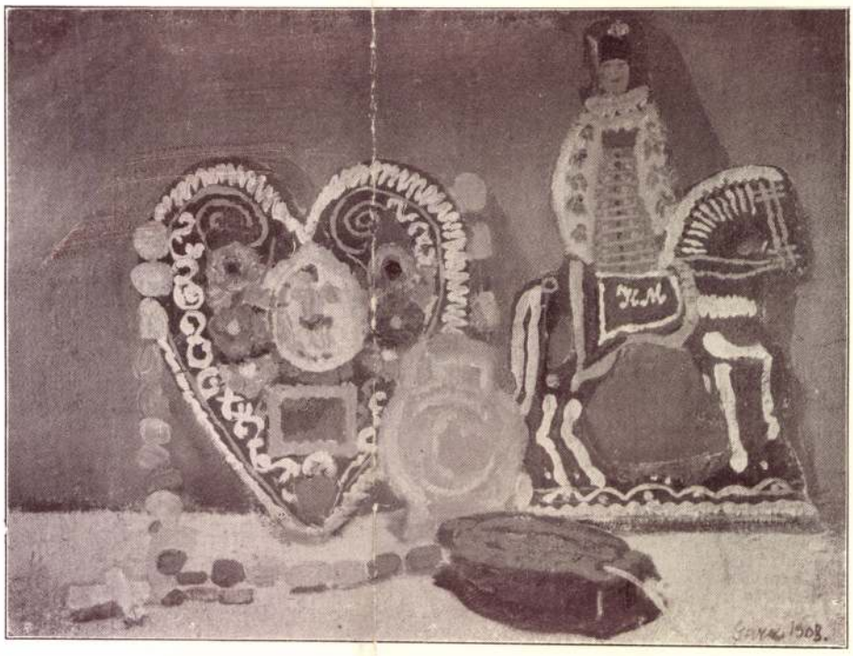

BUCSÚFIA GARA ARNOLD

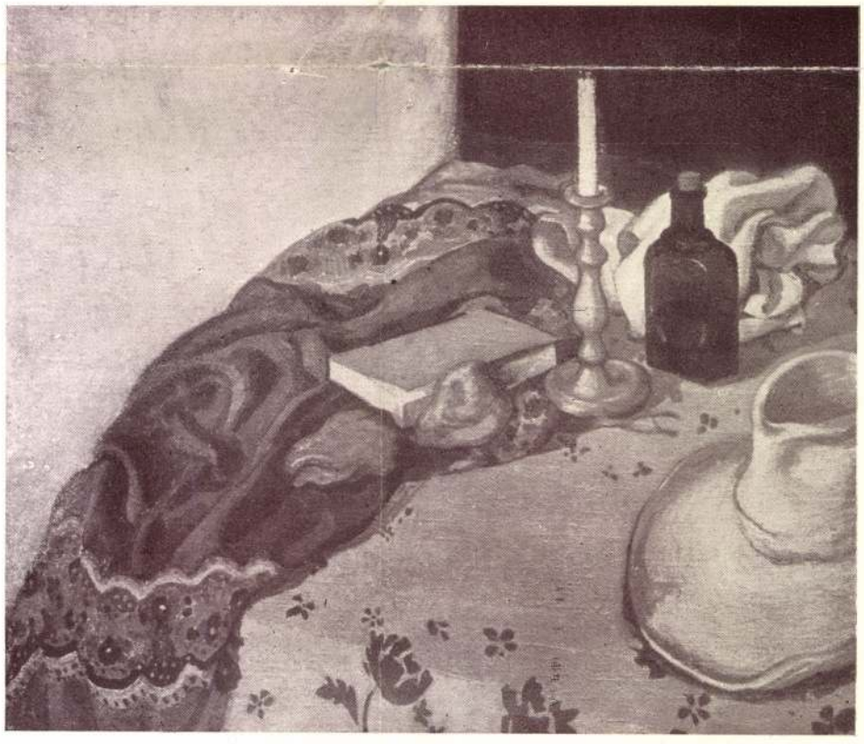

CSENDÉLET GARA ARNOLD

Gulácsy-arcképe Gara Arnoldtól
Lásd a 227. lapon

A Kéve második kiállítása

GARA *Arnold*, festő, rézkarcoló és keramikus, * Budapest 1882, † u. o. 1929 aug. 19. Jórészt autodidakta és csak rövid ideig tanult a budapesti iparművészeti iskolán és Nagybányán. Először 1905. állított ki. Munkásságának legjelentősebb részét rézkarcai alkotják, olajképeket is festett, de kivált sokat foglalkozott az iparművészettel, plakátokat, könyvcímlapokat, kerámiákat és ékszereket tervezett. Rézkarcokkal illusztrálta Puskin Anyegin-jét és Kleist Marquise von Q... c. novelláját. Ez a kor és stílus áll legközelebb az artisztikus, fantáziagazdag G.-hoz. Rézkaretechnikájában az u. n. pontozómodor nagy szerepet játszik, melyet a mult századeleji angol rézmetszőktől örökölt. A lemezen színezett rézkarc, amely annak idején Debucourt tűje nyomán találó kifejezője volt a Lajosok tarka korának, G.-ban leit csaknem egyedüli mesterére. G. mint keramikus is feltűnt ízlésesen festett tányéraival, csészéivel. 1915., 1918., 1921. és 1922. kollektív kiállításai voltak az Ernst-Múzeumban.

Részmetszetek V. 22 ~~-20~~ -30

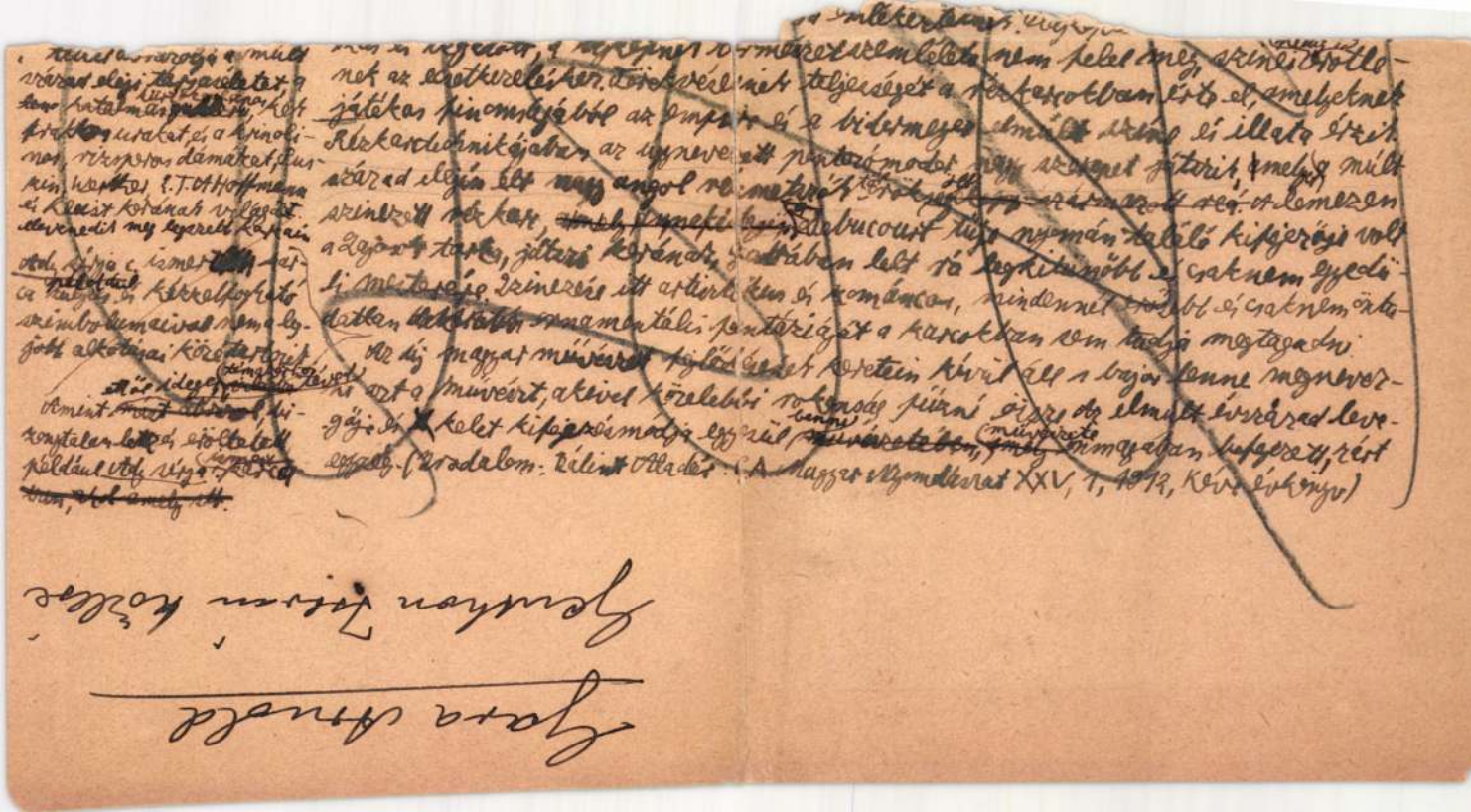

Friedrich Wilhelm III. König v. Preussen Nr. 4.

5. Escadron.

Meldung.

GARA ARNOLD 1881-ben született. Művészeti tanulmányainak elvégzése után 1905-ben állított ki előszőr Gyűjteménnyel, szerepelt a becsi Hagenbundban, majd Drezdában és Münchenben Budapesten, majd kiegyik kollektív kiállítása volt az Ernst-muzeumban, 1912-ben, 1921-ben és 1922-ben. Nagyobb anyaggal vett részt a Laál-Zászló Társaság ~~ki~~ első kiállításán 1923 májusában. Munkásságának legjelentősebb részét grafikai, elsőképen rézkarcai alkotják, olajképeket is fest és sokat foglalkozik az iparművészet kisgrafikai ágaival, plakátokat és könyvcímlapokat tervez. Nyolc rézkarcai illusztrálta Luskin Angyegenjének 1920-ban megjelent díszkiadását, és kiadott Marquise von O... cimü novelláját.

Egyike legegyénibb grafikusainknak. Iparművészetében az új ornamentális kitalálások amelyek Falus Elek és Gádor István törekvéseivel állítják párhuzamba, kelet gazdagságaggal telnek meg. Vonalvezetése, tömött ornamensei a hindú és a kiadó művészet túlzsufolt gazdagságár [illegible] erőszakoltan [illegible]

~~[illegible]~~ 1911-ben és 1912-ben a Kéve kiállításain ~~is szerepelt~~ tűnt fel

korámiát és ékszereket

Felfogása tárgyválasztásában is kiütközik, előszer-

Der im Verpflegsstandesrapporte für den 18-ten [illegible] 190[illegible]

ausgewiesene Verpflegsstand ist auch am heutigen Tage unverändert geblieben.

Würzburg, am 22-ten Mai 190[illegible].

[illegible]

GARA ARNOLD

Talán a legtöbboldalú művészek egyike volt és a legtalentumosabbak közül való. Akik még emlékeznek első mesekönyv-illusztrációira, minő például a Móricz Zsigmond állatmeséihez készült s a gyermekjáték-kiállítást hirdető bábjáték-plakát volt, tudják, hogy készen, fegyveresen pattant ki Minerva fejéből. S ugyanakkor, mikor gyönyörű, magyaros apró keramiai munkákkal, remek ékszerekkel kedveskedett a modern iparművészet gyüjtőinek, Anyegin-illusztrációival olyan grafikai lapokat alkotott, melyek Pascin közelébe emelték. Csak nemrég állította ki Hatvany bárónő részére készült modern porcellánszervize egynéhány darabját az Ernst-múzeumban. S mi ekkor megírtuk, hogy a magyaros rokokó finom színörömei csengenek minden darabról. Fáradhatatlan volt a precíz, szép formák, a nemes ajándékok s a költői illusztrációk kigondolásában. Fáradhatatlannak hitte a világ s eközben ő maga borús lélekkel olyan fáradságot érzett, melyből a halálba menekült. Mély fájdalmat, nagy ürességet hagyott maga után barátai körében.

A Magyar Nemzet
1929. 251. l.

LEVELEKBEN BŐVELKEDŐ KÖTET KÉTFÉLE KIADÁSBAN JELENT MEG.

ÁRA KÖTVE 40 PENGŐ.

A FÉLBŐRKÖTÉSŰ AMATŐR-KIADÁST KILENC SZINES KÉP DISZITI.

ÁRA 80 PENGŐ.

KIADJA A FRANKLIN-TÁRSULAT.

KAPHATÓ A PÉNZTÁRNÁL.

LÉGRÁDY TESTVÉREK NYOMDAI MŰINTÉZETE, BUDAPEST.
(IGAZGATÓ: KERTÉSZ ÁRPÁD.)

106.

107.

109.

110.

108.

111.

106—111. Gara Arnold: Festett virágcseréptartó porcellánvázák, festett porcellán melltűk és doboz fedele.

106—111. A. Gara: Vases, broches et couvercle en porcelaine peinte.

112.

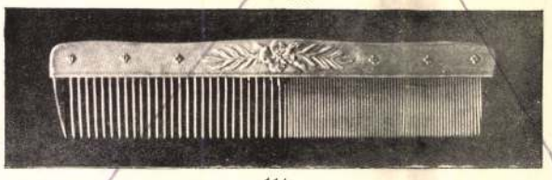

114.

113.

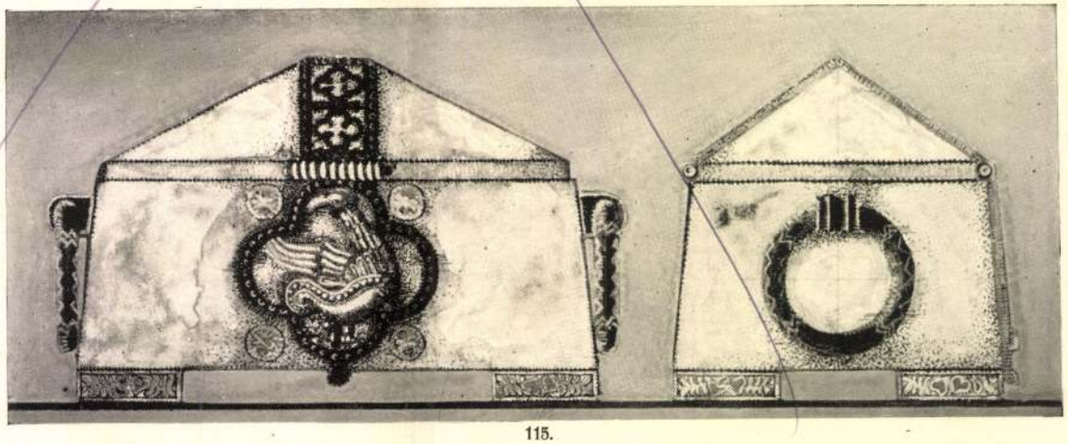

115.

112. Megyer Antal: Ezüst kehely. — 113. Bachruch Károly: A Steindl-céh serlege. — 114. Ezüst fésü. — 115. Csapó József: Bőrrel bevont ládika, rézveretekkel.

112. A. Megyer: Calice en argent. — 113. Ch. Bachruch: Coupe de la Corporation „Steindl". — 114. Peigne en argent. — 115. J. Csapó: Coffret recouvert de cuir avec appliques de métal.

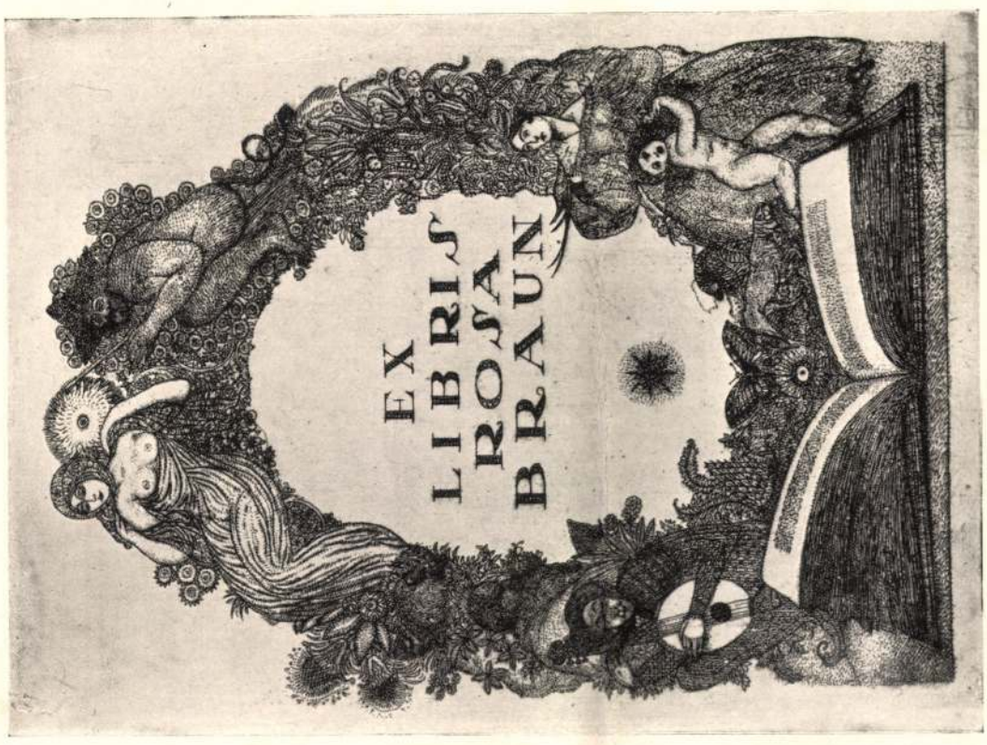

104.

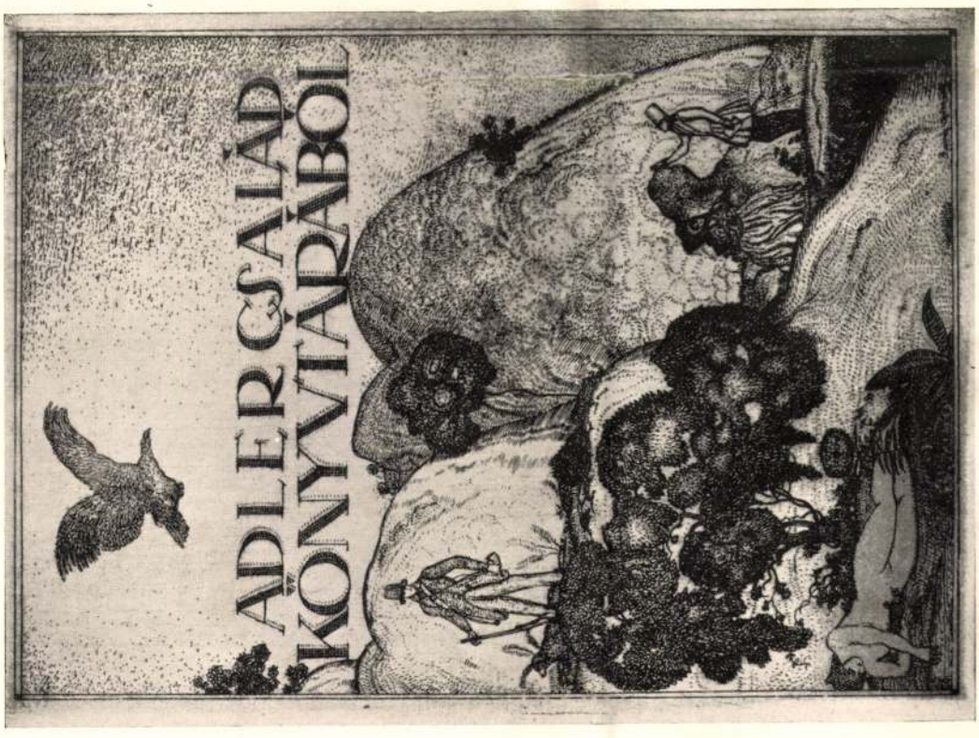

103.

103—104. Gara Arnold: Exlibrisek.

103—104. A. Gara: Exlibris.

105.

105. Gara Arnold: Festett porcellán melltűk.

105. A. Gara: Broches en porcelaine peinte.

131.

131. KIÁLLÍTÁSI TEREM. SALLE D'EXPOSITION.

132.

132. FOLYOSÓ. COULOIR.

LE MUSÉE ERNST À BUDAPEST.

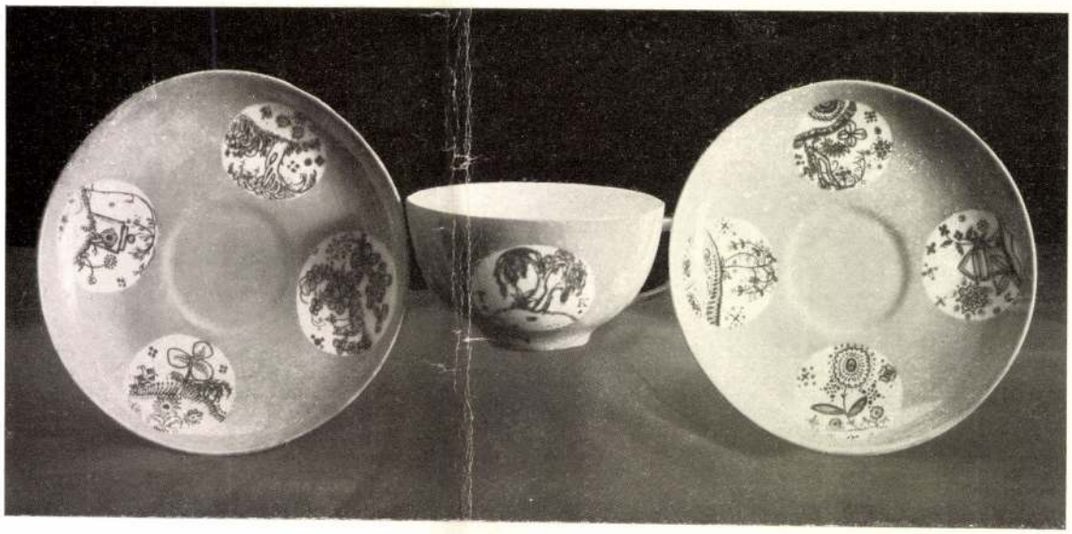

133.

133. TEÁSKÉSZLET.

SERVICE DE THÉ.

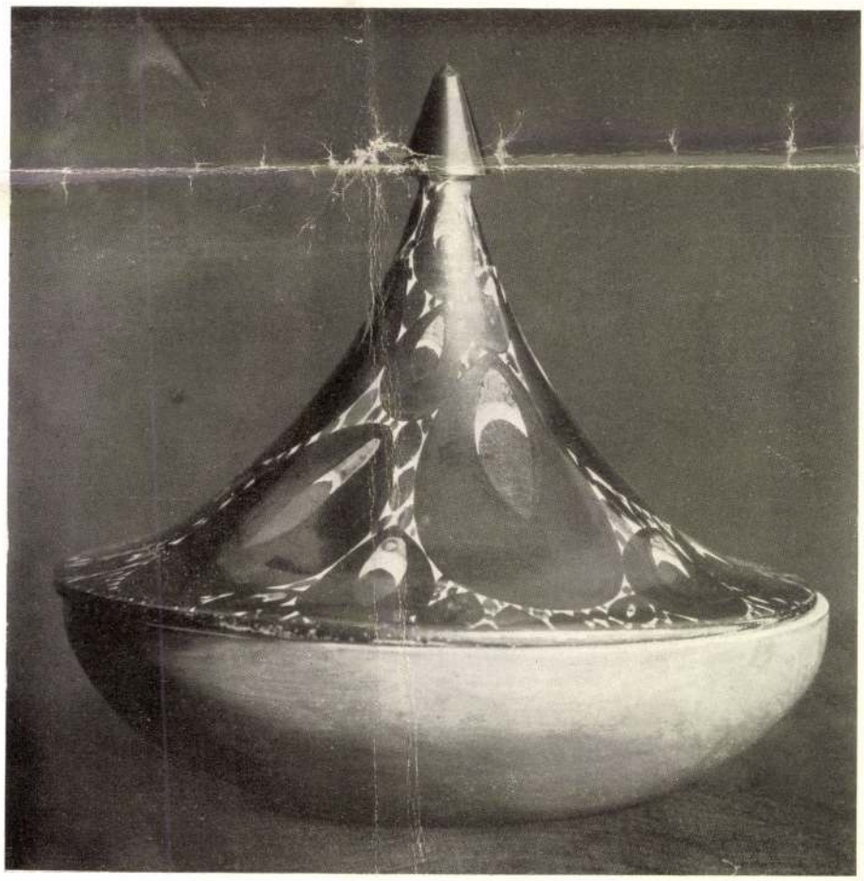

134.

134. PORCELLÁNSZELENCE.

BOÎTE EN PORCELAINE.

M1. 1912
5.h. ?

135.

135. TEÁSKÉSZLET. SERVICE DE THÉ.

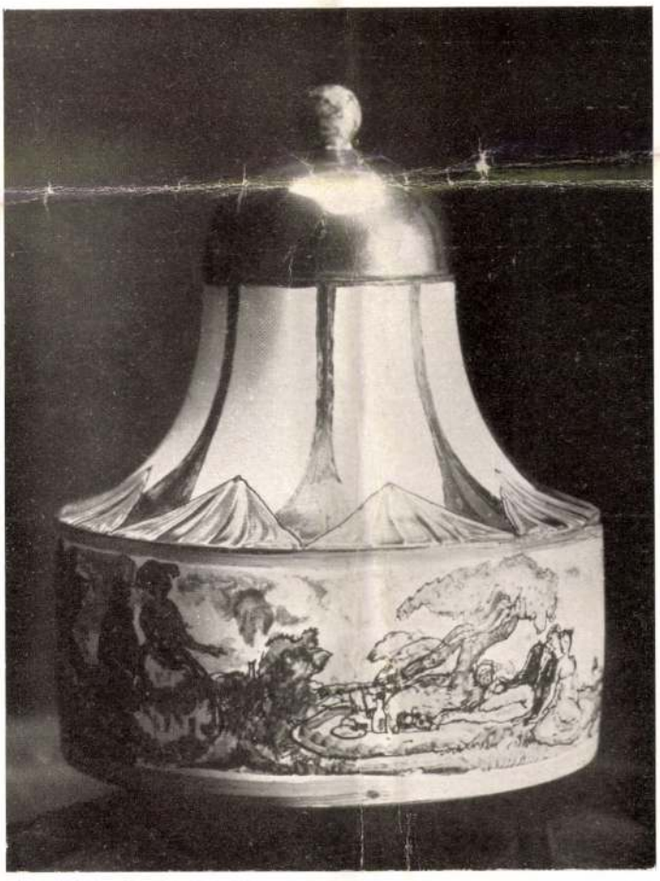

136.

136. FORCELLÁNSZELENCE. BOÎTE EN PORCELAINE.

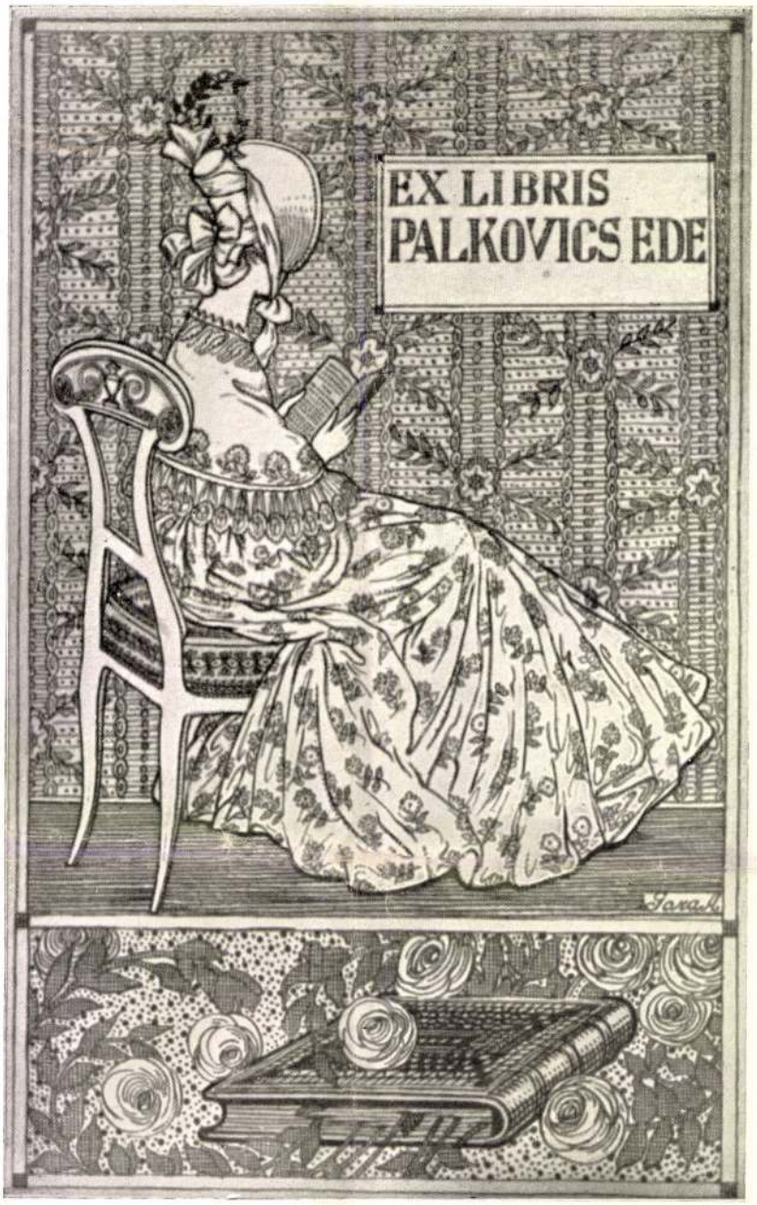

137.

137. PALKOVICS EDE KÖNYVJEGYE. EX-LIBRIS.

138.

138. KÖNYVJEGY. EX-LIBRIS.

139.

139. MESEKÖNYV CÍMLAPJA. COUVERTURE D'UN LIVRE DE CONTES.

140.

140. PLAKÁT. AFFICHE.

Gara Arnold

141.

142.

143.

141—143. DEKORATÍV FESTMÉNYEK
EGY NŐI DIVATSZALON SZEKRÉNYÉN.

PANNEAUX DÉCORATIFS D'UNE ARMOIRE
DANS UN MAGASIN DE NOUVEAUTÉS.

Gara Arnold

Gestmenye helyet lepott a Kristóf téri volt Szidy női divatszalon Kozma Lajos tervezte belső berendezésében

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975 Akadémiai

Mikoldi

1957 MÁR 19.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

Gara Géza

— GARA (Grünhut) Géza domborműves, aki 55 évig volt a vasas-, majd a képzőművész-szakszervezet tagja, 76 éves korában elhunyt. Hamvait március 22-én, szerdán fél 11 órakor helyezik örök nyugalomra a Farkasréti temetőben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gara Géza

NÉPSZAVA
1967 MÁR 19

Elhunyt Gara Géza

1021

Gara (Grünhut) Géza domborműszobrász 76 esztendős korában meghalt. A művész több mint fél évszázadon át volt a vasas, majd a képzőművész-szakszervezet tagja. Hamvait március 22-én, szerdán fél 11 órakor helyezik végső nyugalomra a Farkasréti temetőben.

volt — módszere. Az a p
egyedik esztendeje megall
kül folytatja a tömegekr
ket és bírálatukat nagyon
élet kialakítását, épít min
kirostálni a társadalom g
és haszontalant. Az a poli
nemzeti egységet építette
alapjára, mert jobban biz
azok, akik korábban *szűke*

Az a politika kér ige

Internationaler Argus der Presse AG, 8030 Zürich, Postfach, Tel. 01 34 49 37. Argus International de la Presse SA. Weitere Angaben über untenstehendes Organ/ précisions supplémentaires sur la publication mentionnée ci-dessous: Argus-Media-information, Tel. 01 34 49 37.

Tribune de Lausanne
Le Matin
Lausanne (CH)
Tir. q. 49 767, di. 118 154
17. Juli 1978

Georg Gara à la Galerie Unip

Hongrois établi en Suisse depuis 1969, Georg Gara présente, à la Galerie Unip, jusqu'au 26 juillet, une série de peintures-gravures sur métal. Il s'agit de sérigraphies imprimées sur des plaques d'aluminium préalablement oxydées et gravées.

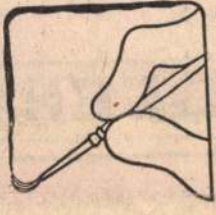

Cette difficile technique, que l'artiste maîtrise magnifiquement, permet des jeux raffinés d'oppositions de brillances avec les surfaces mates, et d'effets de miroir qui animent et prolongent les œuvres de leurs transformations. Gara a déjà réalisé plusieurs projets d'œuvres à intégrer dans des bâtiments, et son art possède en effet un caractère monumental et décoratif qui semble bien le destiner à dialoguer avec l'architecture.

Le style paraît se chercher encore parfois, n'évitant pas toujours la recherche d'effets, mais il s'engage dans une voie, peut-être assez décorative et d'aspect plutôt froid, mais malgré tout très intéressante. Dans une géométrie très pure et dépouillée apparaît souvent la faille, l'accident, sous la forme d'une tache qui éclabousse la composition et s'écrase sur le métal qui instantanément la fige, comme pour la neutraliser. Certaines compositions parviennent, à travers leur laconisme et leur subtilité, à une intensité et un raffinement très grands.

Françoise Jaunin

GGK

OFFRE

Société fiduciaire situé
Lausanne cherche

1 apprenti (e) de commerce « S »

de langue maternelle
certificat d'école primai

Nous offrons :

- **— semaine de 5 jours**
- **— institutions sociales**
- **— ambiance et locaux agréables.**

Entrée immédiate ou à

Téléphoner pour fixer
(021) 20 71 41.

Travailler un certain temps chez ADIA, c'est accumuler des expériences. Nous cherchons

PERFO.-VERIFS

Grand-Pont 12, 1002 Lausanne.
Tél. (021) 20 43 01.

Gara /Grünhut/ Géza

nekrológja. - Szocialista Művészetért, 1967.ápr.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért.1970.1.sz.66-107.l./

105. l.

Gänsler Antal kőmives M.D.K

1733 jun. 4. lett Hölbling inasa

Schoen A. Hölbling ejnitőmester Budan
hiivtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 145

MDK

Gänzel Johann
eperjesi /Eberges/ polgár
és szobrász

A sátoraljaujhelyi pálos-templ m mellékoltáraira vonatkozó szerződése
a "Frauen-Altar" 8 szoborral
és a Szt Pál oltár kiegészítéseként 2 szoborral
/Csepellini György vértani és a másik "des H. Henrici mit der flinden in der handt"/.
aláirva /1734 jul 1/ Johannes Güntzl
224.o.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
Müv. Ért. 1960. IX. évf. 3. sz. /196-229.o.

Ganzstukh v. Hammersperg Berta

Okt. 30.-án a dijkiosztás alkalmával kitüntető oklevelet kapott a Festészeti Akadémia növendékeként, -irja az Iró és Müvészélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. nov. 13.
65. sz. 1318. lap

Gara (Grünhut) Géza szobrász

76 éves korában halt meg.

Dombor műveket készített

Néjmonda 1967 III 19. 2 old.

MDK

Gara Éva

Európai Isk. "Fiatalok" kiáll.

Pán I: Az európai iskola. Index. 21-24. 1947.

MDK

Gányi Oszkár /Hegybánya/

bronzéremmel kitünt.

Iparm.kiáll. Kassán. Magy. Iparművészet, 1911.

286. o.

M.D.K.

Gaus Lajos, épitész

és Reuter Dezső tervei szerint épül a Várpalotai Takarékpénztár székháza

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.
aug. 14. sz. 12. old.

Gara Gizella

Jászkiséren született. A lánykori neve Juhász Gizella. 16 éves volt, amikor Budapestre költöztek, azóta itt él.
Olaj- és aquarellképeket fest, metszeteket készít.
A tűzzománctechnikával is kísérletezik.
Közel húsz éve rajzszakköröket vezet.
Számos egyéni és csoportos kiállítása volt.
A jászságból elszármazott festőtársaival a közös érdeklődésen túl a közös múlt, illetve a jász szülőföld is összeköti.

Jászsági táj (aquarell, papír)

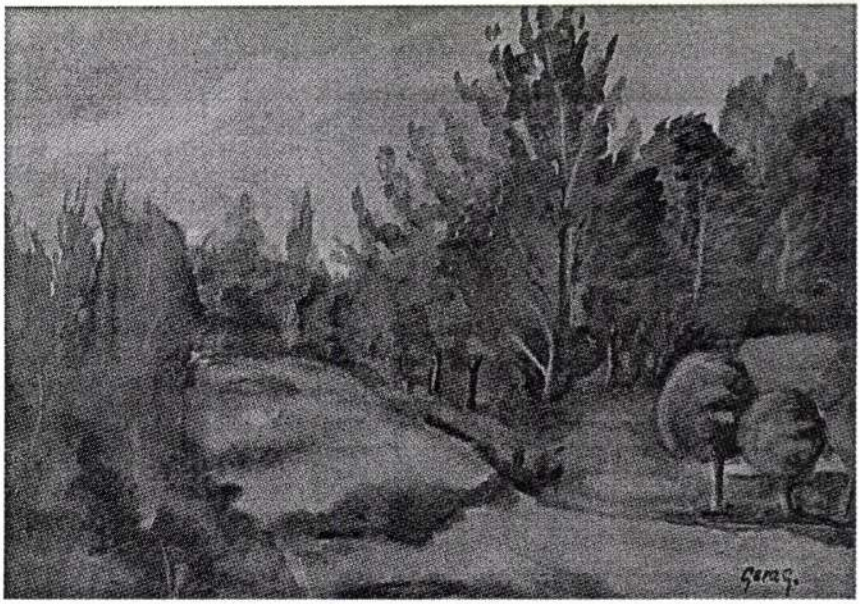

Közös kiállításaink

1995
július 28. Budapest, Gellért Szálló
1996
október 17. Budapest, OTP Galéria
október 31. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum
december 2. Jászkisér, Művelődési Ház
december 14. Jászárokszállás, Művelődési Ház
1997
január 18. Jászdózsa, Művelődési Ház
május 14. Budapest, XVIII. Rózsa Művelődési Ház
június 30. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - I. Művésztelep
július 16. Budapest, I. Magyar Kultúra Alapítvány
július 21. Budapest,XVIII. Kondor Béla Közösségi Ház
szeptember 16. Budapest, XVIII. Pestimrei Közösségi Ház
október 21. Budapest, XIV. Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
1998
február 19. Budapest, XVIII. Lőrinci Nemzetközi Művésztábor
július 5. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - II. Művésztelep
1999
augusztus 20. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - III. Művésztelep
szeptember 15. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja
2000
július 13. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - IV. Művésztelep
július 29. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
szeptember 14. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja

Kiss Bertalan: Jászdózsa

A Klub megközelíthető:
Az Astoria magállótól a Keleti pu. felé
jobbra az első keresztutca

GARA GIZELLA

JÁSZ ALKOTÓK KÖRE 1995.

JAK

MEGHÍVÓ

Kiss Bertalan: Napraforgó

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

Bedéné May Mária	festőművész
Bobák László	festőművész
Borbás P. Zsuzsa	festőművész
Bozsik Rozália	festőművész
Fábián Rózsa	festőművész
Gara Gizella	festőművész
Gócza Eszter	festőművész
Gomola György	kollazsőr
Kaszner Margit	festőművész
Kiss Bertalan	festőművész
D. Kovács Júlia	festőművész
Szalkári Rózsa	festőművész
Szöllősi Edit	grafikus
Utassy Mária	iparművész
Zakróczy Béla	festőművész
Molnar Janos	grafikusművész

A kiállítás megtekinthető:
2003. március 31 – április 5-ig
Látogatási időpontok:
H, K, SZ, CS, P.: 14 – 18 óráig
Szombaton: 10–12-ig

A Jászok Egyesülete és Tagszervezetének
alkotói tisztelettel meghívják Önt és
barátait

2003. március 31-én, 17 órára
a

JAK KIÁLLÍTÁS

megnyitójára

Bevezetőt mond:
Dr. Dobos László
a Jászok Egyesületének ügyvivője

Közreműködnek:
a Jászapáti Rácz Aladár Zeneiskola
tanulói:
Pintér Anikó klarinéton,
Veréb Viktória szakszofonon

A kiállítás helyszíne:
Közszolgálati Dolgozók Klubja
1088 Budapest, Puskin u. 4. fsz. 20

PROGRAMOK

Március 2-án, szerdán 17.30 órakor a Zsombolyai utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) **Lyoni séták** címmel dr. **Szemenyei Klára** tart diaképes előadást.

Március 9-én, kedden 17 órakor a Nagy Balogh János kiállítóteremben (XIX. Kispest, Templom tér) **Simon M. Veronika** tárlatát dr. Kesztyűs Ferenc festőművész nyitja meg. Közreműködnek a Cserhát Művészkör tagjai. Megtekinthető április 2-ig.

Március 10-én, szerdán 17.30-kor a XI. **Zsombolyai** utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) **Állam és kultúra** címmel Sipos Tamás tart előadást.

Március 12-én, pénteken 16 órakor a Debreceni Irodalmi Múzeumban **Remény halálig** címmel bemutatkozik **Nádudvari Nagy János** költő. Szóvivő Geröly Tibor. Közreműködik Sellei Zoltán előadóművész. Házigazda Keresztesné Várhelyi Ilona.

Március 17-én, szerdán 17.30 órakor a XI. **Zsombolyai** utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) **Dicsőséges 1848** címmel emlékezünk a 150 éve történt eseményekre. Vendégünk **dr. Berek Lajos** hadtörténész. Közreműködik az Adriánus kamarazenekar **Nick Andrea** vezetésével, valamint **Jáki Ferenc**. Házigazda **Nick Ferenc.** Minitárlat **Barna András** Szabadságharcra emlékező festményeiből.

Március 24-én, szerdán 17.30 órakor a XI. **Zsombolyai** utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) **Egy szobrászművéész kalandozása a nagyvilágban** (a november 11-i előadás folytatása). Vendégünk **Cs. Kovács László.**

Március 31-én, szerdán 17.30 órakor a XI. **Zsombolyai** utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) **A kettéhajtogatott márvány** címmel **Aszódi Imre** szerzői estje. A költőt Tárkányi Imre mutatja be. Közreműködik Aszódi Mária operaénekes.

Április 6-án, kedden 17.00 órakor a Nagy Balogh János kiállítóteremben (XIX. Templom tér) **Szűcs József** festményeinek tárlatát Sárosdy Judit művészettörténész nyitja meg. A kiállítás április 30-ig tekinthető meg.

Április 7-én, szerdán 17.30 órakor a Zsombolyai utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) vendégünk **Karsai Zsigmond** a népművészet mestere. Házigazda Molnár József.

Április 9-én, pénteken 17 órakor a Kispesti Kaszinóban (XIX. Fő utca 42.) **Otthonra találva** címmel **Kanizsa József** szerzői estje. Közreműködik Herczeg Zsanett (tanuló), Jenei Szilveszter, Keres Emil és Sellei Zoltán. Házigazda Linka Ágnes szerkesztő, előadóművész.

Április 10-én, szombaton 9.30 órakor a **Fáklya Klubban** (VI. Csengery utca 68.) **tartjuk rendes évi közgyűlésünket.**

Április 12-én, hétfőn 17.30-kor a Művészetbarátok Galériájában (VII. ker., István utca 42.) **Régi Márta** és **Veréb László** kiállítását Mohácsi Regős Ferenc festőművész nyitja meg. Megtekinthető hétfőtől péntekig 14-től 18 óráig.

Április 14-én, szerdán 17.30 órakor a Zsombolyai utca 3. szám alatt **Kávéházi randevú** címmel baráti beszélgetés Fóti művészekkel. Vendégünk Dávid László, Lécz Sándor, Osváth Miklós, Szabó M. László, Valeszt Hody Mihály. Közreműködik a Fóti néptánc-csoport és a Cselényi József hagyományőrző társaság citerazenekara. Szóvivő **Vargáné Madarász Erzsébet.** Házigazda Koltai László.

Április 15-én, csütörtökön 17.30 órakor a Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskolában (Bp. XIV., Kerepesi u. 116.) **Igaz Gyula** festményeinek tárlatát Fenyves Mária Annunziáta nyitja meg. A műsorban közreműködnek az iskola tanulói. Megtekinthető május 20-ig.

Április 19-én, hétfőn 17.30 órakor a Gutenberg Művelődési Otthon Színháztermében (VIII. Kölcsey utca 2.) **zenés irodalmi műsor**.

Április 21-én, szerdán 17.30 órakor a XI. Zsombolyai utca 3. szám alatt (Magyar Nyelvi Intézet) **Ady és a képzőművészet** címmel **dr. Losonci Miklós** tart előadást. Házigazda Gergely Mihály.

Április 28-án, szerdán 17.30 órakor a XI. Zsombolyai utca 3. szám alatt **Hűen önmagadhoz** és **Győz a szeretet** címmel **Sz. Fehér Viola** szezői estje. Közreműködik Barta Erzsébet, Jánosi Margit és Sellei Zoltán. Házigazda dr. Gomola György.

Rosszízű Articsóka

T. Lukács Ágnes festményeiből a VI. kerület Zichy Jenő utcai Articsóka Étteremben január 21-én nyílt kiállítás. A meghívó szerint március 31-ig láthatták volna a képeket az érdeklődők. Másnap azonban már hiába mentek a művészetbarátok – a festményeket leszedték..(?)

Finom az articsóka saláta és főzelék, különösen ha kariandrummal, borral, faolajjal és garummal ízesítik. Ez alkalommal a látogatóknak csak az articsóka furcsa tövise jutott.

HÍREK

Cs. Pataj Mihály kiállítása az Orosházi Városi Képtárban február 26-án nyílt, melyet április 25-ig láthatnak az érdeklődők.

Molnár József tárlatát Gyöngyösön a Turinform Galériában (Fő tér 10.) április 9-én 17 órakor nyitják meg, melyet egy hónapig láthata közönség.

A **Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületéről** szervez kötetlen beszélgetést a Pirschel Galéria (Bp. XIV., Stefána u.) április 20-án 17 órakor Ötórai tea keretében.

Anyagtorlódás...

...miatt néhány hír az elmúlt év végi és ez év eleji születésnapot ünneplők névsora kimaradt. Amit lehetséges, május-júniusi számunkban pótolunk.. Az érintettek megértését és szíves elnézését kérjük.

ÜGYELET

Geröly Tibor
április 6-án 14-től 15 óráig,

Tárkányi Imre
március 18-án csütörtökön, és április 22-én csütörtökön 16-tól 17 óráig,

T. Lukács Ágnes
(a Jelölő Bizottság tagja) március 22-én 15-től 18 óráig

tart ügyeletet a Bp. VII., István utca 42. szám alatti székhelyünkön.

MŰVÉSZET ÉS BARÁTAI

A Művészetbarátok Egyesületének lapja

Megjelenik minden páratlan hónapban július kivételével.
Készült a Nemzeti Kulturális Alap és a Művészet és Barátai Alapítvány támogatásával.

ISSN 1217-1409

Felelős kiadó:
GERÖLY TIBOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., István u. 42.
Postacím: 1388 Bp. Pf. 60, Telefon: 322-6926
Szerkesztőségi órák azonosak a programunkban közölt ügyeletek idejével.

Készült 1400 példányban
a BIRÓ family Kft Nyomdaüzemében.
Felelős vezető: Biró Endre ügyvezető igazgató

Hírek

Varga Virág képeit a Lehel-club Galériában (XIII. Lehel út 52.) április 30-ig naponta 10-től 18 óráig tekinthetik meg az érdeklődők.

Vadász István kiállítása Pécsett a Lénau-házba február 26-tól március 31-ig látható.

Kovácsné Kaizler Gitta képeiből Erdélyi tájakon címmel rendeztek kiállítást a Dunaújvárosi Munkásművelődési Központban. A tárlatot február 27-ig tekinthette meg a közönség.

Botár Edit kiállítását február 11-24 között rendezték a Csengery utca 15 szám alatti Székely Házban.

Xantus Gyula emlékkiállítás nyílt a Berettyóújfalui Művelődési Központban. A tárlaton a Bihari Múzeumnak adományozott képekből február 28-ig láthattak válogatást az érdeklődők.

A VI. Hencidai Képzőművészeti Alkotótábor képeiből Hosszúpályiban nyílt kiállítás. A tárlatot Horváth Sándor hencidai klubkönyvtáros nyitotta meg.

Darvasi László grafikáit és festett üvegeit, **Ó-Nagy Imre** türelem-üvegeit és rézmunkáit a Pestlőrinci Rózsa Galériában mutatták be.

Az Ormánsági Művészeti Központ anyagából nyílt kiállítás Pécsett a Műhely Galériában (Szent István tér 1.), melyet március 3-ig tekinthetnek meg az érdeklődők.

Kerekes Anna képeit január 23-tól február 5-ig mutatták be a Dunaharaszti József Attila Művelődési Házban.

Várnai Valéria festményeiből a sárvári Nádasdy-várban rendeztek kiállítást, melyet február 17-ig láthattak az érdeklődők. A megnyitó ünnepségen dr. Prugberger Emil Szombathely alpolgármestere méltatta az alkotó munkásságát.

Somossy László festményeiből és **Somossy Tamás** fafaragásaiból a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma díszteremében január 16-tól február 15-ig rendeztek kiállítást.

Zsedényi Lilla ikonképeiből Sopronban a Pannónia Med Hotelben (Várkerület 75.) nyílik kiállítás március 6-án, melyet egy hónapig tekinthetnek meg az érdeklődők.

Makó András festőművész kiállítását Pécsett a Műhely Galériában (Szent István tér 1.) Nagy Bandó András nyitja meg. A tárlatot március 31-ig lehet megtekinteni.

Halász Zsóka naiv festő képeit az Újlipótvárosi Klub-Galériában február 16-tól február 26-ig mutatták be.

Lajtainé Dudás Margit Sugárzás és Sugallat címmel megjelent verseskönyveit a XVIII. kerületi Nyugdíjas Egyesületben mutatták be.

Göböly József, Kiss Bertalan és **Pongrácz Zoltán** festők **Szilcz Marianna** üvegművész valamint **Tömpe Enikő** kerámikus munkáiból rendeztek kiállítás a Fehérvári úti VSZM Közösségi Házban.

Manyák Mariola: Szentendre

Manyák Mariola képeit januárban láthatták az érdeklődők a Művészetbarátok Galériájában. Az 1957-ben Gdanszkban született tagtársunknak ez volt az első nyilvános szereplése. Tizenötéves korában első díjat nyert a Nemzetközi Vöröskereszt 25 éves jubileumára hirdetett plakátpályázaton. 1979-ben feleségként került Budapestre.

Gara Gizella képei a Pestszentimrei Közösségi Házban március 14-ig tekinthetők meg.

A Pirschel Galériában (XIV. Stefánia út) március 15-én, hétfőn 17 órakor **"Galéria születésnapi zsúr verssel és zenével"**. Március 30-án, kedden 15 órakor a Stefánia Palotában (XIV. Stefánia út) a **Béke Barátság Nemzetközi Alkotótábor zárókiállítása** nyílik.

Szkok Iván festőművész a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége elnökségi tagja két társával február 19-én **felgyújtotta alkotásait** a Hősök terén. Az ellen tiltakozott, hogy a Műcsarnokban az utóbbi kilenc évben egyetlen komoly tárlatot sem rendeztek magyar mesterek munkáiból. A művész 72 órával korábban engedélyt kért és kapott a tüntetésre.

Szalma Mari és **Szalma Tibor** festményeinek tárlatát március 2-án a Magyar Kultúra Alapítvány I., Szentháromság tér 6. szám alatti székházában Jáki Ferenc nyitja meg.

Kaczián Gábor kisplasztikáiból a XIII. kerületi Eötvös József Általános Iskolában rendeztek nagysikerű kiállítást.

B. Tóth János és **Demeter Imre** festményeiből Szentendrén a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem klubjában (Dózsa György út 12.) rendeztek kiállítást, melyet március 15-ig lehet megtekinteni.

Deák Attila tárlatát március 10-én 17.30-kor dr. Losonci Miklós Művészettörténész nyitja meg, amit március 24-ig láthatnak az érdeklődők.

Fenyves Mária Annunziáta irodalmi műsorát Csillagsugárzásban címmel március 2-án rendezik az Almássy téri Szabadidő Központban.

Csillagné Lőrincz Zsuzsa festményeit a Terézvárosi idősek klubjában (VI. Benczur utca 35/c) március 2-től március 26-ig, 10-től 15 óráig tekinthetnek meg az érdeklődők.

Alkotótábor Mosdóson

Hatodik alkalommal hívjuk Mosdósra alkotótáborba festő-grafikus tagtársainkat. Terveink szerint augusztus 8-tól 16-ig húsz résztvevője lesz a találkozónak. A tábor művészeti vezetője **Kürthy Sándor**, szervezője **Bársonyi Hilda.** Az időpontnak különös jelentőséget ad az augusztus 11-i (10.50 perckor) napfogyatkozás.

Jelentkezés föltétele: 3 évi egyesületi tagság és rendszeres tagdíjfizetés. Jelentkezési határidő: **április 15.** Határon túli jelentkezők méltányos elbírálásban részesülnek.

Tábor Érd-parkvárosban

Nagy Ferenc tagtársunk botanikus-jellegű kertjében június 21-től július 3-ig 10 tagtársunk lehet a szabadtéri alkotótábor résztvevője, melynek művészeti vezetője **Borcsa István** Düsseldorfban élő grafikusművész lesz. Elsősorban budapestiek jelentkezésére számítunk, mert szálláslehetőség nincs. Budapestről naponta busszal lehet a tábor helyszínére eljutni. Az alkotótábor költségeit a **Nagy Ferenc irodalmi, művészeti és közéleti alapítvány** viseli, mely a napi ötszöri étkezést jelenti. A táborozás kellékeit és az utazás költségeit a résztvevőknek kell vállalni. Jelentkezési határidő: **március 31**.

Lakitelek várja az alkotókat

A Népfőiskolán – a Lakitelek Alapítvány jóvoltából immár **ötödször** adnak egymásnak randevút egy hétre a **Kárpát-medencében** élő képzőművészek. A találkozóra július 12-én kerül sor.

A tábor szervezője **Geröly Tibor,** vezetője pedig mint az előző négy évben is **Szabó Tamásné.**

Jelentkezni a Művészetbarátok Egyesülete címén lehet április 15-ig. A résztvevők személyét az elnökség hagyja jóvá.

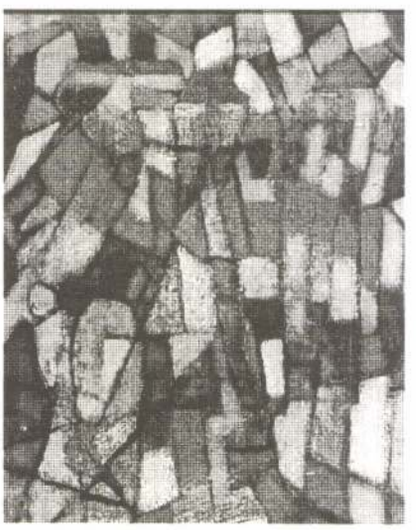

Berecz Antal festménye

Gara Gizella

Gara György

Gara György: Akt tanulmány

Jövő Mérnöke

1963 febr 18

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

1961 APR 19

MAGYAR NEMZET

Gara Gyuri

— **Gara György festőművész** kiállítását szombaton délután nyitja meg Koltai János színművész a Ferencvárosi Pincetárlaton.

1968 ÁPR 21

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

— *GARA GYÖRGY festőművész kiállítása szombaton nyílt meg a Mester utcai Ferencvárosi Pincetárlaton.*

— **Tornádó sújtotta** az amerikai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gara György

Hajdubiharmegyei Népujság

1965 OKT 24

1021

Gara György: **LEÁNYFEJ**

Nyelv és élet

JÚPIÁJ

Naponta hallhatjuk a rádióban: „A *Júpiáj* hírügynökség szerint..." Az újságok UPI-nak írják. Angol betűszó (az United Press Information rövidítése).

Az idegen betűszavakat rendszerint lefordítjuk, és ilyenkor a magyar kezdőbetűket mondjuk ki, mint ENSZ (Egyesült Nemzetek Szövetsége), NDK (kiejtve endéká; Német Demokratikus Köztársaság), NSZK (kiejtve eneszká; Német Szövetségi Köztársaság), EAK (Egyesült Arab Köztársaság), SZKP (a Szovjetunió Kommunista Pártja) stb.

Ha megtartjuk az eredeti rövidítést, akkor a magyar ábécé szerint ejtjük a betűket vagy szótagokat: Benelux államok (Belgium Hollandia és Luxemburg, eredeti nevükkel: Belgique, Nederland, Luxembourg), USA (olv.: usa; United States of America), UNO (olv.: unó; United Nations Organisation), NATO (olv.: nátó; Nord-Atlantic Treaty Organisation), SEATO (olv.: szeátó; Sud-East Atlantic Treaty Organi-

[illegible] mérev mutató ujját, és azt mondaná: „a jó vígjáték hasznos láncszeme a szocializmus építésének, mert lerántja a leplet hibáinkról, és ezzel megmutatja számunkra a fejlődéshez vezető utat." És tulajdonképpen Bodonyi elvtársnak igaza is lenne. Most is, mint mindig. Mert ennek a láthatatlan „nagy ember"-nek, aki a színen meg se jelenik, de Orbók hivatkozásai miatt mégis fő szereplő Gyárfás Miklós Egérút című vígjátékában lényegében mindig igaza van. Csak éppen akkora közhelyek, banalitások az általa megfogalmazott szentenciák, hogy még frázisoknak sem eléggé ötletesek.

S ezeket a kegyetlenül általános közhelyeket ismételgeti saját erkölcsi elveikén Orbók István, a „nagy ember" gépkocsivezetője, a vígjáték főhőse. Íróilag nagyszerűen jellemzett figura; kisember aki önálló gondolkodásra, önálló véleményformálásra képtelen, s bekerült egy „nagy ember" környezetébe, aki viszont közhelyeket ültet el benne erkölcsi elvekként. És Orbók elvtárs cselekedeteit, gondolatait ezek a közhelyek határozzák meg. Ellenszenves ember? Dehogy. Sajnálnivaló[illegible]an mulatságos. Hiszen amikor saját gondolatai támadnak, amikor saját maga elvei szerint próbál cselekedni, akkor is közhelyekbe téved, s Courths—Mahler-i rajongással viseltetik az első valóban mai lány iránt, aki útjába kerül.

Ujvári György

Született Pozsonyban 1937. május 27-én, díszlettervező. A Képzőművészeti Főiskolát 1961-ben végezte, majd díszlettervezéssel kezdett foglalkozni. Első terveit az Ódry Színpad részére készítette.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi lexikon, Budapest, 1969. 152 l.

Gora György

1965-ótta a Debrecen-i Csokonai Színház tagja. Fontosabb szerepei: Gorkij: A napfiai; Brecht: Egy fő, az egy fő; Gyárfás: Egérút; Trenyov: Ljubov Jarovaja.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi lexikon, Budapest, 1969.

1521.

Gara György

További tervei: Móricz: Nem élhetelo muzsikapó nélkül; Verdi: Álarcosból.

Hont Ferenc - Staud Géza: Kinházi kislexikon, Budapest, 1969

1521.

Gara György

festőművén kiállítását szombaton

dr. Koltai János szinén nyitja

meg a Terencvárosi Pincetér Caton

Magyar Nemzet 1968. ápr. 19. 5.o.

Gara György

M.Z.K.

Az előadás diszletei

Flórián László: Laura Tardos Béla vigoperájának bemutatója a debreceni Csokonai Szinházban
Magyar Nemzet 1966. dec. 16. 4.l.

MDK

Gara György, díszlettervező

Tardos Béla vígoperájának debreceni ősbemutatójára a díszleteket tervezte.

Fodor Lajos: Laura 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1966. dec. 17.

M.D.K.

Gara György

A Debreceni Csokonai Szinházban szinrekerült Verdi Álarcosbál-jához tervezett diszleteket.

/f.i./: „Álarcosbál-felujitás Debrecenben" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. május 25. 21. sz. 29. lap

MDK

Gara György

Kiállitási hir

Népszabadság 1967 dec.17.

MDK

Gara György, festő

Kiállítása nyílt meg a ferencvárosi pincetárlaton.

— : Hi

12

Népszabadság, Bp. 1968. ápr. 21.

MDK

Gara György, festő

Tárlata lesz a Mester utcában.

(Pincegaléria.)

—: Sok ezer érdeklődő nézte meg eddig a ferencvárosi pincegaléria kiállításait 13.

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 17

M.D.K.

Gara György

Tardos Béla: "Laura" c. vigoperájának előadásához xx tervezett szinpadképeit a kritika megdicséri.
Debreceni Csokonai Szinház előadása.

Dalos László: "Laura" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. dec. 16.
X. évf. 5o. sz. 6. lap

GARA ISTVÁN – GARA ZSIGMOND

Gara István
Gara József
Gara Katalin
Gara László
Gara Lilly
Gara Richard
Gara Rudolf
Gara Simon
Gara Zoltán
Gara Zsigmond

ruary 1990, the end of apartheid in South Africa, and the progressive politic democratization and privatization in China and Southeast Asia. In countri where free speech and action had been curtailed until the 1990s, performan became *the* primary visual means through which to express long-repressed e ergies, ideas, and experiences. New artists who used performance as a forum f political commentary appeared globally. One thinks of Xu Bing, Song Dong, a Zhang Huan in China, Kendell Geers, Minette Vari, and Tracey Rose in Sou Africa, Oladélé Ajiboyé Bamgboyé in Nigeria, FX Harsoni and Arahmaiani Indonesia, Dan and Amelia Perjovschi, Matei Bejenaru, and Theodor Graur Romania, Pavel Braila and Mark Verlain in Moldova, and many more. Perfo mance has also been a key medium to visualize problems in the Middle East f artists like Uri Katzenstein and Aya & Gal in Israel and Mona Hatoum in Le anon. Perhaps the best measure of the political efficacy of performance, ho ever, has been the public careers of playwright Vaclav Havel, first president the Czech Republic, and musicologist Vytautas Landsbergis, a president Lithuania, who were involved in happenings and Fluxus, respectively. Perfo mance is rightly understood as intrinsically activist and socially subversive state policies, earning a privileged position on the margins of culture, where serves in the liminal capacity as a tester of cultural values, sometimes to t point of rupture.

In addition, women, people of color, and gays, lesbians, bisexuals, and tra gender individuals have been especially instrumental in the developing d courses of alterity that emerge from considerations of gender, sexuality, ra class, and nationality. These topics have been explored in performance art mo than in any other visual art medium. In fact, performance provides a unique d main wherein the fixed identities dictated by social mores have been challeng In the 1970s, many performance artists experimented with alternative p sonae, including Eleanor Antin, Martha Wilson, Jacki Appel, Lynn Hershm Linda Montano, Urs Luthi, and Jürgen Klauke. Their work is foundational n only for artists like Cindy Sherman, Orlan, and Yasumasa Morimura, but a for public figures like Madonna and Prince. Performance artists have exposed

M.D.K.

Gara István

Az Operaház művészeinek /műveiből/ /az Operaház klubjában rendeztek kiállitást, ahol mint festőművészek mutatkoznak be a szinház tagjai.

K é p e k - H i r e k c. rovat hiradása
Szinház és Mozi. Bp. 1955. ápr. 29. VIII. évf. 17. sz. 28. l.

MDK

Gara József

Katona:Bánk Bán,192o.

Magyar művészek fametszetu könyvillusztrációi

Magy.Iparművészet,193o. 26o l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gara Katalin szobrász művész

SOMOGYI NÉPLAP

1981. OKT. 7.

1021

„Világunk tükre a művészet"

A képzőművészeti világhét somogyi programjában számos kiállítás adott számot arról a gondolatról, amit az idei jelmondat fejez ki: „Világunk tükre a művészet".

Több mint hetven rendezvény: előadás, beszélgetés, kiállítás adott alkalmat arra, hogy megyénk lakossága megismerje a somogyi művészeti és történeti emlékeket, hagyományokat, találkozzék a kortárs alkotókkal és műveikkel. A képzőművészetek mellett a fotóművészet, a kerámia, a népművészet is helyet kapott a gazdag programban. Óvodások, általános iskolások és felnőttek kapcsolódhattak be egy-egy sikeres rendezvénybe.

Marcaliban *Gara Katalin* kaposvári szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás ebben az időszakban. Lábodon a művelődési házban folytatódott a somogyi művészek tavaly elkezdődött kiállításának sorozata, ezúttal *Honty Márta* iparművész tűzzománcaival ismerkedhetnek a látogatók.

sport

A magyar huszonkettes keret a magyar—svájci mérkőzésre

Mészöly Kálmán labdarúgó szövetségi kapitány a FIFA szabályainak megfelelően nevezte huszonkettes keretét az október 14-i, Budapesten sorra kerülő, Svájc elleni világbajnoki selejtezőre. Jelöltjei:

Kapusok:

Mészáros, Katzirz, Kakas. Hátvédek: Szántó, Kerekes, Garaba, Tóth J., Varga. Középpályások: Müller, Sallai, Nyilasi, Rab, Csapó, Moldván, Csongrádi. Csatárok: Fazekas, Bodonyi, Eszterházy, Kiss, Törőcsik, Kerekes, Izsó.

A számításba vett játékosok a szerdai bajnoki mérkőzés után az MLSZ-ben találkoznak, és azonnal leutaznak Tatára, s itt tartózkodnak az október 14-i, Népstadionba való felutazásig. Fazekas 9-én, Müller és Mészáros 11-én csatlakozik társaihoz. Kérte, hogy jelen lehessen a mérkőzésen a két-két sárga lapos, és ezért a svájciak ellen nem szerepeltethető Bálint László és Martos Győző is. Az MLSZ vezetése kívánságuknak eleget tett, ők is hazajönnek és Tatán töltik az időt társaikkal. Mészöly Kálmán elmondotta a felkészülési programot is. Csütörtökön gyúrás szerepel a műsorban, péntektől napi kétszeri edzés, szombaton délelőtt valószínűleg a Tatabánya ifjúsági csapatával lesz edzőmérkőzés. Délután megtekintik tévén a Románia—Svájc mérkőzést, amely telerecordingra is kerül. Hétfőn délben sajtótájékoztatót tart a szövetségi kapitány a tatai edzőtáborban.

Ökölvívás

Vörös újabb győzelme

Budapesten az Építők új népligeti csarnokában bonyolították le az Építők Kupa I—II. osztályú ökölvívóversenyt. Az indulók számát tekintve e sportesemény elmaradt a várakozástól. 12 súlycsoportban mindössze 49-en léptek szorítóba. Köztük a K. Dózsa három öklözője is indult. A legszebb eredményt középsúlyban *Vörös Attila* érte el. Valamenynyi hazai rangos ellenfele ott volt a mezőnyben. Vörös háromszor bokszolt. Első mérkőzésén az újpesti Vi-

ő ellene is hasonló sikert ért el. A döntőben Virágh László, a BHSE bokszolója került vele szembe, ez a találkozó még három menetig sem tartott, mert Virágh edzője feladta a mérkőzést. Vörös tehát aranyérmet nyert. Váltósúlyban Bogyó Elemér pontozással győzött Molnár (FTC) ellen, utána azonban Danyival szemben nem állt ki kézsérülése miatt. Nagyváltósúlyban Budai is harmadik lett annak ellenére, hogy már az első

Újabb „fekete h

Amilyen jól rajtoltak most szinte egységesen any nyira visszaestek a somogy NB II-es röplabdacsapatok Akárcsak a múlt héten, eze a hétvégén is teljes sikerte lenség jelzi, hogy hullám völgybe kerültek csapataink A Kaposvári Dózsa teljese megfiatalított együttesénel keszthelyi veresége már nen is jelent meglepetést, hiszer a csapat jelenleg csak tisztes helytállást pályázhat ja meg. A Balatoni Hajózá lendületében is törés követ kezett be, s ezúttal Nagyka nizsán kényszerültek vesz tesként elhagyni a játékte ret. Egy játszmát ugyar nyertek, de a többit „biztosan vesztették". A női vonalat magányosan képviselő Tabi Videoton Érden vendégszerepelt. Akárcsak a siófoki férfiak, ők is tartalékosan léptek pályára, ráadásul újabb sérülés nehezítette helyzetüket, s így a hazaiak biztosan győzhettek ellenük.

Eredmények:

Férfiak:

NAGYKANIZSAI VÍZMŰ—BALATONI HAJÓZÁS 3:1 (6, -15, 7, 5)

B. Hajózás: Tyukos, Lócsi, Kaposi, Béndek, Tóth, Mátyók. Csere: Kiss, Horváth. Edző: Tyukos Lipót.

A Sudár nélkül, tartalékosan felálló Siófok ütőerőben és mezőnymunkában egyaránt alul maradt a vendéglátókkal szemben.

Nagykanizsai Vízmű ifi—B. Hajózás ifi 3:0

Jelöltek az ol

Az évszázad végéig meg-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gara László

ORVOSEGYETEM

Budapest

1973 MÁJ 28

1021

Egy kiállítás — egy kép

Gazdag anyagú, erősen humán érdeklődésre valló, változatos grafikai technikával előállított képekből rendezett önálló tárlatot a Hársfa utcai kollégium klubjában Gara László, végzős gyógyszerészhallgató.

Az itt bemutatott szénrajzának címe: Gravida.

szerzés-jellegű vagy
ből finanszírozott
műszer vásárlásáról
— Az érdekelt tan
az esetben előre
szükséges pénzkere

Az eltérő igény mellett szinte vala mában van egy k

— Igen, mert a
lés feladása elő

anyanyelvünk, ó!

mutatni arra, ami nincsen, ami hiányzik. Persze, lehet, hogy **hibáról** van szó. Csak a hiányosság „szakszerűbb". És nem lehet megtalálni a szó mögött megbúvó felelőst. Azt a felelőst, aki **hibát vétett.** Magyarra lefordítva: **hibázott.** Mert amit elvétettünk, azt meg sem csináltuk. Tehát, a hibát vétő — jól végezte a dolgát.

Íme, a hiányosság!

Az alapszervi munka **terén** bizony vannak gondjaink — mondják a bizottságban. Terén? Nem is tudtam, hogy alapszervezetekről is elneveznek tereket. Vajon milyen **nagyságrendű,** bocsánat, **mekkora** lehet az a tér? És hol van? Nem az alapszervezeti munka **területére** gondolt az illető? Vagy nem arról van szó, hogy a munkában gondjaink vannak?

Furcsa avatás

Nagy Bíró Sándor rajzai

Megoldásra kerülnek a problémák. Rossz kifejezés! Személytelen, általános, magyarán: nesze semmi — fogd meg jól! Ha — mondjuk — Kovács István titkár, dékán stb. ígéri a megoldást, akkor mindjárt könnyebb a helyzetünk. Tudjuk, **kihez fordulhatunk,** kit dicsérhetünk vagy szidhatunk.

Az Állami Biztosítót sokat foglalkoztatjuk. Taggyűlésre termet **biztosítunk.** Vajon mekkora összegre? És mi ellen? Ugyanezt kérdezem az előadóval, a pénzzel, a busszal és még sok mindennel kapcsolatban. És ha azt mondanánk, hogy termet **szerzünk, adunk, foglalunk? Felkérjük** az előadót, **megbeszéljük** vele, hogy **biztosan** eljön? Akkor mi lenne? Semmi. Csak **magyarul** beszélnénk. Erre pedig, sajnos, hivatalos helyeken, közéleti fórumokon, a mozgalomban **nincs biztosíték.**

Szöveg nélkül

Vegyük komolyan! A zavaros **fogalmazás** legtöbbször zavaros **gondolatokat** tükröz. Nehezíti a **valóság** megismerését. Gyakran a gondok, bajok **leplezésére** szolgál. **Falat** emel a beszélő és az őt hallgató közé. Nem kell jópofáskodnunk, feltétlenül **zsargont** használnunk! Csak egyről ne feledkezzünk el: nincs két nyelvünk. Egy a **magánbeszélgetésekhez,** egy pedig a **hivatalos érintkezéshez.** Mindkét esetben beszéljünk értelmesen. **Magyarul.**

gazdy

MDK

Gara Lilly

Relief

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 17 l.

Gara Richard

Sarkadi Emil és Garay Ákos készitettek illusz-
rációkat Abonyi Lajos husz kötetes diszkiadá-
sához.
A rajzok Abonyi alakjairól, jellemvonásáról,
magyarságáról, személyéről készültek.
Irodalom c. rovat közleménye.

A HÉT, Bp. 1905. nov. 19. XVI. évf.
47. sz. 781. lap.

Gara Rudolf

Maxwell Anderson, Lawrence Itallings és az átdolgozó Carl Zackmayer: "Vetélytársak" c. darabját mutatta be a Magyar Szinház.
A két művész, Gara Zoltán és Gara Rudolf hozzáértését dicsérik az előadás szinpadképei, -irja Ty.: "Vetélytársak" cimmel.

Délibáb, Bp. 1929. május 25. III. évf. 21. sz. 12-14. lap.

mDk

Gara Simon
nyomdász

1491-ben Velencében dolgozik.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893. 10 sz 169 l.

MDK

Gara Zoltán, díszlettervező, Vidám Szinpad
Ki vagytok értékelve, díszlet

Szinház és Mozi. IV. évf. 51.sz. 1951. dec. 21.
22 l.

MDK

Gara Zoltán festő

Hevesy I: Gara Zoltán négy freskója. Nyugat, 1926. okt. 1. 565-566 l.

MDK

Gara Zoltán, díszlettervező, Madách Színház
Farkasok és bárányok, díszlet

Színház és Mozi. IV. évf. 51.sz. 1951. dec. 21.
10 l.

Gara Zoltán

Faragó

Örökké?

Zenés vígjáték a Belvárosi Színházban

Karácsonyi ajándékul a *Belvárosi Színház* egy régi sikerét adja új formában. *Éri-Halász* Imre a *„Meddig fogsz szeretni?"* nyomán írta és *Carlo de Fries*, akinek ugyancsak volt egy nagy sikere az évek során, hat ragyogó slágert komponált hozzá. Kezdődik a játék egy *„függönyzené"*-vel, amely vidám izelítőt ad a következő játékból. *A híres vígjátékra még élénken emlékezhetnek az olvasók* és a közönség most is sok mulatságot találhat *Éri-Halász* Imre megzenésített librettójában. Öt ember között pereg le ez a játék; öten: *Gitta, András, Ria, György* és *Iván; Mezey* Mária, *Básthy* Lajos, *Komár* Julia, *Feleky* Camill és *Pálóczy* László. Szóval: *együtt van megint a híres Belvárosi-együttes.* És meggyarapodott egy kitünő és kulturált fiatal rendezővel: *Sármássy* Miklóssal. Ezek így együtt, a kacagó, dübörgő sikert jelentik. A főpróba el is érte ezt s a ma esti premiernek is nyilván ez lesz a sorsa. Mezey Mária a legkedvesebb, legszinesebb komédiás; néhány héttel ezelőtt *Fodor* László *„Művészpár"*-ját vitte diadalra. Most édesen és szellemesen énekli Carlo de Fries pompás tangóját: *„Ugy vártalak"*, a szines és megható, nagyszerüen harmonizált sanzont és a szép koringót: *„Egy asszony néha rájön, hogy ő is Éva..."* De a zeneszerző talentumos és kitünő muzsikáját interpretálja a végtelenül mulatságos turftanár *Feleky* Camill és az üde és kislányos, hódító kedvességü *Komár* Julia, valamint a rokonszenves és kitünő *Básthy* Lajos is. Ezzel megkapott darab és előadás minden dicséretet, amit megérdemelt. Még meg kell emlékezni az ügyes epizodistákról, akik: *Baróthy* József, *Benkő* Bálint, *Kálmán* Magda, *Gál* Dezső és *Szemere* Sándor; meg kell dicsérni a szép szinpadot: *Gara* Zoltán díszleteit, az elegáns ruhákat, *Bródy* Tamás és *Fischer* Sándor karmestereket és mindent elreferáltunk a Belvárosi nagy karácsonyi sikeréről.

Faragó Jenő

8 Órai Ujság 1938 XII. 24.

ácsony-ünnepe

itt ma a könny!"
f Esterházy János

Esterházy is, meghatottsággal küzdve, csak percek mulva tudta megkezdeni beszédét.

— *Nem szégyen itt ma a könny,* — mondotta. — Ma igyekezzenek elfelejteni azt, ami mindnyájunk szivét nyomja halottak napja óta. Fokozott mértékben kell hinnünk a Gondviselésben. Szomorú a sor-

NDK

Gara Zoltán,

fantáziával, ízléssel alkalmazkodó képességével, vonzó helyi jellegével európai színvonalra emeli a magyar színpadművészetet.

Relle Pál: A magyar színpadművészet útja.
Iparművészet, 1-2. l. 1936.

Gara Zoltán MDK

diszlettervező

Ki vagytok értékelve

Szinház és Mozi 1951. nov. 16-22.

Gara Zoltán

MDK

díszlettervező

Farkasok és bárányok

Színház és Mozi. 1951. nov. 16-22.

M.D.K.

Gara Zoltán

"Nem a tükör görbe" c. müsor diszleteit tervezte.
A Vidám Szinpad bemutató előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1953. szept. 11.-17. VI. évf.
37. sz. 14. lap.

- De Benedetti vigjátéka, a Félperces szerelem, a Belvárosi Színházban

Grácia titkos imádója volt, most 150 ezer lira fájdalomdijat követel — vagy egy félperces csókot. Pénz nincs, a család kénytelen rábeszélni Gráciát, hogy adja inkább a csókot. Az ügylet lebonyolitásánál a hódoló az ügyleti csókot nem veszi igénybe, aminek következménye, hogy a gyülölködő, álmoralista család most aztán egy igazi szerelembe döntötte a szép Gráciát.

A világ tele van gonddal és problémákkal, viszont ez a kellemes vigjáték olyan, mint egy jótékony érzéstelenitő szer; nincs benne semmi aktualitás és ezért nagyon aktuális. Külföldi sikerének is alighanem ez az egyik legfőbb kulcsa. E jó és most különösen alkalmas tulajdonságán kivül a darab egyébként — mint a nem sokat akaró vigjátékok — gördülékeny, kedélyes, mulatságos, ártatlan, minden hiba nélkül. Amit talán kifogásolni lehet benne, az is előnyére szolgál. Ugyanis mintha kissé tulsokáig exponálná a kifejlést, viszont ezzel eléri a forditottját annak, amiben a legtöbb darab szenved: a harmadik felvonása a legérdekesebb s nem ugy, amint az gyakori, hogy az első felvonás nagyon jó, utána pedig ellanyhul az egész. Szóval szerencsés szülött, mert ha a vége jó, minden jó.

Az előadás sokkal jobb, mint ahogy igy szezon vége felé várható. Az összhatás egységes; külön-külön mindenki a helyén van.

Lázár Mária valóban ragyogó Grácia. A meglehetősen, szinte komikusan fakó család kellemtelen tagjai között ugy tündökől, mint a virágzó élet. Vonzó képességeinek kifejtéséhez megvan minden jó alkalma: szerepét egyszerü természetességgel játssza s ez igen helyes. Szép sikert arat.

Góth Sándor öreg tábornoka dominál az együttesben. Szinte csodálatos, mennyi szint tud adni egy ilyen figurába. Nagyon élvezetes. *Simonyi* Mária kitünő fanyar tábornokné, *Lendvay* Márta tuloz ugyan, de a beszédhibás, irigy sógornő külső megjelenését megkapó összhangba hozza az alak egyéniségével. Itt emlithetjük meg a legjelentéktelenebb szerep kreálóját, *Szemere* Pált Páciens a fogorvosi rendelőben. Fél percig van a szinen. Szava is alig van. Egy vállránditás és nyiltszini tapsot kap. Szinész!

Ráday Imre a csók hőse. Kedves, szeretetreméltó s nagy kedvvel és finom humorral játssza szerepét. *Nagy* György, mint férj, maszkjával és élénk játékával tünik ki. *Boray* Lajos és *Soltész* Annie mulatságos vidéki rokonok.

Stella Adorján forditása ötletes, gördülékeny, *Gara* Zoltán diszletei szépek, *Góth* rendezése hibátlan.

n. a.

II.

Az olasz Áldo de *Benedetti «Félperces szerelem»* cimü vigjátéka, ugylátszik, megenyhiti a *Belvárosi Szinház* szezonvégét.

A nyugalmazott tábornok családja nem tudja elviselni, hogy egy valaki közöttük — a generális enyhén mulya fogorvos-fiának felesége — ragyogóan szép, kedves és gyönyörü teremtés. A doktor ur árulkodó-békaszerü növére bevádolja sógornőjét az ellenséges, gyanakvó család előtt, hogy autózni látta kettesben egy ismeretlen urral. A családi tanács végezni akar a szép Gráciával, az élet kegyeltjével, aki azzal a hazugsággal vágja ki magát a kegyetlen leleplezésből, hogy nem történt semmi, csak autóvezetést tanult, mindjárt meg is mutatja, milyen sokra haladt. Leszalad a ház elé, beül férje kocsijába s a következő percben már el is gázol egy urat. A család bünhődik: az elgázolt elegáns fiatalember

A tizenötödik

Annabella tizenötödik filmje *«A biboros futárja»*. A franciák büszkesége ugyszólván versenytárs nélküli filmsztárja volt *Annabella*, aki egészen rövid karrierje alatt 14 filmben játszott főszerepet éppen azért, mert a nagy Francia filmekben nem nélkülözhették a legnépszerübb európai filmsztárt. A rövid idő alatt eljátszott 14 nagy szerep ugy kifárasztotta, hogy jubiláris filmje előtt, melyet már a *20th Century-Fox* részére készitettek *Angliában*, hosszabb pihenőt kellett tartania. Uj szerződésében kikötötte, hogy évenként csak két szerepet fog eljátszani, melyek közül az első nagy angol szerep a *Richelieu* korában játszódó romantikus szerelmi regény, *«A biboros futárja»*.

ó fontos angol bejelentésről ir,
hetővé tette a m

nem csak annyit közölnek, hogy a kedd esti angol bejelentés lényegesen meggyorsitotta a tárgyalások menetét és az angol-olasz kiegyezés megvalósulását.

Kedvező jelnek itélik meg az olaszok az angol felsőház keddi ülésén elhangzott beszédeket is, amelyek a népszövetségi politikával való szakitás és az *Olaszországgal* való kiegyezés mellett szálltak sikra, mint például *Canterbury* érsekének beszéde. Az angol politika — irják a lapok — mindinkább az egészséges és reális egyensuly vágányára kerül. Az eddigi gyülölködő olaszellenes politika helyét a megértés foglalta el s angol részről most már őszintén óhajtják a «dühös előitéletek» korszakának felszámolását.

A kölcsönös légkör megjavulásának legfontosabb feltétele: a lélektani közeledés, már megtörtént.

és ha a két állam között fennálló függő kérdéseket továbbra is ebben a szellemben vitatják meg, akkor *nem lehet elképzelni olyan problémát, amire nem volna megoldás.*

ol-olasz
alások

2. a küzdőfeleknek megadja a hadviselői jogokat, mihelyt az önkéntesek elhagyják a tüzvonalat, tehát nem az eddigi tervek szerint, mihelyt elhagyják *Spanyolországot.*

A levelező hozzáteszi, hogy olasz körök nagyon kedvezően fogadták a formulát. Rómában biztosra veszik, hogy *husvétra közzé lehet tenni a megegyezés szövegét.*

Anglia feg

London, március 30.

(MTI.) **A Daily Herald diplomáciai levelezője szerint Anglia az idei nyár folyamán megkezdi két, egyenként negyvenkétezer tonnás csatahajó épitését, amelyet 16 hü-**

Paul-Bonc
tárgya

Páris, március 30.

(Inf.) Paul-Boncour külügyminiszter sorra egymásután fogadja

7. Steindl Imre : Az Országház első terve.
Émeric Steindl : Projet primitif du Parlement

Steindl Imre, amikor 1899-ben a Magyar Tudományos Akadémia lev. tagjává választotta, — az új Országházról szóló — értekezésében ezeket mondja :

»Én az új Országházánál új stílust nem akartam teremteni, mert ilyen, századokra szóló monumentális épületet ephemer részletekkel nem kezelhettem, hanem igenis, arra törekedtem, hogy a középkor e remek stílusába szerény módon, óvatosan, mint azt a művészet mindenkor okvetlenül megkívánja, nemzeti és egyéni szellemet hozzak be«. [20]

Amint a pályadíjnyertes terv első fogalmazásán látjuk, az épület nyomott, elnyujtott benyomást kelt, holott a beépített alapterület nagysága ugyanakkora, mint a

Dráma minden komforttal

Irta: *Bálint László.*

Hebbel Frigyes, a modern dráma egyik atyamestere, aki inkább választotta a kényelmetlen életmódot és hosszú esztendőkön keresztül rászorult arra, hogy egy szegény leány, bizonyos Elsie *Lensing* támogatását elfogadja, de irodalmi téren nem volt megalkuvó, ha élne, valószínűleg rossz véleménnyel lenne a mai drámaírókról. Nála a szomorújátéki beteljesülés számított mindenek fölött, tehát *képtelen volna megérteni a színjátékgyártásnak azt az irányát, amelyet, mondjuk, Vaszary János képvisel.* Nem azért, mert e vezércikk-témává előlépett fiatal színpadi szerző nőalakjai kissé kacérak és ledérebbek a megengedettnél. Hiszen *Judit is ugratja Holofernest egy hosszú felvonáson át azzal, hogy mindössze egy szál köpenyben jelent meg a kegyetlen és vérszomjas vezérnél.*

A ledérség maga még nem lenne bűn drámaírói szempontból Hebbel Frigyes előtt. De mélyen meg-

irodalmat Hebbeltől számítani. A *„Judit"* és a *„Mária Magdolna"* írójától mondjuk Vaszary Jánosig nagyon nagyot változott a színpadi irodalom iránya, önkéntelenül felvetődik tehát a kérdés, *magasra tör-e, avagy lefelé züllött a modern dráma.* És itt mindjárt előljáróban el kell intézni valamit. Hebbel komoly, nagy író volt, akinek értékeihez nem igen mérhető a Vaszary Jánosok kicsit fejlődő, kicsit tapogatódzó, de mindenesetre egyéni szemmel néző szerzői tehetsége. De mint ahogy tipust jelent Hebbel, hovatovább ugyanúgy azzá fejlődnek a Vaszaryak is. A feladat tehát itt nem Vaszarynak a szerzőnek az író Hebbel mellé való állítása. A kérdés az, hogy *a hebbelizmushoz képest visszaesést, vagy fejlődést jelent-e a vaszaryzmus.*

Mielőtt az ügy érdemével foglalkozni lehetne, nem árt egy kissé visszatérni *Taine* Hyppolitha

színpad kíván, sőt követel mindig újat mindig egyénit, mindig a meglepőt és mindig művészit.

A diszlettervező alapja az a rendkívüli érzékenység, amelyet egy képzőművész magát a leírott darab szellemébe beleéli. Lényegileg vizuálisan fejezi ki azt az egész hangulatvilágot, amelyet az író szavakba öntött és amelyet a rendező játékba foglalt. A betük miniatürjét nagyítja fel falfestménnyé és a két dimenziót három dimenzióba szélesíti. Ezt a hangulatot fejezi ki minden eszközzel: hátterekkel, kulisszákkal, emelvényekkel, áthidalásokkal, plasztikával, a külső, de gyakrabban a belső arhitekturával s azzal a nemes ritmussal, amelyet keze alatt a színek és formák öltenek. Tehát nemcsak festői készséggel kell, hogy rendelkezzék, de elengedhetetlen kellék, hogy ugyanakkor jó építész legyen, jó iparművész és jó gyakorlati szakember, hogy folyékonyan beszéljen az összes történelmi stilusok formanyelvén és a technika legmaibb eszközeit is ismerje és mindenek fölött rajongva szeresse az irodalmat és a színpadot. Feladata nem könnyü. Mikor a művész számára téma és téma között nincs különbség. Fantáziája felemelkedik királyi paloták dísztermeibe, vagy a tündérek álomvilágába, de leszáll a koldusok közé és nem riad vissza a nyomortanyák sötét oduitól sem. Azt a pontos miliőrajzot, amelyet a regényíró hosszú oldalakon csiszol tökéletessé, a tervezőművész egyetlen pillanatban sűríti, mikor felgördül a függöny és többé már változtathatatlanul áll a közönség előtt a színpadkép.

Természetes, hogy a díszlettervezés mindig bizonyos stilizálást követel. Ez a stilizálás nemcsak képzőművészeti követelmény, de követelménye magának a színpadnak, amely a legnagyobb mértékben stilizál. Három órába belesüríti az egész világtörténelmet a bünbeeséstől a falaszterig. A szinpad szük keretei közé varázsol sokszor három világrészt, mint ahogy az Antonius és Cleopátra cselekménye három világrészben zajlik le. A színpadi játékban a beszédnek erőteljesebb és stilizáltabb hangsulyozására törekszik és elhagyja a

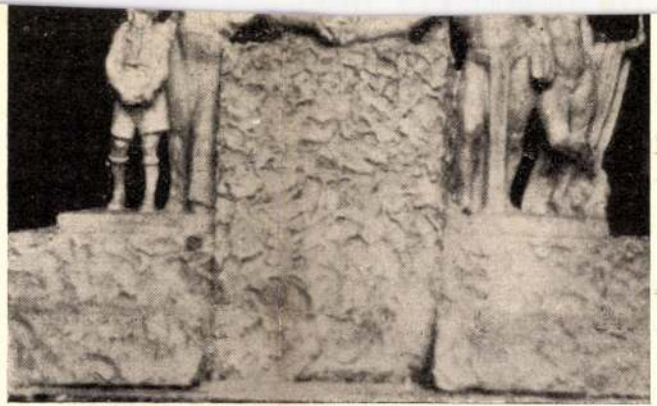

Szamosi Imre: Gróf Klebelsberg emlékmű.

Hanem most térjünk át Hebbel Frigyesre. A német polgári dráma megalapítója 1813-ban született és 1838-ban írta meg első drámáját, a „Judit"-ot. Hebbel kora Európa polgáriasodásának és a polgáriasodásért vívott forradalmak időszaka volt. Ebben az időben erős és egészséges volt a polgárság, mint minden győzelemre igyekvő osztály. Az erős és egészséges rétegeknek erősek az erkölcseik. Akár egyénről, akár osztályról van szó, *aki erőt képvisel, az a maga morálja érdekében kegyetlen is tud lenni.* Hebbel a mult század közepének polgári költője volt, tehát nem lehetett más, mint kegyetlen, soha meg nem alkuvó, vagy ahogy egyik bírálója állította róla, *„tragikótatosz"*, illetve *a legtragikusabb a modern idők és talán minden idők drámairói között.* Az elvekért meghalni kész, kérlel-

göny felgördül, már a legelső pillanatban megnyeri, vagy elveszti a csatát. Ha megnyerte, akkor sikere pillanatról-pillanatra jobban fokozódik, ahogy érvényesül a nemes összhang, a darab szelleme és a díszletkép között. Ha eltévesztette feladatát, esetleg arathat pillanatnyi sikert, de a siker fokról-fokra csökken, s a közönség talán nem is tudja hogy miért, de idegessé válik ahogy lelkekben a tökéletes műalkotás élvezetének nemes összhangja nem csendül meg. Az első impresszió a helyes színösszeállítással, világítással és formarítmussal ki kell hogy fejezze a mű hangulatát. Természetes, hogy a színpadkép változik a műfaj szerint s egészen más feladatok elé állítja a tervezőt, ha vígjáték, vagy operett keretét alkotja meg és egészen más feladatot ad a dráma, vagy a tragédia sötétebb tartalma. De a mindennapi élet apró és jelentéktelen gesztusait, de néhány kifejező mozdulattal ragadja meg a nézők lelkületét. Ehhez a játékhoz és ehhez a szinpadi sürítéséhez a díszlet stilizáltan illeszkedik. A képzőművészre hat a játék stilusa és hat az a mélységes zene, amely a költő szavaiból árad. De ahogy a szinpadi mű írója, rendezője és színésze a tervezőre hatást gyakorol, ugyanúgy hat a tervező, ha igazán művész, az íróra és a színészre is. Gordon Craig díszletképei forradalmasították a szinpadi rendezést és befejezték azt a szinpadi revolúciót, amelyet mint rendező Charles Kean kezdett. Fel kell hogy oldódjék tehát abban a közös munkában, amely a szinpadot létrehozza, de nemcsak lélektelen csavarja, vagy rugója annak a gépezetnek, hanem az egyik és nagyon fontos Diesel-motorja is.

Gara Zoltán

1)

Képzőművészet a díszlettervezésben

Irta: *Gara Zoltán.*

Művészet 1936. I. 38-39. l.

Különféle izmusokon és egyenruházó irányzatokon keresztül a képzőművészet ma már eljutott arra a pontra, amikor mutatkoznak a lehiggadás jelei. Természetes, hogy ebben az időpontban a színpadi tervezőművésznek is el kell jutnia az egyéni és a divatoktól független díszletképhez, amely mindig hűségesen fejezi ki az eladott mű szellemét. A képzőművészet irányaira mindig erősen hatott a színpad, viszont a képzőművészeti stilusok fejlődése új inspirációkkal látta el a színpadi díszlettervezést. A képzőművészetek új iránykeresésében tevékeny és lelkiismeretes részt kért és kapott magának a színpad. Keresett, kisérletezett és kisérletezéseinek eredménye ösztönzőleg hatott a színpadtól távol álló művészetre is. Mert a díszlettervezőnek a stilusproblémákon kívül figyelembe kellett vennie a mindenkori korszellemet és a művészeti divatokat és gazdag kifejező eszközökkel sokszor forradalmi ujításokkal fejezte ki érzéseit, céljait és gondolatát. A színpadot nem köti a festészet két dimenziója és nem köti az a gyakorlati cél, amely az építészet alkotásai elé határokat szab, hanem módjában áll, hogy a térben a festészet szabad szárnyalásával fejezze ki gondolatait.

A díszlettervezés mint „alkalmazott művészet" (angewandte Kunst) alkalmazkodik a mindenkori színpadi mű szelleméhez, esetleg a rendező egyéni felfogásához és saját épségének megtartása mellett alázatosan szolgálja a színpadi alkotás együttes célját, mint ahogy ezt az együttes célt szolgálja a játék, a hang, a jelmez, a világítás, a zene és az előadás összes többi kellékei. Egyetlen és mellőzhetetlen célja azonban, hogy mara-

Imre: Tátra.

a kivitelezésre. Az orosz klasszikus építészet képviselte a cári udvar hivatalos építőművészeti irályát és a klasszikus építési forma valóban oroszországban találta meg igazi hazáját.

déktalanul szolgálja az előadásra kerülő művet és annak minden képzőművészeti lehetőségét kiaknázza. Viszont nem szabad, hogy a mű fölött, vagy a mű ellenére eluralkodjék. A szinpadművészet fejlődése bebizonyította, hogy mindig veszedelmes, ha a diszlettervező csak képszerű hatásokra törekszik, mert a kép megzavarta a játékot, míg a játék a képet zavarta meg. Csakis a helyes összhang szolgálhatja egyszerre az előadás érdekeit és a díszlettervező nemes ambicióját, amely alárendelve magát a műnek, mégis önálló művészetté válhat. A díszlettervezés nem alárendelt ága a a képzőművészetnek és nem is mostohagyermeke, de sok és érdekes feladatot nyújt, problémákat állít a művész elé és tehetségének kiélésére gazdag és ragyogó alkalmat ad. A szinpadképben mindig érvényesül a tervezőművész egyéni tehetsége, ha a tervezőművész egyéni tehetségével valóban rendelkezik. Mert éppen a.

erőd felépítésénél százezer ember pusztult el.

A város építőmesterei kizárólag külföldiek sorából kerültek ki, de szigorúan a cári vasakarat hatása alatt dolgoztak. Nagy Péter német, francia, holland, olasz mestereket hozatott. A német Schlütter András csak átmenetileg dolgozott Oroszországban, de köztük sokan, így az olasz Trezzini, — aki a Péter-Pál erődöt építette — már teljesen eloroszosodott. A város kialakulására nagy hatással volt az ifjú Rastrelli, aki szobrász atyjával jött Oroszországba és az építészetnek oly alkalmas területen nagyszerűen kifejlődött. Rastrelli építette a Smolni épületét, Erzsébet cárné idejében, 1749-ben. Ebben az időben dolgozott Szent Péterváron a francia Mothe is, aki a képzőművészeti akadémiát építette.

Az első nagy orosz építész Basenov volt. Moszkvában született és ott is dolgozott leginkább. Katalin cárnő megbízásából a Kreml helyére egy új cári palotát tervezett, amelynek főlépcsőzete öt millió rubelba került volna. Ezért nem is került sor

Gara Zoltán

wód
z
Hevesy, Iván: Gara
Zoltán nagy freskója
Nyugat. 1926 Okt. 1.

A kőhányai sör-
gyár sörözőjé-
ben.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Jókai tér-i Kis Szinpad átépitéséhez készitett terveket.
A Kis Szinpad a Vidám Szinpad Kamaraszinháza lesz.

H i r e k - K é p e k c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1955. szept. 23. VIII. évf. 38. sz. 29. l.

Gara Zoltán

Született Budapesten 1901. június 6-án, építész, okleveles. Tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte. Szinházi pályáját 1923-ban Márkai Béla műtermében kezdte mint asszisztens.

Hont Ferenc - Staud Géza: Szinházi lexikon, Budapest, 1969. 152 l.

Gera Zoltán

Ezután több fővárosi színházban dolgozott. 1933-tól a Belvárosi Színház állandó tervezője. A felszabadulás után főleg a Madách Színháznak tervezett.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

152 l.

Gera Zoltán

Díszlet megoldásai könnyedek, szellemesek, dramaturgiailag jól átgondoltak. 1957 óta mint önálló épitész Zürichben él és csak akkor milano tervez díszleteket.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969. 152 l.

Gara Zoltán

Fontosabb munkái: Faragó: Barlangvasút; Benatzky: Az esernyős király; Shaw: Szent Johanna; Az ördög cimborája. Osztrovszkij: Farkasok és a bárányok.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969

1521.

Gera Zoltán

További tervei: Lope de Vega; A hős falu. Hugo: A király kisasszony lovagja. Gorkij: Éjjeli menedékhely.

Hont Ferenc – Staud Géza: Szinházi kislexikon. Budapest, 1969.

1521.

M.D.K.

Gara Zoltán

Molnár Ferenc: Liliom c. művéhez készitett plakátrajzával a Szinházi Élet Plakátszépségversenyének első diját nyerte.
A plakát repr.-ját és művész fényképét bemutatja a lap, amint a zsüri átnyujtja a dijnyertes plakát diját.
A plakát a Fox-filmgyár által készitett film pesti előadásához készült.

Szinházi Élet. Bp. 1931. okt. 4-lo. XXI. évf. 41. sz. 2-3. lap.

Gara Zoltán

A Madách Szinház vezetője Bécsben Lessing "Emilia Galotti" diszleteit rendezi, ill. készíti el.

Esti Hirlap 1957 márc 6. 53 sz. 7 old

MDK

Gara Zoltán

Festők a paradicsomban c.képe a Fészekben rend. képzőm.kiáll.-on.

B.M.: A magyar képzőművészet karneváljа.

Esti Kurir 1938.febr.20.

MDK

Gara Zoltán

Éri-Halász Imre:"Meddig fogsz szeretni"
c.vigjátékának diszleteit tervezte.

Cikk: Zenés darab a Belvárosi Szinhazban

Magyarország, 1938.dec.24. 9.1.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Fővárosi Operettszinházban előadott: "Én és a kisöcsém" c. darabhoz tervezett díszleteit a kritika kiemeli.

Szinházi Élet. Bp. 1934. dec. 3o. 1935. január 5. XXV. évf. 1. sz. 37. lap

M.D.K.

Gara Zoltán

Éri-Halász Imre: "Örökké?" c. vigjátékához készitett diszletterveket.
Az első felvonás szinpadképét, illetve annak repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1939. febr. 19. II. évf. 8. sz. 97. lap

Arnold később

Gara Zoltán

A Kálvin téri Báthory Kávéházba járt Kernstok Károly, Márffy Ödön, Gara Zoltán, Gulácsy Lajos, aki a maga módján szintén uj hangot és egyéni stilust képviselt.

Bálint Lajos: Két asztaltársaság

Látóhat r 1970/7-8 747.old.

Arnold 1966!

Gara Zoltán

főleg rézkarcaival és uj,érdekes diszlet-
terveivel keresett uj megoldásokat.

Bálint Lajos:Két asztaltársaság
Látóhatár 1970/7-8 747.old.

Gara Zoltán

Számos budapesti pinház számára dipletet tervezett. 1957-ben emigrált

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l. 100 l.

Gara Zoltán

Született Budapesten 1907 junius 6-án. Szinpadi díszlettervező. Tanulmányai: Budapesten, 1930-38-ig. 1939-ben Svájcban telepedett le. 1947. visszatért Magyarországra.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
100 l.

Gara Zoltán

a Belvárosi kinház volt diszlettervezője Alexandriába szerződött egy lakberendezési vállalathoz. Gara Zoltán már hetekkel ezelőtt elutazott –

Esti Ujság

1939 január 28.

'A DISZKIADASA

ANZ WERFEL

JSA DAGH
YVEN NAPJA

egényirodalom világhirű mesterének legha-
munkája ez a regény, amelyben egy bal-
özött nép drámája lüktet. Egy szenvedő
a szenvedő emberi lélek történelmét irta
etetlen szépséggel Werfel, az elnyomók és
lak lélegzetelállitó küzdelmét, melynek kö-
n Gabriel Bagradian, egy Párisban nevel-
azdag örmény férfi áll, akiben a veszedelem
ltámad fajtestvérei iránt érzett szeretete.
ökéletesebb alkotása ez a hatalmas regény.
ciklust **Tamás István**, az uj magyar
űnő tehetsége ültette át magyarra művészi
a mű eredeti szépségeinek megóvásával.

Famentes papir.

Két diszkötésben.

Gara Zoltán

terve a Margithíd
ideális átépítéséről

Színházi Élet

1935. 27. sz.

(Képpel.)

Gara Zoltán

díszlettervező

jelzésszerű díszleteivel 1933-ban a Belvárosi Kinház Shaw: Szent Johanná-jának előadásán aratta egyik legjelentékenyebb sikerét.

Bárdos Artur:

A harmincéves Belvárosi Kinház. Budapest, 1946. 414. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Fővárosi Operettszinházban bemutatott -Offenbach: "Orfeusz" c.-előadás szinpadképeit tervezte.

- - -

Szurov: "Hajnal Moszkva felett" c. vigjátékhoz tervezett diszleteket.
Madách Szinház előadása.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1952. febr. 29-márc.6. V. évf. 9. sz. 14. l.

1952. ápr.4-12. V. évf. 14. sz. 9. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Vidám Szinpad: Tessék hozzászólni! c. müsorához készitett diszletterveket.

- - - - - - - -

Sarkadi Imre: "Ut a tanyákról" c. előadás diszleteit tervezte.
A dráma a Madách Szinházban került bemutatásra.

- - - - - - - -

Szinház és Mozi. Bp. 1952. jan. 11-17. V. évf.
2. sz. 22. l.
V. évf. 6. sz. 11. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Madách Szinház előadásához, G.B. Shaw: „Caesar és Cleopatra"-hoz tervezett szinpadképeket.

Kárpáti Aurél: Caesar és Cleopatra c. Szinház és Mozi. Bp. 1955. jan. 21. VIII. évf. 3. sz. 4-5.l.

M.D.K.

Gara Zoltán

Scribe: "Egy pohár viz" c. vigjátékához tervezett diszleteket.
A Madách Szinház Kamaraszinháza megnyitó előadása.

Halmi Sári: Scribe
Szinház és Mozi. Bp. 1954. okt. 8. VII. évf. 41. sz. 14. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Vidám Szinpadon "Utazás a viták körül" c. müsor előadásához tervezett diszleteket.

Szinház és Mozi. Bp. 1954. május 7. VII. évf. 19. sz. 29. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

Hubay Miklós: „Egy magyar nyár" c. szinművéhez készitett diszletterveket.
Madách Szinház előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1954. márc. 19. VII. évf. 12. sz. 27. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

Csiky Gergely: "A kaviár" c. darabjának diszleteit tervezte.
Belvárosi Szinház előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1951. juni. 8-14. IV. évf. 23. sz. 8. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Fővárosi Operettszinházban bemutatott "Palotaszálló" c. operett diszleteit tervezte.
A darab zenéjét Bródy Tmás és Kerekes János szerezte. Szövegirók: Méray Tibor Békeffy István és Kellér Dezső.

- - - - -

Földényi Ervin kritikájában kiemeli a művész diszletterveit.

- - - - -

Heti Müsor c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1951. febr 25. IV. évf.
8. sz. 24. l.
IV. évf. 10. sz. 1951. márc. 11. 9-11. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

Gyárfás Miklós: "Hatszáz uj lakás" c. vigjátékához tervezett diszleteket.
A darab a Magyar Szinház előadásában került bemutatásra.

- - - - -

A kritika kiemeli a diszletmegoldásokat és bemutat néhány részletet a szinpadképekből/a szereplőkkel együtt./

- - - - -

Heti Müsor c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1951. febr. 4. IV. évf. 5. sz. 22. l.
György László: Hatszáz uj lakás. 1951 febr. 25. IV. évf. 8. sz. 37-39. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A H i r e k c. rovat közli egyik hiradásában, hogy a "Gál Anna diadala" c. darabhoz -amelyet a Vidám Szinház mutat be- a művészt "..nagy feladat elé állitja..." a szinpadképek megtervezése s a továbbiakban leirja, hogy milyen hatalmas épitmények létesitése szükséges a darab bemutatásához.

Heti Müsor c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1951. márc. 4. IV. évf.
9. sz. 19.-1. 22. 1.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Fővárosi Operettszinházban a "Palotaszálló" c. darab próbái folynak, amelyhez diszleteket tervezett. A hiradás megemliti, hogy a szinpadon a diszlet megeleveniti a lillafüredi Palotaszálló valódi képét.

Heti Müsor H i r e k c. rovata
Szinház és Mozi. Bp. 1951. jan. 21. IV. évf.
3. sz. 29. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

"Üzenet az élőknek" c. szinmü előadásához, -melyet Julius Fucsik börtönnaplójából irta Jurij Bujakovszkij- készitett diszletterveket.
A darab a Belvárosi Szinház előadásában került bemutatásra.

Heti Müsor c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1951. jan. 7. IV. évf. 1. sz.
22. 1.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Vidám Szinpad bemutató előadásához,-amely "Vannak még hibák" cimmel került bemutatásra- tervezett szinpadképeket.

- - -

Lope de Vega: Fuente Ovejuna c. vigjátékához készitett diszletterveket.
Madách Szinház előadása.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1952. okt. 31.- nov. 6.
V. évf. 44. sz. 15. l.
1952. nov. 7-13. V. évf. 45. sz. 10. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

Victor Hugo: A királyasszony lovagja c. drámájához készitett diszletterveit a kritika méltatja. A Madách Szinház előadása.

Demeter Imre: A királyasszony lovagja. c. Szinház és Mozi. Bp. 1956. május 11. IX. évf. 19. sz. 5. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Vidám Szinpadon a "Mi van a függöny mögött" c. müsorhoz készitett diszletterveket.

Mi van a függöny mögött? c.
Szinház és Mozi. Bp. 1956. május 11. IX. évf.
19. sz. 17. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

Gorkij drámájához, az "Éjjeli menedékhely" előadásához tervezett diszleteit megdicséri a kritika. A Madách Szinház előadása.

Demeter Imre: Éjjeli menedékhely c.
Szinház és Mozi. Bp. 1956. márc. 16. IX. évf.
11. sz. 6. l.

Gara Zoltán

Scribe: Egy pohár viz c. darabjának előadásához készitett szinpadképeiről elismeréssel ir kritikájában Lányi Andor.
A vigjátékot a Madách Kamara Szinház mutatta be.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954.nov. 13.
V. évf. 35. sz. 7. lap.

Gara Zoltán

Mikszáth: "A körtvélyesi csiny" c. müvének előadásához tervezett szinpadképeket.
A darabot a Madách Szinház mutatta be.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. ápr. 23.
IV. évf. 9. sz. 2. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

A "Gerolsteini nagyhercegnő" c. operetthez tervezett díszleteit a kritika kiemeli.
Az operett a Fővárosi Operettszínházban került előadásra.

Tóth Dénes: Gerolsteini nagyhercegnő.
Szinház és Mozi. Bp. 1950. jan. 22. III. évf.
3. sz. 8-10. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

Földes Mihály: Mélyszántás c. falusi életkép
diszleteit tervezte.
A darabot a Belvárosi Szinház adta elő.

P.M. Pesti Müsor c. melléklet.
Szinház és Mozi. Bp. 1950.márc. 26. III. évf.
12. sz. V. 1.

M.D.K.

Gara Zoltán

Mágori Erzsébet: Diplomaták c. szinmüvéhez készitett diszlettervéket.
A darab a Belvárosi Szinház előadásában került bemutatásra.

- - - - -

Hollós Róbert "Diplomaták" c. kritikájában kiemeli Gara Zoltán diszleteit.

- - - - -

Heti Müsor c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1950. okt. 15. III. évf. 41. sz. 25. l.
Bp. 1950. nov. 12. III. évf. 45. sz. 11-13. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

"Stilusos diszletei"-t, amelyeket a Fővárosi Varieté nyitó müsorára tervezett, a kritika kiemeli.

- - - - -

A Belvárosi Szinházban bemutatott "Hétköznapok hősei" c. szinmü diszleteit tervezte.

- - - - -

Fejér István: A Fővárosi Varieté bemutatkozása. Szinház és Mozi. Bp. 1949. okt. 28. II. évf. 43. sz. 7. l.
P.M. Pesti Müsor. c. rovat. 1949. dec. 25. II. évf. 51. sz. 64. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

G.B.Shaw: Az ördög cimborája c. komédiájához tervezett -a kritika által megdicsért- diszleteket.

- - - - -

Mándi Éva: Vetés c. szinmüvéhez tervezett diszleteket.

- - - - -

Relle Pál: Az ördög cimborája.
Szinház és Mozi. Bp. 1948. okt. 6. I. évf. 8. sz. 6. l. --- A hét szinlapjai. 1948. dec 1. I. évf. 16. sz. 26-27. l.

MDK

Gara Zoltán, diszlettervező

Pataky K: Palotaszálló. Bemutató az Operett Szinházban. Kis Ujság, 1951. márc. 3. 4. l.

MDK

Gara Zoltán diszlettervező

Pataky K: Gerolsteini nagyhercegnő. Főv. Operett Szi
Kis Ujság, 1950. jan. 17.

MDK

Gara Zoltán, diszlettervező

Farkasok és bárányok /Madách Szinh./

Színház és mozi. 1951. nov. 2-8. 44. sz.

183 -

ing

R

MDK

Gara Zoltán diszlettervező

Ki vagytok értékelve /Vidám szinpad/

Szinház és Mozi. 1951. 44.sz. nov. 2-8.

GARA ZOLTÁN

"Diszlettervező" cimszó alatt.

MAGYAR SZINMŰVÉSZETI LEXIKON Bp.1929.I. 358.l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Vidám Szinpad "Ki vagytok értékelve" c. kabarémüsorához készitett diszletterveket.

Szinház és Mozi. Bp. 1951. szept 7-13. IV. évf. 36. sz. 10. l.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Madách Szinházban bemutatott Osztrovszkij: "Farkasok és bárányok" c. szindarab/diszleteit tervezte.
-jának/

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1951. nov. 2-8. IV. évf. 44. sz. 11. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

Mikszáth Kálmán: „A körtvélyesi csiny" c. regényének szinpadi változatához készitett diszletterveket. A darabot szinpadra irta: Benedek András és Karinthy Ferenc.
A Madách Szinházban került bemutatásra.

Szinház és Mozi. Bp. 1953. ápr. 10-16. VI. évf. 15. sz. 15. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Vidám Szinpad bemutató előadásához, a "Pesti tüskék" c. zenés kabaréhoz tervezett diszleteket.

Szinház és Mozi. Bp. 1953. márc. 10-19. VI. évf. 10. sz. - 11. sz. 21. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

"Hideg zuhany" c. előadáshoz tervezett szinpadképeket.
A Vidám Szinpad előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1952. 9-15. V. évf. 19. sz. 13. l.

Gara Zoltán

tervezte az alábbi
szindarab díszleteit

Kis Ujság. 1950 nov. 12.
(Gy. J.: Diplomaták.
Bemutató a Belvárosi Szinházban.)

11.439/1935.
---------- sz.
III.

"Magyar Müvészet" 1929.évi teljes évfolyamának vételára tb.

A Müemlékek Orsz. Bizottságának,

Budapest.

IX., Rákos - u. 10.

F.évi junius 11.-én kelt

Örökké?

A Belvárosi Színház zenés vígjátéka

Igaz, hogy hét évvel ezelőtt már játszották ezt a darabot »*Meddig fogsz szeretni*« címmel, de nemcsak a régi nagy siker jogosítja fel a színházat arra, hogy ezt a kis bravúros színpadi munkát bemutassa. Úgy vagyunk vele, mint amikor egy-egy régi női divatcikket újra napfényre varázsol a divat parancsa és a sublótban félretett, gondosan megőrzött prémet, vagy selymet újra felveszi a hölgy, persze felfrissítve, átalakítva. *Éri Halász* Imre vígjátéka a szerelemről szól, tehát bármikor lehet játszani. Carlo de *Fries* néhány nagyszerű zenei betétje pedig annyira szükséges, mint ahogy a szalón hangulathoz egy kis finom gramofonzene.

Mezey Mária a színésznő szerepét meglepően gazdag eszközökkel kelti életre. Ez az a furcsa eset, hogy a jó darabnak jó szerepét is felülmúlja egy művészi alakítás. A dalokat utólérhetetlenül énekli. Alakítása az előadás csúcspontja. *Básthy* Lajos (akinek egy gúnyos dsin a zsebéhez varrta balkezét és így folyton csak a jobbkezével tud játszani) élethűen ábrázolja a hiszékeny színpadi szerző alakját. Nem csoda, hiszen néhány nappal ezelőtt a »Művészpár« című vígjátékban is ugyanilyen szerepet játszott, sőt ugyanazzal a partnernővel. Págerné *Komár* Julia mulatságos nyafogásokkal, elragadó színpadi viselkedéssel mozog a színen. *Feleky* Camill nagyon vidám, *Pálóczy* László férfias és korrekt, a kis *Raffay* Blanka pedig hibátlan. *Sármássy* rendezte a darabot, aki maga is játszik egy monoklis szerepet. *Gara* Zoltán díszlete, különösen a második és harmadik felvonás színpada ízléses. Ez a vígjáték megszokta a százas szériát, hátha most is hű marad a szokásához.

Kristóf Károly

„Naplegenda"

Gróf Bánffy Miklós új darabját ma mutatják be

***Kolozsvár**, december 23*
(Az Est tudósítójától)

Ünnepi díszelőadás lesz ma este a kolozsvári Magyar Színházban, ahol bemutatják az erdélyi ciklus keretében gróf *Bánffy* Miklós »*Naplegenda*« című darabját és vele egy estén *Aprily* Lajos: »*Idahegyi pásztorok*« című színjátékát. A két szerző személyesen megjelenik az előadáson. *A díszleteket és kosztümöket Bánffy Miklós tervezte, aki a rendezést is irányította.* A bemutató iránt Kolozsváron igen nagy az érdeklődés.

RÁDIÓMŰSOR

Péntek, december 23.

BUDAPEST I.: 4.25 Kanárimadarak mikrofon előtt. — 5.00 Cigányzene. — 6.00 Dallos Sándor elbeszélése. — 6.30 Hanglemezek. — 7.30 »Aida«. Közvetítés az Operaházból. — 11.15 Hírek, majd filmzene.

BUDAPEST II.: 6.00 Szlováknyelvű zenés-játék Kassáról. — 7.05 Hanglemezek. — 7.30 Thackeray halálának 75. évfordulója. — 8.00 Indulók. 8.30 Szalónzene.

A színházak mai műsora

OPERA: *Aida* (C. bérlet; ½8). — **NEMZETI:** *Ahogy tetszik* (V. bérlet; ½8). — **KAMARA:** *Utolsó tánc* (8). — **VIG:** *Márciusi szél* (8). — **MAGYAR:** *Válóok* (8). — **BELVÁROSI:** *Örökké?* (8). — **PESTI:** *Boldog órák* (8). — **ANDRÁSSY:** *Bubus* (8). — **VÁROSI:** *Fehér hattyú* (8). — **ROYAL:** *Kávé habbal* (½9). — **TERÉZ-**

Az Est 1938 dec. 24.

8. Elszámolás

Ellen

50 P arar ötven

250 db levele

Dr Szentiványi G

Bpest 193

Ebből le 10

Elsza

6 sorou

Raid

nem lehet militarista országnak beállítani: a város külső képe mégis ezt mutatja.

A lakosság kétharmadrésze a katonaság soraiból került ki.

Ez újabb világrekord.

Igen!

ezt

Remtor Portable
Európa-modell
HORDOZHATÓ
IRÓGÉP
REMINGTON
IRÓGÉP R.-T.
BUDAPEST, VI.,
ANDRÁSSY-ÚT 12.
Hosszú részletre is, kis felárral

P. 205.-

Gara Zoltán

Gara Zoltán

Eva a paradicsomban

»A dózse ül egy dézsába', mert szerelmes egy gésába...« A II. felvonásnak ez a pattogó és félreérthetetlen slágerszövege nem hagy kétséget a Városi Színház újdonságának műfaját illetően: *»pesti operett«*. A halódó pesti operett ismét felütötte fejét, sőt olyan sok ereje van, hogy *még gúnyolódik is önmagával*. Az első felvonás filmszerűen mozgalmas revüjében nagyokat kacag a maga bajain: közönség- és pénzhiány, dilettáns igazgató, öreg, kövér primadonna, aki átírja a darabot, szerzőhiány. Szerencsére azonban *Éva, a gazdag ember felesége* színpadra akar lépni és ettől kezdve az operett az örök szabályok szerint halad a feltarthatatlan hepiend felé, *Szabolcs* Ernő franciásan pózmentes rendezésében.

Fejes Teri és *Kabos* Gyula kifogyhatatlan jókedvvel mókázza végig az előadást, ők *Solt* Endre operettjének lendítőkerekei. A primadonna szerepkörében a széphangú *Neményi* Lili az előadás másik értéke. *Sziklay* Szeréna, *Delly* Ferenc, *Berend* István, *Latabár* Árpád, *Fodor* Artúr és *Farkas* József osztozik még a sikerben. Szépek *Gara* Zoltán díszletei. A produkciót *Gyöngy* Pál és *Bródy* Tamás kitűnően hangszerelt zenéje kíséri végig.

(k—e)

Magyarország 1937 okt. 23

Gara Zoltán

L. V.

Tolakodó fráter

A Művész Színház bemutatója

A karrier-vigjátékok jól ismert hőse, a kedves, elszánt, jóképű és jósvádáju fiatalember, ezuttal nem vezérigazgatói állást hódit. Csak egy szépasszony szerelmét és kezét viyja ki azzal a makacs kitartásával, hogy három felvonáson keresztül nem tágit a nő mellől. A darabnak *Siklóssy Pál* a gondos, ötletes rendezője, akit *André Julien du Breuil* vigjátékának forditójaként is jelöl meg a szinlap. Az ismeretlen francia szerző, meg kell adni, nagyon ügyesen és leleményesen csoportosit sokszor bevált vigjátéki elemeket, ugy hogy ami végül kialakul, eléggé ujszerüen hat. Lehet izgulni az elegáns nagyvilági hölgy kinos zavarán, aki ellopott karkötője után nyomozva, egy vélt ékszerrablás kapcsán majdnem orgazdaság gyanujába keveredik. Lehet mulatni a magát gyémánt-tolvajnak kiadó „tolakodó fráter" elmés trükkjein, amelyekkel behálózza kiszemelt áldozatát. Lehet kacagni a lépten-nyomon adódó fonák helyzeteken és aki nem figyel oda tulságosan, az még meg is lepődhet a ravasszul előkészitett kibonyolódáson. Egészben véve könnyed fölényes eszközökkel nagyon jól elszórakoztat a darab, kivált ha a kissé tulméretezett első felvonás szövegét megnyesegetik.

A budapesti „ősbemutató" jól összehangolt játékkal egyengeti a francia ujdonság utját az otthoni szinpadok felé. *Mezei Mária* neki való széles skáláju szerephez jut. A második felvonásban még igaz drámai hangot is megüthet, a harmadikban pedig kedvesen kómikus hatással esetlenkedik. *Delly Ferenc* szerencsésen hangolja minél humorosabbra a hóditó ál-gengszter figuráját. *Rátkai Márton*, mint gáláns rendőrfőnök, nagyon kedves és jóizü. Az elegáns és eleven *Lengyel Gizi* parisienneje, *Latabár Kálmán* falrengető részegjelenete, *Soltész Annie* milliárdosnőkarikaturája emeli még a derüt. A rendezés kitünő, *Gara Zoltán* elmés diszletmegoldásai nagyon szépek.

L. V.

Pesti Hirlap 1938. apr. 29.

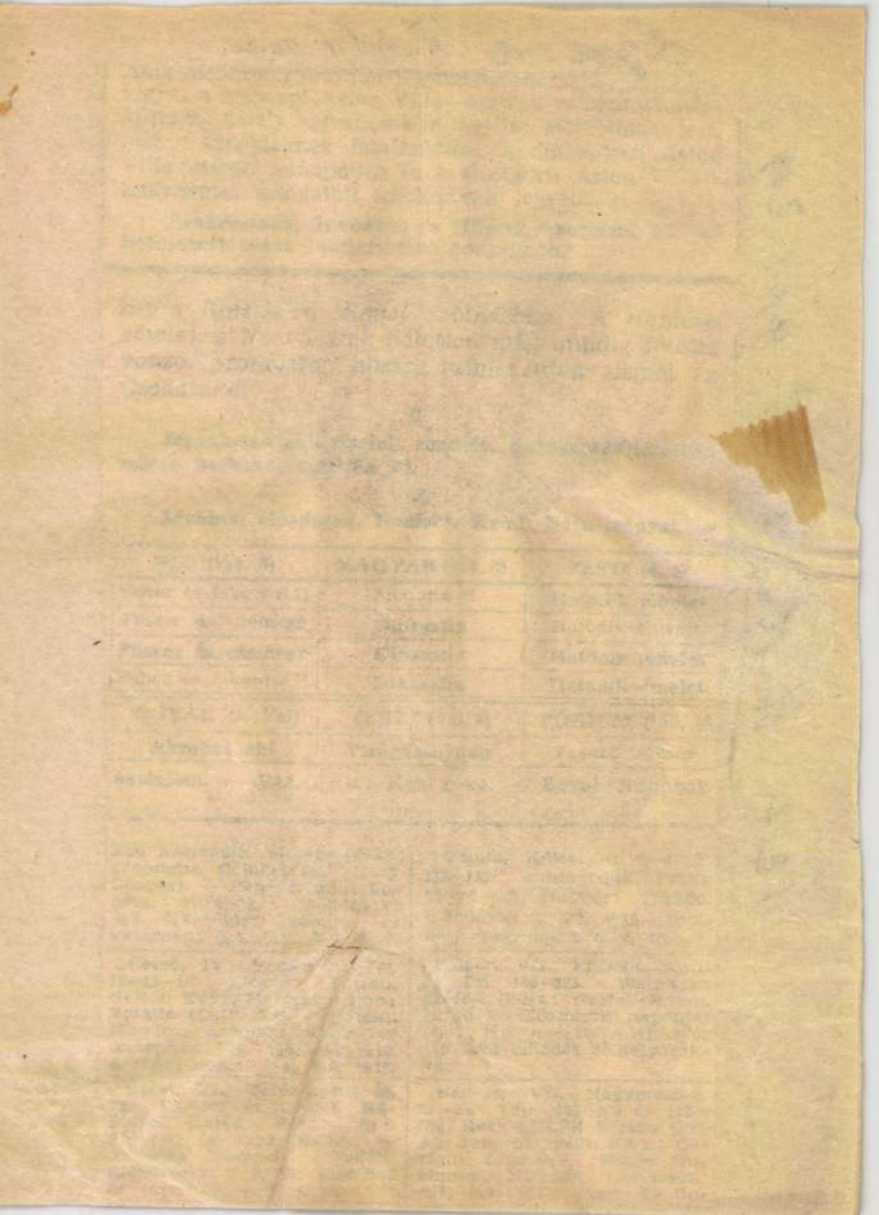

Gara Zoltán

diszlettervező

cred

Magyarság - 1933

ápr. 16. (P. J.: Egy

királynő lánykora.)

teképen egyidejűleg küldetett fel.
ámolás-részlettel a hozzám idáig utal-
gyvenötezer pengő teljes összegében

kérem, hogy a négy részletben történt
udomásul venni méltóztassék.
ságos Elnök Ur őszinte tiszteletemet.

i c h T i b o r úrnak
országos Bizottságának elnöke

B u d a p e s t

Gara Zoltán

Antoinette

Bemutató a Művész Színházban

Karácsonyra látványos nagyoperettet kapunk. A karácsonyi látványos nagyoperett abban különbözik a hétköznapi igénytelen kisoperettől, hogy míg az igénytelen kisoperett újabban feltűnően lenézi önmagát, megveti a műfajt, amelybe beleszületett, gúnyosan beszél rokonságáról s elvörösödve hangoztatja, hogy ő nem operett, hanem énekes vígjáték, különben is kikéri magának, hogy őt komolyan vegyék, amikor nyilvánvaló, hogy csak karrikirozza önmagát, — addig a karácsonyi nagyoperett vállalja önmagát, mellére üt s szól: operett vagyok, halálomig. A karácsonyi látványos nagyoperett önérzetes és buszke, ünnepélyes és szenvedélyes, dalbetétei két szigorúan elhatárolt csoportra oszlanak: az érzelmesekre, amelyeket a primadonna és a bonviván énekel, s a mókásokra, amelyeket a szubrett és a komikus énekel. A karácsonyi nagyoperettben ezenfelül minden van: lépcsők és lábak, termek és kertek, csillárok és csillagok, tájak és tüllök, móka és szenvedély. Mindezt természetesen nem elítélő célzattal jegyezzük meg, — elítélő célzatunk másutt van elfoglalva s nem visszük magunkkal operetthez.

Azért persze nem kell azt mondani, hogy a szóbanlévő karácsonyi nagyoperett más, mint a többi. Elvégre az idei karácsonyfa se más, mint az előzőek és mégis sikere van. Odei nagyoperettünk, az Antoinette se más, mint a többi és mégis óriási sikere van, elsősorban természetesen *Alpár* Gitta jóvoltából. A nagyoperett ünnepélyes karácsonyfáján az ő hangja a csillagszóró és az angyalhaj, a szóló szőlő és a csengő barack, ő a csengetyű és a harangocska, az üveghang és a trombita. A hangjában madarak csattognak és a csellók búgnak, erdők és zenekarok, hogy mi is ünnepélyesen és szenvedélyesen fejezzük ki magunkat a nagyoperett modorában, noha igazán őszinte elragadtatással. Gyönyörűen énekel, gyönyörű ruhákat visel, gyönyörűen. Mellette egy kis virágszerű

Pesti Napló 1937. dec. 24.

leny csilingel és szaladgal: *Egry* Mária, mint egy Fragonard-pásztorlányka a zöldben. *Kovács* Terus, *Lantos* Ica, *Orosz* Vilma, *Latabár* Kálmán, *Mihályfi* Béla s mind az egész sereg emelik a mókás és ünnepélyes hangulatot. Persze van még sok dicsérnivaló, ami ebben a karácsonyi sietségben hátrább került annál a helynél, amit megérdemel: így elsősorban a zene, az ideális nagyoperettzene. *Komjáti* Károly zenéje, sőt még néhány előadáson vezénylése is. *Harmat* Imre versei, *Gara* Zoltán idillikus versaillesi (mert majd elfelejtettük mondani, hogy Versaillesban és Párizsban történik az Antoinette-kaland, a szerelmes királynő kalandja a daliás kis badnaggyal, s ugyan hol is történhetne másutt s ugyan mi más történhetne, nemde művelt olvasó!), és a darab maga, *Szántó* Armand és *Szécsén* Mihály műve, és a rendezés, *Szabolcs* Ernő szép karácsonyi rendezése. És a siker persze, a nagy operettsiker, hogy is mondják azt ilyenkor stílusosan: forró siker.

B. L.

Pesti Napló

1938 február 27

t-vendégjáték
sefstadt világhírű együttes
ADIES, csütörtök és szombaton HOCHZEITSTAG
nztáránál és az összes elővételi helyeken

PH 41

Vacsora a Ritzben

Bemutató a Művész Színházban

»Isten nagyon szerethette a rossz embereket, azért teremtett annyit belőlük« mondja Lincoln után szabadon a *Vacsora a Ritzben* egyik hőse, mire a másik rögtön felvilágosítja, hogy a rossz emberek nagy része Budapestre került. Ez az angyali Budapest a rossz emberek városa, mondja a darab, miközben bemutatja a pénzemberek Budapestjét és sikerét a budapesti közönség kárörömére építi. A káröröm ugyanis az a nagy érzés, amely ebben az esetben a színpadot és nézőteret egyetlen élményben egyesíti. Tiszta, szép káröröm látni a ravasz, aljas, kegyetlen bankvezért, amint tulajdon ravaszsága és szőrös szíve belekergeti hárommillió pengő elvesztésébe. De öröm látni azt is, hogy csodák igenis vannak és ötmillió pengő adósságot máról holnapra el lehet tüntetni. Kellemes hallani, hogy az adósság: érték s hogy nem a hitelező, hanem az adós a társadalom igazi támasza. Szívvidító végigélvezni bankvezérek táncát egy aranyborjú körül, ami nincs is aranyból.

Az öröm és káröröm szinte végtelen skáláját felhasználó vígjáték első képében a hatalmas Lux bútorgyár ötmilliós adósságával éppen az összeomlás előtt áll, amikor Petrovics, az elnök titkára »helyet az ifjúságnak« jelszóval vállalkozik a gyár megmentésére. Miközben Winkler bankvezér kétmillió pengőért magának akarja megkaparintani a remek, de pillanatnyi immobilitása miatt bajba került gyárat, Petrovics hozzálát, hogy a minusz ötmillióból plusz ötmilliót varázsoljon. Ez sikerül is *Valaki* közbenjöttével. A valaki: Joe Cantor, a világhírű amerikás magyar bankár, kiről még senki a világon nem tudja, hogy tönkrement. Cantor leányával Pestre érkezik, Petrovics bejut hozzá és egy, kettő, három, ráveszi, hogy adja kölcsön pillanatnyilag még milliókat érő presztizsét a Lux gyár megmentéséhez. Cantor, kinek leánya természetesen gyöngéd érzelmekre gyullad Petrovics iránt, mindenbe belemegy és így Petrovics megszervezheti a nagy vacsorát a Ritzben, amelyen az egész budapesti pénzvilág résztvesz, Winkler vezérigazgatóval egyetemben. Luxék és az öreg Cantor közti nyilvánvaló kapcsolat hatására Winkler vezérigazgató az utolsó pillanatban a gyár bukása előtt jelentkezik s felajánlja, hogy megveszi a részvények negyvenkilenc százalékát ötmillió pengőért. Néhány perc mulva megtudja az igazat, de addigra a gyár már talpraállt s a fiatalok is egymáséi lehetnek, miután az utolsó akadály, Miss Cantor gazdagsága is eltűnt az útból.

Paul Cornelius & Co. alapötletét, darabját s párbeszédeit *Lakatos* László a pénz komédiájává bővítette ki, s annyi szatírát, iróniát és nemes gúnyt rakott belé, hogy elfelejttette a nézőkkel a minduntalan jelentkező reminiszcenciákat. Az amerikás magyar Joe Cantor és Winkler »édes-egyvezérem« vitriólos szatíráival festett alakját nyilván szintén ő tette igazán élővé, mint ahogy bizonyára neki köszönhető a pergőtűzszerűen gyors és brilliáns dialógus is. Munkáját a sikerért megkönnyítette *Góth* Sándor tökéletes és aranyos Joe Cantor figurája az első makulátlan amerikás magyar alakítás a budapesti színpadokon és *Rátkai* Márton nagyszerű bankvezérkarikaturája. *Nagy* György, mint a helyet kérő ifjúság képviselője, nagy elánnal mozgott Petrovics titkár szerepében. *Szász* Lili pompás méltóságos asszonya. *Egry* Mária kedves amerikai misse. *Toronyi* Imre, *Simonyi* Mária. *László* Miklós. *Boray* Lajos. *Mihályfi* Béla és *Hoyko* Ferenc alakításai járultak még hozzá az előadás sikeréhez. A díszletekért *Gara* Zoltánt illeti dicséret.

p. h. gy.

(*) A Cserkészszövetség díszelőadása az Operaházban. Március 15-én, kedden este félnyolc órakor a 25 éves fennállását ünneplő *Magyar Cserkészszövetség* díszelőadást rendez az Operaházban, védnöke, *Horthy* Miklós kormányzó tiszteletére.

LLOYDS of LONDON
JÓN A FORUM-BAN!
LLOYDS of LONDON
MADELEINE CARROLL NAGY DRÁMAI SZEREPE!
LLOYDS of LONDON
TYRONE POWER GRANDIOZUS ALAKITÁSA!
LLOYDS of LONDON
LORD NELSON GYŐZELME!

Gara Zoltán

Vasárnap

Új házaspárok figyelmébe

Del Medico
penzió
Csupa luxus ragyogás
Csobogó fürdőszobás
Legmodernebb kényelemmel
Berendezett lakhatás
IV., Bécsi utca 8. T. 188—011

Nincs boldog házasélet
egy jó **RÁDIÓ** nélkül.
Kérjen ajánlatot:
„RÁDIÓCENTRUM"
Erzsébet körút 5. sz.
Telefon: 1—416—97

Előkelő lakásba csakis
Móga csipkét
DEÁK FERENC UCCA 17. SZ.

B. Steiner Gizi
női divatszalón
új cím: V., Légrády Károly utca 44/b I/1
új telefón: 292-531

Orosz L. Irén
fűzőszalónja
kész fűzők és melltartók!
A-VÉ-KA kötelékében
Erzsébet körút 18. I. emelet 5.
(Az Est-házban)

Menyasszonyi kelengyék
jól, ízlésesen, olcsón
MÖSSMER CÉGNÉL
Váci utca 1. Alapítva 1852. T.: 388-132. Árajánlattal készségesen szolgál

Nászutasoknak
telejthetetlen utazásokat összeállít
Az Est Utazási és Menetjegyirodája
VII. ker., Erzsébet körút 18—20. sz.

AZ IDŐ *(Időfordulás legfeljebb hétfőn várható.)* Európában csak a brit szigeteken és Bretagneban, valamint Moldvában és Bulgária keleti felén volt csapadék, mégpedig az első két helyen eső, az utóbbi helyeken hó. Európa többi részén a derült és az évszakhoz viszonyítva a lehető legtöbb napsütéssel járó csendesebb időjárás tovább tartott, mert a légnyomás még mindig nagy maradt és a légnyomás középpontja, ahol a legerősebb volt, az Alpesek keleti felére, Horvátország nyugati részére, hazánk délnyugati szélére és Boszniára terjeszkedett ki.

Ennek következtében, mint az a nagy légnyomású területek (anticiklonok) körül történik, a légáramlás iránya az óramutató járásával egyezően változik, így azután Lengyelország keleti részén és a Kárpátok medencéjében, tehát hazánkban is még északnyugati-északi, a Balkánon északkeleti-keleti, Olaszországban, az Alpesek középső részén délkeleti, az Alpesek nyugati harmadában és a szárazföld nyugati részén déli, a brit szigeteken pedig délnyugati, tehát enyhe és eredeti óceáni szél uralkodott, amely feljött északon a norvég partok mentén, balra fordulva Izland felé tartott s megkezdi azt a légörvénylést (ciklont), amely kelet felé haladva, két, legfeljebb három napon belül Közép-Európában, tehát nálunk is csapadékosabbra fordítja az időjárást; időjárásunk, szárazsága miatt, különösen a füstös fővárosban igen poros időt okozott.

Ennek a csapadéknak gazdasági szempontból is nagy hasznát látnánk, mert a talaj meglehetősen szikkadt. A derült idő miatt az éjjeli lehülések még mindig erősek és a szombat reggelre virradó éjjelen a fagypont alá szállott a hőmérséklet, az ország majdnem minden részében, Miskolcon —6, Székesfehérvárott és Salgótarjánban —7 fokra süllyedt, sőt a talaj mentén Szombathelyen, Baján és Turkevén —10 fokot is mértek. Ezzel szemben a nappali felmelegedés lassan, de folyton fokozódik és szombaton Kaposvárott 11, Budapesten és néhány állomáson 10, de keleten, így Debrecenben csak 7 fokra emelkedett a hőmérséklet, este pedig Szegeden 5, Budapesten 4, Debrecenben már csak —1 fokot mértek. A Dobogókön 6 és a Kékesen 2 fokra emelkedett a hőmérséklet. Igy azután a nappali erős felmelegedés és az éjjeli erős fagyok következtében a hóréteg felszíne igen romlik.

Este az egész országban gyenge légáramlással túlnyomóan derült idő uralkodott. Az eddigi szép napokhoz hasonló lesz a vasárnapi időjárás is, sőt talán még hétfőn is ilyen lesz az idő, bár akkor már nyugat felől erősebb felhősödéssel kell számolnunk, amellyel valószínűleg csapadékot is kapunk.

Dr. Massány Ernő
m. kir. főmeteorológus

*

Budapesten középeurópai időben február 28-án a Nap kél 6 óra 23 perckor, lenyugszik 17 óra 27 perckor; a Hold kél 5 óra 11 perckor, lenyugszik 15 óra 51 perckor.

Március 1-én, kedden a Nap kél 6 óra 26 perckor, lenyugszik 17 óra 28 perckor, a Hold kél 5 óra 27 perckor, lenyugszik 16 óra 58 perckor.

Várható időjárás a következő 24 órára: Kissé élénkebb déli légáramlás. Kevés felhő. Erős éjszakai lehülés. Reggel helyenként köd. A nappali felmelegedés tovább fokozódik.

ÚTLEVÉL-KÉPEK
azonnal 2 darab rendelésnél darabja ..... **48** fillér
PÁRISI FOTÓ
a PÁRISI NAGY ÁRUHÁZBAN

Gara Zoltán

Pesti

Örökké?

Zenés víg áték a Belvárosi Színházban

Éri-Halász Imre merész, de külföldön kevésbé szokatlan ötlettel nekilátott, hogy emlékezetes sikerű *Meddig fogsz szeretni?* című darabját új formában vigye a közönség elé — s vállalkozása olyan szerencsésen ütött ki, hogy az új forma, a régibb darabnak *Örökké?* című zenés transzponálása nem is forma, hanem lényeg: alighanem tetszetősebb, mint maga az »eredeti« volt.

Ambár — nem is tudom, lehet-e itt »eredetiről« és zenés »átírásról« beszélni. A produkció, amely előttünk áll, annyira egységes, kész és bonthatatlan, hogy joggal igényelheti a külön darabszámba vételt. A történet, amely arról szól, mint hódítja csellel vissza s mint csalja meg végül mégis a feleség a szeszélyből válni akaró férjet — a történet minden ízében eleven, mulatságos, fordulatos, a nézőtéren szinte percenként harsan fel a nevetés. Külön dicséretére válik a becsületesen, nyíltan és — meg kell adni — sikeresen szórakoztatni kívánó darabnak, hogy pillanatra sem siklik ki semerre, sem ízléséből, sem stílusából s mindvégig megőriz valami kényes nívót, kedves svádát s a szellemességnek valami nemesebb igényét. Carlo *de Fries* itt-ott olyan meglepően szép, finom, bizsergető zenei betétet adott a darabhoz, hogy akármelyik is egymagában elég volna ahhoz, hogy alkalomadtán akár egy teljes operettet is sikerre vigyen.

Mezey Mária és *Básthy* Lajos precízen összehangolt duója ezúttal is elsőrangúan szuperált. *Mezey* Mária itt színésznőként és sanszonettként egyaránt olyan pikáns, bizarr és fanyar mosolyú kis párizsi talentumot mutat, amely szinte hangosan kéri az új és egyre nehezebb feladatokat. *Básthy* Lajosból a kedves, fiatal, délceg, kitűnő

Belgium: Egy díjszó 45 fill. — Cseh-Szlovákia: ...r. — Franciaország: Egy díjszó 46 fillér. — ...gy díjszó 24 fillér. — Nagybritannia: Egy ...émetalföld: Egy díjszó 45 fill. — Németor... 36 fill. — Olaszország: Egy díjszó 34 fill. — ...jszó 22 fill. — Spanyolország: Egy díjszó 57 ... díjszó 35 fill. — Szerb-Horvát-Szlovén kl... ...ó 22 fill. — Az állami, hirlap- és magántáv... ...asznált űrlapok ára 2 fillér. Szelvényes táv... ...ijnyugta díja 20 fillér.

...gy a bel- mint a külforgalomban:

belföldi forgalomban 60 fill., a külföldi forgalomban a belföldi forgalomban a rendeletileg postaesitő kerületébe 1 P 60 fill.

...üldemények és nyomtatványok térfogata: bármely irányban 45 cm-t, ha tekercsalaku, ...méröben pedig 10 cm-t nem haladhat meg. ...tei hosszuságban 10 cm-től 15 cm-ig, szélesség ...5 cm-ig terjedhetnek. **Árumintá:** 10x20x45 ...ban 15x45 cm-nél nagyobb nem lehet. **...zabás a belföldi forgalomban:** 50 gr.-ig 6 f., ... gr.-ig 24 f., 500 gr.-ig 30 f. Súlyhatár 500 gr

...ECEMBER

Kath. n.	Prot. n.	Izr. n.
Elegy pk.	Elza	19
Bibiana vt.	Aurélia	20
Xav. For.	Olivia	21
Borbála vt.	Borbála	22
Szabbas	Vilma	23
Miklós	Miklós	24
Ambrus	Ambrus	25
Szepl. fog.	Mária	26

...ető
Kedd
Szerda
Csütörtök
Péntek

elegáns, ízléses, modern szinpaddal tett ki ma-
gáért
— Ma —

PESTI NAPLÓ

1938 dec. 24

...színészből szinte szeminek látszott a közönség-
kedvence: rangjára való érdemességét most is bi-
zonyítja, *Komor Julia* feltünő komikai tehetség-
gel lepte meg hiveit. *Feleky Kamill* az operett
pesti kedélyét hozza rokonszenvesen az intimebb
szinpadra, *Pálóczy* László nyugodt, kellemes ígyu-
rat fárag nehéz szerepéből s *Raffay* Blanka is iz-
léssel, szépen oldja meg feladatát. *Fery* Kisebb sze-
repet magza a rendező, *Sárdássy* Miklós is elját-
szik — ügyhogy most öt kettős díszeret illett,
mint ahogy rászolgált az elismerésre *Gara* Zoltán
is, aki kivált a második s a harmadik felvonás

Possonyi L.

MŰVÉSZ SZINHÁZ: BARBARA ŐRNAGY

Egy-egy szabadszáju *Shaw* darab hallgatása közben tünik ki legjobban korunk szellemi zürzavara, az a szellemi szétszakitottság és bizonytalanság, amelyben a civilizált világ él. *Shaw*, bár nagy ellenfeléhez és szellemtársához, Chestertonhoz hasonlatosan sziporkázó szellemfergetegben maró iróniaütegekkel veri agyon a különböző, szerinte helyt nem álló véleményeket, mégsem ad egyenes választ a szinpadán felmerülő kérdésekre, hanem szinte misztikusan rejti el a végső értelmet, amelyet a nézőnek, vagy az olvasónak kell azután megéreznie, vagy kikoskodnia az ellentmondásoktól hemzsegő műből. Ha *Shaw*-t olvassuk, magasfeszültségü szellemi résenállásra van szükségünk, hogy ezt a végső értelmet megfejthessük, ha pedig szinházban hallgatjuk őt, szinésznek és rendezőnek egyaránt rendkivülit kell produkálnia, hogy az igazi, shawi célzatokat megéreztessék a közönséggel és a sok egymást agyonütő vélemény között ráeszméljünk arra, amit az iró csak elrejtve akart megéreztetni a közönséggel.

A *„Barbara őrnagy"* ebből a szempontból is *Shaw* egyik legnehezebben érthető, legkaotikusabb, de egyuttal legmélyebb értelmü műve, mintegy pendantja Szent Johannának. Barbara őrnagy egy multimilliomos ágyugyáros leánya, az Üdvhadseregbe áll be, hogy a nyomort enyhitse. Kiábrándul azonban a jótékonykodás üzemesitett hadseregéből, amikor látja, hogy az pénzt fogad el az apjától, aki a lövedékek gyártásával kereste vagyonát. Egy görög tanár segitségével és atyja meggyőzése után azonban mégis belátja, hogy a háborut, bármilyen rossz legyen, nem lehet elkerülni, hogy a földi életben nem lehet szétválasztani a jót és a rosszat, mint ahogy Krisztus is az aratás utánra igérte a konkoly és a tiszta buza szétválasztását. Barbara tehát megnyugszik, amikor vőlegénye elfogadja az ágyugyáros ajánlatát és belép a mammutvállalatba, elhatározza, hogy a hatalom és a nem mindig krisztusi elvek alapján szerzett pénz oldaláról fogja továbbfolytatni harcát a lelkek megmentéséért. Ezután nemcsak a koldusok lelkét akarja majd megmenteni, akik egy bögre levesért sokszor csak hazudják az áhitatot, hanem a jólfizetett, dolgozó emberek lelke után nyul ki, mert ha ezeket megnyeri Istennek, legalább biztos abban, hogy nem csak alamizsnájáért jönnek hozzá, hanem őszinte, igazán megtért emberek fogják körülvenni.

Shaw igen sok tételével nem érthetünk egyet, főként pedig azzal, hogy „a szegénység a legnagyobb bün". Shaw azonban csak tételeket és ellentételeket sorakoztat fel és mindig hallgatójára bizza, hogy vonja le magának a végkövetkeztetést. Az angol parlamenti észjárás és szabad szellemi élet, amelyet oly véres szatirával gunyol, valóságos diadalát üli ebben a műben és természetesen csak színészóriások, vagy a legképzettebb parlamenti debatterek tudnák százszázalékig képviselni *Shaw* kontradiktatórikus alakjait. A Művész Szinház hatalmas munkát végzett ezzel az előadással, talán azért olyan hatalmasat, mert nem minden szerepre volt megfelelő szinésze. *Góth* Sándor halad a szereplők élén kifogyhatatlan elmésségü Undershaft ágyugyárosával. Korát meghazudtoló játékos elevenséggel varázsolja elénk ezt az alakot, csak fizikailag kivánna ez a szerep kicsit több keménységet és minden akadályon átgázoló férfias erőt. *Hettyey* Aranka, az ágyugyáros merev, korlátolt feleségének alakjában nyujt eddigi szerepeitől elütő, kitünően megrajzolt jellemtipust. Ebben a szerepkörben is sok siker vár még erre a nagy tragikára. *Nagy* György Cusins professzora sikerrel ostromolta a shawi elképzelés igen magasra tüzött ideáját. A Johannában és az Ördög cimborájában is bebizonyitotta, hogy egyik legjobb magyar tolmácsolója Shaw szerepeinek és később azt hisszük, még jobban meg fogja közeliteni egy-egy Shaw-alak teljes szellemi sokrétüségét.

Szende Mária nem nőtt még meg eléggé Barbara alakjához, kissé tulsulyosra, tul drámaira fogta ezt az alakot, amely a fölény álarca alatt vivja meg élete legnehezebb harcát és hol mosolygó, hol fagyos arcjáték mögül éreztetheti csak meg, mennyire szenved. *Bárdos* Arthur valóságos shawi életet lehellt az előadásba, amelynek kisebb szereplői *Simonyi* Mária, *Hollán* Adrienne, *Vidor* Ferike, *Erdős* Ilona, *Szilassy* László, *Mészöly* Tibor, *Makláry* János, *Harsányi* Rezső, *Solti* György, *Hoykó* Ferenc és *Várnai* Jenő mind sokkal többet nyujtottak itt, mint hétköznapi szerepeikben. *Gara* Zoltán diszletei sikerültek, *Hevesi* Sándor forditása pedig minden fordulatában és szellemi utvesztőjében világosan és tisztán közvetiti a magyar közönség felé a szokatlanul sulyos shawi dikciót.

Possonyi László.

KÁR többet adni, mikor P 1.96-ért a legjobbat kapja MÄRY
gumibetétes melltartó mindenütt kapható!

Nemzeti Ujság 1937. nov. 28.

SE füst
szag
KOROM
ha kokszfűti otthonom

áthy Pál sakkelőadása. — 20.35—21: Hirek, ügetőersenyeredmények.

Héttő

november 29.

6.45: Torna. — Utána: Hanglemezek. — Kb. 7.20: trend, közlemények. — 10: Hirek. — 10.20: Dr. ásdi-Schack Béla emlékezete. Takaróné Gáll Beatrice felolvasása. — 10.45: Nem eszik a gyerek. r. Gyenes Rózsa felolv. — 11.10: Nemzetközi vizelőszolgálat. — 12: Déli harangszó az Egyetemi-emplomból, időjárásjelentés. — 12.05: Beszkárt-enekar. Vezényel Müller Károly. — Közben kb. 2.30: Hirek. — 13.20: Pontos időjelzés, időjárás-s vizállásjelentés. — 13.30: Szmirnov Szergej balalajka-zenekara. — 14.40: Hirek. — 15: Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. — 16.15: Olvassunk együtt. Dr. Kerecsényi Dezső előadása. — 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. — 17. Magyar nóták és dalok. Csorba Gyula és cigányzenekara muzsikál, közben Sárváry János tárogatózik. — 18: Izland, az Edda szigete. Becht Rezső utleirása. — 18.30: Hanglemezek. — 19.25: A filozófus. Földi Mihály elbeszélése. — 19.55: A Filharmoniai Társaság hangversenyének ismertetése. — 20.10: A Filharmoniai Társaság hangversenyének közvetitése az Operaházból. Vezényel Dohnányi Ernő. — Szünetben kb. 20.50: Hirek. — Utána kb. 22.15: Időjárásjelentés. — 22.20: Székely Dezső jazz-zenekara játszik, Szánthó Gyula énekel (közvetités). — 23: Hirek német nyelven. — 23.45: Kurina Simi és cigányzenekara (közvetités). — 00.05. Hirek külföldi magyarok számára. — **Budapest II.** 18.30—18.50: Kőurnák és buzabankok. Szilády Zoltán előadása. — 18.55—19.20: Német nyelvoktatás. — 19.25—19.55: Závodszky Zoltán, az Operaház tagja énekel. — 20.10—20.30: Hirek. — 20.35—21.40: Hanglemezek.

Heti nyereményben részesültek:

Egy doboz Dreher csokoládé: Vértessy Géza Székesfehérvár. *5 üveg Szent Erzsébet tápsör:* vitéz dr. Zele Ferenc Budapest. *1 doboz Cadeau csokoládé:* Zanyi Ferenc Hercegtöttös. *1—1 Váncza könyv:* Tárnoky Nándor Csengele, Tóth Gyula Kecskemét, Tömöry Artur Miskolc, Turay János Hatvan, Urbán Ernő Pécs, Vantsa Tibor Budapest. *1—1 Automenth:* Takács Andor Budapest, Ullmann Béla Budapest, Vogel Nándor Budapest. *1 Kolozsvári csomag:* Wimmer Olga Budapest. *1 Dobó utalvány:* dr. Ujj Sára Budapest. *1 Léber utalvány:* Várhelyi Ferenc Rákosliget. *1 doboz Roseda puder:* Zsoldos Benőné Budapest. *1 Le Rosier utalvány:* Zoltay Ágoston Budapest. *Dr. Bayer csomag:* Vörös József Pápatovácsi. *1 Gyulay utalvány:* özv. Wimmerth Károlyné Budapest. *1 Brunhuber utalvány:* Valter István Budapest. *1 Majthényi utalvány:* dr. Zettl Ágoston Budapest. *1 üveg Meggylelke:* Tóth Károly Budapest. *Egy drb Bayer-utalvány:* Vértag Lajos Budapest.

Budapesti Ügetőversenyek

Vasárnap, november 28

Tiz jólsikerült nevezésü futam és egy *Pótverseny* biztositja a vasárnapi program sikerét. A *Báró Tornyay Rezső emlékverseny* klasszikus kiirásu száma lesz a napnak; a jókvalitásu indulók között elsősorban *Verőfiká*-ban összpontosul a bizalom, a hét során mutatott nagy javulása folytán. Erős ellenfele lesz azonban a papiron jó esélyü *Galagonya* és a versenyre előkészitett *Uzscrás* is. Különös érdeklődést igér a *Villám-handicap*, melynek nagy mezőnyében a jó felállitáshoz

ZAHARÁBA . . . . . 555 „
PÁRISBA . . . . . 252 „
TRIPOLISZBA . . . . . 333 „

Siutazás Obergurglba március 8—24-ig és március 24-től április 9-ig

309 pengő.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

Hajduszoboszló város Gyógyfürdőjének Igazgatósága ennel pályázatot hirdet oly 1/1 ives

szines plakát-tervezetre,

ely Hajduszoboszló nemzetgazdasági tekintetben is gyértékü hőforrásait s gyógyfürdőjét legkifejezőbben állitja a propaganda szolgálatába. A hirdető platon kifejezésre kell juttatni, hogy a hőforrások perenkint 3000 liter 73 és 78°-os forróvizet szolgáltatnak s gy ezek összetétele és balneologiai értéke egész Európában páratlan. A tervezet készitésénél ezenkivül irányló szempont a jól olvasható, feltünően elhelyezett kes szöveg s reprodukálásra alkalmazható kivitelezés. setleg szükséges adatokkal a fürdőigazgatóság fog olgálni.

ályázati határidő 1934 március hó 15-e. A pályázatok ligével küldendők be, melyekhez a jelige tulajdonosának neve és cime lepecsételt boritékban melléklendő.

díj 300 pengő, II. díj 200 pengő, III. díj 100 pengő. díjak kiosztásával a plakátok a fürdőigazgatóság lajdonát fogják képezni s azok utánnyomását, sokorositását, valamint terjesztését a fürdőigazgatóság abadon eszközölheti.

Gara Zoltán

Lipaj 1938 febr. 27.

Naquet, *Salon de 1890*. La Sculpture 2 képpel. Abel Patoux, *Ulysse Butin*, 9 képpel. Émile Molinière, *Notre Bibliothèque*, 1 képpel. Képek a szövegen kívül. *La vache échappée*. Eau-forte de H. Martin, d'après Julien

ZEITSCHRIFT DES BAYERISCHEN KUNSTGEWERBE-VEREINS IN MÜNCHEN. 1890. 5—6. füzet. Szöveg: Berth. Richl, *Skizze der Geschichte der mittelalterlichen Plastik im bayerischen Stammlande.* Tizenhat kép. Képek a szövegen kívül: *Motiv zu einem Kronleuchter* von Archit. B. Schäde. *Gemalte Fensterumrahmungen für Landhäuser* von Alois Müller. *Stoffmuster* von Daniel Marot. *Weihwasserkessel aus Silber* von T. Thoma. *Motto zu einem Tafelaufsatz* von Franz Naager. — 7—8-ik füzet. Szöveg: Joseph Diner, *Die Sammlung Spitzer.* Nyolcz képpel. Georg Mayr, *Das Kunstgewerbe und das tägliche Leben.* Vortrag. Képek a szövegen kívül: *Kronleuchter für Gaz.* Entwurf von Fr. Brochier. *Standuhr.* Entwurf von Joh. Kastner, *Leuchter* von J. Salb. *Kinderbettlade* von Hans Grässl. *Gemaltes Fenster* von Karl de Bouché. *Gravirter Zinnteller* von Jul. Dietz. *Rococo-Möbel* von Anton Pössenbacher.

KUNSTGEWERBEBLATT. Új folyam. I. 10. szám. 1890. julius. Szöveg: *Die Schmuck-*

M.D.K.

Gara Zoltán

A "Rose Marie" c. operetthez tervezett diszleteit a "Rose Marie" c. kritika kiemeli. Király Szinház előadása.

Délibáb, Bp. 1928. cimlap hiányzik II. évf. 14. sz. 11-14. lap

MDK

Gara Zoltán diszlettervező

Belvárosi Szinh. ban

Uj Magyarság 1938. okt. 2. 2o.l.

MDK

Gara Zoltán díszlettervező

Karácsonyi színpad. Színházi Élet 1934. karácsonyi s
szám

M.D.K.

Gara Zoltán

Az Andrássy-uti Szinházban előadott "Ma éjjel szabad vagyok" c. darab diszleteit tervezte, melyeket a kritika kiemel.

Szinházi Élet. Bp. 1934. nov. 4-lo. XXIV. évf. 46. sz. 39. lap

M.D.K.

Gara Zoltán

A Király Szinházban bemutatott: „Fecskefészek" c. szindarab diszleteit tervezte.

Kálmán Jenő: Fecskefészek cs.kritika Szinházi Élet. Bp. 1927. okt. 2-8. XVII. évf. 40. sz. 7-12. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

A "Dubarry" c. szindarab diszleteit tervezte. Az egyik szinpadkép fényképét bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1933. zsept. 3-9. XXIII. évf. 37. sz. 32. lap.

M.D.K.

Gara Zoltán

A Belvárosi Szinházban előadásra kerülő "Kozmetika" c. darab egyik diszletének fényképfelvételét hozza a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1933. okt. ~~15-21.~~ 22-28. XXIII. évf. 44. sz. 37. lap.

Gara Zoltán

Lerge Veber: Lulu c. darabját, -Stella Adorján forditásában- a Fővárosi Operettszinház mutatta be.
A kritika igen komolyan értékeli a müvész diszleteit.

Délibáb, Bp. 1928. szept. 22. II. évf. 38. sz. 4-6. lap.

Gara Zoltán

Birabeau és Dallay szindarabját Stella Adorján forditásában mutatta be a Magyar Szinház, "Szeretem a feleségem" cimmel.
A müvész diszleteit nagyra értékeli a Ty. sign.-val közölt kritika.

Délibáb, Bp. 1929. juni. 22. III. évf.
25. sz. 16-18. lap.

Gara Zoltán

Maxwell Anderson, Lawrence Itallings és az átdolgozó Carl Zackmayer: "Vetélytársak" c. darabját mutatta be a Magyar Szinház.
A két művész, Gara Zoltán és Gara Rudolf hozzáértését dicsérik az előadás szinpadképei, -irja Ty.: "Vetélytársak" cimmel.

Délibáb, Bp. 1929. május 25. III. évf. 21. sz. 12-14. lap.

Gara Zoltán

Edward Childe Carpemter: "Az agglegény apa" c. darabot a Magyar Szinház tüzte müsorra.
A Ty. sign.-val közölt kritika külön kiemeli a müvész nagyszerüen megoldott egysiku diszleteit.

Délibáb, Bp. 1929. márc 9. III. évf. lo. sz. 18-2o. lap.

Gara Zoltán

Ty: sign.-val a lap kritika rovata a művész kitünő diszleteit dicséri, melyet "Az irlandi vászon" c. -Magyar Szinházban bemutatott- előadáshoz tervezett és elősegitette a darab sikerét.

Délibáb, Bp. 1929. febr. 9. III. évf. 6. sz. 16-18. lap.

Gara Zoltán

Verneuil: "Az asszony és a rabló" c. darab előadását ismerteti Forró Pál. Kiemeli a müvész diszleteit, melyek tudásról, kitünő müvészi izlésről tanuskodnak.

/A lap itt is hiányos, kivágták a folyóirat lapjainak egy részét./

Délibáb, Bp. 1932. dec. 3. VI. évf. 49. sz. 10. lap.

Gara Zoltán

Drégely Gábor vigjátékából Harmath Imre irt operettet, zenéjét Ábrahám Pál szerezte. „Az utolsó Verebélyi lány" cimmel a Fővárosi Operettszinház mutatta be.
A nagyhatásu szinpadképeket a müvész tervezte.

Délibáb, Bp. 1928. okt. 2o. II. évf.
42. sz. 4-6. lap.

Gara Zoltán

Zágon István: "Dzsimbi" c. darabjának ismertetésében Forró Pál külön méltatja a müvész diszleteit, amelyek minden előadásnál "forró sikert" aratnak és a darab sikere is nagyrészt neki köszönhető.

Délibáb, Bp. 1932. nov. 12. VI. évf. 46. sz. 11. lap.

Gara Zoltán

Biró Lajos: "Sárga liliom" c. darabjához tervezett diszleteket. A darabot Herczeg Géza és Zágon istván irta át kétrészes magyar rapszodiává.

Délibáb, Bp. 1934. jan. 13. VIII.évf. 3. sz. 2-3. lap.

Gara Zoltán

"Minden tekintetben izléses, ötletes, festői" szinpadképeket tervezett a művész, irja T.S.: "Nápolyi kaland" cimmel Békeffi-Vadnai operettjének előadásához, melyet a Fővárosi Operettszinház mutatott be. A II. felvonás diszletét hozza a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1934. nov. 17. VIII. évf. 47. sz. 4-6. lap.

Gara Zoltán

"A Délibáb megsugja magának" c. rovat közli, hogy a Fészek Klub jelmez báljá t a színházak igazgatói, rendezői, díszlet- és kosztümtervezői készitik elő, valamint képzőművészek közül Aba Novák Vilmos, és Molnár C. Pál. Az Operaház művészei diszitik a hangverseny termet és a nagy termet, mely egy hárem-szerü csarnokot ábrázol. Itt közreműködik: Márkus László, Oláh Gusztáv és Fülöp Zoltán.
A Nemzeti Szinházi művészek közül Dr. Németh Antal és Horváth János az egyik termet a Nemzeti Színház nézőterévé alakitja át.
Délibáb, Bp. 1936. febr. 15. X. évf. 8.sz. 11-14. lap.

Gara Zoltán

Jób Dániel és Roboz Imre a Vigszinház művészei vezetésével Vörös Pál a harmadik terem et egy szindarab díszletével készíti elő. Dr. Bródy Pál és Wertheimer Elemér, Lóránt Vilmossal együtt a Magyar Szinház művészei, mellettük Vogel Erik két szinelőadás egy-egy díszletét tervezi. Ugyanigy a Belvárosi Szinház művésze Gara Zoltán is egy szindarab díszletét tervezi meg. A szinpadképpel átalakitott termekben különböző szinelőadások egy-egy jelenete kerül majd bemutatásra.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 15. X. évf. 8. sz. 11-14. lap.

Gara Zoltán

Forró Pál kritikája Szomory Dezső: "II. József császár" c. darabjáról, melynek szinpadképeit készitette a müvész. A kritika igen nagyra értékeli a "hangulatos, mozgalmas és szines, pompás diszleteket"

Délibáb, Bp. 1933. jan. 21. VII. évf. 4. sz. 2-4. lap.

Gara Zoltán

Edward Sheldon amerikai iró darabjának előadásához készitett diszleteiről igen nagy elismeréssel nyilatkozik Forró Pál kritikájában.

Délibáb, Bp. 1933. febr. 11. VII.évf. 7. sz.4. lap.

Gara Zoltán

Lengyel Menyhért: "Pintyőke" c. darabjának előadásához tervezett szinpadképeiről irja Forró Pál kritikájában: a szép és érdekes diszletek az előadás pilléréт jelentették.

"Egy királynő leánykora" c. előadásról is Forró pál ir: "nagy és elvitathatatlan siker"-t arattak a szinpadképek.

Délibáb, Bp. 1933. ápr. 1. VII. évf. 14. sz.2-3. lap.
Délibáb, Bp. 1933. ápr 22. VII. évf. 17. sz. 2-3. lap.

Gara Zoltán

A Magyar Szinházban bemutatott operett szinpadképét tervezte, melynek egyik részletét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1933. május 2o. VII. évf. 21. sz. 6. lap.

Gara Zoltán

/barna/ sign.-val a kritika kiemeli a művész pompás diszleteit, melyeket a "Leányálom" c. zenés vigjátékhoz tervezett.

Délibáb, Bp. 1935. jan. 19. IX. évf. 4. sz. 7. lap.

Gara Zoltán

Török Rezső, Kellér Andor, Kellér Dezső és Komjáthy Károly: „Grand café" c. szindarabját az Operett Szinház mutatta be. A kritika kiemeli a müvész diszleteit.
A diszletek közül két részletet bemutat a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1935. márc. 30. IX. évf. 14. sz. 18. lap.

Gara Zoltán

Fodor László: "Egy asszony hazudik" c. drámájáról ir Balassa Emil: "Bünügyi dráma a Belvárosi Szinházban" cimmel. Az előadáshoz tervezett szinpadképeket a kritika kiemeli.

Délibáb, Bp. 1935. ápr. 2o. IX. évf. 17. sz. 4-6. lap.

Gara Zoltán

Rejtő Jenő: "Aki mer, az nyer" c. operettjéhez tervezett "nagyszerü diszleteket és jelmezeket a kiváló müvész" irja T.S., a darabbal azonos c. kritikájában.

Délibáb, Bp. 1935. juni. 22. IX. évf. 26. sz. 2-4. lap.

Gara Zoltán

Ralph Benatzky és Fodor László: "Esernyős király" c. vigjátékához tervezett "igen izléses" szinpadképeket, -irja T.S.

Délibáb, Bp. 1935. szept. 21. IX. évf. 39. sz. 9-lo. lap.

Gara Zoltán

Komjáthy Károly, Rudolf Österreicher és Sigfried Geyer: "Bécsi tavasz" vigjátékához tervezett szinpadképeket, melyekről elismeréssel nyilatkozik a T.S. sign.-val közölt kritika.

Délibáb, Bp. 1935. nov. 23. IX. évf. 48. sz. 34-38. lap.

Gara Zoltán

Bródy István: "Zöld béka" vigjátékát mutatták be az Operettszinházban.
Urai Dezső a darabbal azonos cimü kritikájában elismeréssel nyilatkozik a müvész szinpadképeiről.

Délibáb, Bp. 1936. május 16. X. évf.
21. sz. 38-39. lap.

Gara Zoltán

Shakespeare: "Velencei kalmár" c. müvének előadásához tervezett szinpadképei és kosztümjei a müvész "mesteri kezét dicsérik"-irja Torday Sándor kritikájában s külön kiemeli az utcarészletek képeit és Shylock házát. A kosztümöket a szereplőkkel bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. okt. lo. X. évf.
42. sz. 4-7. lap.

Gara Zoltán

Tamás István: Aranyhal" c. vigjátékának a Müvész Szinházban bemutatott előadását ismerteti Orbók Attila és igen nagy elismeréssel méltatja a müvész diszletterveit.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 24. X. évf.
44. sz. 33-35. lap.

Gara Zoltán

Aszlányi Károly: "Sok hühő Emmiért" c. vigjátékának fényüzően kiállitott előadásáról Urai Dezső ir azonos cimü kritikájában, s igen nagyra értékeli Gara Zoltán szinpadképeit és Vogel Erik kosztümjeit.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 31. X. évf. 45. sz. 21-22. lap.

Gara Zoltán

"Megvédtem egy asszonyt" c szindarabhoz tervezett szinpadképei artisztikusak, - irja Urai Dezső az előadást ismertető kritikájában.

Délibáb, Bp. 1936. nov. 21. X. évf. 48. sz. 4-6. lap.

Gara Zoltán

Torday Sándor: „Udvari páholy" c. kritikájában elismeréssel méltatja a müvész diszleteit. I.M. Crawford darabját Emőd Tamás átdolgozásában mutatták be.

Délibáb, Bp. 1936. szept. 26. X. évf. 4o. sz. 8-1o. lap.

Gara Zoltán

Szilágyi László - Buday Dénes: "Csárdás" c
operettjéhez tervezett szinpadképeiről, s
a Budai Szinkör előadásáról számol be a
lap T.S. sign.-val.
A kritika megdicséri a művész munkáját.

Délibáb, Bp. 1936. juni. 27. X. évf.
27. sz. 38-4o. lap.

Gara Zoltán

J.B. Pristley: „Conway család" c. szinművéről Torday Sándor ir, s kiemeli a művész izléses szinpadképeit, melyek közül egy-egy részletet bemutat a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. nov. 19. XII. évf.
47. sz. 9-11. lap.

Gara Zoltán

"Diszletei elsőranguak" -irja Bérczi Barna Jenő: "Eltévedt báránykák" c. kritikájában a Belvárosi Szinházban bemutatott előadásról.

Molnár Ferenc: "Liliom" c. szindarabjának felujitásához kitünő szinpadképeket tervezett-közli a kritika a Müvész Szinház előadásáról szóló ismertetésében.

Délibáb, Bp. 1937. ápr. lo. XI. évf. 15.sz. 19-21. lap. " május 1. " " 18." 12-14. lap.

Gara Zoltán

A Belvárosi Szinházban Aldo de Benedetti: "Félperces szerelem" c. szindarabjának előadásához tervezett szinpadképeit elismeréssel emliti meg Ujházy György kritikájában.

Délibáb, Bp. 1938. ápr. 9. XII. évf. 15. sz. 1o-12. lap.

Gara Zoltán

"Vihar egy kis testőrhadnagy körül" cimmel Balassa Emil ir Scribe: "Egy pohár viz" c. szindarabjának előad sáról a Nemzeti Szinházban. Elismeréssel méltatja a müvész "Csillogó, ötletes" szinpadképeit.

Délibáb, Bp. 1937. jan. 3o. XI. évf. 5. sz. 16-18. lap.

Gara Zoltán

T.S.: "Pármai ibolya" c. kritikájában elismeréssel emlékezik meg a Városi Szinházban bemutatott zenés szindarabhoz tervezett szinpadképeir"ől.Ezek egyikét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. ápr. 18. X. évf. 17. sz. 17-19. lap.

Gara Zoltán

Lengyel Menyhért: "Királyi vér" c. szindarabjának a Müvész Szinházban bemutatott előadásához tervezett igen artisztikus, szinpadképeket, -irja Balassa Emil a darabbal azonos cimü kritikájában.

Délibáb, Bp. 1937. okt. 2. XI. évf.
4o. sz. 6-8. lap.

Gara Zoltán

Ralph Benatzky: "Párisi nők" c. zenés vigjátékát Pünkösti Andor forditásában bemutatták a Belvárosi Szinházban.
Balassa Emil: "Mi történhetik, ha egy uriasszony a Belvárosi Szinházban fölveszi a szobalány ruháját!" cimmel ismerteti az előadást és kiemeli a müvész„pompás diszleteit!
A finálé szinpadképét hozza a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. dec. 18. XI. évf.
51. sz. 4-6. lap.

Gara Zoltán

Solt Endre- György Pál - Bródy Tamás: "Éva a Paradicsomban" c. operettjének előadásához tervezett a művész diszleteket, melyekről elismeréssel ir Balassa Emil: "Éva a Városi Szinházban" cimü kritikájában.

Délibáb, Bp. 1937. okt. 3o. XI. évf. 44. sz. 6-9. lap.

Gara Zoltán

Lakatos László: "Láz" c. drámájához tervezett szinpadképeket, melyek közül két részletet bemutat a lap.
Balassa Emil: "Érdekes három felvonás: a "Láz" a Művész Szinházban" c. kritikájában nagyra értékeli a müvész diszletterveit.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. okt. 23. XI. évf. 43. sz. 7-9. lap.

Egy éjszaka a háremben

Írta: F. T. Marinetti

Kafr-el Zayat! Ez a név hirtelen megmártja a lelkemet könnyű-öröm-színű húszesztendős korom emlékeiben.

Harminc esztendő előtt, mumia-szagú sötétségben állt meg a vonat Kafr-el Zayat állomásának kis fabódéje mellett, a láthatatlan Nilus partján, kis banánliget közepette.

Mohamed el Ragel, az angol vezérkar tolmácsa, akit barátom, Sir Ward, olyan melegen ajánlott a figyelmembe, már várt bennünket, hogy a vadászterületre vezessen és — némi egyéb szórakozásról is gondoskodjék számunkra...

Magam előtt látom, mintha tegnap találkoztam volna vele, amint nagy hangon és szertartásosan üdvözölt bennünket.

Ez a lomha, nagy darab ember már az első pillanatban valamennyiünket meghódított. Rokonszenves arca csokoládészínű volt, nagy szeme fekete, okos és szelíd, orra hajlott.

Mohamed nagy léptekkel haladt előttünk és méltóságteljes mozdulatokkal mutatta az utat. Tizen voltunk, csupa szenvedélyes vadász: három görög, öt angol és két olasz. Ugyancsak kötöttük az ebet a karóhoz, hogy legalább száz fürjet viszünk haza Alexandriába, ahonnan a Bayram-ünnep elviselhetetlen lármája elől menekültünk a pusztaságba.

Kúpalakú kis kunyhók tünedeztek fel az út két oldalán. Ezek csaknem kizárólag a Nilus sarából épültek, sárgák voltak, körülöttük parányi kertecskék. Azután pálmaligetek körvonalai rajzolódtak a pirkadó láthatárra.

Szomorú, fáradt, illúziótlan hajnal. A szürke pusztaság felett halotti némaság. Beduinsátor törte meg a sápadt láthatár egyhangúságát. Olyan volt a távolban, mint karmaival a földbe kapaszkodó, hatalmas vampir, amely kiterjesztett szárnyakkal gubbaszt.

Egy csontvázszerű, rühes kutya vad ugatással nekünk rontott.

A sátor Abdul el Ragelé, Mohamed bátyjáé volt.

— Saidi Abdul — kiáltotta vezetőnk.

— Saidi ya Mohamed! — felelte egy hang a sátor belsejéből.

És Abdul előtűnt a kerítés mögül. Merész és nemes kifejezésű volt az arca. Válláról, dús redőkben, fehér köpeny hullott alá. Mozgása ünnepélyes volt, külseje előkelő és mégis cigányos.

A két testvér hosszasan sugdolódzott. Beszélgetésükből csak egy szó ütötte meg időnkint a fülemet. Ez a név: Fatma. Többször is ismételgették.

*

Sir Ward sokat mesélt nekem Fatmáról, Kelet legszebb asszonyáról és a férjét is emlegette, Musztafa el Bart, a tevehajcsárt, aki halálosan féltékeny a feleségére, de mestersége folytán kénytelen az asszonyt néha hosszabb időre is magára hagyni. Ilyenkor aztán a szép Fatma nem takarékoskodik a kegyeivel...

Azt is hallottam, hogy Musztafa és a mi Mohamedünk, halálos ellenségek.

Elbúcsúztunk Abdultól és folytattuk utunkat a homokbuckák közt, a kietlen sivatagon keresztül.

Az útszélen elhullott teve csontvázát.

Hat óra tájban pálmacsoporthoz értünk, a parton. Az ég fokozatosan rózsásra színeződött.

Fél hétkor szárnysuhogás hallatszott és az első fürjek, mintha puskából lőtték volna ki őket, elénk hullottak. A hosszú út teljesen kimerítette őket.

Eldördültek az első puskalövések. Nem láttunk elég tisztán és ezért sokszor elvétettük a célt. Időnként, ha a lövöldözésben szünet állt be, Mohamed nem messze tőlem, úgy ugrándozott, mint egy bohóc. Egy nagy fütyköst puska gyanánt a vállára emelt és láthatatlan fürjeket célozott meg vele, miközben ajkával csettintgetett és hangosan kiáltozott:

— Vigyázz! Tüzelj! Bumm! Bumm!

Hol hősies pózban helyezkedett el, hol meg csalódott sóvárgással tekintett fel a magasba, majd ismét diadalmas gyönyörrel hörgött. Játszott, mint valami gyermek — vagy mint egy elsőrangú színész.

*

Kilenckor folytattuk a vadászatot. Félmeztelen arab gyerekek csődültek körénk és friss fügével teli kis kosárkákat kínálgattak, néhány garasért.

A nap mindig magasabbra emelkedett. Amint növekedett a hőség, a legyek is dühösebbek lettek, alig lehetett a döngicsélésüket elviselni. A homok most már olyan volt, mint a forró hamu. Mohamed pálmalevelekből legyezőt készített számunkra, aztán Lafontaine mesékkel kezdett bennünket szórakoztatni.

Még most is emlékszem éles orrhangjára és gyermekes, különös mozdulataira, amint az állatokat utánozta.

Visszatértünkben elhaladtunk a Nilus mellett, amelynek vize olajosan, sárgásan hömpölyög a zöld partok közt.

A pálmák árnyéka megrövidül: dél van. A távolban észrevesszük a falut.

A kúpalakú kunyhók és kalyibák kis csoportja mintha mozdulatlanná merevedett gyalogosok csapata volna, amelyet a földhöz szegeztek a nap izzó dárdái. A vidék kábult és mintegy felolvadt a hőségtől.

Mohamed földbevájt, sáros kis lépcsőn vezet bennünket lefelé, egy földalatti, kis ciszternáig, amely tele van friss, azúrkék vízzel.

Amint fölfelé mentünk, kékruhás nő haladt el mellettünk. Lassan lépkedett a csúszós lépcsőn. Nagy agyagkorsót tar-

Farkas Endre György: Karácsonyeste

Gara Zoltán: Az utca karácsonya

Upor Tibor: A falu karácsonya

Karácsonyi színpad

Hálás, de nehéz feladatot adtunk a legismertebb pesti díszlettervezőknek: megkértük őket, hogy rajzoljanak olyan karácsonyi díszletet, amely legjobban kifejezi az emberiség legszebb ünnepének áhitatos mesehangulatát. Hiszen a színpad maga is gyakran felhasználja ezt a szívhezszóló motivumot, amely örök forrása marad a vallásos érzésnek és a tiszta poézisnak. Díszlettervezőink szívesen vállalták a szép házidolgozatot, amelynek eredményeivel úgy lehet a pesti színpadokon is találkozhatunk még.

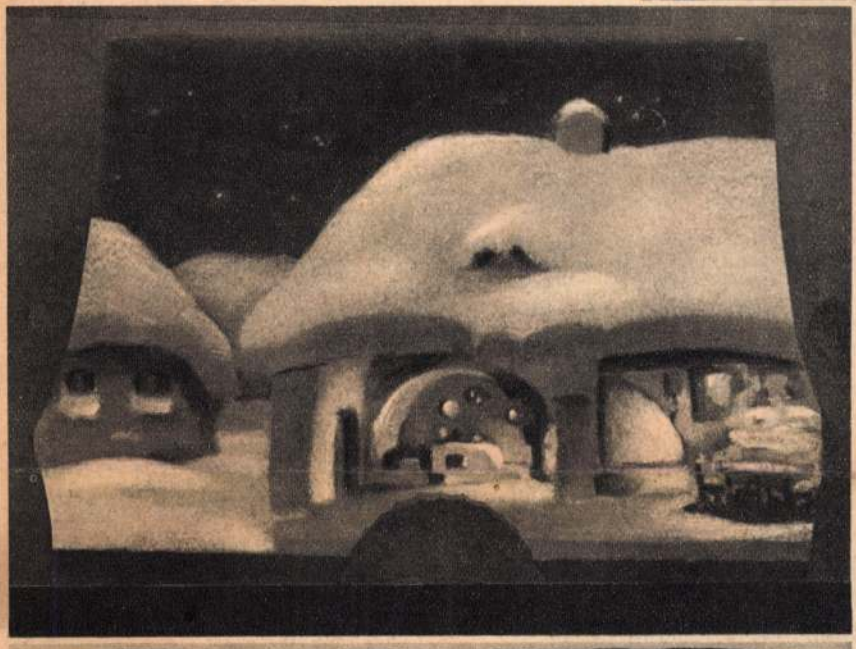

Ifjú Oláh Gusztá
Karácsony a fa

Eric: Karácsony
kunyhóban és pa-
lotában

Hogyan született Hamlet?

a Színházi Élet számára írta:

P. G. Wodehouse

Bacon, akit a mai olvasóközönség legjobban két vidám könyvéről ismer, amelyeknek: *Novum organum* és *De interpretatione naturae* a címe, abban a szilárd meggyőződésben élt, hogy remek színdarabot tudna írni. Szóval: idealista volt. Így aztán a pénzügyekkel való törődés időközeiben (amelyeknek, amint talán emlékszünk, népszerű és kedves kancellárja volt) leült s kiötlött egy tragédiát, amelyet Hamlet-nek nevezett el. Aztán elkezdte a színházaknak küldözgetni a kéziratot.

Az első igazgató hat hónapig tartotta magánál s amikor Bacon érdeklődött, egy másik úr bohózatát küldte vissza és sajnálatát fejezte ki, hogy — bármenynyire is el van tőle ragadtatva — nem adhatja elő.

Bacon nagyot sóhajtott s egy újabb példányt elküldött egy másik igazgatónak.

Bacon már éppen le akart mondani a dologról s újabb tanulmány-kötetbe kezdett, amikor az egyik igazgató, akinél három esztendeje volt a kézirat, írt neki, hogy keresse fel.

— Hát az az ízé, amit maga írt, — ez a *Hamlet* — persze a címét meg kell változtatnunk — azt hiszem, lehet vele valamit csinálni. De rendbe kell hozni.

— Rendbehozni?

— Igy nem lehet előadni. Ugy gondolom, maga új ember, nem?

Bacon mormolt valamit arról, hogy már írt egyet-mást.

— Színdarabokat?

— Tanulmányokat!

— Tanulmányokat! — ismételte az igazgató kurta kacajjal. — Nos, amint mondtam, majd rendbehozzuk a dolgot. Egyetlen ember tudja megcsinálni, ez a fiatal Shakespeare. Okos fiú. Nálam játszik. Hamarosan rendbe hozza. Már most ami a feltételeket illeti: egy százalék a bruttóból.

Bacon, aki mint pénzügyi kancellár jól tudott számolni, tiltakozott.

— Drágaságom, — mondta az igazgató — ne beszéljen olyan sokat, mint a többi. Amikor bejött hozzám, azt mondtam magamban: »No lám, ez okos, józan fiatalember.« Remélem, nem akarja, hogy megváltoztassam a véleményemet?

Bacon már nem tiltakozott. Két nappal később találkoztak a *Mermaid Tavernben*.

— Na, fiacskám, — mondta Shakespeare — olvastam a maga apróságát, s azt hiszem, tudok csinálni vele valamit. De sok munka lesz. Legelőbb: a vége gyönge. Az utolsó felvonásban az egész banda egymásnak kell hogy ugorjon s mindenkinek meg kell ölnie mindenkit. A király megmérgezi a bort és Laertes megmérgezi a kardot és aztán Laertes megszúrja Hamletet a karddal és leejti és Hamlet tévedésből felveszi és leszúrja vele Laertest és aztán a királynő megissza a bort és Hamlet leszúrja vele a királyt — mármint a karddal.

— De hát — vitatkozott Bacon — nem valószínűtlen ez egy kicsit?

— A közönség ezt akarja — felelt Shakespeare hidegen. — Vagy azt hiszi, nem tudom?

— Dehogy, persze, hogy tudod — szólt közbe az igazgató csillapítóan. — Van valami más?

— Hogy van-e valami más? — kiáltotta Shakespeare. — Nincs is más, csak valami más. Elsősorban — a hős bolond.

— A szenvedései megőrjítették — mondta Bacon.

— Abban a darabban, amihez nekem közöm van, szó sem lehet ilyesmiről — felelte Shakespeare.

— Rendben van, Bill, rendben van — mondta az igazgató s megveregette a vállát. — Mister Bacon nem vitatkozik. — Látja, Mister Bacon — folytatta csillapítóan — gondolnunk kell a délutáni bakfis-előadásokra. A bakfis nem szereti a bolondokat.

— Ennél jobbat tudok — mondta Shakespeare. — *Tettetni* fogja, hogy bolond.

— Remek — mondta az igazgató. — De mondok valamit, amiben bizonyos vagyok, hogy Bill megértő lesz. Bolondot csinál abból a lányból, az Opheliából. Az rendben lesz. A közönségnek bolond lányok ellen nincs kifogása.

— De hogy visszatérjek a komikus részhez, beírok egy jelenetet, ahol Hamlet ugratja a két egyetemi hallgatót...

Shakespeare elgondolkozva forgatta jegyzeteit.

— »Lenni vagy nem lenni« — mormolta. — Gondolkozom ezen a »Lenni vagy nem lenni« részen. A közönség nem szereti a monológokat.

Bacon most megdühödött.

— Hát Eugene O'Neill? — kérdezte.

— Eugene O'Neillnél lehet — mondta Shakespeare. — Ezek a jenkik mindent megkockáztatnak.

— Ugyan, ugyan, gyerekek — békítette őket az igazgató. — Ne veszekedjetek ezen. Én magam is megnéztem azt a részt, Bill. Időt ad a díszletezőknek, hogy az előfüggöny mögött átrakódjanak.

— Rendben — mondta Shakespeare. — De ha benne marad, hosszabbnak kell lennie. Beírok majd egy-két sort.

— Ön megy, Mister Bacon? — kérdezte az igazgató csodálkozva.

— Igen — felelte Bacon. — Beveszek két aszpirint s megpróbálom elfelejteni a dolgot.

Shakespeare így akarta kinyomatni a plakátokat.

HAMLET

írta:

W. SHAKESPEARE

és

francis bacon

De Bacon elolvasta az átjavított kéziratot és résztvett az első próbán. Ezek után hallani sem akart róla, hogy nevét rátegyék a plakátra.

Tolakodó fráter

A Művész Színház új vígjátékának ősbemutatója

Olivettát, a gyönyörű és izgalmas leányt *Marechal*, Párizs öregedő, de még mindig fiatalos rendőrfőnöke akarja feleségül venni, átlag minden negyedórában megkéri a hölgy kezét, de . . . Olivettába nemcsak Marechal szerelmes, hanem egy elegáns, kitartó, rajongó fiatalember is, aki minden lehető és lehetetlen alkalmat felhasznál arra, hogy megismerkedhessék szíve választottjával. Megjelenik ez a nagyon szimpatikus »*tolakodó fráter*« egy kastély árverésén, mert a kastélyban tartózkodik Olivetta, de megjelenik az Operaház páholyában is, ahol egy-két pillanattal előbb még Marechallal együtt tartózkodott ott Olivetta. Itt a páholyban végre hosszas küzdelem után bemutatkozhatik hölgyének a rajongó fiatalember, aki Tom *Bradleynek* nevezi magát s aki nem titkolja, hogy Marechalt az ő hamis telefónüzenete hívta el az Operaházból, Olivetta mellől. A furcsa és bátor ismerkedés lassanlassan fellobbantja Olivetta érdeklődését is, annyira, hogy az estét, sőt az éjszaka egy részét is együtt tölti szállodája bárjában Tommal. A bárban ott van a berúgott *Smuggy*, egy kedves fiatalember is, aki a *tökrészegség* jogán szintén megismerkedik Olivettával. Az események most gyors tempóban fordulnak át érdekes és fordulatos *detektívtörténet* hosszú ideig kibogozhatatlannak látszó labirintusába, azzal, hogy egy Tommal folytatott szerelmi jelenet forró pillanatai után kiderül, hogy Tom »*lecsókolta*« Olivetta karjáról vagyont érő briliáns karkötőjét.

Amikor a szörnyű titok villanyfényre kerül, Tom már eltűnt a bárból s vele együtt Smuggy is, akit halálos részegen, plédbe csomagolva, poggyászként visznek ki a szolgák a szálloda előtt álló autóba. Mit lehet tenni? Olivetta gyorsan határoz: most már ő szegődik az ékszertolvaj Tom nyomába és a rendőrfőnök előtt leplezve a történteket, a legnagyobb titokban keresi meg a világ végén is Tomot s kényszeríti majd őt a lopott ékszerek visszaadására. A terv kitűnő és Olivetta szimata jó: Tom *Juan les Pins* egyik előkelő szállodájában tartózkodik, ahol a jelek szerint egy amerikai öregedő, de dúsgazdag gyémántkirálynő kirablására készül. Olivetta gyanuja nem marad titokban Tom, a »nemzetközi ékszertolvaj« előtt, aki eleinte mindent tagad, de később, beletörődve sorsába, nemcsak nem titkolja Olivetta előtt, hogy csakugyan ő a keresett ékszertolvaj, hanem egy őszinte pillanatában átadja Olivettának azokat a kincseket érő ékszereket, amelyeket ő az amerikai gyémántkirálynőtől *rabolt el*. A megrémült Olivetta ijedten veszi át a bűnös úton szerzett kincseket s magánál tartja, hogy a gyanut elhárítsa Tomról. Miért kész Olivetta erre a rendkívüli áldozatra? Miért, mert most már maga is végzetesen szerelmes a tolvaj Tomba. Ekkor érkezik meg Párizsba Marechal, aki titokban nemcsak mindenről értesül, hanem oly sok balszerencse után most az egyszer szerencsés nyomozást is végzett. Megtalálta Olivetta tolvaját! A tolvaj — *nem* Tom *Bradley*, akit csakugyan Tom *Bradley*-nek hívnak, és aki egy dúsgazdag amerikainak a fia, hanem... Itt a *happy end*. Kedves és mindenkit kielégítő. A közönség tapsol és ha a darab előadási idejét legalább 15—20 perccel megrövidítik, a siker nem maradhat el.

A vígjátékot a színlap szerint André Julien *du Breuil* írta s a Művész Színház szerint a bemutató: *ősbemutató*. Nem ismerjük André Julien *du Breuil* úr nevét, eddig még sohasem hallottunk róla, de végeredményben most nem is annyira a szerző nevének hitelességéről van szó, mint inkább arról, hogy *milyen a darab*. Nos, ez a vígjáték: fordulatos, sokhelyütt szellemes, ötletes, jó és mindvégig szórakoztató. A szereplők kitűnőek. *Mezey* Mária játssza *Olivettát*. A második felvonásban viselt sárga, fehércsíkos organdi ruhája *nem jó*, de a többi felvonásban nagyszerűen öltözködik. Okos, intelligens, fölényesen bátor, kedves színésznő *Mezey* Mária. Vannak pillanatai, amikor magávalragadóan izgalmas. *Tom* szerepében *Delly* Ferenc ismét nagyon jó. *Rátkai* Márfon elegáns, kitűnő párizsi rendőrfőnök. Művész a javából, verhetetlenül az első sorban áll. *Latabár* Kálmán csupa szikrázó humor és kedvesség. Kitűnő színész. *Lengyel* Gizi nagyon tehetséges. *Mészöly* Tibor pompásan fejlődik. *Soltész* Annyról, *Lengyel* Vilmosról és *Hoykó* Ferencről csak a legjobbat mondhatjuk. *Siklóssy* Pál nagyszerűen rendezte a darabot, melynek *Gara* Zoltán által tervezett díszletei legtöbbször meglepően szépek és eredetiek. Az előadás menetét zongora- és szaxofónkísérettel jólismert zeneszámok követik, hangulatosan és sok finomsággal.

F. I.

(*) A Szép Ilonka-balett előadása Newyorkban. A newyorki Fehér Teremben *Hudák* Júlia táncművésznő és művésztársai a newyorki magyar asszonyok és leányok közreműködésével előadták a *Szép Ilonka* című látványos balettet. A balettnek, melynek koreográfiáját *Hudák* Júlia készítette, igen nagy sikere volt. A sikerből mint táncművésznő is kivette részét *Hudák* Júlia, mellette a zenekar kiváló vezetőjének Nadine *Nicholsnak*, *Castelli* Károlynak, a budapesti *Városi Színház* volt baritonistájának, Walter *Kolzur* hegedűművésznek, aki Lavotta-szólókat adott elő, *Berky* Editnek, *Krebs* Hedvig énekművésznőnek és Soltész Ivinek volt sikere.

Gara Zoltán

1938 április 29

SZINHÁZ

Nóra leányai

A Nemzeti Kamaraszinház csütörtöki bemutatója

Ibsen Nórája otthagyta a »babaotthon« hazugságait és kimenekült a szabadságba. Nóra leányai — illetve unokái — viszont a szabadság hazugságai ól menekülnek vissza a kitűnő nagymama álta elhagyott babaotthonba, vagyis a jó öreg, megbízható házasságba. Ezt a retrospektív irodalmi utalású, mérsékelten szatirikus és mértéktelenül papírformájú tételt demonstrálja *Székely* Júlia első színműve, miközben ezeregyedszer is újra fölveti a színházi hetilapok legcsüggesztőbb karácsonyi körkérdését: akkor boldogabb-e a nő, ha »dolgozó emberként« igyekszik betölteni élethivatását, avagy ha lemondván »személyisége« önálló érvényesítéséről, egyszerűen feleségül megy szívszerelméhez? Helmer Nóra mint építészmérnök megbukik, de mint szerelmes nő diadalmaskodik s tehetséges társának, Torvald építésznek lesz a felesége. Ellenben barátnője, Rank Hilda, a tehetséges orvos, éppen fordított sorsra jut. Mint szerelmes fájdalmas vereséget szenved, ellenben mint gyermekgyógyász teljes sikert arat. Végül a harmadik »Nóra-leány«, Krisztina, az elvált asszony — a tehetségtelen áldolgozó nő karikatúrája — szerencsésen megszerzi magának a legkülönb férfit, a kiváló orvosprofesszort. Már most mi következik ebből? Semmi más, mint amit a költő dalol, hogy tudniillik: egyiknek sikerül, másiknak nem. Akinek csakugyan tehetsége van, az boldogul a szabad nórai pályán, akinek pedig nincs, az a házasság »babaotthonában« talál boldog kárpótlást, mert ilyen titokzatos és komplikált a női lélek. A darab legalább — kettő az egyhez — így példázza, ha nem is az élet gyakorlatát, hát a fiatal írónő lírai meggyőződését. S még azt sem vitatom ezúttal, hogy igaza van-e, vagy sincs. Elvégre a víz valóban nedves, — de minek ezt három felvonáson keresztül bizonyítani?

Székely Júlia első darabjának az a legnagyobb baja, hogy tüntetően az »irodalomból« indul ki és menthetetlenül a papiroshoz érkezik: papíralakok papírproblémáihoz. Szépen, emelkedetten, sőt helyenként majdnem érdekesen beszélnek benne az ibseni címkével ellátott figurák. Fájdalom, csak beszélnek, ahelyett, hogy egyszerűen valami helyzetükből fakadót — mondanának. Az egész darabot színpadi megvalósulásában a dilettantizmus enyhe dicsfénye övezi, amelynek koszorújából csak itt-ott villannak ki a komolyabb tehetségre valló irónia biztató sugarai.

Az előadásnak szokatlan érdekességet ad a rendező: *Bajor* Gizi személye. A zseniális színésznő kitűnően oldotta meg először-vállalt feladatát, bárha — nyilván akaratlanul — érezhetőleg rányomta művészi egyéniségének bélyegét a fiatal nőszereplők játékára. *Szörényi* Éva, *Szeleczky* Zita, sőt a kiválóan tehetséges *Gobbi* Hilda sem bírt kiszabadulni annak a szuggesztív hatásnak hűvköréből, amely az illusztris rendező színészi lényéből árad. Annál zavartalanabb örömünk telt *Uray* finom és gazdag árnyalású, egyéni alakításában és *Juhász* művészi remeklésében, amellyel egy epizódfigurát mintázott meg és keltett eleven életre. De a többieket is elismerés illeti: *Ungvári* Lászlót, *Nagy* Adorjánt, *Matány* Antalt, *Pataky* Jenőt s az elragadóan kedves kis *Ungvári* Gyuszit.

Básthy István díszletei igen szépek és stílusosak.

K. A.

(*) Perczel Zita kedden este lépett fel századszor Párizsban. Kedden este volt Párizsban a *Barbara* című vígjáték századik előadása és egyben *Perczel* Zita századik fellépése. És ezen a napon lett a francia fővárosba szakadt magyar színésznő húszéves. A legszebb születésnapi ajándékkal a jubiláló színház igazgatósága kedveskedett Perczel Zitának. Szerződtette a jövő szezónra is Denis *Amiel* új darabjának főszerepére esti 1000 frank gázsival. Néhány nappal a Barbara századik előadása előtt kötött szerződést Perczel Zita egy francia film főszerepére is.

(*) Hubermann jövő évadja. *Hubermann* Broniszláv jelenleg *Tel Avivban* tartózkodik, ahonnan levelet írt budapesti impreszáriójának. Többek között azt írja, hogy jelenleg a telavivi zenekar szervezési munkálataival van elfoglalva, teljesen jól érzi magát és a jövő szezónra *már eddig is több fontos szerződést kötött.*

Pillangókisasszony

ma, pénteken, ápr. 29. este 8 ó. *Városi Színház.* A címszerepet énekli **Zoltán Irén. Filléres Esti Bérlet.** Olcsó helyárak.

TOP FOLLIES
téka csak CAPITOL

SZINHÁZ

Kékszakáll nyolcadik felesége

Repríz a Művész Színházban

Tizenhat évvel ezelőtt mutatta be, ugyancsak *Bárdos* Artúr igazgatása alatt, a *Belvárosi Színház* Alfred *Savoir Kékszakáll nyolcadik felesége* című vígjátékát. *Titkos* Ilona játszotta *Mona* és *Somlay* Artúr *Mr. Brown* szerepét. A vígjáték több mint kétszázszor került színre. *Bárdos* Artúr a darab tizedik előadása után átment igazgatónak a *Renaissance Színházba.* A siker a pesti színpadok sztárjává avatta *Titkos* Ilonát és a berlini filmsikerek után hazatért *Somlay* Artúr is a legkeresettebb színészek sorába emelkedett. Most, amikor *Bárdos* Artúrnak választania kellett a soronkövetkező darabok közül, *Savoir* vígjátékát szemelte ki azzal, hogy talán az *Egy pohár víz* sikere ismétlődik meg a *Művész Színházban.* Nagyon könnyen megtörténhetik, hogy a számítás beválik, mert a *Kékszakáll nyolcadik feleségét* olyan kifogástalan előadásban hozta most elénk a *Művész Színház,* hogy a házi főpróbán s a bemutatón is hangos tapsok fogadták a szellemes, vidám, semmit sem öregedett, kellemes vígjáték felelevenítését.

Az elmúlt tizenhat év alatt új generáció nőtt fel s ez a mostani színházjáró közönség bizonyára nagy érdeklődéssel kíséri majd a *Kékszakáll nyolcadik feleségének* útját. A vígjáték tartalma röviden az, hogy a tönkrement *Montferrat* márki Osztendében *Mona* nevű bánya számára férj után kutat. A férjjelölt hamarosan jelentkezik. Mr. *Brown,* a dúsgazdag amerikai fiatalember beleszeret Monába, akit hajlandó feleségül venni, megkéri a leány kezét és válás esetére *egymillió frank évjáradékot* biztosít menyasszonya számára, előre kikötve, hogy mihelyt ráun Monára, azonnal elválik tőle, épen úgy, mint ahogyan elvált eddigi *hét* feleségétől is. A házasság megtörténik, Mr. Brown azonban — nem élhet férji jogaival. Mona teljesen elzárkózik minden közeledési kísérlete elől, egyetlen vágya van csak, az, hogy elválhassék férjétől és megkapja az egymilliós évjáradékot. Névtelen levelek, ügyetlen detektív és egyéb bujtatott részeg szerelmes fiatalember segítségével elérkezik végre ahhoz a pillanathoz, amikor feldúlt háborodásában porcellánokat és bútorokat pozdorjává törő férje csakugyan megindítja ellene a válópert. És most, amikor már szilárd anyagi bázist biztosít számára az egymilliós évjáradék, mint független, gazdag, szerelmetlen »asszony«, bevallja volt férjének szerelmét és elindulnak együtt azon az úton, amely az örök boldogsághoz vezet.

A fordulatos, szellemes, sokhelyütt újszerűen ható vígjáték sikerét tökéletesen biztosítja a kitűnő előadás. *Tezey* Mária *Mona* szerepében okossággal és a művészi intelligencia biztosan ható fegyvereivel pótolja azokat a külsőségeket, amelyek 16 évvel ezelőtt nagymértékben segítették a vígjátékot a nagy sikerhez. Meglepően jó *Delly* Ferenc alakítása is. Régóta nem láttuk annyire hibátlannak, férfiasnak és művészi szempontból is annyira érettnek *Delly* Ferencet, az operettek világába tévedt színészt, mint most. *Rátkai* Márton kis szerepet játszik, de vannak mondatai, szavai és mozdulatai, amelyek felejthetetlenek. *Dénes* György *Hubert*-je tökéletes. Részegségi jelenete nemcsak finom és ízléses, hanem végtelenül mulatságos is. *Hollán* Adrienne: szép és ügyes, *Székely* Ibolya: tehetséges. *Mészöly* Tibor a szállodai titkár szerepében elegáns és rendkívül szimpatikus. *Kürti* Pál rendezése kifogástalanul jó, a valóban szép díszleteket *Gara Zoltán* tervezte. F. I.

(*) **A Budai Polgári Kaszinó kultúrestje.** A *Budai Polgári Kaszinó* kultúrestet rendezett a budai színház ügyében. *Balogh* Elemér titkos tanácsos, a budai színházmozgalom ügyvezető elnöke tartott előadást, amelyben beszámolt a színházmozgalom eddigi eredményéről. A Budán létesítendő színház szoros együttműködést fog kifejteni — mondotta *Balogh* Elemér — az állami színházakkal. Összekötő kapocscá kívánják tenni a Déryné Játékszínt a magyar és külföldi kultúrák között. Az előadáshoz többen hozzászóltak. *Andor* Endre nyugalmazott államtitkár részvényjegyzésre hívta fel a közönséget. Berejezésül *Láng* József, a Budai Polgári Kaszinó elnöke köszönte meg az előadást és a hozzászólásokat.

(*) **Jusnij mint színész mutatkozik be Budapesten.** *Jusnij,* a *Kék Madár kabaré* igazgatója, április második felében ismét Budapestre érkezik. Ezúttal nem a *Kék Madár kabaréval* jön hozzánk, hanem *egy egész estét betöltő, háromfelvonásos darabbal,* melynek főszerepét jássza. Valószínű, hogy a vendégszereplés a *Royal Színházban* lesz.

(*) **Uj Strauss Richárd opera bemutatása.** *Strauss* Richárd nemrégen fejezte be legújabb, görög klasszikus miliőben játszódó operáját, amelynek *Daphne* a címe. Az új operát a *münchenj* ünnepi hetekben mutatják be Clemens *Krauss* vezényletével.

VÁROSI SZÍNHÁZ ● ÁBRAHÁM PÁL III-ik Jazz-hangversenye

Szombat, április 2-án este **8** órakor. 22 remek szám, **Dénes Oszkár,** Kovács—Cifra és jazz-énekesek. Helyárak **50** fillértől **3.50**-ig.

Vasárnap, április 3-án délután **4** órakor és este **8** órakor

HONTHY HANNA utolsó 2 fellépése JULIÁBAN

(*) **Magyar előadóművésznő francia kitüntetése.** *Andersen* Felicia előkelő kitüntetést kapott. *Maugras* budapesti francia követ átnyujtotta neki a francia Akadémia bronzérmét. *Andersen* Felicia a kitüntetést a francia nyelv és irodalom külföldi terjesztéséért kapta. A művésznő igen sokszor szavalta nagy sikerrel francia szerzők müveit Magyarországon, Párizsban pedig magyar lirikusok verseit vitte sikerre francianyelvű szavalataival.

(*) **Medins Janis, a rigai rádió karnagya Budapestre érkezett.** *Medins Janis* tanár, lett zeneszerző, a lett zenekonzervatórium lektora s a rigai rádió karnagya Budapestre érkezett, ahol hétfőn a *Zeneművészeti Főiskola* nagytermében lett hangversenyt vezényel. *Károlyi* Gyula, mint szólista *Medins* egyik zongorára írt szerzeményét adja elő zenekari kísérettel. *Medins* Janis tanár *Rigában* született, ahol a zeneiskolát végezte. 1904-től kezdve 1913-ig több zenekarban játszott, majd 1914-től 1916-ig a *pétervári* híres *Diederichs* zeneműkereskedés zongoraosztályának volt a vezetője. 1916-tól 1920-ig *katonai karmester* volt. Rigába 1920-ban tért vissza s akkor a rigai lett nemzeti Opera karnagya, 1922-ben pedig a nemzeti Opera igazgatósági tagja lett. Ugyanakkor vezetője volt már a lett zenekonzervatórium hangszerelési osztályának. 1928 óta a lett *rádió* karnagya és a zenei osztály vezetője. 1929 óta főiskolai tanár és a lett zenekonzervatórium lektora. Ez óta az idő óta a lett zeneszerzők legtehetségesebb s legmodernebb irányzatú tagjának tekintik. *Medins* tanár három operát is írt, amelyek nagy sikerrel kerültek színre *Rigában.*

(—) **Kleiber: Beethoven-estje** *ma* Vigadó, *pontosan* 8-kor. VII. és VIII. szimfóniák, Athén romjai. Néhány jegy.

Színházak szombati műsora

OPERA: Faust (D. bérlet 23. szám: 1/28). — **NEMZETI:** A nők barátja (1/28). — **NEMZETI-KAMARA:** Villámfénynél (8). — **VIG:** D. u.: Bors István (1/24); este: Fűszer és csemege (8). — **MAGYAR:** Volpone (8). — **BELVÁROSI:** Félperces szerelem (8). — **MŰVÉSZ:** Kékszakáll nyolcadik felesége (1/29). — **PESTI:** Hatodik emelet (8). — **ANDRÁSSY:** Nem leszek hálátlan (8). — **ROYAL:** Pillanatfelvétel (8). — **VÁROSI:** Ábrahám-hangverseny (8). — **TERÉZKÖRÚTI:** Lulu (9). — **PÓDIUM:** Márciusi műsor (9). — **KOMÉDIA:** A vén bárkás (1/29). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Romantikus asszony (6, 9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Pista néni (6, 9). — **KISFALUDY:** Víg özvegy (6, 3/49).

MOZIK

Rövidítések: Sz. = Szombat. V. Ü. = Vasárnap és ünnepnap. H. = Híradó. M. = Matiné.

ADMIRÁL (1-537-07. Margit körút 5.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Zenebohóc. H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 1/210 és 1/212-kor: Egy szélhámos naplója. — **ALKOTÁS** (1-553-74. Alkotás ucca 11.): **100 férfi 1 kislány** (Deanna Durbin). Stan és Pan, a tengerészek réme. H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 11-kor matiné: Az aranyember. — **ANDRÁSSY** (1-241-27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **100 férfi 1 kislány** (Deanna Durbin). Jótét helyébe jót várj. Híradó. (1/25, 7, 1/210; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ASTRA** (15-44-22. Ugocsa u. 10., Böszörményi útnál): **Kalózkisasszony** (Gaál Franci). H. (1/44, 1/26, 1/48, 1/410; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 11-kor: Elnökkisasszony. — **ATRIUM** (1-540-24, 1-530-34 Margit körút 55.): **Mintaházasság** (Heinz Rühmann). H. (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **BELVÁROSI** (3-845-63. Irányi ucca 21.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Állatkert a tenger fenekén (színes). Bécsi melódiák. H. (Jobbt.: 1/25, 7, 1/210; balt.: 8; V. Ü.: jobbt.: 1/23, 5, 1/48, 1/210; balt.: 1/24, 6, 1/29.) Vas. d. e. 1/211 és 12-kor matiné: Negyvenéves asszony. — **BODOGRÁF** (14-95-10. József körút 63. sz.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Robotmadár (artistaf.). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **BUDAI APOLLO** (1-515-00. Csalogány u. 46.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). A repülés csodái H. (1/25, 3/47, 9; V. Ü.: 1, 3, 1/46, 1/28, 3/410.) Vas. d. e. 1/211-kor: Piroska és a farkas. — **CAPITOL** (1-343-37. Baross tér 32.): **Az én lányom nem olyan** (Tolnay, Ráday). H. (1/24, 1/26, 1/28, 3/410; V. Ü.. 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 3/410.) — **CASINO** (3-831-02. Eskü tér 6.): **Magdát kicsapják** (Turay, Tolnay). H. (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **CITY** (1-111-40. Vilmos császár út 36.): **Charlie Chan Monte Carlóban** (Warner Oland) és a kísérő műsor. (3/46, 3/48, 3/410; Sz. V. Ü.: 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) — **CORSO** (18-28-18. Váci u. 9.): **Tarantella** (J. Mac Donald). H. (1/26, 3/48, 10; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 3/48, 10.) — **CORVIN** (1-395-84, 1-389-88. József körút és Üllői út sarok): **Egy leány elindul** (Páger, Szörényi) és a kísérő műsor. H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 1/211-kor matiné: **Pajkos hercegnő** (Jeanette Mac Donald). — **DAMJANICH** (1-348-03. Damjanich u. 1.): **Becsületszóra** (Ingeborg Theek). Ördög éjszakája. (Folyt. előad.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **DÉCSI** (1-213-43, 1-259-52. Teréz körút 28.): **Mintaházasság** (Heinz Rühmann). H. (6, 8, 10; szombat, vas. és ünnep: 4, 6, 8, 10.) — **ELIT** (1-161-51. Lipót körút 16.) **Hindu síremlék.** H. (4, 3/47, 1/210; V. Ü.: 2, 1/25, 1/48, 10.) — **FORUM** (1-897-07, 1-895-43. 188-528. Kossuth Lajos u. 18. szám): **Bíboros futárja** (Annabella). (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **GLÓRIA** (1-448-00. Thököly út 56.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Vitaphone-varieté. H. (1/25, 3/47, 9; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **HOLLYWOOD** (14-24-55. Bethlen tér 3. szám) Harmadik hétre prolongálva! **Orgonavirágzás** (J. Mac Donald). H. (Mindennap: 2, 1/25, 7, 1/210.) Vas. d. e. 1/211-kor matiné: **Három kis ördög** (Deanna Durbin). — **JÓZSEFVÁROSI** (1-346-44. Kálvária tér 7.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). **A zenebohóc** (P. Bildt). Hangos világesemények. (1/25, 3/47, 1/210; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 1/22, 3/44, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 1/211-kor: S. M. C. matiné. — **KAMARA** (1-440-27. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Mintaházasság** (Heinz Rühmann). H. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **KULTUR** (3-861-93. Kinizsi u. 18.): **Szeretlek** (Eggerth M., Kiepura). H. (1/25, 7, 1/410; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 3/48, 1/210.) — **LLOYD** (111-994. Hollán u. 7/a., Szent István körútnál): **Az ember néha téved** (Tőkés Anna, Dayka Margit). H. (4, 6, 8, 10; V.: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **METRO** (1-122-30. Teréz körút 60.): Második hétre prolongálva! **Tarantella** (Jeanette Mac Donald). H. (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 3/48, 10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Víg özvegy** (Jeanette Mac Donald). — **NYUGAT** (1-271-62. Teréz körút 41.): **A londoni kurir** (Tyrone Power). Híradók. (1/25, 7, 1/210; szombat: 4, 6, 8, 10; vasárnap és ünnepnap: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ODEON** (1-302-63. Rottenbiller ucca 37/b. szám): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). **Arizona hiénái** (T. Tyler). H. (Folyt. előad.: 1/25, 7, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 1/211-kor matiné: A cigánybáró (Strauss-zene). — **OLYMPIA** (1-429-47. Erzsébet körút 26.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Buster, a vitaminkirály (burl.). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **OMNIA** (1-301-25. József körút és Kölcsey u. sarok): **Charlie Chan Monte Carlóban** (Warner Oland). Buster a varázsló. H. (5, 1/48, 1/210; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **OTTHON** (14-64-47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Asszony a lejtőn** (Barbara Stanwick). Az aréna hőse. Világjournál (4, 1/27, 9; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **PALACE** (1-365-23. Erzsébet körút 8. szám): **Az ember néha téved** (Páger, Dayka). H. (4, 6, 8, 10; Sz. V. V.: 2, 4, 6, 8, 10.) **Vasárnap délelőtt** 11-kor matiné: **Karenina Anna** (Greta Garbo). — **PÁTRIA** (1-456-73. Népszínház u. 13.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Zenebohóc (Liszt magyar rapszódiája). (D. e. 11; d. u. 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **PHÖNIX** (14-44-54. Rákóczi út 68.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Rajnai, Jávor) Szakáll az esetem. Minket nem érhet baleset. Popeye, a tengerész (trükk). (Mindennap: d. e. 11; d. u. 1, 3, 5, 1/48, 1/210.) — **RÁDIUS** (1-220-98, 1-292-50. Nagymező u. 22—24.): **Döntő pillanat** (Tolnay Kléri, Kabos). Híradók. (3/46, 1/28, 3/410; szombat vasárnap és ünnepnap: 1/24, 1/26, 1/28, 3/410.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Néma vár** (Annabella). — **REX** (1-394-16. István út 39.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). **Ligeti dal** (Fekete Pál). H. (1/25, 3/47, 9; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **RIALTO** (1-394-97. Rákóczi út 70.): **Lloyds of London** (M. Caroll). H. (D. e. 1/211; d. u. 1/21, 3/43, 5, 1/48, 1/210; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **ROYAL APOLLO** (1-419-02, 1-429-46. Erzsébet körút 45.): **Elcserélt ember** (Dayka Margit, Kiss Ferenc). H. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **SAVOY** (1-480-40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2.): **A szerelem gyöngyei** (Sacha Guitry). Premier híradók. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 10 és 1/212-kor: Matiné. — **SIMPLON** (2-689-98, 2-689-99. Horthy Miklós út 62.): **Egy leány elindul.** H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **STUDIO** (140-840. Akácfa u. 4.): Prolongálva! **A szerelem gyöngyei** (Sacha Guitry). Híradók. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **TIVOLI** (1-230-49 Nagymező ucca 8. sz.): **Lloyds of London** (M. Caroll). Majomszerelem (színes). Világhíradó. (Folyt. előad.: 4, 3/47, 1/210; Sz.: 3/44, 3/46, 3/48, 3/410; V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) Vas. d. e. 11-kor: **A cigánybáró** (Strauss-zene). — **TURÁN** (128-401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Zenebohóc. H. (3/44, 3/46, 3/48, 3/410; V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) Vas. d. e. 11-kor matiné: Mártirasszony. — **URÁNIA** (1-460-46. Rákóczi út 21.): **Az asszony visszatér** (Tasnády Mária). A világháború balladája (Dóni kozákkórus). H. (5, 1/48, 1/210; Sz. V. Ü.: 2/43, 5, 1/48, 1/210.) Vas. d. e. 11-kor: Dr. Baktay Ervin: A nagymogulok Indiája. — **VESTA** (1-326-39. Erzsébet körút 39.): **Becsületszóra** (katonatörténet). **Bandíták réme** (B. Jones). (3, 5, 1/48, 1/210; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

Rendkivüli szinházi kedvezmény a Pesti Napló előfizetői és olvasói részére

Előfizetőink jegyet rendkivül leszállitott áron válthatnak: Az Est kiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18—20., tel.: 143-888, reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

SZOMBAT, ápr. 2. Nemzeti: A nők barátja (7½). **Magyar:** Volpone (8). **Royal:** Pillanatfelvétel (8). **Városi:** Ábrahám jazzhangverseny (8).

VASÁRNAP, ápr. 3. Vig: Kacagó gyermekkabaré (Lakner bácsi előadása) (10½ d. e.); Bors István (3½ d. u.). **Magyar:** Volpone (3½ d. u. és 8 este). **Pesti:** Hatodik emelet (4 d. u. és 8 este). **Művész:** Szakits helyettem (4 d. u.). **Andrássy:** Nem leszek hálátlan (3½ d. u.). **Royal:** Pillanatfelvétel (4 d. u. és 8 este). **Terézkörúti:** Lulu (9). **Komédia:** A vén bárkás (4½ d. u. és 8½ este).

HÉTFŐ, ápr. 4. Magyar: Volpone (8). **Művész:** Kékszakáll nyolcadik felesége (8½). **Andrássy:** Nem leszek hálátlan (8). **Terézkörúti:** (Lulu (9). **Komédia:** A vén bárkás (8½).

KEDD, ápr. 5. Nemzeti Kamara: Villámfénynél (8). **Pesti:** Hatodik emelet (8). **Komédia:** A vén bárkás (8½).

SZERDA, ápr. 6. Művész: Kékszakáll nyolcadik felesége (8½). **Terézkörúti:** Lulu (9). **Komédia:** A vén bárkás (8½).

CSÜTÖRTÖK, ápr. 7. Magyar: Volpone (8). **Nemzeti Kamara:** Villámfénynél (8). **Belvárosi:** Félperces szerelem (8). **Pesti:** Hatodik emelet (8). **Andrássy:** Nem leszek hálátlan (8). **Városi:** Lucienne Boyer vendégjátéka (8). **Komédia:** A vén bárkás (8½).

PÉNTEK, ápr. 8. Belvárosi: Duo (8). **Művész:** Kékszakáll nyolcadik felesége (8½). **Városi:** Lucienne Boyer vendégjátéka (8). **Terézkörúti:** Lulu (9). **Komédia:** A vén bárkás (8½).

SZOMBAT, ápr. 9. Magyar: Volpone (8). **Pesti:** Hatodik emelet (8). **Városi:** Lucienne Boyer vendégjátéka (8).

VASÁRNAP, ápr. 10. Vig: Fűszer és csemege (3½ d. u.). **Magyar:** Volpone (3½ d. u. és 8 este). **Belvárosi:** Duo (4 d. u.); Félperces szerelem (8). **Pesti:** Hatodik emelet (4 d. u.). **Művész:** Kékszakáll nyolcadik felesége (4 d. u.). **Andrássy:** Nem leszek hálátlan (3½ d. u.). **Városi:** Tosca (3½ d. u.); Júlia (8 este). **Terézkörúti:** Lulu (9). **Komédia:** A vén bárkás (4½ d. u. és 8½ este).

Sacha Guitry: Szerelem gyöngyei * SAVOY

RÁDIÓ **APRILIS 2. Budapest I. 6.45: Torna. Utána:** Hanglemezek. **Kb. 7.20:** Étrend, közlemények. **10.00:** Hírek **10.20:** Pakots József elbeszéléséből: 1. Eltörött a fazék. 2. Falusi furfang (felolvasás). **10.45:** A Szépművészeti Múzeumban Ferenczy Károly képeit ismerteti B. Bakay Margit (felolvasás). **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** A rádió szalónzenekara. Közben **kb. 12.30:** Hírek. **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **13.30:** Hanglemezek. **14.35:** Hírek. **14.50:** A rádió műsorának ismertetése. **15.00:** Élelmiszerárak. **16.15:** Vándor Lajos meséi. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00:** »Hírnevem.« Irta Thury Zsuzsa (felolvasás). **17.30:** Dr. Kárpáth Zoltán és dr. Paksy Jenő két zongorán magyar nótákat ad elő. **17.55:** »Barokkemlékek a Felvidéken.« Pándy Margit előadása. **18.25:** »Néprajzi hanglemezek.« Alföldi, felvidéki, erdélyi és dunántúli magyar népdalok a rádió és a Néprajzi Múzeum gyűjteséből. Bevezetőt mond és a lemezeket ismerteti Balla Péter. **19.00:** »Tormay Cecil.« Tormay Gézáné és gróf Ambrózy-Migazzi Lajosné előadása. **19.30:** Farkas Sándor és cigányzenekara. **20.30:** Hírek. **20.50:** Az Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara, Vezényel Polgár Tibor. Közreműködik Kőszegi Teréz és Fekete Pál, az Operaház tagja. **22.20:** Időjárásjelentés. **22.25:** Közvetítés a Spolarich-kávéházból. Kertész Miklós és jazzenekara játszik. **23.20:** Közvetítés a Britannia-szállóból. Völgyi Imre és cigányzenekara muzsikál **24.05:** Hírek külföldi magyarok számára. — **Budapest II. 17.00—17.25-ig:** Szociális Missziós Társulat előadása. Farkas Edit alapító-főnökasszony: Missziós üzenetek. **17.55—18.20-ig:** A földmüvelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. **19.05—19.25-ig:** Frieder Katalin zongorázik. **19.30—19.55-ig:** »Az első európai historikus.« (Herodotos.) Dr. Joó Tibor előadása. **20.00—20.20-ig:** Hírek, ügetőversenyeredmények. **20.30-tól kb. 21.10-ig:** A Soproni Liszt Ferenc Zeneegyesület kamarazeneegyüttese hangversenyének közvetítése a soproni kaszinó nagytermében. — **Telefónhírmondó. 6.45—11.20-ig:** Budapest I. műsora. **11.20—11.50-ig:** A Telefónhírmondó külön műsora (szórakoztató lemezek). **Utána 15.25-ig:** Budapest I. műsora. **15.25—15.55-ig:** A Telefónhírmondó külön műsora (művészlemezek). **Utána:** Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 6.45—17.55-ig:** Budapest I. műsora. **17.55—18.20-ig:** Budapest II. műsora. **Utána:** Budapest I. műsora. — **Rövidhullámon. 32.88 méteren. 24.00—1.00-ig:** Szórakoztató zene. Táncok (viaszfelvételek). »Mi ujság az óhazában?« »Kinek a nótája?« Sztáray Márton énekel, kíséri Farkas Jenő és cigányzenekara (viaszfelvétel). »Magyarország a nagyvilágban.« Szózat.

A Budapesti Ügetőverseny Egyesület

1938 április hó 2., 5., 9., 12., 21. és 28-ik napjain délután ½3 órai kezdettel

versenyeket tart

Belépő jegyek: I. hely, úri 3.— P, Hölgyjegy 2.— P, II. hely 1.50 P, III. hely —.60 P, Különfogadási helyre 5.— P. Közlekedés a 75. és 76. számú villamosokon.

Toaletlek a Művész Színház színpadán

Kékszakáll nyolcadik felesége

Mezey Mária fehér organdi estélyiruhája, aplikációdíszítéssel, kék-sárga bársony övvel. Fekete selyem estélyi toalettje, a dekoltázsban jácintcsokorral

(Molnár Éva rajzai)

LÓSPORT

Ma: ügetőverseny

Az áprilisi ügetőversenyek első napjának részletes programja:

Első nap.

Szombat április 2.

I. Háromévesek versenye. 945 P. Táv. 1700 m.

1	Abesinka *(Raymer)*	1680
2	Ágas *(Jónás J.)*	1680
3	Eboli *(Hauser)*	1720
4	Cirill F. *(Jónás)*	1720
5	Gábor *(Kovács II)*	1740
6	Rozmaring *(Zwillinger)*	1740
7	Lucifer *(Földi)*	1760
8	Ádáz *(Tomann)*	1760
9	Valuta *(Kalinka)*	1760

Tip: **Abesinka—Cirill F.—Rozmaring.**

II. Soproni díj. 945 P. 4—8 éves lovaknak. Táv. 2100 m.

1	Balbo 6é *(Steinitz)*	2100
2	Orpheus 5é *(Zwillinger)*	2100
3	Zsarnok 6é *(Maszár F.)*	2100
4	Lenke 4é *(Galla)*	2100
5	Bob 4é *(Jónás)*	2100
6	Azdaja 5é *(Kreiter)*	2100
7	Manon 4é *(Kallinka)*	2120
8	Dancsi 4é *(Feiser)*	2120
9	Miza 4é *(Gedeon)*	2140

Tip: **Dancsi—Bob—Orpheus.**

III. Amatőrverseny. 810 P. 4—8 éves lovaknak. Táv. 2000 m.

1	Revisio 7é *(Székely)*	2000
2	Ulica 4é *(Gedeon)*	2020
3	Tóni 7é *(Hoffmann)*	2020
4	Betörő 5é *(Vecseklőy)*	2020
5	Danilo 6é *(?)*	2020
6	Risiko 7é *(Galla)*	2020
7	Csipke 5é *(Reimer)*	2060

Tip: **Ulica—Danilo—Tóni.**

IV. Pusztaberényi díj. 945 P. 3 éves lovaknak. Táv. 2000 m.

1	Bankrabló *(Földi)*	2000
2	Mády fia *(Maszár F.)*	2020
3	Ráró *(Maszár I.)*	2040
4	Dénes *(Raymer)*	2060

Tip: **Dénes—Bankrabló.**

V. Fidelity díj. 1215 P.

4 éves és idősebb nemzetközi lovaknak. Táv. 2000 m.

1	Facceta Nera 7é *(Feiser)*	2000
2	Főúr 6é *(?)*	2000
3	Levente 4é *(Zwillinger)*	2020
4	Happy End 6é *(Benkő)*	2020
5	Marina 5é *(Jónás)*	2020
6	Csapláros 5é *(Marschall)*	2020
7	Dundi 5é *(Baik)*	2020
8	Bohém 7é *(Soldos)*	2020

Tip: **Facceta Nera—Levente—Bohém.**

VI. Tavaszi díj. 1620 P. 4—8 éves lovaknak. Táv. 2500 m.

1	O-ha 6é *(Zwillinger)*	2500
2	Edömér 6é *(Maszár I.)*	2520
3 (5)	Drégely 6é *(Maszár F.)*	2520
4	Elsőm 6é *(Fityó)*	2540
5 (3)	Zivatar 7é *(Kovács J.)*	2540
6	Epilog 5é *(Baik)*	2540
7	Bakafántos 6é *(Raymer)*	2540
8	Törzsfőnök 6é *(Benkő)*	2540
9	Veronika 5é *(Kovács II)*	2580

Tip: **O-ha—Törzsfőnök—Veronika.**

VII. Mechanikus hendikep. 810 P. 4—8 éves lovaknak. Legkisebb táv. 2100 m.

1	Zarándok 4é *(Feiser)*	2110
2	Ildiko 5é *(Maszár I.)*	2110
3	Siheder 7é *(Tomann)*	2120
4	Varázs 7é *(Kovács J.)*	2120
5	Leo 6é *(Maszár I.)*	2130
6	Liberty Hanover 6é *(?)*	2130
7	Chalimar 8é *(Wiesner)*	2130

Tip: **Liberty Hanover—Varázs—Ildiko.**

VIII. Nemzetközi verseny. 1350 P. 4 éves és idősebb nemzetközi lovaknak.

1	Bájos 7é *(Molnár)*	2100
2	Csalán 9é *(Kovács István)*	2100
3	András 7é *(Hauser)*	2100
4	Uzsorás 6é *(Feiser)*	2120
5	Sa-mers 10é *(Zwillinger)*	2120
6	Pandur 7é *(Raymer)*	2120
7	Bajnok S. 6é *(Kovács II)*	2140

Tip: **Bajnok S.—Bájos—András.**

IX. Áprilisi hendikep. 1350 P. 4—8 éves lovaknak. Legkisebb táv. 2100 m.

1	Helios 7é *(Fityó)*	2100
2 (11)	Ultra 4é *(Feiser)*	2110
3	Johny J. F. 6é *(Marek)*	2120
4	Orao 4é *(Maszár F.)*	2130
5	Toti 5é *(Benkő)*	2130
6	Pique Dame 4é *(dr. Siró)*	2140
7	Mátka 6é *(Maszár I.)*	2140
8	Gladiator 6é *(Vorst)*	2140
9	Tilly 5é *(Marschall)*	2140
10	Ágnes 7é *(Kallinka)*	2150
11 (2)	Groo Peggy 6é *(Feiser)*	2150
12	Egyetlen 7é *(Baik)*	2150
13	Szeszélyes 8é *(Maszár I.)*	2150
14	Ják 6é *(Jónás)*	2160
15	Egeria 5é *(Raymer)*	2160
16	Botond 6é *(Steinitz)*	2160
17	Varázsló 8é *(Tomann)*	2160
18	Lord of Pamuk 7é *(?)*	2170
19	Simba 8é *(Hoffmann)*	2200
20	Tanoda 5é *(?)*	2200

Tip: **Feiser-hajtás—Egeria—Gladiator.**

X. Palermói díj. 945 P. 4—8 éves lovaknak. Táv. 2100 m.

1	Liselotte 4é *(Zwillinger)*	2100
2	Margit 6é *(Maszár I.)*	2100
3	Beata L. 4é *(Jónás)*	2100
4	Nyénye 4é *(Kovács II)*	2100
5	Carthago 5é *(Raymer)*	2100
6	Biztos 4é *(Steinitz)*	2100
7	Utóda 4é *(Kovács J.)*	2120
8	Pika 6é *(Feiser)*	2120
9	Margit S. 5é *(Földi)*	2120
10	Echo fia 5é *(Vorst)*	2140
11	Peter Pilot 7é	2140

Tip: **Nyénye—Pika—Carthago.**

XI. Hendikep. 810 P. 4—8 éves lovaknak. Legkisebb táv. 2100 m.

1	Csipkerózsa 4é *(Kallinka)*	2100
2	Várta 4é *(Zwillinger)*	2110
3	Családd 4é *(Wiesner)*	2110
4	Jóság 5é *(Kovács J.)*	2120
5	Bajadére 5é *(Kovács István)*	2120
6	Opera 5é *(Hauser)*	2130
7	Nikla 5é *(Benkő)*	2140
8	Céda 6é *(Feiser)*	2150
9	Puszta-Kürtös 5é *(Kovács F.)*	2160
10	Lutri 5é *(Farkas)*	2160
11	Dajka 4é *(dr. Siró)*	2180
12	Búzakalász 5é *(Jónás)*	2200
13	Pocok 5é *(Raymer)*	2200

Tip: **Bajadére—Várta—Pocok.**

XII. Várhegyi díj. 675 P. 4—8 éves lovaknak. Táv. 2000 m.

1	Trézsi 6é *(Nerhaft)*	1980
2	Gyémant 6é *(Benkő)*	1980
3	Csurgó 5é *(Feiser)*	2000
4	Pletyka 5é *(Tomann)*	2000
5	Pandur D. 5é *(Steinitz)*	2020
6	Jónás 5é *(?)*	2020
7	Úriláuy 4é *(Marschall)*	2020
8	Doba 4é *(Kreiter)*	2020
9	Rubintom 7é *(Jónás J.)*	2020
10	Sirocco 4é *(Kovács J.)*	2020
11	Csatafia 5é *(Zwillinger T.)*	2020
12	Verbena 4é *(Raymer)*	2020
13	Úrpéter 4é *(Vorst)*	2020
14	Senki 7é *(Hévizy)*	2040
15	Capua 5é *(Maszár I.)*	2040

Tip: **Verbena—Rubintom—Doba.**

Versenyek kezdete: ½3 órakor.

Fogadjon Abonyi Ödön

bookmaker irodáiban, Budapest. VII. Rákóczi út 41

Fiókirodák: T. 1-355-01, 1-324-62, 1-353-33 Budán, Pauler u. 2. T. 1-540-14 Miskolc, Széchenyi ucca 26 Pécs, Jókai tér 11 Vác, Csáky ucca 7

Telefónon feladott fogadásokat mindenkor azonnal kikézbesítünk

Bűnügy — lélekelemzéssel

Regény — *Irta: Tersánszky J. Jenő*

40

(A detektív nem tudott volna számot adni magának, hogy ez a furcsa teremtés, miért bűvöli őt elragadtatásból elragadtatásba.

De ettől az érzéstől semmi sem volt távolabb, mint az, hogy azt higgye róla, hatalmába keríti őt, szenvedni fog miatta, megrögződik benne.

Férfiemberre, éppen a legjobb fajtára, teljességgel lehűtően, átalakítóan hat nőnek az a vallomása, hogy az igazi, komoly szenvedélye másnak van lefoglalva.

A detektív teljességgel, szinte érzékileg is tudatában volt itt a szituációnak. Szószerint hitt mindent el ennek a nőnek.

Hivatásától, férfiasságától, szinte intellektusától is független támadt benne valami különös gyöngéd, mély, meleg vonzalom, értés ez iránt a nő iránt. Valahogy hálás akart lenni neki csókjáért, bizalmáért és hozzávaló raffinálatlanságáért.

Azt jártatta eszében, hogy bárha most valami ügyes ürügyet ki kell eszelnie, hogy simán, barátsággal meglépjen ettől a két embertől, de okvetlen visszatér hozzájuk.

Ebben maradt magával a detektív, mikor a következő párbeszéd indult meg a nő és közötte.)

*

— Tudja! — kezdte Rika. — Mikor magát itt megláttam, hát rögtön azt hittem, hogy maga valami gazdag ember. Magának akar elsózni engem Gyula. Ezt hittem rögtön. Azért voltam goromba magához. És még most sem tudom, hányadán álljak magával: tényleg nem azért van-e itt?... Ez nekem mindegy!

A detektív őszinte, harsogó kacajban tört ki. Mire Rika szólt:

— Nos, elhiszem magának, hogy csak szegény zenetanár. Jól zongorázik és művelt, vagy hogy ismondjam... Olyan könyvbarát, mint Borchida doktor... Jelzem, idehallgasson!... Ennek is megpróbált engemet Gyula a nyakába varrni. Buzdított, hogy nem valószínű, egy ilyen dúsgazdag üzletember bátyja, ne közös pakliban legyen az öccsével. Meg lehetne szivattyúzni Elemért is. Itthagyott vele engem Gyula, mihelyt együtt voltunk. És én, csak dühből, csak... szóval rajtam nem múlt, hogy Elemér is megkapjon engem mint maga. De ez egy marha! Bármit művelteim előtte és adtam jelét, hogy könnyebb esetet nálam a világon nem talál és hát tovább nem mehettem, mert más distáncban érintkeztünk ezzel az Elemérrel, az öccse, a barátom miatt is... Ne magyarázzam jobban, ez az Elemér ha két órát is ült tünk itt kettesben, másról sohsem beszélt nekem mint a gyalázatos társadalmi igaztalanságokról... Amikhez aztán neki mi köze van? A fene meg tudja, aki beléálljon!...

Itt elakadt Rika. A detektív nógatta:

— Nos!

— Mit is akartam már ebből kihozni? — forgatta fejét Rika szórakozottan és így folytatta — Persze, mert lefogja az eszemet, hogy csak ugyan addig késik ez a sötét alak, hogy haza kell mennem? Kivirrad nemsoká!

— Még egy órát nyugodtan lehet, a szürkületig. Félhárom csak! — nézte óráját a detektív. — Meséljen csak!

— Ahá! — jött rá Rika mondandója fonalára — Azt akartam mondani, hogy a gazdagságban nem tudom, de a fösvénységben ez a Borchida doktor is vetekedik az öccsével. Az biztos! Színleg vagy tényleg, tudja, utálják egymást, a két Borchida-testvér. De azért, mikor Béla elutazott, Elemér már akkor legalább annyit akart tőle, hogy az üres garázsba engedje beállíttatni Béla, az ő autóját. Erre Béla, mint velem, a zongorahasználattal, Elemérnek is azt mondta, inkább hozzájárul más garázs bérléséhez neki, de nem szereti, hogy itt a villa kertjében idegen sofőr mászkáljon és a garázs úgyis nedves...

— Hát hol van ez a garázs? — kérdezte a detektív.

— A kert végében. Nem látta persze. Egy nagy kőfal a kertnek a vége. Abban, mint a pince, a garázs!... Mi lelte magát?

— Semmi! Csak folytassa! — mondta a detektív.

— Mert cecegett a nyelvével. Azt hittem, hogy izé...

— Semmi!

— Hol hagytam hát el? A házgondnokkal, szóval, összetrafikált Elemér, a Béla háta mögött, hogy a garázst használja. Úgyis ritkán veszi a kocsiját igénybe. Minden másod-, harmadnap. És azóta úgy is van... Hát ennyire képes ilyen gazdag ember, hogy megtakarítson pár pengő garázsbért, csal és szemtelenkedik inkább. A sofőrjét is nem tudom: hogyan szegődteti? Több alkalmi sofőrje is van, talán a gyárból. Ezekkel jelenik meg, egyszer egyikkel, egyszer másikkal, ha nem ómaga vezeti a kocsit... Ezt eltárgyaltuk a házgondnokékkal is... A garázst lezárja mindig. Mert sok vackát is tartja ott. Hoznak, visznek mindig ládákat neki...

(Folytatása következik.)

Sportversenyek

Nagy csapataink sima győzelmét igéri a vasárnapi forduló

Az utolsóelőtti teljes őszi bajnoki forduló nagy csapatainkat nem állítja nagy feladatok elé, a *Hungária* kivételével, melyre Budafokon nagy harc vár a lelkes és jóképességű *Budafokkal* szemben. A kék-fehérek multheti összeállításukban veszik fel a küzdelmet, Kardossal a centerben, Dudással a balösszekötőben és Zimonyival a jobbfedezet posztján. A Budafok könnyen okozhat kellemetlen perceket a bajnokcsapatnak.

Az Üllői-úton a *Ferencváros* kísérleti jellegű csapattal veszi fel a harcot a NB kétségkívül legkisebb képességű együttesével, a győri *ETO*-val. A zöld-fehér csapatban *Magda, Sárosi III., Lázár* összetételű fedezetsor szerepel, míg a csatársorban Kiss helyét *Polgár* veszi át s balszélen ismét *Gyetvai* játszik. A simának ígérkező mérkőzés kézenfekvő alkalmat nyujt a zöld-fehéreknek, hogy végre komoly NB-mérkőzésen kipróbálják a jövő nagy ígéretét, az ifjabbik Sárosit. Az kétségtelennek látszik, hogy Polgár nagy átütőereje és lövőkészsége emelni fogja a ferencvárosiak gólképességét s az sem lehetetlen, hogy a bajnokságra törő együttesnek végre sikerül megtalálnia végleges összetételét. Az ETO eleve esélytelenül megy a küzdelembe, a Ferencváros akár egy féltucat gólt is rughat.

A Megyeri-úton az *Ujpest—Törekvés* mérkőzés az utóbb igen gólképesnek bizonyult lila-fehérek fölényét fogja kidomborítani, bár köztudomású, hogy a lelkes és kvalitásos amatőr együttes a nagycsapatok ellen általában jól megállja a helyét.

A forduló legérdekesebb mérkőzése Kispesten zajlik le. A *Kispest—Nemzeti* találkozót középcsapataink rangadójának nevezhetjük. Nagy harcot, szép játékot és döntetlen körüli eredményt ígér a mérkőzés.

Az *Elektromos—Phöbus* találkozón a hazai pálya előnye kiegyenlíti a Phöbus javára mutatkozó tudásbeli különbséget.

Debrecenben két kvalitásos, de elég mostoha sorsú együttesünk veszi fel a küzdelmet. A *Bocskai—Budai 11.* találkozón otthoni környezetben a kék-sárgák még jobban igazolhatják azokat a képességeket, melyek legutóbb a Szürketaxi ellen is megmutatkoztak. Erre szükség is lesz, mert a Bocskainak még mindössze egy pontja van. Szegeden a *Szeged—Szürketaxi* találkozó egyenlő ellenfelek küzdelmét ígéri.

Mi lesz még vasárnap?

Ökölvívás

Szövetségi díjmérkőzések: Lapterjesztők—M. Posztó, Szegedi Vasutas—Mávag és az ifjúsági csapatbajnoki küzdelmek a Máv-kolónia tornatermében délután négy órától.

Birkózás

Országos ifjúsági csapatbajnokság a Máv-kolónia tornatermében délelőtt kilenc órától.

Kézilabda

I. osztályú bajnokság. Elektromos—MAFC Bertalan-utca, délelőtt tizenegy órakor.

Futbal

II. ligamérkőzések: *Vác:* Váci Remény—Vasas, *Tokod:* TÜSC—DVTK, *Simontornya:* SBTC—Váci SE, *Szolnok:* Sz. MÁV—Alba Regia, *Pestszenterzsébet:* Erzsébet FC—Csepel, *Szombathely:* Haladás—VAC FC, *Salgótarján:* Salgótarjáni BTC—Drogisták.

Sporthirek

() **Az országos vívó csapatbajnoki döntőt** vasárnap Győrben vívják meg a budapesti bajnok HTVK és a vidéki bajnok Győri VC csapatai. A tiszti csapat Zirczy, Maszlay, Kőszeghy, Kovács Pál összeállításban veszi fel a küzdelmet a győriekkel.

() **Az FTC ökölvívói újabb győzelmeket arattak** északon. FTC—LAS Jelgava 14:2, FTC—Tartu válogatottja 10:6. A ferencvárosi bokszolók remekül dolgoztak. Jelgavában minden magyar fiú győzött, az egyetlen vereség: Szigetit pihentette a túravezetőség. Tartuban Szántó, Csáki, Frigyes, Mándi és Szigeti győzött.

() **Az amatőr bajnokság vasárnapi fordulóján** a Biró-csoportban a ZSE—Beszkárt mérkőzést kiséri a legnagyobb érdeklődés. A Postás a Vasassal, a B. Vasutas a HAC-cal mérkőzik. A Pártos csoportban az FCT—SzFC, Mávag—MTK mérkőzések a legkiemelkedőbbek.

() **Sítanfolyamok.** Déván István, az immár angol és német nyelvű síszakkönyvei által európai hírnévre szert tett kiváló sportember és sokszoros bajnok, ezévben is megrendezi alpin sítanfolyamait vérbeli kezdők és haladók számára. A tanfolyamok december 18-án kezdődnek. A tanfolyamok helye január 24-ig Samnaun 1850 méter, míg utána február 22-ig a mult évben épült Paradiso Hotel az északolaszországi Val Martelloban (2160 m). Mindkét hely tökéletes siterepeivel, jóval 3000 méteren felüli túráival a sízők Eldorádója. Ugyanígy az egészen elsőrangú enyhe lejtésű símezők szinte a kezdő sízőnek vannak teremtve. Déván sítanfolyamai ezévben először nemcsak magyaroknak állanak nyitva, hanem angolok, németek és hollandok is látogatni fogják. Mindennemű felvilágosítással szolgál: Déván István, Budapest, II., Görgey Arthur-utca 31.

TURISTA-ÉLET

MEGKEZDŐDÖTT A GYŰJTÉS A TURISTA-KARACSONYFAÜNNEPÉLYEKRE

A Magyar Turista Egyesület elhatározta, hogy ezidén hagyományos karácsonyfa ünnepélyét *december 19-én Pilisszentlélekben tartja.* Nem érdektelen megjegyezni, hogy a Magyar Turista Egyesület fennállásának negyedik évében, 1892-ben, kereken 45 esztendővel ezelőtt rendezett már jólsikerült karácsonyfaünnepélyt e községben és az egyesület tagjai azóta ismételten felkeresték a szegényemberek lakta pilisi községet jóltevő kezükkel. Az egyesület hivatalos lapja a régi jó békeidőkben, 1911-ben, fillérig pontos kimutatást közölt arról, hogy 1910-ig a karácsonyi jótékonyság céljaira 13.041 koronát szedtek össze a tagok. Azóta nem áll rendelkezésünkre újabb összefoglaló kimutatás az egyesület jótékonysági munkájáról, azonban minden bizonnyal értékes és a turista közönség csekély anyagi erejét számbavéve áldozatos munkáról van szó. A munkában régtől fogva a Magyar Turista Egyesület vezet, a jó példát azonban átvette a többi egyesület is. Ezért emlékeztetjük olvasóinkat, gondoljanak a szegény hegyvidéki községek gyermekeinek karácsonyi ellátására és idejekorán küldjékpénzbeli vagy természetbeni adományaikat turistaegyesületük titkárságához, hogy azok karácsonyig eljussanak a rászorulókhoz.

AZ AGGTELEKI TURISTASZALLÓ HALÓDIJAI

Az aggteleki turistaszállóban ágyanként és éjszakánként a következő hálódíjakat állapították meg: különszobákban 2.— pengő (turistáknak 1.80 pengő), közös hálótermekben 1.50 pengő (turistáknak 1.20 pengő), diákhálóteremben 50 fillér. Fürdőhasználat 1.— pengő. A barlangszálló üzeme annyiban eltér a menedékházaktól, hogy itt a ház nappali látogatóitól belépődíjat nem szednek. Megállapították egyébként *a turistaszálló ünnepélyes felavatásának időpontját is.* Bár a ház már üzemben van, a felavatási ünnepségekre csak a jövő évi országos turistavándorlás keretében, *április 16-án* kerül sor.

LÓSPORT

A vasárnapi ügetőversenyek

A novemberi ügetőmiting kilencedik versenynapját rendezi meg vasárnap délután félháromkor kezdettel a BÜE. Jelöltjeink:

I. futam. Háromévesek versenye. 2000 m. 7 nevezés. *Picque Dame* (Zwillinger) — *Uly* (Kovács II.) — *Gyalla* (Vorst).

II. futam. Nyeretlen kétévesek versenye. 1200 m. 6 nevezés. *Agyafurt* (Kovács I.) — *Előkelő* (Jónás) — *Miss Magyarország* (Zwillinger).

III. futam. Tornyay Rezső báró emlékverseny. 2500 m. 5 nevezés. *Uzsorás* (Feiser) — *Galagonya* (Kovács F.).

IV. futam. Kettősfogatú úrkocsishajtás. 3200 m. 6 nevezés. *Csókos-fogat* (Gedeon) — *Csipkerózsa-fogat* (Bogyay P.).

V. futam. Gépies hendikep. 2100 m. 15 nevezés. *Liberty Hanover* (Feiser) — *Siheder* (Tomann) — *Beki* (Kovács II.).

VI. futam. Marianne-díj. 2100 m. 9 nevezés. *Batu Khán* (Marschall) — *Triumpf* (Kovács II.) — *Groo Peggy* (Feiser).

VII. futam. Diregó-díj. 2200 m. 8 nevezés. *Décse* (Marschall) — *Bokros* (Wiesner) — *Búzakalász* (Jónás J.).

VIII. futam. Villám hendikep. 1600 m. 13 nevezés. *Mimóza* (Feiser) — *Éber B.* (Jónás) — *Katinka* (Zwillinger).

IX. futam. Csörögi-díj. 2200 m. 5 nevezés. *Czafrang* (Feiser) — *Orgona* (Kovács J.).

X. futam. Pótverseny. Hendikep. 2100 m. 10 nevezés. *Árvalegény* (Maszár F.) — *Mátka* (Maszár I.) — *Elvira* (Feiser).

XI. futam. Opályi-díj. 2000 m. 11 nevezés. *Capua* (Maszár I.) — *Tombola* (Kovács II.) — *Kamat* (Benkő).

ÚJ MAGYARSÁG

Szinház Zene.film Művészet

Barbara őrnagy

Bemutató a Művész Szinházban

Ha az iró nemcsak nagy csúfolódó volna, hanem nagy költő is, akkor G. B. Shaw Barbara őrnagya győzni tudna a Művész Szinházban. Ez a hölgy az Üdvhadsereg szoknyás őrnagya, apja ágyúgyáros és hadseregszállító, a legkivalóbb „sötét gazemberek" egyike, akik a világot a fegyvergyárakból kormányozzák. Zaszlaja a kard. Barbara leányáé a kereszt. Mint jól méltóztatnak sejteni: a háromfelvonásos komédiában apja és leánya, a kard és a kereszt hadrakelnek egymás ellen. De nem darab, dráma és szinjáték kerekében, hanem tipikus shaw-i szócsaták brilliáns lefetyelésében. Szájhősök ők valamennyien, Pesten kiválóan possibilis destruktivek s igaza van Bárdos Artur igazgatónak és a fordító Hevesi Sándornak, hogy ez a Barbara őrnagy a legigazibb shawi megnyilatkozás. Öszintébb, mint a Mathuzsálem-ben, világosabb, mint az Ember és felsőbbrendű ember-ben, angolellenes furunkulusa árulkodóbb, mint a Johanná-ban. Egy szabad s szélsőséges ir tehetség tombol itt előttünk, hontalanul és kirekesztve a brit haza boldogító otthonából, amely elismerést, nagyságot és hatalmat jelentene számára. A szigetország szelleme kitagadta zseniális ir fiát s ez a szellemi fatyúóriás most és mindörökké lepök mindent, ami otthon Angliában erő és maradandó. Kénytelen az angol Macedónia helyett az egész nagyvilág tapsai és rokonszenve felé húzódni, ha melegedni akar. Ez a shaw-i sors soha nem tud azonosulni a honi földdel és lélekkel, száműzöttségében fintorokat vág, grimaszt csinál, hahotázik és bohóckodik, szúr, döf és fölényeskedik, miközben állítólag a könnye csorog az egész emberiség javíthatatlansága fölötti kétségbeesésében.

Nem lehetett belőle országosan népszerű Dickens, vagy az udvarnál is akkreditált új Shakespeare. Se Byron, se Wilde Oszkár. Hogy nem is akart? Helyes. De ezért nem tud halhatatlant alkotni. Kisebbségi dührohamai vannak. Pedig képességei megvolnának a nagy alkotásra is. Itt a Barbara őrnagyban elszólja magát egyszer, mikor Underschaft, a munciógyáros tehetetlenül ránt egyet a vállán és azt mondja: „de én hitet és bátorságot nem tudok adni. Csak puskát". Hitet a lepocskondiázott vallás ad, erőt a leszólt világbirodalom. S az erkölcs, a nemzeti közösség nagysága s a meggyőződés, amije Shawnak nincs. Mert ez a rögből nő ki, amelyhez tartozunk s amellyel egyek vagyunk életre-halálra.

Shaw a szellem korlátlanságával vallja egynek magát, mint a halálra sebzett száműzött. Ez igen szép álláspont, de kis körben kelt visszhangot, még hogyha a világ összes számkivetettjei is összeverik rá a tenyerüket. Kényszerű álláspont. Folytonos támadásra kell berendezkednie, öngúnyra és a meglévő rombolására, nehogy valamit felmagasztaljon, vagy csak elismerjen is, mert akkor unalmassá válik. Amit mond, annak nincs súlya, csak szikrája s egész működése a gyilkos nyelv körmönfont légtornászata, egy gyökértelen konferanszié elmés rögtönzése a felsőbb rétegek számára, akiknek csak az önmagukhoz való tartozás szent. Abból él, hogy becsmérel.

A Barbara őrnagyban összehevenyészett valami kis hanyag publicisztikai mesét arról, hogy a vén ágyúgyáros örököst keres, akire ráhagyhatná véres vagyonát és robbanó telepeit. Bogara (Shawnál: tradíciója), hogy örököse lelenc legyen, mint ahogy ő is az volt. Fia utálja apja iparát, lánya, Barbara, gyűlöli a gyalázatos millió fontot s mint az Üdvhadsereg strimflis őrnagya: a könyörülettel és a szeretet szavával szegényeket, munkanélkülieket és alkoholistákat térit. Mennyországot igér nekik. Apja és lánya, a két szélsőség, közösnösen bemutatják egymásnak működési terepüket. S mivel az Üdvhadsereg éppen anyagi zavarokkal küzd, az ágyúgyáros ötezer fontos csekkel megmenti az alakulatot. Leánya a piszkos pénzt visszautasítja, de fölöttese józanul elfogadja, mire Barbara őrnagy kisasszony csalódva és könnyezve leveti az Üdv egyenruháját. A „sötét gazember" kapitalista apa igy elszedte lányától az ideált s az ágyúgyári bemutatón elszedi tőle völegényét is, az agyafúrt görög tanárt, aki csak azért cipeli hasán az Üdvhadsereg zenekari dobját és toboroz szegény lelkeket, mert szerelmes Barbarába, de nem az Üdvhadsereg eszméjébe. Ez az intelligens kókler bebizonyítja, hogy az angol törvények szerint ő lelenc. Halleluja!... — kiáltja a „sötét" ágyúgyáros: maga az én emberem! Maga örökli a vagyonomat. Most a magasabb erkölcs nevében Barbara hátat kellene hogy fordítson leleplezett völegényének, a szélhámos görögnek. De Shaw ehzavaltat Barbarával egy gyönge vezércikket arról, hogy az ágyú is jó lesz arra, hogy a szeretet érvényesüléséért lőjjünk vele és egymás karjába omlanak.

Cselekmény, mese, szerkezet, költészet és tartalom: ez mind nincs. Vita van, kritika van, epe, ötlet, továbbá fúró, fullánk, gúny, csúfolódás, szofizma és fenekedetlen acsarkodás. A koldusok mind farizeusok, s a farizeusok mind hülyék. Az angol parlament „részegek" istentiszlelete. A cinikus tanár a vallásokat gyüjti, mint más a csodabogarakat. Hogy mit kap az illusztris bohóctól a hadsereg, azt hagyjuk. A színpad zsúfolva szereplőkkel, akik félórákon át ülnek és hallgatják, hogy Shaw hogyan fekteti két vállra az egyházat, a hitet, az alázatos szegénységet, jóságot, emberiességet, a családot és a tulajdont. A felfogás előre veti Shaw szovjetrajongási gyöngéit. Egyesek elájulnak ekkora ész láttára. Shaw elbánik a pehelysúlyú társadalommal, Istennel, hazával, a földi és a túlvilági élettel. Azt hiszem, önmagával is. Mert a mutatvány után nyoma se marad az emberben az egész komédiának. Shaw nem költő. És nem alkotó. Komédiás. Zseniális ripacs.

Megszólaltatása kimerithetetlen könnyedséget kiván. Ezt a fáradhatatlan szellemi ugrabugrálást imponáló frisseséggel birta Góth Sándor s mögéje tehetjük Nagy György éles és álszent hangját. Vannak szereplők, akiket a nézőtér közepén már csak félig lehet érteni. A komédia stílusához hozzá kell érni és Szende Mária még nem fölszabadult színésznő, Mészöly Tibor biztató kísérlet. A legkitünőbb epizódfigura Harsányi Rezső. Jó Simonyi Mária,

MINDÖRÖKKÉ

O'NEILL SZINMÜVE A VIGSZINHÁZBAN

Bemutató szombaton, december 4-én

A **Vígszinházban** szombaton, december 4-én kerül bemutatóra a Nobel-díjas **Eugene O'Neill** színműve, a „DAIS WITHOUT END", amelyet **Bálint György** fordított, s amelynek magyar címe

MINDÖRÖKKÉ...

A Különös közjáték, az Amerikai Elektra és sok más, világhírű színdarab szerzőjének ezt a művét is a newyorki „Theatre Guild" vitte a közönség elé. Izgalmasan érdekfeszítő cselekményével és egy nagy költő kivételes megnyilatkozásával rendkivül mély hatást keltett, amit nagyban előmozdított az a körülmény, hogy a hőst testileg és lelkileg megjelenítve, ketten játsszák.

MAKAY MARGIT

jutott erősen drámai színezetű művészi feladathoz és főszerepet játszik

BELEZNAY MARGIT

is, aki ezuttal mutatkozik be a Vígszinházban.

SOMLÓ ISTVAN ÉS GREGUSS ZOLTAN

alakítja a kettős megjelenitésü főszerepet.

Ajtay, Vértess, Bárdi és Sitkey Irén játssza az újszerű darab többi vezető szerepét.

Rendező: **Hegedüs Tibor.**

Diszlettervező: **Vörös Pál.**

Az első előadások jegyeit már árusitják.

A bemutató után az ujdonság fölváltva kerül színre a Vígszinház szenzációs sikerével, az ASSZONYOK-kal.

Ha nincs pénze, majd lesz, ha vesz
jótékonycélu állami sorsjegyet!
Húzás már december 3-án.
Sorsjegy ára:
Egész sz. P 3.— Fél sz. P 1.50
Főnyeremény **40.000** sz. pengő
A nyeremények száma és összege jelentősen emelkedett.
Próbáljon szerencsét!

A felvidéki zsidók dicsekednek vele, hogy a csehek mellé állottak

Prága, november 27.

A Prágai Magyar Hirlap jelentése szerint a pozsonyi tartománygyűlés költségvetési vitájában Semnsel cseh agrárpárti képviselő támadta a zsidó ifjúságot, amely szerinte, kihívó módon viselkedik a tót ifjúsággal szemben. Reisz Gyula dr. zsidópárti képviselő erre emelt hangon jelentette ki, hogy a köztársaság zsidósága régen felismerte a köztársaság nagy jövőjét és értékét. A köztársaság a zsidóknak köszönheti, hogy Kassán és Pozsonyban a magyarság arányszáma a kvalifikált kisebbségi arányszám alá esett.

— **Ünnepi vacsora Csilléry András nevenapja alkalmából.** A keresztény községi párt november 30-án, kedden este félkilenc órakor a Britannia-szálló különtermében Csilléry András nevenapja alkalmából vacsorát rendez, amelyen a keresztény politikai élet számos kitünősége megjelenik és az ünnepeltet Bednárcz Róbert, a törvényhatósági bizottság örökös tagja üdvözli.

— **A „Save the Children Fund" munkaiskoláinak kiállítása.** December 1-én délelőtt 11 órakor nyitja meg Szendy Károlyné dr.-né a Save the Children Fund munkaiskoláinak Geoffrey Knox budapesti angol követ védnöksége alatt álló kiállítását a Vörösmarty-utca 51 szám alatti Webster-teremben. A kiállítás megtekinthető december 1-én délután 3-tól este 7-ig, december 2-án és 3-án délelőtt 10-től este 7-ig.

CRONIN:
Réztábla a kapu alatt

— Regény. Dante-kiadás —

Kár, hogy ez a regény olyan hétországra szóló szenzációt keltett az angol orvosi kar bizonyos szépséghibáinak lelepiezésével. A szenzáció miatt — legalább is hazájában — sokan nem fogják észrevenni legszembeötlőbb tulajdonságát: hogy kitünő regény. Cronin diplomás orvos, aki csak első regényeinek hallatlan könyvsikere után hagyta abba a praktizálást; szent igaz az is, hogy regényének minden fejezete magán viselt az átélt valóság bélyegét, de az olvasó, minekutána sietve és izgatottan végigolvasta, mégsem mondhat róla egyebet: jó regény. Olyan jó, mintha nem is volna igaz.

Hőse, természetesen, orvos. Aki nem tudja, a regényből megtudhatja, hogy az angol orvosok képesítésének több fokozata van s ezek közül a legalsó is módot ád arra, hogy az ember általános gyakorlatot folytathasson, de számos vizsga vagy dolgozat kell még azoknak a különböző cimeknek elnyeréséhez, amelyek valakit a magasabb karrier útján elindítanak.

A mi hősünk, mint szegény fiatalember a legalacsonyabb képesítéssel, de belénevelt tudományos ambiciókkal és lelkiismeretes módszerrel, a fiatalság türelmetlen becsületességével kezdi pályafutását, mint egy eldugott kis fészek beteg orvosának helyettese. Ebben a minőségében szeret bele egy kis tanitónőbe, aki kevésbé hevesen és türelmetlenül, de annál rendíthetetlenebbül ragaszkodik bizonyos erkölcsi elvekhez. Cronin néhány vonással úgy rajzolja meg, hogy az olvasó maga is beleszeret és megsiratja, amikor... de hagyjuk ezt.

A fiatal orvos halad a pályáján, cimet is szerez, nagyobb városba is jut: harcol kollégákkal és a közönségben meggyökeresedett előitéletekkel s bukik néha, de valahogy mindig fölfelé. Londonban telepszik meg, gyorsan kiábrándul egy bürokratikus egészségügyi intézményből, prakszist szerez és egy-két véletlen egészen magasba lendíti. Itt törik meg erkölcsi ereje, itt hódol meg annak a sarlatánszellemnek, amellyel Cronin az angol orvosok legfelső rétegét vádolja. Tudatlan emberek vághatnak zsebre szédítő honoráriumokat s ami rosszabb, végezhetnek súlyos és katasztrofálisan végződő operációkat azért, mert hozzá tartoznak egy egymást ajánlgató klikkhez.

Hősünkhöz dől a pénz, de az egykori kis tanítónő boldogtalan és az életük üressé válik. Az aztán a regénynek minden szenzációtól független fróI remeklése, ahogy a hős lassan kiábrándul társaiból és önmagából, elszakad attól a nőtől, aki feleségének helyét egy pillanatra elfoglalta nála és két becsületes cimborájával új életet, új és becsületes munkakört keres.

A szeretet, az emberiség teszi — minden szenzáción túl — igazi nagy regénnyé Coronin művét.

HERRENDI PORCELLÁNOK
LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN
SCHUCH L. utódai cégnél, Budapest, IV., Kigyó-utca 4
HEREND
25 különféle — árban és kivitelben külön nösen előnyös — service-minta kizárólag cégünknél kapható. Vázák, bonbonierek, figurák, étkező-, teás- és mocca-szervicek stb. A herendi porcellánok kizárólag kézifestéssel kész ülnek és 21 világkiállításon Grand Prix-vel lettek kitüntetve. 6 személyes, 15 darabból álló mocca-service 27 pengő. 21 darabból álló teásszervice 45 pengő.

— **Tasnádi-Nagy András debreceni üdvözlése.** Debrecenből jelentik: A Magyar Jövő-szövetség debreceni csoportja szombati rendkivüli elnöki tanácsülésén Szabó Sándor elnök indítványára elhatározta, hogy táviratban legteljesebb együttérzéséről biztosítja Tasnádi-Nagy András államtitkárt.

— **Gyermektragédia.** Jánoshalmáról jelentik: Konkoly József garai aljegyző másféléves kislányának feje a gyermekágy hálójába szorult. Mire szülei a hálószobába mentek, a kisleány már megfulladt. Az apa a szomszéd szobában olvasott, de nem hallotta gyermeke haláltusáját.

Dreher „MENYECSKE" FINOMSÁGOK:
MENYECSKE csokoládé
MENYECSKE süteményakár egy költemény
MENYECSKE torta
MENYECSKE keksz-jobbat nem ehetsz.

— **Dugulás és aranyeres bántalmak, különféle gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori feltolódása, hát- és derékfájás ellen a régbevált természetes „Ferenc József" keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve hathatós segítséget nyujt. Kérdezze meg orvosát.**

x **Trunkhahn-posztógyár** a magyar uricsaládok bevásárlóhelye Önnek is rendelkezésére áll. Közvetlenül a gyárból szállitja a fogyasztónak szingyapjúszöveteit angolos gyártási módon elkészitve. Kérje megtekintésre a szövetminták költség- és kötelezettségmentes beküldését. Trunkhahn-posztógyár és ruhagyár rt., Budapest, XI., Lenke-út 117.

Kölcsön is ad alkalmakra csekély díjért **hermelin-belépőt, bundát, keppet**
PALUGYAI GYŰZŐ VIKTOR **SZŰCS** kölcsön osztálya IV., BÉCSI-U. 5

— **Operabál.** Szombaton este az Operaházban művészeti és társadalmi egyesületek bevonásával értekezletet tartottak. Az értekezlet tárgya a farsang folyamán rendezendő operabál volt. Az értekezlet szükebbkörű bizottságot küldött ki a bál rendezésével kapcsolatos alapfeltételek tanulmányozására.

fájdalommentes **ARTIN** *hashajtó*

— **Az orvostudomány és a modern torna viszonya.** Szombaton a Turnay mozgásművészeti-iskola előadótermében Anna főhercegasszony, több orvosprofesszor és főként orvosokból álló közönség előtt érdekes előadást tartott Turnay Alice. Foglalkozott az orvostudomány és a modern torna egymáshoz való viszonyával, s az általános testedzéssel, rámutatva arra, hogy a modern torna igen sokszor gyógyitás is. Nem beszélve az általános testedzésről, a gravid-torna és az ortopéd-munka feltétlenül orvosi értékű. A gyakorlati illusztrációkkal rendkivül színessé tett előadást az előkelő közönség nagy tetszéssel fogadta.

— **A református lelkészeknek hetvenöt éves korukban nyugalomba kell menniök.** A református országos zsinat új ciklusán módosítják azt a törvénycikket, amely kimondotta, hogy a lelkészt életfogytig választják. Az új rendelkezés szerint a lelkipásztor hetvenötödik évének betöltése után szolgálatban nem maradhat s azok, akik még végeznek egyházi funkciókat, kötelesek nyugdíjazásukat kérni. A zsinatot a rendelkezés kiadásában az a megfontolás vezette, hogy a hetvenötödik életéven túl a lelkészektől már eredményes szolgálatot nem lehet várni, azonkívül biztositani kell a fiatalabb generáció elhelyezkedését. Érdekes az a törvénykiegészitő javaslat is, amely szerint a saját hibájából áthelyezésre itélt lelkészeket az áthelyezés végrehajtásától számitott tizév eltelte előtt újabb áthelyezésre nem lehet itélni, hanem fegyelmi büntetést kell kiszabni.

Mössmer FEHÉRNEMŰ KELENGYE IV. VÁCI U. 1.

x **A lakás intim hangulatát** nagy mértékben segitik elő a stilusosan megválasztott szőnyegek, függönyök, terítők, takarók, paplanok. Ezekben a cikkekben a jóhirű Grünfeld-testvérek (V., Bálvány-utca 8) cég hatalmas raktárkészletet tart, amelyek nemcsak izlésesek, hanem olcsók is. A Grünfeld-testvérek igen előnyös ajánlatáról bővebben tájékoztat lapunk mai számában megjelent hirdetése.

A fűtés terén új irányt jelöl meg az EXPRESS HEATING kályha. **Világszabadalom.** Prospektust küld: Ferrometall, Budapest, VI., Andrássy-út 19. Telefonszám: 111-144.

Házasság

— **Herendi porcellánok** legnagyobb választékban Schuch L., Bpest, Kigyó-utca 4.

*

Szirmai *Kalos* Katót (Szirma—Budapest) eljegyezte *Kardos* Imre bankcégvezető (Pozsony).

Adler Éva (Budapest) és *Reich* László dr. (Ujpest) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

*

Üveget, porcellánt, háztartási cikkeket 50 év óta Handelsmanntól, Rottenbiller-u. 35.

Mössmer FEHÉRNEMŰ KELENGYE IV. VÁCI U. 1.

x **Saját érdekében cselekszik,** ha bundát, télikabátot, öltönyt vásárolni vagy rendelni óhajt, hogy elsősorban az évtizedek óta fennálló, megbizhatóságáról közismert Schnur Henrik úriszabósága és férfiruhaáruházában (Rákóczi-út 15) szerezze be. Valódi nutria, pézsma-, opposum-, mormota bundák nagy választékban kaphatók.

Az 1937. év Szenzációja!
a 96 filléres „Párisi"
MIKULÁS DOBOZ

Tartalma: 10 deka dei füge, 10 deka keksz, 5 deka szalon- és 5 deka selyemcukorka, 1 csokoládé Mikulás 13 cm, ½ csokoládé csizma 10 cm, 1 drb ragyogóan festett és lakkozott 58 cm magas óriási Mikulás alak mozgatható kar és virgáccsal kartonból, mely a 38 cm doboz nagyságára összehajtható és ismét felállitható, olykép, hogy a mozgatható kar kezeuija a Mikulás derekán látható vágásba helyezendő vissza. Fenti Mikulás doboz összes tartalmával együtt, összesen ..... **96** fill.

Csokoládé Mikulások fényes aluminiummal bevonva drbja **24, 32, 48, 68, 78, 128** fill.
Töltött csokoládé csizmák fény. aluminium bevonva drbja **18, 42, 48, 72, 86, 96** fill.
Csokoládés desszert-dobozok **48, 54, 96, 150, 250, 290** filler
Csokoládé karácsonyfa-figurák fényes aluminiummal bevonva, 60 drbos **96** fill., 28 drbos **48** fill. a doboz fedelén kivágható és felállitható Bethlehem képekkel.

CUKORKÁK:
25 deka Csokoládés vegyes drageé —.48
25 deka Vegyes cukorka —.44
25 deka Nápolyi szelet —.44
25 deka Linzer sütemény —.44
25 deka Mézescsók —.44
25 deka Burgonyacukor —.56
50 deka Főzőcsokoládé 1.18
50 deka Keksz —.48

ÉLELMICIKKEK:
50 deka Mazsola —.64
50 deka Kékmák —.68
25 deka Dióbél —.54
25 deka Csemege dióbél —.68
25 deka Mogyoróbél —.66
10 deka Mandulabél —.48
10 deka Pörkölt kávé —.74
10 deka Kalifa pörkölt kávé —.78
10 deka Cuba pörkölt kávé —.96
1 dob. „Orlow" tea br. 10, tara 2 d. 1.18
10 deka Angol teakeverék 1.92
50 deka Kakaó 1.10
25 deka Rózsa paprika —.62
25 deka Édes-nemes paprika —.98
10 deka Egész bors —.50
10 deka Köménymag —.22
1 kiló Japán rizs —.74
1 kiló Fényezetlen rizs —.72
1 kiló Vegyes iz (üvegbetét 24 fill.) —.85
1 kiló Szilvaiz (üvegbetét 24 fill.) —.96
½ kiló Barackiz (üvegbetét 20 fill.) —.86
½ kiló Málna, eper, v. Ribizkeiz (üvegbetét 20 fillér) —.92
1½ liter Savanyuság (üvegbetét 34 f.) —.48
1½ liter Ecetes-uborka (üvegb. 34 f.) —.43
½ liter Paradicsom (üvegb. 14 fill.) —.12
1 liter Vajbab (üvegb. 24 fill.) —.28
1 liter Tök (üvegbetét 24 fillér) —.18
½ liter Tearum (üvegbetét 24 fillér) —.98
3½ deci Császárkörte stb. (ü. b. 30 f) —.96
3½ deci Barackpárlat (üvegb. 30 f) —.96
3½ deci Brandy üvegbetét 30 fill.) —.98
1 liter Asztali bor (üvegb. 28 fill.) —.38
7 deci Ürmös (üvegbetét 24 fill.) —.96
1 liter Csemege bor (üvegb. 28 fill.) —.96
1 üveg Gentry Casino pezsgő (üvegbetét 20 fillér) 1.78
1 kiló Liszt 0gg —.39
1 dob. Erőcsötészta Brutto 1 kiló, Tara 10 dk. Kitünő min. fehér áru = .58
2 tojásos .84
1 kiló Tarhonya fehér áru —.56
2 tojásos —.68
1 kiló „Antonia" szinszappan 60% —.82
1 kiló „Antonia", II. rendü 30% —.55
Mindkét szappanból 1 vevőnek 10 darabig

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ
Vidéki rendeléseket azonnal elintézünk.

x **Nehéz gondokkal jár ma a megélhetés.** Nagyon kell takarékoskodni! Azt azért mégis kivétel nélkül mindenki megteheti, hogy néhány fillérért reggelizhessen valódi Franck kávépótlékkal izesitett Kneipp malátakávét. Olcsó, izletes és tápláló.

Mössmer FEHÉRNEMŰ KELENGYE IV. VÁCI U. 1.

Leveletlen erdőn...

Leveletlen erdőn
Búsan csivitelve
Megdermedten áll egy
Kicsi, szelíd fecske.

Búskomor a madár,
Búsan kezdi dalát,
Keresve keresi
Rég elveszett fiát.

Szobodeczky Pál

Mulatságos papirfigurák készítése

Különösen kisebb gyermekek számára nyujt vidám szórakozást olyan papírfigurák készítése, amelyek fejét, törzsét és lábait csereberélhetjük és ezáltal igen kacagtató alakokat nyerhetünk.

A papírból kivágott és kiszínezett alakokat hosszú nyakkal és egyforma széles derékkal készítsük. Lehetőleg minél eltérőbb alakokat válasszunk össze. Például: szép babaarcú kislányt, négert, pojácát, boszorkányt, izmos dijbirkozót, vézna alakot stb.

A babák fejrészét azért kell hosszú nyakkal készíteni, hogy akármelyik más alak törzse alá kerülhessenek. Ha a derék szélessége egyezik, a lábak, illetve a szoknya és a nadrág lehetnek hosszabbak, rövidebbek tetszés szerint. Sőt, igyekezzünk is a változatosságra.

Állatfejeket, állatlábakat is adhatunk az alakoknak, így még nagyobb a kicsinyek mulatsága.

JÁTÉK

TREFÁS MONDÁS

Kör. Egy középjátékos. A középjátékos valamelyik körbenálló játékos elé áll, rámutat például saját könyökére és azt mondja:

— Ez az én orrom.

Aztán sebesen számol 10-ig. Tréfára tréfával kell válaszolni, a körben álló játékos rámutat saját orrára és azt mondja válaszul:

— Ez az én könyököm.

A válasszal nem késlekedhetik, mert ha addig, míg a középjátékos 10-ig számol, nem tud felelni, neki kell a középre mennie. Ugyancsak a középre megy, ha hibásan válaszol. Az orr és a könyök után természetesen sorra kerülhet minden testrész.

Ibrinkó, a táltos

Egy gyönyörű, szép mesés könyv viseli ezt a címet, amit a Kis Pajtások olvasói előtt oly jól ismert és régen megszeretett Nelli néni írt. Ez a pompás mesés könyv csengő rímekben, tarka, szép színes képek kíséretében mondja el, hogy ki légyen ez az Ibrinkó és milyen csodálatos kalandokat ér meg. Régen került az érdekes meséket kedvelő gyermektábor kezébe ilyen ötletes, néhol derüsen vig, máshol lebilincselően fordulatos történeteket regélő könyv. Az „Ibrinkó, a táltos" ilyen könyv. Történetét sok más vers is kíséri. Nelli néni új, most megjelent könyvéhez Bessenyey István festőművész készített tizenhét megragadóan kedves, szép, kétszínben nyomtatott rajzot. A könyv ára 2 pengő és 90 fillér. Megrendelhető az Uj Magyarság könyvosztályánál (Budapest, VIII., József-körút 5).

Szeretnél egy doboz töltöttcsokoládét?

Bizonyára mindannyian ismertek néhány papírhajtogatás útján nyert játékot, úgy-e, gyerekek? Ilyen a papírcsákó, a papírcsákó újabb behajtásából nyert csónak, amit már a pöttömnyi kicsik is meg tudnak csinálni.

De ezen a kettőn kívül sok más igen leleményes papírhajtogatás is van. Arra hirdetünk most pályázatot, hogy ki tud minél ügyesebben ilyen játékot elkészíteni?

A pályázatra beküldött hajtogatós játékot bármilyen papirosból lehet csinálni, csak arra ügyeljünk, hogy az alakja kicsiny legyen, laposan elférhessen egy levélborítékban.

Egyszerre többféle pályamunka is küldhető. Határidő: december 31.

A borítékot így címezzük: Uj Magyarság (Kis Pajtások) Budapest, VIII., József-körút 5.

A legügyesebb három pályázatot 1—1 doboz töltöttcsokoládéval jutalmazzuk.

•

Pályázatunk mindjárt az első héten nagy sikerrel indult meg. Seregestül küldték be munkáikat kis pajtásaink és örömmel láttuk, hogy többen igen ügyes és alig ismert papírjátékkal szerepeltek, de valamennyien pontosan, ügyesen végezték a hajtogatást.

Segítsünk a Jézuskának!

Olyan nagyon sok a szegény gyerek és olyan rettenetes nagy a drágaság, hogy a Jézuskának nagyon nagy gondot okoz mindenfelé meleg ruhát, cipőt, ennivalót és még játékokat is juttatni.

Segítsünk neki, gyerekek!

Ha ügyesek lesztek, akkor legalább a karácsonyfátok díszeire nem kell neki gondolni, s milyen örömötök lesz nektek is vele, ha ti tehettek az ablakba a Jézuskának valamit a karácsonyfához. Ő majd elveszi onnan...

A „KINCSESLÁDA"

Mindenekelőtt kérjetek Anyukától egy nagy üres dobozt, és ebben kezdjétek el a szükséges anyagok gyüjtését. Igy: ezüst vagy bármilyen színü sztaniolpapírt, szépen kisimítva, cukorkapapírt, bármily színü színespapírt, átlátszó celofánpapírt, arany vagy ezüst fonalat, zsinórt, virágszalagot, himzőaranyat, ezüstöt, himzésdarabokat, fehér tülldarabokat, szélesebb fehér csipkedarabokat, aranycsipkéket, üres gyufaskatulyákat, cigarettás dobozokat, kartonpapírt vagy nagyobb dobozok anyagát, amennyit csak lehet, főleg fehéret, s olyan fényes arany és ezüst papírt, amilyenből papírláncot szoktak készíteni, bordás papírt, vattát, papírforgácsot, fél dióhéjakat, sörös és parafadugókat és a saját ötleteitek szerint e célra alkalmas mindenféle apróságot. Ezután kérjetek egy csomó hurkapálcikát és főleg helyet, ahol lomolnotok szabad bátran.

MUNKÁRA FEL!

A sörösdugókból vegyük ki a parafát, de ne dobjuk el, mert később majd kell. A sörösdugó bádogja köré tekerjünk ügyesen úgy egy drótot, hogy egy parányi füles-kosárka alakuljon belőle. Vonjuk be az egészet sztaniollal és kész az ezüstkosár. Sok ilyen kosárkát akasztunk a fára és egy-két szaloncukrot teszünk mindegyikbe. A dugó néhány parafabetétjét vonjuk be ezüstpapírral; feltüzve szép dísz a fán.

A stoppolópamutból visszamaradt dobozkán, de más kerek, vagy szegletes kartondobozkán is füzzünk drótot át, mintha kosárfüle lenne. Ezeket is vonjuk be sztaniollal. Ha ragasztjuk a dobozra a sztaniolt, akkor vegyünk könyvkötő-csirizt hozzá, amit úgy nyerünk, hogy egy lábos vízben maréknyi lisztet főzünk meg. Mással nem tudjuk a sztaniolt ragasztani. Ezekből a különféle alakú és nagyságú dobozokból is csináljunk sok ezüst- és aranykosárkát, amelyekbe majd cukor kerül.

Hulladék csipkékből, tülldarabokból csináljunk kisebb-nagyobb zacskókat. Lehetőleg húzósra csináljuk őket. Töltsük meg színes, vagy sztaniolos cukorkákkal és kössünk rájuk virágszalagból vagy fémszálból egy-egy csinos csokrot. Nagyon szépek a fán ezek a cukros-zacskók. Ha kevés a cukor, tömjünk a cukor közé papirost.

(Folytatjuk)

Vasskó Ilike. A megfejtéseid jók, kislányom, de egyik rejtvényed ismert, a másik meg sántikál. — **Szilágyi Feri.** Nagyon jól van. — **Zacskó Boriska.** Ügyesek a megfejtéseid. Miért írsz egyszerre két levelezőlapon? Takarékoskodj! — **Réthy Miklós.** Jó. — **Agoston Gyula.** Ügyes és szorgalmas vagy. — **Jármai Lacika.** Rejtvényeidet a közlendők közé tettük. — **Nánay Valika.** Nem olyan nagy baj, hogy azt a multheti megfejtést nem tudtad beküldeni. Minden eddigi igyekezetedből, munkásságodból szorgalmas kis pajtásnak ismertelek meg. — **Ifj. Simon István.** Küldeményed ügyes. — **Iván Iván.** Jól van! — **Bely Erzsike.** Hozott Isten, új kis pajtás! Sikerültebb rejtvényedet máris közöljük. — **Simonek Antónia.** Egészségedre váljék a jutalom! — **Kiss Gizella.** Csak így tovább, kislányom! — **Németh Lajos.** Hát csak láss neki ismét, a régi szorgalommal. — **Busch Piroska.** Jó. — **Dunavári Anikó.** Szorgalmas vagy. — **Oltványi György.** Ugy-e, már megkaptad a jutalmat? — **Ifj. Kozma Lacika.** Leveleddel igen megörvendeztettél. Kis versedet később kaptam meg, de mivel jó és ügyes, a közlendők közé tettem. Vigyázz az egészségedre! — A többi levélre jövő héten válaszolunk.

FURFANGOS KÉRDÉS

— Mit gondolsz, miért nem eszik meg a pékek a kifli végét?

— ? ?

— Mert úgy nem tudnák azokat eladni.

Füllentő Peti

— Tavaly Mikuláskor, — kezdte az elbeszélést Füllentő Peti, — a nagyanyámnál voltam látogatóban.

— Késő este volt már, amikor hazaértem. Otthon, mivel csak egy pár cipőm volt, a lábamról lehúztam a cipőt, kitisztítottam és kitettem az ablakba. Reggel persze az volt az első dolgom, hogy felhúztam a cipőmet és az ablakhoz siettem. Mikor az ablakhoz léptem és azt kinyitottam, látom ám, hogy a cipőim tele vannak cukorral. Nagyon megörültem a sok édességnek és az egészet még azon a napon megettem.

A fiúk, akik hallgatták Peti elbeszélését, rájöttek, hogy Peti füllentett. Mit hazudott Peti, kitaláljátok-e?

Holczer Béla.

MAGYARÁZAT

— Elolvastad a leckédet, Sárika?

— Igen.

— Hát akkor hogy lehet, hogy nem tudod?

— Nem hallottam jól, anyukám.

GYÖNYÖRŰ KÉP

A kis Laci nagyon szeretett képeket festeni.

Egyik legújabb képét megelégedetten mutatja a bátyjának.

A bátyja megnézi a képet és elragadtatva szól:

— Nagyszerű, Laci. Ez igen. Olyan hű, hogy szinte kedvem volna megenni.

— Ezt? — csodálkozik Laci. — De hiszen ez egy naplemente.

— Vagy úgy... — szól a bátyja. — Azt hittem, hogy tükörtojás...

ISKOLÁBAN

— Tanító néni, kérem, a nővérem kanyaróban megbetegedett.

— Mit beszélsz? Rögtön menj haza és hat hétig ne is jöjj iskolába.

A gyerek fölszedelőzködik és a folyosón így töpreng:

— Vajjon azt is meg kellett volna mondanom, hogy a nővérem vidéki rokonoknál van?

SÁNDOR

XVI.

Ti, akik jó meleg szobában olvassátok ujságpajtástokat a nemsokára azt halljátok, hogy „tálalva van", és édesanyátok gondosan válogatja aranyszélű tányérotokra kedvelt falatjaitokat s biztat, sőt szigorúan int arra, hogy minél többet egyetek, ti, kis Pajtásaim, tudjátok, hogyan élt még ebben az időben is Petőfi Sándor? Amikor már az országban széltében-hosszában olvasták és szerették várva-várt költeményeit?

Egy fiatal író, Pákh Albert, esti sötétségben ájult embert talált az ajtaja előtt, a lépcsőn. Koldusnak nézte, lehajolt hozzá és rémülten ismerte fel benne rég nem látott barátját, Sándort.

— Hozzád jöttem, pajtás, — suttogta, — hogy ha meghalok, legyen, aki eltemessen...

Nem halt meg, bár sokáig beteg volt. Alighogy kissé erőre kapott, elköltözött barátjától, aki szintén szegény fiú volt, nem akart tovább is terhére lenni.

Egy szegény öreg asszony adott a szegény vándorszínésznek fűtetlen kis szobát, abban a reményben, hogy majd, ha pénzhez jut a beteg fiatalember, megfizet. Igy is történt... de addig... Betegen, éhesen, fázva, ugyan mivel töltötte az idejét Sándor?

Tanult. Nemcsak tanult, megtanult franciául. Ugyhogy nemsokára nagy francia irók magyarra fordításával foglalkozott. Miért nem tanulta iskolában, tanfolyamokon a francia nyelvet? Az iskolákban nem tanították, tanfolyamokat nem rendeztek. Miért fordította a külföldi irókat magyarra, ha ezért a nehéz munkáért nem kapott annyi pénzt, hogy megélhessen belőle? Más munkáért talán kapott volna. Hát persze. Csakhogy az ő lelkébe olyan törekvést oltott Teremtője, hogy amint Jézusnak az embert bűneitől kellett megváltania, ő a magyar nemzetet váltsa meg más ilyen önfeláldozó, tehetséges emberekkel együtt attól a müveletlenségtől, melybe a sok háborúskodás taszította. Sándor ugyanazt a harcot vívta tollával, mint a hősök kardjukkal, nemzetük testi-lelki nagyságáért.

Mert hiszen nemcsak az az ország vész el, amelyiktől a földjét elvették, hanem még sokkal inkább az, amelyik lelkileg megszünik élni. Akár verset irt, akár idegen költők munkáit ültette át magyar nyelvre, a nemzet lelkét élesztgette, ápolta a Debrecenben nyomorgó fiatal költő.

(Folyt. köv.)

Találd ki, kispajtás!

1.

Almássy Emese rejtvénye: (ha a hiányzó magánhangzókat beirjuk, három ismert közmondást kapunk):

T—szt—s—g f—l —g—szs—g
M—t —r — k—ncs, h— —g—szs—g n—ncs
Ny—r—n gy—jts, h—gy t—l—n f—ts

2.

Dely Erzsike rejtvénye: Leánynév, kabáton van (utolsó betüje nem kell).

3.

Ifj. Simon István rejtvénye: Mennykő, híres füllentő, állóvíz.

4.

Holczer Béla rejtvénye: (Mi a foglalkozása ennek a bácsinak?)

VIJK REZSŐ
TÉTÉNY

5.

Jármai Lacika rejtvénye: Katona, teszi, számjegy, T, ásvány, csinosság röviden, T, névelő.

6.

Csizmadia Jóska rejtvénye: Csalafinta terv, E, kis viz.

7.

Regula-testvérek rejtvénye: Zúz, nem áll, sikátor, személyes névmás.

•

A november 14-iki számunkban közölt rejtvények megfejtése: Midas, ara, Duna, árpa, cet, határ = Madách. — Foghúzás. — Csokoládégyár. — Fogyó hold. — Tintatartó. — Cseléd. — Jókai Mór. — Beküldési határidő: december 10. A jutalmat postán küldjük.

Kispajtások jutalmai:

Egy doboz
Dreher-csokoládé
(Házhoz szállitva)

Egy doboz
OVOMALTINE
az erő és egészség
Gyógyszer és Tápszergyár
R.-T. Házhoz szállitja: Dr. Wander

Egy 3 pengő értékü vásárlási utalvány
LIEBNER bácsi játékáruházába.
Budapest, V., Szent István-tér 4. sz.

Utalvány egy-egy gyermekfelvételre
DISKAY és TÁRSA müermében
Müvészi fényképészet és fotoriport-vállalat. Lift díjtalan

Utalvány egy díszdobozos desszertre
CADEAU csokoládégyárba

A jutalmakat a fenti sorrend szerint **Csányi Teréz, Dunavári Anikó, Agoston Gyula, Vaimár Géza, Papp-Váry Márta** és **Réthy Miklós** nyerték.

17

Bármelyik pillanatban ismét odavetődhetett valamilyen portyázó csapat, tehát a *Gyerek* keveset teketóriázott. Akár előző nap, most is a hátára kapta a kislányt s addig meg sem pihent, míg alaposan el nem kerültek az ösvénytől. A járatlan rengetegben aztán szívós fűből papucsot font, mohával puhán ki is bélelte. A kényelmes holmiban már nem sajgott annyira Lobi lábacskája és szépen lépést tartott barátjával. Délig egyhuzamban vándoroltak. Lármás, tarka-barka papagájok csodálkoztak reájuk a lombok közül, csíkoshátú vadmalacok menekültek előlük a rekettye közé, visongatva, egyszer ujjnyi nagy hangyák potyogtak nyakuk közé a kenyérfáról, de ezenkívül más veszedelem nem környékezte őket. Utközben a *Gyerek* szürke vadgalambot nyilazott le ügyesen s midőn megpihentek, tüzet gerjesztett, hogy a pecsenyéjüket megsüsse. Az apró mágyát korhadt, pudvás fadarabokkal rakta meg, nehogy a füst árulójuk legyen; a lelőtt madarat úgy, amint volt, tollasan, vastagon besározta és a parázs közé rakta. Mire a sárréteg kővé keményedett, megsült ebédjük. A széttöredezett burkolat lehántotta a tollakat és így megtakarították a kopasztás munkáját. Éhesek voltak szörnyen, hát pompásan ízlett nekik a félig pirult galambhús. Éppen hogy bekapták, a *Gyerek* máris indulást vezényelt. Égető türelmetlenség hajtotta előre, menni, menni gyorsan, hogy minél előbb hazajusson a törzséhez. Délután már dombosodó vidéken jártak, estefelé pedig elérték a hegyek lábát. Vándorlásuk második éjszakáját is fán töltötték. Pirkadatkor felkúsztak a terebélyes szantálfa legcsúcsára, hogy körülnézzenek. Szemük elé tárult a tengerpart felé lankásodó környék, ahol gyerekidejüket töltötték s odavillant hozzájuk a végtelen tenger kék csücske is. Elbúcsúztak az ismerős tájtól, majd a hegyoldalnak vágtak. A felhőkig meredező hegyek birodalma ismeretlen, titokzatos ország volt számukra, hol állítólag ördögök, meg az ellenséges népek laktak és ezernyi csapdával várták a közéjük merészkedőt. Azonban ezen a földön keresztül vitt az út a Nagy Víz tulsó partjára s ők habozás nélkül kapaszkodtak mindinkább feljebb. A madárdalos, virágos erdő komor, sötét sűrűséggé változott körülöttük, tele milliő tüskés bokorral, a selymes fű helyett pedig mérges gaz burjánzott és kígyók sziszegtek a vaskos, zöld levelek alól. Ha a legkiemelkedőbb hegyóriás hósapkás feje nem mutatja állandóan, hogy merre igyekezzenek, örökre eltévednek.

Három napon keresztül kapaszkodtak mindig magasabbra és éjszakákat a sziklák tetején dideregtek át. Szorosan összebújtak mind a hárman, a kutya és a két gyerek, úgy melengették egymást. A tengerparton langyosak voltak az éjszakák, ott sohasem érezték ezt a bőrüket harapó hideget, ami mindjárt vacogtatni kezdte fogukat, amint a nap nyugovóra tért. Könnyíthettek volna magukon, ha tüzet raknak, de az *Istenek Gyereke* inkább a didergést választotta. A messze világító tűzfény mindenkinek kiklabálná,, hol, merre vannak. Éppen ezért már nappal sem tüzeltek, nyersen ették meg a kiásott gyökereket. Negyednap irdatlan mély szakadékhoz értek. Keskeny, csúszós vadcapás kanyargott meredeken a fenekére. Lobi félszemmel mert csak lenézni a széléről, azután félszemét is ijedten becsukta. Félt, hogy kiszalad alóla a föld s ő pedig lezuhan a kövek közé. Csak akkor volt hajlandó elindulni, mikor pajtása a halászzsineget derekára kötötte és megígérte, hogy pillanatra sem engedi ki kezéből. Nem kerülhették ki, mert keresztezte útjukat.

— Mert, ha elengedsz, akkor Lobi elesik és jaj! legurul és összetöri csontját, — bizonygatta állhatatosan.

— Dehogy is engedlek el, — legyintett a *Gyerek* és előrezavarta Főnököt. A megsoványodott kutyus bezzeg nem félt a lezuhanástól. Ugrándozva futott lefelé és csaholva hívta maga után gazdáit.

(Folytatjuk.)

Zeneművészeti Főiskola

1937 december 5-én, vasárnap d. u. ½6 órai kezdettel

Színészek a színészekért

a Kövessy-vár előadása karácsonyi akciója javára.

Ágay Irén, Gyurkovics Mária, Makay Margit, Perczel Zita, Sennyei Vera, Szörényi Éva, Ascher Oszkár, Czobor Ernő, Gárdonyi Lajos, Herceg Jenő, Latabár Kálmán, Radó Sándor, Darvas Ibolya, Ignácz Rózsi, Maroth Annie, Péchy Blanka, Sólyom Janka, Tarnóczay Anna, Básthy Lajos, Dénes György, Greguss Zoltán, Kertész Gábor, Lendvay Andor, Salamon Béla, Fellegi Teri, Kádár Piroska, Mezey Mária, Raáb Veronika, Szende Mária, Tolnay Klári, Berczy Géza, Fekete Pál, Haller László gr., Komlós Vilmos, Pethes Sándor, Dr. Szedő Miklós, Gárdonyi Vilma, Keresztessy Mária, Muráti Lili, Rácz Vali, Szepes Lia, Tóth Böske, Békeffy László, Fenyő Árpád, Hegyi Péter, ifj. Latabár Árpád, Peti Sándor, Unger István

Pluhár István konferál.

Zongorán kísérnek: Buday Dénes, Komlós Pál, H. Heidelberg Albert, Revere Gyula

Bura Sándor és cigányzenekara.

Jegyek (mérsékelt áron) 1—6 pengőig. Kaphatók a Stádium jegyirodában, VIII, József-krt. 5.

Mikulásra sok pénzt takarít meg, ha

szőnyeg-takaró-átvető-paplan stb.

szükségletét nálunk szerzi be. — Tájékoztatásul néhány cikkünk ára:

Strapa spárga	46 cm futó	1.—	Modern, csikos pamlagátvető	6.25	Torockó-boucié szőnyeg	300x200	36.50
Modern "	62 " "	1.60	Modern, mintás "	19.25	Juta-boucié "	300x200	47.50
" "	90 " "	2.50	Perzsamintás "	21.25	Marhaszőr-boucié "	300x200	64.50
Duplahurkos boucié	65 " "	2.80	Gyapju-karakül "	22.25	Gyapju-boucié "	300x200	74.50
Duplahurkos boucle	90 " "	3.80	Perzsamintás, mokett "	39.25	Juta-velour "	300x200	75.50
Szines és piros kókusz	60 " "	3.80	Cserkész és intézeti takaró	3.25	Gyapju-Axminster "	300x200	135.50
Szines és piros kókusz	90 " "	5.70	Flanell (I-a minőségü) "	8.25	Torockó-összekötő "	170x90	11.50
Reklám, rojtos ágyelő		1.—	Gyapju (teveszőrszinü) "	16.25	Juta-velour összek. "	165x85	19.50
Háziszőttes, rojtos "		1.60	Háromrészes matrac	12.25	Perzsaszőnyeg	185x130	46.50
Juta-velour, rojtos "		6.50	Kétoldalas kloth-paplan	12.25	Perzsaszőnyeg	130x65	12.50

Magyar-perzsa és torontáli szőnyegek meglepő olcsó árban!

Grünfeld Testvérek V., Bálvány-utca 8

Alacsony készpénzárakon, kedvező fizetési feltételek mellett is!

Vidor Ferike, Hettyey Aranka, Makláry János, Erdős Ilona, Solthi György nehézkes Bill. Szilassy Lászlóra olykor odafigyel az ember. Gara Zoltán díszletei meglepően stílusosak. A rendező Bárdos Artur érdeme, hogy azt a színszerűtlen és időszerűtlen kereszt-kard-vitát mulattatásra úgy ahogy fel lehet használni.

Papp Jenő

* **Hétfőn nem lesz előadás a Magyar Színházban.** A Magyar Színház szerdán este mutatja be Békefi István és Stella Adorján „Holnap ágyban marad" című új darabját. A vígjátékból kedden este nyilvános főpróbát tart a színház. Ezt megelőzően, hétfőn este az előkészületek miatt nem lesz előadás a színházban.

* **A filharmóniai társaság III. bérleti hangversenye** hétfőn, 29-én este 8 órakor az *Operában*. Vezényel: *Dohnányi Ernő dr.* Műsor: *Weber:* Euryanthe-nyitány, *Siklós:* Scherzo (először), *Mozart* B-dur szimfónia, *Strauss* R.: Zarathustra, *Liszt:* Mefisztókeringő. Jegyek: Opera, Koncert, Rózsavölgyi.

* **Uj csillag született.** Az United Artists új színes filmjében Janet *Gaynor* kis kóristalányt játszik, akiből világsztár válik. A film Amerikában azzal keltett feltűnést, hogy hű képet ad Hollywood titokzatos életéről, a sok gondról, nyomorúságról, küzdelemről és akadályról, ami a próbálkozó elé tárul. Adolphe *Menjou* és Fredric *March* is játszanak a filmben, amelyet „Uj csillag született" címen fognak bemutatni.

* **Az „Éneklő bandita"** címmel mutatják be rövidesen az örmény származású Mamoulian parodisztikus bandita-filmjét, amelyben Nino *Martini*, a híres tenorista játszik főszerepet. Partnernője az „Esős délután"-ból ismert Ida *Lupino*.

VAROSI SZINHAZ

Tatjána Menotti

énekli ma, vasárnap, november 28-án délután **A szevillai borbély Rosina** szerepét a vasárnap délutáni operabérlet második előadásán. Almaviva: Fehér Pál, Figaro: Csóka Béla. Vezényel Komlós Pál. Jegyek 1 pengőtől 5.40 pengőig.

* **Virágkép- és iparművészeti kiállítás.** Dalányi Benczur Ida és Ürmössyné-Benczur Elza együttes „virágkép. és iparművészeti kiállítása" december 1-től 20-ig látható Horthy Miklós-út 16. szám I emeleten. Nyitva van: hétköznap délelőtt 10—1-ig és délután 5—8-ig. Vasárnap: 10—1-ig. Beléptidíj nincs.

* **A Simplon-filmpalota** e heti műsora keretében telt házak előtt mutatja be a „120-as tempó" című nagysikerű magyar filmet. Fényes kísérő műsor egészíti ki a programot.

* **A kölcsönkért sütővas.** Most a Marikát forgatják néhány nap óta odakinn, a Hunniában. Az új magyar film jórésze egy vidéki kastélyban játszódik, amelynek Perczel Zita az úrnője. Gertler Viktor, a film rendezője, tegnap azt a jelenetet jelölte ki forgatásra elsőnek, amelyben Perczel összevész férjével, Jávor Pállal, majd pedig csomagol és elutazik a birtokról. A forgatással nem is volt semmi baj, amig a csomagoláshoz el nem érkeztek. Itt azonban kiderült, hogy egy elengedhetetlenül fontos kellék, egy sütővas hiányzik. A Hunnia kelléktárában nem volt sütővas; este volt, a fodrászok már elmentek, tőlük sem lehetett kérni, úgyhogy jó félórába tellett, amig odakinn, Zuglóban, egy környékbeli idősebb hölgytől kölcsönkértek egy sütővasat Perczel Zita számára.

A párisi világkiállítás és Newyork szenzációja:

Táncoló szinház

December 1, 2, 3 és 4-én a **Royal Szinházban** este 8 órakor.

Trudi Schoop

a „női Chaplin" 20 tagú együttesével. **„The Blond Marie"** tánckomédia 8 képben. Jegyek a Royal Szinházban és az összes jegyirodákban.

*

A koncert rendezései:

A **Reggel** vidám rejtvénykabaréja **ma** Z. ½6.

Fischer Annie kedden Z. ½9.

Solymos Péter zongoraestje dec. 1.

Goldsand II. zongoraestje dec. 2.

Magyar Szimfónikusok dec. 4.

Ezra Rachlin zongoraestje dec. 5.

Casals zenekari est dec. 7.

Magyar Tamás hegedüestje dec. 8.

Bartók-Piatigorsky szonátaest dec. 10.

Vásároljunk karácsonyra és ujévre

Mellékutca

a titka, hogy angol anyagokból férfi fehérneműekben rendkivül olcsó

BALÁZS

Kazinczy-utca 28

Sportflanell, szép minták — P **-.48**

Tweed-kelme, kockás — P **-.79**

Baby- és bársonyflanell jó, mosható — P **-.98**

Ruhakelme, Angóra beszövéssel P **-.98**

Crepe marocain, divatszinekben — P **1.98**

Divatos **Cloqué** délutáni ruhára — P **1.98**

Gyapjú ruhaszövet, sima és mélange — P **1.98**

140 cm széles **gyapjúszövet,** alj és köpenyre — P **3.90**

Galambos Ferenciek-tere 4 Irányi-utca sarok

ALAPITVA 1912

Lipcsei Vilmos

IV., Apponyi-tér 4.

Az ország legkedveltebb női felöltő, ruhák stb áruháza

Ezidei karácsonyra példátlan olcsó árak.

Nyakkendőt

természetesen

Hegedüs né!

Hegedüsnek saját selyemszövőgyára és kilenc üzlete van.

HEGEDÜS üzleteinek címét mindenki tudja.

Az első tökéletes magyar kvartettjáték P 2·40

Az összes játékszerekről nagy, képes árjegyzéket küld:

Liebner Zsigmond

BUDAPEST, V, SZENT ISTVÁN-TÉR 4

az ország legnagyobb és legrégibb játék-szaküzlete

RÁDIÓ KÉSZÜLÉKEK ÉS ALKATRÉSZEK

LEGELŐNYÖSEBBEN:

Barta és Társa

VI., Podmaniczky-utca 39.

Fióküzlet: VII., Rákóczi-út 30. szám.

Készpénz. Részlet. Csere. Képesárjegyzék díjtalan.

Cipőt, hócipőt ajándékozzon!

Veress cipők

IV., Muzeum-krt 31

(Múzeummal szemben)

Magyar és külföldi könyveket karácsonyra vásároljunk

Cserépfalvi-

cégnél

IV., Váci-utca 10. sz.

Telefon: 18-95-94

ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY ARANY EGYPT
ARANY PT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT
ARANY EGYPT ARANY EGYPT

kelengyére

Karácsonyi ajándékot

mint mindig, olcsón

Klein Antal

selyem, szövet, vászon, kelengye, úri-, nőidivat, kötöttáru és női konfekció szaküzletéből

Király-u. 49 (A Teréz-templomnál)

Festményeket, szobrokat, szentképeket, képkereteket csakis

Nyakas-utca 1 Marci bácsinál

vegyen a **„Solymosi Képszalon"** -ban **Budapest, IV, Károly-krt. 26** vagy Teréz-körút 34, vagy József-körút 34. sz. alatt

MZETI SZINHÁZAT ÉK PÉCSETT

vidéknek. Érzi ugyan, hogy nem szabad megfeledkezni azokról a kulturcentrumokról, amelyek talán szegényebbek, de ma már a magyar élet központja, Budapest is megértette, hogy önmagát szolgálja, ha a magyar vidékre nemcsak szeretettel gondol, hanem tettekkel is bebizonyitja háláját és köszönetét.

Ezután a Nemzeti Szinház nevében köszönetet mondott, hogy a vidéki szinészet is megemlékezett a százéves fordulóról. Szavait azzal fejezte be, hogy az eggyéforrott nemzeti akarat csodákat képes teremteni.

A kitünő előadást vitéz *Jakabfy* Dezső, a pécsi szinház rendezője rendezte és a fővárosi vendégek mellett különösen *Mester* Tibor, a pécsi szinház tagja nyujtott Ádám-szerepében értékes alakitást. *Tőkés* Anna klasszikus alakitása ugyszólván percenként robbantotta ki a tapsvihart a szinház közönségéből, mig *Kovács* Károly Luciferje egy nagyszerü fiatal szinésztehetség pályájának jelentős távlatát mutatta meg.

P. L.

MÜVÉSZ SZINHÁZ: VACSORA A RITZBEN

Lakatos László átdolgozásában és forditásában került szinre a Művész Szinház Paul *Cornélius* névvel jelzett darabja, amelyet nyilvánvalóan többen irtak. A darabnak minden valószinüség szerint főhibája is egyuttal, hogy egyik iró sem adta belé igazán a szivét, nem adtak egyéniséget mondatainak. Az a régi adoma jut az embernek az eszébe a kolozsvári káposztáról, amikor annak receptjét kéri valaki egy erdélyi gazdasszonytól és az kijelenti: „A kolozsvári káposztához pedig, fiam: szív kell!" Nos, éppen az a valami hiányzik ebből a régi nyomokon haladó bohózatos vigjátékból, ami a sex appeal-jét megadná. A haladó vállalatot, amelyben tetszés szerint kétszáz, vagy kétezer tisztviselő veszti el a keresetét, már jól ismerjük a sodródó titkárral, vagy állástalan fiatalemberrel együtt, aki egy ügyes trükkel megmenti a vállalatot és kollégái állását. Kedves ötlet a darabban a hazatérő amerikai milliárdos alakja, amelyet *Góth* Sándor formál remekbe. A majdnem csupa pénzembereket és egymásra ásitozó tisztviselőket szerepeltető darab sivár lelkü férfi-sivatagában, — amely sivatagot csak néhány vezérigazgatóné csontig fogyasztott alakja tarkit, mint az igazi sivatagot az elhullott tevék lábszáresontjai és állkapcsai — valóságos oáziskint üdit fel *Egry* Mária kedves, bájos leányalakja. Kár, hogy keveset szerepeltetik, habár a várakozás sem ártott meg neki, mert most sokkal jobb, mint tavaly és azelőtt volt. *Nagy* György igyekezettel és szinpadi rutinnal teszi elfogadhatóvá a vállalatmentő titkár szerepét. *Rátkai* Márton humoros vezérigazgatója, *Toronyi* Imre puritán gyárosa és *Boray* Lajos érdekes bürokratája emlékednek még ki a darabból, amelynek többi szereplői *Kántor* Pepa, *Simonyi* Mária, *Szász* Lili, *Mihályfi* Béla, *Tompa* Béla és *Hoyka* voltak. *Siklósy* Pál ötletesen rendezte a darabot, amelynek különösen bohózatos részei sikerültek. *Gara* Zoltán diszletei szépek, a Ritz-terem képe pedig ragyogó. P. L.

LLOYDS of LONDON
AZ INTELLIGENCIA FILMJE

LLOYDS of LONDON
HENRY KING RENDEZÉSE!

LLOYDS of LONDON
LORD NELSON GYŐZELME!

LLOYDS of LONDON
A SZEZON MŰVÉSZI ESEMÉNYE

— **Mönstre művész-matiné március 6-án.** A *Magyar Filmtisztviselők Egyesülete* nagysikerü tavalyi művész-matinéját ezidén is megismétli a *Royal Apollóban* segélyalapja javára. A matiné műsorán ezuttal is felléphetnek a magyar szinpadok és a magyar filmek kimagasló sztárjai. Már most figyelmeztetjük a tavalyi matiné táblás házának elragadtatott közönségét, hogy a két és félórás vidám műsorhoz már most váltsák meg jegyeiket, mert az olcsó helyárakkal rendezett előadás iránt máris igen nagy az érdeklődés. A jegyek a *Royal Apolló* elővételi pénztárainál kaphatók.

TAVASZI KABÁTOK
elegáns fazonok

divatos szinekben ..... 48.—
Fényesfonatu szalmakalapok 6.80
Radja szalmakalapok..... 3.90

Fenyves
ÁRUHÁZ KALVIN-TÉR 7
A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA
Mintákat és árjegyzéket készséggel küldünk.

— **Márkus-matiné** márc. 6. Z. Közr.: L. *Magistretti* hárfa, *Fenyves* L. hegedü.

— **Zenekari est.** A Magyar Szimfonikus Zenekar szombaton este rendezte hangversenyét a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Emile de *Vlieger* ostendei főzeneigazgató vezénylésével, Alice Mary *Anderson* amerikai hangversenyénekesnő és Duth Hilde *Somer* bécsi zongoraművésznő közreműködésével. A belga orchestermüvész müvészi körültekintéssel és legapróbb részletfinomságokra kiterjedő gonddal vezényelte Weber: Oberon nyitányát, Mendelssohn: Olasz Szimfoniáját és Wagner: Tannhäuser nyitányát. A tehetséges énekmüvésznő Händel-áriát, Wolff-dalokat énekelt. A bécsi pianista Csajkovszky B-moll zongoraversenyét lendülettel, müvészi izléssel játszotta. A bálás közönség sokat és melegen tapsolta a jeles dirigenst, a közreműködő vendégmüvészeket, a jól hangzó zenekart.

Uj filmek

A CORSO-ban és a ROYAL APOLLÓ-ban: *Szerenád.* Az oly sok zseniális film rendezője, a fényes szinészi alakitásairól is jól ismert Willy *Forst* uj filmmel lép a közönség elé és amikor elsősorban az ő nevét hangsulyozzuk, ezzel ki akarjuk emelni, hogy ennek a filmnek, *a Szerenádnak a legnagyobb értéke* az a sokoldalu, ujszerüen felfogott pompás rendezői munka, amit Willy *Forst* végzett. A mese romantikus könnyü német regények cselekményére emlékeztet s nem hisszük, hogy más rendezői kézben ilyen őszinte és komoly sikert arathatott volna. Egy fiatal asszony szomoru élményéről van szó, egy érzékeny női lélek viszontagságairól, abban a rosszindulatu környezetben, amelyet egy özvegy ember, akihez férjhez megy, teremt körülötte. Az asszony egyenes, őszinte nőiessége és tiszta szerelme emberfeletti lélekerővel győzi le az akadályokat és a végén megtalálja méltó helyét a férje mellett. Willy *Forst* uj együttest szerepeltet a filmben, ami neki régi jó oldala, mert eddig még nem vallott kudarcot egyik felfedezettjével sem. A női főszereplő, Hilde *Krahl*, közvetlen, üde jelenség, akinek mosolya csupa tiszta derü, bánata pedig a néző szivébe markol. Partnere Igo *Sym*, a művész-férj alakját finom eszközökkel, rokonszenvesen vetiti elénk. Külön meg kell emlékeznünk *Kreuder* muzsikájáról, aki sokszor a legünnepibb lirával, sokszor robbanó drámai erővel adja meg a zenei alátestését a cselekménynek.

DUO
(Monsieur Lamberthier)
Verneuil remek szinműve a
BELVÁROSI SZINHÁZBAN
Forditotta: Bárdos Artur.
Bemutató: csütörtökön, március 3-án.
A világhirü szinmü különleges érdekessége, hogy mindössze csak két szereplője van, akik egymagukban játsszák végig az egész nagy, polifón drámát, melynek izgalma sokkal sürütettebb, teljesebb, mintha nagy személyzet játszaná a darabot.
A Belvárosi Szinházban két nagy szinész:
MAKAY MARGIT
és BEREGI OSZKÁR
bravuros müvészi teljesitménye az előadás
Rendező: Vajda Pál.
Diszlettervező: Gara Zoltán.
Jegyrendelés: 18-24-67.

A kisemberek pénzintézete huszéves müködését ünnepli

Husz esztendővel ezelőtt, 1918 első tavaszi napjaiban Bus János sirkertész megjelent a Budapesti Kisipari Hitelszövetkezet helyiségében. Szerényen forgatta kalapját kezében es tisztelettudóan bejelentette, hogy kölcsönre volna szüksége.

A hitelszövetkezet akkor még három személyből álló „tisztviselő kara", *Szél* Jenő felsőkereskedelmi iskolai tanár, jelenlegi vezérigazgató, akit mint közgazdasági szakembert kért fel a főváros vezetősége az intézet megszervezésére, *Paulovits* Géza mostani igazgató és néhai *Szedmáki* József ny. központi pénztári aligazgató, pénztáros, nem ijedtek meg attól a rossz omentól, hogy az ujonnan felállitott hitelszövetkezet első „kuncsaftját" Bustak hivják és emellett *sirkertész* is, hanem a jövő iránti bizalmukban megerősödve, töretlen akaratenővel, nagy elhatározással fogtak hozzá a szövetkezet kiépitéséhez.

Budapest székesfőváros tanácsa eredetileg a hadból visszatért kisiparosok és kiskereskedők talpraállitása és altruista alapon történő hitelellátása céljából 300.000 korona üzletrész tőkével alapitotta meg 1918 január 1-én a Budapesti Kisipari Hitelszövetkezetet. 1923-ban, amikor a korona romlása kapcsán elkerülhetetlennek látszott, hogy a kisipari hitelellátás szélesebb keretü továbbfejlesztése érdekében a szövetkezeti forma helyett részvénytársasággá alakuljon át az intézet, november 14-én megalakult a *Budapesti Kisipari Hitelintézet Részvénytársaság.*

Azóta husz, nehéz munkában eltöltött év pergett le az intézet történetében. Ma már nem három tisztviselő dolgozik három szobácskában, hanem ez az altruista intézmény az eredeti létszámot minden évben megismételve *hatvankét embernek ad kenyeret.* Mintaszerüen organizált és a legmodernebb gépekkel felszerelt üzemével, amelyet nemcsak az ország különböző tekintélyes szervei, hanem számos külföldi szaktekintély is, mintaintézetként látogat meg, Budapest és környéke kisiparosai és kiskereskedői ezreinek áll ugy hitelügyeikben, mint egyéb bankügyekben rendelkezésre.

A kisipari hitelellátás szélesebb alapokra helyezése valóban nem volt könnyü feladat. A folyósításhoz szükséges tőke nem állott az intézet rendelkezésére, az állam és a pénzintézetek pedig egyrészt fedezet hiányában, másrészt, miután *a kisembereket nem tartották megfelelő adósoknak,* nem találtak módot a kellő összegek rendelkezésre bocsátására. Ekkor határozta el az intézet vezérigazgatója, dr. *Szél* Jenő, hogy utolsó kisérletképpen a szükséges pénzt hazánkban akkor még szokatlan módon: *hitelbiztositás utján* szerzi meg. Ezt a tőkeszerzési módot Szél Jenő egyrészt elméleti, másrészt külföldi gyakorlati tanulmányaiból ismerte és uj, eredeti rendszere bevált. Az uj rendszerü tervezet alapján a *Pénzintézeti Központ* a Budapesti Kisipari Hitelintézetnek *10 milliárd korona,* az IOKSz-nak pedig *15 milliárd* korona erejéig *váltóvisszleszámitási hitelkeretet* biztositott a kisiparosok hiteligényeinek kielégitésére. A hitelkereten belül a kölcsönök kockázatát egyik előkelő fővárosi biztositó társaság vállalta.

Kis pénz: — nagy gond

A Budapesti Kisipari Hitelintézetnek tehát volt már tőkéje az iparosok kölcsönigényeinek fedezésére. A kihelyezések ilyen nagyfoku emelkedése azonban most más oldalról fenyegette a kisipari hitelellátás lebonyolitásának lehetőségét. A baj a kistételü folyósitásokkal kapcsolatos *többletmunkálatokban* rejlett. Az iparosok kis tételekben vették fel kölcsöneiket s az intézet, mint altruista intézmény, a normális pénzintézeteknél *lényegesen alacsonyabb kamat-margo* mellett folyósitotta a hiteleket. A hitel folyósitással járó és halasztást nem türő munkálatokkal sem maradhattak hátralékban a tisztviselők, kénytelenek voltak a hivatalos órákon tul is dolgozni, ami nagyon megdrágitotta a hiteleket. Nemcsak tulóradijakat kellett fizetni, hanem a fütés, világitás és egyéb különleges rezsiköltségek is nagymértékben fokozódtak s ezek következtében csaknem lehetetlenné vált a kistételü hitelellátás lebonyolitása.

Ekkor dr. *Szél* Jenő vezérigazgató elhatározta, hogy a nagyobb pénzintézetek számára rentabilisnak egyáltalán nem mutatkozó kistételü hitelellátás problémáját a *racionális organizációval és a mechanikus könyvelési módszerrel* oldja meg. Az eredmény rövidesen érezhető volt. Az első könyvelőgépet rövidesen követte a második, majd a harmadik. Ma már nemcsak a könyvelésben, hanem a váltóleszámitolásnál, a személyzeti fizetéseknél, statisztikák és nyilvántartások készitésénél a legmodernebb könyvelőgépek és mechanikai segédeszközök beállitásával folyik a munka. Ezzel nemcsak a kistételü hitelellátást sikerült rentabilissá tenni, hanem beigazolódott, hogy *észszerü szervezés és szociális megértés* mellett a gép nemcsak hogy nem veszi el az emberek kenyerét, hanem hüséges munkatársa és barátja lesz a tisztviselőknek azáltal, hogy az idegölő sablonmunkák elvégzésével felszabaditja az embert a sokkal fontosabb és nagyobb felelősséggel járó szellemi munkák végzésére.

Fillérekből — milliók

A Kisipari Hitelintézetnél, amint ezt a tények statisztikailag és a gyakorlatban igazolják, *minden egyes ujonnan beállitott gép ujabb és ujabb tisztviselő alkalmazását tette lehetővé.* Emellett nemcsak az eddigi óriási napiforgalom zavartalan lebonyolitását biztositják, hanem ujabb és ujabb területekre terjeszti ki működését az intézet. Az elmult évben bankszerüen fedezett kisipari és kiskereskedelmi kölcsönökben *kereken 13 millió pengőt* helyezett ki, ezenkivül a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara által megszavazott 40—

FARS

A Pátria Klub ju bá

A *Pátria Magyar Irók, Hirlapirók és Művészek Klubja* fennállásának tizenötéves jubileuma alkalmából jubiláris magyar bált rendezett szombaton este a klubhelyiség valamennyi termében. A rendezőbizottság hetek szorgalmas és lelkes munkájával dolgozta ki a terveket, hogy minél szebb és látványosabb legyen ez a bál, amelynek mult évekhez hasonlóan szintén *magyaros* jellege volt. Képzőművészek tervei szerint diszitették fel a termeket és szinházi rendezők segédkeztek az egyes szobák átalakitásánál s a magyaros jelleg és hangulat kidomboritásánál. A klub bálhelyiségét magyar kurtakocsmává alakitották át s *magyar és székely motivumok diszitették az egymásbanyiló szobákat és termeket.* Lampionok, növénydiszek tették szinessé az egyes szobák hangulatát s az este tiz óra tájban gyülekező közönség elragadtatással szemlélte a különböző termek magyaros diszitését, izléses hatását.

Két zenekart is kötött le a klub vezetősége az idei Pátria-bálra. Az egyik nagyteremben dzsessz volt, a másikban pedig cigányzene. A magyar jelleg meglátszott a hölgyközönség öltözködésén is. *Szebbnél szebb, izlésesebbnél izlésesebb magyar népviseletü ruhák és magyaros stilben készült estélyiruhák tünek fel már a bál kezdete előtt.* Valóságos divatkorzó volt a Pátria-klub termeiben a bál megnyitása előtt s a közönség szemmel láthatóan gyönyörködött a szebbnél-szebb magyaros ruhákban. A termek magyaros diszitése s a magyar ruhák bullámzása valami nagyszerü összhangban olvadt össze s ez az összhang nemcsak magyaros hangulatot, hanem müvészi jelleget is adott a keresztény irók, ujságirók és müvészek báljának. A rendezők, akiknek frakkját miniatür művészi magyar baba diszitette, nagyszerü rutinnal teljesitették egész éjjel kötelességüket.

Tiz óra után már zsufolva voltak a termek, ugy hogy vitéz dr. *Kolosváry-Borcsa* Mihály ügyvezető alelnök a kőszegi kerületben tartózkodó *Hindy* Zoltán elnök nevében megnyitotta a bált. Mind a két zenekar rázenditett a bálnyitó csárdásra s a pálcás urak sorfala között felfejlődtek a nyitó párok. Percek alatt átragadt a báli hangulat az egész társaságra s táncosok hosszu füzére következett egymás után. Meg kell állapitani, hogy éjfél előtt erősen a csárdás és a keringő uralkodott a Pátria-bálon. A két zenekar ötlete most is pompásan bevált, a modern táncok hivei az Erzsébet-köruti oldalon lévő vörösselyem-

Az Ujság megjelenik Darányi Kó

A hétfőn este megrendezésre kerülő Ujságiró-bál iránt szorte a fővárosban nagy érdeklődés nyilvánult meg. A Newyork-palotában működő rendezőséghez *még mindig érkeznek meghivóigénylések* és már javában folyik a *jegyváltás* és az *asztalfoglalás.* Már az eddigi forgalomból megállapitható, hogy az Ujságiró-bálon az elmult évinél is előkelőbb és fényesebb közönség vesz részt. A bál rendezősége a rendkivüli érdeklődés miatt komolyan számol azzal, hogy *kontingentálni fogja a kiadásra kerülő jegyek mennyiségét, a bál estéjén pénztárt nem állit fel* és lezá-

Agyonlőtte magát az éjszaka dr. Ritoók Zsigmond ny. egyetemi orvostanár

Gyógyíthatatlan betegsége miatt menekült a halálba

A magyar orvostudománynak nagy gyásza van:

dr. Ritoók Zsigmond, 68 éves európai-hírű egyetemi tanár, a Rókus-kórház volt igazgatója, a kiváló belgyógyász-professzor öngyilkos lett.

A kiváló tudós gyógyíthatatlan betegsége miatt ment a halálba. Tegnap este szíven lőtte magát lakásán és az éjszaka folyamán belehalt sérüléseibe.

A súlyos beteg professzor

Dr. *Ritoók* Zsigmond évtizedeken keresztül a Rókus-kórház igazgató-főorvosa volt. Még mint fiatal orvos a Rókus-kórházban kezdte karrierjét és évek mulva igazgatója lett a kórháznak. A belgyógyászati osztályt vezette, azonkívül tudományos munkásságot is fejtett ki, több könyve külföldön is megjelent *s a nemzetközi orvoskongresszusokon is feltünt nagy felkészültségével és tudásával.* Dr. *Ritoók* nemcsak orvosa, hanem valósággal atyai jóbarátja is volt betegeinek. Jószívéről legendák terjedtek el a betegek világában és

a szegények egyik legnagyobb támogatójukat vesztették el benne.

Négy esztendővel ezelőtt ment nyugdíjba. Vissza akarták tartani, de az orvosprofesszor panaszkodott jóbarátai előtt, hogy *ő, aki annyi embert mentett meg az életnek, maga is súlyos beteg és*

úgy érzi, hogy gyógyíthatatlan.

Bélbaj támadta meg és ez a betegség felőrölte idegzetét s az életerős, kiváló munkabíró embert egész ronccsá tette. *Egy hónappal ezelőtt annyira elhatalmasodott rajta a betegség, hogy*

bevitette magát a Park-szanatóriumba, ahol műtétet hajtottak végre rajta.

Az operáció után átmenetileg javult az állapota, de azután ismét visszaesés mutatkozott és négy héten keresztül feküdt a szanatóriumban.

Bekövetkezik a tragédia

Tegnap délben saját kérésére hazavitték. Amikor hazaérkezett a Szalonka-utca 2. szám alatt lévő villájába, könnyes szemekkel fordult családtagjaihoz:

— *Ugy érzem, most már többé nem is hagyom el lakásomat, az én sorsom már eldőlt, meg vannak számlálva napjaim.*

Családja, felesége és felnőtt gyermekei, fia és leánya vigasztalták, igyekeztek új erőt önteni a nagybeteg emberbe. *Látszólag sikerült is egyidőre elterelni figyelmét súlyos bajáról.* Délután kicsit sétált a szobákban, azután orvosi könyveket olvasott és este, amikor a család vacsorához ült,

arról panaszkodott, hogy ismét rosszul érzi magát.

— *Lefekszem* — mondotta —, *mert nagyon-nagyon rosszul vagyok.*

A család megkérdezte, hogy ne hívják-e valamelyik orvosbarátját, hogy esetleg az ...tsen rajta. Először nem akarta fárasz... őt, később azonban *beletani* hozzátartoz... *barátját, Winegyezett abba, hogy régi j... ternitz professzort elhívják ho...*

Dr. *Ritoók* Zsigmond bevonult a szo...jába, ledőlt a pamlagra, de azután ismét felkelt és az íróasztalához ült.

Alig egy-két percre maradt magara, amikor a szomszédszobában ülő családtagok éles revolverdörrenésre lettek figyelmesek.

Berohantak a szobába és az íróasztalra bukva, eszméletlen állapotban találták a professzort. A melléből vastagon patakzott a vér. *A revolver ott feküdt az asztal előtt.* Amikor felfedezték az öngyilkosságot, még életben volt az elkeseredett ember. Alig hallható pár szót tudott csak mondani:

„Nem birtam tovább"

— *Igy kellett történnie, nem birtam tovább a szenvedéseket.*

Pár perc mulva megérkeztek a mentők és velük egyidejüleg Winternitz professzor is autón odaért a rózsadombi villába. Megvizsgálta dr. *Ritoókot* s megállapította, hogy

Chamberlain angol miniszterelnök külön megbeszélést folytat Mussolinivel

a revolvergolyó a szív burkolatát járta keresztül.

Tekintve, hogy válságos állapotban volt, nem akarták kitenni annak, hogy mentőautón valamelyik szanatóriumba vigyék, mert hiszen tudták, hogy pihenésre van szüksége. *Lefektették az ágyba és Winternitz professzor órákon keresztül ott virraszto...ott könnyes szemekkel régi jóbarát...ja ágyánál.*

Éjféltájban a haldokló ember egy-két percre felnyitotta még szemeit.

Körülnézett és amikor látta, hogy családja kétségbeesetten, könnyes szemekkel ott virraszt az ágy mellett,

maga is könnyezett.

Rövid ideig tartott ez a jelenet, azután **ismét lecsukódtak a szempillái és többé fel sem nyitotta azokat.**

A kiváló orvosprofesszor, az európai hírű tudós megszabadult fájdalmaitól. Ő, aki annyi embernek megmentette az életét, a saját életét eldobta magától.

Búcsúlevelet nem hagyott hátra, azonban hozzátartozói, mint a rendőri bizottság előtt is kijelentették, *jól tudták, hogy a sok szenvedés, a gyógyíthatatlan betegség keseritették el végleg a szerencsétlen embert.* Éjszaka egy órakor a rendőrség komor, fekete halottasszállító autója állott meg a rózsadombi villa előtt és dr. *Ritoók* egyetemi professzor holttestével elindult utolsó útjára, a törvényszéki orvostani intézetbe.

Guda film a Péntek Rézi
Kacag vigan aki nézi!

Harmónia-film
Pless-produkció

PÉNTEK RÉZI

Török Rezső vidám regényéből filmre irta Martonffy Emil. Zene. Sándor Jenő dr. Rendezte. Vajda László

TURAY IDA, ERDÉLYI MICI, PÁGER
Rajnay, Egry Mária, Vízváry, Petheő, Medgyaszay, Gózon, Juhász

MA PREMIER!

ROYAL APOLLO • ATRIUM

Teljesen leromlott a cseh uralom alatt a szudéták gazdasági helyzete

Berlin, okt. 1.

A berlini hivatalos statisztikából világosan kitűnik, hogy *milyen katasztrofálissá romlott a szudétavidéki németség gazdasági helyzete a cseh uralom alatt.*

A három és fél millió szudétanémet lakosságból *600.000 munkanélküli, tehát a munkabíró férfiaknak körülbelül fele munka nélkül van.* A cseh kormány azonban *csak körülbelül 300.000 munkanélkülit részesített segélyben.*

A szomszédos Szászország ipartelepeire járt át 50.000 szudétanémet dolgozni s így *a birodalmi németségnek kellett a csehszlovák népbörtönben élő testvéreit támogatnia.* A munkanélküliek ezrei kopogtattak a szomszédos német területek munkaadóinál, hogy családjuk számára legalább a betevő falatot megkereshessék. A munkanélküliek nagy száma a cseh gazdaságpolitikából adódik. A párisi környéki békeszerződések előtt a szudéták vidéke szoros gazdasági egységet képezett a szomszéd német birodalmi területekkel és a hatalmas monarchia is bőven el tudta látni munkával az itteni lakosságot.

A monarchia feldarabolása után a két vidék: a Szudetaföld és a szomszédos német terület egyaránt határvidékké vált, még pedig egymással nem jó szomszédi viszonyban élő országok határain. *A csehek mindent megtettek, hogy a gazdasági és kulturális fölényben lévő németeket letörjék és könyörtelen elnyomó uralmuk alatt ezen a területen 6000 nagybirtokot, 1000 nagy erdőgazdaságot és több mint 1000 gazdasági nagyipari vállalatot szüntettek meg,* illetve juttattak cseh kezekbe.

Hitler vezérkancellár nürnbergi beszédében nagyon helyesen mutatott rá arra, hogy *a szudétanémetek az összes német törzsek közül a legmostohább viszonyok közt élnek* és a rettenetes gazdasági viszonyok között náluk a legnagyobb a halandóság és legkisebb a születési arányszám. A szudétanémetek felszabadítása tehát a jog és igazság mellett még emberi és európai gazdasági szempontból is üdvös cselekedet volt.

Érelmeszesedés, asthma, gyomorbaj, magas vérnyomás.
légzőszervek hurutjai, rekedtség ellen igyon
Pestszenterzsébeti jódos-sós-radioactiv gyógyvizet.

A gyógyvíz tvókúrája lehetőleg 8 hétig megszakítás nélkül tartson. Krónikus és súlyosabb természetű bajoknál ajánlatos a kurát többször megismételni. Egy kuraegység kb. 25—30 palack. A biztos gyógyhatást számtalan klinikai és kórházi szakvélemény igazolja. Kérdezze meg orvosát Kapható vidéken a

„HANGYA" és a „KÖZTISZTVISELŐK" szövetkezete minden üzletében, Budapesten és környékén a szövetkezetek árudáiban, gyógyszertárakban, drogériákban és minden jobb fűszerüzletben. Központi iroda: Budapest, IX., Ranolder-utca 4.

Premier a Nemzeti Színházban és a Belvárosi Színházban. „Két cárnő": Jávor—Szörényi—Makay—Kovács. „Ragaszkodom a szerelemhez": Tahy Anna—Mihályffy—Sennyey

Olaszországba megy vendégszerepelni egy magyar színtársulat

Érdekes bemutató lesz október 14-én az olaszországi *Teatro Nuovóban.* Magyar szinészekből összeállított társulat megy vendégszerepelni Olaszországba egy eredeti operettel, amelynek nemcsak szövegét, hanem zenéjét is *Szilágyi* László irta. Az operett primadonnája *Harmath* Hilda lesz és a többi kisebb-nagyobb szerepeket is magyarok játszák.

Megváltozott Herczeg Ferenc új darabjának szereposztása

A *Nemzeti Színház Kamaraszínháza* az idei évad első felében mutatja be *Herczeg* Ferenc új darabját, az *Utolsó táncot.* A vígjáték szereposztása már tavaly megtörtént s akkor az *Esti Ujság* közölte is a főszereplők nevét. A szereposztásban most változás történik. A főszerepet *Bajor* Gizi játssza s további fontos szerepeket kaptak még az ujdonságban *Jávor* Pál, *Rajnai* Gábor és *Petheő* Attila. Még egy nagyobb női szerep van *Herczeg* Ferenc új darabjában, erre vonatkozólag azonban a *tavalyi elhatározás megváltozott.* A darab legvidámabb szerepét az eredeti tervtől eltérően, *más játssza.* A szerepkiosztásra a legközelebbi napokban történik döntés.

Cifra nyomorúság

A *Kamara* és a *City* mutatta be a legújabb magyar filmet, amelyet szemmelláthatóan érvényesül a *Budapesti Film* feltett szándéka, hogy jobbat és többet akar nyujtani az átlagos magyar filmeknél. *Bónyi* Adorján írta a *Cifra nyomorúság* meséjét és éppen ez a mozgalmas, meglepő fordulatokban bővelkedő mese a film egyik legfőbb vonzóereje, amely nemcsak, hogy érdekessé teszi, hanem irodalmi nívóra is emeli a *Cifra nyomorúságot.*

Egy tönk szélére jutott, dúsgazdag család tagjait vonultatja fel a mese, amely drámai fordulatokkal, fokozódó bonyodalmakon át pattanásig feszíti a nézők idegeit s a magasfeszültség után megnyugtatóan oldódik fel a befejezésben. Lira es dráma egyféleképpen érvényesül ebben a nem mindennapi filmben, amely meglepően jó színészi alakitásokkal is szolgál. *Gertler* Viktor rendezését is meg kell dicsérnünk. A női főszereplő, *Simor* Erzsi megvesztegetően finom és kedves *Uray* Tivadar. *Vértes* Lajos és *Góth* Sándor, a három férfi főszerepben brilliáns alakitást nyujt. A film nagy sikerrel startolt.

Sajtóteát rendez a Turul Szépmíves Hangversenyzenekar

Az új zeneművészet és különösképen a magyar zeneszerzők műveinek céltudatos művelése céljából megalakult a *Turul Szépmíves Hangversenyzenekar.* Új magyar előadóművészek bevonásával október 2-án este félkilenc órakor tartja meg bemutatkozó hangversenyét. A koncertet a *Zeneművészeti Főiskola* nagytermében *Vaszy* Viktor vezényli. A műsoron *Beethoven, Bartók* és *Respighi* művei szerepelnek. A független, tiszta művészi magyar célokat szolgáló zenekar, megalakulása alkalmából, szombaton délután félhat órakor a *Vadászkürt-szálló* különtermében sajtóteát rendez, amelyre meghivta a budapesti napilapok képviselőit.

KRISZTUS-ORATÓRIUM

Kapúnyitás az Operaházban Liszt scenirozott remekművével

A mély áhitatban fogant és sok részleté[illegible] a legzseniálisabb és a legihlet[illegible]ben elénk állító alkotást [illegible]ebb Lisztet az Operaház ün[illegible], a *Krisztus* oratóriumot szinre. A[illegible] ünnepi fénnyel és pompával hozza [illegible] teljes estét betöltő, tizennégy képes scenirozott oratórium az eredetileg hangversenyterembe szánt művek szinpadra vitele *Oláh* Gusztáv nem mindennapi tehetségének és kultúrájának jóvoltából tökéletes kivitelezést nyert. Mindmegannyi kép megelevenedett olasz barokk festmény, elsősorban Tintoretto, de végeredményben csodálatos szintézise a késői olasz festőművészeti barokk lelkiségének, amelynek Liszt lelkével való titkos és mély rokonságát a konzseniális művész ösztönével ismerte fel *Oláh* Gusztáv. A Jézus életét születésétől mennybemeneteléig magába foglaló jelenetek kettős barokk szinpadon játszódnak le.

Az előadás középpontjában *Palló* Imre fenséges Krisztusa áll. Nemcsak énekben és szinpadi játékban jelenti a csúcspontját ez a szerep *Palló* Imre pályafutásának, de mindezeken felül még külön is megragadó erővel sugárzik alakitásáról az a tisztultabb és emelkedettebb emberiesség, amely ennél a szerepnél minden más feltételen kivül is annyira szükséges.

Mellette csak a teljes dicséret hangján szólhatunk *Báthy* Anna, *Budanovits* Mária, *Rösler* Endre és *Koréh* Endre nemesveretű, a legtisztább művészi eszközökkel megoldott alakitásáról, valamint a *kórus* ideálisan kiegyensúlyozott teljesitményéről is. Az együttes munkáját a dirigensi pulpituson biztos kézzel irányitja *Fleischer* Antal karnagy.

Dr. TÓTH DÉNES

A két cárnő

Orosz emigráns szerző a Nemzeti Színházban

Eugén *Iljan,* akinek ma este bemutatják regényes történelmi színdarabját a Nemzeti Színházban, hihetőleg jól ismeri a hazáját. A „Két cárnő" oroszai valóban hitelesek, kétségkívül érdekesek és nem abból a klisétárból valók, amelynek anyagát Budapesttől Newyorkig oly szivesen nyomtatják le a nemzetközileg nyilvántartott darabgyárak. A „Két cárnő" nem akar több lenni, egy kitalált történelmi kalandnál — ezt mondja a szerző és ezt fogják gondolni a nézők is előadás közben. A darabot tavaly előadta a Burgtheater is Bécsben. Állitólag a siker sem maradt el. *Miért legyünk hát mi elégedetlenek?*

Valóban így van: rossz kedvünk, ha lenne, hamar elmulik. Iljin a hazátlan orosz ügyesen szórakoztat, a darabirást bárhol is tanulta, elég jól tanulta. A *Két cárnőből* történelmi alapon egy szó sem igaz, a nézőtér azonban az első negyedórában hajlandó belemenni a játékba. A stilizált szinpadon mesének lát mindent s ez a nem éppen túl eredeti játék egy-kettőre csatát nyer. Nem is rossz: *Iljin megírta a Stuart Máriát, orosz hangszerelésben.* A történet pontosan ugyanaz. A trónkövetelő hercegnő a cárnő előtt halálos itélettel a feje felett büszkén és gorombán védekezik — és a barbár itélet dacára győz.

Amíg azonban Iljin idáig csüri-csavarja a drámát, addig a romantikus játék operettlehetőségei valóságos görögtüz fénybe vonják az egész szinpadi parádét. Orlow, aki már volt, ha jól emlékezünk egy izben operettbonviván, elneveztek róla egy híres gyémántot is, ezúttal úgy robban be a szinpadra, mint a szinpadi hősszerelmesek örök ideálja. (Később ezt a szinpadralépést ágyúdörgés és muzsikaszó kiséri.) Erzsébet, az álcárnő naivából tragikus hősnő lesz, Katalin cárnő pedig — Nagy Pétert játssza suhogó selymekben. Komédiának induló romantikus dráma ez a furcsa darab, ha az igényeinket feladjuk, még a zavartalan szórakozásnak sincs semmi akadálya.

Az előadás — Abonyi Géza rendezése — elég jó. *Makay* Margit cárnője kissé túlhangos ugyan, de azért eléggé majesztétikus, *Jávor* Pál, mint Orlow, néhány operetthangtól eltekintve, erőteljes és hatásos, *Kovács* Károly — Potemkin — könnyed és elegáns gazember, *Makláry* Zoltán groteszk és kísértetiesen agyalágyult orosz tábornok. *Szörényi* Éva az ál-cárnő néhol erőtlen. A többi szereplőről nincs különösebb mondanivalónk.

UJHELYI JÓZSEF

Ragaszkodom a szerelemhez

Bókay János új vígjátéka a Belvárosi Színházban

Szivderitően vidám és rendkivül kellemes estét szerez ezúttal is a sikerszériák kis színháza hűséges közönségének, *Bókay* János új vígjátékának előadásával. *Szellemes, kedves és fordulatos ez a könnyed kis komédia,* amelynek szerzője kitünően ismeri a szinpadot és amellett kitünő író is, mert a könnyed játék során van bőven mondanivalója és tüzijátékszerűen robbannak és világitanak találó megjegyzései, szines és ötletes aforizmái. *Bókay* János a mulattatáson túl mindig igyekszik rámutatni egy-egy érdekes társadalmi problémára és játékos jókedvvel, bölcs derűvel fejti ki a maga életigazságát, — annyi humorral és közvetlen kedvességgel, hogy észrevétlenül lopja jókedvre hangolt közönségének lelkébe a tanulságot, hogy az észre se veszi.

A darabot maga az író rendezte és legalább olyan jó rendezőnek bizonyult, mint amilyen szerző. A művészek pompás játéka nagyban hozzájárul a szép sikerhez. *Góth* Sándor öreg bonvivánja, *Sennyey* Vera modern leánytipusa, *Mihályffy* Béla deresedő fejü Don Juanja *igazi kabinetalakitások.* Elragadóan kedves *Szilassy* László egy félszeg, lángoló szivü ifjú figurájában. Külön meglepetés, hogy mennyi őszinte humor van ebben a született bonvivánban. *Pálóczy* László fölényes játéka is nagyon tetszett és *Vidor* Feri művészi játéka. *Nem kaphat olyan kis szerepet, hogy meg ne mutassa, milyen nagy értéke a szinpadnak.*

Vezető főszerepben mutatkozott be egy tehetséges és rokonszenves kezdő, *Tahy* Anna Mária. A közönség szivesen fogadta merész vállalkozását, amely egyelőre még túlhaladja képességeit. De egészen bizonyos, hogy idővel jó színésznő lesz belőle, ha majd sok-sok kisebb szerepet játszott. *Gara* Zoltánt elismerés illeti a szép díszletekért.

ORBÓK ATTILA

PESTI ESTÉK

Jöjjön velünk szinházba az Esti Ujság kedvezményes szinházjegy irodája útján

Szinházjegyirodánk VIII. József-körút 5. hétköznapokon és vasárnap reggel 9 órától este 8 óráig áll olvasóink rendelkezésére. **Telefonrendelés: 140-000 144-401.**

KEDVEZMÉNYES ÁRUSITÁSUNK E HÉTRE:

Erzsébetvárosi Színház: Nem leszek hálátlan.
Józsefvárosi Színház: Nem leszek hálátlan a hét minden napján és vasárnap d. u. filléres helyárakkal és külön kedvezménnyel.

SZOMBAT, 1:

Magyar Színház: Az utca.
Városi Színház: Gázmérgezés a Dombutcában.
Kamara Színház: Hazajáró lélek.

VASÁRNAP, 2:

délután:

Vígszínház: Fűszer és csemege.
Andrássy Színház: Angyalt vettem feleségül.
Városi Színház: Gázmérgezés a Dombutcában.

este:

Terézkörúti: Megsértették a minisztériumot...
Kamara Színház: Hazajáró lélek.
Városi Színház: Gázmérgezés a Dombutcában.
Komédia Színház: Bikavonat.

Heti szinházi műsor

Operaház (½8 órakor) szombat megnyitó előadás: Krisztus; vasárnap: Álarcosbál; hétfő: Nincs előadás; kedd: Nürnbergi mesterdalnokok; szerda: Pillangókisasszony; csütörtök: Hunyadi László; péntek: Május királynője, Pesti karnevál, Csárdajelenet; szombat: Varázsfuvola; vasárnap: Cremonai hegedűs, Magyar ábrándok, Csárdajelenet; hétfő: Nincs előadás.

Nemzeti Színház (4, ½8) szombat: Két cárnő (I. 2.); vasárnap d. u.: Gyurkovics lányok; este: Két cárnő (VIII. 2.); hétfő: Két cárnő (II.); kedd: Farkaskaland (X. Népműv.); szerda: Két cárnő (IV.); csütörtök: Roninok kincse; péntek: Két cárnő (VI.); szombat: Két cárnő (VII.); vasárnap d. e. ½11: Csikós (Munk. előadás); d. u.: ½4: Dolovai nábob leánya este: Farkaskaland.

Nemzeti Kamaraszínház (8-kor) szombat: Hazajáró lélek; vasárnap d. u.: Hazajáró lélek; este: Kék róka; hétfő, kedd, szerda, péntek: Hazajáró lélek; csütörtök, szombat: Kék róka; vasárnap d. u. (4): Kék róka; este: Villámfénynél; hétfő: Hazajáró lélek.

Vígszínház (½4, 8) szombat: Az orvos dilemmája; vasárnap d. u.: Fűszer és csemege; este: A világ közepe (R.); hétfő: Az orvos dilemmája (F.); kedd: A világ közepe; szerda: Az orvos dilemmája (S.); csütörtök: A világ közepe (K.); péntek: Az orvos dilemmája (E); szombat d. u. (½4): A világ közepe; este (8): Az orvos dilemmája; vasárnap d. u. (½4): A világ közepe; este: Az orvos dilemmája (T.); hétfő: A világ közepe (G.).

Belvárosi Színház (4, 8): Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Ragaszkodom a szerelemhez.

Pesti Színház (4, 8) Egész héten minden este és vasárnap d. u.: A szabad lány.

Magyar Színház (½4, 8) szombat: Az utca (D); vasárnap: Az utca (B); hétfő: Az utca (E); kedd: Az utca (I.); szerda: Az utca (N.); csütörtök: Az utca (S.); péntek, szombat: Légy jó mindhalálig; vasárnap d. u.: Az utca; este: Az utca (C.).

Andrássy Színház (½4, 8) Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Angyalt vettem feleségül. (Pénteken 25. előadás.)

Városi Színház hétfő, kedd, szerda (3): Ifjúsági előadás; csütörtök, péntek, szombat, vasárnap d. u. (4) és este (8): Gázmérgezés a Domb-utcában.

Magyar Műszínkör szombat szünet; vasárnap (½4, 6, 8) Hárman egy nő ellen.

Komédia Orfeum (½5, ½9) Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Kölcsönkért Shakespeare.

Moz

BEMUTATÓ MOZIK:

ATRIUM (T: 153-034, 154-024). ½6, ½8, ½10. Sz., V.: ¼4, ½6, ¾8, ½10. — Péntek Rézi (Páger, Turay). — Híradók.

CITY Tel (111-40) ¾6, ¾8, ¾10. Sz., V.: ¼4-kor is. — Cifra nyomorúság (Góth Sándor, Uray).

CORSO (T: 18-28-18). Sz., V.: ¼4, ½6, ½8, ½10, többi napokon ½6, ½8, ½10. Luise Rainer, William Powell: A 14-es futár (kémregény). — Jazzbanditák. — Híradók.

CORVIN (T: 138988) ½3, 5, ½8, ½10. V.: 10, és ½1-kor is. (Első vas. első kettő mérs.). — Berlini olimpia. — Híradó. — Okt. 9-én, vas. d. e. ½11-kor: Dalolj szivem, dalolj.

DECSI T 121343, 125-952). 5, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ¼4, ½6, ½8, ¾10. Nyugat leánya (Jeanette MacDonald, N. Eddy). — Híradók.

FORUM (T: 189-543 189-707). ½6, ½8 és ¾10. Sz., V.: ¼4, ½6, ¾8 és 10 órakor. — Vágyak... (Danielle Darrieux). — Úgy szeretlek, majd megeszlek. — Szines rajzfilm.

KAMARA T: 144-027 135-967). 6, 8, 10. Sz., V. és Ü.: 4-kor is. — Cifra nyomorúság (Góth S., Uray).

LLOYD FILMSZÍNHÁZ (T: 111-994). 2, ½5, 7, ½10. V.: 11-kor is. — 11 és 2 órai előadás mérsékelt helyárakkal. Berlini olimpia. — Híradók.

PALACE (T: 136-523). 11, 2, 4, 6, 8 és 10. — Tökéletes házasság. (A szerelem orvosi problémái.) — A szerelem szigete. — Híradó. — Az első három előadás mérsékelt helyárakkal.

RADIUS T: 122-098). ¾6, ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ¾4-kor is. — Szerelmi vihar (Charles Boyer). — Híradók.

ROYAL APOLLO (T: 141-902, 342-946). ½6, ½8, ¾10. Sz., V.: 4, 6, 8, 10. — Péntek Rézi (Páger, Turay). — Híradók.

SCALA FILMSZÍNHÁZ (T.: 11-44-11. Teréz-körút 60.) ½6, ½8, ¾10. V.: 3-kor is. — Táncoló angyal (Sonja Henie). — Híradók. — Vas. d. e. 11-kor: Tip-Top Follies.

STUDIO (T: 140-840). 11, 2, 4, 6, 8, 10. — Hétk. első 3, vas. első 2 félárú. — Borcsa Amerikában (Dayka, Mály). — Híradó.

URANIA FILMSZÍNHÁZ (T.: 146-046). 5, ½8, ½10. Sz., V.: ¾3, 5, ½8, ½10 órakor. — Hazatérés (Zarah Leander). — Híradók. — Vasárnap d. e. 11-kor: dr. Baktay Ervin: India, új sorozat.

MÁSODHETES MOZIK

ADMIRAL T 155707) ¼4, ½6, ½8, ½10. V.: ½2-kor is. — Másodvirágzás (Lil Dagover). — Az én házam az én váram. — Híradó. — V. d. e. ½10, ½12-kor: Koldusdiák.

ALKOTÁS (T: 155-374). ¼4, ½6, ½8, ½10. V.: ½2-kor is. — Dzsungelszerelem (D. Lamour). — Pilóta a babám. — Híradó. — V. d. e. 11: Kékszakáll 8. felesége.

ASTRA (Ugocsa-u 1. T.: 15-44-22). ¼4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: 2-kor is. — Szivek csalogánya (Deanna Durbin). — Popeye. — Vas. d. e. Kacagtató matiné.

GLORIA (T 144-890) ½5, ¾7, 9. Sz.: ¼4, ½6, ½8, ½10. V.: ½2-kor is. — Szivek csalogánya (Deanna Durbin). — Ördögidézés. — Híradó.

PALOTA (Krisztina krt 155 Tel.: 15-66-05). ¼4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½2-kor is. — Szivek csalogánya. — Kisérő műsor. — Híradók.

PATRIA (T 145578). ¼4, ½6, ½8, ½10. vas. ¾2 órakor is. — A kis primadonna (Shirley T.). — V. d. e. 10 és ½12: Burleszkmatiné. — Reviziós gyűlés.

PHÖNIX (T: 144-454). 11, 1, 3, 5, ½8, ½10. — Első három előad mérs. — A kis primadonna (Shirley Temple). — Csavargás vadnyugaton. — Híradó.

TURÁN (T: 123-401). 4, 6, 8, 10. V.: 2-kor is. — Mannequin (J. Crawford). — Hollywoodi varieté. — Híradó. — V. d. e. 10, 12: Koldusdiák.

VESTA (VII., Erzsébet-krt) ¼4, ½6, ½8, ½10. V. és Ü.: 2, 4, 6, 8 és 10-kor. — Dzsungelszerelem (D. Lamour). — A riói keselyű. — Az első előadás mindennap mérsékelt helyárakkal.

EU. 1938 okt 2

SZINHÁZ

Makay Margit és Beregi Oszkár a Duóban

A Belvárosi Színház bemutatója

A *Monsieur Lamberthiert*, a híres *Verneuil*-darabot, amely most *Duo* címen került színre, nem kell felfedezni. Szükségtelen kifejteni, hogy a téma — szerelem, féltékenység, hazugság, gyilkosság, a lelkiismeret drámája — nem döntő jelentőségű, csak a *forma* az, mert »uraim, csak a forma fontos, ha a színpad művészet és nem ipar«, ahogy Kerr mondta egy »igényes témájú« silány darab után. És a forma az, amely művészetté, vagyis jelentőssé, igazzá és felkavaróvá teszi a férj és a feleség háromfelvonásnyi duóját, a forma, amely egy »igénytelen« félmondatot eseménnyé tud avatni.

Ezért és *így* tudta Verneuil a féltékenység lelki mechanizmusát oly makulátlanul és maradéktalanul színpadra vetíteni, megmutatni a féltékenység egész skáláját, a féltékeny ember belső vergődését a homályos gyanú féltudatos érzései, a külső bizonyítékok növekvő halmaza és a szerelmes ember ösztönös vaksága között. És miközben a színpadon külső események történnek, — egy fiók kiadja titkát, a telefón megszólal, a szeretett asszony hangja hamisan csenget — a féltékenység primer állapota egyre tarthatlanabb, a féltékeny ember kénytelen meglátni azt, amit régen, eltagadhatatlan bizonyossággal tud. S megint a forma az, amely a csalásba keveredett, hazugságok ködében botorkáló asszony kettős játékának minden mozzanatát a klinikai demonstráció pontosságával és élességével tudja megeleveníteni. A forma az, amely szuggesztív elhitető erővel valóságot ad — a valóságnak, két ember mozdulatainak és hangjainak. Mert különben csak mozdulatokat látnánk és hangokat hallanánk, nem életet.

De a megírt színdarab formája — és ezért nehéz és bonyolult művészet a színpadé — a színészek műalkotásának formája nélkül elsikkadna s a szövegből a papiros és a színpad között kihullana az élet. *Makay* Margit és *Beregi* Oszkár művészetének köszönhető elsősorban, hogy ez nem történt meg, hogy Verneuil *előadott* darabja nem kevesebb, hanem több lett *a megírt* darabnál; több és jelentősebb.

*

A színész és általában minden interpretáló művész régen fölismert tragédiáját juttatta önkénytelenül eszünkbe Makay Margit játéka a Duóban, ez a műalkotás, amely az illanó időbe szórja művészete kincseit. Mily könnyelmű pocsékolása az értékeknek, hogy azok a riadt szemrebbenések, a hang lekottázhatatlan megtorpanásai, amelyek néha egy másodperc alatt mélylélektani tanulmánynál is többet mondanak: elvesznek a pillanatban. A részletek gazdagsága, a színészi vízió ereje, az emberábrázolás szuggesztivitása, mindmind csak a papírnál is rövidebb létű emlékezetben marad meg, amikor harmadrangú képek, silány írások és közepes szobrok évszázadokra számíthatnak.

*

Ha van valami, amit »a nő rejtélyének« lehetne nevezni, valami, ami minden elemzés és ösztönös megértés után is titok marad: akkor *Makay* Margit *ezt* mutatja meg a Verneuil-darab alkalmából. Ezt teszi be hazugságaiba, tűnő diadalaiba, kínlódásába, ezt érezni néha azokban a riasztó pillanatokban, amikor egy síma hazugság és a felfedezett hazugságot követő összeomlás között: tekintete egy felvillanásra kegyetlen-keménnyé s könyörtelen tudatossá válik. Ilyenkor éreztem a titkot. Hogy a nő más, mint én, a férfi. És ennek a titoknak a vízióját alig kaptam még írástól vagy képtől, talán csak zenében éreztem egy-kétszer. S hogy ezt megmutatta, többet jelent nekem a hazugságok és csalások liánszövevényeiben vergődő asszony nagyszerűen teljes megmutatásánál. Ez a pont volt e kivételes tehetségű színésznő nagyszerű alakításának teteje. A többi: ragyogó keret volt. A boldogságot és megnyugvást kétségbeesetten szomjazó lélek tragédiája.

Beregi Oszkárt pedig elsősorban azért illeti dícséret, mert ebben a légkörben, tökéletes partnere varázslatos atmoszférájában, nem vált színtelenné, alakításában volt új mondanivaló a férfiról, akivel megesett a nagy szerelem katasztrófája. Ahogy ezt a katasztrófát vállalta, ahogy tragikus összeomlása perceiben igaz és meggyőző tudott maradni és halk hangjaival, szájának rángásával, elfulásaival ajándékot tudott adni szerepének: az színészi pályájának megérdemelten nagy állomása.

Bárdos Arturnak, a bátor igazgatónak és a hibátlan fordítónak épúgy köszönetet kell mondani, mint *Vajda* Pálnak kulturált, dinamikus erejű, nagyon tehetséges rendezéséért és *Gara* Zoltánnak kitűnő díszletéért.

Pálóczi Horváth György

Az
Ujságíróbál képekben
a
SZINHÁZI ÉLET új számában

Toscanini elhatározása végleges: idén nyáron nem vezényel Salzburgban

Bécs, március 3.

Február vége felé *Toscanini amerikai hangversenykörútja során azt a kijelentést tette, hogy az idén nyáron nem fog vezényelni Salzburgban.* A salzburgi ünnepi játékok vezetősége ebben az ügyben az olasz karmesterrel érintkezésbe lépett és *ma hivatalos közleményben tudatja, hogy Toscanini elhatározását tudomásul vette.* Minthogy az olasz karmester elhatározása végleges, az ünnepi játékok vezetősége megkezdte tárgyalásait több kiváló karmesterrel, akik ebben az évben Salzburgban vezényelni fognak.

(*) A Rang és mód felújítása. A *Nemzeti Színház* centenáris esztendejének felújításai során csütörtökön este *Szigeti* József társadalmi színműve, a *Rang és mód* került színre. A régi, híres darab reprízének külön érdekességet adott az a körülmény, hogy Bannainé szerepét Szigeti József unokája: *Vizvári* Mariska játszotta benne. S ez az érdekesség egyúttal az előadás ragyogó értéke is lett. Vizvári Mariska művészi pályájának egyik legemlékezetesebb sikerét aratta ebben a hálás szerepben. Ugyanúgy, mint az öreg Bannai nagyszerű megszemélyesítője: *Bartos* Gyula. Mellettük s velük egyenrangú, tökéletes karakter-alakítást nyujtott *Kürthy* György, Auenburg gróf szerepében. A színház régi gárdájának ez a három kiváló tagja, remek játékával szinte a hajdani nagyok klasszikus bélyegét ütötte a felújításra, amelynek szereplői közül különösen *T. Mátray* Erzsit, *Somogyi* Erzsit, *Petheő* Attilát, *Pethes* Sándort, *Makláryt* és *Patakyt* illeti elismerés, a gondos rendezővel, *Kiss* Ferenccel együtt. A közönség sokat és szívesen tapsolt minden felvonás után a kitűnő szereplőknek.

(*) A Vígszínház legközelebbi újdonsága. A *Vígszínházban* megkezdődtek a próbák *Csathó* Kálmánnak *Fűszer és csemege* című új darabjából. A darab egy pesti bolt története és három felvonásból áll. A rendező: *Tarnai* Ernő és a főszerepeket *Páger* Antal, *Somlay* Artúr, *Vizváry* Mariska és *Bulla* Elma játsszák.

(*) Operaház. Az Operaház csütörtökesti Márta előadásán lépett hosszabb idő után újra az operai közönség elé *Pataky* Kálmán. A népszerű tenoristát február havában szerződési kötelezettségei a bécsi Staatsoper színpadára szólították. Pataky ezúttal is nagy sikerrel énekelte a Márta tenorszerepét, a szünetekben a közönség őszinte elismerő tapssal hívta őt és kiváló szereplőtársait a függöny elé.

(*) Kedden este nem lesz előadás a Pódiumban. *Békeffi* László, a *Pódium* népszerű konferanszié ja és igazgatója március 8-án, kedden este ünnepli a *Zeneakadémián* színészi és konferanszié i működésének huszonötéves jubileumát. Ezen az estén nem lesz előadás a *Pódiumban*, mert az egész társulat játszani fog a jubileumi estén.

(*) A Theater in der Josefstadt második estéje a Royal Színházban. *(Paul Géraldy: Hochzeitstag.)* A bécsi Reinhardt-színészekről szerda esti, első budapesti előadásuk után — André Birabeau *Eltévedt báránykáit* adták — megállapítottuk, hogy amit csinálnak: a tökélet sség fokára elérkezett középeurópai színjátszás kitűnő, művészien preciziós standardmunkája. Csupa jólesően komoly alakítás, csupa elsőosztályú színészi teljesítmény az egyéni bravúr és a kifogástalanul összehangolt társulat együttesében. Csütörtök este annál nagyobb érdeklődéssel ültünk be a nézőtérre: hiszen most aztán valóban költő írta a darabot (ha kissé nagyon is effektusos, nagyon is *larmoyant*, de mégis költőre való jó darabot), amelyben remekelhetne ez a valóban remek együttes. Nos: a társulat derekasan birkózott meg a darabbal. Ha igazságtalanság is talán a többiekkel szemben, ma is az a kis színésznő tetszett a legjobban, aki — hogy is mondjuk csak? — a *legszínészebb* a vendégszínészek közül. Geraldine *Katt*, aki tegnap főszerepet, most jelentős szerepet játszott, amíg a színpadon van, úgy betölti azt a néhány négyzetméternyi teret, hogy egyebet sem lát az ember, csak az ő művészi jelenlétét. A darab két főszerepét Fritz *Delius* és Adrienne *Gessner* játssza. A jóhumorú és amellett nyugodt és komoly Delius mélyen rokonszenves munkája mellett Adrienne Gessner, ez a nagyon kedves, finom és nagyon bécsi színésznő, aki mintegy típusa lehetne a szolíd-szelíd, okos és kellemes középeurópai polgári dámának, nyujtott jó alakítást. A másik női főszerepben az első felvonásban talán kissé túlzottan »vonagló« Dagny *Servaes* volt szintén kitűnő. Hans *Thimig* egyénisége mintha ebből a darabból kissé kiütközött volna, annál inkább jobb volt a csupa talentum Hans Joachim *Frendl*, aki ezúttal is egy húszéves fiú figuráját töltötte meg a legh telesebb élettel. Sylvia *Dever* ízléses, szép munkája és Max *Brebeck* nyugodt, jó játéka kitűnően szolgálta a Maximilian *Schulz* rendezésében hibátlanul gördülő előadást. **R. M. A.**

(*) Művészetbarátok estje. Sikerült művészest volt szerdán este a Zeneakadémián. A színvonalas műsor keretében néhány tehetséges fiatal művész mutatkozott be, így Móra Edit, aki Herczeg Ferenc »Violante és a bíró« című jelenetében aratott sikert, Helia de Pinedo hangulatos bécsi sanzonjaival, Gábor Zsuzsi iskolázott koloratúrájával keltett feltűnést, Rátkay Márton, Szendy Mária, Baló Elemér, Raab Veronika, Szakáts Zoltán szavalattal szerepeltek. Avar Antónia és Greguss Zoltán melodrámát adtak elő. Tetszett Simon Ily alt hangja, Apor Magda drámai szopránja. Tapssal fogadták Keresztessy Mária sanzonjait. A műsort két kisgyermek szereplő: Versitz Zsuzsi és Palugyay Sylvia fellépése tarkította. Érdeklődéssel fogadták Hegedüs Tibor előadását Stanislawskiről, a nagy orosz rendezőről.

GABY MORLAY

Ismét művészi eseményt hozunk!

Névaparti nász

Rendezte:
L'HERBIER
a Néma vár és Asszony a hadihajón rendezője

MA PREMIER

VICTOR FRANCEN

Felelősséggel állítjuk, hogy ez az utóbbi évek egyik legszebb francia filmje!

KIZÁRÓLAG
CORSO

Rendkívüli színházi kedvezmény a Pesti Napló előfizetői és olvasói részére

Előfizetőink jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak: Az Est kiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18—20., tel.: 143-888. reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

PÉNTEK, márc. 4. Víg: Hajnali vendég (8). **Magyar:** Ketten egyedül (8). **Nemzeti Kamara:** Kék róka (8). **Andrássy:** A hölgy hozzám tartozik (8). **Royal:** Das Paradies (Reinhardt vendégjátéka) (8). **Komédia:** Ha minden kötél szakad (9½).

SZOMBAT, márc. 5. Magyar: Ketten egyedül (8). **Belvárosi:** Duó (8). **Andrássy:** A hölgy hozzám tartozik (8). **Városi:** Júlia (8). **Royal:** Hochzeitstage (Reinhardt vendégjátéka) (8).

VASÁRNAP, márc. 6. Víg: Hajnali vendég (3½ d. u.). **Magyar:** Ketten egyedül (3½ d. u.): Egyetlen éjszakára (8). **Belvárosi:** Duó (4 d. u.). **Nemzeti Kamara:** Kék róka (8). **Művész:** Déligyümölcs (4 d. u.): Vacsora a Ritzben (8). **Andrássy:** A hölgy hozzám tartozik (8). **Városi:** Júlia (4 d. u. és 8 este). **Terézkörúti:** Lulu (8). **Komédia:** Ha minden kötél szakad (4½ d. u. és 8½ este). **Zeneakadémiai:** Márkus-hangverseny (11¾ d. e.).

Ruhák a „Hatodik emelet" színpadán

Pesti Szinház

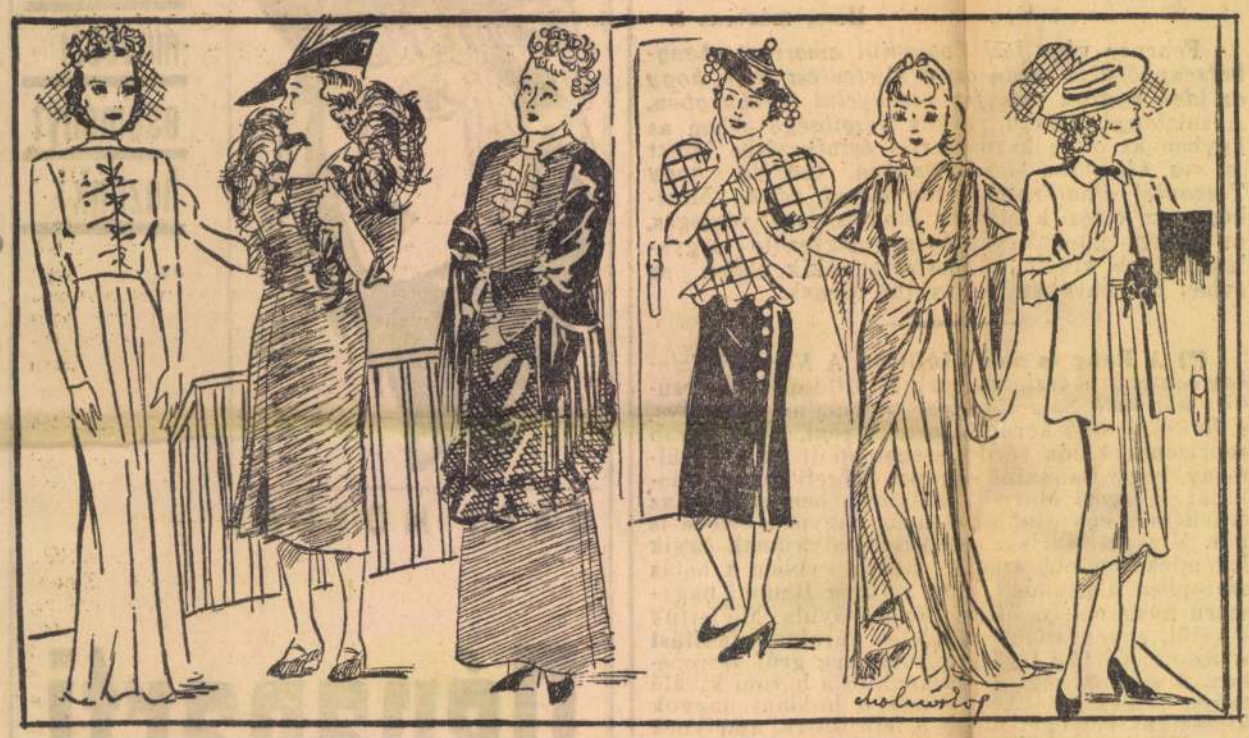

1. Tolnay Klári rózsaszín menyasszonyi ruhája. 2. Gombaszögi Ella zöld selyemruhája tollboával, fekete szalmakalap nagy, piros tolltüzekkel. 3. Medgyaszay Vilma sötétkék ruhája, fekete kötönnyel, fekete kendővel. 4. Orsolya Erzsi kockás blúza fekete szoknyával, fekete szalmakalap cseresznyefürtökkel. 5. Szemlér Mária világoskék szaténpongyolája. 6. Székely Lujza szürke kompléja, övében vörös virággal, szürke kalap, vörös retikül (Molnár Éva rajzai)

(*) **Bulla Elma beteg.** *Bulla* Elma néhány nappal ezelőtt érkezett haza vidéki vendégszereplésérol. Itthon *influenzát* kapott és most betegen fekszik lakásán. Az influenza nem súlyos lefolyású, valószínű, hogy Bulla néhány nap mulva meggyógyul.

Madeleine Grey dalestje ma Zk. 8.

*

Rózsavölgyi hangversenyei:
Lászlóffy Margit zongoraestje ma, Z. 8.
Kaszás Szimf. Zenekar ma, Z. fél 9.
Dr. Szent-Györgyi Pál hegedűestje 13-án.

Színházak pénteki műsora

OPERA: Siegfried (C. bérlet 19. szám; 1/17). — **NEMZETI:** Zivatar (1/18). — **NEMZETI-KAMARA:** Kék róka (8). — **VIG:** Hajnali vendég (8). — **MAGYAR:** Ketten egyedül (8). — **BELVÁROSI:** Duó (8). — **MŰVÉSZ:** Vacsora a Ritzben (8). — **PESTI:** Hatodik emelet (8). — **ANDRÁSSY:** A hölgy hozzám tartozik (8). — **VÁROSI:** Nincs előadás. — **ROYAL:** Das Paradies (Eltévedt báránykák; Reinhardt-vendégjáték; 8). — **TEREZKÖRUTI:** Karnevál 1938 (9). — **PÓDIUM:** Márciusi műsor (9). — **KOMÉDIA:** Ha minden kötél szakad (1/9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Csodahajó (6, 9). — **KISFALUDY:** Két lány az uccán (6, 3/9).

MOZIK

Rövidítések: Sz. = Szombat. V. Ü. = Vasárnap és ünnepnap. H. = Híradó. M. = Matiné.

ADMIRÁL (1-537-07. Margit körút 5.): **Táncrend** (Harry Baur) és a kísérő műsor. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vasárnap d. e. 1/210 és 1/212-kor: Az örvény. — **ALKOTÁS** (1-553-74. Alkotás u. 11.): **Szerelemből nősültem** (Erdélyi, Ráday). Hollywood mulat (színes). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 11-kor: A kis ezredes és Hollywood mulat. — **ANDRÁSSY** (1-241-27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **Szerelemből nősültem** (Erdélyi Mici, Kabos). Nevadai pokol. H. (1/25, 7, 1/210: Sz.: 3/44, 3/46, 3/48, 3/410, V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) — **ASTRA** (15-44-22. Ugocsa u. 10., Böszörményi útnál): **La Habanera** (Zarah Leander). Schubert-szerenád. Híradók. (1/24, 1/26, 1/28, 1/410; V. Ü.: 1/42, 1/44, 1/46, 1/48, 1/410.) — **ATRIUM** (1-540-24, 1-530-34. Margit körút 55.): **Pillanatnyi pénzzavar** (Erdélyi, Kabos). Vonósnégyes (Szöke Szakáll). (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **BELVÁROSI** (3-845-63. Irányi u. 21.): **A nagyváros** (L. Rainer). Igy él Kina. H. (Jobbt.: 1/25, 7, 1/210; balt.: 8; V. Ü.: jobbt.: 1/23, 5, 1/48, 1/210; balt.: 1/24, 6, 1/29.) Vas. d. e. 1/211 és 12-kor matiné: Meseauto. — **BODOGRÁF** (14-95-10. József körút 63.): **A nagyváros** (L. Rainer). Kétarcú Afrika. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **BUDAI APOLLO** (1-515-00. Csalogány u. 46.): **Táncrend** (M. Bell) és színes kísérő filmek. H. (1/25, 3/47, 9; V. Ü.: 1, 3, 1/26, 1/28, 3/410.) Vas. d. e. 1/211-kor meseszínház: Janosi és Juliska. — **CAPITOL** (1-343 37. Baross tér 32.): **A szerelem gyöngyei** (Sacha Guitry). H. (1/24, 1/26, 1/28, 3/410; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 3/410.) — **CASINO** (3-831-02. Eskü tér 6.) **A ember néha teved** (Tőkés Anna, Dayka Margit). Zenés vikend. H. (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **CITY** (1-111-40. Vilmos császár út 36. sz.): **Kalózkisasszony** (Gaál Franci). (1/25, 7, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/23, 5, 1/28, 10.) — **CORSO** (18-28-18. Váci u. 9.): **Névaparti nász** (Gaby Morley). H. (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **CORVIN** (1-395-84, 1-389-88. József körút és Ülői út sarok): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi) és a kísérő műsor. H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) V. d. e. 1/211-kor matiné. **Peer Gynt** (H. Albers). — **DAMJANICH** (1-348-03. Damjanich u. 1.): **Viharszárnyakon** (O. Csehova). **A banditák réme** (B. Jones). (Folyt. előad.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **DÉCSI** (1-213-43, 1 259-52. Teréz körút 28.): **Te csak pipálj, Ladányi** (Turay, Rózsahegyi). H. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **ELIT** (1-161-51. Lipót körút 16.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival (Jávor, Szörényi). Zenés vikend. Négylábú tingli-tangli.** H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **FORUM** (1-897-07, 1-895 43, 188-528. Kossuth Lajos u. 18. sz.): **Lloyds of London** (M. Caroll). (3/46, 1/28, 3/410; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 3/410.) — **GLORIA** (1-448-00. Thököly út 56.): **La Habanera** (Z. Leander). Telefónbriganti (Popeye). H. (1/25, 3/47, 9; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **HOLLYWOOD** (14-24-55. Bethlen tér 3.): **Vörös Pimpernel visszatér** (Orczy bárónő regénye). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vasárnap délelőtt 1/211 órakor matiné: **Őnagysága inasa** (Jean Harlow). — **JÓZSEFVÁROSI** (1-346-44. Kálvária tér 7.): **A nagyváros** (L. Rainer). Kétarcú Afrika (kultúr). (1/25, 3/47, 1/210; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) Vas. d. e. 1/211-kor S. M. C. matiné: Budai cukrászda. — **KAMARA** (1-440-27. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Te csak pipálj, Ladányi** (Rózsahegyi, Turay). H. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **KULTÚR** (3-861-95. Kinizsi u. 16.): **Szerelemből nősültem** (Csortos, Erdélyi M.) és a kísérő műsor. (1/25, 7, 1/210; V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) — **LLOYD** (111-994. Hollán uccа 7/a., Szent István körútnál): Modern Sámson (G. Morlay). H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **METRO** (1-122-30. Teréz körút 60.): Ötödik hétre prolongálva! **Walewska grófnő** (Greta Garbo). H. (1/26, 1/28, 3/410; Sz. V. Ü.: 3, 1/26, 1/28, 3/410.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Vadnyugati őrjárat** (Laurel és Hardy). — **NYUGAT** (1-271-62. Teréz körút 41.): **Viharszárnyakon** (Willy Fritsch). Kétarcú Afrika (a modern és ősi Afrika). H. (1/25, 7, 1/210; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ODEON** (1-302 63. Rottenbiller u. 37/b.): **Táncrend** (M. Bell). Bécsi melódiák (zenefilm). H. (Folyt. előad.: 1/25, 7, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 1/211-kor matiné: **Strogoff Mihály** (A. Wohlbrück). — **OLYMPIA** (1-429-47. Erzsébet körút 26.): **Táncrend** (Marie Bell). Megzavart hangverseny (színes). H. Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **OMNIA** (1-301-25. József körút és Kölcsey u. sarok): Prolongálva 2-ik hétre! **Kalózkisasszony** (Gaál Franci). Kieg. H. (1/25, 7, 1/210; Sz. V. Ü.: 3, 1/26, 1/28, 10.) — **OTTHON** (14-64 47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Viharszárnyakon** (Willy Fritsch). **Ember ember ellen** (D. Foran). (4, 1/27, 9; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **PALACE** (1-365-23. Erzsébet körút 8. szám): Prolongálva! **Orgonavirágzás** (Jeanette Mac Donald). H. (Mindennap: 2, 1/25, 7, 1/210.) — **PÁTRIA** (1-456-73. Népszínház u. 13.): **Táncrend** (J. Blanchar). H. (D. e. 11; d. u. 2, 1/25, 7, 1/210; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **PHÖNIX** (14-44-54. Rákóczi út 68.): **Táncrend** (H. Baur). H. (Mindennap: d. e. 1/212; d. u. 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **RÁDIUS** (1-220-98, 1-292-50. Nagymező u. 22—24.): **Pillanatnyi pénzzavar** (Erdélyi, Kabos). **Vonósnégyes** (Szöke Szakáll). (3/46, 3/48, 3/410; Sz. V. Ü.: 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) Vas. d. e. 11-kor: **Napsugárkisasszony** (Sh. Temple). — **REX** (1-394-16. István út 39. sz.): **Táncrend** (M. Bell). H. (1/25, 3/47, 9; Sz. 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **RIALTO** (1-394-97. Rákóczi út 70.): **A nagyváros** (L. Rainer). Afrika két arca. (D. e. 1/211; d. u. 1/21, 3/43, 5, 1/28, 1/210; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **ROYAL APOLLO** (1-419-02, 1 429-46. Erzsébet körút 45.): 6 és 8-kor: **Szerenád** (Igo Syn). H. 10-kor: **Magdát kicsapják** (Turay Ida, Tolnay Klári). H. (Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **SAVOY** (1-460-40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2.): **A csillagos lobogóért** (R. Taylor). Premier híradók. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.. 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 10 és 1/212-kor: Matiné. — **SIMPLON** (2-689-98, 2-689-99. Horthy Miklós út 62.): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Híradó. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **STUDIÓ** (140-840. Akácfa u. 4.): Prolongálva! **Mr. Deeds** (Gary Cooper). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **TIVOLI** (1-230-49. Nagymező u. 8.): **Táncrend** (M. Bell). Majomiskola. H. (Folyt. előad.: 4, 3/47, 1/210; Sz.: 3/44, 3/46, 3/48, 3/410; V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Utolsó akkord** (L. Dagover) — **TURÁN** (128-401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **A nagyváros** (L. Rainer). Megzavart hangverseny (színesf.). H. (3/44, 3/46, 3/48, 3/410; V. Ü.: 3/42, 3/44, 3/46, 3/48, 3/410.) V. d. e. 11-kor: Az örvény. — **URÁNIA** (1-460-46. Rákóczi út 21.): Prolongálva! **Az örök titok** (Fedák, Harsányi). H. (5, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 3/43, 5, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 11-kor: dr. Völgyesi Ferenc: Az állati hipnózis embertani vonatkozásai. — **VESTA** (1-326-39. Erzsébet körút 39.): **A nagyváros** (Luise Rainer). Kétarcú Afrika (dzsungelfilm). (3/44, 1/27, 1/210; vasárnap és ünnepnap: 2, 4, 6, 8, 10.)

Táncrend PÁTRIA
Délelőtt 11 órától, az első három előadás mérsékelt helyárak!

Bűnügy — lélekelemzéssel

Regény — *Irta: Tersánszky J. Jenő*

17

Alantos helyzetben kezdte. Gyűlöli, ha kisasszonynak, nagysámnak szólítják. Az eszelősségig uralkodnak rajta szenvedélyei. Buta. Azaz nincsen fogékonysága a hétköznapi okosság, vagy raffináltság, vagy léhaság iránt. Mert bizonyára emelkedettebb világszemlélet letéteményesének akarja tartani magát.

Ha ez nem a típusa az agitátornőnek?

A detektív meg volt győződve: most néz annak a helyzetnek elébe, amikor nagyszerűen érvényesítheti fogását, hogy minden vágya a mai társadalmi rend fölborítóinak sorába szegődni! ...

Szinte nyakig ült már képzeletben a nővel a végükremélhetellen elméleti vitákban, amit egy új, jobb világ berendezéséről, valamint a meglévő lerombolásáról folytatnak.

Közben pedig játszva szedi ki partnernőjéből a terhelő adatokat: merre és mit csinált már a közrend megbontására?

Hogy pedig a kerti átjárásról szerzett tudomást, nagybecsű értesülésnek találta a detektív. Kell-e említeni?

Jellegzetesebb már nem is lehetett arra nézve a helyzet, ahogyan politikai aknafúrók dolgoznak.

Üres villalakás mint összejövetelek tanyája. Ebből rejtett, kerti átjárás egy bérhodály forgalmas elő- és hátsókertjébe. Egy színésznő diszkréciót igénylő látogatóit fogadja a bérházi lakásán ...

A detektív fantáziája már a vállalkozás kelepcéjébe került egyének letartóztatása fázisain járt. Amint a szomszéd kert és bérház felől is elállják a menekülés útját.

Még az sem lehetetlen, hogy másnap délelőtt már hivatalos jelentését írja. Valamint az ujságoknak nyilatkozik a nagyszabású, közrend fölforgatására irányult bünesetről.)

*

— Ide gyere! Itt lesz! — nyitott meg a detektív előtt Gubáss egy oldalsó ajtót.

A szoba világos volt tényleg. De senkit nem találtak benne.

Ezt a szobát még nem látta eddig a detektív. Kisebb volt mint a többi. Nem is dolgozószobának, majdnem irodának hatott.

Elegáns íróasztal állt benne. Pénzszekrény. Redőnyös íróállvány. Térkép a falon. Autóutak térképe.

A fal mellett hatalmas, tízsoros könyvesállvány. Telisteli könyvekkel.

A sarokban egy pianino állt. Rajta kottacsomag. Előtte egy nagy bőrkarosszék.

Erről a karosszékről látszott, hogy a szomszéd szoba garnitúrájából való, nem ezéből. Sőt, mintha a pianinót is onnan hurcolták volna át.

— Nos? — mukkant kérdőleg a detektív Gubássra.

— Keres engem! — nevette el magát Gubáss. — A pongyoláját már fölvette, látom. Ott a ruhája! — mutatta a székre gondosan elrakott női holmikat. — Uccának öltözve jön át. El szoktunk menni innen együtt éjjel, sokszor. Meg a házmestere miatt is uccára kell öltöznie.

— Mért nem szerzi meg a kapukulcsot, hogy átjárhasson amikor csak akar? — kérdezte a detektív. Csupán azért, hogy hallgatagsága feltűnővé ne legyen s beszéltesse társát tovább.

— Ő akarta! De én beszéltem le róla — válaszolta Gubáss.

— Miért?

— Mer csak megszabott, rendes dolgok közt mozogjon az ember. Ott aztán minden disznóságot csinálhat. Ha valaki éjjel jár ki, hajnalban jön haza, és ezt tudja róla a házmester, mert beeresztikiereszti, sokkalta kevesebb kíváncsisága ragad az illető farsangolásaihoz, mintha kapukulcsot kér, hogy szabadon és észrevétlen járhasson-kelhessen. Mert Pesten nem szokás a kapukulcs megváltása bérházakban. Nem is adnak néhol kérelemre sem. Ha mégis, mondom, jobban megjegyzik azért az illetőt, mintha a legszokatlanabb időben mászkál ki s be a házban. Gyönge pszichológus vagy!

(Folytatása következik.)

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Érdekes vendég jelent meg a szülők között a háziversenyen. Parányit sántító testes olasz figyelte az ifjú vívónemzedéket. A magyar vívóktól már akkor reszketett az egész világ. Posta Sándor megvédte a bajnokságot, az európai versenyeken a magyar vívóknak már csak honfitársaik lehettek komoly ellenfeleik. A furcsa olasz, akit Santelli Italonak hívtak, új tehetséget keresett és ezért járta sorra a középiskolák tornatermeit.

Különös ember volt a Barcsay-utcai gimnázium vendége. A millenáris vívóversenyek hozták Budapestre 1896-ban. Megnyerte a mesterek számára rendezett versenyt. Megtetszett neki a város, elhatározta, hogy ittmarad néhány hétig. Néhány hónap lett belőle, néhány esztendő. Sohasem tért vissza többé a hazájába. Magyar nyelven nevelte a gyermekeit, magyar temetőben tért pihenőre.

Gyermekcipőkben járt akkor a magyar sport. A vívás kedvelői örültek Santelli mesternek, aki új alapokra fektette a vívás tudományát. Az akkor felbukkant olasz iskola mesteri fogásaival mindenkit megbabonázott. Nemzedékeket nevelt fel.

Petschauer Attila életregényéhez hozzátartozik Santelli Italo méltatása. Az olasz mester néhány év alatt csodálatos eredményeket mutatott fel. 1903-ban az első budapesti nagy nemzetközi vívóversenyen már a legkiválóbb olasz és osztrák vívók szerepeltek és — vereséggel kullogtak haza. Győzött itthon a Santelli-iskola. Mészáros Ervin hadnagy (Petschauer későbbi barátja és patronusa) és Békessy Béla főhadnagy tönkrevertek az egész társaságot.

Santelli nevét áhítattal emlegették a kis diákok a tornaórákon. Megjelenése kipirosítja a fiatal arcokat. Minden vívó igyekezett a legjobbat nyujtani, hátha megakad a szeme rajta az olasz mesternek. A sas-szemű olasz alig néhány asszót nézett végig, máris izgatottan a tornatanárhoz fordult és a maga különleges magyar beszédével így szólt:

— Aztat a cingáros ficsúr hogy a neve? Ez lenni kezem alatt nagy sámpion!

A verseny végén eléje vezették a győzelmi lázban égő Petschauert. Vereség nélkül nyerte a házibajnokságot és most remegve állt a nagy vívómester előtt. Santelli hátbavágta:

— Te most lenni nagy bolond, velem gyakorolni, lenni nagy vívó!

Petschauer vívására felfigyelt Lovas Gyula vívómester is. A fiúnak ő lett az első pesti oktatója Jókai-tér 6. szám alatti vívóiskolájában. Lovastól Fodor Károlyhoz került, majd Santelli mester iskolájába, ahol rendszeres tréningre fogták.

II. FEJEZET.

A bankfiú sorra nyeri a versenyeket

Érettségi után Petschauer az Anglo—Magyar Banknál kapott állást. Az autósztályon dolgoztatták, de természetesen nem vették túlságosan komolyan a munkáját. Az volt a fontos, hogy a banknak a planson szerezzen dicsőséget. (Kálmán Henrik, az akkori vezérigazgató fanatikus sportember volt. Sokkal később egy műegyetemi versenyen, ahol Gömbös Gyula is megjelent és ahol a zsűri Gömbös kívánságára erősen nyomta Petschauert a tisztek javára, Kálmán olyan botrányt rendezett, hogy barátai vonszolták ki a teremből.)

Santelli zsarnokoskodott Petschauer Attila felett. Ha az ifjú egyetlen egyszer nem jelent meg a tréningen, csunyán összeszidta és szakításssal fenyegetőzött.

— Te lenni mafla és betyár, mars ki én vívóterem! — kiáltott rá.

De az ifjú bajnok csakhamar megtanulta az öreg mester jellegzetes magyar beszédét és a növendékek általános derültsége mellett így riposztozott vissza:

— Maga lenni rossz mester és Atika lenni mégis zseniális vívó!

Amikor az amszterdami olimpiász első hírverései elárasztották a sportköröket, már minden pesti vívóteremben tudták, hogy Petschauer Attila személyében a magyar vívósportnak új nagy reménysége áll a küzdőtérre.

(Folytatása következik.)

SZOMJASNÁL
II. Mártírok-útja 49. (Keleti K.-u. s.)
a kertben **Duli Béla** muzsikál.
12-es autobusz, 6-os villamos.

SZOMBATI KRÓNIKA

1.

A legújabb autótulajdonos Udvardy Tibor, Operaházunk népszerű művésze.

2.

Mind fontosabb szerepet töltenek be filmkultúránkban a rövidfilmek. Filmgyártásunk felismerte e kisfilmek jelentőségét és egyre nagyobb gondot fordít tökéletesítésére. Június 10-én ankét lesz az Uj Magyar Filmiroda Könyves Kálmán-úti műtermében. Itt felvetik a rövidfilmgyártással kapcsolatos összes kérdéseket.

3.

Társulati ülés volt tegnap az Operaházban, amelyen több felszólalás hangzott el. Tóth Aladár, Mihály András és Jákó Pál beszéltek. A legnagyobb elismerést a kórus kapta, az évadban tanusított szerepléséért. Ugyanakkor kölcsönös bírálatok hangzottak el a vezetőségről és a tagokról. Az operaházi gárda a pontos hathetes műsorterv visszaállítását kérte, az igazgatóság viszont a színpadi fegyelem megerősítését kívánta.

4.

Váratlanul elmaradt tegnap a Modern Színház előadása. A színészek már készülődtek, hogy színpadra menjenek, amikor a zárgondnok közölte, hogy nem lesz előadás, mert nincs meg a gázsi biztosítéka. A társulat elhatározta, hogy ma este és vasárnap este, a gázsitól függetlenül — fellép.

5.

Pénteki krónikánkban nyomdahiba következtében kimaradt Dénes György színművész közlése: megkerültek elveszett iratai és tárcája.

Makláj orosz felfedező könyvet írt óceánia szigetvilágában tett utazásairól. Nemrégiben film készült belőle az »Óceán vándora« címmel. Makláj elindul fehér ember nem járta területre. A filmben az orosz tudós azért szegődik a pápuák barátjává, hogy világgá kiálthassa: nincs alapvető különbség fehér és színes között.

A Muzeum-körút Bródy Sándor-utca sarkán az »Egy aszszony elindul« című film egyik jelenetét forgatták az éjjel a filmgyár dolgozói. A hatalmas reflektorok nappali fénnyel árasztották el a sineket hegesztő csoportokat. Az egyik csoportban Molnár Tibor, a fiatal színész kalapált. Ladányi Ferenc mérnököt játszott. A sinek mellett lefektetett pallón gurult a felvevőgép. Hegyi Barna operatőr két beosztottjával dolgozott. Kellő távolságból a késő esti járókelők kíváncsian figyelték a filmező társaságot.

Keleti Agnes

magyar tornászbajnoknő legutóbb a magyar-lengyel tornászversenyen is első helyen végzett. A művészi versenytorna egyik legkiválóbb és legtudatosabb művelője, roppant eleven, okos és egyben megfontolt fiatal asszony, aki azt mondja, hogy igen érdekes megfigyelései és tapasztalatai vannak a tornával kapcsolatban, amiket szeretne tudományos szempontból is feldolgozni. Első tanitója édesapja volt, akivel együtt sulyzózott és evezett már egész kicsi korában, később sízett és mindenféle sporttal foglalkozott s mivel sporttehetsége ellenére sem vették fel a Testnevelési Főiskolára, a torna terén önnevelésre volt utalva. Kitanulta a szücsmesterséget. A demokrácia tette lehetővé számára, hogy intenziven foglalkozhassék a sporttal. Állást kapott egy hivatalban. Úgy érzi több jutott neki, mint amit megérdemelt. Tagja volt az olimpiai csapatnak, de sajnos, két nappal a verseny előtt tokszalagszakadást szenvedett s mindenki azt jósolta, hogy ez a kis baleset örökre el fogja venni kedvét a versenyzéstől. Ám neki ilyesmi eszébe se jutott s éppoly komolyan és lelkiismeretesen treniroz, természetesen gondolva arra is, hogy a győzelem a pillanatnyi kondiciótól is függ. A napokban a magyar tornászcsapattal Romániába utazik versenyezni. Sportgyőzelmeinek emlékei egyre gyarapodnak, férje, Sárkány István tornászbajnok, épp most vásrolt egy üvegszekrényt az érmek és serlegek számára. Keleti Agnes napjainak legnagyobb része munkában telik el, ha akad egy szabad délutánja, kiszalad a hegyekbe. De azt mondja, a hivatali munka és az állandó tréning meg se kottyan neki, olyan strapabiróvá edzi az embert a torna.(D)

Pogány László, a népszerű daléneskes háromnapos vidéki vendégszereplésre indult. Este Kaposvárott énekel.

Szeretettel ünnepelték e héten a színészek Vizváry Mariskát, abból az alkalomból, hogy 70 éves lett.

Gustinus Ambrosi osztrák szobrászművész Liszt Ferenc szobrának elkészítésére kapott megbízást.

»Waveli sárkány« címmel bábfilm készült Lengyelországban.

Koncert rendezései:
CHOPIN-EST 7-én, Z. 8.
UNGÁR IMRE
Dénes Vera, Sándor René, Sándor Judit, Tátrai, Hajdu közr.
Szegedi és győri zenekonzervatórium zenei verseny első győzteseinek hangv. 8-án ½9. Zeneak. kisterem.
Chopin versenyek döntője 11-én, Z. 8. Jegyek 1—5 Ft. Bérletek a Chopin versenyekre 5, 10, 15 Ft.
Ginette Neveu szólóestje 30-án.
Szőv. Zenekar bérletei: Nagyzenekari bérlet, XX.
Klemperer — IX. szimfónia
jún. 9. Jegyek még 8—18 Ft. Városi 8.
Mozart-est — Klemperer
jún. 10. Közr.: Engel Iván, Tátrai, Iványi.
Ginette Neveu zenekari
estje 28-án. Beethoven, Brahms vers. Jegyek Koncert, Népműv., Rózsavölgyi.

SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKAR
BÉRLETI HANGVERSENYEI
KÁROLYI KERTBEN 20 HANGVERSENYRE 30 forinttól, 2 részletben fizethető. Hangversenyek 27-től hétfő, szerda és pénteki napokon. Bérletek Népműv. Központnál, Koncertnél, Rózsavölgyinél.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Puskin emlékmű Weimarban

Június 6-án, Puskin születésének százötvenedik évfordulóján lesz Weimarban a Puskin-szobor alapkőletétele. A szobrot a híres Goethe—Schiller emlékművel szemben állítják fel.

Moszkvai jellem

Szofrónov vígjátékának bemutatója a Belvárosi Színházban

Ha igaz, hogy a »témák ma az utcán hevernek«, (csak a magyar színpadi írók nem hajolnak le értük), akkor a Belvárosi Színház újdonsága, a »Moszkvai jellem« példamutatóan ebből »az utcán heverő« műfajból való. Igaz, hogy író hajol le érte és emeli fel abba az értékvilágba, ahol az emberek és események viszonya, az örök történelmi összefüggések társadalmi, politikai és nem utolsó sorban: családi hangsúlyt kapnak.

Az új világépítés robajlásában Anatoli *Szofrónov* pontos időérzékkel és csöppet sem fontoskodó, inkább derüs íróI filozófiával látja meg azt a határvonalat, ahol még tisztázatlan fogalmak tülekednek, ahol még jónéhányan a meggyőződéses dolgozók közül is — a lelkükben magukkal hozott egyéni, családi és társadalmi tévhagyományokkal — kerülgetik vagy keresik (tétován) a »magánügy« és »közügy« között áthidaló utat.

Egyesek csökönyös önérzete és személyes túlérzékenysége a »saját« munkahelyén vagy mások megalkuvása még összeütközésekre vezet, de a probléma csak átmeneti és nem tragikus. Szofrónov az igazi vígjátékíró bölcsességével oldja meg a problémát, mulattat és tanit s amellett még a bírálatra és gúnyolódásra is jut ideje-módja.

A Belvárosi Színház együttese — *Simon* Zsuzsa, minden részletre kiterjedő gondos rendezésében és *Gábor* Andor elmés fordításában — a kollektiv színjátszás csillogó értékeivel tolmácsolja a kitünő szovjet író vígjátékát. Szofrónov nagy emberismerő és a színpadra hozott sok szereplőjének mindegyike egy-egy külön jellemvilág. *Bulla* Elma, *Lehotay* Árpád és *Szigeti* Jenő mellett *Romváry* Gertrud, *Győri* Ilona, *Eöry* Kató, *Pándi* Lajos és *Kozák* László kisebb szerepükben *Joó* László, *Náday* Pál, *Horváth* Jenő, *Andrássy* Ilona, *Ambrus* Edit és *Krisztián* Ferenc adnak teljes színpadi összhangot ennek a sokrétü világnak, amelyet *Gara* Zoltán változatos díszletmegoldásai kereteznek. (r. p.)

Operai fények

Alapos a gyanu, hogy az Álarcosbál sikere a baritonista tevékenységén sarkallik... Németországban például az Álarcosbál megbukott eleinte és csak akkor fordult meg a sor, amikor Francesco *D'Andrade*, a híres portugál baritonista vette kezébe az ügyek irányítását... Ezekután nem csodálkozhatunk azon, hogy az Operaház megragadta Svéd vendégszereplésének kedvező alkalmát és a Parasztbecsület, Bajazzók színlapjának átragasztása után kitüzte az Álarcosbált.

A Városi Színházban lezajlott előadáson Svéd valóban fénypont volt. Színészi játéka kiváló, légköre van, érdekes személyiség, festőien mozog. Hatásos anélkül, hogy a virtuózkodás külsőségeibe és túlzásaiba tévedne. Az első pillanattól kezdve, hogy a színpadra lép, magával hozza a drámát, az pedig csak természetes, hogy bravuros nagyáriája, sikert robbant ki. Hangulatot teremtett az egyébként nem egészen eszményi előadáson.

Sajnáljuk, hogy a szerelmes Amáliát: *Czanik* Zsófiát egy évben csak egyszer hallani. Ez a szép, telt, nemesen zengő hang megérdemelné, hogy többször szólaljon meg. Természetesen, ha így hirtelen dobják be a »tüzvonalba« egy Svéddel tüzdelt előadáson, akkor bizonytalan lesz. De kezdőtől így is óriási teljesitmény, amit nyujtott.

Uj szereplő *Tiszay* Magda, mint Ulrika jósnő. Már a Hovanscsina Márfa szerepében bebizonyította, hogy felfelé ivel pályája. Foszforeszkáló, démoni tüzben égő szemei, sejtelmes alt hangja félelmetes hatást keltettek.

Oszkár apród *Pavlánszky* Edina még nem találta meg igazi terrénumát. *Járay* József túlzásai mellett is mindig helytáll. *Tóth* Lajos kis szerepében is kitünő énekesnek bizonyult. Az előadást *Pless* László beugrásszerüen vezényelte.

*

Ákos Ferenc, az Operaház volt koncertmestere Göteborgban működik. Az idén már az első hangversenymester címét viselt. A Csajkovszkij-versennyel hódította meg Göteborgot. Kimagasló sikere volt akkor is, amikor a hirtelen meghalt Georg Kuhlenkampf helyett beugrott és a Beethoven-versenyt játszotta.

*

Dobroven, aki nálunk több mint 10 évvel ezelőtt a Hovanscsinát beállította, *Ákos* Ferenc levele szerint a göteborgi szimfonikusok vendégkarmestere. Ebben az évben 18 hangversenyt vezényelt.

*

Az Operaház szóhoz juttatja a fiatalokat. Tegnap a Pillangó kisasszonyt *Fráter* Gedeon vezényelte, holnap a »Don Pasquale« második előadását *Mura* Péter irányítja. Remélhetően megmarad az előadásnak az a csillogása, amit *Somogyi* László zenekari színfantáziája biztosít. A darabot érdemes műsoron tartani, ha már ennyi energiát öltek bele.

Somogyi Vilmos

Színházak mai és jövőheti műsora

OPERAHAZ (Andrássy-út 22. sz.): Szombat: Nincs előadás. Vasárnap d. e.: Bajazzok — A rózsa leike — Egy Faun délutánja — Bolero (11); este: Don Pasquale (½8). Hétfő d. e.: Pillangókisasszony (11); este: Lohengrin (7). Kedd: Falstaff (½8). Szerda: Don Pasquale (½8).

NEMZETI (Rakoczi-út 33—35. sz.): Szombat, vasárnap, hétfő, kedd: Szentivánéji álom (7).

MADÁCH (Madách-tér 6): Egész héten minden este: A kertész kutyája (½8).

MAGYAR (Izabella-tér): Szombat vasárnap: Az ifjú gárda (5). Hétfő: Az ifjú gárda (½7). Kedd: Nincs előadás.

KIS KAMARA (Andrássy-út 69): Egész héten minden este: Eszményi férj (½8).

MŰVÉSZ (Paulay Ede-utca 35. sz.): Egész héten minden este: A Cander család (½8).

VIG (Nagymező-utca 22—24. sz.): Egész héten minden este: Két férfi az ágy alatt (½8).

PESTI (Révay-utca 18): Szombat, vasárnap délután és este: A szabin nők elrablása (½4, ½8). Hétfő, kedd, szerda: Ellenségek (½8). Csütörtök, péntek: A szabin nők elrablása (½8).

BELVÁROSI (Petőfi Sándor-u. 6): Egész héten minden este és vas. d. u.: Moszkvai jellem (4, ½8).

MODERN (Jókai-tér 10): Egész héten minden este: Meztelen hazugság (½8).

VÁROSI (Köztársaság-tér 30. sz.): Hétfő: Szabadművelődési Tanács estje (½8). Kedd: Nincs előadás. Szerda: Faust (7 ó.). Csütörtök: Beethoven IX. szimfónia (½8).

FŐV. OPERETT (Nagymező-u. 17): Egész héten minden este: Ipafai lakodalom (½8).

PÓDIUM (Nagymező-utca 11. sz.): Egész héten minden este: A szombatesti hölgy (8).

ROYAL REVÜ VARIETÉ (Erzsébet-körút 31): Egész héten minden este és vasárnap délután: Friss csapolás (4, ½8).

KAMARA VARIETÉ (Teréz-krt 46): Egész héten minden este és vas. d. u.: Mese nagyoknak (½5, 8).

KIS SZINHÁZ (Rottenbiller-u. 20—22): Egész héten minden este: Az apósok (½8).

ÁLLAMI BÁBSZINHÁZ (Paulay Ede-utca 35): Szombat: Macskalak (3, 5). Vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek: Aranyhalacska (3, 5).

FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ: Június új nemzetközi műsor (4, ½8).

ANGOLPARKI REVÜSZINHÁZ: Egész héten minden este, vasár- és ünnepnap délután: Mesevilág (5, 8).

Hat évi fegyházra ítéltek egy vendéglőst

A munkásbíróság Fazekas-tanácsa Lehotay Bélát, a József Nádor-téri Erdélyi vendéglő volt tulajdonosát árdrágításért és a közellátás érdekeit veszélyeztető büntettért hat évi fegyházra, 1000 forint pénzbüntetésre, 3000 forint vagyoni elégtétel megfizetésére, politikai jogainak hat évi felfüggesztésére, Budapest területéről két évre való kitiltásra, ipara gyakorlásától tíz évre való eltiltásra ítélte. Felesége 8 hónapi börtönt kapott.

Lehotayék meghamisították a típusebédet. A nyersanyag egy részét elvonták és külön szolgálták fel. A bort is a megengedettnél drágábban árusították.

Az ítélet jogerős.

A DIVSz sajtófogadása

A DIVSz végrehajtó bizottsága ma délben sajtófogadást tartott, amelyen Guy *de Boysson* ismertette a DIVSz eddig elért eredményeit és az augusztusi ifjúsági világtalálkozó jelentőségét és célját. Guy *de Boysson* beszéde után nagy csapat egyenruhás SzIT-es és Utörő vonult be a terembe. Kezében valamennyi ajándékot hozott: virágot és magukkészítette tárgyakat.

Mit együnk kánikulában?

Tíz ember közül nyolc szenved a kánikulai hőségtől és nyögve törölgeti verejtékét. Ugyanekkor majd minden családban akad egy-kettő, aki gyomorrontás miatt jajgat.

Előbb tréfára fordítja a szót:

— Mindenekelőtt ne jajgassunk, akkor mindjárt könnyebben tűrjük a hőséget! — mondja az ismert belgyógyász. — Aztán

ne igyunk annyi jeges sört és egyéb jeges italt,

ne együnk annyi fagylaltot, mert ez mind izzasztl, fokozza a kánikulaokozta szenvedést és ráadásul még gyomorhurutot is okozhat. Ne együnk sok fehérjét, — húst, tojást, sajtot — mert ez fokozza a szervezet hőtermelését. A nyersen fogyasztott ételek elkészítésénél fokozott gondossággal ügyeljünk arra, hogy elkészítés előtt nagyon alaposan kiáztassuk, megmossuk a salátánakvalót vagy gyümölcsöt. Gondoljunk arra, hogy

vannak ételek, amelyek »összevesznek« egymással a gyomorban,

Például a tejszínhab és a savanyúság. Ez az összetétel is okozhat gyomorrontást.

— Az a hiba, hogy a legtöbb ember nem étkezik racionálisan. A téli étkezés egységesebb, egyenletesebb és egymáshoz illőbb, mint a tavaszi és nyári friss, de viszont nyers ételekkel kevert táplálkozás.

Vannak, akik évente elrontják a gyomrukat a korai uborkasalátával vagy cseresznyével.

A friss hagyma a gyomron belül nincs jóbarátságban az aludttejjel, nem illenek egymáshoz, mert egészen más az emésztési idejük és különböző erjedéseket okozhatnak. A különösen savanyú vagy sós, vagy nagyon zsíros, vagy elpuffasztó, nagyon forró vagy jeges italok és ételek fogyasztása lehet a gyomorpanaszok közvetlen oka. (Felpuffasztó étel minden k-betűvel kezdődő nevű főzelék, az érett sajt, a friss, puha fehér kenyér, stb.). A főzelékfélék elkészítésénél tudnunk kell, hogy ezek akkor emészthetők legkönnyebben, ha forró víz gőzében pároljuk azokat.

— Mindenkinél egyéni gyomor- és béladottságok vannak,

tehát nem lehet általános diétát előírni,

mert amit az egyik könnyen emészt, az a másik számára emészthetetlen.

— Mindenkire vonatkozik azonban az, hogy

fékezze magát ivás és evés szempontjából,

ha nem akar szenvedni a kánikulában. Ne együnk és ne igyunk sokat, ha már iszunk, limonádét, málnaszörpöt — akinek a gyomra bírja a tejet — igyék. Kevés húst és sajtot fogyasszunk, inkább főzelékkel, gyümölccsel csillapítsuk éhségünket, de — ismétlem — nagyon ügyeljünk az ételek tisztaságára.

r. m.

A Kapisztrán Kórus, amely legutóbb Stravinszki Miséjét mutatta be P. Tamás Alajos vezényletével, a nyári idény végén Haydn »Évszakok« című oratóriumát adja elő a Károlyi kertben.

Végre megvan a cím! Farkas Ferenc és Oláh Gusztáv balettjének hónapokig nem találtak címet. Különböző javaslatok »forogtak közkézen«. Végül is »Furfangos diákok« címmel mutatják be a balettet 17-én az Operaházban.

PLANTÁZS
Minden este a nagysikerű
REVŰ
FARKAS VERA
BORSODY URSULA
KAZAL LÁSZLÓ
SERÉNYI ÉVA
RÉV ERZSI
DARVAS MARIKA
BOROSS IDA
CSONKA ENDRE
JUDITH és ANDRÉ
felléptével
Asztalfoglalás érkezési sorrendben!
Kérjük a nagy érdeklődésre való tekintettel a helyeket időben elfoglalni!
Telefon: 428-563

4000 légköbméter
méretű száraz, tiszta
raktárhelyiséget
keres nagy iparvállalat Ujpesten vagy a külső váciúti körzetben. Ajánlatok »Azonnal szabad« jeligére ARATÓ Hirdetőirodába, VII. Erzsébet-körút 14. küldendők.

Ezer munkaszolgálatos és deportált meggyilkolásáért felel 23 nyilas rablógyilkos

A felszabadulás után többezer mártír holttetemét exhumálták Hidegség és Balf községek közelében. A nyilas őrület deportálógyüjtőtáborokat állított fel, amelyek lakóit vagy Németországba szállították ki, vagy pedig itt »semmisítették« meg. Hosszas nyomozás után a győri népügyészség elkészítette a vádiratot azoknak a bűnügyében, akik a nagycenki állomáson résztvettek mintegy ezerfőnyi munkaszolgálatosból és deportáltakból álló csoport meggyilkolásában.

A vádirat megállapítja, hogy Módos Kálmán Hidegség községben a gyüjtőhelyen 1944-ben fegyveres őrszolgálatot teljesített. Nádpálcával járt és azzal »fenyített«.

Több nőt puskatussal agyonvert.

1944 december 28-án egy 1200 főből álló csoportot kísért a nagycenki állomásra a Németországba irányuló kiszállításhoz. Ezeknek najdnem a felét bestiális kegyetlenséggel kivégezték. A gyüjtőhely pajtáiban is agyonvert és agyonlőtt munkaszolgálatosokat. A pajta mögött hét embert kötöztetett össze és lőtt agyon.

A felszabadító csapatok közeledtére újabb 140 embert gyilkolt meg társaival.

Az egyik tanu vallomása szerint két beteget szőlőkaróval ütött agyon és amikor észrevette, hogy az egyikben még van élet, szöges bakancsával ugrott a torkára. »Eredményes ténykedéséért«

a hidegségi nyilas párt helyettes vezetőjévé nevezték ki.

Varga Tibor és Lukácsi Kálmán nevű cinkosa a sáncásásnál dolgozó üldözöttek közül többet agyonlőtt, majd diadalmasan bevonult a táborba s így szólt:

— Szedjétek össze társaitokat, akiket most nyírtam ki.

Káldi József nyilas pártszolgálatos behívatta a munkaszolgálatosokat a nyilas őrség helyiségébe, ott azt követelte tőlük, hogy még több pénzt és értéket adjanak neki. Amikor a szerencsétlenek közölték vele azt, hogy

a puszta életükön kívül már semmijük sincs,

nyilastársaival együtt megrohanta őket.

Másnap 29-en belehaltak az elszenvedett sérülésekbe. Gál Imre és Németh Gyula pártszolgálatosok résztvettek a nagycenki állomás mellett egy 370 főnyi deportált csoport agyonlövésében.

Az elvetemült nyilas gyilkosok ügyét a budapesti népbíróság Jónás-tanácsa június 14-én kezdi tárgyalni.

A 23 vádlott és a 43 tanu kihallgatása

előreláthatólag egy hétig tart. A vádat Ohidi népügyész képviseli. A népbíróság elnökségétől nyert értesülésünk szerint a tárgyalásra helyjegyeket bocsátanak ki.

Tíz évi fegyházat kapott egy kegyetlen munkaszázad-parancsnok

Szlávi Zoltán hadnagy 1944-ben musz.-századparancsnok volt. A munkaszolgálatosokat ütötte-verte, rugdosta, csikorgó hidegben beosztottjait a puszta földön, szabad ég alatt helyezte el. A tárgyaláson bebizonyosodott, hogy tíz munkaszolgálatost 25 botütésre ítélt és amikor az egyik a huszonharmadik botcsapásnál elájult, fellocsoltatta és a hiányzó két botot ráverette.

A népbíróság László-tanácsa Szlávit 10 évi fegyházra, beosztottját, Berecki József honvédet 5 évi fegyházra ítélte.

Amerikai farmersors

Azokkal a jelentésekkel ellentétben, amelyek szerint az USA farmereinek jövedelme egyre növekedik, rá kell mutatni arra, hogy a jövedelem legnagyobb része a kulákok és mezőgazdasági társaságok zsebébe jut, hiszen az amerikai farmerek fele bérbe vett földet művel meg. A farmerek egyharmadának évi jövedelme alacsonyabb 300 dollárnál, ami a legelemibb életszükségletek kielégítésére is alig-alig elegendő. Hivatalos adatok szerint az USA 30 milliós földművelő lakosságából 20 millió a legalacsonyabb életszínvonalon él, a fennmaradó 10 millió pedig a legszörnyűbb nélkülözések közepette tengődik. 1935—1945-ig az USA-ban a farmerek száma körülbelül egymillióval csökkent. A háború alatt sok ezer farmer hagyta ott a gazdálkodást és ment a városba, hogy ott növelje a munkanélküliek hadseregét.

BABITS MIHÁLY hagyatékának még két műve kiadatlan. Az egyik jegyzetekkel és bevezetésekkel ellátott olvasókönyv a költő világirodalomtörténetéhez; sajnos, csak töredék és Homérosztól Aiszkülosziig terjed. A másik: betegágyán folytatott beszélgetései írótársaival, ezek papiroson maradtak fenn, mert gégerákja ekkor már oly előrehaladott volt, hogy beszélni nem tudott s mondanivalóit blokkjára vetette oda. E beszélgetéseket Illyés Gyula rekonstruálja. Mindkét Babits-kötet hamarosan megjelenik az Officinánál.

Zöldfa Étterem
II., KRISZTINA-TÉR 9.
Buda legszebb kerthelyisége
Minden este tánc!
KITŰNŐ ÉTELEK ÉS ITALOK.
NAGY KERTHELYISÉG.
2-ES AUTOBUSZ ÉS VILLAMOS-MEGÁLLÓ A BEJÁRATNÁL.
KITŰNŐ ZENE.

Félóra érettségin izguló diákok között

Sovány, barna fiú áll az iskolai tábla előtt. Lassan legyőzi kezdeti idegességét és nyugodtan, szabatosan vezeti le a titokzatos matematikai egyenletet. Érettségi vizsga a Kemény Zsigmond gimnáziumban. Az elnök: dr. Faragó László, a budapesti pedagógiai főiskola nevés igazgatója és a szaktanár sorra veti be a különböző »izgató« kérdéseket szögfüggvényekről, valamint a hasonló háromszögek rejtélyeiről.

Reggel óta tart a szóbeli érettségi: az elnök és a tanári kar ingre vetkőzött, a diákok homlokát verejték lepi be. Az utcáról hangszóró hangja szűrődik be. Magas, izmos, kisportolt termetű fiú a következő felelő: Pados Szilveszter. A »magánéletben« az Elektormos futballcsapatának kiváló tagja.

Pados úgy látszik nincs »jó kondicióban«, mert sűrűn belezavarodik az elnök keresztkérdéseibe:

— Elnök úr, hiába minden, ez nem megy — feleli De mikor megkapja a második kérdést, a futballista nyugalma erőt vesz rajta s már jobban kikerüli a tanári »dribli«-t.

— A most érettségiző osztály átlageredményei már eddig is igen jónak mondható — nyilatkozik az osztályfőnök. — A fiúk különösen a mérnöki, orvosi, pedagógus pálya iránt érdeklődnek.

Bírói ítélet a női divatról

Egy fővárosi kereskedő felesége 1946-ban készült kosztümjét átalakításra átadta egy női szabónak. A ruha azonban a szabónál *értheteten módon elveszett.* A kártérítés összegében nem tudtak megegyezni, így per keletkezett közöttük. A központi járásbíróság szakértőt hallgatott meg, aki szakvéleményében előadta, hogy *a ruha 1946 őszen ezer forintba került; ebből most avulás címén 30 százalékot kell levonni.* A szakvélemény alapján *a bíróság a szabót ennek megfelelő kártérítés fizetésére kötelezte.*

Fellebbezés folytán az ügy a törvényszék dr. *Szentiványi* Ádámtanácsa elé került, amely a járásbíróság ítéletét megváltoztatta.

— A törvényszék avulás címén nem a szakértő által javasolt 30 százalékot, hanem *40 százalékot vont le a ruha értékéből* — mondotta ki az ítélet. — A női ruhák, mégha angol fazonnal készültek is, *többé-kevésbbé alá vannak vetve a divat változásának.* Az 1946-ban készült ruha ma már *teljesen divatosnak nem tekinthető,* amint azt a szakértő is megállapította.

Házasság. Vadkerti Éva és Sasadi László kirakatrendezők június 2-án házasságot kötöttek. (M. k. é. h.) (X)

Népboltok!
Férfi-, női és gyermekruha kereskedők!
A Ruházati Ipari Központ kötelékébe tartozó **Férfiruhaipari N. V. és Nőiruhaipari N. V.** e hó 7-én és 8-án leltározás miatt az eladást szünetelteti.
Június 9-től kezdve a
Ruházati Nagykereskedelmi N.V.
fogja a népboltokat és a kiskereskedőket a szakmabeli cikkekkel ellátni.
VII. ker., Somogyi Béla út 1., félemelet.
Telefon: 427-615

Ára: 60 fillér

Magyar Nemzet

Csütörtök
1948 december 2
IV. év 278. szám

Ismétlődő svájci hazugságok

Írta: Parragi György

Egyes svájci lapok az utóbbi hónapokban, azt is mondhatnám gyanusan feltűnő figyelemmel kísérik a magyar demokrácia és a katolikus egyház viszonyának alakulását és teret szentelnek az ezirányú fejleményeknek. Sajnos, nem minden svájci lap őrzi meg az általuk oly sokat hangoztatott tárgyilagosságot és mint az alábbi esetből is kiderül, a hazugság fegyvereinek alkalmazásától sem riadnak vissza nagyon is átlátszó céljaik elérése érdekében.

Hogy ez mennyire igaz, igazolja a *Neue Züricher Nachrichten*-nek, egy magát katolikus irányúnak nevező svájci lapnak egyik legutóbbi vezércikke. Ebben ismerteti egy bázeli ujságnak azt a budapesti jelentését, hogy a Rómából visszatért dr *Czapik* egri érsek modus vivendit hozott magával Rómából. Eszerint a Vatikán internunciust nevez ki Magyarországra azzal a feladattal, hogy szabályozza az egyház és az állam viszonyát, továbbá azt írja, hogy *Mindszenty* bíborost kúriai kardinálisként Rómába hívják.

Ezután a zürichi lap ismerteti a *Die Tat*-nak ama feltűnő értesüléseket tartalmazó cikkét, amelyről a *Magyar Nemzet* egyik legutóbbi számában vezércikket írtunk. A *Die Tat* cikke, mint ismeretes, a Vatikánnak keleteurópai államokkal való politikájának új elgondolásairól és előzetes tárgyalásairól számol be.

E rövid ismertetés után a *Neue Züricher Nachrichten* a következő légbőlkapott koholmánnyal képeszti el olvasóit: »Abban a helyzetben vagyunk, hogy megállapíthassuk: mind a két ujságértesülés ugyanabból a forrásból származik. Úgy a *Die Tat* cikkét, mind pedig az állítólagos modus vivendiről szóló információt *Balogh* páter sugalmazta.«

Mikor ezt a megállapítást olvastuk, nem tudtuk hirtelen bosszankodjunk-e vagy nevessünk, annyi azonban biztos, hogy soha nem tudtuk elképzelni, hogy egy svájci lap, ha mégannyira elfogult is, ilyen sületlenséget legyen képes olvasói elé tárni. Mert ezt az állítást kizárólag az ujjából szopta a cikkíró. Ekkora ostobaságot svájci lap hasábjain bizonyára még nem olvastak. Szinte restelljük, hogy az ostobaságnak ekkora csimborasszójával komoly vitába szállunk. Ha mégis megtesszük, ezt csupán az illető lap által lelkiismeretlenül felültetett hazai és külföldi közvélemény becsületes informálása végett tesszük.

Dr Balogh Istvánnak sem a bázeli, sem a zürichi sem bármilyen svájci vagy más külföldi lappal nincsen semmiféle nyilt vagy titkos kapcsolata. A *Die Tat* szerkesztőségét annál kevésbé sugalmazhatja *Balogh* István, mert köztudomású, hogy ez a szélső jobboldali és protestáns jellegű napilap kezdettől fogva ellenséges magatartást foglalt el Balogh Istvánnal szemben és nem egyszer közölt Balogh Istvánról és pártjáról hajmeresztő rágalmakat. Ezt az ellenséges viszonyt a zürichi katolikus lap is jól ismeri és mégis a „Calumniare audacter semper aliquid haeret” (rágalmazz vakmerően, mindig ragad belőle valami) ismert, cinikus elve alapján nemlétező intim kapcsolatokról mesél olvasóinak hazug meséket.

Még ostobább a másik inszinuáció, amely a Czapik érsek által hozott állítólagos modus vivendiről és az internuncius kiküldéséről szóló és szerteszét terjesztett hírek forrásául is Balogh pátert jelöli meg. Itt a szándék egészen nyilvánvaló, mert hiszen egyházával akarja élesen szembeállítani Balogh Istvánt. Ezzel szemben a valóság a következő: Balogh István sohasem terjesztette azt a hírt, hogy Czapik Gyula egri érsek a modus vivendi tervezetét hozta haza Rómából. Ezt annál kevésbé tehette, mert modus vivendiről és az internunciuskombinációról szóló híreket már *Czapik érsek római tartózkodása alatt* szárnyára kapta a világsajtó és ezek nyomán a BBC is beszámolt róla.

Balogh István legfeljebb csak hőn óhajtja elsősorban a magyar katolikus egyház és a magyar katolikus hívők lelki megbékélése érdekében ezt a modus vivendit. Czapik metropolitát Rómába való utazása előtt meglátogatta érseki rezidenciájában, de azóta nem látta és így nem is szerezhetett tőle semmiféle információt.

A modus vivendiről, az internuncius kiküldéséről, Mindszenty érsek visszahívásáról szóló híreket és kombinációkat épúgy a külföldi sajtó híradásaiból tudtuk meg, mint bárki más. A Nachrichtennek a személyével kapcsolatos megjegyzése tehát nemcsak ostoba kitalálás, de rosszindulatú rágalom is, amely nem válik dicsőségére a svájci sajtónak.

Ugyanilyen szemenszedett hazugságot közöl a zürichi lap a *Magyar Nemzet*-ről, amelyet úgy állít be, mintha *Berán* prágai érsek személyével elterjedt híreszteléseket célzatosságból közölte volna. Minden olvasónk megállapíthatja, hogy minden kommentár nélkül a Magyar Távirati Irodának egy jelentését közöltük azzal a tárgyilagossággal, amely lapunkat mindenkor jellemezte.

Amikor a zürichi lap szándékos rosszakarattal, ártó szándékkal kívánja Balogh Istvánt meghurcolni, ugyanakkor nagy ügyekezettel azt a látszatot kívánja kelteni, mintha a legfelsőbb magyar egyházi hierarchiát kívánná megvédeni és támogatni. De ezt oly formában teszi, melyet a magyar egyházi körök bizonyára nem fognak megköszönni a svájci lapnak. Nem tudjuk, hogy kinek a felhatalmazásából avatkozik bele ez a lap a magyar püspöki kar legbensőbb ügyeibe és szándékaiba, nem tudjuk, hogy honnan ismeri ezeket az állítólagos szándékokat. Biztosra vesszük, hogy itt is illetéktelen beavatkozásról és a fogadatlan prókátor ártalmas szerepéről van szó. Mert vajjon ki állíthatja, hogy a svájci lap igazat ír, avagy szolgálatot tesz a magyar katolikus egyháznak akkor, amikor kijelenti, hogy nincsen egyetlen magyar püspök sem, aki az állammal kompromisszumra volna hajlandó lépni. Mi jobban ismerjük a helyzetet és tudjuk azt, hogy igenis vannak megegyezési készségek s erre vonatkozó kísérletek egyes magyar főpapokban. Ez nem jelent szembefordulást a katolikus egyház évezredes magatartásával és gyakorlatával, ellenkezőleg, a katolikus egyház hit- és erkölcsi tanításokban hajthatatlan ugyan, de a politikában mindig *a kompromisszumok nyitott kapujának politikáját követte.* Az egyházi és világi hatalom közel 2000 éves története, a konkordátumok véget nem érő sorozata mind azt bizonyítja. (Historia concordatum — historia lacrymarum. — A konkordátumok útja az engedmények útja, de a hatalomból és nem a hitelvekből.) Az egyház ügye nem egy ember ügye, nem egy főpap ügye, hanem a hívők közösségének érdeke és mindenekelőtt az evangélium hirdetésének lehetőségét tartja szem előtt.

Rákosi Mátyás legutóbbi nagyjelentőségű beszéde nyitva hagyta a megegyezés kapuját az egyházzal. Ezt a kaput a svájci lap egyszerűen be akarja csapni és a magyar katolikus egyházat, a katolikus hívőket egy pusztító kulturharc prédájául akarja odadobni.

Kérdezzük most már, hogy miért? Hogy Balogh Istvánnak ártani akar, azt értjük, mert nem tetszik a szélsőjobboldali svájci lapnak Balogh István politikája. Ezért ezt a politikát a betvársajtó eszközeivel kompromittálni igyekszik. De miért akarja kompromittálni a ma-

(Folytatás a 2. oldalon)

Megkezdte működését Berlin új városi tanácsa

A Szovjetúnió rendületlenül hisz a többi hatalmakkal való megegyezésben – írja a Novoje Vremja

A keddi berlini nagygyűlésnek a városi tanácsot elmozdító határozata az egész világon nagy feltűnést keltett.

UNO-megfigyelők szerint *a USA kormányának elsőrangú érdeke, hogy a berlini helyzetet mint „veszélyes állapotot” tüntesse fel*. Erre hivatkozva akarja megszavaztatni a kongresszussal a hadikiadásokat. Ugyancsak erre az állítólagos veszélyre hivatkozva, szeretné rákényszeríteni a közvéleményre az atlanti szerződés elfogadását, valamint a nyugateurópai államoknak nyujtandó kölcsönbérleti hadiszállítások fedezését. Washington — mondja az *MTI* párisi jelentése — *tavaszig mindent el fog követni, hogy a berlini helyzet „válságos” maradjon.* Csak az atlanti szerződés birtokában ül majd le azokra a tárgyalásokra a Szovjetúnióval, amelyeket *Connally* szenátor maga is „javasolandóknak és kikerülhetetleneknek” ítélt.

A berlini városi képviselőtestület elnöke egyébként közölte a négy megszálló hatalom főparancsnokával *az új városi tanács megalakulását*, amely még kedden este megkezdte működését.

Megalakult a „berlini bizottság”

Dr *Bramuglia*, a Biztonsági Tanács lelépő elnöke szerdán Párisban kijelentette, hogy megalakult a semleges államok bizottsága a berlini probléma tanulmányozására és ez a bizottság nyomban meg is kezdi munkáját. A szakértők együttműködnek a Szovjetúnióval és a nyugati hatalmakkal.

Bramuglia egyébként most Rómába utazik, a Biztonsági Tanács elnöki székét *Langenhove* belga kiküldött foglalja el.

„Nagyhatalmi együttműködés”

Nagyhatalmi együttműködés címen feltűnéstkeltő vezércikket ír a moszkvai *Novoje Vremja.* Abból indul ki, hogy a világ mai állapota felveti a nagyhatalmak együttműködésének problémáját, minden nagyságában és sürgősségében. Mindenki megérteti, hogy *a nemzetközi biztonság jövője az Egyesült Államoknak és Nagy Britanniának a Szovjetúnióval való együttműködésétől függ.*

A Szovjetúnió — folytatja a cikk — *változatlanul hisz a többi hatalmakkal való együttműködésben és megegyezésben,* de az együttműködésnek természetesen *becsületesnek* kell lennie, a megállapodásnak pedig olyannak, amely *mindkét fél érdekeit figyelembe veszi és amelyet mindkét fél meg is tart.*

A *Novoje Vremja* ezután a háború alatti politikára tekint vissza, majd kijelenti: a szovjet kormány és a szovjet közvélemény változatlanul a legnagyobb jelentőséget tulajdonítja a háború alatt előírt megállapodásoknak és azok a reakciósok, akik a Szovjetúniót meg akarják fojtani az UNO-ban folyó szavazásokkal és a háborús uszítások legkülönbözőbb módjaival, *hamarosan rájönnek majd arra, hogy a népek békevágya elszigeteli őket a tömegektől.*

Nenni támadása az olasz kormány ellen

Nenni, az olasz többségi szocialista párt vezetője, a kormány külpolitikája ellen benyujtott indítványának megokolása során kifejtette, hogy az *Egyesült Nemzetek Szervezetét csőd fenyegeti,* mert — amint a Párisban ülésező közgyűlés lefolyása is mutatja — a nyugati államok törekvése nem az, hogy diplomáciai eszközökkel megoldják a nemzetközi ellentéteket, hanem az, hogy megszervezzék katonai erejüket és ilymódon erőltessék akaratukat másokra.

Nenni a továbbiakban megállapította, hogy *De Gasperi* legutóbbi brüsszeli és párisi látogatása is bizonyítja a kormánynak azt az elhatározását, hogy Olaszországot bekapcsolja a nyugati tömbbe. Hangsúlyozta, hogy *az olasz kormány külpolitikája csupa negatív eredménnyel járt:* a békeszerződés módosításának ügye zsákutcába jutott, a trieszti kérdés megoldása nem halad előre, a francia-olasz határ módosításáról nincs szó, a gyarmatok kérdésében nem történt változás és az ország hiába várja az UNO-ba való felvételét.

Az olaszok Trumanhoz fordultak a gyarmatok ügyében

A kiélesedett olasz belpolitikai helyzettel függ nyilván össze az, hogy James *Dunn* római USA-nagykövetet sürgősen Washingtonba hívták. Úgy tudják, hogy *Sforza* külügyminiszter a nagykövettel folytatott legutóbbi megbeszélése alkalmával kifejtette, milyen súlyos következményekkel járhat Olaszország belső helyzetére, ha a gyarmati kérdést kedvezően nem rendezik.

Az AFP jelentése szerint *Olaszország washingtoni nagykövete egyenesen Truman elnökhöz fordult Olaszország érdekeinek védelmében,* az elnök azonban csak annyit válaszolt, hogy a kérdést megbeszéli a jelenleg gyengélkedő *Marshall* külügyminiszterrel.

Elfogták Venezuela volt elnökét

Buenosairesi jelentés szerint a katonai triumvirátus, amely a venezuelai forradalmat megrendezte, fogságba ejtette a köztársaság elnökét, Romulo *Gallegost,* akit most is védőőrizetben tartanak. Tartózkodási helye egyelőre ismeretlen. Gallegost 1947-ben nagy többséggel választották elnökké, 1948-ban lépett hivatalába és alig tizenegy hónapos elnöksége után következett be most a forradalom, amely az ő sorsát is megpecsételte. *Galegos a legismertebb latin amerikai regényíró, aki csak rövid idő óta foglalkozott politikával.*

Csangkájsek irányítja Nanking védelmét

A Párisba érkezett hírek szerint *Csangkájsek* a legutóbbi nyolc nap alatt a szucsaui és pengpui csatában 450.000 katonát és óriási mennyiségű hadianyagot vesztett.

Csangkájsek, az AFP jelentése szerint, elhatározta, hogy *személyesen irányítja Nanking védelmét.* Ugyanakkor a kuomintang-kormány Kantonba költözik át. Ez az elhatározás arra vall, hogy legalább is látszólag, a politikai hatalmat Csangkájsek a kormánynak engedi át, saját tevékenységét pedig kizárólag katonai ügyek irányításának szenteli.

Szucsau helyőrsége megkezdte a visszavonulást és megkísérli az egyesülést a néphadsereg által elvágott haderőkkel. *Huang-Po-Tao* tábornok, a körülzárt hadseregcsoport egyik vezetője, miután kitörési kísérlete meghiúsult, öngyilkos lett.

A legújabb jelentések szerint *a néphadsereg előörsei már Nankingtól 20 kilométerre harcolnak.*

★

Egyéb híreink a következők:

1. A Stern-csoport ultimátumban követelte Izrael kormányától a foglyoknak öt napon belül való szabadonbocsátását.

2. A francia szocialistapárt párisi csoportjának öt ismert tagja — köztük Renan unokája — bejelentette kilépését a pártból.

3. A berlini légihíd forgalma az erős köd következtében több mint huszonnégy órája szünetel — jelentették a brit hatóságok kedden este.

Megkezdődött a Demokratikus Nők Világkongresszusának munkája

Szerdán délelőtt már rendes munkájukat kezdték meg a Budapesten összegyűlt demokratikus asszonyok. A kongresszus termében, a vázákban friss virágot helyeztek el, az asszonyok öltözetüket az ünnepélyes feketéről színes szoknya-blúzra váltották át. Egyre többen jegyeztek szorgalmasan, az érdekesebb részleteket tapssal jutalmazták.

A konferencia első pontja a szövetség eddigi tevékenységéről szóló beszámoló volt, amelyet *Cotton* elnökasszony tartott meg.

A szövetségnek már-már 51 tagállama van, akik mind a békéért dolgoznak. Elsősorban a szovjet asszonyok, de a népi demokrácia női is az országok békés újjáépítéséért küzdenek. Példaként megemlítette, hogy Kanadában megalakult a „Békéért Küzdő Női Akcióbizottság”, a bolgár nők tíz nap alatt 200.000 aláírást gyüjtöttek össze, követelve a béke megőrzését és az atombomba betiltását, az aláírásokat az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez juttatták. A Nemzetközi Nőszövetség hathatós segítséget nyujtott a bebörtönözött spanyol asszonyoknak. Ezzel kapcsolatban említette meg, hogy a Nemzetközi Nőszövetség állandóan követelte *Franco* elszigetelését és a francoista Spanyolországgal való kapcsolatok megszakítását. Hasonló határozott álláspontot fogadott el a szövetség a görög kérdésben is. Ismertette ezután a görög nőknek az angol nőkhöz intézett felhívását. A német kérdéssel kapcsolatban megemlítette, hogy a Demokratikus Nőszövetségnek kétszázezer tagja van és ez az egyedüli női tömegszervezet Németországban. A faji kérdéssel kapcsolatban kijelentette hogy a Nemzetközi Nőszövetség állást foglalt minden ilyen megkülönböztetés ellen és támogatta az amerikai négereket az UNO-hoz intézett kérelmében. Foglalkozott az ifjúság nevelésének kérdésével is, majd megemlítette, hogy a szövetség mindent elkövetett, hogy tanácskozási jogot biztosítson magának az Egyesült Nemzetek különféle bizottságaiban. Javaslatot tett végül, hogy a fegyverkezés korlátozásának első lépéseként az Egyesült Államok, Anglia, a Szovjetúnió, Franciaország és Kína egy év alatt egyharmaddal csökkentse mostani hadseregét, javasolta továbbá, hogy tiltsák meg az atomfegyver használatát és a Biztonsági Tanács keretében létesítsenek nemzetközi ellenőrző szervezetet. Befejezésként annak a reményének adott kifejezést, hogy a világ összes haladó erőinek összefogásával győzni kell a Nőszövetségnek a háborús uszítók felett és így megteremthetik a békét.

✱

Szünet után *Fáy* Boris terjesztette be a Nemzetközi Nőszövetség ellenőrző bizottságának jelentését. A Szövetség pénzügyileg szilárd alapokon nyugszik és a jövőben tevékenységét még szélesebb körben fejtheti ki.

Zinaida *Gagarina,* a Szovjet Antifasiszta Nőbizottság alelnöke, tolmácsolta a szovjet küldöttség üdvözletét. Helyeselte Cotton asszonynak azt a javaslatát, hogy a japán nőket is be kell vonni a Nemzetközi Nőszövetség munkájába s kiemelte: a még csak rövid ideje a Szövetséghez tartozó kanadai, brit és norvég női szervezeteknek fokozott segítségre és vezetésre van szükségük. A Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség befolyása a gyarmati és félgyarmati államokban állandóan növekszik. A reakció arra törekszik, hogy valamilyen antidemokratikus női szervezetet tákoljon össze s ennek érdekében még a nők vallási érzésével is visszaél. A legmélyebb tisztelettel viseltetünk a nők vallásos érzése iránt — mondotta Gagarina asszony — s a szövetség célja, hogy az ilyen természetű meggyőződést nem is érintve, szolgálja az asszonyok társadalmának létérdekeit. Végül javasolta, *forduljon a kongresszus az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez* s kérje: adják ott meg a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetségnek az őt megillető helyet.

A szovjet küldött lelkesen fogadott beszédét követően *Mezinscescu* asszony román delegátus szólalt fel, majd az egyik spanyol vendég tolmácsolta a kongresszusnak Dolores *Ibarruri* (La Passionaria) üzenetét. Ibarruri asszonyt gyenge egészsége akadályozta meg abban, hogy eljöhessen, de üzenetével is erősíteni kívánta a nők nemzetközi szolidaritását, melynek megnyilvánulását elsősorban a Franco-rendszer ellen küzdő spanyol asszonyok tapasztalhatták mély hálával.

✱

A Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség budapesti kongresszusának befejezése után a delegátusok vidékre látogatnak. December 8-án az ország ötven helyére, városokba és falvakba utaznak a külföldi kiküldöttek egy-egy MNDSZ-asszony kíséretében. Vidéken gyűléseket tartanak, amelyre az egész környék asszonylakosságát meghívják.

✱

A földművelésügyi minisztériumban *Csaj-Csang,* a kínai nőszövetség főtitkára tartott érdekes előadást. Beszámolt Észak-Kína csapatainak hatalmas győzelméről és az asszonyok szerepéről és munkájáról. Elmondotta, hogy Santung tartomány fölszabadulása után két hét alatt ötezer tonna élelmiszert szereztek, másutt egy hónap alatt tizezer asszony egymillió öltönyt varrt meg. A közigazgatást csaknem mindenütt nők irányítják, hogy így minél több férfi vehessen részt a felszabadítás harcaiban. A földeket is a nők művelik meg.

✱

Este hat óra tájban mint hatalmas tűzfolyam hömpölygött a főváros főútvonalain Budapest asszonyainak fáklyás felvonulása a parlament épülete felé. A felvonulók sorai közt hatalmas transzparensek hirdették: *„Világ asszonyai a békéért!”* — *„A nők közös összefogásával a háborús uszítás ellen!”* — Más feliratok a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség II. Kongresszusát és a Szovjetúniót éltették.

Megkapó látvány a parlament épületéből, amint a budai Dunaparton vonulnak a nők, a fáklyák fénye visszatükröződik a hömpölygő folyamban. Amikor a parlament főbejárata előtti lépcsősoron megjelennek a Nőkongresszus résztvevői.

— Béke! — zeng ezernyi ajkon.

Szűnni nem akaró éljenzés fogadta az ünnepségre érkező Rákosi Mátyást, Rajk Lászlót, majd felharsan:

— Éljen Sztálin!

Felhangzik a parlament előtti téren a magyar, majd a szovjet Himnusz, végül a tömeg lelkesen énekli az Internacionálét.

Elsőnek *Fáy* Boris, az MNDSZ vezetőségi tagja szólt a tömeghez, majd Eugenie *Cotton* és *Nina Popova* szólalt fel.

gyar püspököket is? És miért akar ártani az egész magyar katolikus egyháznak?

A felelet egyszerű. A svájci lapnak nem a magyar katolikus egyház érdeke a fontos, hanem a saját szélsőjobboldali politikájának érvényesítése. Ez annak a hatalmi politikának egy része, amelynek az az érdeke, hogy Magyarországon a lelkek örök forrongásban, egymás iránti gyülölködésben égjenek, hogy itt egyház és állam gyilkos harcba keveredjenek egymással, hogy a magyar püspöki kart faltörő kosul lehessen felhasználni a demokrácia ellen. Ezért kell külföldről izgatni a magyar katolikusokat, ezért kell minden nemtelen eszközzel is megakadályozni a modus vivendi létrejöttéhez szükséges légkör kialakítását.

Elsősorban a magyar katolikus egyház érdekében utasítjuk vissza ezt az illetéktelen beavatkozást belső ügyeinkbe. A svájci lap nézzen csak körül a maga házatáján és írjon inkább cikkeket annak érdekében, hogy a svájci állami iskolákban is tegyék épúgy kötelezővé a vallásoktatást, mint ahogy ez minálunk érvényben van. Miért nem a francia, az amerikai, az angol katolikusok sérelmeiről ír a svájci ujság? A *Magyar Nemzet* tegnapi számában írtuk meg, hogy az Egyesült Államokban alkotmányellenesnek minősítik a nyilvános iskolákban a vallásoktatást és hogy Franciaországban az Isten nevét sem szabad kiejteni az állami és községi iskolákban. Ez miért nem fáj a magát katolikusnak mondó svájci lapnak? Miért csak a magyar templomok és katolikus otthonok felé dobálja a békétlenség tűzcsóváját? Azt akarja elérni, hogy nálunk is bekövetkezzék az az állapot, amelynek megdöbbentő adatát éppen most olvassuk egy holland katolikus lapban, amely szerint a holland katolikusok 250 fiatal katolikus papot küldenek Franciaországba missziós munkára, mert Franciaországban ezidőszerint 13.000 pappal van kevesebb, mint amennyire szükség volna?

A magyar katolikus egyház és az állam viszonya rendezésének kérdését bízza ránk, magyar katolikusokra, a magyar katolikus egyház vezetőire a svájci lap. Biztosra vesszük, hogy idegen izgatás nélkül előbb-utóbb mégis csak bekövetkezik az a modus vivendi, amelyet a lap Balogh István egyéni akciójának igyekszik feltüntetni, amely azonban végeredményben nem más, mint a lelki megbékélés után sóvárgó magyar katolikus milliióknak leghőbb szívevágya.

A mikófalvi plébános nyilatkozata Mindszenty politikájáról

Dr *Molnár* Endre mikófalvi római katolikus plébános, a helyi népi szervezetek vezetői előtt a következő írásbeli nyilatkozatot tette:

— Hosszú évek óta őrködöm falum népének üdvösségén. Megosztom gondjaikat és örömüket. Mindig arra törekedtem, azért imádkoztam, hogy lelkük tiszta és életük emberhez méltó legyen. Ezért már régóta aggodalommal tölt el nemcsak engem, hanem összes paptársaimat, kik egyforma tisztelettel adózunk Egyházunknak és főpapjainknak, Mindszenty érsekprímás nyugtalanító politikai tevékenysége, minden egyes felhívása. A hívők seregét szembe igyekszik fordítani a demokráciával, azzal a rendszerrel, mely végre valóban embersorba emelt hazánk dolgozó népét és amely Egyházunk szabad fejlődését is biztosítja.

— Mindszenty magatartása nemcsak népünk jólétét, hanem Egyházunk szabadságát és virágzását is veszélyezteti.

Arányi Ferencné szül. Kollmann Margit, Arányi István fia, özv. Augenfeld Gyuláné édesanyja mélyen megrendülve tudatják, hogy

Arányi Ferenc

fakereskedő

az ostrom alatt szerzett betegségében hosszas szenvedés után november 30-án, 48 éves korában elhúnyt. Gyászolják még: Kollmann Zsigmond és neje, apósa, anyósa, Somos Tibor és neje sógora, sógornője, rokonsága és baráti köre. Temetése f. hó 3-án d. e. 11 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Emléke hűünkben örökké élni fog.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Gazdasági hírek

◆◆ MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉSÜNK kifejlesztése érdekében különböző agrártudományi szervek nagy munkát végeztek és most meglepő eredményekről számolnak be. Igy sikerült *egy óriási burgonyafajtát* kitenyészteni hipervegetatív eljárással. Eredményeket értek el *a héjjatlan magú tök* termesztésével. *a magyar gyapot* javában érik és a kísérletek biztató eredményekre jogosítanak. *A rizstermesztés* terén megoldást találtak *a szikes talajok javítására.* Egyéb kísérletek is eredménnyel jártak a paprikatermelés és trágyázás terén is.

Az Okisz és a tagszövetkezetek címen dr *Váradi* István könyvet adott ki, amely a kisipari szövetkezetekre vonatkozó minden tudnivalót magában foglal.

◆◆ A MAGYAR THEKA KÖNYVKIADÓRÓL már jelentettük, hogy kényszeregyezséget kért. Értesülésünk szerint a passzívái *megközelítik az 1 millió forintot.* Az eljárást megindították és vagyonfelügyelőként dr *Wegriszto* Pál ügyvédet nevezték ki.

◆◆ MAGYAR SZABVÁNYÜGYI INTÉZET létesítését határozta el a kormány, melynek hivatáskörébe tartozik az ipari termelésben, kereskedelmi forgalomban, gazdasági életben és a tudományos tevékenység körében előforduló nyers- és segédanyagok félkész, készgyártmányok és termékek alapját, méreteit, minőségét, műszaki tulajdonságait, átvételi és szállítási műszaki feltételeit megállapítani, továbbá gazdasági műszaki és tudományos fogalmak megjelölését, anyag- és szerkezetvizsgálati eljárásokat meghatározni. A szabványok *Magyar Országos Szabvány* megjelölést kapnak.

Egyesített központok. A Fűrészipari Központot és a Furnir és Lemezipari Központot *Fűrész- és Lemezipari Központ* elnevezés alatt, a Bútor- és Épületasztalosipari Központot és a Hordó- és Kefeipari Központot *Bútor és Fafeldolgozó Ipari Központ* elnevezés alatt egyesítette az iparügyi miniszter.

A magyar ipar új üzemgazdasági rendszere volt tárgya annak az előadásnak, amelyet *Wilcsek* Jenő, a Számviteli Bizottság főtitkára tartott a Magyar Közgazdasági Társaság nov. 30-i ülésén. Kifejtette, hogy az ipar nagy részének államosítása folytán az üzemgazdasági rendszert teljesen át kellett szervezni. Az értékesítést különválasztották a termeléstől. Ezáltal az üzemi könyvvitel került előtérbe, amelyre eddig az iparvállalatok kevés súlyt helyeztek. Ezért a vezetők eddig csak évente, vagy félévente nyertek betekintést abba, mennyi termelvényeik önköltsége, holott az iparvállalatok termelési politikájának elsősorban a termelési önköltség csökkentésére kell irányulnia. A mostani új rendszer az üzemi könyvelés pontosságára helyezi a súlyt. Fő alapelve az új üzemgazdálkodásnak, hogy az üzemi gesztiót az üzleti gesztiótól külön választották. — Az érdekes előadást nagyszámú közönség hallgatta végig és élénk tapssal honorálta.

Izrael a Szovjetunióval megkötötte első kereskedelmi szerződését. Most áll megkötés alatt Izrael számára a *Magyarországgal,* Finnországgal, Svájccal és Hollandiával való kereskedelmi megállapodás.

A papírkorlátozásokat Finnországban és Ausztráliában eltörölték. A finn papír felszabadítása nyomában mintegy 30 új folyóirat indul meg.

Felszámoló vállalatok. A Dementi Áruforgalmi Rt kimondta felszámolását. A Ruházati Anyagraktár Rt. szintén felszámol.

A rádió műsora

CSÜTÖRTÖK

5,30: Hanglemezek. 6,30: Faluradió. 6,45: Torna. 7: H. 7,20: Hanglemezek 8: E. 8,15: Szalonzene. 8,30: A Szabadegyházak vallásos félórája. 9: Hegedű, ének, zongora. 9,55: Átlelep. közl. 10: H. 12: H. 12,15: Magyar szerzők. 13: E. 13,15: A MÁV szimf. zenekar. 14: H. 14,15: Magyar nóták. 15: Rádióiskola. 15,55: Műsorism. 16: Román műsor. 16,30: Gyermekműsor. 17: H. 17,10: E. 17,20: Vöröskereszt. 17,35: H. 17,50: H oroszul és szerbül 18,10: Dunavölgyi h. 18,40: Szív küldi. 19: Don Carlos. Opera. 20: H, sport. 20,20: H németül. 22,10: H. 22,35: E. 23,10: Tánczene. 23,30: Földes Andor zongorázik. 24: H. 0,10: H franciául és angolul.

BUDAPEST II.

17: Jazz. 18: Händel hanglemez. 18,15: Hangos h. 18,30: Jazz. 19: A falu hangja. 19,30: Zenés összeállítás. 20,30: A Rádió Szabadegyeteme. 21: H. 21,15: Magyar nóták. 22: A dal története. 22,50: Parry hanglemez.

PÉNTEK

5,30: Hanglemezek. 6,30: Faluradió. 6,45: Torna. 7: H. 7,20: Hanglemezek 8: E. 8,15: Hanglemezek. 9: Magyar nóták. 9,55: Átlelep. közl. 10: H. 12: H. 12,15: Zongora, ének. 13: E. 13,15 Hanglemezek. 14: H. 14,15: Orosz operarészletek. 15: Rádióiskola. 15,55 Műsorism. 16: Szeresd felebarátodat. Rádiójáték. Irta Leonid Andrejev. 16,30: Ujabb angol muzsika. 17: H. 17,10: E. 17,20: Vöröskereszt. 17,30: H oroszul és szerbül. 18,10: Énekkar. 18,45: E. 19: Operettrészletek. 19,45: A falu hangja. 20: H, sport. 20,20: H németül. 20,35: A Rádiózenekar. 22: H. 22,10: Hangos Ujság. 22,45: E. 22,50: Művészlemezek. 24: H. 0,10: H franciául, angolul és eszperantóul.

BUDAPEST II.

17: Tánczene. 18: Hangportrék. Marion Anderson. 18,45: Smetana hanglemez. 19: Népiskola. 19,30: Mai olasz szerzők zongoraművei. 20: Hanglemezek. 20,15: Sport. 20,30: A Rádió Szabadegyeteme. 21: H. 21,15: E. 21,30: Szív küldi. 22: Jazz.

Vásárcsarnoki nagykereskedői árak: Gülbaba, őszirózsa 47—52. Ella 34—40, Krüger 32, cékla 40—60, kékhagyma 60—100, vöröshagyma 54, fokhagyma 140—330, sárgarépa kg 30—50, petr. kg 40—60, kelkáposzta 60, fejeskáposzta 160—200, vöröskáposzta 60—80, zeller 80—100, kalarábé 40—50, fejes saláta 30—40, karfiol tiszt. 160—180, leveles 80—100, sóska 100—140, melegágyi 150—180, paraj 80—120, fekete retek 50—60, főzőtök 30—40, sütőtök 40—50, zöldpaprika 70—100, kecskeszarvú 80—100, kelbimbó 400—500, parad. paprika 80—200, fürjbab 160—190, alma édes I. 200—380, közönséges 120—300, körte I. 260—400, II. 160—300, közönséges 120—160, csem. szőlő I. 300—350, közönséges 200—220, fekete 180—260, birsalma 250—350, dió héjas 700—800, dióbél 1600—2800, citrom ládánként 270—460, db 70—220, gomba tömött csiperke 800—1200, szárított 2000, lencse 280—320, gesztenye 360—600, torma 300—600, mák 780—800, naspolya 280—300, aszalt szilva 450—700.

◆◆ A MAGYAR KÖZLÖNY (265.) szerdai számának rendeletei: A szabványügy egységes rendezése a beszolgáltatási kötelezettség teljesítésére átadott kukorica december havi árának megállapítása. — A szabványügy egységes rendezéséről szóló rendelet végrehajtása.

A Magyar Individuál pszichológiai Egyesület pénteken, december 3-án, 19 órakor IV., Cukor-u. 6. az a rendezi 287. vitaestjét, melyen *Takács* István «Mai állampolgári nevelés és individuál-pszichológia», címen tart előadást.

Tovább emelkedik a sertésfelhozatal

Az Országos Közellátási Hivatal közli, hogy az elmult, november 22—27-ig terjedő héten 4963 sertést szállítottak a fővárosba, ami jelentős mértékben meghaladja az előző hetit, amikor 2629 volt a sertésfelhozatal.

Emelkedett a tojás- és az élőbaromfifelhozatal is, 895 láda tojást hoztak az előző heti 815 ládával szemben. A tojás ára is csökkent, átlag 5 fillérrel.

Az élőbaromfifelhozatal 31500 darab volt míg az előző héten 30.500 darab. (MTI)

Mit kapni jegyre? A decemberhavi 1. lisztszelvényre a felnőttek *40 deka* finomlisztet, a 12 éven aluli gyermekek *40 deka* búzadarát, a 2-es és 3-as szelvényekre a felnőttek és gyermekek egyaránt *40—40 deka* finomlisztet, a 4. szelvényre pedig *40 deka* főzőlisztet kapnak. Az 1., 2. és 3-as szelvényre liszt és búzadara helyett *száraztészta* is vásárolható.

Kinevezések. A kormány előterjesztésére dr *Alexits* György egyetemi nyilv. r. tanárt a Magyar Tudományos Tanács ügyvezető titkárává, *Szobel* Lajos min. osztálytanácsost pedig a Magyar Tudományos Tanács titkárává nevezte ki a köztársaság elnöke. A minisztertanács határozata alapján *Fülöp* István, *Futó* József és *Ferenc* Péter volt főispánokat közellátási kormánybiztosi megbízatásuk alól felmentette a miniszterelnök és egyidejűleg *Lorszéki* István főispánt Szatmár—Bereg megye, *Benei* Sándor főispánt Heves megye, *Denjén* Miklós főispánt Bihar megye, *Horváth* István főispánt Tolna megye és *Molnár* Mihály főispánt Komárom—Esztergom megye közellátási kormánybiztosává nevezte ki.

Modelljeit kiárusítja „COUTURE" IV., Váci-utca 17, I. emelet

EGY FÉRJ FELLÁZAD
GEORGE BRENT, VIRGINIA MAYO, CAROLE LANDIS
Corvin • Kossuth • Palace

Színházi hírek

Vetés...

Bemutató a Belvárosi Színházban

Fiatal írónő, első darab. A kritikus jóindulattal eltelten ül be a nézőtérre és úgy határoz, hogy lehetőleg mindent szépnek lát, mint régen a báli krónikások a debütánsokat. De alig peregnek le az első jelenetek, a színikritikusok fellélegzenek. Nincs szükség elnéző jóindulatra, a kezdőnek a maga jussát megadó kíméletre; komoly, bátor, friss tehetség mutatkozik itt be a színpadon: *Mándi* Éva, aki megérdemli a dicséretet és a bírálatot egyaránt.

A *Vetés* aktuális, majdnem azt mondhatnók: propagandadarab. A harmadik felvonásig mégsem hamis, nem üres, nem élettelen. A kérdés, amellyel megpróbál szembenézni, igazán *drámai* és érvényes, ma, tegnap és holnap. Nem kisebb kérdés, mint az, hogy az alapvető erkölcsi törvény a Tízparancsolat miképpen értelmezhető és előfordulhat-e, hogy a pap, aki ezeknek a törvényeknek abszolut hívője és őrzője, olyan helyzetbe kerül, amikor a törvény lényege mellett kell döntenie, a betű és a forma ellen. Ez, persze, csak nyers váza a darab tartalmának. Elég annyit mondanunk, hogy Mándi Éva színműve 1945 márciusában játszódik az egyik szegény és szomorú faluban, néhány héttel a földosztás megkezdése után. A harmadik felvonásban sok a tárgyi és formai tévedés, sok a korszerű politikumnak tett engedmény, mind a művészet, mind a valóság rovására, de ez nem másítja meg azt a véleményünket, hogy Mándi Éva színművét érdemes és érdekes megnézni, írói fejlődése elé jogos reményekkel nézhet a magyar színpadi irodalom.

Az előadás egyébként még egy bemutatkozót jelentett: *Simon* Zsuzsáét, a régebben bevált biztoskezű rendezőét, színigazgatói minőségében. Dicséret illeti a választásért, hogy ezzel a darabbal indult. Az előadás oly gondosan előkészített, annyi lehetséges, jó színészt fűz egységbe, hogy nem is tudjuk, kit emeljünk ki közülük. De feltétlenül megilleti ez a főszereplő *Görbe* Jánost, a Sztanyiszlavszkijék színészeti színvonalát elérő *Simon* Marcsát, az élethű *Romváry* Gertrudot és *Dénes* Györgyöt, az izzó és meggyőző *Pándi* Lajost és *Szegedi-Szabó* Istvánt. Ezzel a felsorolással azonban nem kívánjuk a többiek érdemét sem mellőzni. *Gara* díszletei szépek.

Vámos Magda

Eltemették Ábrányiné Wein Margitot, az Operaház volt híres tagját a Zeneművészeti Főiskola volt tanárnőjét a Kerepesi-temető halottasházából. A századforduló nagy primadonnája volt Wein Margit, Ábrányi Emilnek, a neves költőnek felesége. Ábrányiné Wein Margit annakidején egész Európát bejárta és nagy sikerei voltak mindenütt és jóbarátság fűzte kora híres zeneszerzőihez, így *Puccinihez, Leoncavallóhoz, Mascagnihoz.*

Halálozás. A Nyukosz Országos Elnöksége fájdalommal jelenti, hogy hosszú éven át működött, felejthetetlen elnöke *Téthvárady-Asbóth* István ny. altábornagy november 30-án, váratlanul elhúnyt. Temetése december 2-án, délután fél három órakor lesz a Kerepesi-temető halottasházából.

Hangversenyek

Magyar Múzsa hangversenyei: Bíró vonósnégyes 7-én, Z. 8. **Pro Arte Antiqua** 8-án (nem 5-én) —

Ferencsik-Brucholl'erie ma Z. 8. Szföv. Zenekar III. Mesterbérlet

BRUCHOLLERIE szólóest 6-án Koncert Mesterbérlet V.

KLEMPERER BEETHOVEN-est dec. 13. Városi 8. Szföv. Zenekar. Közr.: Hernádi. VII. szimfónia, C-dur verseny, Egmont. Jegy Koncert, Népmű. —

BOSZORKÁNY KONYHA
HERBERT MARSHALL, JOEL MC. CREA, GEORGE SANDERS
BETHLEN • SZABADSÁG

A moszkvai színházak bemutatói

A moszkvai színházi élet rendkívül mozgalmas. A *Kis Színházban Á. Szofronov* új színdarabját, a „Moszkvai jellem"-et játsszák nagy sikerrel s a napokban volt a premierje a *Moszkvai Tanács* elnevezésű színházban: *Á. Stein:* „A becsület törvénye" című színdarabjának. „Légvár" címen új szovjet operettet mutatott be a moszkvai operettszínház, a cselekmény Franciaországban játszódik le napjainkban. A *Drámai Színházban* az „Anya" című színdarab premierje volt, amelyet *Gorkij* elbeszélése nyomán alkalmazott színpadra *N. Ochlop,* a Szovjetunió népművésze. A *Vachtangov-színház* *Artur Miller* amerikai drámaíró „*Édes fiam*" című darabját játssza, amely Budapesten is nagy sikert aratott. A *Vörös Hadsereg központi színháza* A. Bárjánov „Azon az oldalon" című drámáját mutatta be Káncely rendezésében. A *Lenin Komszomolja*-színházban *Polyakov* „Nem vártak" című vígjátéka, a *Dráma és Vígjáték*-színházban Turgenyev regénye nyomán készült „*Nemesi fészek*" című színműve, a *Szatira*-színházban „Lyev Gurics Szinyicskin" című darab van műsoron. A Gorkijról elnevezett *Nagy Drámai Színház* bemutatta a leningrádiaknak Gorkij: „*Ellenség*" című színdarabját. Az előadást *Raszevszkája,* a köztársaság érdemes művésznője rendezte.

Film a háború ellen

A szovjet hadsereg a béke jelszavával született és most 30 éves fennállása alkalmából, *Gorbatov* forgatókönyve nyomán film készül „*Őrség a békén*" címmel. Az októberi forradalomma kezdődik a film és egykori híradófelvételekről láthatjuk *Lenin, Sztálin, Molotov, Vorosilov* és a szovjet hadsereg egyéb vezetőit és szervezőit. A kép bemutatja mint fejlődik ez a hadsereg erejében és szellemében, majd dokumentfelvételekből tárulnak elénk a második világháború előzményei, amely azzal kezdődött, hogy 14 állam miként igyekezett halálos csapást mérni a fiatal szovjet állam ellen. A második világháború *döntő csatáiból* láthatunk képeket és ezekben megvilágosodik, hogy a szovjet hadsereg hogyan *védelmezte meg az emberiséget a fasiszta barbárságtól.* Az imperialista háborús uszítók kardcsörtetése közepette ott áll ismét a szovjet katona a *béke őrségén.* A film azért is rendkívül érdekes, mert a történelem legnagyobb eseményeit adja képekben és ez minden más eszköznél élénkebben győzi meg a békeszerető embert.

Háy Gyula, aki Berlinben volt, hogy előkészítse a Deutsches Theaterben *Tiszazúg* című darabjának előadását, a premier után hazatért. A *Madách Színház* az *Ítélet éjszakája* című darabját próbálja. *Háy* Gyula ezt a darabját annakidején Berlinben már előadták.

ANNE BAXTER, ERICH v. STROHEIM, WALTER HUSTON
ÉSZAK CSILLAGA
Prolongálva!
ROYAL APOLLO - CORSO, LLOYD - TÁNCSICS (Csepel) - KORZÓ (Újpest)

PIERRE BLANCHAR, HARRY BAUR
mesteri filmdrámája:
NYOMORULTAK
Kizárólag: STUDIO

Lósport

Csütörtökön ügetőverseny. Legjobban díjazott futama a két részben lebonyolításra kerülő 2000 méteres Nemzetközi hendikep, melynek első futamában az élről induló Dione és Fantom közül várjuk a nyerőt. Umbrina jobbik formájával megverhetné őket, de hátulról indulva (2040) alighanem a külső pályára fogják kiszorítani, ami tekintélyes tervesztéséget jelent. A verseny második részében Katinka (2040), Hannibal (2040) és Versec (2000) a papír szerint csaknem egyenlő esélyek. Állandóan növekvő érdeklődés kíséri mostanában a kétévesek versenyeit. A csütörtöki mérföldes versenyben az 1640 méterről induló Lydia Britton az eddig látottak alapján kimagasló esély, csak Twiddle (1620) szoríthatná meg némi javulással, vagy az import-árverések legdrágább lova, Half Pint, ha valamit valóra váltana a hozzá fűzött nagy varakozásból. Az 1620 méterről induló Guy Rosecroft még annyit sem mutatott ezideig, mint Half Pint, holott nemelyek a jövő apaménjének kiáltották ki. Hol van ez még attól?... Jelöltjeink a csütörtöki versenyre: I. Sybill—Csalafinta. II. Lydia Britton—Twiddle. III. Csalafinta—Viszlay-hajtás. IV Dione—Fantom—Umbrina. V. Katinka—Versec—Hannibal. VI. Életnes—Meridian III., VII. Asszonyság—Fáni. VIII. Laci—Admirális. IX. Lajos—Lepke B. — A verseny délután fél 4 órakor kezdődik.

A galoppversenyek legeredményesebb trénere Szigeti volt, aki a gondjára bízott lovaival összesen 525.000 forintot nyert össze. Második a sorban Kertész 303.000 forinttal, míg a túlnyomóan félvérekkel brillírozó Czáni százados lovai 280.000 forintot nyertek össze, amivel bőségesen megkeresték a zabjukat. Csernovits 174.000 forinttal következik a sorban, Balogh (164.000), Szabó (150.000), Hirsch (147.000), Esch (142.000), Pejacsevich (139.000) és Kovács (116.000) előtt. További tíz tréner 100.000 forintnál kevesebb összeget nyert a lovaival.

Bocskai 61 győzelemmel lett első a lovasok rangsorában. 2. Gutai 50, 3. Teltschik 50. 4. Kiss 36. 5. Keszthelyi 30 6. Gelics 24. 7. Szentgyörgyi 22. 8 Tarai 19. 9. Gosztonyi II. 16. 10. Aperianov 15 győzelemmel.

Sportírek

A jövőben tilos lelépési díjat fizetni a játékosoknak és az M. L. Sz. fogja megállapítani a játékosoknak fizethető havi, vagy heti juttatások legmagasabb összegét is. Az M. L. Sz. egyebekben is korlátozni fogja az egyesületek eddigi jogkörét, különösen ami a pénzügyi és gazdasági kérdéseket illeti. Az egyesületek a jövőben saját bajnoki és nemzetközi mérkőzéseiken is csak az M. L. Sz. által kiadandó jegyeket fogják árusíthatni, szabadjegyek kiadása tilos lesz és az M. L. Sz. fogja meghatározni azt is, hogy az egyesületek bevételeiknek hány százalékát kötelesek sportfejlesztésre fordítani? Mindezeken túlmenően az MLSZ ellenőriztetni fogja az egyesületek egész pénzkezelését és kiküldendő biztosok útján ellenőriztetni fogja, hogy a rendelkezéseket végrehajtják-e? Az M. L. Sz. elnöksége arra is utasította a tanácsot, hozzon határozatot, melynek értelmében csak rendes foglalkozással bíró játékosok igazolhatók le az egyesületekhez és a saját hibájából állástalan játékos semmiféle juttatást nem kaphat.

Megkezdték az MTK-pálya átépítését és úgy tervezik hogy a jövő év őszére a 45—50 ezer néző befogadására átalakított pályán már mérkőzést fognak játszani.

Az építésügyi minisztérium külső szerveinél szolgálatot teljesítő dolgozók részére *átképző tanfolyamokat* rendszeresítenek. Az első tanfolyam az *eladói minőségben* dolgozók részére nemsokára megnyílik. A tanfolyam anyaga között szerepel a tervgazdálkodás és a népi demokrácia alapvető politikai problémája.

A Baromfiértékesítő Nemzeti Vállalatot a Cégbíróság bejegyezte. Az ügyvezetőség tagjai: *Hay* Károlyné, *Jávorszky* Béla, *Gyuska* Mária és *Fogarasi* Bálint.

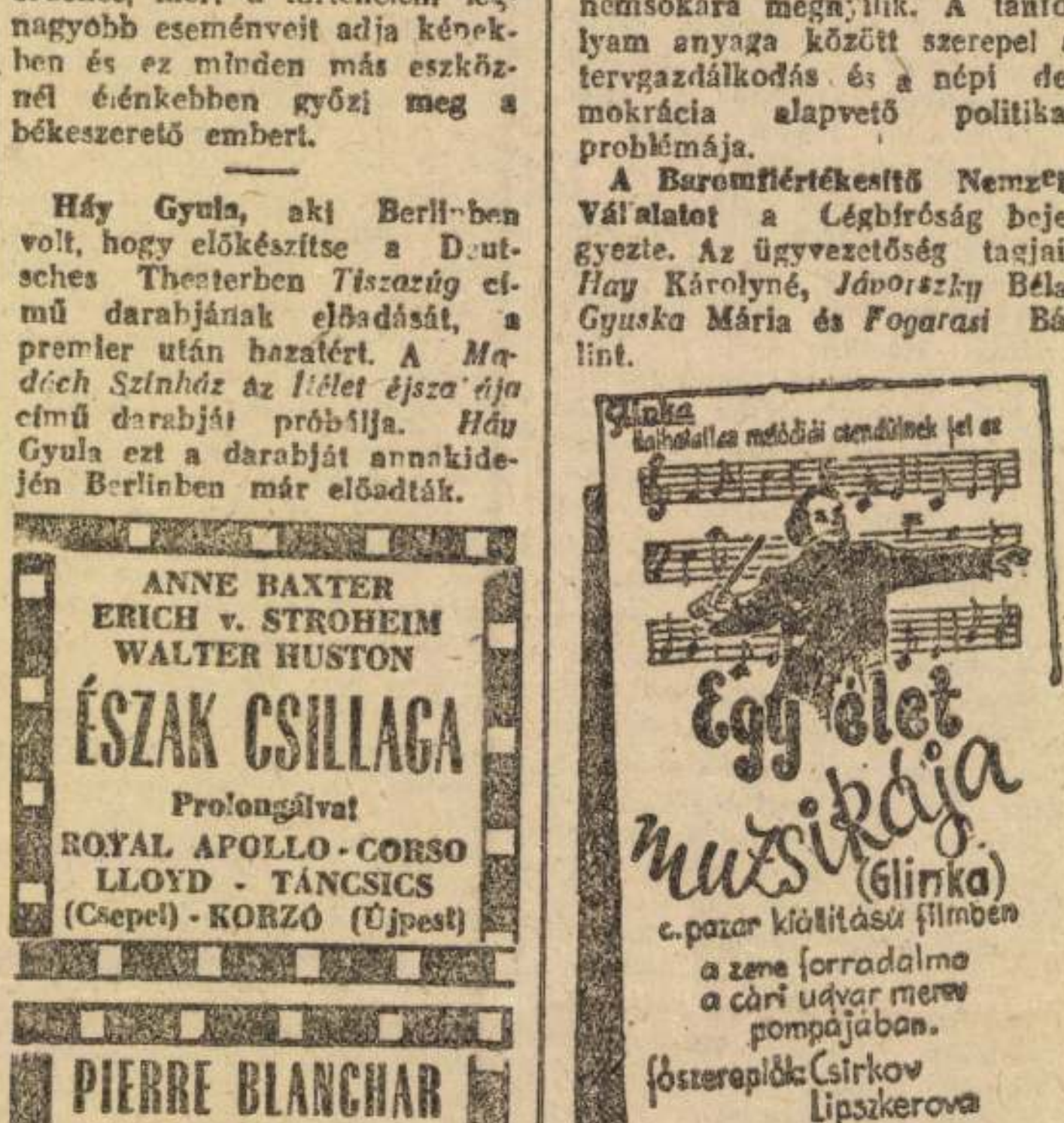

TENGERÉSZBECSÜLET
ZSAROV és PAVLOV izgalmas drámája
ADY • CITY
CAPITOL

TÁVOL MOSZKVÁTÓL

A kommunista munka hőseinek filmje

Vaszilij Azsajev *Távol Moszkvától* című regénye a megjelenését követő néhány hónap alatt a magyar dolgozók egyik legkedvesebb, legnépszerűbb olvasmányává vált. A távolkeleti olajvezeték építői — akik három esztendő helyett egy év alatt rakták le a Szovjet Hadsereg harcához oly szükséges tájszinszigeti olaj vezetékeit — dolgos életünk társai lettek, példájuk nyomán ezrekben született meg a vágy, hogy szocialista építésünk Batmanovjai, Tánya Vasziljcsenkói, Umara-Mahometjai legyenek. E hősök most ezrek társaiból százezrek barátai lesznek hazánkban is: az Azsájev-regény alapján alkotott új szovjet film, a *Távol Moszkvától*, még szélesebb tömegek közé viszi e népszerű könyv alakjait.

A film hősei a kommunista ember legszebb tulajdonságainak ragyogó képviselői. A nézőt már az első képek után bizakodó jókedv, nyugodt derű fogja el, amely nem szűnik meg a legnehezebb pillanatokat megmutató képeknél sem, mert tudjuk, bízunk abban, hogy *ezek* az emberek minden nehézséget le tudnak győzni. Igaz együttérzéssel szemléljük munkájukat, barátságukat, szerelmüket, teljesen a magunkénak érezzük nagy ügyüket: olyan hősöket látunk magunk előtt, akiket becsületes embernek lehetetlen meg nem szeretni.

Ami a legmegragadóbb ezekben az emberekben, Batmanovban, Beridzében, Tányában és társaikban, az a lobogó szenvedély, amellyel *munkájukat* végzik. Nekik a munka nem kényszer, nem is az anyagi érdek serkenti őket dologra, a munka *életszükségletük*, életük értelme és szenvedélye. Azért szeretnek élni mindenekelőtt, mert dolgozhatnak, alkothatnak a közösségért, nékik a dologtalanság kín és gyalázat. Amikor Batmanov felelősségre vonja az egyik munkarészleg szabotáló vezetőjét, Umara Mahomet hegesztő a felháborodott munkások nevében, mint a legfőbb bűnnel, azzal vádolja a szabotőrt, hogy nem biztosította munkájukat: *„Hogy fázunk és éhezünk, dohányt nem ad, megértjük; háború van; de ő dologtalanná tett minket!"* Ugyanez az Umara Mahomet, amikor a doktornő nem akarja lázasan kiengedni a részlegre, így érvel. tört orosz nyelven: *„Van hegesztő-pisztoly, jól vagyok! Ha nincsen, beteg vagyok, az nem élet. Meghalok a kórházadban..."*

Ugyanez az izzó munkakedv hevíti a film többi hősét is. Ez teszi erőssé Tányát és komszomol-brigádját arra, hogy a távolkeleti tél kegyetlen hidegében kiépítse a telefonhálózatot. A nagytehetségű, de fejlődésében megtorpant Topoljev mérnökben ez a munkaszenvedély győzi le a fáradtságot és a közönyt. Mérnökök és munkások, vezetők és beosztottak így válnak a hatalmas építkezés mindenkit elragadó lendületében *a kommunista munka hőseivé.*

Megkapó képekben mutatja meg a film azt a mély összefüggést, amely e kommunista emberek *munkáját és magánéletét* összefűzi. Bennük e kettő között nincs sem ellenmondás, sem összeütközés, a családi érzések, a szerelem és barátság érzései magától értetődő természetességgel fornak össze a munkával. Tánya munkájában szerette meg Beridzét, Zsenyát a szerelem is serkenti arra, hogy dolgos, komoly emberré fejlődjék, Kovsov a munka nehéz perceiben nem egyszer gondol arra, hogy feleségéért is dolgozik. Szinte jelképes az a rész, amelyben Beridze megvallja *szerelmét* Tányának: a háttérben a *munka* sűrű, eleven forgatagát látjuk. A film legmegindítóbb részében, amikor Batmanov fiává fogadja a hősi halált halt Papkov fiát, a mély gyász az építés nagyszerű kibontakozásának képeiben oldódik fel. Ez a rész különös erővel fejezi ki a kommunista munka hősi pátoszát.

A szovjet embereknek, a kommunizmus építőinek jellemző vonásaként ábrázolja a film a kommunista munkától elválaszthatatlan törekvést az újra; a harcot a tudatunkban megrekedt, ósdi előítéletek, ideológiai maradványok ellen. *„Napjaink rohanó tempójával számolni kell* — mondja Kovsov. — *Ezt a körülményt úgy kell vennünk, hogy ez a normális életünk."* Aki nem tud számolni növekedésünknek ezzel a sebes ütemével, az előbb-utóbb elkerülhetetlenül szembe kerül a dolgozó tömegekkel, amelyek napról napra egyre magasabb fokra érnek el munkájukban — ezt bizonyítják a *Távol Moszkvától* képei.

A kommunista munkaszenvedély, az újratörő kezdeményezőkészség közös forrásból: *a szovjet hazafiságból* táplálkozik. Talán egyetlen film sem tárta fel még ilyen mélyen a szocialista hazafiság és a munka belső egységét. Az olajvezeték építőinek minden tettéből érezzük, hogy munkájukkal a szeretett hazáért küzdenek. A frontvonal 10.000 kilométerre húzódik az építkezéstől, a filmen egyetlen puska nem csattan el, mégis a *Távol Moszkvától* a hátország háborújának filmje, a munkában megtestesülő harcos hazaszeretetnek a filmje. A film talán legszebb jelenetében a Sztálin elvtárs rádióbeszédét hallgató munkások és mérnökök ábrázolásával, a rendezés néhány arcon meg tudta mutatni az olajvezeték építői, a szovjet emberek hazafiságának mélységét: bánatukat a pusztítás miatt, gyűlöletüket az ellenség ellen, a harcra és a munkára való szilárd eltökéltségüket, a Sztálin elvtárs és a Párt iránti olthatatlan bizalmukat.

A film alkotói megérdemelten nyerték el a Sztálin-díj I. fokozatát. Nehéz feladatot kellett megoldaniok, hiszen a művészi film nem lehet az irodalom *másolata*, saját törvényein felépülő, önálló műalkotásnak kell lennie. Az Azsajev-*regény* eszmei tartalmát megőrizve, fő vonalát megtartva, a *film* eszközeivel kellett életre kelteni e nagyszerű hősi eposzt. A forgatókönyv (Mihail *Papava* műve) nem törekedett arra, hogy e sokszálú, szélesen áradó történetet *egészében* vigye filmre, — kiválasztotta a leglényegesebb mozzanatokat, a legtipikusabb jellemeket s így tudott magávalsodró, eleven, az Azsajev-könyv eszmei tartalmát mélyen kifejező művet alkotni. Kellő teret biztosított a központi hősöknek (Batmanov, Beridze, Kovsov), akik így gazdagon kifejthették jellemük leglényegesebb vonásait. Ugyanakkor kiválóan megrajzolt mellékalakokat alkotott, többek között Rogov, Topoljev, Umara Mahomet és Mahov személyében.

A rendezés nagy erővel érzékeltette az építkezés hősi lendületét. Az építők klubjában megtartott összejövetel, az építés tömegjelenetei, Batmanov és Genyka Papkov közös jelenete különösen sikerülten fejezte ki a szovjet emberek erkölcsi magasrendűségét. A rendező és az operatőrök (A. Sztolper, A. Selenkov, Csen Ju Lan) érdeme a Távol-Kelet természeti szépségeinek, tájainak megragadóan művészi ábrázolása. Soha nem tévedtek öncélú természeti képekbe, a természetet; a tájat mindig az építkezés fő kérdéseivel, az emberek sorsával való szoros összefüggésben mutatták meg. A távolkeleti zord téli táj, a hófúvások és viharok képei még jobban megvilágították a természetet legyőző emberek bátorságát és áldozatkészségét. Egy-egy tájkép sokszor egész jelenetek eszmei tartalmát domborította ki. A film elején méltóságteljes nyugodtsággal hömpölygő Ádun a szovjet hátország tántorithatatlan önbizalmát jelképezte. Amikor Sztálin elvtárs rádióbeszéde után a munkások újult erővel hozzálátnak az olajvezeték építéséhez, a rideg téli tájat derűs, csillogó napfény sugározza be — a kép a minden megpróbáltatáson át győzedelmeskedő szovjet nép erejét, Sztálin elvtársba vetett bizalmát tükrözi.

A kitűnő filmnek — a regény nagyságához mérve — vannak kevésbbé sikerült részei is. Tánya komszomol-brigádjának munkája nem jelenik meg előttünk teljes hősiességében, Mahov kétségbeesési jelenete nem eléggé kidolgozott, az építés ábrázolása, a nehézségek megmutatása nem kapott elég helyet. Egyes szerepek rendezése is lehetett volna életszerűbb: Tánya néha kissé színpadias. Zalkind alakja nem domborodik ki eléggé. Beridze nem egyszer indokolatlanul rideg.

A kiváló színészek egész sora sikerrel keltette életre e hatalmas munka hőseit. Köztük is kimagaslott N. *Ohlopkov*. Ohlopkovot már ismeri és szereti a magyar közönség, többek között a Lenin Októbere című filmből. Abban Lenin személyi titkára volt, itt Sztálin megbízottjaként áll a hatalmas építkezés élére. Ohlopkov fel tudta tárni Batmanovnak, Lenin és Sztálin neveltjének nagyszerű emberi tulajdonságait: hűségét a kommunizmus ügyéhez, tetterejét, igazságos bölcsességét, nyugodt önbizalmát, szeretetét munkatársai és elvtársai iránt.

A film végén Zalkind pártszervező *Gorkijt* idézi: *„Milyen nagyszerű feladat embernek lenni a Földön"*. Ennek a filmnek a hősei átérzik e szavak mély értelmét. Tudják, hogy az ember feladata a munka, az alkotás, hogy kivirágozzék a földön a vidám, boldog, békés élet. A film legnagyobb érdeme, hogy ilyen munkára, kommunista munkára tanít és lelkesít.

—e —r

GÁL ANNA DIADALA

Új magyar színmű a Vidám Színházban

A „Gál Anna diadala" új magyar vígjáték. Arról ad képet, hogyan formálódik az új magyar falu, hogyan alakul, fejlődik szebbé, gazdagabbá dolgozó parasztságunk élete. Megmutatja, hogy a dolgozó parasztság boldogulásának biztosítéka a szövetkezés, a kölcsönös segítés és a közös munka útja.

Urbán Ernő színműve még nem teljesen kiforrott mű, de komoly érdemei vannak. Az író a cselekményen keresztül ki tudja váltani a nézőből az új élet útjára lépő hőseivel való együttérzést. Megmutatja a dolgozó parasztság megváltozóban lévő gondolkodásmódját, az új győzelmét a régi, a megszokott, az elavult felett.

A darab legfőbb érdeme a meggyőző, hiteles, közvetlen emberi hang és a szép, ízes beszéd. Az író mondanivalója egészséges derűvel, szórakoztatóan bontakozik ki.

Urbán Ernő — korábbi paraszti témájú darabjainkkal ellentétben — nem az ingadozó középparasztot állítja a cselekmény középpontjába, hanem a már megalakult termelőszövetkezeti csoport életét. Dicséretes és fontos kezdeményezés, hogy az író túlmegy a tszcs *létrehozásának*, megszületésének nehézségein, s már a *meglévő* csoporton belül támadó nehézségekről és eredményekről beszél. A darab legjobb, legsúlyosabb jelenete éppen az, mikor a fiatal csoport a kezdet nehézségeivel küszködve a további közös munka, vagy a feloszlás nagy, döntő kérdése elé kerül. A tszcs problémái nem egyszerűen a szegényparaszt és a kulák közötti ellentéten keresztül világítódnak meg, hanem látjuk a különböző módon gondolkodó, különböző magatartású szegényparasztok közötti, a dolgozó parasztok családjain belül megmutatkozó nehézségeket és problémákat is. Ilyen a tszcs egyes tagjai, a Gál-család tagjai, a Gál Anna és férje közötti ellentét. Sokan magukra ismernek majd a darab vidéki bemutatóin azok közül, akik Sólyomnéhoz, Soósnéhoz és az öreg Bódi bácsihoz hasonlóan a kulákagitáció hatása alatt és kishitűségük következtében az első időkben nem bíztak a kölcsönös segítés, a közös gazdálkodás erejében. Sokan ismerősöket fedeznek majd fel Aranka szomszédasszonyban, aki a kulák hangját szajkózza: „a napszámért fizetést kapnak szombatonként, a tszcsben pedig hitelbe kell dolgozni" — míg csak a csoport ki nem sepri őt s eredményeivel rá nem cáfol a kulákmaszlagra.

Meggyőző és emberi a darabban az újgazdából lett középparaszt ábrázolása is. Gál Zsiga zsellér volt a felszabadulás előtt. Sokat ábrándozott arról, „ha ő szekeres-gazda lehetne". Az első volt a faluban, aki a termelőcsoportért agitált — mégsem tagja a tszcs-nek. „Ha a lovam, a Bandi a bemenetel ára, én inkább nem megyek be" — mondja. A fuvarral pénzt lehet keresni és félti a lovát is, hogy olyan ember kezébe kerül, aki veri, nem gondozza megfelelően. Rajongásig szereti az állatot. Szíve nehezen igazodik az esze után. De amikor megérti, hogy a csoportban nagyobb lehetőségek vannak és belép, megbizonyosodik arról is, hogy csak itt értékelik igazán a tudását, tapasztalatait: az állattenyésztő brigád vezetője lesz.

Urbán Ernő érdeme, hogy a színdarab vidám és szórakoztató és emellett komoly nevelő ereje van. De vannak igen jelentékeny gyengeségei és hibái is, amelyek kisebbítik értékét.

A darab szerkezete nem eléggé egységes. A cselekmény főkérdése: a tszcs és a Gál-család élete. A főkérdés két oldalának összekapcsolását azonban nem tudta megfelelően megoldani az író. Célja nyilvánvalóan az volt, hogy megmutassa, miképp válik ki legérettebbként a Gál-családból Gál Anna és a csoportja által elért eredmények miként hatnak a Gál-család többi tagjára — megmutassa a fejlődés folyamatát. Ez az egység azonban nem domborodik ki eléggé. Néha mintha két színdarab futna párhuzamosan s áz egyik a Gál-család élete, a másiknak — a szövetkezet életének — valamiféle kerete lenne. Egy másik gyengesége a darabnak: egy-egy kép szinte úgy zárul le, mint egy befejezett egész, a kép elején felvetődik egy-egy probléma — például a közös tehenészet, vagy az istálló építésének a kérdése — és még ugyanabban a képben le is zárul, el is dől. Ez az oka annak, hogy az író nem tud a darab elejétől végéig megfelelő feszültséget teremteni a színpadon.

Az író hibája, hogy egyes szerepek elnagyoltak, íróilag kidolgozatlanok és így felszínessé válnak. Vonatkozik ez elsősorban az élettelen, papírból kivágott párttitkár alakjára, de Csillag Sándor tszcs-tagból, Aranka szomszédasszonyból, a „kétlaki" bányász Gál Istvánból is sok helyen *nem a saját*, hanem *az író hangja* csendül ki. Mind fontos szereplői a darabnak, aktuális mondanivalójuk van, mégsem tudnak eleven erővel hatni, mert hiányzik belőlük a legfontosabb, a közvetlen emberi vonás.

A parlamenti jelenet ábrázolása a darab leggyengébben kidolgozott része: erőltetett kép. Helyesebb lenne kihagyni. Ez a megoldás méginkább erősítené az egyébként jólsikerült következő képet, ahol Gál Anna beszámol családjának Rákosi elvtárssal történt beszélgetéséről.

Végül van még egy kérdés, amelyről külön érdemes szólni. A darab egyik jelenetében a tszcs-tagok — a szervezeti szabályzattól eltérően — a maguk erejéből, háztáji teheneikből létesítenek tehenészetet. Igaz ugyan, hogy az író nagyon erősen hangsúlyozza: ez csak ideiglenes állapot addig, amíg az állami törzstenyészet meg nem érkezik; csak olyan kölcsön, amellyel a csoport egyes tagjain akarnak segíteni. Mégsem helyes ez a jelenet, mert végeredményben a Párt irányvonalával ellentétes állásfoglalást *népszerűsít*. Az írónak feladata az, hogy megmutassa: milyen nehézségekkel kell egy kezdő csoportnak megküzdenie, megmutassa, hogy a szövetkezés útja felfelé vivő, de harcokkal teli út — de a megmutatott nehézségeknek, a megvívott harcoknak sokkal valószerűbbeknek, kevésbbé „csinálta"nak", tipikusabbaknak kell lenniök, mint Urbán darabjának ebben a jelenetében.

A Vidám Színház együttese nehéz feladatot vállalt a „Gál Anna diadala" bemutatásával. Az előadás legfőbb értéke, egyes színészek jelentős fejlődése. Elsősorban Misoga Lászlót és Kiss Manyit kell kiemelni, akik másmérészetű vigjátékszerepeik után ezen az előadáson eredményesen fejlődő színészi munkájukról tettek bizonyságot. Misoga mély emberi vonásokkal hitelesen ábrázolja Gál Zsigát. Járása, mozgása, természetes, beszéde egyszerű, közvetlen. A darab egyik legszebb része az a jelenet, ahol az öreg Gál élete egyik legfontosabb elhatározása előtt áll. Kiss Manyi sokoldalúan — bár nem minden túlzástól mentesen — állítja elénk a zsémbes öreg parasztasszony alakját. Gál Annát Somogyi Erzsi eleveníti meg a színpadon. Néhány jelenetben sikerül közvetlen, meleg hangokat megütnie játékában, de — részint az író hibájából — mégsem tud a címszerepből olyan alakot formálni, amely egyesíti magában azokat az igaz, előremutató vonásokat, amelyek vonzó, élő emberré tennék a fiatal szövetkezet élén álló fiatal parasztasszonyt. Dicséretes művészi munka Somogyvári Rudolf öreg parasztja, Hlatky László kupeckedő kisiparosa, Justh Gyula, Polgár Gyula alakításai. Az előadás gyengéje, hogy egyes szerepeket külsőleges eszközökkel formálnak meg. Egyszerűbb, emberi hangra kell törekednie Létay Klárinak a vasmunkáslány szerepében, Pongrácz Imrének (Tüttő Gábris), Komlós Jucinak (Aranka szomszédasszony), a párttitkárt alakító F. Nagy Imrének és bizonyos mértékig Sugár Lászlónak és Ruttkay Ottónak is, akik sokhelyütt mély átélés helyett a könnyebb ellenállás felé haladva, külsőségesen, elnagyoltan ábrázolják a rájuk bízott színpadi alakokat. Ez azonban nemcsak a színészek, de a rendező (Kamarás Gyula) hibája is. Gara Zoltán díszletei jól alkalmazkodnak a kis színpad lehetőségeihez.

H. K.

Az elsők között a magyar kerékpárosok a Prága—Varsó-versenyen

A Prága—Varsó kerékpáros Békeverseny ötödik szakaszán (Gottwaldov, Vsetin, Mistek, Ostrava) a táv 125 km volt. A magyarok ismét jól szerepeltek. Eredmény:

Egyéni: 1. **Ruzicska** (csehszlovák) 3:36:45, 2—5. **Weszely** (csehszlovák), **Olsen** (dán), **Ötvös** (magyar), **Bordon** (trieszti) 3:37:45. Az együtt beérkező 6—19. helyezettek között volt **Kis-Dala** és **Sere** (3:37:46), a 20—25. helyezettek között pedig **Kiss** és **Vida.**

Csapat: 1. **Csehszlovákia** 10:53:16, 2. **Magyarország** 10:53:17, 3. **Bulgária**, 4. **Német Demokratikus Köztársaság**, 5. **Lengyelország.**

Az öt nap után az egyéniben *Olsen* (dán) vezet 24:07:17-tel, 2. *Ferri* (olasz) 24:09:07, 3. *Kis-Dala* (magyar) 24:09:20, 4. *Sere* (magyar) 24:09:24. Csapatban: 1. *Csehszlovákia* 72:34:07, 2. *Magyarország* 72:41:29.

Ma pihenőnap van, vasárnap pedig már lengyel földre visz a versenyzők útja.

SZÍNHÁZAK MŰSORA

Operaház: Rigoletto (E. 13., 7). — **Nemzeti:** Az élet hídja (NKO XIV., 7). — **Városi:** Csinom Palkó (Gál Gyula-bérlet és V. Sz sor 10. előadás, 7). — **Magyar:** Szerelmi házasság (Odry-bérlet, 7). — **Madách:** Rokonok (7). — **Belvárosi:** Bányászbecsület (Dobsa-bérlet, 7). — **Fővárosi Operett:** Palota-szálló (7). — **Vidám:** Gál Anna diadala (7). — **Ifjúsági:** Sorsdöntő napok (Kántorné-bérlet 7). — **Úttörő:** Nincs előadás. — **Állami Bábszínház:** Tavaszi virág (3, 5), Sztárparádé (fél 8). — **Fővárosi Varieté:** 7 vidám nap (fél 8). — **Kamara Varieté:** Nézzünk körül (7). —**Fővárosi Nagycirkusz:** Vidám tavaszi műsor (4, 8). — **Rádió:** Az élet hídja (Petőfi, 19.20).

Időjárás

A HŐMÉRSÉKLET KISSÉ CSÖKKEN

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten pénteken este 21 órakor a hőmérséklet 15 Celsius fok. Várható időjárás ma estig: Felhős idő, újabb záporokkal, zivatarokkal, helyenként jégesővel. Mérsékelt, időnként megélénkülő délnyugati-nyugati szél. A hőmérséklet kissé csökken.

MOZIK MŰSORA

TÁVOL MOSZKVÁTÓL: Vörös Csillag f5, h7, 9, **Uránia** 4, n7, f9, **Dózsa** f5, h7, 9, **Felszabadulás** f4, h6, 8, **Táncsics** (Csepel) f6, 8, **Korzó** (Újpest) 4, n7, f9.
EZ TÖRTÉNT SZAKEMBEN: Szabadság 4, n7, f9, **Corvin** f4, 6 f9, **Május 1** f5, h7, 9, **Duna** 5, 7, 9.
AZ ÚJ TANÍTÓ: Fórum 4, 6, 8, **Munkás** n6, f8, **Tátra** (P.-erzs.) f6, 8, **Brigád** (Pestszentlőrinc) f6, h8, **Szikra** 5, 7, 9.
ÚJ GYŐZELMEK FELÉ: Fáklya f5-től 11-ig folytatólag.
BUKSI: Kisérőfilm a Szikra filmszínházban.
GYORSVÁGÁS: Kisérőfilm a Pluto filmszínházban.
Első start: Royal (Kispest) 6, n9.
Mese a tűzmadárról: Úttörő 4, 6.
Becsület és dicsőség: Bástya 11, 1, 3, 5, 7, 9, **Savoy** f4, h6, 8. **Óbuda** f5, f7, f9.
Becsületbíróság: Studio 4, n7, f9, **Hungária** (Kispest) f6, f8.
Muszorgszkij: Ady f4, h6, 8, **Tavasz** (Rákospalota) 6, n9.
Májusban történt: Pátria h4, 6, n9, **Újlaki** 4, 6, 8.
Felszabadult föld: József Attila 4, n7, f9.
Különös házasság: Tinódi 4, n7, f9, **Phönix** f11, f1, f3, h5, 7, n10, **Csillag** (Cs.-hegy) 6, 8.
Szembesítés: Kossuth 4, n7, f9, **Wekerle** (Kispest) 6, 8.
Varsói premier: Elit f5, h7, 9, **Szabadság** (Újpest) n7 f9.
Legyőzhetetlen város: Bethlen 4, n7, f9, **Terv** (P.-ujhely) 6, n9.
Fiúk a rács mögött: Marx f4, h6, 8, **Kossuth** (P.-erzs.) f6, h8.
A trubadúr: Zuglói n5, f7, h9, **Béke** 4, 6, 8, **Hazám** f5 h7, 9, **Alkotás** f5, f7, f9, **Astoria** f6, 18.
Új harcosok születnek: Ugocsa 4, n7, f9, **Stefánia** (Kispest) n7, f9.
Farkakockák: Kultúr 4, 6, 8.
Ördögszakadék: Bodográf f4, f6, f8, **Erzsébet** (P.-erzs.) 6, 8.
Ezerarcú hős: Tátra 4, n7, f9.
Express-szerelem: Előre 6, 8.
Talpalatnyi föld: Otthon 4, n7, f9.
Semmelweis: Partizán f5, f7, f9.
Csapda: Glória 4, n7, f9, **Rákóczi** (Csepel) f6, h8
Bátor emberek: Éva 4, 6, 8, **Vesta** 10, f1, 3, f6, 8.
Titkos megbízatás: Árpád f6, f8, **Petőfi** h4, 6, n9.
Van hazánk: Pluto 4, 6, 8.
Győztes szárnyak: Admirál n5, n7, n9, **Fórum** (P.-lőrinc) f6, f8.
Találkozás az Elbán: Krisztina 4, 6, 8.
Legény a talpán: Hunnia 4, 6, 8.
Berlin eleste I—II. rész: Ipoly 5, 8.
Cirkusz: Roxy f11, f1, f3, f5, f7, f9.
Kis Katalin házassága: Eldorádó 4, 6, 8.
Zsukovszkij: Olympia 4, n7, f9.
Potyomkin páncélos: Otthon (Soroksár) f6, f8.
Hatalmas erő: Árpád (Soroksár) 6, 8, **Kossuth** (R.-sztmihály) f6, f8.
Nagy hazafi I—II. rész: Sziget (Csepel) f6, f8.
Tűz és fergeteg: Világosság (P.-erzs.) f6, f8, **Szabadság** (P.-sztimre) 6, 8.
Zója: Corvin (P.-erzs.) 6, 8.
Farkasverem: Tündér (Újpest) 6, n9.
Este hatkor háború után: József Attila (Rákospalota) 6, n9
Magas jutalom: Béke (R.-palota) f6, f8.
Reszket a föld: Kárpát (Cs.-hegy) f6, f8.
Két pajtás: Világ (R.-sztmihály) f6, 8.
Híradó: 1. 12-es Szovjet Úttörő-híradó., 2. **ÉPÜL A BÉKEMŰ.** 3. **BAROKK PRÁGA.** 4. **Új SPORTPALYA.**
Fény (Újpest): 1. Magyar híradó. 2. 9-es szovjet sporthíradó, 3. Játékváros hősei, 4. **MADÁRFIÓKÁK.** 5. **AZ ANYAG SZERKEZETE . . .** 6. **A VÁROS NEM ALSZIK.** 5-től f10-ig folytatólag.

MATINÉMŰSOR 1951. MÁJUS 6-AN, VASÁRNAP D. E. 10 ÓRAKOR:

Berlin eleste I—II. rész: Admirál.
Egy gyűrű története: Astoria.
Centercsatár: Óbuda.
Három kívánság: Kárpát (Cs.-hegy).
Bátor emberek: Fórum és Szabadság.
Ördögszakadék: Tinódi és Ugocsa.
Ludas Matyi: Bethlen.
Erdei történet: Bodográf.
Farkasvér: Alkotás.
Aranykulcsocska: Ipoly.
Világos út: Glória.
Veszélyes őrjárat Hídítsátok meg a levegőt: József Attila (Rákospalota).
Vigad az erdő: Fórum (Sashalom).
Csak a papa meg ne tudja: Rákóczi (Csepel).
Mese a tűzmadárról: Stefánia (Kispest).
Szerencsés hajózást: Szabadság (P.-sztimre).
Sportdicsőség: Brigád (P.-lőrinc).

A RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

VASÁRNAP:

KOSSUTH-RADIÓ:

7.00: Zenés vasárnap reggel. — **8.00:** Hírek. Lapszemle. — **9.00:** Egy falu — egy nóta. — **10.30:** A Magyar Rádió békemüsora. — **11.00:** Kuznyecki föld Volosin regénye folytatásokban. — **11.25:** Orosz mesterművek. — **12.00:** Hírek. — **13.30:** Hangos Újság. — **15.00:** Tarka muzsika. — **15.30:** Külügyi negyedóra. — **15.45:** Baranyai dalok. — **16.30:** A Rádió énekkara. — **17.00** A „tartós békéért, népi demokráciáért" c. lap ismertetése. — **17.20:** Kincses Kalendárium. — **18.10:** Helyszíni közvetítés bajnoki labdarúgómérkőzésről. — **19.00:** Műsor a Ganz-Kapcsológyár dolgozóinak. — **20.00:** Hírek. — **20.20:** „A szabadság útján" Rádiójáték. — **21.20:** Hangképe a vasárnap sportjáról. — **22.00:** Hírek. — **22.15:** A Rádió táncenekara játszik. — **23.15:** Beethoven műveiből. — **24.00:** Hírek.

PETŐFI-RÁDIÓ:

8.00: Magyar népdalok. — **8.30:** Falurádió. — **10.15:** Könnyű zene. — **11.30:** „Angol férfiak, miért arattok?" Shelley költeményei. — **12.00:** Színes muzsika. — **13.00:** A Budapest-zenekar játszik. — **14.00:** Budapest hangversenytermeiből. — **15.20:** Új magyar zeneművek. — **15.45:** Szórakoztató zene. — **16.00:** A Rádió Gyermekszínházának műsora. — „Kis Mokasszín" Hangj. — **17.00:** A falu jövőjéért. Hangjáték — **17.40:** Tánczene. — **17.50:** Operettrészletek — **18.40:** „A dalokat is ti hoztátok." Hat év szovjet dalai. — **20.10:** Tánczene. — **22.10:** Gluck: „Május királynője." Vígopera

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszt. a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII, Blaha L.-tér 3. Tel. *343—100, *142—220.
Terjeszti a Posta Központi Hírlapirodája, Budapest, V. József-tér 1—3. Tel.: 180—850, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. Előfizetés: Üzemi tel.: 189—644, 189—653, 189—607. Egyéni tel.: 189—786, 189—766, 189—787. Expedíció telefon: 137—552. Előfizetési díj: havi 11 Ft.
SZIKRA Lapnyomda.

Vorosin elvtárs hasznos tanácsai a gépek javítására, a termelés emelésére és a dolgozók nevelésére

A Magyar Pamutipar dolgozói hatalmas orgona- és tulipáncsokrokkal üdvözölték az üzemükbe látogató Vorosin elvtársat. Makár Jánosné elvtársnő, munkaérdemrendes sztahánovista szövőnő és Erdélyi Gyula Kossuth-díjas sztahánovista művezető örömmel mondták el Vorosin elvtársnak, hogy minden szövőnő bekapcsolódott a Vorosin-mozgalomba. A gépek fokozottabb tisztántartása naponta többezer méterrel növelte a termelést és javította az áru minőségét.

A műhelyek megtekintése után Vorosin elvtárs elbeszélgetett az üzem műszaki vezetőivel, művezetőivel és a sztahánovistákkal.

— Mi a véleménye Vorosin elvtársnak a gépparkról? — érdeklődnek a dolgozók.

— A gépek állapota általában jó — válaszol Vorosin elvtárs. De azt hiszem, még mindig sok rajtuk a por, nem elég megfelelő a tisztítás. Azt javasolom, hogy fordítsanak még nagyobb gondot a gépek tisztántartására.

— Mit tapasztalt Vorosin elvtárs a szövődében? — kérdezi Vincze György elvtárs, művezető.

— Azt láttam, hogy meglehetősen sok a szálszakadás. Ez jórészt azért van, mert egyenlőtlen a hengereken lévő fonal vastagsága. Sok helyen vékonyabb, mint kellene s vékony helyeken azonnal elszakad. Emellett a lánchengereken sok szál keresztbefut.

Meg kellene jobban erősíteni a szövőde, fonoda és az előkészítő közötti együttműködést, akkor meg lehetne szüntetni ezeket a hibákat, s növelni lehetne a termelést.

Erdélyi Gyula elvtárs a gépek javításáról tesz fel kérdéseket.

— Nálunk általában háromévenként végzünk generáljavítást egy-egy gépen — mondja Vorosin elvtárs. De ezen kívül

minden évben háromszor megelőző javításokat, karbantartásokat végzünk és havonta többször is átvizsgáljuk a gépeket, kijavítjuk az apróbb hibákat.

Nagy gondot fordítunk erre, hiszen egyre többet és többet kell termelnünk, hogy a tervünket teljesítsük. Azt javaslom, hogy ne elégedjenek meg a generáljavítással, hanem alkalmazzák a hibákat megelőző karbantartást is.

Mindenki nagy érdeklődéssel hallgatja Vorosin elvtárs tanácsait. Azt szeretnék, ha minél többet mondana. Meg akarják ismerni a szovjet dolgozók munkáját, életét. Igaz József elvtárs, sztahánovista művezető, a szovjet mesterek munkája felől kérdezősködik.

Minden mesternek elsősorban vezetőnek kell lennie. A mester ne csak gépet javítson, hanem tanítsa, vezesse a dolgozókat, gondoskodjon róluk.

A szovjet szövőmesterek ezt az elvet követik. Jól ismerik a műszakjukban lévő dolgozókat, foglalkoznak velük. A mester tudja például, hogy ki miért hiányzik, nincs-e szüksége segítségre. Ha a dolgozók érzik ezt a szeretettel jes gondoskodást, akkor sokkal jobb az együttműködés és nagyobb a terme lés is.

— A mesternek sokat kell segítenie a szövőnők munkájában — folytatta Vorosin elvtárs. — Ha az én brigádomban elmarad egy szövőnő a terve teljesítésében — ami nagyon ritkán fordul elő —, akkor nemcsak a villámra tesszük ki, hanem megnézem, hogy mi a hiba munkájában. Egyik alkalommal például Kláva Zsoltova, a brigád egyik fiatal tagja, nem teljesítette tervét. Erre a brigád közös elhatározással melléje állította Natalja Dubjága elvtársnőt — aki itt járt Magyarországon. Dubjága elvtársnő állandóan segítette, tanította és elérte azt, hogy Kláva Zsoltova ma már kitüntetett szövőnő.

Előfordul, hogy valakinek elromlik a gépe és emiatt nem tudná teljesíteni a tervét. Az ilyen hibán azonnal segítünk, megjavítjuk a gépet.

Az apróbb hibákat maga a szövőnő javítja ki, hiszen alaposan ismeri a gépét.

Emellett a szövőnő kihasználnak minden pillanatot. Amikor hengert cserélnek a gépen és állniok kell, alaposan letisztogatják gépüket.

Megkérdezik Vorosin elvtársat, hogyan tanulnak a szovjet művezetők, mesterek?

— Vannak erre a célra esti tanfolyamok, technikumok és különféle iskolák. Ha a művezető, vagy mester elvégezte az egyiket, akkor felsőbb iskolába megy tanulni.

Általában mindenki tanul, hiszen az a feladat áll a szovjet munkásosztály előtt, hogy tudását mérnöki színvonalra emelje.

Az új munkások neveléséről is beszélt Vorosin elvtárs és sok hasznos tanácsot adott.

— Azokat a munkásokat, akik nem a textilipari technikumból jönnek hozzánk dolgozni, beosztjuk egy-egy sztahanovista mellé. Három hónap mulva vizsgát kell tennie és ha megfelel, felvesszük a brigádba. Ha gyengén dolgozik, akkor a mester és a művezető is huzamosabb ideig foglalkozik vele. Hasonlóan képezzük a mesterutánpótlást is. A mester figyeli a mesterjelölt minden lépését, mozdulatát, mit hogyan csinál.

Szakirodalmat ajánl számára, amit a tanuló elolvas és jegyzeteket készít róla. A mester alaposan átnézi a jegyzeteket, meggyőződik arról, hogy megfelelően átvette-e az anyagot és megnézi, hogy az alkalmazza a munkájában a tanultakat.

Amikor a tanuló már ilyen módon elsajátította a szakma legfontosabb elemeit, a mester megengedi, hogy jelenlétében gépet is javítson. Az első időben sok gondot okoz a mesterjelölt gyakorlatlan munkája, de ez később bőven megtérül.

A beszélgetésen részvevő dolgozók megfogadták, hogy hiven követik és megvalósítják Vorosin elvtárs útmutatásait.

A minisztertanács rendelete a mutatószámos bérezés megszüntetéséről és a prémiumrendszer bevezetéséről

A fizikai dolgozók prémiumrendszeréről most megjelent minisztertanácsi rendelet az MDP II. kongresszusának határozata nyomán megszünteti a mutatószámos bérrendszert. A mutatószámos bérrendszer népgazdaságunk gyorsütemű szocialista fejlődése következtében elavult és nem szolgálhatja tovább a népgazdaság fejlődését.

A minisztertanács rendelete alapján az eddig mutatószámos bérrendszerben elszámolt dolgozók többségét darabbéres teljesítménybérrendszerbe kell átvinni. Ezek számára biztosítani kell a darabbéres rendszer bevezetésének feltételeit.

A darabbérre át nem vihető dolgozók időbért fognak kapni. Az időbérben fizetett dolgozók közül azokat, akiket a rendeletben meghatározott alapelvek alapján, az időbéren felül prémiumban lehet részesíteni, prémiumos rendszerben kell elszámolni.

Elsősorban azokat az — eddig mutatószámos rendszerben dolgozó — fizikai munkásokat lehet prémiumban részesíteni, akiknél számszerűleg ki lehet mutatni a munka eredményességét. Az időbérben dolgozók eredményes munkájának számszerű adatait hiteles formában kell vezetni úgy, hogy akár az igazgatóság, akár a munkások ellenőrizni tudják ezt.

A prémium összegét az egyéni munkaeredmény alapján kell meghatározni. Ahol az egyéni munka eredményét nem lehet számszerűleg mérni, ott a minisztertanács rendelete lehetővé teszi, hogy kis létszámú csoportok teljesítménye alapján számítsák ki a prémiumot. Ez azonban semmi körülmények között sem jelentheti azt, hogy egy üzem összes segédmunkásait „együttes feladat" teljesítése alapján részesítse prémiumban, mint az nem egy esetben történt a mutatószámos bérrendszerben.

A prémiumokat úgy kell megállapítani, hogy az elsősorban az anyagtakarékosságra, a termelés önköltségének csökkentésére, a gyártmányok minőségének megjavítására és a termelés mennyiségének emelésére ösztönözze a dolgozókat.

A „prémiumfeladatokat" az eddig elért eredményeknél magasabban kell megállapítani. Helytelen lenne, ha a prémium minden hónapban azonos összegű fizetéskiegészítéssé válna. Az a cél, hogy a prémium mindig jobb eredmények elérésére ösztönözze a munkásokat és így egyre nagyobb prémiumot is biztosítson számukra.

A rendelet korlátozza a „prémiumfeladatok" számát. Ennek az a célja, hogy minden időbérben dolgozó munkás világosan lássa, hol és milyen eredményt kell elérnie, meghatározott összegű prémium elnyeréséhez. A mutatószámos rendszer egyik legnagyobb hibája az volt, hogy rengeteg tényező alapján tudta csak a bérelszámoló kiszámítani a keresetet. Ezért a dolgozók nem tudták összpontosítani figyelmüket a legfontosabb feladatok teljesítésére, érdektelenné váltak a mutatószámok alakulásában.

A minisztertanács rendelete a termelés növelésére szolgáló újítás esetén ugyanolyan kedvezményeket biztosít a prémiumrendszerben dolgozó munkásoknak is, mint amelyeket minden újító megkap.

A prémium elszámolását úgy kell megszervezni, hogy világos és érthető legyen minden dolgozó számára. A mutatószámos rendszerben használt „mutatószám diagrammok" helyett egyszerűen kezelhető táblázatokat kell készíteni, amelyben világosan fel kell tüntetni, hogy egyes prémiumfeladatok teljesítéséért és túlteljesítéséért milyen összegű prémiumban részesülnek.

A minisztertanács rendelete széles hatáskört biztosít a vállalatok igazgatóinak a prémiumrendszer alkalmazására. Ezzel lehetővé teszi, hogy a prémiumrendszer a terv teljesítéséért és túlteljesítéséért folyó harc erős ösztönzője, fegyvere legyen.

A minisztertanács rendelete tartalmazza a prémiumrendszer általános alapelveit. Az egyes iparágak sajátosságainak, különleges tervfeladatainak figyelembevételével a miniszterek iparági prémiumszabályzatokat (iparági végrehajtási utasításokat) adnak ki.

Május 19-én nyílik az ötvenkettedik Prágai Vásár

A május 19-én megnyíló 52. Prágai Nemzetközi Vásár alkalmából sajtóértekezletet tartottak a budapesti csehszlovák külkereskedelmi kirendeltség helyiségében. A csehszlovák követség kereskedelmi attaséja elmondotta, hogy a kiállításon, amely *hü képet ad a nagy Szovjetunió állandó baráti segítségével elért gazdasági eredményekről*, a csehszlovák nehézipar új gyártmányait és a tszcs-k munkájának eredményeit mutatják be. A Magyar Kereskedelmi Kamara főtitkára elmondotta, hogy *Magyarország* nehéz- és könnyűiparának, valamint mezőgazdaságának legjobb termékeit mutatja be.

Halálra ítéltek egy fegyverrejtegető kulákot

A pestmegyei bíróság büntető tanácsa május 4-én tartott statáriális tárgyalásán halálra ítélte Kiss Benedek János váci kulákot, mert lakásán katonai puskát, hozzávaló 150 töltényt és kézigránátokat rejtegetett.

Az ítéletet végrehajtották.

Kiss Benedek János ezenkívül kertjében elásva másfél mázsa zsírt, több mázsányi szalonnát, cukrot és egyéb élelmiszert is rejtegetett és a házkutatás során 160 üveg likört és több hordó bort is találtak. Az élelmiszerek egy része a rejtegetés alatt megromlott.

Bronstein előnyével függőben maradt a 21. játszma

(Moszkvai telefonjelentésünk.)

A sakkvilágbajnoki párosmérkőzés 21. játszmája ismét nagy küzdelmet hozott. Ezúttal először alkalmazta a sötéttel játszó Bronstein a királyindiai védelmet, de a 9. lépésben eltért a szokásos folytatástól. Botvinnik olyan manőverbe kezdett, ami nem bizonyult kifogástalannak: meggyengítette királyszárnyát, majd gyalloghátrányba is került. A játszma félbeszakításakor Bronsteinnek jobb állása és gyalogelőnye volt.

1. d4, Hf6 2. c4, d6 3. Hc3, e5, 4. Hf3, Hbd7 5. g3, g6 6. Fg2, Fg7 7. 0—0, 0—0 8. e4, c6 9. h3, Hh5 10. Fe3, Vc7 11. Hh2, Kh8 12. Be1, a6 13. a3?, Bb8 14. Ff1, Hhf6 15. Vd2, b5 16. cb5:, ab5: 17. Bad1, Hb6 18. Fh6?, Fh6:! 19. Vh6:, Fe6 20. Hf3, Fb3 21. Bd2, Hfd7! 22. Ve3, Fc4 23. Fg2, f6 24. Bc2, Fb3 25. Bce2, Hc4 26. Vd3, Ha5 27. Bd2, Hb6 28. Vb1, Hbc4 29. Bde2, b4 30. ab4:, Bb4: 31. h4, Hcb6 32. Ha2, Fa2: 33. Va2:, Hbc4 34. h5, Bfb8 35. hg6:, hg6: 36. Vb1, Kg7 37. de5:, fe5: 38. Vc1, Hb2: 39. Vc3, Ha4 40. Vc1, Bc4, itt a játszma függőben maradt. Botvinnik adta le a 41. — boritékolt — lépést, 35 perces gondolkodás után.

A függőállás:

Világos (Botvinnik): Kg1, Vc1, Be1, Be2, Hf3, Fg2, gy: e4, f2, g3.

Sötét (Bronstein): Kg7, Ve7, Bb8, Bc4, Ha4, Ha5, gy: c6, d6, e5, g6.

A játszmát ma folytatják. A 21. játszma befejezése előtt Botvinnik 10.5—9.5 arányban vezet.

Sz. L.

Újabb lépés szocialista bérrendszerünk fejlesztésében

Most jelent meg a minisztertanács rendelete, amely június 1-től megszünteti a mutatószámos bérrendszert, létrehozza az egységes időbéres rendszert és bevezeti az időbéres dolgozók számára a prémiumrendszert.

Népköztársaságunk kormánya e rendelettel — amely a dolgozók régi kívánságát teljesíti —

az MDP II. kongresszusának útmutatását

követi. *Gerő* Ernő elvtárs a kongresszuson tartott nagyjelentőségű beszámolójában külön hangsúlyozta a munkabér kérdésének fontosságát. Ahhoz, hogy a szocializmust építő népi demokrácia gazdaságának megfelelő bérrendszert alakítsunk ki, *„meg kell szüntetnünk a jelenleg még érvényben lévő kettős időbéres rendszert, melyek közül az egyiket nálunk „mutatószámos" rendszernek nevezik* — mondotta. *— A mutatószámos rendszer tulajdonképpen szintén időbéres rendszer, csak burkolt formában. A mutatószámos rendszerben dolgozók közül mindazokat, akiket munkájuk alapján át lehet vinni darabbéres teljesítményi rendszerbe, át kell vinnünk ide. Azokat pedig, akiknek munkája ezt nem teszi lehetővé, át kell vinni az időbéres rendszerbe, s ilymódon egységes időbéres rendszert kell létrehoznunk. Ezzel egyidejűleg az időbéres dolgozók számára a termelést ösztönző prémiumrendszert kell bevezetni."*

Mi volt a most megszüntetett mutatószámos bérrendszer hátránya?

A mutatószámos rendszer a dolgozók döntő többsége számára *érthetetlen, áttekinthetetlen.* Akár a már megszüntetett progressziós teljesítményi rendszernél, ennél a bérrendszernél sem tudja jóformán senki sem kiszámítani, hogy mennyi a munkabére. E zavaros, bonyolult rendszer mellett csak néhány bérszakember képes kiszámítani a mutatók „pozitív vagy negatív hatását". A munkás — ha akarja, hiszi, ha nem akarja, nem hiszi, hogy bérét jól számították ki. Mint *Kovács Dénes, az RM Művek karbantartó lakatosa mondja:* „Csak a fizetéskor tudjuk meg, mennyi a keresetünk." Üzemek tucatjaiban nem akadt egyetlen munkás sem, aki csak megközelítőleg is ki tudta volna számítani, hogy mutatószámai alapján mennyi a munkabére.

Most a mutatószámos bérrendszer megszüntetése után üzemeink vezetőinek gondoskodniok kell arról, hogy *minél több munkás dolgozhassék darabbérben.* Ez a legkövetkezetesebben szocialista bérezési rendszer, ez a legelőnyösebb, a legáttekinthetőbb. A pártszervezetek, szakszervezeteknek, maguknak a munkásoknak is ellenőrizniök kell, hogy ez minél szélesebb körben megtörténjék. Hatalmasak a lehetőségek a *darabbérben dolgozók arányszámának* emelésére, hiszen például a Szovjetunióban a munkások *75 százaléka* dolgozik ebben a rendszerben, míg nálunk csak 56 százalék.

Ahol azonban a munka jellegénél fogva semmiképen sincs meg a lehetőség arra, hogy a darabbérrendszert alkalmazzuk, ott — az új rendelet értelmében —

a prémiumos időbéres rendszert

használjuk fel. Ez is egyszerű, világos elszámolást tesz lehetővé. A rendelet előírja, hogy meg kell állapítani: milyen feladatok elvégzését jutalmazzák és a jutalom milyen mértékű; a dolgozók tehát már a munka megkezdésekor tudják majd, hogy teljesítményükért mennyi bért kapnak. Ez az áttekinthetőség arra ösztönzi majd a munkást, hogy a prémiumfeladat minél sikeresebb megoldására törekedjék s így növelje keresetét. A prémiumos időbéres rendszer tehát ösztönzően hat a termelés emelésére. Népgazdaságunk számára pedig nem közömbös, hogy az időbérben dolgozókat érdekeltté tudjuk-e tenni a termelés mennyiségi vagy minőségi eredményeinek fokozásában.

A mutatószámos rendszer nemcsak hogy nem ösztönzött a munka megjavítására, hanem sok esetben fékezőleg hatott. Sokhelyütt ugyanis a mutatószámokat nem külön-külön, nem munkásokként, hanem *csoportosan*, nem egyszer egész műhely számára állapították meg. A *MÁV egyik járműjavító* telepén például a telep *összes* dolgozójának mutatószámát a kijavított kocsik száma határozta meg. Hiába dolgozott a munkások egyik része szorgalmasan, fegyelmezetten, ha a másik rész a dolog könnyebb végét fogta meg. Az egyik rész jó eredményét a másik rész gyengébb teljesítménye lerontotta — s a közös mutatószám következtében a jó és a gyengébb munkásoknak azonos keresetük volt. A mutatószámos rendszer ilyen alkalmazása üzemeinkben nem ritkaság és a bérrendszerünkben még meglévő

egyenlősdi

egyik gyakori formája. Nyilvánvaló, hogy az ilyenfajta bérezés közömbösséget vált ki s ezért fel kell számolnunk. *„Feltétlenül szükség van arra, hogy végleg likvidáljuk a munkabér területén az egyenlősítés rothadt gyakorlatát és elérjük azt, hogy a teljesítménybérezés és a prémiális rendszer még nagyobb mértékben váljanak a munka termelékenysége emelésének, következésképen egész nemzetgazdaságunk fejlődésének igen fontos emeltyűjévé."* (Az SZK(b)P XVIII. Összszövetségi Konferenciájának határozatából.)

A Szovjetunió tapasztalatait felhasználva, a mi bérrendszerünkből is ki kell küszöbölnünk mindazokat a bérezési formákat, amelyek nem teszik egyénileg eléggé érdekeltté a dolgozókat munkájuk eredményében és amelyek egyenlősítésre adnak lehetőségeket. Ezt indokolja szocialista építésünk gyorsított üteme is, amely az ötéves terv felemelt előirányzataiban jut kifejezésre. Míg az eredeti terv szerint a munka termelékenységének öt év alatt 50 százalékkal kellett volna növekednie, addig a módosított előirányzat szerint az emelkedésnek legalább 90 százalékosnak kell lennie és az eredeti 35 százalék helyett a dolgozók életszínvonalának legalább 50 százalékkal kell emelkednie. Hatalmas feladatok ezek! Megvalósításukat munkabérrendszerünk akkor segíti elő, ha *a legfontosabb tennivalóra,*

a döntő kérdésekre irányítja a figyelmet.

A mutatószámos rendszer ebből a szempontból sem megfelelő. A mutatószámok elkészítésénél általában *túl sok tényezőt* választottak ki, mint a munkára, a munkafolyamatra „legjellemzőbbet". A sok „legjellemzőbb" feladat között a munkás nem ismerte ki magát, figyelme megoszlott és így a sok „legjellemzőbb" feladat közül egyet sem teljesített teljesen. Ha pedig egyet teljesített, ennek eredményét gyakran lerontották a „koordináció" révén a nem teljesített feladatok. Számos esetben megtörtént az is, hogy a jellemzőnek minősített tényezők *egyáltalán nem* jellemezték a kérdéses munkafolyamatot. A Hofherr-gyárban például az öntőműhelyben foglalkoztatott segédmunkások mutatószámában mindenütt ott szerepel a számlálóban az utalványozott idő, amelynek nagyságát a segédmunkások általában nem, vagy csak igen kis mértékben befolyásolják, s ugyanakkor nem szerepel olyan tényező, amely elősegítené a formaszekrények gondosabb kezelését. Ez is közrejátszik abban, hogy a formaszekrények gyakran összetörnek, szétesnek vagy megrepednek és selejtes öntvények okozóivá válnak. Világos, hogyha a prémiumot az öntödei segédmunkások a formaszekrények gondosabb kezelésével érdemelhetik majd ki, nagyobb figyelmet fordítanak erre a legfontosabb feladatukra és hozzájárulnak az öntödei selejt csökkentéséhez. Ezért helyes a rendeletnek az az intézkedése, hogy a prémiumot *egy*, legfeljebb *két* feladat elvégzésére tűzhetik csak ki — ennek az egy vagy két feladatnak természetesen *valóban a* legfontosabbnak, a döntő feladatnak kell lennie. A prémiumfeladatot pedig minden munkás számára külön, egyénileg kell megállapítani. Csoportos prémiumot csak akkor lehet kivételesen alkalmazni, — a felettes hatóság külön engedélyével —, ha az egyéni eredmény semmiféle formában nem mutatható ki.

A mutatószámos bérrendszer megszüntetése a dolgozók egy kis hányada számára bizonyos bércsökkenést jelent, a mutatószámban dolgozók nagyrészének azonban vagy változatlan marad a bére, vagy emelkedik. Ugyanakkor azonban az egyszerű, áttekinthető elszámolás révén, a feladatok világos kijelölésével arra ösztönzi a dolgozókat, hogy szakadatlanul javítsák termelőmunkájukat. Ezáltal elősegíti azt is, hogy a termelés fejlődésével együtt emelkedjék keresetük is.

Semmi kétség, hogy dolgozóink örömmel fogadják majd az új rendszert, hiszen a mutatószámos rendszer sok bosszúságot okozott. De bizonyára akadnak majd, akik eleinte idegenkedve fogadják az új rendszert. Így volt ez tavaly, a darabbér bevezetésekor is. Pártszervezeteink, de különösen szakszervezeteink magyarázzák meg tehát az új rendszer nagy előnyeit. Az igazgatók, a műszaki és adminisztratív dolgozók pedig gondoskodjanak arról, hogy az új rendszerre való áttérés műszaki és adminisztratív feladatait gyorsan és zavartalanul megoldják. Üzemeink vezetői és dolgozói ismerjék fel, hogy a mutatószámos bérrendszer megszüntetése, a prémiumos, időbéres rendszer bevezetése fontos segítséget nyujt ötéves tervünk teljesítéséhez, újabb, nagy lépést jelent előre a szocialista bérezés kialakításában.

Kossa István,
az OMB elnöke.

Gara Zoltán

Kunszery Gy.

MN, 1949 jún 9

Moszkvai jellem

(Belvárosi Színház)

Anatoli *Szofrónov* nemcsak elmés, hanem a szív melegétől is átfűtött vigjátékának alcíméül ezt adhatnók: «a két szomszédgyár.» Főhőse — polgári dobhártyáknak talán furcsán hangzik — egy újfeltalálású textilnyomógép, amely még nincs, de meg akar születni.

Az egyik — női vezetés alatt álló — moszkvai textilgyár szeretné üzembe helyezni az új gépet; a gépgyár férfi vezetősége azonban nem akarja elvállalni a rendelést, mert ez felborítaná a termelési tervet. Minthogy az egyik oldalon nők, a másikon pedig férfiak állanak, a gyárak vetélkedésébe (amely egészen új irodalmi probléma) belejátszik a nemek harca is (amely pedig egészen ősi emberi adottság.) Végül is a női ravaszság győzedelmeskedik a férfi konokságon.

A darab mindenképpen szolid munka: szerkezetileg is kifogástalan felépítésű, de — mint a cím is jelzi — szerzője főként a jellemzésre vetette a fősúlyt. Alakjai olyanok, mintha valamennyit egy-egy Makarenko kalapálta volna szocialista új emberré, a közös erkölcsi alapon azonban nem típusjellemek épülnek, hiszen éppen a színes egyéni eltérésekből fejlődik a mindig mértéktartó ízléssel fejlesztett vigjátéki bonyodalom.

Simon Zsuzsa rendezését kissé mozaikszerűen merevnek éreztük; a rendezés mozaikdarabkáit azonban élettel tölti meg a színészek realisztikus alakítása. Nemcsak a színlap sorrendjében, hanem a kritikai értékelés skálájáu is élen járnak *Lehotay* Árpád, mint gyárigazgató és *Bulla* Elma, mint az előbbinek élettársa. Alakításuk méltán kiérdemli a «tökéletes» jelzőt. *Szigeti* Jenő egy újító élmunkás, *Pándi* Lajos a főmérnök, *Kozák* László a tervosztályfőnök, *Joó* László pedig egy egyetemista diák alakját formálja meg életteljes művészettel. — Egy árnyalattal halványabb, bágyadtabb *Romváry* Gertrud, *Győri* Ilona és *Eöri* Katő — a párttitkárnő, képviselőnő, illetőleg gyárigazgatónő szerepében.

A zamatos fordításért *Gábor* Andort s az egyszerűségükben is ízléses díszletekért pedig *Gara* Zoltánt illeti dicséret.

Kunszery Gyula

ERNST WASMUTH
GEGR. 1872 BERLIN

ERNS
ARCHITEKTURVERL
UND KUN

FERNSPRECHER:
AMT I, 2177.

EXPEDITION: BERL. ARCHTR.-WELT.

PERIODISCHE PUBLIKATIONEN:

BERL. ARCH. WELT
gegr. 1898.

ARCH. DES XX. JAHRHDTS.
gegr. 1901.

CHARACT. DETAILS
gegr. 1901.

HISTOR. STAEDTEBILDER
gegr. 1901.

mot és könnyűipari minisztériumot kell szervezni. A törvényjavaslat szerint a közlekedésügyi minisztérium elnevezését *közlekedés- és postaügyi minisztériummá*, az építés- és közmunkaügyi minisztériumot pedig *építésügyi minisztériummá* kell változtatni.

A kormány elhatározta azt is, hogy törvényjavaslatot terjeszt az országgyűlés elé, *Népgazdasági Tanács* létesítéséről és egyúttal *a Gazdasági Főtanácsot megszünteti*. Az 1945. évben létesült Gazdasági Főtanács a magyar népi demokrácia gazdasági és pénzügyi rendszerének felépítése terén négy éven át kifejtett eredményes működésével hivatását betöltötte. A fel, állításra kerülő Népgazdasági Tanács a kormány legfőbb gazdasági szerve lesz.

A Kultúrkapcsolatok Intézete

A minisztertanács felhatalmazta a külügyminisztert, hogy a Budapesten 1949. április 16-án

Szabadits Árpád

Ára:
60 fillér

Magyar Nemzet

Csütörtök
1948 szeptember 30
IV. év 225. szám

Nem hagyjuk el az UNO-t – mondotta Visinszkij

Az elmult huszonnégy órának három fontos külpolitikai eseménye van és mind a három az UNO-val kapcsolatos:

1. *Károlyi* Mihály párisi magyar követ az Egyesült Nemzetek főtitkárához intézett levelében kérte, hogy az UNO jelenlegi közgyűlése tűzze napirendre Magyarország felvételi ügyét.

2. *Visinszkij* helyettes szovjet külügyminiszter *a Weekly Illustráted* munkatársának kijelentette: *„Nem hagyjuk el az UNO-t, ellenkezőleg, az a szándékunk, hogy ittmaradunk és együtt dolgozunk a világ népeivel."*

3. Az UNO közgyűlése elhatározta, hogy napirendre tűzi a lefegyverzésre vonatkozó szovjet javaslatokat.

Bjélorusszia képviselője a nemzetközi helyzetről

A közgyűlés kedd délutáni ülésén *Spaak* belga kiküldött tartott ideges kitörésekkel megmegszakított beszédet. Fejtegetései során a szovjet küldöttség felé fordulva kijelentette, hogy a nyugati hatalmak állásfoglalását a Szovjetúniótól való félelem irányítja. *«Már-már a Rajnánál látjuk önöket* — mondotta —. *Félünk.»*

Kiszeljov, Bjelorusszia küldötte mutatott rá ezután arra, hogy az Egyesült Államok egyes körei világuralomra törekednek, új háborút készítenek elő, sajtójuk a Szovjetúnió és a népi demokráciák ellen uszít. Azt is hangoztatta, hogy egyes államokban tervszerű és sikeres szabotázs folyik az atomfegyver előállítási tilalma ellen és a gyártást egyre nagyobb arányokban folytatják. *Természetes, hogy ez növekvő idegességét és bizonytalanságot okoz a nemzetközi helyzetben.*

Kiszeljov végül foglalkozott *Bevin* emlékezetes marxista-leninista idézeteivel és emlékeztetett arra, hogy az angol külügyminiszternek bőségesen módjában lett volna Leninnek vagy Sztálinnak, olyan nyilatkozatait is idézni, amelyek a Szovjetúnió és a kapitalista államok együttélésének lehetőségére mutattak rá.

A nap folyamán egyébként megerősítették azokat a híreket, amelyek szerint a Biztonsági Tanács a jövő héten, *valószínűleg hétfőn* kezdi tárgyalni a berlini ügyet. Az erre vonatkozó kérést londoni hír szerint szerda este adják át a nyugati hatalmak.

Itt említjük meg, hogy *Visinszkij* nagyfontosságú bejelentésével kapcsolatban a *Daily Mail* azt javasolja: lépjenek ki a nyugati hatalmak az Egyesült Nemzetek szervezetéből és alkossanak külön fórumot, miután a Szovjetúnió nem szándékozik az UNO-t elhagyni.

Az amerikai külpolitika irányítása a katonák kezébe került

Az MTI newyorki jelentése beszámol a mai világpolitikai helyzettel kapcsolatos amerikai visszhangról.

Sumner Welles volt külügyminiszter a *New York Herald Tribune*-ban írt cikkében megállapítja, hogy az Egyesült Államok külpolitikájának irányítása teljesen a katonák kezébe került. A honvédelmi tanács döntéseit Truman elnök mindig elfogadja, mert gyermetegen hisz a tábornokok mindentudásában. *Az amerikai tábornokok nézete szerint a nemzetközi együttműködés hiú ábránd* és az Egyesült Államoknak egyedül kell a világot kormányoznia.

A newyorki *Daily Worker* is azt írja, hogy a nyugati hatalmak és Moszkva között folyt tárgyalások megszakítása katonai köröknek tulajdonítható. A lap szerint azzal, hogy a Biztonsági Tanács elé viszik a berlini kérdést, ki akarják kényszeríteni a szovjet vétót és ezzel rá kívánnak mutatni arra, hogy a nyugati hatalmak és a Szovjetúnió között áthidalhatatlan szakadék van. Ilyen módon óhajtják igazolni a fegyverkezés elháríthatatlan szükségességét.

A *New York Times* szerint *Londonban egyetlen ember sincs, aki az Egyesült Nemzetek Szervezetétől határozott intézkedést vár.* Éppen ezért számolni kell a berlini zárlat folytatásával.

Ezzel a kérdés el kapcsolatban figyelemreméltó *Wallace* texasi beszéde is. *Mind a két nagy amerikai párt* — mondotta — *vádaskodásra halmoz és ezzel akarja igazolni az óriási arányú fegyverkezési kiadásokat.*

Mi történik Berlinben?

Ami a berlini helyzetet illeti, a városi tanács ülésén élénk vitára került sor, amikor a tanácstagok egy része feliratban foglalta össze sérelmeit és azt átnyujtotta a francia megbízottnak az UNO-hoz való továbbítás céljából. A szocialista egységpárt képviselői és a keresztény demokrata párt több tagja a felirat megszerkesztése és továbbítása *ellen* szavazott.

Wilhelm *Pieck*, az egységpárt elnöke rádióbeszédben hívta fel Berlin lakosságát, hogy szálljon szembe a városi tanács katasztrofa-politikájával. A *berlini* — mondotta — *nem óhajtanak az angolszászok politikai játszmájában sakkfiguraként szerepelni.* Létérdekük amellett szól, hogy a Szovjetúnió által mutatott békés utat válasszák.

Bányász-sztrájk készül Franciaországban

A szüntelenül forrongó francia belpolitikai helyzetben a mai esemény az, hogy a bányamunkások tíznapos gondolkodási időt adtak a kormánynak arra, hogy a bányaügyek miniszterének legutóbbi antiszociális rendeleteit visszavonják. Már most közlik, hogy amennyiben a rendeletek visszavonására nem kerül sor, a francia bányászok sztrájkbalépnek. Ezt a sztrájkot Franciaország nemzeti érdeke követeli — írja az *Humanité*.

Ralph Bunche jelentése

Most hozták nyilvánosságra Ralph *Bunche*-nak, az UNO ideiglenes palesztinai közvetítőjének a Bernadotte-gyilkosságról készült jelentését. A jelentés utal arra, hogy bizonyos hanyagság nyilvánult meg a zsidó hatóságok részéről Jeruzsálem kérdéses övezetében, amikor elmulasztották az UNO közvetítőinek biztonságát célzó intézkedéseket megtenni. A jelentés utal a zsidó sajtóban Bernadotte-tal szemben megnyilvánuló ellenzéki és gyanakvó hangnemre, amely bizonyos mértékig hivatalos személyiségeknél is tapasztalható volt. Bunche végül megállapítja, hogy az izráeli hatóságok *szigorú intézkedéseket hoztak a terrorista szervezetek törvényen kívül helyezésére* és a merénylettel gyanusíthatók letartóztatására.

★

Rövid híreink a következők:

1. Venezuelában rekciós körök összeesküvésre készülnek az elnök ellen.

2. *Teljes mértékben Amerika gyarmatává váltunk* — írja az egyik török lap, Törökország gazdasági helyzetével foglalkozó cikkében.

3. A párisi haiderabadi küldöttség szerint a nizám kényszernek engedett akkor, amikor visszavonta az indiai támadás miatt a Biztonsági Tanácshoz intézett panaszát.

4. Az angol kommunista párt felhívást intézett a néphez: *«A háború nem elkerülhetetlen», «Egyesüljetek a háborús uszítók ellen»* — mondja a felhívás.

Teljes jogúak lesznek a csehszlovákiai magyarok

Mint ismeretes, *Siroky* miniszterelnökhelyettes, a Szlovák Kommunista Párt elnöke a párt központi bizottságának pozsonyi ülésén bejelentette, hogy a legközelebb visszaállítják a csehszlovákiai magyarok politikai és polgárjogait. Ezzel a kérdéssel foglalkozott szerdán a párt központi bizottsága. Az ülésen *Husak*, a szlovák megbizotti testület elnöke kérte a bizottságot, hagyja jóvá azokat az elveket, amelyeknek jegyében a szlovákiai magyarok kérdését meg fogják oldani.

A Csehszlovákia területén maradó magyar nemzetiségű személyek *megkapják a csehszlovák állampolgárságot és mindazokat a polgári, demokratikus és politikai jogokat, amelyeket a csehszlovák alkotmány a teljesjogú állampolgárok számára biztosít.* Husak végül felszólította a délszlovákiai járások szlovák lakosságát, *küzdje le bizalmatlanságát és számolja fel azokat az előítéleteket, amelyeket a magyar burzsoázia kizsákmányolása és elnyomása idézett elő.*

A központi bizottság a javaslatot egyhangulag elfogadta.

Az UNO közgyűlése befejezte az általános vitát

A londoni rádió jelenti: Az Egyesült Nemzetek közgyűlése szerdán befejezte általános vitáját, a bizottságok pedig megkezdik munkájukat a hozzájuk utalt kérdésekben. Szerdán délután a politikai bizottság tartott ülést. Az első kérdés, amellyel foglalkozni fog, valószínűleg Palesztina lesz.

A felszólalók közt volt ma *Kardelj* jugoszláv külügyminiszter, aki mindenben egyetértett Visinszkij fejtegetéseivel.

Tagadta, hogy Jugoszlávia külső nyomás miatt utasította vissza a Marshall-tervben való részvételt. A jugoszláv kiküldött azzal vádolta Angliát és az Egyesült Államokat, hogy erőszakkal avatkozik Görögország ügyeibe és kijelentette, hogy az Egyesült Nemzetek Balkán-bizottsága helytelenül vádolta Jugoszláviát beavatkozással.

Manuilszki ukrán külügyminiszter azzal vádolta Bevint és Spaakot, hogy háborús lelkiállapotot tartanak fenn. Kijelentette, hogy az amerikai terjeszkedő politika támaszpontokat állít fel a Földközi-tengeren, Afrikában, Dél-Amerikában, Közép- és Távol-Keleten, valamint a Csendes-óceánon, hogy ezeket a területeket uralma alatt tartsa.

A boliviai kiküldött azt javasolja, hogy Olaszországot és Spanyolországot vegyék fel az Egyesült Nemzetek sorába. Végül Chile kiküldöttje szólalt fel.

A belpolitika hírei

Az építés és közmunkaügyi minisztérium *Darvas* József miniszterségének egyéves fordulója alkalmából szeptember 30-án délután díszülést rendez, amelyen a miniszter nagyjelentőségű nyilatkozatban ismerteti a jövő építkezéseit.

◆

Megjelent a lakbérpótlék fizetéséről szóló rendelet, ugyanakkor megkezdődtek a tárgyalások a lakbérpótlékból befolyó összeg felhasználásáról. A lakbérpótlék összegének nagyobb részét új lakások építésére használják fel. Október 1-től jövő év szeptember 30-ig a lakbérpótlékból mintegy 60 millió forintra számítanak. Ebből az összegből új lakások építésére fordítják a nagyobb részt, a kisebb rész pedig a tatarozás céljait szolgálja. Rövidesen összeírják a rosszfalú, romos menyezetű lakásokat és az összerombolt lépcsőzeteket. Az építésügyi kormányzat tatarozási kölcsönt nyujt a befolyó lakbérpótlékból. A cél az, hogy egy év alatt teljesen helyreállítsák a házak sérüléseit és nagyszámú lakást termeljenek.

◆

A Tervhivatalnak most elkészült új rendelete új szempontokat és utasításokat ad az iparvállalatok részletterveinek kidolgozására. A rendelet részletesen intézkedik arról, hogy az eddigi szokásoktól eltérően a dolgozók széles tömegeit közvetlenül kell bevonni az üzemi tervek elkészítésére. A vállalat vezetősége által készített tervet még a Tervhivatal jóváhagyása előtt üzemtervezetben kell ismertetni az üzem dolgozóival. Az értekezleten elhangzott javaslatokat vagy a hozott határozatokat tartalmazó jegyzőkönyveket be kell csatolni az illetékes ipari igazgatósághoz, amely azt felterjeszti az Országos Tervhivatalhoz. Az ezernél több dolgozót foglalkoztató üzemekben az értekezletet az üzemrészek és műhelyek szerint össze kell hívni és az üzemvezető köteles a részlettervet üzemrészek és műhelyek szerint külön is elkészíteni. A beruházásokat a leggazdaságosabban kell végezni. A rendelet a többi között intézkedik arról is, hogy a beruházások engedélyéhez úgynevezett előméreti tervek benyujtása is szükséges.

◆

A parlament kupolacsarnokában október 15-én nyílik meg a Szakszervezeti Tanács kongresszusa és kiállítása. A kiállítás bemutatja azokat az eredményeket, amelyeket a magyar demokráciában a munkásság és a parasztság összefogása, valamint a munkásság, a parasztság és az értelmiség együttműködése megvalósított.

Ordass püspök és társai valuta-bűnügye

A népbíróság *Csajthay*-tanácsa szerdán *Radványszky* Albert egyházi főfelügyelőt hallgatta ki. A kérdéses dollárösszegekkel kapcsolatban előadta, hogy a segély kérdésében sem ő, sem az illetékesek *nem tekintették követelésnek* azokat az összegeket, amelyek ismeretlen adakozók filléreiből tevődtek össze.

Ha értesítést kaptak is olykor-olykor, hogy a gyüjtés folyik, az értesítések csak a jó lelkeknek örömteljes híradásai voltak, de nem tényleges összegek. Amikor az összegyült segélyösszeg rendelkezésre bocsáttatott, úgy ez a törvények által előírt ú. n. „legális csatornán" jutott el az egyházhoz. Előadta, hogy a külföldről küldött jelentős összegű dollármennyiségek a magyar gazdasági életben az állam hivatalos szervein keresztül kerültek. A körmöci aranyak tekintetében előadta, hogy mint felügyelőnek szabad rendelkezése volt a házipénztár felett és nem volt szüksége arra, hogy onnan zálogra kölcsönt vegyen fel. A nyolc körmöci arany vagyonának roncsai közé tartozott és mert Svájcba akart utazni, lakásán nem tarthatta, őrizetbe tette le a pénztárhoz.

A következő vádlott *Varga* Sándor, az egyetemes egyház főtitkára a valutáris kérdésekben visszavonta a rendőrségen tett vallomását. A sikkasztás vádjára vonatkozólag pedig bizonyítani kívánta azt, hogy a pénztárnak hiánya nincs és a hiányzó összegek nagy részéről hivatalos nyugtákat csatolt be. A balatonföldvári házvásárlásra vonatkozólag felsorolta azokat a vagyontárgyakat, amelyeket a vásárlás előtt eladott. A tárgyalás közben az ügyész szünet elrendelését kérte, mert hivatalosan elszólították. A szünet alatt *Radványszky* Albert szívgörcsöt kapott és elájult. Dr *Kelemen* Endre, törvényszéki orvos hordágyon elvitette rendelőjébe és kezelésbe vette.

Szünet után az orvosi szakértők közölték, hogy *Radványszky* egészségi állapota súlyos, további kihallgatását nem javasolja. A bíróság a szünet után a tárgyalást péntek délelőtt 9 órára halasztotta el.

A főváros törvényhatósága Köböl Józsefet választotta elnökké

A főváros törvényhatósági bizottsága szerdán délután ünnepi közgyűlést tartott. Ez alkalommal választották újjá a törvényhatósági bizottság elnökségét, amely *Szakasits Árpád* eddigi elnök köztársasági elnökké történt megválasztása és az alelnökök időközben történt lemondása következtében üresedett meg. A szerdai közgyűlésen *Bognár* József polgármester elnökölt.

Bejelentette, hogy a napirend legfontosabb pontja az elnökség újjáalakítása. Elismeréssel, a szeretet és tisztelet hangján emlékezett meg *Szakasits* Árpád köztársasági elnök érdemeiről. Javaslatára a közgyűlés egyhanguan és lelkesedéssel jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Szakasits Árpádnak.

Ezután az elnöklő polgármester a szavazás tartamára a közgyűlést felfüggesztette. Fél 5 órakor nyitották meg újból a közgyűlést, amikoris bevonult a közgyűlési terembe *Szakasits* Árpád köztársasági elnök, *Nagy* Imre házelnök, *Dinnyés* Lajos miniszterelnök, *Gerő* Ernő, *Rajk* László, *Farkas* Mihály miniszterek, *Balogh* István, *Marosán* György és a többi meghivott közéleti férfiú, akiket a polgármester melegen üdvözölt és bejelentette a választás eredményét, amely szerint elnökké egyhangúan *Köböl* Józsefet, alelnökökké *Dédes* Gyulát és *Varga* Lajost, jegyzőkké *Ákos* Pált, *Bakos* Györgyöt, *Sárfi* Rózsit és *Vészi* Gyulát választották meg. A közgyűlés tagjai nagy tapsssal fogadták a bejelentést. Ezután a polgármester üdvözölte az újonnan választott alelnökséget.

Annak a reményének adott kifejezést, hogy az a termékeny együttműködés, amely a törvényhatósági elnökség és a főváros vezetősége között eddig fennállott, a jövőben is teljes mértékben érvényesülni fog.

Az üdvözlésért Köböl József mondott köszönetet.

Kiemelte elődje, Szakasits Árpád érdemeit. Szakasits Árpád — mondotta — harcolt azok ellen, akik éket akartak verni a főváros és a demokratikus állam közé. Ezek az emberek a dolgozó nép barátainak játszották ki magukat, de valójában a nép ellenségei voltak. Ezután arról beszélt, hogy Budapest fennállása óta először nyílik lehetőség arra, hogy a dolgozó nép akarata és szava szervezetten érvényesüljön a főváros vezetésében. *Szükségesnek tartja a közigazgatási szerkezet megreformálását.* A mai közigazgatás elavult, bürokratikus, gátolja a nép aktív segítségének és ellenőrzésének érvényesülését.

Hangsúlyozta azonban, hogy az egyes változtatásokat csak *gondosan mérlegelve* szabad végrehajtani, ha bizonyosak vagyunk abban, hogy a változtatás az ügymenetet gyorsítja és a dolgozó nép ellenőrző szerepének érvényesülését megkönnyíti. Fővárosunk további fejlődése megkívánja, hogy *a munkások nagyobb számban vegyenek részt a közigazgatásban a vezető pozíciókban is.* A megfelelő posztokra állított munkások mind megálljják helyüket. Csak így tudjuk biztosítani, hogy új szellemmel telitődjenek a hivatali szobák s hogy a száraz paragrafusok helyett a józan ész, az emberszeretet foglalje el.

Ezután rámutatott arra, hogy a hároméves terv kezdete óta milyen sok eredményes intézkedés történt a lakáshiány megszüntetésére, a közlekedés megjavítására, a közüzemek teljesítményének emelésére, a közegészségügy előbbvitelére és a műveltség emelésére.

Az ünnepség után a közgyűlés a rendes tárgysorozatot vitatta meg.

Munkásvezérigazgató a posta élén

A magyar posta új vezérigazgatóját, *Katona* Antalt ünnepélyes keretek között iktatták be új hivatalába. A beiktatáson megjelent *Gerő* Ernő, közlekedésügyi miniszter is.

Pamlényi Pál vezérigazgatóhelyettes megnyitója után *Gerő* Ernő miniszter mondott beszédet. — A posta életében először történik meg — mondotta —, hogy nem postás és nem diplomás ember, hanem egyszerű vasesztergályos kerül a vezérigazgatói székbe.

— Akik ezen megütköznek, nem értik, hogy a népi demokratikus Magyarországon a munkásosztály a vezető irányító erő. *Ez nem jelenti azt, hogy a tanult embereket, az érettségizetteket, a diplomásokat mellőzzük*, de azt akarjuk, hogy mindenekelőtt a dolgozók, a munkásosztály és a parasztság soraiból kerüljenek ki a képzett emberek, mérnökök, jogászok, közgazdászok. Az állami vállalatokhoz kinevezett vállalatvezetők túlnyomó többsége — hangsúlyozta *Gerő* Ernő — kitűnően megállta helyét, jobban, mint a kapitalisták gyárigazgatói, akiket ezernyi szál fűzött a nagytőkésekhez.

— A munkásmozgalom évtizedes híve az új vezérigazgató, aki a csepeli W. M.-gyárban tanulta meg a szervezés tudományát. Munkájának elismeréseként a kormány a W. M. vezérigazgatóhelyettesévé nevezte ki és innen kerül most a postához. Ez a kinevezés — folytatta beszédét a miniszter — nem elszigetelt jelenség. Inkább jelképesnek mondható. Végezni kell a hamis elméletekkel, hogy alulról jött embereket a MÁV-nál vagy a postánál nem lehet vezető állásokba helyezni. Az évtizedeken át kialakult elkülönülési, kasztos szellem nem kis mértékben járul ahhoz, hogy a korrupció elleni küzdelem terén a postánál még bajok és hiányosságok vannak.

— *Véget kell vetni a korrupt, rosszul gyakorlatnak* — mondta végül a miniszter, — amely lehetővé teszi a megrendeléseket eszközlő tisztviselőknek, hogy pénzt fogadjanak el. A korrupt elemeknek, tolvajoknak, sikkasztóknak nem a postánál, hanem egyebütt van a helyük.

Katona Antal köszönetet mondott a Magyar Dolgozók Pártja vezetőségének a kinevezésében kifejezésre juttatott bizalomért. Mellékes — mondotta —, hogy ki kerül pozicióba, a döntő az, hogy az illető maradéktalanul szolgálja a munkásosztály ügyét. Hogy ezt a feladatot el tudja végezni, ahhoz marxista-leninistának kell lennie, hűnek kell maradnia osztályához, pártjához. Azokat, akik felett a felszabadulás utáni események nyomtalanul suhantak el — fejezte be beszédét — a posta területéről el kell távolítani, mint olyanokat, akik nem méltók arra, hogy ennek a fontos intézménynek a munkájában továbbra is résztvegyenek.

Szükitették a statáriális bünkört

A kormány korlátozta a 9.600/1945. M. E. sz. rendelettel kihirdetett rögtönbíráskodás hatáskörét. Éjjel vagy felfegyverkezve, avagy több személy által együtt és közösen elkövetett betöréses lopás büntettére elrendelt rögtönbíráskodást megszüntették. Megszüntették ezenkívül a 23.700/1946. M. E. sz. rendelet alapján életbeléptetett rögtönbíráskodás kiterjesztését az árdrágító visszaélések és a közellátás érdekét veszélyeztető cselekmények 8.800/1946 M. E. sz. rendelet 9 § (4) bekezdése alá eső gazdasági rend érdekét sulyosan sértő büntettére továbbá a közszükségleti cikkek engedély nélkül való kivitelének 9.480/1945. M. E. sz. rendelet 1 § (2) bekezdés alá eső büntettére is.

A rádió műsora

CSÜTÖRTÖK

BUDAPEST I.

5.30: Hanglemezek. **6.30:** Falurádió. **6.45:** Torna. **7:** H. **7.20:** Hanglemezek. **8:** E. **8.15:** Hanglemezek. **9:** Ének, zongora. **9.55:** Áttelep. közl. **10:** H. **12:** H. **12.15:** A pedagógus zenekar. **13:** E. **13.15:** A Házi-együttes. **14:** H. **14.15:** Nyitányok. **15:** Rádióiskola. **15.55:** Műsorism. **16:** Pázmány György zongorázik. **16.30:** Gyermekrádió. **17:** H. **17.10:** Hadifogoly H. **17.15:** Vöröskereszt. **17.20:** Verssel, dallal és szerszámmal. **17.50** H oroszul. **18:** Dunavölgyi H. **18.30:** Szív küldi szívnek szívesen. **19:** Dvorzsák: I. szláv rapszódia. **19.15:** Kina harci dala. **20:** H. sport. **20.20:** H németül. **20.35:** Charpentier: Olaszországi képek. **21:** A BBC műsorából. **21.50:** H. **22.50:** Mit hallunk holnap. **22.55:** Gershwin: Rhapsody in blue. **23.10:** H szerb nyelven. **23.20:** Hanglemezrevü. **24:** H. **0.10:** H franciául és angolul.

BUDAPEST II.

17: Jazz. **18:** E. **18.30:** Jazz. **19:** A falu hangja. **19.30:** Orosz muzsika. **20.30:** A Bádió Szabadegyeteme. **21:** H. **21.15:** Magyar nóták. **22:** Zenekari muzsika.

PÉNTEK

BUDAPEST I.

5.30: Hanglemezek. **6.30:** Falurádió. **6.45:** Torna. **7:** H. **7.20:** Hanglemezek. **8:** E. **8.15:** Zenekari muzsika. **9:** Magyar nóták. **9.55:** Áttelep. közl. **10:** H. **12:** H. **12.15:** Ének, gordonka. **13:** Hanglemezek. **14:** H. **14.15:** Orosz művészek. **15:** Rádióiskola. **15.55:** Műsorism. **16:** E. **16.20:** Katonanóták. **17:** H. **17.10:** Hadifogoly H. **17.15:** Vöröskereszt. **17.50:** H oroszul. **18:** Énekkar. **18.30:** Hangos H. **19:** Operettrészletek. **19.45:** A falu hangja. **20:** H. sport. **20.20:** H németül. **20.35:** A Rádiózenekar. **21.40:** Dalok. **22:** H. **22.25:** Vöröskereszt. **22.30:** Magyar nóták. **22.45:** E. **23:** Jazz. **23.10:** H szerb nyelven. **23.20:** E. **24:** H. **0.10:** H franciául, angolul és eszperantóul.

BUDAPEST II.

17: Jazz. **18:** Don Quijote. Cervantes regényéből. **19:** Népiskola. **19.30:** Hangszerszólók. **20.15:** Sport. **20.30:** A Rádió Szabadegyeteme. **21:** H. **21.15:** E. **21.30:** Szív küldi szívnek szívesen. **22:** Zenekari művek.

Mennyi kenyeret adnak a kenyérváltó jegyekre. Az Országos Közellátási Hivatal rendelete értelmében az általános közellátási jegy egy-egy kenyérváltó szelvénye ellenében a fogyasztó 6 dkg. kenyeret, vagy egy drb jegyes bucit vásárolhat. Ha a fogyasztó az általános közellátási jegynek 8 darab kenyérváltószelvényét egyszerre váltja be, az egybefüggő 8 darab kenyérváltószelvény ellenében 50 dkg. kenyeret kell részére kiszolgáltatni. (MTI)

Megjelent a MÁV hivatalos menetrendkönyve. A MÁV kiadásában megjelent a hivatalos menetrendkönyv téli kiadása. A menetrendkönyv tartalmazza a hazai összes vasutak, hajók, légi- és autóbuszjáratok október 3-tól változó menetrendjét, külföldi összeköttetéseinket és az utazásra vonatkozó fontosabb tudnivalókat. A 400 oldalas könyv a szokásos árusítóhelyeken október 1-től kapható. Ára 8 forint.

A főváros több gyógypedagógiai iskolát szervezett. Az iskolák a következő helyeken működnek: Raktár-utca 1 vezetője *Mezei* Géza, Lehel-utca 16 vezetője *Várhegyi* Tibor, Dob-utca 86 vezetője *Erdő* Sándor, Ranolder-utca 22 vezetője *Sághy* Gyula. Üllői út 118 vezetője *Farkas* Sándor, Százados-út 6 vezetője *Morvai* Gyula, Tomcsányi-út 5 vezetője *Bárdos* Sándor, Váci-út 89 vezetője *Adometz* Gyula.

Dolgozók az iskoláért. A VI. kerületi előljáróság alkalmazottai szeptember 30-án este 8 órakor a Zeneakadémia nagytermében jótékonycélu művészhangversenyt rendeznek, amelyen a főváros kiváló művészei vendégszerepelnek.

Budapesti Szabad Akadémia létesítését rendelte el a kultuszminiszter a falusi és üzemi kulturcsoportok vezetőinek, továbbá a társadalmi szervezetek kulturvezetőinek képzése céljából.

Nagykereskedői vásárcsarnoki árak. Gülbaba 54, őszirózsa 50, Ella 38—42, Krüger 32, sárgarépa kg. 50—70, csom. 30—35, petr. kg. 80—100, csom. 30—35, vöröshagyma 54, fokhagyma 140—380, fejeskáposzta 30—40, kelkáposzta 40—50, vöröskáposzta 60—80, zeller 80—100, kalarábé 40—50, saláta 30—40, karfiol tisztított 250—280, leveles 140—150, sóska, paraj 100—120, tök főző 30—40, zöldtengeri 16—25, zöldpaprika hegyes 70—90, tölteni való 50—100, paradicsom 30—50, alma parad. 40—50, kecskeszarvú paprika 80—90, bogyiszlói 100—110, parad. papr. 120, piros 130—180, Juliska bab 120—160, alma édes és asztali 120—230, közönséges 80—140, körte I. 160—260, alexander 290—320, szilva 90—120, szőlő csem. 180—280, közönséges 120—180, fekete 120—150, birsalma 120—180, dinnye sárga 60—70, turkesztán 40—60, görögdinnye 20—30, dió héjas 300—500, dióbél 140—220, torma 500—700, gomba 10—14, lencse 280—320, mák 680.

Keresünk megvételre kitűnő állapotban lévő kb. 1.5 lit. űrtartalmú modern

személygépkocsit

Ajánlatokat a **CORVIN ÁRUHÁZ** igazgatóságához kérjük beküldeni

Az orvosképzés új rendje

A kultuszminiszter jóváhagyta az orvoskari reformbizottságnak az orvosképzés újjászervezésére irányuló javaslatát. Az új tanmenet szerint az elsőéves hallgatókat *húsznál kisebb létszámú csoportokra kell osztani.* A kötelező tananyagot a professzorok által kijelölt *segédtanszemélyzet adja elő.* Az előadások látogatásának ellenőrzése a *Medikus Kör* feladata. A rendes és rendkívüli tanárokat felmentik az egész tananyag kötelező előadásától. A professzorok ezentúl csak az újabb kutatási irányokra vonatkozó tananyagot adják elő. Havonta egyszer *oktatási értekezletet* tartanak. Gondoskodni kell arról, hogy az egyes tancsoportoknak megfelelő *beteganyag* álljon rendelkezésére. Ennek érdekében meg kell szervezni a *betegirányítást.*

—

Amerikaiak

Egy mostanában tartott *Gallup*-kutatás jól megmutathatja az amerikai átlagembert külsejében, szokásaiban, életmódjában és gondolkodásában. Az átlagos amerikai férfi magassága 1.83 méter, súlya 71 kiló. A férfiak 60 százaléka a barnahajú nőket kedveli, ami szerencsére, mert az amerikai nőknek csak 8 százaléka szőke, már t. i. természettől szőke. Az amerikai nő magassága 1.59 méter, súlya (nagyobb, mint szeretné) 60 kiló. A nőknek több mint a fele úgy nyilatkozott, hogy fontosabb a férfinál, hogy jó természetű, mint az, hogy hűséges legyen. Többségük 3 gyermeket tart szükségesnek az ideális családi élethez, de csak második házassági évében kíván gyermeket. Mr és Mrs Amerika közt a házastársi veszekedés oka sorrendben ez: pénz — féltékenység — gyermek. A szülők 70 százaléka náspángolással neveli csemetéit, 30 százaléka sosem veri. A családok egyharmadánál szokásos az étkezés előtti imádság — kivált a falvakban és kisvárosokban, kevésbé a nagyvárosokban. 10 ember közül 7 a kutyát jobban szereti, mint a macskát. 100 ember közül alig 6 kívánja, hogy gyermeke a politikai pályára lépjen s ezt azzal okolja meg, hogy a politikai pálya *(Amerikában)* huncutságra és haszontalanságra vezet. A felnőttek kétharmada pápászemet visel, egyötöde balkezes és a gépkocsitulajdonosok egyharmada tudja fejből kocsijának rendszámát. Minden háromból egy szörnyű nehezen kel fel, pedig minden ötből csak egy ébred fel nehezen. Az átlagos amerikai polgár este 10 órakor fekszik le, hétköznapon 1/2 7-kor kel fel, pihenőnapon 1/2 11 óráig fekszik. Az amerikaiak 96%-a nyilatkozott úgy, hogy hisz Istenben s 76% hisz a halálutáni életben. A felnőtt lakosság 60%-a szeszfogyasztó és ugyanannyi dohányzik. A legjobban csodált mai «nagyok» közt többen csodálják McArthurt, Eisenhowert és Churchillt, mint Trumant és Marshallt. Az amerikaiaknak csak 4%-a vallja magáról, hogy boldogtalan, 57 százaléka mondja, hogy elég boldog, 38%-a nagyon boldognak érzi magát és 1%-a nem tud erre a nehéz kérdésre válaszolni. Ami nem is csoda.

(ée)

—

●● IDŐJÁRÁSJELENTÉS. A *Meteorológiai Intézet jelenti:* Az Atlanti óceánról előretörő tengeri légtömegek igen lassan Kelet és Délkelet irányban is terjeszkednek s így ma reggel már Németország északi vidékein is voltak kisebb záporok. Franciaországban, valamint az Alpok környékén nagy területeken köd alakult ki. Kelet-Európában és Közép-Európa déli felében változatlanul tart a leszálló légáramlás uralma. Budapesten szerdán délben a hőmérséklet 19 fok Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás 767 mm., alig változik. Várható időjárás csütörtök estig: mérsékelt szél, változó felhőzet, egy-két helyen kisebb eső lehet. A hőmérséklet alig változik.

—

Hangversenyek

KLEMPERER-FISCHER ANNIE ma 8. (Városi) Szőv. Zenekar **Beethoven**-ciklus I. *Pastorale* (VI), *c-moll* verseny, stb. Jegy *Koncertnél* Városi pénztáránál. **KENTNER ZONGORAEST 6-án** Koncert **Mesterbérlet** I. További esték: *Cortot, Darré, Bruchollerie, Fischer* Annie, Ginette *Neveu, Gertler, Ricci, Maréchal, Carelli.* Olcsó bérletek, egyes jegyek Koncertnél.

Gazdasági hírek

Amerika harca az infláció ellen

A USA bankjainak látra szóló betétek bizonyos hányadát állampapirokban kell a jegybankoknál biztosítékul elhelyezniök. A hányadot a szövetségi tartalékbankok központi igazgatósága állapítja meg. Ez a megállapítás lényeges befolyást gyakorol a bankok hitelezésére, mert a kötelező hányad fölemelése korlátozólag, míg a hányad leszállítása ösztönzőleg hat a hitelezésre. Így ennek a hányadnak a kezelése inflatórius, vagy deflatórius hatást vált ki. Most a kötelező tartalékolást az összes bankoknál 2%-kal emelték fel, úgyhogy a bankok különféle kategóriái a látra szóló betétek 16—22—26%-át kötelesek tartalék gyanánt a jegybankoknál letétbe helyezni.

Nyilván ez az intézkedés gyakorolt *lassító hatást* a konjunktúrára. A nagykereskedelmi árak indexe augusztus 8-ától szeptember 11-éig 169.2-ről 167.4-re, az ipari termelési jelző 199.2-ről 190.5-re, az üzleti tevékenység jelzője 196.2-ről 195.3-ra, az acéltermelés 1.73 millió tonnáról 1.70-re, a széntermelés 12.31 millió tonnáról 11.89-re esett vissza.

●● HOGYAN KELL az exportot előmozdítani? Ezzel a nehéz kérdéssel küszködik ma majdnem minden ország. Különösen Franciaország is, amelynek fizetési mérlege rendkívül rászorult az export fokozására. A «Les Échos» is hozzászól a kérdéshez. «Mindenek előtt — írja — véget kellene annak vetni, hogy bonyolult és gyakran teljesen haszontalan adminisztratív akadékoskodással elvegyük a kereskedők és iparosok kedvét az exporttól. Már az a kényszerüség, hogy számtalanszor kell többé-kevésbé szakértő, többé-kevésbé szeretetreméltó tisztviselőknél eljárni és végül is gyakran ellenmondó, többnyire homályos felvilágosítások birtokába jutni, elveszi a kereskedők és iparosok, főképpen a kisebb vállalatok kedvét a kiviteltől... Igazán csak elemi követelmény, hogy az exportőrök, akikre Franciaországnak annyira szüksége van, gyors és kedves fogadtatásra találjanak és hogy azokat barátságosan és kimerítően kioktassák és minden tekintetben kezükre járjanak.»

●● ÉRTÉKPAPÍRFORGALOM. A fixkamatozású kötvények piaca üzlettelen volt szerdán. Árváltozások nem fordultak elő. Tájékoztató áraink: 1914-es főv. kölcsön 16, 1927-es főv. kölcs. 450, Scrips 225, Népszöv. fontkölcsön 80, Népszöv. dollárkölcsön 475, Speyer 400.

Olaj és metán előfordulásról számol be az olasz kormány. Ezt az eredményt a sziciliai fúrások alapján érték el. A munkálatokat az amerikai olajvállalatok egyike végezte.

A magánkereskedelem felszámolása Jugoszláviában tovább folyik. Legújabb jelentések szerint június végéig az összes magánvállalkozásokat Hercegovinában, Macedóniában és Montenegróban felszámoltatták. A magánkereskedelem felszámolása Jugoszláviában még 1946-ban vette kezdetét. Ebben az időben 40.000 magánkereskedelmi cég működött, míg 1948 májusában már csak 1088 maradt meg.

A svájci bankkongresszuson Bernhardt *Sarasin* elnök az európai gazdasági együttműködéssel foglalkozott és olyan *fizetési rendszer* megteremtését vetette fel, amely az egyes országok gazdasági együttműködését megkönnyítené. Foglalkozott *a pénzelértéktelenedés* problémáival is és azokat a teendőket ismertette, amelyek a *svájci frank vásárlóerejének visszaállítását* lehetővé tennék. Az életfentartási költségek ugyanis 1939 óta 60 százalékkal emelkedtek, ami annyit jelent, hogy ennyivel csökkent a pénz vásárlóereje.

A magyar villamosenergia államosítása többek között a svájci vállalkozást is érintette. Az Elektro-Watt Rt. közgyűlésén ismertették a különböző országokban történt államosításoknak Svájc szempontjából való jelentőségét és az eddig folytatott tárgyalásokról is hírt adtak. Megemlítette, hogy Magyarországgal még ez év áprilisában indultak meg a tárgyalások, amelyek, azonban még nem vezettek eredményre. Államosították az Elektro-Watt franciaországi érdekeltségét is. Ott sem sikerült még a kártalanítás kérdését rendezni. Érdekelve van a vállalat a lengyelországi villamosság államosításnál is, de errenézve még semmiféle adat nincsen.

Mezőgazdasági ipari üzemek és azok berendezései abban az esetben is megváltás, illetőleg elkobzás alá esnek, ha azok a megváltást szenvedő tulajdonosnak nem igénybevétel alá eső mezőgazdasági ingatlanán fekszenek ugyan, de az ipari üzem telepítéséből vagy egyéb körülményekből megállapítható, hogy az ipari üzem a földbirtokreform végrehajtása során igénybevett mezőgazdasági ingatlannal üzemgazdasági kapcsolatban állt.

—

Sporthírek

Az embersport-fogadások mult heti elszámolása szerint a beküldött szelvények száma 285.921 drb. volt, a felosztásra kerülő nyeremény összege pedig 471.709 forint 65 fillér, mely a következőképpen kerül szétosztásra. A 161 drb. telitalálatos szelvény mindegyikére 982 forintot fizetnek ki, a 6854 drb. 11 találatos szelvény beküldői fejenként 23 forintot kapnak, de a 10 találatosok csoportjának 37.181 drb. nyerőszelvényére már csak 4—4 forint jut. — Egyébként az eheti 51. számú szelvény az alábbi mérkőzések várható eredményére kér választ a fogadóktól: 1. Magyarország—Ausztria. 2. Bécs—Budapest. 3. Perutz—Polgári. 4. Észak—Közép. 5. Délkelet—Délnyugat. 6. Bohemians—Bratislava. 7. Slavia—Sparta. 8. Liverpool—Derby County. 9. Bolton—Arsenal. 10. Charlton—Birmingham. 11. Aston Villa—Shaffield United. 12. Portsmouth—Newcastle United.

Asbóth, Ádám és Fehér a Párisban rendezett nemzetközi tenniszversenyen is résztvesznek az úgynevezett Porsc Kupáért. Az első fordulón mindhárom magyar játékos megnyerte a mérkőzését.

—

Lósport

Károlyi Gyula emlékverseny a főszáma a csütörtöki lóversenynek. A kétéves kancáknak ez az 1100 méteres versenye ebben az évben vajmi sovány eseményé zsugorodott össze, mert a benevezett öt ló közül mindössze Pazar II. és a még veretlen Broadway indulását jelzik. A két kanca már találkozott az 1200 méteres Ruperra-díjban, amikor is Broadway másfél kilót adva ellenfelének, biztosan nyakhosszal győzött. Broadway azóta nem futott, Pazar II. ellenben kétszer is és mindkét futásával nagy formát jelzett. Először a 900 m-es Mezö-díjban szaladt meg hosszakkal Szamócától, majd a gyors lefutású Kozma Ferenc emlékverseny 1100 méterén futott nagyszerű versenyt Ramona mögött, ami kétségtelen javulását bizonyítja. Papirforma szerint Pazar II. ezúttal revánsot vehet multkori vereségéért. Érdekesebb verseny lesz a 2400 méteres Sashegyidíj, melyben Bánk (54½) is indul a sovány 4000 forintos díjért. (Kell a téli zabrat) Ellenfelei lesznek Intermezzo II. (62), Chitralekha (55) és mint statiszta, az ismeretlen származású Julika. Jelöltjeink a csütörtöki versenyre: I. Forgács—Bolero, II. Bánk—Chitralekha. III. Tétike—Haver. IV. Pazar II.—Broadway, V. Zulejka—Mohamed. VI. Füstös—Dóra, VII. Ibolya—Shanghay Boy, VIII. Joli—Cukorka. IX. Petárda II.—Lelenc, X. Pali—Luna. A verseny délután fél 2 órakor kezdődik.

—

●● BURGONYA az egész ország területén minden korlátozás nélkül szállítható a földmüvelésügyi miniszter rendelete értelmében. Postahivataloknál tehát ennek megfelelően a burgonyatartalmu küldeményeket szállítási igazolvány nélkül kell átvenni.

Autobusz-bérletjegy október 1-től váltható. Ára: arcképpel egy hónapra 170, a villamos-autobusz-bérlet 200 forint. Arckép nélkül 50 százalékkal több.

Egyes jugoszláviai vagyontárgyak, jogok és érdekek, valamint kötelezettségek bejelentésének határidejét október 31-ig meghosszabbította a kormány.

„MOST KEZDŐDIK A TÁNC..."
PÉNTEKTŐL MINDEN DÉLUTÁN A
BRISTOL SZÁLLODÁBAN
TÁNCOS UZSONNA
NÉPSZERŰ ÁRAK
RADNÓTI TAMÁS és zenekara

Színházi hírek

Az ördög cimborája

(Belvárosi Szinház)

Shaw, a szerző, nagyon találóan „barátságos színmű"-nek nevezi darabját. A „barátság" fogalmába sok minden belefér: az ironikus cinkosságtól kezdve a legtisztább, legmélyebb érzelmességen keresztül a legszárnyalóbb páthoszig. És ez a sok minden benne is van a darabban; sajnos, az előadás ezeket az összetevő elemeket nem a legmegfelelőbb arányban hangsúlyozta ki.

Egyéb tekintetben is komplex ez a darab; hiszen a főhős, Dudgeon Richárd, nemcsak az amerikai szabadságharc *politikai* hőse, hanem *társadalmi* forradalmár is, persze a szónak nem a ma divatos „tudatos osztályharcos", hanem spontán anarchisztikus értelmezésében.

Körmöczi László — egyébként gondos műértő — rendezésében a hol ironikus, hol patétikus *politikai tendenciára* helyezi a főhangsúlyt és kiaknázatlanul hagyja a darab aktualitásoktól független *örök emberi* értékeit.

A főszereplők közül csak *Bulla* Elma, a tiszteletesasszony megelevenítője, hatolt le szerepe legmélyebb mélységéig; a többiek, sajnos, csak egy színben és felszínen mozognak. *Pándi* Lajos túlharsogja szerepét és nem tudja kellőképpen érzékeltetni, hogy Richárd alakja jóval több és sokkal jobb, mint egyszerű ú. n. „fenegyerek". *Lehotay* Árpád lelkész-alakításában nem érezzük a fokozatos fejlődést az újtatos papságtól a szabadságharcos katonaságig. A vadóc, hamupipőke Eszter — szükszavúságában is főszerepnek szánt — alakját *Pulay* Erzsi elszínteleníti.

Szerencsésebb az összeválogatás a mellékszereplők galériájában. Itt elsősorban *Dénes* György cinikus angol tábornokát kell megdícsérnünk, és a farizeuskodó Dudgeon-család alakítói is — *Szabados* Piroska, *Harsányi* Rezső, *Szöllössy* Irén, *Bársony* István, *Antal* Erzsi és — utoljára, de nem utolsónak — *Joó* László — derekasan közreműködnek a darab sikerében.

A korhű díszleteket *Gara* Zoltán tervezte.

Kunszery Gyula

●● AZ OPERA MEGNYITÓJA a sok üres hely, a tátongó szék- és páholysor döbbentő képe volt. Hirdeti is a színlap nagy betüvel, hogy *„a közönség óhajára a bérleti előadásokra is mindenfajta jegy váltható".* A szezónkezdés nyilatkozattal jár. Meglepetés, hogy nem a prímás, hanem a kontrás: *Lukács* Miklós, a színház karmestere és főtitkára felel a *„mi az igazság az Opera kulisszatitkai körül"* ön-kérdésre. Válasza: „Az igazság az, hogy e pillanatban semmi sem igaz." Éppen nem derülátó fejtegetése amolyan *contradictio in adjecto.* Kinyilatkoztatja, hogy „a bizonytalanságtól, amely *az egész vonalon uralkodik,* e pillanatban csak a munkarend szenved", hogy nem képesek pontos munkatervet kidolgozni. Leírja, amit a sajtó már közölt, beígéri a Klemperer-rendezést Somogyival a Bartók-művek, Klempererrel a *Fidelio, Hoffmann meséi, Nürnbergi,* önmagával a *Bolygó hollandi* új beállítását, betanulását, felújítását, egy új orosz balett bemutatását és megteremti a *„rugalmas keret"* fogalmát. Mindezek tetejébe a végén csupán tükröt akar tartani „a jól informáltak és hivatásos borulátók elé, nehogy tévedésbe essenek s azt higyjék, hogy az Operaház ölbetett kézzel a multon elmerengve várta a kapunyitást". Ha netalántán valaki mégis ezt hinné, elég, ha a színpad és nézőtér közti zenekari árok új mélyítésébe tekint s látja az arcokat. Aki hallja a csinnadrattát, az nem elégszik meg a látvánnyal, s miután pódium nélkül az amúgy is gyengehangú vonósok fénye vész, a hegedűsök régi szinten hagyását óhajtja. A régi szint kívánalma nemcsak a hegedűsökre, hanem átvitt értelemben az Opera egész kollektív személyzetére, a kisemberek illetményére és pótlékaira is vonatkozik. **(G. E.)**

—

Alpár Gitta, aki három hétig időzött Pesten, pénteken reggel a menetrendszerű repülőgéppel Prágába és onnan Kopenhágába, majd *Kaliforniába* utazik vissza. Semmiféle szerződést nem írt alá, de ígéretet tett, hogy tavasszal visszajön és akkor vállal szerződést.

Szemlécske

Örömmel olvassuk, hogy «mérsékelik a fővárosi fürdőárakat.» — Kár, hogy ezt nem érte meg Archimedes. Mert számára különös öröm lett volna, hogy ezentúl minden vízbe mártott test kevesebb anyagi áldozatok árán veszít annyit a súlyából, amennyit az általa kiszorított víznek, valamint a víz által lemosott szennynek a súlya nyom.

Puskin szovjet nagykövet beszél a szovjet filmről

A Szovjet Film Ünnepe október 1-i Városi színházbeli megnyitóján a Szovjetúnió képviseletében *Puskin* szovjet nagykövet mond ünnepi beszédet. Magyar részről *Ortutay* Gyula kultuszminiszter nyitja meg a filmhetet a kormány tagjaiból, a közélet és a honvédség vezetőiből, diplomáciai testületekből, valamint a népi demokrácia hőseiből, az élmunkásokból álló meghivott közönség előtt.

*

A *Szovexport* filmvállalat budapesti képviselete a közeljövőben elutazó *szovjet filmtársulat* bucsuztatására fogadást rendezett és ezen megjelent *Puskin,* a Szovjetúnió budapesti nagykövete, *Szmirnov* kulturális attasé, *Sztepanova* filmrendezőnő, *Szemjanov,* a Sztalin-díjjal háromszor kitüntetett filmoperatőr és *Bóka* László kultuszállamtitkárral az élén a magyar írók, filmszakemberek egész serege.

Színházi műsor

Operaház: Hovanscsina (C. I.) (6) **Vigszinház:** Simone és a béke (1/28) **Kis Kamara:** Uriemberek (1/28) **Belvárosi:** Ördög cimborája (1/28) **Művész-szinház:** Ida regénye (1/28) **Pesti Szinház:** Különös házasság (1/28) **Madách Szinház:** Béke szigete (1/28) **Fővárosi Operett:** Nyitott ablak (1/28) **Pódium:** Az ügyvéd és a férje (8) **Kamara Variété:** Zárt tárgyalás (8) **Mesebarlang:** Mesemüsor (5, v. 8, 5) **Kis Szinház:** A mennyei láng, A literátor (7) **Optimisták:** Nevessünk (1/29)

Mozik műsora

ÁTRIUM (160-955): Sürgős mütét (4, 1/47, 1/29, szomb., vas., ünn. 2 is) **CORSO** (182-818): Sürgős mütét (4, 6, 8, szomb., vas., ünn. 2 is) **FORUM** (189-707): Pique Dame (4, 1/47, 1/29, szomb., vas., ünn. 2 is) **KÖRÚTI HIRADÓ** (222-490): Magyar, világhiradó, Május 1 Moszkvában. (Mindennap reggel 9-től este 11-ig) **LLOYD** (123-043): Pique Dame (5, 7, 9, szomb., vas., ünn. 3-kor is) **OMNIA** (139-693): Pique Dame (1/25, 1/47, 1/29, szomb. vas. ünn. 1/43) **ROYAL APOLLO** (222-656): Mr Verdoux (1/25, 7, 1/210, sz. v. ü. 2) **SCALA** (120-150): Sürgős mütét (5, 7, 9, szombat, vasár., ünnepnap 3) **URÁNIA** (136-888): Győzelmes visszatérés (Előadások kezdete: 4, 6, 8) **VÁROSI:** A nagy sápadt főnök (am.) Szinpadon: Lantos, Kazal, Lugossy. (1/25, 1/47, 1/29)

MÁSODHETES MOZIK:

ADY: Puskás ember (4, 6, 8, v. 2) **BELVÁROSI:** Beszterce ostroma (4, 6, 8, v. ü. 2) **BETHLEN:** Veszélyes vizeken (4, 6, 8, v. ü. 2) **BODOGRÁF:** Professzor úr válasszon (1/25, 1/47, 1/29, v. 1/23) **B. VIGADÓ:** Vágyak szigete (4, 6, 8, v. ü. 2) **CAPITOL:** Három a nő (5, 7, 9, cz., v., ü. 3) **CITY:** Tenger rózsája (4, 6, 8, vas., ünn. 2 is) **CORVIN:** A puskás ember (4, 6, 8) **DÉCSI:** V. Henrik an. (5, 7, 9) sz., v., ü. 3) **ELIT:** Vágyak szigete (1/25, 1/47, 1/29, v. ü. 1/23) **HOMEROS:** Viki (5, 7, 9, v. ü. 3) **IPOLY:** Professzor úr válasszon (1/25, 1/27, 1/29, v. ü. 1/23) **J. ATTILA:** Veszélyes vizeken (4, 6, 8, v. ü. 2) **KAMARA:** Tenger rózsája (1/211, 1/21, 1/23, 1/25, 1/27, 1/29) **KRISZTINA:** Megtalált évek (1/24, 3/46, 8, v. ü. 1/2) **KOSSUTH:** Három a nő (1/25, 1/27, 1/29, v. ü. 1/23) **MARX:** Finom kis lakás (4, 6, 8, v. ü. 2) **NAP:** Uborka a repülőtér gyöngye (1/25, 1/27, 1/29, vas., ünn. 1/23) **OLYMPIA:** Professzor úr válasszon (1/11, 1/21, 1/23, 1/25, 1/27, 1/29) **PALACE:** V. Henrik an. (11, 1, 3, 5, 7, 9) **PÁTRIA** Veszélyes vizeken (1/25, 1/27, 1/29, v., ü. 1/23) **PHÖNIX:** Robban a préri (11, 1, 3, 5, 7, 9) **ROXY:** Professzor úr válasszon (11, 1, 3, 5, 7, 9) **SAVOY:** Vágyak szigete (4, 6, 8, v., ü. 2) **STUDIO:** Ködös utak (2, 4, 6, 8) **SZABADSÁG:** Veszélyes vizeken (1/25, 1/27, 1/29, v., ü. 1/23) **TÁTRA:** Razzia, Stan és Pan rendet csinál (4, 1/47, 1/29, v., ü. 3/42) **TINÓDY:** Veszélyes vizeken (4, 6, 8, v., ü. 3) **TURÁN:** Finom kis lakás (5, 7, 9, v., ü. 3) **UGOCSA:** Beszterce ostroma (4, 6, 8, v., ü. 2) **VESTA:** Robban a préri (10, 12, 2, 4, 6, 8) —

A Vigszinházban a *„Simone és a béke"* című darab keddi előadása után a nézőtéren helyetfoglaló négyszáz üzemi kulturvezető és a szinház vezetősége *vitát* rendezett. A kulturvezetők megállapították, hogy a *„Simone és a béke"* a mindenáron való, kispolgári békevágyával nem alkalmas arra, hogy a dolgozók tömegei előtt szinrekerüljön. A Vigszinháznak *még sokkal élesebben és tisztábban kell állást foglalnia* a haladás eszméi mellett, mint ebben a kezdeményező lépésnek szánt és annak megfelelő vígjátékban.

Emlékiratot írt *Josephine* Baker, a világhírű mulatt táncosnő, aki a világháborúban az amerikai hadsereg női kémelhárítójaként dolgozott. A mulatt táncosnő kalandjaiból filmet írnak. A film főszerepét *Josephine Baker* játssza.

A francia nép felelt a tábornokoknak

Pajetta olasz kommunista képviselő a francia választásokkal foglalkozó cikkében helyesen mutatott rá, hogy itt is a *háború és a béke* erői ütköztek meg és a béke erői újabb nagy sikert arattak. Találóan fogalmazta meg a választások egyik legfontosabb kérdését: *„A tábornokok tudni akarták, vajjon a franciák hajlandók-e résztvenni az amerikaiak háborújában.“* Megkapták a választ. Most már tudhatják, hogy számíthatnak *néhány tucat képviselőre*, aki hajlandó elárulni nemzetét, *de nem számíthatnak a francia nép széles tömegeire.*

Az Egyesült Államok vezetői igen nagy figyelmet fordítottak a franciaországi választásokra és franciaországi terveik sikere érdekében még azt az áldozatot is meghozták, hogy az utolsó napokban hangfogót tettek a háborús uszítás hangszereire. Az Atlanti Szövetség propagandájában a *béke* és a *védelem* jelszavait helyezték előtérbe és minél kevesebb szó esett a *francia hadosztályokról*, amelyeket Jules Moch, az áruló jobboldali szocialista hadügyminiszter az amerikaiaknak megígért. Kevesebb szó esett arról is, hogy az Egyesült Államok *további súlyos áldozatokat* kíván francia szövetségesétől. A hangfogó és a propaganda átalakított szövege *a legkevesebbé sem tudta megtéveszteni a francia népet.* A választások után az Egyesült Államok vezetői és sajtója — a politikusok, a tábornokok, az ágyúgyárosok és a háborús propagandára szerződött újságírók — *megdöbbenten eszméltek rá az 5,1 millió kommunista szavazat politikai és katonai jelentőségére.*

A francia választás nem állította meg a nyugati fegyverkezést, nem vetett véget annak a hadjáratnak, amelyet a Wall Street a harmadik világháború kirobbantása, a washingtoni kormány az Egyesült Államok világuralmának megvalósítása érdekében folytat, *de sok vonatkozásban kijózanító hatást tett a háborús uszítókra*, másrész *durvább módszerek* alkalmazására kényszeríti az amerikaiakat és ilymódon taktikai előnyöket is biztosít a béketábornak a fegyverkezés megszállottjaival szemben folytatott állandó harc ezután következő szakaszaiban. Ezek a durvább módszerek megmutatkoztak például abban, hogy rövid kíméleti idő után Párizsban *már a választások másnapján* összeültek az Atlanti Szövetség katonai vezetői és Eisenhower elnökletével fegyverkezési, hadseregszervezési kérdésekkel foglalkoztak — *tekintet nélkül a franciák érdekeire és érzékenységére.* Kopenhágában [illegible] milliárdot kért az USA kongresszusától, főleg újabb amerikai katonai támaszpontok építésére: a külügyminiszterhelyettesek tanácskozásának félbeszakítása *előtt*, de a francia választások *után.*

Az amerikaiak és párizsi szövetségeseik arra számítottak, hogy a választásokból egy meggyengült kommunista párt kerül ki és a csalásra felépített választási rendszer segítségével kialakuló jobboldali parlamenti koaliciónak a parlamenten kívül, *a francia népben*, kisebb tömeg-ellenzékkel kell számolnia, mint eddig. A számításukban csalódtak. Az amerikai párt olaszországi veresége után *a béketábor Franciaországban is megerősítette hadállásait* és a párizsi nemzetgyűlés 103 kommunista képviselője *Franciaország legnagyobb, legöntudatosabb és tegyük hozzá, hogy legütőképesebb tömegereje nevében beszél.* Mint ahogy Olaszországban is a politikailag felvilágosodott, öntudatos tömegek törték le *De Gasperi* monopoliumait és gyarapították a Népi Tömb szavazatainak számát.

A francia jobboldali szocialisták, a radikálisok és katolikuspártiak koaliciója elérte azt a mandátumszámot, amely biztosítja kormányképességét, *de szavazatok millióit vesztette el.* És még valami történt, ami a jövőben bizonyára befolyásolja a *francia közvélemény* alakulását, s hozzá fog járulni *a dolgozók demokratikus egységfrontjának kialakulásához:* a koalició csak Paul *Reynaudnak*, a Wall Street franciaországi helytartójának és „függetlenjeinek“ segítségével tud majd kialakítani úgynevezett *„alkotmányos többséget“*, tehát a parlamenti szavazatokért kénytelen lesz az eddigieken is túlmenő engedményeket tenni *jobbfelé.* Ebben az engedmény-adásban a *francia szocialista párt szükségszerűen még mélyebbre süllyed a dolgozó franciák érdekeinek elárulásában, s el fogja veszíteni részben vagy egészben azokat is, akik most még reá adták szavazatukat.*

A most feloszlatott francia nemzetgyűlés jobboldali többsége 183 ellenzéki szavazattal szemben hozta meg Franciaország függetlenségére, a francia nép szabadságára és jövője biztonságára ártalmas döntéseit. Az új s a népakarat meghamisítása útján létrehozott jobboldali többséggel szemben *a 103 kommunista szavazat nem kisebb erővel fogja kifejezésre juttatni a francia nép, a széles dolgozó tömegek, a béke hívei akaratát és meggyőződését*, mint ahogyan eddig

A KAVIÁR

Csiky Gergely vígjátéka a Belvárosi Színházban

Az *„Ingyenélők"* után ez a második Csiky-darab, melyet ebben az évadban felújítottak színházaink. Haladó hagyományaink tudatos ápolását bizonyítja ez, de azt is, hogy Csiky Gergely élesszemű megfigyelője volt kora társadalmi életének és mestere a színpadnak. A Vidám Színházban felújított *„Ingyenélők"*-nek több volt a mondanivalója, de a *„Kaviár"* mulattatóbb s ebben nagy része van *Szücs* László kitűnő átdolgozásának, amely közelebb hozta a darabot a mai nézőhöz.

A „Kaviár" helyzetkomikumra felépített vígjáték, sőt bohózati elemekben sem szűkölködik. Sok minden történik a darabban, de a nagy kavargásnak olykor vajmi kevés köze van a valósághoz. Egy vidéki patikárius felruccan Pestre, szerelmi kaland utáni vágya képtelen helyzetekbe sodorja s végül — a bohózat szabályai szerint — rendbejönnek a dolgok, minden zsák megtalálja a maga foltját. A kacagtató jelenetek során azonban (s ez Csikynek és az átdolgozásnak egyaránt érdeme) határozott képet kap a néző a mult századvégi polgári erkölcsök álságáról, a polgári „jogrend", a társadalmi élet és nevelés visszataszító fonáksságairól. „A nevetségesség öl" elve alapján Csiky maró gúny tárgyává teszi azt, ami már az ő korában is megérett a pusztulásra és két bátor fiatalon át a jövőbe is mutat. „Az ő világuk letűnt, a miénk következik" — mondja a szerelmes ifjú, amikor jövendőbelijét kézenfogva kimegy a színről és jelképesen is otthagyja az öregek léha, romlott társaságát.

Egri István rendező és a Belvárosi Színház együttese igen helyesen a szórakoztatást is szem előtt tartotta a „Kaviár" előadásában. A színészek látható kedvteléssel komédiáznak s ennek köszönhető, hogy a nézőtéren szünet nélkül ura kodik a derű.

Pethes Sándor alakítja a póruljárt patikust. Komikus szerepén is átüt a kitűnő jellemszínész. Ugyanezt kell mondanunk *Sulyok* Mária, *Bulla* Elma és *Vidor* Ferike pompás vénkisasszony-triászának dicséretére. *Soltész* Annie szivarozó amazonja, *Földényi* László marcona hajóskapitánya, *Gács* László züllött ügyvédfigurája, *Gonda* György és *Károlyi* Béla, mint remek matrózok, egyformán mulatságos alakítást adnak. *Róbert* Mária kissé fárasztóan hangos a patikáriusné szerepében. *Temesi* Hédi és *Pándi* Lajos kettőse a hasonló jellegű vígjátékok örök sablónját elevenítí meg rokonszenvesen.

A könnyed díszletet *Gara* Zoltán, a korhűségükben mosolyt kellő jelmezeket *Nagyajtay* Teréz tervezte.

A Belvárosi Színház jól választotta meg évadzáró nyári darabját.

Gy. I.

Színházi ügyelő

EGY DOLGOZÓ HANGJA . . . *Miskén nemrég játszották a „Van hazájuk" című szovjet filmet. Hogy a mű milyen mély hatást tett a dolgozókra, arról Molnár Sándor levele tanuskodik. „Ha még lenne olyan ember Magyarországon — írja Molnár Sándor —, aki közömbös a béke nagy ügye iránt, az nézze meg ezt a filmet. Szem nem marad szárazon és ökölbe szorul mindenkinek a keze a kegyetlen gyermekkínzók láttára. Az ember együtt él a szereplőkkel és együtt örül a gyermekeiket megtalált szovjet anyákkal. Tanulság: békét akarunk! Nem akarjuk gyermekeinket odadni az imperialistáknak és harcolunk mindenki ellen, aki a békét veszélyezteti . . ."*

*

BÓKAI CSABA, *Zathureczky* Ede igen tehetséges tanítványa hegedűművészi oklevélért pályázik. *Rélai* Miklós versenyművét *Komor* Vilmos vezényletével, az operaházi zenekar

A MŰVÉSZETI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE szerdán este fél 8-kor a Fáklya-filmszínházban levetíti *„A jövő muzsikusai"* című szovjet zenei dokumentumfilmet. A film a moszkvai *Csajkovszkij zenekonzervatórium* belső életét, a legkimagaslóbb szovjet zeneművészek és zenepedagógusok *(Ojsztrah, Oborin, Gilels stb.)* mindennapi pedagógiai munkáját mutatja be. A vetítést követő vitát *Hernádi* Lajos, a Zeneművészeti Főiskola tanára vezeti. A filmhez hozzászólnak: *Szabó* Ferenc, *Zathureczky* Ede, *Kadosa* Pál Kossuth-díjasok és *Antal* István, a Zeneművészeti Főiskola tanárai.

*

MOSZKVÁBAN *rövidesen bemutatják a nálunk már vetített „Varsói premier" című lengyel operafilmet. A szovjet sajtó kiemelkedő helyen foglalkozik a „Békét a világnak" című lengyel dokumentumfilmmel. A haladó filmművészet kiemelkedő alkotásának értékeli, mely méltán*

Az Iro

legújabb szám
jelent meg. M
nak 15 éves
Lányi Saro'ta
mányt. Gork
Tóth Ilonka i
olaszországi
egy érdekes s
ter azt mond
a városi kult
János György
zeum tenniva
Béla Pjotr Pa
jet írót búcsúz
a koreai nép
méltatja, egy
ápolónő jegy
Tamás színház
báira hívja fe
hasábjain érde
hatunk az Ir
lyain elhangzo
A szépirodalmi
nai író és Feh
lamint Jack Li
Kónya Lajos
szerepelnek.

Korvezet vizsgab

A Karvezető
zsufolt ház
oklevélpályáza
Karvezetői kép
ízben bocsát k
iskola és ezek
turális tömegm
fontos feladat
adatuk lesz
gyáraink, gépá
megteremteni
vábbfejleszteni
niök a szociali
magyar kórusn
sok, az élenjá
a mi nagyjai
Bartók, Kodály
séhez.

A hangverse
Karvezető ans
Állami Népi
Honvéd Mű
működött kö
fiatal karvezet
pességeket iga
Zoltán). Külö
Cserniczky Dé
keserves és a
Lászlót *(Jézus*
kely Máriát *(I*
nád). A közön
bemutatkozó ú
dag vállozatos
a mai kórusirc
felölelő műsor

„AZ ÉLET
sebb román d
mutatták Rom
Román Komm
nak 30 éves é

SZÍNHÁZ

„Dr. Barabás Irén"

A Belvárosi Színház újdonsága

A napjainkban oly ritka becsületes szándékú, tiszta eszközökkel dolgozó, tehetséges és tisztességes színműírókat megillető őszinte rokonszenvvel és megbecsüléssel ültünk le *Meller* Rózsi új darabjához, — s ugyanezzel az őszinte rokonszenvvel és megbecsüléssel hagytuk el a színházat. Ugyanezzel, nem többel és nem kevesebbel; a lépés, amelyet a szerző a »Vallomás« óta megtett, ugyanannyit vitte előre, amennyit hátra, bár a hely, amelyen áll változatlanul az első helyek egyike.

Dr. Barabás Irén glóriája egy zseniális orvosnő részéről meglepően naivan és természetesen naivan felfogott szerelemből szövődik: a magányosan élő orvosnő nem bírja tovább a magányt és megpróbálja a szerelmet azzal, aki éppen útjába kerül, a gyerekkori pajtással, akiről évtizedek óta tudja jól, hogy züllött és megbízhatatlan, hazug és jellemtelen. A kitűnő orvosnő természetesen beleesik ebbe a kötöttségbe, amely teljesen átalakítja életét s átalakítja őt magát is, a glória fényébe ezúttal megint a bűn szövődik belé, mint a Vallomásban, de ezúttal a tisztességes ember részéről már aktívabban.

A dráma egészségesen fejlődik, minden fejlődési állomása helyes és korrekt, helyes fiziológiailag és helyes pszichológiailag, csak... csak mindezt kissé eltúlzottan és egyben kissé hanyagul. A kitűnő orvosnőnek, ha el is veszti fejét, annyit kellene tudnia, hogy a lapokná! nem a frissen protezsált volontőrök írják a vezércikkeket s talán tudnia kellene azt is, hogy a züllésnek ekkora fokáról, amelyen hirtelenében kiválasztott szerelmese áll, nem lehet átugrani hirtelen a teljes »megváltozásig«.

Meller Rózsi tud olyan típusokat is teremteni, amelyek emberből lettek s nincs szüksége olyan emberekre, akiket a típusok közül emel ki. Sajnos, a »Dr. Barabás Irén« alakjai többnyire ilyenek. Kitűnő darab, sok tévedéssel. De: hibái erényeiből származnak, szemlélete nemes és tiszta, szolidáris megbecsülés illeti meg és nem hajszálhasogató bírálat.

Talán egy kissé tompítottabb előadást is érdemelt volna: a rendezés (*Kürti* Pál) még jobban eltúlozta a figurákat, bár az első felvonás nagyon finom és rezervált s a harmadik is jobb, mint a második. A címszerepben *Tarnóczay* Anna nagyon tetszett. Embernek éppen olyan rokonszenves volt, mint a félénken kivirágzó nő szinte kettős szerepében. *Beregi* Oszkár finom professzora néha szintelen, *Nagy* György rikítóan csaknem kómikus arányokban züllött, amire igazán nincs szüksége egy olyan kitűnő színésznek, mint ő. Az orvosnő barátnőjének szerepében egyszerűséggel, szinte játék nélkül, józanul és kedvesen alkalmazkodik a darab igazi szelleméhez *Árpád* Margit, szép és túlzott *Lengyel* Gizi, jó és túlzott a kitűnő *Makláry*. *Gara* Zoltán d szletei elegánsak és finomak.

B. L.

FONTOS HIREK!

1. A legnagyobb siker:

»Egyetlen éjszakára!«

— 100-adszor az ***Andrássy Színházban!***

2. A legművészibb színmű:

»Élettársak!«

— 25-ödször a ***Magyar Színházban!***

3. Február 1-én a ***Magyar Színházban*** először: Vaszary János új vígjátéka:

»Ketten egyedül«

4. Február 2-án az ***Andrássy Színházban*** először:

»A hölgy hozzám tartozik!«

— a legmulatságosabb komédia!

Forró siker az Operaházban

Évtizedek óta nem volt olyan siker az Operaházban, mint csütörtök este *Borodin* »Igor herceg« című operájának előadása. Mosolygós arcokat láttunk a nézőtéren, a színfalak mögött, vidám, elégedett volt mindenki, mert a siker jókedvre hangolta a közönséget és a művészeket. Díszes, előkelő közönség jelent meg a bemutatón. Ott volt páholyában *Horthy* Miklós kormányzó és neje. A bal proszcéniumpáholyban *József főherceg és családja*. A jobboldali proszcéniumpáholyban *Röder* honvédelmi miniszter és családja, az első jobb erkélypáholyban *Hóman* Bálint kultuszminiszter és neje. Ott láttuk a nézőtéren *Tasnády Nagy* András kultuszállamtitkárt, *Ugron* Gábort, az irodalmi és művészeti tanács elnökét, a budapesti társadalmi, művészeti és politikai élet több ismert alakját.

Már az első kép elkápráztatta a nézőteret. *Egy napfogyatkozást láttunk a színpadon.* Olyan kitűnő technikai fogással oldották meg ezt a természeti tüneményt, amely méltó volt az Operaház szcenikai tökéletességéhez. Az első felvonás *három képből* áll. *Dobrowen*, a mű betanítója és vezénylője óriási munkát végzett az Operaház társulatával. Olyan gazdag, szép színpadokat látott az előadás közönsége, amelyek még a hagyományos operaházi »kiállítás«-t is megcáfolták. Csak ruhaanyagban *5000 méter anyagot* használtak fel. *Oláh* Gusztáv remekelt.

Szünetről szó sem volt. *Legalább ötvenszer hívták ki a szereplőket a második felvonás után.* A vasfüggönyt is hiába engedték le, a taps és ünneplés tovább tartott és a karmesternek és a rendezőnek és szereplőknek egymás után meg kellett jelenniök a vasfüggöny ajtaja előtt. *Ott maradt páholyában a kormányzói pár is*, akiknek szintén nagyon tetszett a gyönyörű előadás. A poloveci táncok *Szalay* Karolával és *Harangozó* Gyulával csodálatos látványosság volt, ½12-kor ért véget az előadás és *a közönség jóformán nem akart elmenni a színházból.* (Az egész estének szenzációja *Székely* Mihály szereplése volt, aki egy könnyű melódiájú, háromnegyed ütemes magánszámot énekelt, mint párduckacagányos, félvad kán.)

Beszél a „nagyasszony"

A Nemzeti Színház örökös tagja, *Vizvári* Mariska, holnap este a Pesti Színházban lép fel *Bókay* János »A rossz asszony« című darabjának címszerepében.

— Amikor először olvastam szerepemet, — mesélte nekünk a tegnapi házifőpróbán — már az első percben tökéletesen élt bennem annak a *nagyasszonynak* az alakja, akit színpadra kell vinnem. Szinte azt mondhatnám, már tudtam szerepemet, mielőtt még megtanultam volna. *Szív, humor, kedély az egyik oldalon, szigor a másikon.* Mindaz, amit mondanom és cselekednem kell, olyan egyszerű és megrendítő, mint maga az élet.

KIS HIREK

1.

Dr. *Róbert* Jenő, a magyar származású londoni színigazgató két hét óta Budapesten tartózkodik. Orvosa tanácsára jött a magyar fővárosba, a *budai termálfürdőkben* gyógyítja reumáját.

2.

Egy Andrássy úti étteremben vacsorázott tegnap *Kleiber* Erich, a világhírű karmester, *Heltai* Jenőék társaságában. Ott mesélte a következőt:

— 1913-ban történt Darmstadtban. Az ottani operaház negyedik karmestere voltam, amikor egy napon megjelent *Nikisch* Artur, *a kor legnagyobb dirigense.* Bankett volt a tiszteletére egy vendéglőben. Összesen egy márka volt a zsebemben aprópénzben. Mindenki dőzsölt, evett, ivott mellettem, nekem nem telt, csak egy kis libamájra. Amikor fizetésre került a sor, ijedten számoltam az asztal alatt a pfennigeket, kifutja-e a pénzből, mert *nyolc kenyeret ettem a libamájhoz.* Nikisch felállt az asztal mellől, nagyúri mozdulattal intett: »Az urak ma valamennyien a vendégeim.« Amikor ezt meghallottam, az asztalra csaptam és dühösen kiáltottam Nikisch felé: »Ha ezt előre tudom, akkor nem kenyérrel tömtem volna meg magamat!«

3.

Egy operaénekes mesélte tegnap az Igor herceg bemutatóján:

— Több herceg is van itt a színházban. Ha előleget kérek, *Márkus* igazgató az *Igér herceg*, Csávolszky, a gazdasági főnök a *Szigor herceg.*

MŰSOROK

Péntek január 21

SZÍNHÁZ

OPERA: *Tannhäuser* (C. bérlet, Kezdete ½8. Vége ½11). — **NEMZETI:** *Jézusfaragó ember* (Kezdete ½8. Vége 10). — **KAMARA:** *Kék róka* (Kezdete 8. Vége ½11). — **VIG:** *Édes otthon* (L. bérlet. Kezdete 8. Vége ½11). — **MAGYAR:** *Élettársak* (Kezdete 8. Vége ½11). — **BELVÁROSI:** *Dr. Barabás Irén* (Kezdete 8. Vége ½11). — **MŰVÉSZ:** *Déligyümölcs* (Kezdete 8. Vége ½11). — **PESTI:** *Kéjutazás* (Kezdete 8. Vége ½11). — **ANDRÁSSY:** *Egyetlen éjszakára* (Kezdete 8. Vége ½11). — **VÁROSI:** *Júlia* (Kezdete 8. Vége ½11). — **TERÉZKÖRÚTI:** *Zöld madár* (9). — **KOMÉDIA:** *Nincs előadás*. — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Fehérvári huszárok* (¾5, 8). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Kicsike nem nézünk* (6, 9). — **KISFALUDY:** *Tímosa* (6, ¾9).

MOZI

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnep, M = Matiné.

ADMIRAL (1—537—07 Margit körút 5): **Mai lányok** (Kun Magda, Gyergyay). Nézd meg az anyját (Szőke Szakáll). H (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. ½10 és ½12-kor: Stuart Mária. — **ALKOTÁS** (1—553—74. Alkotás u. 11): **Tengeri titánok** (Fr. Bartholomew). H (¾4 ¾6 ¾8 ¾10). V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. V d. e. 11-kor: Sequioa: Színes rajzfilmek. — **ANDRÁSSY** (1—241—27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **300.000 pengő az uccán** (Bárczy Kató, Kabos). A farm hőse (Tom Tyler). H (¾5 7 ¼10). Sz ¾4 ¾6 ¾8 ¼10. V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 10. — **ATRIUM** (1—540—24. 1—530—34. Margit körút 55): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor Pál, Szörényi Éva). H (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. — **BELVÁROSI** (3—845—63. Irányi u. 21): **Mártírasszony** (Marlene Dietrich). A sisport szépségei. H (Jobbterem ½5 7 ½10; balterem 8). V Ü jobbterem ½3 5 ½8 ½10; balterem ½4 6 ½9. V d. e. ½11 és 12-kor matiné: Safari, a fehér vadász. — **BODOGRAF** (14—35—10. József körút 63): **Mai lányok** (Kun Magda, Gyergyay). Rin-Tin-Tin, a hegyek hőse. H (½5 7 ½10). Sz 4 6 8 10. V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **BUDAI APOLLÓ** (1—515—00. Csalogány u. 46): **Mai lányok** (Kun Magda, Gyergyay). Vacsora ¾8-kor (Pluhár). H (½5 ¾7 9). V Ü ½ 3 ¾6 ½8 ¾10. — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32): **A 111-es** (Törzs, Lázár Mária). H (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **CASINO** (3—881—07. Eskü tér 6): **A tánerend** (M. Bell). H (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. — **CITY** (1—111—40. Vilmos császár út 36): **Prolongálva! Mr. Deeds** (Garry Cooper). H (¾6 ¾8 ¾10). Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **Az ismeretlen lány** (J. Crawford). H (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. — **CORVIN** (1—395—84. és 1—389—88. József körút és Üllői út sarok): **A 111-es** (Törzs Jenő, Lázár Mária) és a kísérő műsor. H (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. ½11-kor: Két világ szerelmese (Lawrence Tibbett). — **DAMJANICH** (1—348—03. Damjanich u. 1): **Mai lányok** (Dayka Margit, Kun Magda). Vacsora ½8-kor (állatkerti riport) (Folyt. előad. ½4 ½6 ½8 ½10). V Ü 2 4 6 8 10. — **DÉCSI** (1—213—48, 1—259—52. Teréz körút 28): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **ELIT** (1—161—51. Lipót körút 16): **A 3 betyár** (a 3 Ritz Brothers). Kiku mint hokibajnok (rajzfilm). H (4 6 8 10). V Ü 2 4 6 8 10. — **FÓRUM** (1—897—07, 1—895—43, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): **Éjfél után** (Leslie Howard) (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 56): **Mai lányok** (Szepes Lia, Dayka Margit). Vadászat Magyarországon (vadászfilm). H (½5 ¾7 9). Sz ½4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): **A néma vár** (Annabella). H. (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. Vas. d. e. ½11-kor: Táncra születtem (Eleanor Powell). — **HOMEROS** (2—261—78. Hermina út 7): **Uj Broadway Melody 1938** (Robert Taylor). Kosárlabda (sportfilm). H. (½5 7 ½10). Vasárnap és ünnepnap: ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **Mai lányok** (Dayka Margit, Kun Magda). A jég fejedelmei (Schäfer-pár és Pausin-testvérek) (½5 ¾7 ¼10). Sz 4 6 8 10. V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. ½11 órakor S. M. C. matiné: Szegény kis gazdag lány (Shirley Temple). — **KAMARA** (1—440—27. Dohány u. és Nyár u. sarok): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **KULTUR** (3—861—93. Kinizsi u. 16): **Ketten az éjszakában** (Paula Wessely) és a kísérő műsor (½5 7 ¼10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7/a, Szent István körútnál): Prolongálva! **Orgonavirágzás** (Jeanette MacDonald). H (2 ½5 7 ½10). V Ü d. e. 11; d. u. 2 ½5 7 ½10. — **METRO** (1—122—30. Teréz körút 60): Prolongálva! **A nagyváros** (Louise Rainer). A Panay amerikai hadihajó elsüllyesztése Nankingnál (riport). A Celluloid románca (riport a készülő filmszenzációkról). H. (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. V. d. e. 11-kor matiné: Viharmadarak (W. Beery). — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41): **A férfi mind őrült** (Lázár Mária, Jávor). Vacsora ¾8-kor (konferál Pluhár István). H (½5 7 ½10). Sz 4 6 8 10. V Ü 2 4 6 8 10. — **ODEON** (1—302—63. Rottenbiller u. 37/b): **A szerelem szélhámosa** (Hansi Knoteck). Rin-Tin-Tin, a hegyek hőse (Fr. Mushall). H (Folyt. előad. ½5 7 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. ½11-kor matiné: Pasteur (Paul Muni). — **OLYMPIA** (1—429—47. Erzsébet körút 26): **Segítség, örököltem!** (Gózon, Rajnay). A Panay amerikai cirkáló elsüllyesztése (eredeti felvétel) (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10). — **OMNIA** (1—301—25. József körút és Kölcsey u. sarok): **A csillagos lobogóért** (Robert Taylor). Kieg: Kiku (rajzfilm). H (5 ½8 ½10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **OTTHON** (14—64—47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Ketten az éjszakában** (Paula Wessely). Mozart és Salzburg (kultúr). Világesemények (4 ½7 9). Sz ½4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): Prolongálva! **Orgonavirágzás** (Jeanette MacDonald). H (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 ½5 7 ½10. — **PATRIA** (1—456—78. Népszínház u. 13): **Mai lányok** (Kun Magda, Gyergyay). Rin-Tin-Tin, a hegyek hőse (D. e. 11; d. u. 2 ½5 7 ½10). V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10. — **PHÖNIX** (14—44—54. Rákóczi út 63): Prolongálva! **Mártírasszony** (Marlene Dietrich) H (Mindennap d. e. 11; d. u. 1 3 5 ½8 ½10). — **RADIUS** (1—320—98, 1—392—56. Nagymező u. 22—24): **A csillagos lobogóért** (Barbara Stanwyck). H (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. 11-kor: A vágy (Marlene Dietrich). — **REX** (1—394—16. István út 89): **Mai lányok** (Kun Magda, Gyergyay). Vadászat Magyarországon (kultúr). H (½5 ½7 9). Sz ½4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70): **Mai lányok** (Kun Magda, Szepes Lia). Két kis angyal (Deanna Durbin). A Panay elsüllyesztéséről külön felvételek (D. e. ½11; d. u. ½1 ½3 5 ½8 ½10). V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10. — **ROYAL APOLLÓ** (1—419—02, 1—439—46. Erzsébet körút 45): 6-kor: **A két fogoly** (Bajor Gizi, Rajnay). H, 8 és 10-kor: **Az ember néha téved** (Tőkés Anna). Híradó. Sz V Ü 4 6 8 10. — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **A három betyár** (Ritz Brothers). Premier híradók (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. 10 és ½12-kor: Matiné. — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **A 111-es** (Lázár Mária, Jávor). Nyuszilakodalom. H (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. — **STUDIÓ** (110—810. Akácfa u. 4): Prolongálva! **A modern Ali baba** (Eddie Cantor). A Panay cirkáló bombázása. H (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10. — **TIVOLI** (1—280—49. Nagymező u. 8): **A szerelem szélhámosa** (Hansi Knoteck). Rin-Tin-Tin, a hegyek hőse (Fred Mushall). Világhíradó (Folyt. előad. 4 7 ½10). Sz ½4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. 11-kor matiné: Pasteur (Paul Muni). — **TURÁN** (128—461. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Mai lányok** (Gyergyay, Kun Magda). Nézd meg az anyját (Szőke Szakáll). H (½4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. V d. e. 11-kor: A kis ezredes. — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): Prolongálva! **Gasparone** (Rökk Marika). Orosz lakodalom (Doni kozákkórus). H (5 ½8 ½10). Sz V Ü ½3 5 ½8 ½10. V d. e. 11-kor: Dr. Baktay Ervin: Három év Indiában. II. rész: Kasmir. — **VESTA** (1—326—39. Erzsébet körút 39): **Mai lányok** (Kun Magda, Gyergyay). Chaplin, a nőjeszabó. Erchegység (kultúr). (¼4 ¼7 ¼10). V Ü 2 4 6 8 10.

Lázár, Törzs, Csortos, Jávor

111-es SIMPLON CORVIN

A SZOVJET „PARLAMENTJÉNEK" ELSŐ ÜLÉSE

A »PARLAMENT« TAGJAI »VÁLASZTÁS« ÚTJÁN KERÜLTEK BE, DE SZAVAZNI TERMÉSZETESEN CSAK A KÖZPONTILAG HIVATALOSAN MEGÁLLAPÍTOTT LISTÁRA LEHETETT

MINDEN JOG A ROMÁNOKÉ! hangoztatta Micescu Genfben

Bukarest, január 21
(Az Est tudósítójától)

A *Curentul* részletesen ismerteti azokat a tárgyalásokat, amelyeket a román külügyminiszter *Genfben* folytatott. E megbeszéléseknek — a cikk szerint — az volt a célja, hogy *megismertesse a keresztény nemzeti álláspontot ama nemzetközi kötelezettségek kérdésében, amiket Románia a békeszerződésekkel egyidejűleg a nagyhatalmak, illetve a Népszövetséggel szemben a kisebbségi jogok tekintetében vállalt. Micescu* külügyminiszter kiindulópontja az a tétel, hogy

Nagy-Románia a románok véráldozata folytán jött létre, ezért minden jog a románságot illeti.

A románok jogai az állam elé és fölé helyezendők, mivel azokat nem az állam adta, hanem fordítva, a románok adták át jogaik egyrészét az államnak. Ha tehát a román állam nem adhat jogot a román államnak, *vajjon idegen hatalmak biztosíthatnak-e jogokat Románia kisebbségeinek? A kisebbségek nem hivatkozhatnak tehát idegen hatalmak biztosítékaira, hanem csak azoknak a jogoknak örvendhetnek, amelyeket Románia önként ajánl föl nekik.*

A Népszövetség, amikor a kisebbségi jogokat védelme alá helyezte, egyúttal *Románia határait is biztosította a kollektiv biztonság útján.* Igy Románia és a Népszövetség között tulajdonképpen kétoldalú megállapodás jött létre. *Ha tehát a kollektiv biztonság gyengül, akkor a kisebbségi jogok is megszorítást szenvednek,* — ezt fejtegette a cikk szerint tárgyalásai során a *Goga*-kormány külügyminisztere.

Zsidónak nem lehet fegyverviselési joga

Bukarest, január 21

A *Tempo* című lapnak jelentik Meggyesről, hogy az ottani rendőrség felszólította az összes zsidó vallású fegyverengedély-tulajdonosokat, hogy engedélyeiket szolgáltassák be. *A zsidó lakosságnak nem lesz joga a jövőben arra, hogy fegyverengedélyt kapjon.*

A romániai zsidókérdés és a Népszövetség

Párizs, január 21
(Az Est külön tudósítójától)

A félhivatalos *Petit Parisien* írja, hogy *Micescu* román külügyminiszter *nem kívánja önszántából a Népszövetség tanácsa elé vinni a romániai zsidó kisebbség kérdését,* mert így elejét veheti annak, hogy a főtitkári hivatal ezt a kérdést *sürgősen* napirendre tüzesse, míg ellenben ha csak a különböző izraelita szervezetek és egyesületek panaszos beadványai feküsznek a Népszövetség előtt, azokat az alapszabályok értelmében a főtitkári hivatal *kiadja egy háromtagú bizottságnak* s ezáltal a kérdés tárgyalása *halasztást szenved. (T.)*

Felfüggesztették a cselédrendeletet

Bukarest, január 21
(Az Est külön tudósítójától)

A közmunkaügyi minisztérium *felfüggesztette* azt a rendeletet, *amely megtiltja zsidó családoknak, hogy 40 évnél fiatalabb keresztény cselédet tarthassanak.* Azért halasztotta el a rendelet életbeléptetését, hogy *a tavaszi mezei munkák megkezdéséig ne szaporítsa a munkanélkülieket* azokkal a falusi cselédlányokkal, akik a városokba gyűlnek elhelyezkedést keresni. *(T.)*

BETÖRŐ PINCÉR, ORGAZDA „FŐÚR"

— Az Est tudósítójától —

Betörő és orgazda veszedelmes kettősét leplezte le ma a rendőrség. A nyomozás szálai egy *Andrássy* úti kis kaffébárba vezettek: *a helyiség főpincéréről kiderült, hogy egyike a főváros legveszedelmesebb orgazdáinak.*

Az éjszaka kezdődött ez a história a *Kertész* uccában. Egy rendőrőrszem *feltenérte Nagy Miklós 39 éves pincért, amint éppen felfeszített egy kirakatot.* A pincér a főkapitánysságra került.

— Mindent beismerek — jelentette ki megtörten. — A mult pénteken a *Teréz körút* 8. számú házban nyitottam ki egy kirakatot. Éjszaka volt. Suszterkalapács volt nálam, azzal vertem be a kirakatüveget és *kiemeltem nyolc selyeminget.* Másra már nem volt időm, mert hirtelen forgalmas lett körülöttem az ucca, jobbnak láttam gyorsan elillanni.

— Hová tette a lopott ingeket — kérdezték a betörőt.

— A mulatóba vittem *Csima* Pál főpincérnek, aki régi ismerősöm. *Mindig megvette tőlem az ilyen holmit.*

— Hétfőn a *Király ucca 66. szám alatt lévő ékszerüzlet kirakatát fosztottam ki* — folytatta a betörő. — Ezüstholmit vágtam zsebre, egyenesen a mulatóba mentem megint és

a főúr rögtön átvette a zsákmány egy részét:

3 ezüst cigarettatárcát, púdertartót, ezüsttálat, ezüstpoharat 30 pengőért...

A betörő vallomása után két detektív autón ment az *Andrássy* úti mulató főpincérének lakására. *Házkutatást* tartottak, amelynek során

előkerült egy 7000 pengőről szóló takarékkönyv is.

A főpincért bevitték a főkapitánysságra, utánanéztek a bűnügyi nyilvántartóban és ekkor kiderült, hogy már *hatszor volt büntetve orgazdaság miatt.*

A pincérrel való kettős szereplését tagadni próbálta. A kirakatbetörővel együtt őt is *letartóztatták.*

Erősen csökkent a háborus biztosítás díja a Földközi tengeren

London, január 21

A *Lloyd* biztosítóvállalat és a háborús kockázatok díjszabását felbecsülő közös bizottság *igen jelentékenyen leszállította a földközitengeri tok elleni biztosítási díjat.* A díjakat a legtöbb esetben 5 shillingről 2 shilling 6 pennyre, illetőleg *12.6 shillingről 5 shillingre* szállították le, tehát itt a leszállítás mértéke *több ötven százaléknál.*

Influenzában meghalt a kaposvári közkórház igazgatója

Kaposvár, január 21
(Az Est tudósítójának telefonjelentése)

Rutich Jenő egyetemi rendkívüli tanár a kaposvári vármegyei közkórház igazgatója ma éjszaka *szövődményes influenzában 48 éves korában meghalt.* Egy évvel ezelőtt került a kaposvári közkórház élére Pécsről, ahol egyetemi tanár volt.

LENOR GYÁRTMÁNYÚ SZÉPÍTŐSZEREKET KÉRJEN
LENOR MÁRKA MINDEN TEKINTETBEN GARANCIA
GYÁRTJA: LENOR ILLATSZERGYÁR BÁDER ÉS FIA

Gara Zoltán

KARÁCSONYI SZÁMUNK SZ
EGY TELJES OLDAL KÉPE
101 RENDKIV TÁRGY A

CIANO GRÓF MA REGGEL VISSZ ÉRKEZETT RÓMÁ

Róma, december 23.

Ciano gróf külügyminiszter ma reggel fél kilenc órakor budapesti utjáról visszaérkezett Rómába.

A külügyminiszter vonata tegnap este hét órakor érkezett meg Postumia olasz határállomásra, ahol *Ciano* grófot lelkesen ünnepelték. Triesztben is nagy ünnepséget rendeztek tiszteletére. Monfalcone állomáson többezer hajógyári munkás üdvözölte a hazatérő *Ciano* grófot.

A római Termini-pályaudvaron ma reggel Ciano gróf és a vele együtt Rómába visszatérő báró Villani Frigyes quirináli magyar követ fogadására megjelent Galantai Nagy László követségi tanácsos vezetésével a quirináli magyar követség tisztikara. Koltay-Kasztner Jenő igazgató vezetésével a római Magyar Akadémia tagjai és igen nagy számban a római magyar kolónia tagjai.

Olasz részről megjelent *Starace* miniszter, a párt főtitkára, *Alfieri* népmüvelési miniszter, *Colonna* herceg, Róma kormányzója, *Buffari-Guidi* belügyi államtitkár és *Bastianini* külügyi államtitkár vezetésével az olasz külügyminisztériumnak csaknem egész tisztikara. *Megjelent a pályaudvaron Krisztics római jugoszláv követ is.*

Pontosan fél kilenc órakor futott be a külügyminiszter vonata a pályaudvarra. A szalonkocsiból elsőnek *Ciano* gróf szállt ki. Fogadta a megjelent előkelőségek üdvözlését, majd mosolyogva állt a fényképészek pergőtüzében. *Ciano gróf külügyminisztert a magyar kolónia tagjai harsány éljenzéssel üdvözölték,* majd a külügyminiszter elhagyta a pályaudvar épületét. A pályaudvar előtti téren *a tömeg lelkesen üdvözölte Villani Frigyes báró magyar követet* és a megjelent előkelőségeket. *Ciano* külügyminiszter ezután gépkocsiba szállt és a városba hajtatott.

Jugoszlávia óhaja: baráti kapcsolat Magyarországgal

Belgrád, december 23.

(Inf.) A félhivatalos *Vreme* pénteki vezércikkében *nagy melegséggel ir Ciano gróf olasz külügyminiszter budapesti látogatásáról* s a látogatás körülményeire utalva *hangoztatja, hogy Jugoszlávia és a fasiszta Olaszország között is teljes bizalom áll fenn.* A lap ezzel kapcsolatban idézi *Ciano* gróf pohárköszöntőjét és ugy véli, hogy

miután Jugoszlávia, helyreállitotta baráti kapcsolatait Olaszországgal és Németországgal, most Magyarország kerül sorra, amelylyel Jugoszlávia kapcsolatainak normalizálását akarja helyreállitani. Jugoszláviának az az óhaja, hogy a Duna a két országot ne válassza el egymástól, hanem kösse össze egymással,

hogy Európának ebben a részében a békét véglegesen megszilárditsák.

„Magyarország a róma-berlini tengely harmadik tagja"

Róma, december 23.

A *Stefani*-iroda diplomáciai szerkesztője irja:

Ciano gróf budapesti utjának egyik legnyilvánvalóbb és legfontosabb eredménye az, hogy

Magyarország világosan a római-berlini tengely politikájának oldalára állt, mint harmadik tagja az olasz-német rendszernek.

A berlini Maifeld-en mondott történelmi beszédében Mussolini utalt arra, hogy Németország és Olaszország 115 millió lelket számláló hatalmas és növekvő tömeget alkot. Ausztria és a Szudétavidék csatlakozása után ez a tömeg 125 millióra emelkedett, Magyarországnak a tengelypolitikai rendszeréhez való csatlakozása után pedig 135 millió lélekre.

Az általános együttmüködés szempontjából is fontos másik pozitiv eredmény az, hogy Magyarország és Jugoszlávia viszonya a tisztázódás felé halad.

Különleges örömmel lehet megállapitani, hogy azok a nagyarányu tüntetések, amelyek *Ciano* gróf budapesti látogatásakor lezajlottak, a legélénkebbé tették az olasz-magyar barátságot és ugyanakkor növelték a tengely érdekkörét a Közép-Duna vidékén. *(MTI.)*

A német kolosszus és a szláv népréteg között

(MTI.) Giovanni *Ansaldo*, a *Ciano* gróf külügyminiszterhez közelálló *Telegrafo* főszerkesztője «*Bizalom*»

cimmel budapesti
amelyben abból i
gyarország ezerév
nehéz pillanatait
ma ezt kérdezik

Milyen küldet
nemzetünkre, a
medencében a
mellett és a szl
zepe

Ciano gróf pohár
kérdésre megadta
gróf ugyanis mi
fasiszta Olaszor
lényegében ezeket
gyar barátoknak:

Bajtársak, ha
a szorosan vett ne
berendezni, akkor
tokat tölthet be
ország és Németor
zalommal vanna
iránt,

Magyarországnal
lentőséget tul
amely tizmill
fogva megilleti.
teljes lelki egy
bevonhatják p
ri

Sőt a két nagyha
hogy Magyarorsz
dási pontja legyer
délkeleteurópai

ház társaság

marad abadtéri emes játék

épmüvelési Bizottsága a müvészstudió társában december 23-án, n 5 órára a Fővárosi n tervezett *betlehemes tlen időjárás miatt el*megtartásáról később nséget.

gazdagok

nelyre nem pótolható irodalomnak, hogy a eköltő, a romantikus kimagaslóbb alakja, érhette meg a huszay találmányát, a *fil*ig számára annyira terület» lett volna. adició nálunk, hogy ben megjelenik egyés ezt a hagyományt vtizedekre, évről évre álni. Minden egyes y-egy befejezett, kész k hozzáértő emberek akik az iró zsenijén elevenitik életre a t. Egy ilyen szeren*Szegény gazdagok,* István gondos és niomán most életet kaangosfilm vásznán. ő, a *Szegény gazda*rős kézzel fogta öszó cselekményt és álzinészi posztra odaillő nösen *Uray* Tivadar sodik ki messze az csak a legnagyobb elt beszélni *Szeleczky* argit, *Szilasy* László, *thes* Sándor, *Tompa fy* Béla és még a legereplők játékáról is. n invenciózus kisérőse *Kerényi* Zoltán az *i*-regény filmváltoza*Eiben* István fotográtaszerüek s nem szani a nobilis és áldovezetőről, *Szalontai* em.

a keresnél,
vkép csak *Veresnél*

ehérke

yleg karácsonyi ajánt melengető, fájdalmavettető és könnyeztető y visszaringat a gyeetővé teszi a leghoszfelnőttnek is, hogy ra gyerek lehessen... a mesét? Hogy *Hó*kerül a törpék birotalán kalandjait a goálynéval? Esetleg az y endjét? Dicsérjük eket"? A törpéket, a megszólaló tükröt, a ó fát, avagy talán az ját, a fü zöldjét, a *Hó*ől kibuggyanó könny

nek a hatását nem bontani, nem lehet gmagyarázni a sikeregyet lehet csak: *ogy van,* hogy akadt a müvész, mint Walt teremtette és elküldte ajándéknak. S aztán tenni — *ujra meg*

ézőterén mind a négy zentánsait ott láttuk, unokáig. A nagyapák nevetése beleolvadt az ngelő kacagásába. És a moziból, kicsinyek többjének szemében . Hogy a meghatottés, vagy az öröm vizsgáltuk...

risse
ző-utca 11
ténként
Berta
nüsorával
. Zenés uzsonna.

ÖRÖKKÉ?

Zenés vigjáték a Belvárosi Szinházban

Az embernek az a gyanuja, hogy ezt a zenés darabot, amely a «Meddig fogsz szeretni?» cimü sikeres vigjáték nyomán iródott, a szerzője már eredetileg is operettnek szánhatta. Erre mutat többi közt a darabbeli iró-bonviván és primadonna, meg a zeneszerző-komikus és szubrett párhuzamos vágányokon futó, hagyományos kettőse is. Ha igy volt, mindenesetre még örvendetes nyereség, hogy *Éri-Halász* Imre épkézláb, mulatságos meséjéhez Carlo *de Fries* ötletes, fülbemászó, minden olcsó hatástól távolálló, valóban értékes muzsikát komponált (az első felvonásbeli tangó nagy sláger lesz!), amely nemcsak a szöveg egyszerü, szolgai kisérete, de jelenetenként ugyszólván szerves alkotórésze a cselekménynek is. Amely viszont egyrészről az ugynevezett «örök» szerelem mulandóságát példázza egy lángoló szenvedély fellobbanásán és kimulásán keresztül, másrészről az asszonyi furfang és hatalom ellenállhatatlanságáról szolgál ujabb bizonyitékkal — ha ugyan ilyen bizonyitásra egyáltalán még szükség volna. A játék és a szerző által felvetett tétel mindenesetre alkalmat ad *Mezey* Máriának arra, hogy a szerelmes, cselszövő és végül természetesen győzedelmeskedő feleség szerepében igazolja azokat, akik régtől fogva mint a magyar szinjátszás egyik legkitünőbb értékét tartják számon. Meddő kisérlet volna száraz jegyzékbe szedni a visszaadhatatlan hangsulyoknak, a mosolyoknak, a tettetésnek, a figyelő tanulmánynak, az egyszerüségnek és végtelen bonyolultságnak mindazokat a megnyilvánulásait, amelyek ösztönös és mégis abszolut müvészi alkalmazásával szinte tetszése szerint váltja ki a kivánt hatást a nézőből. «Nagy» alakitást produkál, ugyszólván önmagában is biztositja az ujdonság sikerét. Ami természetesen nem jelenti azt, hogy ebből a sikerből nem követelhetnének méltán részt az előadás többi szereplői is, akik közül ezuttal különösen hatásosnak és meggyőzőnek találtuk az apró modorosságait mindjobban levető, rokonszenvesen férfias *Básthy* Lajost, a kedvesen groteszk *Komár* Juliát és partnerét, az ellenállhatatlan humoru, fürge, csupa-jókedv *Feleky* Camillt (második felvonásbeli panasz-duettjük a darab egyik kulmináló pontja), a végre igazi hangjára találó *Pálóczy* Lászlót (egy szemernyivel több szivzázért még elkellene, de a jelek szerint rövidesen az is megjön), az asszonyszerepét bamvas-fiatalos bájával meghazudtoló *Raffay* Blankát, a sodródó ügyvédből kabinetfigurát faragó *Baróthy* Józsefet, a diszkrét *Benkó* Bálintot, a feltünően szép és kifogástalanul mozgó *Kálmán* Magdát (kicsi neki a szobalányszerep!), a mértéktartásában is meggyőző *Gál* Dezsőt és nem utolsó sorban *Sármássy* Miklóst, aki egy ál-szélhámos kitünően megfogott figurájának megformálásán kivül a darab friss, levegős, szines rendezéséért külön elismerésre is tarthat számot. *Gara* Zoltánnak különösen a második-harmadik felvonás modern uriszobájának megtervezése sikerült kifogástalanul. Mindezek után alig kétséges, hogy a Belvárosi Szinház is megtalálta idei sikerét.

Gaál Andor.

FEHÉR HATTYU

Az uj Ábrahám-operett a Városi Szinházban

Külső körülmények is jelzik, hogy igazi nagy szinházi esemény van készülőben. A Városi Szinházban az uj Ábrahám-operett főpróbáján sok a külföldi vendég: szinházi vállalkozók, rendezők, darabügynökök, akik messzi országokból jöttek el Budapestre, hogy jelen legyenek a már világszerte népszerü komponista uj operettjének bemutatásánál. A szinész- és muzsikus-társadalom javát is a nézőtéren látjuk. Akiknek nem volt hivatalos elfoglaltságuk, valamennyien eljöttek a Városi Szinházba.

A *Fehér hattyu* meséje — a kitünő *Földes* Imre irta — a nagy béke cári birodalmában játszódik, ahol Konstantin nagyherceg beleszeret Nadja Petrovnába, a cári operaház táncprimadonnájába. A szerelmes nagyherceg szive utja elé azonban ezer és ezer akadály gördül. Végre az operett törvényei szerint a szerelmespár összekerül és boldogok lesznek. A happyendig azonban az érdekes események, a *Harmath* Imre remek verseire irt gyönyörü zeneszámok, igazi Ábrahám-melódiák valósággal kergetik egymást. *Ábrahám* Pál talán eddig egyik operettjében sem bánt oly bőkezüen tehetségével, mint a *Fehér hattyu*-ban, amely eddigi müvei között kétségtelenül a legjobb.

A Városi Szinház hatalmas szereplőgárdát állitott a szerzők segitségére. A primadonna szerepében az egyetlen magyar operettprimadonna, *Honthy* Hanna a szinjátszás legfelsőbb fokát adta. A drámai jelenetekben, a vidám helyzetekben egyaránt remekelt és hangján gyönyörüen szárnyaltak Ábrahám melódiái. *Sziklai* Szeréna egy intendánsnő szerepében mulattatta komikumával a közönséget. Sziklai Szeréna ma egyike a legjobb komikai tehetségeknek. Szimpatikus volt az uj szubrett, *Szondy* Biri bemutatkozása. Tehetséges szinésznő. Elegáns volt és kitünően játszott *Delly* Ferenc, mig *Fodor* Artur jóizüen mulattatott. A kellemes *Solthy* György ismét igazolta róla alkotott véleményünket. Az ötletes *Köpeczy-Bócz, Bihari, Petheő, Verő* Erzsi, *Horti Lajos, Fáy, Galetta, Révész* Vilma, *Horti* Sándor, *Szőke* Kató, *Pataky, Gábor, Antók, Kézdi-Kovács* és *Szokolay* egy kis jelenetükben figyelemre mé.. produkáltak.

A nagy operettet *Tihanyi* Vilmos igazi müvészettel rendezte, mig a pompázó diszleteket *Upor* Tibor, a csillogó jelmezeket pedig *Vogel* Eric tervezte a *Fehér hattyu* számára.

A közönség ki nem fogyott a tapsokból és már a főpróbán nem egy számot megismételtetett. A szerzőt, aki az ünnepi alkalommal a zenekart vezényelte, ugyancsak lelkes ünnepségben részesitették.

(s)

Benjamin Grosbayne Budapesten

Benjamin *Grosbayne*, a bostoni opera karmestere Európa nagyvárosaiban hangversenyezik. A kiváló amerikai karmester Budapestre is ellátogat, ahol egy hangverseny keretében *Brahms* Tragikus nyitány-át, *Borodin* II. Szimfóniáját és *Berlioz* Fantasztikus szimfóniáját vezényli.

Tanganyika karácsonyi premier a Komédiában

ÚJ MAGYARSÁG Színház Zene. film Művészet

Fehér és fekete

Kedvünk volna rápirítani a Vígszínházra, hogy amikor a magyar fővárosban kezd nagy lánggal égni a revizió: ő párisi apacsokat vonultat fel színpadán. Díszlépésben, parádés szereposztásban. Edouard *Bourdet* zsebmetszői, csaló ékszerészei és avas utcalányai ugyanis pontosan az ellentkező kulturát szolgálják, mint aminőt nálunk a színháznak szolgálnia és terjesztenie nem is kell, hanem egyenesen hivatása. A nemzetközi söpredék vendégszereplése alatt úgy éreztük, hogy a Vígszínház hihetetlen messzeségbe került a magyar kultura szellemétől. A vígjáték bemutatása: baklövés.

Bourdet úr még regényesnek látja a betöröket. Kolosszális ötlete van: felfedezi az apacsokat. Ragyogó eleganciával írja meg például azt a szédületes közhelyet, hogy fehérek a tisztességes emberek, feketék a tolvajok, egyformán lop mind a két fajta, csak az egyik bevallja, ha Hetényi detektivjei sarokba szorítják, a másik tagad, tagad és tagad. Csikefogói kivágják a rezet, hogy nincs is tisztességes ember, csak „duma" van és „szajré". Óriási szükségét éreztük annak, hogy megtudjuk: mösziő Gorilla, a darab láthatatlan hőse, épp most üli jubileumát a rács mögött és szalmaözvegy babája „Pali"-ra vadászik a párisi dzsungelben.

A vadászó apacshölgy ijesztő jelenség. Rettenetes szája van. Szaftosakat mond. Horgára egy valószínűtlenül tájékozatlan párisi ékszerészsegéd akad, aki ártatlan és fehér, mint a bárány és hódolattal lebegi körül Gorilla úr szabadon grasszáló babáját. Az ifjú bárány olyan szerelmes, hogy béget bele. Benyomul szerelme után az apacstanyára, ott momentán razzia van, el is fogják, a detektivek el is verik s verés után felvilágosítják a bamba legényt, hogy ki az, aki után ő fut. S hogy kik közé került. Bourdet hosszas vergődés és áporodott környezetrajz után végre elhatározza, hogy cselekményt is csen be a darabba. Ez a cselekmény: az apacsnő betör lovagja, a bamba ékszerészsegéd gazdájának üzletébe, hogy megszerezze a három „lepedőt" (ezrest), mert ennyi kell Gorilla úr kiszabadítására. Fájó szívvel bár, de az apacsnő betör az üzletbe, ahol is az ékszerész leánya sarkára áll és visszaszerzi az apacsnő karmai közül szerelmét, a bamba segédet, akit egyébként a vígjáték elejétől kezdve kitartóan üldöz azzal, hogy férjévé kívánja tenni. Igy is történik s az apacsnő azzal távozik a színről, hogy „haverjé"-nek odaszól:

— Gyere gyorsan innen, mert rögtön bőgve fakadok!

Az alacsonyrendű szórakoztatás különlegessége E. Bourdet-nak, akit egyik beteges és becstelen témájával egyszer már le kellett tiltani a magyar színpadról. Amit most szerkesztett, az unalmas, üres és bámulatosan időszerűtlen. Az ember nem érti, hogy ilyen avatag írással miképpen lehet Hegyeshalomnál beszivárogni a magyar határon. A darab szelleme kimondottan szembehelyezkedik minden olyan szerény kívánalommal, amelyet ma, nálunk joggal elvár mindenki a szórakoztató üzemektől és még ha magánvállalatok is. Például azt, hogy rendes emberek rendes problémáival foglalkozzon az a dolgozat, amelyet a magyar kulturára büszke intézmény felenged a deszkáira. Páris nagy és Franciaország azzal szórakozik, amivel akar. Mi nem óhajtjuk gengszterek szennyes magánügyeit és önhibájukon kívül az utcára került höl-gyek rút szivügyeit a magyar kultura szolgálatában látni, még ha ezt a kései rablóromantikát a Comoedie Francaise kiváló igazgatója is fabrikálta. Nekünk nem kell.

Harsányi Zsolt se tudja velünk elfogadtatni, aki pedig beletette a pesti alvilági szótár apai—anyaiját. *Tarnai* Ernő se, aki pedig érti ennek az elvirágzott műfajnak rendezését, még a ligeti jasszok és liliomok idejéből, akiket Molnár Ferenc után szabadon és műkönnyek közt vezényelt reánk egy glicerines irodalom. És nem hiszünk *Muráti* Lili vadfekete frizurájának. Klisé. *Pager* Antal becsiccsentve még jelent valamit, mint ahogy élvezni lehet *Komár* Juliskát is, *Bihary* Józsefet is és *Rádai* Imrét is. A betyárvilág együttese *Vértess* Lajosból, *Gárdonyi* Lajosból, *Greguss* Zoltánból, *Peti* Sándorból, *Justh* Gyulából áll, meg a hozzájuk tartozó hölgyekből. Az előadás nagyon vegyes gondolatokat keltett. **Papp Jenő**

MILYENEK AZ UJ filmek?

Rosalie

(Corso, Metro)

Eleanor *Powell*, a címszereplő, az európai képzeltkirályság hercegnője, inkognitóban egy amerikai leányintézetben nevelkedik és szerelmes lesz a délceg westpointi tengerészkadettbe. Elképzelhető, mennyi akadály késlelteti a szerelmesek boldogságát. Majd másfélóráig kell várnunk, amíg egymáséi lesznek. Túlhosszú, kissé elnyujtott ez a filmoperett, amelynek sok epizóddal tarkított, amerikaiasan naiv jeleneteien a bemutató előadáson véletlenül mögöttünk ülő amerikai társaság agyon kacagta magát. Szemet kápráztató, pompás revűszámok ékítik a filmet, amelyben ötszáz főnyi férfi- és görlcsapat szerepel. A Metro-vállalatnak évek óta tapasztalt gyakorlata, hogy minden revűjével túlszárnyalja az előbbit. Eleanor *Powell* most is az artista virtuozitásával táncol, játéka is egyre kifejezőbb. Nelson *Eddynek*, az amerikai filmszínészek legjobb énekesének egészséges, férfias hangja is kitűnően érvényesül. A filmnek a budapesti közönség előtt bizonyára az a legvonzóbb érdekessége, hogy ebben szerepel először *Hajmássy* Ilona, akinek tüneményes gyorsasággal induló filmpályáját nagy érdeklődéssel figyeli a pesti közönség. Első szereplése megítélésénél azt kell figyelembe venni, hogy a sztárjelölteket a filmgyárak hónapokig „paukolják", amíg szerephez juttatják őket, *Hajmássy* Ilonát azonban az a kivételes szerencse érte, hogy megérkezése után azonnal szerepet kapott és így a filmgyárnak nem volt elég ideje arra, hogy elegendő próbafelvételt készítsen róla. Ennek a készületlenségnek tulajdonítható, hogy első szerepében legtöbbször nem tudták előnyösen fotografálni. Az sem az ő hibája, hogy képességeihez viszonyítva jelentéktelen, színtelen dalocskát énekeltetnek vele. Ezért ebből a filmből még jósolni sem lehet, milyen ívben halad felfelé a magyar művésznő hollywoodi karrierje.

* **Németh Antal előadása a milánói kulturintézetben.** Milánóból jelentik, hogy az ottani Circolo Filologico régi kulturintézet meghivására *Németh* Antal dr., a budapesti Nemzeti Színház igazgatója, olasz nyelven előadást tartott a magyar színházi kultura fejlődéséről a középkortól napjainkig. Vetített képekkel kisért előadásában ismertette a fővárosi és vidéki színházak multját és jelenét, kiterjeszkedve különösen a Nemzeti Színház immár százéves kulturális és hazafias missziójára. Az előadás közönsége, melynek soraiban Abele Egon báró magyar főkonzul is megjelent, lelkesen ünnepelte Németh Antalt.

A szerelem és a hősiesség csodálatos éposza

Honfoglalók

Rendezte: **Frank Lloyd.** Fősz.: **Joel Mc Crea** és **Frances Dee**

Ma premier (Paramount film) **OMNIA**

A hóbortos család

Másfélórás önfeledt nevetés ez a gondtalan amerikai familia életét torzító görbetükörben mutato szatirikus bohózat. ANY SOTH RN a csalad egyetlen normalis tagja a bogaras embereknek ebben a darazsleszkében ismerkedik meg Jack Halev-vel aki elhódítja őt Edward Ewerett Hortontol a film nagyszerű komikusától.

Premier ma: DÉCSI 20th CENTURY FOX

Nincsenek véletlenek

Solt Endre komédiája a Belvárosi Színházban

Megállunk és eltűnődünk *Solt* Endre darabjánál, — érdemes-e ilyen jelentéktelen alkalomból felvetni egy témát, amire legfeljebb célozgattak eddig: *a vígjáték meghalt*. Mint Hamlet apjának szelleme, legfeljebb az első jelenetekben kísért még, de általában minden mai vidámabb színpadi mulatság a második jelenetben menthetetlenül *bohózattá* vaskosodik. A vígjáték felelőtlen, könnyed műfaj volt, de felületességében is őrzött valamiféle nemességet és társalgási színvonalat, volt érzéke komoly és valóságos problémák iránt (mik is voltak például az ifjabbik Dumas híres témái? — a válás, a házastársak erkölcsi egyenjogúsága, a gyerek és a szülők összefonódott viszonya, a törvénytelen gyerek a családban) — s ha a dráma a földön állt, a vígjáték a földön futott. És nagyon szépen, könnyen, elegánsan futott. De az a divatos, erősen fűszerezett, bohózatszerű vagdalék, amit az utóbbi években „vígjáték" megjelöléssel mutatnak be színházaink, éppen a könnyedséget váltotta át vaskosságá. Teljesen elkanyarodik az élettől erőszakosan kiagyalt helyzetek felé. Ugy nevettet meg, hogy gyomorszájon vág. Fejtetőre állítja a valóságot, anélkül hogy mondana vele valamit. Fokhagyma erősségű viccei önálló betétek. Az ezüstkor után a vaskor volna? Ugyan... A vaskemény, áttüzesedő fém. A mai színpadi mulattatás azonban a bazári holmi, a filléres zsákbamacska korszaka.

Solt Endre darabja is „knock-aut"-szituációkra épül. A kellemetlen és ellenszenves férj a nászéjszakán egy tévedésből kézbesített ajándék miatt meggyanusítja ifjú hitvesét, aki erre — mint a darabban mondják — „egy szál menyasszonyi fátyolban", fehérben, mirtuskoszorúsan az egész éjszakát átrohangálja, — feltépi vadidegen lakások ajtaját, kavarodást okoz előkelő jelmezestályeken, csókolózik taxiban, napfelkeltét néz kávéházi terraszokon, hogy ártatlanságának dokumentumait összegyüjtve, bebizonyíthassa férjének: tévedés történt. Állapítsuk meg a műfajt: kabarétréfa. Mindazzal a gyökértelenséggel, levegőtlenséggel, poentekkel, művirág-hamvassággal és igénytelenséggel, amik az efajta mulattatás csillagjegyei. De állapítsuk meg tárgyilagosan azt is, hogy Solt Endre helyzeteket kergető komédiájában van darabépítő logika, van bizonyos jómozgású ügyesség, tréfái nem sértők, kényes helyzetekben is elkerüli az ízléstelenséget, vicctálaló tehnikája rutinos — és valóban tud nevettetni. Persze nevetés és nevetés között van különbség. Van alkoholtartalmú nevetés. Solt Endre „vígjátéka" azonban szigorúan prohibiciós szörp.

Turay Ida játssza a menyasszonyt. Mindig ilyen szerepeket játszik. Sokat kell szipognia, a darab első felében két ballábbal futkosnia, sorscsapások ellen esernyővel védekeznie s a végén kissé bandzsa tündérré változnia, — jól csinálja, ösztönösen csinálja; ha ő nem volna, talán ezek a szerepek is kimulnának. *Nagy* György a férj. Néhány utóbbi szerepben nem egyszer száraz volt. Most kitünő részletmegfigyelésektől nedvdús a játéka. *Szilassy* László elegáns, jómozgású színész, bonviváni kellékek nélkül ő a fiatal szerelmes. Kicsit keményednie kell még, s talán ő tudja majd legfrissebben színpadra hozni a mai fiatalembert. Mindig örömmel üdvözöljük a választékos és fölényes eszközü *Boray* Lajost, grófi figurájának valóban nemesfém-próbája van. Kis jelenetükben tetszettek *Soltész* Annie és *Baróthy* József. Szerepének megfelelt *Simonyi* Mária, *Mihályfi* Béla, *Góth* Sándor. Góth rendezte a darabot is, jól perdült a játék, a csattanókat azonban túlságosan aláhúzta. *Gara* Zoltán díszletei szépek.

Illés Endre

Az Uj Magyarság színházi jegyirodája

Az Uj Magyarság jegyirodájában (József-körut 5) reggel 9 órától este 8 óráig az alábbi színházak előadásaira válthatók kedvezményes jegyek:

APRILIS 28, CSÜTÖRTÖK

Nemzeti Színház: Aranysziget
Pesti Színház: Hatodik emelet
Andrássy Színház: Nem leszek hálátlan
Nemzeti Kamara Színház: Nóra leányai

* **Növendékhangverseny.** A zeneművészeti főiskola szerdán rendezte a tanév hatodik nyilvános hangversenyét. Két énekes, három zongorás és egy hegedüs növendék müködött közre. Rosthy Anna növendékei közül Luhn Ottilia Dohnányi- és Kodály-dalok előadásával tünt fel. Hangja jól képzett, vivőerős, kellemes szoprán. Haromy Julia egy Schumann dalsorozat bensőséges megszólaltatásával aratott sikert. Nadler Ilse átlagon felüli zongorajátéka komoly figyelmet érdemel, de a többiek: Halász Ilona, Székely Klára (zongora) és Trietsch György (hegedü) is jó tehnikai tudásról adtak számot.

* **Ifjúsági énekkarok hangversenye.** Négy iskola lelkes ifjúsága vonult fel a zeneművészeti főiskola nagytermében: a „Salvator" róm. kat. tanitónőképző intézet (tanár: Fejér Agnes növér), a koronaőrutcai polgári leányiskola (tanár: Markóczy Irén), a Szent László fiúgimnázium és a Liget-utcai polgári fiúiskola (tanár: Preisinger László) énekkara, hogy hirdesse a megújhodott magyar énekkari művészet diadalát. Léleküdítő teljesítményük sokáig emlékezetes marad. Ősi gregorián dallamot, Händel, di Lasso, Palestrina, Schütz, Bartók, Kodály és Vásárhelyi müveket hallottunk olyan pompás előadásban, amire büszkék lehetnek vezénylőik. Kodály egyik legnagyobb alkotása a „Jézus és a kufárok" szerepelt müsoruk tengelyében. Ifjúsági énekkar ezúttal szólaltatta meg először a hatalmas müvet. A nagyon tehetséges Preisinger László állt az egyesitett énekkar élén és a több száz főnyi együttes remekül oldotta meg a nehéz feladatot. A Schütz madrigál zenekari kíséretét a budapesti női kamarazenekar játszotta (kontinuo: Érsek Mária), orgonán Kopeczky Lajos kísért. A hangversenyterem zsúfolásig megtelt és az új kórusmuzsika híveinek tábora bizonyára sokakkal szaporodott. **(L)**

* **A kormányzó vásárlása a Műcsarnok lengyel kiállításán.** Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó megvásárolta a királyi palota számára a Műcsarnok mostani lengyel képzőművészeti kiállításán Czajkowski Stanislawnak „Tél" című olajfestményét és Srzednicki Konrádnak Pilsudski marsallt ábrázoló arcképét.

* **A szegedi egyetemi énekkar lengyelországi hangversenykörútja.** Szegedről jelentik, hogy az ottani egyetemi énekkar kedden indult el háromhetes lengyelországi hangversenykörútjára. A kitűnő együttesnek első állomása Krakó lesz, ahol több hangversenyt ad és a lengyel rádióban is szerepel. Krakóból Poznanba, Vilnába, Varsóba, majd Lembergbe látogatnak el a szegedi egyetemi dalosok, akiket Várkonyi Hildebrand egyetemi tanár, a bölcsészeti kar dékánja. Kertész Lajos karnagy és Iván Mihály, a Szegedi Uj Nemzedék felelős szerkesztője kisér el lengyelországi hangversenykörutjukra.

* **Fényesen sikerült a Palestrina-kórus rigai hangversenye.** Rigából jelentik: A budapesti Palestrina-kórus kedden este tartotta ünnepi hangversenyét a lett nemzeti operában. Az operaház nézőterét zsúfolásig megtöltötte a nagyszámú és előkelő közönség, melynek soraiban helyet foglalt *Ulmanis* köztársasági elnök és *Tentelis* kultuszminiszter is. *Beethoven* „Missa Sollemnisét" adta elő a kórus, melyet a közönség áhitatos csendben hallgatott végig. A szünetben Ulmanis elnök páholyában fogadta *Dunay* Jenőt, a Palestrina-kórus elnökét és *Vaszy* Viktor karnagyot. A hangverseny után a lett-magyar társaság a tisztikaszinóban ünnepi vacsorát adott a magyar vendégek tiszteletére. Szerdán este a lett egyetem dísztermében volt ünnepi hangverseny. A Palestrina-kórus csütörtökön tovább utazik Tallinnba.

PILLANGÓKISASSZONY

Városi Színház, péntek, április 29. este 8 ó. Zoltán Irén, Rácz Tilda, **Fehér Pál, Szánthó István dr.** felléptével. **(Filléres esti operabérlet.) Olcsó helyárak.**

UJ MAGYARSÁG Sportversenyek

Nagy győzelmekkel kezdtek a BLKE teniszversenyének külföldi résztvevői

A BLKE idénynyitó nemzetközi teniszversenyének szerdai napján a külföldi játékosok is belekapcsolódtak a küzdelmekbe és végig fölényesen győztek. Jelentősebb eredmények:

Férfi egyes: Lesueur—Stolpa III. 6:4, 4:6, 6:2, Csikós—Snopek 6:1, 6:2, Szigeti—Tamás 6:1, 6:0, Asbót—Radocza 6:3, 6:4, Gábori—Canta 6:3, 6:1.

Női egyes: Miss Courts—Pató 3:6, 6:0, 6:2, Jedrzejowska—Geldner 6:0, 6:1, Körmöczi Zsuzsi—Baumgarten 8:6, 6:1, Curtiss—Vass 6:2, 6:1, Kovács (délszláv)—Botondné 6:1, 6:0, Müller-Hein—Gergely w. o.

Férfi párosban a Lesueur—Stolpa I. páros a beálló sötétség miatt csak egy szettet tudott játszani a Frigyessy—Snopek kettős ellen.

A női párosban a Jedrzejowska, Müller-Hein—Kanotainé, Geldner mérkőzés 6:0, 6:1, arányban végződött.

A verseny csütörtöki napján már valamennyi számban a jobb nevek is összekerülnek s így élénk és változatos küzdelmekre van kilátás.

Sporthirek

() Fernihough utolsó útja a magyar határig. A gyóni motorkerékpáros világrekordkísérlet áldozatának, Eric Fernihoughnak holttestét délután 4 órakor leplombált koporsóban útnak indították Londonba. Az automobilklub a magyar autóstársadalom kegyeletének lerovásaként díszkíséretet állított a halottszállító furgon mellé. Hosszú autósor kísérte a magyar határig a rokonszenves „Ferni" koporsóját és mondott ott utolsó istenhozzádot a magyar nép és a magyar sport őszinte barátjának.

() A szombathelyi vegyesdandár labdarúgó mérkőzésének döntőjében a dandár vegyescsapata és a repülőtéri csendőrkülönítmény együttese 2:2 arányban eldöntetlenül végződött.

() A Tallinnban három nap óta folyó birkózó Európabajnokságok a döntők felé közelednek. A versenyek állása szerint az egyes súlycsoportokban a következők vezetnek: (légsúlytól fölfelé) Schmitz (német), Svenson (svéd), Koskela (finn), Maéki (finn), Johanson (svéd), Cadier (svéd), Coban (török).

() Utolsó portyamérkőzésén 10:2 arányú nagy győzelmet aratott a Bocskai a saarvidéki válogatott ellen. A mérkőzés után azonnal vonatra ült a debreceni csapat s már hazaérkezett, sőt edzést is tartott a Hungária elleni vasárnapi döntőfontosságú mérkőzésre.

() Már csak néhány napig tartanak a hivatásos birkózó európabajnoki versenyek. A csütörtöki döntőjellegű mérkőzések párosítása a következő: Orgoványi—Konstantinov, Károlyi—Arif, Pasmann—Dionisio, Stoeff—Squarek, Curtis—Martinville.

() A nemzeti liga vasárnapi műsora. Ferencváros—Nemzeti (Rubint), Hungária—Bocskai (Vass), Kispest—Ujpest (Ivancsics), Törekvés—Budai „11" (Klein A.), Budafok—Elektromos (Majorszki), ETO—Szeged FC (Bartók), Phöbus—Szürketaxi (Szigeti).

LŐSPORT

Csütörtökön ügetőverseny

Az áprilisi ügetőmiting utolsó versenynapját rendezi meg csütörtökön délután fél 3 órai kezdettel a Büe. Jelöltjeink:

I. futam. Háromévesek versenye. 1700 m. Tizenkét nevezés. *Abesinka* (Raymer) — *Cirill F.* (Jónás) — *Agyafurt* (Kovács II.).

II. futam. Ungvári díj. 2100 m. Tíz nevezés. *Ripacs* (Kovács II.) — *Orpheus* (Zwillinger) — *Utána* (Marschall).

III. futam. Kettősfogatú úrkocsishajtás. 3200 m. Hat nevezés. *Daniló-fogat* (Lippith) — *Alauda-fogat* (Kossuth).

IV. futam. Sárréti díj. 2000 m. Nyolc nevezés. *Mädy fia* (Maszár F.) — *Divat* (Wiesner) — *Gábor* (Kovács II.).

V. futam. Gabriella díj. 2200 m. Tizenegy nevezés. *Tempó D.* (Raymer) — *Czafrang* (Feiser) — *Lasta* (Fityó).

VI. futam. Bokréta-díj. 2500 m. Tíz nevezés. *Feiser hajtás* — *Orao* (Maszár F.) — *Kunó* (Kovács J.).

VII. futam. Nemzetközi gépies hendikep. 2100 m. Tizennégy nevezés. *András* (Hauser) — *Simba* (Feiser) — *Csalán* (Kovács II.).

VIII. futam. Nemzetközi verseny. 2200 m. Tizenkét nevezés. *Veronika* (Kovács II.) — *Pandur* (Raymer) — *Torkos* (Treso).

IX. futam. Hendikep. 2100 m. Húsz nevezés. *Feiser hajtás.* — *Chalimár* (Wiesner) — *Leo* (Maszár I.).

X. futam. Urkocsis hajtás. 2000 m. Tizenhét nevezés. *Toti* (Vay M. gróf) — *Csókos* (Gedeon) — *Beata L.* (Lichtschein).

XI. futam. Hendikep. 2100 m. Tizennyolc nevezés. *Revizió* (Székely) — *Opera* (Hauser) — *Rejtély* (Mann).

XII. futam. Törökhegyi díj. 2100 m. Húsz nevezés. *Trézsi* (Nerhaft) — *Doba* (Kreiter) — *Napsugár* (Maszár I.).

UJ MAGYARSÁG földpénzgazdaság

Pénteken délben megnyilik a budapesti nemzetközi vásár

Pénteken fél 12 órakor nyilik meg a budapesti nemzetközi vásár a nagyközönség számára. A vásár megnyitására meghivott közönség a vásár által kibocsátott, csak a megcímzett borítékkal együtt, de darabonként két személyre érvényes *meghivóval pénteken, április 29-én fél 12 órától délután 2 óráig* léphet a vásár területére.

Pénteken déli 12 órakor megkezdik működésüket a vásár jegypénztárai. Ettől az időponttól kezdve a látogató közönség a következő jegyekkel léphet a vásár területére: április 29-ig a lapokban meghirdetett jegyárusító helyeken egyenként 1.10 pengőért beszerezhető kedvezményes jegyekkel, valamint a vásár pénztárainál váltható 2.— pengős napijegyekkel és az ugyancsak a vásár pénztárainál rendelkezésre álló napi kétszeri belépésre jogosító 5.— pengős állandó jegyekkel.

A külföldről és vidékről érkezett közönség a vásárigazolvány felmutatása ellenében három ízben díjtalanul látogathatja meg a vásárt.

A vásár városligeti területének megközelítésére a villamos vasutak 8., 10., 23., 25., 27. és 44. számú közvetlen villamoskocsijai állnak rendelkezésre. A vásár területére visz az autobusz 1., 1/a., 3/a., 5-ös, 23., 24. és 25. számú kocsijai. Rendelkezésre áll ezenkívül a földalatti villamos vasut, valamint természetesen az autotaxik, amelyek mintegy 2.— pengő viteldíjért három embert szállítanak a város központjából a vásár területére.

A *vásár repülőgépkiállítása* reggel 8 órától este 7 óráig áll nyitva.

A vásár *televiziós színházában* napi négy előadást tartanak: reggel 9-től délelőtt 11 óráig, délelőtt 11.30-tól 13.30 óráig, délután 15-től 17 óráig és délután 17.30-tól 20 óráig.

A vásár *divatszínházában* hétköznaponként 11.30, 12.30, 13.30, 15.30 és 17.30 óráig, vasárnaponként pedig 10, 11, 12 13, 15, 16, 17 és 18 órai kezdettel tartanak előadásokat.

Csak a részvényjogi reform állithatja vissza a részvényesek bizalmát a részvénytársaságok iránt

Érdekes nemzetgazdasági vonatkozású előadást tartott az országos nemzeti klub szerdai évadzáró összejövetelén *Kuncz Ödön* dr. egyetemi tanár a részvényről és a részvényesekről. Előadásában rámutatott arra, hogy valódi részvény és bizakodó részvényes nélkül nemcsak egészséges gazdasági életet, hanem szilárd alapokon nyugvó kulturát sem lehet elképzelni. A valódi részvény az egyetlen varázsvessző, amely a legkisebb tőkepatakocskákat is be tudja állítani a nagyszabású gazdasági célok szolgálatába. Ezután ismertette a háború utáni helyzetet, amikor *a magyar részvénytársaságok nyakra-főre alaptőke-felemeleseket vittek keresztül* és az új részvényeket vagy egészben, *úgyszólván minden komoly ellenérték nélkül idegen személyek kezére juttatták.* Ez a részvény-infláció a minimumra csökkentette a valódi részvények kvótáját és alapjában rendítette meg a tőketársadalom bizalmát. Az úgynevezett inflációs alaptőke-felemelések a részvények valóságos névértékének alig egy százalékát juttatták a vállalatoknak. Elővételi jogot nem biztosítottak és az eddigi részvények számát nemcsak, hogy megduplázták, hanem ötszörösére, tízszeresére, százszorosára emelték fel. Akadt vállalat, amely 165.000 darab részvényt négy év alatt 3,425.000 darabra, 700 darab békebeli részvényt 300.000 darabra hígított fel.

Rámutatott ezután Kuncz Ödön arra, hogy a részvények nimbuszát tönkretevő műveletet a magyar bírói gyakorlat csak post festa minősítette a jó erkölcsbe ütköző ének. *A mai teendő annak a kérdésnek a megvizsgálása, hogy van-e, lehet-e jövője ismét a valódi részvénynek?* Az egyéni kezdeményezéssel és egyéni felelősséggel vezetett és a takarékoskodó tőkések bizalmára épített részvénytársasági magánvállalkozásra a magyar gazdasági életnek feltétlenül szüksége van. *Valódi részvény és bizakodó részvényes azonban Magyarországon is csak akkor lesz, ha megteremtjük azt a részvényjogot, amely a részvényben elhelyezést kereső tőkének ugyanazt a védelmet adja meg, mint az egyéb kulturállamok.* Valósággá kell tenni ismét azt az igazságot, hogy *a részvénytársaság elsősorban a részvényeseké.* A reformnak a megfelelő vezetés biztosításának irányában kell haladnia, s ennek eszközei: a helyes szelekció, a nyilvános kritika lehetősége és a szakszerű, független ellenőrzés.

— (Olaszország nagyszabású intézkedéseket tesz a kivitel fokozására.) Rómából jelentik: Olaszország külkereskedelmi mérlege 1937-ben több mint 5.5 milliárd lira hiánnyal zárult, ezért az illetékes tényezők nagyszabású intézkedésekre készülnek az export fokozása érdekében. Ilyen intézkedések lesznek az árfolyambiztosítás, az exporthitel, a kliringjutalék leszállítása. Olaszország a vele kliringkapcsolatban álló huszonhárom állam közül eddig 18 állam fizetési forgalmára terjesztette ki árfolyambiztosítási rendszerét. Ennek lényege, hogy az olasz exportőr a vevője által befizetett összeg liraellenértékét, valamint a külföldi exportőr az olasz vevője által befizetett lira összeget, a kliringárfolyamok esetleges ingadozására való tekintet nélkül, a befizetés napján érvényben volt árfolyamon kapja meg. Az állami exporthitelek évi kerete 200 millió lira. Ennek keretében az aktiv egyenlegű kliring-viszonyban álló országokkal szemben fenálló követeléseiket megelőlegezhetik. A kivitel fokozatát célozza a kliringjutalék újabb leszállítása is. Az intézkedések között nagyfontosságúnak igérkezik az a közeljövőben megvalósuló rendszer, melynek alapján az exportált áruk után a forgalmiadót visszafizetik.

— (Szabad a gyapjúkivitel Romániából.) Bukarestből jelentik: A román kormány a gyapju kiviteli tilalmát felfüggesztette. A belföldi gyárakat egyidejűleg kötelezték, hogy szükségletük 40 százalékát hazai nyersanyagokból fedezzék.

— (A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa) szerdán ülést tartott, amelyen az üzletvitelről szóló jelentés meghallgatása után folyó és adminisztrativ ügyekkel foglalkozott.

— (Nagyszabású talajjavító munka folyik Németországban.) Berlinből jelentik: A talajjavító és ármentesítő társaságok birodalmi egyesületének üzleti jelentése szerint 1937-ben 188 millió márkát fordítottak különböző talajjavító munkálatokra. Évi átlagban 17.000 szükségmunkást és 100.000 egyéb munkaerőt foglalkoztattak ebben a munkakörben. A mult évben 270.000 hektár termőképességét javították meg. Az ilyen természetű munkálatokra 1934 óta kereken 1 milliárd márkát költöttek.

— (Bankjegyforgalmunk 11.5 millió pengővel 505.5 millióra csökkent.) A Magyar Nemzeti Bank bankjegyforgalma az április 23-i kimutatás szerint az április 15-i forgalommal szemben 11.5 millió pengővel csökkent. A csökkenést váltóvisszaváltások idézték elő, amelyek a váltótárcaállományt 13.6 millió pengővel apasztották. Az érckészlet a váltópénzkészlet növekedése következtében 0.9 millió pengővel emelkedett. A girokövetelések állománya kifizetések révén 1.7 millió pengővel csökkent; az állami giroszámlákról 0.5 millió, egyéb számlákról pedig 1.2 millió pengő kifizetés történt. Az „Egyéb követelések" 1.1 millió pengővel, az „Egyéb tartozások" pedig 1.6 millió pengővel növekedtek.

Nagy emelkedést mutat baromfikivitelünk Angliába és Németországba

A baromfipiacon a felhozatal a szezonnak megfelelően csekély és a felhozatalra kerülő mennyiségeket a belföldi piac mind felveszi. Ennek megfelelően az árak is a belföldi piac kereslete szerint ingadoznak. A piacon a rántanivaló csirkéből most már komolyabb mennyiségek kerülnek felhozatalra, azonban ezekből még igen kis mennyiség alkalmas a külföldre való szállításra, aminek következtében a nagyobb mennyiségek felvétele a belföldi piacra történik. A rántani való csirkét kg.-ként 2—2.20 pengőért vásárolják. 1937 július 1-től 1938 április 15-ig összehasonlítva az elmult gazdasági év ugyanezen időszakával baromfikivitelünk emelkedést mutat két legfontosabb piacunk felé: Angliába: 590 vagónról 868 vagónra; Németországba: 442 vagónról 525 vagónra. A tojáskivitel zavartalanul tovább folyik, a piacokon a kereslet élénk, a kereskedők az összes felhozatalra kerülő mennyiséget felvásárolják. A hütőházakban ezidőszerint 11.000 láda tojás van elraktározva, míg a mult év hasonló időszakában a betárolt készleteket túlhaladja.

Idegenforgalmi szerveink tökéletes együttmüködésére van szükség

Veress Gábor dr. előadása a Baross-szövetségben

Veress Gábor dr., az *Ibusz* alelnök-vezérigazgatója szerdán este érdekes előadást tartott a Baross-szövetségben. Előadásában hangsúlyozta, hogy elengedhetetlenül szükséges a magyar idegenforgalom hivatalos és hivatásos szervei között a legteljesebb harmónia és együttműködés megteremtése. A másik rendkívül fontos követelmény, amely egy őszinte és nagyvonalú együttműködés keretében megvalósítható volna, a magyar idegenforgalom kontinuitásának elérése. Ennek érdekében erőteljes téli program megvalósítására van szükség, amely alkalmas arra, hogy a magyar idegenforgalom eddig viszonylag rövid szezonja hónapokkal megnoszszabbítható legyen. A harmadik fontos feladat a belső vándorforgalom megszervezése, amelynek kedvező előfeltételei között különösen az államvasutak filléres gyorsvonatai bizonyultak igen biztató kezdetnek. Ez a nagyjelentőségű kezdeményezés azt is bebizonyította, hogy egyes vidékek érdeklődése a belső vándorforgalom fejlesztése ügyében máris figyelemreméltó sikereket ért el. Ha megfontolt tervszerűséggel és kitartó energiával tovább dolgozunk ezen az úton, akkor a belső vándorforgalom megközelíthetj és valamikor elérheti a követésreméltó külföldi példákat.

— (Szilárd a borpiac.) A borpiacon a helyzet továbbra is szilárd, a termelők eladásaikban tartózkodók. Csak kisebb tételekben lehet kisgazdáktól 1.4—1.6 filléres Malligand-fokonkénti áron vásárolni. A minőségi borok vásárlása folyamatban van. A felvásárolt mennyiségekről egyelőre nincsenek jelentések. Mult héten 81 vagón bort exportáltunk, ebből Svájcba 27, Németországba 49, Belgiumba 1, Franciaországba 4 vagón ment.

— (A bálna-olaj, mint disznózsír-pótlék.) Ismeretes, hogy Németország nagy erőfeszítéseket tesz abban az irányban, hogy nyersanyagellátását a legnagyobb mértékig saját erejéből fedezze. Ennek az irányzatnak újabb állomását jelenti az az eredmény, hogy a kitünően felszerelt német bálnavadász-flotta az Arktisz és Antarktisz vidékén olyan magas fokra fejlesztette kapacitását, hogy évi 90.000 tonna bálnaolajat tud hazaküldeni. Ezenkivül a legutóbbi hetekben Németország megvásárolta Norvégia teljes bálna-olaj feleslegét, ami 107.000 tonnát jelent. Ezáltal a világtermelés egyharmada német kezekbe került. A vegyészeti ipar ennek a terméknek felerészét tökéletes disznózsír-pótlóvá tudja átalakítani, úgy hogy nemcsak a német szükséglet fedezéséről lehet ilyen úton gondoskodni, hanem azt rendkivül olcsón kiviteli cikké lehet tenni. Ha a feldolgozásban nem történik valami zavar, akkor az eddig disznózsír-vásárló Németország exportáló versenytársként fog jelentkezni a világpiacon, ami Magyarországot is közelről érinti, miután a zsír és háj egyik legfontosabb exportcikkünk, különösen Németország felé. Ha a folyó évben rendelkezésre álló egymillió mázsánál nagyobb bálnaolaj-készletnek csak a fele kerülne is zsírpótlóanyagként forgalomba, ez Németországnak nemcsak saját szükségletét fedezné tökéletesen, hanem Németországnak módjában állana az is, hogy versenyt támasszon azoknak az államoknak, a még zsírbevitelre szoruló országokban, melyektől eddig maga vásárolt.

SZTRANYAVSZKY 1918—1938

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! A magyar nemzeti gondolat híveinek (és ellenseinek) megnyilatkozásait mindenkor figyelemmel kísértem és kísérem. 1. A „Mezőgazdasági Szemle" 1918. évi 8-ik számából idézem: *„Képviselők a zsidókról. Farkas* (Wolfner) Pál képviselő a parlamentben pártfogásába vette a zsidókat, mire *Sztranyavszky* Sándor ezeket mondta: A zsidóságnak van egy igen becsülendő tulajdonsága: az összetartozóság érzése, de ezt néha olyan túlzásba viszik, hogy ahol ők vannak — központokban és egyebütt —, oda aztán mást nem engednek be. Kijelenti, hogy nem antiszemita, bár különösen a háború alatt, erős lelkitusát kellett vívnia önmagával, hogy ne legyen antiszemita. De amit a zsidók ma az árdrágítás terén elkövetnek, az felébreszti az antiszemitizmust. Azonban ne vegyék antiszemitizmusnak azt, ha az ember elítél olyan tetteket, amiket főként zsidók követnek el." 2. Ugy emlékszem, hogy ugyancsak Sztranyavszky Sándor volt az első magyar képviselők egyike, aki — ugyancsak még a háború alatt — tiltakozott galiciai bevándorlók és hadseregszállítók birtokszerzése ellen, mert „akié a föld, azé az ország." Tehát: *„Sztranyavszky 1918—1938."* Őszinte tisztelettel: *Fényes* Dezső dr., Balassagyarmat.

ALKU

A SZINHAZ JEGYPÉNZTÁRÁBAN

Igen tisztelt Szerkesztőség! Kedves jelenetnek voltam tanuja a minap. A kecskeméti színház pénztárába beállitott egy körösi asszony. Takaros, pergőnyelvű, fiatal menyecske és ezt kérdezte a pénztárostól:

— Mennyibe kerül a biléta? De ne legyen drága!

A pénztáros felsorolta a helyárakat, mire a menyecske hüledezve méltatlankodott:

— Hű, de fővágnak a kecskeméti komédiások! Hiszen maguk azt játsszák, mint látom, amit Nagykörösön. Ott meg négyen mehetnek egy jeggyel!

A pénztáros mosolygott, mire a menyecske folytatta az alkut:

— No, adjon négy jegyet harminc fillérért...

És állt a pénztár előtt, mint aki hisz benne, hogy le lehet szorítani az árakat... Kiváló tisztelettel: Kecskeméti előfizető.

papa biztosan meghívja, legyen nagyon óvatos.

— Maguknál ebédelni? — mondta az amatőr horgász rosszkedvűen. — Hiszen még annyira sem vittem, hogy azzal a vén morgó medvével megismerkedjem — szólt indulatosan —, minden mesterkedésem hiábavalónak bizonyult, még figyelemre sem méltatott. Óh, a Loire, Lucie, egy kegyetlen folyó, mely nem pártolja a szerelmet.

— Hogyan? Hiszen maguk már jó barátságban együtt horgásznak, papa tanácsot ad magának, maga kövér pontyot fogott. George, mi ez? Nem értem.

— Kövér pontyot? Egyetlen, sovány fehérhalat fogtam két hét alatt, vissza is dobtam a folyóba.

— George? Maga a várostól fölfelé, a harmadik vizimalom utáni füzesben horgászik?

— Igen, pontosan ott, egy érzéketlen, harcsabajszú, nyugalmazott tőkésformájú, öreg fiú mellett, aki se jobbra, se balra nem vet egy pillantást sem.

— Melyik parton, George, melyik parton, az innensőn?

— Természetesen.

— Óh, én szerencsétlen, elfelejtettem, hogy a Lorienak két partja van és hogy mind a kettő tele van vizimalmokkal.

Lacombe úr aznap este másodmagával jött meg az ebédhez. Egy jelentéktelen, szerény, cvikkeres fiatalembert hozott magával, kinek gyönyörű pontyoktól dagadt a tarisznyája.

— Ez monsieur Armand — mutatta be jelentőségteljes hangsullyal —, az én horgászpartnerem, aki, nem adok neki öt évet és túl fog engem szárnyalni.

— Nekem pedig végem van — sóhajtotta Lucie és nem tévedett.

ÚJ MAGYARSÁG Szinház Zene.film Művészet

Duo (Belvárosi Szinház)

A közönség tapsaira égő cigarettával megjelenő *Wilde*, azokban az években, amikor gomblyukában zöld szegfűvel járt társaságba, egy alkalommal fogadásból egy puszta név köré szőtt lenge színpadi játékot. Ez a darab volt a „Bunbury". A *Belvárosi Színház* ujdonságának szerzője, a könnyü kézzel írt francia vígjáték egyik mai mestere, Louis *Verneuil* is mintha fogadásból írta volna színdarabját. Mintha be akarná bizonyitani valakinek (a közönségnek? önmagának?), hogy tud drámát írni egy olyan férfiról, aki be se jön a színpadra. Sőt mintha két fogadást kötött volna. Izgalmas szerelmi, féltékenységi, bünügyi és lelkiismereti színjátékot írt — két szereplővel. Nem többel. Kettővel.

Mi ez? Nem más, mint bravur. Szemfényvesztő ügyesség. Egy színpadi játékmester halandzsája. Mert sohasem az a fontos, amiről a darabban szó van: minden jelenet, izgalom, felvonásvég inkább arra való, hogy a szerző bizonyos részeg önelégültséggel újabb és újabb mutatványokkal káprázтasson el. Ismerjük el, Verneuil megnyerte fogadását. A mese fordulatos, mintha nem is két, de legalább tíz szereplő bonyolítaná. A titokzatos, erőszakos Lamberthier úr pedig, akit valóban nem látunk a színpadon a három felvonás során, a darab legfontosabb figurája, az izgalom és a játék hajtómotorja. De valljuk meg: mindez nem írói siker, nem lelkeket és sorsokat idéző művészi teljesítmény, sokkal inkább darabszerkesztési ügyesség. Vagy ha úgy tetszik: két hatásos szerep vidéken vendégszereplő nagy színészek számára, akik a közönség, a direktor és kissé a saját hiúságuk ösztönzésére szeretik ilyenkor teljes skálájukat megvillantani.

Két szerep, — tehát sok bravuros monológ és néhány izgalmas összecsapás. Az első felvonás alaphangja: a féltékenység. Nászéjszakán a férj szellemes keresztkérdésekkel megsejti felesége multját és a két ember, anélkül, hogy észrevenné, szakadék felé taszítja egymást. A második felvonás egy gyilkosság detektívdrámája. Egy gyilkosságé, amit a függöny szétsuhanása előtt követtek el és amit a két viaskodó ember közül mindketten vállalnak egymás előtt. A forró felvonásvég közli csak a titkot: a férj gyilkolt. Megfojtotta az asszony szerelmet zsaroló, régi barátját. A befejezésben végül az önvád erőszakos, szivetszorító, könnyeztető motivuma uralkodik: ezzel az utolsó fogással próbálja az író a hatást fokozni és a sikert biztositani (s nyilván jól ismeri közönségét).

Mindez érdekes is, unalmas is. Unalmas, mert az egész ügyeskedés papirból van kiszabva. Nem érzem a féltékenység forró fuvását, nem rendít meg a két ember szenvedése és ennek a szenvedésnek feloldódása a harmadik halálában, nem győz meg a lelkiismereti vergődés, mert nem *ember* áll mögötte, — csupán *alkalom* nagy színészi produkcióra. Amellett a technikát is kiismerjük hamarosan: két figura csak úgy indithat meg bonyolult eseménysorozatot, ha mellettük szerepet vállalnak az élettelen tárgyak is. Egy eldugott ajándékgyűrű, a megszólaló telefón, a különkiadásban megjelenő ujság, amit bedobnak a lakás levélszekrényébe, egy áruló csekklap és más effélék. Végül tehát mégsem két szereplőről van szó, hanem sokról. És a darab második felében az asszony és a telefón, a csekk és a férj szinte külön dialogusokat folytatnak egymással.

A trükk tulajdonképen felesleges, bár stilszerű. Felesleges, mert Verneuil ezt a darabot több szereplővel mégis levegősebben irja meg. De stilszerű, mert Verneuil minden eddigi színpadi ügyessége, szeretetreméltósága, sikere — *trükk.*

Az ilyen *duót* csak kitünő játék keltheti életre. És a két szereplő közül *Makay Margit olyan nagy művész, aki az üres, hidegen csillogó zongorabravurokra emlékeztető szerepet megtölti fénnyel, zengéssel, az egészen forró hangok teltségével és tömörségével.* Felejthetetlenül skálázik. De az olyan szerepben, amilyent az Amerikai Elektrában kapott, felejthetetlenül játszott. Mégis ez a szerep is jó alkalom arra, hogy meggyőzzön: a magyar színpadnak alig van ma izgalmasabb tehetsége Makay Margitnál. *Mellette Beregi Oszkár játéka oly élettelen, csinált és jórészt üres fogás, mint maga a darab. Vajda* Pál rendezése gyors pergést biztosit. A Duót *Bárdos* Artur fordította és *Gara* Zoltán díszletezte.

Illés Endre

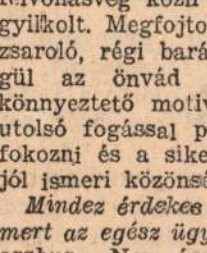

Holnap először
MURÁTI LILI
felléptével
LULU
Fáth Imre és László Miklós 5 részes vígjátéka
Rendezte: TARNAY ERNŐ
Főszereplők: Básthy Lajos, Rajna Alice, Kökény Ilona, Gárdonyi, Peti, László, Berczi.
Ezt megelőzi Salamon Béla felléptével
NÁSZUTASOK
László Miklós szenzációs bohózata a
Terézkörúti Szinpadon
Nyilvános főpróba: ma este 9-kor. Tel.: 12-92-54.

A Rang és mód a Nemzeti Szinházban

Ritka tehetség volt *Szigeti* József: hires színész, kitünő pedagógus és tehetséges iró. Különös ember volt: nyugtalan lélek, fantáziás szellem, aki valójában azért irt színdarabokat, hogy megfelelő szerepeket szerezzen magának. Elsősorban tehát mindig és minden alkalommal színész volt, vérbeli művész, a hősi kor (a Lendvayak és a Megyeriek korának) utolsó életben maradt alakja. Mint iró nem tartozott az úttörők közé. Csiky Gergely volt rá a legnagyobb hatással, aki abban az időben „modernnek" számított és így Szigeti József, a színész-iró, aki annyira hozzátartozott a nyolcszázas évek magyar kulturtörténetéhez, Csikyt követte, mert nála látta meg akkori színpadi irodalmunk továbbfejlődésének lehetőségeit. És ezt mértéktartó stílusával, nagy hozzáértéssel, friss és szellemes mondanivalóival el is érte. Két műve maradt ránk a legnagyobb hatással: a „Rang és mód" és „A vén bakancsos". Tartalomban, színpadi felépitésben még most is érdekes mind a kettő. A felújitott „Rang és mód" nagyon gondos előadásban, *Kiss* Ferenc körültekintő, szép rendezésében került újból színre csütörtökön este. A lenézett Bannai Gerőt (Szigeti kedvenc alakját), aki megmenti a tönk szélére került és felfuvalkodott Gáborékat, *Bartos* Gyula játszotta megkapó drámai fokozással és megrázóan fojtott hangulattal. *Somogyi* Erzsi művészi Irmája maga volt a megtestesült finomság és kedvesség. *Mátray* Erzsi nagyszerűen oldotta meg az elkényeztetett Clarisse szerepét, *Vizváry* Mariska pedig a melegszívű Bannainé alakját. Kitünő volt *Petheö* Attila, meglepően eredeti *Kürthy* György öreg mágnása. *Pethes* Sándor és *Makláry* Zoltán karakterisztikus kufárjai. *Apáthy* Imre, *Pataky* Jenő, *Matány* Antal és *Major Tamás.*

(D. A.)

* **Toscanini nem vezényel Salzburgban.** Bécsből jelentik: Február vége felé Toscanini amerikai hangversenykörútja során azt a kijelentést tette, hogy az idén nyáron nem fog vezényelni Salzburgban. A salzburgi ünnepi játékok vezetősége ebben az ügyben az olasz karmesterrel érintkezésbe lépett és most hivatalos közleményben tudatja, hogy Toscanini elhatározását tudomásul vette. Minthogy az olasz karmester elhatározása végleges, az ünnepi játékok vezetősége megkezdte tárgyalásait több kiváló karmesterrel, akik ebben az évben Salzburgban vezényelni fognak.

* **Bulla Elma beteg.** Bulla Elma néhány nappal ezelőtt jött haza vidéki vendégszereplési körutjáról. A müvésznő már betegen érkezett Budapestre és azóta is ágyban fekvő beteg. Könnyebb természetü influenzája van.

* **Magyar színdarab a Nemzeti Színház legközelebbi ujdonsága.** Jövő pénteken, március 11-én új magyar színművet mutat be a Nemzeti Színház. Az ujdonság szerzője a Nemzeti Színházban már sikerekre visszatekintő Anday Ernő. Ez alkalommal „Harang és kalapács" című színművében nem hazai tárgyat dolgoz fel, hanem az úgynevezett bajor „játékforradalmat", mely annakidején I. Lajos király kedvence, Lola Montez táncosnő miatt tört ki s a „szép Lola" számüzetésével végződött. A nagy érdeklődéssel várt magyar ujdonság női főszerepét, Lola Montezt, Tökés Anna játssza. A többi főszerepet Berky Lili, Jávor Pál, Abonyi Géza, Forgács Antal, Gózon Gyula, Kovács Károly, Tapolczay Gyula, Nagy Adorján, Olty Magda, Gobby Hilda, Várkonyi Zoltán, Onódy Ákos, Apáthy Imre, Ujlaky László, Major Tamás, Matány Antal, Eöry Kató, Bodnár Jenő, Szabó Sándor játssza. Játékmester Abonyi Tivadar. A díszleteket Horváth János tervezi.

MOZIHIREK

* **Charles Boyer a hollywoodi akadémia nagydijának nyertese.** Hollywoodból jelentik: Az Academy of Motion Picture Arts and Sciences, amely évente értékesen megjutalmazza a hollywoodi rendezők, színészek és színésznök müködését, most osztotta ki a díjakat az elmult év teljesitményeiért. A legművészibb színészi alakitásra kitüzött nagydijat Charles Boyer nyerte azzal az alakitásával, amelyet Greta Gorba idei filmjében, a „Walewska grófnöben", mint Napoleon megszemélyesitője nyujtott.

*

* **Dayka Margit** mondja: Legközelebbi filmem, amely a pesti közönség elé kerül, „A harapós férj". Nagyon mérges, folyton zsémbeskedő, kardos menyecskét játszom benne, akinek a töltött vadászfegyver többször van kezében, mint a főzőkanál. S amikor az uram, Rajnay Gábor elválik tőlem, én nyugodtan ott maradok a háznál, amelynek felerésze a közösvagyon joga alapján engem illet, még akkor is, amikor új asszony kerül a házhoz. Azt remélem, hogy a filmnek sikere lesz.

*

* **Titkos Ilona helyett Claudette Colbert.** Minden színésznő álma, az életében egy olyan nagy szerep, amely örökké emlékezetes marad mindenki előtt. Ilyen nagy szerep a „Tovaris" nagyhercegnője. Két nagy művésznő áll versenyen kivül ebben az alakitásban, a színpadon Titkos Ilona, a filmen pedig Claudette Colbert.

*

* **Ember- és állathipnózisról** tart vetitettképes előadást Völgyesi Ferenc dr. e hó 6-án, vasárnap délelőtt 11 órakor az Uránia-filmszinházban.

Az Uj Magyarság szinházi jegyirodája

Az Uj Magyarság jegyirodájában (József-körut 5) reggel 9 órától este 8 óráig az alábbi színházak előadásaira válthatók kedvezményes jegyek:

MARCIUS 4, PÉNTEK

Vígszinház: Hajnali vendég
Belvárosi Színház: Duo
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
Royal Színház: Das Paradies
Magyar Színház: Ketten egyedül
Művész Színház: Vacsora a Ritzben
Terézkörúti Színpad: Lulu
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka

MARCIUS 5, SZOMBAT

Magyar Színház: Ketten egyedül
Városi Színház: Julia
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
Royal Színház: Hochzeitstage

MARCIUS 6, VASARNAP DÉLUTÁN

Vígszinház: Hajnali vendég
Belvárosi Színház: Amerikai komédia
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Magyar Színház: Ketten egyedül
Művész Színház: Déligyümölcs
Városi Színház: Julia

MARCIUS 6, VASARNAP ESTE

Magyar Színház: Egyetlen éjszakára
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
Városi Színház: Julia
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Belvárosi Színház: Duo
Terézkörúti Színpad: Lulu

Telefonrendelés: 140-000, 144-400.

* **A Petőfi lirai nagydijat Havas István kapta.** A Petőfi-társaság csütörtökön délután a Magyar Tudományos Akadémia különtermében tartotta rendes közgyülését Császár Elemér elnöklésével. Elsőnek a két üres alelnöki széket töltötte be a közgyülés, amely alelnökökké választotta Havas Istvánt és Kállay Miklóst. Tiszteleti tagok lettek Csengery János és Kéky Lajos, a társaság rendes tagjaivá választotta Galamb Sándort, Kosáryné Réz Lolát, Szitnyai Zoltánt és Török Sándort, levelező tag lett Nyirő József s kültagokul választották Csók Istvánt és Metzger-Watanabe Nándort (Japán). A Petőfi lirai nagydijat Havas Istvánnak adta a közgyülés, amely a belső ügyek letárgyalása után úgy határozott, hogy az idei ünnepélyes nagygyülést március 13-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor az Akadémia nagytermében tartja meg.

* **Énekegyüttesek bemutatkozása.** Szabados Zágon női énekkara és nagykuti Nagy Béla énekötöse mutatkozott be csütörtökön este a zeneművészeti főiskola kamaratermében. A húsztagú női kar jóhangú együttese remek müsorral mutatta be képességeit. Tizenhat-tizenhetedik századbeli motettákat, marigálokat, Strawinsky és Kodály kórusait szólaltatta meg, kiegyensúlyozott hangszinnel, pompás egyöntetüséggel kidolgozott előadásban. A fiatal Szabados Zádorban jókezü karvezeztőt ismertünk meg. Az énekötös Korponay-Korpás Valéria, Rózsa Vera, Máthé Jolán, Nagypál Béla és Littasy György együttese a zeneművészeti főiskola énektanszakának növendékeiből alakult. Palestrina, Gasparini, Perti, Kodály, Bárdos, Harmat karművek és két Händel kettős komoly készültségü, tehetséges előadásával arattak sikert. A hangversenyen közreműködött két fiatal hegedüs. Kocsé Magyary Mária és Döme Péter Bach- és Vivaldi-müveket játszottak kamarazenekari kisérettel.

Moszkva ujabb meglepetése: Kresztinszki mindent beismert

Moszkva, március 3.

A moszkvai nagy pör csütörtök délelőtti tárgyalásán *gondosan ügyeltek arra, hogy ne történhessenek olyan szenzációs esetek, mint szerdán Kresztinszki kihallgatása alkalmával.*

Ivanov, aki a faiparnak volt a népbiztosa, *a legszörnyűbb gonosztettekkel vádotta magát.* A volt népbiztos „bevallotta", még mielőtt az államügyész felszólította volna erre, hogy már a háború alatt tagja volt a cári ochranának. További vallomásából kiderült, hogy *főfeladata minden elgondolható bűnnel vádolni Bucharint, a per fővádlottját,* aki szerinte már 1918-ban összeesküvést szőtt Lenin ellen. Ivanov ezenkívül nagyszabású rombolásokkal is vádolja magát, amelyeket 1936-ban és 1937-ben követett volna el. *Azt is kijelentette, hogy a szovjetunióban állandóan uralkodó papírhiány, sőt még az iskolásgyermekek füzetellátásának hiányossága is az ő romboló munkájának következménye. Hasonló bűnökkel vádolta elődjét, Lobovot, akinek letartóztatása ezekután nem lehet kétséges.*

Bucharin azon fáradozott, hogy tevékenységét ellenzéki politikus törvényes működésének tüntesse fel és *egyelőre óvakodott attól, hogy egyenesen beismerje a kémkedés és hazaárulás elkövetését.*

Szubarev, a nagyorosz szövetségi köztársaság (RSFSR) volt helyettes földmívelésügyi népbiztosa is *a legnagyobb készséggel magára vállalta a legképtelenebb, különösen a mezőgazdaság terén elkövetett rombolások vádjait.* Szubarev az ebben közreműködő terrorcsoport tagjaként megnevezte *Muralovot* és *Lisszizint,* a RSFRS két már régen eltünt mezőgazdasági népbiztosát, aki *most már szintén kétségkívül letartóztatásban van.*

A tárgyaláson *„tanuként" bevezettek a terembe egy Vasziljev nevű volt cári rendőrfelügyelőt,* akinek utasítására Szubarev 30 évvel ezelőtt állítólag besugó szolgálatokat végzett. Az öreg Vasziljev *„azonnal" felismerte Szubarevben az Ochrana volt besugóját. Az elnök kérdésére „pontosan" emlékezett arra, hogy harminc éve hatvan rubelt fizetett ki Szubarevnek besugásaiért és Szubarev emlékei is „csodálatosan" egyeztek az öreg elbeszélésével.*

A délelőtti tárgyalást ezután berekesztették.

A délutáni tárgyaláson elsőnek *Rakovszkit* hallgatták ki, aki vallomásában előadta, hogy *Kresztinszki,* jóllehet 1927-ben Trockij tudomására hozta lemondását, mégis mindig a trockijista irány híve maradt. Ezt azzal is bizonyította, hogy 1928-ban, amikor Rakovszki trockijista érzelmei miatt számüzetésben volt, Kaganovicsnál közbenjárt Rakovszki érdekében. Számüzetése alatt pedig Kresztinszki levelet írt hozzá, amelyben felszólította, hogy vonja vissza a trockijista izgatásról tett kijelentéseit.

Ennél a kijelentésnél *az államügyész felszólította Kresztinszkit, hogy feleljen Rakovszki állításaira.*

Kresztinszki sápadtan, ingadozó léptekkel állott a tárgyalóteremben felállított mikrofon elé és merő ellentétben szerdai határozott magatartásával, remegő hangon kijelentette, hogy szerdai vallomása hamis volt. Megtámadott egészségi állapota, leplezhetetlen izgalma és álszégyenérzete volt az oka, hogy szerdán tagadta az összeesküvésben való részvételét. Erejét meghaladta, hogy a világ nyilvánossága előtt bevallja az igazságot. *Elismerem most,* mondotta a vádlott, *hogy bünös vagyok és minden fenntartás nélkül megerősítem az előzetes vizsgálat során tett vallomásomat.* Az ügyész több kérdést intézett Kresztinszkihez.

Teljesen kimerülve, ellenálló erejében végleg megtörten ült le ezután a volt helyettes külügyi népbiztos a vádlottak padjára.

Következőnek *Rikovot,* a népbiztosok tanácsának volt elnökét hallgatták ki, aki az úgynevezett jobboldali ellenzék külpolitikai kapcsolatairól beszélt. Minthogy ismételten *gúnyos kifejezéseket használt,* az ügyész többször megszakította és elébetárta a vizsgálat folyamán tett beismerő vallomásait.

A tárgyalást pénteken folytatják.

A képviselőjelölés és ajánlás szabályozása a közjogi bizottság előtt

A képviselőház közjogi bizottsága csütörtökön *Pesthy* Pál elnöklésével folytatta *a választójogi javaslat* vitáját. A 76. szakasznál *Lányi* Márton előadó terjesztett elő módosításokat, majd *Esterházy* Móric gróf kérte, vegyék fel a javaslatba, hogy *aki az ajánlás hitelesítését törvényes jogcím nélkül megtagadja,* büncselekményt követ el. *Vázsonyi* János kérte, hogy az igazságügyminiszter rendeletileg állapítsa meg az ajánlások hitelesítésének közjegyzői díját. *Györki* Imre kisebb módosító indítványai után *Széll* József belügyminiszter kijelentette, hogy az ajánlások hitelesítésének megtagadása tekintetében a 198. szakasz *megnyugtató garanciát* nyujt. Kérte a bizottságot, hogy ne tegyék túlkomplikálttá a javaslatot, amely *már így is olyan agyonrészletezett törvénnyé kezd válni,* hogy a végén már a szakemberek sem ismerik ki magukat benne. A bizottság ezután a szakasz szövegét az előadó kiegészítésével fogadta el.

A 78. szakasznál az előadó terjesztett elő módosításokat, majd *Györki* Imre és *Soltész* János kérték, hogy az ajánlást *maga a jelölt is átnyujthassa. Tomcsányi* Vilmos Pál az eredeti szöveg fenntartását kérte. *Széll* József belügyminiszter azt hangoztatta, hogy *izléstelen lenne, ha valaki saját magát ajánlaná.* A bizottság a szöveget az előadó kiegészítésével fogadta el. A 79. szakasznál az előadó módosító indítványai után *Esterházy* Móric gróf szólalt fel, majd *Széll* József belügyminiszter rámutatott arra, hogy a törvény a legerősebb biztosítékot nyujtja *a petíciós eljárás* keretében, amely az egész választásra döntő befolyással van. A bizottság a szakaszt az előadó módosításával fogadta el. A 81. szakaszt szintén az előadó kisebb módosításával fogadták el, majd a bizottság visszatért a 72. szakasz tárgyalására.

Lányi Márton előadó beterjesztette az új, módosított szöveget, amely szerint ugyanaz a személy ugyanannál a választásnál *nem fogadhatja el a jelölést* ugyanabban az egyéni kerületben egyik ajánláson a képviselői, másikon a pótképviselői helyre, ugyanabban a lajstromos kerületben több lajstromon, háromnál több egyéni kerületben, ideértve a pótképviselői helyre való jelölést is, és végül háromnál több lajstromos kerületben. *Györki* Imre felszólalása és *Lányi* Márton válasza után a bizottság az előadó módosításával fogadta el a szakaszt. A 83. szakasznál az előadó módosító indítványa után *Vázsonyi* János kérte, hogy egyhangú választás esetén *körlevél* útján tudassák az eredményt minden választóval. *Széll* József belügyminiszter kijelentette, hogy ez nem az állam- és az állam közegeinek a dolga. A bizottság a szöveget az előadó módosításával fogadta el. A 84. szakaszt az előadó módosító indítványával elfogadták, majd *Lányi* Márton előadó a 84. szakasz után új szakasz felvételét javasolta, amely *a választási eljárással* kapcsolatban tartalmaz intézkedéseket. *Soltész* János helyeslő felszólalása után az új szakaszt a bizottság elfogadta. A 85. szakasznál az előadói módosítások beterjesztése után *Soltész* János javasolta, hogy az ajánlott képviselők neveit pártonként külön-külön csoportosítva, vízszintes irányban nyomassák a szavazólapokra és *a jelölt pártállását, továbbá, hogy ki az illető pártnak a vezére, minden csoport fölött külön-külön nyomassák rá. Zsitvay* Tibor csatlakozott az indítványhoz, majd árvátfalvi *Nagy* István felszólalása után *Eckhardt* Tibor hangsúlyozta, hogy pártja *nem gondolt a belügyminiszternél bejelentett pártok indulásának akadályozására,* csupán azokról volt szó, akik a belügyminiszternél soha nem jelentik be magukat, mint párt.

Széll József belügyminiszter bejelentette, hogy az indítványt helyesli és *később terjeszt elő errevonatkozó szövegezést.* A bizottság a határozatot felfüggesztette. A 86. szakaszt a bizottság az előadó módosításával fogadta el, majd a szakasz után az előadó új szakasz felvételét javasolta, *Eckhardt* Tibor helyeselte az új szakasz felvételét, de néhány kisebb gyakorlati jellegü módosítást javasolt. *Széll* József belügyminiszter hozzájárult a módosításhoz s így a bizottság az új szakaszt Eckhardt Tibor kiegészítésével elfogadta. A 87. szakaszt az előadó módosításával, a 89. szakaszt pedig *Soltész* János, *Györki* Imre és *Széll* József belügyminiszter hozzászólásai után az előadó és *Györki* Imre módosításaival fogadták el. A 90. szakasznál az előadó és *Soltész* János terjesztett elő módosítást, amelyet a bizottság *Széll* József belügyminiszter felszólalása után elfogadott. A 92. szakaszt az előadó módosításával, a 93. szakaszt pedig *Soltész* János és *Széll* József felszólalása után szintén az előadó módosításával fogadták el. A 94. szakasznál az előadó módosító indítványai után *Zsitvay* Tibor, *Berg* Miksa báró és *Széll* József belügyminiszter szólaltak fel, majd a bizottság a szakaszt az előadó módosításával fogadta el. A 95. szakaszt ugyancsak az előadó módosításával fogadták el. Az előadó a 95. szakasz után *új szakasz* beillesztését javasolta, a bizottság az új szakaszt, továbbá a 96. és 97. szakaszt az előadó módosításával elfogadta.

Ezzel a bizottság ülése véget ért. A javaslat tárgyalását *pénteken* délelőtt tíz órakor folytatják.

Gara Zoltán

A trükk

Irta: Nagyiványi Zoltán

— A mi helyzetünkön csak egy nagyon ügyes trükk segíthet — mondta Lucie Georgenak, a komoly udvarlójának, mikor a meleg nyári délután a Loire partján sétálgatva afölött tanakodtak, hogy miként lehetne a lány atyjának, Lacombe úrnak „elvi álláspontja" dacára, legszebb álmukat megvalósítani.

Az igazat megvallva, a fiatalok helyzete egyáltalán nem volt reményteljesnek mondható, ami Lacombe úr sajátos, breton, konok természetével állt szoros összefüggésben. A breton természet hajthatatlan. Hogy ezt a tulajdonságot a legnyugtalanabb francia tengerpart állandó veszedelmeivel folytatott évezredes harc fejlesztette-e ki a Bretagne népében, vagy talán a történelem, melynek igen zajos fejezetei viharzottak el a derék halászok feje fölött, ki tudná azt megállapítani, de különben is, az ok nem változtat az okozaton, amely, sajnos, félelmes akadályként mered a fiatalok útjában.

Lacombe úr Orleansból nősült és mikor, francia szokás szerint, ötvenéves korában nyugalomba vonult, a Loire parti nagy városban telepedett le, melynek legélénkebb utcájában szép nagy házat és a közvetlen környéken jó majoros birtokot mondhatott a magáénak a felesége révén. Ha valaki ezekhez a reális földi értékekhez még azt a tekintélyes és nyugodt kamatjövedelmet hozzáadja, mely a családfő több évtizedes munkája eredményeként mutatkozik, akkor kétségtelenül meg kell állapítania, hogy Lucie kisasszony, az egyéni értékein felül is, a komolyabb partik közé sorolandó.

Ez mind nagyon kellemes és vonzó körülmény lenne, ha az apa nem vette volna be a breton fejébe azt, a már rögeszmének mondható elvi álláspontot, hogy az ő egyetlen gyermeke bizony csak olyan embernek lehet a felesége, akit ő, Lacombe úr, több évtizedes üzleti tapasztalatai által megedzett emberismerete segítségével, választ ki a részére.

— A nő egy szentimentalizmusra hajlamos, könnyen befolyásolható lény — szokta a kávéházban baráti körének mondogatni —, én pedig azt akarom, hogy a lányom boldog legyen s így csak olyan fiatalember jöhet szóba, akit én vezetek be a házamhoz.

Ehhez az elgondoláshoz olyan hajthatatlanul ragaszkodott, hogy hiába ismerkedett Lucie a tenniszdélutánokon, egyik-másik barátnője szüleinél, akármilyen rokonszenves fiatalemberrel, annak eleve vesztett ügye volt.

— Haszontalan léhütő — mondta a kényúr, homlokát ráncolva —, ingyenélő, dologkerülő, aki komoly munka helyett ilyen haszontalan dolgokkal foglalkozik. Én nem értem rá tenniszezni és teadélutánokra sem jártam gazdag lányok körül sóhajtozni, úgy-e, Eugénie?

— Nem, bizony nem — válaszolta az engedelmes feleség és a jelölt mehetett világgá.

George azonban nemrégen Párisból került a vidéki nagyvárosba és kitünő modorával nagyon elnyerte Lucie tetszését, annyira, hogy a lány az elutasítást sem merte megkockáztatni, viszont lemondani sem akart róla. Tehát nem maradt más hátra, mint hogy a fiú valamilyen ügyes trükk segítségével, házon kívül ismerkedjék meg az apával, kinek sejtelme sem lehet arról, hogy a fiatalok ismerik egymást, sőt hogy már a házasságról beszélgetnek.

— Megvan — kiáltott fel hirtelen a lány és örömtől ragyogó arccal mutatott a Loire vizére. — Ez az öreg folyam fogja az utunkat egyengetni — folytatta és örömében felkacagott.

— A Loire? — kérdezte a fiatalember csodálkozva, aki egy szót sem értett az egészből.

A lány helyes nyomon járt. Lacombe úr a város legszenvedélyesebb horgászai közé tartozott, aki a halászati évszak minden napján órákat töltött a folyó partján és baráti körében csalhatatlan szakértőnek számított.

— Ez egy franciához méltó foglalkozás — szokta apéritif keverése közben erősítgetni —, kellemes, hasznos és bölcs időtöltés. Igen, bölcs — mondta ilyenkor —, mert az elmult és munkában eltöltött évek szépen, nyugodtan peregnek le az ember emlékében a víz segítségével, ilyenkor viszontlátjuk a sikereket és a hibákat és mi alkalmasabb az életbölcseség megszerzéséhez, mint ezeknek az összehasonlítása?

— George! Magának horgászni kell. Papa a várostól fölfelé, a harmadik vízimalom utáni füzesben tanyázik ilyenkor, maga tanácsot kér, vagy ilyesvalami módon megismerkedik vele; rólam természetesen nem is hallott és a többi majd simán fog menni. Nagyszerű, ugyebár?

— Nagyszerű — válaszolta a fiatalember lelkesedve, azután még abban állapodtak meg, hogy a siker érdekében két hétig nem találkoznak, nehogy az apa valamit megsejtsen és azzal George máris rohant a városba, a horgászati kellékeket beszerezni.

— Aranyhalat fogok ki a Loireból — gondolta diadalmasan, miközben a csalétkek között válogatott.

Lucie néhány estén át aggodalmasan leste apját az erkélyről, hogy a szokott zsákmányon kívül hoz-e még valamit. Nem hozott. Egyik nap változatlan egyhangúságban telt a másik után, míg végre az első hét végén a horgász megszólalt.

— Ma nagyon kellemes délutánom volt — mondotta és ravaszul mosolygott. — Egy fiatalember telepedett le a közelemben — folytatta —, mindjárt láttam rajta, hogy fogalma sincs a halászatról, de órákon keresztül olyan kitartással vetette a horgot a vízre, hogy a végén megsajnáltam és tanácsokat adtam neki.

— Használt a tanács? — kérdezte a lány örömteljes izgalommal.

— Meghiszem azt. Olyan kövér pontyot fogott, hogy magam is megirigyeltem. Itt az apa elhallgatott, a lány pedig nem mert többet kérdezni. Minek is — gondolta —, hiszen minden a legjobb uton van.

Lacombe úr attól kezdve minden este néhány szóval többet mondott a fiatalemberről.

— Pompás fickó. Valóságos gaillard. Mester lesz belőle.

Ilyen rövid, tömör dicséretek hangzottak el a szájáról és Lucie ragyogott a boldogságtól.

— Ezt valóban nagyszerűen eszeltem ki — suttogta és alig várta, hogy apja egy este George úrral együtt jelenjék meg a házban.

— Eugénie! Holnap este vendégünk lesz ebédre — mondta néhány nap mulva az asszonynak, kit Lucie nem avatott be a dologba —, egy olyan fiatalembert hozok magammal, aki nem hozomány után futkos a tenniszpályán, strandon, vagy a parketten, hanem jó korán rájött az élet bölcs örömére. Majd holnap meglátjuk, hogy milyen az én izlésem — szólt végül és jelentőségteljesen nézett a lányára.

Lucie egész éjjel nem aludt és korán reggel, piaci bevásárlás ürügye alatt, kiszaladt a városba és sikerült Georgeot a hivatala előtt elfognia. A fiatalember komoran nézett a lányra.

— George — szólt a lány lélekzetvesztve —, ma este nálunk ebédel, a

dejüleg kiutaltam.

Budapest, 1943. jul

a kiadvány hiteléül:

Bátonyi

min. s.hiv.igazgató

) évi julius 12.-én kelt 454/1943. számu
:y dr. Möller Károly épitészmérnöknek a
)m helyreállitása körül végzett munkái
/:600:/ pengőt dr. Lux Kálmán müszaki
:st,IX.Hőgyes Endre-u.10.:/- elszámolás
m.kir.postatakarékpénztár utján egyi-
/.

Bizottságának,

Budapest.

AZ IDŐ *(Az időjárási helyzet még mindig nem sok jóval biztat.)* A napok óta tartó hűvös, szeles, időnként szinte télies jellegű időjárás egész Közép-Európában, s így hazánkban sem javul. A pénteki napon még visszaesés is következett be, amennyiben itt megélénkült az északi, északnyugati légáramlás és a sarkkörüli vidékekről is az eddiginél még valamivel hidegebb levegőt hozott felénk. Ez a levegő továbbvonulása közben sokfelé erős felhőzetet, és számos helyen záporesőket, a hegyekben havazásokat okozott. ezzel meggátolta a javulás kiindulását, pedig csütörtökön már úgylátszott, hogy péntekre legalább is a hőmérsékleti viszonyok valamivel kedvezőbben alakulnak. Erre mutat az is, hogy az élénk szél dacára pénteken már egy-két fokkal magasabb volt a nappali hőmérséklet a csütörtökinél, míg több helyen elérte a 13 fokos csúcsmértéket. Ennek dacára az idő pénteken jóval hűvösebb benyomást keltett. mint csütörtökön, ami tisztára a szél rovására irandó. A gyorsan tovavonuló és igen gyors változásokon átmenő felhőzetből csak időnként hullott kisebb-nagyobb zápores̈ő, amelynek mennyisége pár csepptől a Debrecenben mért 5 milliméterig változott. Egy-két helyen a záporok közben villámlás és dörgés is fellépett, tehát zivatar volt. Így Szentgotthárd jelentett zivatart. A további kilátások sem a legjobbak még. Nyugat-Európában, az Óceán partjain már déli irányúra fordult a légáramlás és derült égbolt mellett melegszik az idő. Ez a javulás felénk is terjeszkedni fog. de egyelőre csak lassú menetben, úgyhogy egy-két napig még bizonyára nem is lesz nálunk erősebben érezhető. Szombaton még élénk lesz az északi légáramlás, vasárnapra azonban már valamelyest gyengülni fog, úgyhogy akkorra már a helyzet kedvezőbb alakulását remélhetjük. Szombaton még újból lesz egyes helyeken kisebb futó záporeső, az éjjeli lehűlés azonban erősödik és egy pár napon át állandósulnak a talajmenti fagyok. *T. G.*

*

Október 4-én, vasárnap reggel a Nap kél 5 óra 46 perckor, nyugszik 17 óra 19 peckor.

A Meteorológiai Intézet jelenti október 2-án este:

Közép-Európában még mindig hideg északi légáramlás uralkodik és az Atlanti óceán partjai felől csak lassan halad előre a javulás.

Hazánkban is élénk volt ma országszerte az északnyugati légáramlás. A változó felhőzetből sokfelé hullott kisebb zápores̈ő. A legtöbb csapadékot, 5 millimétert, Debrecen jelentette, Szentgotthárdon zivatar is volt. A hőmérséklet valamivel magasabbra emelkedett, mint az előző napon és mindenütt meghaladta a 11 fokot.

Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet 7 Celsius fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 764 milliméter, mérsékelten emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára: Élénk északi szél. Egyes helyeken még kisebb zápores̈ő (a hegyeken záporszerű havazás). Hajnalban sok helyen talajmenti fagy. A nappali hőmérséklet alig változik.

— **Vízállás.** A Duna Linzig és Pozsonynál apad, másutt árad. Alacsony vízállású. Dunai vízállások: Schärding 170, Passau 324, Asobach 178, Struden 310, Stein 46, Bécs 22, Pozsony 186, Komárom 285, Budapest 216, Paks 89, Baja 150, Mohács 165, Gombos 253, Ujvidék 161, Zimony 80, Drenkova 38, Orsova 116. A Dráva Barcsnál —60, Drávaszabolcsnál 56, Eszéknél 104. A Száva Brodnál 195. Gázlómélységek a magyar Dunán: Baka 1821 km 18 deciméter, Bős 1820 km 21.5 deciméter, Kispatkós 1807 km 25 deciméter, Bogyiszlói rév 1503 km 19, Gogyiszló 1502 km 24, Gemenc 1496 km 23, Korpádi part 1493 km 23, Koppány 1484 km 21, Bajai híd 1480 km 24 deciméter. A Tisza végig árad, alacsony vízállású. Tiszai vízállások: Tiszaújlak 100, Vásárosnamény 162, Tokaj 150, Tiszafüred 88, Szolnok 14, Csongrád —90, Szeged —64. A Szamos Csengernél 142. A Körös Körösszakálnál 46, Békésnél 224, Gyománál 142. A Maros Makónál —13. A Balaton Siófoknál 64. A Velencei tó Agárdnál 25.

— **Elítélték a brüsszeli polgármester támadóját.** *Brüsszelből* jelentik: *Orvalt*, aki *Max* brüsszeli polgármestert arculütötte, a bíróság háromhavi elzárásra és 800 frank pénzbüntetésre ítélte.

— **Halálra égett egy leány a kaposvári rendőri fogdában.** *Kaposvárról* jelentik: Csütörtökön saját érdekében őrizetbe vették *Takács* Mária 14 éves döbröközi leányt, aki napok óta csavargott a kaposvári uccákon. A leány megszökött szüleitől s gyalog jött Kaposvárra. Péntek reggel akarták hazatoloncolni. A leányt a rendőrségi fogdában őrizték, ahol befűtöttek, hogy ne fázzék. A leány a kályhához ült melegedni. Ruhája egyszerre tüzet fogott. A leány felugrott és segítségért kiabált. *Palotai* rendőrfőtörzsőrmester segítségére sietett, lekapta köpenyét és a leányra borította. Sikerült is a tüzet eloltani, de a leány olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy péntek reggelre *belehalt sebeibe.* Halála előtt még hangoztatta, hogy a szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség.

— **Házasság.** *Nagy* Pannit (Kiskunfélegyháza) eljegyezte *Niels H. Eriksen* ujságíró (Hilleröd, Dánia). (Minden külön értesítés helyett.)

= **Aki sokat evett vagy ivott és rosszul érzi magát,** annak egy pohár természetadta »Ferenc József« keserűvíz igen gyorsan és alaposan kitisztítja a gyomrát és a beleit és felfrissíti egész szervezetét! Orvosok ajánlják.

= **A magyar úricsaládok posztógyára** önnek is rendelkezésére áll. Közvetlenül a gyárból szállítja az utolsó kéznek, a fogyasztónak színgyapjúszöveteit angolos gyártási módon elkészítve. Nem fog csalódni. Évekre szóló megtakarítást ér el. Még ma kérje megtekintésre a szövetminták költség- és kötelezettségmentes beküldését. Trunkhahn Posztógyár és **Ruhagyár Rt., Budapest. XI., Lenke út 117.**

SZINHÁZ

A velencei kalmár

A Művész Színház pénteki kapunyitása

Szeretném szépreményűnek címezni *Bárdos* Artúr rokonszenves, fiatal *Művész Színházát,* amely már nevében kifejezésre juttatja a célkitűzés komolyságát és emelkedettségét. A pénteki kapunyitás után azonban jó lélekkel inkább csak szépszándékúnak nevezhetem. Legalább egyelőre. Mert bármilyen tiszteletreméltó ambíció nyilatkozott is meg első darabjának kiszemelésében, ha őszinte akarok lenni: be kell vallanom, hogy az előadás felmutatott eredményei nem túlságosan igazolták *A velencei kalmárra* esett választás helyességét. Shakespeare méltó megszólaltatásához mindenekfelett alkalmas instrumentumok szükségesek. A bemutató részben gyenge, részben elhibázott szereposztása pedig elsősorban arról győzött meg, hogy az új színház — legalább pillanatnyilag — nem rendelkezik a vállalt feladat sikeres megoldását biztosító, megfelelő színészekkel. Így, legfontosabb és legnélkülözhetetlenebb eszközök hijján, az újszerű beállításra törekvő igazgató-rendező egész hősies erőfeszítése kárbaveszett és hiábavalónak bizonyult.

A velencei kalmár regényes színjáték, ami Shakespearenél rendszerint tragikus és komikus elemek merész kereszteződését jelenti. Olyan ez a darab, mint egy vihar-terhes, fülledt nyári délután. A napot egyetlen sötét felhő takarja, de körös-körül, a fenyegető árnyék mögül, játékos sugarak villannak elő és szóródnak szét a kéken izzó égbolton. A felhő: *Shylock,* aki egy gondtalan-derűs vígjáték kellős-közepébe veti démoni árnyékát. A fényforrás: *Portia,* aki a belmonti idill pajkos ragyogását gyujtja ki, vidám sugárkoszorúba fogva a zsidó komoran felmagasló alakját. Hogy az ellentétet Shakespeare kora — amely egyszerűen kiröhögte Shylock tragikomédiáját — nem érezte ilyen élesnek: ezúttal mellékes. *Mai* néző számára vitathatatlanul így adódik és személyesítődik meg a kontraszt, a két főszereplőben, akik nélkül nincs darab. És itt most csak ez a fontos. Mert igazi Shylock és jó Portia nélkül nincs igazi, jó *előadás* sem. *A velencei kalmárt* egyedül *értük* érdemes színrehozni, — különben kár a fáradtságért.

A *Művész Színház* érdekes kísérlete ezen a ponton szenvedte az első hajótörést. Sem Shylockja, sem Portiája nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, holott mindkét szerep vállalója kiváló tehetségű és nagy fajsúlyú, jelentős művész. Főkép *Bulla* Elma alakítását érezzük sajnálatosan elhibázottnak. Ebben a művészi lényétől távolálló, merőben idegen feladatban, amelynek megoldására külső-belső adottságai egykép alkalmatlanok, egyáltalán nem érvényesültek értékes kvalitásai. Burleszk vonásokkal eltorzított Portiájából hiányzott a hang bársonyos melegsége, a sugárzó báj, a könnyedén gyöngyöző jókedv, a pajzánságában is mértéktartó női méltóság, legfőkép pedig a mélyről buggyanó humor szivárványos csillámlása. Őszinte átélés helyett elszánt mókázással igyekezett vidám hangulatot teremteni maga körül, teljesen sikertelenül. Nem, ezt a szerepet nem neki találták ki, még eredeti formájában, rendezői tévedések rákényszerített operett-túlzásai nélkül sem. *Gellért* Lajos — legalább papírforma szerint — szerencsésebb Shylocknak igérkezett. Intelligensen kidolgozott, inkább nyugtalan, mint ideges játékában volt is néhány megkapó, emberi mozzanat. Egészében mégse elégített ki. Shylockja nem bírt félelmessé nőni, *démonikussá* válni s szinte testileg is Antonio fölé kerekedni. Némileg jelentéktelen maradt. Talán mert túlsokat mozgott, nem egyszer ismételve magát, amivel megbontotta a figura nagyvonalúságát; másutt viszont (s nem a Jessicával való jelenetekben, ahol indokolt lett volna) valami kiegyezésre hajlamos ellágyulásba erőtlenedett. Ezért nem rendített meg igazán az önmagát tépő szenvedély zilált szilajságával és tragikus elomlásával a tárgyalás szcénájában sem, amelynek végéről különben a rendező kihúzta a megkeresztelkedést elrendelő, kegyetlen ítéletét. (Lehet, hogy jól is tette. Ugyde akkor miért hagyta meg az utolsó felvonásban Lancelot idevágó, vaskos-izetlen élcelődését, amelynek az ítélet kimondása nélkül semmi értelme sincs?)

Az előadás másik tehertétele a vígjátéki motívumok önkényes eltolása volt, a legkedélytelenebbül komédiázó, üres bohózat felé. A shakespearei költészet megejtő varázsa csaknem egészen ráment erre az erőszakolt ötletre, amely azonfelül mind a játék, mind a díszletezés, mind a versmondás körül zavaros *stíluskeveredést* idézett elő, jóllehet a rendező nyilván bizonyos stílusegység kialakítására törekedett. Nincs helyem részletezni a kifogásokat. Ehelyett inkább azt emelem ki, hogy a karnevál forgatott-színpadon kavargó tömegjelenete így is igen szép, hatásos képet nyujtott. Akár Karlheinz Martin vállalhatná.

A szereplők sorából két nevet jegyzek ide: *Rózsahegyi* Kálmánét és *Beöthy* Lidiáét. Előbbi az öreg Gobbo hálás szerepében szerzett vidám perceket, utóbbi, mint Portia komornájának megszemélyesítője, először mutatkozott be színpadon. Kellemesen, tisztán, értelmesen beszél. Csak azt nehéz elhinni, hogy valóban színésznő lesz belőle. A hangulatos kísérőzene *Fischer* Sándor invencióját dícséri. A mutatós díszleteket és kosztűmöket *Gara* Zoltán tervezte.

Végül még egyet. Ennyi gáncs ellenére is, minden elismerésem azé a becsületes szándéké, amely Bárdos Artúrt új vállalkozásában vezeti. De bármily dícséretes a szándék: művészi formát csak a kiviteltől kaphat. Bizonyosra veszem, hogy legközelebb már így, megvalósult eredményeiben sem hagy fenn kívánnivalót.

Kárpáti Aurél

*

Pénteken este kezdte meg működését a *Művész Színház.* Nagy érdeklődés előzte meg *Bárdos* Artúr új színházának megnyitó előadását. Már jóval nyolc óra előtt ellepte a közönség a színház fényárban ragyogó előcsarnokait és a nézőteret, ahol a hölgyek elegáns estélyi ruhában s az urak legtöbbje frakkban és szmókingban jelent meg. Kevéssel nyolc óra után kezdődött az előadás, amelyet az utolsó pillanatig nagy érdeklődés és sok nyiltszíni taps kísért. A második felvonás után egymást követték a vastapsok is s a színészekkel együtt *Bárdos* Artúr igazgatónak is meg kellett jelennie a vasfüggöny előtt.

(*) Molnár Ferenc »Doktor úr« cimű bohózata a — Bethlen-téri Színházban. A *Bethlen-téri Színházban* még újév előtt érdekes felújítás lesz. Előadásra kerül *Molnár* Ferencnek nagyszerű bohózata, a *Doktor úr,* amelynek egyes jeleneteit a felújításra átdolgozza a kiváló magyar író. A bohózatot vendégszereplő nélkül, *saját társulatának tagjaival* játszatja a Bethlen-téri Színház. Itt említjük meg, hogy a *Doktor úr* cimű bohózatból *Ábrahám* Pál zenéjével *operettet* akart írni *Harmath* Imre és a főszerepet *Dénes* Oszkárra akarták kiosztani. Tudomásunk szerint *Molnár* Ferenc darabjának operetté való átírását *nem engedélyezte.*

(*) A Disraeli főpróbája és bemutatója. A *Magyar Színház* most már véglegesen megállapította *Disraeli* cimű történelmi színműve bemutatójának napját. A darabot október 15-én mutatják be s a nyilvános főpróba egy nappal előbb, 14-én lesz.

(*) A Sok hűhó Emmyért szereposztása. A *Kamaraszínházban* megkezdődtek a próbák *Aszlányi* Károly és *Fényes* Szabolcs operettjéből, amelynek *Sok hűhó Emmyért* a címe. A főszerepeket *Kovács* Kató, *Szűcs* László, *Gellértt* Marika, *Vendrey* Ferenc, *Gaál* Sándor, *Z. Molnár* László, *Ihász* Lajos, *Sala* Domokos és *Lontai* István játsszák. *Nagypál* Béla az előadás karnagya, *Tihanyi* Vilmos rendezi a darabot, a díszleteket *Gara* Zoltán tervezi. Az operett bemutatója október 15-ike és 20-ika között lesz.

JÖVÖK

és felvidítom az országot!

Október 7.	**Budapest**	Royal Apollo
Október 8	**Debrecen**	Hungária és Apollo
Október 8.	**Szeged**	Belvárosi
Október 8.	**Szombathely**	Sabária
Október 11.	**Pécs**	Apollo
Október 15	**Kecskemét**	Városi
Október 16.	**Orosháza**	Korzó
Október 16.	**Makó**	Park
Október 16.	**Szolnok**	Városi Színház

CHARLIE CHAPLIN
MODERN IDŐK

MILANO RISTORANTE UNGHERESE

Corso Vittorio Emanuele 17, a Dóm mellett Elsőrangú úri étterem. Magyar és bécsi konyha. Arnyas kerthelyiség. Ebéd vagy vacsora étlapból szabadon választva kiszolgálással 7.50 lira

(*) Toscanini novemberben kétszer vezényel a Városi Színházban. *Toscanini* eddig mindig csak egyszer dirigált Budapesten az idén egymásután *két estén* fog fellépni a *Városi Színházban:* november 24-én és 25-én. November egyébként nevezetes hangverseny-hónap lesz, Toscaninin kívül ekkor hangversenyeznek még: *Huberman, Mengelberg* és *Mollinari* is.

(*) A »Légi támadásról« a rendező. A *Bethlen-téri Színház* amerikai bemutatóra készül: *R. Sherwood »Légi támadás«* című drámáját hozza színre. Sherwood darabját *Hont* Ferenc rendezi, aki a következőket mondja a drámáról:

— *Sherwood* legnagyobbsikerű műve a *Légi támadás*, melynek eredeti címe: *Waterloo Bridge* A szerzőnek eddig egy munkáját adták Budapesten, a *Hannibal* című történelmi szatirát, amely nyolc évvel ezelőtt a *Vígszínházban* került színre. A Légi támadás Londonban játszódik 1917-ben, mikor mindennaposak voltak a német légi támadások az angol főváros fölött. Hősei: egy fiatal kanadai katona, aki rövid szabadságát tölti Londonban és egy amerikai táncosnő, aki az uccára kerül a háború miatt. A *Waterloo-hídon* ismerkednek meg egy éjszakai légi támadás alatt. Egészen csendes tragédia játszódik le közöttük. A lány érzi, hogy ez a katona az egyetlen férfi, aki megmenthetné, de erre a happy endre nem kerülhet sor, mert a katonának vissza kell mennie a frontra. Háborús pánikhangulat festi alá ezt a halk emberi történetet, melynek gépfegyverropogás és repülőgépbúgás a kísérőzenéje. A darabot rendkívüli sikerrel játszották Newyorkban, Londonban és Berlinben. Magyarra *Bálint* György fordította.

(*) A császár futárja. *(Bemutatta a Décsi és a Kamara.)* Másfélórai kellemes narkotikum báró *Orczy* Emma regénye filmen. Úgy látszik, Orczy Emma regényei különösen alkalmas filmtémák — tavaly a *Vörös Pimpernel* volt világsiker, idén a *Császár futárja* fog telt házakat vonzani. Izgalmas, hatásos kémtörténet a film, két ember harca a lengyel szabadságharc idejében. Két ember: a férfi és a nő politikai és szerelmi háborúja hepienddel végződik. Karl *Hartl* mestere a rendezésnek. A percenként izgalmas fordulatok, a nagyvárosokon, Szentpéterváron, Párizson, Londonon, Bécsen végiglüktető történet erősen leköti a nézőt. Az operatőr különösen jó munkát végzett. A férfifőszereplő Karl Ludvig *Diehl* kitűnő színész. És elsőrangú a női főszerepben: Sibille *Schmietz.* Nagy siker volt. Igen jó a kísérőműsor is. *(r.)*

(*) Gaál Franciska amerikai utazása. Megírtuk, hogy *Gaál* Franciska az amerikai *Paramount* filmgyárhoz szerződött. A művésznő, mint most végleg elhatározta, *október 7-én* indul Amerikába *Cherbourgból* a *Normandie* fedélzetén. Newyorkban csak rövid ideig marad, s onnan egyenesen Hollywoodba utazik.

RÁDIÓ

OKTÓBER 3. **Budapest I. 6.45:** Torna. Utána: Hanglemezek. **7.20:** Étrend. **10.00:** Hírek. **10.20:** Pakots József elbeszéléseiből: »Alakok a falumból.« (Felolvasás.) **10.45:** »Mit nézzünk meg?« A Szépművészeti Múzeum régi osztrák mestereinek gyüjteményét ismerteti Balás-Piri László dr. (Felolvasás.) **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** Beszkár-zenekar. Vezényel Müller Károly. Közben kb. **12.30:** Hírek. **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **13.30:** B. Zala Lili zongorázik, Zengő Ibolyka hegedül, zongorán kíséri Schwalb Miklós. **14.40:** Hírek, étrend, élelmiszerárak. **16.15:** 1. »A kard nem tehet róla.« 2. »A barlangvasút és az expresszvonat.« Hárs László meséi. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00:** »Séta az Iparcsarnokban „A Magyar Nép Hete" kiállításon.« Beszélő Budinszky Sándor. **17.40:** László Imre magyar nótákat énekel, kísér Sárai Elemér és cigányzenekara. **18.30:** »Hölgyeim, önökről van szó.« Laczkó Géza csevegése. **19.00:** A rádió szalónzenekara. **20.00:** »Sakkfigura.« Vígjáték 3 részben. Irta W. Somerset Maugham. Fordította id. és ifj. Ambrózy Agoston. Rádiószinpadra alkalmazta Segesdy László. Rendező Odry Árpád. **22.10:** Hírek, időjárásjelentés. **22.30:** Hanglemezek. **23.20;** Közvetítés a Metropole szállóból. Farkas Béla és cigányzenekara muzsikál. **24.05:** Hírek. — **Budapest II. 17.00—17.30-ig:** A Szociális Missziótársulat előadása. Farkas Edit alapítófőnökasszony: »Missziós üzenetek.« **18.20—18.55-ig:** Galánffy-Hoór Erzsébet énekel, zongorán kísér Kazacsay Tibor. **19.00—19.25-ig:** »Csillagász gyöngyélet.« Dr. Cavalloni Ferenc természettudományi előadása. **19.30—19.55-ig:** A földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. **20.10—21.25-ig:** Rendőrzenekar. Vezényel Szőllőssy Ferenc **21.30—21.50-ig:** Hírek, lóversenyeredmények. — **Telefónhírmondó. 6.45—11.15-ig** és **12.00—15.15-ig:** Budapest I. műsora. **11.20—11.50-ig** és **15.20—15.50-ig:** A Telefónhírmondó külön műsora (hanglemezek). Utána: Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 6.45-től kb. 19.25-ig:** Budapest I. műsora. **19.30—19.55-ig:** Budapest II. műsora. **20.00-tól:** Budapest I. műsora.

(*) Munkáselőadások az Operaházban. Az Operaházban a nemzetiszínházi előadások mintájára ebben a szezónban munkáselőadásokat rendszeresítenek. Az eddigi tervek szerint vasárnap délutánonként *hat* munkáselőadást tartanak. Az első munkáselőadás október hó 11-én lesz.

(*) Az idén nem tart főpróbákat a Filharmóniai Társaság. A *Filharmóniai Társaság* elhatározta, hogy az idén egyetlen bérleti hangversenyéből *sem* rendez főpróbát. A hangversenyeket minden alkalommal hétfőn este az Operaházban, esti *nyolc* órai kezdettel tartják meg.

MOZIK

ADMIRÁL (Margit körút 5. sz. Tel.: 1-567-07): A sárga csikó (Csortos, Kiss F., Rózsahegyi). Éjjel a patikában (Kabos, Gomolaszögi E.). Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
ALKOTÁS (Alkotás ucca 11. sz. Tel.: 1-553-74): A koldusdiák (Rökk Marika). Magyar katonatisztek falkavadászata. Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½5, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
ATRIUM (Margit körút 55. szám. Tel.: 1-530-34 és 1-540-24): Ártatlanok (Merle Oberon). Híradók. (Előadások kezdete: 5, ½8 és ½10-kor; szombat és vasárnap: ½4, ½6, ½8 és ½10.)
BELVÁROSI (Irányi ucca 21 sz. Tel.: 1-845-63): A kis lord (Freddie Bartholomew). Híradó. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor; vasárnap: jobbterem: ½3, ½5, ½7 ½9, balterem: 4, 6, 8, 10.)
BODOGRAF (József körút 63. szám. Tel.: 1-339-06 és 1-367-10): A sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Komár Júlia). Muzsikus dámák (vígj.). Jaj, de ravasz ez a tavasz (színes film). Híradó. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor; vasárnap: ½2-től folyt.)
BUDAI APOLLO (Csalogány ucca 46. Tel.: 1-515-00): A sárga csikó (Csortos, Kiss F., Rózsahegyi). Micki pólómeccsen (színes trükkfilm). Az útépítés csodái (kultúrfilm). Micki-varieté (trükkfilm). Híradó. (Előadások kezdete: ½5, ¾7 és ¼10-kor; vasárnap: ¼3, ½5, ¾7 és ¼10-kor.)
CAPITOL (Baross tér 32. sz. Tel.: 1-343-37): A csábító (Gustav Fröhlich). Amikor a férj takarékos (vígj.). Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
CASINO (Eskü út 1. sz. Tel.: 1-831-02): Ártatlanok (Merle Oberon). Híradók. (Előadások kezdete: ½6, ½8 és ½10-kor; szombat és vasárnap: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
CITY (Vilmos császár út 36. sz. Tel.: 1-164-24): Ártatlanok (Merle Oberon). Híradók. (Előadások kezdete: ¾6, ¾8 és ¾10-kor; szombat és vasárnap: ¾4, ¾6, ¾8 és ¾10-kor.)
CORVIN (József körút és Üllői út sarok. T.: 1-339-88, 1-395-84): A csábító (Gustav Fröhlich) és a nagyszerű kísérő műsor. Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
DAMJANICH (Damjanich u. 1. Tel.: 1-348-03): A koldusdiák (Rökk Marika). Meseország (színes film). Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10; vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10.)
DÉCSI (Teréz körút 28. sz. Tel.: 1-259-52 és 1-213-43): Császár futárja (Karl Ludwig Diehl). Híradók. (Előadások kezdete: 5, ½8 és ½10-kor; szombat és vasárnap: 4, 6, 8 és 10-kor.)
ELIT (Lipót körút 16. Tel.: 1-161-51): Bűnös asszony (Harry Baur). Hangszerháború (Walt Disney-rajzfilm). St. Moritz (kultúrfilm). Híradók. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor; vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor.)
FORUM (Kossuth Lajos ucca 18. sz. Tel.: 1-897-07 és 1-895-43): Top-Hat (Frakkban és klakkban: zenés revű; Fred Astaire). Híradók. (Előadások kezdete: 5, ½8 és ½10-kor; szombat és vasárnap: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
GLÓRIA (Thököly út 56. sz. Tel.: 1-448-00): A sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Kiss F.). Ormányválság az állathonban (színes film). Valenciától Marseilleig (útifilm). Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10 kor.)
JÓZSEFVÁROSI (Kálvária tér 7. sz. Tel.: 1-346-44): A sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Kiss F.). Muzsikus dámák. Napsugárgyár. Híradó. (Előadások kezdete: ¼5, ¾7 és ¼10-kor; vasárnap: ¾2, ¾4, ¾6, ¾8 és ¾10-kor.) Vasárnap d. e. ¼11-kor: S. M. C. matiné.
KAMARA (Dohány ucca és Nyár ucca sarok. Tel.: 1-440-27): Császár futárja (Karl Ludwig Diehl). Híradók. (Előadások kezdete: ½6, ½8 és ½10; szombat és vasárnap: 4, 6, 8 és 10.)
KULTUR (Kinizsi ucca 16. sz. Tel.: 1-861-93): Első ölelés (Janet Gaynor) és a fényes kísérő műsor. (Előadások kezdete: ¾5, 7 és ¼10-kor; szombaton: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor; vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor.)
METRO (Teréz körút 60. sz. Tel.: 1-122-30): Cigánybecsület (Balfe vígoperája: Laurel és Hardy). Cseresnyevirágzás Japánban (színes útifilm). Királyok sportja (sportfilm). A két kis Bonzó kalandjai (színes rajzos trükkfilm). Híradó. (Előadások kezdete: ½6, ½8 és ½10-kor: szombat és vasárnap: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.) Vasárnap d. e. 11-kor: A legszebb Ziegfeld-görl versenyének második elődöntője.
OLYMPIA (Erzsébet körút 26. sz. Tel.: 1-429-47): Vetélytársak (Gustav Fröhlich). Dalol a Volga (amerikai jazzenekar). Popeye a jazzkirály (burleszk). Híradó. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor: vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor.)
OMNIA (József körút és Kölcsey ucca sarok. Tel.: 1-301-25): Velencei kaland (Dick Powell). Abesszínia a háború előtt (érdekes útifilm). Híradó. (Előadások kezdete: 5, ½8 és ½10-kor: szombat és vasárnap: 4, 6, 8 és 10-kor.)
OTTHON (Beniczky u. 3. és Baross 87. sarok. Tel.: 1-367-96): Botrány az operában (Gaucho, Chico, Harpo). Négyarcú Charlie (Charlie Chate). Híradó. (Előadások kezdete: 4, ½7 és 9-kor: vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
PALACE (Erzsébet körút 8. sz. Tel.: 1-365-23): Havi 200 fix (Uray, Jávor, Páger). Híradók. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor; vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor.)
PÁTRIA (Népszínház ucca 13. sz. Tel.: 1-456-73): Botrány az operában (Gaucho, Harpo, Chico). A csodasugár (Charley). Hangos ujság. (Előadások kezdete: ½5, 7 és ½10 kor: szombaton: 4, 6, 8 és 10-kor: vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor). Vasárnap d. e. 10 és ½12-kor: Matiné.
PHÖNIX (Rákóczi út 68. sz. Tel.: 1-379-10): A sárga csikó (Csortos, Kiss F., Rózsahegyi). A fekete szimfónia. Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor: vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
RÁDIUS (Nagymező ucca 22—24. sz. Tel.: 1-220-98 és 1-292-50): Top Hat (Fred Astaire, Ginger Rogers). Bobby otthonra talál (színes rajzfilm). Híradók. (Előadások kezdete: 5, ½8 és ½10-kor; szombat és vasárnap: 3, 5, ½8 és ½10-kor.)
REX (István út 39. sz. Tel.: 1-394-16): A sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Kiss F.). Édes szépségverseny (színes rajzfilm). Valenciától Marseilleig (útikép) Híradó. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8, ½10; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)
RIALTO (Rákóczi út 70. Tel.: 1-394-97): Botrány az operában (Gaucho, Harpo, Chico) és a kísérő műsor. (Előadások kezdete: ½11, ½1, ¾3, 5, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½11, ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
ROYAL APOLLO (Erzsébet körút 45. Tel.: 1-419-02 és 1-429-46): Prolongálva! Szerelmes város (Jan Kiepura). Híradók. (Előadások kezdete: ½6, ½8 és ¾10-kor; szombat és vasárnap: 4, 6, 8 és 10-kor.)
SAVOY (Kálvin tér sarok. Üllői út 2. szám. Telefón: 1-460-40): Botrány az operában (Gaucho, Chico, Harpo). A csodasugár (Charley). Hangos ujság. (Előadások kezdete: 4, ½7 és 9-kor; szombaton: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.) Vasárnap d. e. 10 és ½12 kor: Matiné.
SIMPLON (Horthy Miklós út 74. sz. Tel.: 1-691-89): A kis lord (Freddie Bartholomew). Rövidfilmujdonságok. Híradók. (Előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 és ½10 kor; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 és ½10-kor.)
STUDIO (Akácfa u. 4. Tel.: 1-408-40): 5-ik hete! Féltékenység (Clark Gable). Jótett helyébe jót várj (színes filmcsoda). Híradók. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor: vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10 kor.)
TIVOLI (Nagymező ucca 8. sz. Tel.: 1-230-49): A sárga csikó (Csortos, Komár Júlia, Kiss F.). Tavaszi dal (színes film). Hangok a nádasban (kultúrfilm). Híradó. (Folyt. előadások kezdete: ½4, ½6, ½8 ¾10; vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8 ¾10.)
TURÁN (Nagymező ucca és Mozsár ucca sarok. Tel.: 1-264-20): Botrány az Operában (Gaucho, Harpo, Chico). Békaszimfónia (színes film). Híradók. (Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10-kor: vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10 kor.)
URÁNIA (Rákóczi út 21. sz. Tel.: 1-460-46): Megváltó szerelem (Hansi Knoteck). Freek királya (kultúrfilm). Világhíradók. (Előadások kezdete: 5, ½8 és ½10-kor; vasárnap: ¾3, 5, ½8 és ½10-kor.)
VESTA (Erzsébet körút 39. sz. Tel.: 1-326-39): Botrány az operában (Gaucho, Chico, Harpo) és a fényes kísérő műsor. (Előadások kezdete: ¾4, ¾6, ¾8 és ¾10 kor; vasárnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor.)

Rendkívüli színházi kedvezmény
a Pesti Napló olvasói és előfizetői részére.

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink különböző rangú jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak Az Est kiadóhivatalában VII. Erzsébet körút 18—20 Tel.: **1-438-81** reggel 9 órától d. u. 6 óráig. vasárnap d. e. 9—2 óráig.

A kedvezményes árú előadások műsora

Szombaton, október 3-án

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (8). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (8). — VÁROSI: CSÁRDÁS (8). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (8). — ERZSÉBETVÁROSI: HÁROM A KISLÁNY (8¾). — ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA: ARTISTAVIZSGA (8½).

Vasárnap, október 4-én

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (3½ d. u. és 8 este). HAMUPIPŐKE (Lakner bácsi előadása (10½ délelőtt). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (3½ d. u.), AZ ÚR KATONÁI (8). — PESTI: A VIRÁGZÓ ASSZONY (4 d. u. és 8 este). — VÁROSI: CSÁRDÁS (4 d. u. és 8 este). — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (4 d. u. és 8 este). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½). — ERZSÉBETVÁROSI: HÁROM A KISLÁNY (3½ d. u. és 8¾ este).

Hétfőn, október 5-én

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (8). — MAGYAR: AZ ÚR KATONÁI (8). — BELVÁROSI: UDVARI PÁHOLY (8). — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (8). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½). — ERZSÉBETVÁROSI: HÁROM A KISLÁNY (8¾).

Kedden, október 6-án

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (8). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (8). — BELVÁROSI: UDVARI PÁHOLY (8). — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (8). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½). — ERZSÉBETVÁROSI. HÁROM A KISLÁNY (8¾).

Szerdán, október 7-én

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (8). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (8). — BELVÁROSI: UDVARI PÁHOLY (8). — PESTI: A VIRÁGZÓ ASSZONY (8). — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (8). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½).

Csütörtökön, október 8-án

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (8). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (8). — BELVÁROSI: UDVARI PÁHOLY (8). — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (8). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½). — ERZSÉBETVÁROSI: HÁROM A KISLÁNY (8¾).

Pénteken, október 9-én

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (8). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (8). — BELVÁROSI: UDVARI PÁHOLY (8). — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (8). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½). — ERZSÉBETVÁROSI: TOMI ÉS TÁRSA (8¾ este).

Szombaton, október 10-én

VIG: FIAM, A MINISZTER ÚR! (3½ d. u. és 8 este). — MAGYAR: HÖLGYEK ÉS URAK (3½ d. u. és 8 este). — PESTI: A VIRÁGZÓ ASSZONY (4 d. u.) — TERÉZKÖRUTI: FEHÉR ÉS FEKETE (9). — BETHLENTÉRI: EMLÉKEZÉS (4 d. u. és 8 este). — KOMÉDIA: KÉNYSZERLESZÁLLÁS (8½). — ERZSÉBETVÁROSI: TOMI ÉS TÁRSA (3½ d. u. és 8¾ este).

Minden jegyvásárló ingyen kapja a teljes színlapú Magyar Színpadot

FŐVÁROSI ORFEUM (VOLT KIRÁLY SZINHAZ) **KASSNER** és tíz attrakció

Megnyitó előadás: október 3-án, szombaton.

Jegyelővétel a pénztárnál, telefón: 3-320-63

SZINHÁZAK

	Operaház (3 ½8)	Nemzeti (½4 ½8)	Vig (½4, 8)	Magyar (½4, 8)	Belvárosi (4, 8)	Városi (4, 8)	Andrássy-úti	Pesti szín. (4 8)
Szombat	Azra (8—?)	Sátoros király	Fiam, a miniszter úr	Hölgyek és urak	Udvari páholy	Csárdás	—	A virágzó asszony
Vasárn. d. u.	—	Harangvirág	Fiam a miniszter úr	Hölgyek és urak	Udvari páholy	—	—	A virágzó asszony
Vasárn. este	Orfeo	Gyémántpatak kisasszony	Fiam, a miniszter úr	Az Úr katona	Udvari páholy	Csárdás	—	Virágzó asszony
	Művész	Terézkörút (½5 9)	Bethlentéri (8, 4)	Fővárosi Orfeum	Erzsébetv. (6, 9)	Józsefv. (6, 9)	Komédia (5 ¾9)	Kisfaludy (6, 9)
Minden este / Vasárn. délután	A velencei kalmár	Fehér és fekete	Emlékezés	Kaszner és a varieté-műsor	Három a kislány	Érettségi	Kényszerleszállás	Tommy és társa

SZINHÁZ

Barbara őrnagy

A Művész Színház szombati Shaw-bemutatója

Undershaft Barbara, — aki az Üdvhadseregben nyerte őrnagyi rangját, — egy ágyúgyáros leánya, igen különös körülmények közt ismerkedik meg apjával. Az öreg Undershaftot ugyanis a pontosan, de kissé szűkmarkúan fizetett apanázson kívül alig fűzi más kapcsolat családjához. Hosszú évek óta különváltan él feleségétől, Lady Britomart-tól s jóformán azt sem tudja: hány gyermeke van? — ami különben a shawi logika szerint természetes, lévén ő maga: lelenc. Az Undershaftoknál tudniillik régi idők óta kötelező az a furcsa tradíció, hogy vagyonukat csak lelencekre hagyhatják. Ezért minden Undershaft élete alkonyán egy lelencgyermeket fogad örökbe s saját gyermekei mellőzésével, erre az üzleti szempontból kiválasztott, alkalmas örökösre testálja gyilkolóüzemét, amely szállításai révén behálózza, sőt szinte kormányozza a világot. (Első, sűritett illusztráció: kapitalista erkölcs, a milliomos családi, társadalmi, politikai és üzleti élete.) Barbara apja is így jutott az ágyúgyárhoz. S mert most éppen azon töri a fejét: kit tegyen meg örökösének? — gyermekei jövőjéért aggódó felesége hazahivatja, hogy a vagyoni kérdésekről tárgyaljon vele. Arra szeretné rábírni, szakítson az »ostoba« Undershaft-tradícióval és fiát, a nem túlságosan biztató szellemi képességekkel rendelkező Stephent jelölje ki örököséül, amiről azonban a cinikus öregúr hallani sem akar. Ekkor kerül össze az apa leányával, Barbarával, akinek életfelfogása homlokegyenest ellenkezik az övével. Barbara őrnagy az Üdvhadsereg térítő munkája közben megismerkedett egy éhenkórász, de rendkívül életrevaló görög nyelvtanárral, Adolphusszal s miután sikeresen »megtérítette« a derék fiatalembert, — aki fülig szerelmes belé, — eljegyzi vele magát. Barbara meg akarja győzni apját a szánalom evangéliumának helyességéről, szemben a hatalom hitvallásával. Meghívja hát: nézze meg az Üdvhadsereg menedékházát. Az öreg Undershaft viszont ágyúgyárába invitálja leányát. A jótékonyság sippal-dobbal-nádihegedűvel összehozott, prédikációs feilegvára aztán ebben a közvetlen, illúzióktól ment szemléletben csúfosan összeomlik. Nemcsak azért, mert Shaw kegyetlen szatírája kíméletlenül leleplezi a szegénység »éltető hazugságait«, hanem azért is, mert Undershaft, a kizsákmányoló, pusztító és harácsoló nagytőke képviselője, párezer fonttal egyszerűen »megveszi« a pénzgondokkal küzdő, szánalmas kis karitatív intézményt. A lélekmentőket legyőzi a mindenható arany. Barbara hiába tiltakozik: kénytelen tudomásul venni a rideg tényt, hogy az erőszak véres pénzén a szeretet legtisztább segítő szándéka, maga az üdvösség is megvásárolható. Megrendült lélekkel, hitében meginogva, feldúltan teszi le őrnagyi rangját s kilép az Üdvhadseregből. (Második illusztráció: a kenetteljes, polgári szociális eszme hazugsága és tehetetlensége.) Másnap Barbara az egész családdal meglátogatja apja ipartelepét, a gyilkolás céljait szolgáló, modern, gazdag, higienikus, szemetlelket üdítő nagyüzemet, amely ezreknek ad munkát és kenyeret. Undershaft büszkén hivatkozik az ágyúgyárból áradó szociális jólétre s meggyőzően szellemes, igazi shawi érveléssel fejti ki leánya előtt, hogy csak egy bűn van a világon: a szegénység. Ez ellen kell felvennie mindenkinek a harcot. Még a »rabló« kapitalizmusnak is. S íme, a halálgyártó kapitalista ezt — akaratán kívül, mintegy nála erősebb, láthatatlan hatalomnak engedelmeskedve — meg is teszi. (Harmadik illusztráció: nincs olyan rossz a földön, hogy valami jó ne fakadna belőle.) A cinikus-bölcs Undershaft ezután megtalálja utódját — a tehetséges görög nyelvtanár személyében. Adolphusról ugyanis kiderül, hogy szülei csak Ausztráliában kötöttek házasságot, az pedig Angliában nem számít, így tehát ő némi jóakarattal megfelelő »lelenc«-nek tekinthető. A happy ending teljes. A vagyon a családban marad, Barbara meg visszanyeri hitét a megismert igazságban, amelynek ha formája új is, lényege a régi. Minden az *emberen* múlik, akinek kezében van a hatalom. S ha igaz és emberséges a hatalom birtokosa: kezében a gyilkos fegyver is az élet biztosítékává válik, amely egy tisztultabb világ eljövetelének útját egyengeti. (Negyedik és utolsó illusztráció: az igazi igazság mindig paradox s az ember igazi értékét mindig az adja meg, ha minden helyzetben ember igyekszik lenni.)

Bernard *Shaw* háromfelvonásos komédiájából az okosan felhasznált, egészséges *életerő* himnusza csendül ki. Ez az a megkapó zárótétel, amelynek továbbrezgő emlékét magával viszi a néző a színházból. Komoly és tiszta erkölcsi szólam, a *moralista* író vezető gondolata, a vitriolos szatírával átitatott, mindúntalan clownszerű bukfenceket vető, szikrázóan szellemes dialógus jobbra-balra cikázó útvesztőjében. Mint Shaw legtöbb darabja, a *Barbara őrnagy* is, elsősorban párbeszédeinek kritikai zsúfoltságával fogja meg és köti le figyelmünket. Ál-tekintélyeket romboló, de a legkellemetlenebb igazságot is fanatikusan tisztelő, szabad bíráló-szellem viharzik át rajta, gúnyos visongással, előítéleteket tépázó, csufondáros kedvvel, elképesztő vagy meghökkentő fordulatokkal, semmit sem kímélve, ami elébe kerül, — ám mindvégig az őszinte meggyőződés szenvedélyességétől s lelkiismeretet nyugtalanító erejétől felfűtötten. A háború utáni társadalom hipokrizise, egész hazugság-komplexuma pozdorjává foszlik itt, egy ragyogó dialektikus félelmes paradoxonjainak pergőtüzében. Mert Shaw — Anglia átlyuggatott céltábláján keresztül — a mai kapitalista rend egyetemét támadja és teszi nevetségessé. Hármas fegyvere ehhez a maró gúny, a metsző okosság és a bátor emberség. A *Barbara őrnagy*-ban igazság és hazugság között nemcsak az ellentétet, hanem a *konfliktust* is világosan (olykor szinte tézisszerűen) felmutatja, amely az ő dramaturgiai elmélete szerint minden drámának lényege. Maga a *dráma* Az a robbanásig feszült helyzet, amelyet a szó csupán értelmez, körülír, kifejt, árnyal és gazdagít. Néha olyan bőven patakzó ömléssel, hogy helyenként már-már elfödi előlünk a drámai szituációt. Igaz, Shaw szavai még ilyenkor is megérik a figyelmet, mert ha öncélú játékba lendülnek is: tartalmasságukból mitsem vesztenek. A *Barbara őrnagy* esetében mégsem ártott volna némi kurtítása a kiadósabb dialógusoknak, főkép a magyarázkodással és kissé körmönfont retorikával túlterhelt harmadik felvonás során. Már csak a drámai vonalvezetés markánsabbá tétele érdekében sem.

Shaw zseniális komédiája különben ma époly fájdalmasan aktuális, mint megírása évében volt. Nem is érzik rajta semmi avultság. Tartalmilag és formailag egykép friss, eleven. Főkép pedig elevenbevágó. Színrehozásáért elismerés illeti a *Művész Színházat.*

A darabot *Hevesi* Sándor fordította, művészi gonddal s a shawi irónia minden árnyalatát híven visszaadó hajlékonysággal. A szép előadás *Bárdos* Artúr igazgató rendezői érdeme. A szereplők közül különösen *Szende* Mária. *Góth* Sándor. *Nagy* György. *Makláry* János. *Solthy* György és *Vidor* Feri emelkedik ki stílusos játékával. Az artisztikus díszletek *Gara* Zoltán ízlését dicsérik.

Kárpáti Aurél

(*) Hétfőn nem lesz előadás a Magyar Színházban. A *Magyar Színház* kedden este tart nyilvános főpróbát *Békeffi* István és *Stella* Adorján *Holnap ágyban marad* című vígjátékából, amely szerdán este kerül bemutatóra. *Hétfőn este az előkészületek miatt nem lesz előadás a színházban.* A bemutatón résztvesz Ernst *Lothar*, a bécsi *Theater in der Josefstadt* igazgatója és több külföldi színigazgató is.

(—) Adorjánné M. Frida tánc- és balettintézetében (Erzsébet körút 44.) új tánctanfolyamok december 1-én, szerdán kezdődnek. A balett (klasszikus tánctorna) csoportokban kezdő növendékek már 4 éves kortól még felvétetnek. Tájékoztatót az intézet kívánatra bérmentve küld. (Telefón 145—433.)

Rendkívüli színházi kedvezmény a Pesti Napló olvasói és előfizetői részére

Előfizetőink jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak: Az Est kiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18—20., tel.: 143-888, reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

VASÁRNAP, nov. 28. Víg: Asszonyok (3½ d. u.). **Magyar:** III. Richard király (3½ d. u.). **Belvárosi:** Szakits helyettem (4 d. u.). **Pesti:** Delila (4 d. u.). **Művész:** Láz (4 d. u.). **Royal:** Szerelemről szó sincs (4 d. u. és 8 este). **Városi:** Márkus bangv. (11½ d. e.); Sevillai borbély (3½ d. u.). **Terézkörúti:** Mit járkálsz meztelenül (9). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (4½ d. u. és 8½ este).

HÉTFŐ, nov. 29. Víg: Asszonyok (8). **Belvárosi:** Szakits helyettem (8). **Pesti:** Delila (8). **Terézkörúti:** Mit járkálsz meztelenül (9). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (8½). **Zeneművészeti:** Virágh Jenő jubileuma (9).

KEDD, nov. 30. Víg: Asszonyok (8). **Belvárosi:** Szakits helyettem (8). **Nemzeti Kamara:** Kék róka (8). **Pesti** Delila (8). **Művész:** Láz (8). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (8½).

SZERDA, dec. 1. Pesti: Delila (8). **Művész:** Barbara őrnagy (8). **Royal:** Trudi Schoop vendégjátéka (8). **Terézkörúti:** Mit járkálsz meztelenül (9). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (8½).

CSÜTÖRTÖK, dec. 2. Belvárosi: Szakits helyettem (8). **Pesti:** Delila (8). **Művész:** Láz (8). **Royal:** Trudi Schoop vendégjátéka (8). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (8½).

PÉNTEK, dec. 3. Nemzeti Kamara: Kék róka (8). **Művész:** Barbara őrnagy (8). **Royal:** Trudi Schoop vendégjátéka (8). **Terézkörúti:** Mit járkálsz meztelenül (9). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (8½).

SZOMBAT, dec. 4. Royal: Trudi Schoop vendégjátéka (8).

VASÁRNAP, dec. 5. Víg: Asszonyok (3½ d. u.). **Magyar:** Millos Aurél táncmatinéja (11 d. e.); III. Richard király (3½ d. u.). **Belvárosi:** ... mint a gépek (Független Színpad előadása) (11 d. e.); Szakits helyettem (4 d. u.). **Pesti:** Delila (4 d. u.). **Művész:** Barbara őrnagy (8). **Andrássy:** Egyetlen éjszakára (3½ d. u.). **Terézkörúti:** Mit járkálsz meztelenül (9). **Komédia:** Párizsi ½ világkiállítás (4½ d. u. és 8½ este). **Zeneművészeti:** Színészek a színészekért (5½ d. u).

ROYAL SZÍNHÁZ

A PÁRIZSI VILÁGKIÁLLITÁS ÉS NEWYORK SZENZÁCIÓJA

TÁNCOLÓ SZÍNHÁZ

december 1-én, 2-án, 3-án és 4-én este 8 órakor

TRUDI SCHOOP

a »NŐI CHAPLIN« és 20-tagú együttesével

THE BLOND MARIE

Tánckomédia 8 képben.

Jegyek a színháznál és a jegyirodákban

SCHNUR BUNDA

Valódi nutria-bundák
Valódi pézsma-bundák
Valódi opposum-bundák
Valódi mormota-bundák
Seal- és nutriette-bundák
Télikabátok és öltönyök
rendkívül olcsó árakon,
Mértékutáni szabóság

SCHNUR HENRIK

ÚRISZABÓSÁG ÉS FÉRFIRUHAHÁZ
BUDAPEST, VIII, RÁKÓCZI UT 15.

Hangversenyek

A Roth-vonósnégyes kamaraestje

A szezón kamaramuzsikálásának eseményei közé tartozik a világhírű *Roth*-kvartett mindenkori szereplése, szombatesti hangversenyük a Főiskola nagytermében fájdalom nem mérhető össze legutóbbi estjük emlékezetes művészi hatásával. Külsőségeikben megőrizték fölényes és virtuoz formáikat, tartalomban kissé vérszegényre szűkült közlésük. Legteljesebbnek mondható *Brahms*-tolmácsolásuk, kevésbé szerencsésnek minősíthető kissé érzelmeskedő hangjuk *Dohnányi* és *Schubert* kamaraműveinél. A közönség nagyszámban látogatott el kamaraestjükre és lelkesen ünnepelte a világotjáró, kitünő művészeket.

Dalest

Mack *Harrel* londoni baritonista őszinte sikerrel mutatkozott be a dalirodalom lelkes magyar híveinek. Nemes, kifejezőképes organum, éneknehézséget nem ismerő, fölényes tudás, az előadást bensőségessé tevő szigorú mérték és meggyőző egyszerűség, ezek azok a szembeötlő tulajdonságok, melyekkel Mack Harrel rendelkezik. Élménynek könyvelhetjük el egyes számait, mik *Händel, Schubert, Brahms* s Hugo *Wolff* világából kerültek műsorára.

Zongoraest

Eszményien tiszta zongorahang, stílustudó komoly formák, a zongorajátéknak az a letisztult, virtuozitáson túli fölénye, mely csak kivételeseknek adatik meg, teszik vonzóvá, ellenállhatatlanul rokonszenvessé Myra *Hess* zongoraművészetét. Nem a nagy forrongások világa ez, hanem a megkapó harmóniáké, mik beszédes, színesen magyarázó képei a klasszikus és romantikus zongorairodalomnak. Myra Hess komoly művészi formátuma, formanyelvének tisztasága idei koncertszezónunk egyik maradandó emléke lesz.

(—) Filharmóniai Társaság III. bérleti hangversenye hétfőn, 29-én este 8 órakor az *Operában.* Vezényel: *Dohnányi Ernő dr.* Műsor: *Weber:* Euryanthe-nyitány, *Siklós:* Scherzo (először), *Mozart:* B-dur szimfónia, *Strauss R.:* Zarathustra, *Liszt:* Mefisztó-keringő. Jegyek: Opera, Koncert, Rózsavölgyi.

VÍGSZÍNHÁZ

Szombaton, december 4-én

O'NEILL színműve

Mindörökké...

Fordította: BÁLINT GYÖRGY

Makay Margit Beleznay Margit, Somló Greguss, Ajtay, Vértess, Bárdi

A bemutató után az újdonság a szenzációs sikerű

ASSZONYOK-kal

fölváltva szerepel a színház műsorán.

ZENEI NAPLÓ

A 75 éves Sauer Emil diadala a Vigadóban

Irta: TÓTH ALADÁR

Királyi zongoraest! A nyugvóra hajló nap teljes pompájának fénye, mely ránkveti sugarát a zongoraművészet *hőskorából*. Azokból a »Liszt Ferenc«-i időkből, mikor a virtuóz hű szolgája volt ugyan a nagy zeneköltőknek, de ebben a szolgálatban királynak érezte magát, hősnek, harcosnak, a lelkek korlátlan urának, a szívek fejedelmi hódítójának. Ezt a királyi fényt, ezt a büszke, fejedelmi ragyogást nem hozhatja ma senki más hangversenytermeinkbe, egyedül ő, a zongora nagy romantikus költője: *Sauer* Emil.

A Vigadót zsúfolásig megtölti a közönség. Itt vannak mind a régi Sauer-rajongók: bizony egyre gyérülő sereg — hányan hulltak ki soraikból, mióta Sauer először hódította meg Budapestet! De itt van az »új« közönség is és azok a fiatal muzsikusok, akikből a »gépkorszak« még nem ölte ki a hősi ideálokhoz, a nagy egyéniségekhez vonzó szerelmet. Zúgó tapsvihar: az ősz művész megjelenik a dobogón. Megcsendülnek az első akkordok: *Schubert-variációk* Taussig átiratában. A művész »bejátssza magát«, de zongorahangjának hasonlíthatatlan varázsa már rabul ejtette a közönséget.

Azután jön az *Appassionata* leszürt, érett felépítésben, de a végső fokozásoknál olyan kirobbanó erővel, hogy a hallgatóság alig tud hová lenni az álmélkodástól. Következik három romantikus zeneköltemény. *Brahms* esz-moll »intermezzója«: valóságos apoteózisa a melanchólia szépségének, a brahmsi borongás nemes pátoszának. *Schumann* F-dur »Nachtstück«: igen, ilyenek voltak azok a mágikus éjszakák, melyeken kivirult halk rejtelmesen »a romantika kék virága«. *Mendelssohn* »Rondo capriccioso«: benne minden játékos boldogság, légies szépség, fickándozó öröm és költői ábránd, melyet a Szentivánéji álom zenepoétája az ő táncoló tündéreiről valaha is álmodott...

De ez mégcsak a műsor első része, melyet természetesen ráadással — *Schumann* »Traumeswirren«-jének káprázatos tolmácsolásával — kellett megtoldani. Szünet után került sor a várvavárt *Chopin*-számokra. És újra kérdezzük: ki tud Sauerhez foghatóan bennünket így elborítani a Barcarolle nemes szenvedélyének egetostromló hullámaival, így elandalítani a Fisz-dur Noktürnnak mondhatnánk »klasszikusan« kikristályosult romantikájával, így magávalragadni a mazurkáknak-keringőknek csodálatosan előkelő formákba szökkenő, szellemességet és gráciát, nőies érzékenységet és férfias lovagiasságot, fenkölt életörömet és mélanchóliát tökéletes harmóniában egyesítő táncköltészetével! A közönség tombolt és Sauer a műsor Chopinnek szentelt részét ráadások egész sorozatával valóságos *külön kis Chopin-estté* egészítette ki!

A hangverseny következő fejezete: saját szerzemények, közöttük a híres »Spieluhr«. Virtuóz muzsika, melynek technikai bravúrja azonban a zongorahangszer eszményi szerelmében fogant. A csilingelő passzázsok, a pacsirtás trillák, a száguldó futamok itt nem a géppel akarnak versenyre kelni, ellenkezőleg, azt adják, ami a gépi gyorsaságokból hiányzik, az átlelkesített, eleven szépséget. Sauer még ma is mindenkit ver az úgynevezett »virtuozitásban«. Futamainak, trilláinak fénye, pianisztikus ragyogása: egyedülálló. Mert az ő száguldó ujjain a szépség nyargal, mert az ő bravúrjában a hangszer nem aljasul géppé, hanem hangszermivoltában megdicsőül.

Mikor e sorok írója egyszer megkérdezte Sauer régi kollégájától, *Thomán* Istvántól, hogy melyik élő zongoraművész emlékeztet stílusban leginkább *Liszt* Ferencre, a volt Liszt-növendék, a magyar zongorapedagógia világhírű nagymestere habozás nélkül felelte: *Sauer Emil*. Ezt igazolták most is Sauer hangversenyén a műsort befejező Liszt-számok, Consolation, Campanella: csak egy Liszt virtuozitásának lelkéből lelkedzett művész, egy nemcsak tradíciókban, de egyéni jellemében is rokon lélek szólaltathatja meg ezt a muzsikát olyan megdöbbentő kongenialitással, mint Sauer Emil. Ezekkel a felséges Liszt-számokkal azonban csak a hivatalos műsor ért véget, nem pedig maga a hangverseny. Mert Sauer egymásután adta még a ráadásokat. És közöttük nem egy hatalmas fizikai erőt követelő szerzeményt szólaltatott meg: dübörgött a harcos törökök beethoveni indulója, tüzes ritmusaikkal majd hogy táncra nem perdítették a közönséget a »Soirée de Vienne« keringői...

Este nyolckor kezdődött a hangverseny és tizenegy órakor Sauer még mindig ott ült a zongoránál, a pódium köré sereglő híveinek üdvrivalgása közepette. Valóban, az embernek megáll az esze, ha arra gondol, hogy mindezt egy *hetvenötesztendős* művész produkálja! Csoda? Nem! Ennek így kell lennie, ez így természetes. Igen, így van ez rendjén, hogy Sauer Emilen nem fog a korbontó vésője, sőt nem kezdheti ki az ő lelkét az a másik »kor« sem, melyet »háború utáni időknek« nevezünk, mely annyi kiváló szellemet ingatott meg és rántott magával zavaros örvénybe. Nekünk éppen az lenne csalódás, ha egy ennyire ép és egész művészlélek, egy ennyire »feuerecht« művészet nem tudna végsőkig dacolni az idővel és a »mai időkkel«.

Mert ez a Sauer Emil egy gyémántlélek. Nincsen rajta egyetlen karcolás sem, az Idő nem talált rajta egyetlen kis repedést sem, melybe beleilleszthette volna kíméletlen vésőjét. És művészetét nemcsak a tökéletesre kikovácsolt technika és zongorastílus védi, mely ezüstpáncélként feszül rajta. Hanem védi maga az a Szépségbe vetett töretlen romantikus hit, mely művészetében ezt a királyi zongorastílust kialakította. És hiába von az idő barázdákat az arcra, hiába a mai idők földhözragadt anyagias tanítása, szemben minden kiábrándító tapasztalattal, szemben egy szépséget-nagyságot tagadó, embert-összezsugorító zavaros kor látványával: ez az öreg művész tudja, hogy az ember a nagyságra és szépségre született, hogy a Szépség több és érdemesebb még bukásában is, mint azok a hatalmak, melyek elnyomják. És Sauer olyan mélyen, olyan teljes meggyőződéssel tudja ezt, hogy tudja *hirdetni is*, hirdetni töretlen lélekkel *hetvenöt-éves korában is*, diadalmasan!

A milánói Scala együttesének vendégjátéka a Városi Szinházban

Operaházunk — a Városi Színházban rendezett előadássorozatának keretében — két estere vendégül látta a milánói *Scala* művészeinek válogatott kis csoportját. Az ilyen alkalmi-együttesek vendégszereplése természetesen sohasem adhat igazi képet olyan nagyszerű és gazdag művészi intézményről, amilyen a milánóiak legendás hírű Operaháza. Valamit azonban mindig magával hoz abból a meggyőző színpadiasságában és forró életteljességében páratlan sajátos operai atmoszférából, mely az olasz zenésszínpad ősi kiváltsága. Azonkívül ezek a kis staggionék mindig hoznak magukkal egy-egy nagy művészt, egy-egy kivételes énekes egyéniséget is, akinek művészetében a maga teljességében bontakozik az olasz operakultúra hatalma.

Igy történt ez a mostani Scala-vendégjátékok alkalmával is. A színrekerülő két Verdi-opera, a *Rigoletto* és a *Traviata*, az olasz operajáték sajátos zamatával hódított. És nem hiányzott az együttesből a »nagy sztár« sem: ezúttal Mercedes *Capsir* énekelte Gildát és a Traviata címszerepét. Nem először bámuljuk meg ennek a nagyszerű művésznőnek gyönyörű hangját, eszményi kultúráját. Egyike ő azoknak a kiválasztottaknak, akiknél az érzés és szenvedély, a drámai életnek egész belső megindultsága, mozgalmassága, hullámzása csodálatos könnyedséggel varázslódik édes-teljes dallamosságba és akiknél a dallamosság, a melódia egészen »énekké« válik, ezüstös, tiszta szopránhanggá. Az érzés drámája-lírája, a melódia zeneisége és az énekhang érzéki varázsa itt tökéletes harmóniába olvad össze és egyetlen megbonthatatlan egészet alkot.

Az ilyen művészet — mondanunk sem kell — tökéletesen birtokába tudja venni egy Gilda, egy Traviata szerepét. Ismerünk sok nagy művésznőt, aki pompásan deklamálta a recsitativókat, gyönyörűen mintázza a dallamvonalakat, eszményien csillogtatja a koloratúrákat, akinek énekében azonban recsitativo, ária és koloratúra, mint egymástól idegen elemek állanak egymás mellett. Ilyen énekművészetnél a közönség mindig csodálkozhatik, hogy az a Gilda vagy Violetta, aki előzőleg drámaian recsitált bánatáról vagy öröméről, hirtelen elkezd líraian dalolni, végül megfeledkezve bánatról-örömről, minden emberi érzésről egyszerre csak madármódra trillázni kezd és akrobatikus hangmutatványokat végez. De aki egy Capsir tolmácsolásában hallja ezeket a recsitativókat-áriákat-koloratúrákat, egyszeribe felfedezi bennük a zenedrámai egységet. Mert Capsir énekbeszéde csupa dallam, ariozója csupa beszédes muzsika és koloratúrája csupa kifejező, boldogítóan édes líraiság. A közönség lelkesen ünnepelte a nagy művésznőt és tapsaiból kicsendült az óhaj: bárcsak Operaházunk saját színpadán is minél gyakrabban látná vendégül Mercedes Capsirt.

Az együttes többi tagja közül első helyen kell említenünk *Basiolát*, a hatalmas hanganyagú, erőteljes drámai érzékű baritonistát, aki népszerű effektusokkal dolgozik ugyan, de pompás vitalitásával a színpadias pózokat is meggyőzően tudja betölteni. Alessandro *Granda* közvetlen, őszinte tenoristatemperamentum, aki ott férközött legközelebb szívünkhöz, ahol finom stílusérzékével, természetes muzikalitásával harmónikusan, formásan kerekítette le a dallamokat. Gregorio *Melnik* pompás Sparafucile, Zara *Gey* vonzó megjelenésének és játékának varázsában született Magdalena.

Az előadásokat régi ismerősünk, Antonio *Votto* karmester finom stiláris tapintattal, fémjelzett tradíciók szellemében vezényelte. Igy azután kialakulhatott az a bizonyos »olasz« operai atmoszféra, mely az előadásoknak külön jelentőséget kölcsönzött zeneéletünkben. Talán különösnek tűnik fel, hogy ennek a vendégjátéknak »olasz« varázsát hangsúlyozzuk, noha a szereplők nagy része nem is olasz származású: egyik Észak-, másik Dél-Amerikából, a harmadik Oroszországból került a Scalahoz, sőt magának Capsirnak is spanyol vér csörgedez ereiben! Azonban a Scala-együttes mégis igazi »olasz« együttes volt. És éppen ez ennek a mostani vendégjátéknak a legfőbb tanulsága: a *nagy és igazi* nemzeti *kultúra* roppant asszimiláló ereje. Ilyen kultúrához természetesen csak olyan nemzetek érkezhetnek el, melyek meg tudták magukban keresni a megalkuvást, mellékszempontot nem ismerő *igazság* útján az Embert, az *egész* embert, úgy ahogy azt a Verdik vagy akár Monteverdik operaszínpadja állítja elénk. *(T—th)*

(—) Honegger szimfóniája, a »Dávid király« szerzőjének legnagyobb szabású és legsikeresebb zenekari műve, december hó 10 én kerül előadásra a Budapesti Hangverseny-Zenekar hangversenyén **Strasser István** vezetése alatt.

*

8 nyitány, 8 mestermű ma d. e. ½12-kor. Hangverseny-Zenekar, Márkus Dezső vezényel. Jegyek: Városi Színház, Rózsavölgyi, Központi jegyirodában.

Operaházunk eseményei

Operaházunk műsortáblája mindenkor fölényesen vezet a külföldi operaházak műsorpolitikai versenyében, az összehasonlítás a mi javunkra billenti a mérleget. Csaknem mindenütt, beleértve az erős hanyatlásnak induló bécsi Operaházat, az együttes lehetőségeihez mérten építik ki a műsort, egyedül nálunk sikerült diadalmasan rugalmas, nagyszerűen befogadóképes, minden irányban stílusérzékeny, az összes műsornehézségek kiküszöbölésére alkalmas együttest összehozni. Állításunkat meggyőzően magyarázza az Operaház elmult hetének szembeötlő műsortenye, mely két napon belül két hatalmas zenedrámát, kedden a Walkürt, csütörtökön Mozart Varázsfuvoláját állítja a nézőtér elé művészi következetességgel. A keddesti Walkür előadás az események sorozatával szolgál, eseményekkel, melyeknek nem a napi aktualitás ad érvényt, hanem tartalmának, formájának művészi súlya, jelentősége.

Esemény a karmester, Sergio *Failoni*, legutóbbi időben egyre tartózkodóbb, s talán éppen ezért kifejező erőben egyre növekvő beállítása, most már nemcsak koncepciójának nagyszerűségéért, gazdag fantáziájáért, győzedelmes ritmikájáért illeti elismerés, hanem a megszámlálhatatlan részletfinomságért, mellyel munkáját még az eddiginél is kerekebbé és teljesebbé teszi. »A rész az egészért« elvnek felismerése, az elvnek ily pompás gyakorlati alkalmazása a leszűrődöttség, a befejezettség ritmusát fűzi lángoló temperamentumának eleven hangjaihoz. Failoni Walkürje már nemcsak zseniálisan drámai, hanem egyszerűen igaz, amilyen nagyszabású, olyan naív tud lenni és színpadi hitvallásának e két ellentétes fejezetében egyaránt őszinte. Esemény a vendég *Huszka* Rózsi Brünnhildéje, drámai fejlődésének eddig ez a szerep legmagasabb szintű határköve. Mindaz, amit Failoni zseniális munkájáról mondottunk, vonatkozhatna Huszka Rózsi szerepformálásának módozataira is.

Szerep megmunkálásának részletessége, megfigyeléseken, stílustanulmányokon nyugvó kifejezésbeli növekedése, azért megnyerő, mert benne nem vész el az alakító ösztön; diadalmas egyöntetűséggel bontakozik ki az ezer oldal közül az ezeregyedik, melynek vonásai a művész egyéniségét tükrözik. *Huszka* Rózsi művészi, zenei tudatosodása döntő nyeresége e vakmerőn ösztönös művésznek, e merész természetnek; forró képzeletének lázadásait immáron féken tartja az áhitat, mely elpusztíthatatlan létre ébredt benne színpadának legnagyobb mestereivel szemben. Nagy méltéket kell alkalmaznunk *Losonczy* György Wotanjára is, egyre melegebb, egyre közvetlenebb deklamációja, éneklése; dinamikai árnyalások acélossá hajlítják férfias baritonját. *Báthy* Sieglindéjének nemes költészetét, *Závadszky* Kálmán művészi és zenei megbízhatóságát nem kell külön felfedeznünk, de meglepetés az új Walkürök, a széphangú *Horányi* Karola, *Dósa* Mária, *Németh* Anna alkalmazkodó muzikalitása, győzedelmes stílusbeli elhelyezkedése. Nem kevésbé érdekes, talán még tanulságosabb a Varázsfuvola csütörtök esti előadása, mely a színház legifjabb erőit szólítja harcvonalba a klasszikus mű utólérhetetlen szépségéért.

Sajnos, a Varázsfuvola színpadi kialakítása nem szerencsés, jóllehet a nagytehetségű rendezők már sok mindent megtakarítottak a színpad felesleges mozzanataiból, érzésünk az, hogy az alapvető tálalás, a megoldás maga félreértésen alapszik. Nemcsak az előadás mozgásbeli mérséklésére van szükség, hanem bizonyos fokig átültetésére a Varázsfuvola jelenlegi színpadának, mely ebben az alakban szapora ötlethozzáadásaival zavaros közvetítőnek bizonyul a mű és közönsége között. Failoni olyan a Varázsfuvola pultján, mintha mestert és tanítványt személyesítene egy személyben, a zseniális tanítványt, aki egész életen át tanul, s lángoló szenvedélyességgel követi mesterét, a nagyszerű mestert, aki érzi, hogy álmát növendéke tudja valóra váltani. Minden ami kész Varázsfuvolájában okos és megfontolt, minden, ami nyers, zseniális és lendületes, ami még a teljességből hiányzik, az a szemlélet elhatározó volta, a kezdeményezés ama végzetes és véres bátorsága, mi a Walkür estjén át kísért.

Failonit művészi naturájának elmélyülése új és új probléma elé állítja, kutatásának legújabb tárgya éppen a Varázsfuvola. Szerénysége, rokonszenves nyiltsága, mellyel e töprengéséhez tanítványnak szegődik, méltó ilyen nagy művészhez és méltó Mozart drámai muzsikájának szelleméhez. Failoni ünnepélyes óvatossága, rajongásból fakadó tapintata egyébként is csak javát szolgálja a csütörtöki előadásnak, mely a mű próbaköves vezető szerepeiben nagytehetségű kezdőket sorakoztat fel. Az Éj királynőjét *Gyurkovics* Mária énekli, a feladat drámai erőt és bravúrt igényel, művészi elmélyedést és virtuóz fölényt, abszolút stílustudást és tökéletes technikai hozzáértést; Gyurkovics Mária a bravúrban nem marad adósunk, csillogó koloratúrájának, fénylő magasságának csodáit maradéktalanul érvényesíti az igényes szerepben, a drámai felületeket pedig annyi igyekezettel közelíti, hogy már beállása, jelentékeny magatartása is eredménynek könyvelhető el.

Tamás Ilonka Paminája hamvas frisseségében, szőke szűziességében megkapó, a hang csengése, ezüstös fénye, gazdagon ívelő éneke, ha nem is tölti ki még teljesen a mozarti kereteket, máris többet ad, mint amennyit első bemutatkozásnál várni lehetne. Ugyancsak megkapó az új hölgyek: *Horányi* Karola, *Szilvássy* Margit, az új nemtő *Dósa* Mária szereplése. Az együttes élén ezúttal is *Rösler* Endre állott nemesen izzó, klasszikusan tiszta Taminojával; *Koréh* Endre pasztózus színű, emelkedett szellemű Sarastroja, *Farkas* Sándor öreg papja kiemelkedő értékei még a csütörtöki Varázsfuvolának, mellyel az Operaház igazgatósága ismét bebizonyította, hogy nem állapodik meg egy-egy mű drámai megjelenítése szintjében, hanem azt a legkülönbözőbb művészi kísérletek útján igyekszik a publikum számára még becsesebbé és érdekesebbé tenni. **Kovács Kálmán**

Döntő siker — 3 órás kacagás a „Párizsi ½ világkiállítás" Minden este és vasárnap délután a **Komédiában**

Ruhák a „Déligyümölcs" színpadán

Művész Színház

1, 5. Dobos Annie ruhái: bordó pongyola és barna szövetruha, téglaszínű sállal és gombbal. 2. Peéry Piri fekete, szaténdíszítésű ruhája. 6. Simonyi Mária fekete-fehérmintás ruhája, fehér csipkesál gallérral. 4. Soltész Annie szürke ruhája, kékcsíkos taftmasnival, övvel és kalapdísszel. 3. Nagy Alice shottis selyemruhája, fehér organtingallérral (Molnár Éva rajzai)

— »Az ősnemzéstől a darwinizmusig.« *A földi életről, a fajok keletkezéséről és a darwinizmusról* beszélt szerdán este a Népegészségügyi Múzeumban *Lengyel* Júlia egyetemi tanársegéd. — A természettudomány őskorában — mondotta — a tudósok azt vallották, hogy az egyes élőlények élettelen anyagokból »ősnemzés« útján születnek. Az első kísérlet, amely az ősnemzés tanát először kikezdte, ez volt: két tányér húst tettek egymás mellé, az egyiket lefedték, a másikat nem. A lefedett tányérban nem történt »ősnemzés«: nem jutott hozzá olyan állat, légy, amely bepiszkíthatta és baktériumokkal megfertőzhette volna; a másikra a legyek piszkából odajutott egysejtűek jó táplálékra találva, hirtelen szaporodni kezdtek. A mikroszkóp feltalálásakor a mikroszkóp alá helyezett vízcseppben a szemlélő tudós nyüzsgő életet, egysejtűek tömegét találta. Az ősnemzés hívei akkor ebbe kapaszkodtak: *az egysejtűek jönnek létre ősnemzés útján, a vízből.* Spalansa kísérlete döntötte ezt meg, aki *felforralta* a vizet s azután — nem történt többé ősnemzés a vízben! A forralásnál elpusztulnak a vízben az egysejtűek, ősnemzés nincs — *a befőzést is ennek a felfedezésnek köszönhetjük. Pasteurnek* gyakorlati eredményekkel sikerült a nagyközönséggel is elhitetni, hogy *élő szervezetek erjesztenek és nincs ősnemzés.* Ötszázezer élőlény, állatfajta él ma a földön. Kérdés, hogyan keletkeztek ezek? Az őskori vizsgálódások megállapítják, hogy *régen egészen más állatfajok éltek,* mint ma. Mi ennek a magyarázata? Sokáig azt hitték, hogy nagy elemi katasztrófák egész állatfajokat kipusztítanak s helyettük újak teremtődnek. *Lamarque* francia tudós mutatott rá először arra, hogy a fajok átalakulnak, tökéletesednek. Megfigyelte a környezethatást is. Darwin elmélete döntő a fajok keletkezésére vonatkozólag. *A fajok változnak, fejlődnek, a létért való küzdelem természetes kiválasztódása következtében.* Darwin különben — fejezte be előadását — *sohasem állította azt, hogy az ember a majomtól származik.* Ő csak azt mondotta, hogy az ember teste az emlősökhöz tartozik. Csak később *tanítványai vitték át elméletét az emberre is.*

— **Beküldött hírek. Csütörtök. Előadások.** A Történelmi Társulatban **Váczy** Péter: »Method és az apostoli szentszék« (M. Tud. Akadémia), 5-kor. — A Külügyi Társaságban E. J. B. **Verleyen** (Antwerpen): »Utazás a belga Kongón keresztül« (Parlamenti Múzeum, Országháza, XVII. kapu.), 6-kor. — A Népegészségügyi Múzeumban **Andriska** Viktor: »Lakás, ruházkodás« (Eötvös u. 3.), 7-kor. — A Mérnök- és Építészegyletben **Dorsch** német mérnök: »A német birodalmi autóutak« (Reáltanoda u. 13—15.), ½7-kor. — A Magántisztviselők Szövetségében **Ries** István: »Konstantinápoly — Tanger — Gibraltár« (Andrássy út 124.), 8-kor. — A Polgáriiskolai Tanáregyesület pedagógiai bizottságban **Molnár** János: »A szépérzék nevelése« (Szentkirályi u. 11.), 5-kor. — A Keresztyén Ifjúsági Egyesületben **Biró** György: »Társadalmi keresztyénség, keresztyén társadalom« (Horánszky u. 26.), ½8-kor — A Turista Egyesület vetítettképes előadássorozatában **Baktay** Ervin: »A Boldog Völgy országa. (Barangolások Kasmirban)« (Mária Terézia tér 8. III.), 7-kor. — A Gyopár Turista Egyesületben **Mező** Pál: »Röptében Európán keresztül« (Erzsébet körút 49.), ½10-kor. — **Szép** Ernő: The Woman who loved Sweets. (V., Arany János u. 16.) The English-speaking Circle of Hungary, ½9-kor. — Az Olasz Kulturintézetben Francesca **Szyfmanowna:** »Az olasz színház Lengyelországban« (Eskü út 6.), 6-kor. — A Kozmetikus Iparosok Egyesületében **Földes** Miklósné: »Párizsi beszámoló« (Erzsébet tér 14. II.), ½9-kor. — A magyar zsidó szabadegyetemen **Friedmann** Dénes: »Irodalmi szeminárium«, 6-kor, **Fränkel** Ernő: »A zsidó misztika« 7-kor (Wesselényi u. 7.). — A Virágkedvelők Egyesületében **Boros** Ádám: »A magyar növénytakaró különlegességei, mint kerti virágok«, **Füredy** Jenő: »Virágkedvelőknek« (Eszterházy u. 4.), ½5-kor. — **Különfélék.** A **Pesti Izr. Hitközség Terézvárosi Ifjúsági Csoportja** ma este ½9-kor a Goldmark-teremben (Wesselényi u. 7.) operaestet tart, amelyen közreműködik ifj. **Toronyi Gyula, Ráday Sári, Darvas Edit, Freud** Ferenc és **Domokos Nándor.**

— **A magyar diákkiküldöttek nagy sikere Angliában.** A Nemzetközi Diákszövetség ezévi közgyülését Sheffieldben (Anglia) tartotta meg, ahol a Magyar Nemzeti Diákszövetség is részt vett. A magyar diákkiküldötteknek nagy sikere volt. A választásnál dr. *Rajczy-Rasztovich* Imrét, a Magyar Nemzeti Diákszövetség vezér-

Dr. Rajczy-Rastovich Imre

Dr. Szathmáry-Kiss Gyula

titkárát a Nemzetközi Diákszövetség olimpiai bizottsága 5 évre igazgatójának választotta meg. Dr. Rajczy-Rasztovich Imre lett az összes nemzetközi főiskolai olimpiai ügyeknek a legfőbb intézője. Annál is nagyobb ez az eredmény, mert a Nemzetközi Diákszövetségben ezt a tisztséget eddig csak a nagyhatalmak diákvezérei nyerték el. A másik megtiszteltetés az, amely a Magyar Nemzeti Diákszövetséget érte, hogy a szövetség külügyi vezetőjét, dr. *Szathmáry-Kiss* Gyulát a Nemzetközi Diákszövetség szociális osztályának elnökévé választotta meg. A Nemzetközi Diákszövetség olimpiai bizottsága tagul *Gedényi* Mihályt választotta meg.

— **Imre József előadása.** A Budapesti Orvosi Körben (IV., Eskü tér 8.) január 24-én 7 órakor Imre József egyetemi tanár előadást tart »Benyomások a kairói XV. nemzetközi szemészeti kongresszusról« címmel. Orvosvendégeket szívesen lát a kör vezetősége.

— **Halálozás.** Özv. *Feleki* Lajosné szül. Scherz Júlia életének 98. esztendejében szerdán Nagykanizsán meghalt. Temetése ugyanott lesz pénteken. Az elhúnytban Sümegi Vilmosné édesanyját gyászolja.

Both Péter ny. táblai tanácselnök 63 éves korában elhúnyt. Temetése e hónap 21-én, péntek délután 3 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Január 19-én, szerdán reggel félnyolckor Budapesten elhúnyt id. *Kerkovits* Antal, az Elektromos Művek pénztári főnöke. Temetése január 21-én, péntek délután félnégykor lesz a kerepesiúti temető halottasházából.

Id. *Kernács* Lajos hosszas szenvedés után elhúnyt. Temetése 20-án délután ½4 órakor lesz a kerepesiúti temető halottasházából.

= **Féloldali hűdésben szenvedő betegeknek** gyakran igen nagy megkönnyebbülést szerez reggelenként egy kis pohár természetes »Ferenc József« keserűvíz azért, mert anélkül, hogy a betegnek a legcsekélyebb mértékben is erőlködnie kellene, a beleket alaposan kitisztítja és az egész anyagcserét előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

= **A gondos anya** gyermekével a téli hónapokban a Krompecher-féle Vitajecol természetes, csaknem íztelen és szagtalan csukamájolajat szedeti, mert az az egyenletes fejlődést biztosítja.

= **Abbazia** az Adria északkeleti részének egyik legvonzóbb helye Fiúme közelében, illatozó babérligetek, pompás parksétányok és kertek között, szélmentes fekvésben az 1400 m. magas Monte Maggiore lábánál. Kiváló tiszta tengeri sós levegője, erős fenyő- és virágillata, tengeri, hegyi és erdei szépségei isteni harmóniában egyesülve a béke és vidámság örök forrását alkotják. Abbazia a Felső-Adria legkedveltebb és legcsodálatraméltóbb tengerifürdője, mely szépségénél és kellemességénél fogva minden évben a legnagyobb közönséget vonzza.

SZINHÁZ

Déligyümölcs

A *Művész Színház szerdai bemutatója*

André *Birabeau* új darabjában is akad egy »eltévedt bárányka«. Igaz, hogy teljesen ártatlan, viszont annál gyapjasabb és feketébb. Fekete bárány, aki egy afrikai kiküldetés eleven emlékeként, mint törvénytelen gyerek téved be Montfavet úr népes családjába, nem kis megrökönyödésére az érdekelteknek. Montfavet gyáros ugyanis tizenkét év előtt mérnöki minőségben hosszabb időt töltött az egyik francia gyarmaton, ahova a felesége — félvén a kedvezőtlen klímától — nem kísérte el. A derék férj és többszörös családapa így és itt lett okozója egy Noe nevezetű néger kisfiúnak, akit hazatérésekor magával vitt s azóta titkon egy délfranciaországi internátusban neveltet. Családja persze mitsem sejt a dologról. Csupán agglegény sógora, a trottli Ludovic vett szimatot, anélkül azonban, hogy pontosan tudná: miféle »déligyümölcsöt« rejteget Montfavet a távoli nevelőintézetben. Mikor aztán a gyáros egy ízben megbetegszik s állapota — a kissé agylágyult, öreg háziorvos diagnózisa szerint — válságosra fordul, Ludovic beavatja a titokba Montfavet-nét. Sőt, kedves mamáját is, a legfélelmetesebb vígjátéki anyóst, aki valóságos nemzeti csapásként nehezedik az egész Montfavet-családra. A kegyes lelkek keresztényi irgalomból fakadó, közös határozata alapján Ludovic hazahozza a titokzatos törvénytelen gyereket, hadd lássa még egyszer életben az apját, — mire természetesen kitör a gyalázat. Annál inkább, mert közben kiderül, hogy a kitűnő háziorvos egy árnyalatnyit tévedett. Montfavet másnapra egyáltalán nem hal meg, ellenben olyan makkegészséges lesz, hogy kedves neje már minden kímélet nélkül zúdíthatja rá a legkeservesebb szemrehányások áradatát, nem is szólva a rettenetes anyósról. A család »sötét foltját« egyedül a gyerekek fogadják kitörő örömmel. Ők boldogan és nemesen vállalják testvérükül a kis szerencsétlent, a bohózati helyzet közepette komoly leckét adva a felnőtteknek az emberi szolidaritás gyakorlásából. Ezen a ponton az igazi humanitás szívig sütő melege szinte drámai izzással fülik át Birabeau darabján. Sajnos, csak egy pillanatra. A továbbiak során már győz a polgári megalkuvás és a vígjátéki konvenció. A kis Noet ugyan nem viszik vissza az internátusba, mert az ellen-nagymama veszi védőszárnyai alá, de azért szépen megőrzik a látszatot is, szentesítve a szárnyrakelt kisvárosi pletykát, olyanformán, hogy a fekete gyerek — Ludovic túltengő férfiasságának gyümölcse.

Apró, igénytelen ötlet-magból nő ki ez a *Déligyümölcs*, amelynek zamatát talán éppen fanyarsága adja meg. Különben nem túlságosan »húsos« termék, főképp ami gerezdjeinek meseszövetét illeti. Harmadik felvonásbeli tálalása már csak cukros-érzelmes »pótanyag« hozzáadásával sikerül, némi vizenyősség árán. Ezt leszámítva azonban Birabeau bohózatba ojtott vígjátéka rendkívül friss, kedves és mulatságos. »Érkölcsi tanulsága« minden erőltetettség nélkül, mintegy magától csattan ki. Alakjainak rajzos gazdagsága, elevensége és karikírozó hitele pedig épúgy kárpótol a történet szikárságáért, mint párbeszédeinek elmésége és fordulatossága. Mindent egybevetve: kellemes, szórakoztató darab, fölényesen biztoskezű, kulturált színpadi író munkája.

A *Művész Színház* előadása igen jó. Összehangolt együttesének kimagasló értéke és legfőbb erőssége *Peéry* Piri, aki a szörnyű anyós figuráját döbbenetes kifejező-művészettel kelti életre s teszi emlékezetessé. Felejthetetlen alakítása az emberábrázolás klasszikus remeke. Tökéletes. De a legnagyobb elismerés illeti *Góthot* és *Borayt* is. Előbbi a stupid Ludovic, utóbbi a vén mamlasz doktor alakjának ad ellenállhatatlanul mulatságos, komikusan torzító reliefet. A gyerekszereplők élén *Puskás* Tibor jár, »felnőtt« értékelésre számot tartó, pompás játékával. *Toronyi* az apa, *Simonyi* Mária a kontra-nagymama, *Csonka* Imre a kis néger s *Berky* Harry a legkisebb gyerek szerepében kitűnő. *Dobos* Annie szépen beszél s gyakorlatlansága ellenére is sok jó kvalitást árul el. *Nagy* Alice, *Soltész* Annie és *Vidor* Feri harmonikusan illeszkedik az együttesbe.

Orbók Attila pompás fordítása, *Góth* Sándor stílusos rendezése és *Gara* Zoltán artisztikus díszletterve ugyancsak az előadás sikerét szolgálja.

Kárpáti Aurél.

(*) **A Magyar Goethe Társaság** világirodalmi szemináriumában csütörtökön, január 27-én délután 6 órakor *Goethe* és *Ibsen* költészetével foglalkozó ülést tartanak, amelyen *Hettyey* Aranka, *Häckel* Ernő és *Justus* J. működik közre. Az előadás helye az Ásványtani Intézet (Múzeum körút 4).

Minden utazási ügyben

vasúti, hajó, repülő és hálókocsijegyek, egyéni és társasutazások, szobafoglalás és valutaigénylés

forduljon AZ EST utazási és menetjegyirodájához

Budapest, VII., Erzsébet körút 18—20

Bernard Shaw nem engedi, hogy a Pygmalion filmváltozata csókkal fejeződjék be

Az ötmilliópengős film és G. B. S. művészi integritása

London, január 19.
(A Pesti Napló külön tudósítójától.)

Az angol filmvilágban kevés film okozott annyi előzetes herce-hurcát és idegességet, mint *Bernard Shaw* híres darabjának, a *Pygmalionnak* filmváltozata. A filmet a jövő hónap elején kezdik forgatni a *Pinewood Studióban* s a producer *mintegy 5 millió pengőt irányzott elő a költségekre*, megvette Shawtól a jogot, W. P. *Lipscomb*-bal megíratta a szövegkönyvet s külön leszerződtette Shawt arra, hogy a film ellenőrzésében résztvegyen. *Higgins* professzor szerepét Leslie *Howard* játssza, míg az angyali Elisa *Doolittlet Wendy Hiller* eleveníti meg.

A szövegkönyv Shaw és a filmkönyvíró között azt a szerepet játszotta, amit a wimbledoni legforróbb napokon egy tenniszlabda. *Labdáztak vele ide-oda.* Végül elkészült a könyv, beletették az összes »gag«-eket s már csak a befejezéssel kapcsolatban volt egy kis nézeteltérés a produkció és G. B. S. között. A darab, mint ismeretes, »happy endes« mű, de a filmesek úgy gondolták, hogy a filmközönség számára könnyebben érthető befejezést kell találni, mint amilyenben a színpadi közönségnek része volt. Igazi hollywoodi szellemben a szövegíró beleírta az utasításba, hogy végül *Higgins professzor átöleli Elisát és forró csókot nyom ajkára.*

A csók ellen Shaw tiltakozik. Azt mondja, *aki nem érzi meg a darab levegőjéből a természetes befejezést, az ne menjen moziba.* De hollywoodi csókkal nem engedi elrontani darabját. A producer és a szövegíró többször is jártak küldöttségben Shawnál s fáradozásaik eredménye jelenleg az, hogy *Shaw vállalkozott egy filmszerű, de szintén csókmentes befejezés kitalálására.*

Közben még egy nehézség támadt: a filmtársaság egyik cenzúraszakértője ugyanis néhány káromkodás törlését javasolta. G. B. S. azonban itt megmakacsolta magát és kijelentette, hogy *amit színpadon szabad káromkodni, azt filmen is szabad.* Mindezek dacára remélik, hogy az ötmilliós film mégis el fog készülni.

„Áruld el nekem csinos leányzó..."

Ez most siker a Broadwayn

Newyork, január 19.
(A Pesti Napló külön tudósítójától.)

A newyorki *Mansfield Theatre* december 17-én mutatta be *Dorothy Wendell »Tell me pretty maiden«* (Áruld el nekem csinos leányzó) című darabját. A szatirikus vígjáték, amely a legtöbb newyorki és amerikai lapban két és fél, három csillagot kapott, egy előkelő színház társalgójában kezdődik, ahol Margo, az új sztár interjút ad az ujságíróknak.

— Mondja, művésznő: igaz, hogy ön az arisztokratikus délen született?

— *Igen, uraim, atyám nagy ültetvényes volt s emlékszem, hogy bátyámmal a bájos tavaszi estéken Romeot és Júliát játszottunk szép kertünkben.* (Függöny.) Lejátszódik a sztár igazi gyerekkorának egy részlete. Mocskos, züllött külvárosi vidék, Margo és a bátyja egy ékszerésztől gyöngyöt lopnak, mire az ifjúkorúnak bírósága elé kerülnek. (Függöny.)

— *És úgy-e, művésznő, azután a francia kisasszonyok zárdájába került s már ott is komolyan érdeklődött a drámairodalom iránt.*

— Ó, hogyne. A zárdában komoly darabokban játszottam. (Függöny.) A züllött lányok javítóintézetében hat romlott lány egymást tanítja...

A darab ilyen modorban mutatja meg a színésznő karrierjét, mindig egymás mellé helyezve azt, ami a nyilvánosságra került és azt, ami megtörtént. Margo igazi karrierjét annak köszönheti, hogy miközben gengszter bátyjára vár, megismerkedik egy gazdag alvilági alakkal, akinek a szeretője lesz s aki a színpadra segíti. A főszerepet *Doris Nolan* játssza nagy sikerrel.

(*) **Ma: Bartók Béla az angol rádióban.** Az angol rádió Daventry-i állomásáról 1500 méteres hullámhosszon *Bartók Béla-hangversenyt* ad csütörtökön, január 20-án, *greenwichi* idő szerint este 9 óra 20 perckor. A hangverseny *Bartók* magánszámával kezdődik, aki azután a *Mikrokosmos* című szerzeményének nyolc darabját mutatja be, ezt követi Frederic *Glinke* és David *Martin* hegedűművészek száma, akik *Bartók* legújabb *hegedűkettősét* játsszák, majd *Bartók* a *Mikrokosmos* további hét darabját zongorázza, ezt követi öt hegedűkettős, végül *Bartók* öt bolgár táncot játszik.

(*) **Farkas Imre új operettjének ősbemutatója Szegeden.** Január 20-án, csütörtökön este mutatják be a szegedi *Városi Színházban Farkas* Imre új operettjét. Az operett címe: *Kati gyere ki!* A bemutatón *Farkas* Imre személyesen is meg fog jelenni.

(*) **Az Antoinette bemutatója Zürichben és Bécsben.** Beszámoltunk arról, hogy *Alpár* Gitta, aki nem lép fel többé a *Művész Színházban Komjáti* Károly *Antoinette* című operettjében, *Svájcon* és *Londonon* keresztül legközelebb Amerikába utazik. Ugy értesülünk, hogy a terv most megváltozott és az *Antoinette* legközelebb a zürichi *Corso Theaterben* kerül színre március elején és azután a bécsi *Ronacher Theaterben.* Valószínű, hogy mindkét városban *Alpár* Gitta fogja játszani a primadonnaszerepet. A művésznő csak zürichi és bécsi vendégfellépései *után* szándékozik Amerikába hajózni.

(*) **Ravel-emlékhangverseny Párizsban.** A párizsi szimfonikusok zenekara Maurice *Ravelnek*, a nemrégen elhúnyt nagynevű francia muzsikusnak emlékezetére nagy díszhangversenyt rendezett a Salle Gaveau-ban. A zenekar *Ravel* leghíresebb müveit, köztük a *Bolerót* játszotta. A hangversenyen Jean *Doyen* zongoraművész működött közre.

(*) **Sztaniszlavszkij 75 éves.** Párizsból érkező hírek szerint Oroszországban ünneplik Szergejevics Konstantin *Sztaniszlavszkijt*, aki január közepén lett 75 esztendős. Az egész világ modern színjátszása elismeri Sztaniszlavszkij rendkívüli érdemeit. Az ő nevéhez, illetve az általa alapított *Moszkvai Művészszínházhoz* fűződik a modern orosz színjátszás megszületése. Sztaniszlavszkij orosz ünnepléséről elterjedt hírekkel élesen szembenáll az az értesülés, amely szerint a szovjet nemrégiben bezáratta Sztaniszlavszkij nagyjelentőségű színházát.

(*) **Rövid beszélgetés Bulla Elmával.** Az *Asszonyok* első szünetében beszélgetek *Bulla* Elmával. Megkérdezem, melyik színházban fog legközelebb vendégszerepelni. Ezt válaszolja:

— Ugylátszik, hogy a közeljövőben szüksége lesz rám a *Vígszínháznak* és így nem vállalhattam semmiféle feladatot más színháznál, pedig legutóbb a *Belvárosi Színház* hívott vendégszereplésre. A jövő héten, ha az *Asszonyok* ritkábban kerül színre a Vígszínházban, néhány napra vagy esetleg egy-két hétre szüleimhez utazom *Pöstyénbe*, de az is lehetséges, hogy rövidebb időre a *Tátrába* megyek pihenni.

— Mikor vendégszerepel Bécsben?

— Erről egyelőre szó sem lehet, mert nincs ott most számomra megfelelő szerep. Ha olyan darabban akarok majd játszani Bécsben, amelynek előzőleg *sikere* van Pesten, nem lesz már elég időm arra, hogy ugyanabban a *szerepben* Bécsben is bemutatkozzam. Ha pedig olyan darabban fogok játszani Budapesten, amelynek *nem* lesz nagyobb sikere, a darabot nem lesz érdemes átvinni Bécsbe.

(*) **A Magyar Színpadi Szerzők Egyesületének rendkívüli közgyülése.** Hírt adtunk már arról, hogy a *Magyar Színpadi Szerzők Egyesületében* legközelebb rendkívüli közgyülés lesz, amelyen *Csathó* Kálmán elnök, *Földes* Imre ügyvezető elnök s az egész vezetőség benyujtja lemondását. Az új elnök előreláthatóan *Harsányi* Zsolt lesz. *Csathó* Kálmánt *díszelnökké* választják, *Földes* Imrét pedig, a hírek szerint, ügyvezető elnöknek.

FILLÉRES OPERABÉRLET

a **Városi Színházban.** Hat operaelőadás rendkívül olcsó helyárakkal. Első előadás **január 31 este ½8-kor: Aida,** a címszerepben *Flesch* Ella, a wieni Staatsoper tagja.

*

Filharmóniai Társaság jan. 31-i VI. bérleti hangversenye *orosz est.* Vezényel: **Dobrowen.** Bemutatásra kerülnek: *Glinka, Prokofieff, Rimsky-Korsakov* müvek. Műsoron még *Csajkovszki:* V. szimfónia.

*

A M. Kir. Operaház előadásai a Városi Színházban Müller Mária kamaraénekesnő és Hirzel Max kamaraénekes vendégfellépésével: hétfőn, jan. 24-én Lohengrin, csütörtökön, jan. 27-én Tannhäuser.

Színházak csütörtöki műsora

OPERA: Igor herceg (B. bérlet 14. szám: Dobrowen vezényletével; ½8). — **NEMZETI:** Csongor és Tünde (D. bérlet 9. szám; ½8). — **NEMZETI-KAMARA:** Kék róka (8). — **VIG:** Édes otthon (K. bérlet; 8). — **MAGYAR:** Élettársak (S. bérlet; 8). — **BELVÁROSI:** Nincs előadás. — **MŰVÉSZ:** Déligyümölcs (8). — **PESTI:** Kéjutazás (8). — **ANDRÁSSY:** Egyetlen éjszakára (8). — **VÁROSI:** Júlia (8). — **TERÉZKÖRÚTI:** Zöld madár (9). — **PÓDIUM:** Farsangi műsor (9). — **KOMÉDIA:** Szulamit (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Denevér (6, 9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Lehullott a rezgő nyárfa (6, 9). — **KISFALUDY:** Méltóságos asszony (6, ½9).

Ujabb kedvezményes színházi előadások

Nagy érdeklődés nyilvánul meg *Kállay* **rendkívüli** érdekes új darabjának, a *Godivá*-nak szombati **kedvezményes** előadása iránt a Nemzeti Színházban, **amelyhez** *30% kedvezménnyel* nyujtunk jegyet, **úgyszintén a** Kamaraszínház pénteki *Kék róka* előadása **iránt.**

Kapható jegy vasárnap estére Birabeau kitünő új darabjához, a *Déligyümölcs*-höz a Müvész Színházba, valamint vasárnap délután és estére a Komédia Kabaré új revüjéhez, a *Tingli-tangli*-hoz, úgyszintén mindazokhoz a darabokhoz, amelyeket már hirdettünk és amelyek **»Rendkivüli szi. házi kedvezmény«** című hirdetésünkön találhatók meg napok szerint felsorolva.

Külön megemlítjük *Medgyaszay Vilma jubileumi estjét* a Zeneakadémián, amelyen legkiválóbb müvészeink lépnek fel és a *Má.kus Dezső-féle népszerű hangversenyt,* amelyek most már a Zeneakadémián tartatnak meg.

Színházjegyirodánk külön telefónszáma *143—886.*

RÁDIÓ JANUÁR 20. Budapest I. 6.45: Torna. **Utána:** Hanglemezek. **Kb. 7.20:** Etrend, közlemények. **10.00:** Hírek. **10.20:** »Emlékek a Budai Szinkörről.« Irta Illy János (felolvasás). **10.45:** A düsseldorfi »Alkotó Nép« kiállítás (felolvasás). **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** A rádió szalónzenekara. **Közben kb. 12.30:** Hírek. **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **13.30:** Csorba Gyula és cigányzenekara. **14.40:** Hírek. **15.00:** Élelmiszerárak. **16.15:** »Terített ünnepi asztal.« Stumpf Károlyné előadása. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00:** Tejgazdasági tanfolyam II. előadása. »A tej útja a termelőtől a fogyasztóig.« Dr. Sulyok Tivadar gazdasági felügyelő előadása. (A földmüvelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata.) **17.30:** Isolde Ahlgrimm régi kalapácszongorán játszik a magyar-osztrák müvészcsere keretében. **18.00:** »A bolgár népzene.« Irta Romansky Ljubomir. Átdolgozta és előadja Kilián Zoltán (hanglemezekkel). **19.00:** »A világvárosi ember.« Szerb Antal csevegése. **19.30:** A Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. Vezényel Figedy Sándor. **20.00:** Berky Lili és Gózon Gyula előadóestje. Rendező Kiszely Gyula. 1. »A szívtelen asszony.« Színjáték egy felvonásban. Maurey Max után irta Góth Sándor. 2. »Leszerelés.« Vígjáték egy felvonásban. Irta dr. Révay József. **20.45:** Hírek, időjárásjelentés. **20.50:** Hanglemezek. **22.10:** »Kern Aurél emlékest.« (Halálának 10. évfordulóján.) Közreműködik: Marschalkó Rózsi, dr. Molnár Imre (ének), a Palestrina-kórus Vaszy Viktor vezényletével és a Budapesti Hangverseny Zenekar Lavotta Rezső és Vaszy Viktor vezényletével. Emlékbeszédet mond, majd a müveket ismerteti Papp Viktor. Rendező Balogh Pál. **23.15:** Közvetítés a Hungária-szállóból. Pertis Jenő és cigányzenekara muzsikál. **24.05:** Hírek külföldi magyarok számára. — **Budapest II. 17.00—17.25-ig:** Hanglemezek. Emmy Bettendorf, Richard Crooks és Joseph von Manowarda lemezei. **18.30—18.55-ig:** Angol nyelvoktatás (J. W. Thompson). **19.35—20.00-ig:** »Henrik de Man, a belga államférfi.« Hort Dezső előadása. **20.05—20.40-ig:** A Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. Vezényel Figedy Sándor. — **Telefónhirmondó. 6.45—11.20-ig:** Budapest I. müsora. **11.20—11.50-ig:** A Telefónhirmondó külön müsora (szórakoztató lemezek). **Utána 15.20-ig:** Budapest I. müsora. **15.20—15.50-ig:** A Telefónhirmondó külön müsora (müvészlemezek). **Utána 17-ig:** Budapest I. müsora. **17.00—17.25-ig:** Budapest II. müsora. **Utána:** Budapest I. müsora. — **Közvetítőállomások.** Egész nap: Budapest I. müsora.

A Koncert rendezései:

Ungár Imre zongoraest

szombaton Z. ½9. Zongorabérlet.
Kurt Pahlen 26-án vez. *Magyar Szimfonikusokat.*

Gina Van de Veer dalestje

31-én. Zongoránál: *dr. Herz Ottó.*

M. Th. Holley—Kubelik Anita—**Pázmán** *Bach*-estje, *Női Kamarazenekar Sándor* Frigyessel febr. 2.

Slavko Popoff csellóest febr. 3

Fischer Edwin zongoraest febr. 6

Curzon zongoraestje febr. 9.
Cortot szólóest febr. 13. (Mesterbérlet kék.)

*

Isabella de Angelis

dalestje ma, Z. 8. (Rózsavölgyi.)

Kleiber Beethoven-estje

holnap pont 8-kor, V. (Rózsavölgyi.)

Márkus-hangv. (Mendelssohn). Jan. 23. Z. d. e. 11¼. Hangv. Zenekar. Közr. Havas Kató.

Rendkivüli színházi kedvezmény a Pesti Napló előfizetői és olvasói részére

Előfizetőink jegyet rendkivül leszállitott áron válthatnak: Az Est kiadóhivatalában, VII. Erzsébet körút 18—20. tel. 143-888 reggel 9 órától délután 5 óráig vasárnap délelőtt 9—2 óráig

CSÜTÖRTÖK, jan. 20. Andrássy: Egyetlen éjszakára (8). **Városi:** Júlia (8). **Pódium:** Farsangi müsor (9). **Komédia:** Szulamit (8½ este).

PÉNTEK, jan. 21. Nemzeti Kamara: Kék róka (8). **Pesti:** Kéjutazás (8). **Városi:** Júlia (8). **Terézkörúti:** Zöld madár (9).

SZOMBAT, jan. 22. Nemzeti: Godiva (7½). **Vig:** Asszonyok (8). **Magyar:** Élettársak (8). **Városi:** Júlia (8).

VASÁRNAP, jan. 23. Vig: Asszonyok (3½ d. u.). **Magyar:** Élettársak (3½ d. u.). **Művész:** Barbara őrnagy (3½ d. u.); Déligyümölcs (8 este). **Andrássy:** Egyetlen éjszakára (3½ d. u. és 8 este). **Városi:** Júlia (4 d. u. és 8 este). **Terézkörúti:** Zöld madár (9). **Komédia:** Tingli-Tangli (4½ d. u. és 8½ este). **Zeneművészeti: Márkus** Dezső hangv. **(11¼); Medgyaszay Vilma** jubileumi estje **(8½ este).**

— Jaross Andor Ujpesten. A Katolikus Nőszövetség szombaton magyar estét rendez Ujpesten és az est jövedelmét a Magyar a magyarért akciójának ajánlja fel. Az ünnepi beszédet *Jaross* Andor mondja.

— A budai izr. hitközség a Felvidék visszacsatolásának megünneplésére csütörtökön *rendkívüli közgyülést* tartott. Az ünnepség a »Hiszekegy«-gyel kezdődött. A közgyülést dr. *Csobádi* Samu, a hitközség elnöke nyitotta meg, méltatva a mai nagy időket és azt a történelmi eseményt, hogy a gyönyörü Felvidék nagy része visszakerült Magyarországhoz. Utána dr. *Kriszhaber* Adolf elnök ecsetelte az anyaföldhöz visszatérő magyar testvérek lelkesedését és a túláradó szeretet megnyilatkozását. Megemlékezett a dicső férfiakról, akiknek bölcsesége, türelme és hazaszeretete lehetővé tette ez óhajtva várt esemény bekövetkezését. Elmúlhatatlan ragyogó betükkel irta bele nevét a magyar történelem lapjaiba vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó úr őfőméltósága és dicsőség illeti mindazokat a férfiakat, akik megértve a nagy vezér alapgondolatát, hozzá hasonló szívóssággal érvényesítették nemzetünk érdekeit: Vitéz dr. *Imrédy* Béla miniszterelnököt, *Kánya* Kálmán és gróf *Teleki* Pál miniszereket. A budai izr. hitközség képviselőtestülete, mint az országnak második hitközsége a magyar haza ezen örömünnepén kijelenti, hogy *töretlen hüséggel kiván a haza újraépitésében részt venni* Ezekután javaslatot tett arra, hogy a budai hitközség méltó módon örökítse meg a Felvidék visszacsatolásának örvendetes történelmi eseményét. Felszólaltak még: *Biró* Géza, ny. min. tanácsos, a szentegylet elnöke, *Bacs* Károlyné a nőegylet elnökasszonya és dr. *Berényi* Sándor a Menházegyesület elnöke, akik a budai felekezeti intézmények és egyesületek nevében örömmel járultak hozzá a javaslathoz, melyet ezután a közgyülés óriási lelkesedéssel egyhangúlag megszavazott. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével végződött. — *Az OMIKE hazafias ünnepélye.* Az Országos Magyar Izr. Közmüvelődési Egyesület a magyar Felvidék visszacsatolásának örömére vasárnap délelőtt ½12 órakor a Pesti izr. hitközség Goldmark-termében (VII., Wesselényi ucca 7. II. em.) hazafias ünnepélyt rendez, beszédet pedig dr. *Buday-Goldberger* Leó felsőházi tag mondja.

— »A békét csak az erős, nagy nemzetek gyülekezete biztosithatja« — üzeni Lloyd George Amerikának. *Londonból* jelentik: *Lloyd George* Amerikához intézett fegyverszüneti rádiószózatában hangoztatta, hogy az igazságos és tartós világbékét csak *az erős, nagy nemzetek gyülekezete biztosithatja*, amely fátyolt borítva a multak hibáira, a békebiztositásnak legjobb módjairól tanácskoznék. Az az általános megkönnyebbülés, amely a csehszlovák vita elintézését követte, legjobban mutatja, mily mélységesen borzad minden nép a háborútól. Az állandó béke előfeltétele: *világmegbékités. Franciaország és Anglia nem szerelhet le Németország és Olaszország leszerelése nélkül, Németország nem szerelhet le, ha Oroszország nem mérsékli óriási haderejét, az utóbbi viszont a japán fegyverkezések csökkentésétől függ*, amelynek előfeltétele a béke helyreállítása Kínában; amíg pedig Japán nem szerel le, addig Amerika is kénytelen fegyverkezni.

— A szabómesterek ünnepi nagygyülése. A *Szabómesterek Országos Szövetsége* csütörtök este ünnepi nagygyülést tartott abból az alkalomból, hogy *a Felvidék visszacsatolásával körülbelül 10.000 szabómester kartársuk került vissza. Majtényi* Mihály társelnök megnyitója után *Usetty* Béla ünnepi beszédében hangoztatta, hogy *Magyarország még mindig csonka, de a teljes igazságnak rövid időn belül győzedelmeskednie kell. Tahy* István és *Wigand* Mihály felszólalása után *Vágó* Jenő igazgató a történelmi esemény szakmai jelentőségét méltatta. Hangoztatta, hogy *a Felvidék visszacsatolt nagyvárosaiban már 25 évvel ezelőtt működtek a Szövetség fiókjai, amelyeknek tagjait most örömmel várják vissza.* Végül elhatározták, hogy decemberben a Felvidék szabómestereinek bevonásával *országos szabókongresszust* tartanak.

— A vasárnap egyházi zenéje. A belvárosi templomban 10-kor Mozart: Koronázó miséje. A magánszólamokat Baumgartner Margit, Solymossy Margit, Udvardy Tibor és Littassy György éneklik. — A koronázó főtemplomban 10-kor Schubert: G-dur miséje. A magánszólamokat Senyei-Szabó Ilona, Harangozó János és Mally György éneklik. — A bazilikában 10-kor Rheinberger: f-moll miséje. — A rádió 10-kor a veszprémi székesegyházból közvetít egyházi énekeket. — A pálosok templomában ½12-kor Böbl Ernő: Patrona Hungariae miséje. — A felsővárosi templomban 12-kor Kahn Ave Maria-ját és Plum: Krisztus Király-himnuszát Töröcsik Teréz énekli, Hargitay István Bach- és Pikóthy-műveket ad elő orgonán. — Az újlaki templomban 10-kor Griesbacher: Esz-dur miséje. — A ferdinándtéri templomban 10-kor Huber: F-dur miséje. Fél 12-kor Pintérné Kazda Edith énekel szólót. — A terézvárosi templomban 10-kor Kopasz Aurél: Szent Norbert-miséje. — A domonkosrendi templomban 10-kor Filke: F-dur (op. 122.) miséje. — A herminamezői templomban 10-kor Reinhold: G-dur miséje.

= A legjobbkor nyit az Astoria márványterme. Felszabadult a lidérenyomás alól a magyar közönség. Felfokozott érdeklődés várja az Astoria márványterének szombat esti megnyitását. A nagyszerű Szücs László magyar nótái, Lorsy Miklós, a »bűvészhegedűs« remek zenekara valóban nagyon sokat ígérnek és tartanak be. Milyen változatosságot jelent a márványteremtől pár lépésre levő Taverna, ahol a lüktető ritmusú jazz ütemeire táncol a közönség.

= Ha folytonos bélpangásaitól és túlsok gyomorsavától okvetlen meg akar szabadulni, úgy ne mulassza el reggelenként egynegyed, esetleg félpohár természetes »*Ferenc József*« keserűvizet éhgyomorra inni. Kérdezze meg orvosát.

= A szervezés fontossága a Felvidéken. Az előrelátás iskolapéldája volt dicső honvédségünk bevonulása a régen várt városokba. A katonaság és tartozékai között nem hiányzik a legújabbszerűen felszerelt rádióerősítő autók sora sem. Ezen autók Standard rádióberendezésekkel működnek.

= Férfiruhaszövetek V., Berlini tér 6. sz. alatti Szövetboltban **tiszta gyapjúból nagyon olcsón kaphatók.**

AZ IDŐ *(Kissé derültebb, enyhe idő.)* A Kelet-Európán át a Fekete-tengerre, sőt Kis-Ázsiába hatolt hideg sarkvidéki levegő, úgy látszott, már nem okozhat nekünk kellemetlenséget és az enyhe őszi időjárás nálunk még tovább tart. Annak ellenére, hogy felettünk 2000 méter magasságban 8 fokos meleg levegő áramlik nyugatról kelet felé, nemcsak a ködös időjárás folytatódott, hanem az alsó szintekben a hőmérséklet kissé még csökkent is. Ezt a hősüllyedést az okozta, hogy a Kárpátoktól keletre a levegő nyomása rendkívül megerősödött s ennek hatása alatt egész Nyugat- és Közép-Európában délkeleti légáramlás alakult ki, amelynek következtében éppen a délre nyomult hideg levegő szivárgott be hozzánk is. A felettünk tálalkozott két ellentétes irányú és hőmérsékletü levegő keveredése következtében a ködös időjárás folytatódott. Ezzel kapcsolatban sokhelyen, majdnem mindenüt egész napon át, ködszemergés volt, ami a hüvösebb időt még kellemetlenebbé tette. A péntekre virradó éjjelen, különösen az Alföldön, a talaj mentén a hőmérséklet majdnem a fagypontig szállott le.

A péntek reggelig terjedő 24 óra alatt ködszemergésből eredő csapadékot úgyszólván az egész Dunántúl és a Mátra vidéke kapott, mennyisége sok helyen még az egy litert is elérte négyzetméterenként, ami — ködesőket tekintve — meglehetősen nagy csapadék. A hőmérséklet napközben a lehülés ellenére is elérte az évszaknak megfelelő átlagértéket és általában 9—11, Budapesten 9, Kaposvárott és Békéscsabán 12 fokra emelkedet, sőt még este is átlag 8—10 fok között váltakozott. Ekkor az ország még túlnyomóan borult volt, nyugaton és délnyugaton azonban már derült és általában délies légáramlást kaptunk. A szombati nap folyamán a derülés nyugat felől keletre terjed, helyenként lesz még köd, a hőmérséklet azonban a derüléssel kapcsolatban nyugat felől kissé emelkedik. **Dr. M. E.**

*

November 13-án, vasárnap a Nap kél 6 óra 45 perckor, lenyugszik 16 óra 11 perckor, a Hold kél 22 óra 04 perckor, lenyugszik 11 óra 40 perckor.

Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet 8 fok Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás 769 mm., alig változó.

Várható időjárás a következő 24 órára: Délkeleti-déli légáramlás. Éjjel és reggel több helyen köd. Helyenként ködszitálás. Napközben a köd oszlása után több napsütés. A hőmérséklet kissé emelkedik.

— Vízállás. A földmüvelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya jelenti: A **Duna** Dunapenteléig apad, lejjebb árad; alacsony vízállású. **Dunai** vízállások: Schärding 96, Passau 163, Aschach 74, Struden 129, Stein —70, Bécs —90, Pozsony 78, Komárom 254, Budapest 219, Paks 132, Baja 205, Mohács 218, Gombos 246, Ujvidék 137, Zimony 129. A **Dráva** Baresnál —103, Drávaszabolcsnál 14, Eszéknél 34. A **Száva** Brodnál 135. A **Tisza** Tiszafüredig apad, lejjebb árad, Záhonyig alacsony, lejjebb közepes vízállású. **Tiszai** vízállások: Tiszaújlak —2, Vásárosnamény 52, Tokaj 294, Tiszafüred 344, Szolnok 370, Csongrád 235, Szeged 238. A **Szamos** Csengernél 38. A **Körös** Körösszakállnál —6, Békésnél 30, Gyománál 78. A **Maros** Maros Makónál 14. A **Balaton** Siófoknál 57. A **Velencei tó** Agárdnál 22.

— Lengyelország újjászületésének huszadik évfordulója alkalmából az *Országos Rákóczi Ferenc Szövetség Dömötör* Mihály ny. belügyminiszter elnökletével nagygyülést tartott. Az *Ereklyés Országzászló Nagybizottsága* vasárnap ünnepli a jubileumot az Országzászlónál. Az ünnepi beszédet P. *Uzdóczi Zadravecz* István ny. tábori püspök mondja. Ugyancsak vasárnap délelőtt 11 órakor a budapesti lengyel templomban (Apaffy u. 62.) *hálaadó istentisztelet lesz a független Lengyelország helyreállításának emlékére.* Az istentiszteleten *Zembrzuski* Mihály pécsi pálos perjel mond szentbeszédet. — Az *Országos Magyar-Lengyel Diákszövetség* pécsi Báthory István Köre az új lengyel állam fennállásának huszadik évfordulója alkalmából ünnepséget rendezett. Az ünnepségen a lengyel himnusz után dr. *Dambrovszky* Imre apát, egyetemi tanár, a kör elnöke a két testvérnemzetet szorosan egybefüző 900 éves történelmi kapcsolat és sorsközösség ismertetése után hálával emlékezett meg Lengyelország hatékony diplomáciai támogatásáról, amellyel felvidéki véreink visszacsatolásában segítségünkre volt.

— A százéves Pedoya tábornok, nyugalmazott hadosztályparancsnok, a francia tábornoki kar *legöregebb tagja*, a napokban párizsi lakásán *elhúnyt.* A tábornok résztvett a 19. század második felének *valamennyi fontosabb hadjáratában.* 1903-ban történt nyugalombavonulása óta politikai téren is szerepet játszott s a világháború egész tartama alatt a képviselőház *hadügyi bizottságának elnöke volt.*

— A Petőfi Társaság vasárnap délelőtt ½11 órakor az Akadémia termében felolvasó ülést tart. Megnyitót *Császár* Elemér elnök mond; *Havas* István alelnök-főtitkár főtitkári jelentése után költeményeket és elbeszélést olvasnak fel *Feleki* Sándor, *Szécsi* Ferenc és *Kosáryné Réz* Lola rendes tagok.

— Tüzharc két vadorzó és az erdőőr között. *Szombathelyről* jelentik: A rumi uradalom erdejében *Molnár* István erdőőr szolgálati útja közben váratlanul *két vadorzóval találta magát szemben.* Le akarta őket fegyverezni, de azok *rálőttek.* Formális tüzharc keletkezet a vadőr és a vadorzók közt és harcban *mind a két vadorzó megsebesült. Horváth* Károly rábakoványi lakost maga a vadőr szállította be Rumba, ahol elsősegélyben részesitették. *Németh* János haslövést kapott, de azért elvánszorgott Sárvárra és ott a kórházban jelentkezett. *Állapota sulyos.*

— A Szabadság új számában Serényi Gusztáv a szlovákokkal való megegyezésről, Miklós Aladár a népképviselet kiegészítéséről és a kisgazdapolitika érvényesüléséről ír. Eyssen Tibor a magyar-jugoszláv dalos-barátságról nyilatkozik. Simándy Pál az alföldi és a felvidéki lélek találkozásáról. Tombor Jenő ny. ezredes az elmult húsz év háborúiról ír. Cikkek vannak továbbá a Felvidék forgalmi és gazdasági rekonstrukciójáról, a magyarság javára megnyiló 40—50 ezernyi exisztenciális alkalmakról, a magyar-lengyel és magyar-francia gazdasági találkozásokról. A színét és meggyőződését cserélgető politika két figurája: Dr. Hizeleghy Kázmér és akarnoki Csörthetthető Balázs humoros, csípős levélben **cserélgetik ki újabb nézeteiket.**

MOZIK

ADMIRÁL (153-707. Margit körút 5. sz.): **Szerelmi vihar** (Charles Boyer). Ezerszínű vadnyugat. (½4, ½6 ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) V. d. e. ½10 és ½12-kor: **Mellékucca** (Irene Dunne). — **ALKOTÁS** (155-374. Gömbös Gyula u. 11.): **Mégis ártatlan** (Danielle Darrieux). Mesebeli játékboltban (színes). Akik semmitől sem félnek (sportf.). H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **A három sárkány** (Lázár, Rajna). — **ANDRÁSSY** (124-127. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **Mégis ártatlan** (Danielle Darrieux). Magyar vad. Gálaest az Operában. H. (½4, ½6, ½8, ½10: V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ASTRA** (154-422. Ugocsa u. 10.): **Hazatérés** (Zarah Leander). H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2-től folyt.) V. d. e. 11-kor: **A három kis ördög** (Deanna Durbin). — **ÁTRIUM** (154-024, 153-034. Margit körút 55.): **Beszállásolás** (Páger, Szeleczky). H. A vasárnapi felvidéki bevonulás. (½6, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: ½4, ½6, ½8, ½10.) — **BELVÁROSI** (384-563. Irányi u. 21): Felnőtteknek! **Szerelmi vihar** (Charles Boyer). Hollywoodi varieté. H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: jobbt. 3, 5, 7, 9; balt. 4, 6, 8, 10.) Vas. d. e. ½11 és 12-kor: Farkasölő, Rex, a csodaló. — **BODOGRÁF** (149-510. József körút 63.): **Szerelmi vihar** (Charles Boyer). **Popeye, mint Romeo.** H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **BUDAI APOLLÓ** (35-15-00. Csalogány u. 46. szám): **Cifra nyomorúság** (Simor Erzsébet, Uray). Londoni uszoráse. H. (½5, ½7, 9; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) V. d. e. ½11 kor: **Az a hunczut kéményseprő.** — **CAPITOL** (134-337. Baross tér 32.): **Robin Hood** (Errol Flynn). A felvidéki diadalmas bevonulás. (3, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: d. e. ½11, d. u. 1, ½4, ½6, ½8, 10.) — **CITY** (111-140. Vilmos császár út 36. sz.): **Az élet tükre** (Paula Wessely). H. (½6, ½8, ½10: szombat, vas. és ünnep: ½4, ½6, ½8, ½10.) — **CORSO** (182-818. Váci u. 9. sz.): **Az aranyborjú** (színes film; Olivia de Havilland). Földi paradicsom (színes kultúr). Bevonulás a Felvidékre (riport). H. (½6, ½8, ½10: Sz. V. Ü.: ½4, ½6, ½8, ½10.) — **CORVIN** (139-584, 138-988. József körút és Üllői út sarok): **A bánatos ucca** (Dita Parlo). H. Honvédeink bevonulása a Felvidékre. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Tovaris** (Claudette Colbert). — **DAMJANICH** (134-803. Damjanich u. 1.): **Veszélyes zóna** (Dolores del Rio). Kiku tűzoltó lesz (trükkf.). Gyorsaság őrültjei. H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **DÉCSI** (121-343, 125-952. Teréz körút 28. sz.): **Beszállásolás** (Szeleczky Zita, Páger). H. A vasárnapi felvidéki bevonulás. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **ELIT** (114-502. Szent István körút 16.): Prolongálva! **A zsarnok** (Harry Baur). Magyar híradóban a felvidéki bevonulás. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **FORUM** (189-707, 189-543, 188-528. Kossuth Lajos u. 18.): **Első tavasz** (Deanna Durbin). Külön híradó a komáromi és párkányi bevonulásról. (½6, ½8, ½10: Sz. V. Ü.: ½4, ½6, ½8, 10.) — **GLÓRIA** (144-800. Thököly út 56.): **Cifra nyomorúság** (Uray, Simor Erzsébet). Az emberevők között (trükkf.). H. (½5, ½7, 9; Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **HOLLYWOOD** (142-455. Bethlen tér 3.): **A három bajtárs** (Robert Taylor). H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Az oxfordi diák** (Robert Taylor). — **JÓZSEFVÁROSI** (134-644. Kálvária tér 7.): Csak felnőtteknek! **Szerelmi vihar** (Charles Boyer). Varietécsemege. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) V. d. e. ½11-kor: **Romeo és Julia** (Norma Shearer). — **KAMARA** (144-027, 135-967. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Bevonulás a Felvidékre. (6, 8, 10: szombat, vasárnap és ünnepnap: 4, 6, 8, 10.) — **KULTÚR** (386-193. Kinizsi ucca 16. szám): **Boresa Amerikában** (Dayka Margit, Mály). és a kísérő műsor. (5, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **LLOYD** (111-994. Hollán u. 7., Szent István körútnál): **Bánatos ucca** (Dita Parlo). A híradóban csapatainak bevonulása a Felvidékre. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **NYUGAT** (127-162. Teréz körút 41.): **A 14-es futár** (William Powell). **A tengerészek réme** (Stan és Pan). Akinek a foga fáj (A mi bandánk). H. (½5, 7, ½10; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ODEON** (130-263. Rottenbiller u. 37/b. szám): **Cifra nyomorúság** (Simor Erzsébet, Góth). Bőg a tehén (burl.). Cirmos cica mint kertész (trükkf.). H. (Folyt. előad.: ½5, ½7, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Torockói menyasszony** (Dayka, Jávor). — **OLYMPIA** (342-947. Erzsébet körút 26.): Prolongálva! **Hazatérés** (Zarah Leander). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **OMNIA** (130-125. József körút és Kölcsey u. sarok): **Jégpokol** (Dorothy Lamour) H. A felvidéki bevonulás. (5, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **ORIENT** (114-926. Izabella u. és Aradi u. sarok): **Hazatérés** (Zarah Leander). Stockholm, a béke városa. H. (Folyt. előad.: ½5, ½7, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **OTTHON** (146-447. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Cifra nyomorúság** (Simor Erzsébet, Uray). Nagyvárosi közlekedés (kultúrf.). (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 10-kor: **Pardon, tévedtem** (Gaál Franciska). — **PALACE** (136-523. Erzsébet körút 8.): **Nehéz apának lenni** (Páger, Tolnay). H. A vasárnapi felvidéki bevonulás. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **PÁTRIA** (145-673. Népszínház u. 13.): **Veszélyes zóna** (Dolores del Rio). Híradóban a bécsi döntőbíróság. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 10 és ½12-kor: **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Faye). — **PHÖNIX** (144-454. Rákóczi út 68.): **A rend katonái** (James Cagney). Madárijesztő. A Csendes óceán gyöngye. Aranyásók. H. (Folyt. előad. mindennap: d. e. 11: d. u. 1, 3, 5, ½8, ½10) — **RÁDIUS** (122-008, 120-564. Nagymező u. 22—24.): **Egy mozgalmas éjszaka** (Desirée Sacha Guitry). H. A vasárnapi felvidéki bevonulás. (½6, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: Micky-matiné. — **REX** (139-416. Thököly út 39. szám): **Cifra nyomorúság** (Simor Erzsébet. Mály Gerő). Kíneskeresők. Stockholm, a béke városa. H. (½5, ½7, 9; Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **RIALTO** (139-497. Rákóczi út 70.): **Szerelmi vihar** (Charles Boyer). Hazug egér (színes trükkf.). H. (D. e. ½11: d. u. ½1, ½3, 5, ½8, ½10; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **ROYAL APOLLÓ** (141-902, 342-946. Erzsébet körút 45.): **Katja** (Danielle Darrieux). H. A vasárnapi felvidéki bevonulás. (½6, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) Vas. d. e. 11-kor: Szentivánéji álom. — **SAVOY** (146-040. Kálvin tér sarok. Üllői út 2.): **Férjfogás** (Loretta Young). Híradóban: Diadalmas bevonulás a Felvidékre. (½4, ½6, ½8, ½10: vasárnap és ünnepnap: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vasárnap délelőtt ½11 órakor: Matiné. — **SCALA** (114-411. Teréz körút 60.): **Asszonyok a börtönben** (Viviane Romance). (½6, ½8, ½10: szombat, vasárnap és ünnepnap: 3, ½6, ½8, ½10.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Napsugár kisasszony** (Shirley Temple). — **SIMPLON** (268-998, 268-999. Horthy Miklós út 62.): **Nehéz apának lenni** (Páger, Szeleczky). A felvidéki bevonulás. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Beethoven szerelme** (Harry Baur). — **STUDIÓ** (140-840. Akácfa u. 4.): **Második hétre prolongálva! Csintalan asszonyok** (Françoise Rosay). H. Külön híradó a diadalmas felvidéki bevonulásról. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **TIVOLI** (123-049. Nagymező u. 8.): **A rend katonái** (James Cagney). Bőg a tehén (burl.). H. (Folyt. előad.: ½5, 7, ½10; Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **A torockói menyasszony** (Dayka, Jávor). — **TURÁN** (128-401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Szerelmi vihar** (Charles Boyer). Ezerszínű vadnyugat. H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) Vasárnap d. e. 10 és 12-kor: **Mellékucca** (Irene Dunne). — **URÁNIA** (146-046. Rákóczi út 21.): Harmadik hétre prolongálva! **Hol voltál az éjszaka?** (Willy Fritsch). Táncoló ifjúság. Felvidéki bevonulás a híradóban. (5, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: ½3, 5, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **A Szoc. Misszió Társulat filmmatinéja.**

SZINHÁZ

A Conway-család

A Belvárosi Színház pénteki bemutatója

J. B. *Priestley* darabja nehezen, szinte unalmasan indul. Első felvonásában alig történik valami. A gazdag Conway-család — négy leány, két fiú s özvegy édesanyjuk — gondtalan, vidám életét mutatja fel benne az író, egy angol kisváros keretében, közvetlenül a világháború után. Az egyik leány, Kay születésnapját tréfás élőképek rendezésével ünneplik a család tagjai. Kay most lett huszonnégyéves, regényírónak készül s tele van ambícióval és jó reménységgel. Madge tanítónő és szocialista. Gladys, a városka legszebb leánya, büszke és elbizakodott. A kis Carol csupa gyöngyöző kedvesség. Alan, a legidősebb gyermek, szerény és szelíd, álmodozó kishivatalnok, szöges ellentéte életkedvtől majd kicsattanó öccsének, Robinnak, aki baj nélkül úszta meg a háborút, leszerelt és kissé bizonytalan üzleti tervekből épít légvárakat. Végül a kedvesen könnyelmű, fiatalos megjelenésű özvegy, a szép mama zárja le a színes családi kört, amelybe ezen az estén egy kellemetlen vendég, bizonyos Beevers nevezetű erőszakos fráter is betolakodik — Gladys őszinte bosszúságára. Rajta kívül jelen van még a család régi barátja, egy agglegény ügyvéd s Robin gyerekkori szerelme, Joan kisasszony. Az expozíció kész: kezdődhet a színjáték. Egyelőre azonban csak az élőképek játéka folyik tovább, amelynek egyik szünetében aztán Kay a holdsütötte ablakmélyedésbe vonul. Ott gondolkodik készülő regényéről, — mire váratlanul összecsapódik a függöny. Vége az első felvonásnak. Azazhogy (amint a későbbiek során kiderül), csupán a felvonás első felének, mert az ide beékelt, *húsz évvel később* játszódó második felvonás után, az író megint visszazökken a kezdet idejébe, 1918-ba.

Ez az időbeli eltolás Priestley-nél nemcsak formai, hanem tartalmi, sőt *drámai* jelentőségű is. Mert a most következő »különös közjátéknak« minden benső feszültsége és sorstragédiák sűrítettségére emlékeztető, megrendítő hatása tulajdonképpen a *múló időben* gyökerezik. A görög dráma végzet-motivuma helyébe Ibsen tudvalevőleg a *multat* állította, amely époly megváltoztathatatlan, mint maga a sors, az istenek akaratát beteljesítő végzet. Priestley viszont a mult helyett — legalább látszólag — a *jövő* felé fordul. Azt villantja elénk, mingyárt a megszakított nyitány után: mi lett a Conway-családból két évtized multán, mit váltott be reménykedő tagjainak optimizmusából a jövendő? A kép, amely itt kitárul, döbbenetesen megrázó, sivár és fájdalmas. Az idő szörnyű kegyetlen, pusztító munkát végzett. A Conway-család összetartó, érzelmi kapcsai szétszakadtak. A rideg-keserűvé öregedett anyával már csak a rezignált Alan, a »szegény, szürke senki« él együtt a kopott szülői ház födele alatt, ahova Kay ma, negyvenedik születésnapján, egy kínos vagyoni tanácskozásra érkezik haza, Londonból. Kayből nem lett híres regényíró, csak önmagával elégedetlen, robotba-dolgozó, névtelen riporter. És rendre jönnek a többiek is: a boldogtalan Gladys, aki feleségül ment az utált Beevershez, Madge, a mindenkivel meghasonlott, szívtelen vénlánnyá száradt tanítónő, az iszákos, elzüllött Robin, anyja hajdani kedvence, aki elvette Joant s magára hagyta gyermekével a nyomorban, a pöffeszkedő pénzemberré hízott Beevers, aki egy pennyvel sem hajlandó hozzájárulni a veszendő Conway-vagyon megmentéséhez s akit anyósa az elfajult vita hevében végül is arculüt. Mind itt vannak, az agglegény ügyvéddel együtt, — aki ma talán Madge férje lehetne, ha az özvegy kacérsága azon a vidám estén el nem rontja a szépen induló idillt — egyedül a kis Carol hiányzik. Ő járt legjobban: tizenhat évvel ezelőtt meghalt. S az egybegyűltek kölcsönös vádakkal illetik, tépik, marják egymást, holott boldogtalanságuk igazi oka egyedül az Idő...

Ezt a fülledt drámaiságú, kirobbanó szenvedélyektől dúlt s mégis művészien tömör, az emberi lélek legmélyebb rejtekeibe bevilágító második felvonást a kiváló író merész kanyarodóval viszi át a legveszedelmesebb közhelyen, a *vízióból* való felocsudás váltóján s téríti vissza az elhagyott idő korábbi állomására. A Conway-család élete ott folytatódik tovább, ahol az első születésnap estéjén abbamaradt: Robin eljegyzi Joant, Beeverst Gladys megalázza és kineveti, az özvegy megzavarja Magde szerelmes rajongását, Alan csalódik fellobbant szerelmében s a kis Carol az életről áradozik. Szóval készül, fejlik, érik a jövendő, amelyről az anya boldog, csábító képet fest gyermekei elé, míg Kay — aki egy elrévült pillanatban eleve átélte mindazt, ami rájuk vár — egyre rémültebben, iszonyodva hallgatja a gyanutlan jóslatot. De ezen a ponton figyelünk fel mi is Priestley igazi művészetére, az *idővel való drámai játék* mélyebb értelmére. Mert hiszen most, amikor az író már bennünket is beavatott a jövendő titkába, egyszerre különös hangsúlyt kap itt számunkra minden jelentéktelen szó, ártatlan párbeszéd és természetes helyzet. Az egész harmadik felvonás rejtett fényekben gyullad ki, mint valami csodálatos *transzparens*. A *jelenben folyó* történés derűs színei mélyén fölsejlenek *a már látott* tragédia komor árnyai, ránehezednek a néző lelkére s baljós szorongással töltik el szívét. Különös, fojtott érzés ez. Époly újszerű, mint nyugtalanító, rokon a wagneri muzsika bujkáló szólamvezetésének művészi hatásával.

A hellén hitrege szerint Kronosz felfalja fiait: a perceket. Priestley darabjában egyetlen álombeli perc falja fel apját: az időt. A magyarázat azonban, amelyet az író ehhez fűz, nem egészen meggyőző. Alan azt mondja kétségbeesett húgának a második felvonás végén, hogy az ember legyőzheti az Időt. Ám ez csak *elméleti megállapítás* marad a *drámai történésben* kifejezett, ellenkező tétellel szemben, amely az Idő hatalmát igazolja az ember fölött. Hasonló látszaton alapul itt a jövő drámai szerepeltetése is a mult helyett, mert a *jövő* előre felmutatott képe a harmadik felvonás során igazában a *mult* erejével érvényesül és hat a nézőre. De mindez nem lényeges. A fontos az, hogy Priestley vérbeli író, mély és nagyszerű emberábrázoló. *Conway-családjában* pedig — epikus elemei ellenére is — olyan érdekes, értékes színdarabot ad, amely közel jár a valódi drámához.

Az előadás kitűnő. Az összehangolt, stílusos együttesben csaknem egyenrangú szerep jut *Bulla* Elmára, *Orsolya* Erzsire, *Senyei* Verára, *Kiszely* Ilonára, *Tahy* Annára, *Szende* Máriára, *Baló* Elemérre, *Hoykó* Ferencre, *Nagy* Györgyre és *Sármássy* Miklósra, akik mind bőven rászolgálnak az elismerésre. *Bárdos* Artúrral, a gondos és avatottkezű rendezővel együtt.

Aszlányi Károly fordítása gördülékeny, *Gara* Zoltán színpadképe artisztikus.

Kárpáti Aurél

(*) Kassa ünnepe a színházakban. A budapesti színházak, amelyek már a bécsi döntőbíróság ítéletekor is megható ünnepségek keretében tudatták a közönséggel a történelmi döntést, a kassai bevonulás napját is megülték. A Nemzeti Színházban, *Kodolányi* János *Vidéki történet* című darabjának péntek délelőtti főpróbáján lefolyt az a szép ünnepség, melyet a *Pesti Napló* előre jelentett: *Lehotay* Árpád elszavalta vitéz *Somogyváry* Gyula *Kassa énekel* című versét, majd a közönség elénekelte a *Himnuszt*. Az Operaház zenekara délelőtt 11 órakor kivonult *az Opera nagy Andrássy úti erkélyére* s eljátszotta a Rákóczi-indulót. A Magyar Színházban péntek este *Mauriac* darabjának, a *Démon*-nak előadása előtt *Keresztessy* Mária szavalta el vitéz *Somogyváry* Gyula *Kassa énekel* című versét; a közönség itt is elénekelte a *Himnuszt*. Az Andrássy Színházban az *Angyalt vettem feleségül* péntek esti előadása előtt a színház zenekara játszotta el a *Himnuszt*, majd *Pataky* Miklós elszavalta a *Szózatot*. A két színház ezzel az ünnepélyes megemlékezéssel kezdi *szombat esti, vasárnap délutáni és vasárnap esti előadásait is.*

(*) Jávor Pál nem lép fel a »Nótás kapitány« ma esti előadásán. A Városi Színház a *Nótás kapitány* szombat esti előadását *díszelőadásként* hirdeti, tekintve, hogy a rendezőség az előadás nyers bevételének 25 százalékát a *Magyar a magyarért* mozgalom javára ajánlotta fel. A plakátokon szerepel *Jávor* Pál neve is, aki a program szerint előbb egy dallal szerepel, majd az előadás keretében rendezett hangversenyen is fellép. Az előadás rendezősége pénteken közölte, hogy *Jávor Pál fellépése elmarad, mert erre a fellépésre a művésznek a Nemzeti Színház igazgatósága engedélyt nem adott.* A *Nótás kapitány* szereposztása egyébként is megváltozott, mert Margaréta szerepét *Viola* Margittól *Hont* Erzsébet vette át. A többi főszereplő változatlanul *Sziklay József*, *László* Andor, *Bodor* Artúr és *Zátony* Kálmán. A második felvonás keretében rendezett hangversenyen *Honthy* Hanna, *Utry* Anna, *Kalmár* Pál, *Fáy* Béla, *Szedő* Miklós és *Feleky* Kamill lép fel *Magyari* Imre és cigányzenekara kíséretével.

(*) November 18: Herczeg Ferenc-bemutató a Nemzeti Kamaraszínházban. A Nemzeti Kamaraszínházában *november 18-án, pénteken* mutatják be *Herczeg* Ferenc *Utolsó tánc* című négyfelvonásos új színművét. Az előadást *Németh* Antal igazgató rendezi, a kettős női főszerepet *Bajor* Gizi játssza. A többi főszerep *Szabó* Margité, *Rajnay* Gáboré, *Pethő* Attiláé, *Szabó* Sándoré és *Pethes* Sándoré.

(*) A »Madarak« szereposztása. A Nemzeti Színházban megkezdődtek a próbák Aristophanes »Madarak« című vígjátékából, amelyet *Révay* József fordított és alkalmazott színre. A kísérőzenét *Pongrácz* Zoltán szerezte. A darabot *Németh* Antal igazgató rendezi, jelmezeit és díszleteit *Jaschik* Álmos tervezte és igen nagy együttest igényel. A főszerepeket játsszák: *Makláry* Zoltán, *Matány* Antal, *Major* Tamás, *Várkonyi* Zoltán, *Gózon* Gyula, *Olthy* Magda, *Gobbi* Hilda, *Szeleczky* Zita, *Bornemissza* Éva, *Ujlaki*, *Bazsay*, *Apáthy*, *Baksa-Sós*, *Rajczy*, *Koltay*, *Balás*, *Tapolczay*, *Bodnár*, *Gabányi*, *Forgács*, *Rubinyi*, *Kenessey*.

(*) Jégpokol. *(Bemutató az Omniában.)* A történet a legtöbb mai filmben csak alkalom csodálatos tájak, kitűnő színészek, vagy pompás technikai teljesítmények bemutatására. Itt is erről van szó, de itt a dolgot kissé mintha már túlzásba is vitték volna: ennyire lazán megszerkesztett s olcsó történet köré talán nem lett volna szabad ilyen valóban kitűnő színészi munkát és technikai bravurt felvonultatni. De mégis jó, hogy így történt, mert emiatt lehet mégis megnézni a filmet. Az alaszkai táj bemutatása csillogóan szép, *Slicker*, a fókafőszereplő, elbűvölő, a jéghegyek, orvhalászok mind csupa érdekesség s a három pompás színész — Dorothy *Lamour*, John *Barrymore* és George *Raft* — tehetsége javával szolgál.

(—) Weisz Margit ma 2, fél 9 (Rózsavölgyi).

A Rózsalovag az Operaházban

Az Operaház péntek esti Rózsalovag előadásán úgyszólván teljességében átcserélődött *Strauss* játékának színpadi arca. A főbb szerepekben jelentős változások történtek. Mielőtt még az újakról szólnánk, engedtessék meg a bírálónak, hogy régebbi tartozásának tehessen eleget. Úgy érezzük a péntek esti előadás után, hogy annakidején nem szóltunk eleget a herceg Werdenberg tábornagyné szerepét éneklő *Báthy* Annáról, aki immáron több, mint két éve megszemélyesítője a Strauss-opera rokonszenves, előkelő delnőjének. Báthy Anna ma művészete teljében, énekének megindító bensőségében, mélységesen szellemi kultúrájában tökéletesen megérett az asszonyi élet sorsszerű megszólaltatására. Alakításában nincsenek ürességek, érzelmes volta ellenére is kikerüli a közhelyeket, ennyi őszinte átéléssel, a kifejezésnek ilyen intenzivitásával csak ritkán, akkor is csak a legnagyobbaknál találkozhatunk operai színpadon. Boldogan írjuk le, Báthynál a szándék eszményien fejeződik ki, sértetlenül és szabadon, a kifejezésnek ezt az elragadó közvetlenségét, sugárzó értelmességét nem másolhatta le sehonnan, nem tanulta meg, vele született, vérszerint az övé.

Báthy mellett a könnyebb fegyverzetűeknek nehéz csatát kell vívniok minden talpalatnyi hatásért Strauss színpadán. Az új Octavian a bájos, szinte túl törékeny *Gere* Lola. Az egyéniségétől távol álló szerepet jó gyakorlati érzékkel formálta meg. A péntek esti előadáson még küzdenie kellett a súlyos, igényes szólammal, de minden jel arra mutat, hogy a muzikális és hangbeli nehézségeket áthidalja. A Sophie is új, *Dobay* Livia; csengő magassága, egészséges orgánuma, kellemes szépsége jól érzi magát, stílusos otthonra lel a kedves szerepben.

Lerchenaui Ochsot *Komáromy* Pál éneklí először, írjuk le, igen dícséretreméltó ízléssel; aki Komáromy Pál széles humorát, gazdag színpadi ötlettárát ismeri, az kellőleg értékelheti a kitűnő művész szemérmes tartózkodását, az Ochs ugyanis bőségesen nyujt alkalmat »komédiás« visszaélésre. Az Énekes áriáját a tehetséges *Sárdy* énekelte, sajnos indiszponáltan, a hangot nem sikerült a szépséges ária tartamára az izmokból kiszabadítani. Szólnunk kell még a fölényes muzikalitású *Kováts* Jolán friss, pattogó előadásáról, *Szilvássy* Margit hangban, játékban egyaránt buzgó Mariannejáról, a Rózsalovag karmesterének, *Fleischer* Antalnak meggyőző ritmikai lendületéről, hogy végül mégegyszer visszapillanthassunk a Marsallné halk, finom harcára, *Báthy* Annára, akinél igazabbul kevesen ütköznek meg a női szív legelkeseredettebb ellenfelével, a korai hervadás őszi hírnökével. **Kovács Kálmán**

(*) Helge Roswaenge a Városi Színházban. Pénteken este *Verdi* Aidája a Városi Színházban. A zsúfolt nézőtér ezúttal Helge *Roswaengéért*, a népszerű északi tenoristáért telt meg. A berlini Staatsoper előkelő művésze Radamest énekelte; ismerjük őt ebben a szerepben, többször hallottuk tőle, pénteken este is magával ragadta hallgatóságát énekének mesteri felépítettségével, hangjának gazdag fényével. Aida szerepében fiatal énekesnő mutatkozott be, *Pócza* Ella; az első színpadi énekléssel járó izgalom sok helyütt akadályozta még a fiatal énekesnőt, énekének szabadabb, kötetlenebb fejezetéből értékes, szép hangra következtethetünk. A nagyszerű *Anday* Piroska fejedelmi Amnerisét, *Érdy* Pál drámai erejű Amonasróját már többízben méltattuk. *Komlós* Pál kitűnő színpadi érzékkel, sok ízléssel és tapintattal vezényelte a péntek esti előadást.

(*) Filmre kerül Lisieuxi Szent Teréz. A francia studiókban Maurice *Gleize* vezetésével most forgatják *Thérèse Martin* címmel a *Lisieuxi Szent Teréz életéről* szóló filmet, amelyet a legkiválóbb szereplőkkel állítanak elő. Ugyancsak Maurice *Gleize* dolgozik egy *Lavigerie* bíborosnak, Afrika híres prímásának életével foglalkozó filmen, amelynek *A sivatag hangja* lesz a címe. Végül *Gerlier* lyoni bíborosérseknek, Gallia prímásának vezetésével *egy pontifikális mise* részleteit vették fel egy kultúrfilm számára, amely az egyház szertartásait mutatja be. A mise, amely filmre készül, nem szabályszerű, rendes mise volt, hanem arra szolgált, hogy *a lyoni egyházmegyének, Franciaország legrégibb püspökségének sajátos liturgiáját* mutassa be.

(*) Lohengrin — új betanulással. Az Operaház kedden, novmber 22-ikén új betanulással játssza a *Lohengrin*-t: először énekli a király szerepét *Jámbor* László, Elzáét pedig *Osváth* Júlia. A többi főszerepet *Závodszky* Zoltán, *Losonczy* György, *Tutsek* Piroska és *Hámory* Imre énekli. Az új betanítás *Ferencsik* János munkája.

Színházak szombati műsora

OPERAHÁZ: Mária Veronika (D. bérlet 5. sz.; ½8). — **NEMZETI:** Vidéki történet (I. bérlet; ½8). — **KAMARA:** Országút (8). — **VIG:** Francia szobalány (8). — **MAGYAR:** Démon (8). — **BELVÁROSI:** A Conway-család (8). — **PESTI:** Művészpár (8). — **ANDRÁSSY:** Angyalt vettem feleségül (8). — **ROYAL:** D. u.: Marinka a táncosnő (4); este: Mindig a nők kezdik (½9). — **VÁROSI:** Nótás kapitány (Magyar a magyarért akció javára; 8). — **TERÉZKÖRÚTI:** Az úgynevezett szerelem (½10). — **PODIUM:** Elő az okmányokkal (9). — **KOMÉDIA:** Fog ez menni (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Nincsenek véletlenek (6, 9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Legyen úgy, mint régen volt (6, 9). — **KISFALUDY:** Ide gyere rózsám (6, ½9).

Cigányszerelem
Vas. d. u. és este a Városi Színházban Honthy Hannával

„A Szentatya áldása száll Magyarországra"

A Pázmáneum növendékei a pápánál

Róma, február 9.

XI. Pius pápa kedden délben fogadta a bécsi Pázmáneum papnevelőintézet 46 növendékét, akik *Magyary* Gyula, az intézet igazgató-rektora és *Luttor* Ferenc pápai protonotárius, szentszéki követségi tanácsos vezetésével jelentek meg a Szentatya előtt. A pápa német nyelven szólott a fiatal papokhoz és a következőket mondotta:

— Üdvözöllek benneteket, kedves fiaim, akik Pázmány Péter nevének jegyében, valamint Ausztria és Magyarország oly dicsőséges zászlai alatt jöttök elém. *Üdvözöllek benneteket egy olyan reményteljes pillanatban, amidőn Ausztria és kiváltképpen Magyarország a nemzetközi eucharisztikus kongresszusra készül elő, amely minden bizonnyal nagyszabású esemény lesz.*

— Az egek áldása nem maradhat el olyan kongresszustól, amelyet ilyen igyekezettel készítenek elő. Az az áldás le fog szállani minden lélekre, minden népre és minden államra. *A Szentatya különleges áldása száll azonban rátok, szeretett fiaim, valamint Magyarországra, Ausztriára és a nemzetközi eucharisztikus kongresszusra.* Ezt az áldást legőszintébb jókívánságaim kísérik és a legforróbb ima ahhoz az Atyához, akitől minden kegyelem származik.

— A budapesti olasz követ feleségül vette Vecsey hegedűművész özvegyét. Gróf *Da Vinci*, Olaszország budapesti követe szerdán *vezette oltárhoz Assisiben Baldeschi grófnőt, Vecsey* Ferencnek, a világhírű magyar hegedűművésznek özvegyét. A követ feleségével hosszabb nászútra megy és csak azután jönnek Budapestre vissza.

— Több behozatali engedélyt adnak ki az eucharisztikus kongresszus miatt. Szerdán tartotta *Bornemisza* Géza kereskedelmi miniszter a negyedik kereskedőnapot. Napirend előtt *Halla* Aurél államtitkár és *Árkay* Ferenc miniszteri osztályfőnök ismertették az előző kereskedőnaokon tárgyalt ügyekkel kapcsolatban tett intézkedéseket. Bornemisza Géza magáévá tette az érdekeltségnek azt a kérését, hogy az eucharisztikus kongresszusra tekintettel a behozatali engedélyeket már a tavaszi hónapokban olyan mértékben adják ki, hogy a várható nagy idegenforgalom által támasztott *fokozott szükséglet kielégíthető legyen.* Tárgyalás alá került ezenkívül a nemes szőrmék behozatala, a magyar előjegyzési raktárakon keresztül lebonyolítandó tranzitforgalom, a kereskedelmi ügynökök házalása hivatalokban, a vásári helypénzdíjszabályzatok egységesítése, a főváros és a vidék közötti telefónszolgálat, a tűzifaforgalom ügye és több más időszerű kérdés.

— Egy kislányt halálragázolt az autobusz Csepelen. Szerda délután Csepelen halálosvégű autobuszgázolás történt. A Szent István út és Erdélyi ucca sarkán Farkas Éva négyéves kisleány játék közben az autobusz alá került, amelynek kerekei a szerencsétlen kisgyermek fejét teljesen szétlapították. *A kislány a helyszínen meghalt.* A rendőrség az ügyben vizsgálatot indított.

— A magyar parlamentarizmus átalakulása. *(Niamessny Mihály előadása.)* Az Országos Nemzeti Club szerdai vitaestjén *Niamessny* Mihály tartott előadást *A magyar parlamentarizmus átalakulása* címmel. Hangoztatta, hogy olyan választójogi reformra van szükség, amely lehetővé teszi a parlamentáris kormányformát. A kormányzói jogkör és a felsőház reformja szerinte teljesen független a választójog reformjától. Gróf *Tisza* István választójogi elgondolásairól beszélt ezután elismeréssel *Niamessny* Mihály, aki úgy találja, hogy a mostani országgyűlés rendszere a képviselőház hatalmának hangsúlyozásával túlzottan mechanizálja a parlament életét. Az új reformok, bár a parlamenti életet a háborúelőtti állapotoknál merevebb szabályokhoz kötik, ezen az állapoton segítenek s kevesebb tért engednek az úgynevezett parlamenti konvenció kifejlődésének is. A parlamentarizmusnak egyik kelléke volna, hogy *egymást felváltó többségi pártok keletkezhessenek*, erre azonban Niamessny szerint a mai idők eszmeáramlatai mellett kevés kilátás van.

— Beküldött hírek. Csütörtök. Előadások. — A Külügyi Társaságban Toporczi Emil: »A dunavölgyi kérdés új megvilágítása« (Országháza, XI. kapu), 6-kor. — A Népegészségügyi Múzeumban Gortvay György: »Munka és egészség« (Eötvös u. 3.), 7-kor. — A Budapesti Ügyvédi Körben Nagy Dezső Bálint: »Az ügyvédi szempontból fontos adó- és illetékügyi kérdésekről« (Andrássy út 2.), ½7-kor. — A Földrajzi Társaságban Scherf Emil: »Adatok a Dunaszakasz kialakulásához Budapest alatt« (Múzeum körút 6—8. földszint jobbra), 6-kor. — A Pedagógiai Szemináriumban Prém Loránd: »A magas hegyek esztétikája (vetített képekkel)« (Mária Terézia tér 8. III.), 7-kor. — A Közgazdasági Társaságban Sipeki Balás Károly: »A vásárlóerő és a gazdasági szabadság kvantitatív összefüggései« (Szemere u. 6. sz.), ½7-kor. — A Gyopár Turista Egyesületben Javornitzky Jenő: »Törökországi emlékek« (Erzsébet körút 49. II. em.), ½10-kor. — A Keresztyén Ifjúsági Egyesületben Hilscher Rezső: »Van-e kiut a külváros nyomorúságából?« (Horánszky u. 26. II.), ½8-kor. — A Szabad Egyetemen Radó Polikárp: »Krisztus élete«, felvinczi Takács Zoltán: »Kína festészete«, Ferdinándy Mihály: »Kelet és Nyugat a történelemben« Valkó László: »Az Északamerikai Egyesült Államok (vetített képekkel)« (Múzeum körút 6—8.), ½7-kor; Wodetzky József: »A világegyetem szerkezete« (Múzeum körút 4.), ½7-kor. — A Virágkedvelők Egyesületében Füredi Jenő: »A szobai ápolásra alkalmas növények részletes ismertetése« (Eszterházy u. 4), ½7-kor. — Az Elektrotechnikai Egyesületben Selényi Pál: »A gyors lefolyású jelenségek elektrografikus feljegyzése« (Budafoki út 8.), 6-kor. — A pesti izr. hitközség szabadegyetemi előadássorozatában Keszi Imre: »Zsidó író, magyar írás« (Sip u. 12. II. 33.), 6-kor; Eppler Sándor: »Antiszemitizmus a statisztika tükrében« (Wesselényi u. 7.), 7-kor. — Mr. Theo Lowe (U. S. A.): With Cecil John Rhodes in Rhodesia. The English Speaking Circle of Hungary (**Arany János ucca 16. szám**), ½9 órakor.

JAN KIEPURA * EGGERTH MÁRTA
Első Bécsben készült csodás filmje:
SZERETLEK!
Rendezte: **Bolváry Géza.** Zene: **Puccini** és **Robert Stolz.**
KAMARA Ma premier! ½6, ¾8, ¾10 — DÉCSI Ma premier! 6, 8, 10 — ATRIUM Ma premier! ½6, ½8, ½10

— A csillagos cikkek írójának miskolci előadása a békebeli és a mai ujságíróról. *Miskolcról* jelentik: A Miskolci Gazdakör meghívására dr. *Tápay-Szabó* László egyetemi tanár, a *Pesti Napló* csillagos cikkeinek írója szerda este előadást tartott »*Az ujságíró a békében és most*« címmel. Tápay-Szabó Lászlót a pódiumon Ferenczy Károly kormányfőtanácsos, a miskolci kereskedelmi és iparkamara elnöke üdvözölte, majd Tápay-Szabó László beszélt arról, hogyan lehetséges, hogy vannak nagy események, melyekről mindenki beszél, de az ujság hallgat s ami az ujságra nézve még rosszabb, nem is mondhatja meg, miért hallgat. A magyarázat — mondotta *Tápay-Szabó* László — az, hogy a sajtó most éli a legszigorúbb cenzúrának, *az öncenzúrának* korszakát, amelyhez képest a hivatalos cenzúra, amellyel a szembeszállást is meg lehetett kockáztatni, gyermekjáték volt. *A mai sajtóviszonyok nem rózsásak*, de látott már a magyar sajtó nehéz napokat, kivált akkor, amikor 1919-ben a tanácskormány két lapján kívül minden lapot megszüntettek. *Tápay-Szabó* László azzal végezte előadását, hogy az ujság ereje mindig közönségében van, amely *megérti a magyar sajtó magatartását* a kényes kérdésekben, sőt néha még a hallgatását is.

— Bánhidy Antal előadása Albrecht főherceg repülőexpedíciójáról. *Albrecht* főherceg mult évi délamerikai agrológiai tanulmányútjáról tartott előadást kedd este a posta jogász- és mérnöktisztviselőinek székházában *Bánhidy* Antal műegyetemi tanársegéd. Az előadáson megjelent *Albrecht* főherceg, *Bornemisza* Géza kereskedelemügyi miniszter, *Terstyánszky* Ákos, a posta vezérigazgatója, a Légügyi Hivatal, az Aero Szövetség és más hatóságok és szervezetek képviselői. *Kiss* Ödön a Postás Sportegylet elnökének megnyitó szavai után *Bánhidy* Antal ismertette az expedíció élményeit. Albrecht főherceg és Bánhidy vezetésével *18.000 kilométert repültek be a két Gerle-típusú repülőgéppel, jóformán ismeretlen és alig lakott területek felett.* Bemutatta Bánhidy Antal az expedíció során készült filmfelvételeket is, amelyeken látható volt, hogy a főherceg az expedíció többi tagjaival együtt résztvett a mindennapi munkában és *nem riadt vissza a legnehezebb testimunkától sem, amilyen például a bárkavontatás.*

— Fejlesztik a főváros autobuszközlekedését. A főváros ipari, kereskedelmi és közlekedési bizottsága ülésén báró *Babarczy* István tanácsnok bejelentette, hogy a Beszkár az úgynevezett »szemétvonatot« elektrifikálja és Pestszentlőrincet egy sínpárral összeköti Pesterzsébettel. Nagy vita volt a 30 új autobusz felhasználási módjáról. *Kabakovics* József szerint a pestszenterzsébet—borárostéri új vonal helyett a város belső vonalainak sűrítésére kellene felhasználni az új autobuszokat. Az új óbudai autobuszvonalat meg kellene hosszabbítani a Flórián térig. *Lázár* Emil örömmel fogadja az autobuszforgalom fejlődését, szerinte a Keleti és a Nyugati pályaudvart autobuszvonallal kellene összekötni. *Magyar* Miklós a Hungária körút számára követelt autobuszt. *Halász* Alfréd újabb autobuszok beszerzését sürgette. Babarczy tanácsnok felszólalása után elfogadták az új autobuszprogramot. Ezután a bizottság megállapodott abban, hogy az élelmiszerüzletek télen hét órakor zárnak majd. A kereskedelmi miniszter ragaszkodik ahhoz, hogy a főváros csak akkor adhassa ki a közmunkákat, ha a fellebbezési idő lejárt és ha ahhoz a kormány hozzájárult. *Cselényi* Pál szerint az autonómiának tiltakoznia kell az ellen, mintha a főváros eddig nem járt volna el megfelelő körültekintéssel a közmunkák kiadásánál. *Lázár* Emil rámutatott arra, hogy az állami centralizációt most már a közigazgatási élet megnyilvánulásaira is ki akarják terjeszteni. *Halász* Alfréd tiltakozott az ellen, hogy a munkák kiadását végeredményben a kormány tartsa kezében. A főváros továbbra is a régi álláspont fenntartása mellett döntött.

— Személy- és teherautó összeütközése Ócsa határában — három súlyos sebesülttel. Szerda déltájban a sürü ködben Ócsa határában egy *MATEOSz teherautó összeütközött az AH 377 rendszámú személyautóval*, amely Budapestről Kiskunfélegyháza felé haladt. Az autó tulajdonosa, *Freund* Nándor kiskunfélegyházi szeszfőzdetulajdonos, súlyos fejsérülést és agyrázkódást szenvedett. A vele utazó *Fisch* Miksa 44 éves kiskunfélegyházi borkereskedő arcát az autó ablakának cserepei összeroncsolták, Fisch is agyrázkódást szenvedett. A kocsi vezetőjének, *Ábrahám* Imrének a kormánykerék a mellkasát zúzta össze, ezenkívül Ábrahám combcsonttörést is szenvedett. A személyautó pozdorjává tört. A MATEOSz-kocsinak és vezetőjének csodálatosképpen semmi baja nem történt. A három sebesültet a Szent István kórházba szállították.

AZ IDŐ *(Derült napsütéses idő egész Közé-Európában.)* Szerdán reggel egész Közép-Európában Budapest felett volt a légnyomás a legnagyobb és pedig 775 milliméter. Ez azt jelenti, hogy hazánk áll a Közép-Európa felett kialakult úgynevezett anticiklónnak, nagy légnyomású területnek középpontjában. Hatása meg is látszott, mert nemcsak a keddesti példátlan nagy fővárosi ködöt, hanem a szerdán reggel a Dunántúl délkeleti szögletében még folytatódott ködöt is eloszlatta.

Érdekes, hogy az ország más helyén is előfordult köd, csupán Balatonfüreden, Balatonkenesén és Székesfehérvárott okozott úgynevezett ködszemergést, és adott így — bár alig mérhető — csapadékot. A ködoszlás következménye volt az erősebb éjszakai lehülés is, amely országszerte 2—4 fokos faggyal járt, de Budapesten —5, Hajmáskéren —7, Salgótarjánban —8, és a talaj mentén Debrecenben —10, Turkevén —11 fokot is mértek.

A délelőtt folyamán a felszállott s most felhőnek tekintett köd a Dunántúl nagy részén kissé borússá tette az időt, de Budapesten és az ország nagyobbik felén az ég mindenütt derült volt és ugyancsak mérsékelt, de elég hűvös légáramlás uralkodott, úgyhogy az erősebb és hosszabb napsütés (általában 7—8 óra hosszat sütött a nap) nem idézett elő jelentősebb felmelegedést.

Sopronban és Nagykőrösön emelkedett a hőmérséklet 8 fokra, Szombathelyen, Pécsett és Debrecenben 6, Budapesten és Békéscsabán 5, de Keszthelyen, ahol a Balaton vizének hatása alatt még este is tartott a ködös idő, csupán 2 fokra emelkedett. Általában este az ország teljesen derült volt és a hőmérséklet mindenütt 0 és —1 fok között váltakozott, a Dobogókőn és a Kékesen pedig a hőmérséklet egész nap a fagypont alatt maradt, úgyhogy a hó romlása ott megakadt.

Tekintve, hogy a nagy légnyomás mindig tartósabb időjárási jelleggel jár, tehát csütörtökre lényeges változást nem várhatunk.

Dr. Massány Ernő
m. kir. főmeteorológus.

*

Február 11-én Budapesten, középeurópai időben, a Nap kél 6 óra 57 perckor, lenyugszik 17 órakor; a Hold kél 13 óra 19 perckor, lenyugszik 4 óra 11 perckor.

Várható időjárás a következő 24 órára: Élénkebb déli-délnyugati szél. Növekvő felhőzet. Több helyen, főleg keleten még köd. Északnyugaton néhány helyen kisebb eső. Éjjel még erős fagy. A nappali hőmérséklet nem változik lényegesen. Budapesten este 9 órakor —1 C. fok volt a hőmérséklet.

— Szurday Róbert utóda a képviselőházban Krompaszky Miksa lesz. A tragikus körülmények közt meghalt *Szurday* Róbert képviselőt a Nep listáján az északi kerületben választották meg és a listán őt *Ledermann* Mór nagykereskedő követi, tehát Ledermann lenne a képviselő, Ledermann azonban — mint politikai körökben híresztelik — egészségi állapotára való tekintettel *lemond mandátumáról* és így utána következő pótképviselő, *Krompaszky* Miksa címzetes tankerületi főigazgató, a Markó uccai gimnázium igazgatója kerül be a képviselőházba. — A *Magyar Kereskedelmi Csarnok Nagykereskedők Országos Szövetsége* rendkívüli ülésén emlékezett meg *Szurday* Róbert, a szövetség alapító tagjának elhúnytáról. Báró *Madarassy-Beck* Gyula elnök kiemelte az elhúnyt kiváló gazdasági tevékenységét és különösen azokat az érdemeket, amelyeket a textiltőzsde létrehozása körül szerzett. A *Magyar Textilgyárosok Országos Egyesületének* elnöki tanácsa is gyászülést tartott *Szurday* Róbert halála alkalmából.

— Magyar mohamedánok Bajrám-ünnepe. A magyar mohamedánok február 11-én, d. e. 10 órakor az Esplanade-szállóban Kurbán Bajrám (juháldozó) ünnepet tartanak. Utána déli 12 órakor a Gül Baba sírjánál az áldozati bárányt bemutatják. Este 8 órakor a Gül Baba-étteremben társasvacsora lesz.

ALKALMAZOTTAK-FŐNÖKÖK!
A fizetéses szabadság.
munkabér, munkaidő szabályai
Törvény és rendeletmagyarázatokkal
ÁRA 60 FILLÉR
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Budapest, Erzsébet körút 18-20

SZINHÁZ

Amerikai komédia

A Belvárosi Szinház szerdai bemutatója

A *Gold Star Line* newyorki hajózási vállalat tízezer dollár jutalmat és ingyen luxusellátást ígér tízezredik utasának. A szerencsés nyerő Cole Anderson lesz, a cég egyik elbocsátott alkalmazottja, akit pár hónap előtt azért dobtak ki állásából, mert megcsókolta a hajóstársaság szigorú tulajdonosnőjét, Tony Roe kisasszonyt. Ez a kedvesen szemtelen, ötletes és elszánt fiatalember ugyanis — ismerve volt főnöknőjének mohó pénzgyűjtő szenvedélyét — hajlandó potom ötszáz dollárért elvállalni a nyertes utas szerepét. Tony gyanútlanul, boldogan megy bele a felkínált, előnyös üzletbe. Anderson viszont, mihelyt a dolgot publikálták, leleplezéssel fenyegetőzik és nyomban zsarolni kezd. Előbb a tízezer dollárt gombolja be, majd a hajón folytatja tovább »büntető« hadjáratát. Húszfogásos ebédeket rendel kedvenc cápájának, üvegszám szóratja tengerbe a pezsgőt és szódás whiskyvel locsolja a fedélzet virágait. Általában: a legszemérmetlenebbül visszaél azzal a fantasztikus helyzettel, hogy a hajóstársaság köteles fedezni minden útközben felmerülő kívánságának költségeit. Végül, a botránytól és megkoppasztástól egykép rettegő Tonyt arra kényszeríti, hogy fülkéjében töltsön egy éjszakát. Itt aztán kiderül, hogy Anderson bosszúját nem a gyűlölet, hanem a szerelem fűti. Sőt, hogy tulajdonképpen maga Tony sem idegenkednék egy kis nőhódító erőszaktól. Mikor azonban látja, hogy erre semmi kilátás sincs, mert Anderson makacsul ragaszkodik a házassághoz: megsértődik, dühbe jön és most már ő áll bosszút az érzelmi ellágyulásba szerencsétlenedett fiatalemberen. Előbb kiénekeli zsebéből a tízezer dollárt, később fejbekólintja és a szenes pincébe csukatja, utóljára pedig partratéteti Cherbourgban — egy fillér nélkül. Ugyde mindez Anderson kitartó hitét és yankee-optimizmusát nem töri meg. Egyedül sakkoz nadrágtalan nyomora magányán, vár és marad nyugodtan, egy üres padlásszobában, mígnem hű francia barátja, a derék ujságkirály, pihegve jő, hogy megszabadítsa. Alruhában, mint délceg tengerész, hajóra mász vele, hová is a legjobbkor érkezvén, Anderson végérvényesen diadalmaskodik. Tony szíve és készpénze fölött. Ekkép győz a szerelem s vele együtt az örök patron, a hétszer kifordított templom egere, vagy amit akartok, — minden operett-librettón keresztül, egészen a helyben készült amerikai rágógumiig.

Aszlányi Károly új darabja szabályszerű filmburleszk. Alakjai, helyzetei, fordulatai egysíkban tartottak, plasztikátlanok és levegőtlenek, szinte mozilepedőre termettek. Nem eleven játékra, inkább vetítésre valók. Azért nem is tudják betölteni a színpad három dimenzióját. Mulatság szerző frisseségük menthetetlenül véget ér a könnyed első felvonással. Mert azontúl bizony az egész *Amerikai komédia* lehervad s valami kényszeredett, nyúlós unalomba bágyad, amelyből a legkipróbáltabb kabarémókázás sem bíria kiszabadítani. Ugy, hogy végül is az a gyanúja támad a nézőnek: nem *komédia* folyik itt, csak *komédiázás*, az illúziókeltés szöges ellentéte, ami mindig idegen elem marad a színpadon.

Az előadás akármilyen jó, a darabnak ezt a szervi fogyatkozását nem pótolhatja ki, sem a játék gyors pergésével, sem stílustartó igyekezetével. A házasság rabigájába hülyült ujságkirály szerepében kitűnő *Rátkay* Márton. *Latabár* Kálmán rendkívül kedves, vidám gengszter. *Mezey* Mária üzletbe vadult és szerelembe szelídített amerikai »bősz Katája« pontosan működő marionette. A többiek közül főkép *Nagy* György, *Soltész* Annie, *Vidor* Feri, *Baróthy*, *Fenyő* és *Gonda* tart számot elismerésre.

Rátkay mint rendező is szép munkát végzett. *Gara* Zoltán színpadképei ízlésesek, kellemesek és mutatósak.

K. A.

(*) Gyenge Anna csak márciusban érkezik Budapestre. *Gyenge* Anna *február végére* tervezte Budapestre érkezését, amely most egy kissé eltolódik: *március 10-ike* körül jön Budapestre. Valószínű, hogy Gyenge Anna nemcsak a *Városi Színházban*, hanem több estén az *Operaházban* is fellép.

Rendkivüli színházi kedvezmény a Pesti Napló előfizetői és olvasói részére

Előfizetőink jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak: Az Est kiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18—20., tel.: 143-888. reggel 9 órától délután 5 óráig vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

CSÜTÖRTÖK, febr. 10-én. Nemzeti: Jézusfaragó ember (7½). **Belvárosi:** Amerikai komédia (8). **Pesti:** A rossz asszony (8). **Művész:** Déligyümölcs (8). **Andrássy:** A hölgy hozzám ta ozik (8). **Városi:** Júlia (8). **Pódium:** Farsangi műsor (9). **Komédia:** Tinglitangli (8½).

PÉNTEK, febr. 11-én. Magyar: Ketten egyedül (8). **Nemzeti Kamara:** Kék róka (8). **Városi:** Pillangókisasszony (Guglielmetti vendégjátéka) (7½). **Terézkörúti:** Carneval 1938. (9). **Komédia:** Tingli-tangli (8½).

SZOMBAT, febr. 12. Pesti: A rossz asszony (8). **Művész:** Déligyümölcs (8). **Andrássy:** A hölgy hozzám tartozik (8). **Városi:** Júlia (8).

VASÁRNAP, febr. 13. Vig: Hajnali vendég (3½ délután). Gézengúz (Lakner bácsi előadása, 10½ délelőtt). **Magyar:** Egyetlen éjszakára (3½ délután). **Nemzeti Kamara:** Kék róka (8). **Pesti:** A rossz asszony (4 délután és 8 este). **Művész:** Déligyümölcs (4 d. u.). **Andrássy:** A hölgy hozzám tartozik (3½ d. u.). **Városi:** Júlia (4 d. u. és 8 este). **Terézkörúti:** Carneval 1938. (9). **Komédia:** Tingli-tangli (4½ d. u. és 8½ este).

MARIKA

Egy-két nap és a budapesti közönség elé kerül a *Marika* című film, amely a Budapesti Filmgyár vállalkozásában készült. Mi már kedden délelőtt láttuk a filmet egy Rákóczi úti moziban. Nem fűtötték a helyiséget és olyan film került elénk, amelynek legtöbb jelenete kint játszódott a hegyek között, virágos ágak illatos takarója alatt, csobogó patakok mentén, forró nyárban. Nehéz volt fagyoskodva beleélnünk magunkat az előttünk pergő képek bódító hangulatába, de — és legelsősorban ez ennek a filmnek legnagyobb dicsérete — rövidesen megfeledkeztünk minden kényelmetlenségről és teljes mértékben átvettük a képekből felénk áradó benyomásokat és emlékeket.

*

Egy vadóc, nagyszemű, bájosmosolyú kisleány ennek a filmnek a hőse, aki gyanútlanul járja az erdőket, ismeri és szereti a fák lombjai között megbúvó színes madarakat s azok is ismerik és szeretik őt. Ez a csipetnyi kis leány előttünk nő fel a vásznon s kerekedik fölébe a »meg nem értett«, lelkétől és szívétől megfosztott asszonynak és ugyanakkor egyre inkább közelébe jut annak a férfinak, aki mindnyájuk között leginkább egyedül van. Nagyszerű ötlet volt *Zágon* Istvántól, hogy a film középpontjába ezt a primitív, örömöktől és fájdalmaktól, lelki és testi harcoktól távol álló kislcányt állította, akinek szerepében a fiatal filmgárda egyik legtehetségesebb és legszimpatikusabb tagja, *Szepes* Lia jelenik meg előttünk.

*

A csipetnyi leányból nagy leány lesz, aki a hegyek végtelen csendjének birodalmában úgy kivirul, olyan pompázóan kiszínesedik, hogy ebbe a megható szépségű, könnyező mosolyú, ősikeszerű teremtésbe halálosan beleszeret Sándor, a kitűnő magyar író. Ez a halántéka körül már őszülő fiatalember jóval öregebb, mint a leány és a nézők szívébe markol ennek a rengetegek mélyén egyedül élő embernek minden sírásba csukló félhangja s emberfeletti vágyódásának minden látszólagos reménytelensége. Szinte félve és mindnyájuk sorsát féltve kísérjük tovább lépésről lépésre a filmet, amelynek jeleneteiben okos rendben váltakoznak a vidám pillanatok a valóban drámai helyzetekkel.

*

Van egy elsőrangúan fontos szereplője a filmnek: a vidéki ripacs, aki az ámuló és szemeit ijedten meresztő leány előtt az összetákolt, kisvárosi színpadon *Shakespeare* drámájában, a *Romeo és Júlia*-ban *Romeo* szerepét játssza. Az »erkélyen« *Júlia* ül, aki a híres jelenet után a vidéki közönség felharsanó tapsai között táncol *tangót* szíve szerelmével, *Romeóval*. Igen, nem történhetik ez másképpen a vidéken, a távoli kisvárosban, amelyben hazug bengálifények között visznek csaló örömöket a ripacsok a gyanútlan és szívesen lelkesedő távoli embereknek. Csak pillanatokon múlik, hogy ez a vidéki, lelkiismeretlen és tudatlan ripacs nem viszi *drámába* a cselekményt.

*

Érzésünk szerint *Szepes* Lián kívül *Jávor* Pál az, akit ezúttal nagyon meg kell dicsérnünk. Maradéktalanul kitűnő az alakítása és pompás a megjelenése. Ő és Szepes Lia: két legnagyobb értéke a *Marika* című filmnek. *Perczel* Zita a film első háromnegyed részében és *Beöthy* Lidia a film legtöbb jelenetében hibátlanul jó. *Juhász* József és *Hosszú* Zoltán is szerepel a filmen. *Hosszú* Zoltán kitűnő színész és tehetséges filmszínész. *Juhász* Józsefről is csak a legjobbat mondhatjuk. A kritikát megelőzően már most meg kell dicsérnünk *Gertler* Viktort a művészi rendezésért, *Radó* Józsefet a hangulatos, finom muzsikáért, *Szántó* Armandot és *Szécsén* Mihályt a hibátlan filmkönyvért. *A filmnek nagy sikert jósolunk.*

F. I.

(*) Olaszország legnagyobb énekesnője Salzburgban. A bécsi lapok az ezévi salzburgi ünnepi játékok nagy eseményeként közlik Mafalda *Favero* fellépését. Mafalda Favero a mai Olaszország legünnepeltebb és leghíresebb operaénekesnője. *Verdi*-operákban fog fellépni.

Guglielmetti holnap

először énekli a *Pillangókisasszonyt a Városi Színházban*. Partnerei: Kurt Baum és Otto Staren. Jegyek Transcontinentnél (Dorottya u. 7. tel.: 383—133.

*

Filharmóniai Társaság VII. bérl. hangversenyén f. hó 14-én mutatja be *Dohnányi* vezényletével *Bartók* új művét; műsoron még *Liszt:* Mazeppa, *Brahms* első szimfónia.

MOZIK

Rövidítések: Sz. = Szombat. V. Ü.: = Vasárnap és ünnepnap. H. = Híradó. M. = Matiné.

ADMIRÁL (1-537-07. Margit körút 5.): **A néma vár (Annabella).** H. (¾4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) V. d. e. ½10 és ½12-kor: **Csibi** (Gaál Franci). — **ALKOTÁS** (1-553-74. Alkotás u. 11.): **A 111-es** (Lázár Mária, Jávor Pál). Magyar táncok. H. (¾4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) V. d. e. ½11-kor: Nyomorultak. — **ANDRÁSSY** (1-241-27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **Kölcsönkért kastély** (Turay, Ráday). **Egyszer volt** (Eggerth Márta). Telefónrevű. H. (½5, 7, ½10; Sz.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10; V. Ü.: ½2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) — **ASTRA** (15-44-22. Ugocsa u. 10., Böszörményi útnál): **Gasparone** (Rökk Marika). Hárem gyöngye (színes). Híradók. (¾4, ½6, ½8, ½10; vasárnap és ünnepnap: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) V. d. e. 11-kor matiné. **A negyvenéves asszony** (Lil Dagover). — **ÁTRIUM** (1-540-24, 1-539-34. Margit körút 55. szám): **Szeretlek** (Jan Kiepura, Eggerth Márta). (½6, ½8, ½10; szombat vasárnap és ünnepnap: ¼4, ½6, ½8, ½10.) — **BELVÁROSI** (3-845-63 Irányi u. 21.) **A néma vár** (Annabella) és a kísérő műsor. H. (Jobbt.: ½5, 7, ½10; balt.: 8; V. Ü.: jobbt.: ½3, 5, ½8, ½10; balt.: ¼4, 6, ½9.) Vas. d. e. ½11 és 12-kor matiné: Fehér fenség. — **BODOGRAF** (14-95-10. József körút 63.): **Tokaji rapszódia** (Donáth Ági, Lehotay). Vidám vésztörvényszék. H. (½5, 7, ½10; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.) — **BUDAI APOLLO** (1-515-00. Csalogány u. 46.): **Tokaji rapszódia** (Donáth Ági, Lehotay). Csodakeringő. H. (½5, ¾47, 9; V. Ü.: 1, 3, ½6, ½8, ¾10.) — **CAPITOL** (1-343-37. Baross tér 32.): Harmadik hétre prolongálva! **100 férfi, 1 kislány** (Deanna Durbin; vezényel Stokowszki). H. (¼4, ½6, ½8, ¾10; V. Ü.: ½2, ¼4, ½6, ½8, ¾10.) — **CASINO** (3-831-02. Eskü tér 6.): **Két fogoly** (Bajor Gizi, Jávor). (½6, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: ½4, ½6, ½8, ½10.) — **CITY** (1-111-40. Vilmos császár út 36.): Madame X (Gladys Georges). (¾6, ¾8, ¾10; Sz. V. Ü.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) — **CORSO** (18-28-18. Váci u. 9.): **Walewska grófnő** (Greta Garbo). H. (½6, ½8, ¾10; Sz. V. Ü.: ½4, ½6, ¾8, 10.) — **CORVIN** (1-393-84, 1-389-88. József körút és Üllői út sarok): **Szerelemből nősültem** (Kabos, Erdélyi Mici) és a kísérő műsor. H. (½4, ½6, ½6, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Vágy** (Marlene Dietrich). — **DAMJANICH** (1-348-03. Damjanich u. 1. sz.): **A 3 betyár (a 3 Ritz Brothers)** és a kísérő műsor. H. (Folyt. előad.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **DECSI** (1-213-43, 1-259-52. Teréz körút 28. szám): **Szerelek** (Jan Kiepura, Eggerth Márta). (6, 8, 10; szombat, vasárnap és ünnepnap: 4, 6, 8, 10.) — **ELIT** (1-161-51. Lipót körút 16. szám): **Préda** (Jeanne Boitel). Bécsi melódiák. H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **FORUM** (1-897-07, 1-895-43, 188-528. Kossuth Lajos ucca 18.): Harmadik hétre prolongálva! **A szerelem gyöngyei** (Sacha Guitry). H. (½6, ½8, ¾10; Sz. V. Ü.: ¼4, ½6, ½8, ¾10.) — **GLORIA** (1-448-00. Thököly út 56.): **Tokaji rapszódia** (Lehotay, Donáth Ági). Állatkert a tenger fenekén (színes kultúr). H. (½5, ¾47, 9; Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **HOLLYWOOD** (14-24-55. Bethlen tér 3. sz.): **A nagy város** (Louise Rainer). A celluloid románca. Oroszlánszívű nyuszi. H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Broadway Melody 1936** (Eleanor Powell). — **JÓZSEFVÁROSI** (1-346-44. Kálvária tér 7.): **A néma vár** (Annabella). Kutyakomédia (színes). (½5, ¾47, ½10; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: ½2, ¾4, ½6, ½8, ¾10.) Vas. d. e. ½11-kor S. M. C. matiné: **Halálbrigád** (Ronald Colman). — **KAMARA** (1-440-27. Dohány d. és Nyár u. sarok): **Szeretlek** (Eggerth Márta, Jan Kiepura). H. (½6, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **KULTÚR** (3-861-93 Kinizsi u. 16.): **A 111-es** (Lázár Mária, Jávor Pál). **Nézd meg az anyját** (Sz.ke Szakáll). Santa Lucia (színes). H. (½5, 7, ½10; V. Ü.: ½2, ¾4, ½6, ½8, ½10.) — **LLOYD** (111-994. Hollán u. 7/a., Szent István körútnál): **A táncrend** (Marie Bell). H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **METRO** (1-122-30. Teréz körút 60. sz.): Prolongálva! **Walewska grófnő** (Greta Garbo). H. (½6, ½8, ¾10; Sz. V. Ü.: 3, ½6, ½8, ¾10.) Vas. d. e. 11-kor: Burleszkmatiné (Stan és Pan, színes és trükkfilmek). — **NYUGAT** (1-271-62. Teréz körút 41.): **300.000 pengő az uccán** (Bárczy Kató, Kabos). **A farm hőse** (Tom Tyler). H. (½5, 7, ½10; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ODEON** (1-302-63. Rottenbiller u. 37/b.): **Tokaji rapszódia** (Lehotay, Dohnáth Ági). **Santa-Fé titka** (B. Custer). Híradó. (Folyt. előad.: ½5, 7, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Dunaparti randevú** (Perczel Zita, Ráday). — **OLYMPIA** (1-429-47. Erzsébet körút 26.): **Hajnalhasadás** (Annabella) Kislány verve jó (trükk). Kiku nevelő lesz (rajz). Híradók. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **OMNIA** (1-301-25. József körút és Kölcsey ucca sarok): **Madame X** (Gladys George). A botcsinálta pincér. Mexico City. Híradó. (5, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **OTTHON** (14-64-47. Beniczky ucca 3. és Baross ucca 87. sarok): **Tokaji rapszódia** (Lehotay, Donáth Ági). Néger varieté (4, ½7, 9; Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **PALACE** (1-365-23. Erzsébet körút 8.): Prolongálva! **Orgonavirágzás** (Jeanette Mac Donald). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, ½5, 7, ½10.) — **PÁTRIA** (1-456-73. Népszínház u. 13.): **A néma vár** (Annabella). H. (D. e. 11; d. u. 2, ½5, 7, ½10; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **PHÖNIX** (14-44-54. Rákóczi út 68. sz.): **Esős délután** (Francis Lederer). Chaplin, mint görkorcsolyabajnok. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 1, 3, ½8, ½10.) — **RADIUS** (1-220-98, 1-292-50. Nagymező u. 22—24.): **Asszony a lejtőn** (Barbara Stanwyck). (¾6, ¾8, ¾10; Sz. V. Ü.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) V. d. e. 11-kor matiné: Örvény. — **REX** (1-394-16. István út 39.): **Tokaji rapszódia** (Donáth Ági, Vaszary Piri). Szegény milliomos. H. (½5, ¾47, 9; Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **RIALTO** (1-394-97. Rákóczi út 70.): **A néma vár** (Annabella). H. ((D. e. ½11; d. u. ½1, ¾3, 5, ½8, ½10; V. Ü.: d. e. 10, 12, d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **ROYAL APOLLO** (1-419-02, 1-429-46. Erzsébet körút 45.): Prolongálva! **Az ember néha téved** (Dayka Margit, Csortos). H. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **SAVOY** (1-460-40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2.): **A táncrend** (P. Blanchar). H. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. 10 és ½12-kor: Matiné. — **SIMPLON** (2-689-98, 2-689-99. Horthy Miklós út 62.): **Szerelemből nősültem** (Kabos, Erdélyi Mici). Bécsi melódiák. (½4, ½6, ½8, ½10; V. Ü.: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.) — **STUDIÓ** (140-840. Akácfa u. 4.): Prolongálva! **Tünemény** (Sonja Hennie). H. (Mindennap d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **TIVOLI** (1-230-49. Nagymező u. 8.): **A néma vár** (Annabella). Orosz lakodalom (Dóni kozákkórus). H. (Folyt. előad.: 4, ¾47, ½10; Sz.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10; V. Ü.: ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Dunaparti randevú** (Perczel Zita, Ráday). — **TURÁN** (128-401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Tokaji rapszódia** (Rózsahegyi Lehotay). Vigyázz, ha jön a vonat! (színesf.). H. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10; V. Ü.: ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) V. d. e. 11-kor: **Tavaszi parádé** (Gaál Franci). — **URÁNIA** (1-460-46. Rákóczi út 21. sz.): **Viharszárnyakon** (Willy Fritsch). Zenebohócok. Híradók. (5, ½8, ½10; Sz. V. Ü.: ¾3, 5, ½8, ½10.) — **VESTA** ((1-326 39. Erzsébet körút 39.): **A néma vár** (Annabella) és a kísérő műsor. (¾4, ½7, ½10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

MATÓL
Kizárólag
CASINO
A KÉT FOGOLY

NEMZETI SZINHÁZ: KÉT CÁRNŐ

Eugen K. *Iljin*, emigráns orosz iró és ujságiró *Két cárnő* cimü szinműve a Burgtheater tavalyi sikere után most érkezett el hozzánk a Nemzeti Szinház idei évadjának második ujdonságaként. Az iró történelmi legendának nevezi a háromfelvonásos, nyolc képre tagolt szinművet, maga is jelezvén ezzel, hogy a műfaj fogalmát meg akarja kerülni. Ez az előrebocsátott szerzői óvatosság indokolt is. Eugen K. Iljin kétségtelenül iró, de az az érzésünk, hogy inkább az ujságiró tengett tul benne, mikor Nagy Katalin cárnőről s trónjának és asszonyi sikereinek fiatal ellenfeléről, Erzsébet hercegnőről megirta ezt a romantikus történetet. A történelmi legenda elnevezés aláhuzza, hogy nem történelmileg hitelesitett adatokat használt fel, hanem inkább orosz néplegendát, vagy történelmi pletykát s talán ezért sem tudja a cselekményt a megfelelő keretek közé állitani. A legenda és a dráma, a szatira és az operett, a mese és a film keveréke ez a szinmű, de kétségtelen, hogy ügyes keverék. Az előbb azt mondottuk, hogy az iróban tulteng az ujságiró. Csak ujságiró szedhette ki az egykoru környezetből és a történetből ezeket az elemeket ilyen ügyesen és csoportosithatta még ügyesebben, hogy hasson is vele. Mi tehát végeredményben ez a szinmű? Azt hiszszük, akkor találjuk el az igazságot, amikor azt mondjuk, hogy igen rokonszenves és emberileg érthető nosztalgia a régi és nagy orosz mult iránt, egy hazájavesztett művészlélek könnyes emléke, amely a szent és misztikus, annyi erényben és hibában bővelkedő orosz multat idézi fel és helyezi könnyes és nevettető, megszépitő s a legendák és mesék határát suroló drágamívü keretek közé.

A *Nemzeti Szinház* rendezése segit a szerzőnek abban, hogy visszaidézze a bizánci arany- és kékszinekben elmosódó régi orosz multat. *Horváth* János pompás és kifejező diszletei, *Nagyajtay* P. Teréz gazdag és szines jelmezei. *Veress* Sándor észak- és dél végletei között hullámzó zenéje, *Barabás* Pál kissé moderneskedő forditása, *Abonyi* Tivadar sok tanulmánnyal járó rendezése mind a szerző segitségére van. Ugyszintén a parádés szereposztás. *Makay* Margit asszony Nagy Katalin szerepében eleinte igen ügyesen üti meg a legenda és a történelmi mese kissé karrikaturázó hangját, kár, hogy később ezt elejti. Erzsébet hercegnő szerepében *Szörényi* Éva szépsége és bájossága, valamint üde fiatalsága most is zavartalanul hat. Igen örültünk, hogy ismét láttuk az olyan ritkán játszó *Eőry* Katót, aki párszavas szerepében most is feltünt. *Gobby* Hilda remekbe szabott figurát alakitott. Az urak közül kétségkivül *Makláry* Zoltáné az elsőségi pálma. Igaz, hogy szerepe Szuvarov tábornagyot a darab legjobban megirt alakját eleveniti meg. *Jávor* Pál Orlova főleg egyszerüségével és póztalanságával hat. *Kovács* Károly egyike legjobb jellemszinészeinknek. Most is meg kell dicsérnünk a kitünő *Abonyi* Gézát, továbbá *Forgács* Antalt, *Major* Tamást, *Ódody* Ákost, *Tapolcsai* Gyulát, *Bodnár* Jenőt, *Ungváry* Lászlót és a többieket mind, akik tehetségük legjavával viszik diadalra a szerző elgondolásait. A közönség igen melegen fogadta az emigráns orosz iró darabját s főleg a komikus és szatirikus helyzeteket tapsolta meg.

Gáspár Jenő.

MEGALAKULT A „TURUL" SZÉPMIVES EGYESÜLET ZENEKARA

Fiatal magyar művészek legjavából állitotta össze uj zenekarát a *Turul Szövetségbe Tömörült Szépmives Bajtársi Egyesület*, amelynek vezetősége szombaton tájékoztatta a sajtót célkitüzéseiről.

— Elgondolásunk az, hogy *magyar zeneköltők* nemzeti és világviszonylatban is fontos megnyilatkozásait szolgáljuk — mondotta többek között a bajtársi egyesület vezére, *Oláh* György, — de ugyanakkor módot óhajtunk nyujtani *a fiatal magyar zeneművészek számára is*, hogy tudásuk, rátermettségük, adottságuk szerint méltó teljesitményekkel szerepeljenek a közönség előtt. Uj zenekarunk vezényletére sikerült megnyerni *Vaszy* Viktort, a kiváló karnagyot. *Első hangversenyünket október 2-án félkilenc órakor tartjuk a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.*

Az uj magyar zenekar bemutatkozó hangversenyének müsorán *Beethoven*, *Bartók*, *Sibelius* és *Respighi* müvein, alkotásain kivül más *magyar* zeneköltők művei is szerepelnek. *Szabó* Sándor, a hangverseny-intézmény igazgatója és *Theisler* Frigyes ügyvezető-igazgató kijelentették, hogy az uj magyar művészegyüttes megalakulásának célja a nemes értelemben vett *magyar művészet* szolgálata.

— A müncheni értekezlet felvételei megérkeztek és minden előadásban bemutatják Royal Apolló, Rádius, Décsi, City és Palace.

Szinház, művészet

KRISZTUS ORATORIUM

Liszt remekművével nyitotta meg évadját az Operaház

Az uj művészidénynek bizonyára aligha lehetett volna méltóbb bevezetése, mint *Liszt* Ferenc mély áhitatot keltő, magasztosan szép *Krisztus* oratoriumának szombatesti előadása az Operaházban. A remekmü, mint emlékezetes, május végén került szinre először, az *Eucharisztikus Világkongresszus* ünnepségei alkalmával, de miután akkor az ünnepi program eseményeinek torlódása következtében csak egyes részleteiben mutathatták be az először szinpadra alkalmazott alkotást, a *teljes oratorium bemutatója őszre maradt.*

Az oratoriumról szóló beszámolóban már annakidején megállapitottuk, hogy a Megváltó megdicsőült alakjának szinpadi beállitása mindig rendkivül *kényes feladat* és felfogásunk szerint egyedül a *passiójátékok* alkalmasak arra, hogy Krisztus földi életét, annak minden megkapó, ihletett és drámai részleteiben varázsolják a közönség elé. Ennek ellenére kétségtelen, hogy az Operaház igen jelentős munkát végzett, amikor csakugyan minden elismerésre méltó gonddal, felkészültséggel és a mű mély áhitatot keltő zenei szépségeinek minden tekintetben megfelelő keretben mutatta be a most már minden részletében tökéletesen kidolgozott oratoriumot. A zenei részben, amely köztudomásuan *Liszt* Ferenc zeneszerzői invenciójának legnemesebb s a *Szent Erzsébet legenda* és *Esztergomi mise* mellett leghatalmasabb egyházzenei alkotása, egyes lényegtelen *rövidítéseket* alkalmaztak ugyan, azonban korántsem a partitura rovására. A rövidítések, igen helyesen, csupán az *ismétlésekre* szoritkoztak és ezzel a fölösleges terjengősségtől óvták meg a gyönyörü alkotást.

Az *uj képek* közül, amelyek a szó legnemesebb értelmében egységes egésszé formálják a mesteralkotást, a *Hegyi beszéd*, illetve a *nyolc boldogságról* szóló példabeszéd szinpadi képe teljes összhangban állott az oratorium itt különösen kibontakozó zenei szépségével. Már itt is hálás feladathoz jutott az énekkar, amelynek együttese utóbb az *utolsó vacsorát* megelőző *Pater Noster* recitálásával mély hatást váltott ki a közönség körében. A világitási és fényhatások egyenesen meglepő kihasználása avatta élménnyé a másik uj kép szinpadi részét is, amikor a *Megváltó elsiritja a háborgó Genezáreti tavat.* Végül külön méltatást érdemelne az uj képek sorában *az utolsó vacsora* jelenete, amely egy Paolo *Veronese* vagy *Tintoretto* ecsetjéhez méltó képet vetit a közönség elé és amely talán csak a szinpad oszlopcsarnokos külsőségei miatt nem emlékeztetett annyira Lionardo da *Vinci* világhires freskójára.

Az oratorium már ismert részei közül ismét kiemeljük a betlehemi Kisded elé zarándokoló *napkeleti bölcsek* festői felvonulását, a *Tu es Petrus*-kép méltóságteljes egyszerüségét, a *jeruzsalemi bevonulás* lüktetően mozgalmas tömegjeleneteit, a *Getsemani kertjelenet* megrendítő tragikumát és végül a *Golgotát*, amelynek szinpadi beállitása megrázóan drámai hatást keltett már a májusi bemutató alkalmával is.

A *sirjelenet* keresetlen egyszerüsége után annál diadalmasabban bontakozott ki az *apotheozis*, amely méltó befejezése az oratoriumnak.

A szereplők közül, akik feladatuk jelentőségének teljes tudatában helyenként szinte átszellemülten ábrázolták az Ujszövetség alakjait, elsősorban dr *Palló* Imre klasszikus alakitását emeljük ki. Bravuros alakitás volt, amelynek kimagasló értékét csak emelte *Palló* Imre töretlen fénnyel zengő, férfias baritonja. *Budanovits* Mária Magdolna szerepében, *Báthy* Anna, *Rösler* Endre, akik egy hajadon és ifju alakját vitték szinpadra, valamint nem utolsó sorban *Koréh* Endre viltak további erősségei a pompás előadásnak. Dicséret illeti a néma szereplőket is. A *Szüzanya* kétszer is megelevenedett alakjában *Vera* Ilona és *Szabó* Józsa arattak megérdemelt elismerést, mig a négy angyalt *Korányi* Karola, *Layer* Mária, *Dósa* Adrienne és *Németh* Anna személyesitették meg kitünően.

A rendezés és szinpadi képek beállitásának nagyjelentőségü munkája ezuttal ismét *Oláh* Gusztáv főrendező remekműve volt. Mellette külön elismerést érdemel az Operaház jeles, fiatal tervezőművésze, *Márk* Tivadar, akinek jelmezei valóban bibliai köntösbe öltöztették a szerepló művészeket.

Az előadást *Fleischer* Antal karnagy vezényelte klasszikusnak mondható elmélyüléssel, nagyvonalúan, de ugyanakkor a legcsekélyebb részletfinomságra kiterjedő gonddal, amely a *Krisztus* oratorium örökértékü zenei szépségeit megillette.

Dietl Fedor.

Kulisszatitkok

— Az Akadémia hétfői ülésén terjeszti elő jelentését Kéky Lajos a Vojnits-dijról. Ezt a dijat legelőkelőbb irodalmi és tudományos társaságunk minden esztendőben a legszebb sikert aratott, irodalmi értékü szinpadi münek itéli oda.

— Szombaton este már vetitették a pesti mozikban a müncheni találkozás történelmi jelentőségü filmriportját. A 20th Century Fox bravuros hirszolgálata különkiadását repülőgépen küldte Budapestre, hogy alig negyvennyolc órával Hitler, Mussolini, Chamberlain és Daladier találkozása után már bemutassa a pesti publikumnak is ezt a világraszóló eseményt. A bőszorkányos gyorsasággal elkészitett és bemutatott filmet lelkesen megtapsolták.

— János vitéz megérkezett a tündérországba, ahol Iluskával találkozott. A filmgyárban átvarázsolták a nagy műtermet tündérlakká. Bárányfelhők között vezet az ut, aranypor tapad a cipőre, százhusz tündér bájos alakja villan fel itt is, ott is. Aki most betéved a műterembe, elragadtatással láthatta János vitéz filmjének igazán gyönyörü felvételeit. Dayka Margit, Palló Imre, Kiss Ferenc szerepelnek ezeken a felvételeken és láthatatlan főszereplő Misley Anna is, aki betanitotta a tündérek táncát.

— Bulu, a fehértigris, a dzsungelfilmek hőse, ismét Pestre jön. Clyde Elliot uj filmje ismét izgalmas képekben mutatja be a dzsungel életét.

— Tahy Annát, a Belvárosi Szinház uj felfedezettjét három évre szerződtették még a főpróbán. Az első felvonás után a szünetben Hermann Richárd igazgató iratta vele alá a szerződést.

BELVÁROSI SZINHÁZ: RAGASZKODOM A SZERELEMHEZ

Bókay irásművészete talán azért találta meg olyan feltartóztathatatlanul az utat a nagy közönséghez, mert nála szinte kristályosan tiszta és logikus képződmény a vigjáték. Ahogy alakjait bemutatja, ahogy szinpadra állitja és belekeveri őket a játék forgatagába, elcsuszás-mentes tökéletességgel kezd peregni a cselekmény. *Bókaytól* ma már szinte moliére-i leszürődöttségü mesét, csak a lényegre szükitett cselekményt kapunk és a darab lényegesebb részét a szinpadi helyzetek teszik, ugyhogy szinte feleslegessé válik nála az előszó, hacsak nem páratlanul üde humorát akarja megcsillantani. A nézőtéren egy Párisból aznap érkezett francia közgazdásszal találkoztam, aki ezen az estén hallott először magyar beszédet. Néhány szavas helyzetismertetés után azonban ő is tökéletesen megértette a darabot és azt mondta, ugyanugy mulatott, mintha Párisban ment volna el egy bemutatóra.

A vigjáték alapötlete mindössze annyi, hogy egy ötvenéves özvegy ember huszéves lányt akar elvenni. Intézetből hazatért huszéves lánya azonban, aki nem akar huszéves mostohaanyát, hirtelen apja volt osztálytársával kezd udvaroltatni magának, hagyja, hogy a másik öregur megkérje a kezét és mindaddig ragaszkodik eljegyzéséhez, amig az apja le nem mond erről a kései házasságról. Öregek és fiatalok szerelmi évődése az egész komédia, boldog, gondtalan világ, amelyben *Bókay* finom irásművészete ugy csillan elénk, mint japán mesterek képein a tavasz, a cseresznyevirágzás és az élet szinte áhitatos gyönyöre. Humora azonban francia pezsgő, a legjobb évjáratból, amelyből egy pohárkányi a legkellemesebb mámort idézi elő. *Bókay* maga rendezte vigjátékát, amely mintaszerü találásban került szinre. *Góth* Sándor, a műfaj legjobb képviselője játssza az öregedő apát és bonhómiája gazdag tárházát halmozza össze szerepében. Volt iskolatársát *Mihályfi* Béla játssza és szinte páratlan kettőssé fejlesztik ki a házasulni vágyó öreggyerekek kamaszos kalandjait. Vetélytársaik a szerelemben viszont fiatalos arccal komolykodó tacskók. *Szilassy* a könnyedebb köztük, *Pálóczy* a humorosabb. Ugy látszik, akkor a legjobb, ha nem tulnagyeszü szerelmest kell alakitania, aki minduntalanul falnak rohan. A szinház uj felfedezettje, *Tahy* Mária kölyökkutyaszerü bájjal tipeg-topog a szinpadon, játékosságában minduntalan felcsillan az igazi tehetség, csak még proporcionálatlan kissé, amit csinál. De fogadni mernénk rá, hogy kifejlődik, akárki meglássa. *Sennyey* Vera egyre tudatosabban szinésznő, tudja, mit csinál és ezt jól is csinálja. Amellett igen szép és nagyon jól öltözködik. A darab elegáns stilusához kitünően simult. Külön érdemrendet érdemelne *Vidor* Ferike egy mármár a klasszicizmus határán álló öreg házvezetőnő figurával, amely megszólamlásig hü és viharzóan humoros. *Szemere* Pál inasa szintén már megjelenésében is élő karakteralak. *Gara* Zoltán diszletei az intim szinház nivójához illőek.

Possonyi László

Uj filmek

A ROYAL APOLLÓBAN: *Péntek Rézi.* Az internátus-filmek általában tetszenek a közönségnek. A *Péntek Rézi* pláne árvaházi film. Mikor a *Török* Rezső regényéből készült filmtörténetet lepergetik előttünk, nem szabad a mesét összetéveszteni az élettel. Ez a mese a maga nemében őszintén naiv. Talán nem is akar más lenni. De éppen ez a *gyermekesség* apellál a közönség érzelmeire és néhol *valóban megható* hangokat üt meg. Péntek Rézi, a kis árvalány reménytelenül szerelmes az intézet orvosába, az „egészségügyi felügyelő urba." Az egészségügyi felügyelő ur meglehetősen csélcsap fiatalember, kellemetlen ügyei, adósságai vannak. Péntek Rézit az „intrika" kiüldözi az árvaházból, kihez meneküljön, mint az orvoshoz. Itt különböző bonyodalmakon keresztül rendbehozza a fiatalember anyagi ügyeit, sőt angyali ártatlanságában sikerül meghóditani az orvost is. *Turay* Ida ez alkalommal ismét egyéniségéhez szabott szerepet kapott s hiánytalanul ki is játsza figuráját, ismert groteszk attitüdjétől egészen az őszinte női fellobbanásokig. Remek partnere, *Páger* a valószinütlen történetben is valószerüen hatott. *Tahy* Mária bájos és közvetlen, *Erdélyi* Mici tulzásában is mulatságos hisztérika volt. Külön elismeréssel kell szólni *Vizváry* Mariska és *Gózon* Gyula őshumoru alakitásáról. A harmonia produkcióban készült filmet a tehetséges *Vajda* László rendezte. Dr. *Sándor* Jenő zenéje kellemesen alkalmazkodik a történethez. A kisérő müsorban a Külkereskedelmi Hivatal nagyszerü kulturfilmjét kaptuk a magyar buzáról. Nem száraz, tussal rajzolt grafikonokban: a *magyar föld ritmusainak* eleven lüktetését éreztük ki belőle.

FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG
Nagyzenekari estéin

Dohnányi, Ansermet, Böhm, Dobrowen, Desormiére, Furtwängler, Gui, Mengelberg, Wartisch vezényelnek. Közreműködnek: Bartók, B. Pásztory Ditta, Casadesus, Casals, Holley, Takács, Zathureczky. Bérletek 10—1-ig és 5—7-ig az Operaházban válthatók.

Koncert mesterbérlet

Bérletek 20—98 P-ig. Első esték:
Brailowsky zenekari, Milstein hegedüest, Fischer Edwin kamarazenekarával, Sztravinszki, Francescatti, Huberman 2 est, Cortot, Dohnányi (Beethoven-est), Piatigorsky, Szigeti, Fischer Annie, Georgescu, Schnabel zenekari esték.

Koncert zongorabérlet

10 népszerü est 6—38 P-ig (2 részlet)
Bach: Mátépassio, Händel: Debora, Mozart: Requiem, Brahms: Nänia. 3 oratórium-est. Vezényel: Lichtenberg. Bérlet 3—11 P.
Heimlich 4 zongoramatiné-bérlet 2—10 P.
Basilides 3 bérleti dalest.

OPERABÉRLETEK
A VÁROSI SZINHÁZBAN
CARMEN
Október 14. Városi Szinház
az Esti ciklus I. előadása. A cimszerepet Else Brems kamaraénekesnő énekli, aki ebben a szerepben szenzációs sikerrel mutatkozott be tavaly az Operában Kiepurával. Egyes jegyek 1.20—12.20 pengőig, néhány földszinti és páholybérlet még október 10-ig váltható.

A fülléres délutáni operabérlet első előadása október 23-án Aida. Néhány földszinti és páholybérlet még október 15-ig váltható Transcontinentnél. (Dorottya-utca 7. Tel.: 383—133 és 883—158).

RÁDIÓ

Felolvasás a rádióban amatőrfényképészeknek. *Supka* Ferencet indiai utirajzaiból és szép felvételeiről lapunk olvasói már jól ismerik. Ez alkalommal a magyar rádióban tartandó előadására hivjuk fel olvasóink szives figyelmét, amelyet október 2-án, vasárnap este 18.30 órakor tart Bp. II. hullámhosszán „Fényképezés kiskamarával" cimmel.

Vasárnap

október 2.

9.30: Hirek. — 10—11.10: Egyházi ének és szentbeszéd a Koronázó-főtemplomból .A szentbeszédet mise közben dr. Holik Samu egri teológiai tanár mondja. — 11.15—12.15: Görög katolikus istentisztelet a Rózsák-terén lévő gör. kat. magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet mise közben, evangélium után dr. Kiss Andor hittanár mondja. — 12.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. — 12.30: Déli őrségváltás és térzene az Országzászlónál. — 13.45: Hirek. — 14: Hanglemezek. — 15: Védekezés gyümölcsfáink rágcsáló kártevői ellen. Baranyovits Ferenc előadása. Népies juhászatunk fejlesztése. Schandl József előadása. — 15.50: Budapest—Bécs válogatott labdarugó mérkőzés II. félideje. — 16.50: Csepeli Papirgyári Dalkör. — 17.20: Tánclemezek. — 18: A nagyváros. Moravek Endre előadása. — 18.30: Lakatos Tóni és Lakatos Misi cigányzenekara. — 19.10: Ruszin hirek. — 19.15: Szlovák hirek. — 19.20: Hirek. — 19.30: Bizalmas vallomások. Török Sándor csevegése. — 20: Sporthirek. — 20.10: Donna Diána. Vigjáték 3 felvonásban. — Utána kb. 21.40: Hirek, időjárásjelentés. — 22.05: A rádió szalonzenekara. — 23: Hirek. — 23.10: Ilniczky László jazz-zenekara. — 00.05: Hirek külföldi magyarok számára. — **Budapest II.** 11.15—12.15: Szalonötös. — 15—15.40: Hanglemezek. — 18.30—18.55: Fényképezés kiskamarával. Supka Ferenc előadása. — 19—19.15: A turáni eszme. Gergelyffy Gábor előadása. — 19.20—19.55: Névay Ilonka zongorázik. — 20.10—20.30: Hirek, sport- és lóversenyeredmények. — 20.35: A Turul Szépmives Hangversenyzenekar műsorának közvetitése a Zeneművészeti Főiskolából. — Utána kb. 22: Időjárásjelentés.

Hétfő

október 3.

6.45: Torna. — Utána: Hanglemezek. — Kb. 7.20: Étrend, közlemények. — 10: Hirek. — 10.20: Uj találmányok a mult század elején (felolvasás). — 10.45: Kisfaludy Sándor megismerkedése Szegedy Rózával Badacsonyban. Szekszárdi Molnár István felolvasása. — 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. — 12: Déli harangszó az Egyetemi-templomból, időjárásjelentés. — 12.05: Schwalb Miklós zongorázik, Kárpáthy Sándor gordonkázik. — Közben kb. 12.30: Hirek. — 13.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. — 13.30: Beszkárt-zenekar. Vezényel Müller Károly. — 14.35: Hirek. — 14.50: A rádió műsorának ismertetése. — 15: Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. — 16.15: A négyszázéves debreceni kollégium. Nagy Sándor előadása. — 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. hirek. — 17: Assisi Szent Ferenc. Gáspár Jenő előadása. — 17.30: Lendvai Jóska cigányzenekara. — 18.30: A X. Országos Frontharcos találkozóról. Kertész Elemér előadása. — 18.45: Szabó József harsonán és Tibay Zoltán nagybőgőn játszik. — 19.15: Hirek szlovák nyelven. — 19.20: Hirek. — 19.40: Ruszin hirek. — 19.45: Torkos László-est. — Utána kb. 21: Hirek. — 21.20: Operaházi Zenekar. Vezényel Rajter Lajos. — Szünetben kb. 22: Időjárásjelentés. — 22.30: Great Hungarian composers of to day. Hoór-Tempis István felolvasása. — 22.45: Hanglemezek. — Közben 23: Hirek angol és francia nyelven. — 00.05: Hirek külföldi magyarok számára. — **Budapest II.** 18.30—18.55: Német nyelvoktatás. — 19.20—19.35: Hogyan finanszirozzák a sárga testvérháborut. Verő Ubul előadása. — 20—20.20: Hirek. — 20.25—20.55: Hanglemezek. — 21—21.55: Lakatos Flóris cigányzenekara muzsikál, Kubányi György énekel (közvetités).

SZINHÁZAK HETI MŰSORA

MAGY. KIR. OPERAHÁZ. Vasárnap: Az álarcosbál (Népm. Biz.); hétfő: Nincs előadás; kedd: A nürnbergi mesterdalnokok (A bérlet, fél 7.); szerda: Pillangó kisasszony (E.); csütörtök: Hunyadi László (B.); péntek: Május királynője, Pesti karnevál, Csárdajelenet; szombat: Varázsfuvola (D. bérlet); vasárnap este: Cremonai hegedüs, Magyar ábrándok, Csárdajelenet (Bsz.). (Fél 8).

NEMZETI SZINHÁZ. Vasárnap délután: Gyurkovics leányok; este: Két cárnő (VIII. 2.); hétfő: Két cárnő (II. bérlet); kedd: Farkaskaland (X.); szerda: Két cárnő (IV.); csütörtök: A Roninok kincse; péntek: Két cárnő (VI.); szombat: Két cárnő (VII.); vasárnap délelőtt: Csikós (munkáselőadás); délután: A dolovai nábob leánya; este: Farkaskaland. (Fél 11, fél 4, fél 8).

NEMZETI KAMARASZINHÁZ. Vasárnap délután: Hazajáró lélek; este: Kék róka; hétfő, kedd, szerda: Hazajáró lélek; csütörtök: Kék róka; péntek, szombat: Hazajáró lélek; vasárnap délután: Kék róka; este: Villámfénynél. (4, 8).

VIGSZINHÁZ. Vasárnap délután: Füszer és csemege; este: A világ közepe (R.); hétfő: Az orvos dilemmája (F.); kedd: A világ közepe; szerda: Az orvos dilemmája (S.); csütörtök: A világ közepe (K.); péntek: Az orvos dilemmája (E.); szombat délután: A világ közepe; este: Az orvos dilemmája; vasárnap délután: A világ közepe; este: Az orvos dilemmája (T.). (Fél 4, 8).

PESTI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: A szabad lány. (4, 8).

MAGYAR SZINHÁZ. Vasárnap este (B.), hétfő (E.), kedd (I.), szerda (N.), csütörtök (S.): Az utca; péntek: Légy jó mindhalálig (először); szombat: Légy jó mindhalálig; vasárnap délután és este (C.): Az utca. (Fél 4, 8).

ANDRASSY SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Angyalt vettem feleségül. (Fél 4, 8).

BELVÁROSI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Ragaszkodom a szerelemhez. (4, 8).

VÁROSI SZINHÁZ. Vasárnap nincs előadás; hétfő délután, kedd délután, szerda délután: Ifjusági előadás; csütörtök: Gázmérgezés a Dombutcában (főpróba); péntek (premier), szombat, vasárnap délután és este: Gázmérgezés a Dombutcában. (4, 8, ifjusági előadás 3).

TERÉZKÖRUTI SZINPAD. Keddig nincs előadás; szerda: Főpróba: csütörtöktől minden este és vasárnap délután: Egyszer egy este. (5, egynegyed 10).

PÓDIUM. Egész héten minden este és vasárnap délután: Elő az okmányokkal. (Fél 5, 9).

KOMÉDIA. Egész héten minden este és vasárnap délután: Kölcsönkért Sekszpir. (Fél 5, fél 9).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig mindennap: Szomjas krokodil. (Hétköznap 6, 9, vasár- és ünnepnap fél 4, 6, 9).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig minden nap: Legyen ugy, mint régen volt. (Hétköznap 6, 9, vasárnap fél 4, 6, 9).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig minden nap: Nem leszek hálátlan. (Hétköznap 6, háromnegyed 9, vasárnap fél 4, 6, háromnegyed 9).

FÉNYES NAGY CIRKUSZ. Mindennap délután és este: Uj műsor. (4, 8).

MAGYAR MŰSZINKÖR. Vasárnap: Hárman egy nő ellen. (Fél 4, 6, 8).

JÓKAI SZINHÁZ. Vasárnap: Diszlöző 100. (Fél tál 6, fél 8, egynegyed 10).

Az üvegkészités ősi titka

Hogyan lett fontos iparág az egyiptomiak müvészetéből?

Az a különleges, átlátszó üveganyag, amely épen átlátszóságánál fogva az anyagtalanság érzését kelti fel bennünk, ma mindennapos, nélkülözhetetlen felszerelése a modern embernek. Sokáig tartott, amig odáig eljutottunk, hogy bárki megszerezhet magának ebből a tetszetősen átlátszó nyersanyagból készült tárgyakat. A klasszikus irodalom ismerői tudják, hogy már Plinius érdemesnek tartotta az üveg felfedezését leirni. Szerinte ugy történt a dolog, hogy a föniciai hajósokat a mai Palesztina partjain partravetett a vihar. A hajósok megéheztek s főzni akartak valamit. Fát bőven találtak a parton, tüzhelynek alkalmas köveket azonban annál kevésbbé. Hajójukon nagy tömbökben volt az akkor keresett ipari anyag, tisztátalan nyers szóda, kivittek tehát néhány szódatömböt a partra s belőlük épitettek tüzhelyet. A *tüz melegétől megolvadt azután a szóda, a forró szódaoldat lecsöppent a tengerpart finom homokjába s a keverékből átlátszó gömböcskék képződtek.* A véletlen fölfedezés gyakorlati értékét tüstént felismerték a ravasz föniciaiak, Plinius elbeszélése valószinüen hangzik, a legujabb régészeti kutatások szerint még sem fogadható el, mert az üveget a föniciaiak előtti századokban is ismerték már, eredetét eddig nem sikerült kideriteni.

Az iparszerü üvegkészités ősi hazája Egyiptom. A legrégibb üvegmaradványok korát az első dinasztia idejére, Kr. e. 5500-ra teszik a kutatók. Sok üveggyöngyöt találtak a mezopotámiai Ur ősi sirjaiban is. Kr. e. 1500-tól kezdve rohamosan szaporodik az Egyiptomban talált üvegtárgyak száma, amiből arra következtethetünk, hogy *ekkoriban kezdődhetett meg az iparszerü üveggyártás a Sziriából bevándorolt mesteremberek utmutatása szerint.*

Érdekes, hogy az első egyiptomi üvegtárgyak drágakőutánzatok, különböző szinü gyöngyök voltak. A művészet és az ipar tehát ebben az időben is sokat köszönhet a divatnak, sőt hozzátehetnők — a magukat disziteni és szépiteni kivánó asszonyoknak!

Később nagy fáradsággal üvegedényeket és korsókat is kezdtek késziteni. Ez azért volt sokkal nehezebb, mint manapság, mert az üvegfuvás művészetére még nem jöttek reá és üreges tárgyakat csak ugy gyárthattak, ha homokmag köré öntöttek üveget s azután eltávolitották a magot. Hihetetlen türelem és kézügyesség kellett az üveg külső felületének diszitéséhez. Találtak olyan egyiptomi üvegvázákat, amelyeken az alakok 100—150 apró mozaikzerü üvegdarabkából álló ruhával voltak burkolva. Ez ugy készült, hogy különböző szinü üvegpálcikákat forrasztottak egymás mellé s azután kihuzták azokat néhány századmilliméter vékony szálakká. Egyiptomból körülbelül Krisztus Urunk korában került Rómába az üvegipar titka s aránylag gyorsan virágzó mesterséggé fejlődött. Néró császár idejében igen szép és értékes ivókelyhek és serlegek készültek, mint mesterművek. Severus császár Kr. u. 220-ban külön adót vetett ki az üvegiparosokra, akik olyan nagy számban éltek ekkor Róma területén, hogy egész városrészük volt. Ebből a korszakból való a British Muzeumban őrzött világhirü Portland-váza is. Lactantius római iró a III. század vége felé tesz először emlitést arról, mely nélkül ma szinte élni is alig tudnánk, az- üvegablakokról. Rómából terjedt azután világszerte az üvegkészités mestersége. *Konstantinápolyban és Velencében különleges tökéletességet ért el az üvegipar.* Az utóbbi, a velencei, arról is nevezetes, hogy olyan hatalmas arányban kezdte világgá ontani az üvegtárgyakat, hogy az üveg azóta lett az addigi fényüzési cikkből mindennapos használati tárggyá. Az iparszerü üveggyártás mellett azonban a művészi kivitelben sem maradtak el a velenceiek, mintáik örökbecsü szépségét minden muzeumban megcsodálhatjuk. A XIX. század óta egyre terebélyesebbé váló iparág lett a használati üvegtárgyak készitése és a vegyi ismeretek fejlődésével sok különleges üvegfajta gyártási módjára is rájöttek a kutatók. Ebben a munkában hervadhatatlan érdemeket szereztek a jénai Schott-testvérek, akik az elméleti és gyakorlati tudást összekötve, az üvegkészités műszaki csinjátbinját tökéletesen kitanulták. Meg kell azonban azt is emlitenünk, hogy a német tudományos kutatóintézetek, az ipar és a kormány segitségét sem nélkülözték Schotték. Aligha fedezhették volna fel a világ minden laboratóriumában, sőt manapság már a konyhákban is használt pompás *jénai üveget,* ha nem gondoskodnak számukra a lehető legtisztább nyersanyagokról, nem biztositják részükre szinte monopóliumszerüen az üveggyártásra legalkalmasabb finom homokfajtákat és nem áll rendelkezésükre a fizikusok és vegyészek egész hada, hogy megállapithassák a nyersanyagok és a kész üvegfajták vegyi alkotórészei és fizikai tulajdonságai közti összefüggéseket!

Az üvegfajták vegyi összetételének vizsgálata ahhoz a meglepő megállapitáshoz vezet, hogy — a különleges optikai és laboratóriumi üvegfajtáktól eltekintve — *szinte alig van különbség az ősi üvegek és a ma előállitott ipari üveg vegyi összetétele között.* Fő alkotórészük ma is éppen ugy kovasav (64—70 százalék), szóda (pontosabban nátrium- és káliumoxid (16—23 százalék), mész és magnézia (6—12 százalék) és aluminium (esetleg vas is) (1—5 százalék). Bizonyos változásokon átment természetszerüleg az üveg, ugyhogy a régészek bizonyos mértékig az üveg korát is meg tudjuk becsülni a vegyelemzés alapján. Nemrég pl. a Magyar Nemzeti Muzeumban őrzött egyik egyiptomi üvegsulyból lereszelt piciny darabka vegyi vizsgálata igazolta a régészeknek azt a véleményét, hogy az üvegsuly valóban egyiptomi eredetü s a Kr. utáni X. századból való. Az egyiptomi kereskedelem fejlettségére jellemző, hogy *az ilyen üvegsulyok nem közönséges mérésre, hanem a használat folyamán elkopott pénzdarabok pontos sulyának, illetőleg a forgalomképességének megállapitására szolgáltak.* Nézzük már most, mi az oka annak, hogy a müszaki fejlődés évszázadai alatt jóformán változatlan maradt az ipari üveg gyártási módja és vegyi összetétele.. Ősidők óta homok, mész és szóda az üveg nyersanyaga. Ezekből az anyagokból azonban csak aránylag szükreszabott keverési határokon belül lehet gyakorlatilag használható üveget készitenl. Más vegyi anyagokból nem sikerült eddig jó üveget gyártani s az ismert három fő nyersanyag keverési arányát sem könnyü eltalálni. Ezért volt apáról-fiura szálló ősi titok az üvegkészités a legrégibb időtől mostanáig. Régen persze nem volt módjuk a nyersanyagok tisztaságának ellenőrzésére, a régi üvegfajták tehát nemcsak az emlitett alkotórészekből, hanem sok más tisztátalanságból is állnak. Ha tulságosan sok volt a nyerasanyagokban ez a szennyezőanyag, nem sikerült az üvegkészités. Innen eredhetett az üveggyártó mühelyek boszorkányos hire. A tudomány mai fiziko-kémiai álláspontja szerint azonban a kovasavmész-nátriumoxid elegyekből nem a vak véletlentől függően, hanem igen jól körvonalazható határok között keletkezhetik csak üvegszerü anyag s ennek az átlátszó anyagnak gyakorlati használhatóságát az alkotórészek aránya nagymértékben befolyásolja. Az ősi üvegkészitők kezdetleges tüzelőberendezései mellett az volt elsősorban fontos, hogy aránylag könnyen olvadjon az üveg, tehát sok nátront kellett beletenniök. Ez a nátrondús üveg azonban nem nagyon tud a viznek ellentállni. A mai finnyás vevőnek tehát egyáltalán nem felelne meg a legmüvésziesebb, ősi egyiptomi üveg sem, szivesen megelégszik a nem muzeális becsü, de jóval használhatóbb és tartósabb modern üveggel. Végeredményben persze ez ugyanugy eltörik — ha sokat jár a kutra!

— — — fy

Honnan származtak a világrészek nevei?

A nyelvészek megállapitása érdekes fényt vet a világrészek elnevezéseinek eredetére. Európa. Ázsia és Afrika neve semita vagy föniciai származásu. Európa: az éj, sötétség földje (talán a német Abendland is erre céloz), Ázsia az azu-napkelte szó alapján a Kelet országa, Afrika pedig a hafreka=világos, fényes szó értelmében egyáltalán nem volna „fekete" világrésznek nevezhető. A negyedik világrész nem a felfedezője, Kolumbusz Kristóf után kapott keresztnevet, hanem első ismertetőjéről, Amerigo Vespucciról ragadt reá az elnevezése. Az ötödik világrészt eleinte Ujhollandiának hivták, mert Tasman és Van Diemen holland utazók fedezték fel és hóditották meg hazájuk nevében. Csak később jutott a déli föld=Ausztrália névhez, melyet már akkoriban kiválasztottak számára az angolok, mikor még csak sejtették a hollétét. —fy.

Olvassuk a Képes Krónikát!

ÉRDEKES...

Érdekes, hogy ujabban nemcsak a vándormadarak vonulási irányát figyelik a kutatók a madarak lábára füzött fémgyürük segitségével, hanem a halak vonulásánál is felhasználják ezt a módszert. A kaliforniai szardinia (Sardinops caerulea) hasüregébe fájdalmat nem okozó, számozott piciny acéltáblácskát nyomnak a megfigyeléseket gyüjteni vágyó amerikai tudósok, azután visszaeresztik őket a tengerbe. A szardiniafeldolgozó üzemekben a felapritott halhusból elektromágnesekkel szedik ki e jelzőtáblákat s a számozás alapján megállapitják, mekkora utat tett meg a halacska, mig földi létének végére ért. Sokszor bizony több, mint ezer kilométer távolság is előfordult a megjelölés és az elfogás helye között.

•

Érdekes, hogy a „posta" elnevezést a nyelvészek szerint Augustus császár hatalmas római birodalmának köszönhetjük. Az országutak mentén a birodalmi futárok részére pihenőhelyeket és fogat-. meg hátasló-váltóállomásokat szerveztek a rómaiak. Elnevezték őket „mansio in N... posita"-nak s e név utolsó szavának elferditéséből vette át majdnem minden nemzet nyelve a később kifejlődött, nélkülözhetetlen intézmény megjelölésére a „posta" szót. — — — fy.

Sakk

XXVIII. számu feladvány

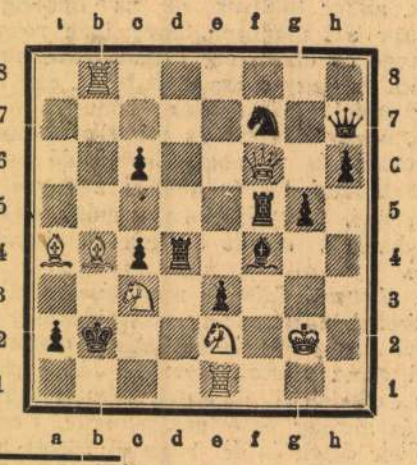

SAKK 28

J. A. Schiffmann. Kg2, Vf6, Bb8, e1, Fa4, b4, Hc3, e2 — Kb2, Vh7, Bd4, f5, Ff4, Hf7, gy.: a2, c4, c6, e3, g5, h6 Világos indul és két lépésre mattot ad. Megfejtési versenyben 2 pont. Beküldési határidő: október 31.

Szily—Szedlacsek. 1. e4, e5. 2. Hf3, Hc6. 3. Fb5, Fc5. 4. 0—0, Hge7 (Hf6!). 5. c3, 0—0. 6. d4, e×d4. 7. c×d4, Fb6. 8. d5, Hb8. 9. d6! c×d6. 10. Fc4, d5. 11. F×d5, H×d5. 12. V×d5, h6. 13. Hc3, Vf6. 14. a4! Ve6. 15. Ff4, f5? (Ebben az állásban ez a lépés hibás, mert a természetes fejlődést nem biztositja. Helyes huzás: Hc6.) 16. Fd6, Bf6. 17. e5, Bf7. 18. a5, Fd8. 19. Hd4, V×d5. 20. H×d5, a6? (Hc6 jobb. Következő lépések: 21. Hb5, F×a5. 22. Bbc77, Bb8 23. b4! vagy 22. . . . Fd7. 23. H×c7, Bb8. 24. Hd5, Ba8. 25. Hb6!) 21. Fc6, Hc6. 22. F×d8, H×d4. (Ha H×d8, akkor 23. H×f5! Hc6. 24. Hd6 stb.) 23. Hb6, Ba7. 24. H×c8, Ba8. 25. Hd6, B×d8. 26. H×f7, K×f7. 27. Bfd1, Hb5. 28. Bac1, Ke6. 29. Bc5, f4. 30. Kf1, Bf8. 31. Ke2, f3†. 32. g×f3, Bf4. 33. Bg1, Bb4. 33. B×g7, B×b2†. 34. Kf1, Hd4. 36. Bg6†, Kf5. 37. Bf6†, Kg5. 38. h4† sötét feladta. Szily e győzelmével a mesterképző főtorna első helyét biztositotta be.

SAKKHIREK

Nemzetközi megfejtési tornát rendez az Osztrák Sakkszövetség a Nagynémet Sakkszövetség megbizásából. A tornára a következő országok küldték el nevezéseiket: Anglia, Angol-India, Esztország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Lettország, Magyarország, Norvégia, Románia, Délafrika. Versenyen kivül még egy német csapat is részt vesz. Nevezési zárlat szeptember 28-án volt.

Marcel Lamare, akinek az egész világon a legnagyobb végjátékgyüjteménye volt, 82 éves korában Párisban elhunyt.

Keres—Eliskases egyik játszmájában a sötét 32. lépése után a következő állás jött létre: Kd2, Be2, gy.: a2, b3, c2, g3, h2 — Kd6, Bc3, gy.: a7, d4, f5, f7, h7. Eliskases a 32. lépésnél, Be2-nél felkiáltó jelet használt. Kiváló mesterünk, Steiner Lajos elemzésében a 33. Bf2 folytatást tartja helyesnek. Az ő bizonyitása a következő: 33. Bf2! Ke5. 34. Bf4 h6 (f6 gyengébb). 35. Bh4 Bc6. 36. a4 a5. (Ha 36 — Kd5, ugy 37. Kd1! Ke5. 38. Bh5 Ke4. 39. Kd2 Bd6. 40. Bh4† Ke5. 41. Kd3 és a7—a5 mint kényszerlépés) 37. Kd1! Kd5. 38. Bh5 Ke4. 39. Kd2 Bd6 (Ke5 nem megy 40 g4 miatt). 40. Bh4† Kd5. 41. Kd3 Ke5. 42. Bf4 Bd7. (Bd8-nál jobb). 43. Bf2, Bc7. 44. Be2† (Hasonló alapálláshoz) Kd5. 45. Be8 Bc3†. 46. Kd2 Bf3. 47. Ba8 Ke4 (jobb, mint Bf2†. 48. Kd3 stb.). 48. Bxa5 Bf2†. 494. Kc1 Bxb2. 50. b4 Bg2. 51. b5 Bxg3. 52. b6 Bg8. 53. b7 Bb8. 54. Bb5 f4. 55. a5 f3. 56. Kd2 és nyer. A 33—45. lépések közti bevezető manőver célja nyilvánvaló tempónyerés.

Holtversennyel végződött a nizzai mesterverseny. Nizzában lebonyolódott mesterversenyen az első helyen Gromer és Raizman osztozott 9 és fél ponttal. III. Gotti 7 és fél, IV. Kahn 5 és fél ponttal. A főtorna győztese Opocensky lett szintén 7 és fél ponttal, II. Reilly 7, V. Kosarek 6 és fél, VI—VII. Flamion, Spacenkopf 6, Krasner 4, VIII. Sutherland 2 és fél, IX—X. Schirrer, Griess 2, XI. Fuchs 1 és fél pont.

A Badenben rendezett versenyen Schuszter győzött 6 és fél ponttal, II—III. dr. Naegeli, Heinrich 3 és fél, IV. dr. Lauterbach 5, V. Diemer 4 és fél, VI. Barnstadt 3 és fél, VII—VIII. dr. Lindner, dr. Meyer 2, IX. Schläppler 1 és fél pont.

MAGYARORSZÁG

AZ IGAZI

Az egészséges és a hamis tudomány között különböztetett Makkai Sándor volt erdélyi püspök a debreceni egyetem évnyitóján. Különböztetett és nem válogatott, mert válogatás nélkül elvetette a hamis tudományt. Ezt a szellemi kényszermunkát, amelyben — Makkai vádoló szavai szerint — a teológus kötelessége, hogy dicsőítse a zsarnokságot, a jogászé, hogy igazolja az erőszakot, az orvosé, hogy egészségesnek mondjon vad ösztönöket, a szellemtudósé, hogy mint ideált hirdessen szétbontó eszményeket. Kikre célzott az író-püspök, nem kell megmondani, hiszen nem is kellett céloznia, hogy telibe találjon, olyan kirívó maga a céltábla. Ezzel szemben Szent Pál apostolt idézve mondta, hogy az egészséges tudományt a tudomány szabadsága szolgálja. A magyarság léte egy a szabadság létével. Bármilyen álarcban is jelentkezzék valamely elnyomás, az a végén csak a magyarság gyökeréhez akar lenyúlni, hogy azt szétrágja és elporlassza. Nem hiába mondta Makkai püspök után Erey Soó professzor, hogy a mi lelkünk nem tud idegen létformák közt élni, csak az alkotmányos szabadságban. A tudomány alkotmányossága a szabadság. Minden más tudomány pedig áltudomány, amelyben csak egy igazi és ez: hirdetőinek tudatlansága. Ami egyúttal magyarázza sikerdivatját is. Aki maga nem tud, mástól sem követel sem tudást, sem tanulást. Csak odadob egy olcsó frázist, amit aztán igazán hamarabb lehet megtanulni, mint könyveket, tételeket, igazságokat. És ezek a frázisok lehetnek modernek. Míg az igazi tudomány? Nem, az nem modern. Nem tegnapi és nem mai. Mert az igazi tudomány halhatatlan, a tudás pedig örökkévaló.

ORVOSOK

Választanak az orvosi kamarában. Haragos, szenvedelmes kortéziával választanak. Orvospárt orvospárt ellen. De engedelmet! Valamikor csak egy orvospárt volt. Az orvosok tudomány és egészség pártja, orvosnak pedig nem orvos lehetett ellenfele, csak bacillus és betegség az ellensége. Most — legádázabb toxin — a politika megmérgezte az orvosokat. A világhírű tudós, munkás, tehetséges magyar orvos, aki az alkoholizmustól a kokainizmusig mindenféle szenvedélyeket gyógyít, maga esett bele egy nagyon csúnya szenvedélybe, a politikába. Ezen az önfeláldozó, humanista pályán, a Semmelweisok, Navratilok, Jendrassikok, Korányi Sándorok, Grósz Emilek legszebb magyar pályáján. Kik mérget ölnek, azokba magukba méreg hullt, a politika nagy járványa megfertőzte a magyar orvost. Nem ők tehetnek róla. De az idők, amelyek mindenkit bele akarnak kényszeríteni pártba, ketrecbe és nem hagynak sem helyet, de nem is adnak kenyeret a szabad, független, magányos embernek. Aki egyedül van. Magával, Istennel, a munkával. Az orvos a tudományával. De az a tudomány szigorú, szűz kérlelhetlenségben nem ismerhet politikát és szenvedélyt. Minden politikai betűvel, amit az orvos leír vagy elolvas, egy atom tudományt és elfogulatlanságot szorít ki magából. Orvosi koponyában nincs helye a politikának, orvosi szívben a gyűlöletnek.

CINCOGÁS

Egércincogásról beszélt tegnap a vigadói gyűlés egyik szónoka. Olyasmivel példálózott, hogy ha nincs otthon a macska, cincognak az egerek. A szónok úrban volt annyi humorérzék, hogy ezt az egérhasonlatot a belügyminiszterre merte alkalmazni. A belügyminiszter erélyesen leintette a különböző szélsőségeket: úgy látszik, ezt minősítették cincogásnak a viharos gyűlés vezérszónokai. A tegnap történtek után erre minden józan és tisztességes ember csak egyet felelhet: *valóban cincognak az egerek.* Nekiszabadultan cincognak a Vigadóban és az uccán. Cincogásuk tömeges uccai botrányokozással, rendzavarással, oktogontéri hirigsimonozással, templomablakok beverésével jár. Harsányan cincognak az egerek a szónoki emelvényről és ugyanakkor, amikor rendet követelnek, kiviszik a felkorbácsolt kedélyű diáktömegeket az uccára. Antibolsevizmust hirdetnek (amit mindenki helyesel), olyan stílusban, amelyet a gyanutlanul szemlélő csak akkor nem téveszt össze a bolseviki stílussal, ha erre külön felhívják figyelmét. Milyen más hangon beszélt az ifjúsággal a debreceni egyetem megnyitásának néhány szónoka. Soó Rezső, a bölcsészkar dékánja a »kicsinyes és rút pártpolitika« veszélyeire figyelmeztette az ifjúságot és emlékezetébe idézte azt is, hogy a magyarság ősei mindig az alkotmányos szabadságért küzdöttek. Hasonló szellemben beszélt Johan Béla államtitkár is, aki komoly munkára kérte az ifjúságot. Komoly munka alatt nyilván nem uccai verekedést és ablakbeverést értett. Bizonyos, hogy a magyar ifjúság nagy tömegei az ilyen beszédekre hallgatnak inkább, mint arra az egércincogásra, mely már közeljár a macskazenéhez.

A német autósport vezetői Budapesten

A Magyarországon tartózkodó német autó-sportvezérek tegnap befejezték magyarországi körútjukat és este hat órakor Budapestre érkeztek.

Ma délelőtt félegy órakor *testületileg megkoszorúzták a hősök emlékét,* majd a temetőben a német hősi halottak emlékét. Ezután kivonultak az egyik tavalyi motorverseny során szerencsétlenül járt német motorversenyző, *Steinweg* emlékéhez és azt is megkoszorúzták.

A német autósok tiszteletére ma délután félhat órakor *teát rendez a német követség.* este 9 órakor pedig a Gellértben *ünnepi vacsorára* ülnek össze.

A német autósok holnap reggel 8 órakor hagyják el a fővárost és Komáromon át Bécsbe mennek.

SIKERÜLT!

elkészíteni egy tartós, megbízható, meleg

férfi átmeneti kabátot

P 56.— és P 60.—ért

mely dacára olcsóságának, époly fazónú és kiállítású, mint a megszokott

NEUMANN minőség.

IV., Múzeum körút 1.

„Az úr meghalt, értesítsék a házfelügyelőt"

Ezzel a kilincsére akasztott táblával jelentette öngyilkosságát egy ny. alezredes

(A Magyarország tudósítójától.) A Horthy Miklós út 35. számú hatalmas bérház egyik lakója ma délelőtt arra lett figyelmes, hogy az első emelet egyik lakásának *előszoba ajtaján* különös szövegű cédula lóg:

»Az úr meghalt, értesítsék a házfelügyelőt.«

Ez volt a cédula szövege.

A lakó lesietett a házfelügyelőhöz, aki *rendőrrel ment fel az első emeletre, Kolosi Koolossy István nyugalmazott alezredes lakására.* A furcsa szövegű cédula ugyanis a nyugalmazott alezredes lakásának előszobaajtaján volt kifüggesztve.

Az előszobaajtó nem volt kulcsra zárva, csupán be volt húzva, akadálytalanul mehettek tehát be. Megnézték az előszobát, a konyhát, a két szobát, *az alezredes nem volt sehol.* A házfelügyelő végül benyitott a fürdőszobába, ahol megtalálta *Kolossy* Istvánt — holtan. Az idős úr — mint a rendőri nyomozás rekonstruálta — *valószínűleg éjszaka készítette elő öngyilkosságát.* Előbb leveleket írt, egyet a rendőrségnek, egy másikat régóta különváltan élő feleségének, azután kiakasztotta az előszobaajtóra a különös tartalmú cédulát, majd *hálóingben* bement a fürdőszobába, *a félig vízzel telt kádban régi pisztolyával a szájába lőtt.* A lövés után *a pisztoly kiesett a kezéből, a fürdőkád megtelt vérrel.* Az alezredes nyomban meghalt, lebukott a vízbe.

Az előkelő családból származó nyugalmazott alezredes régi lakója volt a Horthy Miklós út 35. számú háznak. A házbeliek keveset tudnak róla. Tőszomszédja, *Strausz* Adolf, a világhírű magyar orientalista tudós sem ismerte az alezredest, aki magányosan élt, senkivel nem érintkezett, keveset járt el hazulról. Annyit tudtak csak róla, hogy *régebben nős volt, feleségétől azonban elvált.* Szerényen, visszavonultan élt alezredesi nyugdíjából.

A hetvenkét éves *Kolossy* István az utóbbi időkben elvesztette rugalmasságát. Hirtelen *megrokkant.* Néhány szóval panaszkodott is a házfelügyelőnek, hogy súlyos beteg. *Öngyilkosságát valószínűleg betegsége miatt követte el.*

A rendőri bizottság intézkedésére az öngyilkos *Kolossy* István holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. A búcsúleveleket a rendőrség lefoglalta, értesítette a nyugalmazott alezredes elvált feleségét, hogy férje búcsúsorait a rendőrségen átveheti.

Színházjegyirodánk jövőheti kedvezményes előadásai

Színházjegyirodánk (Erzsébet körút 18—20.) a jövő hétre is ad kedvezményes jegyet a Vígszínházba, Magyar Színházba, Belvárosi Színházba, Pesti Színházba, Városi Színházba, Terézkörúti Színpadra, Bethlentéribe, Komédia Kabaréba és az Erzsébetvárosi Színházba.

A darabok, melyekhez az itt felsorolt színházakba mélyen leszállított áron kapható jegy, napok szerint a »*Rendkívüli színházi kedvezmény*« című hirdetésünkön vannak felsorolva.

Színházjegyirodánk külön telefonszáma *1—438—88.*

Októberben is ragyogó műsorral várjuk kedves vendégeinket:

ARIZONA

a pesti éjszaka királynője

A csodák bárja! A bárok csodája!

szín ház SZÓRAKOZÁS mű vészet

„A velencei kalmár"

A Művész Színház megnyitó előadása

Az irodalmi köztudat előtt *A velencei kalmár* régóta egyértelmű Shylock történetével és e történet beleolvadt Shylock figurájába. Az előbbi nem lehetett Shakespeare szándéka, az utóbbi pedig, bár az ő műve, úgyszólván akarata ellenére következett be. Neki és a darab tervezete szerint Shylock csak a rémalak volt, aki a font hús meséjéhez kellett, aminthogy maga ez a mese is csupán egyik szála a darab dúsfonatú cselekményének.

Azonban ilyen az emberteremtő zseni csodája! Shakespeare ahogy hozzányúlt Shylockhoz, nem tehetett másként, mint hogy követte tehetsége törvényét és mert élő anyaghoz nyúlt: keze alatt mint a bűvös palackból az óriás, a kinevetésre való vázból kikelt és felmagasodott a félelmes emberi lény — egyenrangú társa Shakespeare nagy monomaniakusainak — aki megrendít lelkének viharzásával, messzire világít jelentőségével és aki mellett mindenki más elhalványul a darabban. Amit mutatnak és ami ékesíti őket, a versek gyöngyöző trillái, a selyemköpenyként kiterített bókolások, a szavak összevillanó csatározásai — mindez bizonyára kiváló produkció. De legtöbbször valahogy, tisztelettel mondva, úgy vagyunk vele, mintha ma, az írógép korszakában a kalligráfia művészete kívánna érvényesülni. Szép és kecses játék, de — játék és *A velencei kalmár*-t igazán Shylock élteti.

A *Művész Színház* előadása, amelyel ez az elegáns és a páholysor meg az erkély lezárásával nyugodtabbá alakított színház ma este új életét megkezdi, ezzel szemben visszatér a darab eredeti irányához. Mármint annyiban, hogy bár eléggé szabadon nyirbálja a szöveget, a vígjátéki jelleg kiemelésére törekszik. *Bárdos* Artúr, aki az előadást rendezte, a mesebeli Velence csillogó és jókedvű életére gondol és ennek a kedvéért részint elaprózza, részint elszélesíti az előadást — egészében kétségtelenül sok gonddal és iparkodással, de kissé fogvatékos eszközökkel. Szándék és kivitel sokszor elvéti a találkozást egymással és a darkítás nem válik mindig a színesség előnyére. Kevesebb élénkítés alighanem élénkebben ébren tartaná a figyelmet.

A méretezés e formája bizonyos fokban háttérbe szorítja Shylockot; annál nagyobb érdem, hogy *Gellért* Lajos, aki a szerepet játssza, így is dominálja az előadást. Úgy tetszik azonban, hogy nyomozó elméje és meleg érzése némileg megtévesztette a szerep felől. Alakításában Shylock jórészt elveszti zordonságát, szinte elérzékenyedik, harag helyett inkább fájdalmasság és ádázság helyett inkább keserűség tölti el.

Mindez az enyhítés nem egyezik vele, de nincs is reá szüksége. Shakespeare — a halhatatlan szózat ellenére is, amely »A zsidónak nincs szeme?« szavakkal kezdődik és a bosszú és a megtanult lecke felhasználásának hangoztatásával végződik és amely kulcsot ad a megismeréséhez — a távoli szemlélő érdekeletlen közömbösségével nézi Shylockot (mi sem jellemzőbb erre, mint az az elnézés, amellyel Shylock leányát, a kis monstrum Jessicát kezeli) és nemcsak a rajz, amelyet róla ad, de, hogy úgy mondjuk, küldetésének természete se engedi a szépítést. A keménység és engesztelhetetlenség szorosan hozzátartozik mivoltához, mert így a legtanulságosabb. Mert Shylockot nem egyéni sorsa és belső lelkülete teszi jelentőssé, hanem az, hogy a reáható külső erők eredményét tárja szem elé. És minél megdöbbentőbb, annál vádolóbb is azokkal szemben, akik mindent megtettek, hogy olyanná legyen, amilyen. Bizonyos, hogy Gellért Lajos a kifejezés nagy készségével és a részletmunka sok finomságával védi a maga elképzelését; de az is igaz, hogy Shylock a lágyabb színek alkalmazása révén veszít a nyomatékából. Talán kevésbé ellenszenves, de intelem is kevesebb szól belőle.

Nem érthetünk egyet azzal a felfogással se, amely *Bulla* Elmát Portia ábrázolásában vezeti. A Puck-kal való rokonság kissé nagyon is felszínes ötletét követve olyan Portiát mutat be, aki túlontúl pajzán, sőt pajkoskodó. Holott a szereptől a báj mellett elválaszthatatlan bizonyos méltóság, sőt fenköltség. A jelen esetben ezt annál kedvezőtlenebb nélkülözni, mert a kitünő művésznő huncutkodása meglehetősen hiányával van a közvetlenségnek. Teljes dícséret illeti azonban *Rózsahegyi* Kálmánt az öreg Gobbo szerepében, a többiek közül pedig, akiknek elismerés jár, *Básthy* Lajos, *Fenyő* Emil, *Erdős* Ilona mellett vegyük külön *Beöthy* Lidiát, aki Portia kísérőnőjét játssza és akinek fővárosi színpadon ez az első fellépése. Oly nevet visel, amely fénylő betűkkel van beírva a magyar színészet és kultúra történetébe és az árnyak, akik körüllengik, meghatott emlékezést ébresztenek. Azonban e megvesztegető sugallatokon túl is dícsérnünk kell az áthatló intelligenciát, a tiszta és világos beszédet és a megcsillámló humort, amely alakítását vonzóvá és bemutatkozását szerencsésssé teszi.

Az előadás kísérő zenéjét *Fischer* Sándor állította össze; a díszletek és jelmezek tervezése *Gara Zoltán* munkája.

Salgó Ernő

ARTISTA-VIZSGA
holnap, szombaton este 7-9 órakor a **Zeneművészeti Főiskolában** Jegyek **50** fillértől **3** pengőig

Szagos film

A hangosfilm után *itt a szagos-film.* A felfedezők nemzetközi kiállításán, amely most nyílt meg Londonban, látható egy készülék, amely *a képeket és a szagokat szinkronizálja.*

Ha például ibolyás mező látható a filmen, — mondja a találmány leírása — *ibolyaillat árad szét a moziban.* A találmány különösen alkalmas hirdetések céljaira.

(*) Szerdán bankett lesz a bécsi kongresszus résztvevői tiszteletére. Megírtuk, hogy a bécsi kongresszuson résztvett írókat és művészeket *társasvacsorán* készülnek ünnepelni. *Október 7-ére, szerdára* tűzték ki a bankettet a *Fészek-klubban.* Tizenegy órakor kezdődik a vacsora, amelyen a kultuszminisztérium képviselőjén kívül megjelennek a magyar bizottság és a Nemzeti Színház Bécsben járt tagjai.

Francia filmet készítenek Budapesten

Amióta az *Osso* nevű francia filmvállalat kivonult Budapestről, a magyarországi filmgyárakban nem készítettek francianyelvű filmet. Most, mint értesülünk, *nemsokára megkezdik egy francianyelvű film felvételeit. Október 10-én* akarnak munkához látni a franciák. »A viharban« című filmet készítik el, Jeanne *Boitel*-lel, a híres francia színésznővel a főszerepben. Jeanne Boitel játszotta az »Örvény« főszerepét az emlékezetes filmben. »A viharban« című film többi főszerepét nagyobbára a *Comédie Francaise* tagjai alakítják.

Limure rendezi a filmujdonságot, technikai vezetője pedig Louis *Theron.* A zenei részt *Angyal* László irányítja. *Magyar változatot is készítetenek az ujdonságból,* ennek a dialógusait *Pünkösti* Andor írja. *Három hétig maradnak* a franciák Budapesten és környékén.

PALACE Mától kizárólagos joggal! Az első előadás félhelyárakkal
HAVI 200 FIX

Színházak műsora

OPERA: Péntek: Don Carlos (C. bérlet 1. sz.; ½8). Szombat: Azra (D. bérlet 1. sz.; ½8). — **NEMZETI:** Péntek: Gyémántpatak kisasszony (½8). Szombat: Sátoros király (½8). — **VIG:** Péntek (L. bérlet), szombat: Fiam, a miniszter úr (8). — **MAGYAR:** Péntek és szombat: Hölgyek és urak (8). **MŰVÉSZ SZINHÁZ:** Péntek és szombat: A velencei kalmár (8). — **BELVÁROSI:** Péntek és szombat: Udvari páholy (8). — **VÁROSI:** Szombat: Csárdás (8). — **PESTI:** Péntek és szombat: A virágzó asszony (8). — **BETHLEN TÉRI:** Péntek és szombat: Emlékezés (8). — **TEREZKÖRUTI:** Péntek és szombat: Fehér és fekete (9). — **KOMÉDIA:** Péntek és szombat: Kényszerleszállás (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Péntek és szombat: Három a kislány (6, ¾9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Péntek és szombat: Éretségi (6, ¾9). — **KISFALUDY:** Péntek és szombat: Tommy és társa (¾6, ½9).

Mozik műsora

ADMIRÁL (1—537—07. Margit körút 5.): Sárga csikó (Csortos, Kiss F., Rózsahegyi). Éjjel a patikában (Kabos, Gombaszögi E.). Hiradó (1/24, ½6, ½8, ½10). Vasárnap: (½2, ½4, ½6, ½8, ½10. — **ALKOTÁS** (1—553—74. Alkotás u. 11.): A koldusdiák (Rökk Marika). Magyar katonatisztek falkavadászata. Hiradó (½4, ½6, ½8, ½10.) Vasárnap: ½2, ½4, ½6, ½8, ½10. — **ATRIUM** (1—540—24. 1—530—34. Margit körút 55.): Ártatlanok (Merle Oberon). Híradók (5, ¼8, ½10. Szombat és vasárnap: ½4, ½6, ½8, ½10. — **BELVÁROSI** (1—845—63. Irányi u. 21.): A kis lord (Freddie Bartholomew). Hiradók (4, 6, 8, 10). Vasárnap: jobbterem: ½3, ½5, ½7, ½9; balterem: 4, 6, 8, 10. — **BODOGRAF** (1—539—06, 1—367—10. József körút 63.): Sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Komár Julia). Muzsikus dámák (vígj.). Jaj de ravasz ez a tavasz (színesfilm). Hiradó (4, 6, 8, 10. Vasárnap ½2-től folyt. — **BUDAI APOLLÓ** (1—515—00. Csalogány u. 46.): Sárga csikó (Csortos, Kiss F., Rózsahegyi). Micki pólómeccsen (színes trükkfilm). Az útépítés csodái (kultúrfilm). Micki variété (trükkfilm). Hiradó (½5, ¾7, ¼10). Vasárnap: ½3, ½5, ¾7, ¼10). — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32.): A csábító (Gustav Fröhlich). Amikor a férj takarékos (vígj.). Hiradók (1/24, 1/26, ½8, ½10). Vasárnap: ½2, 1/24, 1/26, ½8, ½10. — **CASINÓ** (1—831—02. Eskü tér 6.): Ártatlanok (Merle Oberon). Hiradók 1/26, 1/28, ½10.) Szombat és vasárnap: 1/24, 1/26, 1/28 ½10. — **CITY** (1—164—24. Vilmos császár út 36.): Ártatlanok (Merle Oberon). Hiadók (3/46, ¾8, ¾10). Szombat és vasárnap: 3/44, ¾6, ¾8, ¾10. — **CORVIN** (1—395—84). József körút és Üllői út sarok): A csábító (Gustav Fröhlich) és a nagyszerű kisérő műsor (1/24, 1/26, 1/28, ½10). Vasárnap: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **DAMJANICH** (1—348—03 Damjanich u. 1.): Koldusdiák (Rökk Marika). Meseország (színesfilm) Hiradó (1/24, 1/26, ½8, ½10). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10. — **DÉCSI** (1—213—43, 1—259—52. Teréz körút 28.): Császár futárja (Karl Ludwig Diehl). Hiradók (5, 1/48, ½10). Szombat és vasárnap: 4, 6, 8, 10. — **ELIT** (1—161—51. Lipót körút 16.): Bűnös asszony (Harry Baur). Hangszerelt áború (Walt Disney rajzfilm). St. Moritz (kultúrfilm). Híradók (4, 6, 8, 10). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10. — **FÓRUM** (1—897—07, 1—895—43. Kossuth Lajos u. 18.): Top-Hat (Frakkban és Klakkban: zenés revűvígj., Fred Astaire). Hiradok (5, 1/48, ½10). Szombat és vas.: 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 36.) A sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Kiss F.). Ormányválság az állathonban (színesfilm). Valenciától Marseilleig (útifilm). Hiradó (1/24, 1/26, 1/28, ½10). Vasárnap: ½2, 1/24, 1/26, 1/28, ½10 — **JÓZSEFVÁROSI** (1—246—14. Kálvária tér 7.): Sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Kiss F.). Muzsikus lámák. Napsugárgyár. Hiradó (1/45, 3/47, 1/410). Vasárnap: 1/42, ¾4, ¾6, ¾10. Vasárnap d. e. 1/411-kor S. M. C. matiné. — **KAMARA** (1—440—27. Dohány u. és Nyár u. sarok): Császár futárja (Karl Ludwig Diehl). Hiradók (1/26, 1/28, ½10). Szombat és vasárnap: 4, 6, 8, 10. — **KULTUR KERT MOZGÓ** (1—861—93. Kinizsi u. 16.): Első ölelés (Janet Gaynor) és a fényes kisérő műsor (3/45, 7, 1/410). Szombaton: 1/24, 1/26, 1/28, ½10. Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10. — **METRO** (1—122—30. Teréz körút 60.): Cigánybecsület (Balfe vigoperája: Laurel és Hardy). Cseresnyevirágzás Japánban (színes útifilm) A két kis Bonzó kalandjai (színes, rajzos trükkfilm). Királyok sportja (sportfilm). Hiradó (1/46, 1/48, ½10). Szombat és vasárnap: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210. Vasárnap d. e. 11 órakor: A legszebb Ziegfeld-girl versenyének második elődöntője. — **OLYMPIA** (1—429—47. Erzsébet körút 26.): Vetélytársak (Gustav Fröhlich). Dalol a Volga (Amerikai jazz-zenekar). Popeye a jazzkirály (burleszk) Hiradó (4, 6, 8, 10). Vasárnap 2, 4, 6, 8, 10. — **OMNIA** (1—301—25. József körút és Kölcsey u. sarok): Velencei kaland (Dick Powell). Abesszinia a háború előtt (érdekes útifilm). Hiradó (5, 1/48, ½10). Szombat és vasárnap: 4, 6, 8, 10. — **OTTHON** (1—367—96. Beniczky u. 3. és Baross u. 8. sarok): Botrány az Operában (Gaucho, Chico, Harpo). Négyarcú Charlie (Charlie Chaplin). Hiradó (4, 1/27, 9). Vasárnap: ½2, 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **PALACE** (1—365—2. Erzsébet körút 8.): Havi 200 fix (Uray, Jávor Páger). Hiradók (4, 6, 8, 10). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10. — **PÁTRIA** (1—456—78, Nemszinház u. 13.): Botrány az Operában Gaucho, Harpo, Chico). A csodasugár (Charley). Hangos ujság (1/55, 7, 1/410). Szombaton: 4, 6, 8, 10). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10. Vasárnap d. e 10 és ½12 órakor matiné. — **PHŐNIX** (1—379—10 Rákóczi út 68.): Sárga csikó (Csortos, Kiss F., Pózsahegyi). A fekete szimfónia. Hiradók (1/24, 1/26, 1/28, 1/210. Vasárnap: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **RADIUS** (1—220—98, 1—293—50. Nagymező u. 22—24.): Top—Hat (nagy revűfilm; Fred Astaire) Bobby otthonra talál (színes rajzfilm). Hiradók (5, 1/48, ½10). Szombat és vasárnap: 3, 5, 1/48, ½10. — **REX** (1—394—16. István út 39.): A sárga csikó (Rózsahegyi, Csortos, Kiss F.). Édes szépségverseny (színes rajzfilm). Valenciától Marseilleig (útikép). Hiradó (1/24, 1/26, 1/28, ½10). Vasárnap: ½2, 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70.): Botrány az Operában (Gaucho, Harpo, Chico) és a kisérő műsor (1/211, 1/21, ¾3, 5, 1/48. ½10). Vasárnap: ½11, 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **ROYAL APOLLÓ** (1—419—02, 1—429—46. Erzsébet körút 45.): Prolongálva! Szerelmes város (Jan Kiepura). Hiradók (1/46, 1/28, ¾10). Szombat és vasárnap: 4, 6, 8, 10. — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér—Üllői út 2.): Botrány az Operában (Gaucho, Chico, Harpo). A csodasugár (Charley). Hangos ujság (4, 1/27, 9). Szombaton: 1/24, 1/26, 1/28, ½10. Vasárnap: ½2. 1/24, 1/26, 1/28, ½10. Vasárnap d. e. 10 és ½12-kor matiné. — **SIMPLON** (1—691—89. Horthy Miklós út 74.): A kis lord (Freddie Bartholomew). Rövid filmujdonságok. Hiradók (1/24, 1/26, 1/28, ½10). Vasárnap: ½2, 1/24, 1/26, 1/28, ½10. — **STUDIÓ** (1—408—40. Akácfa u. 4.): 5-ik hete: Féltékenység (Clark Gable). Jótett helyébe jót várj (színes filmesoda). Hiradók (4, 6, 8, 10). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10). — **TIVOLI** (1—230—49 Nagymező u. 8.): A sárga csikó (Csortos, Komár Júlia, Kiss F.). Tavaszi dal (színes film). Hangok a nádasban (kultúrfilm). Hiradó (Folytatólagos előadások: 1/24, 1/26, 1/28, ½10). Vasárnap: ½2, 1/24, 1/26, 1/28, ¾10). — **TURÁN** (1—264—20. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): Botrány az Operában (Gaucho, Harpo, Chico) Békaszimfónia (színes film). Hiradók (4, 6, 8, 10). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10. — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21.): Megváltó szerelem (Hansi Knoteck). Ercek királya (kultúrfilm). Világhiradók (5, 1/48, ½70). Vasárnap: ¾3, 5, 1/48, ½10. — **VESTA** (1—326—39. Erzsébet körút 39.): Botrány az Operában (Gaucho, Chico, Harpo) és a fényes kisérő műsor (3/44, ¾6, ¾8, 3/410). Vasárnap: 2, 4, 6, 8, 10.

Húsz kilométernyire megközelítette Nankingot a kínai néphadsereg

Motoros különítmények elérték a Jangce folyót

Párisi jelentések szerint

a kínai felszabadító néphadsereg előőrsei már Nankingtól húsz kilométerre harcolnak, egyes motorizált osztagok pedig elérték a Jangce folyót.

Huang Po Tao tábornok, akit a néphadsereg a 7. Kuomintang-hadseregcsoporttal együtt november 9-én Szucsautól nyugatra körülzárt,

öngyilkos lett, miután meghiusult a néphadsereg gyűrűjének áttörésére irányuló minden kísérlete.

Hadseregcsoportját egy kis rész kivételével megsemmisítettnek tekintik.

Az AFP nankingi jelentése szerint Csang Kaj Sek kijelentette, hogy Nanking védelmét sajátmaga vezeti, de

az amerikaiak véleménye szerint semmi reménye nem lehet arra, hogy meg tudja védeni fővárosát.

A BBC jelenti Nankingból, hogy a néphadsereg nemcsak északnyugati irányból közelítette meg Csang-Kai-Sek fővárosát, hanem százharminc kilométerre Nankingtól

elérte már a tengerpartot is

és mind szorosabbra fogja a gyűrűt észak felől is.

Párisba érkezett hírek szerint

Csang-Kai-Sek a legutóbbi nyolc nap alatt a szucsaui és pengpui csatában 450.000 katonát és óriási mennyiségű hadianyagot vesztett.

Nankingban mindenütt lázas csomagolás és készülődés folyik. A hivatalok teljes gőzzel készülnek az elköltözésre. Valószínűnek tartják, hogy mihelyt a néphadsereg átkel a Jangce folyón, Nanking és rövidesen utána Sanghaj feladása elkerülhetetlen lesz. Párisi jelentés szerint a nyugati hatalmak diplomáciai képviselőit felhívták, hogy költözzenek át Kantonba.

Megkezdte munkáját a Berlint irányító új, demokratikus városi tanács

A berlini dolgozók által választott új városi tanács, Fritz Ebert főpolgármesterrel az élén, még kedden este bevonult a városháza hivatalos helyiségeibe, ahol azonnal megkezdte működését. Berlin minden övezetéből szakadatlanul érkeznek az üdvözlő táviratok tömegei városházára. A dolgozók örömmel fogadták a hírt, hogy

az új városi tanács máris hozzálátott az életfontosságú feladatok elvégzéséhez és biztosítja a lakosság élelmiszer- és szénellátását.

Fritz Ebert bejelentette hogy a városi tanács legsürgősebb feladatainak egyike az általános szabad választások kiírása, egész Berlin területén. A városi tanács ideiglenes jellegűnek tekinti magát mindaddig, amíg Berlin népe szabad és általános választások útján meg nem erősíti hivatalában.

A berlini városi képviselőtestület elnöke a négy megszálló hatalom főparancsnokaihoz intézett levélben

értesítette őket, hogy a dolgozó nép kiküldötteivel kiegészített képviselőtestület kedden egyhangúlag eltávolította az eddigi népellenes városi tanácsot és újat választott.

Ahhoz, hogy a szovjet hatóságok a legmesszebbmenően támogatják a berlini nép által választott vezetőket, kétség sem férhet. Nem mondható el ugyanez a nyugati megszálló hatóságokról. A newyorki Star című lap is kénytelen bevallani, hogy

a berlini és az attól elválaszthatatlan németországi válság okai Clay tábornoknak és azoknak a katonáknak és pénzembereknek a szövetsége,

akiknek szükségük van az elkövetkezendő néhány hónapban egy állandó riadóállapotra, hogy a nagy katonai kölcsönbérleti felhatalmazást keresztülhajszolhassák az amerikai kongresszusban. Az amerikai pénzemberek pedig mindenáron meg akarják gátolni a német kérdésben a négyhatalmi értekezlet összehívását, mert annak első napirendi pontja a Ruhr-vidék négyhatalmi ellenőrzése lenne.

Az imperialista hatalmak politikájából és gyakorlati intézkedéseiből izelítőt kaptak nemcsak Nyugat-Németország, hanem Berlin lakosai is. Nyugat-Berlinben bekopogott az ínség és a munkanélküliség. Clay tábornok maga is kénytelen volt bevallani, hogy

a télen Nyugat-Berlinben félmillió munkanélkülire lehet számítani. Októberben Bizoniában már 800 000 munkanélküli volt.

Nem érdektelen az összehasonlítás két szinte egyidőben történt tény között. Októberben Nyugatnémetországban a gabona árát 26 százalékkal, a húsét 36-tal emelték. Ugyanakkor a szovjet megszállási övezetben félkilóra emelték a munkások napi kenyérfejadagját és egész sor új üzlet nyílt, ahol szabadon lehet vásárolni a különböző fogyasztási cikkeket. Nyugatnémetországban a háziasszonyok elkeseredésükben szétverték a piaci bódékat, ahol a felemelt „hivatalos" áron is alig jutottak valami élelemhez.

A keleti övezetben ugyanakkor nyilvánosságra hozták, hogy 1948 első felében a lakosság több textilneműt vásárolt, mint az egész 1947-es évben.

Teljesen érthető, hogy az új városi tanács megalakulása után Berlin valamennyi részéből az üdvözlő táviratok tömege érkezik a városi tanácshoz, mert azok az emberek vették kezükbe a város irányítását, akik Keletnémetországban már 1945. óta bebizonyították, hogy a népért dolgoznak.

Berlint be akarják kapcsolni Kelet-Németország gazdasági vérkeringésébe, amelyet a kétéves terv kilátásai tesznek reménytelivé. A terv pénzügyi ellátására német beruházási bank alakult. Kelet-Németországban az üzemek negyven százalékát államosították, de a többi vállalat irányításában is döntő szerepe van a munkások üzemi bizottságainak. A régi uraitól megszabadult keletnémet munkásság gyors ütemben építi országát.

1945-ben alig néhány üzem volt munkaképes, 1946-ban már 24 ezer, 1948-ban 40 ezer.

A kétéves tervvel most újabb hatalmas lépést tett előre Kelet-Németország.

Az elmult napok eseményei bebizonyították, hogy Berlin — és ezen túlmenően egész Németország — dolgozói nem hajlandók az imperialisták politikájának vak eszközeivé válni. A tények világánál Berlin dolgozói állást foglaltak azok mellett, akik nem egy újabb háborúra spekulálnak, hanem békés építő munkát akarnak.

A Német Gazdasági Bizottság határozati javaslatban biztosította támogatásáról Ebert főpolgármestert

abban az erőfeszítésében, amely — mint a határozati javaslat mondja — „az egész berlini nép jólétét mozdítja elő".

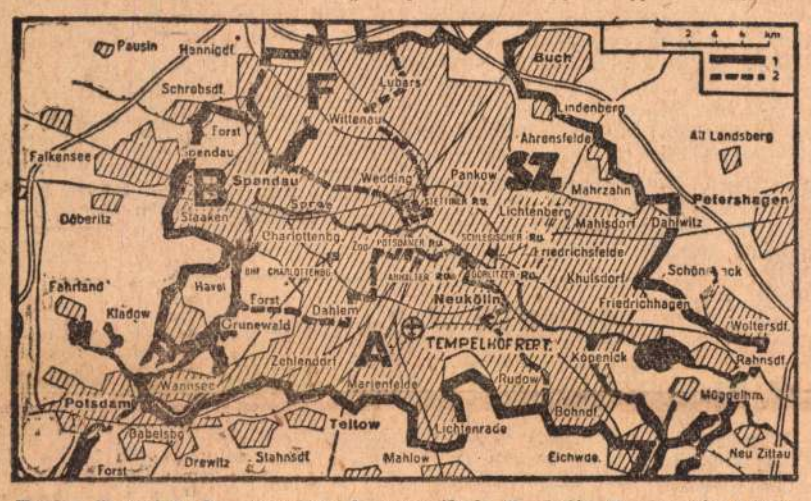

Berlin övezetei. Sz=szovjet; A=amerikai; B=brit; F=francia zóna. A szaggatott vonalak a zónahatárokat jelzik.

Az angolszászok visszadobták a Ruhr ügyében hangoztatott francia „tiltakozásokat"

Az MTI párisi tudósítójának jelentése szerint a berlini és a németországi helyzet állt szerdán a párisi politikai körök figyelmének központjában. Az amerikaiak nyugatnémetországi terveit elemezve, még a harmadik utas Combat is kénytelen volt bejelenteni:

„Felesleges a szavakkal játszani, a Ruhrvidék fegyvergyár és a Marshall-terv most már mindinkább elveszíti eredeti formáját, hogy nyíltan katonai kölcsönné alakuljon át."

A Combat ezzel kényszerűen, de elismerte a Francia Kommunista Párt érvelésének helyességét és hozzáfűzte, hogy mindezt a francia kormány a brüsszeli és a londoni szerződések aláírásakor már pontosan tudta és éppen ezért jelenlegi tiltakozásai *értelmetlenek*.

Párisba érkezett hírek szerint mind az USA, mind Anglia legújabb jegyzékeikben „határozottan visszautasították" a francia kormány tiltakozását a Ruhr-kérdésben.

A belpolitikai élet egyik igen jellemző híre, hogy a közvélemény mind erősebb nyomására a kormány állítólag arra készül, hogy Marie igazságügyminiszter sztrájkellenes és sajtószabadságot korlátozó törvényjavaslatának jelentős részét elejtse.

Bányászsztrájk Algirban

Az algíri bányászszakszervezet nyilatkozatot adott ki, amelyben feltétlen ragaszkodásáról biztosította a CGT-t és bejelentette, hogy az algíri bányászok folytatják a sztrájkot.

A marseillei Jolette kikötőben a marseillei dolgozók kedden délután tiltakozó gyűlést tartottak, mert a hatóságok letartóztatták a helyi tengerész-szakszervezet titkárait. A tömeget a rendőrökből és csendőrökből álló különítmény megtámadta. Több ember megsebesült.

Boszorkánykonyha
HERBERT MARSHALL
JOEL MC CREA
GEORGE SANDERS
BETHLEN — SZABADSÁG

Felhívás az OTI biztosítottjaihoz

Az Öregségi és Bányanyugbér Osztály

dec. 2-án, 3-án és 4-én nem fogad feleket. Dec. 6-tól kezdve mindkét osztály VII. Péterfy Sándor-u. 14. szám alatt található, a MABI épületében.

Új Csehszlovákiát épít AZ ÖTÉVES TERV

Eszaki szomszédunk, Csehszlovákia a közelmultban ünnepelte a köztársaság fennállásának harmincadik évfordulóját. Ez a nap azonban nemcsak a multról való megemlékezést jelentette, hanem új feladatok kitűzését is. Gottwald elnök aláírta az 1949—1953-as időszakra terjedő ötéves gazdasági tervről szóló törvényjavaslatot. Az új ötéves terv az 1948 végén befejeződő kétéves tervre épül, amelynek sikeres, sőt az előirányzaton felül végrehajtását a csehszlovák reakció februári veresége tette lehetővé.

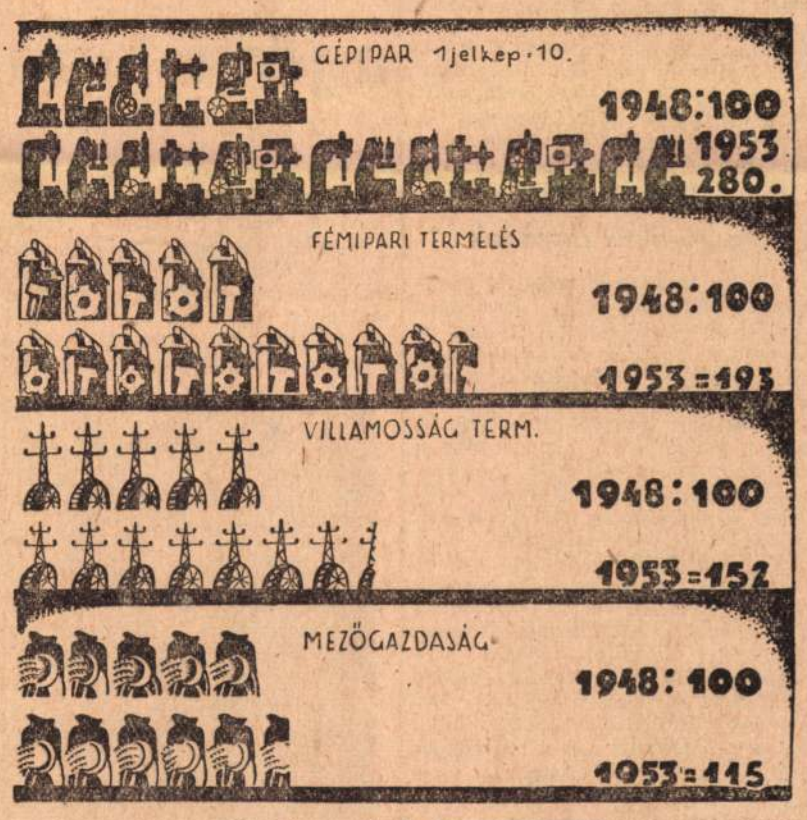

Az ötéves terv főcélja az államosított ipar erősítése és fejlesztése, s ennek alapján a mezőgazdaság villamosítása és gépesítése. Igy teremti meg a csehszlovák népi demokrácia az életszínvonal állandó emelésének s a szocializmus megvalósításának feltételeit. Az ötéves tervben előirányzott beruházások értéke 336 milliárd korona. Az ipari termelés 1948-hoz viszonyítva másfélszeresére emelkedik. Különösen jelentős lett a növekedés a kohászatban, az autó- és repülőgéptermelésben. A gépgyártás 80, a fémtermelés 93, az autógyártás 78, a villamosenergia-előállítás 52, a gáztermelés 70 százalékkal emelkedik. A géptermelés jelentős növekedése lehetővé teszi új gyárak építését, a régi felszerelések korszerűsítését, a csehszlovák ipar eddigi egyoldalúságának megszüntetését. A csehszlovák ipar ugyanis a multban — viszonylagos fejlettsége ellenére — egyoldalú, s az idegen monopóliumok eszköze volt.

A mezőgazdasági termelés az ötéves terv alatt 15 százalékkal emelkedik. A falvakban gép- és traktorállomásokat állítanak fel, eljátják a parasztságot korszerű mezőgazdasági gépekkel, műtrágyával, villamosítják a falusi munkát. Ezekel a célokat természetesen a szövetkezeti hálózat nagyarányú kiterjesztésével érik el.

Az ötéves terv szerint Csehszlovákia nemzeti jövedelme az 1948-as 210 milliárd koronával szemben 1953-ra eléri a 310 milliárdot. Döntően megváltozik a nemzeti jövedelem elosztása is. A tőkés elemek fokozatos felszámolásával a nemzeti jövedelemnek mind nagyobb részét élvezik a dolgozó tömegek. A fejenkénti fogyasztás a háború előtti színvonalat 1953-ban 60 százalékkal túlhaladja. A terv megvalósításához több munkáskézre van szükség. A dolgozók száma a mezőgazdaságban 5,6, az iparban 18,5, az építkezésben 50 százalékkal növekszik.

Megvannak-e Csehszlovákiában az ötéves terv megvalósításához szükséges feltételek? Kétségtelenül. A terv teljesítésének záloga mindenekelőtt az, hogy a népet a harcokban edzett és a nép többségének támogatását élvező Csehszlovák Kommunista Párt vezeti. De hozzájárul ehhez az is, hogy a nép jólétéért, a szocializmus építéséért folytatott harcában a csehszlovák népi demokrácia nem áll egyedül. A népi demokráciákkal és mindenekelőtt a Szovjetunióval való szoros gazdasági kapcsolatai biztosítják a csehszlovák ipar nyersanyag-ellátását és a megfelelő piacokat. Ezek a gazdasági kapcsolatok, amelyek a teljes egyenrangúság elve alapján hozzájárulnak a csehszlovák ötéves terv sikeréhez, ugyanakkor elősegítik a többi népi demokrácia gazdasági fejlődését is. Nem kétséges, hogy a csehszlovák népi demokrácia az ötéves terv kitűzött célját is teljesíti és ezzel újabb jelentős lépést tesz a szocializmus felé, erősíti a demokrácia hatalmas táborát.

A Szovjetunió nem engedi lerombolni az UNO alapjait

Az UNO különleges politikai bizottságában tovább folytatták a vétó kérdés vitáját. Manuilszkij, Szovjet-Ukrajna kiküldöttje rámutatott arra, hogy a vétó elleni hadjárat csak része a Szovjetunió elleni általános hadjáratnak. *A Szovjetunió azonban nem fogja megengedni senkinek* — mondotta —, *hogy az UNO alapszabályait akár közvetlenül, akár közvetve lerombolja.*

December elsején
megnyitjuk
ujjáépített emeleteinket is!
CORVIN
A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

TENGERÉSZBECSÜLET
ZSAROV és PAVLOV izgalmas drámája
ADY — CITY
CAPITOL

Nagyjelentőségű olaj- és tőzegkutatások a Földtani Intézetben

Őskori mammut köből faragott mása fogadja a látogatót a Földtani Intézetben. A folyosón kétoldali megkövült fatörzsek, meg az Ipolytarnócáról idekerült kőlap — sokmilliő évről tanuskodnak. A kőlapon őskori madarak, állatok lábnyomát őrizte meg az idő. Ilyen emlékek között él és mégis a mának dolgozik a Földtani Intézet.

— Legfontosabb feladatunk — mondja dr. Szalay Tibor, az Intézet vezetője — az újjáépítéshez szükséges nyersanyagok kutatása. Egyrészt kiszéleáljuk a multban rendszertelenül megkezdett olaj- és érckutatást, másrészt olyan nyersanyagokat keresünk, amelyekkel a multban nem foglalkoztak, de felfedezésükre megvannak tudományos lehetőségeink.

Radió-aktiv anyagok

— Igen érdekesek voltak a nagyjelentőségű radió-aktiv anyagokra vonatkozó vizsgálataink. (Azokat az anyagokat mondjuk radió-aktivnak, amelyek magukból sugarakat bocsátanak ki: uránium, thorium. Abból a tapasztalati tényből indultunk ki, hogy a hélium nevü gáz szabadon, a földből csak radió-aktiv anyagok bomlástermékeként keletkezik. Viszont magyarországi forrásvizsgálatok során nagymennyiségben találtunk a viz által elnyelt hélium-gázt. Eszerint — mondtuk — a mélyből feltörő forrásnak olyan rétegeken kell átmennie, ahol hélium, illetőleg radio-aktiv anyagok vannak. Igazunk volt! Magyarországon valóban találhatók radió-aktiv anyagok. Ennek azonban egyelőre inkább tudományos fontossága van a talált anyagok kis mennyisége miatt.

Uj olajterületek

Az alagsori laboratóriumba megyünk. Itt folynak az úgynevezett „foraminifera"-vizsgálatok. — Ebben a mikroszkópban — mondja vezetőnk — az őskori egysejtü élőlények — foraminiferák — elmeszesedett váza látható. Olajfúrásból kaptuk ezt a vizsgálati anyagot, — szabad szemmel közönséges homoknak tünik, de mikroszkóp alatt a foraminiferák alakjából és előfordulásuk sürüségéből állapithatjuk meg: a föld melyik rétegében vagyunk, fúrjunk-e tovább, találunk-e olajat vagy, kár a fáradságért? Ilyen és úgynevezett földrétegződési vizsgálatokkal állapitottuk meg, a bükkszéki olajterület kiterjedését és fedezünk fel más, kisebb olajterületet.

Mélyfúrás helyett aknamélyesztés

Régebben az olajat mélyfúrás segitségével hoztuk felszinre. Mostanában olyan módszerhez folyamodtunk, amellyel eddig hazánkban nem foglalkoztak. Ez a módszer az „aknamélyesztés". Előnye az, hogy mig fúrással — legjobb esetben csak a jelenlevő olaj 78 százaléka hozható felszinre, addig az akna segitségével körülbelül 90 százalékig ki tudjuk termelni az olajat. Bükkszéken például egy 20 méter mély kisérleti aknával a reméltnél sokkal több olajhoz jutottunk, noha az akna olyan helyen volt, ahol a fúrások egyáltalán nem mutattak olajat.

Tőzeg-kisérletek

Beszélgetés közben a „foraminiferás" laboratóriumból átjutottunk egy másik, a kémia laboratóriumába. Lombikok, állandó hőmérsékletet tartó „termosztátok", a gramm milliomod részét mérő preciziós mérlegek közt dolgoznak a vegyészek. Egyikük épp az ipolyvölgyi ártézikút konyhasó (helyesebben nátrium és kálium) tartalmát viszgálja. Egy másik vegyész porrátört tőzegből kis pasztillákat készit — a kalória tartalmát állapitja majd meg: „kalórimétер-bombában" egy vastag fémhengerben, amelyben 1 gramm tőzeg elégetésekor keletkező hőmérsékletváltozást mérik. A tőzeg körül — mint megtudjuk — más problémái is vannak az Intézetnek. Megpedig az, hogy az aluminiumgyártás során visszamaradó „vörösiszapból" tőzeggel való briketteztés útján olyan anyagot nyerjenek amelyből a vörösiszapban található vas kohókban kiolvasztható.

Az iparban igen fontos tüzálló nyersanyagok, meg porcellánföld után is kutatnak, résztvesznek a bányák üzemi terveinek kidolgozásában a Földtani Intézet tudósai. És most fejlődik csak igazán tudományunk, mert — mint Gerő elvtárs mondta: „A tudományos kutatás nem hozza meg a kellő eredményt, ha a kutatás elszigetelten folyik, ha a munka nincsen megszervezve s ha nincs eleven kapcsolatban az élettel, a valósággal."

Három perc a jövő színművészeivel

A jó szinpadi alakitás nem véletlen, nem is pillanatnyi ihlet dolga. Alapos munkával, hosszú évek tanulmányai során sajátitja el a szinnövendék a szinjátszás elméletét és gyakorlatát, a beszédtechnika, a szinpadon való észszerü mozgás, a szövegértelmezés művészetét.

Az ország legnagyobb színészképző intézete, a Szinművészeti Főiskola a multban valóságos kapitalista üzem volt: a szinjátszás formáit gyártotta és árusitotta. Ma itt központi kérdés az embernevelés: megismertetni a növendékeket a valóságos élettel, a munka világával, a társadalom és a tudomány különböző kérdéseivel, hogy azután a szinpadon hü képet tudjanak „játszani" a világról. A Főiskola másodéves növendékei darabot próbálnak: szakitsuk meg néhány percre munkájukat, beszéljünk velük.

Szücs András egy amerikai ügyész szerepét próbálja a kis egyfelvonásosban. Népellenes és kegyetlen. De mikor a jövő szinjátszóinak feladatairól kell beszélnie, megenyhül a hangulat. Mikor a szinjátszást tanulja, elsősorban a dolgozókra gondol (maga is a Grozit Kátrányipari Gyárban volt segédmunkás) és azt mondja: „A művész feladata, hogy az iróval karöltve megismertesse a közönséget az igazsággal".

Szász Ilona nem szerepel a darab próbáján. Annál nagyobb lelkesedéssel magyarázza a főiskola ez évben alakult tanulókörének jelentőségét, elmondja a kritika és önkritika szerepét a tanulásban („vége a sértődős világnak, amikor évekig haragban voltak egymással az egyes növendékek...") az évfolyamok és iskolák közötti munkaversenyről beszél, melynek versenypontjai a fegyelem, az emberi magatartás, a pontosság és a szorgalom.

Ügyész (a munkásvádlotthoz): Ne makacsolja meg magát, adja be a derekát végre, árulja el társait!

Lelkész (kenetteljesen): Tedd meg fiam, tulvilági üdvösségedért!

... Szinház... Kiagyalt történet... Talán meg is bicsaklik még az a hang, talán túlnagyra sikerül egy-egy kézmozdulat.. A fődolog, hogy ebben a teremben komoly munka folyik. Ma talán vannak még hibák az előadásban... holnap este üzemlátogatásra, falujárásra, éjszakai hóhányásra megy majd ügyész és vádlott, hogy mégjobban megismerkedjen a való élettel. Karácsonykor pedig propagandaútra indulnak a növendékek: elmondják az üzemek és a vidék dolgozóinak, hogy a szinjátszás ma már nem társadalmonkivül álló megvetett pálya, hanem népnevelő hivatás. Megkérik a dolgozókat, minél többen adják közéjük fiaikat.

A Székesfővárosi Zenekar két estje

Jean Marie *Darré* a Székesfővárosi Zenekar II mesterbérleti hangversenyén kedvezőbb színben tünt fel, mint önálló zongoraestjén. *Ravel* hatásos, jól megkomponált, de felületen mozgó zongoraversenyében igen kedvezően mutatkoztak meg Darré képességei. Persze a lassú tétel igényesebb dallammintázási és formálási feltételeinek már nem tudott ez az előadás megfelelni. A zenekari kiséretet az est karmestere, Somogyi László fölényes biztonsággal oldotta meg. A műsorból különösen a Haydn-szimfónia preciz és lendületes előadását kell kiemelnünk.

Kedden a *Székesfővárosi Zenekar* és a *Budapesti Kórus Forrai* Miklós vezényletével *Bartók* Cantata profana-ját és *Bach* Magnificat-ját adta elő. A Bartók-mű előadása világos és pontos volt, ebből az alapból kiindulva végre meg lehetne valósitani a Cantata profana méltó előadását. Pontosság tekintetében a Magnificat-tal sem volt baj, viszont az előadás inkább merev volt, mint meggyőző. A III Brandenburgi verseny vezénylésével Forrai újra bebizonyította, hogy kóruskarmester nehezen tud zenekari feladatokat megoldani.

(S. T.)

IRIS-kávéház
megnyilt
Vác-utca 5

VETÉS

Mándy Éva darabjának bemutatója a Belvárosi Színházban

1945 hideg, nehéz és gyönyörű tavaszán, az új honfoglalás másodnapján indulnak sorsdöntő útjukra a tanyai rongyosok. Ennek a nagy történelmi pillanatnak a drámai feszültsége ott vibrál a színpadon

Görbe János

Mándy Éva darabjában, ott izzik az öntudatlan szegényparasztok szinte lázas szavaiban — *de nem sokáig*. A valóság egész gazdagságát kinálta fel, de a fiatal iró első művében még csak keveset merített belőle.

Faluja, ez az ébredező, a földosztás utáni gondokon harcra nevelődő falu ott áll elszigetelten a világ közepén, távol a „messzi várostól", ahol a munkások, a kommunisták örködnek az új élet felett. Egyedül, szinte „új Dózsaként" áll a gáton a darab hőse, a rongyos újgazda is. Ebben a helyzetben persze nem fejlődik a jelleme sem, csak a politikai leckét tanulja meg jól felmondani — ki tudja honnan, ki tudja milyen erők, milyen tanitások segitségével? Kevés kivétellel nem élnek önálló életet hanem a szerző által kigondolt kurta pályát futják be engedelmesen a darab többi szereplői is. Bálint gazda komisz basa-paraszt, bérese sorsába belebutult cseléd, a tanitó ingadozó értelmiségi, a jegyző tudatos ellenforradalmár — olyanok, mintha könyvből vagy ujságcikkekből olvasták volna, hogy milyennek kell lennlök. Szabályos és — szimpla itt minden, csak éppen egy, egyetlen egy alak emelkedik ki belső ellentmondásaival: a pap. Ez a népi származású fiatal pap maga áll a rongyosok élére a kulák elleni harcban, szembefordul az urakkal és az egész dráma óhatatlanul az ő lelkiismereti tragédiájává válik. Felcitesei leintik, megfenyegetik és a fiatal pap hosszú, de nem valami meggyőző lelki tusa után megtörik, elárulja nép't, hitt önmagát. Vajjon, hogy kerü't ez a kopott reverendás fehér holló ebbe a szabályos faluba, mely néha már emlékeztet arra a bizonyos „csodálatos falura", ahol „nyáron nő a zab s éjszaka van —, ha nem süt a nap"?!

Sok hibája, sok gyengéje van Mándy Éva első darabjának. Néhány tehetségesen megragadott forró jelenet, egy pár sikerültebb alak, s főként az iró lelkes jószándéka mégis azt igéri, hogy *jobb, igazabb, mélyebb alkotással is fog még jelentkezni.*

Simon Zeuzsa rendezése az előadás hibái ellenére minden dicséretet megérdemel. Élő, mozgó, hiteles légkört teremtő együttest formált a Belvárosi Színház polgári darabokhoz nevelt társulatából. A kisebb szereplők — *Simonyi* Mária, *Előry* Kató, *Pulay* Erzsi, *Simon* Marcsa, *Joó* László, *Szigeti*, *Horváth*, *Szabó*, *Késmárky*, *Szirtes*, *Földes* — kivétel nélkül őszinte, különösen formált és átélt alakitást nyujtanak. A tömegjelenetek valószinütlensége nem a rendezés, hanem a cselekmény kifejlődését rosszul késleltető, elnyujtott drámai szerkezet hibája. Az előadás legnagyobb értéke *Görbe* János forró lelkesedéssel, markáns emberábrázoló tehetséggel megelevenített parasztforradalmár alakja. *Bartos* Gyula komisz, önző kulákja, némelyik jelenetben kitünő, de különösen kezdetben eltúlzott, s szándéka ellenére kedélyes. A reakciós jegyzőt jól, kegyetlenül, jellegzetesen dzsentri modorban játssza *Dénes* György, a fiatal pap szerepében eleinte túl határozott, később megnyerő *Pándy* Lajos. A jó diszleteket *Gara* Zoltán tervezte.

M. M.

60.000 dalost egyesit a megalakuló Bartók Béla Szövetség

A napokban megalakul a Bartók Béla Szövetség, az ország valaménnyi énekkarának és nemhivatásos zenekarának hatalmas szervezete.

A Szövetség megalakulásának jelentőségét a számok példázzák legcsattanóbban: tagjai sorába kerül *600 férfi-, vegyes és nőikar, 600 ifjúsági énekkar és 200 üzemi, szakszervezeti zenekar.* Ez összesen mintegy *60.000 énekes és zenész* tömörülését és — szakszerü irányitását jelenti.

A Bartók Béla Szövetség megalakulása megszünteti a dolgozók körében a zenei munka széttagoltságát is: a „polgári dalosszövetség" és a „munkás-dalosszövetség" amelyet az elmult rendszer oly bünösen szembeállitott egymással, most *egyesül.* A munkásság énekkarainak legjobbjai, megedződve az elnyomatás és üldöztetés évtizedeiben, a felszabadulás után hatalmas lendülettel állottak a haladó kórusmüvészet felvirágoztatásának szolgálatába. Ez a lendület és lelkesedés lesz a kovásza a Bartók Béla Szövetség munkájának is.

Az új haladó kórusmüvészet népszerüsitese

A magyar énekkari müvelődés Bartók és Kodály korszakos munkássága nyomán indult virágzásnak. Az ő kórusmüveiknek és az általuk feltárt gazdag népdalkincsnek „harcbavetésével" indult meg annakidején a küzdelem a kórusmozgalmat addig képviselő „Liedertafel" ellen.

Bartók zenei irásaiban, de népdalgyüjtő munkásságában is félreérthetetlen hitet tett *a dunavölgyi népek együvétartozása mellett.* A Szövetség ezt a szellemet fogja szolgálni, amikor a magyar és preklasszikus kórusmüvészet ápolása mellé céljául tüzi ki *a szomszéd népek, főként a nagyszerü szovjet kórusmüvészet* minden értékes alkotásának népszerüsitését. Ebben nagy segitségre lesz a Szövetség keretében néhány hónap mulva megindulő *zenemüjavitás, a tervszerü kotaanyagellátás.* Másik döntő ujitás lesz, hogy a zenekari együttesek számára *„kölcsönkönyvtárt"* fognak felállitani.

A Szövetség tiszteletbeli elnöke *Kodály* Zoltán lesz, s tevékenységét többi között olyan szakemberek irányitják majd, mint *Vásárhelyi* Zoltán, *Bárdos* Lajos, *Harmat* Artur, *Szabó* Ferenc. A magyar zeneművészet nagy tömegbázisa: a Bartók Béla Szövetség december 5-én alakul meg.

Három kiállitás

Benedek Jenő

Sólét, szinte komor hangulatuak Benedek Jenő nagyméretü olajfestményei. A Szolnokon élő művész az alföldi tájat drámai feszültséggel, kissé patetikus előadással ábrázolja. Képein javarészt rajzban jól megszerkesztett, formailag szélesen, nagyvonaluan egybefoglalt figurák szerepelnek. A háttér sötétségéből kivillan az arc világitó, meleg szine, lovas kompozicióin a lovak vakitó fehér foltja. A szineknek ez az éles ellentéte mégis kiegyensúlyozott. Festői előadásmódja, képfelületeinek megmunkálása komoly értékeket tartalmaz. Benedek Jenőt sürüvérü, drámai előadásmódja, nagyvonalüsága, festői látása komoly feladatok megoldására teszi hivatottá. A szinek indokolatlan sötétségéből meg kell keresnie a kivezető utat. (Népmüvelési Központ, Rákóczi-út 30.)

Gy. Szabó Béla

Az erdélyi Gy. Szabó Béla neve nem ismeretlen a magyar müvészet kedvelői előtt. Az a néhány nyomata amely eddig kiállitásokon szerepelt, méltán felkeltette az érdeklődést iránta. A Szamospart kanyargó vonalát, az erdélyi tái gazdagságát, a havas domboldalak mearitó szépségét tárja elénk fametszeteiben. Mondanivalóban nem egyoldalu. A tájak nagy nyugalmát, a természet ezer arcát megörökitő szeretet mellett, megszólal benne a szocidlis érzéssel, mély humánummal telitett müvész, aki Dózsa György, Esze Tamás portréi: vési fába és a Radescu-kormány elleni tüntetést is megörökiti.

Duray Tibor

Duray romantikus felfogású művész, aki a valóság reális elemeit valami földöntüli átszellemültségge jeleniti meg vásznain. Gazdag festőisége, nagyvonalu előadásmódja freskófelületek megoldására utal. Olajfestményein a leggyakoribb motivum az ember. Nagyméretü arcmásaival az ember belső karakterének kifejezésére törekszik. Müvészetének forma eleme visik csupán magukon a reális jeleket, tartalmában a földtől elszakadt álmodozó, aki számára az ember, a tárgy és a természet csak festői jelenségek, minden tudatos társadalmi összefüggés nélkül. Érett művész látása és tehetsége révén Duray Tibor enne többre hivatott. (Rózsa Miklós szalon, Sztálin-tér 3.)

F. A. E.

Harminc békeív nyomában egy alföldi faluban...

Ceglédbercel, április

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától)

Legutóbb talán akkor mozdult meg így a falu, mikor *Kossuth* Lajos beszélt a közeli *Cegléden.* Feljegyezték, hogy akkor csak a magatehetetlen öregek maradtak otthon.

Most azonban ennek a tavaszi vasárnapnak csendességében mindenki otthon volt. A nagy megmozdulás a szivekben zajlott le s a kemény elhatározás papírra vetette a nevet.

Egy aláírást hófehér papírra a békéért, a béke védelméért, a további békés munkáért.

Álltunk a csillogó reggelben a vakitóan fehérfalú új, modern tanácsháza előtt. Még most az építkezések gazdag esztendejében is kevés falu lehet büszke ilyen szép és barátságos épületre, mint ez

az új tanácsház.

Nézzük mindannyian, néhány tanácstag is gyönyörködik benne, pedig ők nap mint nap láthatják.

Nincs a falára irva, de maradandóbb betükkel iródott be a falu minden lakójának szivébe, napi munkájába:

Épitette a béke, az ötéves terv első évének alkotása.

— *A régi is itt állt!* — mondják. — *Lebontottuk!*

Lebontották az öreg, nedvesfalú, sötét szobájú régi házat, úgy mint a régi életet s helyébe megalkották az újat.

— A régit még *Rózsa Sándor* is sűrűn látogatta, már akkor is állt.

Öreg tanácstag mondja ezt, válla meghajlott, mint ott a kis patak partján a vén fűzfa, haja fehér, mint a faluban útonjáró békeivek papírja, de szemében lángként villog az az akarat és erő, amely épit s naprólnapra fényesebb diadalra viszi a munkát.

— *Felépitettük!* — mondja.

A békének e szép alkotása

mellett igy szól ezután *Tarkó* Mihály, a községi tanács elnöke:

— *Elindultak a békeivek!*

Viszik útjára tanítók, népnevelők, DISZ-fiatalok s eljut nemsokára mindenkihez, akinek lelke a munka, vágya a béke. Az a béke, amely épít, mindig újat teremt s mindig csak épít. A béke, ami napfény, a béke, ami maga az élet.

Néztük a falut, a tiszta házakat, boldog arcokat s a gyerekeket, akik már színes szappanbuborékokat fújtak a rét zöld abroszában futó kis patak partján. Néztük a jól megerősödött gazdag vetéseket, a virágfátyolba öltözött gyümölcsfákat, a tavasz üzenetét hirdető virágokat, a víz mellett virító sárga gólyahírt.

Néztem

a harminc békeív

nyomát s az aláírásokat, hol seholsem kellett keresnem a választ arra, hogy: *miért?*

A válasz erre a kérdésre a munka volt. Olyan tisztán és felhőtlenül, mint a tavaszi ég s oly becsületesen, mint itt körülöttem a paraszti tekintetek.

Aláírták.

Egy név:

Szabó József 15 holdas gazda. Egy azok közül, akik a jó tavaszi munkának az élén járnak. A tavaszi növényfélék vetésében, abban a munkában, amely már az új kenyérért folyik. Aláírta, hogy tovább haladjon ez a munka s a község szép tavaszi munkaeredménye — *már meghaladták a 80 százalékot* — még gazdagabb adatokkal büszkélkedjék.

Aláírták már sokan a *„Béketábor"* termelőcsoportból, ahol a tavaszi munkák eredménye meghaladta a 77 százalékot.

A tavaszi munka,

a béke munkája.

Sorolja is *Tarkó* Mihály tanácselnök annak szép eredményeit.

— *Már csaknem mindent elvetettünk. De a határidő április 15-e előtt bizonyosan befejezzük.*

Előttem egy újabb aláírás: *Réti Miklós.*

A télen, mikor a termelőcsoportokat fejlesztették, 19 holdjával elsőnek lépett be oda. Középparaszttársaival I. típusú csoportot alakítottak, amelyből már 7 dolgozik a faluban s komoly munkával fogott hozzá a tavaszi szántás-vetéshez.

Aláírta *Szeidl* József 18 holdas gazda, az egyik csoport elnöke. Azért, hogy megerősödjön a munkájuk, mindenkinek példát mutassanak s a közös erőfeszítések, a közös munka tegye tartalmasabbá, jobbá mindnyájuk életét.

— *Sok középparaszt van az I. típusú csoportokban,* — mondja a *tanácselnök.* — Ezt legjobban a következő szám magyarázza meg: a *„Rákóczi"* csoportban 130 család dolgozik s a földjük **meghaladja az ezer holdat.**

Látom a nevek között *Patkó* Mihály nevét, a *„Kossuth"*-csoportból. Ő is alírta, hiszen

a békés épitő munka

alakította termelőcsoportját s tette lehetővé a közös munkát. Aláírta, hogy tovább erősödjék az a munka, melynek már eddig is az az eredménye, hogy a község dolgozó parasztságának 90 százaléka I. típusú termelőcsoportokban, közösen müveli a földjét.

A helyi népnevelők között idegenek is vannak. De nem idegenek, hiszen jól ismeri már őket a falu. A *Fővárosi Elektromos Művek* dolgozói, akik így vasárnapokon felkeresik a falut, segítik a munkát s most segítenek az aláírások gyüjtésében.

Nem nehéz a munkájuk. Az aláírók tudják, hogy ez biztosítja a falu további épülését, az utak javítását, az új kutakat, az óvoda kibővítését, új egészségügyi épületek megteremtését.

— *Meg az új épületeket, az új házakat* — mondja a tanácselnök.

Az új házakat,

amelyekből már eddig 20 épült, de épülnek tovább, hiszen fejlődik a falu, fejlődnek az emberek.

Aláírják, hiszen ez az aláírás biztositja a tavaszi munkák eredményes befejezését, a száz százalék mihamarabbi elérését.

— *Elérjük* — mondják a faluban. — *Hiszen már a kukoricát is elvetettük.*

Becsukódnak a kapuk a népnevelők mögött. Néhol percekig időznek, másult hosszabb ideig beszélgetnek.

Telnek az ivek, egymás alatt sorakoznak a nevek, a déli harangszó most oszlott el a házak felett. Könnyű szél haladt erre, úgy mint valami futó nyári zápor s magával hozta a kultúrotthon csendességéből a költő versének talán éppen e mai napra rendelt sorát:

„... *békét, békét a világnak!*"

Dömötör László

Május 1 munkafelajánlásai a békemozgalomért

A dolgozók nagy nemzetközi ünnepe, Május 1. tiszteletére történt munkafelajánlások mindjobban kiszélesednek és mindinkább összekapcsolódnak a békemozgalommal. Az *Elzett Vasárugyár* dolgozói május 1-e ünnepére mintegy 450 ezer forint értékü terven felüli termelést vállaltak. E kötelezettségvállalásuk teljesítését segíti elő, hogy a *békeivek aláírásakor béke-műszakot kezdtek,* amelyen már az első napokban kiváló eredmények születtek. A gépműhelyben például *Lattovics* Pál ifjúmunkás, aki nemrégen még a normáját sem teljesítette, 200 százalékos teljesítményt ért el. Hasonló eredménnyel büszkélkedhetett a forgácsoló műhelyben *Matlák* Istvánné, aki 107 százalékos teljesítményét a békeműszak alatt már 163 százalékra növelte.

A Diósgyőri MÁVAG-gépgyárban *Jászai* József, az ország legjobb előrajzolója, a békealáírás tiszteletére elindította a *Csutkih-mozgalmat.* Vállalta, hogy május 1-re újabb 6 dolgozót szervez be a mozgalomba, amelynek lényege *a hibamentes munka és az ezért való felelősségvállalás: az önellenőrzés.*

A szovjet példa nyomán egyre terjed a közlekedési vállalatok között is a *Nazarova-mozgalom* is. A Fővárosi Autóbuszüzem dolgozói után most az Autótaxi Vállalat dolgozói is csatlakoztak a mozgalomhoz. A május 1-re tett felajánlás lendületében már 159 gépkocsivezető — közöttük 36 nő — tett *gépük szocialista megőrzésére* vállalást.

A mezőgazdasági dolgozók körében is szélesedik a május 1-i munkaverseny. Az abai gépállomás traktoristái 100 százalékig teljesítették április 4-i munkafelajánlásukat. Május 1. tiszteletére *Jártli* Ferenc traktoros vállalta, hogy tavaszi idénytervét egy héttel előbb befejezi és az üzemanyagfogyasztását 10 százalékkal csökkenti. A felnémeti állami gazdaságban 4 brigád és 12 munkacsapat versenyez egymással. Május 1 tiszteletére a szőlőtermelő brigád vállalta, hogy gondos munkával 60 holdon a tervbevett 1484 mázsa helyett 1600 mázsa szőlőt termelnek. A gyümölcstermelő brigád egy vagon többlettermelést vállalt.

Jól dolgoznak az MSZT óbudai békeharcosai

Békásmegyer akció-bizottsága is szétküldte népnevelőit,

Egy törpe óbudai házban, amelynek macskaköves udvarán nyáron rózsaszín leánderszirmok ontják mézédes illatukat a napsugárban, egy meglettkorú férfi, amikor elébe tették a békeegyezmény megkötését követelő ivet, végigolvasta a szövegét és hangosan kimondta az utolsó mondat következő szavait:

„... aláírásunkkal is bizonyítjuk, hogy csatlakozunk a Béke Világtanács határozatához."

— Igen, aláírásunkkal *is!* — mondotta, mielőtt aláírta a nevét —, *de nemcsak az aláírásunkkal, hanem munkánkkal, tetteinkkel is, hogy ötéves tervünk megvalósításával építsük a jövőnket.*

Nem egyszer hangzik el ilyen kijelentés, mikor az iveket aláírják, ahhoz azonban, hogy ilyen öntudattal irják alá a békeiveket, fel kell világositani az embereket. Ez már az előkészítő munka eredménye.

A Magyar-Szovjet Társaság III. kerületi szervezete Budapest tömegszervezeteinek egyik olyan békeharcos csapata, amely legjobban felkészült erre a felvilágosító munkára.

Százötven munkára kész tagja vett részt már egy héttel előbb a megbeszélésen, amelyen 18 alapszervi titkár vállalt felajánlást az előkészítés megszervezésére. Az MSZT hivatásuk tudatában lévő, öntudatos és képzett nevelői nemcsak a felvilágosító munkában vesznek részt, hanem *támogatják is a többi népnevelőket,* arra is törekedve, hogy helyrehozzák az esetleges hibákat.

A jó szervezésnek nyomban mutatkoznak is az eredményei.

A kerület egyes alapszervezeteiben egymást követték a jelentős felajánlások.

A Roessemann-gyár MSZT-szervezete pl. mindennapra 20 jólképzett tagját, az óbudai Hajógyár MSZT-szervezete pedig 150 tagját ajánlotta fel a békemozgalom támogatására. A Roessemann és a Goldberger-gyár MSZT népnevelői — akiknek mintegy 75 százaléka pártonkívüli — pedig nem is könnyű munkára vállalkoztak, mert *most már a III. kerülethez tartozó Csillaghegy és Békásmegyer nagykiterjedésü területeit is járják. A Goldberger-gyár MSZT-szervezete ezenkivül tagjaiból termelési brigádot alakított, vállalva, hogy emelik a termelékenységet.*

Természetesen

de az MSZT III. kerületi szervezete jár élen a felvilágositó munkában. *Szabó* László népnevelő is vasárnap Békásmegyer lakóit látogatta.

— Míg az akcióbizottság helyiségében tartózkodtam — mondja —, bekopogtatott oda egy háztartásbeli asszony. Kérdésünkre, hogy mit óhajt, így felelt:

— *Alá akarom irni az ivet!* — Nem várta meg, amíg az aláírásgyüjtők meglátogatják, ide sietett, hogy mielőbb aláirhassa a békeegyezményt követelő ivet. Meg is mondta, hogy miért.

— *Pártonkivüli vagyok, nagyon jól emlékezem még a mult háborúra* és azokra a borzalmakra, amelyeken keresztülmentünk. Sietek aláírni az ivet, mert *azt akarom, hogy gyermekeim ne ismerjék meg a háborút* és azokat a borzalmakat, amelyeket a háború okoz.

Vári Béla nyomdász az MSZT részéről azért ment vasárnap Békásmegyerre, hogy támogassa a helyi népnevelőket. Ott ellenőrző körútján arról értesült, hogy *Jacsó* Istvánt az aláírásgyüjtők nem találták a lakásán. *„Nem jön az, még ha kétszer üzennek is érte" — ez volt a vélemény felőle.* Kiderült azonban, hogy *vasárnapi pihenője előtt a 300 méterre fekvő szőlőjében dolgozik,* mert a sok eső miatt a szőlőművelők megkésték a munkában. Vári Béla nem volt rest és meglátogatta a szőlőjében. Éppen a venyigéket metszette, 16—17 évesnek látszó fia pedig a tőkék között kapált. Az MSZT-népnevelő elbeszélgetett vele. Jacsó István aláírta a békeívet, hogyne írta volna alá, hiszen a békét akarja!

— Három és fél holdat juttatott nekem az állam a földosztáskor. Ugy érzem — mondta Jacsó —, hogy *hálával tartozom ezért a nép kormányának. Igyekszem is meghálálni, hogy a városiaknak, a munkásoknak is jusson kenyér...*

Nemcsak a külső területeket, hanem Óbuda kis házait is fáradhatatlanul járják az MSZT népnevelők. Ám a szervezet nem mindegyik népnevelő-pár kezébe adott iveket. Ezzel azt a célt igyekezik elérni, hogy biztosítsa az előzetes felvilágosító munkát, mert mindenkinek tudnia kell: aláírása harcos kiállás a béke ellenségeivel szemben.

MacArthur bukása

„A sápadtarcú tenno", Japán diktátora, előbb a csendesóceáni szigetek népeinek, majd most a koreai népnek vadállati hóhéra, a szabad népi Kina veszett ellensége és megtámadója, ez a római proconsuli gőgben telszelgő kapitalista gyilkos, a hirhedt „amerikai évszázad" e legjellegzetesebb embertípusa megbukott... *Truman* elnök felmentette összes fővezéri, főparancsnoki tisztségei alól. jellemző és figyelemreméltó módon nemcsak a távolkeleti amerikai csapatok vezetése és Japán kormányzójának tisztségétől, de az ENSZ koreai csapatainak főparancsnoksága alól is... Igy is van ez rendjén az ENSZ mostani szerkezete szerint: Amerika elnöke döntött az ENSZ csapatainak parancsnokságáról is, e kicsinyességen ma már nem ütkad fenn senki. És azon sem, hogy *Truman* mellesleg dicsérően említette felfüggesztő levelében, hogy *„MacArthur neve belekerült a történelembe . . ."* — valóban belekerült! *MacArthur* híres, hirhedt és gyalázatos neve az emberiség történelmének legszégyenteljesebb, legvéresebb, leggyalázatosabb oldalán foglal helyet. Most megbukott, de a nemzetközi tőkés és amerikai imperialista politika málladozó és vérfoltos kulisszái még soká visszhangozzák ezt a nevet; a történelem megőrzi a vérgőzös „proconsul" gyászos emlékezetét, — az a történelem, amelynek a világ népei többé már nem tétlen szemlélői . . .

Mi buktatta meg *Mac Arthurt?* Nem feltétlenül folytonos fecsegései, nagyhangú nyilatkozatai, amelyek már hozzá egyébként hasonlatos megbizóinak is igen kellemetlenekké váltak. Nem is feltétlenül fölényeskedő indiszkréciói, hogy a háborús főbünös japán mikádó aranyozott bambusztrónusán elterpeszkedve, kényelmetes tokiói főhadiszállásán, a rablott keleti műtárgyak között *állandóan kikotyogta az amerikai külpolitika és a mögötte álló nagytőkések, hadianyagügynökök, halálüzérek igazi szándékait.* Tudvalévően *MacArthur* nyilvános megszólalásaiban éppen úgy, mint magánnyilatkozataiban és intrikáló levelezésében magabiztosan követelte a szabad népi Kína megtámadását, az ázsiai „második front" megnyitását, a szélhámos wallstreeti taivani tervek fokozását és így tovább. Mindez — a csúfosan megbukott *Csangkaisek* és a Kuomintang-klikk gyilkos reaktiválása a kínai nép ellen, Kína bombázásának terve, a kínai nép elleni agresszív tervek szemtelen sorozata, a koreai háború kiterjesztésének buzgó vágyakozása, a Kína elleni *„általános invázió"* már rég kidolgozott haditerve! — igen, mindez a sok véres és orgyilkos fantáziából született merénylet a népek milliói, a béke ügye ellen még nem magyarázza meg teljesen a „sápadtarcú tenno" siralmas bukását. Hiszen voltaképpen *Mac Arthur* ugyanazt cselekedte, amit polgári és tőkés megbizói kiterveltek, *Mac Arthur* a washingtoni külügyi és hadügyi államtitkárság terveit hajtotta végre — talán túlzott „lelkiismeretességgel" és „pontossággal" is... Nem hiába övezi fejét az amerikai tőkések csodálatának dollárkoszorús glóriája. És *Truman* sem hiába mondotta, röglön e nagy konkurrensének kínos eltávolítása után, hogy „ez a döntés nem jelent változást az USA távolkeleti politikájában..."

Mindez még nem kellő magyarázat *MacArthur* bukásához, hiszen eddigi tettei csak végrehajtották *Washington* politikáját — azt a washingtoni politikát, amely ENSZ-beli csatlósait, a többi szövetséges nyugati tőkés hatalmat egyre jobban bele akarta hajszolni egy hosszas és kimerítő háborúba —, Anglia és Franciaország a többi ENSZ-államok társaságában, egyre idegesebben nézték — *Trumanékkal* szemben természetesen teljesen tehetetlenül! — *MacArthur* és üzlettársai, a puritán póz kegyességét teljesen levetkezett szenátorok háborús hajszáját, azt a kalandorpolitikát és barbár gyilkolást, amelynek az USA zsoldjában természetesen ők voltak igazi vesztesei. Amerika népe előtt is egyre világosabbá vált, hogy hazáját az önös egyéni célokat követő gőgös japáni helytartó, ez a modern kapitalista „proconsul", a mögötte álló kapitalista érdekeltségek és politikai cinkosaik tervei szerint újabb gonosz és értelmetlen háborúba akarja dönteni. Mindez közrejátszott sorra *MacArthur* bukásában, közreműködött itt az indiszkréciók, fecsegések, fölényeskedések unalmassá és kényessé vált sorozata is, a kényelmetlenné vált önleleplezések garmadája — de mindez nem volna elég, hogy megérthessük e „katonai karriér" operettbe illő végzetét, ahogy *Truman*, e korlátolt kispolgári típus kitessékelte a mai Amerika e legnagyobb katonatiszti hatalmasságát, kiben hívei már-már *„Amerika császárát"* csodálták...

A koreai gyilkosságok, emberirtások halmazata, ez a minden fasiszta gazságot felülmuló végnélküli borzalom, amely *MacArthur* „államférfiúi" és „hadvezéri" dicsőségét megbízói és üzletfelei szemében csak öregbítette, Kína megtámadásának sürgetése, valamint a Szovjetunió állandó provokatív és uszító megrágalmazása *Washington* szemében tulajdonképp csak érdemnek számított. Másutt kell megtalálnunk *MacArthur* összeomlásának igazi okát. A valóság az, hogy *MacArthur mint hadvezér bukott meg* és nem az otthoni, washingtoni intrikák buktatták meg. *MacArthur* nagyzolása kiélezte az USA és szövetségesei közti viszonyt; az illető kormányok egyre idegesebben figyelték — a milliók nyomására — *MacArthur* kalandori bakugrásait. Olyan erő jelent meg az exkluzívnek készített amerikai és ENSZ-politika színpadán, amellyel *Trumanék* és társaik nem számoltak: a népek békére vágyó tömegei még a hidegen számító, minden régi titkos diplomáciát megszégyenítő *Washington* fehér falai alatt is megrendítették a talajt.

A világ népei — az imperialista országok elnyomott milliói is! — természetesen szolidárisnak érezték magukat a szenvedő koreai néppel, a békét védő Szovjetunióval, a népi Kína igazságtalanul megtámadott ügyével. *És minden gyilkoláson túl győzött MacArthur fölött a koreai nép hősiessége!...* Ezúttal *MacArthur* rossz hadvezérnek, rossz taktikusnak bizonyult. Reá zúdíthatta a koreai népre a maga gyilkos gengszterizmusának minden halálgépezetét, katonái derékig gázolhattak az ártatlanok vérében, minden technika és minden gyilkolás hatástalannak bizonyult egy igaztalanul támadott, oktalanul és elvetemülten gyilkolt, minden emberi jogából kifosztott kis nép szabadságvágyával, függetlenségi önérzetével, hazaszeretetével, lelkesedésével szemben!... Itt nem rabszolgákkal, nem fegyvertelen áldozatokkal, nem öntudatlan és félállati sorban nyomorgatott szigetlakókkal volt dolga, mint kalandor ifjúsága első „hőstettei" során, de egy erkölcsi ereje, emberi, szocialista hitvallása teljes bátorságában, ragyogó fegyverzetében küzdő nemzettel és Kínával, Korea hű és nagy barátjával, védelmezőjével. A békepolitikának — a százmilliók egyedül igaz, egyedül lehető politikájának! — hatása volt *MacArthur* leváltása; az USA agressziós politikája siralmas kudarcot szenvedett a *„sápadtarcú tenno"* bukásával.

Május 1-től megváltozik a Boráros-tér, Csepel, Pesterzsébet közlekedése

Villamos-autobusz „dolgozók hetijegye" a 3-as autobuszon

A csepeli gyorsvasút forgalombahelyezésével május 1-től jelentősen megváltozik a Boráros-tér környékének, Csepelnek és Pesterzsébetnek villamos- és autobuszközlekedése. A 32-es villamos május 1-től a Mesterutcán át a Ferenc-körút sarkáig közlekedik, a 2-es villamos új végállomása a Boráros-térnél lesz, a 23-as villamos a Közvágóhíd helyett ugyancsak a Boráros-térig fog közlekedni. A 34-es villamos a Közvágóhíd és Madách Imre-tér közötti útvonal helyett csak a Calvin-tér sarkáig jár majd. A 21-es villamos útvonalát meghosszabbítják a Nagyvárad-tér helyett egészen a Közvágóhídig.

Változás lesz az *autóbuszforgalomban* is. A gyorsvasút megindulása után a 21-es autóbusz járatait ritkítani lehet és az innen felszabaduló autóbuszok *3-as* jelzéssel a pesterzsébeti Baross-utca—Ónodi-utca sarok és Csepel Rákosi Művek között közlekednek majd. Ezzel feleslegessé válik a jelenleg a Pacsirtatelep és Csepel között közlekedő HÉV-járatok fenntartása és az itteni HÉV-kocsikat más vonalak sűrítésére használják fel. *A pacsirtatelepi vonalakon közös villamos-autóbusz dolgozók hetijegyét vezetik be 6 forintért,* ahol a villamosokról át lehet majd szállni a Baross-utca és az Ónodi-utca sarkán a 3-as autóbuszra. Aki nem vált hetijegyet, az 80 filléres szakaszjeggyel utazhat a 3-as autóbusznak ezen a vonalán.

Szombaton már új végállomásukig közlekednek a nagykörúti villamosok

Április 14-től, szombattól a nagykörúti villamosjáratok jelenlegi, Boráros-téri végállomását megszüntetik a Boráros-téri híd építkezései miatt. Ettől az időponttól kezdve a 6-os, 66-os és 66/A jelzésű villamosjáratok a Ferenc-körútról a Mester-utcán, Angyal-utcán és Tompa-utcán át fordulnak vissza a Nagykörútra.

Gál Anna diadala

Bemutató a Vidám Színházban

Urbán Ernő írói tehetségével akkor ismerkedtünk, amidőn felolvasta a rádióban „Tündérmajor" című magyarosnyelvű, költői értékű elbeszélő költeményét. Ebben a bakonyi „cselédsor" hajdan jobbágy népének történetét mondja el, megjelenítve a nagy történelmi mozzanatot, amely a földosztással eldönti a magyar népnek „Dózsa vezér óta folyó pörét". Most bemutatott színdarabjának tárgya pedig már „az új idők törvényéből" következő fejlődési folyamat, amit a Tündérmajor befejezésében megvillant, hogy „a társas termelés a boldogulás útja".

Gál Anna szüleinek borsodi otthonában, éppúgy, mint a tolnamegyei „Béke"-csoport falujában sok szó esik Rákosi Mátyásról, kijelentéseiről és különösen a termelőszövetkezeti csoportok alakítására ösztönző kecskeméti felhívásáról, mert hiszen a kecskeméti beszéd adta meg a termelőszövetkezeti mozgalom lendületét, már pedig a szerző a falu életének döntő változását tárgyalja. A színbírálónak, amidőn Urbán Ernő színpadi művét általánosságban jellemezni akarja, ugyancsak Rákosi Mátyást kell idéznie. Pártkongresszusi beszédének azokra a mondataira kell gondolnia, amelyekben megállapítja, hogy „a parasztság zöme csak a saját jó tapasztalata alapján, csak az általa ellenőrzött tapasztalatok alapján" tér rá a közösségi termelés útjára. A „Gál Anna diadala" ugyanis ügyesen bonyolított jeleneteivel, ötletesen szőtt párbeszédeivel e megállapítások eleteleven illusztrációja.

Az öreg Gál Zsiga addig-addig magyarázza családjának a kecskeméti beszédet, míg idősebb lánya, Anna, Borsodból Tolnába telepszik és termelési csoportot alakít, amelynek ő lesz az elnöke. Hazalátogatva húga lakodalmára azonban megkönnyezve tapasztalja, hogy családtagjait csak a bármely módon elérhető „tollasodás" érdekli. Apja is, végre saját lóhoz jutva, fuvarosgazda lesz, testvérei pedig, a spekuláns szabómester és a munkakerülő vájár, szintén nem akarják fődjüket a termelőcsoportba bevinni. Gál Annát, Tolnába visszatérve, újabb megpróbáltatások várják, mert csoportját úgy találja, mint a széthulló kévét. A lelkes ifjúság és a járási párttitkár segítségével azonban sikerül belátásra bírnia a csoport minden jóravaló tagját. A „Béke"-csoport az elsők közé küzdi fel magát, Gál Annát kitüntetik és a termelőcsoportok pesti országos tanácskozásán Rákosi Mátyás elbeszélget vele.

A kissé rövidre szabott színdarab itt véget is érne, de Anna nem diadalt, hanem szégyent érez, mert saját családtagjait még nem tudta rávezetni a haladás útjára. Végül ezt is eléri, apja és testvérei is csatlakoznak a szövetkezeti mozgalomhoz, s ezt a szerző két képre tagolva viszi színre. E végső felvonás vontatottsága, amely a cselekmény megfejeléseként hat, a darab-szerkesztés hibájából következik. Új szerzőinknek meg kell tanulniok darabjaiknak színpadra elgondolását, és képekre tördelés helyett, a három-négyfelvonásos szerkezet alkalmazását. A vígjáték, természeténél fogva, különösen megkívánja ezt a formát, de a képsorozatra széthulló feldolgozás egyébként is a színpadismeret, színműírói tehetség és a mesterségbeli tudás fogyatékosságának a jele. Urbán Ernő pedig — ha a dramaturg és a rendező segítették volna tanácsaikkal — *könnyen színszerűbbé tehette volna vígjátékát*, azzal is, ha nem sző be olyan jeleneteket, amelyeknek tartalma utóbb újra a deszkára elevenül és legalább az utolsó felvonás két képét egy színhelyre helyezi.

Már az a körülmény, hogy a darabszerkesztés hibáin *ily könnyen* lehetne segíteni, azt bizonyítja, hogy az író hamarosan jó színpadi szerzővé fejlődhetik. Erről tanúskodik különben nem tisztafajú vígjátékának több erénye is. Elsősorban az, hogy vajudásukban, fejlődésükben találóan ábrázolja a paraszti jellemeket és e jellemekből fejleszti a hatásos és derűs helyzeteket. Ki kell emelnünk finomabbfajú humorát is. Jól ismeri a föld népének gondolkodását és nyelvét, ügyesen jelenetez és szólamhasználatok helyett, „beállítással", jó színpadi helyzetekkel igyekszik hatni. Ebtekintetben *Komáromi* Gyula színszerű, bár itt-ott előképekre emlékeztető, különben összevágó rendezése is segíti. Kár azonban, hogy az ellenség: a módos gazda, akiről több szó esik, nem jelenik meg a színpadon, nem akaszkodik cselekvően a cselekmény kerekének küllőibe.

Somogyi Erzsi színesen, sokoldalúan, sok melegséggel és átéléssel, de kissé lágyan és nem mindig meggyőzően ábrázolja Gál Annát. *Kiss* Manyi, a régimódi falusi öreg parasztasszonyoknak megjelenésben, mozgásban és beszédben egyaránt oly gazdag megfigyelésű típusát adja, amely már nem a komika, hanem a jellemszínész kiemelkedő alkotása. Jó paraszti jellemképeket kapunk a férfiaktól, ha a borsodi és a tolnai nép más-más jellemvonásai nem is bontakoznak ki alakításukban. *Misoga* László, az öreg Gál Zsiga alakjában elhihetően egyéníti a lovát féltő, belső küzdelmeit takargató volt uradalmi cselédet. Kitűnő figura *Somogybári* Rudolf jól megfigyelt, töprengéseit arcjátékkal jól kifejező földművelője. *Pongrácz* Imre hallgatag, fel-felhorkanó, indulatos Tüttő Gábrisa (Anna férje), *Justh* Gyula és *Polgár* Gyula parasztjai ugyancsak érett színekkel megfestett jellemek. *Hlatky* László kisiparos helyett inkább falusi jegyzőt visz színpadra, még kevésbbé találó *F. Nagy* Imre párttitkárja, akinek alakját egyébként a szerző is halványan rajzolta. *Rosty* Magda, *T. Oláh* Böske, *Sugár* László, *Ruttkay* Ottó és *Kürthy* Péter mellékszerepükbe vittek friss színeket. *Gáta* Zoltán színpadképei ötletesen enyhítették a kis színpad szűk kereteit.

Tamás Ernő

KÖNYVSZEMLE

Benjamin László: Válogatott költemények *(Szépirodalmi Könyvkiadó)*. A „Szépirodalmi Kiskönyvtár" füzetei azt a célt szolgálják, hogy ízléses kiállításban, olcsón juttassák el haladószellemű remekíróinknak és a legjobbnak ítélt élő íróinknak egy-egy prózai művét, kiválogatott verseit az olvasóhoz és az ifjúsághoz. *Benjamin* Lászlót az a kitüntetés érte, hogy az első tizenegy füzet sorozatában húsz verse képviseli a felszabadulás utáni líránkat. Benjamin László korábban mint ifjú költő csak gyüjtőívek segítségével, saját kiadásában hozhatta nyilvánosságra verseit; 1949-ben már díszes kiállításban jelenhetett meg terjedelmes versgyüjteménye *(Örökké élni)*, majd két legszebb verse nyitotta és zárta *A szabadság énekei* című antológiát és Révai József nagy pártkongresszusi beszédében kiemelte a nevét: Méltán jutott e megbecsüléshez, mert valóban az a költő, akiben a lelkesedés izzása, érzelmeinek őszintesége és a felismerés elragadtatása művészi széppé érleli világszemléletét, politikai meggyőződését. *Válogatott költeményeiben* viszontláthatjuk azokat a legújabb, lüktető ritmusú, magával sodró, eszmei tartalmában felemelő, külső formájában műgonddal írt verseit, amelyekben elmélyülő, vívódó természete kiutat talált töprengéseiből, ráébredve élethivatására: szolgálni „az ország, a nép, az emberiség harcát az örök életért". Új líránk művelői közül kétségkívül Benjamin László a legigazibb költő.

(t. e.)

Foggal és körömmel. Kovács György romániai magyar író azok közé az alkotók közé tartozik, akik a szocialista-realizmus kialakításáért folytatott harcban a haladó hagyomány alapjain, a Móricz Zsigmond-i parasztszemléletet felhasználva akarják hasznosítani a szovjet irodalom szocialista-realista eredményeit is. Ez a könyve, a *„Foggal és körömmel" (Szépirodalmi kiadó)* témája miatt is magától értetődően rá is van utalva erre a kettős támasztékra. Miért? Azért, mert Erdély kisküküllőmenti falusi parasztiársadalmát állítja elénk — abban a történelmi alakulásában, amikor a Szovjetunió felszabadította.

Milyen változás történt itt a lelkekben, az emberek felfogásában, a falu társadalmi szerkezetében attól kezdve, hogy a háború gyilkos tüzét már messze repítette innen a Vörös Hadsereg legyőzhetetlen ereje? Az, hogy a felszabadított falu dolgozó népe a munkásosztály pártjának irányításával már a szabadságban kibomló új élet szívósságával, törhetetlen munkakedvével kezdte építgetni az új házat, az új tűzhelyet. De amíg a falu rejtett gondjai, szorongásai, a szívek fala mögé szorított titkok kitárulkoztak a munkásság a munkásosztály pártjának képviselői előtt, közben egy fenyegető dörgés fel-felszólal a falu életéből: *a nehéz küzdelem a földért.*

A tavalyi termés garmadát a nagygazdák ügyessége meg tudta tartani, el tudta rejteni. Az övék maradt minden gazdasági szerszám, nagyjából érintetlenül. Szekerek, ekék, lovak birtokosai a szabadság első tavaszán még élesebben fordultak a falu szegényei felé. A földteleneket a túlfeszített történelmi sorsforduló idején a termelőszövetkezetek birtokosai az osztályharc belső törvényei szerint megjobban igyekeztek sarokba szorítani. Kik segítettek ebben? Természetes, hogy a mult osztályuralmának első támasztékai, a visszamaradt régi hivatalnoki kar s a Maniu-párti csendőrök, akik a továbbvonuló győzes Vörös Hadseregtől elmaradva a háttérben suttyomban még mindig a régi nemzetiségeket egymásnak ugrasztó, gyűlölettől fojtott légkört akarják fenntartani. A Párt s a nép, a dolgozó nép roppant öröm tüzét gyujtotta fel a lelkekben a föld birtokbavételével.

Az új ember itt még félig új, félig régi: az anyagi bajok, a nélkülözés, a háborús szenvedések, a fasiszta rendszer utolsó éveinek áljasságai az emberek erkölcsi eresztékeit erősen meglazították. Az errevonatkozó részleteknél Kovács György erősen olyan Móricz Zsigmond-i eszközöket vesz igénybe, amelyeknek naturalista nyersességén — különösen a férfi-nő kapcsolat rajzában — túljárt az idő s a Szovjetunió szocialista-realista alkotásai ezt ma már érdektelenné tették. Kovács György különös túlsúlyt ad a nemi kérdéseknek; *éppen ott, ahol a naturalizmus életidegensége, hatásvadászó kiszámítottsága rég kiderült!* A gyökeresen új kifejezési eszközök, a mélyreható, átfogó élmény nem hiányozhat akkor, mikor az író azt akarja éreztetni, hogy az új életkörülmények miképpen formálják át a régi embert s hogyan lesz belőle új ember.

Szombaton kerül közönség elé a színes „Musszorgszkij"

A leningrádi Operaház együttese is szerepel a filmben

Rosalj rendező új színes játékfilmje, a *„Musszorgszkij"* című alkotás, *szombaton* kerül a főváros közönsége elé, magyar beszéddel. A mű *„az orosz nép dalnoka"* munkásságának legvirágzóbb időszakát felölelve tárja fel a nagy orosz zeneszerző életét, tevékenységét, szoros kapcsolatban a mult század 60-as éveinek társadalmi fejlődésével és az orosz művészet haladó megmozdulásaival. A film főtémája: *az orosz klasszicizmus haladó és újító szerepe*, az orosz kultúra élenjáró képviselőinek harca olyan realista, demokratikus művészet megszilárdításáért, mely alapjában és eszméjében szoros kapcsolatot tart a néppel. Középpontban a *„Borisz Godunov"* és a *„Hovanscsina"* születésének története áll. Ennek megelevenítésénél új eszközökhöz nyúltak a film alkotói. A művészi szépségek közt külön élményt jelent a néző számára a *leningrádi Operaház* művészeinek: a karnak, a szólistáknak, a balettnak és a zenekarnak részvétele a filmben, természetesen az énekeseket és a muzsikát eredeti hanggal halljuk. A címszerepet *Boriszov* alakítja, kiváló színészi munkájáért *Sztálin-díjjal* tüntették ki. Találkozunk a filmben *Cserkaszovval*, *Balsovval* és ugyancsak az együttes élszereplőinek sorában találjuk *Nikitin* és *Orlova* művészeket is.

A Csehszlovák Filmhét filmjei

Májusban történt

Két boldog prágai *május 1.* között pereg le az, ami ebben a vidám filmben történik. Már pedig sok történik: szemünk előtt tetőtől-talpig újjászületik egy ember és sok szépségével megmutatkozik egy újjászületett ország — a csehszlovák népi demokrácia. A rendezést ismét *Martin Fric*, a „Csapda", az ünnepi hét másik sikeres filmjének rendezője jegyzi, de most egy társrendezőt is találunk mellette *Berdych* személyében. Mindvégig játékos könnyedséggel, bensőséges, ragyogó derű hangján mondják el: miként lesz egy öregedő munkásból újító, a derű fényével világítják át a boldog életet, a harcos építést, az ösztönző erejű eszmét, a közösség nagyszerű lendületét s az egyének fejlődő útját.

Sebeszta becsületes munkás, szeret dolgozni és érti is a dolgát. Nagy mestere a fűtőtestbordák készítésének, csak épp egy kicsit tempósan rakja az izzítókemencét, mert hát „ez a kipróbált módszer... évtizedek óta ugyanúgy csinálják, mert nem lehet másképp..." és közben folyton morog. Nem tetszik neki ez, nem tetszik neki az, köztük: az élmunkás, a munka-átszervezés, a verseny, a vállalás, a fiatalok robbanó munkakedve. De otthon is morog Sebeszta. Morog leányára, Lidára, aki a csehszlovák KÖZÉRT-ben tűnik ki a többiek közül, a fiára, aki szintén jeles munkás, a feleségére, aki a háztartásban azzal szolgálja az új életet, hogy a családnak tiszta, meleg otthont nyujt, ízes vacsorát, hófehér puha ágyakat. De látjuk Sebesztát, ezt a dirmeg-dörmögő, kedves öreg mackót, amint valami finom háló: csupa lelkes munkás, serény dolgozó, fiatal cselekvő erő veszi körül. Ennek a hálónak a fonatában az új élet sebes árama kering. Ez érinti meg Sebesztát. Mire lepereg egy esztendő, az új május 1-én már egy új Sebesztát — az újítót ragadja magával a zengő, beláthatatlan tömeg Prága utcáin.

Fric erre a példaadó témára érezhetően nagy kedvvel, élettelin rakja fel a vidám színeket, s ha ecsetje hagy is maga után egy-egy szürke foltot, a sok mulatságos jelenetben mégis lendületes erővel mutatja be egyrészt egy nagytehetségű munkás nagyszerű fejlődését, aki megszabadul a rossz hagyományok terhétől, másrészt megragadó vonásokkal az épülő-szépülő jelent és mozgalmasan a sokszínű életet. A filmben egyként benne illeszkedik a közösség és az egyén fejlődő arca, egy nagyüzem közösségének ereje és egy család bensőséges képe, benne illeszkedik az élmunkások és az ifjúság harcos ereje, a hősi küzdelem nagysága, mely a gépek mellett és az üzemi megbeszéléseken folyik a jobb és több munkáért, az elkallódott percekért. Rámutat a film a munkaverseny fontosságára, sőt érinti a női munkaerők üzemi bekapcsolását és néhány rövid képben magát a munkaerőtoborzást is.

Sebesztát *Jaroszlav Marvan* mintázza meg hiteles színekkel. Mellette: *Ditetova* (Lida), *Vavruska* és *Balasov* oldják meg különösképp sikeresen feladatukat. **—ói—**

Névay Ilonka zongoraestje

Zenéletünk rokonszenves egyénisége, *Névay* Ilonka, zsúfolt ház előtt nagysikerű zongoraestét adott a Bartók-teremben. A kitűnő művésznő játékát romantikus felfogás, nagy virtuozitás jellemzi. Műsorából a *Holdfény-szonáta* lassú tételét emeljük ki, amelyből sok költői finomságot hozott ki a művésznő. Műsorának befejeztével — a közönség még-megújuló tetszésnyilvánításának hatása alatt — egy szinte külön műsorra való ráadás-sorozatot adott: *Beethoven, Debussy, Chopin* és *Skrjabin* műveiből.

A „GAZDAG NYÁR" című új filmet nemrégiben mutatták be a szovjet filmszínházak. Története az ukrán kolhozokban játszódik. A rendezést Barnet jegyzi, a forgatókönyvet Pomescsikova írta, a főszerepet Krjucskov játssza.

Villanyvilágítás és rádió a Sarkkörön túli rénszarvastenyésztők sátraiban

Messze a sarkkörön túl, közvetlenül a Barents-tenger mellett, óriási területen — csaknem egymillió hektáron fekszik az indigiai rénszarvastenyésztő szovhoz.

Köröskörül a zord tundra, mocsarak, de bárhová is néz az ember, mindenütt a szovjet emberek fáradhatatlan alkotó munkáját látja. A szovhoz dolgozói a hároméves állattenyésztésfejlesztési rendeletet teljesítve, sokat tettek valamennyi termelési ág fejlesztése érdekében.

A rénszarvas

kitűnő állat. A helyi lakossság életéhez minden szükséges terméket, húst, zsírt, szőrmét, gyapjút megad. A szarvasok végzik a szállítást. Szarvukból és patájukból kitűnő minőségű enyvet főznek.

Azelőtt azt tartották, hogy a rénszarvasnak nincs szüksége gondozásra, maga is megtalálja táplálékát, de ez arra vezetett, hogy fertőző betegségek következtében és a ragadozók pusztítása miatt évente soktízezer szarvas pusztult el.

Az indigai szovhoz évről-évre gyarapodik és mind nagyobb erőre kap. Több mint 12 ezer rénszarvasunk van (másfél ezer a pásztorok személyes szolgálatára); ebből 6 ezer tenyészanyaállat. Az állatok számát és hozamát tekintve gazdaságunk már régen túlszárnyalta a háború előtti színvonalat.

Szovhozunk évente 4—5 ezer állatot ad be az államnak húsbeszolgáltatás fejében. Az utóbbi négy év alatt a terven felül több mint egymillió rubel nyereségre tettünk szert.

Nemzeti rénszarvastenyésztő kádereket neveltünk fel. Ezek már

nem a régi nomádok,

akik a természet kegyétől függtek, hanem kulturált állattenyésztők, szakmájuk igazi mesterei. Sok újat hoztak a rénszarvastenyésztési tudományba.

A rénszarvastenyésztés régi gyakorlata azt állította, hogy a tundrán nem lehet nagy szaporulatot elérni, nem lehet elkerülni a növendékállatok hullását.

Pásztoraink

bebizonyították az ellenkezőjét. Tavaly, a tervben előirányzott 82-vel szemben minden száz anyaállat 90 borjút adott, 18-cal többet, mint a háború előtt. A szaporulat 97 százalékban megmaradt. Kitűnő eredmény!

A tenyészmunka az északi rénszarvas nemesítésére, hozamának fokozására irányult. Anya- és apaállat tenyésztörzset tenyésztettek ki. Gondosan készülünk az elletéshez. Az anyaállatok számára a déli lejtőkön a legjobb legelőket jelöljük ki, amelyeket a nap jól felmelegít és a hullámos domborzat megvéd a hideg szelektől.

Sok esetben előfordult, hogy az anyaállat elhagyta a borjút. Azelőtt az ilyen borjú pusztulásra volt ítélve. A pásztorok most az anyaállatot kifogják a nyájból, kötőfékre veszik és türelmesen hozzászoktatják az elhagyott borjúhoz.

A pásztorbrigádok könnyű hordozható sátrakkal vándorolnak és külön erre a célra táplált, hámhoz szoktatott szarvasokat tartanak. Már nincs szükség arra, hogy megriasszuk az egész nyájat az egyes állatok elfogásával.

A betegség elleni oltást az állategészségügyi dolgozók azelőtt olyan primitív módszerrel csinálták, hogy az állat összeverte a lábát. Most az oltószert a lábon álló szarvassal itatják meg.

Van tejtermelő farmunk.

A szarvasteheneink mindegyikétől átlagban egy év alatt 2800 liter tejet fejtünk. Filippova fejőnő 3100, Apicina tehenenként 2900 liter tejhozamot ért el.

Két évvel ezelőtt kezdtük meg az

ezüstrókatenyésztést.

Akkor 15 rókánk volt, ma pedig 192 van. Tavaly már 76 rókát öltünk meg és szőrméjük eladásából 75 ezer rubel tiszta jövedelmet vettünk be. Az állatokat minőségileg csökkent értékű szarvashússal és hallal etetjük, ezt a húst azelőtt nem tudtuk értékesíteni és kárbaveszett.

A tundrán rövid a tenyészidőszak, mindössze három hónapig tart. A tavasz május utolsó napjain kezdődik, a nyárnak pedig augusztusban vége van. A szovhoz kollektívája azonban makacsul dolgozik a távol északon a növénytermesztés problémájának megoldásán. A

zöldségtermesztőknek

sikerült néhány hektár földet elhódítani a tundrától. Kiirtották a bokrokat, kiszárították a mocsarat, jól megtrágyázták a területet és nagy burgonya-, kerekrépa-, karórépa- és retektermést takarítottak be. 120 hektáron megtisztították a rétet. A tehenek és lovak bőséges, jóminőségű szénához jutnak.

A rénszarvas szarva és patája azelőtt kárbaveszett. Most megszerveztük az enyvfőzést. Az üzem egy idény alatt 1100 kilogramm enyvet termel.

Sanyarú sorban tengődtek azelőtt a távoli Észak lakói. Magukrahagyott, megfélemlített emberek voltak, akiket a cári kormány kihalásra ítélt. Ezt a népet

új életre

kelteni, Észak lakói számára igazi emberi életet teremteni — szent kötelességünk. Ezt mondta Sztálin, amikor még Turuhanszkban volt száműzetésben.

A szovjet hatalom gyökeresen átalakította a távol Észak népeinek életét. Az emberek már nem füstös sátrakban élnek. Van iskolánk, internátusunk, kórházunk, klubunk, fürdőnk, áruházunk, postánk. Mindegyikünk újságot járat, rádiót hallgat. Minden brigádban van jó könyvtárral felszerelt Vörös Sátor,

repülőgépen

juttatják el hozzánk a folyóiratokat. Van egészségügyi személyzetünk is.

Ezek az eredményeink! De még sokat kell tennünk, 1951-ben kibővítjük a rénszarvastenyésztést, kiharcoljuk azt, hogy egyetlen állat se hulljon el. Növeljük a szarvasmarhaállományt, az átlagos tejtermelést 3100 literre emeljük. Konyhakertnek, rétnek és legelőnek új területeket tisztítunk meg.

Az ezüstrókaállományt 250-re növeljük, ebből 200 lesz a nőstényróka. Az állatok levágása a szovhozban legalább 230 ezer rubel nyereséget hoz. Másfélszeresére fokozzuk az enyvtermelést.

Nagy munkálatokat irányoztunk elő a központi telep és a rénszarvastenyésztő-brigádok sátrainak rendezésére és felszerelésére. Minden házban és sátorban lesz

villany és rádió.

Az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Szovhozügyi Minisztériuma erre a célra több mozgó villanytelepet bocsátott rendelkezésünkre.

A. Bekrejev

Női szoba Wachsmann László úr lakásában (I., Mihály-u. 10). Sötét diófából, fényezett kivitelben. Tervezte Gara Zoltán. Kivitelezte Hauszmann Ferenc műasztalos. Kárpitosmunkát végezte Scheininger Sándor. *Foto Seidner*

foto
Kozelka

IV, Petőfi Sándor-utca 3. I. emelet

telefon:
82-4-07

KRONEMER DÁVID
márványipari üzeme
BUDAPEST, X., KŐBÁNYAI-Ú. 39
Telefon: 37-8-69

Készít márványlapmunkákat, mint belső és külső épületburkolásokat, lépcsőket, portálokat, padozatokat, kandallókat, fűtőtestburkolatokat, kávéházi asztallapokat.

Posnansky és Strelitz rt.
aszfalt-, fedéllemez- és
kátrányvegyitermék-gyár
Központi iroda:
Budapest V, Sólyom-utca 13. szám
Tel.: 22-8-29, 28-2-85

REBECSÁK SÁNDOR
ÉPÜLET- ÉS BÚTORASZTALOS

Készit portál- és üzlet-berendezeseket elsőrendű kivitelben, versenyképes áron

BUDAPEST, VI, SZENT LÁSZLÓ-ÚT 70
TELEFON: 93-9-54

A Sopron-megyei alispánt egy évre visszatartják a szolgálatban

Sopronból jelentik: Sopron vármegye kisgyülése szombaton tárgyalta a kényszernyugdijazási rendeletet. *Pottyondy* Géza vármegyei főjegyző ismertette a rendeletet, amely *Géway-Wolff* Lajos alispánra és *Rábaközy* Gedeon irodafőtisztre vonatkozik. Rábaközy Gedeon időközben kérte nyugdijazását, igy a törvényhatóságnak csak az alispán személyére vonatkozóan kell döntenie. *Högyészy* Pál főispán ezután bejelentette, hogy Géway-Wolff Lajos 1938 december végével nyugdijaztatását fogja kérni és ezért azt javasolja, hogy eddig az *időpontig tartsák vissza az alispánt a szolgálatban.* A kisgyülés a főispán javaslatát *egyhanguan elfogadta.*

Kétmillió pengőbe kerül a galyatetői OTBA-üdülő

A *Galyatetőn* már megkezdték az *OTBA-üdülő* épitését. Először egymillió pengős költséggel százágyas üdülőházat akartak emelni. Most azonban a pénzügyminiszter hozzájárult ahhoz, hogy 145 ágyat magábanfoglaló *104 szobás tisztviselői üdülőt létesitsenek.* Az épitési költségekre előirányzott összeget pedig a miniszter fölemelte *kétmillió pengőre.* A munkálatok a jövő nyárra befejeződnek és az uj OTBA-üdülőt az őszszel már megnyitják a tisztviselők számára.

Agyontapostak negyven embert a Faruk egyiptomi király tiszteletére rendezett felvonuláson

Londonból jelentik: Az alexandriai *Rasz El Pin* palota előtt *nyolcvanezer munkás hódoló felvonulást* rendezett *Faruk* király tiszteletére. A palota közelében a tömeg egy része áttörte a rendőrláncot, aminek következtében *életveszélyes tolongás támadt.* A tolongás során *mintegy negyven embert agyontapostak.*

— **A Kárpátokban elbizakodtak a mackók.** *Kassáról* jelentik: A Felvidék keleti részén az utóbbi napokban mind több esetben megtörtént, hogy a medvék embereket is megtámadtak. A medvék száma az utóbbi években erősen megcsappant, ezen a vidéken már csak százötvenre becsülték számukat s ezért a medvevadászatot különleges engedélyhez kötötték, melyet csak a legritkább esetben adnak meg. Ennek tulajdonitják, hogy az immár teljesen háboritatlan állatok egyre merészebbé válnak, ugyhogy egyes vidékeken a parasztok már egymagukban nem is mernek kimenni földjeikre. A *Strimba* völgyében minap egy medve megtámadott egy kétfogatu kocsit és a két lovat percek alatt széttépte. *Turóczentmárton* közelében két embert támadtak meg a medvék. *Beszterce* vidékén egy pásztor az erdőben eltévedt kecskéket keresett, amikor egyszerre csak egy medve vetette rá magát és életveszélyesen megsebesitette. A *Breznóbánya* vidékén lévő hegyekben egy gombaszedő parasztasszonyt nősténymedve támadott meg, amely két bocsát féltette. A parasztasszonyban volt annyi lélekjelenlét, hogy holtnak tetesse magát, tudván, hogy a földön mozdulatlanul fekvő emberhez a medve nem nyul. A medve nem is bántotta és odébbállt, mihelyt azonban az asszony föltápászkodott s menekülni akart, ujra utána vetette magát. Sulyosan sebesült állapotban találtak rá.

Minden harmadik ember szivbajban hal meg

Századunk legnagyobb veszedelme a szivbaj. Ezért mindenki számára, nélkülönözhetetlen dr **Halmos** chicagoi szivspecialista népszerü felvilágositó munkája, amely Wenkebach bécsi egyetemi tanár előszavával

Mit kell tudni a szivbajról és a szivbajok megelőzéséről

cimen jelent meg 160 oldalas könyv, számos ábrával. E könyvet mindenkinek olvasnia kell, aki a hires orvos professzor világhirü tanácsait ismerni akarja.

Ára 2.80 pengő.

Kapható a **Magyarság** könyvosztályában Budapest Eskü ut 6.

Vidékre 12 fillér portó.

Egy osztrák mérnök léggömbjével uj magassági világrekordot állitott fel

Bécsből jelentik: Szombaton délután *Nyugatmagyarország* fölött uj magassági világrekordot állitott fel *Emmer* osztrák mérnök. *Marek mérnök levegővel hajtott léggömbjével* 9500 méter magasságra emeldekett. *Emmer* mérnök ezzel felülmulta az amerikai *Grey* kapitány világrekordját, aki 1927 márciusában 3000 köbméteres léggömbjével — amelyet azonban gázzal töltött — 8690 méter magasságra emelkedett. Marek mérnök léggömbjének sikerén felbuzdulva, elhatározta, hogy olyan szerkezetet készit, amely alkalmas a sztratoszférába való repülésre is, minthogy meggyőződése szerint a meleg levegővel hajtott léggömb bebizonyitotta fölényét a gázzal töltött léggömbök fölött. A rekordrepülés minden zavar nélkül folyt le, noha a léggömb felületén a magas légrétegekben eljegesedés mutatkozott. A rekordmagasságban *Emmer* mérnök —40 Celsius fokot mért. Két és félórás repülés után *Emmer* az elszakitott Nyugatmagyarországon fekvő *Boldogasszony* határában szállt le léggömbjével.

Légvédelmi gyakorlat lesz októberben Budapesten

Hir szerint október vége felé, az időpontot még határozottan nem állapitották meg, *légvédelmi gyakorlat lesz Budapesten,* amelyben valószinüleg *repülőgépek is résztvesznek. A gyakorlat kezdetét riasztószirénák jelzik* és ezek megszólalása után eloltják az utcai lámpákat, a lakásokat pedig el kell sötétiteni. A főváros lakosságát a gyakorlatozásokkal kapcsolatos rendelkezésekről hirdetmények utján fogják értesiteni.

Egész ház bútor szabott árak NAGY ZSIGMOND **LÁZÁR-U. 3**

— **Magyarok a római gyermekvédelmi kongresszuson.** *Rómából* jelentik: Most nyilt meg a gyermekvédelmi kiállitás nagytermében a *nemzetközi gyermekvédelmi kongresszus.* Az ünnepélyes megnyitáson a magyar követséget *Márffy-Mantuano* Tamás követségi titkár képviselte. A kongresszuson 33 nemzet vesz részt. Budapest székesfőváros képviseletében *Csorna* Kálmán dr. árvaszéki elnök jelent meg, akit az egyik szakosztály előadójává választottak. Csorna Kálmán előadói jelentését nagy érdeklődés mellett terjesztette elő és részletesen foglalkozott azzal a problémával, hogy milyen jogi és szociális védelemben kell részesiteni *az elvált vagy különváltan élő szülők gyermekeit.* A magyar előadót a kongresszus *társelnökévé* választották, javaslatai pedig a teljes ülés elé kerülnek elfogadásra.

— **Megölt egy munkást a magasfeszültségü áram.** *Budafokról* jelentik: A budafoki kartonlemezgyárban *Iványi* János huszéves munkás, munka közben hozzáért a magasfeszültségü áramvezetékhez. Az áram Iványit földre sujtotta. A kihivott mentők élesztési kisérletei eredménytelenek voltak, a fiatal munkást *a magasfeszültségü áram megölte.*

Magaslati otthont és minden kényelmet megtalál **olcsó pausáláron a SVÁBHEGYI MÁTYÁS KIRÁLY ÜDÜLŐ-ban**

Terraszos szobák. Nagy park. Autógarázs. Elsőrangu ellátás. Diéta. **Mátyás király-ut 7. szám.** Telefon: 165-361, 165-362

— **Angol katonai repülőgép kényszerleszállása Brackley közelében.** *Londonból* jelentik: Egy angol katonai repülőgép *Brackley* közelében kénytelen volt kényszerleszállást végrehajtani. A gép közben nekiütődött egy fának. A repülőgép vezetője meghalt, kisérője sértetlen maradt.

— **Millió és millió** ember tudja egész Európában, hogy nem költséges passzió, nem ártalmas szenvedély az osztálysorsjáték, amely a legdemokratikusabb intézmény és igen nagy fontossága van az ország gazdasági életében. Az osztálysorsjáték feladata, hogy mindenkiben — a legszélesebb néprétegekben is — felélessze az önbizalmat és az életösztönt, kedvet és reménységet fejlessze, fokozza. Az osztálysorsjáték állandó állami felügyelet és ellenőrzés alatt áll. Több mint kilenc és félmillió pengőt sorsolnak ki 5 hónap alatt. A sorsjegyek fele nyer! Az uj 39. sorsjáték október 16-án kezdődik. Főnyeremények: 400.000, 300.000, 100.000, 70.000, 55.000, 45.000, 40.000, 35.000, 25.000 pengő, 21 darab 20.000, 32 darab 10.000 pengő, stb.

— **Naplemente 17 óra 50 perckor!** Gyorsan hosszabbodnak már az esték, itt a fokozott villanyvilágitás ideje. Hogyan világitsunk? Mennyit világitsunk? Ez a kérdés. A Tungsrammüvek által idén elsőizben megszervezett dijtalan fénymérési és tanácsadó akció pontos választ ad erre a kérdésre. Semmi fáradsággal nem jár ezen szolgálat igénybevétele — csak villanyszerelőjének kell szólnia, ki az uj Tungsram fénymérő müszerrel teljesen költségmentesen megállapitja, megfelelő-e világitása vagy hogyan világithatna jobban és gazdaságosabban.

— **Apród- és leventeavatás a Szent István bajtársi szövetség Széchenyi-törzsében.** A Foederatio Stephanea Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szent István Bajtársi Szövetségének *Széchenyi* István grófról elnevezett törzse apród- és leventeavató diszes táborozást tartott. A táborozáson résztvett *Bajza* József dr. egyetemi tanár, a szövetség fővezére, ifj. *Pallavini* György őrgróf országos vezér, *Egyed* István egyetemi tanár, védnök, *Sümegh* Géza dr. vezető dominusz, *Kemény* Boldizsár báró, *Prókay* László dr. és *Polzovics* Iván dr. dominuszok. A hagyományos ceremóniák lovagi ünnepélyessége mellett ötven tag tett fogadalmat. Ezután az avatandók sorban elléptek a vezér előtt, aki a diszkarddal érintette meg vállukat, majd *Bajza* József dr. egyetemi tanár fővezér kézfogással fogadta leventévé a felavatottakat. Az ünnepély után a meghivottak és a szövetség ujonnan avatott bajtársai tánccal és vig poharazással töltötték el az estét.

— **Nem azonos.** *Nagy* Zoltán jogszigorló, volt községi tisztviselő, VII., Hernád-utca 25. szám alatti lakos annak közlését kéri, hogy nem azonos a *Magyarság* szeptember 23-iki számában közölt és lopás büntettében elitélt Nagy Zoltán állásnélküli magántisztviselővel.

— **Igazán jó rövidhullámu vételt** csak a rövidhullámu előerősitő fokozattal lehet elérni. Ilyen előerősitő fokozattal pedig az idei szezonban csakis a Standard Grand Super rendelkezik. A Grand Super optikai jelzőberendezése, élvilágitásu óriásskálája, önmüködő fénymutatóváltós hullámkörzetjelzője, dinamik expanziója, csendes hangolása révén az idei Super készülékek között vezet. A Standard Aranysorozat készülékei nem egy évadra készülnek, hanem, mint az arany, maradandó értéküek.

— **Megjelent az Uj Értelmiség legujabb száma.** Az állástalan diplomásoknak *Vasvári* József szerkesztésében megjelenő *Uj Értelmiség* cimü folyóirata szeptember—októberi számában érdekes tartalommal jelenik meg. Figyelemreméltó *Imre* Jenő cikke az egyház és a horogkereszt harcáról, valamint a diktatura és parlamentarizmus viszonyáról szóló tanulmány.

HALÁLOZÁS

Hantz Mihályné dr.-né, Brassó vármegye tisztifőorvosának özvegye, szeptember 24-én életének 68-ik évében elhunyt. Vasárnap, szeptember 26-án délután 3 órakor temetik a farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot szeptember 27-én, hétfőn reggel 9 órakor mutatják be a krisztinavárosi plébániatemplomban.

Gerenday A. és Fia müvészi siremlékek Fiumei-ut 7

x **Uj szinnel gazdagodik a Thököly-ut...** Ujjáépiti áruházát a kitünő hirnévnek örvendő félévszázados, patinás **Perl-áruház** (Thököly-ut 9.). Már régen süknek bizonyultak az áruház helyiségei, de tervbevett terjeszkedési lehetőség eddig akadályozva volt. Rövid idő mulva egy modern ujjászületett áruház fogja várni vevőközönségét. Az uj falak között — régi figyelemmel és szolgálatkészséggel, amellyel eddig is olyan készséggel és udvariassággal állottak vevőik szolgálatára. Árucikkeinek kipróbált jó minőségével, amelyet mindenkor garantál a Perl név.

BRIDZSTANFOLYAM

az ORSZÁGOS MAGYAR BRIDGE CLUB-ban (Erzsébet-téri kioszk. — Telefon: 188—299).

KEZDŐDIK OKTÓBER 12-ÉN

Olcsó kezdő- és haladó kurzus.

Előadnak: Darvas Róbert és Klór László.

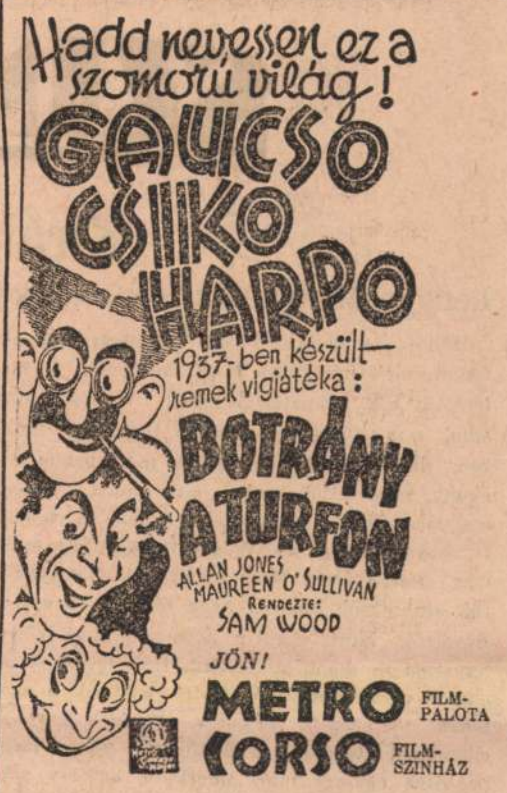

— **A posta euharisztikus emlékbélyegei.** A postavezérigazgatóság közli, hogy a jövő évben Budapesten tartandó euharisztikus kongresszus alkalmából kiadandó emlékbélyegek tervrajzaira kiirt szükebbkörü meghivásos pályázatra beérkezett müveket a biráló bizottság szeptember 22-én tartott ülésén elbirálta. Az első dijat *Márton* Lajos festőművész, a második dijat *Fery* Antal iparművész, a harmadikat *Englerth* Emil festőművész pályaműve nyerte. Kivitelre az I. dijjal kitüntetett pályamü kerül. Az összes beérkezett pályamüvek szeptember 27-től október 1-ig, naponként 9—1 óra között a posta bélyegmuzeumában (I., Krisztina-körut 12., VIII 823.) az érdeklődők által megtekinthetők.

A RENDŐRSÉG HIREI

Leszurtak egy rendőrt Ujpesten

Véres verekedés történt szombaton hajnalban *Ujpesten,* a Kemény Gábor-utcában. *Makai* József pincért megtámadta *Tuhorszki* János hajóépitő munkás, aki bosszut esküdött ellene, mert legutóbb Makai *megtagadta tőle az ital kiszolgálását.* A hajómunkás *zsebkésével fejbeszurta a pincért.* A szurás nem volt halálos, mert *a kés elcsuszott* a pincér koponyáján és csak a bőrt hasitotta fel husz centiméter hosszuságban. Makai sikoltozására előkerült *Varga* IV. György rendőrtörzsőrmester, aki rávetette magát és késsel hadonászó emberre. A hatalmas erejü hajómunkással azonban *nem birt el a rendőr,* mire segitségért sipolt. Mielőtt még megérkezett volna a közelben őrszolgálatot teljesitő másik két rendőr, a verekedés alatt összegyült csoportból *valaki előugrott és kését markolatig döfte Varga IV. György hasába. A rendőr összerogyott, az utca közönsége a támadó után vetette magát,* aki azonban eltünt a sötétben. Hajnal óta kutattak a detektivek a szurkáló után s szombaton délben már elő is keritették. Kiderült, hogy *Soltán* Józsefnek hivják, 30 éves munkás, aki azt vallotta a rendőrségen, hogy *bajbajutott barátján akart segiteni, azért szurta le a rendőrt.* Varga IV. Györgyöt a 8-as számu helyőrségi kórházban ápolják, *sérülése életveszélyes,* de remélik az orvosok, hogy megmentik. Tuhorszkit és Soltánt *letartóztatták.*

Emésztési nehézségek, bélrenyheség, gyomorfájás, májduzadtság, ingerlékenység és álmatlanság esetén az emésztőcsatornát reggel felkeléskor egy pohár természetes **Ferenc József** keserüviz alaposan kitisztitja, fertőtleniti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes utra tereli és felfrissiti az egész szervezetet. Kérdezze meg orvosát.

Meghalt az öngyilkos postatisztviselőnő

Tiz nappal ezelőtt megmérgezte magát *Nádasi* Ella 49 éves postatisztviselőnő. A mentők a Rókus-kórházba vitték, ahol anélkül, hogy egy percre is visszanyerte volna eszméletét, *szombaton hajnalban meghalt.* Bucsulevelet nem hagyott hátra és igy nem sikerült kideriteni az öngvilkosság okát. A halálesetről jelentést tett a kórház a főkapitányságnak, ahol elrendelték a holttest felboncolását.

Toloncházba vitték az önrabló kifutót

László Ferenc kifutót, a Wekerle Sándor-utcai önrablás tettesét a főkapitányság intézkedésére a *toloncházba szállitották.* A rendőri nyomozás megállapitotta, hogy *nem történt rablótámadás,* László Ferenc eldugta a pénzt a raktárhelyiségbe, ahol dolgozott. Annak ellenére, hogy a cég visszavonta a feljelentést, a rendőrségen ugy döntöttek, hogy Lászlót toloncházba utalják és közigazgatásilag inditják meg az eljárást ellene.

x **A retikülbe van feltétlenül a helye** az uj szenzációs „Masche Stop" harisnyaszemfelfogónak. Megakadályozza a meghomlott szem tovább bomlását. Husz fillérért sok harisnya élettartama meghosszabbodik.

x **Butorvevő jól jár,** ha Nagy Zsigmondnál Lázár-utca 3. szerzi be szükségletét, mert ott szabott áron, kétemeletes egész házat betöltő, minden igényt kielégitő választékot talál, melyet kétségtelenül utolsó áron, illetve szabott áron, legolcsóbban szerezhet meg.

SZINHÁZ

Királyi vér

Lengyel Menyhért szinmüvének bemutatója a Müvész Szinházban

Hódolva a divatnak, az irodalom minden rendü-rangu munkásai sorra meritenek a történelem nagy tématartalékaiból. Hiszen benne élünk a legélőbb, legrohanóbb történelmi időkben, de természetesen, éppen, mert benne vagyunk, nem látjuk ezeket az időket, hanem megszenvedjük. Az irodalom hát visszanyul régebbi multakba, ahhoz a történelemhez, mely már mesévé érett. Mese királyokról, királynékról, vezérekről, biboros nagy urakról és asszonyaikról. Merit ebből a tárházból ki-ki izlése, hajlamai és szándéka szerint. Irók hajolnak az elmult események fölé, életet lehelnek a szoborrá merevedett hősökbe, fülelnek a régen elhangzott hangok mellékzöngéi után, megpróbálva egy-egy mai „miért"-re, egy-egy századokkal előbbi „azért"-et megkeresni. Költők motoznak a régi életek között, kihámozva e versengésekből, szerelmekből, bünökből és erényekből a mesét, mert anélkül nem tudunk emberek maradni, időnként mesét kell hallgatnunk, a mese ugy kell, mint a kenyér; egyszer majd mai borzalmaink is mesévé szépülnek, eljövendő költőkön keresztül, uj borzalmakra virradó kései unokák, kedves és vigasztaló mulatságára. És szinpadi szerzők is kutatnak a történelemben, fürge ujjakkal keresgélve a csillogóbb lim-lomot, a külsőségeket, botrányokat, hálószobatitkokat.

Ez utóbbi anyagból meritett a szinpad egyik kiváló ismerője, *Lengyel* Menyhért, párbeszédekké dolgozva át az ismert történelmi ponyvát, a hirhedt nyakláncpör históriáját.

●

A nyakláncközüli összefüggések igen bonyodalmasan ágaznak szét a szereplők között. Az egésznek a tengelyében a zseniálisan kedves kalandornő, *de la Motte* Jeanne áll, akinek életcélja az, hogy ő — *„királyi vér"* lévén, *Valois* Henrik leszármazottja — bejusson az udvar fénykörébe. Eszközül *Rohan* biborost használja fel. A biborosnak minden álma, hogy visszanyerje *Marie Antoinette* kegyeit. Bizalmasa *Cagliostro* gróf, a nagy szemfényvesztő, hogy megbizója előtt eredményt tudjon felmutatni — kibékitse a királynéval —, belemegy a Jeanne-nal való játékba. A bübájosan szemtelen Jeanne Cagliostrón keresztül — aki egy percig sem hisz neki — el tudja hitetni Rohannal, hogy ő a királyné legbizalmasabb barátnője. Cagliostro — aki mindent tud de la Motte Jeanneról — most indokolatlanul eltünik és csak akkor tér vissza, mikor a botrány már kipattant. Jeanne, álgróf férje és volt kedvese — egy már gályarabságon is átesett, minden hájjal megkent csirkefogó — segitségével teljesen behálózza Rohant, aki monomániájában már se lát, se hall, csak mindenáron el akarja nyerni a kiráiyné jóindulatát.

Rohan pénzén de la Motteék a nyomortanyáról fényes kastélyba költözködnek, elhitetve a biborossal, hogy mindez az ő érdekében történik, s nagy összegeket csalnak ki tőle azon a cimen, hogy eljuttatják a bizony költőpénzben meglehetősen szükölködő királynénak és megsugják neki, hogy ő küldi. Végül következik az adu: Jeanne megvételi Rohannal a kétmilliós nyakláncot a királyné számára, aki természetesen semmiről nem tud, hiszen az ő képében egy az utcáról felszedett és hozzá feltünően hasonló nővel rendezték meg a titkos találkozót az erdő sötétjében, ahol Rohan biboros egy álkirálynő előtt vetette térdre magát.

A nyaklánc hát megvan és Jeanne cinkosai azt hiszik, hogy ezzel elérték a végső eredményt, szét kell feszegetni a gyémántokat, külön-külön eladni és kész. Ám Jeanne-nak nem ez a célja. ő tényleg a királynéhoz szeretné átjátszani a láncot, hogy kibékitse Rohannal és elérje a nagy célt: mint királyi rokon, mint Valois Henrik leszármazottja, bevonulhasson az udvar hölgyei közé. De ezt nem érheti el. A váratlanul felbukkanó Cagliostro is okvetetlenkedik — őt ugyan sikerül leráznia magáról pillanatnyilag s a nagy kalandor azt mondja, hogy ha még egyszer a világra jönne, arra kéri az egeket, asszonynak születhessen —, a kis Jeanne tuljárt az eszén. Ám a királyné környezetében már suttognak, udvaroncpletykák keringenek a levegőben, a királyné mindent megtud és követeli a pipogya királytól, hogy tartóztassák le Rohan biborost. XVI. Lajos a sarkára áll és Rohant letartóztatják. Ezzel elindul a lavina. De la Motte, az álgróf, megszökik a nyaklánccal — amelynek nyoma vész —, Jeanne és másik cinkosa börtönbe kerülnek. Következik az olcsó hatásokra épitett s éppen ezért leglaposabbat puffanó harmadik felvonás, a törvényszéki jelenettel. Itt kiderül, hogy Jeanne tényleg királyi ivadék — ez az első elégtétele —, a másik az, hogy a börtönben meglátogatja a királyné és rokonnak szólitja —, Jeanne mindent bevall s életfogytiglani rabságra itélik és tüzes vassal való megbélyegzésre. Börtönében felkeresi Cagliostro és igen naivan megjósolja előtte a nagy forradalmat, majd beállit a királyné is és a két asszony megöleli egymást. A királyné szánja és megszökteti a szélhámosnőt.

Marie Antoinette most egy pillanatig áll egyedül a börtönben és — mintegy folytatásul *Mirabeau* grófnak a biróság előtti mennydörgésére és Cagliostro jóslataira — borzadva érzi meg, hogy ide fog kerülni. Ebből az iszonyatból azonban a néző semmit nem érez, mert ez hamis.

Szerző ragaszkodott a történelemhez — mely ebben az esetben ponyva —; valószinü, hogy minden igy történt, de éppen, mert teremtő kézzel nem nyult hozzá, nem sikerült életrevarázsolnia az aranysujtásos selymekben pompázó figurákat. Az a szándéka, hogy megmutassa: mig Jeanne az udvar forgatagába vágyik, addig a királynő még a börtön magányát is irigyli tőle — nem sikerül. Az anyaghoz egyet tett hozzá a magáéból — tul a történelemadta száraz adatokon — és pedig azt a motivumot, hogy de la Motte Jeanne mindvégig tényleg hisz abban, hogy ő Valois-utód és az udvar ragyogása megilleti. Ez az egy motivum, ami — nincsen az „életből ellesve", ami szerző sajátja és ez szép is. Talán ha végig hozzá mert, vagy hozzá akart volna nyulni, hitelesebbet és szebbet adhatott volna.

●

A szinlap tizenegy képet igér. De a rendezés — *Kürti* Pál munkája — trükkökkel sietett a szétfolyó párbeszédek segitségére. Világitásokkal és elsötétitésekkel, függöny és reflektorszemfényfesztéssel, nyiltszini szinpadforgatásokkal legalább még öt-hat képet hozzáadott. Pedig többet ér minden szinpadtehnikai bravurnál de la Motte Jeanne — *Titkos* Ilona — egy-egy nevetése. Minden zörgő masinérián tul három percre milyen igazán *„szinház"* lesz, mikor Jeanne és Cagliostro leleplezik egymást s néhány szikrázó mondattal átváltanak komplimentező grófokból, szélhámosokká egymást közt. Semmiféle reflektor nem tudja pótolni azt, ahogyan a kis Jeanne azt mondja a világcsaló Cagliostrónak, hogy: *dilettáns!*

●

Titkos Ilona — de la Motte Jeanne — szerepében igazán lelke az előadásnak, vakmerően tud szellemes, szemtelen és kedves lenni s tisztán neki köszönhető, hogy a harmadik felvonás drámai kitörései hitelesekké válnak. A kinálkozó alantasabb eszközöket dicséretreméltó izléssel nem használja, mindvégig halk és finom marad. Rohan biborost — *Mihályfi* Béla — valami mély lélegzetü pátosszal mintázta meg; valószinüleg igaza van, mert ha csak kissé könnyedébb és a dolgokban jártasabb, akkor kételkednünk kell abban, hogy ennyire az orránál fogva vezethetik. Cagliostrónak — *Góth* Sándor — a Jeanne-val való föntebb emlitett jelenetében volt valami izes, jó, fanyarság, szeretetreméltó volt és okos; egyébként rögtön, első megjelenésekor messziről érezteti, hogy világcsalót játszik. *Tarnóczay* Anna — Marie Antoinette — szép beszédü, de szintelen színésznő. *Toronyi* Imre annyira ennél nagyobb feladatokra való szinész, hogy ezzel a halvány XVI. Lajossal nem volt mihez kezdjen. Jók voltak *Harsányi* Rezső, *Makláry* János, *Nagy* György, *Boray* Lajos, *Gál* Dezső, *Selmeczy* Margit, *Pethő* Zoltán, *Turóczy* Gyula, *Z Molnár* László, *Gonda* György, valamint kisebb szerepekben *Hoykó* Ferenc, *Szilassy* László, *Mészöly* Tibor, *Laczkó* József, *Lengyel* József, *Tompa* Béla, *Bornemisza* Éva, *Kántor* Pepa, *Korbay* Lóránt, *Mártonffy* Viktor és *Szemere* Sándor.

Nagyon szépek *Gara* Zoltán diszletei és a kosztümök, melyeket *Szücs* Endre tervezett.

Török Sándor

W. B. PITKIN:

40 évvel kezdődik az élet

Csak tőlünk függ, hogy 40 éves korunkban öregek leszünk-e, vagy pedig 60 éves korunkban fiatalok. — hirdeti W B Pitkin, és azt az elméletet állitja fel ebben a könyvben hogy az emberi élet igaziban a 40 évvel kezdődik Akkor érünk el abba a korba, amely az erők teljességét jelenti Az érdekes amerikai iró könyvéről az amerikai ujságok hónapok óta vitatkoznak cikkeznek.

Ára: fűzve P. 3.—, kötve P. 4.50.

Kapható a Magyarság könyvosztályában. Budapest Eskü-ut 6.

Vidéki rendelésnél a portót felszámitjuk.

„Az utolsó fórum"

a Magyar Szinház szombati bemutatója

Rendkivül érdekes premierje lesz szombaton, október 2-án a Magyar Szinháznak. Uj szerzőt és uj szinésznőt avat a szinház. Bemutatásra kerül *Matolcsy* Andornak, a kitünő fiatal irónak első szinmüve, amelynek cime:

Az utolsó fórum.

Az uj jeles szerző bátor müve a mai leányélet néhány izgalmas kérdését tárja fel az igazi szinpadi iró őszinte eszközeivel. A női főszerepben a Magyar Szinház rendkivül tehetséges, fiatal tagja mutatkozik be:

Raáb Veronika.

A többi fontos szerepben a Magyar Szinház hires gárdája lép fel élén

Törzs Jenővel.

A vezető férfiszerepet *Földényi* László alakitja.

Rajtuk kivül *Keresztessy* Mária, *Báthory* Giza, *Pataky* Miklós, *Kováts* Terus, *Somogyváry, Gonda, Pethes, Sugár, Timár* Liza, *Vészi* Rózsi, *Kollár, Fehér, Szabó* és *Szücs* Irén jutnak hálás feladatokhoz.

Rendező: *Törzs* Miklós. Diszlettervező: *Upor* Tibor.

A bemutatóig minden este és vasárnap délután a nagysikerü *A 101 éves asszony van* müsoron. (Jegyrendelés telefonjai: 133-833, 140-394).

*** Az Operaház évadnyitása.** Pénteken, október 1-én a *Hunyadi Lászlóval* nyit az Operaház (C. fél 8). Szombaton, október 2-án *Dobrowen* Issay vezényli a *Bohéméletet* (D. fél 8). Vasárnap, október 3-án, mint népmüvelési előadás a *Hegyek alján* kerül szinre. Jegyek nem válthatók (fél 8). Hétfőn, október 4-én nincs előadás. Kedden *Dobrowen* Issay vezénylésével a *Hovanscsina.* (A. fél 7), szerdán, október 6-án az aradi vértanuk emlékére a *Bánk bán* (E. fél 8) szerepel az Operaház müsorán.

*** Filharmoniai Társaság** bérletjegyeinek árusitása, az előjegyzett bérletek kiadása, a Filharmonia irodájában (Operaház müvészbejárat) csak délelőtt 10—1 óra közt. Felvilágositások, részletes müsortervezet ugyanott. Telefon: 114-555.

*** Filmet irt az Örvény rendezője.** *Grewille* Edmond, az Örvény rendezője filmjével egyik napról a másikra világhirü lett. A siker anyagilag is függetlenné tette, s igy nyugodtan foghatott hozzá következő filmjéhez. *Grewille* uj filmjében most egy férfinak örvénylő szerelmét irta meg, azonban hü maradt a régi müvészgárdájához, s nemcsak a film zenéjének szerzőjét, hanem az Örvény főszereplőit is foglalkoztatta a *Férfisors* cimü müvében. *Galland* Jean az örvény felejthetetlen férje testére szabott szerepet kapott a *Férfisors*-ban, egy világhirü rendezőt személyesit meg, aki körül száz nő forog, de ő csak egyet szeret — az elérhetetlent. A *Férfisors* Párisban nagy sikert aratott, s merész témáját ügyesen tompitja a tökéletes müvészi rendezés.

Hat vasárnapdélutáni opera

Bérletben a Városi Szinházban:

Szinrekerülnek: *Carmen, Faust, Sevillai borbély, Rigoletto, Hoffmann mesél, Tosca.* — Vezényel: **Komlós Pál.** — Közremüködnek: **Anday Piroska, Flesch Ella, Medák Sári, Tatjána Menotti, Kovács Dezső, Zoltán** Irén, **Fehér** Pál, **Alváry** Lőrinc, **Csóka** Béla, **Érdy** Pál, **Liontas** Constantin, **Szánthó** István, stb. — Rendező: **Szabolcs** Ernő. — Bérletek válthatók bezárólag október 4-ig, mind a hat előadásra 3.—tól 22.— pengőig a Városi Szinházban és Rózsavölgyinél (IV., Szervita-tér .) — *Első előadás:* **Carmen Andayval a cimszerepben** okt. 10-én délután fél 4 órakor.

*** Tibbett Lawrence október 11-én lép fel az Operaházban.** Az idei operai szezon külföldi vendégjátékainak sorozatát Tibbett Lawrence fellépte nyitja meg. A Metropolitan Opera világhirü énekese ezuttal először lép fel Európában és a párisi, kopenhágai, stockholmi és bécsi operáknál való fellépései után október 11-én fog énekelni a magyar Operaházban, amely a *Rigolettót* állitotta be parádés szereposztásban. Tibbett Lawrence partnerei *Godin* Imre, a bécsi Staatsoper magyar származásu tenoristája és *Gyurkovics* Mária, az egycsapásra *beérkezett koloraturénekesnő lesz.*

*** Powell Williamnak,** a Budapesten üdülő hollywoodi filmsztárnak legközelebbi szerepe magyar szerző magyartárgyu filmjében lesz. A 20th Century-Foxfilm novemberben kezdi forgatni a Movietone Cityben Bus Fekete László *János* cimü szindarabjának a filmváltozatát, amelyben a politikai karriert csináló inas szerepét fogja eljátszani. A Metrótól erre az egy szerepre kapott szabadságot és partnere Annabella lesz, aki a *János*-ban fogja első hollywoodi szerepét eljátszani.

ZENE

*** Dohnányi Ernő és Dömötör Lajos ünneplése.** A *Filharmoniai Társaság* október 25-én kezdi évadját. Október 25-én lesz első bérleti hangversenye, amelyen ünnepelni fogja elnökkarnagyának, *Dohnányi* Ernőnek hatvanéves születésnapját. E hangverseny müsora két számból fog állni. Dohnányi Ernő *Beethoven* G-dur zongoraversenyét játssza, amellyel *negyven évvel ezelőtt mutatkozott be, mint zongoraművész.* Az est másik száma Dohnányi D-moll szimfóniája, amelyet a mester maga vezényel. Igy a hangverseny keretében Dohnányi Ernő mint zeneköltő, mint karmester és mint előadóművész szerepel. A hangverseny után a filharmonikusok a Gellért-szállóban nagy *társasvacsorán* ünneplik elnökkarnagyukat. Ezen a banketten ünnepelni fogja a társaság egyuttal *Dömötör* Lajost, a kiváló fuvolamüvészt, a Zeneművészeti Főiskola tanárát, a társaságnál eltöltött huszonötéves müködésének jubileuma alkalmából.

*** Plán Jenő zenepedagógiai előadása.** *Plán* Jenő, az ismert hegedümüvész és pedagógus szombat este érdekes előadást tartott a Zeneakadémián *a modern hegedütanitásról.* Bevezetésképpen a hegedütanitás multjával foglalkozott, majd a mai módszereket ismertette. A mai pedagógia a hibák és hiányok okait vizsgálja s a diagnózis megállapitása után orvosolja a helytelenségeket. Ami a mozgástani ökonómiát illeti: a mai tanitás azon van, hogy minél könnyedébb, természetesebb és célszerübb mozgást tanulja meg, sajátitsa el a hegedüjátékos. Az előadó végül számos hegedüiskola módszerét ismertette példaképpen és saját ujmódszerü elemi hegedüiskolájának gyakorlatairól is tüzetesen szólt. Az előadás élénk tetszést aratott.

Rózsavölgyi rendezései

Lyra és nagyzenekari

kombinált Bérlet

Wiener Philharmoniker:

Toscanini, Furtwängler, Walter Bruno

Bp. Hangverseny Zenekar:

Marinuzzi, Busch Fritz, **Coates, Kleiber, Walter** Bruno, **Ansermet—Bartók, Kreuger.**

Szólóesték zenekari kisérettel:

Menuhin, Kiepura, Müller Mária, **Rachmaninoff, Backhaus.**

Uj bérletek kiadását megkezdtük.

Előjegyzett bérletet csak **kedd estig** tartjuk.

Részletes prospektust kivánatra küldünk.

A Koncert rendezései:

Mesterbérletek:

Kék, sárga és kombinált sorozat.

Koncert nagy zongorabérlete

10 est 6—36 P. (2 részletben is).

Dohnányi (Beethoven-est), **Bartók—Piatigorsky, Cortot, Fischer** Annie, **Ungár** Imre, **Slenczynski** zenekari, **Curzon, Heimlich,** Poldi **Mildner, Schnabel** zenekari (kedvezm.)

Koncert kamarazenebérlet

I. est: **Léner**-kvartett okt. 20., **Róth**-kvartett (nov.), **Uj Magyar Vonósnégyes** (dec.) **Római** és **Kolisch**-kvartettek, **Segovia** (bérl. kedvezm.) Bérletek 4—20 P.

Oratórium. *Brahms:* Rekviem *Händel:* Belzazar, *Bach:* Máté-passio. **Bach Collegium** 3 Kantáta-est. Bérlet 33% kedvezm.

Magyar szimfonikus zenekar

10 bérleti estje. Kiváló magyar és külföldi dirigensekkel, szólistákkal, változatos müsorral. Prospektus Koncertnél. Olcsó bérleti árak.

★

Rádiót is Koncertnél vásárol legjobban!

MŰVÉSZET

*** A Müterem csoportkiállitásának megnyitása.** A „Müterem" Képzőmüvészeti Kiállitások Kft. (Kossuth Lajos utca 12. sz.) kiállitási termeiben csütörtökön d. u. 5 órakor *Hóman* Bálint kultuszminiszter képviseletében *Tasnádi Nagy* András nyitotta meg *Ádámffy* László, *Katona Kleinberger* Pál, *Keil Faber* Gabriella és *Sikorska Zsolnay* Julia festőmüvészek gyüjteményes kiállitását. Az államtitkárt *Kató* Kálmán igazgató kalauzolta a termekben, majd bemutatta a kiállitó müvészeket, akiket az államtitkár és a kiállitáson megjelent előkelőségek melegen üdvözöltek szép szereplésükért

Időszerü és fontos uj könyvek!

Ischias és derékfájás

Hexenschuss-Lumbago

megelőzése és gyógyitása.

Ára P 1.80

A visszeres láb, a visszértágulat

megelőzése és gyógyitása.

Mindkét rendkivül fontos mü szerzője **Engländer Árpád dr.** szakorvos

Ára P 1.60

Megrendelhetők a MAGYARSÁG könyvosztályában. Eskü-ut 6.

Vidékre való szállitásnál a portóköltséget felszámitjuk

SZINHÁZ

Barbara őrnagy

(G. B Shaw komédiájának bemutatója a Müvész Szinházban)

A sokszoros milliomos, hadianyaggyáros Undershaft, hosszu évek után meglátogatja különváltan élő feleségét és családját. Az aszszony — lady *Britomart* — bizonyos társadalmi formák közé beszáradt és megmerevedett nő; fia, *Stephen*, magát nagyon keményen megalapozottnak hivő és semmihez nem értő fiatal gentleman; kisebbik lánya *Sarah*, egyszerüen urinő; ennek vőlegénye — *Lomax* — egy kedves, gyöngeelméjü fickó. A nagyvonalu selfmademan apát mindezek nem érdeklik. Ellenben *Barbara!* Barbara kegyes életet él, mintegy jóvá akarva tenni, amit apja az emberiség ellen vétkezik. Barbara a szegény emberek istápolója, a megmentendő lelkeket keresi, ő az üdvhadsereg őrnagya. Mindenben kemény ellentéte apjának. Tehát Undershaftot Barbara érdekli. És érdekli a lány vőlegénye, a görögszakos egyetemi tanár, aki a legvilágosabbban tudja meglátni, hogy benne — Undershaftban — mi él és akiről Undershaft néhány mondat után megérezheti, hogy — ha távolról is —, de kissé rokon vele. Jól látja, hogy *Cusins*, a tanár, csak Barbara kedvéért vette föl az üdvhadsereg ruháját és játssza a kegyeset. Összecsapnak.

Barbara a menhelyre hivja apját, hogy megmutassa munkáját, s *bizonyitson a lélek magasabbrendü igazságai mellett.* Ám a menhelyen sivár, köznapi igazságok várnak reá. A szegény emberek megeszik a kenyeret, megisszák a szirupot, de a lelkükkel sajnos, semmi változás nem történik s akit tizenegy órakor „megmentenek", az féltizenkettőkor már ellopja a jótékonyságra szánt egyfontot. Barbara minden ideáljaiban megcsalatkozik, mikor látja, hogy az üdvhadsereg tábornoka apjától fogad el ötezer fontot a nemes célra, ötezer fontot a véres pénzekből. Megcsalatkozva, egyensulyában meginogva veti le a kegyesség egyenruháját.

Hite csak akkor tér vissza — bár más formában —, mikor most már apja viszi el a gyártelepre és megmutatja, hogy ime, a könyörtelen vagyon, az okos és cinikus kapitalizmus szolgálatában álló munkásság mennyire nem szorul rá a kegyes megmentőkre. Mennyivel inkább jót cselekszik ő — bizonyitja —, aki hadirepülőgépeket, messzehordó ágyukat gyárt, de emberei virágos kertek között, elégedetten élnek, esznek és ruházkodnak, *testüket kielégitik és igy a lélek nem nagyon nyugtalanitja őket.* Az apa győzött, Barbara vőlegénye lesz az Undershaft-utód s a leány ott, egy félelmetes ágyuóriás tövében fogadja meg, hogy a fegyvereken, a halálon szerzett pénzt tisztultabb célok eszközéül használja.

●

Mindez mintegy megszürve: két tétel viaskodása egymással, Undershaft és Barbara személyében. Egy zseni dobálja őket, fel a magasba, le a mélybe — sőt gyakran érintve a dolgok olcsó felszinét is —; félelmetes vitatkozók valamennyien — hiszen mindegyikből *Shaw* beszél, bár ő maga leplezetlenül az ágyugyáros mellett áll — s a két véglet között huzódik meg az aranyközéputas, óvatosan okos Cosins, aki *Euripidest* szavalja, de áhitja az Undershaft-milliókat, aki nagydobot ver az üdvhadsereg gyülésein, de hajlandó esküt tenni az ágyugyártásra is.

A tételek harca közben ragyogva szikráznak fel mindazok a shawi okosságok, melyeknek pillanatnyi fénye kétségkivül vakit, de nem melegit. Fellobbon és kihuny. Az ember ugy nézi és hallgatja, mint egy okos rossz gyermeket, hogy *ni csak, mit mer!* Most felugrott az asztalra, leverte a vázát, a lámpát, hamutartót, nahát! Igen, sok mindent lever az asztalról, de jóformán semmit nem tesz fel. Összetört cserepek hevernek körülötte, de hol van helyettük *valami más, ami egész volna!* Közhelyeket üt agyon, könyörtelenül kiforditja, felmutatja, kineveti, kinevetteti, kivégzi őket — de gyakran más közhelyekkel. Hogy cimet, rangot pénzért lehet kapni, adót fizetni kellemetlen, a politika piszkos üzlet, a szegénység bünbe sodor, satöbbi, ezek végtére is szintén közhelyek, bár a szinpadról, meztelenül kimondva, meghökkentenek. Ilyen sulyosan és mégis könnyedén megcsufolni mindent, ehhez a zseni játékossága kell, s ez meg van. De ha a zseninek mélyebb, mondjuk emberszeretete is meg volna és forróbb képe a világról — egyszerübb szóval, ha Istene is volna —, akkor volna tökéletes. Hiszen csufolkodni hálás dolog. Kicsufolja a parlamentet — okosan és szellemesen —, kicsufolja a diktaturákat is — inkább a napi viccek szintjén mozogva —, *de mit ajánl?* Megcsufolja a hitet és a hitetlenséget — *de hol az ut?*

Tételeket forgat káprázatos ügyességgel, de a végső következtetés?... Hiszen jó, tudjuk, hogy kegyeskedéssel, alamizsnálkodással, a népkonyhák hig kis levesével sem a testet, sem a lelket megmenteni nem lehet. Hadianyaggyártással szintén nem lehet. Barbara végső tirádája pedig, melyben hitet tesz és vallja, hogy az emberi hőttesteken át szerzett pénzbe lelket önt — hamis. Barbara irtózik attól, hogy közepes ember legyen, „előkelő polgár" s üljön néha a zongoránál, mig férje folyóiratokat lapozgat a kandalló mellett, ámde ha Barbara beváltja azt, amit e végső néhány mondatban igér, akkor végeredményben széplelkü, jótékonykodó ágyugyárosné lesz. A tételek megvivják egymással csatájukat, de a végső következtetéssel az iró mintha adós maradna — vagy talán *éppen ez volna az az egyetlen, amit nem mer kimondani* —, hogy tudniillik: nem lehet az embereken segiteni.

Mulattat a darab s nyugtalanit és meggondolkoztat, de hagyja, hogy egy kicsit olyan üres mellel álljunk fel az utolsó kép után.

●

Hevesi Sándor kitünő forditásában pattognak, szurkálnak, vágnak és ölnek a shawi mondatok s a rendező *Bárdos* Arthur tökéletesen felépiti a mondanivaló alá a fanyarul maró shawi légkört, amelyben egy-egy rövid hallgatás is olyan beszédessé tud válni.

●

Undershaftot Góth Sándor játssza, miért, miért nem, *Lloyd George* maszkjában. Intelligens, okos s fölényesen és erkölcstelenül bölcs, amilyennek megirták. Hibátlanul végigviszi a figurát és kiteljesedik az utolsó képben, amikor már nem történik semmi, amikor minden a szavakra és a színész erejére van bizva. *Szende* Mária — Barbara — bár nagyon jó, mint millionos kisasszony, aki az üdvhadsereg menhelyén kegyeskedik és különösen rátalál a figurára, mikor összeomlanak előtte ideáljai és meghasonlik mindennel, ami eddig szent volt előtte, de kissé modoros és nem egészen méltó ellenfél Undershaft, illetve Góth számára. Nem Szende Mária rossz, csak Góth félelmetesen jó. Igen jó *Nagy* György is — Cusins, a görög tanár —, ő láthatóan, Góthoz hasonlóan, pompásan érzi magát ebben az éles, fintoros, odamondós levegőben. De jók valamennyien, az egész összehangolt együttes; *Szilassy* László — Stephen — igen szépen beszélő, intelligens színész, kedves *Mészöly* Tibor — a másik vő —, *Simonyi* Mária — az üdvhadsereg-tábornok —, három kitünő alakitás, a menhely rongyosai — *Vidor* Ferike, *Harsányi* Rezső, *Makláry* János és a hetvenkedő Bill — *Solthy* György. Egyedül *Hettyey* Aranka — Lady Britomart — válik ki az egységesen megteremtett légkörből, ami nagy kár, mert itt-ott meglehetősen megbontja a körülötte levő jeleneteket. A szép megjelenésü *Erdős* Ilonának még nagyon sokat kell tanulni; egy-egy kis szerepben jók *Hollán* Adrienne, *Hoykó* Ferenc és *Várnay* Jenő.

Gara Zoltán diszletei nagyon szépek, elsősorban Lady Britomart otthona és a gyártelep.

Török Sándor

---

* **Operaházi diszelőadás a kormányzó névünnepén.** A *Magyar Nemzeti Diákszövetség* december 6-án, a kormányzó névünnepe alkalmából diszelőadást rendez az Operaházban. A müsor a következő: *Himnusz*, előadja az Operaház zenekara, *Berg* Ottó vezényletével. Ünnepi beszédet *Kósa* István dr., a *Protestáns Diákszövetség* országos elnöke mondja. Az *Egyetemi Énekkarok Vaszy* Viktor vezényletével két dalt adnak elő, utána a *Béla futása* cimü vitézi játékot mutatják be, majd a *Pesti karnevál* cimü táncjáték következik. A jegyigényléseket legkésőbb december 2-ig kell eljuttatni a központi irodába. (IV., Semmelweis-utca 2. Félemelet 1. Telefon 185—424.)

* **A Nemzeti Szinház százévi emlékkiállitása.** A *Nemzeti Szinház* százéves fennállása alkalmából az Iparmüvészeti Muzeumban rendezett emlékkiállitást *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter kedden, november 30-án, délelőtt 11 órakor nyitja meg. Az emlékkiállitás — amely a Nemzeti Szinház megnyitásától kezdve egészen a mai napig képekben mutatja be annak fejlődését — december végéig marad nyitva.

* **Tanácskozás az operaházról.** Szombaton este az Operaházban müvészeti és társadalmi egyesületek bevonásával értekezletet tartottak. Az értekezlet tárgya a legközelebbi farsang folyamán rendezendő operabál volt. Az értekezlet szükebbkörü bizottságot küldött ki a bál rendezésével kapcsolatos alapfeltételek tanulmányozására.

* **Német kulturfilm-matiné az Urániában.** December 5-én a budapesti német nyelviskola a német birodalmi vasutak idegenforgalmi irodájával karöltve az Uránia-filmszinházban 11 órai kezdettel filmmatinét rendez. Bemutatásra kerülnek különböző filmek a legszebb német vidékekről, német városok kulturájáról és a német sportról. Különös érdeklődésre számit a Rajna legszebb részét bemutató film, továbbá egy az uj német autóutakról szóló film, amely Németország egyik leghatalmasabb alkotását tárja elénk. Jegyek kaphatók Knapp Gusztáv-féle könyvesboltban, Budapest, IV., Eskü-ut 6.

* **Filharmoniai Társaság** III. bérleti hangversenye hétfőn, 29-én este 8 órakor az *Operában.* Vezényel: *Dohnányi* Ernő dr. Müsor: *Weber:* Eurayanthe-nyitány, *Siklós:* Scherzo (először), *Mozart:* B-dur szimfónia, *Strauss* R.: Zarathustra, *Liszt:* Mefisztó-keringő. Jegyek: Opera, Koncert, Rózsavölgyi.

* **Nyolc nyitány, 8 mestermü ma,** vasárnap délelőtt fél 12-kor. Hangverseny Zenekar, *Márkus* Dezső vezényel. Jegyek: Városi Szinház, Rózsavölgyi, központi jegyirodában.

* **Rozgonyi** gyermekfelvételeinek ezrei bizonyitják, hogy olcsó árban is müvészi képeket ad, Kálvin-tér 5. Tel.: 184—783.

ZENE

* **Albert Ferenc és Böszörményi Nagy Béla bécsi hangversenyei.** December 5-én adja Bécsben első hegedüestjét *Albert* Ferenc, a Grosses Konzerthausban. A bécsi szimfónikusokat Guido *Binkau* professzor vezényli. Albert ezuttal *Mendelssohn* hegedüversenyét játssza. December 6-án tartja a *bécsi magyar szövetség* diszhangversenyét *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzójának tiszteletére. Albert *Dohnányi* mestermüveit adja elő, zongorán *Hajdu* István zongoramüvész kiséri. Ezen a hangversenyen szerepel *Böszörmény Nagy* Béla dr zeneakadémiai tanár is. Mindkét koncert iránt igen nagy az érdeklődés.

CSEHSZLOVÁKIA A TÉLI SPORT

magaslati gyógyhelyek hazája

„ČIFI"

útján nyujt felvilágositást!

Vizum, utazás, szálloda, valutaigénylés!

„ČIFI" csehszlovák hivatalos fürdő- és idegenforgalmi információs iroda, V., József tér 8.

Telefón: 384-258 és 183-520.

* **Márkus Dezső vezényletei.** Vasárnap déli fél 12-kor a Városi Szinházban népszerü nyitányokat vezényel *Márkus* Dezső, a *Hangversenyzenekar* élén. Legközelebb december 19-én *Herz* Lili és 26-án *Magyar* Tamás fellépésével lesz hangverseny.

* **Hétfőn nincs előadás a Magyar Szinházban.** A *Magyar Szinház* szerdán este mutatja be *Békefi* István és *Stella* Adorján *Holnap ágyban marad* cimü uj darabját. A vigjátékból kedden este nyilvános főpróbát tart a szinház. Ezt megelőzően, hétfőn este az előkészületek miatt nem lesz előadás a Magyar Szinházban. A premierre több külföldi szinházigazgatót várnak. Ernst *Lothar* a *Theatre in der Josefstadt* igazgatója már bejelentette érkezését.

A LEGJOBB FÜGGÖNY • MANUS

József-körut 10-12

* **Géczy-Fazekas Klára zenei sikerei.** *Géczy-Fazekas* Klára, a szerte ismert nevü zongoramüvésznő, az egykori *Szendy* tanitvány, nemsokára vidéki és külföldi hangversenykörutra indul. A müvésznő legutóbb *Julianna* holland trónörökösnőtől kapott elismerő sorokat egy neki ajánlott zenemüvéért. *Mussolini* indulójával Róma magas köreinek tetszését nyerte el. Géczy-Fazekas Klára kedden délután játszik Budapest II. müsorában Egy *Schubert-* és egy *Beethoven*-müvet ad elő

MŰVÉSZET

* **Magyar festők kiállitása Turinban.** A turini Accademia Albertina nagytermében tizennyolc magyar festő müveiből kiállitás nyilt meg. Az ünnepélyes megnyitáson az Accademia nagyterme zsufolásig megtelt érdeklődőkkel, a torinai hatóságok fejein kivül megjelent *Rubino* szenátor, az Accademia igazgatója és *Sclopis* tiszteletbeli magyar konzul is. A *Stampa* nagy elismeréssel ir a kiállitásról.

* **Svéd vizfestmény-, rajz- és éremkiállitás.** A Magyar Éremmüvészeti Egyesület a svéd nemzeti muzeummal karöltve az Országos Magyar Szépmüvészeti Muzeumban (VI., Aréna-ut 41.) a svéd vizfestmény és rajzkiállitással kapcsolatban éremkiállitást rendez, amelyet 1937 december 1-én déli 12 órakor nyitnak meg ünnepélyes keretek között. December 1-én este fél 9 órakor a svéd kiállitás alkalmából ünnepi vacsorát rendeznek a Hungária-szállóban.

* **Iványi-Grünwald Béla kiállitása.** Vasárnap délelőtt nyilik meg *Iványi-Grünwald* Béla gyüjteményes kiállitása *IV., Mária Valéria-utca 8.* kiállitó termekben. A nagy magyar festőmüvész legérettebb alkotásait bemutató kiállitás iránt müértő körökben igen nagy az érdeklődés. A *Rippl-Rónai* kiállitás mellett *Iványi Grünwald* Béláé a müvészi szezon *legnagyobb esemény.* A kiállitás megtekinthető mindennap 9-től 6-ig, ünnepnapon 9-től 2-ig.

MINDÖRÖKKÉ...

O'NEILL szinmüve a VIGSZINHAZBAN

Bemutató szombaton, december 4-én

A *Vigszinházban* szombaton, december 4-én kerül bemutatóra a Nobel-dijas Eugene *O'Neill* szinmüve, a „Days Without End", amelyet *Bálint* György forditott, s amelynek magyar cime

MINDÖRÖKKÉ...

A *Különös közjáték*, az *Amerikai Elektra* és sok más, világhirü szindarab szerzőjének ezt a müvét is a newyorki „Theatre Guild" vitte a közönség elé. Izgalmasan érdekfeszitő cselekményével és egy nagy költő kivételes megnyilatkozásával rendkivül mély hatást keltett, amit nagyban előmozditott az a körülmény, hogy a hőst testileg és lelkileg megjelenitve, ketten játsszák.

Makay Margit

jutott erősen drámai szinezetü müvészi feladathoz és főszerepet játszik

Beleznay Margit

is, aki ezuttal mutatkozik be a Vigszinházban.

Somló István és Greguss Zoltán

alakitja a kettős megjelenésü főszerepet,

Ajtay, Vértess, Bárdi és Sittkey Irén

játssza az ujszerü darab többi vezető szerepét.

Rendező: *Hegedüs* Tibor.
Diszlettervező: *Vörös* Pál.

Az első előadások jegyeit már árusitják.

pc AzcCiie-nS mfwyp mmmmm mmmm mm

A bemutató után az ujdonság fölváltva kerül szinre a Vigszinház szenzációs sikerével, az Asszonyok-kal.

Olaszország

OSPEDALETTI

HOTEL REALE ROYAL

Felvilágositást nyujt: a Magyarság Utazási Irodája.

Elsőrangu szálló. — Közvetlen kilátás a tengerre és a hegyvidékre. — Gyönyörü pálmakerttől övezve. — Teljes komfort. — Elsőrangu konyha. — Fürdőszobás szobák. — Loggiák.

SPORT

Huszonötéves a pénzintézetek sportja

a hivatalos nyelven nevezett *„bank-sport"* és erre a jubileumra még akkor is fel kellene figyelnünk, ha nem is két olyan diszes kiállítású jubileumi évkönyv jelezné ezt a negyedszázados mérföldkövet, amilyenekhez hasonló bizony vajmi ritkán kerül csak az ujságiró asztalára. Az egyik évkönyv a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* isztviselőinek *Sportegyesülete* 25 éves müködéséről és eredményeiről számol be. Ők voltak az uttörök, akik 1912 május havában a *Gresham kávéháza* pincehelyiségében tartották meg alakuló közgyülésüket alig néhányadmagukkal. Bátor vállalkozás volt abban az időben, amikor — mint az évkönyvből megtudjuk: — a „bankfiuknak" reggel 9 órától délután 6, vagy 7 óráig is kellett dolgozniok. Mire elhagyhatták a bank épületét és elkerülhettek valamelyik sporttelepre, uszodára, vagy a *Dunára*, bizony a lenyugvó napnak már csak az utolsó sugarait foghatták el, hogy még napvilágnál mozoghassanak egyet-kettőt. Nehéz volt a kezdet és nagy önbizalom kellett a folytatáshoz, de az megvolt bennük. Egyre-másra alakitottákj a szakosztályokat; atletizáltak, usztak, vivtak, tenniszeztek, futballoztak, de reggelenkint pontosan 9 órakor mindenki elfoglalta a helyét az iróasztalánál, nehogy alkalmat adjanak a felsőbbség esetleges epés megjegyzésére, ahogyan a könyv egyik szerkesztője is mondja: „Persze, futballoznak az urak, azért nem megy a munka?... De bizony a munka is ment! Az évkönyv statisztikai kimutatásaiból megállapitható, hogy a sportban eredményeket elért „bankfiuk" között nem egy országos bajnok is volt és az „uttörök" a munkahelyükön, az irószasztal mellett is az első gárdába tartoztak. Mindenképpen megérdemelték, hogy kezdeményező bátorságuk, szivós önbizalmuk és eredményeik, a diszes jubileumi évkönyvben megörökittessenek azoknak a neveivel együtt, akik maguk csak mint „bankemberek", a bank-sport jelentőségének a felismerésével, áldozatkészségükkel és biztatásukkal ezt a sportot felvirágoztatták és negyedszázados jubileumához segitették.

★

A másik jubileumi évkönyvet a *Magyar Pénzintézeti Sporteggyletek Ligája* adta ki, amely ugyancsak 1912-ben, augusztus havában alakult meg. *Huszonegy* budapesti pénzintézeti sportalakulat küldte el képviselőit az alakuló közgyülésre és az elmult esztendők folyamán több mint *negyven* pénzintézeti sportegyesület kérte felvételét a ligába, amely hatalmas lendülettel kezdte meg munkáját. Rövid két év alatt megszervezte az egész *Nagymagyarország* bank-sportját és ha müködését a világháboru félbe is szakitotta, a háboru elmultával ottan folytatta, ahol 1914-ben kényszerből abbahagyta. A liga megszervezte a bank-közi versenyeket és mérkőzéseket, kiirta a pénzintézeti bajnokságokat, vándordijakat alapitott és alapittatott és anyagilag is olyan mértékben megerősödött, hogy tekintélyes és szilárd támasztéka és irányitója lett a bank-sportnak, de immár számottevő tényezője az egyetemes magyar sportnak is. A liga érdeme, hogy a legmagasabb rangban levő vezető bankemberek bekapcsolásával aránylag rövid idő alatt megváltoztatta a pénzintézetek régi konzervativ szellemét és olyan mérékben fokozta a vetélkedési kedvet, hogy a bank-bajnokokra már büszke volt a munkaadó gazdáiuk. A bank-sport élén ma a magyar közgazdasági élet vezető emberei diszelegnek és a bank-sport dicsősége, hogy *Hegedüs* Lóránt dr. volt pénzügyminisztert és hasonlóképpen nagynevü társait a sportnak meg tudta hóditani. *Hegedüs* Lóránt dr. a sport szociológiájáról elmélkedik a jubileumi évkönyvben, amelyben *Milos* György, a *Pesti Hazai Takarékpénztár* vezérigazgatója, a liga elnöke irt magasszárnyalásu előszót. Ötszáz pénzintézeti verseny, ötezer különféle versenyszám eredményét örökiti meg az évkönyv és ezernyi nevet, akik a bank-sport nagyátételében akár mint mecénások, mint vezetők, akár mint versenyzők közreműködtek. Az ezernyi név közül is megirásra kivánkozik egy név, a *Biernaczky* Szilárd neve. Huszonöt év előtt a *Kereskedelmi Bank* tisztviselője, ma a *Pénzintézeti Központ* igazgatója. Az uttörök között is ő volt a legelső. Büszke lehet a sportjára, aminthogy a bank-sport is büszke lehet rá.

Kiss Géza

() **Professzionista ökölvivó-szenzáció lesz Budapesten** december 4-én, a Városi Szinházban, ahol Primo *Carnera*, a világszerte hires bokszoló óriás a francia *Delean* ellen mérkőzik. A kisérőmüsor is érdekesnek igérkezik.

() **Sipőcz Jenő-emlékversenyt rendez a BSE.** A székesfőváros sportklubja december 19-én négyes tőrcsapatok számára rendezi „Sipőcz Jenő"-emlékversenyét, amelyen II. és III. osztályu versenyzők indulhatnak.

Mikulásra

6 gyönyörü női zsebkendő ..... P 2·40
Férfi nyakkendő .... P 1·20-tól

HAUER és MÁRTON
összes férfi és női divatcikkek
II., SZÉCHENYI DEZSŐ-TÉR 6.
Kliring kedvezmény ~ Kedvezményes részletek

Vasárnapi sporteseményeink

A nemzeti ligabajnokság tizenkettedik fordulója

Egy ugynevezett „vegyes" forduló, ami alatt azt értjük, hogy a lejátszásra kerülő hét mérkőzés között vannak amolyan, látszatra „biztos" mérkőzések, de vannak olyanok is, amelyekből kirobbanhat egy-egy meglepetés. A bajnokság szempontjából mérlegelve az eshetőségeket, az érdeklődés természetesen elsősorban a *Ferencváros* és a *Hungária* várható szereplése felé irányul, amelyek most már hetek óta fej-fej mellett küzdenek az őszi forduló elsőségéért. Ezt a külön páros mérkőzésüket élénken szemlélteti eddigi őszi teljesitményeiknek alábbi kimutatása:

1. Hungária	11	8	3	—	46:13	19 pont
2. Ferencváros	10	9	1	—	33:20	19 pont

A *Hungária* egy mérkőzéssel többet játszott, de két ponttal többet is veszitett, mint a *Ferencváros*, mindössze gólarányban kifejezett elsősége tehát meglehetősen problematikus. Ha a vasárnapi eshetőségeket tekintjük, a pillanatnyi helyzet is inkább a *Hungária* kárára változhatok, mintsem a *zöld-fehérek* terhére. A *Ferencváros* vasárnapi ellenfele ugyanis a győri *ETO*, a bajnoki táblázat utolsóelőtti helyezettje, amely eddigi teljesitményei alapján aligha fogja még csak megnehezíteni is, a *zöld-fehéreknek* emberi számitás szerint bizonyosra vehető győzelmét, legkevésbé az *Üllői-uti* pályán. Ennek a mérkőzésnek a *két* pontját tehát bátran el lehet könyvelni a *Ferencváros* javára.

Megközelitően sem látszik ilyen bizonyossággnak a *Hungária* győzelme. Ellenfele, *Budafok* csapata, bár szintén messze elmaradt az élcsoport mögött, a saját *budafoki* pályáján kevés kivétellel mindenkor kemény ellenfele volt a legerősebb csapatoknak is és éppen a *Hungáriának* nem egyszer szerzett nehéz órákat, de *egy alkalommal le is győzte a kék-fehéreket.* Vasárnap megint *Budafok* csapata a vendéglátó, amelyet a *sa'át pálya* előnye mellett, a helybeli közönség is tőle telhetően biztatni fogja és mert a *Hungária Budafokon* mindenkor kivételes atrakciót jelent, bizonyosra vehető, hogy kivételes erőfeszitésre fogja sarkallani budafoki ellenfelét is. Ezzel korántsem akarjuk azt mondani, mintha a *Hungária* nem győzhetne ugy, ahogyan a nyilvános erőviszonyok alapján győznie kellene, de mert *Cseh* kényszerü távolmaradása is a budafokiak javára szolgál, a *Hungária* csapatának kétségbevonhatatlan nagyobb klasszisa ellenére is lehetségesnek tartjuk, hogy *Budafok* csapata ezuttal is a legnagyobb küzdelemre fogja kényszeriteni. Ahol pedig már *küzdeni* kell, ott mindig több a *lehetőség*, mint a *bizonyosság.*

Ujpest csapatának még mostani bizonytalan formájában is biztosan kellene győznie a *Törekvés* ellen, de a még sorrakerülő négy mérkőzésben az ellenfelek mindegyike győzhet.

A részletes program a következő:

Ferencváros—ETO, Üllői-ut, 2. Játékvezető: Juhász dr.

Budafok—Hungária, Budafok, 2. Játékvezető: Biró S.

Ujpest—Törekvés, Megyeri-ut, 2. Játékvezető: Lehel.

Kispest—Nemzeti, Kispest, 2. Játékvezető: Barna B.

Elektromos—Phőbus, Latorca-utca, 2. Játékvezető: Hertzka.

Bocskai—Budai „11", Debrecen, 2. Játékvezető: Gerő.

Szeged—Szürketaxi, Szeged, 2. Játékvezető: Rubint.

Másodosztályu professzionista ligamérkőzések

Váci Remény—Vasas, Vác, 2. Játékvezető: Classen.

Tokod—DVTK, Tokod, 2. Játékvezető: Storch (Nyugat.)

SimBTC—Váci SE, Simontornya, 2. Játékvezető: Szécsi.

Sz. Máv—Alba Régia, Szolnok, 2. Játékvezető: Lengyel dr. (Kelet.)

Erzsébet—Csepel, Erzsébet-utca, 2. Játékvezető: Vas A.

Haladás—VAC FC, Szombathely, 2. Játékvezető: Koch (Nyugat).

SalBTC—Drogisták, Salgótarján, 2. Játékvezető: Marót (Észak).

Amatőr bajnoki mérkőzések

Pártos-csoport:

MÁVAG—MTK, Köbányai-ut, 2.
PTBSC—DSE, Pasaréti-ut, 2.
WSC—BMTE, Wekerletelep, 2.
FTC—SzFC, Üllői-ut, 12.
Ganz—MAFC, Simor-utca, 2.
Cs. MOVE—EMTK, Csepel, 2.
SzAC—KAC, Keglevich-utca 2.

Biró-csoport:

Pamutipar SC—Testvériség, Horthy Miklós-ut (Ujpest), fél 2.
B. Vasutas—HAC, Szőnyi-ut, 2.
ZSE—Beszkárt, Öv-utca, 2.
Vasas—Postás, Béke-utca, 2.
UTE—III. ker. TVE, Megyeri-ut, 12.
BLK—URAK, Váci-ut, 2.
MSC—Goldberger SE, Attila-utca, 2.

Magyarország 1937. évi ifjuságí birkózócsapatbajnoksága

a *Máv*-kolónia disztermében, reggel 9 órától.

A BBTE IV. osztályu tőrvivóversenye

az Attila-utcai tornacsarnokban, délután 5 órakor.

A MUE II. osztályu női tőrvivóversenye

a József-téri vivóteremben, délelőtt 9 órai kezdettel.

() **Kik győznek idén a Santelli-kupában?** Az olasz kard-utánpótlás legjobbjai, avagy az UTE fiataljai, akik idehaza talán legerősebbek az „első vonalbeliek" mögött. A tavaly alapitott Santelli-kupáért elsőizben Milánóban verekedett meg az UTE *Hidas, Tabajdy, Vitéz* összeállitásu kardcsapata az olasz fiatalokkal. Akkor 5:4 arányban győzött a *Galanto, Scopece, Tanzini* összetételu olasz együttes, de győzelmében nagy része volt a fanatikus olasz közönségnek. December 12-én Budapesten lesz ennek a találkozónak a revánsa. A csapatokat még nem ismerjük, de annyi bizonyos, hogy a korai szezon máris különleges csemegének szolgál a vivósport inyenceinek. Nagyon izgalmasnak igérkezik a 12-ei viadal, amelyet az UTE vezetősége a milánóihoz hasonló ünnepi külsőségek között kiván megrendezni.

() **Budge az 1937-es esztendő legsikeresebb amerikai sportembere.** Igy itélt az USA legfelsőbb sportfóruma, a hatszáz tagból álló AAU, amelynek döntése folytán Wimbledon tenniszbajnoka nyerte el a Sullivan Averol-dijat.

KARÁCSONY TAORMINÁBAN!

Indulás december 18-án. Visszaérkezés január 2-án
Összköltség **312 pengő.** Prospektus, felvilágositás, jelentkezés: **„UTRAS" Utazási Iroda,** V., Mátyás-utca (Erzsébet-térnél, Tel. 180-59 és 181-

() **A kormányzó fővédnöksége mellett mérkőznek tornászaink december 5-én a németekkel.** A MOTESz serényen folytatja előkészületeit a december 5-én Budapesten megtartandó német—magyar nemzetek közötti válogatott tornászmérkőzésre, amelynek utolsó erőpróbája Bécsben zajlott le. A németek csak két ponton változtatnak a Berlinben olimpiai bajnokságot nyert csapatukon. A gyengélkedő Winter világbajnok és Stadel helyett az utánpótlás két legtehetségesebb tagját, Müllert és Pludrét szerepeltetik. Bár a magyar tornászgárda pillanatnyilag nem lehet méltó ellenfele a világ legelső tornásznemzete képviselőinek, óriási érdeklődésre tarthat számot a mérkőzés. A német tornászok szereplése különös élményt fog jelenteni minden tornasportot kedvelő számára, hiszen tudvalévő, hogy a szerek királyának, a nyujtónak akrobatikus értelemben is megközelithetetlen művészei ezek a szőke, katonás tartásu fiuk.

Az Ernst-muzeum v. aukció-vezetője **megvételre keres**
antik-butort, ezüstöt, mütárgyakat.
Hagyatékokat leltároz és becsül. Telefon 18-24-04.
Steiner Lajos Petőfi Sándor-u. 9 (Pilvax-köz)

() **A Ferencváros ünneplése.** A budai *Fradi szurkolók* e hó 30-án, kedden este 7 órakor a *Pozsony*-étteremben a középeurópai kupagyőztes *Ferencváros* csapatát vendégül látják vacsorára. Az esti összejövetelen a Fradi-szurkolók teljes számban megjelennek.

() **Ausztria ellen készülnek asztali tenniszezőink.** December 4. és 8. között nyer lebonyolitást az 1937. évi asztali tenniszbajnoki verseny. Ennek keretében, 5-én rendezi a MOATSz a magyar—osztrák válogatott ping-pong-mérkőzést, mint hármas csapatversenyt. A magyar csapat tagjai: *Bellák, Házi* és *Soós.* Az osztrákok valószinüleg *Bergmann, Liebster, Schediwy* összeállitásu csapatot küldenek Budapestre. Az osztrák játékosok természetesen elindulnak Budapest bajnokságáért, de benevezett *Pritzi*, a hölgyvilágbajnok és több kiváló délszláv játékos is.

() **Harminchétesztendős korában kezdett sportolni a világ legöregebb maratoni futója.** *Berlinből* jelentik: Poroszszilézia Brieg nevü városkájában a napokban ünnepelte hetvenedik születésnapját a világ legidősebb aktiv atlétája: *Gottschling* Hugó cipészmester. Az agg atléta minden sportok közül az egyik legnehezebbiket, a maratoni futást kultiválja és most is változatlanul „jó formában" van, csak nemrégen vett részt a kassai nemzetközi maratoni futóversenyen. Gottschling hetvenhatesztendős bátyja cipészüzletében dolgozik, minden hétköznap reggeltől estig, ám vasárnaponként 30 kilométert fut — edzésnek. A veterán maratonista egyébként harminchétesztendős korában kezdett sportolni és csak ötvenháromméves korában vett részt az első versenyen, 42 és fél kilométeres távolságon. Azóta azonban majdnem minden nagyobb európai maratoni versenyen elindult és a Berlin városán át lezajló hagyományos futóversenyen már tizenöt izben vett részt.

3, 7, 9, 14 napos sílurák
Lubochnára, Kremnicára!
Részvételi dijak **52.—** P tol
„UTRAS" UTAZASI IRODA,
V., Erzsébet tér 9—10. Telefon: 180 590 és 181 945

() **Az FTC boxolóinak ujabb győzelmei Lettországban.** Az FTC ökölvivói Lembergben 14:2, Tartuban pedig 10:6 arányban győztek a helybeli válogatottak ellen.

() **Hol épitsék meg a Nemzeti Stadiont?** A *Nemzeti Stadion* területét is magánbanfoglaló sportliget környékének kijelölése tárgyában *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter szombaton délben értekezletet tartott, amelyen *Budapest* székesfőváros részéről *Karafiáth* Jenő főpolgármester és *Szendy* Károly polgármester, a közmunkák tanácsa részéről *Bessenyey* Zénó elnök, *Fodor* Sándor miniszteri osztályfőnök és *Kempelen* Ágoston müszaki főtanácsos, az OTT részéről pedig *Kelemen* Kornél elnök vett részt. Az értekezleten jelen volt még *Tasnádi Nagy* András államtitkár és vitéz *Tárczay-Felicides* Román miniszteri tanácsos. Az értekezlet egyhangulag a *Lágymányoson*, a *Horthy Miklós-hid* és az *összekötő vasuti hid* között mintegy 76 holdnyi közterületet találta a legalkalmasabbnak az emlitett sportlétesitmények céljaira. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter felkérte a közmunkák tanácsának elnökét, hogy az OTT és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről megjelölendő sportintézmények figyelembe vételével a terület elrendezésére és az épitmények elhelyezésére vonatkozó előzetes részlettervezetet a székesfőváros vezetőségének egyetértése mellett mielőbb készittesse el.

() **A főváros és a vidék legjobb vivóegyüttese vasárnap mérközik egymással.** Győrött vasárnap fog eldőlni, hogy az országban melyik egyesületnek vannak a legjobb kardvivói. A Budapest-kerület bajnokságában győztes HTVK és a vidéki kerületek reprezentánsainak küzdelméből győztesen kikerült Győri VC mérköznek egymással az országos kardcsapatbajnoki cimért. A honvédtisztek klubja a budapesti csapatbajnokság alkalmával MAC ellen győztes csapatát *(Zirczy, Masztay, Kovács, Kőszeghy)* küldi Győrbe vitéz *Somogyi* Endre vezérletével. A győriek legjobb tudásuk szerint készülnek fel a találkozóra, hogy méltóan képviseljék a vidék vivósportját a kontinens kétségkivül legerősebb kardcsapata, a budapesti honvédtisztek együttese ellen.

LÓSPORT

() **Tizenegy verseny az ügetőn.** Vasárnap futják az év utolsó klasszikus versenyét, a *Tornyai báró-emlékversenyt*, amelyben 3—5 éves lovak indulhatnak. A legmegfelelőbb lenne, ha *Egeria* vagy *Galagonya* nyerne, mert ezeket még a báró tenyésztette. *Egeriának* semmi esélye sincs, *Galagonya* azonban nyerhet, csak *Veronikát* kell megvernie, amely bécsi expediciója óta másodpercekkel javult. *Ursorás* csak harmadsorban jöhet számitásba, mig Cifra ki fog hajtani. Ez a ló csak azért indul, hogy meg legyen a teljes dijhoz szükséges öt ló. Mennyivel helyesebb lenne, ha legalább a klasszikus versenyekben akárhány indulónál is teljes dijat adnának. Miért kell a Tornyai-emlékversenyt elrontani azzal, hogy *Cifra, amely eddig a starterkocsiban járt*, a start után kihajtson? Ujra futhat *Ildikó*, amely legutóbb előző formájánál 5 másodperccel futott rosszabbul, mint nagy favorit. De nemcsak *Ildikón* veszitettek a fogadók, hanem *Agyafurt, Benedek, Big Bill, Ágnes* és *Décse* veresége is kellemetlen meglepetés volt. Valamit még is kellene tenni, hogy *ne épp a legbiztosabb lovak mutassanak mindig más-más formát és tegyék tönkre a közönséget. A vasárnap kedvéért különben 10 verseny helyett 11 lesz:*

I. *Pique Dame — Utóda*
II. *Agyafurt — Miss Magyarország*
III. *Veronika — Galagonya*
IV. *Csókos—Miza, Alauda—Ursus*
V. *Beki — Ágnes — Leó*
VI. *Batu Khan — Triumph — Peter Pilot*
VII. *Décse — Bokros*
VIII. *Mimoza — Jeles O. S. — Katinka*
IX. *Orgona — Cafrang*
X. *Árvalegény — Mátka — Feiser-id.*
XI. *Szakách-ist. — Tombola — Kati.*

A Szent Gellért Pezsgőfürdő egészségét szolgálja

Olcsóbb árszabás a reggeli és esti órákban
d. e. 7—9-ig és este 5—8-ig
Belépőjegy kabinnal ..... P 1.20
Belépőjegy szekrénnyel ..... P 1.—

A hős falu (Fuente Ovejuna)

Lope de Vega drámája a Madách Színházban

KORA — A XVI. SZAZAD VEGE és a XVII. század eleje — *monstruo de la naturaleza*-nak, vagyis a természet csodájának nevezte *Lope de Vegát*, mert *számtalan* színművet, novellát, verset írt bámulatos gyorsasággal. Mi, az utókor, azért csodáljuk a spanyol »aranyszázad« nagy íróját, mert e hatalmas életműben *számos* színdarab maradt fenn, amelynek érdekessége nem csupán történelmi és irodalomtörténeti jellegű, hanem olyan eszmei mondanivalót tartalmaz — még hozzá művészi kifejezőerővel —, amely a mai kor emberét is gazdagítja. A spanyol társadalom sajátos helyzetéből, a spanyol viszonyok különleges szerkezetéből fakad, hogy Lope, aki világnézetileg, az általános emberi célok és feladatok felfogása tekintetében elmarad Shakespeare mögött, *a drámairodalomban először szerepelteti az osztálytudatos paraszt — sőt az osztálytudatos parasztasszony — figuráját.* A »*Zalameai bíró*«-ban (amelynek a magyar közönség csupán érdekes és szép, de erősen lesimított, *Calderon*-i változatát — utánzatát — ismeri), a »*Jámbor Mártá*«-ban, a »*Paraszt a kuckójában*« című műben és — végül, de nem utoljára — a »*Hős falu*«-ban Lope de Vega az elnyomott parasztság típusait hozza színpadra, a kiskirályok által kizsarolt, megalázott jobbágyokat, a megbecstelenített, a nemesurak prédájának odadobott jobbágyasszonyokat. Lope — a királyhű kisnemesség képviselője és szószólója — az abszolut, a centrális királyság eszméjének dicsőítéséhez keresett megfelelő és megragadó történelmi példákat, s így bukkant rá — bizonyos fokig akarata ellenére — az olyan esetekre, amikor a centralista törekvésű királynak a feudális anarchiát képviselő lovagrendekkel, a zsarnok kiskirályokkal, a portugál és mór nemzeti ellenséggel vívott harca a legszegényebb, a legelnyomottabb néprétegeket is érinti.

Fuente Ovejunának, a zsarnok kegyurát kollektíven elpusztító hős falunak hiteles története Lope de Vegát elsősorban *Katolikus Izabella* királynő és *Aragoniai Ferdinánd* király oldaláról és szempontjából érdekli, s *a realizmus diadala*, hogy a színmű igazi hősei mégsem ők, hanem Fuente Ovejuna esküdtjei, szőlősgazdái, sőt az olyan földtelen parasztok, mint *Mengo* és *Jacinta*, az ócska kunyhóban élő, szegény pórnő. A Ferdinánd ajkáról elhangzó királyi bocsánat szentesíti Fuente Ovejuna lakóinak tettét, a nemzedékeken átsugárzó érvényű cselekedetet azonban a falusiak hajtották végre, nemcsak azzal, hogy megölték a becsületükbe gázoló Fernan Gomezt, a Calatrava-rend Komturját (Commendadore-ját, parancsnokát), hanem, hogy a királyi vizsgálóbíró minden kínzása ellenére is kollektíven vállalták ezt a tettet; az ösztönösségből a tudatosság egy bizonyos fokáig emelve zsarnokellenes magatartásukat. Fuente Ovejuna lakói 1476-ban álltak véres bosszút sanyargatójukon. Lope több mint százharminc esztendő múlva dolgozta fel nagyszerű tettüket, de e történelmi színműbe belevitte a maga korának típusait — például *Leonellót*, a diákot — az eltelt időszak alatt újonnan kialakult érzéseket, szokásokat, körülményeket is. S a »Hős falu« éppen *azért hiteles történelmi dráma, mert írója korának egész életgazdagságát, szenvedélyét sűrítette bele művébe.* A valóság megjelenítésének vágya — és Lope írói képessége — volt az, amely az eredetileg udvari jellegűnek tervezett témából maradandó értékű művet formált, s ismert történelmi nevek — *Izabella, Ferdinánd, Ferman Gomez, Rodrigo Tellez* nagymester — mellé eddig ismeretlen neveket — *Juant*, az okos bírót, *Laurenciát*, a férfilelkű parasztleányt, *Frondosót*, a hős gazdalegényt, *Mengót*, a kövér gracioso-t — léptetett elő történelmi, történelemformáló személyekké.

LOPE DE VEGA GENIUSZANAK, e színmű ma is aktuális realizmusának hódolt a Madách Színház a »Hős falu« bemutatásával. Lope e műve néhány esztendővel ezelőtt már megjelent könyvalakban, »*Gyilkos falu*« címmel, *Gáspár* Endre átdolgozásában. Nagy érdeme a színháznak, hogy nemcsak a mű eszmei mondanivalóját meghamisító címet változtatta meg, hanem megbízta a kitűnő műfordítót, hogy *átdolgozását dolgozza át fordítássá*, s az új magyar színpadon maga Lope de Vega szólaljon meg. *Gáspár* Endre nagy eredménnyel végezte el a szép feladatot; Lope de Vega nagyszerű verseinek, helyenként már-már bűvészkedő rímeinek hiteles és művészi fordítása sehol sem hat öncélúan, mindenütt a cselekményhez, a jellemek lényegéhez és akciójához kapcsolódik. Mindenképpen nyertünk hát azzal, hogy nem átdolgozásban hanem művészi fordításban láthatjuk Lope de Vega alkotását; a népi enyelgések, a a cselekménybe beleszőtt rigmusok és románcok mind elmélyítik a korfestés hűségét. A színmű jellegéhez, Fuente Ovejuna légköréhez tartozik, hogy *helyenként egyenesen a jól sikerült rímeknek tapsolunk.* Laurencia és Frondoso pattogó szócsatái, Mengo rigmusai a főcselekményt előrevivő, nélkülözhetetlen dramaturgiai elemek; egy percig sem hatnak unalmasnak.

Nem lett volna baj azonban, ha néhány olyan jelenetet, amelyek nem viszik előre a cselekményt — (elsősorban azt, amikor Rodrigo Tellez nagymester azon töpreng, elmenjen-e Ferdinánd királyhoz) — kiiktattak volna az előadásból. Ezzel jottányit sem veszítene Lope de Vega művének hitelessége.

HORVAI ISTVÁN RENDEZÉSÉRŐL nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az utóbbi esztendők egyik leggondosabb, legalaposabb, a mondanivaló és stílus kapcsolatát legszerencsésebben meglelő és kifejező rendezői munkája volt. Hamisítatlanul tükrözi vissza Lope de Vegának — és korának — elképzeléseit, s ugyanakkor helyes módon — pártosan! — hangsúlyozza azt, amit a mű a ma nézőjének mond. A rendezés általában lassú tempója módot ad a szöveg minden árnyalatának, nem egyhelyütt a rímeknek megzengetésére, a verses dráma sajátos pátoszának kibontakozására. Ott azonban — és itt elsősorban a bosszút megelőző és magát a nagyszabású kollektív bosszút ábrázoló tömegjelenetekre gondolunk — ahol a játék, a fizikai cselekvés funkciója fontosabb a szövegénél és a szövegmondásénál, a rendezés tempója is bravúrosan gyorssá válik. A Komtur halála a színen kívül s két kerítő pribékjének a nyílt színen történő elpáholása például egészen a fehérizzásig feszíti a színpad és a nézőtér hangulatát. Ez a kitűnő rendezés sem mentes teljesen némi eltúlzásoktól. A Komtur levágott fejével való játék nagyon elhúzódik; örömünnepből valóságos bacchanáliává fajul.

»A hős falu« a gazdag és érdekes jellemek — tehát gazdag és érdekes színészi alakítási lehetőségek — egész sorát nyújtja a Madách Színház kiváló színész-gárdájának. Itt van rögtön *Laurenciának*, a bíró leányának gyengéd és okos, melegszívű és józan alakja, aki *Tolnay Kláriban* jellegzetes tulajdonságai méltó megformálóját lelte meg. Mindannyian gyönyörködünk benne, ahogyan ez a szinte szerepről szerepre új színekkel gazdagodó, nagy művésznő összhangba hozza Fuente Ovejuna legszebb leányának kedvesen fölényes tartását, mozgását, fölényesen kedves szövegével. A kút mellett vívott szócsatája Frondosóval feledhetetlen; érzékeltetni tudja a nagyszerű szöveg— és a bravúros fordítás — minden játékosságát, báját, bölcseségét. A bosszú jelenetében, amikor Laurencia élére áll Fuente Ovejuna leányainak és asszonyainak, mintha nem ugyanazt a Laurenciát fejlesztené tovább Tolnay Klári, mint akit eddig megismertünk. Pedig ebben a döntő pillanatban nem valami különös sugallat szállja meg a bíró leányát, hanem az *azelőtt is* határozott, *azelőtt is* bátor és világosfejű leány a cselekvés órájában szükségképpen lesz faluja hősévé. Ki lenne más, ha nem éppen ő?

Laurencia szerelmét, *Frondosot Ladányi* Ferenc játéka hozza elénk a maga férfias bátorságában, szerelmét és szabadságát védelmező szenvedélyességében. A verses színműben különösen kitűnik, hogy milyen mestere Ladányi a szép és kifejező színpadi beszédnek. A »Hős falu« talán legérdekesebb figurája, *Mengo*, a falu legszegényebb lakóinak okos, kedves, talpraesett képviselője, a gazdagok, a hatalmasok kigúnyolója. Ez a — bizonyos tekintetben a Don Quijote Sancho Pansá-jára emlékeztető — figura Lope színművében a valóságból merített, élő ember. Nem véletlen azonban, hogy éppen a legszegényebb, földtelen parasztok színpadi megszemélyesítőjéből vált a Lope realizmusát formalizmussá merevítő később spanyol és olasz színpadi irodalomban a *gracioso*nak, a *pikaró*nak, az *arlecchinó*nak osztálytartalmától, igazi mondanivalójától megfosztott, készenvett, külsőséges típusa. *Pécsi* Sándor komédiás vérbőségének és a színpadi mű eszmei tartalmát árnyalatosan megértő tudatosságának köszönheti a néző, hogy a Madách Színház előadásának Mengóját okos, bátor, szabadságra vágyó szegény földművesnek látta és érezte, ugyanakkor azonban sokat és szívből kacagott is Mengo bohóságain, anélkül, hogy ez a kacagás kisebbítette volna előtte Mengo igazának és igaz emberségének értékeit. Mengo — s ebben nem kevés része van *Pécsi* Sándor helyenként feledhetetlen alakításának — bevonult a tudatunkban élő nagy típusok, a Till Eulenspilgelek, a Ludas Matyik kincstárába.

FUENTE OVEJUNA HÁROM LEGÉRDEKESEBB és legkedvesebb lakója mellett szívünkből megszerettük a jó öreg *Esteban* bírót, akit Kőműves Sándor személyesít meg, helyenként megragadóan érzékeltetve azt a méltóságot, amely nem Esteban rangjából, s nem is hajlott korából, hanem bölcseségéből és felelősségérzetéből fakad. Kis szerepében is feltűnt *Bodor* Tibor, mint harcos, bátor esküdt. *Bánky* Zsuzsa *Pascuelája* és *Körmendi* János *Barrildója* jellegzetes vonásokkal gazdagítják azt a képet, amelyet Lope de Vega — és a Lopehoz méltó előadás — rajzol Fuente Ovejuna népéről, *Justh* Gyula *Juan Rojó*-ja és *Várady* Hédi *Jacintá*-ja azonban nem sugározzák eléggé fontos szerepük és a darab légkörét.

A Fuente Ovejuna zsarnokának, a *Komturnak* szerepe *Uray* Tivadar kitűnő képességeinek ad megfelelő, tág lehetőséget. A jó szerepeknek, s az elbűvölő színészi teljesítményeknek ebben a gazdag arzenáljában is figyelemreméltó Uray Komturjának minden mozdulata, minden gesztusa. Gonoszsága nem valamiféle földöntúli, megszállott gonoszság; sziklaszilárdnak, öröknek véli a Calatrava-rend ingadozó hatalmát, előjogait. S éppen ezért ebben a kegyetlen, cinikus, aljas figurában van valami nevetséges is. Uray Tivadar e szerepben végzett színészi munkájának legfőbb értéke, hogy megtalálja a félelmetesnek és a nevetségesnek azt a sajátos egyensúlyát, ami a gyűlölet felkeltésére a legalkalmasabb. A Komtur két pribékje szerepében *Bárdy* György és *Basilides* Zoltán, már elvétették ezt az egyensúlyt; hol a nevetséges dominált túlságosan játékukban, hol pedig a félelmetes szörnyszerűség.

A Komtur befolyása alatt álló, hisztériás kedélyű ifjú nagymestert *Darvas* Iván szólaltatja meg; érdekes játéka sem tud életet lehelni azonban a — már fentemlített — felesleges jelenetbe, s a szereppel kapcsolatos rendezési ellentmondásokat sem képes megszüntetni. A két tábor »fölött« lévő királyi párt a legvégére hagytuk, már csak azért is, mert igen nehéz színészi problémát jelentenek. Nem könnyű dolog úgy megformálni Katolikus Izabellának és férjének alakját, hogy az megfeleljen Lope de Vegának és a korabeli történelmi helyzetnek, ugyanakkor azonban ne homályosítsa el a darab legfontosabb, ma is érvényes mondanivalóját. *Psota* Irén — Izabella — emberséges, meleg játékkal próbálta megoldani nehéz feladatát, az uralkodónő-jelleg háttérbeszorításával. Ez önmagában rendben is volna, de a királynő ilyen magatartása még jobban hangsúlyozza azt a magasztos pózt, amelybe Ferdinánd belémerevedett. *Barlay* Gusztáv — Ferdinánd megszemélyesítője — egyrészt hallatlanul feszes, ugyanakkor azonban túljátssza atyai mivoltát Fuente Ovejuna népével szemben. Egy figurában nem lehet két ilyen magatartást egyidőben érzékeltetni; ebből csak kínos, furcsa pózolás sülhet ki. Még az is jobb lett volna, ha Ferdinánd — mint ahogy erre a szövegben utalás is van — nem más, mint felesége óhajait leső ifjú férj, játékos kedélyű szerelmes, aki csak a dolgok külsőségeit veszi észre, míg a kormányzás problémáit tanácsadói (s később Izabella) oldják meg. Barlay Gusztáv Ferdinándja azonban nyájas szobor, kedélyes piramis.

Ami a díszleteket illeti, csupán annyit, hogy megszoktuk már a magyar színpadi díszlettervezés állandó fejlődését az utolsó esztendőkben. *Gara* Zoltán korhű — és korfestő — díszletei azonban különös elismerést érdemelnek. S azt hiszszük, ezt akkor adjuk meg, ha megállapítjuk, hogy méltók mind a darabhoz, mind a Madách Színház nagysikerű előadásához.

A darab másik szereposztására visszatérünk.

A néző egy lenyűgöző élménnyel lett gazdagabb, színházi életünk pedig egy lépést tett előre ezzel az előadással S ennek a lépésnek a jelentősége nemcsak a klasszikusok műveinek előadására vonatkozik . .

Antal Gábor

Beszélgetés a III. Magyar Békekongresszus külföldi vendégeivel

Heinrich Brandweiner

professzort, a Béke Világtanács tagját a magyar békeharcosok nagy lelkesedéssel fogadták és forró ünneplésben részesítették. Heinrich Brandweiner professzorra az osztrák néppel együtt a világ békeszerető dolgozói úgy tekintenek, mint bátor, nagyszerű békeharcosra. Tízezres tömegek hallgatták meg Bécsben Koreáról szóló beszámolóját, annak ellenére, hogy az amerikai főbiztos utasítására az osztrák rendőrség terrorral igyekezett elriasztani az érdeklődőket. Brandweiner professzor, a gráci egyetem tanára volt az, aki a Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetsége berlini ülésén egy vizsgáló bizottság Koreába küldésének gondolatát felvetette. Brandweiner népes gyűléseken tárta fel az amerikai gonosztevők bűntetteinek dokumentumait. Ezért, mint ismeretes, az osztrák lakájkormány az amerikai gazda parancsára a professzort felfüggesztette állásától, koholt vádak alapján bűnvádi eljárást indítottak ellene, de a békeszerető osztrák tömegek tiltakozása visszatartja az osztrák kormányt az ítélet kimondatásától.

Elmondta, hogy széleskörű jelentésen dolgozik, mely pontos helyszíni adatokkal, fényképekkel és más dokumentumokkal kétségbevonhatatlanul bizonyítja, hogy az amerikaiak Koreában alkalmazzák a baktériumfegyvereket és a mérgesgázokat. A vizsgáló bizottság a hadszíntéren gyűjtötte össze a tényeket, míg például a nürnbergi pörben utólag kellett nagy fáradsággal rekonstruálni a háborús bűnösök bűnlajstromát.

— Az osztrák értelmiség helyzete — mondja — egyenesen riasztó. Nevezetes osztrák városok tudományos élete annyira lezüllött, hogy általános vélemény szerint a mai Görögország tudományos életével állnak egy színvonalon. Ismeretesek a diáksztrájkok és ismeretesek a professzorok, egyetemi és főiskolai tanárok sztrájkjai. De jellemző az osztrák politikai helyzetre, hogy ezeket a sztrájkokat úgy próbálják megszüntetni, hogy egyik réteget a másik hátrányára játsszák ki.

— A feleszmélő értelmiség késznek mutatkozik arra, hogy harcot folytasson a békéért, az állami alkalmazottak nagy része azonban terror alatt áll. A népek bécsi kongresszusa még jobban felrázza majd az osztrák népet is, bármennyire igyekszik az amerikai rabláncra fűzött osztrák sajtó a közvéleményt arra hangolni, hogy a békekongresszusoknak nincs különösebb jelentőségük — mondotta búcsúzóul Brandweiner professzor.

Vaclav Dobias

csehszlovák zeneszerző, a világ egyetlen muzsikusa, akit a Nemzetközi Békedíjjal tüntettek ki. A Békedíjat »*Építsd hazádat — erősíted a békét*« című kantátájáért kapta. Ebben az évben a csehszlovák Állami-díjjal tüntették ki szülőföldjéről szerzett munkájáért, amelynek melódiáiban ott muzsikál hazája iránt érzett lángoló szeretete.

A III. Magyar Békekongresszus szünetében beszélgettünk Vaclav Dobiassal. Megkérdeztük, min dolgozik most?

— Befejeztem a nagy cseh író, Alois *Jircsek* trilógiájához írott zenémet. A darabot a prágai Néphadsereg Színháza mutatta be. Most Josef *Kajetán* drámájához írok zenét, a prágai Realista Színház számára. Azután operát és szimfóniát akarok írni.

— Miről?

Elmosolyodik, azután bevallja, nem szívesen beszél arról, »ami még nincs«. Másodszori kérésre mégis elárulja:

— Még nem döntöttem el, hogy történelmi, vagy a jelen korról szóló művet írok-e. — Aztán így folytatja: — Hogy jó-e egy korunkról szóló zenemű, azt elsősorban az dönti el, mennyire szereti a mű alkotója a kort, amelyben él. Ha nem szereti eléggé, akkor nem is tud jót alkotni. Ezt mutatja a régiek példája is. Bach, Mozart, Beethoven vagy a mi Smetanánk, Dvorakunk szerették korukat, szerették a népet, s látták a jövőt, ezért hat muzsikájuk olyan elevenen még ma is. Szeretni a jelent és a jelenben meglátni az újat, a jövő csiráit — ezt kell nekünk megtanulni akkor válik művészetünk a béke ügyének igazi harcosává.

Georgi Pirinszki

bolgár békeküldött a bulgáriai békebizottság alelnöke elmondja, hogy Szófiában egy héttel ezelőtt tartották meg az országos békekongresszust.

— Nem tudok magyarul s nem ismerem olyan jól a magyarországi viszonyokat, de úgy éreztem szombaton és vasárnap a békekongresszuson, hogy megértem mindazt, amit hallok. Megértettem Sztálin és Rákosi nevében, a felzúgó tapsban, ami egy-egy felszólalás után kirobbant, hogy egyet akarunk mi, megértettem, hogy ugyanaz a vágy dobog a szívekben, ugyanaz az erő és elszántság dobog a szívekben itt Budapesten, mint Szófiában.

— Szófiában a békekongresszuson 20 békeküldöttet választottunk, ez a húsz ember viszi el milliók üzenetét Bécsbe. Elmondják új életünket, új gyárainkat, hírt visznek fejlődő kultúránkról, arról, amit itt is hallottam a magyar fővárosban. És a magyar dolgozók hangjával együtt a csehszlovákok, románok, finnek, osztrákok és a világ összes becsületes dolgozóinak szavával olyan erős lesz ez az üzenet, hogy a világ másik oldala is meghallja.

— A bolgár nép nagy feladatot teljesít a szabad népek békearcvonalán, különösen nagy szüksége van éberségre, mert határain ott leselkedik a béke ellen törő imperialista zsoldban álló Jugoszlávia Törökország és Görögország. Ez a veszély megsokszorozza a nép erejét. Megmutatkozik ez a békebizottságok nagy számában is. Nincs olyan falu, ahol ne működne békebizottság, ahol ne állna őrt a bolgár nép a béke érdekében. Mi a termelés fokozásával, új gyárak, új városok építésével harcolunk a békéért és a holnapért, de ha kell, fegyverrel is megvédjük népünk függetlenségét és a világ békéjét — mondotta.

Mario Balladelli

professzor volt a III. Magyar Békekongresszuson az Olasz Béketanács és az olasz nép békeharcos tömegeinek egyik képviselője. A szófiai békekongresszusról érkezett hozzánk s magával hozta azokat a tapasztalatokat, amiket a bolgár nép békeharcáról alkalma volt megismerni. Mario *Balladelli* ismeri jól a magyar nép erőfeszítéseit a békeharc terén és ismeri azokat a jelentős eredményeket, melyeket elértünk.

— Olaszországban ma már igen széles utakon halad a békemozgalom. Politikai és gazdasági területen *egyre nagyobb tömegek kapcsolódnak a békemozgalomhoz*, pártállásra való tekintet nélkül s egyre nagyobb erőt jelent békeharcunkban az, hogy *az értelmiség haladó gondolkodású legjobbjai aktívan kapcsolódnak be a békemozgalomba.*

— Az olasz nép természetesen egész más körülmények között folytatja békeharcát, mint a szabad magyar nép. A munkásság sztrájkokkal tiltakozik az imperialisták háborús szándékai ellen és a rendőri beavatkozás ellenére újra és újra hallatja szavát. *A békeharc Olaszországban egyenlő a nemzeti függetlenség mozgalmával, a német felfegyverzés és az amerikai megszállás elleni harccal.* Az olasz kormány gazdasági politikája a felfegyverzésre irányul s a fegyvergyárakat kivéve az olasz ipar válságba került. Az olasz munkásság azt követeli, hogy ne fegyverkezésre, hanem az általános életszínvonal emelésére irányuljon a kormány gazdasági politikája.

— Olaszországban napról napra újabb szervezetek születnek, *állandóan új erők lépnek a békeharc területére* s ezek az erők tiltakoznak az amerikai támaszpontok építése ellen és követelik baráti kapcsolatok létesítését a Szovjetunióval és a népi demokráciák országaival.

— Ismeretes, hogy az atombomba elleni tiltakozást több mint 16 millió aláírás hitelesítette Olaszországban. Azóta az olasz békemozgalom még jobban lángra kapott, mert az olasz nép látja, hogy idegen elnyomók tiporják szabadságukat és jogaikat. A számtalan olasz városban épített amerikai katonai támaszpontok heves tiltakozásokat váltanak ki. Festők, színészek, írók, tanárok és más értelmiségiek is ott állnak az olasz békemozgalom soraiban.

Mario *Balladelli*, aki a népek bécsi kongresszusán is jelen lesz, mint búcsúzóul mondja, sok hasznos tapasztalattal fog hazatérni, aminek gyakorlati felhasználásától bizton reméli az olasz békemozgalom felfrissülését, elmélyülését.

Sulo Aaltonen

finn békeküldött a Helsinki déli területén működő békebizottság elnöke, asztalosmester a hazájában. Elmondja a harmadik Magyar Békekongresszus szünetében, hogy Finnországban 16 területi béketanács működik és az öthatalmi békeértekezlet összehívását követő felhívást 850 ezer dolgozó írta alá.

— A békeharcnak nálunk más formája alakult ki, mint Magyarországon, vagy a népi demokráciákban. A békeharcosok szervezése is másképpen folyik. Jelenleg békelánc-mozgalom van kialakulóban Finnországban. Ezt a mozgalmat Gunnar Uotila finn szobrász indította el, aki nemrégiben itt járt Magyarországon egy küldöttséggel és a Béketanács vendége volt. Amikor hazatért, ő is aktívan bekapcsolódott a békeharcba. Készített egy kis láncszemet, amely két egymásbafonódó kezet ábrázol. Ez a motívum a finn nép hősi époszából, a Kalevalából való. Ezek a kis láncszemek egymásba kapcsolódva hosszú láncot alkotnak. Minden békeharcos, aki 10 előfizetőt szerez a békemozgalom »Ta naan« (Ma) című lapjának, kap egy ilyen láncszemet. Azt is egy láncszemmel jutalmazzuk, aki tíz új tagot szervez a békemozgalomba.

Elmondja a finn békeküldött, hogy ma már 100 méter hosszú a békelánc, amelynek 3000 láncszeme van.

— Ezt a láncot, amely a hónap végéig 200 méteresre is megnő, elviszi majd a finn békeküldött Bécsbe, a világkongresszusra. Ha hazamegyek Budapestről én is növelem a békelánc hosszát. Beszámolok utamról, elmondom, amit láttam és tapasztaltam, hogy a magyar nép a világ minden becsületes dolgozójával együtt, ugyanazt akarja, amit a finn nép: a békét.

Múzeumok, kiállítások nyitvatartása november 29-ig

Műcsarnok: (Hősök tere) A kommunizmus útján. Nyitva: minden nap 9—20 óráig.

Magyar Munkásmozgalmi Intézet: (Kossuth Lajos-tér 12.) A Bolsevik Párt Története múzeuma. Nyitva: szerda kivételével minden nap 10—20, vasárnap 9—18 óráig.

Országos Természettudományi Múzeum: (Múzeum-krt. 14—16.) Fejlődéstörténeti kiállítás, Afrika élővilága, Ásványok általános tulajdonságai. Nyitva: hétfő kivételével minden nap 10—18, csütörtökön 12—20 óráig.

Országos Történeti Múzeum: (Múzeum-krt. 14—16.) A magyar föld népeinek őstörténete, A magyar nép története a honfoglalástól 1848-ig. Nyitva: hétfő kivételével minden nap 10—18, csütörtökön 12—20 óráig.

Fővárosi Képtár: (Egyetem-u. 6.) Magyar festészet a XX. században. Rippl-Rónai József-emlékkiállítás. Nyitva: hétfő kivételével minden nap 11—18, vasárnap 9—14 óráig.

Bajor Gizi Múzeum: (Stromfeld Aurél-u. 16.) Állandó kiállítás. Nyitva: kedd, csütörtök, szombat 15—19, vasárnap 10—14 óráig.

Színházak és mozik műsora

Operaház: Halka; O. 3. (7) — **Nemzeti Színház:** Csongor és Tünde (7) — **Katona József Színház:** Sok hűhó semmiért (7) — **Magyar Néphadsereg Színháza:** Foster ezredes bűnösnek vallja magát (7) — **Madách Színház:** A hős falu (Fuente Ovejuna); Hegyi (7) — **Ifjúsági Színház:** Légy jó mindhalálig (7) — **Ifjúsági Színház Kamara Színháza:** Zója (7) — **Fővárosi Operettszínház:** Nincs előadás — **Fővárosi Vígszínház:** Szibériai rapszódia (7) — **Vidám Színpad:** Vannak még hibák (7) — **Városi Színház:** Tosca; VSz. II/3. (7) — **Állami Bábszínház:** Misi mókus kalandjai (3, 5), Sztárparádé (fél 8) — **Artista Varieté:** Most jön a java (6, 8) — **Zeneakadémia:** Rádiózenekari bérl. II. (8) — **Bartók-terem:** Bach—Händel II. bérl. zongoraest (8).

Mozik műsora:

ERKEL (új magyar zenés film): VÖRÖS CSILLAG (Lenin-krt. 45.) 3. hétre prol. f5, h7, 9, URÁNIA (Rákóczi-út 21.) 3. hétre prol. 4, n7, f9, DÓZSA (Róbert Károly-krt. 59.) 3. hétre prol. n5, n7, n10, MÁJUS 1. (Mártírok útja 55.) 3. hétre prol. f4, 6, f9, SZABADSÁG (Bartók Béla-út 64.) 11, f2, 4, f7, 9, MUNKÁS (Kápolna-u. 3/b.) 3. hétre prol. n6, f8, TÁNCSICS (Csepel) 3. hétre prol. f6, h8.

ACÉLKATONÁK (magyarul beszélő kínai film): PUSKIN (Kossuth Lajos-u. 18.) 11, 1, 3, n6, n8, n10, DUNA (Fürst Sándor-u. 7.) f5, h7, 9, HUNYADI (Kispest), 6, n9.

VIBORGI VÁROSRÉSZ (magyarul beszélő szovjet film): CORVIN (Kisfaludy-köz) h4, 6, f9, KOSSUTH (R.-mihály) f6, h8, csüt. szünnap.

CSÁSZÁR PÉKJE (humoros csehszlovák film): SZIKRA (Lenin-krt. 120.) prol. f5, h7, 9, ALKOTMÁNY (Ujpest) prol. 4, n7, f9.

FALUSI ORVOS (magyarul beszélő színes szovjet film): TÁTRA (P.-erzsébet) h6, 8, BÁSTYA (Lenin-krt. 8.) 11, f2, 4, f7, 9, VÖRÖSMARTY (Üllői-út 4.) f4, 6, f9, KOSSUTH (Váci-u. 14.) f5, h7, 9.

SZERELMI BÁJITAL (olasz operafilm): FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3.) f4, h6, 8.

1. 1952. MÁJUS 1., 2. ARTISTA-VIZSGA, 3. ÁLLATKERTI SÉTA: TOLDI plasztikus mozi (Bajcsy-Zsilinszky-u. 36.) 18. hétre prol. 5, f7, 8.

PUSKÁS EMBER (szovjet film): GORKIJ (orosznyelvű mozi) (Akácfa-u. 4.) h6, 8.

1952. MÁJUS 1. MOSZKVÁBAN és VOLGA—DON-CSATORNA: BÁNYÁSZ (József-krt. 63.) 5, f7, 8, SZABADSÁG (P.-imre) n7, 8, csüt. szünnap, ÁRPÁD (Budafok) 24—25. 6, f8.

IGY GYŐZTÜNK AZ OLIMPIÁN (riportfilm olimpiai győzelmeinkről): FÁKLYA (Lenin-krt. 88.) 4. hétre prol. 4, n7, f9, BETHLEN (Bethlen Gábor-tér 3.) 4, n7, f9.

1. DICSŐ OKTÓBER, 2. DALOLJ, SPORTOLJ, TANULJ VELÜNK, 3. JÓ PAJTÁSOK: FÉNY (Ujpest) h6, 8, KULTÚRA (P.-hidegkút) h6, 8, csüt. szünnap.

DALLAL, TÁNCCAL, VIDÁM KEDVVEL (színes szovjet film): TANÁCS (Szt. István-krt. 10.) n5, f7, 9.

1. KÉPZETT BETEG, 2. Nőmunkás, 3. Hegyek mozdulnak, 4. 2. sz. Magyar tudomány és technika, 5. Kacsa: JÓKAI (R.-hegy) n6, f8, csüt. szünnap.

1. Magyar híradó, 2. Szovjet híradó, 3. AMERIKAI HADIFOGLYOK KOREÁBAN, 4. LENIN KÖNYVTÁR, 5. Torkos medve: HÍRADÓ (Lenin-krt. 13.) Reggel 9-től este 11-ig folyt.

Semmelweis (új magyar film): CSOKONAI (Népszínház-u. 13.) 10, 12, 2, 4, 6, 8, UGOCSA (Ugocsa-u. 10.) f4, h6, 8, ÁRPÁD (Soroksár) h6, 8, ATTILA (Budafok) h6, 8.

Chopin ifjúsága (lengyel film): ADY (Somogyi Béla-u. 3.) f4, h6, 8.

Boldogság felé (bolgár film): JÓZSEF ATTILA (Kálvária-tér 7.) f4, h6, 8.

Orsai csomópont (magyarul beszélő szovjet film): TINÓDI (Nagymező-u. 8.) f4, h6, 8.

Hajnal a haza felett (bolgár film): MARX (Landler Jenő-u. 39.) f4, h6, n9.

Riadó (magyarul beszélő bolgár film): ZUGLÓI (Angol-u. 26.) h4, 6, f9.

Rigoletto (olasz operafilm): SPORT (Thököly-út 56.) 4, n7, f9, SZABADSÁG (Ujpest) h6, 8.

Rádióműsor

SZERDA, NOVEMBER 26.

KOSSUTH-RÁDIÓ: 11.30: Majoros győz. Cseres Tibor írása. — 12.30: Népi zenekar. — 13.00: Szimfonikus indulók. — 13.30: Hanglemezek. — 14.15: Hegedű, zongora. — 14.30: Hangverseny gyermekeknek. — 15.00: Úttörő-híradó. — 15.30: Békedalok. — 15.50: Zenés irodalmi műsor. — 16.20: A határőr. Ifjúsági rádiójáték. — 17.15: Könnyű dallamok. — 17.30: A béketábor országaiban. — 17.45: Szív küldi. — 18.10: Építjük a nép országát. — 19.00: Hangos Újság. — 20.00: Tíz perc külpolitika. — 20.10: Egy falu — egy nóta. — 20.50: Paul Eluard versei. — 21.00: A rádió szimfonikus zenekara. — 22.25: Arany János dalai. — 23.20: Kamarazene.

PETŐFI-RÁDIÓ: 7.35: Makszakova és Mihajlov énekel. — 8.00: Hangverseny a Lengyel és a Német Rádió műsorából. — 9.00: Bocskai Imre zongorázik. — 9.20: Hegyenvölgyön szép hazánkban. — 9.40: Gyermekrádió. — 10.10: Sugár: Divertimento. — 10.30: Óvodások műsora. — 11.00: Szovjet kórusok. — 15.00: Részletek Leoncavallo Bajazzók c. operájából. — 15.30: Szovjet és népi demokratikus híradó. — 15.45: Szovjet filmek zenéjéből. — 16.30: Előadás Hunyadi Jánosról. — 16.45: Mozart műveiből. — 17.10: Örkény István útinapiója Sztálinvárosról. — 17.30: Népi zenekar. — 18.45: Tánc- és népi zenekar. — 19.35: Részletek a Szelistyei asszonyok c. daljátékból. — 20.20: Ivanovici: A Duna hullámain — keringő. — 22.00: Wagner-operák részletei.

— **Iparművészeti Boltot** létesít decemberben a Képzőművészeti Alap. Az Iparművészeti Boltban a dolgozók a magyar iparművészet szebbnél-szebb alkotásaiból vásárolhatnak otthonuk díszítésére.

A HÉT KÖNYVEI

SZIKRA KÖNYVKIADÓ:

A koreai angol és amerikai hadifoglyok a békéért. 171 o. 6.— Ft.

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ:

Ady Endre válogatott versei. 340 o. Kötve 21.— Ft.

IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ:

Grimm: Legszebb mesék. (Meséskönyv) 183 o. Kötve 16.— Ft.

Iszmailov: A csökönyös (Ifjúsági regény) 79 o. 5.— Ft.

Móricz Zsigmond: A nehéz kétgarasos. (Mesék) 2. kiadás. 64 o. Kötve 12.— Ft.

Üzemi Komszomol-csoportok. Összeállította: Gociridze O. és Oseverov G. 88 o. 3.50 Ft.

Zászlóavatás. Magyar írók a békéről. (Versek, elbeszélések, rajzok) 71 o. Kötve 7.— Ft.

ÚJ MAGYAR KÖNYVKIADÓ:

Gorkij: Az anya. (Regény) 8. átdolg. kiad. 304 o. 18.— Ft.

Sztrokovszkij: Gyár épül az őserdőben. (Regény) 2. kiad. 527 o. 19.50 Ft.

MŰVELT NÉP KÖNYVKIADÓ:

A béke arcvonalán . . . (Három jelenet) Szerk. a Népművészeti Intézet. 48 o. (Színjátszók könyvtára 31.) 2.50 Ft.

Lendvai Pál: Egyiptom. 72 o. (Földrajzi kiskönyvtár 2.) 5.— Ft.

Magyar Nemzet

Főszerkesztő: Boldizsár Iván

Felelős szerkesztő: Parragi György

A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója.

Szerkesztőség: VII., Lenin-krt 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatal: VII., Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII., Lenin-krt 9—11 Tel.: 221—285, 221—293 Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.343 001-47 — Terjeszti a Posta Központi Hírlap Iroda V Bpest V., József nádor-tér 1 Tel 180—850 — Budapesti egyéni előfizetők ügyeit a kerületi kézbesítő postahivatalok intézik. vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. — Előfizetési díj: 1 hóra 12.— Ft. negyedévre 36.— Ft

Régebbi lapok V., Zrínyi-utca 1. sz. alatt kaphatók.

Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

BÚTOR

Bőrgarnitúra (fekete), **mosóteknő** eladó: — Wagner, Elemér-utca harminckettő.

Bútorhónap 1952. december 10-ig a **Bútor-értékesítő Vállalat** boltjaiban. Újdonsága: Modern kombinált (10 darabból álló) berendezés. Ft 11.100.— árban. Hálók, konyhák nagy választékban.

Sötét, betétes háló, sezlon eladó. Práter 73. fszt. 6.

2 sötét betétes, kétajtós szekrény eladó. — Garai-tér 18. fszt. 2.

Teleháló dió szobabútor, jóminőségű kisipari munka, hármas tükörrel eladó. Ujpest, Tél-u. 72.

Új hálószoba eladó. — Egész nap, vasárnap is. Ujpest, Kossuth-u. 6. 90-es villamossal. OTI-nál leszállni.

Foteltisztítás vagy átfestés specialistája NEO - COLOR Tel.: 185-205

Eladó egy koloniál szekrény, egy lakkcsiszolt kombinált szoba, csillár. 256—305. 10-től: XI. Schönherz Zoltán-u. 17. I. 4.

Kombinált szobabútor jó állapotban olcsón eladó. Akácfa-u. 6. fszt. 1.

Egy kétszemélyes rekamié olcsón eladó. — Klauzál-u. 17. I. 4. — Este 5 és 8 között.

Barokk asztal, 6 személyes, kihúzva 24 személyes, 6 db kárpitozott, rugózott székkel eladó. Wallenberg u. 5. I. 1. Tel.: 311-065

Eladó egy hármas szekrény. Ujpest, Tavasz-u. 61. Mihály.

Egy tabernakulum és egy szép vitrin sürgősen eladó. Ráth György-u. 21. fszt. 1. Tel.: 155—275.

2 fotel, sezlon, festett szobaberendezés eladó. Tizenöt órától: XI. Bartók Béla-út 15/c. IV. 36. Telefon: 468—183.

Hálóbútor, gyönyörű, cseresznye, príma betétekkel eladó. Megtekinthető egész nap, este 8-ig: II. Fillér-u. 26. I.

Rekamié, sezlon, helyszűke miatt eladó. — Jókai-tér nyolc. Házfelügyelő.

Egy olcsó hálószobabútort készpénzért azonnal vennék. Tel.: 131—776. Keleti Károly-u. 3.

Dolgozószoba: könyvszekrény, íróasztal, karosszék és kerekasztal, továbbá klubfotelek eladók. Dohány-u. 12. II. 4. Tel.: 427—058.

Igényesnek gyönyörű dióháló ágybetétekkel, rádió, sportkocsi eladó. Falk Miksa-u. 18 III. 1.

2 egyszemélyes rekamié, székek, asztal príma állapotban eladó. Práter-u. 73. fszt. 6.

Új sezlon, íróasztal eladó. Alsóerdősor 3. III. 26. Divatcsarnoknál.

Hálószoba eladó, Ujpest, Katona József-u. 11/a. Fericsán. 90-es villamossal Mária-utcáig.

Barokk műbútor, négy ajtós szekrény. Trefort utca 4. Házfelügyelő.

Rekamié kétszemélyes eladó. Nagymező-u. 58 fszt.

Szép dióháló eladó. — Rákospalota, Pázmány utca 72/a.

Príma diófa kétszemélyes rekamié, garnitúra eladó. Noszkay, Kölcsey-u. 1. (Rákóczi-térnél.)

Nagyméretű kombinált szekrény igényesnek. Rákospalota, Honvéd-u. 19. Bánhegyi, 67-es végállomás.

Jó állapotban lévő sezlon és fehér ágy sürgősen eladó. — Vizkeleti, VII. Garai-utca 21. III. 31.

HANGSZER

Elcserélném 3 váltós, 120-as Scandali harmonikámat több váltósra. 256—305. 10-től: Schönherz Z.-u. 17. I. négy. Ráfizetek!

Dobfelszerelés olcsón eladó. Bérkocsis-u. 21. földszint 8.

Hohner Verdi II. 60 basszus, príma állapotban eladó. Kola, Stollár Béla (Klotild)-utca 12/B. II. 4.

Eladó egy Hohner negyvennyolc basszusos tangóharmonika privátnak. Kitűnő állapotban. Képíró-u. 4. Házfelügyelő

HASZNÁLT **MŰVÉSZ-LEMEZEKET** vásárol a 6. sz. **KERAVILL** bolt. V., Kossuth Lajos utca 2. Tel.: 188—038.

RÁDIÓ

10 lemezváltós gramofon eladó. Szalay-u. 2. 129—946. 11-től 5-ig.

EXPRESS RÁDIÓJAVÍTÁS vidékieknek soronkívül **Rádió Express-service,** Lenin-krt. 92. (122-355.)

Használt **RÁDIÓT és ZENEGÉPET** vásárol a 34. sz. **KERAVILL** bolt. VI. Nagymező-utca 14. Tel.: 224—845.

RUHÁZAT

Eladó egy Panofix, egy városi bunda. T.: 256—305. 10-től: — Schönherz Zoltán-u. 17. I. 4.

Irhabunda férfi, női barna panofix, kifogástalan állapotban eladó. Baross-utca 109. II. 10

Irhabunda, mint az új, magas, karcsú termetre, valamint fekete férfi télikabát eladó. Kállai, Szécher-út 24. sz.

JÁRMŰ

Morgant, háromkerekű kisautót, vagy márkás oldalkocsist vennék. Osváth, Tárogató-út 83 sz.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Megvételre keresünk **SZORZÓ-** és **ÖSSZEADÓ-GÉPEKET** készpénzfizetés ellenében. Ajánlatokat kérjük a **Vas- és Fémhulladék Ipari Vállalat,** Madách Imre-út 7. gondnokságához (telefon: 422-517) juttatni.

VARRÓGÉP

Használt háztartási és szabóipari **varrógépet** vásárol a 3. számú **KERAVILL** BOLT VII. Rákóczi-út 14. Tel.: 221—695.

Singer süllyesztős varrógép eladó. XIV. Lőcsei-út 7. korcsmaház.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Téglát négyezret, két ajtót 60x200, 1 bejárati ajtót 80x200 tokkal, Bostwick rácsot kb. 200x160 vennék. Vas-utca 2/b. VI. 2. Tel.: 338—015.

Vennék 6 m 15x15 fagerendát, 6 drb. XVI. Árpádföld, Knézits-u. 21. Bertha.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

ÜZEMKÉPES állapotban lévő újabb típusú használt **porszívót, padlókefélőt, VENTILÁTORT** és **HAJSZÁRÍTÓT** teljes tartozékokkal vásárol a 11. sz. **KERAVILL** Bolt. VI. Lenin krt. 101 Telefon: 125—531

Zománcozott új Zephirkályha eladó. — Balázsfalvy, Bartók Béla-út 72.

Mecrigáz tűzhelyet, v. rezsót joggal veszek. 346—612. Kispest, Hunyadi-u. 58.

Zománcos gáztűzhely, levendulakék gyapjúszövet, 39-es kisipari, új trottőrcipő privátnak eladók. XIV. ker. Vezér-u. 152/B.

110 voltos villanyrezsó, mint az új, eladó. Rákoskeresztúr, Malom-u. 20.

Korcsolya, kulcsos. 27, nikkelezett, kertiasztal, zongoralámpa eladó. XI. Mészöly 4. II. 1.

Szépmintás sezlontakaró, gépszőnyeg eladó. Eötvös huszonnégy. I. 16.

Jobbágy kályha, kétaknás, príma, eladó. Kispest, Árpád-utca 116. Mendly.

Eladók márkás festmények, ezüst tárgyak, porszívógép. Király-u. 56. III. 1. Megtekinthetők 5—7-ig, egész héten.

Villanyboylert és tűzhelyt keresek 110 voltra. Értesítést kérek 428—264, reggel 9-ig, délután 4—5-ig: Renner, Gorkij-fasor 3.

Konyhaszekrény (régi) kőrasztal, stelázs, tizedesmérleg súlyokkal eladók. József-krt. 79. Festőműhely.

Kályha, kétaknás, zománcozott (szénre, kokszra), hatszázért eladó. 126—379. Reggel 7—9-ig: Lendvai 24 sz.

Tisztagyapjú sötétkék és ceriz fonal eladó. Rátkai, Érdliget, Pemetefű-utca 16.

Autogeiser 10 literes automata, gáztűzhely fehér zománc, Marabu széntüzelésű kályha eladó. Szentkirályi-u. öt. Lakatos.

Héber kályha, 4 lyukas, 225x125 láda, ebédlőasztal, bőrszékek eladók. Telefon: 115—147. Délután ½6-tól. Hajós 24.

Antik órák, bőrfotój, bronz, márvány és porcelán műtárgyak eladók. V. Géza-utca öt, első emelet egy. — Megtekinthetők délután 4-től 7-ig, egész héten.

ALBÉRLET

Megbízható nő délelőtti takarításért szobát keres. 161—837. Csalogány-u. 40.

Irodalmi munkát végző magános férfi, különbejáratú bútorozottat keres, 250—300-ig. Lónyai-utca 54. Juhász: 186—648.

Idősebb magános nyugdíjas, állásban lévő férfinak saját ágyneműjével, féregmentes különbejáratú szoba kiadó, jobb házban. Rákóczi-úti villamosnál, Puskin-utca huszonkettő. Trafik.

SZOBA, ELLÁTÁS

Bútorozott szoba melegvizes mosdófülkével egy vagy két személynek kiadó, némi ellátással. „Budán központban" jeligével főkiadóba.

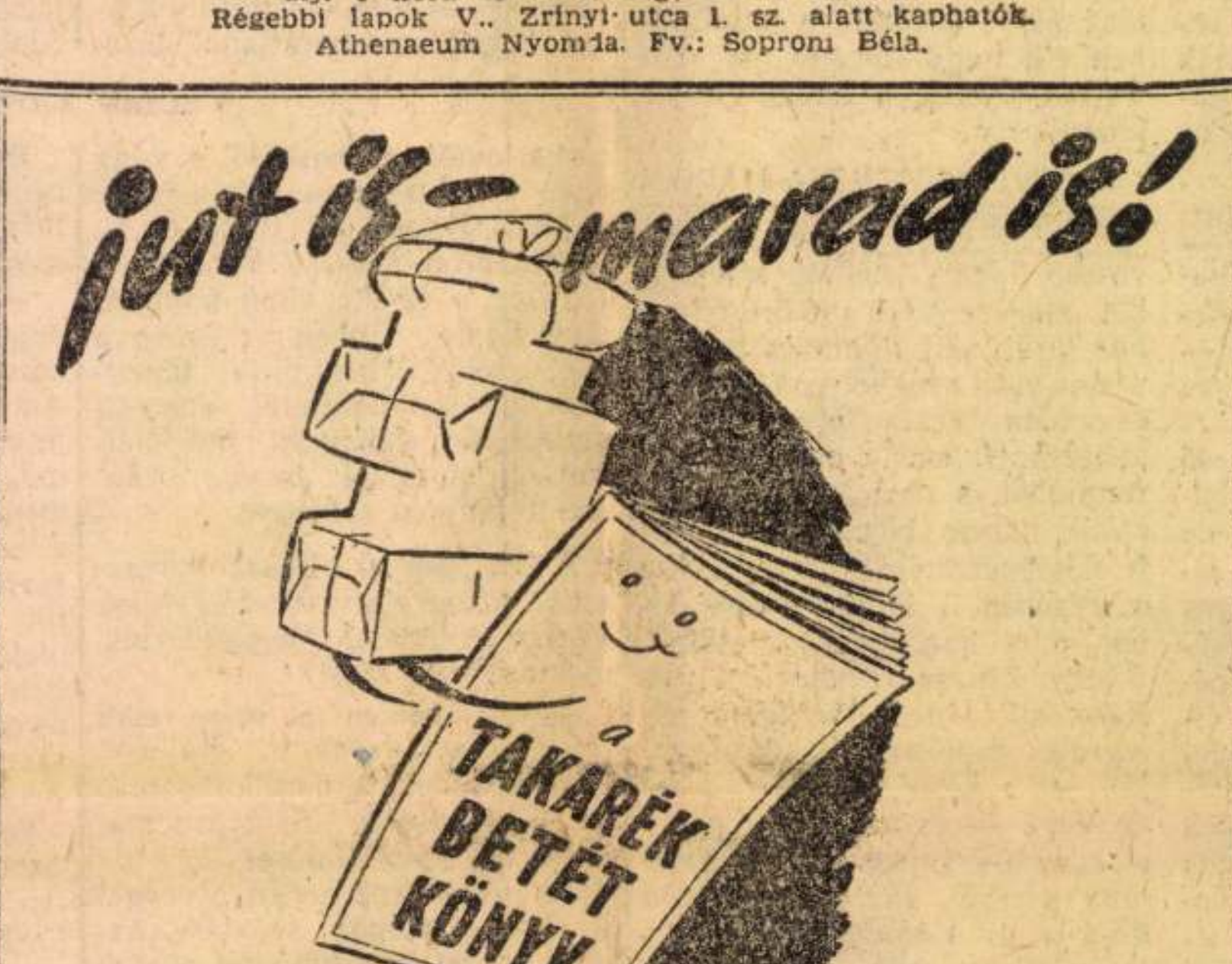

12 találat nélkül is nagyok a TOTÓ-nyeremények

11 találat	=	6850 Ft
10 találat	=	357 Ft
9 találat	=	53 Ft
GÓLTOTÓ	=	217 Ft

Ne kapkodja el a tippjeit a hét végén, fontolja meg már hétköznap!

ÁLLÁS, VÁLLALK.

FÉRFI ÁLLÁS

Központi fűtés, víz- és gázszerelőket, kőműves szak- és segédmunkásokat felveszünk. Vidékieknek munkásszállást biztosítunk. Üzletépítési és Berendező Vállalat, Bp., IX. Máriássy-u. 4—6. Tel.: 141—650.

Vállalatunk keres **ÜVEG-CSISZOLÓKAT** Jelentkezni lehet a **Budapesti Konzervgyárnál,** Budapest, X. Maglódi-út 47.

A miskolci Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem nagyfeszültségű vizsgával rendelkező transzformátorház kezelőket keres azonnali belépésre. Lakás biztosítva.

Jól képzett **vasesztergályosokat** és **géplakatosokat** azonnal felvesz a **Magyar Posztógyár Gyapjúipari Központi Gépműhely,** Bp., XXI., Bajáki Ferenc-u. 4. (Csepel.)

VILLANY-SZERELŐT gyakorlattal azonnalra felveszünk. **Papír- és Nyersfedéllemezgyár,** Bp., XX., Dózsa György-út 101.

Gesztenye sütőket és kukorica pattogatókat felveszünk. Jelentkezés d. e. 8—10 h között. Gesztenye sütőkályhákat és kukorica pattogató tűzhelyeket veszünk. 1. sz. Zöldség és Gyümölcs Kiskereskedelmi Vállalat. Bpest, V. ker. Deák Ferenc-utca 2.

Szakképzett **KAZÁNFŰTŐ** és **FÉMNYOMÓ** szakmunkásokat felveszünk. **Ikarus Járműgyár,** Mátyásföld, Margit-u. 2.

Segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. „Mavad"-kirendeltség, Kőbánya felső-pályaudvar. Éles sarok.

Az Aszfaltútépítő Vállalat **esztergályosokat, géplakatosokat, kazánkovácsokat** és **címfestő mázolót** **keres** az Illatos-úti gyártelepére. Jelentkezés: IX., Illatos-út 8. sz. **Aszfaltgyár.**

Telefongyár fémcsiszolót felvételre keres. Jelentkezés azonnal. Telefongyár, XIV. Hungária-körút 126.

Lakatosokat, motortekercselőket és férfi **segédmunkásokat** felveszünk. **Budapesti Lenfonógyár,** XI. Karolina-u. 17. sz.

Hosszabb gyakorlattal vasszakmában jártas, valamint faárugyárban és élelmezési vonalon is jártas anyagbeszerzőnek elhelyezkednék. Széll-u. 21. fszt. 1.

Kőműveseket, segédmunkásokat és **villanyszerelőt** keres: **Üzemélelmezési Karbantartó Vállalat,** Budapest, VII., Vörösmarty-u. 12/b. II. 20.

Raktárkezelői, tisztviselői, vagy könnyebb segédmunkási állást vállalok, énekkari szerepléssel. „Hozzájárulással." Lőrincz Ferenc, Bp., IX. Ráday 56. sz.

NŐI ÁLLÁS

Háztartás vezetésére, két kisgyermekem mellé keresek idősebb intelligens nőt, elsejei belépésre. Paczona, Fillér-u. 29. Érdeklődni 5—8 óra között.

Megbízható vasalónő házakhoz ajánlkozik. özv. Kúti Ferencné, Pestlőrinc, XVIII. Losonc-u. 28.

Intelligens, gyermekszerető, lehetőleg nyugdíjas nőt központi fűtéses lakásba, négyéves kisfiú gondozására felvennénk. — Háztartásban segíteni kell. Leinformálható leveleket: „Kellemes otthon" jeligére.

Ápolónő nagy gyakorlattal ajánlkozik Háztartásban is. 425—815. Szív-u. 18 II. 10.

Okleveles ápolónő elhelyezkedne, éjjelnappalra. Megegyezés szerint. Izabella-u. 25 I. 8.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Szerény szobácska magános nőnek könnyű házimunkáért, magános nőnél. 362—431.

Bejárónőt állandóra felveszek. Jelentkezés este hattól. Aranykéz-utca 2. félem. 3.

Gyermekszerető főzőnő ajánlkozik. Vida Sándorné, VI. Szondy-u. 63. sz.

Megbízható háztartási alkalmazottat azonnali belépésre keres: Vajda, Kálvária-tér 18. III. em. 6.

Perfekt mindenes főzőnő állást keres 1-re. Hold-u. 21. III. 4

Bejárást vállalok. — Rottenbiller-u. 6/a. I. em. 11.

Főzni tudó bejárónőt mindennapra felveszek. Székely, Sztálin-út 52. II.

Anyahelyettes, gyermekszerető, dolgozónál elhelyezkedne, kintlakással. Nagydiófa-u. 11. I. 22.

Fiatal, megbízható mindenes harmincévesig felvétetik. Tel.: 188—696.

Dolgozó házaspár gyermekszerető háztartási alkalmazottat keres. Kiss József-u. 17. IV. 6.

Magános dolgozó nő takarításért lakást keres. Érdeklődni lehet: VIII. Práter-u. 18 Házfelügyelőnél. Este 7 után.

Mosást, takarítást vállalok. Erdélyi Józsefné, XX. Latinovics-út 17.

Bejárónő heti 2 napra állást keres. Eötvös utca 43 fszt. 6.

Háztartást vállalok, gyermekgondozással, szerény fizetésért, bejárással is. „Egyedülálló 37723" főkiad.

Idősebb nő háztartásban alkalmazást keres, vidékre is. Farkas István-u. 36/a. II. e. Kálnai lakás.

Gyermekszerető, jólfőző fiatal leány bentlakással, központi fűtéses lakásba, dolgozó házaspárhoz, jó fizetésért ajánlkozik. T.: szerda 332—270.

Fiatal főzőmindenest azonnal felveszek. Dob u. 32. Trafik.

Dolgozó házaspár, 7 és 5 éves gyermek mellé megbízható főzőmindenest keres azonnalra. Andréka, Pannonia-u. 15. I. 4.

Gyermekszerető, jólfőző, középkorú háztartási alkalmazott ajánlkozik. Bástya-u. 15. este 7 és 8 között. Házfelügyelőnél.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Házikabátot, köntöst pizsamát készítek hozott anyagból Kálmán, Guszev-u. 6.

Kétszemélyes epedás patentrekamiét készít: Kádár, Rudas László-utca (Podmaniczky) 67.

Kétszemélyes rekamiét fotelekkel, székekkel 4600-ért készít: Rákóczi-tér 11 Kárpitos.

Minőségi kettőszemélyes rekamiét készít, olcsón, fizetési kedvezménnyel, Kisiparos, Wesselényi-u. 36. Tel.: 227—192.

Rekamiét, dupla ágyneműtartós, automatikus egyszemélyeseket, fotelágyakat készít: Kárpitos, Majakovszkij (Király)-utca nyolcvankilenc.

1—2 SZEMÉLYES REKAMIÉK, fotelek, székek készítése. Fizetési kedvezménnyel **KURTI kárpitosmester** Nagymező-utca 38. (Ó-utca sarok.)

Használt garnitúra, kétszemélyes rekamiéval, alkalmi áron. — Patentrekamiét, fotelt, széket készít, javít, kedvező feltételekkel: Kárpitosmester, Landler Jenő-utca 14.

Fodrosheverő, kis fotelek készítés, javítás. Henenfeld, Párisi-u. 2.

Kétszemélyes rekamié, fotel, szék, sezlont is készítek: VIII. József utca 7.

Vidéki szövetkezetek, vállalatok budapesti anyagbeszerzését, eladásait, hivatali eljárásait megbízhatóan elintézik, telefonos irodával szakemberek. Szemző, VIII. Nap-u. 36. címre.

Koloniál garnitúrát készít rekamiéval: Bodonyi Jenő kárpitosmester, VI. Rudas László-u. 57.

VEGYES HIRDETÉS

Szőlőoltványokat azonnali rendelésre fillérekért kaphat termelőnél, Kiss Bertalan, Abasár.

Prémnyúltenyészet ketrecekkel, helyiséggel olcsón eladó, vagy részestartásra átadó. Boross, 8-as posta, 34-es fiók.

Köles-, kender- len-, muharmagot veszek. Árat kérek. Kun Zsigmond, Kunszentmiklós.

Porszívót KÖLCSÖN VEHET **KERAVILL**-TÓL Boltjaink a város minden részében. Kölcsöndíj: egy napra Ft 12.— fél napra Ft 7.—

Páncélszekrényt, kis és nagyméretűt, vas iratszekrényt, vidékről is, azonnali készpénzfizetésért veszek. — Ajánlatot levelezőlapon: Gerő, Bp., VI., Benczur-u. 34. Tel.: 228—244.

Szőlőoltvány szükségletét szerezze be Fülöp Jánosnál, Markaz.

Primula obé Fasbander, sötétpiros, nagyvirágú, kétszer tűzdelt palánta, 100 darabonként 50.— Ft-ért. — Makó, Fejedelem-u. 3. Szabó József, kertész.

Simaszőrű kölyök foxikutyákat ajándékozok kutyabarátoknak. Este 6—9: VI. k. Lovag-u. 10. „Kékablakos üzlethelyiség lakásban".

Fáj a tyúkszeme? — Anticors tyúkszemirtót használjon, biztosan elmulasztja. Adagja 5.80 forint. Nagy drogéria, József-krt. 19.

Reggeltől = Reggelig

A REGGEL

1938 november 14.

MOZIK

Corso: Az aranyborjú
½6, ½8, ½10.

Forum: Első tavasz
½6, ½8, ¾10.

Uránia: Májusi kaland
5, ½8, ½10.

Belvárosi Bár
Eskü út 5. Vezető: Medgyessy Mária. Zene: Szabó Testvérek.

Rozsadomb Kate-Restaurant (Keleti Károly ucca 9.)
Tánc, zene, vacsora!

Victoria Söröző
V., Berlini tér 5.
Minden este Tóth Böske énekel. Lakatos Tóni és Misi muzsikál.

Lanchíd-penzió
II., Pala ucca 11 a, a Lanchíd budai oldalán. Csendes úri magánház. Központi fűtés. Folyó hideg-melegvíz.

Gundel
GELLÉRT LIGET

Holub Söröző
Kossuth Lajos ucca 12

Góbé
buffet konyhája italai elismerten iók olcsók
Rákóczi út 41

BUNDÁK RÓKÁK KEPPEK
EREDETI MODELLEK UTÁN
SCHMIDEG
SZŰCS IV., PÁRISI-UTCA 5.

MAJESTIC
luxuspenzió, Svábhegyen, a Fogas-megállónál, ündéri kilátással, fejedelmi fürdőszobás lakosztályokkal és ellátással, legnagyobb komforttal
az ÜDÜLŐK KIRÁLYA. Nászutasok paradicsoma. Telefon: 16-54-16

DIETASOK! ÜDÜLŐK!
RÓZSADOMBI GYÓGYINTÉZET
II., Alsótörökvész út 4. Tel. 152 998. 11-es autobuszmegálló.
Penziós pausál-ellátás

Windfix ablak- és ajtólégreszelzáró
hideg, huzat, csapadék, uccazaj és gázbeszivárgás ellen.
Budapest, V., Zrinyi ucca 1. (Gresham palota). Telefon: 38?-563

JÁRMAY-VILLA-PENZIÓ
a 470 m magas SZÉCHENYI hegyen, egész évben nyitva. Központi fűtés! Rege ucca 1. Telefon 165-101.

Géperőre berendezett javítóműhely
Karbantartások
Irógép-kellékek
KOVÁCS ALADÁR IRÓGÉPVÁLLALATA
Budapest, VII, Nagyatádi Szabó u. 46. T. 142-861
Írógépek olcsó beszerzési helye

Svábhegy Mirabell
KARTHAUZI ÚT 6.
(fogas mellett) fürdőszobás, délifekvésű terraszos szobák, 100%-os komfort, közp. fűtés. Olcsó árak. Telefon: 165-513 és 165-405

Tokaji a borok királya, Fuchs-tokaji a koronája
Lerakat:
TOKAJI MINTAPINCE
Telefon: 181-274. FUCHS LÁSZLÓ
Budapest, V., Nádor ucca 5.

Pesti Gödör
új éttermében
szálkanélküli halvacsorák
Nemes Béla énekel.
Kerepesi út 7, a gödöllői HÉV-vel szemben, a Nemzetitől egy kisszakasz.
Telefon: 137-805.

ING SPECIALISTA
Schwarcz úridivat
V., Szent István körút 8

SIDOL
fém- és ablaktisztítószer.

Nászutasok utimarsallja:
A REGGEL Utazási Irodája,
Budapest, VI., Andrássy út 48.
Telefon: 1-295-54 és 1-295-55.

IZÉ
Európa legjobb rejtvényújsága
Minden pénteken

Igyunk
Rajna tokajit
Teréz körút 1/c.

KASSÁNAK
BUDAPESTEN
HOTEL RIO
város szívében, központi fűtés, meleg folyó víz, lift, garázs. Mérsékelt árak. Kürt ucca 6

KASSA UTÁN

A mai vasárnappal bezárult a bűvös kör, amelyben hetek óta mozgunk, felejthetetlen napoknak az a bűvös köre, amely tele volt izgalommal, néha aggodalommal, néha bizakodással és reménnyel s amelyet végül színültig megtöltött az öröm és az ujjongás. *Az ünnepnap elmult s megindult a hétköznap munkája,* amelynek legfőbb feladata a visszacsatolt Felvidék bekapcsolása az ország vérkeringésébe. A politikai és érzelmi bekapcsolás más lapra tartozik, ugyancsak más kérdés, hogy a végleges egybeforrasztás milyen jogi formában, milyen ütemben s mely egymásutánban történjék. *A legelső feladat a gazdasági egység teljes helyreállítása s a korlátok óvatos, de gyors lebontása, amelyek a Felvidéket az anyaországtól ma még elválasztják.* Két irányban ez a munka máris megindult.

Az igazságszolgáltatás terén megtörtént a normalizálás felé az első lépés, a törvénykezés megkezdheti a maga munkáját s előreláthatóan igen rövid időn belül kiépül a jogegység az anyaország és a Felvidék között. Ugyancsak megjelent már *a közoktatás folytonosságát biztosító első rendelet,* amely gondoskodik a tanítás folytonosságáról s a nemzeti kisebbségek nyelvének az iskolákban való fenntartásáról, a régi és új tanerőkről és a tankönyvekről, példásan európai és emberi szellemben. *Ezt a rendeletet kellene gazdasági térre is átültetni!*

Ugyanolyan gyorsan, ugyanolyan pontossággal és ugyanolyan becsületes emberséggel kell gondoskodnunk *a személyforgalom és az árucsere minél gyorsabb ütemben való helyreállításáról.* A gazdasági kérdéseket az általános igazgatástól feltétlenül el kell különíteni. *Vászonra, vasra, szerszámra és anyagra nem lehet várni:* s nem lehet egy nagy országrész egész ellátását egy-egy kiválasztott vállalatra bízni. Ez nem áll sem az ország, sem a Felvidék érdekében. Az országnak szüksége van a Felvidék nyersanyagára és bizonyos iparcikkeire, szüksége van a fogyasztóira, a Felvidéknek viszont szüksége van mindarra, amit innen belülről kell szállítanunk, — élelmiszert, nyersanyagot, iparcikket. Átmeneti időre, öt-hat hétre a közbenső ellenőrzési vonal még fenntartható, *de tovább nem.* A jövő év első heteiben a Felvidék kell, hogy teljesen beolvadjon az ország gazdasági egységébe!

Kiss Dezső

A szociáldemokrata párt határozata a szombat-esti tüntetés ügyében

A Magyar Tudósító jelenti: A szociáldemokrata párt vezetősége és parlamenti frakciója vasárnap délelőtt *Farkas* István elnöklésével ülést tartott és foglalkozott a Magántisztviselők Szövetségének Andrássy úti székháza, két budapesti és több pestkörnyéki munkásotthon ellen intézett támadásokkal, amelyek során a Nemzeti Fronthoz tartozó egyének súlyosan megrongálták a munkásotthonok berendezési tárgyait, ablakait beverték és jelentékeny károkat okoztak. A beérkezett jelentésekből a pártvezetőség megállapította, hogy kétségtelenül előre megszervezett orvtámadások sorozatáról van szó, a támadók mindenütt kilesték azt az időt, amikor az otthonokból a munkások már eltávoztak, hogy minden kockázat nélkül végezhessék rombolásaikat. A pártvezetőség ülésén megköszönte mindazoknak a szolidaritását, akik még szombat éjjel és vasárnap délelőtt tömegesen felkeresték a szociáldemokrata párt szervezeteit, hogy együttérzésüket kifejezzék és a megrongált munkásotthonok helyreállítására anyagi támogatásukat felajánlották. A pártvezetőség és a parlamenti frakció megbízottai eljárnak illetékes helyen, hogy megfelelő intézkedéseket követeljenek.

A Reggel olvasta...

Duff Cooper: A nyugati hadszíntér

Ebből a könyvből azt tudjuk meg: hogyan látták a világháborút — *a másik oldalon!* Ismeretlen területre vezet bennünket a nagynevű angol szerző: a nyugati hadszintérre. És egy *még ismeretlenebb* területre: a világháború izgalmas kulisszái mögé. E lenyügöző, félbe nem hagyható, nagy drámai feszültségű olvasmányból azt tudjuk meg: mi történt a valóságban? És mi — *miért* történt? A világtörténelmi események rejtett rugóit, elbújtatott finom szálait ismerjük meg. De ami a legnagyobb élményünk: világot mozgató, döntő fontosságú eseményekről *egy-egy mondat* monumentális egyszerűségében ád teljes képet az író. A könyv forrása tulajdonképen az angol haderő főparancsnokának, *Douglas Haig* tábornagynak az a naplója, amelyet hadnagykora óta vezetett. A marsall naplója *igazi angol gentlemanra vall:* egyszerű, világos, tárgyilagos és igazságszerető. *Nagy elismeréssel szól ellenfeleiről, a németekről és nem szépíti az angolok hibáit.* Ugyanez az egyszerűség jellemzi a könyv írójáť: *Duff Coopert.* A tények erejével, egy-egy szó dinamikájával sokkal többet fejez ki, mint a szónokias írók legzsúfoltabb barokk szópompája. Duff Cooper megrázóan, emberien és — angolosan igazságszerető. Olvassuk csak el: mit mond a *»békeszerződésekről«* A francia és angol nép jellemzése, Párizs és London háborús élete, az egyszerű katonák emberi profiljai, a történelmi tragédia főszereplőinek egy-egy mondatba foglalt arcképei *nagy íróra* vallanak. Az emelkedett szemléletű és izgalmasan érdekes könyvet *Balla* Antal fordította, a legnemesebb stílustudással.

— **Gázfőzőtanfolyamok Budán:** A Volt Iskolatársnők Szövetsége e hóban a következő gázfőzőtanfolyamokat rendezi: *I. Haladók részére* e hó 18-tól kedd—pénteken d. u. 5—8-ig, hat hétig. Tandíj anyagmegtérítéssel 20 P. *II. Különlegességi konyha* e hó 14-től hétfő—csütörtökön d. u. 5—8-ig, négy hétig. Tandíj anyagmegtérítéssel 12 P. *III. Különlegességi konyha háztartási alkalmazottak részére* e hó 16-tól szerdán 5—8-ig, öt hétig. Tandíj anyagmegtérítéssel 8 P. Beiratkozás: d. e. 10—12-ig és d. u. 5—7-ig, Batthyány u. 8., polgári leányiskolában.

— **»Magyar a magyarért.«** *Wolfner Gyula és Társa Rt.* tisztviselői és munkásai gyüjtése 2309.44 pengő. — *Berettyóujfaluból* jelentik: A »Magyar a magyarért« mozgalomra *Török Olivér száz birkából álló juhnyájat adott.* Az Apollómozi díszelőadást rendezett s ennek bevételét, dr. *Miskolczy* Pál 100.— és dr. *Magyar* Sándor 100.— P-t ajánlott fel. — A »Magyar a magyarért« mozgalomra *Mohácson* a nagyobb vállalatokon kívül az *egyéni gyüjtés* eddig 4600 P-t eredményezett az akció javára a város belterületén. A külterületen *sok gabonát* ajánlottak fel. A gyüjtés alatt megható áldozatkészség nyilvánult meg. *Mohács* az adományokat *Léva* városának küldi el.

— **Előadássorozat Isten megismeréséről.** Az *Aquinói Szent Tamás Társaság* e télen *Isten bölcseleti megismerése* címmel rendezi előadássorozatát. Kiváló előadók közérthető nyelven, de tudományos alapon ismertetik az Isten-kérdés alapjait és vonatkozásait. A hat előadás mindenkor este 6-kor lesz a Központi Papnevelő Intézet előadótermében (Prohászka Ottokár ucca 7). Az előadások a következők: E hó 16: *Jánosi József* S. J., *Az Isten-ismerés útjai.* E hó 30: *Petz Ádám* S. J., *Lét és lételjesség.* December 14: *Ibrányi Ferenc, Törvényszerűség és Isten.* Január 18: *Kühár Flóris, Célosság és Isten.* Február 1: *Schütz Antal, Ki a mi Istenünk?* Február 15: *Szigeti József* O. P., *Isten és a világ.*

— **Házasság.** Kramer Sára, Kramer Ferenc ny. alezredes leánya és Kollin András gépészmérnök házasságot kötöttek. — Müller Antal országgyülési képviselő fia Müller Károly gépészmérnök kedden este ½7-kor tartja esküvőjét a Mária Terezia téri plébániatemplomban Gippert Gabriellával.

MEGJELENT A
KALLÓS JÁNOS-féle
»GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS TŐZSDEI KOMPASZ«
1938-1939. évi évfolyamának második része két kötetben.
TARTALMAZZA: a budapesti és vidéki ipari, kereskedelmi, biztosító stb. vállalatok legújabb adatait. A már előzőleg megjelent két kötettel együtt — amely a budapesti és vidéki pénzintézetek adatai közölte — most már négy kötetből áll a komplett kompasz.
Mind a négy kötet ára együtt 60 pengő
Megrendelhető a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, V., Nádor ucca 14, I. 9. Tel.: 122-096 és 121-386

Reggeli levél

Magyar dráma a Nemzetiben, angol színjáték a Belvárosiban, francia operett a Royalban

A „Vidéki történet" a végeken játszódik, hol »annyi búza, bor van«, hol fehérben gyászolnak az asszonyok, hol mérges pletykák közi élnek úrinők és egyikük kicsiny a falu, e sáros Macedónia. Az élet itt valóban nem tréfa, nem könnyű lebegés a mély vizek fölött s az orvos olyan inaszakadtig dolgozik tűvel, késsel, szívhallgatóval, mint paraszt a kapával. Az ablakon dúsan ömlik be a falusi nap, de bezuhognak az úrilakás ripszbútorai és hajlított székei közé a világ kemény és kérlelhetetlen hangjai is. Kodolányi darabja úgy tör be a Nemzeti színpadára, mint szél, mely változatos és izgatott forgásban kavar mély és igaz indulatokat, port, lombot és emberi sorsokat. A sok népszínművet látott függönyök bizonyosan csodálkoznak e csöppet sem idilli parasztok és e csöppet sem jókedélyű úrhölgyek kegyetlenül rajzolt, késsel vésett figuráin. Bizonyára értetlenül és némely maradi hagyományaikban sértetten figyelik, hogy valóságos élet zajlik ráncaik mögött s nem annak kívánt, enyhe mása. Keményen élt sorsokra, roncsolódó idegekre, izgatott pillanatokra, végletes fájdalmakra, piros csecsemőkre és hollószárnyú halálhírekre világítanak a színpad fényszórói s egy öreg parasztasszony talpig fehérben, zordon vonásokkal, mint a népmesék átkozódó boszorkánya rikolt a bíró előtt: »Boncolik má az én leányomat, késsel bánnak véle! Az én leányommal, ki olyan volt, mint az eleven rózsa!«

A történet: parasztfiúból lett orvos úrilányból lett feleséggel vív a vidéki ház függönyös ablakai mögött. Az orvos úgy érzi, hogy egyedül ott ember a kicsiny házak és rokon parasztok között, a kapálózó csecsemők között. A fehérfalú, gyermekmérleges, orvosságszekrényes, világos intézetben, melyet maga teremtett magának Isten háta mögött, de a nép színe előtt. Az asszony néha leül a petróleumlámpa szegényes fénye alá a zongorához, Pestre gondol, koncertekre és arra, hogy férje tanár lehetne az egyetemen, igazgató a klinikán, mint az ő apja volt. Ez a két világ ütközik. Ütközésükbe belehal egy parasztasszony s végül a rendeltetés erősebb lesz, mint a szerelem, az asszony vágyai, a férj munkája mellett marad. Az osztályához visszatért férfi és az osztályából kiválni nem tudó asszony drámája ez a vidéki történet, de nem ez az igazi érték benne. Az igazi érték: a világ, mely a tusázó hősöket körülveszi, az élet, mely körülöttük zajlik s kegyetlen, éles, mint egy harapás. A színpadon középosztályi dráma és a paraszti élet zajlik, de a paraszti élet színei mindenhol erősebbek és élesebbek, Kodolányi véres realizmusa, biztos drámai érzéke itt tombolhatja ki magát igazán. Ott, ahol a parasztanyák gyerekeikkel az intézetbe jönnek és mérlegre teszik fiaikat és leányaikat, ott, ahol a gyanúba fogott orvos, az ő orvosuk, a szegények orvosa s a nép barátja mellett tüntetnek és ott, ahol indulni akarnak községháza, jegyző urak ellen. Az, ahogyan a fájdalmába beleőrült anya a kihallgatáson a bosszú képeit ismételgeti s már látja, amint megbilincselve viszik a doktort, végig az uccán, vasban, mint Rózsa Sándort, ámuló parasztok és átkozódó asszonyok sziszegő sorfala között, az, ahogyan vall, inkább önmagának, mint a bírónak, egy régi népi ritus átkainak és siratóinak stílusa szerint — mind-mind olyan jelenet, melyhez fogható kevés van a magyar drámairodalomban. A szerző e részekben mutatja erejét. Kiáll a piacra, mint egy vitézkedő fiatal legény s kinyitván bicskáját és feldagasztván mellét, mondja: ennyit tudnék! De — a harmadik felvonásban hirtelen visszatér a középosztályi drámához, mintha a legény leeresztené karját, behajtaná bicskáját s megelégedvén azzal, hogy erejét megmutathatta, — nem használná fel. A »Vidéki történet«-nek számos roppant erőről tanuskodó jelenete mind teljes bizonyossággal mondja: Kodolányi képes lenne annak a nagy magyar népi drámának megírására, mely páratlan lehetne nemcsak a színpadon, hanem a magyar irodalomban is. Erre nemcsak ennek a darabjának első és második felvonása, hanem »Sötétség«-e és »Börtön« meg »Szép Zsuzska« című regényei is bizonyítékok. De ebben a darabban még megáll a személyek drámájánál és bár folyton a népi tragédia határán jár, — nem jut el odáig. Ha egyszer eljutna idáig, páratlan ajándékot adna nemzetének, mert annyi népszínmű szilvalekváros kifőzött édeskéssége után, annyi ábrándos és hazug parasztábrázolás után, ő állíthatná színpadra a parasztéletet.

A közönség viharos tapsai a bemutatón sok előadást ígértek. Sajnos, ez aligha a darab legjobb részeinek köszönhető. Inkább azoknak a részeknek, ahol az író engedményeket tett és alárendelte magát a színpadi hatásnak. Ezek inkább a közönség számára, mint Kodolányi vállalt szerepe szerint íródtak. Ami a színészeket illeti: könnyebb lenne szatírát írni róluk, mint dícséretet, amennyiben egyáltalán nem a darab legjobb, hanem inkább a szokványosabb jeleneteiben mozogtak otthonosan és természetesen. Kivétel: Gobbi Hilda, aki az eszelős öregasszony szerepében az igazi Kodolányit értette meg. Timár az orvos szerepében halványabb volt, mint a »Villámfénynél« vidéki orvosában, itt csak amannak szürkébb másolatát adta. (Hiba volt ezt a hasonló szerepet vele játszatni!) Kisebb szerepekben Vándory Margit és Matány jók voltak, Barthos és Eöry Kató viszont inkább népszínművet játszottak, mint Kodolányit. Könyves Tóth Erzsi az asszony szerepében csak ott volt természetes, ahol ez a szerep a harmadik felvonásban vértelenebbé vált és Lukács Margit a védőnő szerepét bár sok önfegyelemmel, de nem nagy lelkesedéssel játszotta. Általában: sem a szereplők, sem a felületes rendezés nem azt hangsúlyozta, ami a darabban igazán új és értékes. Hanem azt, ami számukra ismerős volt népszínművekből, hol »vicces« parasztok ügyetlenül forgolódnak. Ennek köszönhető, hogy a közönség szomorú jeleneteket harsogó nevetéssel jutalmazott, s hogy a darab alighanem másképp lesz siker, mint e sorok írója szeretné.

Szabó Zoltán

A „Conway-család"-ot, Priestley angol író színművét mutatta be a Belvárosi Színház Aszlányi Károly fordításában és Bárdos produkciójában. Az első felvonás függönyének legördülése után tétován nézünk körül: mi közünk nekünk ehhez az angol családhoz, amelynek félkótya, viháncoló ifjú hölgytagjai valami lehetetlen élőképelőadást rendeznek éppen, a család egyik leányának, Kay Conwaynek születésnapja alkalmából. Keresztmetszet egy angol polgári család életéből, jó. Expozíció: az egyik leány szocialista apostolnőjelölt, a másik titkos regényírónő, a harmadik semmi más, csak a kisváros szépségkirálynője, elkényeztetett princessz, csupa gőg és szikrázás, tavasz és szerelem, parfőm és szekszepil. A fiú most jött haza a háborúból, elképesztő tervei vannak a polgári életben való érvényesülésére, — rögtön érezzük róla, hogy kissé fantaszta — végül itt van még a legfiatalabb leány, Carol, csupa rügyező báj és kislányos kedvesség, hogy a sáfrányszőke mamáról, aki nyolcvan kilójával és merész dekoltázsával, hajdani operaénekesnői becsvágyának kicsorbult hangján keresztül is, még mindig tetszeni akar, meg ne feledkezzünk. Érdekes vonzás hatása alá kerülünk: önként feltolul bennünk a kérdés, mit akarnak ezek, mi lesz ezekből? És a következő felvonás, a szerző zseniális ötletéből, éppen erre a kérdésünkre felel. Kay, a regényírónő, az ünnepség végén a holdfényes éjszakába meredve, mintegy révületben meglátja előre a család sorsát — s ezt a látomást hozza a második felvonás. Látjuk az egész családot húsz év mulva. Kay, aki regényírói diadalról álmodozott, egy londoni napilap színházi riportere, aki undok filmpávákat intervjúol; a szocialista apostolnő, aki az általános emberi boldogságról álmodozott az első felvonásban, kiszikkadva és reménytelenre őrlődve állapodik meg egy teljes lelki részvétlenségben, afölött való csalódása miatt, hogy sem a Népszövetség, sem az élet nem váltotta be hozzáfűzött reményeit: nemcsak az emberiség, ő maga is, egyénileg is, boldogtalan, társtalan, reménytelen. A fantaszta fiú is tönkrement már vagy húszféle vállalkozáson, iszákos lett és elzüllött, a szépségkirálynő-családtag egy durva és önző gorilla felesége és áldozata lett, végül a legkisebb gyermek, aki minden célkitűzés helyett csak »élni« akart — az első felvonást követő esztendőben meghalt... E látomás mély és komor drámaisága aztán a harmadik felvonásban válik súlyosan élményszerűvé, amely most újból visszaugrik húsz évvel és folytatja az első felvonást, a reménykedéseknek és a tervezgetéseknek egy isteni-csillogóan vetített játékosságával, — a dráma itt markol belénk! — mert hiszen tudjuk a jövőbe kivetített és már lejátszott második felvonásból, hogy az a bizonyos csillogónak és gyönyörűnek látott jövő hogyan is fog kialakulni.

Szép és mély darab, egyike azoknak a produkcióknak, amelyek Bárdos művészi ízlésének és hajlandóságának fajsúlyát jellemzik. Az előadás, — a színészileg zavaros és husza első felvonás kivételével, — kitűnő. És egész csomó színész-meglepetéssel szolgál! Örömmel állapítjuk meg mindenekelőtt, hogy Bulla Elma talán először tetszett nekünk, úgyszólván minden fenntartás nélkül! Azoknak a bizonyos német-iskolás játszási segédeszközöknek, a természetességet oly túlzottan szuggerálni akaró pluszlihegéseknek és ráadás-nyögéseknek nyoma sincs ezen az alakításán, mintha csak valamilyen művészi választóvízfürdőt vett volna, amelyben tehetségének színaranya különvált minden felesleges cafrangtól, sallangtól, cikornyától. Arca és alakja mint az elefántcsontra festett akvarell, a zavartalan művészi varázs fényével és sugárzásával szinte világít az előadásban. Őszintén örülnénk, ha az eredmény elérésében némi része volna annak a kétéves kellemetlenkedő és számunkra sem kényelmes harcnak, amelyet a régi bullai és reméljük végleg levedlett játékmodor ellen folytattunk... Második számú színészi meglepetése az előadásnak az ifjú Kiszely Ilona kiugrása a szépségkirálynő szerepében. Viháncoló frisseséggel, lobogósörényű száguldozással valóságos Karnevál hercege, egyik szín- és varázsközpontja az előadásnak ez a tehetséges fiatal színésznő, akiben már korábban és sokkal kisebb szerepekben is volt szerencsénk észrevenni az ifjú tigriskarmokat. Pompás alakítás a Hoykóé a leszerelt repülőtiszt elzüllő szerepében. Izzadt üstökének még öszbecsavarodó szálai is whiskyt gőzölögnek a második felvonás megrendítő terepén. Gügyögően bájos és üde a kis Tahy Anna, karakterisztikus és mélyen drámai hatású Sennyei Vera alakítása, Baló Elemér, szerepe passzivitásának hallgatagon és mozdulattalanul tehetséges kidomborításával mutatott erőt, végül nagyszerűnek találtuk Nagy György kettős figuráját Beevers szerepében. Szivarjának parazsával, óraláncának csillogásával és egy-egy hümmögetéssel többet fejezett ki egy egész regénynél. Mindez, amit a színészi játékról elmondottunk, Bárdos Artúrt, a rendezőt is dicséri. Gara Zoltán tervezte az egyetlen artisztikus díszletet.

Marinka, a táncosnő, a felejthetetlen Petráss Sári egykori diadalmas sikerét a Royalban láttuk magyar származású amerikai énekesnővel, Ania Sulival, a felhők örök tavaszi kékségében mosolygó Petráss szerepében. Ania Sulinak nem kismértékben a reminiszcenciák miatt is nehéz dolga volt ezzel a bemutatkozásával. Megállapíthatjuk, hogy szépen énekel, játékmodora szerény és rokonszenves, de minthogy három héttel ezelőtt még alig tudott magyarul, csak a bravurt tudjuk egyelőre méltányolni. Kertész Dezső hódító és elegáns Iván herceg volt, meleg és finom alakítást nyujtott Rátkai Mártonunk, mint mindig, ezúttal is roppant mulatságos volt a fiatal Latabár, az ő saját latabári fa- és pléhhumorával. És azt hisszük, hogy a csinos Lantos Ica nagyon tehetséges. Csak a mozdulatművészeti dorbézolás sok egy kicsit. Nem vagyunk mindenre kiváncsiak!

Egyed Zoltán

OSTENDE
A VILÁGHIRŰ
RAJKÓK
ÉS GÖDÖLLŐI
VIDÁK JÓZSI
ÉLÉN
SZÁNTHÓ
ÉNEKEL

FÉNYKÉP útlevélbe igazolványba bérletbe
AZONNAL
2 darab rendelésnél darabja 48 fill.
Párisi Foto, Párisi Nagy Áruházban

A selyemfényű
DURDILLY
AJAKRUZS
2.— P-ért kapható a szaküzletekben.

A KÉPVISELŐHAZ MAI ÜLÉSI

Rupert kemény kritikája a közállapotokról

Ma már nyolcórás üléseken tárgyalja a titkost

— *Az Est tudósítójától* —

Tíz órakor nyitotta meg **Sztranyavszky** Sándor elnök a Ház mai ülését. Bejelentette, miszerint határoznia kell a Háznak, *Temple* Rezső indítványa tárgyában, aki indítványozta, hogy a Ház *nyolc órás ülésekben* tárgyalja a választójogi javaslatot. Temple Rezső indítványát elfogadták és így

már a mai naptól kezdve nyolc órás ülések lesznek.

A választójogi javaslat vitájának mai első szónoka **Rupert** Rezső volt.

Bár a javaslat ellen szólal fel, — úgymond — mégis *elismeréssel adózik a kormány iránt, mert ezt a javaslatot ide hozta.* Kifogásolja azonban azt, hogy

amit a kormány egyik kezével nyujt, azt a másikkal elveszi.

Súlyos kifogás az is, hogy a javaslat *a szerzett jogokat sem tartja tiszteletben.* Megdöbbentő, hogy *egymillió jogosult polgárt kizárnak a választójogból* és így valósággal kizárják őket a nemzet testéből. Tisza István szavait idézi ezután, majd így folytatja:

— *Tekintetes Királyi Törvényszék...* Itt van a magyar nép glorifikálása, nem egy baloldali, hanem egy *jobboldali államférfi szavaiban.* (Rupert elszólását *derültséggel* fogadja a Ház.) Mi szükség van egymillió ember kirekesztésére, amikor *alig lehet megbízhatóbb és kormányozhatóbb népet találni, mint a magyart?* Ezt a népet 1918-ban és 1919-ben sem tudták kimozdítani nyugalmából,

a magyar nép nem hajlamos arra, hogy forrongjon

és forradalomba vinni csak felülről lehet, ha ezt felülről csinálják, vagy felülről engedik csinálni.

Rupert Rezső: Igazat adok a miniszterelnök úrnak, hogy itt

hisztériáról van szó,

de vannak bizonyos jelenségek, amelyek mellett nem lehet szó nélkül elhaladni. A baloldalinak igazán nem mondható 8 Órai Ujságot például *megrendszabályozzák, holott a sajtónak egy másik része százszor inkább rászolgált volna a megrendszabályozásra.*

— Nem lehet csodálni a tömeghisztériát, ha olyan szomorú tapasztalatokat szerzünk, mint például *a legutóbbi lovasberényi választáson.* Tudjuk, hogy megszólalt a rádió, természetesen a kormány tudta nélkül, mégis *olyan köröknek a jóvoltából, amelyeknek a kormány intencióit szem előtt tartani kötelességük lett volna.* A tömeghisztériát *indokolatlannak* kell tartani, noha a kormány passzivitásával — legalább is ez a látszat — *alkalmat ad ilyen hangulatra.*

Nem szabad megengedni, hogy ezt az országot letrítsék az egyetlen, igaz magyar útról.

Tudjuk, hogy a kormányzó úrnak is ez a felfogása. Tudjuk, hogy

az államfő igaz kötelességérzettel

akarja minden tekintetben fentartani az ország mai rendjét.

és megteremteni jövendő boldogulásának előfeltételeit. A kormány ellene van minden szélsőségnek, itt van a parlament többsége, a felsőház az ország papirendje, a nemzet minden dolgozó polgára, elsősorban a nép mindenki ellene van az éretlen csinytevéseknek, ezeknek a rendbontásoknak, annyi azonban bizonyos, hogy a kormány részéről *csodálatos türelmet, hallgatást tapasztalunk.*

— Az is igaz, hogy *a hallgatás sokszor demagógiának számít* és sokszor felér magával a forradalomcsinálással. Ez a nép a rendet, a személyi és vagyonbiztonságot akarja. Azt kívánja, hogy pénzügyi egyensúly s közgazdaság élete zavartalan legyen hogy a beruházásokra meg legyenek a pénzügyi és gazdasági előfeltételek hogy

becsületes, józan reformok útján megszüntessék a szociális nyomort.

Mindenki *csak munkát és kenyeret* akar. Tisztában kell lenni azzal, hogy *mi senkire a világon nem számithatunk.* Nem várhatunk senkitől sem támogató kezet, különösen nem annak a világnézetnek a részéről, amelyhez csatlakozva, erejére támaszkodva akarnak egyesek nálunk is világnézeti kérdést csinálni.

— *A szélsőség sorai között értéket, tehetséget, igaz hazafiúi nagyságot egyáltalán nem látni.* Ott van a hiba, hogy egyes pneumatik-politikusok mindig *külső sikerektől kapják a szuflát* és a jobbszélső világnézet külpolitikai sikereit egyszerűen *a maguk eredményének könyvelik el.* Ki kell őket ábrándítani, hogy miután a magyar nép sem érzelmileg, sem érdekeiben nem talál semmi hasznot ebben a kapcsolatban,

nekünk meg kell maradnunk az okos, alkalmazkodó diplomácia keretében, amellyel Kánya Kálmán és a kormány eddig is vezette az országot.

— Mi csak egyet kérünk: *senki se avatkozzék belső dolgainkba.* Arra is vigyáznunk kell, hogy a parlamentáris kultúrállamokkal is fentartsuk kapcsolatainkat.

— A hatalmon lévők tudhatják hogy

az osztály és felekezeti gyűlölködés pusztán egyéni érdek.

Ami ezen a téren történik, az nem más, mint *karriervadászat, felfelé törés.*

— Ezek az emberek, miután a maguk munkássága és értékei alapján nem tudnak előrejutni, *a nemzet holttestén, egy szerencsétlen, üldözött felekezet holttestén akarnak eljutni a karrierhez.* Vegyék ezek tudomásul, hogy itt megingathatatlan jogrend van. Végeredményben a nép egészséges felfogása teljesen lehetetlenné teszi majd őket.

— Ezek az emberek *a parlamentarizmust is támadják.* Idézte gróf *Tisza* Istvánt, aki annakidején kijelentette, hogy »*ha nemzet akarunk maradni, akkor fenn kell tartanunk a magyar parlamentaris kormányzást*«.

Azután a most megalakult *zsidóbizottságról* beszélt.

— Mi, keresztények is tiltakozunk az ellen, hogy az *5% zsidóság ellen ilyen brutális, alkotmányellenes módon kelljen védekeznünk,* világesúfjára.

— A nagyrészt józan és becsületes emberekből álló párt *egy kis töredék követelésére* állította fel ezt a bizottságot, amely *durva ellentmondás az alkotmány ellen és az egész világ előtt megbélyegző.* Itt is zsákmányéhségről van szó. *Nem lehet nélkülözni azt az 500.000 főnyi zsidóságot, amely háború esetén 100.000 katonát ad.*

Rupert beszédideje lejárt: *Tizenötperces meghosszabbítást* kért. Sztranyavszky elnök ezeket mondotta:

— *Indokoltnak tartja-e a Ház, hogy a képviselő úr beszédidejét meghosszabbítsa, annak ellenére, hogy annyira eltért a tárgytól?*

Felkiáltások a jobboldalon: *Nem!*

Az elnök szavazást rendelt el. Rupertnek tehát be kellett fejezni beszédét.

Utána **Kéthly** Anna szólalt fel.

— Ez a választójogi javaslat

rideg és egyoldalú akaratnyilvánítás,

— mondotta — nem egyéb, mint jogfosztás, széles rétegek kirekesztése. *Első-, másod- és harmadrendű polgárokat kreálnak ezzel a javaslattal* és egymillió állampolgár kerül ki az alkotmány sáncaiból a jogfosztás révén.

Bárczayék mozgalma a rémhirek ellen és a pártegységért

— *Az Est tudósítójától* —

Nagy érdeklődéssel várja a közvélemény és a képviselőház *Darányi* Kálmán ma délre jelzett felszólalását. Az elhangzott híresztelések késztették a miniszerelnököt erre az elhaározásra. Napok óta várja a közvélemény és a parlament, hogy a kormány elnöke megszólal és

félreérthetetlen szavakkal oszlatja el a híresztelések ködét,

valamint határozott bejelentést tesz a kormányzati politika irányvonaláról. Tegnap délelőtt még úgy volt, hogy a választójogi javaslat általános vitájának befejezése után szólal fel a miniszterelnök, ez a terv azonban megváltozott.

Hangoztatta a miniszterelnök, hogy noha

noha őt a budapesti hisztéria nem nagyon izgatja,

mégis okát látja annak, hogy a képviselőházban felszólaljon.

A tegnap esti pártértekezleten nagyon jó benyomást tett *Darányi* Kálmánnak ez a kijelentése. Annál is nagyobb érdeklődéssel várja a képviselőház a Darányi-beszédet, mert három nagy ellenzéki felszólalás: gróf *Bethlen* István, *Eckhardt* Tibor és *Rassay* Károly beszédei után nyilatkozik a miniszterelnök.

Korán véget ért tegnap a pártértekezlet, amely átalakult a szokásos csütörtök esti zárt klubestté. *Darányi* Kálmán és a kormány tagjai korán eltávoztak az Esterházy uccai palotából és csak *Hóman* Bálint kultuszminiszter maradt a klubban, ahol a képviselőkkel vacsorázott.

A *Bárczay*-csoport az Esterházy-palotából átent a Pannoniába és ott vacsorázott. A vacsorán résztvett *Mocsáry* Dániel, Bárczayék alelnökjelöltje is. Késő éjszakáig tartott ez a vacsora, ahol a Bárczay-csoport tagjai egymásközött élesen elítélték a rémhírterjesztést.

Az az egyhangú felfogás alakult ki a baráti csoport tagjai között, hogy a mostani időben feltétlenül

meg kell őrizni a pártegységet és az egész pártnak a leghatározottabban szembe kell fordulnia minden kivülről jövő rendbontó és forradalmi bomlasztó kísérlettel.

Ma már kora délelőtt benépesedtek a képviselőház folyosói. *Sztranyavszky* Sándor foglalta el az elnöki emelvényt. Az ellenzéki folyosón vitatkozó csoportok alakultak, a kormánypárt és ellenzék egyaránt feszült érdeklődéssel várja Darányi beszédét, amely általános megítélés szerint nemcsak a híresztelések erélyes cáfolata lesz, hanem

új képet is nyujt a parlamenti és politikai helyzetről.

Az ülés megnyitása után a képviselőház *nyomban megszavazta a nyolcórás üléseket.* Ma már nyolcórás ülésen tárgyalja a képviselőház a választójogi törvényjavaslatot.

Rupert Rezső volt a mai vita első szónoka. *Temple* Rezső, a kormánypárt vitarendezője kora délelőtt érintkezésbe lépett telefonon a miniszterelnökségi palotával, ahol azt az értesítést kapta, hogy a miniszterelnök déltájban akar felszólalni.

A vitához sokan iratkoztak fel, de mindazok, akik eddig beszélni akartak, *majdnem mindnyájan töröltették nevüket* a felszólalók listájáról. Igy bizonytalan, hogy a miniszterelnök felszólalása után kik fognak beszélni.

Beszélni akar *Eckhardt* Tibor, a független kisgazdapárt vezére is és lehetséges, hogy miután a szónokok nagyrésze eláll a szótól,

már a mai nap folyamán sor kerül Eckhardt beszédére,

amelyet annál nagyobb érdeklődéssel várnak, mert a miniszterelnök felszólalása után hangzik majd el.

Szálasi izgatási ügye a táblán

— *Az Est tudósítójától* —

A büntetőtörvényszék *Szemák*-tanácsa mult év őszén több napon át foglalkozott *Szálasi* Ferencnek, a Nemzeti Akarat Pártja vezérének államfelforgatási bűnperével. A bizonyítási eljárás befejezése után a törvényszék *bűnösnek mondotta ki Szálasi Ferencet lázadásra való szövetkezés vétségében és ezért*

tizhónapi államfogházra

ítélte.

A tábla dr. *Leitner* Emil tanácselnök vezetése mellett a mai napra tűzte ki a fellebbviteli főtárgyalást. *Méhes* Ignác táblabíró ismertette az ügy iratait.

Az iratok ismertetése kapcsán az elnök a következőkkel fordult Szálasihoz:

— Ön úgy vallott a törvényszék előtt, hogy *egy régi rendszerből az újabb rendszerbe való átlendülés nem képzelhető el váres harc nélkül.* A hatalmat kényszerítő eszközök segítségével kivánják igénybevenni.

— A vizsgálóbíró előtt viszont azt mondotta, hogy a harcra való utalás csak szónoki frázis. Tessék nekem megmondani, mi az ön határozott álláspontja.

— Azt akartam mondani — válaszolta Szálasi — hogy nem a mi mozgalmunk, hanem *a kor eszméinek hatása fogja népünket belekényszeríteni egy véres harcba.*

Ezután szünetet, majd szünet után ***zárt tárgyalást*** **rendelt az elnök.**

„Claridge" kávéházban
Nagymező ucca 11.
MIMI PRINC a közismert dízőz,
SZENDY LAJOS a rádióból közismert zenehumorista
és a Svájcból hazaérkezett SÁSDY zenekar, elsejétől.

Esténként VÖRÖS ANIKÓ
é n e k e l
a PARISETTE KÁVÉHÁZBAN
Zene: BALÁZS LÁSZLÓ

SZÍNHÁZ

„Kékszakáll nyolcadik felesége"

Savoir-repríz a Művész Színházban

Régi nagymultú darabokat mindig kockázatos dolog felujítani. Alfred *Savoir* három esztendővel ezelőtt halt meg, de fölényes színpadtechnikai tudása, finom humora, szatirája és igazi francia szellemmel megírt párbeszédei pontosan úgy hatnak, mintha ma készültek volna. Brown úr, a milliárdos eddig hétszer változtatta élettársát, de a pénzes Kékszakállt nyolcadik felesége alaposan megtáncoltatja.

A nyolcadik asszonyt *Mezey* Mária játssza pikantériával, eleganciával, sokatmondó és még többet sejtető pillantásaival és a francia színpadhoz méltó beszédtechnikával. Párizsban sem találnának külön alakítót a szerepre. Az ősz, energikus Kékszakáll szerepében *Delly* Ferencet láttuk szívesen. A darab vidámságának főképviselője az elszegényedett márki, *Rátkai* Márton. Mennyi leleményesség, ötlet, művészi fordulat, hatásos színészi munka van ebben a remek alakításban! A kedves *Dénes* György, az ügyes és érdekes *Székely* Ibolya, *Tompa* Béla és a többi szereplő is a helyén van. A simán gördülő előadást *Kürti* Pál rendezte *Gara* Zoltán szép színpadjain. A szöveg hajlékony, könnyed, ami nem csoda, hiszen *Heltai* Jenő fordította.

(K—f)

A „Feketeszárú cseresznye" Danicája, Eőry Erzsi, féléves kisfiával hazaérkezett Szumatrából

Ma éjszaka Budapestre érkezett négyesztendei távollét után egy volt pesti színművésznő, *Eőry* Erzsi, aki annakidején emlékezetes sikerrel játszotta Danica szerepét *Hunyady* Sándor »Feketeszárú cseresznye« című színjátékában a Vígszínház színpadán.

EŐRY ERZSI EDGAR NEVŰ KISFIÁVAL

Eőry Erzsi utoljára a Kamara Színház tagja volt és azért hagyta abba a színi pályát, mert *férjhezment egy amerikai olajvállalat igazgatójához*, James *Bailey*-hez. Most férjével és Edgár nevű féléves fiacskájával jött haza.

— *Négy hétig utaztunk* — mesélte nekünk ma reggel Eőry Erzsi. — Szumatra volt állandó lakásunk, mert férjem az amerikai olajvállalat igazgatója volt. Most áthelyezték San Franciscóba. Néhány hétig Budapesten maradunk, aztán — minthogy férjem féléves szabadságon van — beutazzuk Európát, majd áthajózunk Amerikába. Sok szép élményem volt, amióta elmentem Budapestről. *Őserdő, vadászat, benszülöttek tánca és zenéje*... ezekről mind mesélhetnék... Egyelőre örülök annak, hogy itthon vagyok és én vagyok a kíváncsi. Jávában is jártam a férjemmel és énekeltem a hollandindiai rádióban.

KIS HIRÉK

Ritka kulturális kitüntetést kapott Franciaországtól *Andersen* Felicia, a kiváló magyar előadóművésznő: Gaston *Maugras* budapesti francia követ tegnap adta át neki *a francia akadémia bronzérmét*. A kitüntetést a francia nyelv és irodalom külföldön való terjesztéséért adományozták a művésznőnek, aki Magyarországon igen sokszor szavalta francia költők műveit, *Párizsban pedig magyar lírikusok verseit vitte sikerre* francianyelvű szavalatával.

⊙

Bolváry Gézát, aki *nyugalmazott huszárfőhadnagy*, a fejérmegyei *Aba* község frontharcos csoportja tiszteletbeli elnökévé választotta.

...nozisok elnökének felhivása

Magyar Mozgóképüzemengedélyek Országos Egyesületének el... *Bornemisza* Gábor, a következő *...vást* intézte a magyar mozisok...

„Felkérem a Magyar Mozgóképüzemengedélyesek Országos Egyesületének tagjait, hogy az eucharisztikus kongresszus tartama alatt lehetőleg olyan filmeket tűzzenek műsoraikra, *amelyek a kongresszus emelkedett színvonalának különösen megfelelnek*. Mindenesetre mellőzzék azonban olyan filmek műsorratűzését, *amelyek megbotránkoztathatják a kongresszusra érkezők kényes vallási érzületét*.

A mozisok és a filmesek között nagy feltűnést keltett a felhívás, miután köztudomás szerint a magyar filmcenzura eddig sem engedélyezett olyan filmet, amelyek bárkinek vallási érzületét megbotránkoztathatta volna.

MŰSOROK

Péntek április 1

SZÍNHÁZ

OPERA: *Pillangókisasszony* (½8). — **NEMZETI:** *A falu rossza* (Kezdete ½8. Vége 10). — **KAMARA:** *Villámfénynél* (Kezdete 8. Vége ½11). — **VIG:** *Fűszer és bors* (E. bérlet. Kezdete 8. Vége ½11). — **MAGYAR:** *Volpone* (Kezdete 8. Vége ½11). — **BELVÁROSI:** *Félperces szerelem* (Kezdete 8. Vége ½11). — **MŰVÉSZ:** *Kékszakáll nyolcadik felesége* (½9). — **PESTI:** *Hatodik emelet* (Kezdete 8. Vége ½11). — **ANDRÁSSY:** *Nem leszek hálátlan* (Kezdete 8. Vége 11). — **VÁROSI:** *Nincs előadás.* — **ROYAL:** *Pillanatfelvétel* (Kezdete 8. Vége ½11). — **TEREZKÖRUTI:** *Lulu* (½8). — **PÓDIUM:** *Márciusi műsor* (9). — **KOMÉDIA:** *A vén bárkás* (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Romantikus asszony* (½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Pista néni* (½9). — **KISFALUDY:** *Víg özvegy* (6, ¾9).

MOZI

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. Ü = Vasárnap és ünnep. M = Matiné.

ADMIRAL (1—537—07. Margit körút 5): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Zenebohóc. H (¼4 ¼6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¾4 ¼6 ⅛8 ⅛10. V d. e. ⅛10 és ⅛12 órakor: Egy szélhámos naplója. — **ALKOTÁS** (1—553—74. Alkotás u. 11): **100 férfi, 1 kislány** (Deanna Durbin). Stan és Pan, a ...ngerészek réme. H (¼4 ¼6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¾4 ¼6 ⅛8 ⅛10. V d. e. 11-kor matiné: Az ...anyember. — **ANDRÁSSY** (1—241—27. Csen...ry u. 39., Andrássy út sarok): **100 férfi, 1 kislány** (Deanna Durbin). Jótét helyébe jót ...rj. H (¼5 7 ½10). Sz 4 6 8 10. V Ü 2 4 6 8 ... — **ASTRA** (15—44—22. Ugocsa u. 10., Bö...rményi útnál): **Kalózkisasszony** (Gaál ...anci). H (¾4 ¼6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¾4 ¼6 ⅛8 ⅛10. V d. e. 11-kor: Elnökkisasszony. — **ATRIUM** (1—540—24, 1—530—34. Margit körút ...): **Mintaházasság** (Heinz Rühmann). H (¼6 ⅛8 ⅛10). Sz V Ü ¼4 ¼6 ⅛8 ⅛10. — **BELVÁROSI** (3—845—63. Irányi u. 21): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi Éva, Jávor Pál). Állatkert a tenger fenekén (színes film). Bécsi melódiák. H (obbterem ⅛5 7 ½10; balterem 8). V Ü jobbterem ⅛3 5 ⅛8 ⅛10; balterem ¼4 6 ⅛9. V d. ...½11 és 12-kor matiné: Negyvenéves asszony. — **BODOGRÁF** (14—95—10. József körút ...): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Robotmadár (artistafilm). H (¼4 ¼6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¼4 ¼6 ⅛8 ⅛10. — **BUDAI APOLLÓ** (1—515—00. Csalogány u. 46): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). A repülés csodái. H (⅛5 ¾7 9). V Ü 1 3 ¼6 ⅛8 ¾10. V d. e. ½11-kor: Piroska és a farkas. — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32): **Az én lányom nem olyan** (Tolnay, Ráday). H (¾4 ⅛6 ⅛8 ¾10). V Ü ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ¾10. — **CASINO** (3—831—02. Eskü tér 6): **Magdát kicsapják** (Turay, Tolnay). H (⅛6 ⅛8 ⅛10). Sz V Ü ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. — **CITY** (1—111—40. Vilmos császár út 36): **Charlie Chan Monte Carlóban** (Warner Oland) és a kísérő műsor (¾6 ¾8 ¾10). Sz V Ü ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10. — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **Tarantella** (J. MacDonald). H (⅛6 ¾8 10). Sz V Ü ¼4 ⅛6 ⅜8 10. — **CORVIN** (1—395—84, 1—389—88. József körút és Üllői út sarok): **Egy leány elindul** (Páger, Szörényi) és a kísérő műsor. H (¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. V d. e. ⅛11-kor matiné: Pajkos herceg (J. MacDonald). — **DAMJANICH** (1—348—03. Damjanich u. 1): **Becsületszóra** (Ingeborg Theek). Ördög éjszakája (Folyt. előad. ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10). V Ü 2 4 6 8 10. — **DÉCSI** (1—213—43, 1—259—52. Teréz körút 28): **Mintaházasság** (Heinz Rühmann). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **ELIT** (1—161—51. Lipót körút 16): **Hindu síremlék.** H. (4 ¾7 ⅛10). V Ü 2 ⅛5 ⅛8 10. — **FÓRUM** (1—897—07, 1—895—43, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): **Biboros futárja** (Annabella) (⅛6 ⅛8 ⅛10). Sz V Ü ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 56): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Vitaphone varieté. H (⅛5 ¾7 9). Sz ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. V Ü ½2 ¾4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): Harmadik hétre prolongálva! **Orgonavirágzás** (J. MacDonald). H (Mindennap 2 ⅛5 7 ½10). V d. e. ½11-kor matiné: Három kis ördög (Deanna Durbin). — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). A zenebohóc (P Bildt). Hangos világesemények (⅛5 ¾7 ¼10). Sz 4 6 8 10. V. Ü ¾2 ¼4 ¾6 ⅜8 ¾10. V de. ¼11-kor S. M. C. matiné — **KAMARA** (1—440—27 Dohány u. és Nyár u. sarok): **Mintaházasság** (Heinz Rühmann). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **KULTÚR** (3—861—93. Kinizsi u. 18): **Szeretlek** (Eggerth Márta, Kiepura. H ⅛5 7 ¾10). V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10. — **LLOYD** (111—994. Holán u. 7/a, Szent István körútnál): **Az ember néha téved** (Tőkés Anna, Dayka Margit) H (4 6 8 10). V d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10 — **METRO** (1—122—30 Teréz körút 60): Második hétre prolongálva! **Tarantella** (J. MacDonald). H ¼6 ⅛8 ¾10. Sz V Ü ¼4 ¼6 ¾8 10. V d. e. 11-kor matiné: Víg özvegy (J. MacDonald). — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41): **A londoni kurir** (Tyrone Power). H (⅛5 7 ½10). Sz 4 6 8 10. V Ü 2 4 6 8 10. — **ODEON** (1—302—63. Rottenbiller u. 37/b): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Arizona hiénái (T. Tyler). H (Folyt. előad. ⅛5 7 ½10). V Ü ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ½10. V. d. e. ½11-kor matiné: Cigánybáró (Strausszene). — **OLYMPIA** (1—429—47. Erzsébet körút 26): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi), Buster, a vitaminkirály (burleszk). H (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10) — **OMNIA** (1—301—25. József körút és Kölcsey u. sarok): **Charlie Chan Monte Carlóban** (Warner Oland). Buster, a varázsló. H (5 ⅜8 ⅛10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **OTTHON** (14—64—47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Asszony a lejtőn** (Barbara Staniwick). Az aréna hőse. Világjournal (4 ½7 9). Sz ¼4 ⅛6 ⅜8 ⅛10. V Ü ½2 ¾4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): **Az ember néha téved** (Páger, Dayka). H (4 6 8 10). Sz V Ü 2 4 6 8 10. V d. e. 11-kor matiné: Karenina Anna (Greta Garbo). — **PÁTRIA** (1—456—73. Népszínház u. 13): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Jávor, Szörényi). Zenebohóc (Liszt magyar rapszódiája (D. e. 11; d. u. ½2 ¾4 ¼6 ⅛8 ⅛10). Vasárnap és ünnepnap: 2 4 6 8 10. — **PHÖNIX** (14—44—54. Rákóczi út 68): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Rajnai, Jávor). Szakáll az esetem. Minket nem érhet baleset. Popeye, a tengerész (trükk) (Mindennap d. e. 11; d. u. 1 3 5 ⅛8 ⅛10). — **RADIUS** (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24): ¾6 és ⅜8-kor: **Inkognitó** (Le Roi; Gaby Morlay). H. ¾10-kor bemutató: **Döntő pillanat** (Tolnay Klári, Kabos). Szombat, vas. és ünnepnap: ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10. V d. e. 11-kor matiné: Néma vár (Annabella). — **REX** (1—394—16. István út 39): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Ligeti dal (Fekete Pál). H (⅛5 ¾7 9). Sz ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. V Ü ½2 ¾4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. — **RIALTÓ** (1—394—97. Rákóczi út 70): **Lloyds of London** (M. Caroll). H (D. e. ½11; d. u. ½1 ¾3 5 ⅛8 ½10. V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10. — **ROYAL APOLLÓ** (1—419—02, 1—429—46. Erzsébet körút 45): **Elcserélt ember** (DaykaM argit, Kiss Ferenc). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **SAVOY** (1—480—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **A szerelem gyöngyei** (Sacha Guitry). Premier híradók (¾4 ⅛6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¾4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. V d. e. 10 és ⅛12-kor matiné. — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **Egy leány elindul.** H (¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10). V Ü ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅛10. — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Prolongálva! **A szerelem gyöngyei** (Sacha Guitry). H (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10). — **TIVOLI** (1—230—49. Nagymező u. 8): **Lloyds of London** (M. Caroll). Majomszerelem (színes). Világhíradó (Folyt. előad. 4 ¾7 ½10). Sz ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10. V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10. V d. e. 11-kor matiné: Cigánybáró (Strauss-zene). — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **A Noszty-fiú esete Tóth Marival** (Szörényi, Jávor). Zenebohóc. H (¾4 ¾6 ⅜8 ¾10). V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10. V d. e. 11-kor matiné: Mártírasszony. — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): **Az asszony visszatér** (Tasnády Mária). A világháború balladája (Doni kozákkórus). H (5 ⅜8 ½10). Sz V Ü ¾3 5 ⅜8 ½10. V d. e. 11-kor: Dr. Baktay Ervin: A nagymogulok Indiája. — **VESTA** (1—326—39. Erzsébet körút 39): **Becsületszóra (katonatörténet).** Banditák réme (B. Jones) (3 5 ⅜8 ½10). V Ü 2 4 6 8 10.

Bársony Rózsi

Andrássy Színház (szemben az Operával)

Nem leszek hálátlan!

Táblás házak!

Volpone – Magyar Színház

Remekmű!

Városi Színház Ábrahám Pál

III-ik **Jazz-hangversenye**

Szombat, április 2-án este 8 órakor. 22 remek szám, **Dénes Oszkár,** Kovács-Cifra és jazz-énekesek. Helyárak **50** fillértől **3.50**-ig.

Vasárnap, április 3-án délután **4** órakor és este **8** órakor.

Honthy Hanna utolsó 2 fellépése **JULIÁBAN**

Sacha Guitry: Szerelem gyöngyei. SAVOY

1938 április 29

társaság

A TOLAKODÓ FRÁTER

Breuil vigjátéka a Müvész Szinházban

Francia mű; kissé sterilizáltnak tünik — elképzelhető, miket mond a felvágott nyelvü párisi: a rendőrfőnök az egyik főszereplő és éppen a Staviskyügy után s a mumus, De la Rocque ezredes tünedezésének idejében történik, ami történik. Ugyanis, ami történik a darabban, egyébként nem tulságosan eredeti s főleg csak az aktuális politikai fulánk-öltögetéshez való alkalomért bocsátható meg.

Mert hogy a kifogástalan gentleman-hódoló kevésbé kelti fel a női sziv érdeklődését, mint a hirhedt ékszertolvaj s barátunk, a Párisba szakadt kedves amerikai hölgy tolakodó szerelmese csak akkor nyer végre csatát, midőn szive hölgye azt hiszi, hogy ő az, aki egy hosszu kézcsók közben ellopta drága karkötőjét —, mintha a szinpadi könnyü-ipar által egyszer-kétszer felhasználtatott volna már. Viszont igaz, alig láttuk még olyan ügyes rajzolatát annak a mulatságos helyzetnek, miszerint a szerelmes hölgy abban a hiedelemben van, hogy ő tényleg ékszertolvajt imád s mint kényszerü cinkos, egy legujabb óriási ékszerlopás zsákmányát rejtegeti táskájában. Rengeteg kacagtató alkalom kinálkozik ebből s a francia szellemesség itt meg is nyilatkozik bőven.

Az amerikai hölgyet *Mezey* Mária alakitja szép sikerrel. A révült és fanyar tónus különös komikus keveréke, ami különben egyéni stilusa, nagyon jól talál a szerephez. Főleg a leleplezése körüli jelenetekben nagyon jó és mulatságos.

A tolakodó fráter *Delly* Ferenc, a tőle megszokott lendülettel játssza hálás kettős szerepét. A rendőrfőnök *Rátkai* Márton. Kitünően alakit, mint rendesen, sok vidám percet szerez jóizü, diszkrét humorával. Az ékszerabló *Latabár* Kálmán, ördöngős groteszk figurát csinál, nagy derültséget keltve. A barátnő-szerepek specialistája, *Lengyel* Gizi, jó alakjával és csipős beszédmodorával kitünően segiti elő az együttes sikerét. A kisebb szerepekben meg kell emliteni az ellenállhatatlan humoru *Soltész* Annyt, *Selmeczy* Margitot, *Verebes* Emmit, *Bornemissza* Évát, *Liberting* Évát, *Sir* Alicet, *Petöt*, *Hoykót*, *Lengyelt*, *Mészölyt* és *Fehér* Györgyöt.

Az előadás könnyed gördülése *Siklóssy* Pál rendezői munkáját dicséri, *Gara* Zoltán diszletei tetszetősek, *Siklóssy* forditása nagyon ügyes. n. a.

GANDHI két érdekes kijelentése hangzott el az elmult hét folyamán barátai előtt — mint erről az angol lapok beszámolnak. Első kijelentése szerint „ötven esztendő óta először vesztette el bizalmát önmagában és nincs többé reménye a jövőt illetően." A másik kijelentés, amelyet egy közeli hozzátartozója előtt tett, igy szól: „Napjaim meg vannak számlálva. Nem hiszem, hogy még egy évnél tovább éljek."

●

A DAILY TELEGRAPH frankfurti tudósitója jelenti: «Dr. Eckener, a Zeppelinek öreg tervezője és parancsnoka ezen a héten Newyorkba utazik. Értesülésem szerint utja ösz-

Lawrence ezredes egy izgalmas kalandjáról rántja le a leplet.

«*Anglia titokzatos embere*», aki rendkivüli diplomáciai képességével és személyes varázsával egyidőben teljesen befolyása alatt tartotta az ázsiai angol gyarmatok és dominiumok benszülött törzseit, felmérhetetlen érdemeket szerzett, különösen a világháboru alatt az angol világbirodalom gyarmati politikájának sikerei körül.

A titokzatos A. S.

A háboru alatt *Lawrence* ezredesnek sikerült az arabokat felláziania a törökök ellen és ezzel biztositotta az angolok ázsiai győzelmét. Ez

Ma: A piszlicsárok földjén

VILÁG

699. SZÁM * ÁRA 40 FILLÉR | Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR. | 1947 SZEPTEMBER 30 * KEDD

„Demokratikus előadó".-ként bujkált mostanig a Hadik hóhéra

140.000 magyar veszett el a Don-kanyarban

Nagybaconi Nagy Vilmos izgalmas tanuvallomása Jány Gusztáv népbírósági perében

A népbíróság *Pálosi* tanácsa ma folytatta *Jány* Gusztáv háborús bűnperének tárgyalását. Elsőnek *Nagybaconi Nagy* Vilmos, volt honvédelmi minisztert hallgatták ki tanúként.

Nagybaconi Nagy Vilmos röviden vázolta Jány Gusztáv katonai felelősségét a 2. hadsereg pusztulásával kapcsolatban, majd Jány politikai szerepléséről intézett hozzá kérdéseket Pálosi tanácselnök.

— Azok az iratok, amelyeket Jány Gusztáv a minisztériumhoz és a vezérkar főnökéhez intézett és amelyekben a *totális háborút* sürgette, természetesen politikai jellegűek voltak és politikai felelősség terheli a Jány alá beosztott hadosztályparancsnokokat és így közvetve Jányt is

a munkaszolgálatosokkal történt kegyetlenkedések

miatt. Tudvalevően a hadosztályparancsnokok közvetlenül érintkeztek a munkászázadok parancsnokaival és nem valószínű, hogy jelentéseikben Jánynak ne számoltak volna be azokról a borzalmakról, amelyeknek a keleti hadszintérre beosztott munkaszolgálatosok áldozatául estek.

70 százalékos veszteség

— Méltóztassék megmondani hány főből állt a 2. hadsereg, amikor kiindult a harctérre? — teszi fel a kérdést Pálosi tanácselnök.

— Kétszázezer főnél több volt. (Jány vallomásában 150.000 embert ismert el.)

— Miniszter úr emlékezete szerint hányan tértek vissza a 200.000 főből?

— Hatvan-hetvenötezer ember jött vissza és néhányezer sebesült, a veszteség tehát 65—70 %-os volt.

Gyarmati István népügyész tesz fel ezután kérdéseket.

— Előrelátható volt-e ez a hatalmas százalékú veszteség a 2. hadsereg kiindulásakor.

— A 2. hadseregnek 1942. őszén békés arcvonala volt. Szélesen volt felállítva és úgy számították, hogy támadás nem érheti. A német seregek Sztalingrádnál sikereket értek el és a hrc súlypontja a Don és a Volga között volt.

Pálosi tanácselnök félbeszakítja Nagybaconi Nagy Vilmos vallomását:

— Az arcvonal felállítása katonai kérdés, amelynek elbírálására a népbíróságnak nincs hatásköre. Csupán Jány politikai felelősségét vagyunk hivatva elbírálni.

Nagybaconi Nagy Vilmos a védők kérdésére kijelenti, hogy Jány Gusztáv olyan követelésekkel lépett fel a németek ellen, hogy 1942 december végén a vezérkar főnökének közlése szerint

a németek Jány leváltását kérték.

mert nem tudnak vele dolgozni. A vádlottat egyébként jó bajtársnak, szigorú és igazságos katonának ismerte.

Az ügyész kérdésére kijelenti még, hogy Jánynak volt lehetősége arra, hogy *ne vállalja* a feladatot, módjában állt nyugdíjba menni, de erre ok akkor nem látszott.

Jány Gusztáv mindössze azt az észrevételt fűzi a vallomáshoz, hogy jelentéseiben, amikor megtette őket, semmiféle *politikum* nem volt.

Védelmi vonal helyett védő fátyol...

Pudusiczky László alezredes, katonai szakértő terjesztette elő ezután véleményét. Hangoztatta, hogy véleménye szerint Jány Gusztávnak tudása és képzettsége folytán a katonai felelőssége teljes. Miután a legmagasabb katonai vezető volt, nemcsak katonai, hanem politikai jelentősége is volt szerepének. Amikor megbízatását kapta, ismerte hadserege kiképzését és felszerelését, tehát

tudta, hogy a feladat végrehajtására a hadsereg nem megfelelő.

Kiérkezése után támadó feladatot kapott, amelyet a magyar csapatok lényegében nem tudtak végrehajtani, csak elkésve.

Amikor védelmi feladatot kaptak, 200 kilométeres arcvonalat kellett védeniök és *az egyes hadosztályok 8—15 kilométeres sávok védelmét látták el, holott egy hadosztállyal legfeljebb 6 kilométeres sávot lehet védetté tenni*, tehát ez nem is volt védelmi vonal, hanem csupán egy »védő fátyol«, amit a hadseregparancsnoknak látnia és tudnia kellett.

Jány akkor is a végsőkig való kitartásra adott parancsot, amikor az már

a józan ésszel ellenkezett

Jány Gusztáv a szakértői véleménnyel szemben kijelenti, hogy parancsai megfeleltek a katonai szabályzatnak.

A szakértői vélemény elhangzása után a védő bizonyításkiegészítési indítványokat tett.

Ítéletre előreláthatólag holnap vagy legkésőbb holnapután kerül sor.

Az 500/700 B. M. rendelet

Irta Fodor József

Bizony ez nincs jól, világért sincs. A leghétpróbásabban megértő buzgalom is kénytelen azt mondani: nem is lehetséges, hogy így legyen. Talán rosszul fogalmazták meg, pongyolán, félreérthetően. Bár akárhogyan forgatjuk a legújabb rendeletet — mert erről van szó — csak azt olvassuk: A könyveket mielőtt kinyomtatják, *előzetes* cenzurára kell beküldeni. A cenzura által már engedélyezett és kinyomtatott műveket azután még be kell küldeni a belügyminisztériumba, *terjesztési engedély* végett.

Az előzetes cenzura már folyamatban van. A közelmúlt rosszemlékű kormányzata teremtette meg, akkor, amikor a zsidótörvényeket. A zsidótörvény megszünt, elmult a háború, az ideiglenes kormányok és parlamentek időszaka. Szuverénitásunkat, a demokrácia jegyében visszanyertük. Vele együtt pedig a *becsületes*, szóban és írásban való szabad véleménynyilvánítás és terjesztés jogát is. Az előzetes cenzura mindezáltal még itt van.

Az előzetes cenzurát gyakorló hivatal viszont kétségtelenül nem élt vissza hatalmával. Mivel pedig sem a Művészeti Tanács, sem az Irószövetség, sem pedig a Könyvkiadók Egyesülete nem látta benne a szellemi szabadság sérelmét és a könyvkiadás kárát, megszünését nem szorgalmazta. Mi pedig nem várhattuk, hogy egy hivatal önmagától kimondja időszerűtlenségét. Ugyanakkor azonban a legújabb belügyminiszteri rendelet, jól lehet az előzetes cenzurához ragaszkodik, rendelkezése másik pontjával, mintha nem venné tekintetbe a cenzura létezését. Ugyanis, ha fenntartja azt, minek ama párhuzamos rendelkezése, amely szerint a már cenzurázott és kinyomtatott műveket még külön be kell küldeni a belügyminisztériumba terjesztési engedély céljából?

Volt egy időszak a cenzura előtt, amikor nagyonis fontosnak tartotta a kormányzat, hogy az írásban vagy szóban való vélemény nyilvánítás területét gondosan körülhatárolja. Ugyanakkor elegendőnek találták az ügyészségnek beküldött példányokat: és a beküldéssel egyidejűleg terjeszteni lehetett a könyveket. Az ügyészség legfeljebb vádat emelt később a szerző ellen, el is koboztatta a könyvet, — mikorra már a veszedelmes könyv rendszerint elfogyott. Nem mintha az ügyészségi ellenőrzés éppen ideális lett volna a szellem szempontjából. Kifejlesztette a káros belső öncenzurát, a szellemi öncsonkítást. Másfelől viszont sok író szivesen vállalta a kockázatot, mondanivalója fontosságáért, — és kétségtelen, hogy sok bátor könyv is megjelent abban az elnyomásos időben, köztük azok, amelyek a demokratikus életrend úttörői voltak. A legnagyobb jóindulattal sem mondhatni, hogy az akkori kormányzatban sok dicsérnivaló akadna és hogy a véleményszabadság bénítása ama rendszer szívügye ne lett volna. Annálinkább vigyáznunk kell tehát, nehogy az írás jószándékú, haladó emberre a szellemi szabadság mai demokratikus és hajdani reakciós világbeli lehetőségei között lehangoló párhuzamot vonhasson.

Nem hallgathatjuk el ugyanakkor azt a tényt, hogy a becsületes, haladó írók, akik a demokráciáért harcoltak és dicsekvés nélkül mondhatják, életüket kockáztatták az eljövendő szabadságért, elkedvetlenítőnek és sérelmesnek érezhetik a belügyminiszter legújabb említett rendelkezését. Továbbá önhittséggel sem lehet vádolni, ha azt mondják az ilyen rendeletekre ezek az írók: Egy régi haladó, a demokráciából már a veszélyes időkben próbát tett szellem legalább annyira tudja, mit és miként kell írnia, hogy az új életrendnek és a magas európaiságnak megfeleljen, amennyire azt a tisztelteremléltó demokratikus rendőri közeg tudja, akihez a szabad író műveit ezután — és már egy hivatalos szakértő cenzura után; — újabb ellenőrzés céljából felküldetni óhajtják.

Ne nézzék eleve a demokrácia ellenségeinek azokat, akik ma írnak! Könyvet csak az Irószövetség tagja adhat ki. Az ebbe való felvételnél elsőrangú zsűri működik. A könyvkiadók szigorúan igazolt, felelős, lelkiismeretes emberek. Azán itt van, ha már itt van, nem nagy büszkeségünkre, az előzetes cenzura. Éppen elég tényező gondoskodik tehát róla, hogy külön terjesztési engedélyhez szükség ne legyen.

Virágzó, szabad irodalom képzetéhez, valljuk meg, sehogyan sem talál a bürokrácia és az irodalom közötti túlzott kapcsolat. Könyvpiacunk pedig úgyszólván halott. A magyar írók könyveit jóformán nem veszi senki! A magyar könyvből hiányzik a problémák bátor felvetése, — mondja az olvasó.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Október 5-én kezd munkába az ember-totalizatőr

Országszerte nagy érdeklődéssel várják a rég beharangozott sporttoto fogadások bevezetését.

Ismeretes, hogy néhány héttel ezelőtt a minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországon már ebben az évben megkezdhessék a sportfogadásokat. A sporttoto legfőbb felügyelője a pénzügyminisztérium, de kötelesek meghallgatni sporthatóságok és a kultuszminisztérium megbízottait. Velük együtt meg kell alapítani a sportfogadások intézőbizottságát. Ez már meg is történt.

A pénzügyminisztériumban hétfőn újabb megbeszélések voltak a **kérdésében.**

Ez alkalommal már megállapodás jött létre, hogy a sportfogadásokat az egész ország területére kiterjesztik. Illetékes helyen közölték a *Világgal*, a sportfogadásokat a *pos atakarékpénztár* honyolítja le a postahivatalok bevonásával.

A megállapodás értelmében a sportfogadásokat — ha valami váratlan akadály közbe nem jön — október első vasárnapján, azaz 5-én már meg is kezdik. Ez alkalommal lesz az NB-ben az első teljes forduló. Ha nem sikerülne a technikai akadályokat elhárítani, akkor egy hét késéssel kezdődnek meg a fogadások.

(A vezércikk folytatása.)

És az írók öncenzurája valóban még nem engedett fel, a kiadók félelme sem. Ha most a kiszámíthatatlan újabb hivatali tényező szeszélye, — s ki tudja milyen szempontok nélkül zavart okoz egy-egy nagy áldozattal kikerült könyv körül, amit egyébként a legjobb szakértő hatóság átengedett: hogyan fog a kiadó újabb könyvre vállalkozni? És egyáltalán: mit írjon majd az író, hogy a kiadó vállalkozhassék, a legüresebb szórakoztató műveken kívül? Aztán az emberek mennek, a rendelet marad. Egy ilyen intézkedés rossz kezekben elképzelhetetlen károkat jelenthet.

Ne is beszéljünk a könyvek torlódásáról a hivatalokban, az engedélyekre való esetleges hónapokig való várakozásról. Ma sokat hallunk a könyvpiac megmozdításának szükségéről, a szellem istápolásáról. Kultusztényezőink óriási áldozatokat hoznak, hogy az írókat segítsék, az alkotást előmozdítsák. Más tényezőink pedig óriási rendeleteket hoznának — hogy az alkotást megnehezítsék? Ilyesmi fel se tételezhető! Ez a rendelet így, ahogy értelmezhető, csak elírás, fogalmazási pongyolaság eredménye lehet.

SZÍNHÁZI MEGBESZÉLÉST rendez október 1-én délután 4 órakor — székházában (Szentkirályi-utca 32/a) — a Magyar-Szovjet művelődési társaság színházi szakosztálya. A megbeszélésen színészek, színigazgatók, rendezők és színházi kritikusok vesznek részt.

SZÍNHÁZAK, MOZIK, SZÓRAKOZÓHELYEK HÍREI (×)

Egy bála rizs

A Belvárosi Színház új szezonját eredeti magyar darabbal, *Meller* Rózsi, a külföldön is nagyon elismert kitűnő magyar írónő »Egy bála rizs« című színművével nyitja meg szerdán. A Belvárosi Színház két hatalmas sikerének, az »Irja hadnagy«-nak és a »Vallomás«-nak a szerzője ezúttal a kínai munkásmozgalom izgalmas és exotikus levegőjéből merítette új darabja tárgyát.

Érdekes, hogy a »Vallomás« sikerének tényezői közül a Meller Rozsién kívül még három név szerepel az »Egy bála rizs« színlapján: *Bulla* Elmáé, akit éppen a vallomásbeli szereplése röpített föl üstökösszerűen, a díszleteket tervező *Gara* Zoltáné, aki most Svájcban él és csak néhány hétre látogatott haza, végül Bárdos Artúré, mint igazgató-rendezőé. A darab főszerepeit Bulla Elmán kívül *Krisztián* Ferenc, *Kállai* Ferenc, *Horváth* Jenő, *Gerő* Erzsi, *Bársony* István és *Késmárky* Kálmán játsszák.

Elfogták a Hadik-laktanya hóhérát

Bénává és süketté vert áldozatok sora vall ellene

Háromévi bujkálás után tegnap Miskolcon elfogták és Budapestre szállították *Jánosi* Béla bokszbajnokot, aki 1944-ben a Hadik-laktanya úgynevezett *nemzetvédelmi osztályán* teljesített szolgálatot. Jánosi volt

az osztály legvéreskezűbb embere,

a bujkáló katonaszökevényeket, munkaszolgálatosokat és az ellenállási mozgalom tagjait kínozta naponta, hogy vallomást csikarjon ki belőlük. Aki az ő különleges vallatási módszerén átesett, könnyű prédája volt a nyilasoknak, a brutális verések és kínzások után mindent bevallottak, amit tudni akartak.

Jánosi Béla a felszabadulás után *orosz fogságba esett, de onnan is megszökött.* A Dunántúl egyik községében telepedett le, belépett az egyik demokratikus pártba is, sőt ideológiai előadó lett. Letartóztatásáig nem is sejtették multját. Ma reggel megkezdődtek a kihallgatások az államvédelmi osztályon és

a bénává, sántává és süketté vert áldozatok hosszú sora jelentkezett,

hogy tanuvallomást tegyen a brutális gyilkos ellen, akit a Nemzetvédelmi osztályon »Erős«-nek becéztek kíméletlen vallatási módszerei és hatalmas testi ereje miatt. »Erős« e sorok írásakor remegve áll a tanuk vádjainak kereszttüzében.

A külügyminiszter állandó helyettesének kérdése a pártok előtt

Szekfű Gyula visszatér állomáshelyére

A politikai életben változatlanul tart a szélcsend a parlament összeülése előtt. Az országgyűlés holnap délben 12 órakor tartja ülését, azonban csak igen rövid ideig marad együtt: az ülés formális lesz, fálóráig sem fog tartani és a Dinnyés kormány bemutatkozása csak az

október 7-i ülésen fog megtörténni.

Ekkor mondja el *Dinnyés* Lajos miniszterelnök bemutatkozó beszédét, amelyben a kormány programját ismerteti. A pártközi megbeszélések azonban a Ház holnapi ülése és a kormány bemutatkozása között tovább folynak. A pártközi értekezlet fogja keresztülvinni

az államtitkárok számának leszállítását

és vitatja meg az új államtitkárok kinevezését.

Változatlanul tartanak a tárgyalások

a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt között.

A két munkáspárt vezetőségének számos függő kérdést kell elintézniök és megállapodásra jutniok a tényleges hatalmi állások körül folyó vitában.

Politikai körökben nagy érdeklődéssel várták a Parasztszövetség vasárnapra tervezett közgyűlését. A közgyűlés azonban elmaradt. Közel 100 vidéki kiküldött érkezett Budapestre a közgyűlésre, ezek a Parasztszövetség Báthory-utcai helyiségében tartottak nem hivatalos jellegű értekezletet. A közgyűlés — értesülésünk szerint — azért maradt el, mert a kiküldött bizottság a Parasztszövetség vezetőségébe olyan személyeket jelölt, akik a Kisgazdapárt egyik számra nézve kisebb, de befolyásban annál súlyosabb csoportjának nem feleltek meg. A Parasztszövetség két-három héten belül fog hivatalosan is megalakulni. A szövetség néhány vezető tagját kihallgatáson fogadta az államelnök.

A pártközi megbeszélések egyik legfontosabb pontja lesz

a külügyminiszter állandó helyettesének

kijelölése. Erre az állásra a Kisgazdapárt tart igényt és egyes beavatottak szerint ezt az igényét a koalíció többi pártjai el is ismerik. A nehézség ott van, hogy a Kisgazdapárt egyelőre nem jelölt alkalmas személyt a hely betöltésére.

Mások azonban nem tartják lehetetlennek, hogy a külügyminiszter állandó helyettesének állását szociáldemokrata fogja kapni. A forgalomban levő találgatásokra azt kell megjegyeznünk, hogy ezeknek többsége inkább egyéni vágyakat tükröz, mint komoly lehetőséget.

Szekfű Gyulával, Magyarország moszkvai követével kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy nem tér vissza állomáshelyére. A *Világ* munkatársával jólértesült helyről közölték, hogy

ezeknek a híreknek semmi alapja nincs.

Szekfű néhány hetet Budapesten fog tölteni, ahol orvosi vizsgálatnak veti alá magát, egészségének teljes helyreállása után azonban visszatér a szovjet fővárosba.

Mengele boncolóorvosa, Nyiszli doktor mint koronatanú Nürnbergben

A Világ folytatólagos közlése nyomán az egész világot bejárta dr. *Nyiszli* Miklós auschwitzi naplója. A »Mengele boncolóorvosa voltam« című rendkívül érdekes élményregény egyik legmaradandóbb dokumentuma volt a német borzalmaknak.

A Nagyváradon élő *Nyiszli* Miklós dr. most érdekes

meghívást kapott

a háborús bűnösök legfőbb bíróságától, illetve ea Nürnbergben székelő szövetségközi törvényszéktől. E. E. *Minskoff* orosz kiküldött írta alá a levelet, amely tanunak a legfelsőbb törvényszék elé idézi *Nyiszli* Miklóst.

A terjedelmes átirat több pontban sorolja fel azokat a kérdéseket, amelyekre a nürnbergi törvényszék választ akar kapni Nyiszli Miklóstól, a legilletékesebb koronatanútól.

Az első kérdés így szól: Tud ön azokról az

embertelen bánásmódokról

amelyeket az I. G. Farben gyüjtőtáborában alkalmaztak.

Mint ismeretes, az úgynevezett »Monowitz« lágerben 40.000 fogoly dolgozott a németeknek. Ezeknek nagyrészét a keleti területekről fogták össze. Angol repülők és más szövetséges katonák is foglyai voltak ennek a tábornak. Nyiszli doktor két hétig volt a szörnyű tábor lakója.

Az átirat 2. pontja

a Birkenauban elgázosított foglyok

sorsa felől érdeklődik.

Különösen érdekes a 3. pont, amely aziránt érdeklődik *Nyiszli* Miklósnál, hogy az I. G.-tábor kórházában milyen gyógyszerekkel és

mérgekkel kísérleteztek a foglyokon?

Különösen az úgynevezett B. 1034, az Akridinnel, a Rutenollal és az Evipannal végzett kísérletek érdeklik az ügyészséget.

Kérdezi az orosz ügyész azt is *Nyiszlitől*, hogy ismerte-e dr. Vettert, a szörnyű kísérletek egyik vezetőjét? Nyiszli erre is tud felvilágosítást adni, mert személyesen győződött meg arról, hogy a németek valóban

ezekkel a borzalmas kísérletekkel

küldték a halálba a foglyokat.

Mimskoff szovjet ügyész átirata azzal a kéréssel végződik, hogy

olvasni szeretné a »Mengele boncolóorvosa voltam« című könyvet,

amely szintén bizonyítékképpen szerepel a német gonoszlevők ellen.

Dr. Nyiszli Budapestre érkezett és átutazóban itt tölt egy napot. Beszélgettünk a híres könyv szerzőjével, aki a következőket mondotta:

— Igyekeztem minden adatot összegyüjteni, hogy a nürnbergi legfelsőbb törvényszék rendelkezésére álljak.

az emberiségnek ebben a borzalmas perében.

Sajnos, írásbeli bizonyítékokkal nem tudok szolgálni, mert hiszen magam is egy szál ruhában menekültem meg az auschwitzi táborból. De összes

jegyzeteimet magammal vi. szem

és természetesen könyvemnek is néhány példányát. Repülőgépen utazom Nürnbergbe, ahol két-három hétig maradok.

0 fok alá szállt a hőmérő

Svédországban

A példa nélkül álló őszi hőség és szárazság vasárnap is folytatódott. Eső sehol sem hullott, a hőmérséklet a megélénkült szél következtében egy-két fokkal csökkent, de még így is országszerte 26—28, az Alföldön 30 fokig emelkedett.

Európa északi felében változékony, szeles, csapadékos és hűvös az időjárás. Svédországban hétfőn reggel már fagypont alá süllyedt a hőmérséklet.

Megélénkülő délnyugati-nyugati szél, felhőátvonulások várhatók. Ma még száraz lesz az idő, nagy meleggel, de rövidesen időváltozásra számíthatunk, a hőmérséklet csökkenésével és több helyen esővel.

Budapesten hétfőn délelőtt 10 órakor 19 fok meleg volt.

A kis László Ervin döntőbe került Genfben

A genfi nemzetközi zenei versenyen újabb sikert értünk el. Ma délelőtt távirat érkezett Genfből, amely szerint a kis *László* Ervin, *Székely* Arnold tanítványa, a legnagyobb pontszámmal bekerült a zongoraverseny döntőjébe 200 versenyző közül.

László Ervin a fasori evangélikus gimnázium V. osztályának tanulója. Már a háború alatt feltűnt egy hangversenyen, Failoni vezénylete mellett.

Lóversenyeredmények

Nagyszámú közönség előtt tartották meg az utolsóelőtti szeptemberi versenynapot. A futamok érdekesek és reálisak voltak. A nap főszámában, a *Kozma Ferenc emlékversenyben* a két favorit, *Caribou* és *Hellas* vereséget szenvedett a kétéves *Bánktól*. Az egyes futamok helyezettjei: I. *Alkonycsillag*, [illegible]. II. *Rege, Kiskoma, Obsitos*. III. *Fürge, Csókakő*. IV. *Hajadon, Tarantella II.* V. *Bánk, Caribou*. VI. *Kincses, Arany, Bereghát*. VII. *Ciluka, Hű pajtás, Szamóca*. VIII. *Szendrő, Hedvig*. IX. *Tak, Csuli*. X. *Szemérmes, Mókus II., Szuhavölgy*.

Az angol követség olvasótermét hétfőn egy hétre bezárják. Uj helysége október 6-án nyílik: Vorosilov-út 37 szám alatt.

KORSZERŰ
FÉMBÚTOROK
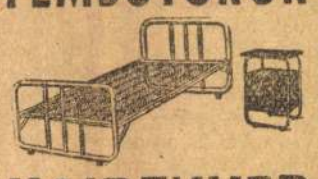
HAIDEKKER
SODRONYMŰ
XIV., Kerepesi-út 56—58,
VI., Andrássy-út 21.

Tisztelettel értesitem nb. vevőimet, hogy szalónomat IV., Sütő-u. 2., III. 5. (Lift) alá helyeztem át.

Uj telefon: 186-632

ORBANNÉ
GYERMEK- ÉS LEÁNYKARUHA-KÜLÖNLEGESSÉGEK

Regierungsrat

Dr. Karl Garzarolli - Thurnlackh

Vorstand der Gemäldegalerie und des Kupferstich-Kabinettes

Graz, Joanneum

Klosterwiesgasse 74

Garzarolli, Graz, Joanneum.

Ihr Exzellenz Herrn

Minister B. von Procopius

Budapest IV.

Piarista utca 2.

Miss Arizona
és
Rozsnyai Sándor
új revüprodukciójukat:
bemutatják
ARIZONA Folies 1938

I. rész: **Őfelsége a pénz**
II. rész: **Egy álomesztendő az Arizonában**

Az új revüstílus
FREMIER március 4-én az
ARIZONÁBAN

Georgescu és – Bartók Béla

Mihail *Jora* bukaresti zenetanár és zeneszerző *„George Georgescu Budapesten"* címmel cikket írt a Timpul-ban. Georgescu hangversenyét, írja többek között, és a magyar közönség meleg tapsait eljuttatták hozzánk az éter hullámai, de a román zenész nagy sikeréről beszámoltak a Budapestről érkező táviratok is. Georgescu az első, aki a háború után meg tudott birkózni szomszédunk hüvös fogadtatásával. A politikai szenvedélyek sokszor igen rossz tanácsadók; lehet, hogy a sovinizmusnak bizonyos esetekben jogai vannak, de ennek a művészetben való megnyilvánulása mindig csak káros hatású lehet. *Georgescu budapesti fogadtatása dicséretére válik nyugati szomszédunknak,* mert félretéve az ellenséges érzelmeket, nagyraértékeltek egy ünneplésre érdemes művészt. *Vajjon hasonló esetben ugyanúgy cselekedtünk-e mi is? Oh nem! Néhány évvel ezelőtt a világhírű magyar művész, Bartók Béla Bukarestbe jött, ahol azonban szenvedélyes támadások özönével találta magát szembe.* Szegény Bartók úgy jött hozzánk, ahogy Georgescu Budapestre, csak azért, hogy hangversenyt tartson. Bartókot azonban nálunk ebben megakadályozták és mint „nem kívánatos elem" kénytelen volt sürgősen elhagyni az országot. *Bartók Béla nagyon keveset vesztett, de annál többet vesztettünk mi.* Elvesztettük először ennek az embernek barátságát, aki pedig szerette a román népművészetet, s jobban szolgálta azt, mint bárki más. Elvesztettük az alkalmat, hogy meghallgathassunk egy nagy művészt, akitől csak tanulni lehet. S végül *elvesztettük arcunk tisztaságát, amelyet balkáni módon a legnagyobb szégyennel piszkoltunk be: megsértettük a saját házunkba hívott vendéget.* Lehet, ezt egyesek nemzeti vagy hazafias akciónak nevezik, bár inkább annak a román diplomatának esetét juttathatja eszünkbe, aki egyszer hivatalos lévén a német udvarhoz, ott étkezés közben a borral telt poharat feldöntötte, majd azt mondta: ez nálunk szerencsét jelent. Egy német erre azt válaszolta: und bei uns heisst das Schweinerei! (Nálunk pedig disznóságnak nevezik.)

DUO
(Monsieur Lamberthier)
VERNEUIL remek színműve a
Belvárosi Színházban
Fordította: BARDOS ARTUR.
Bemutató: csütörtökön, március 3-án
A világhírű színmű különleges érdekessége, hogy mindössze csak két szereplője van, akik egymagukban játsszák végig az egész, nagy, polifondrámát, melynek izgalma sokkal sűrítettebb, teljesebb, mintha nagy személyzet játszaná a darabot.
A Belvárosi Színházban két nagy színész,
MAKAY MARGIT és BEREGI OSZKÁR
bravúros, művészi teljesítménye az előadás.
Rendező: VAJDA PAL.
Díszlettervező: GARA ZOLTAN.
Jegyrendelés: 18-84-07.

MOZIHIREK

• **A napoleoni háborúk** angol hősének, Nelson admirálisnak a legjobb barátja volt John Blake, aki polgárember létére többet tett a trafalgari győzelemért, mint akármelyik hős tisztje a flottának John Blake romantikus szerelmének és példátlan karrierjének állít szobrot a 20th Century-Fox „Lloyds of London" című filmjében, melynek magyar címe „Lord Nelson győzelme!" A film, melynek főszereplői Madeleine Carroll, Tyrone Power, hétfőn kerül a közönség elé.

*

• **Száz férfi és egy primadonna.** Jeanette MacDonald az „Orgonavirágzásban" Nelson Eddyvel játszott együtt, következő filmjéhez, a „Tarantellához" természetesen más partnert kerestek. Száz ismert amerikai és európai énekesszínészt vizsgált meg a Metro vezérkara, mielőtt a „Tarantella"' férfi főszerepét kiosztották volna és száz férfi közül Allan Jones mutatkozott alkalmasnak arra, hogy Jeanette MacDonald partnere legyen.

*

A magyar filmtisztviselők egyesülete nagysikerű tavalyi művészmatinéját ezidén is megismétli a Royal Apollóban, segélyalapja javára. A matiné műsorán ezuttal is fellépnek a magyar színpadok és a magyar filmek kimagasló sztárjai. Jegyek a Royal Apolló elővételi pénztárainál kaphatók.

*

• **Mikor jön „A harapós férj?"** A filmszezon második fele tartogat még néhány „nagy ágyut" s ezek között is egy-két olyan magyar filmet, amelynek előnyös híre terjedt el a szakma benfentesei között. Ilyen például „A harapós férj", amelynek premierjére most teszik meg az előkészületeket. A bemutatón résztvesz valamennyi főszereplő, így Dayka Margit, Rajnay Gábor is, valamint Komjáthy Károly, „A harapós férj" zeneszerzője.

*

• **„Bovaryné."** Flaubert világhírű regényének hősnőjét Pola Negri alakításában láthatja legközelebb a közönség. A néma filmek korszakának világhírű sztárja tökéletesen vitte vászonra milliók és milliók elképzelését és minden apró részre kiterjedő jellemábrázolása azt az érzést váltja ki a nézőből, hogy előtte áll a megelevenedett szerelmes asszony.

*

• **A „Névaparti nász."** I. Herbier, az „Asszony a hadihajón", a „Néma vár" rendezője, most készült el a „Névaparti nász" című filmjével, amelyben Gabi Morlay és Victor Francen játsszák a főszerepeket. A francia lapok a párisi bemutató után azt írták, hogy kívánatos volna, ha a francia filmgyártást ilyen nagyszabású filmek reprezentálnák világszerte.

*

• **Merénylet a Rózsadombon.** Revolver dörren és a következő pillanatban egy emberi test véresen zuhan az elegáns legénylakás szőnyegére. A tettes, aki gyilkolni akart, egy tizennégy éves kamaszgyerek, aki a merénylet után megdöbbenve bámul áldozatára. Ezzel az izgalmas jelenettel kezdték meg szombaton a Hunniában az „Uri világ" című új magyar film forgatását. Bónyi Adorján regényének filmváltozatát Gertler Viktor viszi a felvevőgép elé. Simor Erzsébet, Uray Tivadar és Puskás Tibor a film főszereplői.

*

• **„A holicsi Cupido" a rádióban.** Herczeg Ferenc „A holicsi Cupido" című egyfelvonásos vígjátékát közvetítette szombaton este a rádió. A nivós és élvezetes előadást *Kiszely* Gyula rendezte rendkívül finom érzékkel. Csemege volt ez az előadás. *Aknay* Vilma, a nagykulturájú színésznők élvezetes stílusában szólalt meg, *Somogyi* Erzsi bűbájos Cupido volt s *Timár* József kitünően érvényesült.

• **Névay Ilonka zongoraestje.** Kivételes tehetség. Költői virtuóza hangszerének, a gyengéd érzelmek, finomságok zongorása anélkül, hogy játéka egy pillanatra is érzelgőssé, finomkodóvá válna. Pompás technikai készség, szellemi gazdagság, őszinte átélés ad nagyszerű alapot előadásának. Hatalmas műsort játszott végig, sugárzóan értelmes fogalmazással mutatva rá a művek hangulatára. A zeneművészeti főiskola nagytermének közönsége is megérezte a fiatal művésznő tehetségét és sokat, melegen tapsolt.

• **Váry Frigyes: Esti fények.** Fiatal költő tehetséges írása ez a kis kötet. Uj érzések, el nem csépelt rezdülések énekese az írója. A budai-pesti partok és utcák költészete, a gépek zenéje épúgy, mint a szerelem hangjai, az imádság alázata frissen gördülnek a sokszor még új úton, tapogatózva fiatalos lendülettel írt költeményekben. Az üdén ható versekben egy bátran induló költői lélek figyelemreméltó munkáját láthatjuk, melyet Edvi Illés György hatásos budapesti látképe díszit. A kötet megrendelhető az Uj Magyarság könyvosztálya útján.

• **Bajor Gizi és Peéry Piri előadása a szabadegyetemen.** Március 1-én, kedden este félhétkor Bajor Gizi és Peéry Piri tartanak előadást a szabadegyetemen „A színész a színészről" címmel. Bajor Gizi a szinjátszás problémáiról beszél, Peéry Piri pedig a színészi nagyságról.

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

1 KILÓ „ANTONIA"
ELSŐRENDŰ 60% ZSIRTARTALMU
SZINSZAPPAN 82 fill.
(5 VEVŐNEK 10 KILÓIG)

1 liter **Vajbab** (üvegbetét 24 fill.) 22 fill.	1 kg Brutto doboz Csőtészta fehér áru (tara 6 deka) –.60	1 liter **Tök** (üvegbetét 24 fill.) 18 fill.	
½ liter **Paradicsom** (üvegbetét 14 fill.) 10 fill.	1 kg Brutto doboz Csőtészta 2 tojásos (tara 6 deka) –.78	1 kiló **Vegyesiz** (üvegbetét 24 fill.) 86 fill.	
1 kiló „Antonia" **Maláta kávé** 44 fill.	10 dekás doboz Orlow-tea (tara 2 deka) 1.18	½ kiló **„Kedvenc" kakaó** 92 fill.	
1 kiló **Tarhonya** 2 tojásos 68 fill.	10 deka „Kalifa" pörkölthávé –.78	½ kilós doboz **Zöldborsó** 32 fill.	
	¼ kiló Édes nemes paprika –.98		
	¼ kiló Félédes paprika –.78		
	10 deka Egész bors –.50		
	½ kiló Trapista telj. szirom –.84		
	1 kiló Szilvalé (u. b. 24 f) –.96		
	½ kiló Barackiz (u. b. 30 f) –.78		
	1½ liter Vegyes savanyuság (üvegbetét 34 fillér) –.48		
	3 doboz 1/10 Szardínia – – –.96		
	1 liter Asztali bor (u. b. 28 f) –.38		
	7 deci Hárslevelü – – – – – – (üvegbetét 28 fillér) –.58		

Vacsora a Ritzben (Művész Szinház)

Amolyan ismeretterjesztő darab a pénzvilág életéből, ifjabb Horvát Pállal, „gazdag emberekkel" és a „helyet az ifjúságnak" szólamaival. Ismeretterjesztő, mert aki még nem részesült abban a szerencsében, hogy jelen lehessen bank- és trösztvezérek tárgyalásain, az most a színpad jóvoltából végigélvezheti a párnázott ajtók mögötti pénzvilág „lelki" arcát. A darab szerzői vidám torzrajzot akartak adni a mai életről. Ha a színpadi felek nem használtak volna el annyi közgazdasági, ipari, bank- és társadalmi cikket, mint amennyit mégis elpuffogtatnak, akkor egy kis jóakarattal (színpadi nyelven: *húzással,* gazdaságilag: *leépítéssel)* ez sikerült is volna. Igy azonban annyit hallunk a pénzről és az üzletről, hogy csak ötven százalékban sikerül a torzitás, a többi megmarad elszámolatlan, felesleges színpadi pénznek.

Nem ártott volna nagyobb és erősebb szatira... nem ártott volna több melegség és szeretet az ifjú pár szerelmi kibontakozásánál, mert így ők is elvesznek a részvények és a merkantil-számítások tömegében. Egy hosszadalmas bevezető állókép után a darab mindenesetre eléri azt, amit akar: a közönség szórakoztatását, három jól eltöltött, vidám órát... és többet semmi esetre sem. A pellengérre került pénzfaló, fémlelkű és bankszívű „elnökök", „vezérek", „cégfőnökök" ügyesen bedobott, jellemző alakok, akik közül csak egy emelkedik ki felsőbb bölcsességével: a mesét elindító és a játékot görcsös igyekezettel támogató, Amerikából szegényen visszatért bankár, akiről a darab valamennyi pénzembere azt hiszi, hogy milliók vannak a zsebében. S mivel a színpadon könnyen történnek csodák (legalább ott!), nem haragudhat meg senki, hogy az örökifjú amerikás magyar nem létező csekkkönyvéből is kicsiholja mindnyájunk gondját — a pénzt.

Ami a szerzőt illeti — az rejtély. Az állóképszerű első felvonás Fodor Lászlóra, a második Lakatos színpadismeretére, a jó harmadik Bárdos tempójára emlékeztet. Igy tehát az ismeretlen Paul Corneliust (?) sehol sem tudjuk felfedezni. A színészek, egy-két mellékalaktól eltekintve, jók. *Egry* Mária kedves, finom és bájosan beszéli az amerikás magyarok nyelvét. *Góth* Sándor éppen olyan lelkes örökifjú, mint a Déligyümölcsben volt. A rokonszenves *Toronyi* Imre a „120-as tempó" bankvezérét játssza itt is, a komoly tehetségű *Boray* Lajos a „Déligyümölcs" nyögdécselő orvosát. Lelkesedéssel játszik *Rátkai* Márton, *Mihályfi* Béla, *Simonyi* Mária, *Hoykó* Ferenc, *László* Miklós, *Mészöly* Tibor és jó villanásnyi szerepében *Kántor* Pepa. Az ízléses díszletek *Gara* Zoltán műhelyéből kerültek ki, a rendezés *Siklóssy* Pál munkája.

Dékány András

Az Uj Magyarság színházi jegyirodája

Az Uj Magyarság jegyirodájában (József-körut 5) reggel 9 órától este 8 óráig az alábbi színházak előadásaira válthatók kedvezményes jegyek:

FEBRUAR 27, VASARNAP DÉLUTAN
Vigszínház: Hajnali vendég
Magyar Színház: Egyetlen éjszakára
Belvárosi Színház: Amerikai komédia
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
FEBRUAR 27, VASARNAP ESTE
Magyar Színház: Ketten egyedül
Belvárosi Színház: Dr. Barabás Irén
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Terézkörúti Színpad: Karnevál 1938
Városi Színház: Julia
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
FEBRUAR 28, HÉTFŐ
Magyar Színház: Ketten egyedül
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
Terézkörúti Színpad: Karnevál 1938
MARCIUS 1, KEDD
Magyar Színház: Egyetlen éjszakára
Andrássy Színház: A hölgy hozzám tartozik
Nemzeti Kamara Színház: Kék róka
Művész Színház: Déligyümölcs
Városi Színház: Julia
Telefonrendelés: 140-000, 144-400.

• **A Pódium új műsora.** Békefi László franciás köritésben szervirozza most is a Pódium-kabaré új műsorát, de mindjárt meg kell állapitani, hogy a franciás étrendet néha megzavarja néhány közönségesebb étel is. A „Csodalámpa" című kis tréfára gondolunk, amely egyáltalán nem való abba a programba, ahol olyan finom irodalmi izü szám is szerepel, mint „Az elvarázsolt ablak", amely díszes jelenete lehetne egy magyar Kék Madár esténck is. Kitünően mulatott a közönség azon a pompás paródián, amellyel bemutatta Békefi: „Hogyan készül a magyar film". Találók lehettek ezek a karikirozó beállitások, mert végig tapsolták a jeleneteket, amelyekből megtudjuk, hogyan lehet egy fillér nélkül magyar filmet gyártani, kevés hozzáértéssel és inkább kalandos izü üzleti szellemmel. A színészek stilusosan szolgálták a jókedvet.

• **Az „álomesztendő"** keretében az év 12 hónapja elevenedik meg a tündéri kiállitású uj „Arizona Folies" revüben. Rozsnyaiék uj produkciója is az eddigi nagysikerü „Arizona"-stilus diadalát fogja hirdetni! Premier március 4-én.

Szép asszony, szebb lesz...
a lakása, ha függönyét nálam vásárolja
Löwy Arthur, csak Király-utca 15

Storfüggöny csipkeszövet s. rojttal	P 6.80	Függönyanyag, színes	P —.55
Storfüggöny kézimunka filét	P 8.50	Gittertüll, 130 széles	P 1.20
Storfüggöny klöpli, igen erős	P 16.80	Csipkes tüll, 300 széles	P 3.60
Ágyterítő csipkeszövet, 2 ágyra	P 12.50	Díszpárna, hímzéssel	P 10.50

Kis Pajtások

SZERKESZTI: UNDI IMRE

Délibáb Lilike zongorázni tanul

A Délibáb-lakás szalónjában évek óta elhagyatva ásított a zongora. Még Lilike mamája, Ilus néni, csak játszott rajta régebben egy-egy keringőt, de mostanában néha félévig sem nyomta le senki a pedálját. A zongora talán örökre árva maradt volna, hiszen Délibáb-papának sohasem jutott volna eszébe az, amit most kislánya kért:

— Apukám, a lányok majdnem mind tanulnak zongorázni az iskolában. Nekünk úgyis van zongoránk, hát tanítass engem. Olyan szorgalmas leszek, hogy öröm lesz nézni...

Délibáb-papa előbb zsebkendőjével megtörölte a szemüvegét, aztán egy kicsit elgondolkozott.

— Hát jó, — mondta később, — zongorázni fogsz.

Nagy keresés indult meg alkalmas zongoratanárnő után. A rokonok, barátok és ismerősök mind ajánlottak valakit, aki igazán remekül és olcsón tanít.

Ilus néni választotta ki a sok jelentkező közül azt a boldog személyt, akinek szerinte a legnagyobb tudása van és egyúttal nem kér sokat.

A kiválasztott egészen fiatal, tizenhatéves leányka volt, de már két éve járt a Zeneakadémiára. Lilike mindjárt nagyon megszerette a fiatal tanárnőt; úgy érezte, nem felettese, hanem barátnője tanítja.

A zongoratanárnő is úgy vette Lilikét, mintha vele egykorú lenne, de a köteles tiszteletet azért megkövetelte. A kislány az első héten egészen rendesen gyakorolt, megfogta a figyelmét az újdonság, de azután elképedve látta, hogy zongorázni sem lehet megtanulni ripszropsz és szomorúan gondolt az elkövetkező évek átgyakorolt délutánjaira. Napról-napra rendetlenebbül végezte el a kisasszony által kitűzött anyagot, nagy bánatot okozva ezzel mind a kisasszonynak, mind szüleinek.

Csak legalább Lilike egyáltalában ne gyakorolt volna. De a legkülönbözőbb időpontokban kezdett kalimpálni. Például este félkilenckor, amikor más kislány már lefeküdt, vagy egyszer egy vasárnap reggel, hét órakor játszotta ujjgyakorlatait.

A szomszédok meg csak írták a panaszos leveleket a háztulajdonosnak. Az először üzent a házmesterrel, hogy legyenek szívesek, vigyázzanak a kislányra: elég, ha csak a megengedett időben zongorázik.

Délibáb-mama elhamarkodta a dolgot, mert visszaüzent, hogy a saját lakásukban akkor zongoráznak, amikor jólesik. Akinek nem tetszik, tegyen vattát a fülébe.

A háziúr üzenete szerint, nem úgy van az, ahogy a nagyságos asszony képzeli. Törvény határozza meg, mettől-meddig lehet a kisasszonynak kalimpálni, különben, ha az nem tetszik Délibábéknak, hát felmondhatják a lakást.

Délibáb-mama üzent:

— Nem is maradok én ebben a házban. Csak azt sajnálom, hogy augusztusig itt kell laknom.

Erre azt mondta a háziúr: kimehetnek Délibábék májusban is, ha akarnak. Talál ilyen lakót, mint ők, nem egyet, de százat.

És Délibábék felmondtak, nehogy nekik mondjanak fel. Lilike erre minden reggel félhétkor már a zongora mellett ült, verte az ébresztőt a szomszédoknak.

Nem is akart többet zongorázni, mint reggel azt a félórát, amíg fel nem ébredtek a szomszédok és döngették a falat. Egyszer azután Délibáb-papa elővette szemefényét:

— Te, Lili, ha már miattad elhagyjuk ezt a lakást, amelyik olcsó is, szép is, jó is, hát legalább gyakorolj. Ha majd az új lakásban is félórát zongorázol és akkor is reggel félhétkor, hogy ne tudjak aludni, úgy elhúzom a nótádat, hogy két hétig nem tudsz ráülni a zongoraszékre!...

Thury Zoltán

Irj verset a gyöngyvirágról!

Ismét pályázatot hirdetünk kis olvasóinknak. Ezúttal apró, kedves verset irjatok gyerekek, a gyöngyvirágról, A vers rövid legyen, négy-, nyolc-, vagy tizenkét soros. A sikerültebbeket közölni is fogjuk a Kis Pajtásokban. Beküldési határidő: április 1. A legjobb tíz vers beküldői között csokoládé, kakaó, járékvásárló-utalvány, zseb-villanylámpa, Ovomaltine és fényképutalvány-jutalmakat osztunk ki. Tintával, olvashatóan, a pontos név és cím feltüntetésével írjatok, gyerekek!

Alább közlünk néhány jólsikerült pályamunkát:

*

Gyöngyvirágok

Gyöngyvirágok nyílnak
A kis patak mellett,
Ahol a madarak
Szép dalt énekelnek.
A nap is odasüt
A gyöngyvirágokra,
S hozzájuk megy lakni
Szép Tündér Ilona.

Drága gyöngyvirágok,
Tiétek a szépség,
S ezzel hirdessétek
Az Úr dicsőségét!...

Fehérváry András

A gyöngyvirág

Erdőben élsz, életed kedves,
Gyöngyvirágom, de nagyon szeretlek.
Nem örök élet, a te életed,
De téged ki szeret,
Rossz ember nem lehet.

Galambos Anna

Gyöngyvirág

Májusi szép kis virág,
Fehér harang, gyöngyvirág,
Illatod elbájoló,
Tavaszban elringató.
Ó, hogy vártunk már nagyon,
Hideg téli napokon,
Minden gyermek álma vagy,
Mikor még a hideg nagy;
Most, hogy itt vagy közöttünk,
Szeretettel ölelünk.

Gerő Gerda

Gyöngyvirág

Sok kis fehér harang
Csilingel a réten,
Kinyílt a gyöngyvirág:
Úgy örül a szívem!

Kötök majd belőle
Három szép bokrétát,
Feldíszítem az egyikkel
Kis falunk templomát.

A másikkal felköszöntöm
Édes, jó anyámat...
Harmadikat odaadom
Az édesapámnak.

Domonits Annus

A gyöngyvirág

Csilingelő harangocska
A kicsi gyöngyvirágocska.
Bársony fehér a ruhája,
Úgy sétálgat el a bálba.

Törpe király-vőlegénnyel
Táncot járnak minden éjjel,
Illatos a ruhácskája,
Úgy sétálnak holdsugárba'.

Mikor aztán jő a reggel,
A szemében harmat-könnyel,
Visszatér a kis kertünkbe,
Mindnyájunk nagy örömére.

Kiss Gizella

Májusi gyöngyvirág

A legszebb kis virágocska
A májusi gyöngyvirág,
Felvidul a lelkünk is, ha
Érezzük az illatát.

Virágjai kis harangok,
Hirdetik a szép tavaszt,
Mely az emberek szívében
Új reményeket fakaszt.

Vaimár Géza

Gyöngyvirág

Aki erdő szélét járja,
Rábukkan a gyöngyvirágra.
Hol nincs más, mint por, göröngy,
Ott terem, mint drága gyöngy.

Zöld levele, mint a kard,
Hegyesen az égnek tart.
Virágja piciny harang,
Melyből hiányzik a hang.

Piros cérnát vigy magaddal
És ha szedtél kis csokorral:
Kösd át s gyönyörködhetsz egyben
A legszebb magyar színekben.

Mocsáry Péter

8+5+3=1

Egy ember egy liter bort szeretne kimérni a hordójából, de csak egy 8, egy 5 és egy 3 literes ürmértéke van. Töri a fejét sokáig, próbálja a bort öntögetni hol egyikbe, hol másikba, de bizony egy litert nem tudott kimérni.

Javában vakarta a fejét, amikor beállított a szomszédja, akinek elpanaszolta a gondját.

— No, ennél mi sem könnyebb — szólt a szomszéd és nyomban munkához látott.

Először teletöltötte a 8 literes üveget és abból megtöltötte a 3 literest. A három liter bor átkerült az 5 literes üvegbe, majd a 8 literesből a 3-ast megint színültig öntötte. Igy tehát tele volt a 3 literes és 3 liter kotyogott az 5 literes üvegben. Most a 3 literesből színültig töltötte az 5-öst, vagyis két litert öntött a háromhoz és így egy liter bor maradt vissza.

TRÉFÁK

NAGY FORGALOM

Két pöttöm gyerek benyit egy gyümölcskereskedésbe.

Kérdi az egyik:

— Bácsi, kérem, hogy a čatolya?

— Négy pengő. Mennyit mérjek le?

— Semennyit — válaszol szepegve a gyerek, — mert még nincs pénzünk, de majd husvétkor veszünk két dekát...

A KIS FURFANGOS

— Mit csináltál azzal a húsz fillérrel, amit azért adtam, hogy a csukamájolajat vedd be?

— Tizért cukrot vettem, tizet pedig Pistinek adtam, amiért bevette helyettem az orvosságot.

TAKARÉKOSKODJUNK

— Ha jól tanulsz, Erzsike, év végén veszek neked egy szép, új ruhát.

— Ó, anyukám, inkább tessék takarékoskodni és majd rosszul tanulok.

Postaszekrény

Többeknek. A verspályázattal kapcsolatban csak egészen kivételes esetben üzenünk. A vers közlése elismerés, de még nem jelent jutalmat. Kiki türelemmel várja be az eredményhirdetés napját. — **Mocsáry Péter.** Rejtvényeid ügyesek. — **Béla, Olga és Ottóka.** Hozott Isten, új kis pajtikák! — **Szőke Éva.** Örömmel vettük jelentkezésedet, kislányom! Képrejtvényt nem közlünk; egyik rejtvényedet felhasználjuk. — **Huszár Beatrix bárónő.** Hozott Isten, kislányom, a Kis Pajtások táborába! Nevedet bejegyeztük a nagy könyvbe. — **Jármai Lacika.** Néhány hétnél tovább ne halogasd az utalvány beváltását. Ha az írt alkalom sokkal később lesz, kérj ismét, majd küldök újat, hiszen nagyon szorgalmas kis pajtás vagy. — **Csókássy Ervin.** Uj kis pajtás vagy, ugy-e? — **Csányi Teréz.** Küldd csak be minél előbb és gyürközz neki a versírásnak is, Terike! — **Kókai Kún Tamás.** Hozott Isten! — **Barabás Pisti és Irma.** Jól van, gyerekek. — **Bolgár Ibi és Ellus.** Megkaptátok-e? — **Nánay Valika.** Nem próbálkozol a pályázattal? — **Fehérváry András.** Örömmel vettem jelentkezésedet. Mihelyt lehet, írd majd meg új címedet. — **Ferenc Editke.** Szeretettel fogadtunk, kislányom. — **Bodoky György.** Már megkaptad, ugy-e? — **Galambos Anna.** Nevedet bejegyeztük a Kis Pajtások nagykönyvébe. — **Kozma Lacika.** Hát csak tovább, szorgalmasan. — **Tóth Bélus.** Válogatunk közülük. Kívánságodat teljesitem. — **Zacskó Bori.** Miért jelentkezel olyan ritkán? — **Gerő Gerda.** Bejegyeztük nevedet, kislányom. — **Domonits Annus.** Türelem és szorgalom! — **Cséke Edit és Éva.** Nektek szólt a jutalom. Megkaptátok-e már? — **Kalmár György.** Rövidesen fogunk közölni, de azokat egy szerkesztő bácsi készíti. — **Kiss Gizella.** Szindarabod ügyes, mulatságos, de a közlés mértékét nem üti meg. Elismerésül jutalmat kapsz. — **Gorove László.** Szivesen vettük jelentkezésedet, új kis pajtás! — **Holczer Béla.** Igen ügyes rejtvényeket küldtél. Egyébre mikor kerül sor? — **Haszpra Ottó.** Hozott Isten! — **Arányi Irén.** Nevedet bejegyeztük, új kis pajtás! — **Lenhardt Ida.** Uj jelentkező vagy, ugy-e? — **A többi levélre jövő héten válaszolunk.**

Találd ki kis pajtás!

1.

Csizmadia Jóska rejtvénye: Igavonó állat, képzőszócska, hangszer, képzőszócska, férfinév.

2.

Holczer Béla rejtvénye:

YÓRA
MATKA

3.

Nagy Lajos rejtvénye: Bánat, kicsinyitő képző, lusta.

4.

Tóth Bélus rejtvénye: ⅔, L, M, S.

5.

Kozma Lacika névrejtvénye:

G. GÓTAN GIZA

(Mi ez a néni?)

6.

Bodoky György rejtvénye: Paripa, költemény, ragasztószer (utolsó betűje nem kell).

7.

Vasskó Ilike rejtvénye: Helyhatározó, gyümölcs.

*

Február 13-án megjelent rejtvényeink megfejtése: Dunabogdány. — Honvágy. — Szerencse. — Csendélet. — Cérna. — Kerepes. Beküldési határidő: március 13. A jutalmat postán küldjük.

Kispajtások jutalmai:

Egy doboz
Dreher-csokoládé

Egy doboz
OVOMALTINE
az erő és egészség
Gyógyszer és Tápszergyár R.-T. Házhoz szállítja: Dr. Wander

Egy 3 pengő értékű vásárlási utalvány
LIEBNER bácsi játékáruházába,
Budapest, V., Szent István-tér 4. sz.

Utalvány 1—1 levelezőlap felvételre:
Borsay János
fényképészeti műterembe,
VI., Király-u. 72. Tel.: 110—617
Brunhuber Béla
udvari és kamarai fényképész
VIII., Baross-u. 61. Tel.: 134—178

Negyed kg Boon-luxuskakaó házhoz szállítva
Boon kakao világmárka

Egy darab kompiett
Novo zseblámpa
Gyártja: HIRSCHL ÉS TÁRSA

Utalvány egy díszdobozos desszertre
CADEAU csokoládégyárba

2—2 darab belépőjegy a
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
ÁLLAT- és NÖVÉNYKERTBE

1 darab Piccolo szájharmonika
MARNITZ hangszerüzletből.
JÓZSEF-KÖRÚT 37

1 doboz finom szines irón
SZÉNÁSY BÉLA papirüzletéből
IV., Ferenciek-tere 9.

*

A jutalmakat a fenti sorrendben nyerték: Kiss Gizella és Géza, Tóth Bélus, Domonits Annus, Csókássy Ervin, Galambos Anna, Szentiványi Ildikó, Dayka Emese, Iván Iván, Zacskó Boriska, Sós Magdi, Keller Ila, Bánhegyi Klára.

28

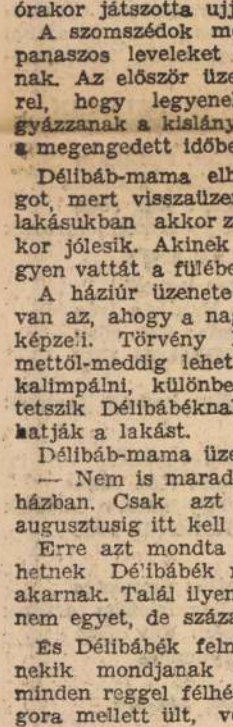

A zörgő, pattogó dobjelek elszálltak a hegyek, völgyek felett; amelyik falu meghallotta, azonnal továbbította és így a menekülőkhöz is eljutott, pedig amióta elindultak, nagyobb vidéket jártak meg a vizen, mint gyalog egy hét alatt. A Gyerek a dobperrenésre félbehagyta a csónak kormányzását, hogy nyugodtan fülelhessen és ahogy bogozta az üzenetet, úgy ráncolódott mindjobban a homloka.

...keresd ...keresd ...csónak... víz... harcos... kislány... harcos feje le... kislány megfog... fecsegte a dob és ez emberi nyelven annyit jelentett, hogy üldözzék a folyón úszó csónakot és ha rátalálnak, öljék meg a harcost, a kislányt viszont fogják el A Gyerek tudta, hogy az üzenetre a környék összes fejvadásza a folyóhoz tódul s ezzel befellegzik könnyű továbbjutásuknak. Ismét kénytelenek lesznek a rengetegben bujdokolni. Nem kutatta, vajjon Okaró árulta-e el őket vagy sem, hanem partnak fordította a csónakot. Beevezett a víz színéig hajló fák lombja alá s miután kiszálltak, az üres ladikot tördelt gallyal, füvel teljesen befedte, nehogy egyhamar ráakadjanak üldözőik. Ezt azért tette, mert világos volt előtte: míg a folyón kutatnak utánuk, azalatt nekik egérútjuk lesz s csak a javukra szolgál, ha mennél később fedezik fel, merre surrantak el. Lobi kámpicsorodottan szemlélgette a furca munkát.

— Óh, már megint gyalogolni fogunk? — kérdezte nem éppen lelkesen. — Hát nem jobb csónakon utazni?

— Jobb bizony — dörmögte a Gyerek —, de kergetnek bennünket és ha itt maradunk, megfognak!

Ettől rettegett csak Lobi istenigazában s inkább volt hajlandó étjnapot összetéve kódorogni árkonbokron keresztül, semhogy másodszor is vad harcosok cipeljék magukkal és újra bedugják csúf ördögdoktor füstös, félelmetes gunyhójába.

— Kergetnek? — ismételte. — Akkor szaladjunk!

Más menekvés nemigen kínálkozott. A legfontosabb az volt, hogy a lehető leggyorsabban, mennél messzebb távolodjanak a folyó partjáról. A Gyerek percig sem tétovázott. Arra indította kicsiny társaságát, amerre a vadon inkább járhatónak látszott. Tényleg csak látszott. Soha annyi akadály nem tolakodott elébük, mint most, amikor életükért szaladtak és a vidéken közel-távol, körös-körül pergett-pattogott az üldözésükre uszító dob. A bokrok egymásba szövődött, tarkavirágos tömege valóságos élő kerítés volt. A Gyerek késsel vágott utat lépésről-lépésre, miközben tucatjával verte fel fészkükből a zöldtollú törpe papagályokat. A bohókás madarak éles, haragos rikácsolással szidták a birodalmukba tolakodókat és versenyt visított velük a gyökértúrásból felriasztott, fekete sörtés vadmalac csapat. Szinte forrt, nyüzsgött lakóik mozgásától a bokrok alja s a dús fűszőnyeg. A víz közelsége csábította az erdőnek ebbt a részébe az állatokat s hogy köztük veszedelmes is akad, arról egyhamar meggyőződhettek. Az élen csörtető Főnök fogvicsorítva, borzolt szőrrel ugrott előre s mire gazdái felocsúdtak, már ártalmatlanná téve, átharapott gerinccel lökte lábuk elé a puffadt nyakú, hosszú kígyótestet. A Gyerek ezután a kellemetlen meglepetés után nem mert többé, mint eddig, az óvatosságot félretéve, sietősen továbbtörtetni. Villámgyors védekezésre készen, óvatosan háritotta félre a gallyakat és még a füvet is megvizsgálta, mielőtt ráléptek.

Keserves órák teltek el, mire a folyó közvetlen környékét övező irdatlan rengetegen áthatoltak s végre megpillantották a lankásan emelkedő hegyoldalon növő szálerdőt, ahol ugyan több tövis termett, mint fűszál s virág, legfeljebb a fák csúcsán élősködő orchidetöveken illatozott, de legalább nem rejtegetett minden lapúlevél alatt marásra kész, mérges csúszó-mászókat. Óriási, gyökerétől kidőlt fatörzs választotta el őket csupán az erdőalji tisztástól és a Gyerek keveset tekétóriázott.

(Folytatjuk)

Gara Zsigmond

Gara Zsigmond: Debrecen, Dobozi uti lakótelep. /Gara Zsigmond épitész, DolányiAnikó kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 1-2. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Müvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

76. l.

Gara Zsigmond

Gara Zsigmond: Debrecen, Hadházi úti diákotthon. /Gara Zsigmond épitész, Dolányi Anikó kertterv./ - - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 1o-11. 1.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./

74. 1.

Sportegyesületi Klubház (DMVSC), Debrecen

Építész: Gara Zsigmond (HAJDÚTERV)

1

GARA ZSIGMOND

Statikus: Gerzsenyi László
Elektromos: Székely Béla
Gépészek: Tatár Tibor, Forgács Gyula
Közmű-, mélyépítés-, külső gáz: Marchhart József, Kovács Sándor
Kivitelező: Hajdú megyei ÁÉV
Építésvezető: Szöllősi Lajos
Művezető: Suba Sándor
Fotók: Krecsmáry Péter

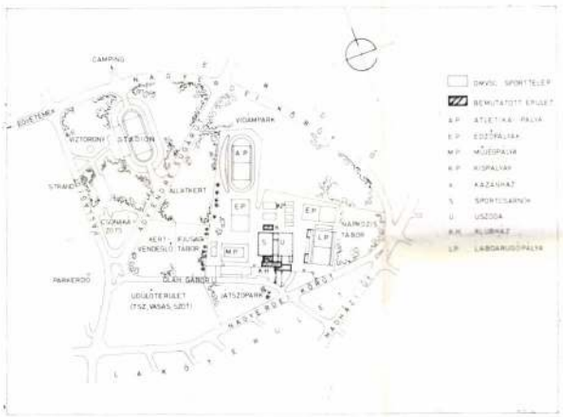

4

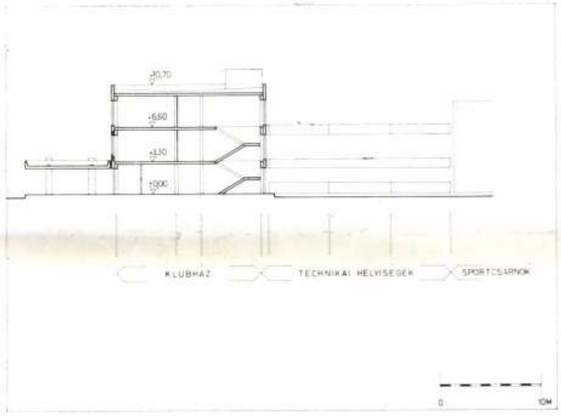

3

2

1. Déli homlokzat
2. Helyszínrajz
3. Metszet, M=1 : 700
4. Földszinti alaprajz, M=1 : 700
5. Klubház és étterem kapcsolata
6. Nyugati homlokzat
7. II. emeleti alaprajz, M=1 : 700

1. Façade de sud
2. Plan de ,situation
3. Section M=1 : 700
4. Schéma du rez-de-chaussée, M=1 : 700
5. Rapport de la maison de club et du restaurant
6. Façade de l'ouest
7. Schéma du deuxième étage, M=1 : 700

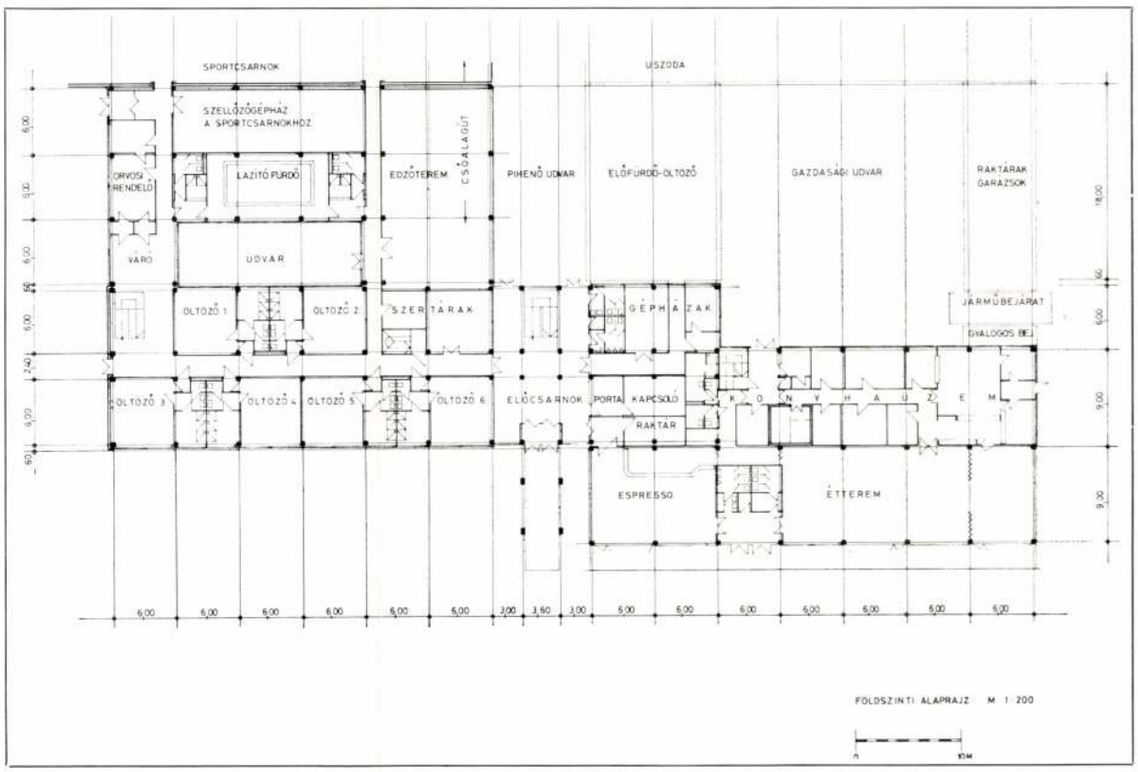

Magyar Építőművészet 1980/3

A Budapest XVI. ker. Jókai úti lakótelepi lakóházak tervezésének utolsó szakaszában kaptuk a feladatot. A tervezés kiindulási alapja, korunkra jellemző kötöttségek halmaza volt.

A fővárosra érvényes lakásterületi érték biztosítása érdekében 49 m²-es, az értékesítés szempontjai előtérbe helyezve pedig kétszobás (min. 18+12 m²) lakások tervezéséhez ragaszkodott a FŐBER. A BLV közölte, hogy az építéshez 5 db 2,4 és 3,5 m-es fesztávú zsalualagút párja van és mivel a zsalulemezek több változatra történő felfúrást már nem bírnak ki, csak egyfajta lakások kivitelezését vállalja.

A fentieken és az általános érvényű rendeleteken, utasításokon túl, kötöttség volt még a jóváhagyott rendezési tervben e három épületre vonatkozó lakásszám és sávházas beépítési forma is.

A tervezés során e kötöttségekből lényegében nem tudtunk kitörni, így kevés lehetőség nyílt egyéni ízű gondolatok testetöltésére. A műszaki-gazdasági normák, intézkedések szabályozta elszemélytelenedett tartalomnak (amelyet a kivitelezői diktátumok még tovább erősítenek), egyik legalkalmasabb megjelenési formája a függőfolyosós sávház. Elvont formájában ez — csak azonos lakásegységeket magába foglaló tömeg, lépcsőház és más kiegészítő funkciók nélkül — lehet vágyálma az alagútzsaluval építőknek és hű tükre a lakók egyéni igényeitől sterilen mentesített lakásépítési rendszernek, valamint az ezt létrehozó személytelen szervezetnek.

A tervezett lakások, a zsalu méretrend és a két meghatározott területű szobára vonatkozó igény, valamint az érvényes MOTI és más előírások eredményeként, a joggal szidott, erkölcsileg avult kétszobás lakástípushoz tartoznak, étkezőkonyhával, fürdőszobával, közlekedővel (előszobával) és beépített szekrényekkel, valamint a nagyobb szoba előtt erkéllyel.

Az épületek alaprajzai három rétegben változnak, első: a pince, lépcsőkkel, lifttel, közös tárolókkal, második: a földszint bejáratokkal, lépcsőkkel, liftekkel, lakásokkal, függőfolyosókkal, valamint a közös kiszolgáló helyiségekkel és kazánházakkal (az érvényben levő rendelkezések szerint a fővárosban nem lehetett lábakra állítani az épületeket, és nem lehetett a földszinteken gépkocsitárolókat kialakítani), harmadik: az I—VII. emeletek lépcsőkkel, liftekkel, lakásokkal, függőfolyosókkal.

A tömeg és homlokzatok is követik a rétegek alakulását. A belső tartalomnak szerintünk megfelelő és azokat képviselő motívumokból képzett ritmusos sorokból állnak. A tartalom rendelkezésünkre álló szervezési lehetőségeit kihasználva igyekeztünk változó, áttekinthető rendet teremteni.

Sz. A.

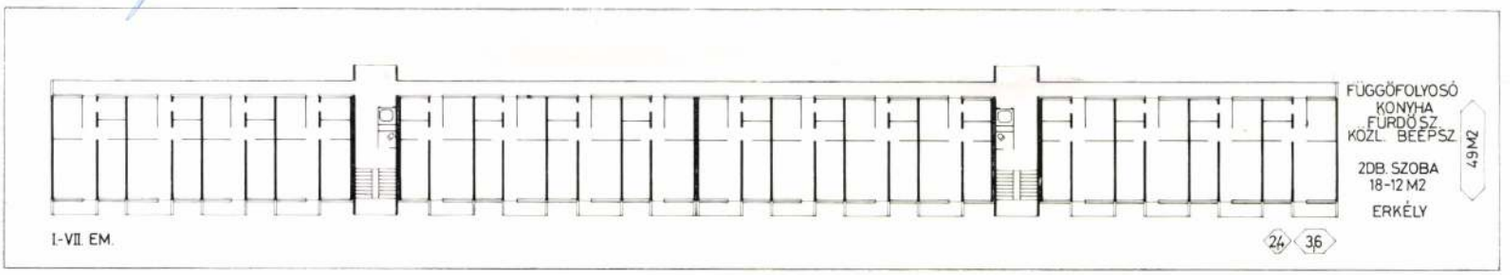

5

6

4

5

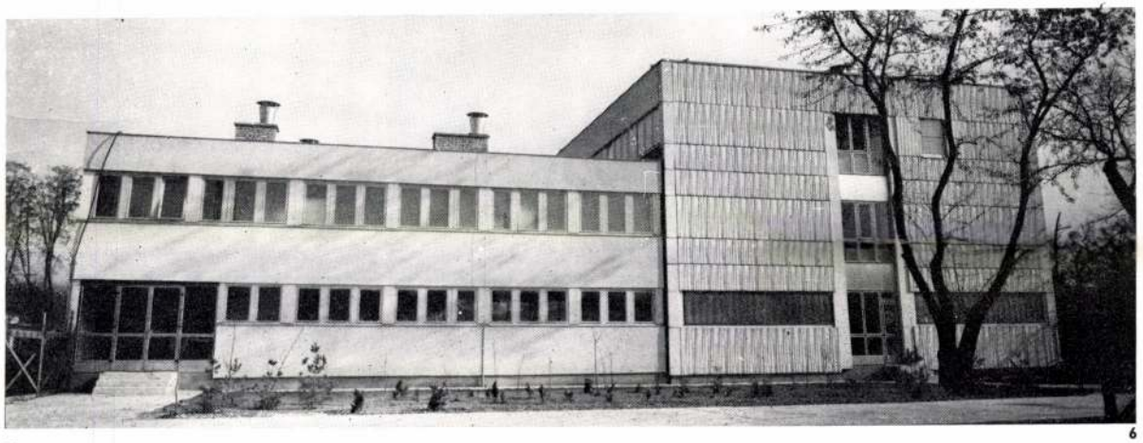

6

7

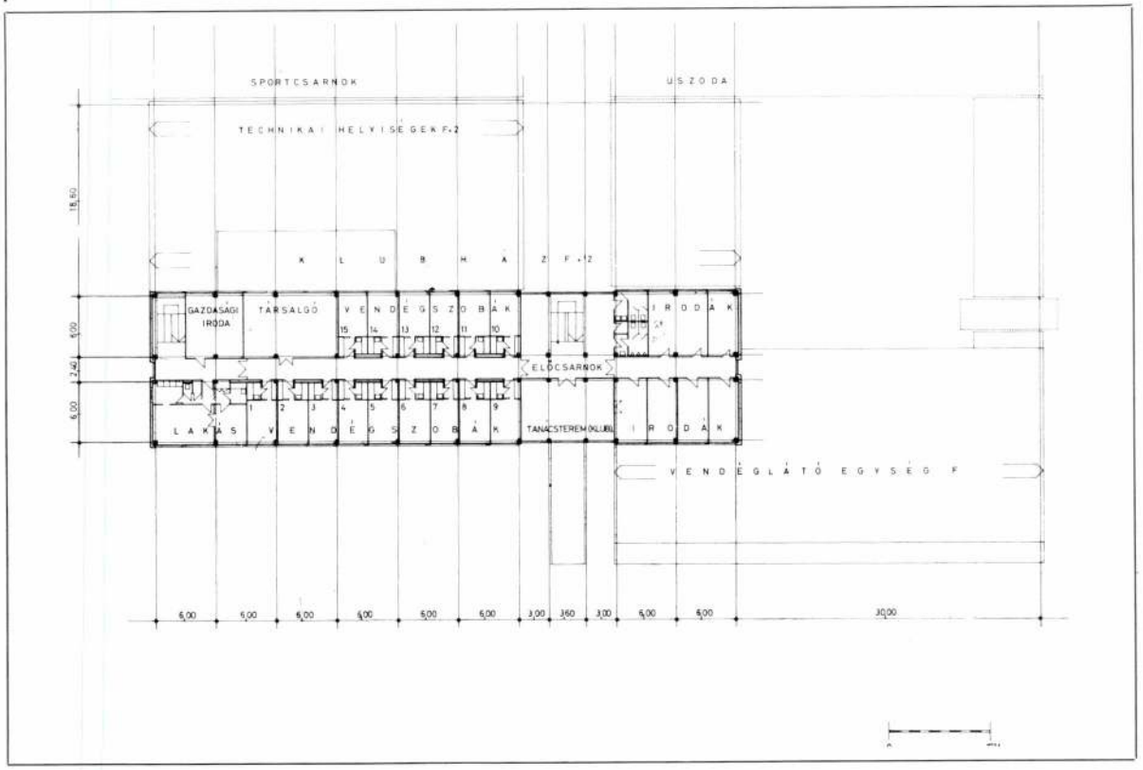

Három debreceni sportkör egyesülésével jött létre 1972-ben Debrecen második számú reprezentatív sportegyesülete, a Debreceni Munkás Tornaegylet (DMTE), amely kedvező adottságú területtel és jelentős anyagi-technikai bázissal rendelkezett. A patronáló bázisvállalatok adottságai lehetőséget nyújtottak a megalakult új sportegyesület anyagi támogatásának biztosításához.

A jelentősebb patronáló vállalatok a Hajdú megyei ÁÉV, TITÁSZ, MGM stb. akik továbbra is támogatják a DMTE, illetve a DVSC fúziója után létrejött DMVSC sportegyesületet. A rendelkezésre álló terület és az anyagi lehetőségek kihasználásával került sor, egy dinamikusan fejlődő nagyváros minőségi sportja számára egy nagyszabású sporttelep fejlesztési program megfogalmazására.

Az elképzelések körvonalazása után megfogalmazott tervezési program alapján került sor a beruházási program elkészítésére, majd az egyes létesítmények kiviteli terveinek kidolgozására.

A tervezési programhoz képest jelentősen változott a beruházási program. A tervezés során, a kiviteli tervek készítésének időszakában is mind telepítési vonatkozásokban, mind az egyes létesítmények szerkezeti kialakítását illetően a beruházási programhoz viszonyítva is jelentős változások következtek be.

Ezeket a változásokat, a kivitelezést végző Hajdú megyei ÁÉV építés- és technológiai igényei, illetve lehetőségei, részben az üzemeltető sportkör szakmai szempontjai eredményezték.

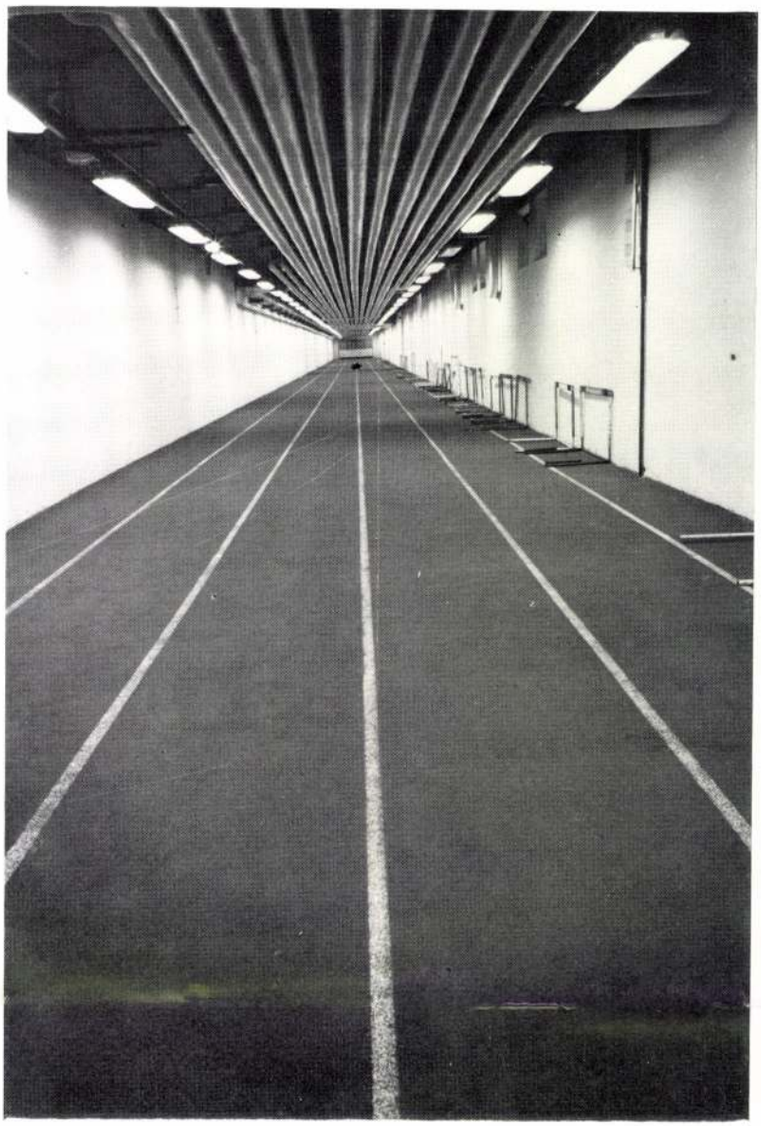

1. Futó folyosó
2. Étterem
3. Edzőterem
4. Étterem különterme

1. Couloir à la course
2. Restaurant
3. Salle d'entraînement
4. Salle particulière du restaurant

2 1

A kompromisszumokkal kialakított klubház épületegyüttesnél végül is az volt a fő szempont, hogy a darupálya áthelyezése nélkül, szinte teljes egészében üzemben előre gyártott elemekből, minél rövidebb idő alatt legyen megvalósítható. Ilyen és hasonló nehézségeket jelentő előzmények után készítettük el — az időközben is többször változó telepítési rendbe illesztett — klubház, sportcsarnok és kazánház kiviteli terveit, amelyekből terveink alapján a klubház és a kazánház épült meg. (Elkészült a műjégpálya, készül a sportcsarnok és napirenden van az atlétikai pálya rendbehozatala.) Ezek a koncepciónkba illeszkednek, de a kiviteli terveiket már mások készítették.

Bizonytalan az uszoda megépítése és a labdarúgópálya további fejlesztése.

A klubház UNIVÁZ-szerkezettel, UNIVÁZ-falpanellel, illetve a nagyobb fesztávot igénylő (konyha, étterem, edzőterem) helyiségeknél UNIVÁZ és 9 m-es TT-panel födémelem felhasználásával került megvalósításra. Az első